63017/B

Vol. 3

The Library of the
Wellcome Institute for
the History of Medicine

MEDICAL SOCIETY
OF
LONDON
DEPOSIT

Accession Number

Press Mark

PLATERUS, F.
Vol. 3

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30528367_0002

XXI 5

FELICIS PLATERI,
QUONDAM ARCHIATRI ET PROFESS. BASIL. ORD.

PRAXEOS

Seu

DE COGNOSCENDIS, PRÆDICENDIS, præcavendis, curandisque affectibus homini incommodantibus,

TOMUS TERTIUS ET ULTIMUS.

DE VITIIS,

Libris duobus agens: quorum primus Corporis: ſecundus Excretorum vitia continet.

Singula ipſorum Symptomata, in generibus: Morbos eorumq; Cauſas, in cauſis: & Curam in curatione proponens.

Emendatus & auctus

A

FELICE PLATERO, M. D. ARCHIATRO & Profeſſ. Baſileenſi, Fel. Nep.

EDITIO QUARTA.

MEDICAL SOCIETY OF LONDON

BASILEÆ,

Impenſis E. & J. R. THURNISIORUM, Fratr.

M DCC XXXVI.

Ad Illuſtriſſimum Potentiſſimumque S. Rom. Imp. Principem,

JO. FRIDERICHUM DUCEM WIRTEMBERGENSEM & TECCENSEM, COMITEM MONTISBELIGARD. DOMINUM in HEIDENHEIM & OBERKIRCH.

Principem Dominumque meum clementiſs.

FELIX PLATERUS ARCHIATROS BASIL.

A*CTUM non agam, illuſtriſſime Princeps, repetendo quâ cauſsâ motus ego ſeptuagenario nunc major, & paulò minus ſexaginta annis in Medico ſtudio verſatus, artisque illius uſum annos plus quinquaginta jam exercens, & triginta ſeptem in Academia noſtra Baſilienſi publicè docens, ætate ingraveſcente animum ad ſcribendum appulerim, atque ea quæ longâ & multâ obſervatione, uſu atque experientiâ cognoveram, publici boni & humanæ ſanitatis præſentis conſervandæ, amiſſæque recuperandæ amore ductus, in lucem emittere, totique orbi bona fide communicare, aggreſſus ſim: primò opere meo Anatomico, inde Practici tractatus parte primâ, annique ſpatio interjecto alterâ, editis. Siquidem ejus rei rationes in præfationibus, libris illis præmiſſis, abundè ſatis à me fuerunt explicatæ. A quo tempore nihil mihi magis fuit in votis, quàm ut ea quæ reſtabant in hoc genere, abſolvendo deſiderio meo ſatisfacerem. Ad quod peragendum, non ſolùm mea voluntas vehemensque ſtudiorum ac præclararum & utilium rerum cognoſcendarum naturalis ardor, in hac quoque mea ſenecta adhuc flagrans, me impulit, ſed & illud plurimùm excitavit, quòd intelligerem, mea ſcripta non ſolùm Germaniæ noſtræ, verùm etiam externarum gentium Medicis, hujusque facultatis ſtudioſis, nec non aliis, quibus res ſingulares & neceſſarias cognoſcere volupe eſt, abſit dicto invidia, probari, illorumque lectione ſummopere eos delectari, me ut quæ ſupereſſent, ad finem perducerem, nec cœptam operum meorum telam imperfectam relinquerem, viva voce & literis rogantes atque indeſinenter ſolicitantes. Acceſſit Illuſtriſſimi ac Potentiſſimi Principis, Friderici Ducis Wirtembergici, parentis Ill. Celſ. T. laudatiſſimæ memoriæ, cohortatio & auguſta authoritas, quâ mihi tractatum primum, ejus Ill. Celſitudini inſcriptum offerenti, ad reliqua perficienda, coràm & ſcripto calcar addidit, & præter ſpem ſequentium quoque praxeos meæ tractatuum patronum & protectorem ſe futurum, laboresque meos gratioſè ſuſcepturum promiſit, uti hujus in ſecundi tractatus epiſtola dedicatoria, mentio fuit injecta. Itaque ut voluntati & deſiderio tam multorum*

torum magnorumque hortatorum, imprimis Maximi Principis monitis, mihique adeò ipſi ſponte eò propendenti, ſatisfacerem, non deſtiti ab eo tempore, quo ſecundam operis partem vulgaveram, toto hoc quinquennio, etſi ob ætatem grandem non parùm moleſtum eſſet, nec citra valetudinis jacturam & periculum fieret, dies noctesque in tertio & ultimo tractatu praxeos meæ, elaborando, & quæ reliqua erant, perficiendis atque abſolvendis, deſudare, nec manum de tabula, niſi totâ Praxeos medicæ ſtructurâ abſolutâ, tollere volui. Id verò ſingulari Dei gratiâ & beneficio mihi videor eſſe tandem conſequutus, tertio hoc & ultimo tractatu; in quo omnis generis vitia, quæ hominem deformant, contaminant atque defœdant, continentur, conſcripto, ſicque eum prioribus tractatibus, in quibus Functionum læſiones & Dolores explicantur, totam pragmateiam atque commentationem praxeos Medicæ, ſub qua Chirurgia & Pharmacoruum præparandorum ratio continetur, multis lucubrationibus compleviſſe, atque plurimorum exſpectationi ſatisfeciſſe. Perſuaſiſſimumque mihi eſt, me omnibus numeris abſoluto opere practico concinnato, cumque præſenti ætate communicato, ac ad poſteros tranſmiſſo, non ſolùm communi mortalium bono & ſaluti conſuluiſſe, ſed etiam rectiùs de quamplurimis, hactenus pro veris habitis, ſentiendi, multosque errores corrigendi, & quæ vana ſunt, cumque ſuperſtitione conjuncta, quia experientiæ & rationis fundamentis deſtituuntur, explodendi, atque in multa occulta & dubia ampliùs inquirendi, ut veritas omnibus, inveteratis licèt opinionibus, longiſſimè præferenda, magis magisque inveſtigata eluceſcat, occaſionem & anſam præbuiſſe. Compellandus jam mihi atque ſuppliciter orandus eſſet Illuſtriſſimus celeberrimæ recordationis Princeps, Ill. Celſ. T. Parens, ut quemadmodum duobus priorib. tractatibus nomen ſuum Illuſtriſſimum præfigi paſſus eſt, ita & hujus tertij & ultimi patrocinium ſuſcipere non gravaretur. Verùm cùm Deo, qui tempora & ætates mutat, regna transfert atque conſtituit, viſum ſit, ex hac caduca & mortali vita eum in cæleſtem illam beatorum patriam avocare, æquum videbatur, ut qui Patri in Reip. adminiſtratione ſucceſſiſſet filius, paternarum ut ditionum ita & virtutum hæres, in plenum ſponſionis & patrocinij paterni jus quoque veniret. Quo nomine ſanè ego omnesque boni ſe conſolari & viciſſim ſibi gratulari meritò debent, quòd extincto parente, omnis generis virtutum ornamentis inclyto, relictus tamen ſit filius, qui etſi ætate patre longè ſit inferior, nihilominus paternas ſpiret virtutes, patrisque veſtigiis inſiſtere ſtudeat. Nam ut Pater pleraſque omnes Europæ provincias & regna perluſtravit, ut prudentiam, Principibus ad gubernationem politicam rectè inſtituendam, apprimè neceſſariam, acquireret majorem; ita Filius Patri in Reipublicæ adminiſtratione ſuccedaneus, peregrinationum Europæarum ſubſidio, magnam experientiam, multiplicem rerum uſum, inſignemque prudentiam ſibi comparavit, & quod ſummè ei glorioſum eſt, eum potentiſſimis regibus ac principibus, familiaritatem & amicitiam perpetuò duraturam contraxit. Apud Chriſtianiſſimum Galliæ Regem, quanto in honore T. Cel. fuerit, Illuſtriſſime Princeps Johannes Friderice, quantoque amore ille Celſ. T. complexus ſit publicè conſtat. Quis etiam ignorat, quo favore Imperator ipſe potentiſſimus, Cel. T. ſit proſequutus? Quid ejus Sereniſſimos fratres Auſtriæ Archiduces commemorem? Quàm magnificè & humaniter excepta & habita eſt T. Celſ. Viennæ, à Sereniſſimo Archiduce Matthia? Quàm ſumptuosè Bruxellis à Sereniſſimo Archiduce Alberto tractata & donis coboneſtata? Ut reliquos Sereniſſimos & Illuſtriſſimos Electores ac Principes Germaniæ aliarumque regionum uti & Italiæ ſilentio prætercam, qui ad Celſ. T. excipiendam, tractandamque quàm ſplendidiſſimè, nihil fecerunt reliquum. Apud quos Ill. Celſ. T. tantâ moderatione, tantâ prudentiâ, tantâ humanitate, comitate morum, ſermonis ſuavitate & converſationis gravitate,

tate, magnificentiâ & decore Principe digno, uſum eſſe fama increbuit, ut totus orbis Celſ. T. laudibus perſonet, & omnes parente adhuc ſuperſtite, T. Celſ. Principem Celſiſſimum, omnibusque virtutibus verè Illuſtriſſimum fore, augurarentur. Et profectò opinionem de Cel. T. conceptam, in ipſo adminiſtrationis Reipublicæ aditu, ut alia reticeam, ampliſſimo hoc documento Cel. T. comprobavit, cùm miſſis Baſileam Legatis, teſtata eſſet, percupere ſe, ſinceram & minimè fucatam Germanicam, veterem, avitamque benevolentiam & amicitiam, inter illuſtriſſimam domum Wirtembergicam & Baſileenſium civitatem inſtaurare & conſervare. Quæ res jam ante, me de T. Celſ. patrono in locum Illuſtr. Parentis ſanctæ recordationis, aſciſcendo cogitantem, magis accendit, & in propoſito confirmavit: ſiquidem bonam ſpem alebam, me, qui Illuſtriſſimis & nunquam ſatis laudatæ memoriæ Principibus & Ducibus Wirtembergicis, ſuperioribus quadraginta annis medendo inſervierim, & imprimis magna in gratia apud T. Celſ. Ill. parentem feliciſſimæ memoriæ fuerim, non in minori apud T. quoque Celſ. futurum, Tuamque Celſ. labores & conatus meos, exemplo Parentis beatæ memoriæ collaudaturam, tractatumque hunc, inter tres poſtremum, quem Celſ. T. humilimè dedico atque conſecro, clementer & benignè ſuſcepturam. Speroque opus hoc vel eo nomine Celſ. T. acceptius fore, quòd à me Medico ſene offeratur, qui plus quàm hominum myriadi, cujuſcunque gentis conditionis & ſtatus, inter quos & quidam fuerunt Regiâ ſtirpe nati, Principesque alij ſummi, medicinam hactenus faciendo, innotuerim. Cui uti Celſ. T. nomen Ill. in ipſa ſtatim fronte præferenti lux & ſplendor acceſſurus eſt maximus, ſic & Celſ. T. auguſti nominis, quamvis per ſe celeberrimi, celebritas per univerſum orbem eadem operâ ampliùs reſonabit. Quòd ſi opus hoc meum, de quo non ſum dubius, Celſ. T. gratum fuiſſe cognovero, erit id mihi incitamento, multa adhuc quæ apud me ſunt, in humani generis bonum, expromendi & in publicum proferendi. Accipiat igitur Illuſt. Celſ. T. hoc meum quod offero debitæ meæ erga Illuſtriſſ. domum Wirtembergicam gratitudinis & humilis cultûs pignus, præcipueque erga Illuſtr. Celſ. T. obſervantiæ & ſubmiſſionis, tanquam boni ominis, à Felice Medico pro Felici adminiſtratione, in ipſo ſuæ gubernationis veſtibulo ſupplex oblatum munus, cum precatione & voto, quòd à me ſeptuagenario majore profectum, Deus Opt. Maximus, uti Patriarcharum ratum & efficax eſſe velit: Ut nimirum Ill. Celſ. T. quàm diutiſſimè vivat, & ad extremam uſque ætatem valetudine firma fruens, pacificè ac tranquillè, cum ampliſſimo publici boni incremento, pietatis, ſtudiorum & optimarum diſciplinarum, in Eccleſiis, celeberrima Tubingenſium Academia, reliquisque Gymnaſiis & Scholis immenſo augmento & profectu, populum ſuæ fidei & protectioni à Deo Opt. Max. commiſſum, feliciſſimè gubernet & regat, ac decurſo vitæ hujus mortalis ſpatio, æternam felicitatem & beatitudinem conſequatur. Amen. Baſileæ 1. Julij

Anno Christi 1608.

In Clariſſimi

FELICIS PLATERI,

ARCHIATRI ET ANTECESSORIS BASILEENSIS,

Tertiam medicinæ practicæ partem ex puris Jambis

MELOS.

PLATERE *noſtri Apollo vive ſeculi,*
   PLATERE *dux Medentium;*
Probata quàm tua illa praxis omnibus,
   Acuta quamq; & ardua.
Novellulo illa namque condita ordine
   Novella multa continet,
Vel explicata quæ haud ſatis prioribus,
   Vel indicata nullibi.
Priore namque Parte Functionibus
   Severa quæ ægritudinum
Lues reſiſtat & repugnet omnibus,
   Sagace comminiſceris
Tui cerebri acumine. Hinc Doloribus
   Potentiæ quid inditum
Homullulorum in ægra membra triſtium;
   Truciq; quâ tyrannide
Et ima cordis, ipſa & intima oſſium
   Edantq; & ebibant ſimul,
In altero probè explicas volumine.
   At hoc ſequente tertio
Abominanda quæ cutis ſit aridæ
   Et heîc, ibiq; Fœditas.
Lepræ quid anſæ, & anſa quæ impetiginis,
   Origo quæq; mentagræ.
Ea omnia, ima quæ anxiant & extima,
   Ad unguem in hiſce paginis
Fide recludis integrâ, & ſequentium
   Libens reponis uſui.
O abſolutum opus tuum, PLATERE *mi!*
   O abſolutum epos quoque!
Tuo quod inde nomini repullulans
   Ad aſtra celſa ſe exerit.
Ita ô quaterq; & amplius beatus es!
   Solo qui ita omni es utilis.
Ita ô domi celebris & foris cluis!
   Domiq; qui & foris tui
Vigore in ævi, & hac ſenectâ in optimâ
   Medêre menteq; & manu.
Hygæjæ ô decus, PLATERE *nobilis!*
   Soli ô decusq; Rauraci!
Ad usque longa, ſic medendo ſecula
   Diurna, & hac valentiâ
Tuiq; cordis atque corporis proba,
   Valoris eſſe nullius,
Quod inde latè & inde vulgò dicitur:
   Senecta & ipſa morbus eſt.

CASPAR CONRADUS Uratisl.
Phil. ac Med. D. &
P. L. Cæſ.

Ad Excellentiſs. ac Clariſs. Virum

DN. FELICEM PLATERUM,

ARCHIATRUM BASIL. TERTIUM ſuæ praxeos tractatum, magno cum Reipubl. Aſclepiadeæ deſiderio evulgantem.

Non tibi Mnemoſynes auratos arce coloſſos
Vivida poſt cineres Fama, PLATERE *paret?*
A' latebris uteri tibi riſit Apollo, puſillum
Anxia te fovit ſacro Hygiéa ſinu.
Inde Machaonia tam laudabaris in arte,
Vix numerans vitæ luſtra quaterna tuæ:
Ut qui latratus geminat per Averna trifauces,
Mutiret, Cereris ſubq; Acheronte gener.
Jam cum fertilior maturis venit ab annis
Uſus, & excrevit cum genio ingenium,
Oenotrij, Franciq;, proculq; hinc diſſita tempe
In te Pœonias obſtupuere manus.
Te Heroës, proceres, & amica voce Dynaſtæ
Compellant, ac quos regius auxit honos.
Scilicet ut venetum generoſior herbula florem
Vertit, ubi roſeam vertit Apollo rotam:
Sic quibus effictum eſt pectus meliore metallo,
Gloria ſubſequitur non remoranda comes.
Macte tuis FELIX, *felix felicibus auſis,*
Macte tua FELIX *mente, manu, calamo.*
Sed qua morbificus techna procul exulet hoſtis,
Dum plures methodo nobiliore doces,
Jam vitam longam eſſe, brevem ſed diceret artem.
E' Coæ rediens finibus Hippocrates.
Ampliùs haud ventres intercutis humor aquai
Difflat, vel potæ plus ſitiuntur aquæ.
Non excrementis animæ ſpiramina claudit,
Ulcerat aut ſanies ilia profluvij.
Obfuſcant thalamos non triſtia nubila cordis;
Non ſpecies rugis frontem inamœna premit.
Non turget, non ſorditie cutis horrida ſquallet;
Non tunicæ evertit ſtamina ventriculus.
Quid multis? Senij quòd hyems non paſcitur artus:
Et tot ſint Genij pondera ſacra tui,
Non tibi Mnemoſynes auratos arce coloſſos
Vivida poſt cineres Fama, PLATERE, *paret?*

Scribebam

CASPAR DORNAVIUS Variſcus.

Ampliſſimo atque Excellentiſſimo Viro,

DOMINO

D. FELICI PLATERO,

ARCHIATRO BASILIENSI,

ATQUE AMPLISS. FACULTATIS MEDICÆ DECANO,

DOMINO PATRONO AC PRÆCEPTORI OBSERVANDO,

Ex nominis ſui Anagrammatiſmo,

Qui eſt

POLLUX ARTE FIES.

QUod Nautis Pollux, quod Caſtor, & Urſa biformis,
Cum dubiis fertur puppis onuſta vadis.
Hoc ſcriptis PLATERE, tuis es, maxime nobis,
Qui ſacra morbifugæ caſtra tenemus Heræ.
Namq́; gravi cùm membra tremunt languentia morbo,
Nec, quibus auxiliis hic reprimatur, adeſt:
Ocyus hæc praxis tua certum monſtrat ad unguem,
Et Labyrinthæam detegit arte viam.
Nempe diu hoc docuit proprio Metagrammate nomen,
O POLLUX FIES, quo ſonat, ARTE tua!
Factus es arte tuâ Pollux; ſed factus es arti:
Plena tuo ſic nunc ſurgit ab ingenio.
Tu modò perge, tuiq́; libri da cætera nobis
Pignora, quæ pote ſunt te eripuiſſe neci.

M. CASPAR CONRADUS, Vratisl. SiL. Poëta Laur. Cæſ.

DE

DE VITIIS,

LIBER I.

CORPORIS VITIA

CONTINENS.

IN *CORPORE* illiúsve partibus quæ conſiſtunt *vitia*, partim *morbi* ſunt *organici*, partim *ſymptomata* in *affectu ſenſibili*, partim *cauſæ morborum*; & *viſu*, multa etiam *tactu* percipiuntur. Et vel in *deſtructione formæ* illorum: Aut *permutatione corporis coloris* obſervantur: Vel in eo quod illis accreſcit aliud quoddam *vitium*: Vel *plura* ſimul *diverſi*que *generis vitia*: Vel quod *corpus* illiúsve *partes* decreſcendo *vitioſitatem acquirunt*.

Deſtructionis formæ ſeu *ſtructuræ corporis partium vitia*, ſub ſe comprehendunt *morbos organicos*: in numero abundante, *Corpus geminum, Partes duplicatas, triplicatas, Sextum digitum, Triorcheis, Dentes plures*: in numero deficiente, *Partium, Dentium, Pilorum, Unguium defectum, Calvitiem, Alopeciam*: in magnitudine aucta, *Corporis* & *Partium, Unguium, Pilorum incrementum, Orificiorum amplitudinem, Carnoſitatem, Mammarum molem*: in magnitudine diminuta, *Corporis & Partium parvitatem, Orificiorum anguſtiam, Phymoſin*; Mutilata, *Papillas abſumptas, Dentium & Unguium brevitatem, Pilos lanuginoſos, Barbæ defectum, Gracilitatem corporis & membrorum, Mammas flaccidas*: in figura indecenti *Membra malè figurata, Pilos criſpos, Ungues inæquales*: in diviſione partium, *Labij ſuperioris diviſionem, Dentium carnem & fracturam, Unguium eroſionem, ſcabritiem, fiſſuras, Pilorum fiſſuras, Furfures, Squamas manuum*: in connexu partium diſſoluto, *Gingivarum ſeparationem à dentibus*: in concretione, *Orificiorum & Partium concretionem*: in conjunctione partium, *Pilos intricatos*: In ſitus perverſione, *Varos, Gibbum, Oculorum prominentiam, Dentium mobilitatem, prominentiam, Unguium mobilitatem.* Quæ omnia ſimul explicabimus in DEFORMATIONE. CAP. I.

Permutationis coloris vitia ſub ſe comprehendunt *Cachexiam, Icterum, Ruborem, Pallorem, Nigredinem, Commaculationes, Colorationes, Maculas omnis generis*: atque inter eas,

dextri pedis in *fratris ſiniſtri femore indicia* ſatis *conſpicua* ſe oſtendebant, quæ *oſſa femoris gemina fratris* ſui *femori* ineſſe arguebant: in utrius *femoris interſtitio nates* & *podicis rima*, ſed *clauſa* conſpiciebantur. Huic *induſium, thoracem, caligas* atque *tibialia* induebat *frater*, Hic, *homo monſtroſus*, verum *vivax, agilis, bene diſpoſitus, boni coloris, ingenij acris, altos ſpirans ſpiritus*, ſe è *mercatorum nobilium Genuenſium familia* ortum eſſe prædicabat, natumque *parentibus* ipſo referente, *Baptiſta Collaredo* & *Pelerina Fraginetta*, è *nobilibus nobilium Fori Juliani familiis* ortis. Huic, quia *geminus homo* à *Parentibus* & *Sacerdotibus* eſſe judicabatur, *Lazari* & *Johannis Baptiſtæ* nomen in *Baptiſmo* impoſitum fuit: erat eo tempore *annorum viginti octo*, ſicut tum hæc omnia ex diligenti inſpectione & proprio ejus ore, obſervavi & audivi.

Partes duplicatæ, triplicatæ. *Membris* quoque *duplicibus*, ut *Capitibus, Brachiis, Pedibus*, cæterisque *Minoribus partibus geminis* prognatos aliquos fuiſſe, *hiſtoriæ* teſtantur. Frequens eſt quòd quidam *digitorum numero naturali majore* inveniuntur, ita ut *ſex* in una naſcantur *manu*, *pollice* ferè *duplici*, altero *minore*, *majori* qui *invalidus* exiſtit, *adnato*. *Digitus ſextus.* Alias in *utraque manu ſex*, uti & in *uno pede*, in *altero ſeptem* deprehendimus. *Teſticulos tres*, in *una burſa*, aliquos geſtaſſe, quos *Triorcheis* vocarunt, perhibent; *Triorcheis.* quod quidem fieri poſſe, cùm & in aliis *partibus* idem contingat, veriſimile videtur. Veruntamen ut hoc quidem aſſeverarent, impoſuit ipſis, quòd *vaſis ſeminariis durities* quædam *adnata inſenſilis*, vel eorundem *dilatatio permanens, teſtem repræſentans* accreverit, ſicut ipſemet, *contactu* cùm explorarem, in quibuſdam deprehendi.

Dentes numerum conſuetum non ſemper ſervant, aliàs enim *plures*, aliàs *pauciores* comparent. Aliquando & *duplex ordo* ſeu *phalanx dentium* deprehenſa fuit, quod tamen non adeò deformat, aut incommodat, uti alia illorum *vitia*, quæ in reliquis *turpitudinibus* explicantur.

Pili cùm ob *infinitum* ipſorum *numerum*, & quorundam *obſcuritatem* numerari nequeant, non aliter in *numero aucto* peccare obſervantur, quàm ſi in *locis inſolitis* præſertim, *quibuſdam* abundent, quod tamen *vitium* ad *magnitudinem auctam*, ubi & deſcribetur, potiùs pertinet, cùm *pili* non tunc de *novo* naſcantur, ſed qui priùs *poris* infixi, (cùm nullus ſit *porus* in quo non *pilus* hæreat) & *obſcuri* ac *latentes* erant, tunc incremento manifeſtentur.

In *numero deficiente frequentiora* & *plura* ſe offerunt *deformationum vitia*. *Partium defectus.* Qualia ſunt cùm *organa* quædam ab *ortu* deſunt: Veluti in *monſtris*; cujuſmodi vidimus, *brachio utroque carentia*, quorum loco *pedibus* ſcribebant, aliaque obibant *munia*. Qualia & ego vidi, nempe *Anno* 1652. 29.*Novembris, Mulierem brachiis* ab *ortu truncatam*, *infantem* lactantem, & inſtar *obſtetricis* tractantem, variaque artificia *pedibus* conficientem, iisque longè dexterius quam *manibus* utentem, nomine *Magdalenam Rudolphs Thuinbüi*, in *Urbe regia Regni Sueciæ*, ante *quadraginta annos* natam. Et *anno ſequenti Februarij* 20. *Nanum gibboſum*, *brachiis* ab *ortu* orbatum, omnia *munia manuum*, *pedibus* artificioſè, dextrè & cum ſpectantium ſtupore exercentem, nomine *Theodoricum Stieb Viennenſem Auſtriacum.* Quod & in aliis *partibus* interdum, ut ſine illis naſcantur, obſervatur. Quæ uti rara ſunt, ſic frequentiùs *numerus partium*, non ab *ortu*, ſed poſtea *caſu* aliquo imminuitur: Ut quando *partes integræ* amputantur, quod *prominentioribus* maximè accidit, veluti *manibus*, *pedibus*, ipſorúmve *digitis*, *naſo*, vel *auribus*; Vel cùm *oculi* eruuntur, *caruncula* in *oculo* deperditur, quod *vitium Rhyas* appellatur. *Rhyas.* Quò & referre poſſumus *teſtium caſtrationem*, quæ etſi, cùm non in *parte* apparente fiat, *deformitatem* per ſe minimè affert, tamen quia *ambobus teſtibus exſectis*, alia accedunt *vitia*, maximè ſi in *pubertatis* adhuc *annis* hoc fiat, quæ eos *Eunuchos* eſſe produnt, ut *vox effœminata*, *barbæ* carentia, hoc pacto *deformitatem* in ipſis parit.

Dentium defectus. *Dentes numero* frequentiùs deficiunt, idque non ſolùm in *ſenili ætate*, ad quam vix aliquis nullo amiſſo *dente* pervenit, ſed & citra

citra eam. Multis *inciſorij dentes* ſponte excidunt, in quibus poſtea *ſpatium* illud, quod *ore aperto* videtur, *turpe* eſſe cenſetur. Illud tamen *denticidium* in *infantibus*, cùm mox alij ſuccreſcant, non ita pro *vitio* habetur. Frequentiſſimè *dentibus molaribus*, ob *vitium* aliquod *erutis*, *numerus* imminuitur.

ium *Ungues integros* in *pedibus* vel *manibus*, ſponte abſceſſiſſe obſervavimus, aliisque interdum, interdum nullis renatis; qui alioquin difficulter *vi* penitus auferri queunt.

m us. *Pilorum defectus* frequens admodum occurrit, in *Capite* præſertim, ubi *pili prolixiores* cùm ſint, ſi deficiant, majorem afferunt ies. *deformationem*: Uti in *Calvitie* dicta, in qua in *vertice* & *ſincipite* utrinque, *plus minùsve cutis nuda* & *glabra* exiſtit: jam *ſeneſcentibus* quibuſdam ſupervenire ſolitum, nonnunquam & ante *ſenium* in aliis contingens *vitium*.

Defluunt & *capilli capitis* in *Alopecia* appellata, in *morbis* quibuſdam diuturnis vel *acutis* ipſorúmve *declinationibus*, inæqualiter hinc inde *deficientibus pilis*, *areis*que *nudis* illic apparentibus: Vel etiam æqualiter, præcipuè circa *occiput* & *tempora*, ut in *Alopecia* quæ in *Lue venerea* occurrit. Vel cùm ab *occipitio duæ areæ pilis* deſtitutæ per *tempora* utrinque ad *frontem* deductæ apparent, in fis. *Ophiaſi* dicta.

In *Barba* hoc idem accidit, ut *pili* inordinatè excidant, *raram*que *barbam* efficiant, vel omnino ablati *nudum mentum* reddant. Fiuntque hæc ferè quando in *capillis* hoc idem accidit.

Quod & *ſuperciliis palpebris*que evenire poteſt, vel unà cùm reliquorum *defluvio*, vel etiam præcipue in hiſce *locis* in *elephantiaſi*. In reliquis quoque *piloſis corporis ſedibus* idem contingit interdum.

nen- o- or- In *magnitudine aucta* quæ accidit *deformatio*, *duo* potiſſimùm ſub ſe comprehendit *genera*, quorùm primum eſt *partium* ſupra *terminum* præſcriptum *incrementum*, quod *originale* ferè exiſtit. Illudque *vitium corpori univerſo* quandoque accidit, non quando præter *regionis* communem *hominum ſtaturam*, hæc cæteris nonnihil *major* in quibuſdam invenitur, cùm ſi *proportionata* adhuc ſit, & in *actionibus edendis robur* potiùs quàm *impedimentum* præſtet, nondum *præternaturalis* cenſeatur, ſed cùm ea vel in *longitudine* aut *amplitudine* adeò *modum* excedit, ut jam *gravamen* potiùs quàm *adjumentum* aliquod ad *functiones* obeundas *corpori* afferat, & *deformationem* potiùs, quàm *elegantiam* conciliet: ſicuti ejuſmodi *monſtra* aliquando ſe offerunt, atque ego *puellam* in *ditione Baſilienſi* **Dürnen** cognovi vidique, quæ cum *annum* vix *quintum ætatis* attigiſſet, *corporis vaſtitate mulierem* jam *adultam*, eamque *grandem* & *obeſam* adæquaret.

Partium immodica magnitudo, Uti & orificiorum in illis nimia amplitudo.

In *Partibus* hoc quoque contingit, ut *magnitudine* cæteras ſuperantes, *deformes* nonnunquam & ut minùs commodè *functiones* edant, reddantur. Sic aliqui Capite nimis *vaſto* procreantur, inter quos & *fatuos* aliquos eſſe obſervamus. Alij alia *membra grandiora*, & quæ cæteris *proportione* minimè reſpondent, ut *Collum*, *Pedes*, *Digitos* obtinent, vel *Naſum vaſtum*, *Aures patulas*, *Oculos magnos*, *Dentes* nimium *latos* vel *longos*, maximè ſi *unus* in *amiſſi* oppoſiti *dentis vacuum ſpatium* excreſcat ultra reliquorum *longitudinem*. Huc & pertinent *orificia* quædam nimis *ampla*, ut *Os latum*, *Nares diductæ*, aliàve *occultiora*, admodum *ampliata*, quæ vulgo *deformia* eſſe cenſentur, cùm tamen nondum *vitioſa* ſint, donec hæc *deformitas* etiam incommodet. Uti & *Linguæ moles* tanta, ut *blæſi* inde fiant. Vel *Colis* tanta *magnitudo*, quæ ad *actum* obeundum *impotentes* reddat. Huc & referri poſſunt, *Ungues* adeò *craſſi*, ut rerum minutarum apprehenſionem prohibeant. Præter quod *vitium*, aliud etiam ſi *longiùs* excreſcant in illis exiſtit, quod tamen cùm *amputando* poſſit emendari, *negligentiæ* potiùs quàm *naturæ vitio* aſcribendum. Quod idem & de *pilis*, ſi *prolixiores* incuriâ fiant, cùm abſecari poſſint, eſt *judicium*. Licèt ipſorum

Unguium & pilorum nimia auctio.

AAAAA 3

hæc *aucta magnitudo deformis* tunc cenſeatur, quando in *locis inſolitis* excreſcunt, ut ſi *frontem* majori ex parte obducant, id *deforme* eſſe, cùm *frontem amplam* & *depilem*, *pulchritudini* addere aliquid cenſeant vulgò. Imprimis verò & *turpe* & *horrendum* apparet, ſi *mulier barbata* ſit, in quibus locis etſi *pili* abradantur, remanentibus tamen *pilorum radicibus*, moxque renaſcentibus, *deformitas* hæc ſe nihilominus prodit & manifeſtat.

Interdum & *pilus unus* aut *alter*, vel *pauci* ſaltem, in *verruca* alibi excreſcentes, deformant, maxime in *facie*, ſi illic ubi *pars nuda* aliàs eſſe deberet, hoc ſe patefaciat, vel *mulieri*, ut ſæpè fit in *mento* ac ſi *barbæ* eſſet *portio*, eveniat.

Carnoſitas nimia. Alterum *deformitatis* in *adaucta magnitudine* genus, ſub ſe *Carnoſitatem* & *Pinguitudinem* nimiam comprehendit, quæ ſic dicitur, quando *carnis* vel *pinguetudinis mole*, *corpus* vel *partes* aliquæ illius *obrutæ*, nimiùm *auctæ*, non ſolùm *pulchræ* minus eſſe cenſentur, ſed & *gravatæ*, *pigræ*, vel aliter *impeditæ* ad *munera* obeunda, exiſtunt. Quo pacto *univerſum Corpus* ſæpè adeò ætate creſcente pingueſcit & craſſeſcit, ut non ſolùm *indecorum* ſit, ſed & *tarditatem ſegnitiem*que, ad ritè aliquid obeundum afferat, & ad *onus* hoc geſtandum *pigros* efficiat, qui cùm validiùs ſe exercere volunt, *laſſitudinem* ſubitò & *ſpirandi difficultatem* ſentiunt. Unde *otioſi* & *deſides ſomnolenti*que plerumque exiſtunt. Et ſi *juvenibus* hoc accidat, *vitam longævam*, uti *Hippocrates carnoſos* minùs *vividos* quàm *graciles* eſſe teſtatur, vix dum attingunt.

Hoc idem *certis* in *locis* accidere poteſt, ut *deformitas* quædam, nonnunquam & *impedimentum* quoddam inde exſurgat. Ut cùm *venter* ſeu *abdomen* tantopere *mole pinguedinis* infarctum, ſupra modum prominet & propendet, in *ventroſis hominibus*. Vel *Mammæ* ſupra *decentem extuberantiam*, quæ *pulchra* habetur, nimium augeantur, vel adeò *turgidæ* fiunt, ut in *immenſum* ſæpe excreſcentes, totum *pectus* occupent, ulteriusque nonnunquam, niſi conſtrictæ retineantur, exſpatientur, *ponderé*que *reſpirationem impeditam* nonnihil reddant, idque in *mulieribus Mammoſis* ob id dictis. Quò & referri poteſt, quando & inſtar *mammarum*, *moles* cum elevatis ſimiliter *papillis* in *pectore virorum* prominet, quod alioquin *pinguibus* evenit. Vel quod magis *præternaturale*, ſi *mamillæ viris* etiam, & non ſolùm *papillæ nudæ* creſcant, ſicut in quibuſdam accidiſſe vidimus. Quod *malas* ſeu *genas*, *protuberantiores* & *ſuras* in *pedibus* ſummè *craſſas* attinet, alij *deforme* quoque, alij *pulchrum* potiùs eſſe judicant.

Mammarum molu.

Huc & *Sarcomata* ea referre poſſumus, in quibus non aliena *caro corpori* accreſcit, ſed ipſa *caro* excreſcit nimiùm, uti *Gingivarum caro luxurians*, *Carunculæ* in *oculo* excreſcentia nimia, quod *vitium Encanthida* vocant. Verùm quia cum aliis *ſarcomatum* ſpeciebus *ſimilitudinem* quandam habent, in *extuberantiis* deſcribuntur.

Parvitas corporis partium illiusque orificiorum nimia anguſtia In *magnitudine diminuta deformatio* eveniens, ſimiliter *duo* conſtituit, quæ *adauctæ* opponuntur, *genera*. Quorum *primum toti corpori* ab *ortu* evenit, ut *pygmæorum* inſtar *parvi* toto *vitæ curriculo* maneant, & ſic tanquam *inſolentes*, & *admirandi homines* in *aulis* principum alantur, aliàs ob *corporis debilitatem*, ad *opera validiora* inepti. Idem in *partibus* quandoque ſpectatur, ut *Caput* nimis *parvum*, ſicuti quandoque in *ſtultis* tale videtur: *Pectus anguſtum* & *conſtrictum*, quo *anheli* redduntur, aliæque *partes* ab *origine* non *decentem magnitudinem* eandemque cùm cæteris *proportionem* nactæ, ſi hæc *deformationem* aliquam aut *impedimentum* afferant.

Huc & *orificiorum* quorundam *nimiæ* pertinet *anguſtia*. Ut *Uteri ſinus*, *Virgæ cutis* in *Phimoſi* dicta *præputio* nimis *arcto*, adeò ut *glans* detegi nequeat, *actionibus* (ut in illis oſtenſum) *incommodantes*. *Phimoſis*

Partes mutilatæ Frequentiùs *magnitudo partium* imminuitur, *portione* aliquâ *ablatâ*, *mutilatis*que ex parte *membris*, quòd eò majorem *deformationem* affert, quò *pars conſpectui* magis expoſita

mutila

mutila exiſtit; ut ſi in *naſo* hoc accidat & *auribus*, eoque majus in *actione detrimentum*, ſi in *parte* magis *neceſſaria* hoc fiat, ut in *digitis*, cæterisque *partibus*, quas penitus *abſectas*, majus adhuc *nocumentum* in *numero deficiente* afferre, oſtendimus. Huc & pertinet *Papillarum* in *fœminarum mamillis diminutio*, tanta ſæpè ut nihil de illis ampliùs ferè reſtet, quod non ſolùm *turpe*, ſed & in illis quæ lactare debebant, cùm *infans* tunc *lac* ſugere nequeat, *lactationis defectum*, ſicuti in ea *functione læſa* illius mentionem fecimus, parit.

Gingivarum quoque *conſumptio* ſub hoc genere comprehenditur, *nudos* circa *radices dentes* relinquens, atque ut minùs firmi ſint faciliusque excidant, occaſionem præbens.

Dentes ſi *breviores* cæteris ejuſdem *aciei* occurrant, huc quoque referre poſſumus, atque *Ungues*, ſi & illi *breviores*, quàm ipſa *caro* illis ſubſtrata exiſtat, cùm tunc *res minores* apprehendere commode nequeant.

Pili itidem, ſi adeò *tenues* & *breves* reddantur, uti quandoque cum poſt *defluxum* recreſcunt, accidit, ut inſtar rei *ſitu* & *muco* obductæ, *lanuginem* potiùs quàm *pilos* exprimant. Vel ſi illis in locis ubi *craſſiùs* & *longiùs* excreſcere *deſtinato tempore* debebant, ut in *mento*, ad *productionem barbæ* in *viris*, tardiùs erumpant, quod quia diutiùs quàm par erat, *pueri* eſſe videntur, *indecorum* aliquo pacto eſſe cenſetur. Maximè verò ſi ob *caſtrationem utriuſque teſtis*, antequam *barba* creſcat, ea non prodeat ampliùs, & *imberbes* maneant, quod & in ipſis, cùm eos *eviratos* eſſe prodat, *indecens* exiſtit, & *deformitatem* in *ſeneſcentibus*, *facie* ipſorum *rugas* ducente, & ut ait *Comicus*, *ſenem mulierem* referente, *majorem* affert.

Secundum genus magnitudinis imminutæ eſt *Gracilitas*, quæ *carnoſitati* & *pinguitudini* opponitur: ſpectaturque hæc in iiſdem *partibus*, ſi minùs quàm decebat, *carne pinguedinéve oppletæ graciles* admodum ſint. Veluti in *toto corpore*, interdum evenit, non quando illud decreſcit & conſumitur, de quo in *conſumptione* illius agemus, nec etiam cum *naturâ gracilius*, nulla tamen *incommoda* inde patitur; ſiquidem uti ex *Hippocrate* oſtendimus, qui *graciles* ſunt, diutiùs quàm qui *carnoſi*, vivant; ſed ſi illud adeò ſit *macre*, ut non ſolùm *deformem* illius *aſpectum* præbeat, ſed & minùs *vegetum*, ac *imbecillius* reddatur: Maximè ſi in *cruribus* & *brachiis aridis* atque *gracilibus*, in *genis collapſis*, *ſcapulis prominentibus*, *ventre depreſſo*, hoc fiat. *Membrorum gracilitas.* Quò & *mammarum* refertur *gracilitas* quæ *deformis* eſt: non quando *parvæ* ſunt, quod *pulchrum* eſſe cenſetur; ſed quando *molliores*, vel etiam *flaccidæ* & *pendulæ* exiſtunt, quod pro *indecoro*, in *junioribus* præſertim *puellis* & *mulieribus* habetur. *Mammæ molles, flaccidæ & pendulæ.*

In *figura partium indecenti deformatio* facta, *plura* ſub ſe comprehendit *genera*. Quòrum *primum* eſt, ſi aliis modis quàm jam oſtenſum, in *numero* & *magnitudine* illa vitietur, maximeque ab *inæqualitate* alia, quæ in illis diverſimodè ſe offert, ab *ortu* plerunque profecta, aliàs etiam *caſu* adveniens. Sicuti in *capite*, ſi *Caput* nimis *acutum*, alióve modo malè *formatum* exiſtat. *Frons* item *rugoſa*; *Naſus ſimus*, *curvus*; *Os intortum*, uti & *labia*; & in reliquis *partibus*, ſi illæ *curvæ*, alióve modo *inæquales* ſint. *Membrorum figura indecens.* Quæ omnia ad amuſſim deſcribere *ſuperfluum*, nec *parvi* interim *laboris* eſſet. Huc tamen & *pilorum* illa *intorſio*, etiamſi ad *ornatum* faciat, referri poteſt: quando nimiùm *criſpi*, ut in *Æthiopibus* ſunt, cùm alioquin *leviter criſpi*, pro *pulchris* habeantur. *Pili nimiùm criſpi.* Et ſi omninò *recti* ſint, minùs *decentes* eſſe à quibuſdam judicentur. Præcipuè verò & *ungues*, ſi *gibboſi* & *rugoſi* ſint, *deformes* exiſtunt. *Ungues inæquales.*

Secundum genus figuræ partium vitioſæ eſt, ſi *continuitas* illarum, quâ *unitas* eas eſſe oportebat, *diviſa* ſit aut *ſoluta*, uti vocant, vel *connexus* quo junctæ erant, diſſolvatur. Quæ *continui ſolutio* quando in *vulneribus* & *ulceribus* fit, cùm *dolor* aliæque *functionum læſiones* huic prævaleant, in illis jam deſcripta fuit. Quòd ſi tamen hiſce ſanatis, *diviſio* nihilominus aliqua remanſerit, quæ *partis* *Diviſio partium quæ uni-*

figu-

ta eſſe debebant, permanent.

figuram decentem vitiat, illa huc potiùs eſt referenda.

Labij ſuperioris diviſio ab ortu.

Uti & illa, quæ citra *læſionem* ab *ortu* contingit, quam in *locis certis* diverſimodè ſe offerentem, *infantes* in lucem ſecum afferunt. Inter quas *partium* ab invicem *ſeparationes*, illos etiam *labio ſuperiore diviſo* aliquoties naſci contingit, quod *vitium* peculiari nomine noſtri **Haſenſcharten** à *lepore* cujus *labium* quoque *naturaliter* hiare videtur, ac ſi *ſciſſum* eſſet, vocant, admodum *os*, cùm *dentes* per hanc *fiſſuram* pateant, *deformans*.

Haſenſcharten Germ.

Dentium caries & fractura.

Ad haſce partium *diviſiones figuram* illarum deſtruentes, etiam illa quæ frequentiſſima eſt, pertinet, quâ ob *carioſorum* & *confractorum dentium inæqualitatem*, *os* adeò defœdatur, ut inde tota *perſona* minùs pulchra communiter æſtimetur, atque ob id *fœminæ* minùs amentur. Quod ideò *Poëta* inter *remedia amoris* proponit, inquiens: *Si malè dentata eſt, fac ſæpè ut rideat ipſa.* Eam *deformitatem dentium* auget *nigredo*, vel *exigua* tantùm *dentium fragmenta* relicta.

Unguium eroſio, ſcabrities, fiſſuræ, diviſio.

Non *parvam deformationem* quoque afferunt, *unguium* in *digitis ſolutæ continuitatis vitia*, eoque magis, ſi in *manibus*, cùm ſemper *oculis* pateant, hæc exiſtant, *pedibus*que *nudis* ea patefiant, eò *deteriora*, ſi *renaſcentibus unguibus*, hæc tamen inhæreant, nec cum *unguibus* auferantur, quando creſcendo procedunt, & longiùs prominent, atque amputantur. Inter quæ frequentior eſt, *eroſio* & *ſcabrities unguium*, *perſeverans* in quibuſdam *deformitas*, eoque major ſi ſimul illi craſſeſcant, liveant vel etiam nigricent. Huc & *fiſſuræ unguium* pertinent, ſi in *longum fiſſi* ſint; Vel quod frequentiùs fit, ſi per *tranſverſum diviſi*, & veluti in *duas laminas* diſſecti ſint. E quibus *vitiis* aliqua *morborum* quorundam, ut *pſoræ*, *elephantiaſis*, *luis venereæ* ſunt *ſymptomata*, cæterisque (uti in illis oſtenſum) copulantur, aliàs verò etiam *peculiaria* ſunt quibuſdam *vitia* illos dedecorantia.

Pilorum fiſſura.

Pilorum etiam *diviſiones* ſeu *fiſſuræ* in *barba* & *capillis*, minùs *decoræ* eſſe cenſentur; quia *inæqualitatem* quandam & *implicationem* in ipſis inducunt, ſi præſertim in pluribus, uti ſæpè ſolet, hoc fiat.

Furfu

Hiſce quoque *deformationibus* illæ aſcribuntur, quæ à *cuticula* à *vera cute abſcedente* prodeunt, & eò potiùs quòd deformant, quàm *dolore* aut aliâ *noxâ*, *vitioſa* habentur, ſicuti horum quoque in *cutis excoriatione* ſeu *intertrigine* meminimus: Ut ſunt *Furfures* appellati, cùm *furfurum* inſtar à *capitis piloſæ ſede*, dum *caput unguibus* vel *pectine* fricatur, decidant. Quod *vitium* ſi conſuetum quibuſdam ſit, *furfures*que ſtatim ex levi cauſa, copioſè inſtar *nivis*, in ſubjectas *veſtes* delabantur, pro *deformi* habetur. Magisque adhuc ſi ex *barba* in *viris*, vel ex *ſuperciliis* per *frictionem* ſimiliter decidant; Vel aliis *depilibus* in *locis*, à *cute furfurum* vel *ſquamarum* modo abradantur.

Manu volaru ſquam Pelate Galli.

Quò & pertinet peculiare *vitium*, quod *Galli Pelatellam* vocant, cùm in *vola manuum cutis inæqualiter ſciſſa*, & *ſquammoſa*, à reliquâ *abſcedens*, ab illis qui hoc *vitio* laborant, *unguibus* continuò, etſi nullus adſit *pruritus*, citra *dolorem* avellitur, huic loco *turpitudinem* quoque afferens potiùs quàm aliud *impedimentum*.

Gingi rum ſe ratio dentib

Quæ in *connexu partium diſſoluto* occurrunt *vitia*, ſi per ea *pars* non ſolùm ſeparetur, ſed *integra* à *corpore* abſcedat, ad *numerum deficientem* pertinent: ſi verò *corpori* adhuc hæreat, huc referuntur, uti frequens hoc *vitium*, quo *Gingivæ* à *dentibus* ſeparatæ, iiſdem non ampliùs anectuntur, ſed *nudos* circa *radices dentes* relinquunt.

Contin tio ſe concret orifici rum ſ partiu quæ d ta eſſ debean

Tertium genus quo *figura partium* deformatur, illud eſt, quando *partes* quæ ab invicem *ſeparatæ* eſſe debebant, continuantur & coaleſcunt, ſicuti ab *ortu*, tum ab aliis etiam *læſionibus* quandoque evenit, idque variis modis: E quibus *deformationes functiones* ſimul *lædentes*, magisque eo nomine *incommodantes*, in illis explicantur; Cujuſmodi ſunt *orificiorum* quorundam *occluſiones*, veluti *Narium*, *Labiorum*, *Palpebrarum*, *Podicis*, *Uteri cervicis*, *Præputij foraminis*, quan-

quando hæc *connata* vel *concreta*, *reſpirationi*, *comeſtioni*, *viſioni*, *egeſtioni*, *generationi* obſunt: Sicuti etiam aliarum *partium continuatio actioni impedimentum* afferens. Quò & refertur, partium quarundam *conglutinatio*, non quidem admodum nocens, *turpis* tamen apparens: Uti ſi *digiti pedum duo* vel *plures* connati ſint, quod ab *ortu* quibuſdam procedit, & minùs, quàm in *manibus* officit.

Ad hanc *partium præternaturalem continuationem* etiam referri poteſt illa, quâ *partes* mutuò conjunguntur, ſicque *conjunctæ* permanent, ut dijungi non poſſint: Ut ſi ex *ſpaſmo*, *os occluſum* & *conſtrictum* maneat; quod *actionem* illius cùm magis impediat vel tollat, quàm deformet, in illarum *læſionibus* deſcribitur. Huc tamen maximè pertinet, *pilorum* mutuò *junctorum*, adeò *arcta intricatio* atque *implicatio*, ut nullo pacto ampliùs dìſcerni aut extricari poſſint. Quæ *complicatio* cùm quibuſdam accidit, certis in locis, *Tricæ* dictæ efformantur, quas, quia *fœminarum capillos* invicem arte contextos, ſua *intricatione confuſa* ſimili modo è *capite* vel *barba* dependentes, repræſentant, Zöpff noſtri vocant. Et quia à *nocturno ſpectro*, *capillos* ſugente, ſicque conglutinante, hoc proficiſci *ſuperſtitioſè* credunt, illi quoque *incubi* nomine, quem à *ſpiritu incumbente*, ſimili modo procedere exiſtimant, juncto, Schrettelin Zöpff appellant.

Quartum genus figuram dedecorans eſt, ſi *ſitus partium* pervertatur aut tranſmutetur, *parte* aliquâ in alium *locum* inclinante vel translatâ, unde *concinna figura membri* deſtruitur. Qualis eſt quæ in *pedibus* accidit cùm *intrò* vel *foràs* in *Varis*, ob id appellatis contorquentur. Atque illa quæ in *digitis pedum* frequenter ſe offert, *calceorum anguſtiâ* continuò compreſſis, adeò ut *ſucceſſu temporis* ad *latera* nimium torqueantur, vel etiam reflectantur eouſque ut *pedi* incumbant. Uti etiam eſt *prominentia* ſeu *extuberantia*, cum *membrorum abbreviatione* vel *elongatione* & *curvitate* in *Luxationibus* & *Fracturis oſſium* hinc inde in diverſis *corporis ſedibus* occurrens. Quæ *noxæ figuram partis* præter *impedimenta* alia in *functionum læſionibus* expoſita, aliquando admodum vitiant. Et ex illis inprimis *Gibbus*, non ſolum *dorſi* & *pectoris figuram* deſtruens, ſed & totum *corpus breve*, *curvum* & *inconcinnum* reddens, *hominem* admodum deformat. *Gibbus.*

Huc & referri poſſet *inteſtinorum* in *ſcrotum prolapſus* aliáve loca, loca illa quoque *deformans*. Verùm cùm *tumor* & *prolapſus* eorum potiùs tunc, quàm *figuræ vitium* conſideretur, in *extuberantibus tumoribus*, & *procidentiis*, in *excretis* deſcribetur.

Sed & ad hanc *deformationem* à *ſitus partium perverſione* profectam, pertinet *Oculorum prominentia*, ſic dicta, quando *oculi* ex ſua *ſede extrorſum* plus ſolito prominent, citra tamen *læſionem*, ſed cum *deformatione* quadam, aliàs ab *ortu*, aliàs poſtea eveniens. *Oculorum prominentia.* *Dentium* itidem, *anteriorum* præcipuè *mobilitas* huc pertinet, cùm *vacillantes* in hanc illamque *ſedem* facilè ſponte vel commoti, moventur; ſicuti totam *anteriorem dentium ſeriem* extrorſum inflectere aliquos potuiſſe, obſervavimus. *Dentium mobilitas.* Dein & eorundem *dentium* in *exteriora prominentia ſtabilis*, *deformitatem* quoque in *labiis diductis*, nonnunquam & *conniventibus*, ſi procul emineant, quod in *canibus*, quia *rarum pulchrum*, apparentem parit: Ut quoque ſi *tranſverſum* vel *obliquum*, non *rectum ſitum dentes* habeant. *Dentium prominentia.*

Poſtremò & *ungues*, *ſitu* interdum *permutato*, huc illúcve *inclinantes*, *mobiles*que facti diu ſæpè antequam decidant ſic hærentes, *deformationem* pariunt. *Unguium mobilitas.*

Cauſæ.

OMnium *deformationum* enarratarum *cauſæ proximæ* dependent vel à *cauſis inſitis*, vel *adventitiis*.

Ab *inſitis cauſis deformationes* illæ *originem* trahunt, quas ab *ortu corpori* & *partibus* quibuſdam contingere, in *generibus* oſtendimus, & vel in *numero magnitudinéve* redun-

Seminis parentum indiſpoſitio, vel ubertas aut penuria, vel com̃iſtio aliave permutatio, cauſa vitiorum ab ortu, in Numero, Magnitudine & Figura, in corpore vel membris, uti & dentibus, Unguibus & pilis contingentium.

dante, vel *deficiente*, vel *figura indecenti*, cùm *partes* non rectè *formatæ* vel *diviſæ*, vel *continuatæ* aut *concretæ* ſunt, conſiſtunt. Idque potiſſimùm à *ſemine parentum*, cùm ex eo *partes* omnes formentur, pro cujus ratione, hæ quoque *formam* accipiunt, & *liberi* nunc *patri*, nunc *matri*, uti & *ſexu ſimiles* redduntur, & ſi illud *labe* aliqua *aſperſum*, eandem inde quoque concipiunt, non ſolùm *membra* illa *externa cute* & *carne* conſtantia, ſed & *pili* ac *ungues*, cùm & hæ *corporis partes* ſint *cartilagineæ*, ſicuti in *Anatome* noſtra oſtendimus, nec ab *excrementis*, uti de *pilis* communiter refertur, ſed *ſemine*, in *prima* etiam *fœtus formatione*, quemadmodum in *embryonibus* videre licet, ſuum nanciſcantur *ortum*.

Cæterùm quo pacto *ſemen paternum maternúm*ve, *vitia* hæc in *ſobolem* propaget, *ardua* eſt *quæſtio*, nec aliter eam definire licet, niſi hoc aliquando à *ſeminis indiſpoſitione* quadam *indecenti* fieri, quam, cùm ab *univerſi corporis partibus* promanare ſoleat, à *vitioſis partibus* acquirit, eamque prout hæ, *figurâ magnitudine* vel *numero* peccant, inde contractam in *fœtus formatione* iiſdem *partibus* imprimit, & ſimilia vel ex parte, vel omninò *vitia* in illis producit Quod tamen non ſemper evenit, ut *numero* vel *magnitudine excedentibus deficientibus*que *partibus*, idem in *fœtu* contingat, cùm ſæpiùs *liberi* eorum quibus *membra* ab *ortu* deficiunt, vel *amputata mutilatá*ve ſunt, eadem *membra integra* & *abſoluta*, niſi quod in quibuſdam *invalidiora* ſint, conſequantur. In *pilis* tamen *capitis* & *barbæ* illud maximè accidere videmus, quòd *plures pauciorés*ve *craſſiores*, *tenuiorés*ve, hocque illóve modo *formati* & *colorati* ſint, uti in *parentibus*, ſic & in *liberis*, ſicuti in *coloris vitiis* dicetur. Id autem *ſeminis* quoque causâ accidere, & *hæreditariam* eſſe ejuſmodi *pilorum conſtitutionem*, ſub qua & *calvities* comprehenditur, ſatis demonſtrat, quòd *pili nigri* & *criſpi Æthiopibus hæreditarij* exiſtant. Atque in hac quidem gente ut & in aliis, ſi naſcantur *pili criſpi*, *ſemen* quoque, ſed aliter quàm in aliis *pilis* formandis cauſam præbet, eo nimirum modo, quod *pororum* in *cute*, *obliquitatem* producens, *pilos* non rectè, ſed obliquè per eos emergentes curvari, atque ſic *criſpos* evadere ſit neceſſe. Uti & quòd *complicati tricas* dictas conſtituant, *pororum formatione ſemen* quoque efficit, quando *poros* plures *conjunctos* & *obliquos* in *cutis* aliqua *ſede* format, ex quibus deinde *pili copioſiores anguſtiore* in *loco* poſiti, & propter *curvitatem* invicem intricati, naſcuntur. Quæ ſic in *criſpis pilis*, in *capilloſa capitis cute* præſertim molitur, ut mox à *nativitate* tales enaſcantur. In *tricis* verò tardiùs hoc, in *capillis*, non niſi ſpatio temporis, & in *barba* cùm illa creſcit, & in utriſque cùm *pili* craſſeſcunt admodumque prolongantur, efficit.

Ab *ubertate ſeminis* quoque proficiſci poteſt, ut *plures majorés*ve quàm par erat, *partes* naſcantur, vel ab illius *penuria*, ut contrarium eveniat; quod cùm in omnibus *partibus* poſſit accidere, quare & in *dentibus*, ſic etiam in *pilis* ut *uberiores* vel *tenuiores* creſcant, inde procedere poteſt.

Ab alia quoque *ſeminis transmutatione permiſtionéve*, *fœtus figuram* à *naturali* alienam adipiſci poteſt. Uti & ex *commiſtione geminorum ſeminum conceptorum*, *mutua*que illorum in certis *locis concretione* (niſi undique *peculiaribus involucris* concluſa à ſe invicem diſcernantur) provenire poteſt, ut *duo fœtus*, illis in *ſedibus* connati, aut etiam *unus alteri parte* aliqua *inclúſus*, prodeant.

Quæ *ſeminis permutatio commiſtióve*, uti à variis cauſis, ſic frequenter etiam ab *impreſſione* quadam oritur, quam *conceptus* tempore, vel dum *gravida* eſt *mater*, ex *terrore* vel alio *affectu*, aut etiam *profunda meditatione* aut *imaginatione* paſſa eſt. Cujuſmodi & illa, quæ ex *deſiderio cibi* alicujus, dum *gravida mulier pica* laborans, aliquid depravatè appetit, *concepta*, in cauſa eſt, ut *fœtus vitia* in *numero* vel *magnitudine* aut *figura peccantia*, contrahat. Quo pacto aliquando *partes* veluti *novas*, *corporis* alias *partes* exprimentes; aut *fructum* aliúdve referentes, *corpori* ab *ortu* accreta; atque inter

reliqua

reliqua, *pilos murium pilis conſimiles*, in *femore enatos*, *ſobolem*, cùm *mater gravida*, *murem* abigens, hunc *locum manu* percuſſiſſet, in *lucem* protuliſſe & deinceps retinuiſſe, vidimus: uti & alia varia & *monſtroſa* hoc pacto contigiſſe conſtat. Quæ uti ab *imaginatione* variis modis accidere poſſunt, ſic ab eadem & illud proficiſcitur, quòd *liberi parentibus minùs* aliquando *ſimiles*, imò plurimùm ſæpè ab illorum *forma* diſcrepent, cùm *parentes* aliis intenti, alias *formas* dum *conceptio* fit, vel *mulier uterum* geſtat, *mente* concipiant. Quæ *diſſimilitudo* cùm *animus hominis pluribus* longè magis quàm cæterorum *animalium* ſit *intentus*, atque *inquietus*, qui in varias *meditationes* facilè volvitur, frequentiùs in *homine* quàm in *animantibus* accidit, quæ cùm *ſenſum* tantùm in ea quæ præ *oculis* ſunt, in *congreſſu* convertant, ſibi plerunque & *forma* & *colore*, uti in *diſcoloratione* oſtendemus, *ſimilem ſobolem* procreant.

A *ſanguine materno*, cùm *partes* eo dum in *utero fœtus* concluſus adhuc eſt, alatur augeaturque, *vitia* quoque aliqua *originalia* ſuboriri poſſunt, non quæ in *numero partium aucto* vel *imminuto*, cùm ex eo nulla *pars*, ſed omnis à *ſemine* procreetur, ſed in *magnitudine* præſertim *excedente* vel *deficiente*, vel etiam *figura indecenti* ſe offerunt. Quæ *vitia* à *ſanguinis materni copia* vel *paucitate*, aliáve illius *mutatione* aut *permiſtione*, ſicuti in *internis cauſis* explicabitur, dependent.

Ab *adventitiis cauſis* varia *deformationum* exſurgunt *genera*: è quibus *cauſis* ſi *læſio* aliqua à *vulnere* profecta *continuitatem concinnam partium* deſtruat, *figuramque* eo modo vitiet, fiatque illud in *parte ſenſili*, quia *dolorem* tunc ſimul infert, in *doloribus* de ea actum fuit. Uti & ſi ab alio *impetu* extrinſecùs *irruente*, *partesque* nimio *impetu* diſlocante, vel etiam *diſrumpente*, *figura indecens* ſimiliter prodeat, cùm *partis motus abolitio* tunc quoque accedat, in *immobilitate*, ubi de *luxationibus* & *fracturis* egimus, hæc tractata fuerunt.

Aliæ verò *deformationes partium* huc pertinentes, quæ in *numero*, *magnitudine* vel *figura* peccant, variis à *cauſis* procedunt, illiſque vel *externis* vel *internis*.

Vulnus aut ulcus, cauſa partium Mutilationis vel Ablationis aut Separationis vel Diviſionis.

Ab *externis cauſis partium vitia deformationes producentia*, diverſimodè proveniunt. Uti quando *inflicto vulnere* amputantur vel mutilantur; idque vel *caſu* in *conflictu*, alióve modo, vel *neceſſariò* propter *morbum*, ut cùm ob *ulcus partes* abſumuntur, uti *papillæ*, ab *exulceratione*, ob *fricationem* frequentem & in *ſphacelo partes emortuæ* abſcinduntur, in *ruptura teſtes* exſecantur, aut quando alioquin ex *vulnere*, *continuitas* ſolvitur, *ſanatoque vulnere*, *partium* hæc *ſeparatio* remanet.

Vis illata partibus, cauſa Dentium carentiæ, mobilitatis aut confractionis. Pilorum caſus & Oculorum prominentiæ.

Vel quando alia *vi Dentes* ob *dolorem* aut alium *affectum* eruuntur; *Pili* vel *caſu* per *vim*, vel *ſtudio* in *tinea morbo* evelluntur. *Oculi* ob *conatum* vehementem nonnihil prominent vel protuberant: Vel quando ob *maſticationem* & *morſum duriorem ciborum*, diu præſertim continuatum, *gingivæ* à *dentibus* ſeparantur, quo *dentium radicibus denudatis*, minùs firmiter, quám cum *gingivis* adhuc *dentes* connexi ſunt, conſiſtunt, *mobileſque* interdum facti, faciliùs excidunt, *anteriores* præſertim, *unâ* tantùm *radice* nitentes, cùm alij qui validiùs inhærent, vix ſic, niſi *radicum* accedat, uti dicetur, *attenuatio*, vacillare aut excidere poſſint, ut *calvariis dentes*, licèt *carne* omni deſtituantur, firmiter adhuc *inſertos*, *immobileſque* eſſe videmus. *Morſu* quoque *valido*, cùm *oſſa*, *nuclei fructuum*, aliáve duriora comminuuntur, *dentes* etiam confringuntur. Sæpe verò cum *acie cultri*, uti quidam perverſo more conſueverunt, *dentes* frequentiùs repurgantur, nôn ſolùm *dentium lævitas* per *attritionem* continuam exaſperatur, ſed & continuâ *ſubſtantiæ* illorum *abraſione*, tandem etiam *dentes* atteruntur corroduntúrque.

Calor vehemens extrinſecus adveniens, cauſa Dentium mobili-

Quæ uti à *violentia* illa procedunt, ita & *dentes mobiles* fiunt & vacillant, ſi *calidiſſimis* & frequentiſſimis *cibis* frequenter ingeſtis ſæpè incaleſcant & veluti adurantur, adeò ut tandem *exſiccatis* & *attenuatis* ipſorum *radicibus*, non amplius firmiter ſed admodum

tatis vel lapſus vel fractura.

laxè *alveolis* inſiſtant, ſicque in *ſitu* peccant: vel *numero*, ſi ab eadem *cauſa* penitus excidant: aut ſi eodem *calore ciborum*, *dura dentium ſubſtantia* nimiùm exiccetur, & tandem etiam uratur, etiam diſſiliunt, vel *portione* ab illis recedente, reliqua *confracta* & *iners* remanet, vel *cavitas* in ipſis gignitur. Quæ & frequentior cauſa, quòd *dentes* tot *cavi* vel non *integri* ampliùs, etiam in *juvenibus* inveniantur, in illis præſertim qui *calidiſſimis cibis* ſunt aſſueti, *juſculis*que *ferventibus* adhuc utuntur, quæ ne *os aduſtione* lædatur priùs *flatu oris* nonnihil temperare ſolent. Hæcque cauſa eſt potiſſima, quare *Germani* noſtri, qui *calidis juſculis* adeò delectantur, *dentes vitioſos* citiùs quam a'ij *populi* conſequantur, quam tamen *defluxionibus* malè aſcribunt, cùm ſicuti in *dentium doloribus* oſtenſum eſt, hæ in *dentium ſubſtantiam* minime labi poſſint: Inprimis *dentes* cito putreſcere & excidere facit *offarum fervidarum* deglutitio, & mox ſubſequens, cum *dentes* adhuc fervent, *potus frigidi* ingurgitatio, quod multis à *juventute* conſuetum & in uſu eſt, quibus ferè omnibus, ex ſubitanea hac *caloris* in *frigus mutatione*, ante *virilem ætatem*, *dentes* putreſcere & nigreſcere ſolent.

Calor fervens, cauſa Pilorum defluvij.

A ſimili *calore* & *fervore*, *pilorum radicibus* pari modo *exiccatis attenuatis*que, *pili* in *poris* non ampliùs hærentes, vel ſpontè decidunt, vel *levi labore* à *cute* deraduntur, idque *aquæ ferventis* vel *flammæ* admotæ ferè occaſione, quâ ratione à *porcis* poſtquam mactati ſunt, *pili* detrahuntur, & *gallinæ aquæ calenti* immerſæ, *pennarum radicibus* eodem modo *exiccatis*, deplumantur, & in quibuſdam ejuſmodi *externis injuriis pili* abſcedunt, ſi modo non tanta fiat *peruſtio*, quâ *cutis* ita conſtringatur, ut *poris* obliteratis, *pilos* ampliùs citra illius *dilacerationem* auferre minimè ſinat, uti in *porcis* affuſâ ſupra modum *fervente aquâ* accidit, qui poſtea ſufficienter à *pilis* mundari nequeunt, quem *errorem* communiter Verbrüen vocant. Hoc ſic fieri ab hiſce cauſis, nec ex *humectatione cutis*, *poris relaxatis* & *ampliatis*, *pilos* faciliùs recedere, inde patet, quòd & citra *fervorem madefactio* idem, quod tamen non fit, etſi quàm diutiſſimè in *aqua* moderatè *calida* ſedeant, præſtitura eſſet, *dentes* quinetiam eadem ratione excidere poſſent.

Sed & *ungues* pari modo, uti & *ungulæ* in *animalibus*, majori tamen *æſtu*, decidunt vel auferuntur.

Erodentia & putrefacientia medicamenta, cauſa Partium abſumtionis, Pilorum defectu.

Ab *erodentibus medicamentis* vel etiam *putrefacientibus*, partes quædam *teneriores* abſumi poſſunt, ut *Gingivæ*, *Caruncula* in *oculo*, &c. & *pſilothris* dictis, *pili* quoque *arte* auferuntur. Quæ ſimiliter *radices pilorum* potiùs abſumendo, quàm *poros* aperiendo, ipſos *deciduos* faciunt.

Ab *internis cauſis* enarrata *vitiorum* ſeu *deformationum genera* quædam quoque prodeunt, ab *humoribus* ſcilicet diverſis *morbis*que, vel *parte* aliqua aliam, uti dicetur, impellente profecta. Veluti à *ſanguine*, cùm *partes* eo, non ſolùm quamdiu *homo* creſcit, foveantur atque augeantur, ſed & poſtmodum quicquid de illorum *ſubſtantia* conſumitur, rurſum ab eo reponatur. Quæ *vitia ſanguinis* causâ *partibus* accidentia, diverſimodè, tùm ratione illius *quantitatis*, tùm *piguedinis* accidunt.

Sanguinis copia cauſa Carnoſitatis.

Quantitate ſi *ſanguis* redundet, *partes* nimiùm alendo augendoque *carnoſiores* reddit, quod non ſolùm dum *corpora* adhuc creſcunt, ſed & poſtea cum jam conſiſtere debebant accidit, ut tunc ſupra modum augeantur, quod niſi *hæreditariò* à *ſemine ſanguine*que *parentum* proveniat, unde quoque *carnoſitas* illa *originem* trahere poteſt, à *ſanguine* proprio prodire neceſſe eſt. Hinc *plethoricorum corpora* adeò *carnoſa* fieri contingit. Cuius *plethoræ* uti *variæ cauſæ* ſunt, ſic non minima & frequentior *cibi copioſioris* ingerendi *prava conſuetudo*: quam cum *appetitus* nimius excitet, illeque maximè *corporis exercitio* incitetur, cujus gratiâ *ciborum diſtributio* citiùs peragitur, evenit, ut qui *exercitiis* dediti ſunt, *non* tamen *immoderatis*, *plethoram*, indeque *corporis molem*, ſicuti *Athletæ* olim eandem ob *cauſam*, ſibi accerſant.

ſant. Quæ & à contraria *cauſa quiete* ſcilicet provenire poſſunt, ut qui *otioſi* ſunt & *deſides*, ac *voracitati* interim *dediti*, cùm minùs de *corporum* ipſorum *ſubſtantia* abſumatur, & multum ſemper apponatur, *vaſtum* & *craſſum corpus* tandem conſequantur. Quod & aliquando ob *ſanguinis evacuationem naturalem ſuppreſſam*, quo copioſiùs congeſto, *corpora* admodum excreſcunt, provenit. Quo modo *mulieres ætate* illâ, quâ à *menſtruo ſanguine* non amplius purgantur, etſi priùs dum ille conſuetim fluebat, aut à *fœtu concepto* in *alimoniam* abſumebatur, *graciliores* eſſent, poſtea *habiliores* fieri, admodumque ſæpè excreſcere ſolent. Quibus de *cauſis* à *ſanguinis abundantia* profectis, uti *carnoſitatem corporum* prodire, ita à contrariis *gracilitatem* induci, facilè licet colligere, ut non neceſſe illius etiam cauſas altiùs hîc repetere.

Verùm uti etiam jam dictus *ſanguis carnem* potiſſimùm augendo imminuendóve, *corpora carnoſiora graciliorá*ve reddit, ſic & ut aliæ etiam *partes* interdum plus juſto excreſcant decreſcantque efficit, quando illis appoſitus, & in *ſuccum* ad eas nutriendas *aptum* converſus, *redundans* plus, vel non ſufficiens minùs quàm par erat, nutriendo auget minuítve. Quod ea *ætate* qua *corpora* adhuc creſcunt, in quibuſdam *partibus*, tàm *mollioribus* quàm *durioribus*, ut & in *oſſibus*, contingere poteſt, poſt illud verò tempus non niſi ferè in illis *partibus*, quas toto *vitæ decurſu* cùm *injuriis externis* attritæ, quantum ab illis recedit, reponi poſtulent, creſcere oportet. Velut in *dentibus*, *unguibus* & *pilis*, ſed diverſa ratione. In *dentibus* enim ſi non atteratur unus aut alter, ab oppoſito illi *dente*, uti aliis in *maſticatione* fieri ſolet, ſed ob *defectum dentis* non fiat *attritio*, tunc *ſuccus nutriens* redundans, facit ut *longiùs* aliis excreſcat, atque ultra *terminum* elongetur. In *unguibus* verò & *pilis*, ſi *ſuccus enutriens* copioſior illis accedat, præterquam quòd citiùs elongantur, *craſſitiem* inde etiam conſequuntur, quod in *unguibus* ſæpè accidit. Cujus etiam cauſa inter reliquas *commotio valida* circa *unguium radices* facta, eſſe poteſt, dum *manus* ſæpè & validè & cum illis *ungues* exercentur, *ſucci*que *attractio* ita promovetur, unde *operariis ungues* citiùs quàm aliis craſſeſcere videmus. Quod & frequens *unguium amputatio* facit, maximè ſi priùs *balneo* emolliantur, tunc enim *ſuccus* magis allicitus, *craſſiores* eos ſucceſſu reddit.

Idem & *pilis* ea ratione, cùm primùm in *barba lanuginis* inſtar ſe exerunt, ſi ſæpè abradantur, ut magis magiſque craſſeſcant, elongentur ſeque manifeſtent, evenire videmus. Ex *defectu* quoque *ſucci nutrientis ungues* & *pilos*, fieri poteſt, ut qui recreſcunt *tenuiores* ſint prioribus, quod in *pilis* præcipue ſed rariùs evenit, *lanuginem* referentibus. Frequentiùs fit, ut ob illorum *nutrimenti penuriam radicibus exiccatis* decidant, *pili* præſertim, quam potiſſimam cauſam *Defluvij capillorum* & *pilorum*, vel ut non creſcant, *Barba* inprimis, eſſe, vel hoc demonſtrat, quòd *medicamenta* quæ *pilorum* regenerationis causâ adhibentur, *ſuccum* attrahendo *calore* ſuo, ſicuti in *curatione oſtendetur*, illud præſtent. Quem *ſucci defectum*, & *calvitiei* cauſam præcipuam eſſe ſtatuimus; nam licèt *pili* in *capitis* ſumma *cute* creſcant, & ad *ætatis* aliquod tempus perſiſtant, poſtea tamen aliàs diu ante *ſenium*, aliàs eo adventante, quòd *ſedes* hæc *carne* deſtituatur, atque ex *cute membraniſque oſſibus* inſtratis conſtet, unde citiùs quàm cætera *corporis* loca ſiccatur, atque exſucca fit ideoque non ampliùs irrigatur, *calvities* ſequitur. Hujus *cauſa*, uti diximus, *inſita* interdum eſt, aliàs verò *externæ* etiam *injuriæ*, *internæ*que quæ *corpus* ſiccant, quò & *curæ* referuntur, à quibus non ſolùm *canos*, exiccatis nimiùm *pilis*, uti demonſtrabitur, ſed & *calvos* exiccato tunc etiam *ſucco*, fieri vulgò creditur, illudque aliquibus ſubitò accidiſſe *hiſtoriæ* comprobant.

In reliquis *corporis partibus*, uti & *unguibus*, ſi ex eodem *ſucco* nutriente aliæ *extuberantiæ* naſcantur, cùm *tumores* ſint potiùs quàm *aucta ſubſtantia* in *extuberantiis*,

ubi de *tumoribus* ejuſmodi agimus, deſcribuntur.

Succus nutriens exſudans cauſa Concretionis partium.

His à *ſucco nutriente luxuriante* profectis *incommodis*, accidit & illud in *figura partis vitium*, quo *partes* quæ diſſitæ eſſe debebant, invicem conglutinantur. Quod fit, ſi ob *cutis tunicarum*que *ablationem* in *partibus ſeparatis*, mutuò tamen *accumbentibus* & *contiguis*, eo loco ubi ſe mutuò tangunt, *ſucco* utrinque *exudante*, invicemque *confuſo* & *concreſcente*, *partes* ſimul coaleſcant. Sicuti intercedente hoc veluti *glutine*, etiam *cutis inciſa*, per *cicatricem*, *caro* ex *vulnere* ſeparata, per *novam carnem*, vel *oſſa confracta*, per *callum* mutuò rurſum *naturaliter*, ex hoc *ſucco* conglutinantur.

Pinguedinis in ſanguine abundantia, deficientiave cauſa Pinguiorum Macilentiorumve corporum aut partium.

Pinguedine ſi *ſanguis* abundet, *pinguiora*, uti ſi illa deficiat, *macilentiora* redduntur *corpora*. Nam cùm omnis *ſanguis* ex *pinguiore* quoque partim conſtet materiâ, uti *lac* ex *butyroſa*, illaque exſudans è *venis*, *membraneis ſedibus*, non *frigore* concreta uti putarunt, cùm *corpus actu calidum* ſemper intrinſecùs exiſtat, ſed ex ſua *natura* à *ſanguine* ſeparata concreſcat, *membris*que ſuâ *glutinoſitate* accreſcat & agglutinetur, ſicque *corporis ſubſtantiam* quoque augeat, prout ea copioſior parciorque in *ſanguine* continebitur, eo majori minoríve etiam *quantitate* in *partibus* collecta, *corporis molem* augebit minuétve, illiuſque potiùs causâ quàm *carnis*, *corpora* in *immenſum* ſæpè excreſcent vel admodum decreſcent: Verùm non in toto *corpore*, in quo ex *carne carnoſitas* inducitur, hoc accidit, ſed illis præcipuè in locis, in quibus *naturaliter pinguedo* ampliùs quàm in cæteris abundare ſolet, ut *abdomine* ſeu *ventre*, *mammis*que in *mulieribus*, eodemque in loco in *viris pinguibus* aliiſque nonnullis in *ſedibus pinguioribus*.

Quòd verò *pinguedinis* in *ſanguine* major minòrve ſit *quantitas*, ab eadem *ſanguinis quantitate* proficiſci poteſt, cùm in multo *ſanguine*, *partem* hanc illius, *pinguedinem* ſcilicet, quoque redundare neceſſe ſit, unde tunc *utriſque exuperantibus* & *carnoſiora* & *pinguiora* ſimul evadent *corpora*, uti ſi ſecus, *graciliora* magiſque *macra*. Verùm ſi *ſanguis* non ſolùm quia *copioſior* multum habeat in ſe *pinguedinis*, ſed ex ſua *natura*, etſi *quantitate* aliàs non ita exuperet, *pinguior* quàm par erat exiſtat, quod fieri in eo nonnunquam in *ſanguine* emiſſo in *pinguiore* illius *portione*, quæ in illius *ſuperficie* concreſcit apparet, quam *pituitam vulgus chirurgorum* eſſe judicat, tunc & *pinguia* magis quàm *carnoſa* evadunt *corpora*. Quam *pinguedinem ſanguinis*, non ſolum ejus *conſtitutio* ad eam producendam *apta*, ſed & *aſſumpta pinguiora*, quibus tantopere aliqui delectantur & utuntur, coacervare poſſunt.

Ulcera prava cauſa partium abſumtionis.

Ab *humoribus* aliis & *morbis* varia quoque *deformationum* prodeunt *genera*. Uti *numeri deficientis*, ſi ab illis, non à *cauſis externis defectus* ille procedat: Sicuti in *ulceribus pravis* quandoque contingit, aliquas *partes*, ſponte per *ſuppurationem* vel *corruptionem* inde profectam, conſumi: quod ut in *variis locis*, ſic & in *naſo* & *oculo* poteſt accidere; à quibus & *gingivæ* interdum abſumuntur: quæ & propter *tophos dentibus* accreſcentes, ſi ſe *gingivis* ſubſternant, ſenſim à *dentibus* ſeparari ſolent, & quò minùs illis denuò accreſcere poſſint, impediri, unde *dentium nexus infirmior*, uti dictum, redditur. Ab aliis quoque *morbis* quibuſdam *dentium*, à *defluxione* in *alveolos* potiùs quàm *dentes* labente, illicque *fibras membranas*que quibus vinciuntur humectante laxanteque profectis, *dentium* quandoque *mobilitas*, aliquando & *caſus* proficiſci poteſt. Vel ſi alio modo in *alveolis* conſiſtens *humor vitioſus*, radices *dentium* exedendo vel corrumpendo, eos *infirmos* vel *deciduos* reddat. Sicuti *gravibus morbis* quibuſdam, *dentium* hunc *defectum* ſupervenire obſervamus: & in *lue Venerea*, ex uſu *hydrargyri*, *ſputo* vehementiùs concitato *dentes* adeò labefactari, ut plerique flecti & moveri poſſint, nonnunquam etiam excidant.

Tophi dentium cauſa Gingivarum ſeparationis ab illis. Defluxio in dentium alveolos cauſa Dentium mobilitatis caſus. Humor vitioſus circa dentium radices, cauſa Dentium mobilitatis caſus.

Sed & *pilorum defluvij cauſa* à *morbis vitioſis*que *humoribus* dependet, cùm ab illis *radices* ipſo-

ipſorum exiccantur vel attenuantur vel abſumuntur. Quod in *morbis calidis* ut *febribus ardentiſſimis* evenit, ut non ſolùm inde *corpus*, ſed & *pilorum radices*, quæ *molles* ſunt & *tumidæ*, ſiccentur, ſicque attenuentur vel conſumantur, ſicuti in ejuſmodi *febrium declinationibus* aliquando evenit, ut *pili capitis rariores* ob *defluxum* hunc appareant, vel plerique excidant. Ab *humoribus* quibuſdam, qui eam *naturam* in ſe habent, ut *pilorum radices* exedere & abſumere poſſint, ſi circa *poros cutis* colligantur, *defluvium* illorum in *Alopecia*, & in *Ophiaſi* illis in locis ubi hi conſiſtunt, ſequitur: quòd vel ob *vim acrem*, vel *malitiam* quandam peculiarem moliuntur, cùm rariùs hoc aliàs, etiamſi *cutis* multis *pravis humoribus* ſcateat, accidat: Atque id etiam non *lentore* ſuo laxando *poros* & *radices* nimium emolliendo, uti aliqui cenſent, facere, ſatis hoc demonſtrat, quòd multæ ejuſmodi *humiditates cutem* imbuentes, tamen *pilorum defluvium* minimè procreent. Qui *humores* uti à *variis cauſis* gigni & coacervari illic poſſunt, ſic & *acutis morbis* eò propulſi illud *defluvium*, quod aliquando à *calore radices* exiccante proficiſci poteſt, & in *declinationibus* illorum evenire diximus, quoque efficiunt. Imprimis verò à *vi* aliqua *maligna* hoc procedere, ex eo patet, quod in illis *morbis* qui *exitioſâ* & *venenata qualitate*, *cuti* potiùs, quàm aliis *partibus* inſidiantur, in iiſque *vitia* diverſa proferunt, ut *elephantiaſi* & *lue venerea*, *pili* quoque aliquando certis in *locis*, quos potiſſimùm infeſtant, excidant.

In *unguibus* quoque cùm ſimilem cum *pilis*, uti alibi oſtendimus, *ſubſtantiam cartilagineam* obtinuerint, *cuti*que duntaxat uti illi inhæreant, idem accidere poteſt, ut ab iiſdem *cauſis*, quibus & *pilos* infeſtari diximus & defluere, illi quoque *labem* aliquam patiantur, *integri*que *digitis* abſcedant, rariùs tamen quàm *pili*, cùm *firmius* & *pertinacius* hæreant. A *calore* tamen etiam in *febribus ferventiſſimis* aliquando contingit, ut & *ungues* circa *radices areſacti*, vel ex parte *conſumpti*, poſtea cum *morbo* ceſſante excreſcunt, in illis impreſſum obſervetur tranſverſum *veſtigium*, vel *ſeparatio* quædam illos dividens. Et à *qualitate* eadem *exitioſa*, quâ *pilos* in *lue elephantica* & *venerea* defluere diximus, *unguium* quoque *radices* infectæ, *labes* iiſdem imprimitur, ob quam etſi non cadant uti *pili*, licèt & quandoque hoc fiat, vel aliàs conſumantur *ungues*, tamen alia *vitia* inde contrahunt, ut *eroſi* vel *ſcabri* alióve modo *deformati* appareant. Quod & *vitium* ab aliis *humoribus pravis* & *vitioſis* quam à *ſucco ungues* nutriente, unde eos craſſeſcere in *ſanguine* oſtendimus, extra hos aliósve *morbos*, *unguibus* accidere poteſt.

Qualitas exitioſa vel humor vitioſus cauſa Unguium eroſionis aut Scabritiei, alteriúsve labis.

A *parte* aliqua etiam *detrudente*, *numerus partium* quandoque imminuitur, uti in *dentibus* contingit, quos dum creſcunt adhuc in *junioribus*, alij ſeu ipſorum *appendices*, quibus innituntur, ſenſim emergentes, extrudunt, & tamdiu donec locum ipſorum occupent, illic *ſpatium inane* relinquunt. Idem & in *unguibus* ſed rariùs contingit, ut *novus* ſub alio creſcens, *ſuperiorem* tandem depellat, quod etiam à *ſucci abundantia*, ut *gemini* naſcantur evenit.

Dentes & Ungues ſe invicem propellentes cauſa ut decidant.

Curatio.

IN *numero abundante* quod exoritur *vitium* ſeu *deformatio*, ab *ortu* inhærens, tùm in *corpore*, tùm *membris* & *partibus* illius, ſi *impedimentum* aliud minimè afferat, cùm non alia ratione, quàm *partem* auferendo, corrigi queat, ſi non ſine *vitæ periculo*, aut magnâ quæ ſubſequitur *læſione*, fieri poſſit, non facilè tentanda. Quòd ſi verò non admodùm incommodet, atque citra *graviorem noxam* tolli queat, tunc *ſublatio* tentari poteſt; ut ſi *dens* aliquis *ſuperabundans* quod rarum, *maſticationem* impediat, illum evellere licebit. Vel etiam *ſextus digitus* adhuc *exilis* & *languidus*, quandoque *novaculâ* reſecari poteſt, vel *forcipe* abſcindi; quo facto, uti in *vulneribus* dictum, mox *ſanguis compeſcendus*, *curatio*que debita inſtituenda.

Partium corporis quarundam redundantiæ curatio.

Digiti ſexti ablatio.

In *numero deficientium vitiorum*, ſi Organa aliqua

Partium

quarundam, uti, & Teſtium defectus cura.

aliqua deſint, ab *ortu* vel *caſu*, uti & ſi *Teſtes* execti ſint, reſtitui illa nulla ratione poſſunt, neque enim in *animantibus* aut *homine*, ſicuti in *plantis*, quarum *rami* abſecti rurſum repullulant, *natura* in locum *partium amiſſarum*, *novas* ſolet producere, neque *arte* ullâ id effici poteſt. Idcirco nullâ hic *Medici operâ*, niſi ad *præcavendum*, ne *membrum* aliquod pereat, *injurias externas* arcendo, & *cauſas* alias avertendo, in *curatione* opus erit. Ut tamen *deformitas* hæc in quibuſdam *partibus deperditis* corrigatur, *arte effictis* aliis *inſtrumentis*, eam palliare aliqui ſolent. Sic in locum *pedis* vel *brachij*, aut *manus amiſſæ*, alia ad horum *formam* fabricata, in *locum* ipſorum ſubſtituuntur, *corpori*que ubi *pars* deeſt, affiguntur, quæ aliquando adeò *ingenioſè articulis flexibilia* fabrefiunt, ut & uſum aliquem, eundo vel apprehendendo præſtare poſſint. Sic & *naſi amiſſi deformitas* illa abominanda, alio *factitio*, *picto*que nonnihil, emendatur. Vidimus quoque in locum *oculi eruti*, alium *artificialem* ex *ebore* concinnatum, quendam immittere rurſumque eximere citra *moleſtiam* potuiſſe, ſicque continuò ferè geſtaſſe, neque aliter quàm *verum* eſſe *oculum*, intuentes judicaſſe, niſi ex eo quòd *immobilis* eſſet, magisque illic *ſedes* hæc maderet, *oculum fictitium* eſſe animadvertere licuerit.

Partium quarundam amiſſarum, uti & Pedis, Brachij, Naſi, Oculi, artificialis reparatio.

Dentium defectus cura.

Dentium lapſus ſponte, caſúve aliquo factus, in *infantibus*, *radicibus* remanentibus, vel potius ob *novos dentes*, qui *primos* nullis *radicibus alveolis maxillarum* infixos, ſed *membranea* tantum *ſubſtantia* adnatos, communiter intra *ſextum* & *ſeptimum ætatis annum*, in *hominibus* protrudunt, ſicut & hoc in *equis* & nonnullis aliis *animalibus*, *tertio*, *quarto* & *quinto ætatis anno*, fieri ſolet, ex quo etiam horum *animalium ætates* certò dijudicantur, ſponte reparatur, aliique in *amiſſorum* locum ſuccreſcunt: In *adultis* verò ſi hoc accidat, vel reliquo etiam vitæ tempore, ubi jam *radices* vel *appendices* ut vocant, exactè ipſis coaluerunt, cùm ſi excidant vel evellantur, *radix* unà auferatur, vel ſi *portio* illius remanſerit, ea fiat *inutilis*, recreſcere minimè ampliùs poſſunt. Novi tamen ego quendam etiamnum dum hæc ſcriberem in vivis, cui tanquam *exemplo raro*, jam in *ætate virili* conſtituto, in *duorum molarium dentium effoſſorum locum*, *novi* ſuccreverunt. Licèt enim omni tempore, quantum de *dentibus* continuò atteritur, cum *ſani* & *integri* adhuc manent, recreſcat, adeò ut etiam, niſi oppoſito *dente* impediente, ulteriùs extra reliquorum *ſeriem*, uti ſuperiùs dictum, prolongentur, tamen cùm auferuntur aut vitiantur, hoc in illis, utpote *abſentibus*, aut *emortuis*, ampliùs fieri nequit. Hunc tamen *defectum*, qui *uno* vel *altero dente abſente* accidit, indeque *natam deformitatem*, in *anteriore ſede dentium* conſpicuè apparentem, *artificiales dentes* ex *oſſe ſolido* facti emendare poſſunt, quos adeò ſolerter efformatos, atque *intervallis* firmiter inſertos aliquos continuò geſtaſſe obſervavimus, ut à veris minimè diſcernerentur.

Unguibus deciduis pari ratione, alij quandoque ſponte ſubnaſcuntur, aliàs cùm etiam ab *ortu* ad *extremum ſenium* creſcere non deſinant, alij mox ſuccedunt, nonnunquam verò *deletis* etiam penitus *radicibus*, non ampliùs emergunt, & *nuda* hæc *loca* relinquuntur, neque *ars medica* hîc aliquid afferre poteſt.

Ungui caſus cura.

Pilorum etiam *defectus* ad *numerum deficientem* pertinens, cùm *radicibus* illorumque *ſeminibus* penitus amiſſis illis accidat, reparari nullo modo poteſt, quòd *partem corporis* omnino *ablatam*, de *novo* progignere ſit *impoſſibile*. Uti & ille *defectus*, quo *pori pilorum* inter ſe coaleſcunt, corrigi ampliùs minimè poteſt. Quapropter in *calvitie vera*, *cutis*que *cicatrice*, aut alio illius omnimodo *coalitu*, vel in ea *alopecia*, in qua *pili* radicitùs extirpati ſunt, eos producere velle, *Æthiopem* eſſet lavare. *Pilorum* verò ille *defectus*, in quo *pili* quidem defluunt adeò, ut nihil de illis qui deciderunt reſidui ampliùs appareat, *radicibus* tamen ipſorum *ſeminibus*ve permanentibus, tunc vel *ſponte* vel *arte* adhibitâ poſſunt renaſci, cùm alioquin per totam *vitam* creſcere non deſinant.

Pilorú defecti in Cal vitie, Alope ciâ, Ophia curati

Quòd

Quòd ſi ille *defectus* occurrat, quem ad *magnitudinem deficientem* referri diximus, quo *pili tempore* illis *deputato*, non ulteriùs excreſcunt, ut *barbæ*, eaque vel omninò non, ut in *caſtratis*, vel tardiùs, aut non ſatis amplo *ſpatio* erumpat, ut quibuſdam *hominibus* accidit, eam nulla *arte* evocare poſſumus, in aliis quoque valde *arduum* illud conari: licèt ad hanc rem *varia* tentari ſoleant, ſed plerunque *ſucceſſu tardiùs*, & non priùs donec *natura ſponte* hoc moliatur, conſequente.

In *curatione* autem horum *defectuum prognoſtico* ſemper præmiſſo, *deſperatum malum* relinquentes, in reliquis *curam* pro ratione *cauſſæ* quæ primùm ſubmovenda inſtituere debemus; tum *externæ*, ſi inde *pilorum* ſequatur *defectus*; tùm *internæ* ſi ab *excrementis pravis* aut *malignis pilorum* fiat *defluvium*, *evacuando* hæc per *dejectiones* ſeu *purgationes*; Vel per *habitum corporis*. Dein ad *pilorum generationem* per *exhibita* vel *admota topica* procedendum.

Per *purgantia cauſam* auferre ſtudemus, ſi à *vitioſo ſucco alopecia* procedat, ut ille qui in *ſanguine* latet, educatur, & *cacochymia* hæc tollatur, *ſanguis*que *laudatus* pro *nutrimento* ſingularum *partium*, ſic etiam conveniens pro *pilis* decenter alendis, gignatur. Quæ *purgationes* ſi *frequentiores* aut *potentiores* ſint, etiam aliquid ex *habitu corporis* educendo, *cauſam pilos corrumpentem* auferre, atque in *lue Venerea*, *qualitatem* illam *malignam*, quæ *pilorum defluvium* parit, eliciendo, unà cum *lue* ſimul hunc ab ipſa profectum *defectum* ſanare queunt.

Pro ratione autem *excrementorum redundantium*, *purgationes* ejuſmodi inſtituuntur, & quoniam cum *ſero* ejuſmodi *acres* vel *ſalſi humores* unà cum *ſanguine* per *venas* ad *cutis poros* delati *pilorum radices* exedunt, illis potiſſimùm educendis *purgantia* accommodantur: eadem ferè, qualia *ſcabiei perverſis ſpeciebus*, inter quas & *tinea* comprehenditur, ubi *pili* ſimul vitiantur, convenire diximus, ibique *diverſas* harum *formas* deſcripſimus. Sicuti & ſi *qualitas maligna* in *lue Venerea pilos* infeſtet, iiſdem *purgationibus*, ſi eo modo hanc *luem* curare velimus, utendum erit.

Per *habitum corporis evacuatio*, *vitioſam* illic circa *pilorum radices* reſidentem *illuviem* rectiùs educit, indeque aufert, quæ per *ſudores manifeſtos*, vel etiam *tranſpirationem occultam* perficitur. Et proin ſi talis illic materia hæreat, *purgationibus* præmiſſis, poſtea etiam *ſudores exhibitis admotis*que movere ſtudebimus, quæ ſi eos propellere nequeant, tamen per *inſenſibilem tranſpirationem* aliquid de *excrementis* illis educent. Inprimis verò in *pilorum defluvio* in *lue Venerea*, à *vi venenata* procedente, hæc vixdum aliâ viâ quàm per *corporis habitum*, jam dictis *evacuantibus* repurgari poteſt, & ſic *caſus* ille *pilorum lues*que ipſa curari, ſicuti in illius *cura* oſtendemus, ubi & *ſudatoria* ejuſmodi varia deſcribemus.

Per *aſſumpta*, *pilorum generationem* vel *productionem* difficulter promovere poſſumus, licèt illud quibuſdam effici poſſe quæ ad *ſuperficiem corporis* ſeu *cutem excrementa* propellunt, illi exiſtimarint, qui *ab excrementis fuliginoſis pilos* naſci, ſuamque *originem* trahere docuerunt. Et proinde ea quæ id præſtare exiſtimant, ad *pilorum proventum* propinant: Ejuſmodi ſunt *Ficus*, quas propriâ quadam *facultate* ad *cutem excrementa* protrudere poſſe, ex eo colligunt, quòd vulgò *pediculos* progignere credantur, quos ex *ſordibus* in *cute* collectis, ab ejuſmodi *excrementis vi ficuum* eò propulſis, provenire exiſtimant, cùm tamen *ſordes* illæ, unde alioquin *pediculi* oriri ſolent, ab *externis* potiùs *cuti* adhærentibus naſcantur, & adhuc an *ficus pediculos* gignant, *dubium* ſit; illique *opinioni* fortè id *occaſionem* præbuerit, quòd, cùm *ſemina ficuum* & *formâ* & *copiâ*, inprimiſque *dentibus* contrita, & *pediculi pollice* contuſi, crepent, ſicque *pediculis* nonnihil reſpondeant, etiam *pediculos* gignere poſſe, inde exiſtimarint. Alij quoque in eundem finem, ut ad *extimam cutem excrementa* ad *pilorum proventum* propellantur, *Theriacam* causâ

trochiſcorum de Viperis, quos recipit, exhibent, exiſtimantes *carnem viperarum* ſumptam, idem in *corpore* efficere poſſe, quod in *viperis* & *ſerpentibus*, quæ ejus *vi exuvium* deponunt, nimirum etiam *excrementa* ad *cutem* deducendo, *pilorum generationem* promovere. Certum tamen eſt, *theriacam ſudores* movendo *excrementa* circa *cutem* hærentia potiùs educere, quàm illic coacervare. Et ſi *viperarum* aut *ſerpentum caro vires* eas *exuvium* ſecernendi habet, potiùs *excrementa* è *corpore* propellet, quàm in eo cumulabit, ſicuti in *elephantiaſis cura* demonſtravimus. Poſtremò cùm certum ſit, ſicuti alibi copioſiùs docuimus, *pilos* non ab *excrementis*, aut *fuligine* quadam incognitâ nutriri, multò minùs naſci, ſed ab *excrementis*, ſi *radicibus* ipſorum apponantur, potiùs abſcedere, eosque uti *ungues* & *cartilagines* aliæ, *ſucco* illis accommodo à *ſanguine* allicito, ali, non eſt quòd *excrementa* ad *cutem* propellendo aliquid in *pilorum generatione*, effici poſſe nobis perſuadeamus, ſed contrario modo, uti dictum, *excrementa* hæc abſumendo, atque extra *corpus* propellendo, hoc rectiùs perfici. Qui uti in *lue Venerea*, præcipuus ad *defluvium pilorum* ſanandum *ſcopus* eſt, per *corporis* ſcilicet *exteriora*, uti dictum, *vim* illam *malignam* expellere, ſic & ſi ab *excrementorum congeſtione*, aliis de *cauſis alopecia* fiat, idem obſervandum.

Per *admota loco affecto*, præcipuè efficitur, ut *pili capitis, barbæ, ſuperciliorum* & *palpebrarum* qui defluxerunt renaſcantur, vel etiam illi qui *barbam* conſtituere debent, copiosè producantur. Adhibendo *remedia*, quæ vel *proprietate occulta pilos* generant vel augent, ut ſunt multa ab *animantibus* petita, *experientia* ſaltem cognita; Vel quæ *vi ſiccante* & nonnihil *aſtringente*, qualia ſunt pleraque, quæ in hunc uſum adhibentur, id præſtant, idque fortè, quia *ſuccum* ad *pilorum radices* delatum, exiccando craſſioremque reddendo, illis ſic *nutrimentum uberius magis*que *aptum* ſubminiſtrant. Vel quæ *ſuccum* ad *ſuperficiem* trahendo, *epiſpaſtica medicamenta*, eundem *pilorum radicibus*, ad hos alendos accommodant. Ex quibus vel ſeparatim, vel invicem permiſtis *remedia* ad *pilorum regenerationem*, vel *barbæ productionem* parantur. In *defluvio* quoque *pilorum*, cùm primùm incipit, ut *caſum* illorum præcaveamus, vel cùm jam aliquouſque proceſſit, qui ſuperſunt conſervari queant, *validiora* adhuc *aſtringentia* prædictis permiſcemus, quæ *poros* conſtringendo *pilos deciduos* ne facilè labantur, retineant eosque firment. *Validiora* quoque *exiccantia* & ſimul *digerentia* hiſce addimus, ſi *pravi humores pilos* depopulentur, ad eos abſumendos. Sed & nonnunquam in certa quadam *venenata qualitate*, ut *Luis Venereæ*, *pilorum defluvium* gignente, ſunt qui *lenientia* adhibita, ut *lac*, *perniciem* illius contemperando, *caſum pilorum* avertere poſſe, docent. Ejuſmodi autem cujuſcunque generis *remedia*, hoc illóve modo *pilos* vel *regenerantia* vel *producentia* aut *conſervantia*, variis modis applicantur, aut per *ablutiones* aut *fotus* adminiſtrantur.

Applicantur diverſimodè ex *ſimplicioribus* primùm à *plantis* petita varia. Veluti *radic. Nymphææ*, *fol. Betæ* & *Braſſicæ* cum *Sale*; *rad. Aſphodeli* cum *Aceto*; *fol. Cynogloſſæ* cum *adipe ſuillo* vel alio. Et quando *nutrimentum pilorum* alliciendum, *Cæpa*, *Allium*, *Scilla*, *Raphanus* affricantur; Vel *radices Ranunculi* illiúsve *folia*, aut *Naſturtium* aut *Eryſimon*, ſimiliaque.

Pulveres plantarum quarundam miſti cum *Melle* vel *Oleis* prædictis, *Axungiâ*, *Pice*, *Reſinâ*, aliisve inunguntur, vel aliàs apponuntur: Veluti *Harundinum corticum*, vel *radicum Adianti*, *fol. Trichomanes*, *Abrotani*, *Myrti*, *Abſinthij*, *bacc. Myrti* & *Juniperi*, *Myrobalanorum*. Et ad alliciendum, *pul. radicis Aſari*, *Hellebori*, *Thapſiæ*, *herb. Rutæ*, *ſeminis Sinapis*, *Staphiſ. agr. Naſturtij*, *Erucæ*, *Rutæ*.

Semen Hyoſcyami communis cum *oleo Irino* illitum, *ſupercilia* & *barbam elapſa*, regignere docetur.

Cineres plantarum etiam *quarundam uſtarum*

rum idem efficiunt, uti prædicti *pulveres*, in formam linimenti redacti. Veluti *cineres Avellanarum* & *Nucum putaminum*. Item *Abrotani*, *Adianti*, *Trichomanes*, *Harundinum cortic.* vel *radicum*; *cort. Pini*, *radic. Aſphodeli*, *Cyclaminis*, *Allij*, *fol. Myrti*, *Abſinthij*, *fol. Viſci*, *Nucum Cupreſſi*, *Oſſium dactylor.* & *ſem. Lini* cum *ſtipula* combuſti. *Hordei* item.

Succi plantarum per ſe vel aliis commixti illinuntur: Ut quando attrahendum, *Cæparum*, *Allii*, vel *Scillæ*, *Raphani*, *Thapſiæ* item, vel *Cyclaminis*: Quando ſiccandum, *Arundinum*, *Abrotani*, *Lapathij*, *fol. Myrti* vel *Salicis*, aliarúmve prædictarum *plantarum*.

Aloë cum *Vino* diſſoluta etiam convenit.

Liquor item emanans è *vulnerato tiliæ trunco*; Lac *Chondrillæ palpebrarum defluvium* ſanare donec *Dioſcorides*.

Aqua ſtillatitia Mellis, inprimis quæ ex *Melle*, cum *apibus* in *favis* adhuc contento, & *formicis* atque *aſellis petroſis* ſeu *oniſcis* additis, deſtillatur, *confert*; uti *Aqua vitæ* ſeu *vini illita*.

Mucilago quæ à *radicibus Ulmi* decoctis priùs exprimitur, convenit.

Mel quoque *pilos* gignere creditur, *validius*que allicit *Mel anacardinum*.

Olea varia in eundem uſum adhibentur, ut *oleum expreſſum* ex *Avellanarum* vel *Amygdalarum* aut *Perſicorum* vel *Nucum nucleis*; vel ipſi *nuclei* contuſi affricantur. Item *oleum Olivarum vetus*, vel *Lucernarum*, *Laurinum*, *Raphaninum*, ex *baccis Juniperi* vel *Spicæ exſtillatum*. Vel *Myrtinum*, *Roſaceum*, & in quo *Abrotanum* aliæve *plantæ* vel *Colocynthis* coxerint, aliaque omnis ferè generis *calida*, à *practicis* uſurpantur.

Ad *pilos prolongandos* aliqui privatim *oleum* in quo *radic. Salicum* & *Myrobalan. emblicæ* coxerint, commendant.

E' *lachrymis Ladanum* inprimis convenit, diſſolutum cum *Melle*, vel cùm *pili* firmandi cum *oleo Myrti* vel *Roſarum*, vel cum *Vino auſtero* aut *ſucco Myrti*. Cui & *Myrrha* interdum additur. Uſurpantur & *Thus*, *Maſtiche*, *Sandaracha* item, aliáve *gummi* cum *Reſina*. Et cùm attrahere volumus, addimus *Euphorbium*, *Gummi chondrillæ* in *palpebrarum caſu* laudat *Dioſcorides*.

Ab *animantibus* deſumpta varia ad *pilorum* reparationem adhibentur. Veluti *Apes contritæ* cum *alveolis*, vel alioquìn *pulvis* illárum aut *Veſparum*.

Cantharides parvæ, rubræ, maculis nigris, uti & *ventre*, quæ juxta *truncos carioſos arborum* magnâ copiâ verſantur quas *Galli*, *Gelines de noſtre dame* vocant, ſiccatæ, pulveriſatæ cum *Oleo ſpicæ* miſtæ, admodum *efficaces* habentur.

Officinarum Cantharidum pulvis adhibitus validè allicit, qui ne exulceret, cum *ol. Viol.* vel *Amygdalarum* priùs miſcetur vel coquitur.

Lacertarum amputato *capite* & *cauda exiccatarum pulvis* cum *oleo de Vitellis ovi* apponitur.

Stercus murium cum *Aceto* admodum attrahit, uti & alia *ſtercora*.

Sordities alveorum apum illita prodeſt.

Cineres animalium ſemi vel penitus *uſtorum*, ad *pilos* producendos *efficaces* habentur, miſti cum *Melle* vel *oleo Spicæ*, *Juniperi*, *Myrti*, alióve: vel *axungiâ*, ut *Urſi*, aliíſve: vel cum *Pice* aut *Reſina*, aut cum *Vino* vel *Aceto illiti*: Veluti *cineres Apum*, *Veſparum*: *Cantharidum*, *Cicadarum*, *Muſcarum*, *Aſellorum*, *Talpæ* vel illius *pellis*, *Murium* vel illorum *capitum*, *Leporis capitis*, *Lacertarum*, *Ranarum*, *Sanguiſugæ*, *Hippocampi*, *Herinac. marin. Ungularum muli*, *Caprarum*, *Pellis Urſi*, *Vulpis*, *Herinacei terreſtris*, *ſenectæ Anguium*, *capillorum Hominis*, *ſetarum Urſi* vel *Porci*, *ſtercoris Murium* & *Caprarum*.

Axungiæ commendantur, *Urſi* inprimis, dein & *Talpæ*, *Lucij* item *piſcis*. Dein & aliæ ut *Anſeris*, *Anatis*, *Gallinæ*, *Hirci*, *Porci*, *Cuniculi*. *Oeſypum* illinit *Dioſcorides*.

Oleum Lumbricorum capillos augere docent: Uti & *oleum Ovorum*: *oleum* in quo *Lacertæ* decoctæ ſint, ad *pilos prolongandos* conducit.

Mucilago quæ ex *carne Limacum* contuſa, additis inſuper aliquot *Apibus* vel *Veſpis* deſumitur: Et *ſanies* quæ ex illis, cum punguntur, effluxit, *palpebras deciduas* reparat.

Sanguinem Teſtudinis marinæ parùm reſiccatum commendant.

Fella item *porci hirci* vel *tauri* illita.

E' *terreſtribus, Halcyonium* vel *Spuma maris* cum *Aceto* illinuntur. Vel *Cineres* ab ipſis *uſti* adhibentur. Uſurpantur & *Sal Nitrum, Sulphur vivum, Oſtreorum teſtæ, Cotis limatura. Succi*que aliqui *acres* efflorefcentes, reliquis permiſta.

Lapis Lazuli vel *Armenius* tritus atque inunctus cum *liquore* aliquo, *ſuperciliorum* & *palpebrarum pilos* reparare dicitur.

Plumbum & *Antimonium* limata & trita ſubtiliter, cum *axungia* aliqua miſta, *ſuperciliorum* caſum emendare, ſcribitur. Fortè ſi non verè, ſaltem quia denigrando, ut minùs *vitium* hoc appareat, ſicque illud palliant. *Stibium* uſtum alij commendant.

E' *Compoſitis applicationibus*, hæ quæ ſequuntur, ad *pilorum regenerationem* in illorum *caſu*, vel *productionem* in *barba*, *ſelectiores* & præcipuè ſequentes exiſtunt.

Linimentum utile: ℞. *ol. Myrtini, Amygd. dulc. ana* ℥ j.ß. *cort. rad. Harundinum* ſeu *Cannarum*, vel in illorum penuria *truncorum Caulium uſtorum*, *Adianti* ſeu *Trichomanes, Abrotani combuſtorum ana* ʒ.ij. *Capitum murium uſtorum*, *Apum combuſtarum* cum *favis* quibus inhærent ʒ.j.ß. *Ladani* ʒ.ij. *Mellis* ℥.j. fiat *Linimentum*.

Vel: ℞. *Olei* in quo coxerit *Abrotani* ℥.ij. *Mellis* ℥.j. *cinerum pellis Talpæ* vel *Herinacei* ʒ.j. *cineris Apum* vel *Veſparum* ʒ.ß. *cineris putaminum Avellanarum* ℈.ij. *Stercoris Murium* ℈.j. *axungiæ Urſi* ℥.j. *Ladani* ʒ.iij. miſce pro *Linimento*; cui *Gallia moſchata* ob *ladanum* & *boni odoris* gratiâ addi poteſt. Vel *Moſchus* aut *oleum deſtillatum Garyophyllorum*.

Aut: ℞. *olei Nucum* & *Laurini ana* ℥.j.ß. *olei de Baccis Juniperi* vel *Spicæ* ʒ.ß. *ſucci Lapathij* & *Abrotani* vel *fol. Myrti ana* ℥.j. coquantur parùm, adde *Mellis albi* ℥.j.ß. *pulveris Apum* ʒ.ß. *pulv. rad. Aſari* ʒ.j. *Ladani* ℥.ß. *Styracis liquid. parùm.*

Validius aget & attrahet, ſi addas *cinerum Cantharidum rubrarum maculis nigris* ʒ.ß. *cinerum Cantharid. offic.* ℈.j.

Ad alliciendum *nutrimentum pilorum*, ſic fieri poterit: ℞. *ſucci Raphani* ℥.j. *ſucci Cæparum* ℥.ß. *Mellis* ℥.j.ß. *Ladani* ʒ.ij. *Myrrhæ* ʒ.j. *Euphorbij* ʒ.ß. *Halcyonij alicujus* vel *Spumæ maris* ʒ.j. Vel horum loco *Salis* vel *Nitri* ʒ.ß. *Picis* vel *Reſinæ* diſſol. in *Vino* ʒ.vj. miſce, fiat *Linimentum*.

In caſu *ſuperciliorum* & *barbæ*, hoc expertum: ℞. *ſeminis Hyoſcyami* ʒ.ij. *Stercoris muris* ʒ.j. *pulveris foliorum Trichomanes* & *ſeminis Nigellæ ana* ʒ ß. *Spicæ nardi* ℈.ß. *olei Juniperi q. ſ.* fiat *Inunctio*.

Multæ aliæ *illitiones*, ad *pilos* propagandos vel regenerandos ex prioribus *ſimplicioribus* invicem commixtis parari poſſunt.

Ad præſervandum *caſum pilorum* cùm ille metuitur, *unctiones* tales fiant: ℞. *olei Myrtillorum*, vel *Lentiſcini* ℥.ij. *Ladani, Hypociſtidis* vel *Acaciæ* diſſolut. in *Vino auſtero* vel *Aceto ana* ʒ.ij. *Aluminis* vel *Salis* ʒ.j. *Ceræ q. ſ.* fiat *Unguentum*.

Vel: ℞. *olei Roſac. Omphacin. Cydoniorum ana* ℥.j. *Ladani* diſſoluti in *Omphacio* ʒ.ij. *Maſtiches* ʒ.j.ß. *pulveris Gallarum* vel *Nucum cupreſſi*, *Myrobalan. ana* ʒ.j. miſce pro *Inunctione*.

Iſtis & *cineres Avellanarum, Nucum, Apum*, aliáve ex ſupradictis *exiccantibus* addere poſſumus.

Abluuntur vel foventur ſimiliter loca in quibus ut *pili* recreſcant vel excreſcant volumus, vel adhibendo ſimul *linimenta*, ante vel poſt illorum uſum, vel per ſe illis utendo. Fiuntque ex *decocto Abrotani, Capill. Ven.* ſeu *Adianti, Trichomanes, Marrubij, Verbenæ, fol. Myrti, Rumicis, fl. Roſm. Chamæpi. ſum. Roſmarini* & *Salviæ*; Si *caput* abluendum, *rad. Harundinum*, vel *cort. Ulmi, Thapſia* ſi haberi poteſt, *ſem. Lini torrefacti, Spicænardi* ut vult

Dio-

Dioſcorides. Et ſi à *pravis humoribus caſus pilorum* procedat, addimus quæ abſtergendo ſimul eos abſumant. Veluti *fol. Sennæ*, *raſ. Ligni Guajaci*, aliaque interdum *detergentia*, ut *rad. Bryoniæ*, *Cucum. agreſt. Serpentariæ*, *Blitum*, *Lupinos*, *Fabas*, *Furfur*, decoquendo tunc hæc in *lixivio debiliore*.

Vel fiat *lotio* ex *lixivio* facto ex *cineribus Juniperi*, *Abrotani*, *Marrubij*, *Avellanarum*, *Amygdalarum*, *Cochlearum*, additis etiam interdum aliis *cineribus* ex quibus *illitiones* parari diximus. In hoc *lixivio* & alia poſſunt incoqui.

Aquis ſtillatitiis aliquando *lotiones* vel *fotus* fiunt, vel etiam *illitiones*: Veluti *aqua* ex *Abrotano*, *Adianto*, *Trichomane*, addito *Melle* deſtillatâ, quæ additis *Cineribus* & *Ladano*, inungi poteſt.

Convenit etiam ex *Lardo* & *Melle* facta *aqua*, additis aliis quoque *plantis*.

Alia ex *Mellis*, *Urinæ pueri* & *Vini optimi* & *Lactis aqua* ſingulorum *portione* elicita, *utilis* eſt. Quibus & cum deſtillanda erit, *Abrotanum* aliásve *plantas* poſſumus addere: Interdum & ad efficaciam *Sinapi*.

Cineres Hyoſcyami Peruviani ſeu *Peti* cum *urina* inprimis *pueri* cocti, *pilorum* proventum promovent, & inſuper omnis generis *pediculos* enecandi maximam *vim* habent.

Urinam Vaccæ vel *Equæ*, in qua *ſemen Fænigr.* ebullierit, aliqui in hanc rem illinunt.

Ad præcavendum *caſum pilorum ablutiones* magis *aſtringentes* fiunt ex *decocto* facto in *Vino auſtero* vel *Lixivio*, aut *Aqua extinctionis ferri*, *Myrti fol.* & *baccar. cort. Ulmi*, *rad. Salicis*, *Agrimoniæ*, *Abrotani*, *Capillarium*, *Roſ. rubr. Gallarum*, *Nucis cupreſſi*, additis ſimul aliis, quæ *pilis* jam defluxis convenire diximus.

Lactis fotu defluvium capill. à *Lue Venerea*, cohiberi uti dictum docent, cui & *Butyrum* addi poteſt, *oleum Amygdal. dulc.* & ſimilia *lenientia*, & ſic inungi, ut *acrimonia humorum* contemperetur.

Præter hæc quæ *extrinſecùs* uſurpantur *remedia*, *Fumum* ſeu *fuliginem* qui ab *accenſo ligno Pini* ſuſcitatur vel *Olibano*, aut aliis *gummi*, vel potiùs *Styrace*, cùm *odorem* ſimul *gratum* ſpiret, *pilorum* in *palpebris generationem*, ſi recipiatur, promovere exiſtimant.

Frictio loci pro *pilis* reparandis & educendis alliciendo *ſuccum*, juvat, tum *frequens*, tum *aſpera*, donec locus rubeat, vel quæ *foliis ficus*, aut aliis *aſperis* perficitur: Vel cum *acri ſucco* præditis, ut *radic. Raphani*, *Cæpis*, *Alliis*, *Scillâ* ſimilibusque.

Abraſio lanuginis primùm illius, quæ *cutem* obiter obſidet, & vixdum adhuc apparet, vel *pilorum* aliàs *tenuiorum*, quos augeri cupimus, cum *novacula* frequenter *iterata*, plurimum ut *craſſiores* ſenſim evadant atque elongentur, adjuvat, ſic enim ut *ſuccus nutriens* magis alliciatur, & *pili*, dum rurſus recreſcunt, ulteriùs quoque tandem excreſcant, commodiſſimè perficitur, & hac ratione *barba* citiùs quàm aliis *artibus* producitur, atque in *defluviis capillorum*, minùs ſi abſecentur decidunt, validiusque recreſcunt.

Per *fucum glabrities ſuperciliorum* corrigitur, ſi *colore nigro* ex *fuligine* facto cum *oleo Nucum*, & *glutine Vernicis*, ut hæreat, *loca* illa *nuda*, pingantur. Quod & in aliis *locis* fieri poteſt.

Corporis totius incrementi partium magnitudinis auctæ & Orificiorum amplitudinis nimiæ cura.

In *magnitudine adaucta* occurrens *corporis* totius vel *partium* illius *incrementum* nimium, vel *orificiorum* quorundam illius *amplitudo*, *originalia* ſi ſint *vitia*, emendari nulla *arte* poſſunt, neque etiam à *partibus* nimiùm *auctis* aliquid *ſectione* auferre, aut *orificia lata* ſuere, aut ex parte conglutinare velle, cùm *functionem* ipſarum *læſio* inde ſequeretur, *tutum*, cùm hujus potiùs quàm *deformitatis* illius, ſit habenda ratio.

Uteri ſinus ſeu januæ nimiæ amplitudinis curatio.

Ad *orificiorum* tamen quorundam nimiam *amplitudinem* contrahendam, ſtringendamque, ſi præſertim non *naturalis* ſit, ſed per *vim* citra tamen *rupturam* inducta, *præſidiis* quibuſdam *mulieres* præſertim illud moliri, in *uteri externo orificio* tentant, tum *conceptionis* facilioris reddendæ causâ, tum

interdum ſi *corruptæ* fuerint, ne hoc in illis deprehendatur.

Idque adhibitis frequenter huic *regioni*, potenter *aſtringentibus*, unde tandem coarctari hæc loca exiſtimant. Uſurpaturque ad hanc rem *Inſeſſio* vel *fotus*, factus ex *decocto Gallarum, cortic. Granatorum* in *Aqua pluviali* vel *ferrata*, addito etiam *Vino rubro*, vel *Aceto*, & *Alumine*.

Adduntur interdum & *radic. Conſolidæ, fol. Sumah, Plantagin, Quercus, nuces Cupreſſi, cortic Pini*, aliaque *aſtringentia*, adque *odorata*, ut *Cyperus*.

Applicatum *Atramentum ſcriptorium* cum petiis vehementer aſtringit.

Vel ſequens: ℞. *Gallarum*, vel *cort. Granator.* aut *Balauſt.* ℥.ß. *Maſtiches* vel *Thuris, Sanguinis draconis ana* ʒ ij. *Aſphalti* vel *Mumiæ, Aluminis ana* ʒ.j. *Piperis albi* ℈.j. cum infuſ. *Gummi Arabici* in *Vino rubro* & *ſucco Pyrorum immaturorum* vel *Prunellorum* fiat *paſta*, admoveaturque.

Vel conſpergatur *pulvere* ex *Bolo*, *Gallis* & *Maſtiche* facto, cui *Antimonium* & *ſcoria Ferri* addi poterit.

Ad *naturalia* conſtringenda, & ſimul *conceptum* juvandum, hæc *aqua utiliſſima*, hîc non prætereunda: ℞. *Radic. Symphyti majoris, Galbani, Vitrioli romani, gummi Pini, Ammoniaci, Amygdalarum dulcium, nucum Cupreſſi, granorum Sumach, terræ Sigillatæ, ana æquales partes:* pulverata miſceantur cum *aqua prunellorum* coquantur parum, hac *aqua*, *linteo* in ea madefacto, *naturalia* tepidè madefiant & foveantur.

Eſt & hæc *aqua* ejuſdem & ferè majoris *virtutis*; ℞. *Foliorum Myrti, Stellariæ ana* M.iiij. *Meſpilorum omnium viridium, Prunellorum Pyrorum ſylveſtrium aſperrimorum ana* P.ij.ß. *Ventricul. gallinarum rum.* xxx. deſtillentur in *Balneo maris*, *aqua* cum *Goſſipio naturalibus* intrudenda, & ad tempus retinenda.

Unguium craſſiorum longiorúmve cura.

Unguium quoque *craſſities* nimia, ſi non ſolùm in illis qui jam ſunt, ſed & in ſuccreſcentibus ſimiliter ſe offerat, corrigi nequit, cùm etſi quid ab illis deradatur, rurſum in aliis qui recreſcunt *vitium* hoc redeat.

Longiores autem quàm par eſt facti *ungues*, etſi *naturaliter* ſic procedant, cùm *deformitatem* afferant & incommodent, amputari ad *carnem vivam* eouſque debent, ne vel illi extra *carnem*, vel *caro* extra *ungues* nimiùm promineant, uti hoc qui *munditiei* ſtudent, facere ſolent.

Pilorum prolixitatis v[el] nimiæ excreſcentiæ curatio.

Pili prolixiores quàm uſus illorum, aut *conſuetudo regionis* ferat, tondendo, ad eam quæ decens eſt & utilis *longitudinem*, citra negotium magnum, uti conſuetum eſt reducuntur.

Hæc verò eorum *deformitas*, quam in locis conſuetis, ubi aliàs *obſcuri* & *tenuiſſimi* eſſe ſolent, *excreſcentes* inducunt, ut ſi in *frontem* longiùs deſcendant: vel *mulieribus* in *labio ſuperiore*, uti frequentiùs fit, *myſtax* oriatur; vel quod inſolitum & horrendum in *mento* quoque *barba* illis prodeat; vel in *obſcœnis locis pili* nimiùm luxurient, tunc *pilos* hoſce auferre quod faciliùs fit, & ne renaſcantur ampliùs, quod cavere magis arduum eſt, ſtudebimus: Idque *topicis* ferè, præmiſſâ tamen *præparatione* aliquâ, ſi opus ſit, & poſtea admotis *medicamentis*; vel *actu pilos* evellendo, aut reſecando, vel *cutem* urendo perficimus.

Præmittitur *præparatio* aliqua, in *plethoricis* maximè, *ſanguinem* minuendo vel divertendo, ſi *adurentia*, uti dicetur, adhibere velimus, ut cùm *dolor* aliquis inde exurgit, *ſanguis* minùs affluat, *inflammationem*que quæ interdum ſequitur, non accerſat. *Purgantibus* quoque *ſanguinem* ab *ichoribus* & *ſeroſitate* mundando, eumque minùs *fluidum* reddendo, idem efficimus.

Sudores ante *topicorum* uſum ſi *calore balnei* promoveantur, vel *partes aquâ calidâ* foveantur, relaxatis uti putant *poris*, feliciùs *topica* operari docent, & proin in *balneo ſicco* interdum hiſce uti jubent. Quod tamen cùm etiam ſine illis ſuccedat, non adeo neceſſe eſt, *balneum* tamen interdum additum, hoc commodi in horum uſu afferre ſolùm videmus, quod ut quæ illinuntur, cum *pilis* & *ſordibus*, meliùs à *corpore* abſtergantur & ſecedant, efficiat, & proin tunc

tunc cùm firmiùs illita hærent, & cum in *locis obſcœnis* hæc moliri volumus, ubi minùs recedunt, *balnea* ſic poſſunt competere.

Admotis topicis variis illud præſtatur, & præcipuè certiusque *Pſilothris medicamentis*, ſic quòd *cutem* depilando denudent, nominatis. Quod *cauſticâ vi* potiſſimùm agùnt, quâ urendo, uti de *aqua fervente* diximus, ut abſcedant, efficiunt, & ſi validiùs agant, *cutem*que vehementer adurant, ut quoque *radicibus* abſumptis, *cicatrice*que inducta non ampliùs renaſcantur, efficiunt. Quæ tamen cautè adminiſtranda erunt, & ſi *locus* inde uratur, *uſtio* uti in *ambuſtis* dictum, ſananda.

Alia *vi* quàm *cauſticâ*, quædam ex illis quæ *pilos* auferre docent, operantur, idque fortè *proprietate* quadam, cùm alia certa *qualitas*, quâ hoc faciant, deſignari in illis nequeat. Quâ & ne iterum renaſcantur, fortè plùs agunt, & proin *cauſticis* ferè miſcentur, vel ſi ne recreſcant ſaltem impedire debent, præmiſſis illis, & jam *pilis* ablatis rectiùs adminiſtrantur. Præter autem illa quæ *proprietate* illorum *proventum* impediunt, alia ex illis, etiam *vi aſtrictoria* prædita, quæ repellendo *nutrimentum* ipſorum arceant, illis miſcentur. Imprimisque ne renaſcantur, *narcotica* adhibent, fortè exiſtimantes *frigiditate* ſumma hæc repellendo id præſtare, quæ cùm in illis minimè ſit, alia *vi* vel ſummè *digerente*, quam iis ineſſe alibi oſtendimus, operabuntur, vel ut *dolorem* ex uſu *cauſticorum* contrahi ſolitum mulcerent, iſtis admiſta primùm fuêre, quod poſtea, cùm ad *pilorum* renaſcentiam prohibendam factum fuiſſe creditum fuerit, eo nomine in uſum in hoc caſu venerunt.

Parantur autem ejuſmodi *medicamenta*, quæ ad depilandum, & ne *pili* iterum recreſcant, uſurpantur: Et vel illinuntur aut affricantur, vel alio modo adhibentur, ex *ſimplicioribus* primùm ſequentibus.

A *plantis* deſumptis, *Dryopteris radicem* tritam & *Cyperum Babilonicum* affricatum, *pilos* avellere docet *Dioſcorides*.

Lupinorum farina, cum *Oleo* vel *Aceto* uſurpata, aliquid præſtare dicitur.

Vitis albæ ſeu *Bryoniæ acini rubri*, ſicuti *coria* depilant, unde *plantam* hanc *Pſilothrum* nominarunt, ſic & *pilos* affricati demunt. Quibus contuſis ut minùs exulcerent, *Acetum* addi poteſt.

Succus Tithymalorum efficaciter id facit, ſed facilè inflammat, unde *Albumine ovi* vel *Lacte* aut *Oleo* contemperari poterit. Idem facit *ſuccus Cucum. aſini* eodem modo illitus.

Alij *ſucci* potiùs ne renaſcantur *pili*, illinuntur: Veluti *Fumariæ*, *Braſſicæ*: inprimis *narcotici*, *Hyoſcyami*, *Cicutæ*, *Papaveris ſucci*.

Aquam ex illis *plantis narcoticis* exſtillatam, idem efficere creditur, ſi ſæpè eâ madefiat *locus*, uti & *Telephij* & *Sempervivi*, ſeparatim ſimúlve miſta.

Liquor ſeu *ſuccus* exudans è *ſarmentis vitium* dum cremantur, utilis eſſe perhibetur.

Gummi Hederæ diſſolutum *liquore* convenienti, valdè probatur.

Ab *animantibus* petitis, *Leporem marinum* & *Urticam marinam*, per ſe vel invicem trita appoſita, approbat *Dioſcorides*.

Formicæ inſuper cum *ovis* contuſæ admotæ probantur.

Ova Formicarum item contuſa addito *Lacte canino*, vel *farinâ Lupinorum* cum *Aceto forti*.

Talpæ, *Ranarum viridium*, *ſanguiſugarum pulveres* vel *cineres* cum *Oleo* vel *Axungia* admota; Uti & *Salamandræ* & *Noctilucæ*. Quæ ſi *ovis Formicarum* contuſis excipiantur, *efficaciam* majorem adipiſcuntur.

Stercus Hirundinum cum *Aceto* idem præſtat.

Humores item aliqui inuncti: Veluti *ſanguis Veſpertilionis*, *Ranæ*, *Teſtudinis* cùm *Aceto*, *Talpæ* cum *vitriolo*: *Lac* item *caninum*, *Fel tauri* vel *Pulli nigri*, *urina Canina*.

Decoctum Talpæ cum *aqua Salis* ad conſumptio-

ptionem penè factum, *pilos* auferre prædicant, ſed renaſci *albos*.

Oleum in quo *Salamandra marina* decocta fuerit, à *Dioſcoride* additur; alij *oleum Hyoſcyami* applicant.

Sal ſæpè *capiti* inſperſum amovere *capillos* dicitur.

Crocus ferri quem *Martis* vocant, cum *oleo* illinitur.

E *compoſitis efficacius* magisque probatum *pſilothrum* ſequens exiſtit: ℞. *Calcis vivæ* ℥.j. *Auripigmenti* ʒ.j. vel ʒ.j.ß. adde *parùm Albuminis ovi* & *tantillum Lixivij tonſorum*, ungatur *Locus* cum *digito*, & intra quadrantem horæ abluatur & fricetur *Lixivio*. Si non recedunt, auge parumper *auripigmenti quantitatem*, atque experire donec ſuccedat. Sunt qui *Sapone Gallico* hæc excipiunt, ſicque illinunt.

Ruſma à *Turcis* appellatum, aliquod *foſſile ferri excremento* ſeu *ſcoriæ* ſimile, ſed levius, *nigrum* & veluti *aduſtum*, *pſilothrum* eſſe præ cæteris omnibus *efficaciſſimum*, *Turcicis*que *fœminis*, illiusque loci populis uſitatiſſimum, docet *Bellonius*, quod ſine *uſtione loca glabra* reddat, nullo *pilorum* remanente veſtigio, ſi illius *pulvis* adjectâ *Calcis vivæ pulveris mediâ parte*, in *Aqua* ſimul macerata inungantur, & poſtea *in balneo* mox iterum unà cum *pilis* abſtergantur. Fortè *chalcanthi* hoc *ruſma* genus aliquod erit, *ſory* vel *melanteria* vocatum, ad deſcriptionem illius proximè accedens.

Alia *Pſilothra* ſic aliqui parant: ℞. *Calcis vivæ* ℥.j. *Auripigmenti* ʒ.ß. pulveriſata decoque in *Aqua* vel *Lixivio*: Poſtea illine.

Alij *cineres Cornu cervi*, cum *media quantitate Auripigmenti* in *Aqua fluviatili* decoquunt, ſicque utuntur.

Auripigmenti pulvis ſucco Hyoſcyami exceptus & inunctus, *pilos* evellit & renaſci prohibet, vel ſaltem ne *dolorem ſæviorem* inferat, *ſuccus* ille additus impedit.

Aliud *efficax*: ℞. *Auripigmenti* ʒ j. *gummi Hederæ* ʒ. v. fiat *pulvis*, adde *Ovorum formicarum contuſorum cochl.* j. & cum *Aceto* incorporentur. Poteſt & *ſanguis Veſpertilionis* vel *Ranarum* addi, vel *ſuccus Hyoſcyami*, fortè ne iterum renaſcantur.

Uſurpant aliqui *decoctum Tithymali* in *Aceto*, additâ *Calce vivâ*, ſi excoriet, *Malva* ſimul incoqui poterit, vel potiùs *Lacte* contemperari.

Aqua pilos demens & renaſci prohibens: ℞. *Salis nitri* ℥.viij. *Aluminis* ℥.vj. contundantur: Exſtillatâ *aquâ* madefiat *locus*, atque ubi ſiccata fuerit, repetatur.

Lixivium in quo coxerint *radices Urticæ* & in quo *ferrum equi rubiginoſum* contineatur, idem efficit, ſi *pilis* per *depilatorium* priùs ablatis indies ter eo *calido* locus lavetur.

Ne renaſcantur præcipuè prohibetur, hoc *medicamento*: ℞. *ſuccor. ex Narcoticis prædictis* ℥.ij. *ſanguinis Veſpertilionis* vel alterius ex ſupradictis *humoribus* ℥.ß. ſicque uſurpetur, addito & *gummi Hederæ*. Vel illis *mucilago Pſyllij ad* ℥.ß. miſceatur, vel *pulveris Ceruſſæ* & *Plumbi uſti ana* ʒ j. addatur.

Vel: ℞. *Opij* ℥.ß. *Sanguinis draconis* ℥.j.ß. coquantur in *Aceto*, addito interdum *ſucco Hyoſcyami*.

Aqua elicita probatur ex *plantis* vel *ſuccis Papaveris*, *Hyoſcyami*, *Cicutæ*, *Telephio* & *Sempervivo*, addito *ſanguine* aliquo ex ſupradictis, item *Alumine* & *Aceto*.

Evelluntur aliàs *pili*, non *vi*, cùm plures ſic extraherentur non ſine *dolore*, atque ſi ſinguli evellendi, multùm temporis requireretur & moleſtia; ſed *arte* alia, & ferè ſine *dolore*, *Emplaſtro* quodam *tenaciſſimo*, illic ubi eos eradicare volumus, *cuti* impoſito retentoque aliquandiu donec firmiter adhæſerit, poſteaque iterum detracto; ſic enim *pili emplaſtro* inhærentes, non *magno labore* educuntur.

In hanc rem valdè *conveniens* hoc eſt ℞. *reſinæ Abietinæ*, quâ *lectos* noſtræ inungunt *mulieres*, vel *Laricea*, circiter *cochlearia quatuor*, *Maſtiches* inſtar *avellanæ* pulveriſatæ, diſſolvantur & coquantur parùm ad *ignem*, continuò agitando, & poſtea in *aquam frigidam* effuſa, malaxentur pro *Emplaſtro*.

Ali-

Aliter paratur etiam additâ *Colophoniâ*, & *pauco gummi Ammoniaco*, vel *Galbano*, ſic enim *cute* emollitâ ampliùs, faciliùs *pili* cedunt.

Additis quibuſdam quæ *pilos* ſimul evellunt, & *actu* & *potentiâ* operabitur, veluti *Gummi hederæ*.

Vel ſic: ℞. *Picis navalis* ℥.ß. *Maſtiches* vel *Gummi hederæ* ʒ.iij. *Auripigmenti* ʒ.j.ß. cum *Reſina* fiat *emplaſtrum*.

Abſecantur *pili* facilè *forficulâ*, ſed longè exactiùs *raſorio*, *cute* priùs *Aquâ calidâ*, vel *Lixivio* nonnihil calefactâ, humectatâ & emollitâ, uti aliàs *pili* quos penitùs auferre volumus, abradi ſolent; ſed quia tunc adhuc *extremitates* ipſorum *poris* infixæ remanent, atque apparenter *coloratam cutem* reddunt, & quia ſubitò iterum emergentes, eam exaſperant, & quò frequentiùs abraduntur, eò *craſſiores* evadunt, *abraſio* ſola hanc *deformitatem* non aufert, ſed tantùm, uti vocant, ad tempus palliat.

Uritur *cutis* parumper, non ad auferendos *pilos*, cùm tutiùs abſecentur, ſed ne renaſcantur, cùm *radices pilorum* ſic abſumantur, & *pori* obliterentur. Quod uti *pſilothris fortioribus* quoque effici poſſe oſtendimus, ſic *cauterio actuali* perficitur. Fierique hoc debet *Bracteâ auri igneâ*, ſubitò per *cutem* deductâ; ſic enim etſi *uſtio* appareat, eâ tamen ſanatâ poſt ſe *maculam cicatricis* minimè relinquit.

Carnoſitas ſeu *Pinguitudo nimia corporis* illiúsve *partium*, ne *gravamen* aliquod aut *tarditatem* ad actiones obeundas afferat, potiùs præcaveri aliquo pacto, quàm tolli debet, cùm ſi *corpus*, quod priùs *grande* erat, admodum attenuetur, *rugoſum*, *inæquale* & *deforme* fiat: Uti & *privatæ* aliquæ *partes*, veluti *mammæ vaſtæ* cùm ſubſident, *flaccidæ* & *pendulæ* fiunt: Quemadmodum & *genæ*, *ſuræ*, *venter*que qui priùs *diſtenſus* erat, ſi collabatur, admodum *rugoſus* apparet.

Verùm ad *præcautionem* hujus *molis* antequam corpori adveniat, vel *correctionem* aliquam illius ſi jam adſit, ne præſertim ulteriùs augeatur, illud, *ſanguinis* illique *innatæ pinguedinis* nimium *proventum* impediendo, præſtabimus: Idque primùm per *cibandi rationem parcam*, vel quæ parùm nutriat. Cæterùm ſi ſaltem *moderatiùs* quàm aliàs eâ uti ſolebant, utantur, cùm per eam *ſanguis* magis *laudatus* potiùs, quàm *parcior* gignatur, ad *molem corporis* minuendam parùm confert. Et ſi multùm de ea detrahatur, cùm eam diutiùs non ferant, nec hanc *viam* illis præſcribendo, multùm proficimus. Sicuti verò ſi *victu pauci nutrimenti* uti aſſueſcant, & à *plantis* petita potiùs quam ab *animantibus* comedant, *Aquam*que potiùs quàm *Vinum*, vel illud ſaltem *tenue* & *invalidum*, bibant, ſicque *corpus* emacient, & per hanc *regulam* exquiſitiorem caſtigent.

Labore valido & continuo, *corporum ſubſtantiâ* plus ſolito abſumptâ, illiusque præſertim *pinguedine*, ea ſpatio temporis quoque decreſcunt, tandemque marceſcunt, præſertim ſi *victus ratio* prædicta huic accedat. *Exercitiis* aliis, cùm *concoctio* meliùs procedat, *corpora* potiùs augentur, quàm diminuuntur.

Evacuationibus magnis aut ſæpè repetitis, per quam *ſanguis* & *ſuccus nutriens corpori* vel *partibus* ſubtrahitur, illarum quoque *incrementum* vel prohibetur vel emendatur. Uti per *ſudores* multos; *calore* ob *motus validos* vel *balnea*, alióve modo, ſæpè repetitos. Per *ſanguinis emiſſiones venâ ſectâ*, *ſcarificationes*, per *purgationes* frequenter uſurpata. Quæ uti ſtudio in hiſce *caſibus* inſtituuntur, ſic *caſu* ex *largâ ſanguinis profuſione*, vel *ſeminis* in *venere* immoderatâ, aut *alvi fluxionibus* magnis, vel *morbis diuturnis* aut *acutis corpus* abſumentibus, illius *carnoſitas* tollitur, *macilentia*que inducitur. Quod & ob *ſenium* illis accidit.

Alterantibus quæ *calidam* & *ſiccam corporis conſtitutionem perſeverantem* gignunt, ut minus *obeſum* & *carnoſum* fiat, poteſt effici, vel ſi tale jam fuerit, diminui. Qualis *temperatura*, *victus ratione* vel *medicamentis* ejuſmodi, alióve modo tandem inducitur.

Inprimis verò ad *obeſos extenuandos* commendant *decocta* quædam ſæpè bibita, facta in *Vino*, ut *Coryli julum* qui ab ea dependet. Item *radic. Polypodij* & *herbæ Caryophyllatæ*, *Cancami*, *Roſmarini*, addito *Zingibere*.

Vel *Aquam* ab hiſce *exſtillatam* ſæpè ſumptam.

Acetum frequenter bibitum idem molitur.

Quod & *pulveres* ex ſequentibus cum *vino* hauſtos præſtare ajunt; veluti *ſemin. Fraxini*, *Polij*, *Petroſelini*.

Item *Tartarum vini* ſæpè datum, vel *gummi Sandarachæ* ʒ.ß. cum *Oxymelite*: *Sal* item *Viperarum*.

Piperis frequentem uſum *maciem* inducere docetur.

Pilulæ ex *amaris* paratæ ℈.ß. *pondere* ſingulis matutinis ſumptæ ad idem conferunt. Ut ex *radic. Ariſtol. Gentianæ ana* ʒ.j. *rad. Rubiæ*, *ſummit. Centaurij minoris ana* ʒ.ß. *Aluminis* ℈.j. cum *ſucco Polypodij* vel *Caryophyllatæ* fiat *maſſa*.

Mammarum incrementi ſeu molis nimiæ curatio. *Mammarum incrementum*, præcipuè prohibere *mulieres* quæ *pulchritudini* ſtudent, conantur, tum ut *minores* maneant, quod *venuſtum* eſſe putant, vel ne in *nimiam molem* excreſcentes *oneri* etiam ſint; quod *tutiùs* nonnihil quàm in cæteris *partibus*, cùm certo tempore primùm prorumpere incipiant, fieri poteſt.

Perficiturque non ſolùm obſervatis iis, quæ totius quoque *corporis incrementum* impedire, modò diximus, ſed & *topicis* admotis, quæ *nutrimentum* ipſarum repellendo, refrigerando aut aſtringendo, vel abſumendo, *vi digerente* & *exſiccante*, ſic quoque ne ultra *decorum* excreſcant, eas retineant.

Quod iiſdem quoque *remediis*, quæ ad *lactis proventum* in *uberibus* impediendum, vel illud quod genitum eſt reſolvendum, in *lactis exuperantia* deſcripta ſunt, *mamillis* applicatis ex parte præſtari poteſt.

Ad hæc *fomentatio mamillarum* ſæpè iterata cum *ſpongia*, vel *panno linteo* intincto, & admota relictaque donec ſiccetur, *incrementum* eorum prohibet. Paratur ea ex *decocto* in *Vino rubro*, addito & *Aceto*, *Alchimillæ*, *Equiſeti*, *Myrti*, *Plantaginis*, *Roſarum*, *Meliſſæ*, *Menthæ*, *Gallarum* aliorumque *aſtringentium*.

Vel fiat ex *diluto* aut *decoctione Salis ammoniaci* & *Aluminis* in *Vino*.

Aqua ſtillatitia elicita ex ſupradictis, ſimiliter uſurpari poteſt, addito *Alumine*; probatur & *aqua* è *nucibus Pineis immaturis exſtillata*.

Item alia, ex *Ovis conquaſſatis*, cum *Alumine* & *Cretæ albæ pul.* in *paſtam* redactis elicita.

Cotonea, *Poma*, *Pyra immatura*, *Meſpila*, *Sorba*, *Pruna ſylveſtria* contuſa cum *Aceto* miſta, vel in eo *cocta*, appoſita ſimiliter operantur. Vel *cocta* in *Omphacio*, unà cum *putamine Gallarum*.

Inprimisque *Cicuta* recens contuſa per ſe vel cum *Aceto* applicata: *folia* item *Hyoſcyami*: Dein & *Mentha* & *Meliſſa*.

Convenit & ſequens *emplaſtrum*: ℞. *Maſtiches*, *Thuris ana* ℥.ß. *Gallarum*, *Nucum cupreſſ. ana* ʒ.ij. *Boli* vel *Argillæ* aut *terræ Cimoliæ* vel *Rubricæ fabrilis* ʒ.iij. pulveriſata excipiantur *Albumine ovi* & *Aceto* & *Melle*: Et ſic applicetur.

Vel: ℞. *cortic. Granatorum* ʒ.iij. *Balauſt.* ʒ.ij. *Acaciæ* vel *Hypociſtid.* ℥.ß. excipiantur *Aceto* & *mucilagine ſeminis Pſyllij*.

Vel utatur hoc *unguento*: ℞. *Ceruſſæ* ʒ.iij. *Alabaſtri* vel *Cretæ albæ* ʒ.ij. *Camphoræ* ʒ.j. *Boracis* ʒ.ß. infuſionis *gummi Tragac.* ℥.ß. *olei Myrtini q.ſ.* fiat *unguentum*.

Attritura quæ ex *cotibus duabus* mutuò attritis ſecedit, *aceto* miſta, pro *inunctione* commendatur. *Naxiam cotem* illitam eas cohibere ne excreſcant, docet *Dioſcorides*.

Squatinam piſcem mamillis impoſitum, admodum eas conſtringere à quibuſdam perhibetur.

Parvitas corporis aut *membrorum* nimia, *inſita* ab *ortu*, emendari nequit, neque alia *vi mutilata membra* reparari ampliùs poſſunt, niſi quòd *arte* per *inſtrumenta* quædam, *Corporis illiúsve partium quarundam parvitatis*

dam, quibus & *amiſſas partes* aliquas effingi poſſe, in *numeri defectu* diximus, quod in *magnitudine* decedit, in quibuſdam ſuppleri queat.

Aliàs quoque in *locum* alicujus *membri portionis amiſſæ nova* quædam *caro* ſupplantari, illaque ad *formam* prioris aliquo modo efformari poteſt. Quod in *Naſo* ex parte ablato, *chirurgi* quidam *ingenioſi* efficere ſe poſſe prædicant, qui refricatâ *cicatrice cuticula*que à *naſi extremitate* abraſa, in *muſculoſa carne brachij* ipſius *ægri vulnere* ſecto, diviſioni, *naſi* remanentiam eo modo uti diximus, *cuticulâ* denudatam, utrique *nari* priùs *ſtylum* imponentes, indunt, *caput*que cum *brachio* convinciunt, ſicque juncta, donec *naſo caro nova* accreſcat, retinent, quo facto *portionem* quæ *naſo* formando ſufficiat, exſcindunt, & ad *formam* prioris adaptant, *nares*que *ſtylis* exemptis aperiunt, & dein *novam cicatricem* illi obducunt. Quòd ſi in *naſo* ſuccedit, etiam in aliis *membris mutilatis*, ſimiliter tentatum procederet, & licèt adnexa hæc *caro parti* ad *functiones* edendas nullum *ſubſidium* præberet, tamen *deformitatem* illius nonnihil ſic quoque tegere poſſet.

Ad *papillas* omninò vel ex parte amiſſas, aliquo pacto educendas, eouſque ut *infans* per eas ſugere poſſit, *capulam Glandis* vel *ſemiteſtam Avellanæ*, *Reſinâ laricea* vel aliâ impletam, illic ubi hæ deſunt, applicare, atque aliquandiu retinere ſolent *mulieres*.

Gingivarum carnoſa caro, cùm *nuda* veluti ſit nec *craſſiore tunica* obtecta, attritione *conſumpta* regenerari aliquo pacto rurſum poteſt. Quod ut efficiamus, ſi *putredo* vel alia *corruptio gingivas* adhuc occupet, ea primùm auferenda erit. Idque *Aceto ſcillitico*, eas frequenter fricando vel *Omphacio* cum *Melle*. Vel etiam *fortioribus*, ut mixturâ ex *pulvere radicis Draconteæ* cum *Melle* miſto paratâ: Vel *unguento Ægyptiaco* contemperato cum *Vino*, aliisve ejuſmodi *abſtergentibus putredinem*que *arcentibus*, in *oris ulceribus* expoſitis.

Poſtea ad *regenerationem* hujus *carnis*, *ſiccantibus ſarcoticis*, quæ & eam *dentibus* conglutinant, frequenter *gingivas* perfricent. Ut hoc *pulvere*, qui ℞. *radic Ireos* ℥.j. *farin. Orobi* ℥.ij. *Thuris maſculi* vel *Maſtiches* ℥.j. *Sarcocollæ* ℥.ß. *Aluminis uſti* ℈.j. *radic. Angelicæ*, *boni odoris gratiâ*, vel *Cyperi* ut vult *Dioſcorides* aut *Garyophyll. parùm*, vel *Moſchi* vel *Ambræ tantillum*, fiat *pulvis*.

Commodè etiam addi poteſt *radix Ariſtoloch.* ſed *amara* eſt. Item *Myrrha*, ſed *ingrata* eſt, illiusque proin loco *Benzoinum* vel *Storax* ſumi poterit. Utiliter & *Sanguis draconis* additur, ſed admodum *rubore dentes* afficit. Quod & *Hæmatites* qui alioquin etiam convenit, facit.

Conferunt & *cineres Pulegij*, ut docet *Dioſcorides*. Item *Cornu cervi uſtum*, *Spodium*, aliaque multa ex ſupradictis, quæ *dentes mobiles* firmare docuimus, eoque magis, ſi ob *gingivarum* abſumptionem vel relaxationem *dentes* minùs firmi ſint. Competunt & *dentifricia ſiccantia*, in *dentium immunditie* expoſita.

Calcinatio Thuris & *Maſtiches* pulveriſatorum, *Melle* permiſtorum, addito inſuper *pulvere Coralorum* & *pauco Salis* vel *Aluminis*, pulveriſata & affricata multum proderit.

Trochiſci de Orobo ex *farina* illius *Melle* ſubacta parati, plerunque in hoc *affectu* uſurpantur.

Poſſunt & *pulveres* prædicti, *Melle* vel *Oxymelite ſcillitico* excipi, ſicque in *trochiſcos* formari, ad uſum exiccari & aſſervari.

Orificiorum quorundam nimia *anguſtia*, ut *Uteri ſinus* & *præputij* in *Phimoſi*, ſi tanta ſit, ut non ſolùm *deformitatem* pariat, ſed *actionem* illius tollat, vel ſaltem *difficiliorem* reddat, tunc ea *dilatanda* erit, idque vi *ſectione* factâ. Quæ in *Præputij phimoſi cutem* dividendo, vel circumſcindendo & *portionem anteriorem* aliquouſque præſcindendo, uti in *circumciſione* faciendâ hoc adeò frequens eſt, ſine *periculo* poteſt perfici. *Orificiorum quorundam anguſtiæ cura.* *Phimoſis cura.*

Uteri janua anguſtioris curatio.

In *Uteri ſinus orificij* nimis *arcti latere*, *diviſio ſectione* facta illud ampliat, uti hoc ſæpè quoque tentatum juvit, etſi majore cum *dolore* & *labore* fiat.

Quapropter non niſi *tutioribus* præmiſſis priùs, ſi fortè ea juvarent, rem aggredi decet. Fovenda igitur hæc *loca* admodum *relaxantibus*, *humectantibus* & *emollientibus fotibus* & *balneis*, vel ungenda idem præſtantibus *unguentis*, aut *peſſariis* intromiſſis, qualia varia in *uteri cervicis duritie*, & *ſcirrho* fuerunt expoſita. Quibus dum utimur, *Turunda craſſa*, quæ *orificium* hoc adimpleat, ex *radice ſicca Gentianæ*, vel *Spongiâ arctè ligatâ*, formata, illi immitti debet, ut dum intumeſcit, ſenſim *foramen* illud diducat, atque ſic ſi ſæpe repetatur, dilatet.

Corporis partiumque illius nimiæ gracilitatis cura.

Gracilitas vehemens *corporis* certarúmve *partium*, non quæ ob *conſumptionem* ejus accidit, ſed *originalis* exiſtit, plerunque talis permanet, nec immutatur. Aliàs verò ad *carnoſitatem*, vel *pinguedinem* aliquam à contrariis cauſis, quæ *ſanguinis* & *ſucci* inde nati *nutrientis proventum* augent, reducitur. Veluti *vivendi ratione decenti*, in *cibo*, *potu*, *ſomno*, *evacuationibus naturalibus*, *corporis animique motibus* inſtituta; unde aliqui *habitiores* fiunt.

Mammarum gracilitatis ſeu Mollitiei & Flacciditatis curatio.

Mammarum inprimis *gracilitatem*, quæ cùm *molles flaccidæ* & *pendulæ* ſunt, illis accidit, & pro turpi habetur, corrigere ſtudent *mulieres* illæ, quæ *venuſtatem corpori* conciliare *curâ* ſtudent *coſmeticâ*. Adhibitisque *indurantibus*, eas *duriores firmioresque* reddere contendunt, iisdem ferè *præſidiis topicis aſtringentibus* & *ſiccantibus*, quibus & *incrementum* ipſarum impediri diximus.

Partium figuræ indecentis curatio.

Figuræ indecentis partium quarundam *vitia* ipſas *deformantia*, quæ præter ea, quæ in *numero* & *magnitudine* peccant, ipſis accidunt, de quibus jam egimus, quando aliàs malè *formatæ* ſunt, ut *caput*, *naſus*, *os* aliáve loca, cùm ab *ortu* talia procedant, *correctionem* nullam admittunt. Uti nec *dentium unguium*que ejusmodi *inæqualitas forma*ve alia *vitioſa*.

Pilorum criſporum emendatio.

Quæ ſi in *pilis* ſe offerat, ut cùm *curvi* vel ſupra modum *criſpi* ſunt, eos abſecando ſi *plures* ſint vel evellendo ſi *pauciores*, auferimus. Quod tamen cùm adeò *indecorum* minimè ſit, non ita neceſſe eſt moliri, niſi *moleſtia* aliqua inde ſequatur; Uti fit quando in *palpebris curvi* naſcuntur, inflexique *oculi ſedi* ſe inſerentes eam pungunt, quos auferre cogit neceſſitas.

Rectificari quoque ejuſmodi *pilos curvos* poſſe exiſtimant, ſi *viſcoſitate Limacum*, obiter tangantur: Quod & *glutine* alio fieri poteſt.

Recreſcere etiam *rectos* evulſis *prioribus* docent, ſi *pori*, quibus inſiſtebant *pili*, *oleo*, in quo *Lacerta* cocta fuerit, ſæpè ungantur: Vel *ſanguine Ranæ*, præſertim ſi *radicis Laureolæ pulvis* vel *cineres Origani* combuſti, illi permiſceantur.

Pilos rectos criſpos reddentia.

Rectos penitùs *pilos*, cùm aliqui certis præſertim in *locis minus decoros* eſſe, *criſpos*que illic magis decere exiſtiment, eos *arte criſpos* reddere ſtudent; idque præſertim vehementer *aſtringentium* uſu. Qualia inter ea quæ *pilos* denigrant, expoſita fuerunt, eligendo efficaciora; ut pro *ablutione*, *decoctum Gallarum*, *cortic. Granatorum*, *Nucum cupreſſi*, *Balauſtiorum* ſimiliumque cum *Lixivio* factum. Quibus & alia addunt quæ *pilos* criſpare exiſtimant, ut *radic. Aſphodeli*, *Ebuli* cum *foliis*, *ſemen* item *Hyoſcyami*.

Illinuntur quoque ex iiſdem parata *unguenta*, veluti: ℞. *olei Myrtini* vel *Lentiſcini* ℥.ij. *olei Hyoſcyami* ℥.ß. *ſucci Myrti* & *Aceti ana* ℥ j. coquantur, adde *pulv. rad. Aſphodeli* vel *Ebuli* ʒ.ij. *cineris Caſtanearum echinorum*, *nucum Pinearum ana* ʒ. ß. *raſur. Cornu arietis*, *gummi Arabic. Tragac. ana* ʒ.j. *Myrrhæ* ʒ.ß. *Mellis q. ſ.* fiat *unguentum*.

Alij idem præſtari poſſe exiſtimant, ſi *Mucilaginoſis* ſæpè abluantur, in *Aqua* vel *Lixivio* coctis, ut *radic. Althææ*; *ſeminibus Lini*, *Fænigr. Pſyllij*, item *Gummi Arabico*, fortè ſic *pilos* emolliri, ut faciliùs curventur, credentes, vel *poris* inde relaxatis amplioribus

bus

bus factis, minùs tunc rectè *pilos* ſed *curvatim* procedere exiſtimantes. Alij ſimul *rad. Filicis, fol. Betæ, Lithargyrium*que addunt & *ſiccatos* rurſum *pilos*, *oleo Myrtino* inungunt. Sunt qui *radicem Ebuli* cùm *oleo* tritam *capiti* illinant. *Ferro candente pilos* obvolvendo *mulieres* certiùs illud perficiunt: hodierno tempore, *mulieres nobiles, pilos* noctu cubitum ituræ, circumvolvunt, & *aciculis majoribus* ſub *pileis nocturnis* recondunt, qui manè iterum explicati *eleganter criſpi* totâ die permanent.

Diviſio in *parte* aliqua, quæ *unita* eſſe debebat, ſive poſt *vulnus curatum* remanſerit, vel *ſeparatio* hæc illius ab *ortu* proceſſerit, ſi in *carnoſis locis* eveniat, uniri rurſum poteſt. Veluti illa *ſciſſura labij ſuperioris*, quam *infantes* aliqui in lucem ſecum afferunt, admodùm *deformans*, quam Haſenſchart, vocant, in qua *labia* iterum concreſcunt, ſi utrinque à *lateribus* ipſorum, ubi *diviſa* ſunt, *carnis* tenuis *portiuncula*, *cuticulâ* inveſtita, amputetur, poſteaque *ſuitione* vel *aciculis* infixis *labia* conjungantur *emplaſtris*que impoſitis, donec rurſum coaleſcant, retineantur, eoque modo, quemadmodum in *vulnerum cura* deſcripſimus, procedatur. Quod & in aliis *locis diviſis*, ſi *deformatio* aut *incommodum* inde ſequatur, ſi fortè concreſcerent, eo modo tentari poterit, quod in *carnoſioribus ſedibus* ſuccedit, in aliis verò ægrè: poſſunt quoque *diviſionum* & *ſciſſurarum* ejusmodi *labia* artificiosè iterùm per *cicatricem* uniri, poſtquam prius detracta utrinque *cute*, *vulnerata* fuerint, agglutinatis nempe *glutine tenaci*, ad *latera labiorum*, *linteis duplicatis* aut *triplicatis* cum inſutis *fibulis*, quibus mediantibus commodè cum *vinculis* & *ligaminibus*, *diviſa labia* contrahuntur & uniuntur.

Gingivarum ſeparatio à *dentibus*, ſi à *violento morſu* procedat, ab eo cavere oportet, atque potiùs in *ſano loco*, *cibi* erunt maſticandi. Si à *tophis* adnatis oriatur, illi primùm erunt extergendi vel auferendi, cùm hiſce præſentibus, *caro* minimè poſſit accreſcere; quibus ablatis, *caro* meliùs *dentium radicibus* adhæreſcet, nonnunquam & denuò coaleſcet. Ob eamque cauſam *remedia* quæ in hanc rem adhibentur, ea potiſſimùm ſunt, quæ *dentes* mundificare, in ipſorum *immunditie* expoſuimus; & quæ *carnem* generare in *gingivarum conſumptione* diximus, cùm illa *dentes* repurgando, hæc *carnem* non ſolùm generando, ſed eadem *vi ſiccante* conglutinando, ſicuti illic oſtenſum, id præſtare poſſint.

Præter quæ ad *conglutinationem* hanc *collutiones oris*, quæ & ſiccando & conſtringendo id præſtant, adhiberi poſſunt. Qualis hæc eſt: ℞. *radic. Conſolidæ, Pentaphylli, Ireos ana* ℥.j. *radic. Ariſtolochiæ, Panacis ana* ℥.ß. *radic. Angelicæ & Cyperi ana* ʒ.ij. *herb. Pimpinellæ, Verbenæ, Hyperici, Pulegij ana* M.j. *Roſarum rubr.* P.j. *Balauſtiorum* ʒ.ij. *Myrobalan. citrin,* ʒ.iij. *ſemin. Orobi* ʒ.ij. *Maſtiches, Thuris ana* ℥.ß. decoquantur in *Vino* & *Melle*, addendo parùm *Aceti ſcillit.* aromatiſ. *Cinamom.* Colluat eo *os* frequenter. Addi poteſt & *Aluminis parùm*.

Dentium fracturæ, Cavitatis & Corruptionis curatio.

Dentes fracti vel *diviſi* aut *abrupti*, vel *cavi* aut alioquin *carioſi* & *corrupti*, reparari ampliùs nequeunt, & proin ſi *inutiles* ſint, & *moleſtiam* afferant, evellendi erunt. Quòd ſi vero adhuc uſum aliquem in *maſticatione* præbeant, præſertimque ſi ob *vicinorum* aliorum *abſentiam*, illis adhuc opus ſit, tunc relinquendi: ſed ne ulteriùs corrumpantur, quantùm fieri poteſt, proſpiciendum.

Quod fit ſi eam *oris ſedem* ſæpè colluamus, *decocto radic. Capparum, Pentaphylli, Ariſtolochiæ, Cyperi, fol. Menthæ. Gallarum, ſem. Nigellæ, baccarum Lauri*, in *Vino* vel *Aceto*, vel *Aqua ferrata* facto.

Valetque præcipuè *decoctum rad. Tithymali* in *Aceto*.

Hiſce *Alumen* additum, efficaciora hæc reddit.

Vel colluat *os aquâ Salviæ, Roſmarini*, cui & *Sal* & *Vinum* permiſceantur.

Aut *Aceto ſcillitico* parùm diluto, ſi nimis ſit efficax.

Fricentur inſuper *dentes* corrupti, *dentifri-*

ciis in *ſorditie* & *diſcoloratione* ipſorum mundanda expoſitis, quæ ſiccando etiam *corruptionem* arcent. Vel *pulvere* ſequenti: ℞. *Oſſis ſepiæ* ℥.ij. *Corali uſti*, *Cornu cervi combuſti ana* ℥.j. *Maſtiches*, *Aluminis ana* ℥.ß. fiat *pulvis*.

Vel ex *Origani*, *Roſmarini*, *Parietariæ* cum *Melle* & *Sale* priùs permiſtorum combuſtorumque *cineribus*.

In *dentem vitioſum* indimus *pulverem Gallæ*, *rad. Peucedani*, *ſem. Staphiſ. agr. Pulegij*. Aliquando & *Chryſocollam Boroacem* dictam.

Ad *dentes* auferendos cùm *inutiles* ſunt, *chirurgi* ſuas adhibent *forcipes*, & id genus varia *inſtrumenta*, inter que *bifurcata*, *capræ biſulcam ungulam* referentia *adunca parum*, quæ firmiter *manibus manubrio* apto apprehendi poſſunt, *aptiſſima* ſunt, quibus eos extrahunt; in quo aliqui adeò ſunt *induſtrij*, ut cùm ſine labore hoc eos facere *aſtantibus* videatur, ſe *admirandos* reddant, illique *circumforanei* facti *populum* allicientes, illiqe hac *arte*, etiam multa ſimilia ſe præſtare poſſe, perſuadentes, quæſtum ſic faciant. Nam *vinculis* uti alij qui *mobiles* ſunt, extrahi, cùm firmiter hæreant, vix poſſunt, eoque minus, ſi *parum* de illis *abruptis* aut *corruptis* ſuperſit.

Uſtione tum quia *radices* ſic exiccantur, vel *dentes* confringuntur, ut poſtea faciliùs excidant, vel eximi poſſint, effici poteſt. Quod immiſſo in *cavum* aut *carioſum dentem*, *Cauterio actuali*, *ſtylo* ſcilicet *candente*, vel *potentiali*, vel *Aqua forti*, vel *lacte Tithymali*, *Sory*: ſicuti in *dentium dolore* hæc quoque propoſita fuerunt, perficitur. *Ranunculi radicem*, *Cyclaminis ſuccum* immiſſa, idem præſtare docet *Dioſcoridss*.

Aliaque quæ tamen *cauſtica* minimè ſunt, ut *rad. Chamæleontis nigri*, *Chelidonij ſuccum*; *Olei amurcam* cum *omphacio*, *Cedriam* & *Paſtinacæ piſcis aculeum*.

Ut ſponte elabatur *dens*, conferre poſſe putant, ſi in illum immittatur *Gummi Hederæ*, vel *adeps Ranæ viridis* aut *temporariæ*, *ſanguis Lacertæ*.

Vel ſi *denti* ipſiúsve *radici* admoveatur (priùs reliquis munitis *fermento* aut *cera*, ne eos quoque tangat) *rad. Mori* per triduum in *Aceto* infuſa, ſiccataque poſtea & pulveriſata.

Hyoſcyami item *nigri radix* vel *folia*, admodum calefacta; *radici dentis* admota.

Colocynthis quoque *ſylveſtris* in *Aceto* infuſa, trita & cum *Melle* cocta.

Vel ℞. *pingued. Ranarum*, *ſucci Chelidoniæ* & *Aquæ vitæ æquas portiones*: Et illine vel impone.

Aut *ſuccum Chelidonij* atque *Artemiſiæ* cum *Aceto* ſic adhibe.

Eruca foliis caulium adhærens *denti* appoſita idem facere docetur.

Aqua elicita ex *ſale Ammoniaco*, ſimiliter operari cenſetur.

Dentes ſponte excidere feruntur, ſi fricentur *pulvere* ex *granis* ſeu *ſemine urticæ* & *gummi Galbani æquis portionibus* compoſito.

Ungu[…] Scabritiei & Fiſſurarum e[…]ratio.

Ungues ſcabri vel *fiſſi* reintegrari aut æquales fieri nequeunt, ſed creſcendo procedentes tandem abeunt, quod ut meliùs fiat, neque alij ſimiles ſuccedant, vel quando ſubſiſtunt ut auferantur, primùm *levioribus* admotis illud tentatur.

Veluti *Pice*, *Cerâ*, *Reſinâ*, liquefactis & applicatis, *Maſtiche* item, *Colophonia* cum *Terebinth.* diſſol. addito interdum & *ſulphure*.

Paſſulis itidem per ſe, vel cum *Opopanace* miſtis & admotis.

Radicem Lapathij in *aceto* addit *Dioſcorides* & *Chelidonium minús*, *Cupreſſi*que *pilulam*.

Naſturtium cum *ſemine Lini* etiam probatur,

Quibus & *Cyminum*, *radic. Coſti* adduntur, *Melle*que vel *pulpa paſſularum* aut *Axungia* excipiuntur, miſto & *Sale* quandoque vel *Alumine*.

Fortiora *ungues ſcabros* detrahentia, ſunt *radices* & *folia Ranunculi* applicata.

Arſenicum cum *Viſco*, vel *gummi Serapino* aut *Cerâ* vel *Sevo* aut *Oleo* commiſtum.

Aut *Cantharides* cum *unguento Roſaceo* vel alio.

Pilo-

Pilorum fiſſuræ ſeu *ſciſſuræ*, niſi in pluribus hoc fiat, negliguntur: Cui *vitio* ſi quoque emendationem adhibere velimus, *fiſſi pili pars tenuior* erit ulterius, ſingulos *pilos* dividendo, detrahenda, atque ea quæ remanet circa *extremitates Felle* inungenda: eaque poſtea rurſum *decocto* aliquo *pilos* generante, veluti ex *Abrotano*, *Capillaribus herbis*, *rad. Cannarum* aliisque *in ſimplicibus* quæ *pilos* producunt expoſitis, facto, eluenda.

Sunt qui *mucilagine* aliqua vel *viſco* aut *colla diviſos* ejuſmodi *pilos* rurſum conglutinando, tempus inutiliter impendunt.

Furfures capitis, quando non ſponte, ſed ex *fricatione* ſolùm decidunt, negliguntur, vel ſolâ *pectinatione* & *frictione capitis ablutione*que ex *lixivio* conſuetâ, auferuntur. Quando verò admodum exuperant, & per ſe continuò delabentes, *veſtes* perfundunt, uti & ſi in *barba* conſpicui ſint, indeque prodeant, aut etiam aliis in *ſedibus* occurrant, tunc *cura* illis adhibetur: *Corpore* priùs *purgato*, ſi ab *excrementis* gignantur: Vel *morbo ſanato*, ſi inde proveniant.

Topica quæ adhibentur, *ſordes* & *ſeroſos humores cuticulam* exedentes, *furfures*que ſic gignentes, conſumere atque abſtergere debent, & mitiùs validiusque id præſtare, prout pertinaciter hæc hærent, additis ſemper etiam *lenientibus*, ut cùm hæc *cutem* admodum ſiccando exaſperent & findant, leniendo hoc ſimul impediant. Vel hiſce poſt aliorum uſum primùm ob eam cauſam utendum.

Ablutiones variis modis fiunt; Imprimisque *Lixivio communi* vel *tonſorum*, quod validius eſt, adhibito inſuper *Sapone*, illum ſimul affricando; quæ communis eſt ratio.

Vel *Lixivio* permiſceatur *ſuccus Betæ* aut *parum Aceti*; Item *Mel* & parumper *Fellis*.

Vel loco *lixivii*, *Urina*, *Aqua ſalſa* aut *Vinum* ſumatur, eaque ſimpliciter vel additis jam dictis uſurpentur.

Aquâ calidâ facta *ablutio*, *exaſperatam cutem* uſu *detergentium*, iterum lenit, quare poſt horum uſum adhibetur, in qua *Malva*, *Fœnumgræcum* priùs coqui poſſunt.

Decoctum fol. Salicis & *corticis* ejus, pro *lotione* valdè probatur.

Vel *decoctum Bliti albi* & *Braſſicæ* cum *radic.* Item *Malvæ*, *Parietariæ Saponariæ*, *Lupinorum*, *Fabarum*, *Fœnigr. Melonum*, & *baccarum Evonymi.* Item *rad. Cucum. aſin. Scillæ.*

Inunctiones variæ in hanc rem fiunt: Poteſtque ſequens *unguentum* parari: ℞. *olei Amygdal. amar.* vel *Nucum* ℥.ij. *olei Violacei*, *Irini* vel *Cheirini ana* ℥.j. *ſucci Bliti* ℥.ij.ß. *Aceti* ℥.ß. coquantur parùm adde *Fellis tauri* ʒ.iij. *Sulphuris* ʒ ij. *Vitrioli* ʒ.j. *Nitri* ʒ.ß. fiat *Linimentum.* Quod & *Colocynth.* ʒ.ß. addita efficacius reddit.

Vel: ℞. *nucleorum Amygdal. toſtorum* & *Nucum rancidarum ana* ℥.j.ß. contundantur in *paſtam.* Vel horum loco ſumatur *farina Lupinorum* & *Fœnigræci*, miſcendo *pul. Sulphuris* ℥.ß. *Boli* vel alterius *Terræ pinguis*, (*Cimoliam* laudant) ʒ.ij. *Fæcis Vini* ʒ.j. *Fellis tauri* ℥.j. *Mellis communis* vel *ſcillitici q. ſ.* fiat *Linimentum.* Poteſt addi *ſeminis Sinapis* vel *Staphiſagriæ* ʒ.j.

Cinis rad. Liliorum vel *Allij*, *Melle* exceptus & inunctus.

Myrobalanorum citrinarum pulvis cum *ſucco Bliti* & *Aceto* inungitur.

Ovi vitellum & *albumen*, *teſtâ* illius confractâ, *capiti* infuſum & inunctum, poſtea ablutum, admodum lenit, poſt *detergentium* exaſperatam *cutem*, uſum.

Pomatæ illitio, ut minus findatur *cutis*, cavet.

Aqua conveniens fit ex *ſummit. Hyperici*, *Chamæpityos*, *Parietar.* vel *Saponariæ ana* M.j.ß. *farin. Lupinorum*, *Fœnigræc. ana* ℥.j. *Sulphuris* ʒ.vj. *Tartari* ʒ.iij. *Nitri* ʒ.j. affundendo *Vini rubr.* ℔.j. *Aceti* ℥.ij. *aquæ Roſarum* ℥.j. Eliciatur *aqua.*

Frictio capitis cum *Sale* vel *Nitro* vel *farinâ Lupinorum* convenit.

Pectinatione furfures decidunt & veluti ningunt.

Squamæ

Manus volæ Squamarum curatio.

Squamæ in *manuum vola* abſcedentes, in affectu quem *Pelatellam Galli* vocant, ſimili ratione uti de *furfuribus* diximus, *abſtergentibus* & ſimul *emollientibus* abiguntur. Vel ſi ad *vivam cutem* uſque deſinant, iiſdem *remediis* quibus *Abraſiones cutis* ſanari diximus, curantur.

Partium quæ diſſitæ, vel orificiorum quæ aperta eſſe debeant Concretionis cura.

Concretio partium quæ *diſſitæ* eſſe debebant, vel *orificiorum* quæ *aperta* eſſe oportebat, ab *ortu* vel *caſu* alio producta, vixdum aliâ ratione quàm per *vim* inductam rurſum divellitur. Et proin ſi hæc *continuatio partium* non adeò *actionibus* incommodet, ſed ſolùm quia inconſueta *deformis* aliquo pacto exiſtat, negligitur. Quod ſi verò *functionibus* plurimùm obſit, qualis eſt *foraminum* quorundam ut *Cervicis Uteri*, *Podicis*, aliorúmve *obturatio*, tunc *ſectione* vel *cauterio* ea reſerare neceſſitas cogit, eo pacto ſicuti in *functionum* illarum *læſionibus* deſcriptum fuit, quod eò faciliùs & tutiùs ſuccedit, ſi illa *concretio* interveniente ſolùm *membranâ* vel *carne* non adeò ſpiſsâ, facta ſit.

Occluſio ſola citra *concretionem orificiorum ſtabilis*, uti *Oris* in *ſpaſmo*, cùm ſimiliter *actiones* impediat, in harum *defectu*, quo pacto hæc aperienda, edoctum fuit.

Pilorum intricatorum & complicatorum in tricas curatio.

Conjunctio alia *partium* minùs *decora* permanens, cùm in *pilis* invicem *intricatis* tantùm ferè ſe offerat, *pectinando* ordinariè facilè corrigitur. Quòd ſi verò *complicati* & *integri tricas* referentes è *capillis* vel *barbâ* dependentes, *deformationem* majorem pariant cùm aliud *impedimentum* minimè afferant, plerumque *intacti* relinquuntur, cùm eos ampliùs diſcernere vix poſſimus, & ſi amputentur, ſic involuti recreſcant. Minusque hi qui ejuſmodi *tricas* geſtant, in illis corrigendis laborant, cùm *virilitatis* hoſce *indices* ſtatuentes, illis eas decori potiùs, quàm dedecori eſſe, ſibi perſuadeant.

Partium ſitus perverſionis curatio.

In *Situs partium perverſione* quæ ſe offert *deformitas*, ſi cum *functionis* illius gravi *offenſa* vel *dolore* jungatur, ut in *luxationibus*, *fracturis*, *rupturis*, in hiſce *curatio* horum *affectuum* fuit expoſita: Uti & *Gibbi* præ cæteris *corpus* admodum *deformantis*.

In *Digitis pedum* ad *latera* nimiùm deductis vel aliò reflexis, cùm hoc à *calceis* uti oſtendimus, procedat, inprimis ne *anguſtiores* geſtent, cavendum, hocque *vitium* ſic præveniendum; quod factum poſtea emendare vix ampliùs licebit.

Oculorum Prominentiæ, cura.

Oculorum è ſua *orbita* nimia *prominentia*, ab *ortu* facta, *incurabilis* eſt: Ob *conatum* verò vehementiorem proveniens, eo ceſſante, rurſum quoque remittit, ita ut applicatione *aſtringentium* opus minimè habeant, cùm ſi illa leviter aſtringerent, eos reprimere minimè poſſent: ſi fortiùs, *oculum* corrugando plus nocerent. Et cùm nec *flatus* nec *humiditas* alia, *oculi* interiora replendo, *oculum* protrudere queant, fruſtra hiſce abſumendis, uti aliqui faciunt, *oculo topica* applicaremus.

Dentium Mobilitatis curatio.

Dentium ſitûs permutatio in *mobilitate* aut *vacillatione* ipſorum, ut curetur, illique in ſua *ſede* rurſum firmentur; & ne excidant, caveatur, *ſiccantibus* & *conſtringentibus* admotis efficitur, eligendo quæ non tantopere, uti aliqua *aſtringentia* facere ſolent, *dentes* denigrent, addendoque illis quæ *gratum odorem ori* ſimul conciliant.

Collutiones oris in hanc rem fiunt, *radicum Pentaphylli*, *Biſtortæ*, *Capparum*, *Thapſi barbati*, *foliorum Myrti*, *Lentiſci*, *Oleæ*, *Viburni*, *Potentillæ*, *Fragariæ*, *Meſpilorum*, *Cornorum*, *Sorborum*, *Roſarum*, *Balauſtiorum*, *Gallarum*: quæ tamen *dentes* denigrant, *Cortic. Ulmi*, *Capularum glandium*, *Spongiæ*, *Bedeguar*, *Muſci arborei*, decoctorum in *aqua pluviali* vel *ferrata*, aut *Vino rubro*, addendo quandoque *Acetum*.

Hiſce *Alumen* additum, efficacius *decoctum* reddit.

Ad *humiditatem* ſimul eliciendam, quæ plerumque adeſt, *radix Pyrethri* ſimul cum illis incoqui poterit, & ad *odorem ſuavem* reddendum, *radic. Angelicæ*, *ſummit. Roſmarini*, vel *Salviæ*, atque ex *aromatibus* quædam. Sunt qui *gummoſa* unà incoquant, un-

de

de tamen pauca accedit *aſtrictio*, ut *Maſtichen* & ſimilia.

Aliæ *collutiones* ex variis *miſturis* fiunt. Ut ex *Alumine*, cum *Aceto* ſoluto, addito *Melle*.

Colymbadum muriam probat *Dioſcorides* & *Sory* in *collutionibus*.

Ex *aquis* item factæ *oris ablutiones* aliquid quoque efficiunt, ut ex *aqua peculi Roſarum*, *Equiſeti*, addito *Aceto*.

Commanducata quædam idem præſtare poſſunt, ut *Helenium* & *baccæ Virgæ ſanguineæ* & *Creſpini*. Item *Maſtiche* maſticata.

Oleum ſylveſtris oleæ ore retentum commotos *dentes* firmare docet *Dioſcorides*.

Pulveres affricantur *dentibus* & *gingivis* in eundem uſum, Ut *Coralij* aliique *ſiccantes*, quos in *dentibus dealbandis* deſcripſimus, addendo *Sal* vel *Alumen*, quod *uſtum* magis aſtringit: addunt etiam nonnunquam *cineres* ex *combuſtis Roſmarino*, *Salviâ*, *Myrto*, *Lentiſco*, *Oleaſtro*: Item ex *oſſibus Dactylorum* & *Oleæ*, & *Aſtacis uſtis*. Vel alios *pulveres aſtringentes*, ut *radic. Cyperi*, *Nucis cupreſſi*, *Spongiæ bedeguar*, *Roſarum*; vel *Hypociſtidis* aut *Acaciæ* & *Maſtiches*, *Boli* ſeu *Terræ* alicujus aliæ *pinguis*. *Odorata* item ut *Cinamomum*, *Garyophyllos*, *Lignum aloës*.

Unguium mobilitatis curatio.

Ungues mobiles cùm firmari nequeant, *vitium* inde natum non aliâ ratione, quàm ſi penitùs abſcedant, corrigitur, præſertim aliis in illorum *locum* ſubnaſcentibus; niſi enim hoc fiat, illaque loca *nuda* relinquantur, majus inde *vitium* exoritur. Ut verò à *cute* recedant *ungues mobiles*, aliâ *arte* non opus erit, cùm ſponte tandem decidant. Quod ut citiùs fiat, *Dioſcorides uvam paſſam* applicare jubet.

DE DISCOLORATIONE.

CAPUT II.

Genera.

DISCOLORATIONEM *corporis* eam vocamus, quando illud *calorem alienum* obtinet, in *Cute*, *Oculis*, *Dentibus*, *Pilis*, *Unguibus*, ubi patent, apparentem.

Cutis diſcoloratio, quæ ubi *nuda* & *depilis* eſt, ſolùm apparet, aliàs *Generalis* totius eſt *corporis*, aliàs *Particularis* quorundam ſaltem *locorum*.

Generalis diſcoloratio cutis eſt, quando illa undique ferè non uno ſolùm in loco alium *colorem* à *nativo*, qui plus minùsve *albus* ſeu *rubicundus* eſt, acquirit. Uti fit, cùm *vividum colorem* amittit, vel *alienum* alioquin contrahit, vel *invenuſtum* obtinet, in *Cachexia*, *Ictero*, *Pallore*, *Rubore* & *Nigredine*.

Cachexia.

Cachexia diſcoloratio eſt, in qua *colore florido cutis* deperdito, plerumque *habitus corporis* decens, quem *Evexiam* vocant, in malum, unde *cachexia* dicitur, immutatur. In hoc enim *cutis* plus juſto albicat ſeu pallet, vel ex *albo* liveſcit, & ad *calorem plumbeum* vergit, *corporis*que *ſuperficies plenior* nonnihil *tumidior*que apparet. Hunc quoque *affectum dyſpnœa* plerunque comitatur, quæ eos dum ſe exercent, aut altiora ſcandunt, maximè fatigat, accedente ſimul *pulſatione arteriarum*, circa *jugulum* & in *colli lateribus*, *cordis*que *palpitatione*, *laſſitudine*que *ſpontanea*, in *pedibus* maximè; inprimiſque *cordis com-*

preſſivus dolor, de quo præcipuè conqueruntur, illis *moleſtus* eſt. Qui *affectus* licèt omnibus accidere poſſit, *virginibus* tamen magis eſt frequens, eóque tempore quo *menſes* primùm in illis prodire atque incipere debebant, ferè eas invadere ſolet, ſæpeque ad multos *menſes*, vel etiam *annos* durare, *menſtruis* interim minimè ſupervenientibus; vel ſi illis quibus jam hæc fluxerunt, eveniat, iis iterum *ſuppreſſis*, *Febris* quandoque *lenta*, uti in *febribus* dictum, huic *affectui* copulatur. Interdum verò etiam aliorum *morborum*, ut *ventriculi*, *hepatis*, *lienis accidentia* superveniunt, *urinæ*que, niſi alio *affectu* comite mutentur, plerunque *albæ* ſeu *crudæ* & *aqueæ* exiſtunt. Et ſi hic *affectus* diu perſeveret, *corporis* totius *habitu* ampliùs in *molem* ſeu *tumorem* excreſcente, *Leucophlegmatia cachexiam* hanc ſequitur, ſicuti illic explicabitur.

Cachexia Hydropis initium. Eſt & alia *cachexiæ ſpecies*, in qua cum *pallore corporis*, uti dictum, enarratisque aliis *accidentibus*, *pedum tumor* jungitur, qui ſi perſiſtat diutiùs, *venter* ſimiliter diſtenditur atque intumeſcit. Hicque *affectus* ſeu *diſpoſitio Hydropem aſcitem* præcedit, illiusque veluti *principium* eſt, ſicuti in *hydrope* demonſtrabitur.

Cacochymia cachexiæ ſpecies. Occurrit & tertia *ſpecies*, in qua *pallor corporis* non *ſimplex*, ſed *colore vitioſo* ad *flavum*, *viridem*, *atrúm*ve inclinante, nondum tamen *ſaturo*, ut in *ictero*, ſe manifeſtat, cum *compreſſivo* quoque *cordis dolore*, ejusque & *arteriarum pulſatione*, cæterisque, uti prior, *ſymptomatibus*. Quam *Cacochymiam* à cauſſa communiter appellare ſolent. Quæ & in *icterum*, vel etiam *hydropis* dictas *ſpecies* converti poteſt.

Cachexia cum atrophia corporis. Eſt & harum *ſpecierum* una, in qua cum *indecentibus* dictis *coloribus*, cæterisque *ſymptomatibus*, *corporis habitus* potiùs decreſcit quàm increſcit, *corpus*que *macre* fit atque attenuatur, unde *malè habitum* ſeu *cachecticum* dici poteſt. Quæ *ſpecies* ſi diutiùs perſeveret, corporisque ſequatur omnimoda *conſumptio*, & *tabes*, in *Atrophiam*, à cauſa ſic appellatam, uti in *corporis diminutionis affectibus* explicabitur, convertitur.

Icterus. *Icterus diſcoloratio* eſt, in qua *cutis alieno colore* tingitur, quod nomen ab *Ictero* ſeu *Ictide ave*, quam *muſtelam* vel *galgulam* eſſe volunt, cujus *intuitu* hoc *vitium* curari putant, illi fuit inditum. Aliàs etiam *Arcuatus*, quòd in *oculis colorem arcus cæleſtis* repræſentet, appellatur, *Regius*que *morbus*, vel quòd (uti puto) *magnatibus* ob *intemperantiam* ſit *familiaris*, vel quòd *mulſâ*, qui *regius* olim erat *potus*, uti docent, ſanetur. *Morbus Arcuatus Regius.*

Variat autem hic *affectus* pro diverſitate *coloris* potiſſimùm, qui nunc *citrinus* eſt, tuncque *Icterus citrinus* ſeu *flavus*, à *Germanis* Gelbſucht dicitur: aliàs magis *ſatur* & *croceus* exiſtit, alàs etiam nitet & ſplendeſcit, & tunc *Aurigo* ab *auri colore* nominatur: Aliàs ad *viriditatem* aliquam hic *color* tendit, aliàs etiam ad *nigredinem*, quæ interdum *flavitiei* prævalet, unde & tunc *Icterus niger* appellatur. Qui *colores* primùm ferè in *oculis*, mox in *facie*, utpote *ſede* patente, apparent. Aliàs majorem *corporis partem*, vel etiam *univerſam* in *ſuperficie* occupant. Interdum & *urinæ* eodem *colore* inficiuntur, quæ nunc admodum *croceæ*, nunc *nigræ* viſuntur, adeò ut & illis *linteamina* vel *induſia*, ſimili *colore* intingantur: Interim ipſorum *excrementis*, quæ *tincta naturaliter* eſſe debebant, *minimè tinctis*, ſed *cinericiis* potiùs, vel penitùs *albis* exiſtentibus, & proin *minimè* ad dejiciendum *ſtimulantibus*. *Aurigo.*

Hic *affectus* per ſe nonnunquam incipit, & *colores* primùm eluceſcunt, accedente ferè *dolore compreſſivo*, circa *cordis* dictam *foveam*, qui & ſæpè *icterum* præcedit, & illius eſt *prænuntius*, ita ut & hunc *dolorem* nullâ *flavitie* adhuc ſe manifeſtante, noſtri die Gelbſucht, quod tam facilè eum ſequatur, appellent. Aliàs *icterum graviores morbi* illorumque *accidentia* comitantur, vel etiam ſequuntur, ut *hydrops*. Aliàs *febres* alióſve *morbos*, ut *colicum*, *icterus* ſequitur. Sicuti in variis ejuſmodi *affectibus* expoſitum fuit.

Ru-

Rubedo diſcoloratio eſt, eaque *momentanea* in *Iratis* & *Pudore ſuffuſis*, vel diutiùs perſeverans, in illis qui nimiùm incaluerunt, vel diuturnior, in *morbis calidis*, *febribus* præſertim: quæ cujuſcunque *generis rubedo*, in *facie* maximè elucet.

Pallor diſcoloratio eſt, in qua *cutis* minùs *colorata* quàm decebat, exiſtit, ſeu *colorem vividum* amittit. Qualis *palliditas* in illis qui admodum frigent, ſe offert, atque iis qui mœrent & triſtantur, familiaris eſt, & *terrore* perculſis ſubitò oboritur, uti & *animo delinquentibus*, in quibus *mortis imaginem* tantiſper donec ad ſe redeant, repræſentat. Interdum & *diuturnus pallor*, *morbi* alicujus eſt *prænuntius*, frequenter quoque *morborum comes*, & in *convaleſcentibus* adhuc aliquandiu perſeverans. Qui *pallor* ut in *univerſo corpore*, ita in *facie* potiſſimùm ſe prodit, atque illis in *locis*, quæ priùs magis rubere ſolebant, ut *labiis* & *malis*, *lividus* apparet: Dein & *pallor* quoque in *unguibus* atque in *glande*, quando eam rubere non neceſſe eſt, vel aliàs nequit, obſervatur.

Nigredo diſcoloratio eſt, in qua *nigra cutis* apparet: Eſtque vel *perfecta nigredo*, qualem quibusdam ab *ortu* innatam fuiſſe, aliqui teſtantur, quâ *Æthiopum* inſtar *nigri* evaſerint.

Alia *nigredo* vulgò appellatur, quando *cutis minus alba* eſt, & ad *fuſcum* ſeu *obſcurum colorem*, quem quoque *nigrum* vocant, admodum inclinat. Quem, etſi *naturalis* quibuſdam ſit *naturis color*, qui tamen *invenuſtum*, vel *minùs pulchrum* eſſe, qui ei, *colorem* propiùs ad *candorem* accedentem præferunt, ab iiſdem ad *diſcolorationes* quoque refertur, huicque emendando vel ſaltem palliando ſimiliter *curam*, uti in ea dicetur, adhibent.

Huc & referri poteſt *obſoletus* ſeu *obſcurus color*, quem *cutis rugoſa*, maximè *ætatis decurſu* facta, in *ſenibus* adipiſcitur: Nam quæ ex *morbo* ob *maciem* proficiſcitur, permanens minimè eſt.

Particularis diſcoloratio certis duntaxat quibuſdam *cutis ſedibus* accidit: idque vel ob *Maculas*, aut *Commaculationes* alias.

Commaculationes cutis ab externis progreſſæ, *colores aljenos* illi quandoque imprimunt, aliàs ſaltem obducunt.

Qualis eſt *Nigredo* vulgò dicta, à *Solis peruſtione cuti* impreſſa, in *facie*, *manibus*, & *pectoris* illa *regione* quæ denudari ſolet, ſe patefaciens. *Commaculatio cutis.*

Obſoletus item *color* à *ſordibus*, in *immundis hominibus*, *cuti* adhærentibus contractus, *colorem* illius *obfuſcans*.

Colores item alii, à *commaculationibus*, & *coloribus* externis profecti, *cutem* aliter colorantes & pingentes. Quod illis potiſſimùm accidit, qui ejuſmodi *colores* tractant verſantque unde *manus* inficiuntur: Vel his qui ſe hiſce conſpurcant. *Coloratio cutis.*

Quo pacto *cutis* nunc *nigro*, nunc *rubro* nunc *croceo*, nunc *viridi*, alióve *colore* commaculatur, qui *colores* aliquando ſubitò aliàs ſenſim vel tardius rurſum evaneſcunt, aliàs etiam admodum impreſſi remanent, necdum facilè ampliùs delentur, pro ratione *cauſæ*, uti in ea fuſiùs explicabitur.

Maculis variis *cutis* diſcoloratur. Quæ aliàs ſolo *colore aljeno* conſpicuæ fiunt; aliàs etiam nonnihil eminent vel extuberant. E quibus aliquæ ſine alio *morbo comite*, aliquæ in *morbis* quibuſdam ſe produnt.

Quæ ſine *morbo comite* per ſe exoriuntur, ſunt *Originales maculæ*, *Lentigines*, *Pulicares maculæ*, *Eryſipelata*, *Sanguineæ maculæ*, *Gutta roſacea*, *Impetigines*, *Vitiligines*, *Sugillationes*.

Originales maculæ ſunt, quas *infans* in *lucem* editus mox ſecum ab *utero* affert, quæ *Nævi*, *Signa* & *Notæ* appellantur, *Germanis* **Muttermähler**. Hæ variis modis ſe habent, *coloresque* uti & *formas diverſas* exprimunt, aliàs enim *fraga*, nunc *ceraſum* aliúdve referunt, aliàs *depreſſæ latæ* ſeu *parvæ*, *colore* tantùm *alieno* ſe patefaciunt. Et nunc in *facie*, nunc *trunco corporis*, vel adnexis illi *artubus* alicubi conſiſtunt. *Maculæ originales. Nævi. Muttermähler.*

Lentigines. *Lentigines* ſunt *maculæ fuſco colore* præditæ, quæ *lentes* majores minorésve, & *colore* & *figurâ* omnino, niſi quòd non extuberent, exprimunt, unde nomen à *lentibus* hoc illis inditum, *Germani* has à *folij aridi colore*, quem referunt, Laubflecken, vocant. Hiſce *cutis* interdum parciùs, aliàs copioſiſſimè & quaſi *guttatim* conſperſa apparet, adeò ut *pororum numero lentes* reſpondeant, ſine *dolore* aut *moleſtia*, *corpus* ſolùm *diſcolorantes*, *faciem*que potiſſimùm, interdum & *manus pectoris*que apertam *ſedem*, utpote *aëri* expoſitas ſemper *partes*: aliquando & per alias *corporis ſedes*, *pedes* & *brachia* diſſeminantur; eò manifeſtiores, quò *corpus* magis *album* exiſtit. *Æſtatis tempore* aliquando prorumpentes, *hyeme* rurſum evaneſcentes: aliàs perennes.

Macula fuſca lata. Ejuſmodi *coloris fuſcæ maculæ, latæ, palmæ* amplitudine, interdum certis in *ſedibus corporis*, idque certis temporibus oboriuntur, certisque deſinunt.

Maculæ pulicares. *Pulicares maculæ* dicuntur, quæ *pulicum ictus* relictos referunt. Sunt enim *exiguæ* & *rotundæ*, *porum*que unum vel alterum aut plures, ſed diſtinctim ambiunt atque includunt, nec *ſenſum* aliter quàm *levi pruritu* commovent.

Maculæ eryſipelatodeis. *Eryſipelata* ſunt *maculæ* quæ *parva eryſipelata* in eo *affectu* expoſita repræſentant, ab illis tantùm, quòd citra *ardorem caloremque*, *levem* tantùm *pruritum* commoveant, differentes. Aliàs verò ulteriùs adhuc ſe expandens *macula* ejuſmodi *rubra*, *tibiæ* totam ferè ſedem *rubore* exacto tingit, ubi *eryſipelas* illud, quod cum *febre* ſe offerre, mox oſtendemus, ab hoc tamen quod citra *graviorem offenſam*, ſolo *pruritu moleſtiam* aliquam exhibeat, differens. Sicuti inter equitandum, *mihi* adhuc *juniori* ſæpè accidit, *ſole* diutiùs *ocream radiis* ejus expoſitam, perurente, *pes* enim ille, *ruborem* exactiſſimum *prurientem*, ſenſimque *bidui ſpatio* iterum remittentem, ſæpiùs contraxit.

Maculæ ſanguineæ. *Sanguineæ maculæ* exactè *rubræ ſanguinis* inſtar *faciem*, *collum*, *pectus*, cæteraſque interdum corporis *ſedes*, tam *anguſto* quàm *amplo ſpatio*, nunc depreſſæ, nunc plus minùsve elevatæ opplent, pertinaciterque hærent, nec etiam niſi *pruritu* moleſtant.

Gutta roſacea. *Gutta roſacea*, eſt *rubedo maculoſa* per quam *facies* ſaltem, & in ea *frons*, *malæ*, *naſus*, ac ſi *guttis rubris* ſeu *roſeis* anguſtioribus amplioribúsve, plus minusque prominentibus, conſperſa eſſent, apparent, ad quod nomen alludentes *Galli* hunc *affectum Coupperoſe*, quod *vitriolum* ſignificat, cum quo tamen nihil habet ſimile, appellant. Ejuſmodi *facies* tandem & *puſtuloſa* fit, atque *extuberantiis* admodum *inæqualis* & *horrida*, quibus auctis *naſus* aliquando *pomis* uti vocant repletus, in *immenſum* excreſcit.

Impetigo. Zittermahl. *Impetigines* vocamus *maculas latas* nonnihil circa *ambitum rubeſcentes*, cum *cutis aſperitate* illiusque veluti *eroſione*, *Impetiginibus Lichenibus* dictis in *ſcabie* expoſitis quodammodo ſimiles, niſi quòd non ita pruriunt, nec adeò latè ſe diffundunt, aut numero abundant, ſed vel in *facie*, *manibus* alibíve in *cute* diu ſæpè citra aliam noxam perſeverant. Has *Germani* uti & *Herpetem miliarem*, à quo tamen, quòd non ut ille, urant, differunt, Zittermahl, vocant. Alij eas Gflecht appellant: *Galli* ut puto *Dartres*.

Vitiligo. Alphi. *Vitiligines* ſeu *Alphi*, quòd *colorem cutis* mutent, dictæ, *maculæ* ſunt, quæ aliàs magis quàm ipſa *cutis* albicant, quas *Leucas*, *Arabes Albaras* nominant; Aliàs verò magis *obſcuræ* ſunt & nonnihil *nigricantes*, quas *Melas* vocant, utramque ſpeciem *Malum mortuum* vulgus appellat, alij *Morpheam* illam *albam*, hanc *nigram* vocant. Sunt autem non *continuatæ* hæ *maculæ* ſed *diſperſæ guttarum* inſtar per *cutem*, *ſedem mutantes* & *ſerpentes*, non tamen *aſperæ*, nec *ſquamoſæ* aut *exulceratæ*, & *ſine ſenſu*, vel planè *obtuſo*, unde licèt frictæ *ruborem levem* concipiant, vel profundiùs *cuti* inhærentes etiam pungantur, non tamen *dolorem* ullum afferunt, nec *ſanguis* ex illis, ſed *aquoſa* è *punctura ſanies* effluit. *Pili* è *poris* quos *alphi* poſſident, excidunt,

cidunt, quorum loco alij albi *tenues Lanuginis* inſtar ſuccreſcunt.

Sugillationes lividæ ſunt *maculæ* poſt *contuſiones* evenientes, quæ ab *humore* eas excitante, *Ecchymoſes* vel *Ecchymomata* appellantur, &, ſi ab *ictu* proveniant, *Vibices*, *Germanis* Schnatten, nominantur & *Stigmata*, atque ob *lividitatem Peliomata*, & quia ad *cæruleum colorem* mox inclinant à *Germanis* Blawmähler, vocantur, tandem etiam ad *nigredinem* aliquam tendunt, & circa *ambitum* interdum flaveſcunt. Suntque *inæquales* admodum *maculæ*, nunc *collectæ* & *amplæ*, aliàs *diſperſæ* & *expanſæ*, aliàs cum *tumore levi* & *dolore* ab initio, quando à *læſione* aliqua *externa* proficiſcuntur, ſe manifeſtantes, quibus tamen evaneſcentibus, *maculæ* hæ diu ſæpè manent.

In *morbis* variæ occurrunt *maculæ*, quæ vel *Planæ* manent, vel in *Puſtulas* elevantur: veluti in *febribus*, *luibus*, aliisque interdum *morbis*.

In *febribus ſynochis* frequentiùs ſe offert *macula rubra*, *lata* & *diſperſa*, quam *Eryſipelas* vocant, *pedes* ferè nonnunquam & *faciem* occupans, in *doloribus* quos *ardore* ſuo movet, deſcripta.

Quamplurimæ *maculæ rubræ* ſimul effloreſcunt in *febribus ſynochis*, in *infantibus* præcipuè, rarius in *adultis*, per *faciem*, *pectus* atque *univerſum corpus* diſperſæ, *ambitum pororum lentis majoris minoris*ve *amplitudine* comprehendentes, quas *Exanthemata* quaſi *Efflore ſcentias* vocant.

Aliæ maculæ rubicundæ copioſè quoque in *febribus ſynochis*, *infantium* præcipuè, iiſdem fere in *locis* quibus *exanthemata* prorumpunt, quæ ſenſim ad *lentis* ſeu *ſemipiſi altitudinem* uſque excreſcunt, & in *puſtulas* ejuſmodi attolluntur, quæ vel denuò paulatim ſubſident atque evaneſcunt, vel *liveſcentes* & *prurientes* ſuppurantur, & apertæ *ichorem* profundentes, *cruſtâ nigrâ* obducuntur, quibus *innumeris* vel *diſſitis* vel *conjunctis* & *concreſcentibus*, *corpus* adeò defœdatur, ut *horridum aſpectum* præbeat. Sed & *ſanatis* illis, aliquando *veſtigiis* ſeu *cicatricibus* impreſſis remanentibus, *facies* illorum *toto* dein *vitæ tempore* veluti *alveolis* aliquouſque pertuſa, *minus* ob id *decora* videtur. Has *puſtulas Ecthymata*, quòd impetuoſè erumvant, vocant: item *Variolas* quaſi *parvos varos*, & *Morbillos*, vel *Papulas*, non tamen *feras*, quales in *Herpete* ſunt, *Germani* eas quòd *infantibus* adeò conſuetæ ſint, ut vix aliquis ab illis ſit immunis. Kindsblattern, appellant, quarum & in *febribus* à quibus prodeunt, meminimus. Ejuſmodi quoque *puſtulæ* non ſolùm *cutem* undique occupant, ſed & *oculos*, *narium*, *oris* & *faucium interiora* aliquando adimplent, ſicuti in harum *ſedium affectibus* demonſtratum fuit.

In *febribus* aliis *malignis*, *peſtilentialibus*, *venenatis*, & jam enarrata *exanthemata*, & *ecthymata* atque aliæ *maculæ* ſe interdum proferunt, quas *Petechias* appellant, nunc *Rubræ pulicum ictuum relictas notas rubras* exprimentes, nunc *Violaceæ* vel *Fuſcæ* aut *Subnigræ*, ſicuti in ejuſmodi *febribus* demonſtratum fuit. Ubi & *latam* aliquando *maculam* apparuiſſe oſtendimus. *Maculæ febrium malignarum peſtilentialium, venenatarum. Petechia Ital.*

In *lue Elephantica*, *puſtulæ ſubrubræ* vel *lividæ faciem*, *artus*que poſſident: Et in *luis Venereæ* altero genere *maculis rubris* vel *lividis facies corpus*que conſpergitur: In *lue Stomacace* dicta, *maculæ variegatæ* in *cruribus*, interdum & in reliquo *corpore* effloreſcunt. Quæ omnes harum *luium maculæ*, in *luibus* ejuſmodi, *capite* de *Infectione*, quò & pertinent, exactè deſcribuntur. *Maculæ luis Elephanticæ, Venereæ, Stomacace.*

In *ſpaſmo* quodam *miro*, *maculam luteam* aliquando ex *contactu* ſubitò in *digitis* ſubortam, moxque iterum diſcuſſam in quodam fuiſſe, in *Spaſmo* oſtendimus. *Macula lutea in Spaſmo.*

Oculi diſcolorantur interdum, quando à *naturali* ipſorum *colore*, qui in *ſede pellucidâ*, *iride* appellatâ, in *centro niger*, *minori majori*ve *ſpatio*, & in *ambitu* illius *glaucus* vel *fuſcus* elucet, & extra hunc *circulum* in reliquo *oculi globo albus* apparet, declinantes vel rubent vel flaveſcunt; dein & quando *Maculas* obtinent: Vel alioquin *invenuſtus* ipſorum *color* eſſe vulgò putatur.

Oculorum rubedo. Rubent *oculi* frequenter etiam in *ſanis*, quando *calore externo* vel *motu corpus* nimiùm incaluit, vel in *morbis* calidis *capitis* vel ipſorum *oculorum*, ut *ophthalmiâ* & *epiphorâ*, in qua *palpebræ* potius, quam *oculi globus* intrinſecus præter *nativam rubedinem*, adhuc majorem adipiſcuntur. In *Elephantiaſi* inter reliqua *vitia* etiam *oculorum* occurrit *rubedo*: ſicuti hujuſmodi *oculorum rubedines* in *morbis*, in quibus contingunt, uberiùs deſcriptæ fuerunt.

Oculorum flavities. Flaveſcunt *oculi* in *ictero*, ſicuti illic expoſitum, *color*que ille citiùs ferè in illorum *albo* quàm reliquâ *cute* apparet, cùm *cutis* adeò exactè *alba*, uti *oculi craſſa tunica* minimè exiſtat, & proin non tam citò in ea uti in *albiſſimo* hoc *ſubjecto*, *color* pateat.

Oculorum ſugillata. *Maculæ* in *oculis* diverſæ quoque oboriuntur, eosque diſcolorant: Ut ſunt *rubræ* vel *lividæ* in *Sugillatione oculi*, vel *Hypoſphagmate* appellatis, non ſolùm in *oculi albo*, ſed & ipsâ *iride* dictâ, quæ *maculæ* magis *cruentæ* aliquando, quàm quando in *cute* fiunt, viſuntur.

Oculorum Exanthemata, Ecthymata. *Exanthemata* & *Ecthymata*, uti reliquum *corpus*, ita & *oculi globum* interdum infeſtant & commaculant, *viſionem*que inſuper lædunt, & quandoque ſi intùs, in *tunica adnata* & *cornea*, *puſtulæ* copioſæ naſcantur, multos planè excœcant.

Oculorum Albæ maculæ. *Albis* quoque *maculis*, *cornea oculi ſedes* impeditur, quæ ſi ante *pupillam* ponantur, *viſioni* obſunt, ſi verò in *alba ſede* occurrant, nec *colorem* mutant, nec *viſioni* officiunt; ſicuti hæc in *oculi albugine*, *cicatrice* & *ſuffuſione*, in *viſus læſione* explicata fuerunt.

Oculi Glauci, Cæſii, Nigri. *Invenuſtum colorem oculorum* vulgus eſſe cenſet, ſi *glauci* admodum appareant vel *cæſij* aut *griſei*, uti noſtri eos appellant, quia *pellucida ſedes pupillam* ambiens, quæ *colore* variare ſolet, tali *colore* prædita exiſtit. Cùm, quò magis ea cum *pupillæ ſede*, quæ ſemper *nigra* cernitur, nigricat, *oculos* eò pulchriores, *Nigros* ob id appellatos, eſſe putent, licèt *veteribus glauci* præſertim probarentur *oculi*, à quibus & *Minerva* laudata, *Glaucopis* dicebatur. Noſtro verò ſeculo improbantur, & ſi corrigi poſſent, corrigerentur.

Dentes Flavi nigri. *Dentes* quoque cùm *naturalis* ipſorum *color albus* ſit, facilimè & in pleriſque *colore alieno* inficiuntur, atque ſic diſcolorantur. Ut cùm ex adhærentibus *ſordibus* flaveſcunt vel livent, vel ex *corruptione* ipſorum vel *exhalationibus* in *morbis* vehementer nigricant, ſicuti in *cauſis* explicabitur.

Unguium Maculæ. *Ungues colore* vel *maculis* adverſis vixdum, niſi quatenus *eroſiones* aliaque *vitia*, *colore* quoque *tetro* prædita, in illis ſe offerunt, infeſtantur. Interdum tamen livere plùs juſto, aliàs rubere videntur, qui *colores* non in ipſis reſident, ſed in *ſubjectâ carne* ſubſiſtentes, per ipſos translucent, & ac ſi in ipſis eſſent, apparent. Uti & *maculæ* in *Sugillatione* ſub ipſis natæ, ſic per illos viſuntur, atque *nigredo* circa *extremitates* à *ſordibus* ſubjectis. Frequenter tamen ipſi *ungues maculis albis*, exilibus, tanquam *punctis* in *junioribus* præſertim, *uno* ſaltem vel *pluribus* in *locis* notantur, quæ circa *radicem* primùm exortæ, unà cum *ungue* creſcendo, donec cum eo amputentur, cedunt, ſuccreſcentibus ſæpè mox aliis. Hæ *notæ* in *adultis* & *ſenibus* ſi appareant, *vivacitatem* ſignificare, vulgus judicat.

Pili albi Lanuginoſi. *Pili diſcolorati* ſeu *præternaturali colore* præditi, tunc ferè ſolùm eſſe cenſentur, quando exactè *albi* redduntur, idque ferè ex *morbo*, poſt quem prioribus rectè *coloratis* decidentibus, alij *albi* & *tenues lanuginis* inſtar ſuccreſcunt. *Canities* Vel quando *junioribus* adhuc, maturiùs ut *Cani* fiant, accidit, cùm in *ſenibus canities* quoque non ſolùm *naturalis*, ſed & *decori honori*que ſit. Unde *Poëta* inquit:

Magna fuit quondam capitis reverentia cani.

Quæ *canities* non ſolùm in *capillis capitis*, ſed & in *barba*, in eaque ferè citiùs quàm in illis, etſi multis annis poſt enaſcente, ſeſe offert. *Pili, Rufi, Nigri flavi.* Longè minùs *pili diſcolores* eſſe judicabuntur, ſi vel *rufi* aut *nigri* admodùm exiſtant, licèt vulgus eos quoque minùs *corporis venuſtati* convenire exiſtimet, è contrà vero *flavo* vel *aureo colore* præditos, aut

medio-

medio modo ſe habentes, *pulchritudini adjumentum* afferre cenſeat, cùm & hi *colores* ſecundùm *naturam* ſe habeant, ni fortè *Æthiopum* inſtar *criſpi* & *nigerrimi* ut in illis, naſcantur.

Cauſæ.

OMnium *diſcolorationum* tam *generalium* quàm *particularium commaculationum* & *macularum*, in *cute*, *oculis*, *dentibus*, *unguibus* & *pilis* ſe offerentium *cauſæ* proficiſcuntur, vel ab *humoribus*, ut *Semine*, *Sanguine*, *Succo nutriente*, *Bile*; vel à *Pravis humoribus*, aut *Sordibus*, aut aliis *Commaculationibus*; vel à *Calore*, *Frigore* aut *Siccitate*, quemadmodum hoc eo ordine explicabitur.

A' *ſemine* ſicuti *deformationes* aliquas in *partium numero*, *magnitudine* aut *figura* contingentes, ab *ortu* proficiſci, in *deformatione* oſtendimus, ita & ab eodem *diſcolorationes* aliquæ & *maculæ hæreditariæ* cum *fœtu* in *lucem* quandoque prodeunt. Quæ etiam uti & *formæ* & *figuræ vitia originalia* à *ſemine patris* vel *matris originem* trahunt, quemadmodum & *naturalem colorem cutis* ob eandem *cauſam* à *parentibus* in *liberos* derivari, *colore*que illis plerumque correſpondere videmus, *Nigredinem*que appellatam, quam *invenuſtam* eſſe autumant, cùm ab *ortu innata* ſit, ab iiſdem ſimili *colore* præditis, vel ſi tales minimè ſint, ab illorum *ſemine* tamen proficiſci; *Oculis*que *cæſiis* vel *nigris liberos parentes* ſæpè imitari; & *pilos* quoque quales *parentum* fuerunt, nunc *nigros*, nunc *flavos* nunc *rufos* nanciſci. Quod ut in *homine* frequenter fit, ita ſemper ferè in *animantibus*, ut *ſobolem colore* ſibi ſimilem progignant, accidit; eoque nomine pro *colorum*, quos expetimus, ratione, *animalia* ejuſdem *coloris* ad *generationem* commiſcemus. Quod & in *volatilium genere* evenire fuit obſervatum, in *columbis* præſertim, quarum ſi *una* tantùm vel *duæ nigræ*, aliterve *coloratæ*, reliquis omnibus *albis* exiſtentibus inveniantur, *pulli* totidem illius *coloris*, & non plures naſcentur, & ſi *oculi columbæ parentis*, *nigri* vel *ſubflavi* aut *cryſtallini* erunt, tales in *pullis* etiam apparebunt: quam rem adeò ſolicitè, qui *columbarum venuſtatis* ſunt *ſtudioſi*, obſervant, ut & *columbas coloribus* illis quos oderunt, *ornatas*, ne *pulli* iiſdem præditi gignantur, à *commiſtione* removeant.

Hæc autem *ſimilitudo colorum naturalium* uti à *ſemine* rectè & naturaliter diſpoſito proficiſcitur, ſic ſi ſecùs ſe habeat, *colores alieni*, uti & *maculæ diverſæ*, ab iiſdem *cauſis* à quibus & *formæ vitia* ab *ortu* prodire diximus, provenire poſſunt: Nimirum vel à *diſpoſitione* quadam illius conſimili, vel alia ejus *tranſmutatione* aut *permiſtione*, à variis *cauſis* profecta, inter quas & *imaginatio* adeò multùm poteſt, ut ſi *mulier* in ipſo *conceptionis momento*, vel etiam poſt eam, *uterum* geſtans, aliquid ex *intuitu* vel *imaginatione animo* firmiter concipiat, illud *fœtui* ſimiliter imprimatur, ſicuti ex *intuitu picturæ Æthiopis* in *coitu*, *mulierem infantem* ſimilem *nigrum* enixam eſſe, *hiſtoriæ* teſtantur; aliæque multæ *maculæ*, cujuſmodi nunc *mora nigra*, nunc *ceraſa rubra*, nunc diverſos *pavonis Indici colli colores*, aliarúmve rerum, repræſentantes, hac ratione ab *ortu* quibuſdam innatas, in diverſis obſervavimus. Quod ut in *homine*, ſic & in *animantibus*, ex *imaginatione* hac, tum *pilos*, tum *pennas coloris* conſimilis *tranſmutatione* aliquando quoq; naſci, aliqui docuerunt; ſicuti ex *aſpectu coloris* varij virgarum, quæ detractis *corticum* portiunculis, partim *virides*, ubi *cortices* remanſerant, partim vero *albæ* apparebant, *greges pecorum* dum coibant, *partus variegato* quoque *colore* enixos fuiſſe, idque *Jacobi arte*, ut plures à *ſocero* ſuo *Labano* auferret pecudes, *ſacræ* teſtantur *literæ*. Simili modo diverſis *coloribus columbas* gigni, ſi eorundem *colorum* in *columbario* pingantur, narrat *Plinius*.

A' *Sanguine cutem carnem*que *ſubjectam* poſſidente atque irrigante (quod naturaliter fieri ſolere, eumque non ſolùm in *venis capillaribus cutaneis* colligi, ſed & propriæ *cutis carnis*que *ſubſtantiam* eodem imbui, in *phlegmone* deſcribendâ oſtendimus) uti genui- *Sanguis in ſuperficiem corporis delatus cauſa Rubedinis.*

nus

nus *cutis* color ad *rubedinem* nonnihil inclinans, & per *cuticulam* tranſparens exurgit, vel etiam exacta quædam *rubedo* in certis *locis* prodit, ut in *labiis*, & *glande* ob *fungoſam* quidem illorum *carnem ſanguine* copioſiùs irrigatam, *glandis* verò *ſanguine arterioſo* cùm tumere debet, perfuſam, atque *malis* quas in quibuſdam *naturis ſanguis* magis quàm alias *ſedes cutaneas* occupat: ſic ſi plus ſolito in *ſuperficiem corporis* feratur, *rubicundior* adhuc *color* in illis naſcitur, in *Ruboris generalis ſpecie* dicta. In qua tamen *rubedo* in *facie*, quæ ob *teneritatem* & *laxitatem ſanguinem* faciliùs ſuſcipit, magis elueeſcit. Quemadmodum à *calore externo*, *ſanguine* cum *ſpiritibus* extrorsùm evocato, *corpus* incaleſcere & rubere, *faciem*que *rubore* ſuffundi, nonnunquam & *oculorum album* ſimul tingi videmus; Vel etiam per *animi affectus*, in quibus *ſanguis* cum *ſpiritibus* concitatus in exteriora diffunditur, ut ex *ira*, *faciem* inflammari: Atque ex *pudore* erubeſcere, quæ tamen mox *ſanguine* recedente, rurſum evaneſcunt, in aliis citius, in aliis tardius, nam obſervavi quandoque in quibusdam, & ex *ira* & ex *pudore ruborem* ſubortum, cum aliquo *ardoris ſenſu* ad multas horas in *facie* ejusque *genis* hæſiſſe.

Sanguinis in ſuperficie corporis defectus cauſa Palloris.

Quæ uti à *Sanguine* in *ſuperficie corporis* conſiſtente eveniunt, ſic & ex illius *Defectu* in hiſce locis, *colore vivido amiſſo*, *Pallor* inducitur. Qui illis in *locis* quæ ex ſua *natura* magis rubere debebant, illis minùs *rubentibus*, *lividus* apparet, ut in *faciei malis*, *labiis* & *glande*, uti & *unguibus*, qui cùm ob *ſubjectæ carnis ruborem*, per illos cùm *perlucidi* ſint, translucentem, *rubicundiores* ſint, *ſanguine* illic deficiente, livere dicuntur. Deſtituuntur autem hæ *externæ ſedes ſanguine*, ſi ille per *inedias*, *mœrores*, *hæmorrhagias*, *morbos*, ſicuti hæc in *imbecillitatibus* aliis inde natis *ſymptomatibus* alibi expoſuimus, abſumatur. Vel ſi alioquin inde refugiat, tamdiu donec ille rurſum redeat, pallent, ut in *glande* tunc cùm non neceſſe eſt. Sicuti & à *frigore externo* eam repellente accidit, cutem in *frigentibus* minùs *coloratam* reddi, quàm cùm calet, atque illis quorum *malæ* rubebant, *ſanguine* ex *frigore* nonnihil veluti *congelato*; eas tunc *lividas plumbeo* vel *fuſco colore* tinctas apparere. Dein & *ſanguine* cum *ſpiritibus* ſubitò intrò revocatis idem evenit, in *animi* quibuſdam *affectibus*, ut *metu* & *terrore*, vel *animi deliquiis* & *ſyncope* prehenſis, quos tamdiu donec hæc remeent, *pallor* occupat.

À *ſanguine* quinetiam *macularum* diverſa genera prodeunt, prout ille diverſimodè ſe habet, imprimisque quatenus vel in *veram cutem* diffunditur, vel *poris* ſaltem, aut ſub *cuticulam* ſe inſinuat.

Sangui in vera cutem effuſus, cauſa Eryſipe latum, Exanth matum Ecthy- matum Macul rumque ſangui nearum Guttæ roſaceæ atque i petigin illius quam Gitter mahl *vocant*

In *veram cutem ſanguis fervidus* & accenſus, in *febre ſynocha* diffuſus, *rubedinem* illam cum *ardore* junctam, quam *Eryſipelas* vocant, efficit: Nonnunquam & *exanthemata* atque *ecthymata*, in eadem *Synocho* erumpentia; quod quo pacto fiat, in ejuſmodi *febribus* fuit expoſitum.

Quòd ſi quoque *ſanguis* ab aliis *cauſis* quàm à *febre*, externis internísve, *ſanguinem*, allicientibus aut expellentibus, ad *cutem* ſe diffundat, *rubras* alias *maculas* procreat.

Veluti *Eryſipelata* illa, quæ uno alióve loco prodeunt: Item *Rubedinem* illam *tibiarum*, qualem à *ſolis æſtu* urente *pedes* proficiſci, in generibus oſtendimus.

Dein & ob *ſanguinis copiam*, *tenuitatem*, *caliditatem* nonnunquam & *impuritatem maculæ* illæ *Sanguineæ* in *facie* cæterisque *corporis ſedibus*, in quas *natura* eum expellit, naſcuntur.

Imprimisque *rubedo faciei*, quam *Guttam roſaceam* vocant, quæ uti à *cauſis* ſupradictis poteſt procedere, ita à *vini* frequentiore & immoderato *potu*, in *ebrietati* deditis ſæpiùs contingit, quòd inde *viſceribus ſanguificationi* deſtinatis, *ſanguine*que ipſo plus juſto *incaleſcentibus*, ille in *loca* hæc, ob *naturam* illorum, ad ſuſcipiendum idonea, copioſiùs & frequentiùs delatus *ſanguis*, eaque creberrimè irrigando, tandem *ruborem* hunc permanentem *puſtulas*que procreet. Quod *vitium diuturnum* & *pertinax* eſt, cùm *ſanguis* nondum extra ſuam *ſedem naturalem* excidens, mini-

minimè ſuppuretur, nec aliàs facilè quoque inde diſcutiatur; *Faciem*que potiſſimùm infeſtat, cùm hæc alioquin plus quàm alia *loca ſanguine* abundare videatur, quòd *rubedo naturaliter* in *facie* plerunque quàm cæteris *locis* magis apparens, in *genis* præſertim, quæ vel per ſe in quibuſdam *naturis*, vel ex ſolo *pudore* mox erubeſcunt, ſatis demonſtrat, *ſanguinem* in *faciem* facilè diffundi, indeque rurſum ſi ſecundùm naturam adhuc ſe habeat, remeare poſſe. Quod tamen, quando *quantitate qualitatéve* peccans, frequentius eò impellitur, minimè fit, ſed illic *ſubſiſtens fixúsque*, uti dictum, remanens, *permanentem* ejuſmodi *affectum* parit.

Fit quoque ut ſi *ſanguinis portio* aliqua *acrior* ad *cutis* aliquam *ſedem* elabatur, eam exaſperando, & nonnihil rodendo, *maculas* illas *inæquales ſubrubentes* quoque pariat, quas *Impetigines* vocavimus & *Germani* Zittermahl appellant.

Ad *poros* ſaltem *cutis ſanguis* allicitus, inque eorum *ambitum* exiguo tantùm ſpatio ſe diffundens, *maculas parvas* quandoque gignit. Quod uti à prioribus *cauſis* quoque poteſt accidere, ita in *ſudoribus*, *ſanguine* interdum cum *ſero* ulteriùs ad *poros* delato & hærente, ejuſmodi *maculæ* poſt eos remanent. Et *ictu beſtiolarum*, *ſanguine* allicito, *maculæ* quandoque ejusmódi, uti ex *pulicum ictu* quem *morſum* vocant, accidere videmus, relinquuntur, quæ tamen rurſum *ſanguinis* exiguâ hac *portiunculâ* diſcuſsâ, ſponte evaneſcunt.

Sub *cuticulam*, ſi *ſanguis* è *vera cute*, in qua *naturaliter* etiam conſiſtere diximus, erumpat tunc extra ſuam *ſedem* delatus, cùm remeare in eam ampliùs nequeat, illic ſubſiſtens, & per *cuticulam* tranſparens, *maculas* eas, *colorem ſanguinis* à *natura* derelicti, & proin *nigricantis* vel concreti repræſentantes, & in *Sugillatione* dictâ apparentes, efficit, easque prout *amplum*, *exiguúm*ve ſpatium occupârit, vel *exiguas*, vel *latas*, vel *oblongas*. Quæ & ſi *ſanguinis* hæc *portio* non corrumpatur, quod aliquando, quoniam adhuc incluſa eſt, evenit, diu ita eodem in loco ſubſiſtere poſſunt. Aliàs verò *ſanguine* illo *ſeroſiore* exiſtente, vel ex *corruptione* attenuato, ſe diffundente, ulteriùs diſperguntur, tandemque ſenſim eo diſſipato flaveſcunt, abſumptoque & diſcuſſo evaneſcunt, aliquando verò *ſanguis* ille *putreſcens cuticulam* exedit, & per eam ruptam emanat.

Hujus autem *ſanguinis eruptionis* ſub *cuticulam cauſa* frequentior eſt, *contuſio* in *vera cute* vel *venulis* illius facta, per quam *ſolutâ* illius *continuitate* intrinſecùs, *ſanguis* ex ea ſub *cuticulam* fertur. Quâ ratione ex *ictu valido* diverſorum occurrentium, variæ *ſugillationes*, uti & inter cætera ſæpiùs ex *flagri* aut *virgarum* percuſſione, *vibices* illæ ſeu *ſtriæ*, in *longum* uti ipſi *ictus* facti ſunt ductæ, prodeunt. Veluti & ex ſimili *læſione Oculi globi*, *ſanguine* ex *adnatæ tunicæ venis*, ſub eam ſe inſinuante, vel in *corneam* quoque *tunicam* ſe infundente, *oculi ſugillationes* originem trahunt. Poſt *venam cutaneam* à *chirurgis ſectam*, ſæpe ejuſmodi *ſugillationes* ſe offerunt, quando ea penitus *pertuſa*, *ſanguis* ex ea non ſolùm forâs, exilit, ſed portio illius ſub *cuticulam* diffunditur, perque *loca* illa ut *cubiti interiora* aliáve, ſparſas *ſugillationes* parit. Præter haſce violentas *cauſas*, quæ *continuum* ſolvunt, vixdum aliæ exiſtunt, quæ *ſanguinem* ſub *cuticulam* evocare poſſunt.

A' *calore* tamen *ſummo* extrinſecùs intrinſecúsve in *morbis* occurrente & *cutem* nimium dilatante, *ſanguinem*que fundente allicienteque, *puncta* quædam ejuſmodi *cruenta* aliquando ſub *cuticula ſugillationis* inſtar apparuiſſe, vidimus. Quod & ob *ſanguinis tenuitatem* & *ſeroſitatem* accidere poteſt, ſi ille ad *poros cutis* effuſus, non exudet, ſed illic veluti guttatim ſub *cuticulam* effuſus perſiſtat, quod tamen uti & ejus *exudatio*, rariſſimum exiſtit, quamvis aliquando hoc accidiſſe, in *excretis* demonſtrabimus.

A *ſucco nutriente* ex *ſanguine partibus aſſimilato* genito, & *generalis diſcoloratio*, & *ma-*

FFFFF

culæ diverſæ oriuntur, prout ille *tranſmutatus* vel *univerſum corpus* pervadit, vel ad *certas* ſaltem *partes*, perfertur.

Succus nutriens univerſum corpus crudus, cauſa Cachexiæ, pravus Cacochymia.

Univerſum corpus pervadens & nutriens *ſuccus crudus* ſeu *imperfectè coctus*, totius *corporis vividum colorem* deſtituit; aliumque acceſit in *Cachexia* dicta, cujus diverſæ *ſpecies*, prout vel tantùm *crudus*, aut ſimul etiam *ſeroſus* vel *vitioſus* exiſtit, exurgunt. Nam ſi *crudior* ſit, qualem etiam *naturaliter* in *ſanguinis maſſa* contineri, illiusque *partem* quam *pituitam* vocant, conſtituere eamque *alimentariam*, quæ unà cum reliqua *ſanguinis maſſa corpori* nutriendo adhuc ſit idonea, ſtatuunt, illeque in *ſanguine* redundet, vel major *ſanguinis* pars talis evadat, cùm non ſit perfectè elaboratus aut ſufficienter rubicundus, non tamen eouſque depravatus, quin *corpus* adhuc nutrire poſſit, tunc *ſubſtantiæ corporis* ſe ad *nutritionem* apponens, illique adhæreſcens, ſimilem in *cute* & *carne diſcolorationem* ſeu *colorem pallidum* aut *album* producit, eóque magis à *vivido colore* recedentem: quò *ſanguis* ampliùs à *naturali* receſſerit, vel alioquin ex *cacochymia* accedente, *pravis* inſuper *ſuccis* vel *ſeroſitate* aut *aquoſitate* permiſtus fuerit. Huic accedunt etiam alia inſuper *vitia*, & plerunque in *fœmineo ſexu* præſertim *virginibus*, *menſtruorum defectus*, cùm *ſanguis* ille *craſſus*, *crudus*, non adeò commodè & copioſè ad *uteri venas* poſſit defluere, nec *natura*, quæ *puriorem* tantùm *ſanguinem* ad *uterum* pro nutriendo *fœtu*, tum quando *conceptus* eſt, tum etiam prius *menſtruatim* ablegare ſolet, hunc *crudum* vel etiam *cacochymicum*, utpote id præſtandum minùs aptum eò derivet, ſicuti in *menſtruorum ſuppreſſione*, *cachexiam* potius illorum *defectus*, quàm *menſtrua ſuppreſſa cachexiæ*, *cauſam* eſſe demonſtravimus.

Quòd ſi quoque cum *cachexia* & *cacochymia*, *pravi humores* circa *lienem* collecti illic in *arterias* transferantur *meſeraicas*, *cordis* ſimul urget, ut in hoc *caſu* explicatum fuit, *palpitatio*, aliaque *ſymptomata* tum ob *cacochymiam*, tum aliorũ *viſcerum* accedentes *morbos*.

Sed & *ſucco* ejuſmodi *crudo* copioſiore exiſtente, diutiusque *corpus* alente, ita ut id eo intumeſcat, *cachexia* in *leucophlegmatiam* vertitur, & ſi *ſeri* ſimul accedat redundantia, in *ſeroſam Leucophlegmatiam*, vel ſi *ſerum* potiùs in *cachexia* prævaleat & congeratur, *tumor pedum*, mox & *ventris* cum *habitus corporis diminutione*, *hydrops*que tandem *aſcites cachexiam* ſequetur. Vel ſi *ſuccus* ille, qui *corpus* nutrire debebat, adeò *vitioſus* fiat, ut ad *nutriendum* penitùs inutilis ſit, vel etiam *paucus*, *corporis decreſcentia* potiùs ſuccedet, & in *Atrophiam cachexia* convertetur. Sicuti in *Hydrope*, *aſcite* & *Atrophiâ*, quo pacto *cachexiam* prægreſſam hæc ſequantur, oſtendemus.

Hæc autem *ſanguinis cruditas*, vel etiam *vitioſitas*, ſi *cacochymia* ſimul adſit aut *ſeroſitas* ſi *hydropis ſuſpicio*, nonnunquam ab *alimentis originem* trahit, ſi talium continuus ſit uſus, quæ ejusmodi *ſuccum crudum* vel *vitioſum* aut *aqueum* gignere poſſunt: qualia in *ventriculi imbecillitate* explicata fuerunt, ut non opus ſit eadem hîc repetere. Inter quæ *fructus* ſunt *horarij*, quorum immoderatiore uſu, cùm *juniores* præſertim peccent, præ cæteris hanc ob cauſam *cachexiæ* ſunt obnoxij, maximeque *virgines* cùm *debiliores* ſint, minusque exerceantur.

Viſcerum ſeu *Partium chyloſi* & *ſanguificationi* deſtinatarum affectarum causâ, *crudus* ille *ſanguis cachexiam* gignens, uti & *malus ſuccus cocochymiam* procreans, vel *ſeroſitas hydropem* producens, oritur accumulaturque; cujusmodi ſunt *ventriculus*, *hepar*, *lien* ipſisque adnexa *vaſa membranæ*que. *Ventriculi* enim *intemperiei imbecillitatis*, aut alteriùs, *affectus* causâ, ſi *concoctio* fiat *imperfecta* vel *vitiata*, *imperfectus* quoque & *crudus* gignitur *chylus*, vel *vitioſus* aut *aqueus*, qui poſtea in *ſecunda concoctione*, cùm non ſufficienter elaborari poſſit, ſimilem producit *ſanguinem*, eoque magis, ſi *viſcera ſecundæ concoctionis labem* quoque aliquam patiantur. Verùm quinam ejusmodi *morbi* ſint *ventriculi*, cùm & ſimul *compreſſivum* illius *dolorem* effici-

ficiant, in *doloribus cordis* dictis, fuerunt expoſiti.

*Hepatis, lienis Venarum*que vitio, cùm hæc ad *ſanguinis generationem* faciant, *ſanguis imperfectius elaboratus*, *crudus* vel *vitioſus* aut *aqueus* gignitur. *Hepatis* quidem, cum *inſtrumentum* ſit *ſanguificationis*. Dein & *lienis morborum* causa *ſanguificationem* impediri, omiſſis multis aliis argumentis alibi expoſitis, quibus *lienem* quoque *ſanguificationis organum* eſſe demonſtravimus, vel eo ſolo *ſanguificationem liene affecto* impediri, comprobari poſſe exiſtimamus, quod *hepate* penitùs *ſano*, tamen *lien* malè *affectus*, ſicuti *ſectio* ſæpiùs hoc patefecit, *ſanguificationis noxas* enarratas, ut & *hydropem*, ut illic dicetur, ſæpè procreaverit, ut non opus ſit *conſenſum*, quem *lien* cum *hepate* habet, illius cauſam ſtatuere. Dein & *venarum* affectarum causâ, cùm ad *ſanguinis* elaborationem opitulentur, ſive præcipue hoc præ cæteris, uti aliqui cenſent, faciant, ſive aliquo ſaltem modo, illum ab *hepate* priùs elaboratum, *perfectiorem* reddant, quod omnibus in confeſſo eſt, *ſanguis* minùs abſolutè concoquitur, *crudior*que remanet. Idque *venarum meſeraicarum* ab *hepate* & *liene* prodeuntium, præcipuè occaſione, cùm in illis *prima chyli*, quem rapiunt & continent, fiat *permutatio*, & ad *ſanguinem præparatio*. *Morbi vero hepati*, *lieni venis*que accidentes, unde *imminuta ſanguificatione*, *crudus ſanguis* inpeque *cachexia* gignitur, vel *ſola* vel *vitioſo* accedente ſimul *chymo*, ſunt *Imbecillitas*, *Intemperies*, *Obſtructio*, *Durities*, aut alia *Læſio*.

Imbecillitas ſeu *debilitas hepatis*, *lienis* & *venarum*, quæ propter *conſenſum* cùm *viſceribus*, quibus continuantur, quando hæc læduntur, ſimul patiuntur, ea quæ à *caloris nativi penuria* profecta, ſic propriè dicitur, ſi *functiones* ipſorum eouſque labefactet, ut *ſanguis* non ſufficienter elaboretur *crudior*que ob id generetur, *cachexiæ* hoc pacto *cauſa* exiſtit, in qua *corporis color nativus* amittitur, *moles*que illius augetur, *dyſpnœa*que ob *viſcera* hæc *affecta*, & *compreſſivus dolor ventriculo* ſimul compatiente, moleſta ſunt, *urinæ*que ob cruditatem hanc *crudæ* apparent atque *aqueæ*, præſertim ſi ob *ſeri* copiam nimiùm dilutæ minusque *bile* tinctæ ſint, vel etiam ob alias *cauſſas*, ſicuti in illis explicabitur. Quæ *viſcerum* horum *imbecillitas* ſi diutiùs duret, facit ut *cachexia* hæc *leucophlegmatiam*, cumulato *crudo humore*, ut in ea oſtenſum eſt, producat, eamque ſi *ſeroſus* ſimul à *cauſis* aliis huic *imbecillitati* junctis cumuletur, uti in *leucophlegmatia* docuimus, *ſeroſam*. Uti & ſi ob eandem hanc *hepatis attractricis* præſertim *facultatis imbecillitatem*, *ſerum* non ſufficienter è *venis meſeraicis* attractum redundet, *hydrops aſcites*, ſicuti in illius hac cauſſa explicandà in *hydrope* demonſtravimus, *cachexiam* ſequetur. Quòd ſi quoque tanta ſit horum *viſcerum imbecillitas*, ut non ſolùm *crudus ſanguis* inde, ſed non ſufficiens quoque *corpori* alendo, gignatur quantitas, *cachexiam* in qua *corpus* potiùs *macre* quàm *tumidum* fit, producet, vel ſi per eam *ſanguificatio* ferè penitus aboleatur, *Atrophia* (ſicuti in ea deſcribetur) inde potiùs gignetur. Cognoſcitur autem *cachexiam* ab *imbecillitate* hac profectam fuiſſe, ſi nullis aliis *viſcerum* horum *morborum* accidentibus concurrentibus, *viſcera* hæc *debilitata* eſſe pateat ex *colore vitioſo* præcipuè, tuncque ſic *affecti*, *Hepatici* vel *Splenetici* vocantur.

Hæc autem illarum *imbecillitas*, à *caloris nativi diſſipatione* in ipſis contrahitur, quæ ab *inſitis cauſſis* procedit, ab *ortu* vel per *ætatem*, vel *adventitiis*, & poſt varias horum *viſcerum intemperies*, alióſve *morbos diuturnos* vel *acutos* relinquitur. Inter quos & *febres* ſunt, in quibus hæc *viſcera calore* nimio, vel *potionibus frigidis*, in quo *febricitantes* præcipuè delinquunt, labefactata hancque *imbecillitatem* adepta in *cauſſa* ſunt, ut poſt ejuſmodi *febres cachexia*, & ſi perſeveret *tumor* totius *corporis*, & ſi major ſit *læſio*, *pedum* & *ventris*, ſequantur. Dein & immoderata *ſanguinis profuſio*, & imprimis *menſtrui*, *imbecillitatem* hiſce *viſceribus* procreando, non ſolùm ob *ſpirituum diſſipa-*

tionem, ſed & quòd & *venæ ſanguinis calore* foveantur, & *inanitæ* ab eo minùs reficiantur, *cachexiam* efficit, non ſolùm ob *crudum* illum *ſuccum*, qui tunc generatur, ſed & quia per eam, *ſanguine* exhauſto, *corpus vividum colorem* amittit; quòd ſi magna eſſet *profuſio*, potiùs contabeſceret quàm tumeret. Verùm & aliæ *excretiones* per quas *ſpiritus* abſumuntur, idem faciunt. Inter quas *Venus immodica* non infrequens in *virili ſexu* potiſſimùm occaſionem præbet.

Intemperies horum *viſcerum vaſorumque ſanguificationi* deſtinatorum, tum *imbecillitatem* ſi continuetur jam dictam inducendo, tum per ſe *actiones* illorum imminuendo, eodem pacto *cachexiam* vel *ſimplicem* vel in *leucophlegmatiam* aut *aſcitem degenerantem*, gignere poteſt. Qualis imprimis eſt *frigida*, *functiones* horum potiſſimùm labefactans. Cujuſmodi à talium *frigidorum* copioſo & nimio uſu, diuque continuato accerſiri poteſt: Vel à *refrigeratione externa*, cui *corpus* expoſitum fuit, contrahi. E quibus & prægreſſis talis *conſtitutio* cognoſcitur, & quòd *ſitis* nulla tunc affligat, *corpusque univerſum frigidius* appareat, cæteraque *frigiditatis* concurrant *indicia*.

Sed & *calida* horum *viſcerum*, *hepatisque* inprimis *intemperies*, etſi ab initio ſtatim, & diu ſæpè etiam perſeverans, *cachexiam*, hoc eſt *malum corporis habitum*, aut *pallorem* ſeu *colorem fœdum* minimè inducat, ſed potiùs *colore vivido naturali*, vel ſi *præternaturalis* fiat, *rubro*, qualem in *ebrioſis* aliquando in *facie* elucere videmus, ſe manifeſtet, necdum adhuc *noxas graviores* pariat, quàm *ſitim inordinatam* & ferè *continuam*, quâ potiſſimùm *hæc intemperies* horum *viſcerum calida* & *ſicca* cognoſcitur, tamen ſpatio temporis, in aliis citiùs, in aliis tardiùs, *viſcera* hæc labefactans, eaque *imbecilliora* ad *functiones* ſuas edendas reddens, *læsâ* ſic *ſanguificatione*, *corpus* quoque *diſcoloratum maleque habitum* efficiendo, *cachexiam* producit; quæ, quia tandem *viſcera* hæc, *calore* nimio & diuturno exiccata, indureſcunt & finduntur, in *hydropem* primum *tumore pedum* & *diſpnœâ* ſe patefacientem, mox cæteris quoque illius *accidentibus* ſubſequentibus, plerunque convertitur, ſicuti in *hydrope aſcite*, quomodo hoc fiat, abundè declaratum fuit, ubi & cauſas hujus *Intemperiæ calidæ* & *ſiccæ*, à *vini* immoderato *ciborumque calidorum* continuo uſu, vel *morbis* prægreſſis *calidis* potiſſimùm dependere oſtendimus.

Obſtructio & *infarctus hepatis venarum* præcipuarum *portæ* & *cavæ*, quia proventui *vitioſorum humorum bilioſorumq;* maximè, quos in *venis meſeraicis ſanguini* confundi, in *febrium intermittentium cauſis* oſtendimus, *occaſionem* præbet, ob *impeditam* illorum à *ſanguine* in *ſecunda* hac *concoctione* exactam *ſeparationem*, *Cachexiæ* quoque illiusque potiſſimùm *Cacochymicæ* dictæ, *cauſa* fieri poteſt. In qua ſi *ſanguis impurus* in *corpus* diſtribuatur, *color fœdus* potiùs quàm *albidus* apparet, illeque nonnihil vel *fuſcus* aut *vireſcens* vel *flaveſcens*, non tamen adeò exactè, ut quando *poris cholidochis* obſtructis, *bilis* à *ſanguine* minimè ſeparata, copioſiùs quam hîc accidit, redundat, ſicuti in *icteri cauſis* declarabitur, ob quam & cauſam in hac *cacochymia*, *urinæ* non ita *aqueæ*, ut in alia *cachexia*, ſed nonnihil adhuc *coloratæ* exiſtunt. Sed & ſi *illuvies* ejuſmodi *bilioſa*, ab eadem *obſtructione* retenta, & in *venas meſeraicas* refuſa, non adeò in *corpus* diſtribuatur, *pallor* veriùs quàm *color* in *cachexia* illa *alienus* ſe offert, uti & *urinæ* magis *crudæ* & *aqueæ*, & ob *copiam bilis* in *venis meſeraicis* coacervatam, *fluor alvi* potiùs quam illius *conſtipatio*, *excrementaque bilioſa* magis quàm *alba*, ſecùs atque in *ictero* apparebunt. Et ſi ab *obſtructione* enarratâ, *hepatis* ſimul ſequatur *imbecillitas*, quæ inde quoque tandem prodire poteſt, vel aliis accedentibus inſuper *cauſis*, ſimul enaſci, tunc quia *diminuta* fit *ſanguinis elaboratio*, *Cachexia* à *crudo ſanguine* genita prodibit, in qua *crudus ſuccus corpus* alens, *tumidum* reddit. Si verò *obſtructio* tanta ſit, ut per eam & *ſanguinis* ſeu *crudi* ſeu *cocti diſtributio*, in *venam cavam* non ſufficienter

ter perficiatur, aut *ſanguis* adeò *vitioſus* gignatur, ut *corpus* minùs quàm oportebat, alere poſſit, id potiùs decreſcet: ut ſi tota *diſtributio* illius per *obſtructionem* adeò magnam impedita, aut *ſanguis ineptus* omnino *nutritioni* ſit, *Atrophia*, ut in ea explicabitur, ſequetur.

Hujus autem *obſtructionis* in *hepate* factæ cauſa, vel à *chylo craſſiore* & *viſcoſiore*, à *cibo* ſimili genito, aliàs proficiſcitur, ſi illic ſe affigens *ductibus*que quibuſdam hærens magis magisque condenſatus, *loca* hæc obturet; vel ſi, uti aliqui voluerunt, *chylus crudus* ob *calorem*, à *motu validiore* vel *balneis*, mox à *cibo* excitatum, in *venas* citiùs quàm decebat, rapiatur, atque ſic retentus, obſtruat. Quod etiam à *ſanguine exiccato* & veluti *aſſo* ſimiliter accidere poteſt, quem ejuſmodi *vaſis* in *hepate inſertum induratum*que & veluti *incineratum*; *obſtructiones* tales peperiſſe: & *hepatum animalium* inter epulandum penitiori *inſpectione* aliquando ſic evenire deprehendimus. A *ſeroſo humore* eaſdem *obſtructiones* in *hepate* fieri poſſe, eædem *obſervationes*, in *homine* & *animalibus* factæ, nos docuerunt, qui *arenulas* quamplurimas exactè *rubras*, quas priùs diu & frequenter per *urinas* aliqui excreverant, *vaſa hepatis* certis in *locis* oppleviſſe, aliquando invenimus, aliàs etiam in *calculum* vel *tophum friabilem* vel *ſolidum* concretas, quæ per *vaſa* hæc aliquouſque diſperſa, *coralium album*, nunc alias *ſtirias tophaceas* referebant. Quæ à *ſeri terreſtreitate*, hiſce *vaſorum anguſtiis* & *finibus* ſe affigente, adhærenteque, ut in *renibus* generari, in *calculi renum* deſcriptione abundè demonſtravimus. A *pituita obſtructiones* haſce præcipuè gigni, plerique ſtatuunt. Quæ niſi uti cætera *excrementa* in *hepate* ex *crudiore chylo* vel *ſanguine* gignatur, illicque congeratur, à *ventriculo* & *inteſtinis*, ubi plerumque redundat, per *venas meſeraicas* cum *chylo* hucuſque translata, illicque ſubſiſtens, *obſtructiones* haſce efficiet, eoque citiùs ſi *mucoſa* fuerit, vel etiam *tenuis* adhuc & *aquea*, quæ etiam faciliùs *venarum meſeraicarum oſcula* ſubire poteſt, ſi diutiùs retenta in *venis calore hepatis* craſſeſcat *mucoſa*que fiat & *viſcoſa*.

In *Liene* quoque facta *Obſtructio*, quia & tunc *ſanguificatio* læditur, atque *crudi* & *pravi humores* tum in *liene* tum in *venæ portæ ramis* cumulantur, qui ex *ſiniſtro venæ portæ trunco* in *dextrum* indeque in *hepar* remeare poſſunt, hincque cum *ſanguine* diſtribui, *cachexiam*, eo modo, eamque ferè *cacochymicam* progignere poteſt, *fœdo* quoque *colore* ſe manifeſtante, in qua ſi in *arteriæ ramos pravi ſucci* hi quoque ſe inſinuent, *cordis* & *arteriarum pulſus* ob *cauſam* in illis *affectibus* explicatam, vehementiùs urget.

A *Duritie* horum *viſcerum*, vel *ſcirrho* illorum ſubſtantiæ innato, aut alio *tumore duro* in *abſceſſum* tandem *degenerante*, quia & tunc ipſorum *ductus* ex parte vel omninò obturantur, *Cachexia cruda* vel *cacochymica* eadem ratione uti ab *obſtructionis* aliis cauſis facta, emergere poteſt; quæ, ſi ab ejusmodi *affectibus* non ſolùm *viſcera* obſtruantur, ſed & findantur & dehiſcant, in *hydropem aſcitem* abit. Quod cùm frequentiùs fiat, nos illas *hepatis* & *lienis durities*, uti & *ſcirrhos tumores*que, quo pacto ſe habeant, *cauſas*que illorum, quomodo vel à nimia horum *viſcerum exiccatione*, vel etiam à *ſucco craſſiore* hæc *viſcera* alente procedant, in *hydropis Aſcitis* quem plerunque inducunt, *cauſis* uberiùs deſcribemus: Et in *Atrophia*, quomodo & illa inde proficiſci queat, oſtendemus.

Præter hoſce *tumores lienem* alio quoque modo intumeſcere poſſe, idque à *flatibus*, ſcribunt. Verùm quomodo hi in eo, cùm *cavitatem* nullam habeat, colligi poſſint, illumque inflare, non video. Fortè cùm *flatus* in *hypochondrio ſiniſtro* colliguntur, illudque diſtendunt, vel *ventriculus ſiniſtrum latus* magis occupans, à *flatibus* intumeſcit, aut *colon* eo in loco diſtentum prominet, hoc in *liene* accidere putant.

Certis tantùm *partibus* communicatus *ſuccus* nutriens, *Maculas* in illis *diverſas* efficit, prout vel *poris cutis*, vel *diviſioni* alicui ejus ſe inſinuat.

Succus nutriens pilos, in poros diſperſus cauſa Lentiginis.

Ad *poros cutis*, *ſuccus* qui *pilos* illi *infixos* alere debebat, diveniens, *maculas* quas *Lentes* vocant, frequenter producit: hic enim illis priùs aſſimilatus, *colore*que antequam illorum *radicibus* apponitur nonnihil correſpondens, ſi ab illis ulteriùs in *pororum* ambitum aliquouſque diſpergatur, *maculas* ejusmodi *colorem fuſcum* plus minúsve ad *pilorum colorem*, quem dum illis aſſimilatur, adipiſcitur, nonnihil inclinantem procreat. Quæ *diffuſio* hujus *ſucci* in *poros*, à *calore* externo nimiùm illum attrahente, *poros*que ſimul dilatante, interdum proficiſcitur, ſi tunc *ſuccus pilos enutriens* non tantùm *pilorum radicibus* ſe affigat, ſed & ulteriùs *diffuſus*, illicque *ſubſiſtens maculas* illas *ſubfuſcas* plus minúsve, pro *cutis coloris* diverſitate efficiat, magisque in *cute alba* apparentes & inprimis in illis hominibus quibus *natura caput* & *ſupercilia pilis rufis* ornavit, *faciem*que *pectus* & *manus* potiſſimùm, cùm hæ *ſedes calori ſolis* ſint ampliùs expoſitæ, occupantes, quæ & quandiu *calida aëris* conſtitutio viget, vix delentur.

Huic quoque *pororum* nimis à *natura laxitas*, opitulari poteſt, ut illorum *causa ſuccus* non ſolùm *pilos* alat, ſed & *cutis portiunculam* quæ illos ambit, ſimili *colore* inficiat, qui poſtea ægrè ampliùs, cum *novo* continuo accedente ſimili *ſucco*, locus ille cum *pilo* nutriatur, extirpatur qui cùm *ſuccus* ſit adhuc ad nutriendum idoneus, nec ſuppuratur nec corrumpitur. Quæ *pororum laxitas*, cùm illic maximè ubi *cutis tenerior* exiſtit, ſe offerat, in *cauſa* quoque eſt, ut *lentes* in illis potiùs *locis* naſcantur, illicque meliùs etiam conſpiciantur: quamobrem & in *manuum digitorum*que *convexo* potiùs quàm *volâ* lentes prodire patereque videmus.

Fortè & *pilis*, *tenuiſſimis* præſertim, quales etiam in *nudis* alioquin apparentibus *ſedibus poris* inſiti ſunt, *attritis* unà cum *radicibus*, *ſucco* qui eos alere debuit ob id *luxuriante*, eædem *maculæ* poſſunt enaſci, illis maximè in *locis* ubi frequenti *lotione* & *frictione*, ut in *facie* & *manibus*, *abſterſione* ſic eradicantur.

Succus nutriens pilos poris ſe ingerens vitioſus cauſa Vitiliginis.

A *ſucco pilos nutriente*, *poris*que ſe *ingerente*, ſi *vitioſus* ſit, *maculæ* quas *Vitiligines* ſeu *Alphos* vocant, prodeunt, quando ille ad *poros* delatus, ob *vitium* ad *pilos* alendos aut perfectos procreandos inutilis, in ambitum illic *pororum*, ſe in *cutem* exiguo ſpatio circumfundens, uti *lentes*, ſimili ratione à *nutrimento pilorum* oriri modò oſtendimus, ſic hic *maculas* ejuſmodi pro *ſucci pravi* diverſitate nunc *albas*, nunc *ſubnigras* gignit; ob quam *cauſam pili* illic infixi, cum convenienti *nutrimento* deſtituantur, decidunt, & ſi alibi ibidem recreſcant, ob hoc *nutrimenti vitium*, *imperfecti*, *tenues* nimirum & *lanuginoſi albi*que, quamvis priùs aliter *colorati* fuerint, recreſcunt, *cutis*que illic à *ſucco* hoc *pravo alba corrupta*que & *inſenſilis* fit, *puncta*que non *ſanguinem* ſed *ſaniem viroſam*, vel *albam materiam* expromit. Erumpuntque hæ *maculæ* nunc hoc, nunc illo *loco*, quocunque *natura vitioſum* hunc *ſuccum* ad *poros* ablegat.

Talis autem *ſuccus vitioſus* ex *depravata aſſimilatione* illius loci, ubi *maculæ* hæ fiunt, prodit, per quam *ſanguis* ille, qui ad *nutritionem* eo defertur, non in *ſuccum convenientem*, ſed *pravum* locoque *depravato* ſimilem, & à quo deinceps fovetur, vitioſeque nutritur, convertitur, eadem ferè ratione, uti in *elephantiaſi*, hoc itidem in *cutaneis* pluribus *locis*, ampliori ſpatio accidere oſtendimus, ſic hic anguſtiori loco, in paucioribus *ſedibus* evenit, & quemadmodum in ea ex *peculiari* quadam *cutis lue*, alia *vitia* prodeunt, ita hæ *maculæ* ex alia, non tamen adeò ab ea quæ in *elephantiaſi* ſe offert, diverſa, cùm *alphi* ſæpe *elephantiaſim* præcedant, eamque venturam ſignificent. Cujus *depravatæ aſſimilationis* cauſa quoque uti & *elephantiaſis*, *venenata* quædam *vis*, vel ſimilis nonnihil huic vel diſſimilis, à *ſemine* profecta, vel in *ſanguine* aliisve *humoribus* ſuſcitata latens, vel per *contagium corpus* invadens, eſſe poteſt. Alia enim ratione, nec *pituita* nec *melancholia*, quos *humores* ejusmodi *alphos* producere putant, ſuis *qualitatibus* hoc efficere, neque hæ quoque à *crudo ſanguine*,

guine, uti aliqui docent, proficiſci poſſent, cùm in *cachexia*, quæ inde oritur, nullæ ejusmodi *maculæ* ſe offerant, & ſi inde naſcerentur, totum *corpus* uti ex *crudo ſanguine* intumeſcit, ita *maculis* illis univerſum ſcateret.

Bilis quæ *colore* eximio prædita eſt, ſi ad *ſuperficiem corporis* feratur, hæc ſimili *colore* tingitur, *Icteri*que cujuscunque cauſa eſſe poteſt. Qui *color* eò meliùs & citiùs eluceſcit, quò in *albicantem* magis *ſedem* cadit, uti in *oculorum* fit *albo*, *cute*que minùs *fuſca*, ut in *volis manuum* & ſub *unguibus*, in quibus duobus *locis*, etiam citiùs quam in aliis, *color* hic *flavus Ictericorum* ſe prodit. Hoc autem non *naturalis bilis* quæ in *venis* conſiſtit, & *ſanguinis tenuior pars* eſt, nec flaveſcit ſed rubet, efficit, verùm *excrementitia* dicta, quæ in *venis meſeraicis* contenta illic in *veſiculam* propriam ſeparatur, flavetque vel *præternaturalis*, quæ ex hujus *corruptione* genita, ampliùs flaveſcit aut vireſcit vel etiam nigreſcit. Ejusmodi *bilis*, ſi è *venis meſeraicis*, *ſero* quod omnium *humorum* eſt *vehiculum*, diluta, unà cum *ſanguine* in *venam cavam*, atque inde ejusdem *ſeri* beneficio cum illo per *venas* ad *exteriora corporis* feratur, illicque in *cutem* aliasque *membranas*, uti & *oculi tunicam*, ſparſim non punctim, ſicuti cùm *maculas* & *puſtulas bilioſas* gignit, effundatur, tunc ſe in eam inſinuans, *colore* quo prædita eſt, colorat, nec, cùm *ſero* contemperata ſit, adeò atque cùm *pura* in *puſtulis* ab illa genitis eò defertur, *ardore* afficit, niſi quatenus *pruritum* aliquando in *locis* ſummè *ſentientibus* movet. Sed & *portio* hujus *bilis* cum *ſero* ad *renes* indeque ad *veſicam* delata, *urinas* ſimili *colore* imbuit, *craſſas*que reddit.

Quòd autem ejusmodi *bilis* è *venis meſeraicis* in *cavæ ramos* transferatur, indeque in *exteriora corporis* & in *cute* ſubſiſtat, nec per *ſudores*, diſſipetur, *cauſæ* concurrunt variæ, quarum præcipuæ ſunt *Segregatio* illius & *Excretio impedita.*

Segregatio bilis in *venis meſeraicis*, cùm in *hepate* fiat, illicque è *venæ portæ venis* in *pori cholidochi ramos* transferatur, indeque illi *adnatam veſiculam*, ſi ea vel *morbo* aliquo *hepatis* impediatur: vel ob *copiam* perfici nequeat, in *venis portæ* retenta, tandem, uti dictum, in *venæ cavæ ramos* irrumpit.

Quod ab *obſtructione* horum *bilis meatuum* per *hepatis ſubſtantiam* diſperſorum frequenter evenit, cum tunc, etſi à *ſanguine* in *venis hepatis* ſegregetur, tamen propter hanc *pororum obturationem*, in *veſiculam* repurgari non poſſit, & proin cum *ſero* & *ſanguine* in *venam cavam* trànslata, & per *corpus* diſtributa, illud, uti dictum, *colore* quo eximio prædita eſt, tingat & diſcoloret. Quæ *obſtructio* à *cauſis* iiſdem, à quibus *obſtructionem* in aliis *vaſis hepatis* fieri, & *cachexiam* gignere, in ea deſcribenda oſtendimus, hìc etiam in *ictero* dependere poteſt, ut à *chylo*, *ſanguine*, *ſero* vel *pituita*, ſi hæc, dum *bilis* fit in *poros* hoſce *diſtributio*, ſimul illis ſe ingerant, illicque retenta, craſſeſcant vel in *arenulas tophós*ve convertantur, cujusmodi quoque *materia ſectione* in iis invenitur. Sed & à *bile* ipſa *tenaciore* in *poris* illis *anguſtioribus* diutiùs hærente, eadem *obſtructio* fieri poteſt; ſi præſertim eam illic acquirat *duritiem*, qualem in *auribus* nonnunquam illi contingere, *aures*que obturare videmus, dum ab illis expurgantur; quod dum ratione ipſius *bilis*, ſi *viſcoſior* quàm par erat, gignatur, vel ob *calorem hepatis*, eam adaſſantis poteſt accidere. Sicuti & in ipſa *veſicula* illius, & *poro* ad *inteſtina* deſinente hoc fieri quoque poſſe, & quandoque in *calculum* converti, ſi illic *obſtructio* oboriatur, mox oſtendemus.

Tumores quoque & *ſcirrhi hepatis*, uti *vaſa* alia *hepatis* prementes & anguſtantes, *Cachexiæ* uti in ea declaratum fuit, ſic & ſi hoſce *meatus bilis* eo modo occludant, *ictero* occaſionem præbent, qui tunc *hydropem* qui inde quoque ſequitur, uti in eo oſtendetur, præcedit, eumque comitatur.

Quod & ſi *abſceſſus* aliquis vel *putredo* aut *corruptio* in hoc *viſcere* accidat, evenire poteſt, ut tunc non ſegregatis ſed confuſis inter ſe *humoribus*, & *icterus* & *hydrops* ſimul ſe-

ſequantur. *Inflammatio* etiam *hepatis* ſimili modo haſce *vias* arctando, & ſimul *bilem* accendendo, atque in *venam cavam* propellendo, *icterum* cæteris illius *ſymptomatibus* copulat.

Ob copiam *bilis* & nimiam illius in *venis meſeraicis redundantiam* quandoq; accidit, ut, cùm univerſa, quod in *hepate* fit, in ſuam *veſiculam* ſegregari nequeat, aut illa eam recipere non valeat, etſi aliquando admodum *ampla* & *capax* inveniatur, tunc *portio* illius in *venam cavam* rapta, indeque ad *exteriora* delata, *colore flavo*, ſi *naturam excrementitiæ bilis* ſervet, vel ſi ab ea degenerans, ob *corruptionem* in *venis meſeraicis* ampliùs flaveſcat, vel *viridis* aut *atra* fiat, ſimili *colore cutem* imbuat, *icterum*que vel *flavum* vel *nigrum* producat. Quod aliquando etiam antequam alium *morbum* gignat, facit, quando illic turgens in *venas*que irrepens, *Icterum* mox ſubſequendorum à *bile* genitorum *morborum* prænuntium parit. Aliàs verò priùs ibi *putreſcens febres*que *intermittentes* gignens, cùm in harum *paroxyſmis portio* illius ſemper aliqua in *venas* transfuſa, per *ſudores* diſſipetur, ſi hoc non ſufficienter fiat, illicque ſubſiſtat, *icterum febri* copulat: vel ſi univerſa *febrium* hæc *materia* per *criſim* è *venis meſeraicis* ad *cutem* transfundatur, *icterum febrem* ſolventem, procreat. Quod & in aliis ex *corruptione* vel *redundantia bilis* in hiſce *venis* genitis *morbis* poteſt accidere, ut illos hac ratione *icterus* comitetur vel ſequatur, ſicuti in *colico dolore* à *bile*, frequenter evenire diximus, ſi illa partim ad *inteſtina* delata, partim remanens, *icterum colico dolori* jungat, vel etiam ceſſante *dolore colico*, quia non ſufficienter *medicamentis* vel ſponte expurgata fuit, poſtea *icterum*, qui facilè eum ſequi ſolet, poſt ſe relinquat. Sicuti hæc in horum *affectuum* tractatione uberiùs explicata fuerunt. Adjuvante interim ſæpè *vi naturæ*, quæ cùm id quod *noxium* illique *moleſtum* eſt, ægrè ferat, *acri* hoc *humore*, licèt dum in *venis* adhuc remanet, *ſanguine* contemperatus, diutiùs ſæpè latere poſſit, excitata, cum ſi non ad *inteſtina*, quo *venæ meſeraicæ* deſinunt, uti *cathartico* præſertim commota plerunque facere ſolet, excutiat, in *venas majores*, uti dictum, transfundit. Quæ & cauſa fortè, quod à *Veneno* ſumpto *icterus* quandoque producatur, *naturâ* ſic exagitante & conturbante *humores*, niſi alia *occulta vi*, qua in *venenis* diverſas molitur *operationes*, hoc faciat, in illis præſertim, in quibus *bilis* abundat *copia*. Cujus causâ uti diverſa *icteri* prodeunt *genera*, uti dictum; ſic eò citiùs hoc fiet, ſi *morbus* aliquis *jecoris* enarratus, *ſegregationem* hanc *bilis* ſimul impediat.

Quam *ſegregationem* in *liene*, ab illius quoque *morbis*, veluti *obſtructione*, & *duritie*, ſimiliter ut in *hepate*, impediri, & tunc *atram bilem*, quam in *liene* coacervari & contineri exiſtimant, in *venas* abripi indeque *Icterum nigrum* provenire, aliqui docuerunt. Verùm cùm in *liene* ejuſmodi *bilis* nullibi, nec *ſinus* aut *veſicula* aliqua, quà recipi deberet, deprehendatur, inde ſanè ea prodire minimè poterit, neque etſi adeſſet, in *venam cavam*, quæ nullo *ramo lienem* attingit, deferri, ſed ſi in alia *vaſa* transferretur, eam in *arteriæ ramos*, quibus *lien* intexitur, devenire neceſſe eſſet, unde longè graviora, quàm *icterus*, ſequerentur *accidentia*. Quare *atram* hanc *bilem* non neceſſe eſt in *liene* perquirere, cùm hæc in *venæ portæ ramis*, quorum *dexter* ad *hepar* fertur, *ſiniſter* ad *lienem* (à quo in *lienem portionem* aliquam illius perferri poſſe, non negamus) contenta, ſi *præternaturalis* fiat, uti dictum, & *flavum* & *viridem* & *nigrum colorem* induat, nec dum alia *via*, tàm à ſiniſtra quàm dextra *ſede*, quam per *hepar* uti dictum, in *venam cavam* transfundi poſſit: Quod niſi fiat, *lienis* ſolus *affectus icterum* nunquam inducet. *Cauſſas* autem hujus *bilis* tàm *flavæ* quam *viridis* & *atræ redundantiæ*, in *febribus intermittentibus*, quæ inde quoque prodeunt, uti & *quartanam* ab ea *bile*, non quæ in *liene* eſt, prodire oſtendimus, abundè expoſuimus, ut non neceſſe ſit eas hîc repetere.

Excretio bilis per *porum cholidochum* in *inteſtina*, ſi non fiat, tunc regurgitans è *veſicula*

cula rurſum per *pori* illius ſuperiora in *hepar*, illiusque *venas*, eodem modo, ut cùm non ſegregatur, in *venam cavam* tranſiens, *icterum* parit, tuncque *excrementa alvi* nulla *bile* perfuſa, minimè *colorata* ſunt, nec *alvum* ad excernendum ſtimulant. Hoc autem ab iisdem *cauſis*, à quibus obſtruendo *vaſa* illa in *hepate ſegregationem* impediri diximus, etiam hîc fieri poteſt, ut *humoribus*, ſi in *porum* delabantur eumque obſtruant: vel etiam *tumoribus*, ſi *veſiculæ* hujus *cervicem* vel *porum* deſcendentem comprimant: Vel proprio hujus *veſiculæ* affectu, veluti eſt illius *inflammatio* vel *tumor*. Quò & *calculos* qui aliquando in ea inveniuntur, *aurei argentei*ve *coloris* referimus; *bilem* item ipſam *tenaciorem* factam & valde *incraſſatam*, qualem ex *auribus* expurgari interdum videmus, cui ſimilem in *veſicula fellis ſectione* invenimus. Quæ duo ſi in *anguſtias* hujus *veſiculæ* perveniant, *poro*que inhæreant, *bilis deſcenſum* & *expurgationem*, uti dictum, impediunt,

Verùm non ſolùm quia *bilis* hoc pacto non excernitur, *icterus* fit, ſed & per *venam cavam*, ad *cutem* uſque effuſa, quæ per *poros* cum *ſudore* unà cum *ſero* evacuari poſſet, uti ſæpè fit, ſi ea quoque *excretio* impediatur, ſubſiſtens, *cutem* colorabit, minùs, ſi *portio* illius, vel planè non, ſi tota, ut cùm *exigua* illius eſt *quantitas*, *ſudoribus* exhauriatur & abſumatur. Quæ *ſudoris ſuppreſſio*, ob *pororum cutis aſtrictionem* à diverſis *cauſſis* alibi explicatis, proficiſci ſolet, unde & in *biliosis ſudoribus* in illis qui hiſce abundant, *calore* & *balnei* præſertim concitatis, ſi ſubitò *frigori* ſe exponant, *cutem* ſæpè colorari *flavitie* videmus, eamque etiam per *ſudores novos* rurſum abſumi: Sic nuper *ægrum* habui, qui aliquoties per totum corpus *croceo colore* tingebatur, qui *color* ſemper *ſudore* ſuperveniente evaneſcebat & brevi poſt iterum revertebatur.

A' *bile ſyncera maculæ* vixdum, de quibus hîc agimus, gignuntur, nec *lentes* quidem, quas à *nutrimento* naſci docuimus; Uti verò aliæ *maculæ* ſeu *puſtulæ* potiùs *ardore* & *dolore moleſtæ* quam *colore diſcolorantes*, ut ſunt *herpetes*; de quibus in *doloribus* egimus.

Humores pravi in morbis malignis, cauſa Macularum perverſarum in febribus malignis & luibus.

A *pravis humoribus* in *morbis malignis* variæ *maculæ* generantur, quales in *febribus puris*, *putridis*, *malignis*, *peſtilentialibus*, *venenatis* & *lue venereâ*, *elephantica*, *ſtomacace*, aut aliis *morbis* ſuboriri, in *generibus* priùs oſtendimus. Qui *humores venenáve*, quibus *viribus* id efficiant, in illis *morbis*, quorum & ſimul *cauſæ*, uti & *macularum* in illis prodeuntium exiſtunt, quantum quidem in ejuſmodi *occultis cauſis* aſſequi licet, deſcripſimus.

Sordes cauſa Coloris obſoleti in cute & nigri ſub Unguibus Dentiumque flavitiei & nigredinis.

A *ſordibus* adhærentibus, *cutis color* obfuſcatur & obſoletus redditur, ſicuti cùm de *ſordibus* in *Rejectis* agemus, unde hæ proveniant, explicabimus.

Sub *unguibus* quoque collectæ *ſordes* inter ipſos & *cutem*, ubi dehiſcunt, per ipſos translucentes, faciunt ut *extremitates* ipſorum *nigræ* & *turpes* eſſe videantur.

Dentes inprimis *ſordibus* inquinantur, & vel flaveſcunt, vel livent, aut nigricant, quæ cùm *albiſſimi* ſint, eò citiùs in illis apparent. Quarum *ſordium cauſas* ſimiliter in *ſordium* deſcriptione, in *rejectis* proponemus.

Colores ab externis profecti, cauſa Diſcolorationis Cutis, Unguium & Dentium.

Ab aliis aliter *commaculantibus*, vel alium *colorem* inducentibus vel inprimentibus, *cutis*, *dentes*, *ungues* & *pili* quoque diverſos *colores* adipiſci poſſunt. Sic *cutis* in *manibus* præſertim *nigra* fit *contactu nucum viridium*, taliſque ad dies aliquot manet: Aliàs *crocea*, *rubra*, *cærulea* alióve modo *colorata*, à *ſuccis* aliis *fructuum* dum decerpuntur, vel *coloribus* dum illi verſantur, efficitur. Quâ & ratione *Americani*, *nudi populi*, ſtudio ſe decoris gratiâ diverſimodè pingunt. Et ex noſtris *pueri laſcivi*, *ſcarificatâ cute* & *pulvere ſclopetario* infricato, ut certas *notas* vel *characteres cuti* imprimant, *arte* efficere ſolent. *Dentes* quoque ab *ingeſtis* ſic colorari poſſunt, inter quæ *aſtringentia dentes* potiſſimùm denigrant. *Ungues* diſcolorantur & *nigri* fiunt in *coriariis* ob *calcis* & *lixivij* fre-

quentem tractationem, diuque hic *color* in illis perſeverat.

Calor cutem dilatans cauſa coloris Rubicundioris & Vividioris. Frigus autem condenſans cauſa Coloris Obſcurioris.

Calor non ſolùm *ſanguinem* alliciendo, *vividum* vel *rubrum colorem*, *frigus*que eundem reprimendo, *pallorem corpori* conciliat, uti oſtenſum fuit, ſed & *calor* quia *cutem* dilatando, ut per eam *ſanguineus color* meliùs eluceſcat, efficit, & *frigus* eandem conſtringendo & condenſando minùs *pellucidam* reddit, ut qui calent *colorem vividiorem*, qui frigent, *opacum* & *obſcurum* magis obtineant, in *cauſa* ſunt.

Siccitas cutis, cauſa illius Coloris obſcurioris & Nigredinis vulgò dictæ.

Siccitas nimia *cutis*, *colorem* etiam immutat, eamque *fuſcam* magis efficit, tum quia exiccando *ſpiſſiorem*, vel conſtringendo *rugoſiorem* reddit, cùm *craſſities* illius, ut *opaca* fiat, efficiat, & *rugæ umbram* facientes, *obſcuritatem* in ea inducant. Sicuti ab *ardore ſolis cute* diu exiccatâ & veluti peruſtâ, eam *nigriorem*, uti vocant, fieri cernimus; Et ex *ſenio cutem aridam* factam *fuſcam* magis apparere. Idem quoque ſi à *morbo* aliisve *externis injuriis ſicca* admodum reddatur; vel alioquin ob *conſumptionem* ſubjectæ *carnis laxata*, quæ priùs *tenſa* fuerat, *rugas* acquirat, evenire; Vel etiam nimiùm *humectata*, in *balneo* ſimiliter corrugari.

Siccitas membranarum Oculi cauſa Macularum albarum in illis.

In *oculis* ob exiccatam & induratam *calloſam*que factam *tunicam corneam*, in ea *Maculæ albæ*, *Albugines* & *Cicatrices* dictæ, naſcuntur. Atque ob exiccatum tenacemque factum, ſenſimque induratum & veluti excoctum *humorem aqueum*, *macula* quoque *alba*, *hypochyma*, per *corneæ ſedem pupillæ* oppoſitam, translucet, cùm *perſpicuitate* qua *cornea tunica* & *humor* ille prædita eſſe debebant, amiſsâ, *albedo* illa ſubſequatur, ſicuti videmus *album ovi crudum pellucidum* & *clarum* eſſe, *coctum* & *incraſſatum* exactè *album* reddi, *luciditatem*que amittere. Quæ in *oculis* ejusmodi *lucidarum partium exiccatio* & *induratio*, à *cauſis* variis proficiſcitur, ſicuti eas in hiſce *maculis* deſcribendis, in *viſus defectibus*, qui inde proveniunt, abundè declaravimus.

Siccitas in Unguibus cauſa

Maculrum albarum illis.

In *unguibus maculæ* quoque *albæ*, illic ubi *tranſparentia* ipſorum, à cauſis nonnihil ſimilibus, in *puncto* veluti deperditur, oriuntur; quod iis à *nutrimento*, quo aluntur, accidit, ſi in eo *portiuncula* vel minima ſit, ab ea quæ *pellucidam unguium ſubſtantiam* reparare, *lucidam*que continere debebat, aliena, nihilominus tamen nutriendæ adhuc apta: quæ aliunde, ut ab *oſſium* vicinorum *nutrimento craſſiore* decedens, & huic *lucidiori unguium* permiſta, *unguis* eam *portiunculam* cui apponitur *opacam* & *albam*, nec ut aliam, *pellucidam* reddit, quod in *junioribus* eò frequentiùs evenit, cùm dum *corpora* creſcunt, *oſſa*que tunc quoque augeantur, *copioſiori nutrimento* abundantia, ab ipſis eò faciliùs aliquid huc derivari, illisque apponi poſſit, ſicuti ex *ſuccorum* nutrientium *confuſione*, *duros* varios *tumores* quoque naſci ſolere, in illis explicavimus.

Cæterùm & *ungues* non ſolùm exiguo hoc ſpatio, ſublatâ *pelluciditate*, *albis maculis* notati deprehenduntur ſed & univerſos *albos* & *opacos* factos fuiſſe in quibuſdam *ſenibus* obſervavimus, illis *ætatis* causâ adeò exiccatis & induratis, ut undique *tranſparentiam* amiſerint; quâ ratione & *cornua* & *oſſa* & *calamos pennarum*, *uſta* albeſcere cernimus.

Siccitas Pilorum cauſa Canitie[s]

In *pilis* hoc idem accidit, ut dealbentur ſeu caneſcant, poſtquam *pelluciditatem* (quam *pili* quoque uti *ungues* & *cornea tunica* obtinuerunt, licèt ob *exilitatem* non ita in illis hoc conſpicuum evadat, ex *ſplendore* tamen ipſorum cognoſci poteſt) ob omnimodam *exiccationem* & *indurationem* amiſerunt. Quod in illis æque ac in cæteris, eoque frequentiùs accidit, cùm ſint alioquin *ſicciſſimi*: ob quam cauſam ætatis decurſu uti aliæ *partes* ſicceſcunt, ſi & illi ampliùs *exiccati induratique* quod circa *radices* primùm fit, unde creſcendo & procedendo, tandem toto ductu *cani* evadunt, atque in *ſenibus* aliàs citiùs alias tardiùs, pro *ſiccitate* citiùs tardiùsve obortâ, vel in principio illius vel progreſſu, vel extremo *canities* ſe offert. Ab aliis *cauſis*, cùm *pili* non tam facilè alterentur, ægre hoc evenit, licèt ob *curas* & *mœrorem* caneſcere aliquos poſſe vulgus autumet, quod tamen vix alia ratione, quàm *ſenium* ma-

maturando, facere poſſunt: Etſi ſubitò aliquos *canos* factos fuiſſe ſcribant. Quòd autem *pili* interdum non eadem in *ſede*, ſed diſtinctis in *locis* albeſcant, vel etiam in illis qui *unam ſedem* comprehendunt, aliquibus ſaltem hoc, aliis minimè accidat, *pilorum diſpoſitio* inæqualis, ut & *cutis* cui inſiguntur, eſſe poteſt. Ubi & hoc obſervatur, quòd quò *craſſiores* ſunt *pili*, eò maturiùs caneſcunt, & quod in *nigrioribus* citiùs quam *rubris*, cùm in illis *albedo* incipiens citiùs cognoſcatur, ſe patefaciat. Quæ & *cauſa* eſſe poteſt, quòd in *barba*, etſi *junior*, uti dici ſolet, ſit capillis, *canities* interdum celeriùs quàm in illis ſe exerat.

Curatio.

Variat, prout *diſcolorationes* hæ vel in *Cute* aut *Oculis* fiunt: Vel in *Dentibus*, *Unguibus* & *Pilis* accidunt.

Cutis diſcolorationibus conveniens *cura*, accommodatur primùm *Generalioribus*, poſtea *Particularibus*.

Generalioribus quæ debetur *cura*, pro ratione *cauſæ* & ut illa vel à *ſucco nutriente*, aut à *bile*, vel à *ſanguine* aut *ſemine* dependet, dirigitur.

A' *ſucco nutriente crudo* & *imperfecto* quæ procedit *Cachexia*, in qua *color floridus* amittitur, *Pallor*que introducitur, vel alienus ſimul accedit, ſi *cacochymia* adſit, eaque ab *hepatis* aut *lienis imbecillitate* nondum adeò confirmata, vel ab *obſtructionibus* ab *humoribus* nondum adeò infixis oriatur, faciliùs *curationem* admittet. Si verò hæc *imbecillitas viſcerum ſanguificationis*, aut *obſtructio* altiùs *radices* egerit, tunc in *leucophlegmaticam*, uti dictum, facilè convertitur, vel in *hydropem aſcitem* abit, è quibus *hydropis* ſpeciebus, niſi *gravior* accedat *noxa*, illa faciliùs, hæc difficiliùs ſanatur. Omniumque difficillimè vel vix dum curari poteſt *cachexia* ſi *viſcerum* extrema adſit *debilitas* aut *obſtructio*, ab *indurata materia* vel *topho* profecta, uti & ſi *durities*, *ſcirrhus* aut *tumor* aliquis in hiſce *viſceribus*, unde *hydrops aſcites* ſequitur, occurrat, *incurabilis*.

Curatio cachexiæ ſecundùm *cauſſam* inſtituenda; quam diximus eſſe *viſcerum*, *hepatis* vel *lienis*, aut etiam *venarum meſeraicarum imbecillitatem*, *intemperiem frigidam* vel *calidam*, *obſtructionem*, atque in hiſce *viſceribus duritiem* & *tumores duros*. Quæ ſi *cauſa* aliqua *externa interna*ve, excitârit, illa ante omnia erit avertenda, uti *victus* indecens, immoderata *ſanguinis profuſio*, *venus* nimia, aliáve à quibus hoſce *affectus originem* traxiſſe, & adhuc eoſdem fovere cognoſcimus: Dein & *illuvies*, quæ in hiſce cumulatur, evacuanda: Atque interim ſi ab *imbecillitate* nata fuerit *cachexia*, eam corrigemus; ſi ab *intemperie frigida* vel *calida*, eam alterabimus: ſi ab *obſtructione*, eam aperiemus, ſi à *duritie* vel *tumore duro*, ea emollire & diſſolvere ſtudebimus; intus foriſque adminiſtratis *remediis*, utendo maximè iis, quæ *viſceribus* hiſce appropriata cenſentur, & proin *Hepatica* vel *Splenetica* dicuntur, vel ſaltem ea ſemper cæteris quæ id præſtant, permiſcendo, additis quoque quæ *ventriculum*, ſi ille *debilitatus* ſit, reſpiciant. Quæ omnia *remedia*, cùm *unum* ſæpè, ex diverſis præſertim *compoſitum*, diverſis *cauſis* accommodari queat, in *duas claſſes* diſtribuemus. Atque in *una*, ea quæ & in *imbecillitate*, *intemperie frigida*, *obſtructione*, *duritie*, vel *tumore duro*, nunc uni alicui ex illis *cauſis*, nunc pluribus accommodantur, deſcribemus. In *altera* verò, illa *remedia*, quæ ſi ab *intemperie calida cachexia* dependeat, cùm hæc *peculiarem* & nonnihil ab illis *variantem curam* requirat, locum habebunt, proponemus; nunc à *curatione* illa exorſuri, quæ *primæ claſſis remediis* ſequentibus modis adminiſtratur.

Venæ apertio per *ſectionem* nonnunquam locum habebit in ejuſmodi *cachexiis*, ſi *hepatis* adſit *obſtructio* & *plethora*, quâ fortè ſic moto *ſanguinis fluxu* eoq; concitato *humores* in *hepatis vaſis* infecti unà cum *ſanguine* nonnihil cedent, maximè verò ſi *cacochymia* ſimul adſit in *ſanguine*, ad eam exhauriendam conveniet: Fitque in *brachio dextro*, ubi *humilior vena* convenientior cenſetur &

proin *hepatica* dicitur, quæ & in *manu* ſecari poteſt; vel etiam in *crurum* inferioribus, ſi *menſes*, uti ferè fit, *ſuppreſſi* ſint. In *Splenis* verò ejusmodi *affectibus*, ſi *cacochymia* quoque colligatur in *venis*, illius cauſsâ in *ſiniſtro brachio* aperitur, in quo *lienarem* & in *manu ſalvatellam* peculiariter *ſplene affecto*, inciſam probant.

Hæmorrhoidum apertio vel *provocatio per venas meſeraicas* revellendo tum in *hepatis* tum *lienis* tum *venarum meſeraicarum obſtructionibus* plurimùm proderit, tum etiam *cacochymiam* illic collectam educendo.

Vomitus in *obſtructionibus* & *hepatis* & *lienis*, non ſolùm *cruditates* auferendo, ſed & *naturam* ad *excretionem* ſolicitando, prodeſſe poteſt, qui faciliùs à *cibo ſumpto* concitatur.

Clyſmata quæ emolliant, ſtimulent & *obſtructiones* ſolvant, injiciuntur, fiuntque ex *decocto communis Clyſmatis*, addendo *decocto*, *radic. Aperitivas*, *Cicera rubra*, *ſemina quatuor Frigida majora*, diſſolvendoque in eo *electuaria purgantia*, nonnunquam & *Urinæ quartarium* j. & *Fermenti acris* ℥.ß. & præter *olea communia*, etiam *Capparum* vel *Irinum*.

Vel utendum *Clyſteribus* in *Leucophlegmatia* expoſitis.

Purgationes per *alvum* inſtituuntur in *obſtructionibus*, ut ſic *natura* mota ſemper aliquid ex *anguſtiis* protrudat, dein & in aliis cauſſis ut *viſcerum imbecillitate*, vel *intemperie* aut *duritie*, quia multa colliguntur *excrementa*, eæ quoque tunc locum habebunt; Paranturque ex *cholagogis* & *phlegmagogis*, & in *lienis* præſertim *affectibus*, *melanagogis*, cùm *melancholicum ſuccum* illic redundare credant, addendo hiſce etiam quæ *ventriculum* reſpiciunt, *flatusque* diſcutiunt, ſi in *leucophlegmatiam* tendat, vel *hydragoga* ſi in *hydropem aſcitem* vergat, ſicuti illis in *affectibus* ejusmodi *purgantia* deſcripta ſunt. Hîc verò in *cachexia ſequentia* præſertim conveniunt.

Decoctum in *obſtructione hepatis* conveniens: ℞. *rad Liquiritiæ* ℥.j.ß. *rad. Cichoreæ*, *Iridis ana* ℥.j. *rad. Apij veri* vel *alterius officinalis* ℥.ß. *rad. Aſari* ʒ.ij. *Chamæpityos*, *Chamædr. Eupator. Capill. vener. ana* M.j. *ſeminis Fœniculi* ʒ.ij. *Petroſel. Erucæ ana* ʒ.j. *florum Sambuci* P.j. *Paſſularum* ℥.ij. *fol. Sennæ* ℥.j.ß. *ſem. Carthami conquaſſ. radic. Polypod. ana* ʒ.j. fiat decoctio in *Aqua* & *tertiâ parte Vini*, & in colatura inf. *Rhabarb. elect* ℥.ß. *Agarici* ʒ.iij. *Zingiber.* ʒ.j. *Spicæ* ℈.ß. fiat expreſſio, adde *Sacchari q. ſ.* aromatiſ. *Cinamom.* vel *Garyophyll.* Pro tribus vicibus.

Vinum ex iiſdem *aridis*, in *Vini* ℔. *quatuor* vel *quinque* infuſis factum, meliùs operabitur, fietque efficacius, ſi *Abſinthij* ʒ.ij. *ſummitat. Centaurij* ʒ.j. *radic. Ariſtoloch.* & *Scillæ præpar.* ʒ.ij. addas.

Aliud *decoctum* in *ſplenis* potiſſimum ejuſmodi *affectibus*: ℞. *cort. rad. Cappar. Tamaricis ana* ℥.j. macerentur in *aqua* & *tertia parte Aceti*, *herbarum Chamædryos*, *Aſplenij ana* M.j. *florum Buglosſi utriuſque*, *Geniſtæ ana* P.j. *ſeminis Fœniculi* ʒ.ij. *ſemin. Viticis* ʒ.j. *Paſſularum enucleat.* ʒ.vj. *rad. Polypodij* ℥.j.ß. *foliorum Sennæ* ℥.j. fiat decoctio: Pro tribus vicibus, aromatiſetur *Cinamomo*, dulcoretur *Sacchαro* vel *Syrupo Capill. Ven.* aut alio.

Vel ſic: ℞. *Cortic. Capparum* ℥.j. *Mercurialis*, *Fumariæ*, *Thymi*, *Epithymi ana* M.j. *foliorum Geniſtæ*, *Tamaricis*, *Roſmar. Borraginis*, vel *Buglosſi ana* P.j. *Paſſularum par.* X. *Sebeſten paria.* V. *foliorum Sennæ* ℥.j. *Polypodij* ℥.j.ß. fiat decoctio, in colatura infunde *Myrobalan. Indarum* vel *Chebularum* vel etiam *aliarum* ℥.ß. *Rhabarbari* ʒ.ij. fiat expreſſio, adde *Sacchari q. ſ.* fiat *decoctum* pro tribus vicibus. Si in *decocto cort. rad. Hellebori nigri ad* ʒ.j. addatur efficacius erit.

Simplicius *decoctum* in *lienis obſtructionibus* fit ex *Mercurialis* & *Fumariæ* recentium decoctione in *ſero Lactis* vel *Aqua caſei* vel *Jure macro Caponis* vel *Galli antiqui*, cui & alia addi poſſunt.

Poteſt & dari *decoctum* vel *Vinum* in *Leucophlegmatia* deſcripta, ſi præſer-

ſertim in eam vergere *cachexia* videatur.

Potio ex *infuſione Rhabarbari* ℈.iiij. facta in *Vino Abſinth.* aut *aquis aperitivis* convenit: Vel *pulvis* cum ejuſmodi *liquoribus* bibitus, vel cum *aqua Plantaginis*, ſi *fluor menſtruus* nimius adſit, *cachexiam*que induxerit. Cui & *ſyrupus Roſarum ſolutivus ad* ℥.ij. miſceri poteſt. Vel detur *potio* quæ in *Leucophlegmatia* deſcripta eſt.

Exhibentur & *potiones* ex aliis *decoctis alterantibus* mox explicandis factæ, infundendo *Rhabarbar. Agaricum* aliáve, & diſſolvendo *electuaria purgantia cholagoga* in *hepatis*, *melanagoga* in *lienis* potiſſimùm *affectibus*.

Pilulæ cùm *amara* & *gummata* recipere poſſint, illaque in *cachexia* præſertim proſint, majori adhuc *ſucceſſu* uſurpantur; ſæpiùs uſurpatæ ſi leviores ſint.

In *obſtructionibus* & *duritiebus* convenientes hæ ſunt: ℞. *gummi Ammoniaci* diſſoluti in *ſucco Iridis*, *Rhabarb. pulv. ana* ʒ.ß. cum *Oxymelite* fiant *pilulæ*. Pro una vice: Poteſt & addi *Agaricus*, ut magis operentur.

Vel fiant tales: ℞. *Aloes* ʒ.ij. *Rhabarbari*, *Agarici* vel *Mechoacæ ana* ʒ.j.ß. *Gummi ammon. diſſoluti* in *Aceto ſimplici* vel *ſcillitico* ʒ.ß. *Maſtiches* ℈.j. *rad. Gentianæ*, *Ariſtoloch.* vel *Rubiæ*, *ſummit.Centaur. min.* de *uno* vel *tribus ad* ℈.ij. *rad. Aſari*, *ſem. Apij ana* ℈.j. *Zingiber. Spicæ ana* ℈.ß. cum *extracto* vel *ſucco Abſinthij inſpiſſato*, vel alio, ut *Iridis*, vel *ſyrupo Byzantino* alióve, aut *Terebinthina* fiat *maſſa*: Poteſt acui cùm efficaciùs purgare volumus, *Diagrydio*.

Vel ſic: ℞. *Turbith.* ʒ.j.ß. *Rhabarb.* ʒ.j. *gummi Laccæ* vel *Bdellij* vel *Sagapeni*, *Maſtich. ana* ℈.j. *rad Aſari ſemin. Viticis ana* ℈.j. *Schœnanthi*, *Spicæ*, *Croci ana* ℈.ß. excipiantur ut ſuperiores, fiat *maſſa*, cujus operatio *Diagrydio* quoque intendi poteſt.

Vel fiant tales: ℞. *Aloës optim.* ʒ.ij. *Rhabarb. Agarici ana* ʒ.j. *Scammon.* ʒ.ß. *trochiſc. de Eupator.* vel *Rhabarbar.* vel aliorum *pulverum deoppilantium*, *ana* ℈.j. *Spicæ* ℈.ß. *Maſtiches* ℈.j. *gummi Ammoniac. diſſolut. in Aceto* ʒ.ß. cum *ſyrupo de Abſinthio* fiat *maſſa*.

Ex *uſitatis*, *pilulæ de Eupatorio Meſuæ* utiles ſunt, quæ fiunt ex *rhabarbaro*, *myrobalanis*, *aloë*, *maſtiche*, *croco*, *ſucco agerati*, (quod eſt *eupatorium Meſuæ*) *abſinthij*, *endiviæ*.

Vel *pilulæ de Rhabarbaro*, paratæ ut illæ ex *rhabarbaro*, *myrobalan.* & loco *aloës* ex *hiera picra*, item *maſtiche* & præter hæc, ex *ſem. apij*, *fœniculi*, *trochiſc. diarrhodon. ſuccis abſinthij*, *liquiritiæ*, *aquâ fœniculi.*

Item *pilulæ de Agarico* in *pituitoſis*, ut & *menſtruorum ſuppreſſione*, quæ ℞. *agaricum*, *turbith*, *hieram picram*, *colocynthidem*, *myrrham*, *ſarcocollam*, vel *maſtichem*, *rad. ireos*, *marrubium.*

Vel ex *fortioribus aggregativæ*. Quibus omnibus etiam *gummi Ammoniacum* diſſolut. in *Aceto*, cùm *durities* adeſt, addi poteſt, poſſuntque cum *ſucco Iridis* vel *Abſinthij* formari. In *ſplenis affectibus* etiam *fortioribus* utuntur, de *quinque generibus Myrobalanorum*, aliiſque *melancholico humori* purgando dicatis.

In *pertinacibus obſtructionibus pilulæ* ſequentes efficaciſſimæ ſunt: ℞. *Colocynthid.* ℥.iiij. cum *ſpiritu vini* extrahatur *tinctura*, cui poſtea infundatur *pulveris Aloës hepaticæ*, *Myrrhæ*, *Hellebori nigri ana* ℥.j. in *ſole* ſtent tam diu donec ſpiſſitudinem *mellis* acquirant, addatur dein *Croci*, *Cinamomi*, *Sulphuris ana* ℥.ß. iterum in *ſole* ad plenariam *ſiccitatem* exiccentur poſt pulverata cum *Melle crudo* in *maſſam pilularum* redigantur: Doſis à ℈.ß. ad ℈.j. & in fortioribus ad ʒ.ß.

Cùm *ſuppreſſi* ſunt ſimul *menſes*, *pilulæ utiliſſimæ*: ℞. *Aloës* ʒ.j.ß. *Myrrhæ*, *Rubiæ tinctorum* vel *Ariſtoloch. ana* ʒ.ß. *Agarici*, *Turbith. ana* ʒ.j. *gummi Ammoniaci diſſol. in ſucco Iridis* ʒ.ß. Cum *ſyrupo de radicibus*: Capiat frequenter.

Si *menſes* nimiùm fluant aut *hæmorrhoides*, ſic fiant: ℞. *Myrobalanorum citrinarum* ʒ.j. *Rhabarbari* ʒ.j.ß. *pulv. Diarrhodon* vel *Trionſant.* ʒ.ß. cum *ſucco Roſarum rubr.*

fiat *maſſula*: Sumat ʒ.ß. vel plus, aliquoties.

Electuarium in *obſtructionibus*: ℞. *Mechoacæ* ʒ.iij. *Turpeti* ʒ.j. *Rhabarbari* ʒ.ij. *Cinamomi* ʒ.j.ß. *Zingib.* ʒ.j. *Spicæ* ℈.j. *pul. Trionſantalon* vel *alterius* ʒ.j. *pulpæ Paſſul.* coctæ parùm cum *ſaccharo q. ſ.* ad hæc excipienda: Poteſt miſceri etiam *Diagrydium*: Detur portio.

Rhabarbarum ſolum *ad* ℈.iiij. pulveriſatum & cum *pulpa Paſſularum* in *bolum* redactum & ſumptum, *hepati* valdè convenire, ex eo patet, quòd *Rhabarbarum anima hepatis* eſſe dicatur: quod aliqui etiam comedunt.

Tabulæ ad idem: ℞. *Rhabarbar.* ʒ.j.ß. *Mechoacæ* ʒ.j. *radic. Gentianæ* ℈.j. *foliorum Abſinthij*, ʒ.ß. *Majoran.* ℈.j. *Cinamomi* ʒ.j. *Maſtiches, Gummi ammoniaci diſſ. in Vino ana* ʒ.ß. *Sacchari diſſ. in Vino albo generoſo.* addendo *ſucci rad. Iridis* ℥.j. Coquantur in *tabellas*: ſi *Turbith.* addatur vel *Diagrydium*, potentiùs purgabunt.

Alterantia quæ exhibentur cauſsâ *hepatis* vel *lienis imbecillitatis*, *colorem nativum* in illis *debilitatum* reparare vel excitare debent, idque *appropriatis* potiſſimùm hiſce *viſceribus medicamentis*, *proprietate* illâ ſuâ id agentibus, *temperatis* potiùs quàm *frigidis*, vel ſi *frigida* ſimul adſit *intemperies*, *calidioribus*. *Obſtructionum* verò occaſione utimur *aperientibus* & *abſtergentibus*, fortiora ex illis in *lienis obſtructione* uſurpantes, addendo ſemper quædam, quæ *aſtrictione* levi in *hepate*, minori in *liene obſtructo*, prædita, illa ſimul roborent, vel quæ alioquin illis appropriata nihilominus *obſtructiones* ſolvere poſſint, qualis eſt *endivia* & *cichorium*, *hepati amica*, quæ ſimul aperire, *amaritudo* in ipſis declarat, uti & illud quod non ita ut creditur, refrigerent. His etiam ſi ſuſpicio de *arenulis* ſit vel *calculo* in *hepate*, quæ ea propellant, admiſcentur.

Duritiei verò & *tumorum* causâ, *emollientibus* utimur, admiſcendo quæ ſimul quod emollitum eſt diſſolvant atque abſumant, aut hæc per vices uſurpando. Quæ *emollientia*, ſi *tumor* alius *durus*, qui in *abſceſſum* converti poſſet, *viſcera* occuparet, cùm maturent, eo pacto quoque in eo convenient. Præter quæ in *ſplenis affectibus*, quæ *flatus* diſcutiunt, plerunque prædictis permiſcere ſolent, tum quòd *flatibus* facilè illud affici, nonnunquam & intumeſcere ab iis poſſe exiſtiment. Verùm cùm ideò quòd hi vel in *hypochondriis* aut *ventriculo* vel *colo* collecti, uti dictum, in opinionem hanc venerint, ſi *liene* vel *hepate obſtructo* vel *indurato*, hi illis in locis concurrant, tunc eo nomine prædictis quoque admiſceri poſſunt. Cæterùm hæc qualiacunque *remedia* diverſis *formis* nunc *ſimplicibus liquidis* vel *ſolidis*, nunc invicem permiſtis *miſturis* exhibentur.

Inter *liquida* quæ bibuntur, *Decocta* varia fiunt, quæ vel ſic aſſumuntur, vel priùs in *ſyrupos*, cocta ad uſum reſervantur, idque ſequentibus modis.

Juſculis incoquntur *radices* & *herbæ Petroſelini*, *Fœniculi*, *turiones* vel *radic. Aſparagi*, *Graminis*, *Cicera*, *ſem. Melonum*, & *ſplene affecto*, etiam *Portulaca*.

Medicata decocta, quæ ante *purgationem* aliquot vicibus, *præparationis* loco, vel etiam poſtmodum ſumi poſſunt, ad *viſcera* ab *obſtructione* liberanda, fiunt varia ſequentibus modis.

Uſitatum in *forma ſyrupi* aſſervari ſolitum, eſt *Syrupus de duabus radicibus* dictis & ex *decocto radic. petroſelin*, & *fœniculi* cum *ſaccharo* factus.

Ex *quinque radicibus aperitivis* ſic fieri poteſt: ℞. *rad. Apij officinar.* ſeu *apij paluſtr. Petroſ. officinar* ſeu *apij veri*, *Fœniculi* macerat. in *vino ana* ℥.ij. *radic. Graminis*, *Aſparagi* vel *Ruſci ana* ℥.j. fiat decoctio, & cum *ſaccharo* inſpiſſetur in formam *ſyrupi*, vel capiatur per ſe.

Compoſitus ampliùs ſic parabitur: ℞. *quinque rad. Aperitiv. ana* ℥.j. *rad. Iridis*, *Liquiritiæ*, *Calami officinarum* id eſt *Acori veri*, vel *Enulæ ana* ℥.ß. *herbarum Endiviæ*, *Cichorij* cum *radicibus*, *Dentis leonis* cum *radicibus*,

Eu-

Eupatorij, Chamædryos, Chamæp. Veronicæ ana M.j. *florum Sambuci* P.j. *ſeminum quatuor Frigid. major.* ʒ.iij. *ſemin. Endiviæ*, *Portulac. ana* ʒ.j.ß. *ſem. Aſparagi* ʒ.j. *ſem. Aniſi* ʒ.ij. *Fœniculi, Apij officinar.* vel *Petroſelin. officinar. ana* ʒ.j. *Paſſularum enucl.* ℥.j.ß. *Cicerum rubr.* vel *nigr.* P.j. fiat decoctio in *Aqua*, addita *tertia parte Vini*, ſi præſertim *radices* in *Vino* non fuerint maceratæ, & in colaturæ *q. ſ.* pro aliquot doſibus; diſſolve *Sacchari q. ſ.* ad dulcorandum, aromatiſ. *Cinam.* ʒ.j. *Spicæ*, *Schœnanthi ana* ʒ.ß. fiat *apozema*: Pro aliquot doſibus. Vel aucta *Sacchari quantitate* rurſum coquatur ad conſiſtentiam *ſyrupi*, ſi ad uſum ſervari debeat.

Aliud, quod & *lieni* magis accommodatur, efficacius fiet, ſi prædictis omnibus vel aliquibus, addantur *cort. radic. Capparum*, *cort. Tamaricis* vel *Fraxini*, *ab externa tunica abraſorum ana* ℥.j. *radic. Aſari* vel *Rubiæ* ℥.ß. *herbarum Capilli veneris veri officinarum* ſeu *Adianti*, vel illius loco *Trichomanes*, *Ceterach. Cuſcutæ*, *Bugloſſi anguſti* vel *latifolij*, *Fumariæ*, *Lupuli ana* M.j. *florum Bugloſſi utriuſque Tamarricis*, *Geniſtæ ana* P.j. *ſeminum Viticis* vel *Rutæ* ʒ.j. miſceantur cum cæteris, & fiat *decoctum* ut prius.

Cùm adhuc validiùs aperiendum, *amara* addimus; ut *rad. Ariſtoloch. Scillam præpar. Abſinthium vulg.* vel *Roman. Marrubium*, *ſummit. Centaurij minoris.*

Si *ventriculi* ſimul adſit *imbecillitas*, vel *flatuum copia*, horum cauſâ addi poſſunt cæteris, *rad. Imperatoriæ*, *Calamintha*, *Mentha*, *Majorana*, *Roſmarinus*, *Polium*, *ſemen Carui*, *Cymini*, *baccæ Lauri.* Item *Maſtiche* quandoque *decoctionibus* hiſce additur.

Probatur & *decoctum radicum Filicis*, *Rhapontici*, *Eryngij*, *Valerianæ*, *Crocodilij*, *Cardui*, *Salicis*, *Pentaphylli*, *Polemonij*, *Anchuſæ*, *Smyrnij*, *Nymphææ*. Item *herb. Hyperici*, *Scordij*, *Piloſellæ*; Item *Pimpinellæ*, *Filipendulæ* cum *radicibus*, *fol. Pini* & *Piceæ*, *ſeminum Capparum*, *Periclymeni*, *Xyridis*, *Bunij*, *Erucæ*. E quibus vel unum vel plura invicem decoqui poſſunt, vel ſuperioribus quoque *decoctis* permiſceri.

Si *hydropis* metus ſit, adduntur etiam *ſemin. Hederæ gummi Lacca*, & *hydragoga*, ut in *hydrope* docebitur.

In *duritie* & *ſcirrho* horum *viſcerum* eadem conferunt, additis ſimul nonnihil *emollientibus*: Veluti *radic. althææ*, *herb. Malvæ*, *Viol. Ficubus*, *flor. Chamomill. Meliloti*, *Violarum* & ſimilibus.

Ex *ſuccis* à *plantis* expreſſis, aliqui in formam quoque *ſyrupi* cocti, in uſu ſunt, veluti ex *acidis ſuccis* parati, qui cùm *calor* & *ſitis* adſunt, conveniunt; *Acetoſus ſimplex* dictus, qui ex *aceto aqua* & *ſaccharo* coquitur.

Oxymel ſimplex, fit ex *aceto melle* & *aquâ*, *ſcilliticum* ex *Aceto ſcillitico.*

Oxyſaccharum ex *ſucco granatorum aceto*, *ſaccharo.*

Ex *decoctis* & *ſuccis acidis* facti aliqui *ſyrupi*, ſunt uſitati, veluti *compoſiti.*

De *quinque radicibus Meſuæ*: ℞. *decoctum radic. quinque aperitivar. ſaccharum* & *acetum.*

Oxymel compoſitum fit ex *aceto*, *melle*, *aquâ*, uti *ſimplex*, & *decocto rad. apij*, *petroſel. fœniculi*, *ruſci*, *aſparagi*, *ſemin. apij fœniculi*, *petroſelini.*

Oxymel diureticum Neotericorum: ℞. præter *acetum mel* & *aquam*, *decoctum radic. apij petroſel. fœniculi*, *raphani*, *aſari*, *leviſtici*, *florum geniſtæ*, *ſemin. fœnic. petroſ. aſparag. ruſci*, *coriandri*, *cumini.*

Oxyſaccharum compoſitum Nicolai, fit ex *granatorum ſucco*, in quo infuſa ſint *radic. fœniculi*, *aſparagi*, *ruſci*, *graminis*, *capill. veneris*, *ſcolopendr. polythrichum*, *ceterach*, *hepatica*, *violæ.*

Acetoſus compoſitus: ℞. uti *ſimpl. acetum*, *aquam*, *ſaccharum*, & præter hæc *rad. fœnic. apij*, *endiviæ*, *ſem. aniſi*, *fœniculi*, *apij*, *endiviæ*. Quibus addunt aliqui *ſuccos endiviæ*, *apij* & *liquiritiam*, *roſas* & *ſpicam.*

Byzantinus compoſ. Meſuæ: ℞. ex prædictis in *acetoſa compoſ. acetum*, *aquam*, *ſaccharum*, *ſem. aniſi*, *fœniculi*, *apij*, *ſuccum endiv. apij*, *liquirit. roſas*, *ſpicam*, & præter hæc *ſuccum lupuli*, *bugloſſi.*

Ex

Ex aliis *ſuccis amariuſculis* ſi fiunt uſitati *ſyrupi* : *De Endivia* ex *ſucco endiviæ* cum *ſaccharo* coctus.

De Fumaria ſimpl. qui fit ex *ſucco* illius & *ſaccharo.*

De Lupulo, qui fit ex *ſuccis lupul. fumar.* & *ſaccharo.*

Byzantinus ſimpl. Meſuæ, qui ℞. *ſuccos endiviæ, apij, lupuli, bugloſſi* & *ſaccharum.*

Ex *ſuccis* aliis ſimili ratione *ſyrupi* poſſunt parari, & de ipſis denominari. Veluti ex *ſuccis Apij offic. Petroſ. off. Fœniculi, Eupatorij*, aliarumque *plantarum aperitivarum*, vel *viſceribus* appropriatarum.

Inprimis multum præſtare in *pertinacibus obſtructionibus* poterit, *Syrupus* ex *ſucco ſiſymbrij aquatici* cum *ſucco Anagallidis aquaticæ* ſeu *Beccabungæ* contemperatus & paratus, atque *croco* & *cinamomo* aromatizatus & parum affuſo *pauco Aceto roſaceo ſubacidus* redditus.

Ex *decoctis* & *ſuccis compoſiti ſyrupi* in uſu ſunt ſequentes, quorum *tres hepatis*, *tres* poſteriores *lienis* magis *obſtructionibus* ſolvendis, accommodi cenſentur, *duo*que poſtremi ſimul purgant.

De Endivia compoſitus fit ex *decocto endiviæ, ſcariolæ, hepaticæ, bugloſſ. lactucæ, eupator. meliſſæ, flor. cord. ſem. frig. maj. ſantalo alb. rubro* & *ſucco endiviæ, granat.* & *ſaccharo.*

De Cichorea, cum vel *ſine rhabarbaro* & illius correctiv. *ſpica, Nicolai* fit ex *decoct. endiv. domeſticæ* & *ſylv. cichorij, taraxacon. cicerbitæ, hepaticæ, lactucæ, fumariæ, lupul. capill. alkekengi, ceterach, rad. fœniculi, apij, aſparagi, hordei* & *ſaccharo.*

De *Eupatorio Meſuæ* cum *Rhabarbaro* quoque paratur, & ℞. *rad. apij. fœniculi, endiviæ, glycyrrhizæ, ſpinæ albæ* & *Arab. rhabarbarum, aſarum herb. cuſcutam, abſinthium, capill. ven. eupatorium, flor. roſ. bugl. ſemina, aniſi, fœniculi, ſchœnanthum, ſpicam, folium, maſtichen, ſucc. apij, endiviæ.*

De Scolopendrio fit ex *decocto ſcolopendrij phyllitidis, endiviæ utriuſque, lichenis, cuſcutæ, abſinth. capill. fl. bugloſſ. utriuſque; rad. fœn. petroſ. ruſci, ſem. quatuor frig. maj. folij, ſpicæ, caſſiæ ligneæ, laccæ*, & *ſaccharo.*

De Fumaria compoſitus fit ex *ſucco* eodem & *ſaccharo* & *decocto myrobalanorum, cuſcutæ, abſinth. viol.* qui *minor Fumariæ* dicitur. *Majori* præter hæc addunt ex *purgantibus* in *decocto epithymum, polypodium, tamarind. pruna, paſſul. liquir. bugloſſ. utriuſque, roſ. pulpam caſſiæ.*

De Epithymo Meſuæ fit ex iiſdem ex quibus *ſyrupus de Fumaria compoſ. major*, exceptâ *caſſiâ*, additis inſuper *agarico, thymo, calaminthâ, ſtœchade, ſemin. fœniculi, aniſi* & *ſapâ.*

Succi aliqui *plantarum* dictarum expreſſi *crudi* quoque propinari poſſunt, ſed potiùs uti dictum, in *ſyrupos* decocti uſurpantur. Huc tamen & *Vinum* referendum, quod ſi *tenue* & *clarum* ſit, facile penetrando, *obſtructionibus* quoque ſolvendis opportunum.

Vina medicata per infuſionem ſeu macerationem quorundam in *vino*, accedente interdum *levi ebullitione* in *vaſe duplici*, varia præparari poſſunt, valdè efficacia. Uti ex infuſ. *Abſinthij vulg.* vel *Pontici vinum Abſinthites* dictum. Quod aliqui parant admiſtione tantilli *Aquæ vitæ*, quæ ab *Abſinthio* illi indito *amaritudinem* hauſerit; vel illius *aquæ vitæ*, quæ *comis abſinthij* ſuperfuſa, & accenſa, rurſumque antequam penitùs abſumatur extincta fuerit.

Fiunt *Tincturæ* cum *Aqua vitæ* ſeu *Spiritu vini* ad hos *affectus* non ſolum ex *Abſinthio*, ſed etiam *Zedoaria, Imperatoria* & *Croco*, quæ ſingulæ ſeparatim aut ſimul mixtæ felici cum ſucceſſu uſurpantur.

Vel fiat tale: ℞. *Cichoreæ, Apij officin. rad. Iridis ana* ℥.j. *Abſinthij* ʒ.ij. *Chamædrios, Chamæpit. Eupator. vulg. Majoranæ ana* ʒ.j. *ſeminis Fœniculi* ʒ.j.ß. *ſem. Petroſel. offic.* ʒ.j. his omnibus *ſiccis* inciſis adde *Vini circiter libras quinque.*

Et ſi *lieni* accommodandum ſit, *cort. rad. Capparum, cort. medij Tamaricis* vel *Fraxini* vel *Sambuci ana* ʒ.vj. *foliorum Ceterach, florum*

Ge-

Geniſtæ vel *Sambuci*, *ſeminis Viticis ana* ʒ.j. in *Aceto priùs* macerari poſſunt, antequam cæteris addantur: Vel *Acetum Vino* dum coquitur, miſceri.

Efficacius erit ſed valdè *amarum*, ſi *Centaur. minor. ſum.* ʒ.j. addas, vel etiam *radic. Gentianæ* vel *Ariſtol.* ʒ.ij. *rad. Aſari* ʒ.j. vel quoque *Scillæ præpar. tantundem.*

Poſſunt & alia addi in *decoctis* propoſita, uti *rad. Rhapontici* & *Filicis*, *Valerianæ*, *cort. Frangulæ*, *Rubiæ*, *Acori veri* aliaque illic expoſita, quæ *ſiccata vires* ſuas retinent: vel ex ſolis his *vina* parari.

Vinum paſſulatum hepar proprietate juvare & *imbecillum* roborare dicitur, quod & *gratum* & *colorem* & *ſaporem Vini dulcis* ex parte refert: ℞. *Paſſul minor.* ℔.v. *Cinamom. conquaſ.* ℥.ij. impoſitis in *dolium* affundantur *Aquæ puræ ferveſcentis* adhuc ab ebullitione *Menſur.* x. ſerventur in *obturato vaſe* donec efferveſcant, ad uſum. Huic & alia *deobſtruentia* addi poſſunt, ut *radices* aliquæ *aperitivæ* non *ingratæ*.

Ad formam *vini Paſſulati* etiam alius *potus* ex *granis* ſeu *baccis Juniperi* & *ſcobis* ejuſdem *ligni*, cum *aqua fervente*, ad *obſtructiones* reſerandas *efficaciſſimus* fieri poteſt, cui ſi *paſſulæ Corinthiacæ* addantur *gratior* inde reddetur.

Chalybeatum vinum, in quo *chalybs* extinguitur, ſimiliter operatur, & *lieni affecto* inprimis convenit: Quod ex *limaturæ Chalybis* præparatæ cum *Aceto* ℥.ß. infuſione in *Vini* ℔.iij. vel iiij. factum, efficacius erit: Vel ſi *chalybis* ſic *præparati pulvis*, *Vinis medicatis* prioribus addatur.

In *vaſe* ſeu *poculo* formato ex *ligno Fraxini* vel *Tamaricis Vinum* retentum aliquandiu, bibitum, *vim* inde ſuſcipere creditur, & *lieni* potiſſimùm *affecto* convenire.

Aquæ ſtillatitiæ ex *efficacioribus plantis* elicitæ, utiliter quoque dantur, veluti *aqua Apij*, *Abſinthij*, *Centaurij min. rad. Gentianæ*, aliæve *plantarum* convenientium, quæ per ſe ſumuntur, vel *electuariis* ſumptis ſuperbibuntur.

Ex *Vitriolo* & *Tartari* tertia parte, addito *duplo Silicum*, calcinatis in *pulverem*, & in *cava* retentis donec diſſolvantur, *aqua* exſtillata, rurſumque materiæ pulveriſatæ ſuperfuſa, iterumque deſtillata, idque tertiò, datâ *cochlear. menſurâ* mirè juvare in omnibus *obſtructionibus* & *hydrope* docent *Chymici*.

Spiritus Tartari in *antiquis obſtructionibus* valde commendatur, uti & *Spiritus Salis.*

Oleum amygd. dulc. emolliendo *durities viſcerum*, ſi bibatur, emendare aliquomodo poteſt: Uti & *ol. Amygdal. amararum*, quod ſimul *obſtructiones* aperit. Poſſunt & alia in *induratis viſceribus*, ut *oleum commune*, *Lini*, *Seſaminum*, *Cnicinum* aſſumi.

Liquores alij ſimiliter bibuntur; veluti per infuſionem facta *Lixivia* quædam, qualia in *hydrope aſcite* deſcribuntur, exhibita, penetrando & abſtergendo, *obſtructiones* tollere poſſunt.

Urina hominis bibita abſtergendo & penetrando, uti de *lixiviis* dictum, *obſtructiones* aperit.

Aqua extinctionis Chalybis vel *Ferri*, ſicuti de *Vino chalybeato* dictum, etiam convenit ſæpè hauſta.

Acidæ atramentoſæ naturales aquæ ſi bibantur, *cachexias* etiam *inveteratas* ſanare poſſunt, nihilque magis hoc *remedij* genere uſitatum, in noſtris *regionibus*, unde ſe coacervatim ad hæc loca ubi *ſcaturigo* harum eſt *aquarum*, conferunt, eaſque *manè jejuni* & *veſperi* continuantes, ad *dies viginti* vel etiam *triginta*, bibunt, à *poculo uno* ad *plura indies* aſcendendo, donec ad *menſuram integram*, ſi ferre queant, perveniant. Quarum uſu vel per *alvum* egregiè purgantur, materiamque *atram* egerunt, vel copioſè admodùm, dum *corpus* mox poſt illarum *potum* exercent, ſudant. Quibus *ſudoribus* non ſolùm *aqua* affatim jejunè bibita, ſed & quòd ſua *aciditate* penetrat, occaſionem præbet, *venaſque meſeraicas* & *vaſa viſceribus* intexta, diu pervadens, *obſtructione* liberat, *illuviem*que quæ illic hærebat per *alvum*, & *tenuiorem*, per *urinas* & *ſudores* propellit.

Ex iis quæ in *ſubſtantia* ſumuntur, in *cibis* vel illorum *condimentis*, probantur; *Panis* cujus *paſtæ*, *petroſelinum* recens inciſum cùm *ovis* imponitur, *placenta*que inde formatur: Eadem ratione ex *Roſmarino* fieri poteſt: vel *ſemine Fœniculi* immiſto, aliisve utilibus.

Olera ex *herbis* iisdem aliisve cocta, addito *Butyro* & *Aceto*, inter quæ & *Beta* cùm *Sinapi* & *Aceto* probatur. *Sium* item in *acetariis* uti & *Naſturtium*, *Rad. Petroſelin. Fœniculi. turiones Aſparagorum recentes*, & *Vitis nigræ viticulæ teneriores*, cocta, comeſta.

Capparum cum *aceto* condit. uſus, in *lienis* potiſſimùm *affectibus*.

Amygdalæ item *amaræ* eſitatæ: Item *Ervum* coctum, *Lupini* cocti cum *ruta* & *pipere*, *Dioſcorides* exhibet.

Paſſularum frequens uſus adeò *hepati* convenire dicitur, ut *generationem ſanguinis* promovendo impinguare credantur; Licèt reliqua *dulcia hepati* obeſſe, & ab eo *hepar* intumeſcere doceatur.

Hepata lupi, *leporis*, *anſeris*, *Limacum* item commendantur.

Conſervæ & *conditura* laudantur, *Cichoreæ, flor.* & *rad. Apij officinarum*, *radicum Iridis*, *florum* & *radicum Capillarium herbarum*, *Abſinthij*, *Iringorum*, *radic. Valerianæ*, *Abſinthij Pontici comarum*, *Enulæ radicum*, *Geniſtæ*, *Sambuci*, *Ebuli*, & *Tamaricis florum*.

Rob. de Sambuco, *Ebulo*, *de baccis Juniperi*.

Extracta molliora in formam *rob.* decocta, ex *plantis* variis ſic fiunt, & *electuariis* permiſta, vel per ſe ſumuntur. Ut *Abſinthij*, ex *ſucco Iridis* aliarúmve *plantarum*, *Rhapontici* item & *Cyclaminis ſucci*, *extracta*, quæ in *induratis viſceribus* proſunt.

Pulveres varij fiunt, quorum aliqui qui præſertim *efficaciores* ſunt, per ſe ſumuntur cum *vino* alióve *liquore* convenienti, vel in *compoſitiones* alias aſſervantur, nonnunquam in *trochiſcos* priùs formati: Ex *ſimplicioribus* ſic fiunt *pulveres* à *plantis* deſumpti, *rad. Filicis*, *Capparum*, *Rhapontici*, *Ariſtolochiæ*, *fol. Ceterach*, *Cuſcutæ*, *ſumm. Centaurij*, *Abſinthij*.

Salia ex quibuſdam *plantis* facta, ut *ſal Abſinthij*, *Tamaricis*, *Geniſtæ*, *Agrimoniæ* & ſimilia commendant *Chymici*.

Ex *animalium* quorundam *partibus* parati *pulveres*, *imbecillitati viſcerum* admodum ſuccurrere pleriſque perſuaſum: Uti *Inteſtinis gallinacei* generis vel *Lupi*, ſi priùs ea *vino* eluantur, & in *furno* adeò exiccentur, ut pulveriſari queant, vel ſi in *cineres* urantur, atque *Antiſpodium* dictum inde paretur, rurſumque *Vino* vel *Aqua* convenienti extinguantur vel laventur, ſiccenturque, ſicque exhibeantur, per ſe in *Vino* vel *Aqua* aut *liquore* alio, vel addito *Cinamomo* aliisve *aromatibus* vel *odoratis*, ut *pulvere Diambræ*, *Diamoſci* & *Saccharo roſ.* ad *gratiam*, vel etiam *conſervis* & aliis *miſturis* permiſcentur.

Imprimis interior *rugoſa craſſa ventriculi gallinarum membrana* ſimiliter præparata, & exhibita in uſu eſt. Hiſce & *cineres Cancrorum marinorum* aliqui addunt.

Jecur Lupinum præparatum hepati valde *appropriatum* eſſe cenſetur, illiusque *pulvis*, uti priùs dictum, exhibetur, vel aliis miſcetur. Cujus efficaciæ & *hepar Leporinum* eſſe aliqui docent.

Lien equinus ſimili modo paratus & datus, *ſpleni* competere docetur, uti & fortè *lien lupinus*.

Cochlearum cineres ſpleni quoque accommodant, quos cum *pulvere ſem. Lini* & *Urticæ* propinatos, illud *induratum* emollire ſcribunt.

Stercus anſerinum, *pavonum* maximè, ſiccatum ſimiliter exhibent, cui & alia nonnunquam miſcent, ut minùs cognoſcantur.

Chalybis ſeu *ferri* purioris *limaturæ* præparatæ, hoc eſt infuſæ in *Aceto*, *ſolo* vel miſto cum *Vino*, *pulvis* in *obſtructionibus* & *duritie viſcerum*, *ſplenis* potiſſimùm, additis *ſaccharo* & *cinamom.* ad gratiam, aliisve, cum *pulvere Stercoris anſerini* datus, *efficaciſſimus* cenſetur. Quod à *chalybe* quoque abraditur, dum *enſis* vel

vel *caltri acies* acuitur, ſiccatum ſimilique modo præparatum, idem & fortè *efficacius*, cùm in *tenuiſſimum pollinem* ſic redigatur, efficit.

Vel ſi *limatura* dicta, affusâ *aquâ regali* quam *fortem* vocant, ita uratur, & in *pulverem ſubtiliſſimum flavum*, *Crocum Martis* ſeu *ferri* ob id dictum redigatur, qui tamen ſæpè priùs, ut *vis aquæ* eluatur, ablui debet.

Si in *aceto fortiſſimo* aut ejus loco *ſucco limonum crudo limatura* macerata, in *rubiginem* tota vel major illius pars redigatur, tutiùs *Crocus* ille uſurpabitur; Vel ſi *ferro immerſo* in *Acetum*, *ferrugo* exſudans in eos uſus colligatur.

Quintam eſſentiam ferri Matthiolus commendat.

Cotem noxiam & *Alcyonium tertij generis* probat *Dioſcorides* Item *Coralium*.

Compoſiti uſitati *pulveres* ſeu *ſpecies*, ex quibus *trochiſci* vel *electuaria* formantur, ſunt *pulveres Trochiſcorum de Roſis Meſuæ* & *Galeni*. Item *de Croco Nicolai*, *de Abſinthio Meſuæ*, *de Rhabarbaro Meſuæ* & *Actuarij*, *de Eupatorio Meſuæ* & *Actuarij*, *de Capparibus Meſuæ* & *de Scolopendrio*, *de Lacca*. Dein & *ſpecies electuariorum*, *Dialaccæ majoris Meſuæ* & *minoris*. Item alterius, *Actuarij* & *Diacurcumæ majoris* & *minoris*.

Ad horum imitationem eligendo ex ſingulis quæ magis utilia eſſe cenſemus, nos *pulveres* parabimus, qui uti & illorum *ſpecies*, vel per ſe exhiberi poſſunt, cum *liquore* aliquo, vel in *tabulas* priùs redigi, vel cùm aſſervari debent, ut & illæ priùs, cum *Vino generoſo* vel *ſuccis Eupatorij*, vel *Abſinthij*, vel *Fœniculi*, vel *Endiviæ*, aut *ſyrupis*, in *trochiſcos*, vel addito *Saccharo* vel *Melle* in *electuaria* redigi. Fiuntque hi *pulveres* ſequenti modo.

Primus: ℞. *Roſarum rubr.* ʒ.ij. *Abſinthij* ʒ.j. *Cinamom.* vel *Caſſiæ lign.* ℈.ij. *Spicæ*, *Schœnanthi ana* ℈.j. *Maſtiches* ʒ.ß. fiat *pulvis*.

Hujus loco *Trochiſci de Roſis Meſuæ* qui eadem recipiunt, & cum *ſucco Eupatorij* formantur, ſumi poſſunt.

Efficacior erit, ſi *Myrrhæ* ℈.j. & *Croci* ℈.ß. addas, è quibus, additis *roſis* & *ſchœnantho* ſuos *trochiſcos de Roſis Galenus* componit. Et *Nicolaus* ſuos *Trochiſcos de Croco* eodem ferè modo parat.

Secundus: ℞. *Rhabarbari* ʒ.ij. *rad. Aſari*, *Rubiæ ana* ʒ.ß. *Abſinthij Pontici* quod præferunt, vel *Vulgaris*, cùm *viribus* illi uti *odor* & *ſapor* oſtendit, minimè cedat ʒ.j. *Roſarum rubr.* ℈.ij. *ſemin. Aniſi* ʒ.j. *ſemin. Apij* ʒ ß. *Spicæ* ℈.j. fiat *pulvis*.

Ex iiſdem *trochiſci de Rhabarbaro Meſuæ*, additis *amygdal. amaris* parantur, & cum *ſuccis abſinthij* vel *fœniculi* vel *aqua cuſcutæ* formantur, qui hujus loco uſurpari poſſunt. Vel *trochiſci de Abſinthio Meſuæ*, qui eadem quæ *trochiſci de rhabarbaro*, exceptâ *rubiâ*, & præter hæc *maſtichem* & *folium* recipiunt, & cum *ſucco endiviæ* excipiuntur. Vel etiam *trochiſci de Eupatorio*, qui quoque *rhabarbarum*, *aſarum*, *roſas*, *ſemin. aniſi*, ut illa, & præter hæc *ſpodium*, *mannam*, admittunt, & cum *ſucco eupatorij* formantur.

Tertius: ℞. *gummi Laccæ* ℥.j.ß. *Maſtiches*, *Bdellij* vel *Myrrhæ ana* ʒ.ß. *Rhabarb.* ʒ.j. *rad. Rubiæ*, *rad. Aſari ana* ʒ.ß. *rad. Ariſtol. rot. Gentianæ ana* ℈.j. *ſemin. Aniſi*, *Fœniculi ana* ʒ.j. *ſem. Apij*, *Ammeos ana* ʒ.ß. *Croci* ℈.j. *Cinamom.* vel *Caſſiæ lign.* ʒ.ß. *Spicæ*, *Schœnanthi ana* ℈.ß. fiat *pulvis*.

Hæc eadem *compoſitio Dialacca major Meſuæ* recipit, & præter hæc *coſtum*, *ſabinam*, *hyſſopum*, *amygdal. amar. piper* & *zingiber*, quibus *ſpeciebus* horum loco uti poſſumus. Quæ aliàs cum *ſucco abſinthij*, *eupatorij* & *melle*, in formam *electuarij* rediguntur. Eſt & *minor Dialacca*, tantùm è *lacca*, *myrrha*, *bdellio*, *rhabarbaro*, *coſto*, *rubiâ*, *ariſtol. liquirit. croco*, *ſchœnantho*, *pipere* & *melle* compoſita. Sunt & *trochiſci Laccæ Meſuæ* ex *lacca*, *rhabarbaro*, paucis inſuper additis, quoque concinnati. Quibus minoribus *compoſitionibus* tutiùs ferè quàm majori illâ quæ propter *aromata* admodum calefacit, utimur: quorum tamen in *hydrope* frequens uſus.

Eſt & alia *compoſitio* in *hydrope* quoque

admodum in uſu, *Diacurcuma Meſuæ* appellata, ſeu *Diacrocon*, cùm *croci bonam quantitatem* recipiat, ut *obſtructionibus hepatis*, & præſertim *fellis* in *ictero*, quas *crocum* ſolvere docent, magis hoc *remedium* accommodetur, quod quædam cum *dialacca* communia, ut *crocum*, *rhabarb. aſarum*, *coſtum*, *rubiam*, *ſemina aniſi*, *apij*, *ſpicam*, *ſchœnanthum*, *caſſiam*, *cinamomum*, *myrrham*, & præter ea inſuper *meum*, *phu*, *calaminth. ſcordium*, *ceterach*, *ſem. petroſel. Macedon. dauci*, *bacc. juniperi*, *carpobalſamum*, *tragac. opopanacem*, *ſuccum liquirit. abſinthij* & *eupatorij* recipit, & in *electuarium* redigitur. Eſt & *Diacurcuma minor*, ex *croco*, *myrrha*, *coſto*, *ſchœnantho*, *caſſiâ*, *cinamomo* & *melle* tantùm parata.

Quartus *pulvis* ad *lienis affectus* præcipuè directus: ℞. *Cort. rad. capparum* ʒ.iij. *Ariſtoloch. rot.* ʒ.j. *Gentianæ* ʒ.ß. *Ceterach.* ʒ.j.ß. *florum Geniſtæ* ʒ.ß. *ſem. Viticis* ʒ.j. *ſem. Rutæ* ʒ.ß. *gummi Ammon.* ʒ.j. fiat *pulvis.* Qui cum *gummi Ammoniaco* in *Aceto infuſ.* in *trochiſcos* utiliter formatur.

Hujus loco *trochiſcis de Scolopendrio* uti poſſumus, qui eadem continent, vel *trochiſcis de Capparibus Meſuæ*, qui *acorum*, *cyperum*, *calaminthám*, *ſemin. nigellæ*, *naſturtij*, *amygdal. amar. ſuccum eupat.* ſimul recipiunt.

Ex hiſce *pulveribus* uti & aliis *hepaticis*, alij quoque *pulveres* per admiſtionem aliorum fieri poſſunt, Ut: ℞. *pulver.* alicujus ad ſcopum accommodati ʒ.j.ß. *ſpec. Trionſant.* vel *Diarrhod.* ʒ.j. vel loco illius *Santal. trium* ʒ.ß. *quatuor ſemin. frigid. Minor.* ℈.j. *ſeminis Hederæ* ℈.ij. *ciner. inteſt. Galli* vel *Lupi* ℈.j. *Cinamom.* ʒ.ß. fiat *pulvis*: Detur per ſe vel cum *Saccharo*, vel in *tabul.* redigatur, cum *Saccharo* diſſol. in *aqua Abſinthij*, *Cuſcutæ* vel aliis.

Hic præterire non poſſum *pulverem* meum *cachecticum*, qui ob felices ſucceſſus, inprimis in *infantium cachexia febre lenta* comitata, *uſualis* in noſtris *officinis* factus eſt, componitur autem ex ſequentibus: ℞. *Rad.* & *ſem. Pœoniæ excort. ana* ʒ.j. *flor. Roſarum rubrar.* ʒ.ß. *Nucis moſchatæ parum toſtæ* ℈.ij. *Baccarum Lauri parum toſtarum* ʒ.ß. *Spicæ*, *Schœnanthos Croci orientalis*, *ana* ℈.j. *pellicularum Ventricul.* & *Inteſtinorum Gallinarum præparat.* ʒ.j. *Croci martis aperitivi* ʒ.j.ß. *Cinamomi acerrimi* ℈.j. fiat omnium *pulvis tenuiſſimus.*

Trochiſci de myrrha etiam *obſtructiones* aperiunt, & ſi *menſes ſuppreſſi* ſint, ſimul eos provocant: Dantur ſoli, vel aliis *pulveribus* miſti.

Hiſce & *Ventriculo affecto* ſpecies *Arom. roſ. Diagalanga*, *Diacalaminthi* & virium cauſsâ *Diambræ* nonnunquam permiſcentur.

Miſturæ ex enarratis *liquoribus*, atque illis quæ in *ſubſtantia* uſurpantur, diverſæ fiunt, tum *potionum*, tum *electuariorum*, tum *pilularum.*

Potiones in forma *Julepi* ex commiſtione *ſyruporum* cum *aquis* fiunt, tum ad præparandum ante *purgationes*, tum alterandum, ſumendo *ſyrupos* & *aquas* expoſitas: Vel etiam alias *aquas plantarum*, quæ ſolæ non adeò commodè, vel cum tanto effectu bibuntur: uti *Cichorij*, *Endiviæ*, *Hepaticæ*, *Eupatorij* in *hepatis*, & *Cuſcutæ*, *Lupulorum*, *Fumariæ*, *Bugloſſi utriuſque*, *Tamaricis* in *lienis affectibus*, & cum *ſyrupis* miſcendo, uti & aliarum *plantarum aquas.*

Vel talis *Julepus* ſi *calor* & *ſitis* adſint: ℞. *Aquæ fontis* ℔.iij. cui & aliæ *aquæ ſtillatitiæ* permiſceri poſſunt, *Vini gran. quartarium* j. *Aceti albi quartar.* ß. *Sacchari* vel *Mellis quartarios tres*, clarificentur ad uſum; poſſent & parùm decoqui.

Vel fiat *Julepus*: ℞. *ſuccos* aliquos prædictarum *herbarum ad* ℥.j.ß. *Aquæ ſtillatit. duplum*, addendo & *Saccharum*, *clarific.* & *aromatiſ. Cinamom.* cui & *Vinum acidulum* miſceri poteſt.

Lactea potio ex *reſinæ Lariceæ* vel *Abjetinæ* ʒ.j. vel ʒ.ij. diſſolutis cum *Vino dulci*, ob illius inſuavitatem & *Vitello ovi*, non ſolùm abſtergendo *renum ſinus* expurgat, ſed & *hepatis* & *lienis infarctus* admodum exterit *alvum*que ſimul ſolvit.

Electuaria diverſimodè fiunt, exempli gratiâ:

In

In *obſtructione hepatis* & *imbecillitate* : ℞. *conſerv. flor. Cichorij* & *conditura radicum* illius *ana* ℥.j.ß. *conſerv.* vel *condit. radic. Apij offic.* ℥.j. *pulpa carnium Paſſularum* parùm coctæ in formam *rob.* ℥.ij. *pulv. trionſantalon* ℈.j. fiat *electuarium* ; Superbibat *aquas* convenientes.

In *ſplenis* ejusmodi *affectibus* : ℞. *conſerv. Capill. vener.* & imprimis *Aſplenij* , *conſerv. flor. Tamaricis ana* ℥.j.ß. *conſerv. florum Geniſtæ* ℥.j. *cort. rad. Capparum* ʒ.j. *ſeminis Portulacæ* & *Viticis ana* ʒ.ß. cum *Syrupo de quinque radicibus* fiat *electuarium.* Poteſt addi *limaturæ Chalybis præpar.* ʒ.ß. Superbibat poſt aſſumptionem hujus , *aquas ſpleni* dicatas.

In *metu hydropis* : ℞. *conſerv. flor. Cichorij* ℥ j.ß. *conſerv. radic. Apij* ℥.j. *conſerv. flor. Geniſtæ* ℥.ß. *rob de Ebulo* vel *Sambuco* ℥.j. *Amygdal. amar.* ʒ.vj. *medull. ſem. Melonum* ʒ.j. *pulpæ Paſſul.* ℥.j.ß. *raſur. Eboris* & *Cornu cervi ana* ʒ.ß. *rad. Aſari* ℈.ij. *Spicæ, cineris inteſtin. Gall.* vel *Lupi* , vel *Lumbricorum ana* ℈.j. *Syrupi de Abſinth.* ʒ.vj. miſceantur, fiat *electuarium* : Poſſet & *Hepar lupi* addi & *parùm Laccæ* ; Vel ex *ſpeciebus* ſupradictis aliquibus ʒ.j. & cum *ſyrupo de Eupatorio* vel *Radicibus* formari.

Uſitata electuaria ſunt, quorum *ſpecies* ſeu *pulveres* priùs convenire diximus.

Eſt & aliud *Cyphoides Andromachi* dictum, *hepatis imbecillitati* accommodatum , quod de *Vino Arabes* nominant, & rectiùs *Elect. de paſſulis* diceretur ; quod paratur ex *paſſulis, bdellio, myrrha, terebinth. melle, vino, calam. arom. aſpalat. caſſiâ, cinamom. ſchœnantho, ſpica, croco.* Sunt qui addendo *ſem. hyoſcyami* & *opium*, ex ea *opiatam* faciant.

Nos ad illius ſimilitudinem , *electuarium de Paſſulis* ejuſmodi componemus : ℞. *Paſſul. mundat. quartar.* j. coquantur in *Vino*, addendo *Mellis* ℥.iij. contundantur in *pultem*, miſce *pulveris Calami aromat. officinarum, Cinamom. Caſſiæ ana* ℥ j.ß. *Spicæ, Schœnanthi ana* ʒ.ß. *Croci* ℈.j. fiat. *electuarium.*

Confectio Raved Seni Meſuæ in *obſtructionibus* utilis ; paratur ex *rhabarb. ſuccis abſinthij, eupatorij, amygd. amar. fumariâ, ſem. aniſi, apij, ſpicâ, croco, caſſia lign. ſchœnantho, myrrhâ, melle.*

Item *Diacoſtum Meſuæ* ; quod fit ex *coſto, ariſtol. rhabarbaro, aſaro, caſſiâ lign. cinamom. ſemin. apij, aniſi, ſchœnantho, myrrhâ, croco* & *ſaccharo.*

Electuarium de Scoria ferri Rhaſis, in *ſplenis affectibus*, ex *myrobal. ſcoriâ ferri* in *aceto* infuſ. *thure, ſpicâ, ſchœnantho, ammi, melle, zingibere, pipere* paratur.

De Chalybis limatura electuarium etiam in uſu eſt.

Pilulæ ex *ingratis pulveribus* prædictis, vel *trochiſcis* formari poſſunt ; vel *Bolus* aliquis & ſic deglutiri :

Vel alia alio modo ad bibendum vel comedendum aliàs incommoda ſic aſſumi ; ut : ℞. *Hepatis lupi præpar.* ʒ.j. *cineris inteſtin. Lupi.* vel *Gallin.* ℈.ß. *Stercoris anſerini ſicci* vel *columbini* ℈.j. cum *ſucco Abſinthij*, fiat *maſſa* : Capiat frequenter ; Poteſt & *Chalybis limatura* addi ;

Aut *ſucci* omnino *amari* , aut *extracta* coctione eouſque ut in *pilulas* formari queant indurata ſic deglutiri poſſunt : Vel ſi *molliores*, *pulveribus* additis ſic incorporari, hoc vel etiam alio modo : ℞. *extracti* ſeu *ſucci inſpiſſ. radic. Gentianæ*, vel *ſummit. Centaurij min.* & *Abſinthij* , incorporetur *pulveris radic. Aſari* ʒ.ß. *ſeminis Apij., Petroſel. ana* ʒ.j. *Spicæ, Schœnanthi ana* ℈.j. fiat *maſſula.*

In *duritie* & *ſcirrho viſcerum* uti & *obſtructionibus* ex *gummi Ammoniaci* ʒ.ß. vel ℈.ij diſſolutis in *Oxymelite* vel *Aceto* , *ſimplicibus* vel *ſcilliticis*, aut etiam *ſucco Iridis* vel *Bryoniæ, bolus* vel *pilulæ* formantur, commodiusque ſic ſumuntur.

Poſſunt & alia illi miſceri , veluti : ℞. *gummi Ammoniac. diſſol.* in *ſucco Iridis* ʒ.j. *pulver. rad. Filicis* ʒ.ß. *fol. Ceterach* , *ſeminis Viticis ana* ℈.j. *limaturæ Chalybis præpar.* ʒ.ß. *hepatis Lupi præpar.* ℈.j. cum *Oxymel.* vel *Felle urſi* , quod *durities* admodum & *obſtructiones* diſſolvit, fiat *maſſa pilul.* Capiat. ℈.ij. per vices.

Alia quædam *gummi* eadem ratione ex-

hibita idem ferè præſtant, uti *Galbanum, Bdellium, Sagapenum* vel *gummi Pini*, item *Lacca* cùm in *hydropem cachexia* vergit, ſeparatim junctimve, & cum *Opopanace* ſumpta.

In *ſplenis obſtructionibus*: ℞. *gummi Pini* ʒ. ß. *Viſci quercin.* ℈. j. cum *Cera* fiant pilulæ.

Maſtiche, Myrrha, Styrax, cæteris gummi vel *pulveribus* admiſta ſimiliter dantur: Uti & *Aſphaltum*, ſeu *Bitumen* verum, illudque durius quod *Gagatem lapidem* vocant.

Vel fiant tales *pilulæ*, quæ loco *electuarij Cyphoides*, cùm *ingrata* & *glutinoſa* contineat, uſurpari poſſunt: ℞. *Myrrhæ, Bdellij ana* ℥.ij. *Croci* ʒ.ß. *Spicæ*, *Schænanthi ana* ℈.j. cum *Terebinthina* fiant *pilulæ*: Capiat *portionem*.

Extrinſecùs ſi *hepatis* vel *lienis imbecillitatis* causâ, vel qua *obſtructa indurátave* aut *ſcirrhoſa* ſunt, *cachexia* oriatur, *hypochondriis*, *dextro* ſi *hepar* laboret, *ſiniſtro* ſi *lien*, & circa *poſteriora* magis, cùm *lien*, *ventriculo* ſubjaceat, & verſus *ſuperiora*, cùm *ren ſiniſter* illi ſubjaceat, *remedia* applicabuntur. Nonnunquam & *univerſo ventri*, ſi in *venis meſeraicis obſtructio* quoque ſit, vel *glandulæ meſenterij*, uti ſæpè fit, *induratæ* ſimul ſint. Applicando ea quæ attenuando, & incidendo, ſi *obſtructiones* adſint, ſolvant. Vel ſi *durities*, primùm quæ eam emolliant, mox etiam diſcutiant, eligendo *validiora*, ſi *lien affectus* ſit, cùm compacta magis illius ſit ſubſtantia, addendo in utriuſque *viſceris* ejusmodi *morbis*, quæ *proprietate*, vel etiam *levi aſtrictione* prædita, illa ſimul roborant, & ſi *flatus* adſint, qui in *ſiniſtro hypochondrio* frequentiùs, *ventriculi* potiùs quàm *lienis* cauſsâ, cujus ſubſtantia *flatibus* impleri, uti putarunt, minimè poteſt, occurrunt, quæ eos ſimul diſcutiant, *ventriculum debilem* aliquo pacto foveant. In hoſce uſus ſequentia *remedia* parantur.

Inunctiones variis modis fiunt, in *obſtructionibus* potiſſimùm *hepatis*: ℞. *olei Amygdal. amar. Nardini ana* ℥.j.ß. *olei Cheirini* ℥.j. *olei Roſacei* vel *Maſtichini* ℥.ß. *ſuccorum Apij* vel *Petroſel. offic. Aceti ana* ℥.ß. fiat decoctio ad *ſuccorum* conſumptionem, adde *rad. Aſari. ſeminis Apij* vel *Petroſel. offic. ana* ʒ.j. *Santalorum omnium* ʒ.ß. *Spicæ*, *Schænanthi ana* ℈.j. Poſſunt addi *pulv. radic. Cyperi* vel *Roſarum rubr.* & *Ceræ q. ſ.* fiat *Unguentum*.

Oleum in quo *Hepar lupi* inciſum coxerit, *hepatis regioni* inunctum, *imbecillitatem* illius corrigere, *ſanguificationem*que admodùm juvare docent. Uti & ſi ex *Hepate Galei piſcis* vel *Rajarum* eodem modo *oleum* paretur.

In *lienis obſtructionibus* ſic fieri poterit: ℞. *olei Capparum* ℥ ij. *olei Abſinthini, olei Amygdal. amar.* vel *nucleorum Perſicorum*, *ſucci Ebuli, Aceti fortis ana* ℥.j. *pulv. rad. Ariſtoloch. Aſari, ſeminis Viticis ana* ʒ.ß. *Spicæ utriuſque ana* ℈.j. *Ceræ q. ſ.* fiat *Unguentum*.

Vel decoquantur in *Olei communis partibus* ij. *Vini parte* j. *Aceti parte ſemiſſe*, *Tamaricis folia* vel *flores*, *rad. Capparum*, & *radix Gentianæ*, *folia Ceterach*: Et ex eo *oleo* fiat *inunctio*.

In *duritie* & *ſcirrho* horum *viſcerum*, *hepatis* præſertim: ℞. *olei Liliorum*, *Irini ana* ℥.ij. *olei Amygdalar. dulc. Chamæmelin.* vel *Anethini* aut *de Meliloto ana* ℥.j.ß. *Axungiæ Gallinæ* vel *Anſeris*, *medullæ cruris Vituli* vel *Cervi ana* ℥.j. *ſucci Iridis* ℥ ij. *ſucci Apij* ſeu *Petroſelini* ℥.j. *gummi Ammoniac.* diſſol. in *Aceto* ʒ. vj. coquantur ad conſumpt. *ſuccorum*, adde *pulveris rad. Cyclaminis* & *Bryoniæ ana* ʒ.j. *rad. Aſari* ʒ.ß. *Spicæ* ℈.j. *Ceræ, q. ſ.* fiat *Linimentum*.

Oleum in quo radix *Cucumer. agreſtis, Bryoniæ, Cyclaminis, Liliorum bulbi*, addito *Vino* & *parùm Aceti* coxerint, inunctum, valde eſt efficax.

Si *lien induratus* ſit: ℞. *olei Irini* ℥.iij. *olei de Capparibus* ℥ j.ß. *ſucci Mercurialis, Ebuli* vel *Sambuci*, *Aceti ana* ℥ j. *gummi Ammoniaci* diſſol. in *aqua Vitæ Bdellij* vel *Galbani ana* ʒ.vj. *Opopan.* ℥.ß. coquantur ad conſumptionem *ſuccorum* adde *pulv. rad. Cucumer. ſylveſtr. Cyclamin. ana* ʒ.j. *Aſari* ʒ.ß. *Ceræ q. ſ.* fiat *Unguentum*.

Vel: ℞. *rad. Cyclaminis* ℥.j. *rad Bryoniæ* ℥.ß.

℥.ß. *radic. Capparum* ʒ.ij. *rad. Aſari* ʒ.j. *Spicæ* ʒ.ß. *baccarum Lauri* ʒ.ij. contundantur & coquantur in *Olei* & *Aceti æquis partibus*, ſumanturque hujus *Olei* ℥.iiij. *mucilag. ſeminis Lini* & *Fœnigr. ana* ℥.j. *gummi Ammoniaci* diſſol. in *Aqua vitæ* ℥.j. *Styracis liquidæ* ʒ.j. *axungiæ Gallinæ* ℥.j. *Ceræ q. ſ.* fiat *Unguentum.*

Emplaſtrum ex *gummi Ammoniaco*, additis nonnunquam & aliis *gummi generibus*, diſſolutis in *Aceto forti* paratum, *calidum*que *ſplenis regioni* applicatum, illius *duritiem* emollit; addito *pauco Oleo ſpicæ*, meliùs penetrat & operatur.

Uſitata *unguenta* & *emplaſtra* pro *viſceribus induratis* ſunt *unguentum Dialthææ*, *emplaſtrum de Meliloto*, quæ efficaciora fient, ſi *gummi* prædicta illis addantur. Idem *emplaſtrum Diachylon ireatum* & *gummatum*, *Ceroneum*, *Polyarchon Galeni.*

Cataplaſmata in *lienis duritie* præcipuè uſurpantur. Quæ, cùm admodum emollire volumus, parantur, ex *rad. Liliorun*, *Cæparum*, *Allij*, *Scillæ*, *Bryoniæ*, *Cyclaminis*, *Dracunculi*, *Iridis*, *Raphani*; *ſeminibus Lini*, *Fœnigræci*, *foliis Braſſicæ*, *Hederæ*, *Abſinthij*, *Centaurij*; *floribus Sambuci*, *Meliloti*, *Chamomill. Ficubus*, *Paſſulis*, decoctis in *Vino*, *Aceto* & *Oleo*, addendo *farin. Cicerum* vel *Lupinorum*; & *lienis* causâ, *radic. Capparum*, *fol. Ceterach*, *Tamaricis*, & cùm diſcutere ſimul volumus, *Iſatidem*, *Lepidium*, *Teucrium*, *Linguam canis*, *Urticam*, *Pulegium* eaque omnia decoquendo in *Vino Aceto* & *Oleo*, & contundendo, cum *farina Lupinorum* vel *Cicerum.*

Radix Mandragoræ cocta in *oleo Lini* vel *Amygdal. dulc.* & *Aceto* efficaciſſimum *remedium:* uti & *Cicuta* vel *Hyoſcyamus* ſic applicata. Item *radices Liliorum* eodem modo coctæ & contuſæ. Quibus *gummi*, *olea*, *pulveres*que convenientes addi poſſunt.

Splen vulpis vel *hœdi lieni* applicatus, integer vel contuſus, in ejusmodi illius *affectibus* utilis cenſetur. *Sanguinem*, qui è *vena poſt aurem* ſecta emittitur, inunctum *lieni*, idem efficere, *veteres* prodiderunt.

Lapis molaris vel *pyrites*, aut aliis *ſiliceus durus candens*, ſi in *Aceto acerrimo* extinguatur, *pannis*que *linteis* involutus, *ſpleni duro* ſæpè adhibeatur, illum emollit. Vel ſi ab iisdem *lapidibus candentibus Aceto* aſperſis, *vapor* elevatus *pannis* excipiatur, & cum illis ſic *lateri* admoveatur, vel *vapor* ipſe *latere* excipiatur.

Aſium lapidem cum *Calce viva*, ex *Aceto* illinire jubet *ſplenis regioni Dioſcorides.*

Fotus fiunt in *hepatis obſtructione* hoc pacto: ℞. *Abſinth. Eupator. ſummitat. Centaurij ana* M.j. *radicis Aſari* ℥.ß. *Santalorum omnium* ʒ.iij. *Caſſiæ ligneæ* ʒ.ij. *Spicæ nardi*, *Schœnanthi ana* ʒ.j. *ſeminis Apij*, *Cuſcutæ ana* ʒ.j.ß. fiat decoctio in *Vini* & *Aquæ æquis partibus:* Pro *Fomentatione.*

In *liene obſtructo* fiunt *fotus* ex *decocto* facto in *Aqua*, *Vino* & *Aceto*, *radicum Capparum*, *cort. Fraxini* vel *Tamaricis*, *Sambuci*, *herb. Abſinthij*, *Aſplenij*, *Cuſcutæ*, *florum Chamomill. Geniſtæ*, *Tamaricis*, *Sambuci*; *ſemin. Portulacæ*, *Viticis*, *Apij*, *Fœniculi*, addendo parùm de *radice Cyperi*, & *Spicâ* vel *Schœnantho.* Huic *decocto ſuccus Apij* quoque miſceri poteſt.

In *induratis* & *ſcirrhoſis viſceribus* fiunt ex *decocto* in *Aqua*, *Vino*, *Aceto*, vel *decocto inteſtinorum* facto, *plantarum* ſequentium, ut *radic. Althææ*, *Liliorum*, *Bryoniæ*, *Iridis*, vel etiam *Panacis* & *Ulmi*, *herb. Malvæ*, *Althææ*, *Geranij*, *Marrubij*, *Abſinthij*, *florum Chamomill. Meliloti*, *Anethi*, *Sambuci*, *Violarum*, *ſemin. Lini*, *Fœnigræci*, *Malvæ*, *Althææ*, *Ficuum*, *Paſſularum*, additis *rad. Aſari*, *Spicâ utraque:* Et ſi magna *emollitione* opus ſit, *rad. Cucumeris aſini*, *Cyclaminis*, *Mandragoræ.* Sin magis diſcutiendum, *Calamintha*, *Pulegio*, *Origano*, *Meliſſâ*, *Thymo*, *fl. Stœchados* vel *Lavandulæ.* Quòd ſi in *liene* ſit *durities*, vel *ſcirrhus*, admiſcenda quædam de priori *fotu.* Qui efficacior redditur, *ſucco Bryoniæ* vel *Iridis* addito.

Ex *ſuccis* ejuſmodi, miſcendo & *ſuccum Cyclaminis*, vel *Cucum. aſini*; item *Apij* & *oleum Amygdalar. amar.* vel *de Cappari-bus*, cum *Vino* & *Aceto* eoque *acri* vel *ſcilli-*

tico,

tico, cauſâ *lienis*, *fotus* facti, valde emolliunt.

Vel ſi in *Aceto acerrimo*, *Marchaſita*, extinguatur, in eoque *pannus duplicatus* vel *filtrum* madefactum, *lienis regioni* applicetur.

Epithemata hepati imbecilliori vel *obſtructo* quoque aliquid emolumenti afferre poſſunt, hoc pacto: ℞. *aquarum Endiviæ* vel *Cichorij* ℥.iij. *aquæ Apij* ℥.ij. *aquarum Abſinthij*, *ſummitatum Centaurij* vel *Gentianæ ana* ℥.j. *Aceti roſacei* ℥.ij. *Santalorum omnium*, vel *ſpecierum Trionſantalon* ʒ.j. *radic. Aſari* ʒ.ß. *Spicæ, Schœnanthi ana* ℈.j. miſce.

Sacculi ex iiſdem ex quibus *fotus* parati, loco illorum applicari poſſunt.

Regimine utendum exquiſito; in *Victus ratione*, cavendo à *lentis, craſſis, crudis alimentis* & præſertim *præpoſtero* illorum *uſu*, à *fructuum horariorum* nimio eſu & *aquæ frigidæ* immoderata & intempeſtiva *potione*, maximè ſi inde *cachexia* prodierit, uti & à *ciborum* varietate. Condiendo quoque *cibos* illis quæ eorum *concoctionem* adjuvant, in *ventriculi imbecillitate* deſcriptis, cùm *primæ concoctionis vitium* non emendet altera, atque incoquendo & infarciendo *cibos* iis quæ aperiunt & abſtergunt, in *cachexia* expoſitis. Inter quæ *Saccharum* in *conditurís*, non tàm ob *gratiam*, quàm *abſterſionem*, & quòd in eo ſingulare, à paucis obſervatum, quia à *putredine* arcet, commendandum.

Ab *hepatis* vel etiam *lienis intemperie calida*, quam & *ſiccitas* ſequi ſolet, ſi *cachexia* ſuborta ſit, quæ in *hydropem aſcitem*, uti dictum, facilè degenerat, antequam ille ſuperveniat, vel etiam in illius principio, ad *intemperiem calidam viſceris affecti*, quæ adhuc remanſit, emendandam, *imbecillitatem* quæ inde ſecuta eſt, corrigendam, & ſi *obſtructiones* aliquæ acceſſerint, ad eas reſerandas, *remediis* utimur intus foriſque, quæ nonnihil refrigerando illa ſimul roborent, *hepar* præſertim, ne nimiùm *frigidis* lædantur, quapropter quæ *caliditate* aliqua & *levi aſtrictione* prædita, illorum *vires* conſervant, ut *ſpicam, abſinthium*, *frigidis* permiſcemus, & ſi *obſtructiones* concurrant, *aperientia* atque *abſtergentia* ſimul addimus. Quòd ſi verò jam *induratis* vel *fiſſis viſceribus*, *hydrops* radices egerit, tunc eo modo ſicuti in *hydrope aſcite* docuimus, in *cura* procedendum. Antequàm verò hæc adveniant, *curatio* ratione *cachexiæ* illius, ſequenti modo erit inſtituenda.

Purgationes ex illis quæ *bilem* maximè reſpiciunt, atque ex *Rhabarbaro* cæteriſque quæ *hepar* non adeò accendunt, ſi *recrementorum* ſit abundantia, ſunt inſtituendæ. Eligendo ejuſmodi *purgantia* ex illis quæ in *cachexiæ* prioribus cauſis quoque deſcripta ſunt.

Alterationis cauſâ in *victu*, *juſculis* incoquant *Endiviam*, *Scariolam*, *Cichorium*, *Lactucam*, *Sonchum*, vel ea cocta comedant, vel iiſdem in *Acetariis* utantur. *Fructibus* veſcantur *acidulis*, *coctis*, vel *ſucco* ipſorum *cibos* condiant, vel pro *condimentis* utantur, ut *ſucco Granatorum acidorum*, qui effervescendo *vinoſus* factus, *Vinum granatorum* dicitur: vel *ſucco Ribium Berberum*, *Uvæ agreſtis*, *Limonum*, *Citriorum* eo modo utantur.

Potus ordinarius ſit *Vinum album tenue, dilutum aquâ coctâ.* Vel ſi ſumma *ſitis* urgeat, *Aquam* bibant, cui *Aceti* vel *Succi acidi* permiſtione, *vinoſitas* quædam vel *aciditas* concilietur, vel illâ *vinum* temperetur. *Decoctum radic. Cichoreæ*, loco potus uſurpari poteſt, ſolum vel *Vino* miſtum: Sic quoque *Decocta radicis Acetoſæ, Filicis, & Graminis*, per ſe ſola, aut *vino* miſta loco *potus* uſurpari poſſunt, quæ ſi *ſpiritu Salis* aut *Vitrioli* aliquot guttis affuſis *acida* reddantur, adhuc *gratiora* & *efficaciora* erunt.

Julepus utilis per vices ſumendus: ℞. *ſuccorum acidorum* unum vel plures ad *quart.* j. *ſucci Endiviæ* ℥.ij. *Aceti* ℥.j. *Aquæ roſ.* ℥.ij. *Sacchari q. ſ.* decoquantur in *formam Zulapij*, & utatur, *Camphoræ tantillum* aliqui permiſcent, quæ *penetrationis* potiùs cauſſâ, quàm *refrigerationis* proderit.

Decoctum medicatum ſic fit: ℞. *Endiviæ* M.j.

Ace-

Acetoſæ, Lactucæ, Polytrichi ana M.ß. *Tamarindorum* ℥.j. *Prunorum acidorum numero* xij. *ſeminum Portulacæ*, *Endiviæ*, *Cuſcutæ ana* ʒ.j. *quatuor ſeminum Frigidorum majorum* ʒ.ij. *ſeminis Berberis* ʒ.j.ß. *Roſarum*, *Violarum ana* P.j. coquantur in *Aqua*, addendo *Aceti roſacei* ℥.ij. & in colatura adde *ſuccum* aliquem ex ſupradictis, *Sacchari q. ſ.* His *Rhabarbarum* vel *Mannam*, cùm laxare volumus, addimus.

Syrupi uſitati ſunt *Endiviæ* & *Cichoreæ ſimplices* & *compoſiti*, atque ex *acidis* qui *acetum* recipiunt, ſicuti hi jam priùs in *Cachexiæ* prioris *cura* deſcripti ſunt. Quibus & *refrigerationis* cauſâ, *ſyrupos de Acetoſitat. Citri*, *de Limonibus*, *Granatorum* uti & alios, ut *Violarum*, *Portulacæ*, *Nenupharis* addere poſſumus: Item alios de novo ex *ſucco Ribium*, *Berberum*, aliisve *ſuccis acidis* coctos.

Aquæ hîc quoque præcipuè ſumuntur ad *ſyrupos* diluendos, vel alio modo ſumendos, *Endiviæ*, *Cichorij*, *Hepaticæ*, *Cuſcutæ*, quibus & *viſcerum roboris* cauſsâ, *Eupatorij*, *Abſinthij*, ſimilesque *aquas* miſcemus.

Pulveres ſeu *ſpecies*, quæ per ſe aliàs ſumuntur, aliàs in alias *formas*, *trochiſc. tabularum, electuariorum, pilularum* rediguntur, ſequentibus modis uſurpari poterunt; Quorum hic valdè conveniens, etiam in *obſtructionibus*: ℞. *Santali rubri* & *albi ana* ʒ j. *Santali citrini* ʒ.ß. *florum Roſarum rub.* ʒ.ij. *florum Violarum* ʒ.ß. *quatuor* vel *trium ſeminum Frigidorum majorum* ʒ.j.ß. *ſeminis Portulacæ*, *Endiviæ ana* ʒ.ß. *Antiſpodij ex ebore*, vel *raſuræ Eboris* ℈.ij. fiat *pulvis*, qui cum infuſione *gummi Tragacanthi* in *aqua Roſarum*, vel cum *ſucco Berberum* in *trochiſcos* formari poteſt.

Si *Rhabarbarum* addamus & *Camphoram* tunc *Diatrionſantalo Nicolai* nonnihil reſpondebit; quod præter ea quæ hunc *pulverem* ſubintrant, etiam *ſuccum liquiritiæ*, *gummi arabicum* & *amylum* recipit, ſæpeque *duplicato rhabarbaro* uſurpatur: Quâ *compoſitione* uſitatâ, loco prioris uti poſſumus.

Eſt & alia *compoſitio* magis *operoſa*, *Diarrhodon abbatis Nicolai*, quæ & *ſantala*, *roſas*, *violas*, *quatuor ſemin. frigid. major.* & *minora*, *ſpodium*, *gummi arabicum* & *tragacanthum*, *ſuccum liquirit. rhabarbarum* & *camphoram*, uti *diatrionſantalon*, & præter hæc, *aſarum*, *gran. berberis*, *ſem. aniſi*, *fœniculi*, *ocimi*, *papaver. maſtichem*, *crocum*, *ſpicam*, *cardamomum*, *lignum aloës*, *garyoph. cinamom. moſchum*, *margaritas*, *os de corde cervi* recipit: In *obſtructionibus* quoque uſurpari ſolita minusque calefaciens.

Sunt & *trochiſci Diarrhodon Nicolai*, ex *roſis*, *ſantalis*, *ſpodio*, *croco* & *caphurâ* tantùm parati, *ſimpliciores* longè quàm prior *compoſitio*.

Uti & *trochiſci de Santalis*, ſed magis *ſtyptici*; qui *ſantalos*, *roſas*, *quatuor ſem. frigid. majora*, *ſemen portulacæ*, *ſemen berberis*, *ſpodium*, *camphoram*, & *bolum* inſuper recipiunt.

Vel alij *aſtrictione* quoque præditi, *Trochiſci de Berberibus*.

Quorum loco hiſce uti poſſumus minùs *ſtypticis*: ℞. *trium Santal. Roſar. ana* ʒ.j. *Rhabarbari* ʒ.j.ß. *Spodij ex ebore* ʒ.j. *ſeminis Endiviæ*, *Portulacæ*, *Acetoſæ ana* ʒ.ß. *ſeminis Melonum* ʒ.j.ß. *Camphoræ* ℈.ß. *Sacchari* vel *Mannæ* ʒ.ij. fiat *pulvis*, vel cum *infuſione gummi Tragacanthi* fact. in *aqua Endiviæ*, fiant *Trochiſci*.

Pulvis foliorum Endiviæ & *Cichoreæ*, cum *vino* frequenter ſumptus, probatur, cui *ſemen Securidacæ* aliqui addunt, & ad gratiam parùm *Cinamomi*.

Tabulæ ex enarratis *pulveribus* uſitatis *Diatrionſantalon* & *Diarrhodon* factæ, præcipuè in uſu ſunt. Quæ & ex aliis ſimili ratione parari poſſunt, additâ interdum *conſervâ florum Cichorij*, aliisve.

Ex *ſucco berberis tabulas* valdè jucundas, *calorem* contemperantes, ſic parari curamus: ℞. *ſucci racemorum Berberis maturorum* ℥.iij. *Sacchari* ℔.j. *Aquæ fontis* vel *Endiviæ* vel *Roſar. q. ſ.* Coquantur & redigantur in *formam tabularum*.

Eadem ratione *tabula* ex ſuccc *Ribes*, *Gra-*

natorum, *Limonum*, *Citri* factæ, idem præſtant, gratæque admodum ſunt.

Electuaria varia ex hiſce *conſervis*, *conditu-ris pulveribus*que concinnari poſſunt. veluti hoc pacto: ℞. *conſerv. florum Cichorij*, & *rad. Cichor. condit. ana* ℥.j.ß. *conſerv. Violarum*, *Capilli veneris* & *Bugloſſi ana* ℥.ß. *ſem. Melonum medullæ* ʒ.j.ß. *pulveris Trionſantalon* ℥.j. Cum *ſyrupo de Acetoſa*, fiat *Electuarium humidum*, vel illius loco addito *Saccharo roſato tabulato*, *conditum*.

Opiatas aliqui ad *hepar refrigerandum*, ut *Philonium*, ſed nullo ſucceſſu, cùm *calida* recipiat, exhibent.

Aquarum atramentoſarum acidarum naturalium, more uſitato ad aliquot ſeptimanas continuatus *potus*, uti in priori *cachexiæ cura* deſcripſimus, ad *calorem hepatis* corrigendum, præter cætera illic expoſita commoda, magnam affert *utilitatem*, ſi maturè antequam *hydrops* ingruat, *aqua*que jam in *pedibus* & *ventre* coacervetur, hoc fiat, nam eâ jam è *venis* excidente, cùm illius copiam augeat, ampliùs minimè juvabit, ſed potiùs *tumorem* in *hydrope* augebit, ſi præſertim, uti tunc ferè fit, parùm mingant, interim tamen multùm bibant, quod proin pluribus nocuiſſe deprehendimus, unde tutiùs foret, ſi *bibones* illi, quibus *perpetua ſitis calorem hepatis* præſagit, etiam antequam *cachexia* invaderet, *vinum* temperarent, *aquam* in *potu* ordinariè, vel per vices uti & quotannis vel alternis annis biberent.

Extrinſecùs applicatis, horum *viſcerum* & *hepatis* præſertim *intemperiem calidam* quoque nonnihil *refrigerantibus*, uti & *ſiccitatem humectantibus* emendabimus, additis ſemper iis, quæ ne ab illis lædantur, *levi aſtrictione* & *proprietate* impediunt. Uti ſequentia exiſtunt.

Inunctio refrigerans & humectans: ℞. *ol. Violac. Nenuph.* vel *Cucurb.* vel *de Salicibus lotorum* in *Aceto* vel *ſucco Endiviæ* ℥ ij. *ol. Cydoniorum*, *Roſarum*, *Myrti* vel *Myrtillorum* aut *Lentiſcini ana* ℥.j. *ol. Maſtichini* ℥.ß. *ſeminum Frigidorum minorum* & *Acetoſæ*, *florum Roſarum ana* ʒ.ß. *Santalorum omnium* ʒ.j. *Spicæ* ℈.j. *Camphoræ* ʒ.ß. *Ceræ q.ſ.* fiat *Unguentum*.

Alia magis *hepati* appropriata: ℞. *ol. Roſacei* & *Violacei ana* ℥.j.ß. *ol. Nenuph. Abſinthini ana* ℥.j. *ſuccorum Endiviæ* ℥.j.ß. *ſucci Eupatorij* ℥.j. *Aceti roſacei* ʒ.vj. decoquantur ad *ſuccorum* conſumptionem, adde *Santali rubri* & *albi ana* ʒ.j. *ſeminis Endiviæ*, *Portulacæ ana* ʒ.ß. *Spicæ nardi* ℈.j. *Ceræ q.ſ.* fiat *unguentum*. Hiſce & *Camphoram* quandoque vel *trochiſcos de Camphora* addunt.

Uſitatum ad *hepatis intemperiem* eſt *Unguentum Santalinum*, quod fit ex *ſantalis tribus*, *roſis*, *ſpodio*, *bolo*, *camphorâ*, *oleo roſaceo* & *cerâ*.

Item *Unguentum Roſaceum*, quod è *roſis* illarumque *ſucco*, & *oleo amygdalarum dulcium* paratur: cui *opium* aliqui addunt, quod cùm non refrigerare ſæpe jam oſtenderimus: eo nomine nihil juvabit, niſi cùm *durities* adeſt, ad eam emolliendam, quod *narcotica* præſtare docuimus, cæteris permiſceatur.

Poſſet & *infrigidans Galeni* adhiberi additâ *Spicâ*.

Epithema hepati applicandum ſic commodè fit: ℞. *aquæ Endiviæ*, vel *Cichorij*, *Hepaticæ ana* ℥.iij. *aquæ Violarum* vel *Lactucæ* vel *Solani*, *Roſarum ana* ℥.ij. *aquæ Abſinthij* ℥.j. *Aceti roſacei* vel *Vini aciduli* ℥.j.ß. *Santalorum omnium ana* ʒ.ß. *Spicæ nardi* ℈.j. *Camphoræ* ℈.ß. miſce. Poſſunt & *ſucci Intybacei* addi: Item *aqua Acetoſæ*, *Apij*, *Cuſcutæ*, & *pulveres ſeminum Portulacæ*, *Endiviæ*, *Apij*, *Roſarum rubrarum*, *Spodij* & *Maſtiches*, ob *Ventriculum* vicinum.

Fotus ad idem fit ex *decocto* facto in *Aqua communi* vel *ſtillatitia* convenienti, addito *Aceto roſaceo* vel *Vino* ex *herbis Endiviâ*, *Cichoreâ*, *Abſinthio*, *ſeminibus quatuor Frigidis majoribus* & *minoribus*, cui *Cyperus*, *Spica*, *Schœnanthum*, aliive *pulveres* expoſiti induntur.

Vel in *ſacculo* hæc cocta, expreſſa dein applicanda, qui & ex *pulveribus*, *ſeminum Frigidorum minorum*, *flor. Violarum*, *Roſarum*, *Nymphææ*, addito *Spodio* & *Spicâ*, in *pan-*

no

no incluſis parari poterit, ſicque irroratus priùs in *aquis* deſtillatis & *Aceto*, apponi.

Portulaca recens contuſa cum *aqua Roſarum* & *Aceto* commodè applicatur, cui & *Camphora*, aliaque addi poſſunt.

Vel *Cataplaſma* ex *farina Hordei*, vel *Lentium*, inſpiſſatum *ſucco Endiviæ* vel *Portulacæ*, *Oleo*que *Roſaceo*, vel etiam aliis ex ſupradictis admoveatur.

In *Vivendi ratione* potiſſimum ſibi caveant à *Vino generoſo*, à *Cibis acribus*, *aromatiſatis*, *ſalſis*. Utantur potiùs *humectantibus juſculis*, *carnibus*, cujuſmodi in *hecticis* deſcripta fuerunt, ſic fortè *ſiccitas* hæc à *calore* nata, in *viſceribus* impreſſa poterit corrigi, quod ægrè fit, ubi jam confirmata fuerit.

A *bile* qui naſcitur *icterus*, in quo *corpus alieno colore* tingitur: Si ob *copiam* ejus, citra alium *morbum* eveniat, cùm natura per hanc viam non convenientem ſe exoneret, *bilis* hæc potiùs ad *inteſtina* erit revocanda. Quod & in *febribus* ſi *icterus* eas comitetur, erit faciendum. Si verò eam ſequatur, *febrem*que per *ſudores* ſolvat, *motus* hic *naturæ* potiùs promovendus quàm impediendus erit. In aliis *morbis* quibus *icterus* junctus eſt, ſi hoc fiat, illorum potiſſimum habenda eſt ratio, *bilem* interim ſemper per vias decentes evacuando, & per *alvum* ac *urinas* revellendo ac derivando. Quòd ſi *ſegregatio* illius impedita ſit, ob *hepatis obſtructiones*, *durities*, *ſcirrhos*, *corruptionem*, unde & *hydrops*, vel ſi *inflammatio* adſit, pro ratione *effectuum* horum procedendum, & *curatio* inſtituenda. Si *excretio* ob *pori cholidochi obſtructionem* accidat, eadem quæ in *obſtructione hepatis*, uti & ſi illius ſit *inflammatio*, quæ in *inflammatione* illius deſcripta, exhibebuntur atque admovebuntur. Si à *veneno* ſumpto *icterus* procedat, huic ſubitò evacuando, *cura* adhibebitur, per *vomitum*, *clyſmata*; ſi ab *ictu* aut *morſu beſtiæ*, per ea quæ foràs *venenum* rurſum evocant, ut *cucurbitulas* aliaque. Dein exhibenda quæ illius *perniciem* retundunt, *antidota* aliáve, inter quæ *Cornu cervi* & *Ebur*, & *veneno* reſiſtunt, & *ictero* ſanando appropriata ſunt. Præter quæ *cauſſæ* ratione adminiſtrata, hujus *ſymptomatis coloris* ſcilicet *præternaturalis* occaſione, ſi ſublatâ cauſâ remaneat, *topicis* adhibitis, reliquias extergemus: Fiuntque hæc omnia per ſequentia *remedia.*

Sanguinis detractio ſi *copioſa bilis* in *venæ cavæ ramis* inſit, & nil alioquin obſtet, quia *portionem* illius evacuat, ea ratione proderit; quam & poſtea *ſanguine* refrigerato & concreto, non *ſanguini*, ſed *ſero flavo* permiſtam eſſe, illius *flavities* oſtendit.

Sunt qui *venas* in *fronte*, vel ſub *lingua*, ad *flavitiem oculorum* & *faciei* auferendam, aperiunt, exiguo ſanè commodo.

Alioquin niſi copia illius in *venis* ſit, cum exhauriendo *venam cavam*, ut faciliùs è *venis meſeraicis* poſtea *ſanguis* & cum eo *bilioſus humor* in eam transferatur, ratione *icteri*, niſi fortè alterius *morbi* comitis cauſâ inſtituatur, parum proderit. Quod & in *menſtruis provocandis* intelligendum, cùm & hæc à *vena cava* prodeant: quæ ſi in *ictericis* uti & *cachecticis ſuppreſſa* ſint, *venæ ſectione* aliáve *arte*, niſi priùs hæc ſanentur, cùm ab illis *ſuppreſſio* illorum potiùs, quàm à *menſtruis retentis* hi *affectus* proveniant, uti alibi oſtendimus, vix promoventur.

Hæmorrhoides quia à *venis meſeraicis bilem* quamcunque tàm *flavam* quàm *atram* expurgant, ſi fluant ſpontè vel promotæ, plurimùm juvabunt.

Clyſmata ad *dejectiones* promovendas, ſi *bilis* non ad *inteſtina* feratur, nec *excrementa* tingat, aut *alvum* ſolicitet, valde conveniunt, quæ ſtimulando non ſolùm *excrementa*, quæ ſubſiſtunt, educant, ſed & *naturam* excitando, & aperiendo ſimul, ut è *venis meſeraicis*, & *poro cholidocho*, huc pervenire poſſint, promoveant.

Quo nomine primùm *emollientes*, mox *ſtimulantes*, & qui *bili* expurgandæ ſint accommodati, injiciantur *Clyſteres*, in *colicis doloribus* expoſiti & *febribus bilioſis*, aliisve *bilioſis morbis*, addendo quæ vias aperiant, *radices* & *herbas aperitivas*, tandem etiam ad *fortiſſima*, ſi hæc non proficiant, accedendo.

Vomitus conſideratâ cauſsâ, quandoque conveniet: Præſertim ſi à *veneno* ſumpto *icterus* proveniat.

Purgantia per *dejectiones* in genere, ad *bilem* è *venis meſeraicis*, ubi primùm colligitur & in alias *venas* transfertur, repurgandam, accommodantur; quod *cholagogis* ſolis, ſi hæc tantùm *bilem* purgarent, fieri deberet, ſed cùm & *phlegmagoga* id ipſum faciant, uti *experientia* docet, & plerique talia etiam præſcribunt, parùm in eo laborandum, modò cauſſæ hæc rectè accommodentur, quo nomine cùm ab *obſtructionibus* hæc *bilis congeſtio* potiſſimùm oriatur, hiſce ſolvendis, *purgantia* uti & alia plerunque *remedia* accommodantur. Qualia *purgantia* varia in *cachexia*, *hepatis* præſertim cauſsâ facta, deſcripta ſunt, quæ & hîc uſurpari poſſunt. Quibus & ſequentia addenda ſunt.

Amara vehementer, cùm non ſolùm ad *obſtructiones* ſolvendas conferant, ſed & *oſcula venarum meſeraicarum* aperiendo, ut *bilis*, quæ per *meatum* illi deſtinatum ad *inteſtina* pervenire nequit, hac *via* eò remeet, & ſic ne in *venam cavam* nimiùm feratur, efficiant, in *ictero* ab *obſtructione* admodum uſurpantur; eoque nomine *Aloës* adeò in eo exhiberi inter *purgantia* ſolet: Tum in forma *pilularum*, dando inprimis *pilulas de Hiera*, atque addendo ut ſimul ſtimulando meliùs id quod cupimus præſtent, *Rhabarbari* & *Agarici*, eandem quantitatem: Vel alias *fortiores pilulas* illis permiſcemus, ut *de Rhabarbaro* vel *Aggregativas*.

Vel dandæ hæ, ſimiles illis, à *Galeno* approbatæ, quæ ℞. *Aloës* ℥.ß. *Epithymi* vel *Sennæ* vel *Polypodij* ℈.j. *Euphorbij*, *Sulphuris ana* ℈.ß. Cum *Vino* vel *Aqua* formentur.

In *potione Hiera picra* propinatur in eundem uſum, ſicque potiſſimùm in *ictero* utilis fit, quæ & in *vermibus* pellendis, qui aliquando ob *bilis* abſentiam, in *excrementis*, cùm minùs tunc *amara* ſint, creſcunt, proderit: ℞. *pulveris Hieræ picræ ſimplicis* (in qua *crocus* ob *flavitiem* etiam *ictero* reſiſtere creditur) ℥.j.ß. *Rhabarbari*, *foliorum Sennæ ana* ℥.j. *Mechoacæ* ℥.ß. *raſuræ Eboris* & *Cornu cervi ana* ℈.j. *Cinamomi*, *Spicæ ana* ℈.ß. fiat *pulvis*: Detur ℥.j. cum *Sero lactis* vel *Vino*. Si *Diagrydij* ℈.j. addatur, magis operabitur.

Hiera colocynthidos, ſi loco *ſimplicis* ſumatur, ob duplicem *aloës* & *colocynthidis* ſummam *amaritudinem*, longè potentiùs vias, uti dictum, reſerabit & *naturam* excitabit. Quo nomine & *vinum* ex *infuſione colocynthidos*, in illius *pomo excavato*, vel aliâ maceratione paratum, exhibent.

Inprimis in *Ictero*, loco *purgantis* felici cum ſucceſſu uſurpari poteſt, *Extractum Aloës roſatæ* cum *Rhabarbaro*, in forma *pilularum* exhibitum cujus parandi modum ſuprà in *Cordis doloris* ab *imbecillitate ventriculi* profecti, *curatione* docui, vel ſequens quod ſic parari poteſt ℞. *Eſſentiæ Aloës ſupra citato loco deſcriptæ* ℥.iij. *pulveris Rhabarbari optimi* & *electi*, *aqua Cinamomi conſperſi* & *madefacti* ℥.j. *Extracti ejuſdem* ℥.vj. & cum *ſyrupi de Abſinthio ſ. q.* fiat *maſſa* inſtar *pilularum* ſervetur ad uſum.

Potiones fiunt ex *Catholico*, *Diaphœnico*, *de ſucco Roſarum*, *Diaprunis laxat. Diapſyllio*, diſſolutis in *aqua Abſinthij*, aliisve, nonnunquam additis & *ſyrupis* convenientibus.

Electuarium de Cyclamine alvum ſubducit & *ſudores* movet.

Fiunt & ex *infuſione Rhabarbari* cum *ſpica* & *cinamomo*, in *vino* vel *aquis*, *Agarici trochiſcati* in *Melle* additis *aquis*, *ſyrupis* & *electuariis* ſupradictis *purgantibus*, vel ſolis hiſce *infuſionibus* uſurpatis.

Ex *Apozemate præparante* addito *Polypodio*, *Carthamo*, *Sennâ* in decoctione, & poſtea infundendo *Rhabarbarum*, *Myrobalanos*, *Agaricum*, fit *Apozema purgans* per dies aliquot aſſumendum.

Vel *Pilulæ Aggregativæ*, *Aureæ ſolæ* vel mixtæ, vel cum additione *pilularum de Rhabarbaro*.

Sudorum provocatio bilem unà cum *ſero* è *venæ cavæ ramis* exturbat, nec non eam quæ cutem

tem invaſit per *poros* ſimul abripit: qui proin, priùs tamen eâ quæ in *venis meſeraicis* huic materiam præbuit expurgatâ, ne inde hac commotione in *venas* abripiatur, provocati prodeſſe hac ratione poſſunt. Qui & *exhibitis alibi* expoſitis adhibitisque *balneis*, ut poſtea dicetur, evocantur.

Mictionem concitare quoque, ad *bilem*, quæ aliàs copiosè per *urinas* expurgatur eamque tingit, ampliùs adhuc per hanc *viam* educendam, convenit. Quod ut & ea quæ *obſtructiones* ſolvunt jam exponenda partim faciunt, ſic ampliùs ſi *diuretica* illis addantur id præſtabunt, hoc pacto: ℞. *Cicerum rubrorum* P.j. *ſeminis Melonum* ℥.j.ß. *ſeminis Fœniculi* ʒ.ij. *ſeminis Cuſcutæ* ʒ.j. *Santali rubri* ʒ.j.ß. *Spicæ nardi*, *radicis Aſari ana* ʒ.j. decoquantur in *Aquis ſtillatitiis* convenientibus, vel *Communi*, ut colaturæ ℔.j.ß. remaneat; aromatiſetur *Cinamomo* & *Santalo citrin.* Dulcoretur *ſaccharo.* Pro aliquot vicibus.

Alterantia ante & poſt *purgantia* & præparationem & *obſtructiones* ſolvendas, nonnunquam & *tumores* & *ſcirrhos* diſſolvendos, ſi & hi accedant in *ictero*, multa in *cachexia* deſcripta, quæ *hepati* ſic *affecto* accommodata fuerunt, hìc in *ictero* iiſdem cauſis obſervatis, uſurpari poterunt; ſelectis iis potiſſimùm, quæ non nimis calefaciunt *bilem*que concitant: Præter quæ *ictero* potiſſimùm ſequentia quoque conveniunt.

Decocta, quæ bibant tribus matutinis vel etiam ulteriùs, facta in *aqua*, vel *Aquâ* & *Vino*, interdum addito & *Aceto*, fiunt ex variis. Inter quæ *decoctum* ex multis hoc pacto componitur, quod & ex paucioribus parari poſſet: ℞. *quinque radicum Aperitivarum, radic. Lapathij ana* ℥.ß. *radicis Iridis*, *Ariſtolochiæ rotundæ*, *Aſari ana* ʒ.ij. *cortic. Tamaricis* ℥.ß. *herbarum Cichoreæ*, *Pentaphylli*, *Filipendulæ* cum *toto*, *Chamæpityos*, *Chamædr*, *Capillarium quinque*, *Endiviæ*, *Hepaticæ*, *Eupatorij Cuſcutæ ana* M.j. *ſummitatum Abſinthij*, *Roſmarini*, *Marrubij*, *Chelidoniæ majoris ana* M.ß. *florum Sambuci*. *Geniſtæ ana* P.j. *Cicerum rubrorum* vel *nigrorum* P.j. *Quatuor ſeminum frigidorum majorum ana* ʒ.j. *ſeminum Aniſi* ℥.ß. *ſeminum Carui* ʒ.iij. *ſeminum Petroſelini*, *Napi ana* ʒ.j. *Prunorum*, *Ficuum ana paria quinque*: fiat *decoctio* in *Aqua* & *Vino*, & in colaturæ ℔.j.ß. diſſolve *Sacchari q. ſ.* aromatiſetur *Cinamomo* vel *Caſſiâ ligneâ*, *Spicâ*, *Santalis*, fiat *apozema*: Pro quatuor vel quinque vicibus.

Præter hæc, *decocta* etiam probantur *Oſyridis*, *Hyperici*, *Crithmi* cum toto, *Pulegij*, *Origani*, *Polij*, *Menthaſtri*, *Serpylli*, *Chamæciſti*, *Anthemidis*, *Conyzæ* cum *floribus*: & *radicum Anchuſæ*, *Libanotidis*, *Vincetoxici*, ſeu *Hirundinariæ*, *Eryngij*, *Carduorum* & *cortic. Frangulæ*.

Item *decoctum radicis Chelidoniæ*, cum *Enula*, *Muſco quercino* & *Croco*.

In *Vino* ſimplicia hæc *arida* infuſa ſi macerentur, & *vinum* poſtea aliquot vicibus exhibeatur, potentiùs operabitur.

Vel fiat tale *Vinum*: ℞. *radicum Cichorij*, *Fœniculi*, *Aſparagi ana* ʒ.vj. *radicis Aſari* ʒ iij. *Marrubij*, *Abſinthij*, *Centaurij min. ſiccat. ana* ʒ.ij. *ſummitat. Roſmarini* P.j. *florum Lavandulæ*, P.ß. *Nardi Indi*, vel *Celticæ*, *Schœnanthi ana* ʒ.ß. incidantur, adde *Vini albi* ℔.iij. macerentur ad uſum. Si *Rhabarbari* ʒ.ij. addantur, ſimul ad *alvum* derivabit. Si *Chalybis limaturæ* ʒ.ij. addas, eximium erit.

Confert & *Vinum ſimplicius*, in quo vel *muſto* dum effervefcit, *Aſarum* ſolùm, vel *Chalybis limatura*, hujus vel illius ℥.ß. circiter, priùs infuſa macerataque aliquandiu fuerit. *Carbones de quercino ligno* ejuſdem ponderis cum *Chalybe*, in *Vino uſtulato* priùs *chalybe* alio integro, macerabat *mulier* quædam, infuſumque propinando in *ictero* ſanando, hoc *remedio* quæſtum faciebat.

Vinum Scillinum probat *Dioſcorides*. *Caſtoris dentes* anteriores in *Vino* macerant alij, illudque propinant.

Aliud ſic fit: ℞. *Zarſæ parillæ* ℥.ij. *radicis Fœniculi*, *Petroſelini*, *pimpinellæ*, *Iridis*, *Rhapontici ana* ℥.ß. *Enulæ* ʒ.ij. *rad. Gentianæ*, *Aſari*,

Pyrethri ana ℥.j. *herbarum Eupatorij, Abſinthij, Cuſcutæ, Marrubij, Chamædr. Chamæpit. ana* M.ß. *ſummit. Centaurij minoris* P.j. *ſeminis Aniſi, Fœniculi, Apij ana* ℥.j. *Cinamomi, Galangæ ana* ℥.j.ß. Infundantur in *Vini* ℔. viij. ad uſum. Si addas *Turpeti* ℥.ij. *Rhabarbari, Agarici ana* ℥.iij. *Zingiberis* ℥.ß. purgabit ſimul.

Poſſunt & hæc in *Aqua* & *Vino* decoqui, additis *purgantibus*, vel ſine illis, ſicque ſumi. Sunt qui *Aquam* ex ejusmodi materia additis *purgantibus* elicitam ℥.ij.ß. menſurâ bibitam, admodum commendent.

Succi per ſe bibiti, aliqui juvant, *ab* ℥.j.ß.*ad* ℥.ij. addito interdum *Saccharo*, aliàs etiam *Vino*, tum ad gratiam, tum efficaciam. Probanturque inprimis *ſucci Quinquefolij, Lapathij radicis, Urticæ mortuæ, Marrubij, Limonum, Cyclaminis, Cichorij* cum *toto*. Vel poſſunt à *plantis* quarum *decoctum* convenit exprimi & uſurpari. *Melopeponum ſuccum* exhibet *Matthiolus*.

Aqua Raphani bibita, in *ictero* peculiariter laudatur.

Potiones aliæ fiunt ex variorum miſtura: Veluti ex *pulveribus* cum *vino*, vel *aquis*, *ſyrupis*, aliisve *decoctis* contemperatis. E quibus *ſimpliciores* fiunt, ex *pulvere corticis Arantiorum, Eboris raſurâ, Chalybis limaturâ, Lumbricorum cinere* vel *pulvere*, *Calculis* è *veſica fellis bovis, Sulphure*, quod & cum *Ovo ſorbili* dat *Dioſcorides*.

Ex aliis multis vel ſolis vel invicem miſtis *pulvis* bibendus hoc pacto componi poterit: ℞. *rad. Chelidoniæ majoris, Hirundinariæ, Rubiæ ana* ℥.ij *radic. Gentianæ, Ariſtol. Aſari ana* ℥.j. *foliorum Abſinthij, Marrubij, Verbenæ, Capilli veneris, flor. Geniſtæ, Cnici, Anthos, ſeminum Carui, Endiviæ, Chamædr. Cuſcutæ, Aquilegæ ana* ℥.ß. *raſ. Cornu Cervi & Eboris ana* ℥.j. *Chalybis limaturæ præpar.* cum *aceto* ℥.j.ß. *Lumbricorum exiccatorum* ℥.j. *Cinamomi, Nucis moſchat.* vel *Maceris, Spicæ ana* ℥.ß. *Myrrhæ, Maſtiches* vel *Thuris ana* ℈.j. *Croci* ℈.ß. fiat *pulvis*: Detur ℥.j. vel ampliùs, addito *Saccharo*, per ſe, vel ſine eo, cum *Vino* vel alio *Liquore*, vel cum *decocto Cicerum* aliòve.

Amarus ſed efficax *pulvis*: ℞. *rad. Gentianæ* ℥.j. *ſummit. Centaur. minoris, cort. Arantiorum, raſuræ Eboris, Cornu cervi* vel *Antiſpodij* ex hiſce *combuſtis* parati, *Cinamomi ana* ℥.ß. fiat *pulvis*: Capiat ℥.j. cum *Vino* vel aliis *Liquoribus*,

Trochiſci in *Ictero* ad *hydropem* tendente: ℞. *Rhabarbari* ℈.ij. *radicis Aſari, gummi Laccæ ana* ℥.ß. *Cinamomi, Spicænardi, Schœnanthi, Caſſiæ lign. ana* ℈.j. cum *ſucco Abſinthij* & *Eupatorij*, vel *Trypherâ Sarracenicâ* excipiantur: fiant *trochiſci*: Utamur cum *Vino* vel *aquis*.

Uſitati *pulveres* in *obſtructionibus* hiſce convenientes ſunt *trochiſcorum de Rhabarbaro, de Eupatorio, de Abſinthio pulveres*: Item *Trionſantalon, Diarrhod. abbatis, Diacurcumæ, Dialaccæ*: in quibus *Rhabarbarum*, quod omnes recipiunt, aliquando duplicatur: Danturque per ſe de uno vel de pluribus ex hiſce parati *pulveres*, cum *Vino*, vel alio ut dictum modo: vel cæteris *formis* permiſti.

Pulvis, quem pro ſingulari *remedio* in *ictero* quidam laudant, & in tres partes dividunt, tribusque diebus continuis, manè in *decocto Cicerum* aut *Piſorum* exhibent, talis eſt; ℞ *Seminis Aquilinæ, Raſuræ Cornu Cervi, Croci orientalis ana* ℥.j. fiat *pulvis* tenuiſſimus, dividatur in tres doſes.

Fiunt & aliæ *potiones* expreſſione *Cancri contuſi* cum *Chelidonia*, addendo *aquam* & poſtea exprimendo, hauſtumque exhibendo.

Urina pueri ad ℥.v. aliquoties propinata probatur, quæ *Saccharo* vel *Melle* dulcorari poteſt.

Stercus Anſerinum decoquunt aliqui in *aqua* & *Vino*, & *colaturam* propinant.

Comeſtum Cuminum illicò à *balneo* probant. Quod & adhuc *mulieres* noſtræ poſt *balneum* in uſu habent, & illius *efficaciam* magnam eſſe credunt. *Buphthalmum* à *balneo* quoque exhibet *Dioſcorides*, *flores* fortè illius *luteos*.

Præ-

Præter hæc *Salviæ folia* ſæpiùs ſumpta, quendam curarunt, quod & *Erucæ ſylveſtris folia comeſta* efficere docent.

Pediculos alij numero *undecim* devoratos juvare credunt.

Electuarium conveniens: ℞. *conſervæ florum* vel *radicum Cichorij*, *Capillorum veneris*, de una vel pluribus *ſpeciebus ana* ℥.j. *Conſervæ* vel *conditura radicis Apij*, *Iridis*, *cortic. Arantiorum ana* ℥.ß. *raſuræ Eboris* & *Cornu cervi ana* ʒ.j.ß. *pulverum* uſitatorum unum aut alterum *ad* ʒ.j. Redigantur in formam *electuarij*, cum *ſyrupo* aliquo ex ſupradictis: Capiat *bolum*, ſuperbibendo *aquas* vel *Vinum medicatum* ut ſuprà.

Efficacius fiet, ſi huic, *electuario* addas *Amygd. amar.* ʒ.ij. *quatuor ſeminum frigidorum Majorum ana* ʒ.j. *Rhabarbari* ʒ.j. *Limaturæ Chalybis præpar.* ʒ.ij *pulver. Lumbricorum* ʒ.ß. *Croci* ℈.ß. *Cinamomi*, *Nucis moſchatæ ana* ʒ.ß. & cum *Oxymelite ſcillitico* vel *diuretico* fiat *Electuarium*.

Pilulæ ex *ſimplicibus*, quæ ob ingratum *ſaporem* & *odorem* in *pulveris* forma difficulter ſumuntur, formari poſſunt, ſicque ſumi; Vel ex uno aliquo ſimplici: Vel pluribus hoc pacto: ℞. *radic. Ariſtoloch. Gentianæ*, *Rubiæ*, *Rhabarbari*, *Myrrhæ ana* ʒ.ß. *Chalybis limaturæ præpar.* ʒ.j. *Stercoris canis ſicci* ℈.j. *Croci* ℈.ß. excipiantur *ſucco*, vel *ſyrupo de Abſinthio* aut de *Praſſio*, fiat *maſſa*: Capiat ʒ.j.

Poſſunt & *pulveres* uſitati ſic excipi, & in *pilulis* exhiberi.

Extrinſecùs remedia adhibentur, *Hepatis regioni*, ſi illius *affectus ictero* cauſam præbeat, ut *obſtructio* vel *durities*, eadem quæ in *cachexia* in ſimili caſu *hepatis* illi applicantur, & *inunctiones* & *emplaſtra* & *fotus*, quæ & hìc convenire poterunt, ut non opus ſit ea hìc repetere.

Cæteris quoque *corporis locis*, *colore alieno* tinctis, præſidia adhibentur; ut ſunt *Balnea*, quæ ad *bilem* è *ſuperficie corporis* extirpandam, ſi illa poſt *curationem* cauſsâ ſublatâ, nihilominus illic adhuc hæreat, nec per *inſenſilem tranſpirationem*, uti alias ſolet, ſponte exhalet, colorque *fœdus* remanſerit, uſurpantur: *Sicca*que cùm per *ſudores* maximè *bilem* è *cute* exhaurire cupimus, imperantur: *Stuphas aëre* accenſo calefaciendo, illiſque *ſudores* eliciendo: quæ ſi *ligno* accenſo *Sambucino* vel *Juniperino* calefiant, potentiùs operari creduntur. Uti & ſi priùs antequam *balneum* intrent, *ſudorifera* quædam aſſumant.

Humida balnea tum ad *bilem* per *ſudores* eliciendam, tum abſtergendam & diſcutiendam, decoquendo in illis quæ hæc præſtant, uſurpantur, veluti eſt *Parietaria*, *Beta*, *Malva*, *Althæa*, *Saponaria*, *Centaurium*, *Abſinthium*, *Praſium*, *Fumaria*, *Acetoſa*, *Enula*, *Chamomilla*, *Melilotus*, *Roſmarinus*, *Origanum*, *Viſcum quercinum*, *Chelidonia major*, & *Chryſanthemum*, quæ tria *luteo ſucco* & *colore* prædita, fortè ad *bilem flavam* exturbandam, hac ſimilitudine, huic *affectui* accommodarunt: Additis quoque *Fabis*, *Lupinis*, *Furfuribus* & *Hordeo*.

Ablutiones ad *fœdum icteri colorem* extirpandum, tum *balneo* enarrato fiunt, dum in eo ſedent, *corpus*que hinc inde lavant, *faciem*que ſimul abluunt, tum privatis etiam *ablutionibus*: Ut cum in *fine balnei ſicci* vel *humidi* ſe *lixivio* abluunt, aliiſve in *cutis* aliis *turpitudinibus* explicandis.

Facies quoque, cùm hæc in omnium conſpectu ſit, ut *nativum colorem* recuperet, abluitur non ſolùm in *balneo*, ſed etiam extra hoc, *Decocto* ſimili, vel *Vino*, vel *Aceto albo*, dilutis parùm *Aquâ communi* vel *Roſarum*, *Fabarum*, *Acetoſæ*. Vel *ſuccis* aliis ut *Granatorum*, *Limonum*, *Citri*, vel *Syrupis acetoſis*, diſſolutis in *aquis* vel *decoctis*.

Oculorum *flavities* ut deleatur, *Aquæ* illis inſtillandæ, addito *ſucco* ſi ferre poſſint *Granatorum*: Vel *vinum dilutum*. *Succus* item *Coriandri*.

Naribus quæ *ſternutationem*, aut aliam *excretionem* per eas provocant, ad *bilem* ſimul exturbandam, ut è *facie* & *oculis* citiùs abſcedat, uti docent, immittuntur. Unguendo intrinſecùs *nares Scammoneâ*, (quam potiùs quòd *bilem* attrahere credatur, eligunt, quod nos, quia *ſternutationem* movet, uti ex-

experientia docet, facere exiſtimamus) cum *melle* permiſtâ: quod potentius *Elaterium* cum *Lacte* diſtemperatum, facit. Mitiùs hoc præſtant alia *errhina* paſſim explicata. Inter quæ ex *ſucco Praſij*, *Sicla*, addito ſemine *Nigellæ* parata, hîc præſertim laudantur, *naribus* inuncta vel attracta, uti & *decoctum Nigellæ*.

Odorem etiam *Nigellæ* contuſæ, & *Aceti acerrimi* aliquid efficere docent.

Frictiones tum poſt *balneum*, tum aliàs, *linteis*, alióve modo, ad abſumendas *bilioſas* reliquias proſunt.

Applicationes in *plantis pedum* factas, vulgus magnifacit, ex *Chelidonia majori*, *Viſco quercino*, tum integris, tum contuſis: addito interdum & *Marrubio*, *Vino* & *Aceto*, aliquando & *Sale*. Quæ & ſimul *carpis* applicata, efficaciùs operabuntur.

Mictionem ſupra *Stercus equinum* recens egeſtum, dum calet, ab *ægro* factam, plures ſanaſſe *ictericos*, quidam mihi pro certo affirmavit.

Victus ratio ſit conveniens: Bibat *Vinum album tenue*, *dilutum decocto radicis Graminis* vel *Aſparagi*, aut aliarum *aperientium*, & in reliqua *vivendi ratione* rectè procedat.

Ruboris curatio.

A' *ſanguine* quæ oritur *Rubedo*, quâ *facies* potiſſimùm ſuffunditur, ſi ſit *erubeſcentia* ex *verecundia*, vel *rubor* ob *iram* efflореſcens, uti ſubitò erumpit, ſic & mox ſedatis hiſce *affectibus* deſinit. Dein & *perſeverans* aliquandiu *rubedo*, quæ ob *corporis calorem*, à *cauſſa externa*, *morbó*ve aliquo profectum accidit, non aliam quàm quæ *calori* reſtinguendo convenit, *curam* requirit.

Palloris curatio.

Poſtea & *Pallor*, qui ob *defectum ſanguinis*, amiſſo tantiſper *vivido colore* evenit, ſi ob *frigus* naſcatur, tamdiu dum *corpus* rurſum incaleſcat, perdurat: Uti & qui ab *animi defectu* vel illius *affectu* proficiſcitur, mox iterum quando ad ſe redeunt, evaneſcit. Et qui in *morbis* ſe offert, illis *curatis*, denuò ceſſat, necdum illius causâ peculiare quid inſtituitur.

Nigredo

A' *ſemine* ab *ortu* procedens *Nigredo innata*, ſi tanta ſit, ut ſicuti aliquando accidiſſe ſcribitur, *Æthiopem* referat, eam abolere velle, eſſet, ut vulgò dicitur, *Æthiopem lavare*, ſiquidem id foret impoſſibile.

Æthiopum.

Nigredinis vulgò dictæ curatio.

Alia vulgò dicta *Nigredo*, quando *cutis minùs alba*, *obſoleto colore* ſeu *fuſco* prædita eſt, ab *ortu homini innata*, ab illis qui *pulchritudinem* veram, non in *colore albidiore* quærunt, & proin *hominem* minimè diſcolorare cenſent, nihili fit, nec illius corrigendæ cauſsâ aliquid præſumunt. Hi verò qui *venuſtati* operam dant, atque ob *fuſciditatem* illam, ſe minus *pulchros* eſſe, minusque proin aliis placere, ſibi perſuadent, eam vel corrigere aut ſaltem palliare, cùm auferri penitùs nequeat, ſummopere ſtudent.

Quando verò *cutis minùs alba* ob *rugas*, eam (uti dictum) *obſcurantes*, & *opacam fuſcam*que magis reddentes, evadit: tunc ſi *rugæ* hæ non ſint *ſtabiles*, ſi nempe à *cauſſa externa* aut *morbo*, *cutis* laxetur indeque corrugetur, hiſce ſublatis, ſponte *cutis* iterum *tenſa* redditur, *rugas* amittit, priſtinumque *colorem* adipiſcitur. Quòd ſi *perſeverantes* ſint *rugæ*, *cute* planè *exiccatâ* & *conſtrictâ*, maximè ob *ætatem* in *ſenibus*, tunc licèt eas tollere penitùs impoſſibile videatur, & *Medicus*, qui hoc polliceri auderet, cum ratione inſanire diceretur.

Nam foret eximius, qui rugas pellere poſſet,
Et Medicus dignus, quem vetula turpis
amaret:

Interea tamen & hiſce exterminandis, vel *ſaltem* minuendis, *remedia* inventa fuerunt, quibus *ſenes*, rejuveneſcere cupientes, *magno ſtudio* incumbunt.

Comptoria arte parata remedia.

Hæc autem omnia *duplici arte* perficiuntur, *Comptoriâ* unâ dictâ, quæ *naturali nigro* huic *colori*, *albo* acquiſititio *obducto*, ſed *inſtabili*, alium ad tempus palliat, ſicque fallendo eos, qui hunc verum eſſe *colorem* putant, *fucum* facit, quapropter *Fucos* id præſtantia adminicula nominant. Altera *Coſmetica arte* appellata hoc fit, quæ non alium *colorem* addit, nec fallit, ſed verè *obſoletum* hunc cutis *colorem* emendando, nonni-

Fuci.

Coſmetica arte parata remedia.

hil-

hil *elegantiorem nitidioremque*, magisque *ſtabilem* reddit: Vel etiam *rugas* tollendo vel emendando, *opacum* inde natum *calorem*, aliquo pacto corrigit. Dein ut major appareat *elegantia*, *Rubicundo colore* certis *partibus* appicto, tunc quoque *Fucis* appellatis, *arte*que *comptoriâ corpus pulchrius* & *coloratius* reddere ſolent. Cæterùm quo pacto hoc *dealbando*, *detergendo*, *derugando* & *rubificando remedia* præſtent, tunc oſtendendum.

Dealbantia ejuſmodi *topica* admota, quæ *Fucos* vocant, quibus *fœmineum genus*, *pulchritudinis* maximè ſtudioſum, quod *maſculinum* dedeceret, *faciem*, *manus*, aliáve *loca* quæ *nuda* poſſunt conſpici, pingunt, & colorant, ex *alba materia* concinnantur; eligiturque plerumque ea, quæ & ſimul *vi extergente* & *digerente* prædita ſit, vel ſi illâ deſtituatur, talia quæ id moliantur, illi permiſcenda; ſic enim non ſolùm *dealbando* quod *inſtabile* & minùs *decens* eſt, ſed & è *cute ſuccum* hunc, *colorem* illi *fuſcum* conferentem, continuo horum uſu exugendo abſumendoque *novum*que alliciendo, *colorem* minùs *fuſcum* illi tandem conciliabit; & quia *cutem* detergendo attenuat, ſic quoque *nitidiorem* magisque *perſpicuam* reddendo, *obſcuritatem*que illi, quæ quò *craſſior* & *nigrior* eſt, magis elucet, adimendo, ut ſic quoque minùs *nigra*, uti dicunt, appareat, efficiet. Quo nomine & *emollientia* quædam hiſce *compoſitionibus*, ſi *craſſior* & *durior* præſertim ſit *cutis*, admiſcentur, tum etiam ut præter *colorem* decentem, *mollitiem*, quæ in *manibus* & *facie* probatur, adipiſcatur: cujus rei cauſsâ, & ut *nitor* ſimul *ſplendor*que faciei appareat, quod etiam *venuſtum* eſſe cenſetur, *mucilaginoſa* & *pinguia* etiam uſurpant.

Sic autem *compoſiti fuci* formâ *liquoris lactis* inſtar *albi*, vel *unguenti* illinuntur, atque inuncti exiccari permittuntur. Et ſi *colore albo ſpiſſiore* ſe prodant, ne *fucus* & *dolus* deprehendatur, quod quæ honeſtiores videri volunt, maximè verentur, aut donec rurſum ſe conſpiciendas præbeant, ſe *decocto* aliquo convenienti *faciei* quoque *venuſtatem* conciliante, non tamen pingente, ut infrà præſcribetur, leviter ut de *albedine* aliquid remaneat, abluunt, idque quando *fucus* jam penitùs abolitus cenſetur: qui ſæpè diu durat, repetunt.

Materia autem horum à variis deſumitur, *albo colore* præditis, uti ſequentibus. Ex *Ceruſſa*, cùm *albiſſima* ſit, & ob *levitatem* & *pinguedinem*, melius hæreat, *faciei dealbatio* commodè fieri poterit, ſi priùs pulveriſata cribrataque & aliquoties lota, rurſumque ſiccata fuerit, vel cocta in *aqua* eouſque, donec denuò ſiccetur, in *formulas rotundas*, vel *trochiſcos* formetur, è quibus *unus aquis convenientibus*, in *manus vola alitér*ve diſſolutus, *faciei* cum *manu* aut alio modo illinitur vel affricatur.

Ex *ſerpentariæ majoris* ſeu *dracontij radice albiſſimâ*, *formulæ* quoque ſeu *trochiſci* prædicto modo uſurpandi fiunt, *albi amidi* & *ceruſſæ* inſtar, qui *Gerſæ ſerpentariæ* nomine appellantur, quæ præter *albedinem* quam inducit, *vi abſtergente* validâ etiam, uti diximus, operatur; Paraturque ex *ſucco radicum Serpentariæ* majoris expreſſo, atque inſolatione aut *calore* alio ſenſim exiccato, ac in *formulas* redacto.

Vel ſumuntur jam dictæ *radices recentes*, & priùs *mundatæ* contunduntur, cumque affuſa *aqua calida* vel alia convenienti diſſolvuntur, *liquor*que per *pannum* exprimitur, ſicque aliquandiu, donec *cremor albus* ſubſederit, relinquitur, à quo poſtea *aqua* innatans, effunditur, illique *nova* alia affunditur, quæ denuò ubi poſt *tempus* aliquod iterum quieverit, à *ſubſidentia* ſeparatur, & cùm hoc ter quatérve factum fuerit, *remanentia* tandem *exiccata*, formataque ut dictum, ad uſum ſervatur.

Communis Gerſæ hujus *præparandi ratio*, ex *radicibus ſiccis ſerpentariæ* fit. Quæ priùs ab *externa tunica fuſca* repurgatæ, poſtea in *pulverem* rediguntur, qui dein in *aqua* diſſolutus, rurſum *calore* ſenſim exiccatur, denuoq; pulveriſatus, dilutusque ter quatérve hoc pacto, in *formulas* redigitur, & ad uſum aſſervatur.

Ex *ſerpentariæ minoris* ſeu *Ari radice* majori, *albedine* & *viribus* non adeò abſimili, in alterius penuria, *Gerſa* enarrata, ſimiliter parari poterit, vel ex *utriuſque radicibus* ſimul, in *majoris inopia.*

Ex *Cucumeris aſini radice albâ* & *friabili*, *Gerſa* ſimiliter uti ex *Serpentariæ* pulvere fieri poſſet, & eadem ratione adminiſtrari.

Ex *Ceruſſa* & *ſerpentaria* aliæ *formulæ* hoc pacto fiunt: ℞. *Gerſæ ſerpentariæ* modo aliquo, uti dictum, *præparatæ* ℥.j. *Ceruſſæ præpar.* ℥.ß. *Boracis* ʒ.ij. Poteſt & *Camphoræ* ʒ.ß. niſi *odor* obſtet, addi Cum *Infuſ. gummi Tragacanth.* facta in *aqua Roſarum*, fiant *trochiſci* vel *pilulæ* ad uſum. Poſſunt & ſpecies *Unguenti Citrini* vel aliqua in illis expoſita, permiſceri.

Aliquando & *Ceruſſa* & *radix Serpentariæ* ſic præparata, *oleo Amygdalarum dulcium*, vel *de Been*, vel aliis utilibus excipiuntur, & ſic illinuntur, quibus & *Ceræ albæ portio* pro *Unguento* parando addi poterit.

Ex *ſublimato albo* quoque ſummeque extergente, *illitiones faciei* parantur, admodùm *faciem detergentes* & *dealbantes*; quod ne eam exulceret, variis modis præparatur, & contemperatur, admiſtis illis, quæ idem, ſed lenius operantur. Dein & ne dum *faciei* adhibetur, *portio* illius aliqua *ori* illapſa, *dentes*, uti aliàs facere ſolet, denigret, aut alio modo iis noceat, *aquâ* vel *oleo* interea in *ore* aliquandiu contento, præcavetur.

Liquor lactis inſtar ex eo *ſimplicior* atque *utilior* hoc modo paratur, quo *facies* illinitur: ℞. *Sublimati ſubtiliſſimè triti* ℥.ß. *Albumin. ovorum conquaſſatorum num.* ij. vel iij. *Emulſionis lacteæ ſeminis Papaveris albi*, quæ facta ſit *ex* ℔.j. illius *ſeminis* cum *Aquæ* ℔.x. agitentur hæc quàm diutiſſimè in *mortario lapideo* ſenſim *albumen* primùm, poſtea *emulſionem* affundendo, eâ *qantitate* quæ ſufficiens ſit, quæ exploratur *ſtylo* vel *aciculâ*, ex *orichalco* fabricatâ; ſi enim in *liquorem* hunc immerſa retentaque, aliquandiu *maculam* nullam concipiat, rectè ſe habet, ſi verò inde tingatur, rurſum affusâ *emulſione* dictâ contemperari debent.

Huic *liquori Sacchari candi* interdum, aliàs & *Boracis calcinati pulveres ad* ℥.ij. permiſcentur.

Alius *liquor albus* ſic fit: ℞. *paſtam ex farina albiſſima triticea* aut *Amido*, cum *Lacte caprino* ſubactâ paratam, eaque coquatur in *furno* leviter & cùm *cruſtam* incipit acquirere, rurſum eximatur, & cum *lactis caprini recentis menſurâ* tantâ, quâ omnino in *liquorem lactis* ſpiſſi inſtar redigi poſſit, diluatur. Cujus ℔.v. *Sublimati* ʒ.ij. diligenter permiſce, plus minúsve, prout per probam immiſſo *ſtylo*, uti ſupradictum, juſtum illius *pondus* eſſe deprehenderis: Sicque utere: Addendo quandoque *Ceruſſæ* ʒ.j. *Boracis* ʒ.ij. *Conchyliorum* vel *Porcellanarum calcinatarum ad* ℥.ß. *Camphoræ*que parùm.

Paſta ſicca, calcis ſeu *amidi* inſtar exiccata, ex *ſublimato* compoſita, ſæpè ad fucandùm uſurpatur. Cujus *portiuncula* in *vola manus* diſtemperata, cum *Vino collutionis oris*, vel *aquâ Roſarum faciei* inungitur: Vel *miſta* cum *Pomata*, aut *oleo ſeminis Cucurbitarum*, aut *Amygdalarum dulcium* alióve illinitur, quæ hoc pacto componitur: ℞. *Sublimati pulveriſati* ℥.j. *Argenti vivi* ʒ.ij. vel iij. *ſucci Limonum* vel *Aceti parùm*, agitentur diligenter donec albeſcant, poſtea cum *Saliva hominis jejuni*, qui eam dum *ſaccharum candum* maſticat, expuit, rurſum diu agitentur, tandem *Albumen ovi* permiſcendo idem fiat eouſque, donec in *formam paſtæ* vel *linimenti* redigantur. Quæ *miſtura* dein rurſum diluatur *Aquæ puræ fontis bonâ quantitate*, bulliant ſimul aliquandiu, poſtea donec *ſedimentum* ſubſideat, quieſcant, *aqua*que *clara* per *inclinationem* ſenſim effundatur & abjiciatur, *reſidentia*que *nova* affundatur, rurſumq; poſtquam ebullierit & quieverit, effundatur: Tertioque hoc, ſed tunc *aquâ Roſaceâ*, vel *Fabarum*, aut *Myrti* vel aliâ convenienti ſumptâ, repetatur, & donec ferè abſumatur, decoquatur, *remanentia*que *calori fornacis* aut *ſolis*, uſque dum exiccatur, exponatur. Aliquando & citra *ebullitionem*, ſolâ maceratio-

ne

ne diutinâ, in qua aliquoties eam auferendo, novamque adminiſtrando, in *calore* prædicto *infuſio* hæc præparatur, tandemque exiccatur.

Interdum cum *Sublimato* & *Argento vivo*, *Camphora* ſimul ad ʒ.j. additur, & *majoris pretij* potiùs quàm *utilitatis* causâ, *pulveris Margaritarum* vel *Porcellanarum uſtarum* eadem *quantitas*: *Folia* item aliquot *Auri* & *Argenti*, ad *malignitatem* (uti docent) *argenti vivi*, indeque parati *ſublimati* reprimendam.

Placet hîc ferè ſimilis *Fuci*, quarundam *mulierum Monſpelienſium infucatarum*, parandi modum adjicere: ℞. *Mercurij ſublimati cryſtallini* ʒ.iiij. *Mercurij crudi*, *ſaliva jejuni hominis*, qui prius *Saccharum candum manſitarit*, ℥.ß. contundantur diligenter in *mortario lapideo*, *piſtillo ligneo*, donec totum *album* reddatur, illud colligatur & involvatur *panno Serico albo*, ponatur in *olla incruſtata nova*, *aqua plena* ponatur ſupra *prunas* & poſtquam parum *aqua* efferbuerit ea effundatur *nova* affuſa, quæ iterum effervefcens, effundatur, hæcque *dulcoratio Mercurij novies* repetatur: *Maſſa* reliqua in *panno ſerico* in *globulos lentis* magnitudine exiccanda dividatur, qui in *umbra* exiccati ad uſum aſſerventur: uſus *globulus* unus *pauco oleo amygd. dulc.* ſolutus in forma *linimenti faciei* inungatur.

Ex *Lithargyrio* ſeu *ſpuma Argenti albus liquor* maceratione vel *coctione* efficitur, quem *Lac virginale* vocant, quod *faciei* ſimiliter *decentem colorem* affert, quia tamen *ruborem* potiùs illius nimium corrigit, in ea illius *diſcoloratione* explicabitur.

Ex *Borace* dicta, quæ *Chryſocolla* eſt *aurifabrorum*, atque ex *nitro* paratur, ſimiliter *illitiones faciei* fieri poſſunt, ſubtiliter pulveriſata, & *Oleo ſeminis cucurbitæ*, alióve excepta.

Vel miſceatur cum *infuſione gummi Tragacanthi*, ſicque inungatur. Poteſt & *Ceruſſa* cum *Borace* permiſceri, & hoc illóve modo excipi.

Ex *lapideis*, ut *Marmore albo* ſeu *Alabaſtro*, *Amianto*, *Lapide ſpeculari*, *Magnetide* quem *Talcum* vocant, *Cryſtallo*, *Coralio albo*, atque ex *Conchyliis* diverſis, *crudis* vel prius *uſtis* ſeu *calcinatis*, *liquore* vel *oleo*, *convenientibus* aut *Pomata* exceptis, ſimiliter *faciei* fiunt in hunc uſum *illitiones*.

Additis quandoque & aliis, veluti: ℞. *prædictorum quorundam* ℥.ß. *Ceruſſæ* ʒ.ij. *Boracis* ʒ.j. *Thuris albi*, *Camphoræ ana* ʒ.ß. *ſucci Limonum* ℥.j. *olei Amygdal. dulc.* vel alterius *q.ſ.* fiat *Linimentum*.

Vel utantur horum loco *unguento Citrino* appellato; quod ex *lapideis* prædictis, ut *alabaſtro*, *amianto* ſeu *lapide ſpeculari* vel *talco*, *cryſtallo*, *coraliis* & *conchaceis*, ut *umbilico marino*, *purpuris* & *buccinis*, dein & *ceruſſâ borace*, *thure albo*, *camphorâ*, & præter hæc etiam ex *gerſa ſerpentariæ*, *nitro*, *amylo*, *tragacantho*, *axungiâ porci* & *gallinæ*, *citri*que *ſucco*, unde huic *unguento* nomen, præparatur.

Magnetidis ſeu *Talci leviſſimo* & *ſubtiliſſimo polline* deraſo ſeu pulveriſato, ſi *facies manúſ*ve fricentur, mirè & præ cæteris dealbantur, eo ita ſe illis inſinuante, ut *color* ille aliquandiu perſeveret nec facilè cedat.

Ex *Ovorum cruſtis teſtaceis calcinatis* pulveriſatis ſimiliter fiunt *inunctiones*, eodem modo, ut de ſupradictis dictum, illas vel ſolas, vel aliis permiſtas, in formam *unguenti* redigendo.

Ex *Amydo* cùm ſit *albiſſimum* & *ſubtiliſſimum* diſſoluto vel incorporato uti ſuperiora, conveniens quoque fit *illitio*. Poſſent & *farinæ* aliquæ ſimiliter adhiberi *albiſſimæ*, *Melonum* & *Peponum ſiccatorum farina*, ſic quoque admota laudatur.

Ab *emulſionibus lacteis*, *ſeminum Melonum* vel *Amygdalarum*, factis cum *aqua* convenienti, facies etiam *elegantiam* accipit.

Sunt *fœminæ* quæ iis ſic utuntur; ſumunt *Amygdalam amaram unam* vel *duas* easque *linteo* obvolutas *maſticant jejunè*, atque ſic *ſputo* cum *alba emulſione* permiſto, *faciem* illinunt.

Detergentia alia, præter *fucos* jam enarratos *localia remedia*, quæ à *fucis* tantùm quod non *albo colore* pingunt, differunt, in cæteris eodem modo componuntur & operantur, ſunt ſequentia, quibus *facies* vel abluitur, fovetur, aut illinitur.

Aquæ plerunque uſurpantur *ſtillatitiæ*, quales ſunt ex *ſimplicioribus*, *Sigilli Salomonis*, *florum Fabarum*, *radic. Serpentariæ* vel *Ari*, *Cyclaminis*, *Raphani*, *Gentianæ*, *Malvæ*, *florum Liliorum*, *Verbaſci*, *Nymphææ* vel *Melonum*, *Phaſiolorum*, *Pinearnm*, additis *aquis odoratis*, ut ſimul *ſuavem odorem* concilient, ut eſt *Roſarum ſimplex* vel *moſchata* aut *camphorata*, *florum Arantiorum*, *rad. Iridis*, &c.

Liliorum aqua & *quæ ex reſina Abietina* deſtillatur, *cutem craſſam* ſimul attenuat.

Compoſitæ variæ ad hoſce uſus fiunt, ſequentibus modis paratæ: Veluti ex *Cucurbita*, *Pepone* aut *Melone*, maturis diſſectis in partes, addito *Lacte caprino*, & *Ovis* conquaſſatis, deſtillata.

Vel ex *malis Limoniis*, *Arantiis*, *Citriis* ſimili permiſtione parata.

Ex *Pane* alia ſic fit: ℞. *Panis communis albi*, vel *Hordeacei* vel *Furfuracei*, cui *cruſta* detracta ſit ℔.ij. *Lactis caprini* ℔.iij. *Ova* conquaſſata *num. X.* Eliciatur *aqua*.

Poteſt & *Saccharum ad* ℥.iij. addi, & ſic deſtillari.

Vel *Vini* ℔.ß. & *Limonium malum* recens j. vel ij. aut *ſucci* illius ℥.j.ß. & *Camphoræ* ʒ.j.

Vel: ℞. prædicta, adde *farinæ Fabarum* vel *Cicerum* aut *Oryzæ* ℥.iij. *Amygdal. amar.* ℥ ij. *quatuor ſemin. Frigid. major.* ʒ.j. Et deſtilla.

Ut potentiùs extergat, addi poſſunt, *radicis Serpentariæ* & *Sigilli Salomonis ana* ℥.j.ß. *rad. Ireos* ℥ j. Poteſt & *Maſtiches* ℥.ß. & *Boracis* ʒ.ij. addi, aliàve.

Ex *Oryza* itidem quæ deſtillatur *aqua*, macerata in *aqua Limonum* vel *Fabarum* aut alia, donec intumeſcat, poſtea que ad ℔.j. *Maſtiches pulv.* ℥ ß. addendo.

Ex *albuminibus Ovorum* cum *ſucco Limonum* permiſtis, *aqua* alia extrahitur. Quibus & antequam deſtillentur, *Borax*, *Alumen* vel *Sal* addi poſſunt.

Hîc *Fucus Venetus* non prætereundus qui ita parari ſolet: ℞. *Lardi albiſſimi non rancidi inciſi quantum placet, florum alborum convolvuli* in *dumetis creſcentis*, *ſucci Citri crudi* per *filtrum* tranſmiſſi *ana q.ſ.* miſceantur bene deſtillentur lentiſſimo *igne* in *Balneo Maris*: *Aqua* ſervetur ad uſum.

Ex *Limacibus* item, ſi cum *Lacte caprino*, & *Axungia porci* vel *hœdi recenti*, & *pauca Camphora* deſtillentur.

Ex *Urina*, priùs *Sale*, præſertim *foſſili*, quod *Gemmæ* vocant, bene *ſalita*, *aqua exſtillata* ſimiliter convenit, additis ad gravem *urinæ odorem* reprimendum, *Garyophyllis*, *Cinamomo*, aliiſve *odoratis*, ut *Aqua roſarum*.

Ex *Tartaro albo* deſtillatur quoque *aqua*, diſſoluto in *Vino* addendo *flores Fabarum*, *Roſmarini* vel alios.

Vel: ℞. *Tartari* ℥.j. *Aluminis* ℥.ß. *Boracis* ʒ.ij. *Camphoræ* ʒ.j. *Aquæ convenientis* ℔.ij. Deſtillentur.

Vel: ℞. *Tartari calcinati* ℔.j. *Maſtiches* ℥.j. cum *Albumine ovorum* fiat *paſta*, è qua eliciatur *aqua*.

Ex *ſublimato* efficax *liquor*, non ad *dealbandum*, ſed validiùs *detergendum* paratur: Vel diſſoluto diligenter, aliquandiu macerato, vel etiam decocto in *aquis deſtillatis* ſupradictis *ſimplicioribus* vel etiam *compoſitis*, & præſertim in ea quæ ex *Pane*, ut priùs dictum, exſtillatur, addito interdum & *ſucco Limonum*. *Ad* ʒ.j. *Sublimati* non minùs quàm ℔.iij. *Aquæ* ſumendæ, atque an *decens* ſit *quantitas*, *orichalco* intruſo priùs explorandum. Quibus & *Ceruſſa* miſceri vel incoqui poteſt, *Camphora*que addi: Et ne lædat, cum *lacte Caprino* & *Albuminibus ovorum* aut *Mucilaginibus* contemperari.

Ex pluribus illis vel etiam paucioribus talis *aqua* componi poteſt: ℞. *radic. Liliorum. Iridis recent. ana* ℥.iij. *radic. Serpentariæ* vel *Ari*, *Sigilli Salomon. ana* ℥.ii. *farinæ Fabarum* ℥.iiij. *farinæ Oryzæ* ℥.ij. *quatuor ſemin. frigid.*

frigid. Majorum ℥.j. *Amygdal. amar* ʒ.v. *ſeminum Cydon.* ℥.ß. Contundantur omnia addendo *Lactis caprini* ℔.j. *Juris decoctionis Pedum vituli* & *Cochlearum terreſtrium* circiter *duodecim, quartarios tres, aquarum florum Fabarum* & *Roſarum ad quartarium* j. *Album. ovorum conquaſſ. num.* xij. *Terebinth.* diſſolutæ in totidem *vitellis ovorum* ℥.ß. *Mellis* ℥.j. *Sacchari communis* vel *candi* ℥.ij. *Vini* & *Aceti ana* ℥.j. *Maſtiches pulv.* ℥.ß. *Aluminis, Boracis ana* ʒ.ij. *Camphoræ* ʒ.j. *Miſce;* Deſtillentur.

Hiſce & alia permiſceri poſſunt: veluti *rad. Bryoniæ, Cucumeris aſinini, Cyclaminis, Lignum Guajacum, mala Limonia, Arantia, Pepones, Melones, Cucurbitæ,* vel *ſucci* horum *fructuum:* Item *flores Primulæ veris, Fabarum, Liliorum, Sambuci: Ciceres, Lupini, Amidum, Pineæ, Semen Pſyllij: Dein* & *gummi Tragacanthum,* vel *infuſio ipſius, Thus, Myrrha, Cinamomum, Garyophylli. Moſchus odoris gratiâ, Urina pueri, Fel bubulum, Lithargyrium, Tartarum, Ceruſſa, Sapo, Sevum hœdinum, caprinum,* vel *Butyrum recens;* Quibus & *teſtacea* & *terrea* addunt, à quibus tamen vix aliquid hac coctione, quæ dum deſtillantur fit, decedit, ut *Coralium, Conchacea;* interdum & *parùm Calcis.*

Ad tollendas *faciei maculas* eamque dealbandam, *aqua* præſtantiſſima talis componi poteſt; ℞. *Florum Fabarum, Terebinthinæ lotæ lacte caprino ana* ℔.j. *Albumina ovorum num.* vij. miſceantur & collocentur in *Balneo Maris*, diſtillans *aqua* ſervetur ſeorſim: Dein ℞. *Caponem album, deplumatum, lotum* & in *fruſtula diſſectum*, hic ſimiliter in *Balneo Maris* collocetur *aqua*que quæ exſtillabit cum priore miſceatur, addantur *Boracis* ʒ.ij. *Camphoræ* ʒ.ß. ponantur omnia in *Phiala vitreâ, longi colli,* & *noctu* ad *Lunæ ſplendorem interdiu* in *umbra* collocentur: hac *aqua* noctu lavetur *facies* tepidè.

Majoris adhuc *virtutis* eſt *aqua* qua *Maria Medicea Regina mater* ad *faciem* decorandam utebatur, cujus præparatio talis erat: ℞. *Tres Capones albos, ſtatim poſt jugulationem, axungia detracta minutiſſime conciſos, Caſeos duos recentes ex lacte caprino excoctos, pulpam ſex limonum corticibus detractis. Albumina ovorum num.* viij. *unà cum putaminibus, Boracis, Sulphuris,* pulveriſat. *ana* ℥.ß. *Camphoræ* ℔.j. *Aquæ florum Fabarum* & *Nymphææ ana* ℔.j. collocentur in *Balneo Maris*, atque in *roſtrum alembici aliquot grana Moſchi*, *aqua* exſtillans ſervetur ad uſum: hac *noctu* ante *ſomnum* lavetur *facies.*

Addito *Sublimato*, hæc aqua *efficax* eſt: ℞. *radicis Serpentariæ* ſeu *Ari*, *Cyclaminis, Sigilli Salomonis ad* ℔.j. *Panis medullæ* ℔.ß. *Lardi recentis* ℥.j.ß. *ſucci Limonum* ℥.ij. in quo diſſolutæ ſint *Porcellanæ*, *Aluminis* ℥.ij. *Sublimati* ℥.ß. vel minùs: Eliciatur *aqua.*

Decoctum quo facies abluitur, tum ad eam quoque *illuſtrandam*, tum *illitiones* quas rurſum auferre volumus abluendas, ſæpè uſurpatur. Et præſertim *Fabaram, Cicerum, Oryzæ* & *Lupinorum*, ſimiliumque *abſtergentium.* In *pingui facie* vel *tumida, Guajaci decoctum* aliqui approbant.

Liquores quoque aliqui illinuntur; Veluti ex *Melone*, hac ratione præparatus; Inciſus *Melo* in *ollam* conjiciatur, & ſupra eum *Uvæ immaturæ*, poſtea *flores Malvæ*, atque *cortices* aliquot *Ovorum;* hæc bene obturata in *clibano* calefacto tamdiu ſerventur, quàm *panis* ſimiliter in *furnum* miſſus coquitur, quo facto *liquor* coletur ad uſum.

Ex *Cochleis terreſtribus* ſeu *Limacibus*, ſic quoque in *furno* coctis, addito *pauco Sale*, *liquor* emanans, à quibuſdam uſurpatur.

Alij, quando ex *Peponibus liquor,* uti dictum paratur, unà cum illis & cæteris, *Limaces* quoque permiſcent.

Sputo proprio *jejunæ puellæ*, in *palmam manus* expuentes, *frontem* perfricant, *capillos*que ſic ſurſum pellunt, *nitorem*que illi inducunt. Magis dealbabit *ſputum*, ſi *lacteum* comeſtione *Amygdalarum amararum* priùs reddatur.

Linimentis inſuper *facies* ungitur *pinguibus;* quæ *nitorem* & *ſplendorem* illi concilient, quæ diligenter ne *fucus* appareat, diducenda.

Id *Pomata* illita facit.

Inprimiſque *Medulla oſſium Vervecis*, quæ ex mundatis priùs à *carne* & conquaſſatis illius *oſſibus* decoctione elicitur, atque innatans ad hunc uſum colligitur.

Oleum Talci, ad *faciem manus*que illuſtrandas & dealbandas, nunc admodum in uſu eſt *magnatibus*, magnique ob id æſtimatur cùm & hæc *mollia* inde reddantur.

Ex *mucilaginoſis*, *infuſio gummi Tragacanthi* diluta inuncta, *ſplendorum faciei* addit, uti & *Albumen ovi* conquaſſatum.

Manus nitidas albas & molles reddentia remedia.

Manibus privatim quædam, quæ ad *faciem* minus commodè adhiberi poſſent, ut non ſolùm *terſæ* ſed & *albæ* & *molles* reddantur, adhibentur.

Fitque in hanc rem *paſta* quædam, quam *manibus ſaponis* inſtar affricant: Quæ variis modis paratur.

Simplicior ex *cerealibus ſeminibus* fit, ut *Panis mica*, vel *Furfure coctо*, aut *farinâ Hordei*, *Oryzæ*, *Cicerum*, *Lupinorum*: quibus vel ſolis cum *aqua* ſubactis utimur, vel cum *Sapone molli* aut *duro* parùm diſſoluto, & *Melle* in *paſtum* redactis.

Ex *nucleis* aliàs paratur *paſta*, veluti *Amygdalarum amararum* vel *dulcium*, vel *Perſicorum*, aut etiam *Avellanarum* vel *Pinearum* & *nucum Been* ſtatim contuſis, vel priùs in *lacte* maceratis, vel ſolis, uti dictum *Sapone* vel *Melle* exceptis.

Ex aliis *ſeminibus* ſimili modo fit, maximè *Cucurbitacei* generis & *Papaveris albi*.

Compoſita paſta ſic fit: ℞. ex prædictis *ſimplicibus* unam, præſertim quæ ex *Amygdalis* paratur, vel de *duabus* aut *tribus* ad ℔.j. addendo *pulveris Sinapis* ℥.ij. vel plus, *radicis Iridis* ℥.ß. unde *ſuavis* quoque accedit *odor*, *Mellis q. ſ.* miſce. Huic *paſtæ Ficuum pulpa* quandoque additur. Hiſce & alia addi poſſunt; ut *ſemen Erucæ*, quod loco *ſeminis Sinapi* ſumitur. Sunt qui *Fel boum* addant, quod tamen *amarorem* diu in *manibus* linquens, non adeò accommodum. *Odorem* quoque aliis *odoratis* illi conciliare poſſumus, ut *Santalo citrino*, *Ligno aloës*, *radice Angelicæ*, *floribus Lavandulæ*, *Aquâ Roſarum ſimplici* vel *Moſchatâ* aliiſque.

Quædam etiam, ex illis quæ *faciem* dealbare poſſe recenſuimus, hiſce quoque addi poterunt.

Vel fiat ex illis talis *manuum illitio*: ℞. *Ceruſſæ* ℥.ß. *Amidi* ʒ.iij. *Boracis*, *Caphuræ ana* ʒ.ij. *Dentalis* vel *teſtarum Ovorum calcin.* ʒ.ß. pulveriſatis affunde *aquas Liliorum Nenupharis*, *Roſarum*, vel alias, ad ℔.vj. *radic. Liliorum* ℥.ij. *Panis detractâ cruſtâ* ℔.ß. coquantur optimè, poſtea adde *Album. ovorum conquaſſ. num.* xij. Colentur & ſervetur ad uſum.

Vel fiat *infuſio gummi Tragacanthi* in *Lacte* & *ſucco Limonum*, addendo *Ceruſſam*, *Amylum* aliáve: Sicque *manus* ungantur.

Paratur & *paſta* ex *radicibus Aſphodeli* coctis & contuſis, addendo *Tartarum* & *Ova* conquaſſata.

Ubi majori *mollitie* opus eſt, in *durioribus manibus*, ungantur oleo *ſemin. Cucurbitarum* vel *Amygdal. dulcium* vel *amararum* aliorúmve *nucleatorum*, cum *Cera alba* diſſoluto. Poteſt & permiſceri *pulpa Liliorum alborum*, & ad exterſionem addi *oleum Tartari*.

Pulpa Peponum affricata, *manus molles* & *mundas* reddit.

Rugas minuentia vel extirpantia remedia.

Derugantia remedia ad *faciei* potiſſimùm, nonnunquam & *manuum rugas* minuendas, vel etiam, ſi fieri poſſet, extirpandas, tum ut *cutis* non ſolùm minùs *opaca*, ſed & minùs *implicata* & *inæqualis* appareat, *ſingularia* quædam deſcripta fuère, licèt & alia quædam *detergentia coſmetica*, uti in illis dictum, *rugis* exterminandis quoque accommodentur. Quæ tamen peculiariter illis accommodata ſunt, & vi *detergente*, vel etiam ſimul *leniente cutem aſtrictam* rurſum deducendo, vel aliâ *proprietate* illud efficiunt, ſunt ſequentia.

Cacaliæ grana trita cum *cerato* illita probat *Dioſcorides*.

Item *Bryoniæ rad.* cum *Ervo*, *Fœnogræco* & *cretâ Chiâ*: Uti & *Chiam terram*.

Alij *aquam* in hanc rem probant *Pinearum* *cono-*

conorum recentium, Verbaſci florum: Item *rad. Aſari* & *Sigilli Salomon.*

Inprimis *aquam florum* & *radic. Liliorum* cum *Rore menſis Maij* inunctam.

Succum item *Limonum, Primulæ veris, radic. Ari*, & *Spatulæ fœtidæ*, unde *cutem* elevari & diſrumpi, aliamque *ſubtilem* ſubnaſci docent.

Decoctum ſemin. Seſami. Item *Ficuum* cum *rad. Bryoniæ.*

Oleum Myrrhæ convenit, *Seſaminum, Glandium, Tartari, Amygdal. amar. Liliorum*, è *nucleis Pineis*, *ex baccis Hederæ.*

Emplaſtrum, ℞. *Ceræ puræ* ℥.j. diſſolve cum *Lacte aſinæ*, agitentur; & ubi refrigue rit, eam aufer, addendo *olei amygdal. dulcium* ℥ j. *Aluminis, Spermatis ceti ana* ℥.ß. diſſolvantur, miſce, & ſupra *telam* extendantur; Et *fronti rugoſæ* vel aliis *ſedibus* ejuſmodi applicentur.

Lupini farina Felle caprino permiſta affricetur.

Vel; ℞ *Axungiæ Gallinæ* ℥.ij. *Ceræ albæ* ʒ.j. *Aquæ roſarum* ℥.j. diſſolvantur, adde *Ceruſſæ* ʒ.ij. *Coralij albi* ʒ.j. *Camphoræ* ʒ.ß. Fiat *illitio.*

Pomata illita maximè in uſu eſt.

Fumus Myrrhæ carbonibus injectæ, *facie* exceptus juvare dicitur.

Alibi quoque *rugas* in *corpore* indecentes auferre ſtudent, quæ *venuſtati* operam dant *mulieres.* Veluti eas quæ *poſt partum* in *ventre* relinquuntur.

Idque hoc *Unguento*, quod paratur ex *ſevo Hœdi* vel *Arietis* loco in *aqua Roſarum.* Vel horum loco ſumunt *Pomatam*, addendo hiſce parùm *Butyri* & *Albuminis ovi*, & *pulverem Maſtiches Thurisve.*

Vel: ℞. *Maſtiches, Thuris ana* ℥.ß. *Myrrhæ* ʒ.ij. *Cornu cervi uſti* ʒ.j. *Amianti* ʒ.ij. *Salis ammoniaci* ʒ.j. *farinæ Hordei* ʒ.ij. *ſeminis Nigellæ* ʒ.j. *Scillæ uſtæ* ʒ.ß. cum *Melle* fiat *Unguentum.*

Rubificantia remedia, quæ *rubicundum* ſeu *roſeum colorem genis*, ubi elegantior apparet, & *labiis* nonnunquam, *mulieres* quæ ornatui ſtudent, adhibent, & ſic *pallorem* vel *obſoletum* harum *partium colorem*, pingendo obliterant *fucum*que faciunt, ſunt ſequentia.

Rubiæ majoris radix affricata *rubore malas* colorat. Uti & ſi *Oleo* miſta inungantur.

Bryoniæ radicis pulvis in *aqua* diſtemperatur, vel cum *Melle* miſcetur; & ſi illâ *infuſione genæ* foveantur, vel hoc *linimento* illinantur, rubere eas docent.

Idem præſtare *Bulbum marinum* & *ſem. Anethi* inuncta cum *Melle* & *Vino* ſcribunt.

Rubricâ, qualem *pictores* ex *Santali* vel *Praſilij raſurâ* maceratâ vel coctâ in *aqua*, *vino* vel *aceto*, addito *alumine*, parare ſolent, *malæ* ut rubeant, pinguntur, uti & *labia.*

Colore alio *rubro*, ex *Cocci baccis* facto, *vaſcula teſtacea* intrinſecùs colorant *Hiſpanæ mulieres* & *Vermeillon d'Eſpaigne* vocant, ſicque ſervant; & cùm uti volunt, *ſputo* humectantes *genas* pingunt.

Panno ſcarlato vel *Serico coccineo*, *Chermeſino* vocato, parùm *intincto* in *aqua Vitæ*, *genæ* fricatæ rubeſcunt.

Ligulâ coriaceâ vel alio *corio rubro*, *malas* ut rubeant, *fœminæ* aliquæ fricare ſolent.

Moris maturis ſi *malas* pingas, & poſtea *ſemimaturis* rurſum eas frices, *aqua*que abluas, remanebit *vividus color* aliquamdiu; ſicuti hoc ipſe obſervavi.

Particularibus diſcolorationibus quæ debetur *cura*, alia accommodatur *Commaculationibus*, alia *Maculis.*

Commaculationibus competens *cura* pro ratione *cauſſæ* quæ *externa* eſt, quoque inſtituitur, prout illa vel ab *aëre* aut *ſordibus*, aut aliis *cutem colorantibus* procedit.

Ab *aëre* ſeu *ſolis peruſtione* evenientem, *Nigredinem* appellatam, in *facie, manibus* aliisque *detectis cutis ſedibus* impreſſam non *vitio* ſibi, qui ex *labore* aut *peregrinatione* hanc contraxerunt, ſed *laudi* ducunt, ob eamque cauſam non curant, nec quicquam ad eam iterum delendam adhibent, cùm ſponte *æſtu* remittente, *hyemis* præſertim tempore, nonnihil remittat vel recedat. Quòd ſi tamen & hæc contracta *nigredo* diſpliceat, huic, eam

Nigredinis à ſolis peruſtione inductæ curatio.

eam *præcavendo*, rurſumque *delendo*, proſpicimus.

Ne *facies*, *manus* aliæve *partes nudæ Soli* diutiùs expoſitæ, à *radiis* illius *uſtæ* denigrentur, hiſce mediis præcavetur.

Si *Pileo lato*, vel aliis *umbraculis*, à *facie*, vel *chirothecis* à *manibus*, *Solis radii* avertantur.

Vel præmuniantur *inunctione Albuminis ovi* conquaſſati, vel *mucilaginis ſeminis Pſyllij* vel *Cydoniorum*, alteriúſve, extractæ cum *aqua Roſarum*, aut *infuſionis* in eadem *factæ gummi Tragacanthi*. Quibus & *Butyrum* vel *Sevum* recentia, vel *Pomata*, aut *oleum Amygdal. dulc.* aut *Cremor lactis exiguâ quantitate* admiſceri poſſunt, ne *facies pinguibus* illis inuncta, vel ſine illis uſu *exiccantium* tenſa appareat.

Idem facit *Pulpa* vel *ſuccus Melonum*, *Anguriarum* alteriúſve *Cucurbitacei* generis, additis quoque è ſupradictis *unctuoſis* parum.

Vel illinatur hoc *unguento*, paulò antequam in *Solem* prodeat. ℞. *Pomatæ* ℥.ij. *Ceruſſæ* diſſol. in *aqua Roſarum* ʒ.j. *Thuris* vel *Maſtiches ana* ʒ.ß. *mucilaginis Cydoniorum* ℥.j. fiat *Linimentum.*

Curatio in hac *cuticulæ nigredine* à *natura* quandoque ſola perficitur. Quæ dum *novam* minimeque *peruſtam*, continuò in *aduſtæ* quæ conteritur locum reponit, hoc *vitium* ſucceſſu temporis, ſi interea à *radiis ſolaribus* caveatur, emendat, niſi profundiùs in *veram cutem uſtio* hæc penetret, tunc enim ſponte vix ampliùs recedit. Atque *artis* operâ tam *comptoriâ* quàm *coſmeticâ* eâdem, qualis in *naturali nigredine* emendanda deſcripta fuit, ut corrigatur, opus habet. Quæ cùm eodem penitùs modo, iiſdemque *remediis* perficiatur, hîc ea repetere non eſt neceſſe.

Adhæc *cuticulam* quandoque auferendo *peruſtam* à *facie manibus*que, niſi, uti dictum, altiùs *impreſſio* facta ſit, huic *vitio* medemur. Quod ſeparando eam à ſubſtrata *cute* & nonnihil attollendo, ut ſic ſponte ſecedat, vel ſine labore auferri queat, nonnunquam perficitur, applicatione ſequenti: ℞. *radic. Liliorum alborum quartarium* j. coquantur, parùm ſub *cineribus*, poſtea contundantur, addendo *Sacchari candi* ℥.j. hæc ſupra *faciem* collocentur, ſæpeque repetantur, ſemper poſtquam deponitur inungendo cum *Melle.*

Citiùs hoc efficiet, ſi addas *Butyri* vel *Axungiæ Porci lotæ aquæ Roſarum* ℥.iij. *Terebinth.* ℥.ß. *Calcis extinctæ quinquies* ʒ.ij. Sicque applices.

Vel adde *radicum Liliorum* ſic *toſtarum* ℥.ij. *radic. Arundinis* & *Serpentariæ*, *Fabarum ana* ʒ.ij. *ſeminis Melonum* ʒ.j. *mucilaginis ſeminis Pſyllij* vel *infuſionis gummi Tragacanth.* ℥.j. *Unguenti citrini* ℥.ß. *ſecundum artem* fiat *Unguentum.*

Si parùm de *aqua Sublimati* decocti addas, citiùs *cutem* elevabit.

Bulbus Cepæ vel *Scillæ* aut *Liliorum* affricatus ſæpè, *cutem* ita avellit, ut citra laborem removeri poſſit.

A' *ſordibus* & aliis *cuti* adhærentibus immunditiis *obſoletus* ſeu *obſcurus color*, quo pacto cum *ſordibus* auferatur, in *ſordium* tractatione in *rejectis* explicabitur. Reliqua quæ *manus nitidas albas* & *molles* reddunt, in *comptici*s jam ſunt expoſita. *Commaculationis cutis à ſordibus curatio.*

Color ater croceus, *viridis*, aliúſve quo *cutis* inficitur, aut pingitur, ſimili ratione, uti aliæ *cutis ſordes* abſterguntur, quod aliàs citius, aliàs tardiùs, prout hi *colores* ſe inſinuarunt, perficitur. *Colorationis cutis à coloribus externis curatio.*

Imprimis à *nucum cortice viridi* contracta in *manibus digitis*que pertinacior *nigredo*, ſed tandem ſpontè evaneſcens, citiùs *abſtergentium* ſupradictorum uſu cedet, faciliusque adhuc, ſi *ſucco* vel *carne Limonum* aut *Aceto* fricentur, additâ *paucâ Colophoniâ.*

A *moris* dum decerpuntur *manibus* impreſſa *rubedo*, aliquandiu quoque manens, ſubitò aufertur, ſi *moris nondum maturis*, ſed *viridibus* adhuc, aut ſaltem *rubeſcentibus*, validè *partes tinctæ* perfricentur, *aqua*que poſtea abluantur.

Maculis cura competens, pro *cauſæ* diverſitate etiam diſtinguitur, prout hæ vel à *cauſa*

cauſa interna, quæ eſt vel *ſanguis*, vel *ſuccus nutriens*, vel *ſemen*, vel à *morbo* proficiſcuntur.

A *ſanguinis* ſub *cuticulam eruptione* poſt *contuſiones* aut *ictus* alios, *maculæ lividæ* ſeu *Sugillationes* relictæ, ſi *contuſio* tanta ſit, ut *cura* huic præcipuè debeatur, *curam* non aliam quàm *contuſioni* competentem, uti in ea expoſitum fuit, exigunt. Quòd ſi eâ ſanatâ, nihilominus hæ *maculæ* vel *vibices* remanſerint, vel non *gravius vis* illa illata, niſi quòd *maculas* haſce produxit, læſerit, hiſce tunc præcipuè intendendum. Quæ tamen ſponte, uti ferè fit, *ſanguine* ſub *cute* primum ulteriùs diffuſo, mox diſcuſſo, evaneſcunt, cùm *ſanguis* ille non ita ut ſi in *amplum ſpatium* feratur, concreſcere moxque putreſcere ſoleat, ſed *ſero* dilutus, & ex *corruptione* aliqua potiùs attenuatus, diffluensque tandem per *inſenſilem tranſpirationem* ſenſim exhauriri poſſit. Quòd ſi verò ob *copiam* vel *craſſitiem* hoc fieri ſponte nequeat, diutiusque *ſanguis* perſeveret, metusque ſit ne *concretus*, & *putreſcens ulcus* gignat, *Topica diſcutientia* & *ſiccantia* erunt adhibenda, quibus ſi ſtatim, dum adhuc *ſanguis* fluit, huic vitio occurrere velimus, ab initio *aſtringentia* quædam miſcemus, poſtea verò ſolis prædictis utimur: Paranturque ex ſequentibus.

Herbæ recentes applicantur contuſæ, vel prius parùm toſtæ aut coctæ ut *Abſinthium*, *Hyſſopus*, *Calamintha*, *Origanum*, *Cannabis*, *Eruca*, *Succiſa*, *Hydropiper*, *Ptarmica*, *Malva*, *Ammi*: Vel cum *Melle* miſcentur, additis quandoque & *farinis*, & *ſemine Cymini*.

Idem efficit *radix Raphani* conciſa.

Decocto ex prædictis *plantis* facto in *Aquâ*, *Vino* & *Melle*, addito in principio & *Aceto*, *fotus* fiunt. *Aquæ calefactæ fotus* ſæpè repetitus, præſertim *Salſæ* confert.

Succi etiam inunguntur enarratarum *plantarum*; Imprimisque *ſuccus Abſinthij*, coctus cum *Melle* vel *Aloë* miſta cum *Melle*, miſcendo & utriſque *pulverem Cymini*. Confert & *ſuccus Raphani* & *Coriandri*.

Ex aliis quibuſdam variæ etiam fiunt *applicationes* vel *inunctiones*, confertque imprimis *Nucis nucleus* tuſus cum *Melle* & *Sale*.

Vel *Sal*, *Vinum* & *Mel* æquali menſura miſta adhibentur.

Cyminum pulveriſatum cum *Vitello ovi* vel *Cera* vel *Melle* applicatur. Poteſt & adjici parùm *Camphoræ*.

Vel: ℞. *farinæ Fabarum*, *Fœnigr.* vel etiam aliarum ad ℥.iiij. *Cymini* ℥.j. *pulveris Abſinthij* ʒ.ij. coquantur in *Oinomelite*, adde *Croci* ʒ.ß. fiat *emplaſtrum*.

Vel: ℞. *radic. Conſolid. utriuſque rad. Iridis ana* ℥.ß. vel *Raphani* ℥.j. *herb. Malvæ*, *Abſinthij ana* M.j. *florum Chamomill. Meliloti ana* P.j. decoquantur in *Vino* & *Aqua*, poſtea contundantur, miſce *farinæ Fœnigræci* vel alterius ℥.ij. *Cymini* ℥.ß. *ſeminis Sinapis* vel *Erucæ* ʒ.ij. *Thuris*, *Myrrhæ* vel *Laccæ ana* ʒ.j. *Stercoris caprini* ℥.ß. *Salis* ʒ.ij. *fellis Bovis* ʒ.j. *Mellis* ℥.j. *Olei Anethini* ℥.ij. fiat *Cataplaſma*.

Efficaciſſimum hoc eſt: ℞. *Auripigmenti* ʒ.ß. *Farinarum prædictarum ad* ℥.ij. coquantur in *Vino*, fiat *emplaſtrum*.

Sanguis ex *pennæ recentis calami* inteſtini expreſſus inungatur.

Vel *Fel caprinum* vel *Vaccinum*, cum *Melle* vel *Vitello ovi* contemperatum.

Aut *Stercus caprinum* vel *Vaccinum*, addito *pulvere Cymini*.

Pulmo arietis calidus adhuc & *cruentus* appoſitus, diſſipat *maculas*.

Oleum in quo *radix Bryoniæ* cocta fuerit; vel aliud, ut *Commune* vel *Roſarum* vel *Chamomill.* in quo *Sal* coxerit, illinatur.

Vel *Unguentum de Alabaſtro*.

Scarificatio huic *ſanguini* ſub *cute* retento viam aperit, quæ adhiberi poteſt, ſi plurimus eò effuſus fuerit, illicque perſiſtat, ne *putreſcens*, ſi diutiùs retineatur, *partem vivam* corrumpat, *gangrænam*que efficiat, in cujus *ſuſpicione*, *ſcarificatio profundis plagis* inducta, ampliùs conveniet.

Quod ſi verò ex illius *putredine abſceſſus* indeque *ulcus* naſcatur, uti *ulcus* ſanari de-

bet. Si *gangræna*, uti ex magna *contuſione* aliquando factum, ut *contuſio* & *gangræna*, ſicuti in illis *affectibus* dictum, ſanari debet.

Macularum rubrarum cujuscunque generis, ut & Pulicarium, Sanguinearum, illarumq quæ in Eryſipelate, Impetigine Gutta roſacea ſe offerunt, curatio.

A' *ſanguinis* per *cutem* diſperſione profectæ *maculæ*, ſi *Pulicares* dictæ *rubræ parvæ* illæ ſint, aliàs ſpontè, mox iterum per *inſenſilem tranſpirationem*, vel cum *ſudore* diſſipantur: Uti & *Eryſipelata* illa *latiora*. Quæ tamen ſi diutiùs perſiſtant, etiam *curam* aliquam requirunt. Sicut & *impetigines* illæ Zitter⸗mahl *Germanorum*: & *Sanguineæ*, aliæ exacte *rubræ* per *faciem* cæteraſque ſedes ſparſæ, quæ difficulter eradicantur; Uti & *Gutta roſacea* dicta *rubedo*, ægre extirpatur, atque ægerrimè, ſi *puſtuloſa* ſimul ſit *facies*, *naſus*que, uti dictum, inde admodùm extuberet.

Hiſce itaque, ſi *curam* adhibere ſit animus, quam tamen plerique deſperantes negligunt, ſic erit inſtituenda; Primùm *corpus* pro ratione *redundantium humorum purgandum*, *ſanguis*que per *venam* apertam *brachij*, *revulſionis*, vel etiam ſi *facies* hiſce occupata ſit, *frontis*, aut ſub *lingua derivationis* gratiâ, aut per *ſcarificationes* in *colli lateribus* & *ſcapulis* inciſas, educendus, & per admotas ſimul *cucurbitulas*, à *facie* retrahendus, ſæpiùs eas vel præmiſsâ *ſcarificatione* aut ſine ea repetendo. Quod & *ſanguiſugæ faciei ſedibus*, in *naſo* vel propè eum, juxta *alas* aut in *malis*, vel in *mento*, vel ponè *aures* appoſitæ evacuando & trahendo præſtabunt. *Alterantibus* dein quæ *ſanguinis* fervorem contemperando refrigerandoque, *impetum* hunc illius in *faciem* aliáve loca ſiſtant, utemur, eaque per *vivendi rationem* convenientem præſcriptam & *medicamenta* quæ illud efficiant, adminiſtrabimus. Sicuti quo pacto hoc fieri, *corpus*que *mundum* reddi, recteque diſponi debeat, paſſim in *morbis* a *ſanguinis influxu* genitis declaratum fuit.

Localia præſidia quæ applicantur, *ſanguinem* reprimere *vi refrigerante* & *aſtringente* in *maculis rubris* debent, indeque genitum *ſuccum* redundantem, ſi in *puſtulas* eleventur *maculæ*, *vi ſiccante* & *digerente* abſumere, quæ *validiora* eſſe debent, ſi admodum *indurata* illæ *tuberoſitates* ægrè cedant, adhibendo, ſi reliqua non proficiant, etiam quæ *erodendo urendo*que hæc conſumant.

Adminiſtrantur autem hæc *remedia*, in *forma liquorum*, *aquarum* & *unguentorum*, quibus *rubræ maculæ* & *puſtulæ* illinuntur vel madefiunt; aut ſi *fortiora* ſint quæ applicari debent, iis ſaltem tanguntur; A variis autem deſumuntur.

A *Plantis* præcipuè parata, uſurpantur, *aqua Fragorum*, *Fraxini* & *Florum Verbaſci*, addita interdum *Camphorâ*. *Vinum* quoque è *fragis* illitum prodeſt.

Alia valde *uſitata* atque *utilis*: ℞. *Fragorum veris tempore*, *autumni* verò *Uvarum acerbarum* ℔.j. *Lactis caprini* ℔.ij. *Albumin. ovorum numero* xij. vel *mucilagin. ſeminis Pſyllij* & *Cydoniorum*, vel *gummi Tragacanthi factæ* in *aquâ Roſarum* vel *Plantaginis ad* ℥. iiij. *Camphoræ* ʒ. ij. Deſtillentur. Poteſt addi *Acetum*, *ſuccus Limonum* vel aliarum *plantarum* ſequentium. Item *Alumen*, *Sulphur*.

Vel utantur ſequenti, ℞. *rad. Oxylapathi* ℥.iij. *herb, Plantaginis, Solani, Acetoſæ, Malvarum*, *Fumariæ ana* M j. *florum Roſarum, Violarum, Nenupharis, Caprifolij*, *Salicis ana* P.j. *Limonum* vel *Arantiorum* aut *Pomorum acidorum* 7. vel 9. *Fragorum* vel *Mororum immaturorum* aut *Uvarum immatur.* ℔ ß. *Aluminis* ℥.ß. *Albumin. ovorum numero* x *Aceti* ℥ ij. *Camphoræ* ʒ.j. Deſtillentur. *Sulphur* additum efficaciorem reddit, ſed *odore* illius nonnihil inquinatam.

Poſſunt & addi *folia Nymphææ*, *Cotyledonis, Sempervivi, Fraxinellæ, flores Balauſtiorum recentes* vel *aridi*.

Vel ſic paretur: ℞. *Lactis Caprini* ℔.iiij. *farinæ Frumenti tantum q. ſ.* ut cum dicto *Lacte* in *paſtam panis* redigatur, quam coques in *furno*, & *ſemicoctam* eximes, & à *cruſta* decorticatam, in *partes* diſcindes, ac cum ℔ iiij. *aliis*, *Lactis Caprini* diſſolves, addendó *mala Limonia excorticata*, in *partes ſecta* xij. *radic. Raphani* & *Oxylapathi ana* ℥.ij. *Albumin. ovorum* con-

conquaſſatorum vel cum *ſpongia* exceptorum, atque rurſum expreſſorum, donec benè diſſolvantur, *numero* xij. *Aluminis* ℥.ß. *Tartari, Sacchari ana* ʒ.iij. *Coralij albi* ʒ.ij. *teſtarum Ovorum calcinatorum* in *furno*, *Camphoræ ana* ʒ.j. miſceantur diligenter: Eliciatur *aqua* per *alembicum*.

Aluminoſa quæ appellatur *aqua* ex *plantagine, portulaca, omphacio, alumine* & *albumin. ovorum* elicita, ſimiliter convenit.

Multum in *rubore faciei* ſeu *Gutta roſacea* præſtabit quoque ſequens *Aqua Vitriolata*: ℞. *Aquæ Spermatis ranarum*, *Verbaſci*, *Filicis ana* ℔.ij.ß. *Urinæ pueri impubis* ℔.iij. his ſimul miſtis adde *Theriacæ Andromachi recent.* ℥.ij.ß. *Vitrioli, Salis fuſi ad ignem apertum, Aluminis aua* ℥.iiij. per *cineres* vel *Balneum Maris* eliciatur *aqua* ad *ſiccitatem* uſque *materiæ remanentis*, huic *aquæ*, miſce *Camphoræ, Croci ad* ℥.ij. ſervetur ad uſum.

Pulvis radicis Oxylapathi & *rad. Aſphodeli uſtæ cinis*, cum *oleo* inuncta laudantur.

Ex *Sanguine leporis* vel etiam aliorum *animalium calido* facta illitio, ad *ruborem* abigendum convenit.

Ex *Sulphure vivo* præſertim paratæ applicationes *rubedinem* admodum emendant: Si cum *ſucco* aliqno *refrigerante* aut *aſtringente*, ut *ſucco Sempervivi*, *Solani* vel *Plantaginis* miſtum, vel cum *aqua odorata* aliqua, ut *Roſacea* dilutum diuque maceratum, illinatur.

Vel: ℞. *Sulphuris vivi* ℥.j. *Thuris albi* ℥.ß. *Camphoræ* ʒ.ij. diſſolvantur cum ℔.j. *aquæ Fragorum* & *Roſarum* ad uſum. Poteſt & *ſuccus Limonum* vel *malorum Granatorum acidorum* addi. Efficacior erit, ſi *Salis communis* vel *Ammoniaci* vel *Aluminis* ℥.ij. miſceas, vel etiam *Lithargyrium* coctum in *aceto*, vel *Ceruſſam*.

Vel: ℞. *Sulphuris vivi* ℥.ß. *Lithargyrij* per coctionem in *aceto dealbati* ʒ.ij. *Thuris* ʒ.j. *Camphoræ* ʒ.ß *granorum Paradiſi* vel *Zingiberis* ℈.j. *Unguenti Citrini* vel *Albi camphorati* ℥.ij. fiat *Linimentum*. Si ℈.ß. *Auripigmenti* addas, erit *efficaciſſimum*.

Ex *Lithargyrio albus liquor* conficitur quem *Lac virginale*, ut magis acceptus ſit, vocant, quod uti *faciei colorem aljenum*, ſic præſertim *ruborem* illius aufert, & ſic conficitur: ℞. *Lithargyrij pulveriſati* ℥.ij. *aceti albi* ℥.vj. *plus minúsve*, prout *potens* exiſtit, macerentur aliquandiu, ſæpiùs per vices agitando, vel bulliant parùm. Quo facto; ſinatur *craſſior materia* ſubſidere, *liquor*que *clarus* ſenſim effundatur, coleturque. Poſtea ℞. *Aluminis* vel *Salis* vel *utriuſqne* ℥.ij. diſſolvantur in *Aqua fontis* vel *alterius ſtillatitiæ faciem extergentis*, *ut Fabarum*, *Liliorum*, additâ etiam *boni odoris* gratiâ, *aquâ Roſarum*, *ad* ℥.vj. Interdum huic *aquæ*, *Boracis* ʒ.j. aut ij. addimus, vel etiam *parum Camphoræ*. Hiſce duabus *aquis* cùm uti volumus, *portionem* utriuſque *æqualem* ferè commiſcemus, tuncque ſubitò, etſi priùs *limpidæ* fuerint, in *lacteum cremorem albiſſimum* convertuntur, quo *facies* illinitur; quam ſi exaſperet, affuſis denuo *aquis* debet diluti. Sed & utriuſque *liquoris materiam* permiſcendo, macerandoque vel coquendo, ſtatim *Lac* hoc perficitur. Si *majori abſterſione* opus eſt, *olei Tartari* parùm illi commiſcere poſſumus, aliáve accommoda.

Alius *liquor* in *rubra tuberoſa facie* perutilis, uti & ſi *ſquamoſa* & *cruſtacea* ſit: ℞. *Lithargyrij* ℥.j. *Aluminis* ʒ.j. *Boracis* ʒ.iij. *Ceruſſæ* ℥.ß. *Aceti* ℥.ij. *Aquæ Roſarum*, *Plantaginis* vel aliarum, *ad* ℥.iiij. bulliant ad conſumptionem tertiæ partis, coletur, adde *ſucci Limonum* parùm huic *quantitati* quæ inungi debet.

Aqua per *deſtillationem* ex *Lacte* prædicto *virginali* elicita, ſimiliter conveniet. Vel talis: ℞. *Lithargyrij triti* ℔.j. *Aceti* ℔.ij. macerentur & coquantur, poſtea adde *aquam Fabarum* vel alias *ad* ℔.j. Eliciatur *aqua*, addendo interdum & alia convenientia, Veluti *Alumen*, *Boracem*, *Camphoram*, *oleum Tartari*, antequam deſtilletur.

Vel utatur hoc *unguento*, quod ℞. *Lithargyrij* præparatione *dealbati* (quæ fit ſi ter in *aceto albo* infuſum, maceretur aliquandiu, rurſumque ab eo repurgatum, poſtea ad

uſum ſiccetur) ℥.ij. adde *aceti albi* & *olei de ſemine Cucurbitarum q. ſ.* ut in *formam Linimenti* redigatur, miſce *Camphoræ* coctæ donec diſſolvatur in *aqua Roſarum* ʒ.ß. Fiat Illitio.

Ex *Tartaro* talis concinnatur *aqua utilis* & *conveniens* : ℞. *Tartari calcinati* ℔.ß. *Aluminis uſti* ℥.j.ß. *Boracis* ℥.j. *Sacchari candi* ℥.ij. *Camphoræ* ʒ.ij. *Albuminum ovorum* agitatorum *numero* xx. *mucilaginis ſeminis Pſyllij* ℥ j.ß. *Succi Limonum* vel *aceti* ℥.ij. Eliciatur *aqua*.

Ex *calce* alia efficax *inunctio* : ℞. *Calcis vivæ* ℥.ij. *Sulphuris vivi* ℥.ß. pulveriſentur, bulliant in *aceto*, ad conſiſtentiam uſque *unguenti*.

Ex *Argento vivo* factum efficax *remedium*, ℞. *nucleos Perſicorum* vel *Amygdalarum amararum*, eoſque maſtica parùm, ex illiſque ſic emollitis, & in *paſtam* ferè redactis, *lacteum ſuccum* per *pannum linteum* exprime, illique *Alumen coctum*, ſeu ut vocant *uſtum*, *nucis* inſtar miſce. Poſtea accipe *Argenti vivi*, *piſi magnitudine*, atque in *vola manus* cum *ſalvia* tamdiu donec nigreſcat, confricato, dein cum *lacteo ſucco* prædicto permiſce beneque contemperato: eoque *faciem noctu cubitum iturus* inunge, *manè* repetendo, idque ſpatio *hebdomadæ* unius continuando: Quo exacto, vel priùs etiam quoties in publicum prodeundum erit, abluatur hoc pacto; fiat paſta ex *farina Fabarum* & *Oryza* cum *albumine ovi* conquaſſato ſubactâ, quæ ad uſum in *pilas formata* ſervetur, & eâ *emollita* rurſum per noctem in *aqua*, & diſſolutâ, *facies* cum *panno* abſtergatur.

Aliud ſic paratur : ℞. *Argenti vivi* ʒ.j. *reſinæ Abietis* lotæ aliquoties ℥.j. agitentur probè, poſtea adde *Boracis* ℥.ß. *Sacchari candi* ℥.j. *Oſſis ſepiæ* ʒ.ij. *Saponis* ℥.ij. *olei Tartari* ʒ ij. vel plus, cum *olei Amygdalarum dulcium* & *Roſacei q. ſ.* fiat *linimentum*; poteſt & *ſuccus Oxalidis* vel *Oxylapathi*, vel *Limonum* addi, & *Lithargyrium*.

Ex *ſublimato* potentiſſima fiunt *remedia*, cautè ut leviter hæc tantùm tangant, illis applicanda. Quibus *maculæ* tactæ donec *cuticula* abeat, tandem evaneſcunt, & *puſtulæ* illitæ areſcunt vel conſumuntur. Præparanturque hoc pacto : ℞. *Sublimati* ʒ.j. *ſucci Limonum* vel *Aceti* ℥.j. *Aquæ* alicujus *convenientis* ℥. iiij. *Albumin. ovorum numero ſex*, macerentur benè obturata ad uſum.

Vel ſic : ℞. *Sublimati* ʒ.ß. *Lithargyrij* ℥.ß. *Aceti albi* ℥.iiij. coquantur ad tertiæ partis conſumptionem, colaturæ adde *Lac*, *ſuccum Limonum* vel *Arantiorum*, & parùm *olei Tartari*.

Ad *ruborem faciei* tollendum *Emulſio Valeriolæ* ſequenti modo præparata, præſtantiſſima eſſe cenſetur : ℞. *Aquæ fontanæ* in *vaſe vitreo* per *viginti quatuor horas defæcatæ* ℔.x. huic in *panno lineo* raro impone, *Seminis Papaveris albi* probè contuſi ℔.j. per *Emulſionem lac* elicitum & percolatum, cum *duobus Albuminibus ovorum* & *Sublimati præparati dulcorati* & *diligentiſſime triti* ʒ.ij. in *Phiala* optime clauſa, per integram horam agita, his ita bene agitatis adde ſub finem *Sacchari albiſſimi*, *Boracis* ſuper *patella ignita* parum *uſtæ ana* ℥.vj. Hac *Emulſione* abluatur *facies* mane & veſperi.

Poſſunt & alia ex *Sublimato* & *Arſenico erodentia* & *cauſtica remedia* quæ in *vitioſis maculis*, deſcripta ſunt, in *pertinacioribus* ejuſmodi *puſtulis* uſurpari.

Fumus ex *Sulphure* & *Thure prunis* injectis, *facie* exceptus, *rubedinem* illius delet, uti *roſas rubras ſulphure* ſuffumigatas albeſcere ſubitò videmus: cautè autem *ſpiritu* interim retento, occluſiſque *oculis* hoc erit tentandum.

Macul- rum di- verſoru- generum uti & Vitilig- num, Lentigi- num & Origina- lium N- vorum curæ.

A *ſucco nutriente*, *poriſque* ſe *inſinuante*, vel etiam à *ſemine* ab *origine* procedentibus *maculis* quæ debetur *cura*, accommodatur præcipuè illis, quæ à *pravo ſucco* originem trahunt, ut cùm noceant, gravioraque minentur, hæ *maculæ*, ſi fieri poſſit, aboleantur, quales ſunt *Vitiligines* ſeu *Alphi*, ipſarumque genera. Quod alias attinet, quæ non à *vitioſo ſucco* naſcuntur, *fuſcæ maculæ* ſeu *Lentigines*, etſi plurimæ per *cutem* diſperſæ occurrant, cùm tamen conſuetæ ſint quibuſ-

buſdam *Lentiginoſis* dictis, & proin non adeò in illis improbentur, ſponteque *æſtu ſolis* remittente, interdum remittant, vel minùs tunc appareant, plerunque intactæ relinquuntur. Quòd ſi tamen qui eas *pulchritudini* obeſſe exiſtimant, ut *formoſiores* ſint, delere cupiant, *cura* illis quoque accommodabitur.

Idem & in Nævis à *ſemine* ab ortu natis obſervatur, cùm quia *originales* ſunt, non pro *vitio* habeantur, & plerumque intacti ſinantur, niſi fortè adeò deforment, ut & illorum ratio ſit habenda, quomodoque emendari queant, cogitandum.

Cæterùm in *cura* harum omnium *macularum*, cauſa *interna* primùm erit ſubmovenda, ſi ea *vitioſa* ſit, uti in *Vitiliginibus* aliiſve *perverſis maculis*. Quod in aliis, cùm cauſa minimè ſit noxia, ut *Lentiginibus* & *Nævis*, non neceſſe eſt, niſi *corpus* alioquin impurum, ut *topica* meliùs operentur, priùs *purum* reddere in hiſce quoque *innoxiis* alioquin *maculis*, ſit conſultum.

In impuris itaque priùs *evacuationes* aliquas moliuntur, iiſdem ferè, quibus & aliam *corporis illuviem* in multiplici illius *immunditie*, & præſertim in *ſcabie* expurgari, oſtendimus, & ne rurſum gignantur, *regimine idoneo* atque *alterantibus* præcavebimus.

Topica verò quod attinet, quæ ad *maculas* illas *noxias* delendas adhibentur, *leviora*que exiſtunt, *vi exiccante* & *detergente* prædita eſſe debent, quâ inſenſibiliter ſenſim eas abſumant, dein ſi illa non juvent, *fortioribus* utimur quæ *abradendo*, majori *vi* illud operentur, & niſi ſuccedat, ad *erodentia* & *cauſtica* progredimur, quæ manifeſtè eas *maculas* arefaciendo & conſumendo deleant. Vel etiam per *manualem aperturam* factam, tale quid tentamus. Quo pacto etiam in *Nævis* extirpandis, procedere poſſumus. In *Lentiginibus* verò, *levioribus medicamentis* hoc ſaltem efficere conabimur, cùm plures ſe offerant, quibus omnibus *fortia* adhibere *remedia* non ſatis tutum eſſet, niſi fortè uno aliquo in loco paucas hoc etiam modo eradicare cupiamus. Sed & multa ex hiſce *localibus remediis*, in aliis *pravis maculis* à *ſanguine vitioſo* profectis, veluti *impetiginibus* aut *puſtulis faciei rubris*, quarum tamen *cura* illis præſertim accommodata, jam expoſita eſt, quoque prodeſſe poterunt. Quæ *remedia* omnia, vel *detergendo* ſolùm, vel *erodendo* atque *urendo* vel *pungendo*, vel *radendo* operantur.

Detergentia autem citra *eroſionem remedia* tàm *leviora* quàm *fortia*, quæ omnibus hiſce *maculis* abſtergendis competunt, varia exiſtunt, conveniuntque etiam illa *comptica* & *coſmetica*, quibus *Nigredinem* palliari & corrigi, in ea expoſuimus, maximeque in *lentiginibus* palliandis vel etiam delendis, quæ & in illis maculis continuo uſu aliquid poſſunt efficere.

Præcipuè verò *maculis* hiſce adhibentur ſequentia *detergentia*, quibus & *emollientia* quædam, ſi *cutis craſſa* ipſis inſtrata ſit, permiſcemus; quæ *maculis* affricantur vel inunguntur, idque ſi citiùs & meliùs ea operari velimus, in *calore ſolis* vel *ignis*: Quæ à diverſis deſumuntur.

A *plantis* recentibus petitæ *radices* vel *folia*, contuſa vel aliter inciſa affricantur vel applicantur: Veluti *radix Serpentariæ majoris minoris*ve, *Cyclaminis*, *Cucumeris agreſtis*, *Bryoniæ*, *Iridis*, *Raphani*, *bulbi Cæparum*, *Narciſſi*, *Porri*; item *radix Hellebori albi*, *Sigilli Salomonis*, *Oxylapathi*, *Rubiæ*, *Anchuſæ*, *Capparum*, *Chamæleontis nigri*, *Nymphææ*, *Aſphodeli*, *folia Chondrillæ*, *Lactucæ ſylveſtris*, *Gelſimini*, *Betæ*, *Caulium*, *Loti ſylveſtris*, *Pulegij*, *Agnicaſti*, *Telephij*: *Acini* item *vitis ſylveſtris* & *fructus cucurbitini Momordicæ*.

Saponaria recens contuſa ſi affricetur diutiùs, *ſpuman viridem ſaponis* inſtar reddit, unde nomen accepit, valideque abſtergit.

Hiſce contuſis, vel ſi *duriora* ſint, parùm toſtis, *farinæ* addi poſſunt *Lupinorum*, *Orobi*, aliæve aut *pulveres*: Atque ut validiùs operentur, *Acetum*, *Mel*.

Decoctis enarratarum *plantarum*, in *aqua* factis, addito interdum ex *Vino*, vel *Lixivio*,

calidis adhuc, foventur vel abluuntur *maculæ* in *balneo* vel extra illud, maximè ſi plures ſint, ut *Lentigines*, additis inſuper & aliis *abſtergentibus*, ut *radice Ebuli, Enulæ, Liliorum, foliis herbarum nitroſarum*, ut *Parietariæ, Mercurialis, Malvæ, Biſmalvæ* vel *Brancæ urſinæ, Bugloſſi utriuſque, Scabioſæ, Fumariæ, Lupulorum, Cichorij, Acetoſæ, Violariæ, Geranij, Millefolij, Abſinthij, Centaurij minoris, Naſturtij* & *Sennæ*, additis quandoque & *Furfure*, vel *farinis Leguminum*.

Aquæ ſtillatitiæ ſimiliter competunt ex efficacioribus *plantis*; Uti & ex *Reſinis*, ut *Abietina*, *Laricea* elicitæ, quibus & ſi plures ſint, commodiùs utimur.

Succis plantarum illinantur *maculæ*, veluti *radic. Serpentariæ utriuſque, Cucumeris aſinini* ſeu *Elaterio* inde parato, *Iridis, Gentianæ, Lapathij, Capparum, Thapſiæ*, aliarúmve dictarum *plantarum*: Imprimisque *ſucco Cæparum, Porri, Scillæ, Aſphodeli, foliorum Scabioſæ, Xyridis, Caulium, Boni Henrici, Limonum*.

Olea inunguntur ex *plantis* concinnata, præſertim in *alphis*: Veluti *oleum ſeminis Sinapis* & *ſeminis Cataputiæ*: Item *oleum* in quo *Laureola* vel *Tithymalus* coxerint, & *folia Nerij*.

Liquores in *Ulmi folliculis* contenti, & qui è *Betulæ caudice* vulnerato exſtillant, *maculas* quaſcunque exterunt.

Pulveres quarundam *plantarum*, excepti *aceto* vel *ſucco Limonum* alióve è prædictis, aut *Melle*, vel *Oleo* aut *Axungiâ*, vel *Vitello ovi*, ſi per ſe potentiùs agant, illinuntur: Veluti *radicum Serpentariæ majoris* & *minoris*, *Sigilli Salomonis, Cucumeris aſini, Bryoniæ, Hellebori albi*, aliarumque efficacium prædictarum *plantarum*. Dein & *farinæ ſeminis Lupinorum, Orobi, Fabarum, Avenæ*; Item *pulveres ſeminum Sinapis, Raphani, Rapi ſylveſtris, Erucæ, Braſſicæ, Urticæ, Nigellæ, Securidacæ, Ricini*, & *nucleorum Perſicorum* torrefactorum atque *Agarici*: *Cineres* etiam *Allij, Lilij bulborum* & *radicis Ariſtolochiæ*.

Ex illis quæ ab *animantibus* ſumuntur, *axungia Thymalli piſcis*, *Impetigines*, Zittermahl dictas, admodum delet uti & alias maculas.

Sanguis leporinus dum calet adhuc, illitus, in *maculis* valde probatur.

Fella item *quadrupedum* & *piſcium*.

Fimus Columbinus vel *Ovillus* cum *Aceto* ſubactus, valde quævis extergit.

Oleum in quo *Lacerta viva* cocta ſit, cum *Vino* tamdiu donec illud abſumatur, admodùm probatur in *alphis*.

Uti & *Formicæ rubræ* in *panno* ligatæ & preſſæ, donec *ſuccum* reddant, ſi eo illinantur.

Ex *terrenis ſuccis ſalſis* confert *Sal commune* vel *foſſile Gemmæ* dictum, aut *Ammoniacum*, vel *Nitrum*, atque ex illo parata *Borax*, *Alumen*, *Halcyonia*, cum *Aceto* vel *ſucco Limonum*, aliisve diſſoluta.

Lapis Pyrites & *Lazuli* cum *Aceto acerrimo* illita, valde juvant.

Tartarum ex *Vini terreſtreitate* concretum *per ſe*, vel priùs *uſtum*, ſimiliter uſurpatum convenit: Inprimis verò *liquor* illius, quem *Oleum* vocant, egregiè omnes *maculas* & *puſtulas* extergit.

Quod & ſic poteſt parari: *Tartarum Vini albi* cum *aceto* in *pilam* redactum, *ſtupis* involutum ſub *cineribus* calidis, parùm uratur vel calcinetur, poſtea uſurpetur, ſponte in *liquorem* reſolutum vel diſſolutum *per ſe* vel cum *Melle* miſtum.

Ad *maculas faciei* delendas multum poteſt, *Vinum generoſum album* in quo aliquoties ſeu repetitis vicibus *aurum ignitum* & *candens* extinctum fuerit, admiſto ſemper *tantillo Tartari vini albi* pulverati.

Compoſitæ formæ tam ex his, quàm aliis, ſequentes fiunt. Contuſæ è *plantis* quarum *decoctum* convenire diximus, factæ applicationes, addito *Sale communi, Foſſili, Ammoniaco, Nitro, Alumine*, proſunt.

Aquæ parantur hoc pacto: ℞. *Oxylapathi* cum *radicibus* ℔.iv. incidantur: adde *aceti* ℥.iv. *Tartari* ʒ.ij. *Salis nitri* ℥.ß. Eliciatur *aqua* ad uſum.

Alia: ℞. *radicis Raphani* ℔.j. *radic. Iridis, Lapathij, Liliorum ana* ℔.ß. *Cucumeris agreſtis* vel

vel *Sigilli Salomonis*, *Uvarum immaturarum ana quartarium* j. *herbarum Parietariæ*, *Sij*, *Centaurij minoris ana* M.j. *ſeminis Braſſicæ*, *Rapi* vel *Erucæ ana* ℥.ß. *Panis hordeacei* vel *Fabarum farinæ quartarum* j. *Terebinthinæ* ℥.j. *Urinæ* ℥.j Deſtillentur.

Poteſt addi *Myrrhæ*. *Thuris ana* ℥.ß. *Styracis liquidæ* ʒ.j. & ſic deſtillari.

Vel fiat talis: ℞. *nucleorum contuſorum* ex *Amygdalis amaris* & *Perſicis*, *malis Armeniacis* P.ij *farinarum Cicerum*, *Oryzæ*, *Fabarum ana ad* P.j. *quatuor ſeminum Frigidorum majorum ana* P.ß. Irrorentur *decocto radicis Lapathij acuti* & *Limonum*, vel *Arantiorum* aut *Citri*, miſcendo *Ceruſſæ* ℥.ij. *Tartari* ℥.j. *Salis communis* vel *Nitri*, vel *Boracis* ℥.ß. *Camphoræ* ʒ.j. Ex hac *paſta* eliciatur *aqua*.

Aqua valde *efficax*: ℞. *Tartari calcinati* ℔.j. *Thuris* vel *Maſtiches ana* ℥.ß. *Camphoræ* ʒ.iij. *Albumina ovorum* aliquot, deſtillentur. Loco *tartari Sapo eodem pondere* ſumi poteſt.

Lac Virginale hoc etiam convenit: ℞. *Lithargyrij* ℥.j *Aluminis Boracis*, *Ceruſſæ ana* ℥.ß. *Camphoræ*. ʒ.ij. *Tartari* ℥.ß. *Aceti albi* ℔.j. *aquæ Liliorum* & *florum Fabarum ana* ℥.iv. *aquæ Roſarum* ℥.j decoquantur & colentur per *filtrum*, adde *ſucci Limonum* depurati, *aquæ Lapathij ana* ℥.iij. *Boracis*, *Camphoræ*, *Sacchari candi ana* ʒ.v. Iterum leviter coquantur, & colentur ad uſum.

Linimenta ex *ſuccis* fiunt enarratis, additis *Salis* vel *Nitri generibus*, inter quæ & *Borax*; nonnunquam miſcetur & *Camphora*.

Alia *inunctio*: ℞. *ſuccorum radicum Serpentariæ*, aliarúmve prædictarum *herbarum*, & *Thapſi barbati ad* ℥.iij. *farinæ Lupinorum* ʒ.ij. *radicis Iridis* ʒ.j. *ſtercoris Columbini* ʒ.j ß. *olei Amygdalarum amararum* vel *Ovorum* ℥.j.ß. *olei Myrrhæ* ℥.ß. *Terebinthinæ q. ſ.* miſce.

Alia fiunt *unguenta*: ℞ *pulverum* aliquorum prædictarum *Plantarum* ℥.ß. *Salis foſſilis* vel *ammoniaci*, aut *Nitri* vel *Boracis* vel *Aluminis* ʒ.j. *Myrrhæ* ʒ ß. *Camphoræ* ℈.j. cum *ſucco Arantiorum* miſce, vel *Melle* aut *Sapone molli*.

Ad *lentigines*: ℞. *radic. Serpentariæ majoris* vel *minoris*, aut *corticis medij Ulmi* ℥.ß. *Oſſis ſepiæ* ʒ.ij. *Thuris* ʒ.j. *Storacis liquidæ* ʒ.ß. excipiantur, uti dictum. Et illinantur.

In *alphis* illitio: ℞. *ſeminis Raphani*, *Nigellæ ana* ʒ.ij. *radicis Hellebori albi*, *Aluminis* vel *Salis ammoniaci ana* ʒ.j. *Myrrhæ* ʒ.ß. *Gallarum uſtarum* ʒ.j. cum *Melle* & *aceto* fiat *linimentum*.

Validior in *alphis* ſic fit: ℞. *Boracis*, vel *Nitri*, *Aluminis ana* ℥.ß. *Tartari calcinati* ʒ.ij. *farinæ Lupinorum* vel *Orobi* ℥.ß. *radicis Hellebori utriuſque ana* ʒ.ß. *ſeminis Sinapis* ʒ.j. *Saponis mollis* vel *alterius* ℥.iv. *ſucci radicis Lapathij* & *Enulæ ana* ℥.j. *reſinæ Abietis parùm*, agitentur probè.

Ærugo æris validiora reddit *unguenta*, ſi ʒ.ß. illius cum ℥.ß. illorum miſceatur; Aliquando & *Calcanthum* ſolùm, vel cum *ærugine*, addendo & *oleum Tartari*, admiſcetur.

Vel: ℞. *Unguenti Ægyptiaci* ℥.ij. *Aluminis uſti* ʒ.j. *olei Tartari* ℥.ß. miſce. Si nimis exaſperet, adde *oleum Roſaceum* vel aliud.

Vel ſic: ℞. *Hellebori albi*, *radicis Ari ana* ʒ.j.ß. *ſeminis Staphidis agriæ*, *Raphani ana* ʒ.j. *foliorum Sabinæ* ʒ.ß. *Piperis* ℈.j. *Salis ammoniaci* ʒ.j. *Æruginis æris* ℈.j. *Sulphuris* ʒ.j. cum *Aceto* fiant *trochiſci*, qui ad uſum diſſolvantur in *Aceto* vel *ſucco Limonum*.

Erodentia & *cauſtica maculas* & *puſtulas* enarratas abſumentia, aliàs cùm *dolore*, aliàs ſine eo, uti & in *alphis* cùm ſint *inſenſiles* agunt, quæ cautè ne *vicinas partes* tangendo lædant, apponi, hæcque illis ſolùm tangi debent.

Ex *Sublimato* & *Arſenico* potiſſimùm fiunt, permiſtis cum prædictis *unguentis*.

Sed & ſolius *Sublimati mica* cum *Vitello* aut *Albumine ovi*, aut *Mucilagine* aliquâ aut *Oleo* & *Axungiâ* miſtâ & contemperata, *cautione* adhibitâ, applicari poterit.

Vel *Aquâ* ex *decoctione* illius paratâ *puſtulæ* aut *maculæ* tangi, quæ ℞. *Sublimati* ʒ.ß *Aquarum* aliquarum *convenientium*, quibus & *Roſacea* additur, ℥.vj. decoquantur ad conſumptionem tertiæ partis. Hæc ſi nimiùm erodat,

dat, ampliùs dilui poteſt; commodè etiam *oleum Tartari* illi permiſcebitur.

Aqua alia quæ in præparatione *ſublimati* remanet, vel *aqua aurifabrorum Fortis* appellata, idem efficit.

Vel utantur ſequenti: ℞. *Sublimati* ʒ.j. *Cantharidum* ʒ.ij. *Arſenici* ℈.j. *Carbonum ſalicis* ʒ.j. pulveriſentur, decoquantur in *aquarum Nenupharis* vel *Plantaginis* ℥ iv. donec craſſeſcat, adde *Aquæ fortis guttas aliquot*, cum *bombace* intincto tange *maculas* manè & veſperi, donec *veſicæ* exſurgant, quas *Unguento citrino* illines.

Vel componatur *paſta* ſequens, cujus *portio liquore* aliquo diſſoluta admoveatur: ℞. *Sublimati*, *Aluminis ana piſi magnitudine*, adde *Boracis* ʒ.ij. urantur in *lamina candente*, pulveriſentur, addendo *pulveris Maſtiches*, *Sarcocollæ* & *Sacchari candi ana* ʒ.ß. miſceantur quàm diligentiſſimè, in *mortario* cum *Sapone molli*, addito *momento Fellis bovis*, poſteà *farinâ Fabarum* & *Nucum Avellanarum*, bene ſiccata redigantur in *paſtam*, quæ ad uſum ſiccetur.

Præter hæc & alia *veſicatoria* & *cathæretica* adhiberi poſſunt. Veluti *Ranunculi folia* & *radic.* contuſas *Dioſcorides* docet admovenda. Quod & *Laureolæ folia* efficient: *Lac* item *Tithymalorum* aliáve ejuſmodi alibi expoſita.

Cantharides itidem, uti & *Calx viva*, ſed cum *Aceto* contemperata.

Cauterio hæc quoque tolli poſſunt ſi illis adhibeantur *actualia* vel *potentialia*, præſertim *indolentia* ex *Calce* & *Fæce Vini* parata. Vel ſi *aquâ*, in quam *càuteria*, ſi non bene ab aëre muniantur, ſolent diffluere, tangantur.

Punctura in *alphis*, multis *foraminibus* facta, convenit, per quam ſi *ſanguis* effluat, *ſpes* aliqua *ſanationis* erit.

Radere quoque illas frequenter *cultello*, proderit.

Macularum in febribus prodeuntium Eryſipelatum, Exanthematum, aliarumve Malignarum vel luis Venereæ, Elephanticæ Stomacacæ curatio.

A' *morbo* aliquo procedentium *macularum* præcipuarum *cura*, in *morbis* à quibus dependent, fuit expoſita; veluti *Eryſipelatis* in *febribus ſynochis*. Dein & earum *macularum cura*, quæ in *Lue venerea*, *elephantica*, *ſcorbutica* erumpunt, cùm illæ *morbum* ipſum cum cæteris ejuſmodi *externis puſtulis aliiſque vitiis* conſtituant, in *cute* reſidentem, hæcque proferentem, in *morbis* ipſis, ſeu *luibus* ubi de *curatione* illorum agitur, ſimul proponitur.

Aliæ verò, non *diverſam curam* à *morbo* requirunt: Veluti illorum quæ in *febribus* erumpunt *Exanthematum*, cùm ſponte *febre* ceſſante evaneſcant, *cura* præcipua eſt ea à *frigore externo*, ne ab hoc repellantur, munire & arcere.

Uti & aliæ *rubræ*, *violaceæ*, *nigræ*ve *maculæ* in *febribus perverſis* quandoque erumpere ſolitæ, illis ceſſantibus, quoque ſimul abeunt, vel cum *morte*, quàm ferè præſagiunt, finiuntur.

Puſtularum Ecthymatum ſeu Variolarum curatio.

Illæ verò *maculæ*, quæ in *puſtulas* erumpunt, quas *Ecthymata* ſeu *Variolas* vocant, etſi quoque plerunque non aliam quàm quæ *febri* convenit *curam* exigant, in qua eas potiùs ut erumpant, promovemus, quàm retardamus aut impedimus, eaſque genitas non aliter ferè curamus, cùm ſponte vel evaneſcant, vel areſcant abeantque, aut in *ulcuſcula* convertantur, ſicque per ſe ſponte ſanantur: tamen ſi hæc tardiùs procedant, ut citiùs ſiccentur vel maturentur, quædam adhiberi poſſunt.

Ad *areſaciendas*, *decocto* hoc madefieri cum *penna* vel *penicillo* aut *panno linteo* debent: ℞. *Lentium* ℥.ß. *corticis medij Tamaricis* ʒ.iij. *baccarum Myrti* ʒ.j. *florum Geniſtæ* ʒ.ß. decoquantur in *aqua*, addendo in fine parùm *aquæ peculi Roſarum.*

Poterunt addi peculiaris uſus gratiâ in *decocto*, *Santali rubri* ʒ.ij. vel *Croci* ʒ.ß. ſed tunc *colore* ab illo *rubro*, ab hoc *croceo* tinguntur.

Vehementiùs ſiccabit eas, ſi *Salis* vel *Aluminis* miſtione *ſalſedinem* inſuper adipiſcatur.

Succo Granatorum medio inter *dulcem* & *acidum ſapore*, citiùs quoque exiccabuntur, aliisve illius generis.

Ut maturentur faciliùs, *Axungiâ porci* inungan-

ungantur, vel *Ficubus inverſis* fricentur; Aut *Vitello ovi*, aliisve id *efficientibus*.

Aperiuntur maturatæ ſponte ferè. Quod niſi eveniat, vel diutiùs prorogetur, quia tunc *pure* retento, *caro* exeditur, *ulcuſcula cava* inde fiunt, *cicatrix*que *foveam* faciens, relinquitur; Ut igitur hoc maximè *faciem deformans*, præcaveatur, maturiùs aperiri debent, *acu ſtilóve* alio *acuto*, qui ſi ex *auro* ſit, minùs *cicatricem* apparentem inde naſci autumant. Frequentiùs accidit, ut *pure* in illis matureſcentibus exitum quærente, per *frictionem pruritu* provocatam, dilaceratæ aperiantur. Quod tamen nimis ſolicitè in *infantibus matres* præcavere volunt, exiſtimantes inde *cicatrices foveatas* prodire, cùm potiùs, uti dictum, ab intactis, *tardius*que *diſruptis* id accidat.

Poſtquam apertæ ſunt, quia *cruſtâ* ex *pure ſiccato* genitâ obducuntur, cùm ea ſpontè decidat, in eâ auferendâ vix aliquid ampliùs ſuſcipiendum. Si tamen diutiùs aliquæ hæreant, *corio pingui ſalito fricatæ*, vel alio *emolliente*, facilè ſecedunt. Et cùm exigua ſint *ulcuſcula*, modò ſæpè, à *pure & ichore* abſtergantur, ſponte facilè, ut non opus ſit aliâ *curâ*, ſanantur. Sin verò *cicatrices* in *facie* remanſerint, eæ ut in illis dictum, tractandæ erunt.

Si non ſolùm *cutem* ſed & *nares* intrinſecùs infeſtent *Variolæ*, illicque ulcerentur, quo pacto tractandæ in *narium ulceribus* expoſitum eſt: Uti & ſi *fauces & pulmones*, in illorum *affectibus* declaratum eſt. Inter reliqua *Acetum acre olfactum* ſæpè, *nares* ne *variolis* petantur, prohibet.

Oculorum diſcolorationum à *morbis* procedentium, *cura* in horum *morbis*, fuit expoſita. Veluti *Rubedo oculorum* in *Opthalmia falſa & vera*, & *Epiphora*. *Maculæ rubræ* vel *lividæ*, in *Sugillatione oculi*, *albæ maculæ* in *oculi Albugine*, *Cicatrice*, *Suffuſione*.

Ecthymata verò & *Exanthemata* ſi *oculos* petant, hiſce præcavendis *cura* adhibenda, hicque exponenda. *Oculis* igitur *clauſis palpebræ* circumlinantur ſequentibus, de quibus & ſi aliquid *oculis* incidat, vel inſtilletur, non nocebit, ſed potiùs conveniet.

Aquæ ſic uſurpantur, *Roſacea*, *Plantaginis*, *Myrtillorum* & *Coriandri*.

Aqua Roſacea Croco ut bene *flava* fiat, tincta, communiter illinitur.

Vel *decoctum* aut *infuſio foliorum Sumach* in prædictis *aquis*.

Vel inſtilletur *ſuccus Granatorum dulcium & florum*, miſtus *ſucco Hyoſcyami*.

Aut *pulvis florum Hyoſcyami* tritus cum *Vino auſtero*, *oculorum palpebris* inungatur.

Collyrium utile: ℞. *pulveris foliorum Sumach* ʒ.j. *ſeminis Coriandri præpar.* vel *Myrtillorum* ʒ.ß. *Croci* ℈.j. *Camphoræ* ℈.ß. *Aquarum* prædictarum *ad* ℥.viij. miſce diligenter.

Efficacius erit ſi parùm *ſucci granatorum* addatur.

Sapphiro gemmâ, vel *Auro puro*, ſi *ambitum oculorum* circumducatur, eos à *variolis* tutos manere aliqui exiſtimant.

Ubi jam *variolæ oculorum tunicas externas*, *palpebras*que occuparint, poſſumus præſcripto *collyrio* ſimiliter uti, illud *oculis* quoque inſtillando, addendo *Tutiæ præparatæ* vel *Trochiſcorum alborum Rhaſis* ʒ.ß. Quòd ſi *ſuppuratæ* in *ulcus* abeant, *periculum* eſt de *amiſſione Viſus*, tuncque uti *oculorum ulcera* tractari diximus, curari debent, & ad *cicatricum ablationem pulvis* tenuiſſimus *Fabarum* cum *Saccharo cando*, aliaque in *cicatricibus oculorum* explicata inſpergi.

Oculos denigrantia remedia.

Ad *colorem nigrum*, qui *pulchrior* eſſe putatur, *oculis* inducendum, & *glaucum* corrigendum, aliqui hac *arte* utendum cenſent: *Collyrium* ex *pulvere ſubtiliſſimo Avellanarum* cum *Aqua* permiſto, *oculis* ſæpè indendum.

Vidimus ſpontè aliquando *cæſios oculos ætatis decurſu nigriores* factos, idque aliquoties: Et ego vidi ante aliquot annos *hominem*, in ædibus *parentis* mei pie defuncti, cui alter *oculus cæſius* manſerat, altero in *nigrum colorem* mutato, quod *ridiculum aſpectum* præbebat: Hic *manu*, inter utrumque *oculum*

extenſa, interpoſita, alius atque alius eſſe videbatur.

Dentium diſcolorationum curatio. Dentes alieno *colore* infecti, necdum ampliùs *albi*, ſed vel ob *ſordes* vel *tophos*, aut *fuliginem* ipſis adhærentia, *flaveſcentes* aut *nigricantes*, variis modis ab illis mundati rurſum dealbantur, eâ *curâ* quæ in *ſordibus* in *rejectis* explicabitur.

Vnguium diſcolorationum cura. *Unguium diſcolorationes peculiarem curam* minimè exigunt, niſi alia *vitia*, ut *fiſſuræ*, *eroſiones*, &c. concurrant, de quibus in *deformationibus* jam actum fuit. Nam ſi livere videantur ob *pallorem corporis*, vel *Maculam ſubnigram* continere, ob *Sugillationem* ſub ipſis factam, cùm hi *colores* non in ipſis, ſed *ſubjectâ carne* exiſtant, & per ipſos *pellucidos*, uti dictum, ſaltem tranſpareant, non alia *cura*, quàm quæ in *pallore* & *ſugillatione* expoſita fuit, hiſce quoque debetur. Quòd ſi *Nigredo* ſub *unguium eminentiis* à *ſordibus* illic collectis appareat, quid agendum, cùm de *ſordibus* in *genere* in *rejectis* agemus, demonſtrabitur.

Quod *puncta* vel *maculas albas*, *unguibus* à portione *ſucci craſſioris* impreſſas attinet, cùm non pro *vitioſis* ſed potiùs pro *vitæ longævæ indicibus* habeantur, ſicuti in *juvenibus* conſuetæ eo nomine, maximè ſi plures appareant, laudantur, ita & *ſenibus* ſi vel una aut altera ſe in illis proferant, *ſpem vitæ longioris* faciunt, admodumque commendantur.

Pilorum diſcolorationum curatio. *Pilorum diſcoloratio* illa maximè notatur, quâ *albi* exactè fiunt, in *Canitie* dicta, quæ in *ſenibus*, cùm veneranda ſit, plerunque intacta relinquitur: *juniores* verò eam corrigere ſtudent. *Rufos* quidam quoque faſtidiunt, cùm tamen ab aliis pro elegantibus habeantur. Quos in illis *colores* delere alioſque introducere, impoſſibile, cùm in *albis* hæc omnimoda *ſiccitas*, propter quam *perſpicuitate* amiſsâ, ſic albeſcunt, ut in *cauſis* diximus, emendari ampliùs nequeat: Et in *rufis* aliòve *colore* præditis, *ſuccus* eos *nutriens* ipſis *aſſimulatus*, ſemper *ſimiles* in *colore* producat; uti videmus, & *pilis evulſis*, ſimiles renaſci, & in *avium* genere ſi una aliqua *penna* evellatur, etſi *vicinæ* aliæ omnes *diverſi* ſint *coloris*, ejuſdem *coloris pennam* receſcere, quod in *columbis* ſæpiùs ipſe obſervavi.

Canitiei curatio. Ut alium tamen *colorem*, *nigredinem*que adipiſcantur, *ſenes* aliqui, rejuveneſcere cupientes, imprimis expetunt. Et *juniores* quoque, ſi certis in locis *tricæ* aliquæ *pilorum albæ* in *barba* vel *capillis* eorum exiſtant, uti hoc in quibusdam obſervatur, eam reliquis *pilis* ſimilem reddere, aut etiam *rufos pilos* denigrare cupiunt. Quod ſanè *arte comptoria* potiùs, quâ alius *color*, *inſtabilis* tamen imprimitur & veluti appingitur, efficitur. Idque adhibendo potiſſimùm *aſtringentia*, quæ eos *nigro colore* tingere vel ſaltem obſcurare poſſunt. *Pilos albos ſeu canos denigrantia.* Cæterùm ut illi quoque, qui ſuccreſcunt ſimiles evadant, ægrè poteſt perfici, & proin ne ſe *cani pili* prodant, niſi continuò iis utamur, quod tamen non ſolùm *moleſtum*, ſed & *capiti* præſertim *noxium*, vix cavere poſſumus. Abluuntur autem vel illinuntur, ut denigrentur *capitis* vel *barbæ pili*, ſequentibus.

Decoctum pro *ablutione* factum, in *Lixivio* vel *Aqua pluviâ*, aut *ciſternæ* aut *extinctionis Ferri, Gallarum, Nucum Juglandium viridium, glandium Fagi, Cupreſſi, baccarum Myrti, radicum Salicis, foliorum Lentiſci, Myrti, Sumach, Mori, Rubi, Cupreſſi, florum Roſarum:* Efficacius fiet ſi *Lithargyrium*, *Ferri limatura*, vel *Ferrum rubiginoſum* addantur: Item *Acetum*, vel *Succus* alius *aſtringens*.

Probatur & *decoctum Myrobalanorum*. Item à quibusdam & *radicum Capparum*, *foliorum Ophris*, *Vitis nigræ*.

Hiſce & *caput* reſpicientia, ſi *caput* lavari debeat, adduntur. Imprimis *Salvia*, *folia Lauri*, & ſimilia.

Vino ſi abluantur *pili*, in quo *Hirundo* ſuffocata fuerit, eos denigrare tradunt.

Aquæ exſtillatæ ex enarratis *plantis* efficacioribus, aliquid quoque poſſunt efficere, ſi præſertim *Sal nitrum* vel *foſſile* & *Vitriolum*, illis antequam deſtillentur, permiſceantur.

Fortè & ex *Atramento ſcriptorio* elicita *aqua* aliquid

aliquid efficiet, quo ſi per ſe uteremur, nimis *corpus* denigraremus.

Probatur à quibusdam *aqua* ex *Ebulo*, admiſto *gummi Arabico*, elicita.

Oleo illinuntur; ut illud in quo *Lacerta* coxerit.

Vel in quo *cortices Nucum viridium* cum *Alumine* decocti ſint.

Vel illud quod in *Pomo colocynthidis excavato* infuſum, addito ſimul *Auripigmenti modico*, & *coctum* ſub *cineribus*, poſtea exprimitur. Sunt qui ſemen *Hyoſcyami* addunt.

Vel: ℞. *Olei communis* vel *omphacini*, addito vel *ſylveſtris Oleæ* aut *Myrtino* vel *Lentiſcino* ℔.ß. *ſucci Nucum viridium* ℥.iiij. *Aceti* ℥.ij. *Acaciæ* vel *Hypociſtidis* ℥.j. *Gallarum* ℥.ß. *Aluminis* ʒ.ij. *Vitrioli* ʒ.j. coquantur & colentur. Poſſunt & alia *aſtringentia* incoqui, ut *baccæ Myrti*; *Nux cupreſſi*, *Myrobalani*, *Capulæ glandium*, *Sumach* & ſimilia; item *Ladanum*.

Unctiones aliæ fiunt, uti ex *Gallis* vel *cortice Malorum granatorum*, vel aliis & *Alumine*, decoctis in *Aceto* vel *Oleo*.

Vel ex *Succo nucum juglandium viridium*, aut in illarum penuria, ex *Acacia* vel *Hypociſtide*, *Ladano* & *Alumine*, vel *Sale foſſili* aut *Nitro*, diſſolutis in *Aceto* vel *oleo Myrtino* aut *ſucco Betæ*.

Aut ex *Lithargyrio* cocto in *Lixivio*, ad cujus ℔.ß. ſi *Æris combuſti* ℥.iiij. addas, efficacius erit, ampliusque, ſi *olei Tartari* ℥.ß. illis poſtquam cocta ſunt, permiſceas.

Alia *inunctio*: ℞. *Lithargyrii* & *Æris combuſti pondus enarratum*, addendo *Calcis vivæ* ℥.x. atque cum *aqua* in formam *linimenti* decoque.

Pectinando pilos ſucceſſivè denigramus, ſi *pectinis dentes pilos* diſcriminantes, inungamus vel madefaciamus prædictis remediis: Aut *Ferri limaturâ*, vel *ſcoriâ*, aut *Plumbi* in *Aceto* coctâ.

Validiùs operabitur, ſi *Ferri limaturæ* ʒ.ij. in *aquæ fortis* vel *aquæ Capitelli* ℥ ß. diſſolvantur, addendo *pulveris Auripigmenti parùm*, eoque *pectinis intervalla* ab *extremitatibus remotiora* illinantur, ne ſi circa *apices dentium* hoc idem fieret, *cutis* tacta exulceretur.

Plumbeo pectine capillos & *barbam* frequenter pectinare, *albam* ipſorum *canitiem* denigrare, vel obſcurare ſaltem nonnihil, vulgò exiſtimant.

In *denigratione pilorum*, hîc notandum hæc *medicamenta denigrantia*, ita eſſe contemperanda, ut exactè denigrent, ne hiſce utentibus idem accidat, quod ante aliquot annos *ſeni* cuidam qui *juvenculam* ducens, *canitiem* denigrare volens, ut *ſponſæ infucata juventute* magis placeret, *viridem colorem*, *capillis capitis*, & *pilis ſuperciliorum* atque *barbæ*, *ridiculum aſpectu* induxit.

Cæterum cùm & *pili*, ſi admodum *nigri* exiſtant, minusque alio aliquo *colore*, ut *flavo* præditi ſint, non ita *pulchri* habeantur, *nigredinem arte* ſic quoque mutare vel imminuere *formæ ſtudioſi* conantur.

Et ut minùs *extremo colore nigro* vel *albo tincti* appareant (quem *colorem infantium pilis* conſuetum, *Album* Germani Weiß, *Galli Blond* vocant) ſequentibus fieri poſſe, docent. *Pilos nigros corrigentia remedia.*

Si fumigentur *Sulphure* liquefacto, priùs *Lixivio loti* & *madidi* adhuc, poſtea *ſiccati* inungantur *Unguento Populeonis*. Quod *Sulphuris* accenſi *fumus* potentiùs agit.

Lixivium ex *cineribus Vitis* idem efficit. Vel in quo decoctæ ſint *radices Enulæ*, *Centaurij majoris*, *Raphani*, *cortices radicum Capparum*. Poteſt & addi *Alumen* & *Sulphur*.

Vel fiat hæc *illitio*: ℞. *Sulphuris* ʒ.ij. *Thuris* ʒ.j. *Aluminis* ʒ.ß. *Stercoris hirundinum* ʒ.ij. *pulveris ſeminis Raphani*, *corticum radicum Capparum*, *rad. Enulæ ana* ʒ.j. *Fellis bovis* ℥.ß. cum *Aceto* vel *Glutine* diſſoluto in *aqua*, fiat *linimentum*. Addi poterit *cinis florum alborum Thapſi barbati*.

Ad *flavos pilos* reddendos, in quo maximè *Venetæ* laborant *matronæ*; Præparandi iidem antequam hæc adhibeantur, ut *colore* rectiùs imbuantur. Abluendo ante horum uſum, *Aquâ* in qua *Alumen*, vel *Sal* aut *Nitrum*, aut *Tartarum* diſſoluta coctáve ſint. *Pilos flavos reddentia remedia.*

Vel *Lixivio* prædicto ſimplici priùs abluantur.

Aqua quâ *pili* madefiunt, *elicita* ex *Agrimonia*, *Serpentaria*, *Aro*; Item *Aceto* & *quartâ parte Nitri*; Ex *Melle* addito *gummi Arabico*.

Lixivium quo *pili* abluuntur, fit ex *cineribus ſarmentorum Vitis*, *Paleæ avenæ*, addendo nonnunquam *cineres ligni Hederæ*, *ſtipitum* & *radicum Caulium* vel *Fabarum*. Hiſce *raſuræ* addi poſſunt, vel *pulveres herbarum*, ex quibus *decocta lixivia* parantur. Quæ omnia *ſtramini Avenæ* vel *Hordei* ſuperponuntur, *aqua*que per hæc, ut *lixivium* fiat, transfunditur.

Decoctum pro *ablutione pilorum* uſurpatur, factum in *Aqua* vel *Lixivio communi* aut *ſarmentorum Vitis* alióve efficaciore, in quo decoquuntur illa quæ *croceum ſuccum* in ſe habent, ut *Buxi ligni raſura*, *cortex ligni Berberis*, *cortex Citri* vel *Arantiorum*, *Cortex medius Sambuci*, *radix Chelidoniæ*, *Liquiritiæ*, *Curcumæ*, *flores Stœchados citrinæ*, *Thapſi barbati*, *Geniſtæ*, *flos Tinctorius* addendo etiam aliquando *Rhabarbarum* & *Crocum*. Dein etiam additis aliis *plantis*, quæ ſimilem *colorem pilis* afferre creduntur; ut *radice Urticæ*, *foliis Agrimoniæ*, *Capillaribus herbis*, *paleis* item *Hordei* vel *Avenæ*, atque etiam *ſeminibus Lupinorum*, *Cumini*, *Fœnigræci*, *raſurâ* item *Eboris*, addendo & quandoque *Myrrham* & *Tartarum*, vel *Sal* aut *Nitrum*.

Oleum inungitur, in quo *raſura Buxi*, *radix Chelidoniæ*, *Crocus* ſimiliaque coxerint, uti & *Myrrha*.

Unctio: ℞ *Myrrhæ* ʒ.ij. *Tartari* ʒ.j.ß. *Salis* ʒ.j. *Croci* ʒ.ß. cum *Oleo* in quo aliquid ex ſupradictis coxerit, fiat *linimentum*. Addunt & *Apes uſtas* aliqui.

Ad *rufos* etiam *pilos* reddendos, quod in quibusdam *regionibus* pulchrum eſſe cenſetur, fit *Lotio* illorum ex *decocto radicum Rubiæ*, *Raphani*, *Loti arboris*, *ligni Raſuræ*, *Lupinorum*, *Abſinthij* in *aqua* vel *Lixivio*. *Pilos rufos efficientia remedia.*

Illitiones id præſtant *ſucci Raphani* vel *Lycij Dioſcoridis*, aut *aqua Raphani*: Vel *oleo Cucumeris ſylveſtris* cum *Tartaro uſto*; vel *fæce Vini cremata*.

Alcanna ſive *Hana Arabum* (cujus *plantæ bacillos* ex *Aphricæ* emporiis afferri ſcribit *Lobelius*, *luteo* intus conſtantes *ligno*, quam *Dodonæus Cyprum Dioſcoridis* eſſe putat, aliam à *Liguſtro*, quam *Cyprum* illam eſſe putarunt *plantam*) ad *pilos ruffandos* imprimis convenire docent, *Turcis*que qui *pilos rufos* probant, ad eos ſic tingendos, uſitatum, adeoque efficax, ut & *ungues* cæterasque *partes* coloret. Illinuntur autem *trita* illius *folia*, per ſe vel in *ſucco radiculæ* priùs madefacta, ut vult *Dioſcorides*. In quorum penuria, ſi ex *bacillis* illius ad nos comportatis *ſuccus* excoqueretur, fortè idem præſtaret. Vel *Oleum Cyprinum*, quod ex eo paratur, & ad *ruffandos capillos ſingulare* eſſe cenſetur.

Ad *odoratos* inſuper *pilos* in *capillis* & *barba* reddendos, *herbæ odoratæ*, ut folia *Majoranæ*, *flores Lavandulæ*, *Garyophylli*, *Nux moſchata*, *Moſchus*, *Ambra*, decoctis *linimentis* admiſcentur: *Pilis odorem gratum conciliantia remedia.*

*Sapo*que *odoratus* qui variis modis fit, uſurpatur.

DE

DE EXTUBERANTIA.

CAPUT III.

Genera.

EXTUBERANTIAM vocamus, quando *corpus* non *magnitudine* nimiùm augetur, ſed alioquin alicubi intumeſcit, nec *partem numero redundantem*, ſed *extuberantiam* aliquam certis in *locis innatam* vel *adnatam* habet. Quæ *extuberantia* cùm extra *corporis ſuperficiem* promineant, & per ſe propemodum *dolore* careant, vel ſi aliquem habent, aut *moleſtiam partibus*, quibus inſident afferant, *protuberantia* tamen hæc magis in illis ſpectetur, hîc potiùs deſcribuntur. De *internis extuberantiis* in *corpore* latentibus, in *functionum læſionibus*, quibus incommodant, egimus. Cæterùm *externæ* hæ *extuberantiæ*, cùm varia ſub ſe comprehendant *genera*, nos ea potiſſimùm ad *duo* hæc revocamus: quòd aliæ *extuberantiæ* ſunt *generaliores*, aliæ *particulares*.

Generaliores extuberantiæ, ſunt *Intumeſcentiæ dictæ*, quæ *majus* ſeu *amplius corporis ſpatium* occupant, cùm vel *totum corpus* vel *media* ſaltem *corpus regio*, vel *venter* tantùm intumeſcit: ſicuti in ſingulis nunc demonſtrabitur.

Totum corpus intumeſcit, maximè in *facie*, *manibus*, *pedibus*, nec non cæteris *corporis partibus*, & plus æquo excreſcit, in *affectu* quem *Leucophlegmatiam*, à *colore albo* & *humore*, qui illi cauſam præbet, vocant. Vel ab eodem ſubter *cutem* vel *carnem* collecto, *Anaſarcam* aut *Hypoſarcam* appellant, & ad *Hydropis* ſeu *Aquæ* inter *cutem ſpeciem*, ob eandem cauſſam referunt. Hic *affectus cachexiam* ferè, quæ præceſſit, *palloreque* ſe primùm patefecit, ſequitur, ſenſimque ab ea in hanc *corporis molem* veluti *carneam* & *mollem* convertitur, atque ut in illa, ſic & hîc *Urinæ* remiſſæ in *colore* manent. *Languorque* adeſt totius *corporis*, *Febrisque* interdum *lenta* huic *affectui* implicatur; Aliique *morbi* & illorum *ſymptomata*, ut de *cachexia* dictum, illi copulantur.

Eſt & *Leucophlegmatiæ* altera *ſpecies*, quam *Seroſam* à cauſſa appellare poſſumus, in qua *extumeſcentia* hæc adhuc *mollior* & *laxior* priore exiſtit, in *pedibus* præſertim, illicque non adeò ab *aſciticorum pedum inflatione* differens, cùm & *fovea* illis faciliùs imprimatur, impreſſumque diutiùs remaneat veſtigium; quam tamen ab *hydrope aſcite*, & *generalis* hîc *tumor*, & quòd *venter* non plus reliquo attollatur, aliaque *aſcitis* ſigna, facilè diſtinguent. *Leucophlegmatia ſeroſa.* Eſt & *tertia leucophlegmatiæ ſpecies*, in qua *corpus* in *tumorem* adhuc *pleniorem* & *molliorem* aſſurgit, & in *pedibus* cum *aſciticorum cruribus* & *tumore* ac *ſplendore*, omnimodam habet ſimilitudinem, qui & tunc magis quàm reliquum *corpus* tument. Quæ ſpecies nunc ſenſim uti alia, aliàs verò ſubitò *hominem* invadit.

Ita nuper tractavi *virginem nubilem*, quæ *febre eryſipelatode* laborans, *aëri pluvioſo* & *frigido* ſe exponens & *linteamina* lavans, ſubitò cum *tumore ſeroſo* totius *corporis*, *pedum* inprimis exorto, in *gravem dyſpnœam* incidens, tandem *ſero* in *femore* prorumpente, *tumore* totius corporis nullatenus ſubſiſtente, ſed indies aucto, poſtquam per paucos menſes decubuerat, extincta fuit.

Præter haſce ſpecies *leucophlegmatiæ*, obſervavimus & aliam *corporis faciei* & *artuum* præcipuè, *extumeſcentiam*, ſubitò interdum etiam *ſubortam*, non ita *mollem*, ſed *tenſam*, & *Inflatio totius corporis.*

ſeu intumeſcentia. quæ *impreſſionis ſignum* non retinet, ac ſi *cutis* inflata eſſet, unde *Inflationem* corporis appellare poſſumus.

Aſcites hydrops. *Media corporis ſedes* à *ventris ſummo* ad *pedes* uſque, intumeſcit in *hydrope Aſcite*, quia *venter utrem aquâ repletum* refert, appellato. In quo *Tumor* à *pedibus* ferè incipit, illorumque *infimam ſedem eminentiorem*, dein eam quæ in *ambitu malleolorum* exiſtit, primùm replet, inde ſenſim ad *genu* uſque & ulteriùs extenditur, maximè in *humiliori femorum ſede*, ampliusque excreſcit interdiu, ſedente vel eunte *ægro*, decreſcit verò nonnihil eo recumbente *noctu*, *impreſſum*que in hoc tumore aliquandiu remanet *veſtigium*, qui ubi admodum diſtentus eſt, ſplendere & *pellucidus* non nihil eſſe videtur. *Venter* vel ſtatim cum *pedibus* impleri incipit, tandem ab *hypochondriis* ad *pubem* uſque totius diſtenditur, *coſtarum*que *fines* & *extremitates extrorſum* pelluntur, qui & commotus fluctuat, & ſi *æger* in *latus* ſe vertat, eò *impetu* quodam labitur. In hujus etiam *cute*, ſub *umbilico* in *pectinis regione*, & in *dorſi ſedibus* tumentibus, *preſſa veſtigia* ſicut & in *pedibus* aliquouſque perſeverant. *Scrotum* poſtremò ſimiliter uti *venter repletum* admodum diſtenditur & translucet, veluti in *Hydrocele*, longeque magis, adeò ut & ad *capitis magnitudinem* excreſcat. *Virga* item intumeſcens quadruplo major, *translucida* fit, atque etiam curvatur, *farciminis* majoris inſtar. Sicque *inferior corporis ſedes* in *tumorem* excreſcit, reliquâ ſuperiore decreſcente interim & *emaciatâ*, *atrophiâ* laborante.

Dyſpnæa ægrum in hac ſpecie *hydropis* vehementer angit, maximè cùm *loca alta* ſcandunt vel decumbunt, præcipuumque de quo conqueruntur, eſt *ſymptoma*; Quæ etiam nondum apparente *tumore*, incipit *hydropem*que præſagit, eoque emergente *incrementum* ſumit, & ab initio circa *medium noctis*, *concoctione* factâ. ſuperveniente *compreſſivo cordis dolore*, mox magnâ *difficultate ſpiritum* ducunt, & *ſuffocationis* ſentiunt *periculum*, quo excitati ſtatim ſurgere & *orthopneumaticorum* ſeu *orthopnoicorum* inſtar, *erectâ cervice* ſedentes, reſpirare coguntur. Quando quoque decumbunt, in alterum *latus*, ſive *dextrum* ſive *ſiniſtrum* ſit, urgente tunc *dyſpnœâ*, decumbere diutiùs nequeunt, aliàs in *neutrum*, ſed in *dorſo* quamdiu in *lecto* ſunt, cubare coacti, poſſunt recumbere. Tandem quoque increſcente malo, penitùs à *decubitu* ferè omni, cùm per eum mox angantur, abſtinere coguntur, & *dies noctes*que non ſolùm *erecti*, ſed & *capite* in *anteriora pectoris inclinato*, ut liberiùs ſpirare queant, in *ſella* ſedentes longo tempore, cum diuturnus ſit *morbus*, reliquum, quod breve ſupereſt *ſpatium vitæ*, miſerè tranſigunt. *Vires* eorum, quia per *decubitum* quieſcere ſufficienter nequeunt, ſed *corpore erecto* ſemper neceſſe eſt ſint, proſternuntur ſummè, *appetitus* dejicitur: *Sitis perpetua* eſt: *Mictio pauca*: *Urinæ* interdum admodum *tinctæ*, *rubræ* vel *aureæ* & *craſſæ*, aliàs *crudæ* & *aqueæ*, interdum non adeò mutatæ.

Occurrit & alia *hydropis aſcitis ſpecies*, in qua *venter* longè ampliùs *diſtentus* & *extenſus*, *tympani* inſtar cùm percutitur, *ſonum* edit, in quo *fluctuatio* quædam ex *motu* deprehenditur, cætera priori ſimilia proferens accidentia, niſi quòd *pedes* aliquando illis, non adeò ut in alia ejus *ſpecie* tument: Eſtque tunc cum *tympanite aſcites* conjunctus. *Tympanites cum aſcite copulatus.*

Venter ſolus intumeſcit, & *tympani* inſtar *tenſus* eſt, in *hydrope Tympanite*, ob hanc ſimilitudinem ſic nominato. In quo *Diſtentio* totius *ventris* ſeu *abdominis* tanta eſt, ut percuſſus *ſonum* etiam inſtar *tympani* aliquem edat, & *preſſus* mox iterum attollatur, nec diutiùs *impreſſionem* ſervet, ſecùs quàm in *Aſcite*. Liberiùs quinetiam quàm *aſcitici* ſpirant, nec ex *decubitu difficultatem* aliquam ſentiunt, nec *pedes* illis aut aliæ *partes* tument. Præter hæc *murmura* interdum per *ventrem* diſcurrentia audiuntur, & *tormina* quandoque eos moleſtant, *vires*que labaſcunt. *Tympanites ſimplex.*

Eſt & alia *tympanitis ſpecies*, in qua cum prædictis *accidentibus*, *ilei* & *colici affectuum ſymptomata*, ut omnimoda *conſtipatio*, *dolor* & *vomitus*, concurrunt. *Tympanites inteſtinalis.*

Excreſcit quoque *venter* in *tumorem naturaliter*.

raliter, poſt *conceptum legitimum*, ob *fœtum* in *gravidis mulieribus*; Dein & *præter naturaliter* in *conceptu depravato*, cùm corpus aliud præter *fœtum Mola* nominatum formatur: Uti & nonnunquam extra *conceptum* in *fœmineo ſexu*, eo nonnihil modo, ac ſi *gravidæ* eſſent. De quibus *tribus generibus ventris tumorum*, quo pacto ſe habeant, & quibus *ſignis* internoſcantur, hìc quoque agendum.

Ventris excreſcentia, quæ in *gravidis* ex *fœtu* fit *mulieribus*, etſi cùm *naturalis* ſit, ad *affectus præternaturales*, de quibus ſolùm agimus, minimè pertineat, tamen ut eam ab illis diſtinguamus, & hanc non à *cauſa* aliqua *morboſa* proficiſci, quam *mulieres illicito congreſſu uſæ partum* celare volentes prætendere ſolent, cognoſcamus; & ut de *conceptu* aliquid *certi* aut *veriſimile* ſaltem pronuntiare poſſimus, nec quod facilè fit, in hac *prædictione* peccemus, cùm *mulieres* ipſæ quæ *uterum* geſtant, de hoc præſertim circa principium *dubiæ* ſint, ſcireque ſummopere expetant, ideoque *Medicos* conſulendo, *urinasque* mittendo variis modis tentent, tum ex *ſignis*, tum *accidentibus* & *experimentis*, qua ratione *mulierem* concepiſſe, cognoſci poſſit, demonſtrabimus.

Conſtitutio mulieris ad *concipiendum* idonea, unà cum cæteris *indiciis*, ad *conceptus cognitionem* aliquam facit. Eam eſſe ſcribunt, ſi præter *integram corporis conſtitutionem* & *temperaturam* (quam aliqui convenientiorem eſſe putant, ſi *mariti temperaturæ* ſit *contraria*, ut ex utriſque *media* exurgat *temperies*) *lumbos* habeat *latos*, *ventrem amplum*, *non nimis*, circa *pubem* præſertim, *obeſum*. Verùm cùm & eas quæ ſecus ſe habent, concipere nihilominus videamus, cujuscunque *temperaturæ*, tàm *corpulentas* quàm *macilentas*, imò etiam minimæ *ſtaturæ pygmæas*, nihil digni ex iſtis colligere licet. Rectiùs eam ad conceptum aptiorem eſſe cenſebimus, quæ *ætatem legitimam* à 14. ad 45. *annum* habet, quæque *parentibus fœcundis* nata eſt. Et ſi priùs quoque conceperit & peperit, magna eſt præſumptio, ſi de *conceptu* dubitemus, eam jam concepiſſe.

Commiſtionem cum *maſculo conceptum* præceſſiſſe neceſſe eſt, quam indagare in *nuptis ſuperfluum*, in *aliis* verò *neceſſarium*, à quibus cùm fateri nolunt, *variis artibus* id expiſcandum, inter quas & hæc erit, cùm magna eſt *ſuſpicio*, ſi *Medicus* ſe ex *urina* eam *corruptam* cognoviſſe aſſeveret, cùm vulgò putent *Medicum* quævis ex *urina* hariolari poſſe; vel etiam minis illud *parentes*, *magiſtratus*, &c. extorquebunt. *Mulier* quoque apud ſeipſam, illud aliis manifeſtare *pudore* fortè impediente, ſi deprehenderit, *ſemen* poſt *concubitum* retentum fuiſſe, nec denuò profluxiſſe, magnum *conceptionis* factæ erit *indicium*: præſertim ſi tunc temporis *uteri* aliquam *contractionem* veluti *ſuctionem*, cum magna *voluptate* ſenſerit: uti & eodem tempore & ſui & mariti *ſeminis effuſionem* & *concurſum* eſſe factum.

Menſes ſi ſubſiſtant, qui priùs ordinariè fluere ſolebant, primum & præcipuum *conceptionis* eſt *indicium*, quo *mulieres* ſe *gravidas* eſſe mox conjiciunt, & à primo menſe poſt *concubitum* initio ſupputationis ducto, *partus* tempus ſolent colligere. Et ſi de *conceptu* dubiæ ſint, *Medicis* quoque quòd & quando *menſes* ceſſarint, liberè aperiunt, tàm illæ quæ *licito*, quàm quæ *illicito concubitu*, quem tamen fateri nolunt, alias *ſuppreſſionis* cauſas effingentes, uſæ ſunt. Licèt autem etiam in *gravidis mulieribus*, aliqua interdum per *uterum* fiat *ſanguinis evacuatio*, ſi parca ſit, nec *menſium* inſtar ordinem ſervet, prædictionem *conceptus*, ea non facilè evertet. Quod ſi quoque *mulier* eo tempore quo concepit, *infantem lactans*, *menſtruis* aliquandiu caruerit, uti quibusdam hoc *peculiare* eſt, licèt non ſtatim, poſtmodùm tamen, ſi penitùs *menſes* ceſſent, *mulierem* concepiſſe veriſimile eſt, ob eamque cauſam *matres*, hoc ſentientes, *infantes* ablactare mox ſolent.

Venter ſi ſenſim increſcat, nullis *morbi* alterius præſentibus *accidentibus*, præcipuum eſt *conceptionis indicium*: Præſertim ſi *tumor* inde *natus* ſub *umbilico* magis emineat, *durus* ſit & nonnihil *collectus*, nulla ut in *aſci-*

in *aſcite impreſſa* retinens *veſtigia*, neque ut in *tympanite tenſus*: Dein & eandem *magnitudinem*, niſi quatenus ſenſim increſcit, ſi ſervet, nec ut in *hydropicis aſciticis*, dum *corpus erectum* eſt, augeatur, dum recumbit minuatur: neque etiam *corpore inclinato* in *latus*, ut in *aſcite tumor* eò ſubitò provolvatur. Quæ quidem ſic ſe habent, ſi non *falſus* ſit, aut *irritus*, uti dicetur, *conceptus*, vel alius *tumor*, ut *hydropicus gravidis mulieribus* ſupervenerit, uti aliquando accidiſſe vidimus, tunc enim *ventre* vehementiùs intumeſcente, *mulieres* ex ſumma *dyſpnœa* in *ſuffocationis* verſantur *periculo*, quo è medio aliquando tolluntur, niſi per *abortum* vel *partum* verum, ſi tempus *hoc* attingere poſſint, & *fœtum* & *aquam* profundentes, liberentur.

Mammarum incrementum magnum quoque ſi cætera adſint, *conceptionis* eſt *ſignum*, cùm in *morboſis tumoribus* potiùs flacceſcant: Indubitatum, ſi *lac* contineant, illudque reddant, quod & jam gigni, antequam prodeat ex *venis mammarum turgidis* & *liveſcentibus*, conjicere aliquò modo poſſumus. Quò & facit *Papillarum* augmentum, *pruritus*, & ſi *circulus papillas* ambiens, magis *fuſcus* reddatur.

Fœtus in *utero* cùm moveri incipit, quod *medio uteri geſtationis tempore*, nunc citiùs nunc tardiùs fit, ſeipſum, & proin ex eo *gravidam matrem* prodit. Cujus *motus* non cum *murmure* aut *torſione ventris*, ſed uno *impetu* unam *ventris ſedem* impellendo, & veluti intrinſecùs trudendo perficitur, & à *matre* deprehenditur.

Faſtidium quorundam *ciborum* plerumque in iis quæ conceperunt, nunc citiùs primis menſibus, nunc tardiùs ſequentibus ſeſe offert. Et à *vino* aliquæ tunc quoque abhorrent atque abſtinent; *Vomitus*que priùs illis non conſuetus, aliquas ſimiliter infeſtat. Aliæ verò etiam ea, quæ extra *conceptum* faſtidiebant, ſummo *deſiderio* appetunt, etſi quandoque *cibi conſueti* minimè ſint, vel etiam alia *abominabilia*; qui *affectus* in ipſis *Pica* dicitur, ut in *Appetentia depravata* dictum fuit.

Accidentia alia quoque *utero gerentibus* aliqua ſunt *peculiaria*: ut *Animi* quædam *defectio* ſeu potiùs *imbecillitas*, quando diutiùs veluti *concluſæ*, in uno loco ſedere aut moram trahere coguntur, ut in *conviviis*, *templis*, unde *cordis* hanc, uti ajunt, *anguſtiam* ſentientes, mox ſurgunt, aërique libero ſe exponunt, & ut liberiùs ſpirare poſſint, *pectus* aperiant, oportet. In aliis præſertim *plethoricis* vel *cacochymicis*, alia inſuper accedunt, ut *tumor pedum*, *varices venarum* in *cruribus*, cæteraque in aliis *affectibus* hinc inde deſcripta, ab aliis quoque cauſis profecta.

Urinarum judicium quod attinet, cùm licèt *incertum* & *fallax* penitùs exiſtat, nihilominùs tamen illi tantum *vulgus* tribuat, ut ex ſola earum *inſpectione*, certò aliquid *Medicos* pronuntiare poſſe exiſtiment, quibus hoc nomine plurimùm negotij faceſſunt, quippe ſi nihil certi ex ea ſe cognoſcere poſſe, fateantur, pro *indoctioribus* habeantur, ſi aliquid pronuntient, facilè labantur & *riſui*, ſicuti multis accidit, quibus *falſæ urinæ* vel etiam *pecorum* ſuppoſitæ fuerunt, ſe exponant, *Medici*, *cautos* admodùm & *ſagaces* ſe hìc præbere debent, ne *inſcitiæ* per *calumniam nota*, uti dictum, illis inuratur. Proin dum eam intuentur multa ſciſcitentur de variis *conceptus indiciis*, ſi quæ extorquere queant, oportet, nihilque temerè, ſed circumſpectè & dubiè reſpondendum. Imprimis ſi *urinam ſanæ ſimilem* deprehenderit *Medicus*, & inde, anſâ de *affectu* aliquo inquirendi ſumptâ, *menſtrua ſuppreſſa* eſſe, quod ſponte libenter fatentur, cognorit, non à *morbis* aliquibus, in quibus *urinæ* plerunque *crudæ* vel aliter *mutatæ* apparent, ſed potiùs ob *conceptum* id fieri colligere licebit, aliquoque ſic *indicio*, ex *urinis* hac ratione potiùs quod *ſanæ* ſunt, quàm ex aliis illius *notis* collecto, *uterum* geſtare *mulierem* deprehendet, liberiusque tunc de aliis quoque *ſignis* indagando, aliquid pronuntiare poterit. Nam quod alias *conceptionis* in *urinis* notas concernit, ut ſunt *contenta*, inſtar *floccorum urinæ* innatantia, vel potiùs, uti

ego obſervavi aliquoties in modo *nuptis*, *conceptione* jam factâ, quòd *urinas* veluti *purulentas*, aliquot *diebus*, citra *renum* & *veſicæ vitia* reddiderint, incerta cùm hæc ſint penitùs, ex illis ſolis nihil ſolidi, ſed omnibus ſimul collatis *indiciis*, tandem aliquid indicandum.

Eſt & aliqua *urinæ ſuppreſſio*, & *ſtillicidium*, in nonnullis *mulieribus*, inprimis *noviter nuptis*, etiam *conceptus* facti *indicium*: Item circa & paulò infra *umbilicum* ſtatim à *congreſſu*, imò quandoque aliquo tempore poſt, ſuborta *tormina*, *conceptionis* factæ certiſſima *ſigna* exiſtunt.

Experimenta quod attinet, quibus an *mulier gravida* ſit nec ne, deprehendi poſſe exiſtimant, ſunt *varia*. E' quibus magis *uſitata* ſunt hæc; *Mulſa* cum *aquâ Cœleſti* exhibita *mulieri* dormituræ, ſi *tormina* ei excitet, *gravidam* eſſe docet *Hippocrates*; Ex *Allio peſſi* inſtar *muliebribus* indito, ſi *odor* ad *fauces* pertingat, eundemque exſpiret *mulier*, idem in illa ſignificare cenſent, cùm tamen *meo judicio contrarium* potiùs, nimirùm minimè *gravidam* eſſe, hoc *argumento* probari poſſet, quòd in *gravidis uterus concluſus*, *exhalationi* ab *allio* ſurſum per *muliebria*, *viam* præcludat, quæ in non *gravidis* cùm *aperta* ſit, liberiùs ſurſum eam penetrare ſinet. Præterea ſi *urina vini albi permiſtione*, *fabarum juſculo* ſimilis evadat, *conceptum* quoque arguere ſcribunt.

An *fœtus maſculus* vel *fœmineus utero* geſtetur, *indiciis* quoque aliquibus poſſe diſcerni, non ſolùm *vulgus*, ſed & *Medici* quidam *præſtantiſſimi* opinantur, verùm cùm hæc *incerta* & *erronea* magna ex parte eſſe deprehenderim, ea *ſtudio*, ne *errores* fovere videar prætereo.

A' *conceptu depravato*, ſi non *fœtus*, ſed *Mola* appellata *utero*que genita retenta eum in *tumorem* diverſimodè formatum attollat, ut in *excretis* dicetur, tandem rejicitur; quæ cùm *indicia* & *accidentia* pleraque *conceptus veri* notis ſimilia proferat, difficilè ab initio præſertim, *conceptum* hunc *præternaturalem* cognoſcere, eumque à *naturali* diſtinguere. Primùm enim etiam *bonæ conſtitutionis mulier* ad *conceptionem apta*, & *viro cohabitans*, huic *vitio*, ex cauſa aliqua poteſt eſſe *obnoxia*, licèt rariùs hoc fiat. Magna interim *molæ* in *utero ſuſpicio* eſt, ſi *mulier priùs* quoque talem geſtarit; majorque, ſi *ſæpiùs* illi acciderit, ſicuti aliquas *quotannis*, aliàs *ſingulis* ferè *menſibus*, ejuſmodi rejeciſſe obſervavimus, interim nihil *gravius paſſas*, *bene*que nihilominus *habitas* & *vegetas*.

Alioquin ut in *vero conceptu*, ſic & in hoc mox *menſtruus fluxus* deſinit, *venter*que & *mammæ* ſimul ſucceſſivè ad aliquod tempus uſque *incrementum* ſumunt, poſtea verò ſi ſubſiſtat *mola*, *venter* vel in eodem ſtatu manens, non ampliùs ſicut in *fœtu vero*, augetur, vel ſi augeatur, non in eo *motus* ille ſentitur, quem *fœtum* gerentes, ab illo percipiunt, nec ut in his, eſt ita *aſtrictus* ſed *pendulus*, taliſque qui veluti *pondus* aliquod contineat quod cùm ſe *mulier* in *latus* vertit, eò provolvitur: Ex quibus demum, *conceptum* nullùm fuiſſe, vel *falſum* eſſe, ſuſpicari ſolent.

Quod reliqua *accidentia* concernit, *appetitus* imminui vel depravari, ut in *legitimo conceptu*, aliaque illic enarrata *accidentia* ſupervenire ſolent, atque etiam, cùm hic *conceptus* ſit *præternaturalis*, plura pejoraque, inter quæ frequentiora ſunt, *corporis* reliqui præter *ventrem extenuatio*, ejuſdemque *diſcoloratio*, *ventris punctiones*, *appetitus*que *proſtratio* diutiùs durans; ex quibus tamen revera nihil certi de eo pronuntiare poſſumus, uti neque ex *urinarum* intuitione, quibus etiam in hoc *caſu* cognoſcendo *vulgus* multum tribuit, *Medici*que ſæpè ut *peritiores* eſſe videantur, ad ea connivent. Adeò ut *conceptum falſum* à *verò* exquiſitè diſcernere valdè ſit arduum; donec vel per *abortum* factum, uti ferè fit, nunc primis, nunc ſequentibus menſibus, vel per *partum* deſtinato tempore, ex *rejecto præternaturali* cognoſcatur. Quem quoque *terminum* pariendi prætergreſſa *mulier*, de *uteri geſtatione*, ex ſupradictis *indiciis* certa, ſi non pariat, nec conatum aliquem illius ſentiat, aliáve *indicia*,

quæ *fœtum mortuum* retineri demonſtrant, niſi hoc nulla *conceptione* factâ, oriatur, uti jam explicabitur, certum eſt, non *fœtum* ſed *molam* vel aliud ſimile *utero* geſtari, qualia diu poſtea eas retinuiſſe *ventre turgente, menſibus*que *ſuppreſſis, accedentibus* quoque aliis inſuper malis, obſervavimus, multisque poſt *menſibus* vel *annis*, cum *periculo vitæ*, ex *larga profuſione ſanguinis*, demum rejeciſſe, vel ad *mortem* uſque conſervaſſe.

Ventris extumeſcentia citra conceptum in fœminis ac ſi gravidæ eſſent.

Citra *conceptum venter* interdum intumeſcit augeturque ut in *gravidis*, ita ut & *mulieres* ipſæ, atque inter eas etiam aliquæ quæ priùs *uterum* quoque geſtarunt & pepererunt, ſe *gravidas* eſſe putent; eadem de *virginibus* ſi hoc illis accidat, *ſuſpicio*, tum *ventris excreſcentiæ* cauſsâ, tum quia *menſes* ipſis ſubſtiterunt, tum quia nullo alio *morbo* illiusque *accidentibus gravioribus*, quæ aliàs *menſium ſuppreſſioni* juncta eſſe ſolent, uti nec *hydropis* aliorúmve *tumorum ventris ſymptomatibus*, ab initio præſertim, infeſtantur. Ex quorum etiam *ſignorum defectu*, hanc *ventris extuberantiam* ab illis *tumoribus ventris* in *morbis* illis natam facilè diſtinguimus.

Ab illo verò *tumore ventris*, qui ex *conceptu* tàm *legitimo* quàm *depravato* prodit, hunc internoſcimus, ſi *ætatem habilem* ad *conceptum* annis *fœmina* ſuperarit, vel nondum attigerit, licèt niſi *juvenes* admodùm ſint, aut *ætate provectiores*, hoc quoque *judicium* nos poſſit fallere, uti minimè, ſi *virgo* ſit, quod tamen cognoſcere, ſi *conſuetudinem* cum *viro* occultare velit, arduum. Interea tamen quia illarum *ventris tumor* non adeò *collectus*, *durus* & *æqualis*, ut in *gravidis* & *molam geſtantibus* exiſtit, dein & quia *mamillæ* illis non ſic augentur, nec *motum* qualem *fœtus* edere ſolet, percipiunt, & *ſigna plethoræ* vel alioquin *malæ conſtitutionis*, in *languore, pallore, compreſſivo* circa *regionem ventriculi dolore, cordis*que *palpitatione, urinarum*que in pejus *mutatione*, ſe proferunt: atque aliquando aliis inſuper *accidentibus* ſupervenientibus, *tumor ventris* ulterius ſe extendens *totum* ferè attollit, *murmura*que & *rugitus* edit, hiſce *indiciis* non à *conceptione fœtus*, *ventris* hunc *tumorem* proveniſſe, nec *mulierem gravidam* eſſe, aliquo modo poſſumus colligere.

Uti neque *molam* eſſe, *graviora* hæc in hoc caſu, quam in illo *vitia* ſuborta demonſtrant, ſicuti & quando tempore *partui* alioquin deſtinato præterito, de *mola* uti dictum, vel de hoc caſu *ſuſpicio* eſt: potiſſimumque & indubitanter, quando *hæmorrhagia larga* ſubſequente per *uterum*, citra *carneam* aliquam *molam*, quod aliàs citiùs ante *legitimum pariendi tempus*, aliàs poſt illud demùm accidit, *venter* vel *ſenſim* vel *ſubitò* rurſum ſubſidet. Quod cum *largiſſima ſanguinis* ſi fiat *effuſione*, *vires* exhauriendo, *ægram* ſummè debilitat, *noxas*vé poſt ſe relinquit, vel etiam penitùs conficit.

Particulares extuberantiæ ſunt, quæ certa duntaxat *loca* poſſident, tum *in ſuperficie* hinc inde, tum in *cavitatibus* apertis, ut in *oculis, ore, pudendis*. Suntque quam plurimæ & diverſorum generum, & plerumque *collecti Tumores*: aliàs etiam latiùs diffuſæ *intumeſcentiæ*. Et diſtinguntur primùm: quod *aliæ* in *locis* citatis prodeuntes, illic perſiſtunt, de quibus *primò* agemus: *aliæ* verò retrocedere ab illis poſſunt, quas *poſtea* tractabimus.

Qui perſiſtunt permanentque in ſuis *ſedibus tumores*, aut etiam *diffuſæ intumeſcentiæ*, nec uti jam enarratæ retrocedere & abigi rurſum poſſunt, variant primum: quod alij *molliores* ſunt, alij *duriores*.

Molliores tumores qui *tactui* plus minùsve cedunt, prout magis minúsve *tenſi* ſunt, & *preſſi* vel mox iterum attolluntur, vel etiam *impreſſionis veſtigium* aliquandiu retinent, in *Carnoſos* & *Cutaneos* præcipuè *tumores* dividuntur.

Sarco vel Sarci

Carnoſus tumor, quia *carnem* aliquo pacto de novo veluti adnatam, *cute* obtectam *venis*que plenam refert, dicitur, uti & *Sarcoma*, *Sarcites* ſeu potius *Sarcoſis*, *Hypoſarcoſis*, *Carnis excreſcentia*. Hic è *corpore* magis minúsve prominet, aliquando & propendet, *tumore*que nunc *majore*, nunc *minore*, nunc *rotundo*,

rotundo, nunc *longo*, aliterque *formato* ſe profert, & *pondere* nonnunquam illi *moleſtus* eſt, *actiones*que interdum ſimul impedit. Hic extrinſecùs ubivis in *corpore* ſponte naſci poteſt, *cute* uti reliquum corpus obductus, variis formis, è quibus *capitis magnitudine rotundum globum* exactè referentem, *cervici* appenſum & *anguſtiore baſi* adnatum, *piſtorem* quendam multis annis ad vitæ finem uſque geſtaſſe vidimus. Sic ante paucos annos mihi allatus quoque fuit *infans*, cui *magna carnoſitas rotunda*, *venis rubris* perſperſa, ex *anguſta baſi*, in *regione lumborum*, in *medio ſpinæ*, ibi deſcendentis, propendebat.

...e lu-
...ians.

Ex *vulneribus* quoque vel *ulceribus* ſanatis *Caro* ſic *luxurians*, ubi hæc fuerunt, prodire poteſt.

...rcocele
...rnö-
Ger.

In *ſacco teſtium* ſeu *ſcroto*, ejuſmodi *carnoſus tumor teſti* accreſcens quoque provenit, qui *Sarcocele*, cùm omnibus tumoribus in *ſcroto* genitis Κήλης nomen attribuatur, appellatur, quem *Germani* à *carne* Carnöſel vocant. Hic etſi in eo quod in *ſcroto* conſiſtit, cum *enterocele* conveniat, tamen ab illâ facilè diſtinguitur, quòd *compreſſione* non cedat, nec *ventrem* rurſum ſubeat, ſed ſenſim excreſcens, nec ſubitò ut in *enterocele* eò delabens, ſemper fixus *teſti*que adnatus permaneat, eumque plus minúsve, aliquando & totum includat. Hic *tumor* in magnam *molem* quandoque excreſcit, *ſaccum*que *teſtium* adimplens & extendens dependet, *pondere*que admodum moleſtus eſt; non *dolens* alioquin & *concolor*.

Talem *tumorem inveteratum*, ſatis magnum, multis, præter *glanduloſam carnem*, *cartilaginibus* infarctum, à *Chirurgo* magni nominis exciſum, & poſt exciſionem in partes diſſectum, à *parente meo piæ memoriæ*, ad *operationem* videndam introductus, propius inſpexi.

...rium
...rcoma.

Intrinſecùs ejuſmodi *tumores carnei* variis in *locis* formâ differentes ſe offerunt, *membranâ* obtecti. In *naribus* frequenter *caro* ejuſmodi expullulat, & *Sarcomatis* nomen ſervat: quæ ſi adaucta foràs è *naribus* vel intrò in *faucium* amplitudinem propendeat, *Polypus* vocatur, cùm ad illius ſimilitudinem, *rotundus* & *oblongus* ſit, & *anguſtiore baſi venis*que per eam ductis, *naribus* adhæreat, qui & uti *narium* interior *tunica* rubet, ſed *indolens* eſt, quo uti & *mollitie* à *cancro* differt: Qui ſi in *naribus* gignatur, uti aliquoties fieri vidimus, *durus* eſt & *pungens*, in *immenſum* ſæpè excreſcens, & in *carcinoma* deſinens, cùm *polypus* præter *turpitudinem* quam affert, *nares* obſtruendo, *reſpirationi* & *voci* ſolùm incommodet, rariusqùe ſponte non præcedente alia in *naribus læſione*, ſecùs ac *cancer* naſcatur. Hunc *luna* creſcente augeri, decreſcente verò minui putant. **Polypus.**

Pudendi mulieris carnoſitas.

In *pudendo mulieris carnoſitas* talis quandoque naſcitur; vidimusque ex *eminentiore* illius *ſede*, *media* quæ eſt inter *labrum* utrumque, *proceſſum Clitoridem* dictum, adeò excreviſſe, ut *colli anſerini* longitudinem & craſſitiem adæquaret, & *farciminis* inſtar *carnei* propenderet, ſicque totius vitæ curriculo permanſiſſe. Quod ut *hermaphroditi* aliquæ eſſe cenſerentur, cùm pro *virili membro* ſumeretur, cauſam in multis fuiſſe exiſtimo. Quæ præter ejuſmodi *carnoſitatem*, *excreſcentia*, tàm in *pudendo mulieris* quàm *podice* illius uti & *viri*, frequentiùs prodit, cum *dolore* aliiſque accidentibus *Condyloma* dicitur, atque in *doloribus* fuit expoſitum. **Condyloma.**

Gingivarum caro luxurians

Dentium ſuperincarnatio.

In *ore* in *buccis caro* quoque luxuriare poteſt, præſertim verò in *gingivis*, quarum *carnoſitas* adeò ſæpè augetur, ut *dentes* & præſertim *molares* magna ex parte obtegantur, diciturque *Dentium ſuperincarnatio.* Aliàs verò certis in *gingivarum* locis circa *dentium radicem caruncula* emergit, quæ privatim *Epulis* dicitur. Ejuſmodi una mihi in *dentium ſedis* fine excrevit, *mollis*, *rubra*, *pendula*, *craſſa*, ſed *radice tenui* nitens, quæ per vices increſcens & decreſcens, ſic in hodiernam diem uſque perſeverat, nullum impedimentum alioquin afferens. **Epulis.**

Encanthis in oculi angulo.

In *oculorum regione*, *Caruncula* quæ in *angulo* eſt *oculi* naturaliter poſita, ulteriùs nonnunquam excreſcit, atque inſtar *tuber-*

culi ſe exerit, quæ præter moleſtiam quam parit, etiam interdum prurit. Quod vitium *Encanthis* ut & ipſa *caruncula* dicitur.

Cutanei tumores non *duri* ſic vocantur, quod *cutem* præcipuè occupent, eamque in *tumorem mollem* vel *tenſum* attollant. Hi autem *diverſis* in *corporis ſedibus*, vel *peculiaribus* ſolùm, ut in *pedibus*, in *ſcroto* vel *collo* occurrunt, eaque loca diſtendunt. Alij verò *cuticulam* poſſident; Alij *venas* & *arterias* in *cutem deductas*.

Oedema. Inter eos *tumores* qui *diverſis* in *corporis ſedibus* accidere ſolent, præcipuè occurrit *Oedema* appellatum; quod nomen etſi *tumorem* quemvis denotet, tamen propriè huic accommodatur, qui *collectus*, *mollis* eſt, & *tactui* cedit, atque *indolens* & *concolor* vel *albus* exiſtit, ſæpeque admodùm *magnus* evadit. Hic frequentiùs circa *genua* vel *humerum*, aliquando & aliis in locis naſcitur.

Pedum Oedematoſus tumor, nonnunquam & brachiorum & manuum. Eſt & aliud *Oedema diffuſum*, nec ita *circumſcriptum*, ſed *expanſum*, quod *Tumorem œdematoſum* vocant, aliquando univerſum *pedem à genu* ad *malleolos* uſque in immenſum *tumorem* attollens, & duplo vel etiam triplo craſſiorem quàm eſſe debebat reddens, in reliquis priori *œdemati* ſimile. Qualem *tumorem* citra alium *affectum* multos diu, alios per totam vitam geſtaſſe, ſæpiùs vidimus, diverſum ab eo qui in *hydrope aſcite* vel *leucophlegmatiâ*, non ſolùm in *pedibus* ſed & *ventre* vel reliquo *corpore*, de quo jam illic dictum fuit, prodit, cum ille in *pedibus* perſeveret, nec ulteriùs feratur, *firmior*que nec adeò *mollis* nec cui tam facilè *fovea* imprimatur, exiſtat: Ejuſmodi *crura* Germ. **Oelſchenckel**, i.e. *crura oleaginoſa*, quòd quaſi uncta videantur, vocant. Sed & ſimili ratione *manus* cum *digitis* nonnunquam & *brachia* ſimul aliquouſque intumuiſſe, *tumida*que quàm diutiſſimè, aliàs etiam ſemper permanſiſſe, ſæpiùs obſervavimus. Quod & in aliis *partibus* hoc pacto accidere poteſt.

Oelſchenckel Ger.

Phyſodes tumor. Sunt & *tumores* aliqui ex illis qui *diverſis* in *locis* prodire poſſunt. In quibus *cutis* magis *tenſa* eſt, minusque *preſſioni* cedit, *Phyſodeis* dicti à *flatibus* à quibus prodeunt. Vel ſi medium quid obtinent inter hos & *œdemata*, *Oedemata flatulenta* vocari poſſunt. Quo & *Phlyctænæ flatulentæ* referuntur.

Oedema flatulentum, Phlyctænæ flatulentæ.

Pedum intumeſcentia. In *pedibus* ſolis *Tumores diffuſi* ſeu *intumeſcentiæ* aliquæ ſe offerunt. Quarum una *tumoris Oedematoſi* inſtar diffuſa *pedes* occupat, *mollior* tamen eo, & *hydropicorum pedum intumeſcentiæ* nonnihil ſimilis. Quæ vel ſponte à *cauſſa interna* procedit, vel in *morbis* aliquibus *pedum*, ut *ſcabie perverſa*, *eryſipelate œdematoſo*, ſimul ſe offert, & poſt eos quoque diu ſæpè adhuc remanet. Aliàs verò ex aliis *morbis convaleſcentibus ægris*, poſt *febres* præſertim, demum ſupervenit, & maximè circa *malleolum* & *pedem inferiorem*, obiter ſaltem poſt *inceſſum* ſub *veſperam* ſe manifeſtat, *ægro*que confirmato rurſum à *morbo* evaneſcit.

Pedum intumeſcentia in nuda tibiarum ſede. Vidimus & in *nuda tibiarum ſede* ſimilem *tumorem*, ſecundùm ipſius longitudinem diffuſum, nec ulteriùs pertingentem, certo tempore, præcedente priùs *pruritu*, *levi calore* & *punctione*, *indolentem* alioquin nec alio *colore* imbutum prodire, in quo non niſi per vim *fovea impreſſa* diu hærebat. Qui *tumor* ubi ſubitò ſe obtulit, ita mox quoque evanuit; Per *intervalla* tamen aliquot annis quendam moleſtavit.

Hydrocele. *Scrotum tumores* ejuſmodi *privatim* quoque occupare ſolent, præter eos qui in *enterocele* & *ſarcocele* jam ſunt expoſiti. Quorum unus frequentior, quo *ſcrotum* admodum intumeſcit *ponderoſius*que fit, qualem in *hydrope aſcite ſcrotum* quoque implere diximus, hîc ſine eo ſe offerens. Qui cùm ab *aqua ſcrotum* replente quoque ut in *hydrope* prodeat, & *tumorem* in *ſcroto*, cujus *tumores* omnes Κήλη vocari diximus, efficiat, *Hydrocele* appellatur, quem & *Aquoſum ſcroti tumorem* ſeu illius *Aſcitem* nominare poſſemus. Hic ab *enterocele*; quòd non cedat ſed *ſtabilis* maneat; à *ſarcocele* quòd non *caro* ſed *aqua* illum efficiat, quod *tactu* facile explorare, & adhibito *lumine* quo *ſcrotum* illuminetur, cernere licet, potiſſimùm diſtinguitur. Qui *affectus* uti *adultis* ſic & *infantibus* ſæpè accidit.

Eſt &

Eſt & alius *tumor*, per quem *ſcrotum veſicæ* alicujus inſtar inflatur & diſtenditur, adeò ut etiam translucere, præſertim *lumine* admoto videatur. Qui cùm à *flatu* oriatur, & uti de priore dictum, *tumorem* in *ſcroto* faciat, *Pneumatocele* appellatur, quem & *Ventoſum ſcroti tumorem* vel illius *Tympanitem*, cùm *tympani* inſtar tenſus ſit & pulſet, vocare poſſumus.

Præter hunc alia quoque *ſcroti* occurrit *intumeſcentia*, in *colicis* plerunque *doloribus* ſæviſſimis ſe offerens, qui deorſum in *inguina* protenſi, faciunt, ut *utrumque ſcrotum* aliquouſque infletur, in qua *inflatione* inſuper *uterque teſticulus* quandoque circumvolvi, & magna compreſſione torqueri, videtur: ſimiliter & in *conatibus magnis* diu *continuatis* hoc aliquando accidit: quæ *inflatio* crebro quidem remeat ſed mox iterum evaneſcit. De qua in *colicis doloribus* quò & pertinet, egimus.

In *Inguine mulierum*, aliquando *Tumor* quidam *aquoſus* colligitur, qui cum *hydrocele* in *viris*, cauſæ potiſſimùm ratione aliquo pacto convenit, atque uti *hydrocele* in *ſcroto*, ſic hic *tumor* in *inguine* prominet.

Circa *umbilicum aquoſus tumor*, *cute* illic in *tumorem* elevatâ, al quando ſe offert, quem *Hydromphalon* vocant. Qui ut rariùs per ſe ita potiſſimùm in *hydrope aſcite* aliquoties evenit, *umbilico veſicæ* inſtar *aquâ* pleno & diſtento.

In *capite aquoſus* quoque tumor in *infantibus* præcipue exoritur, atque in ipſius ſummitate *cutem* illius *craſſam* & *piloſam* admodum attollit, quem *Hydrocephalon* appellant.

In *palpebrarum externa ſede intumeſcentia* quædam, *œdemati* diffuſo non abſimilis quandoque exurgit, per quam *palpebræ inflatæ & tumidæ* apparent, nonnunquam & *circumferentia* quæ eas ambit ſimul; tum in *oculorum morbis* tum extra hos, quæ diu ſæpè permanet, aliàs mox remittit. Hanc *Oedema oculorum* aliqui vocarunt, quæ rectiùs *Palpebrarum intumeſcentia* dici poſſet.

Collum tumore eximio quoque interdum occupatur, in *anteriore* illius *ſede* ſeu *gutture*, amplo ſpatio extuberante, qui *tenſus* eſt admodum, adeò ut cùm pulſatur *ſonum* edat, & cum premitur ſicuti *uter inflatus* cedit, ſed mox iterum attollitur, quibus à *ſtruma* facilè ſecernitur, uti & eo quòd *fixus* eſt, nec uti illa *mobilis*. Hunc *tumorem*, quia in *gutture* naſcitur, & *aſperæ arteriæ* incumbit, ab illo vel hac, quibus ambobus *bronchi* nomen convenit, & quia eandem cum *cele* ſeu *herniâ cauſam* habere putant, *Bronchocelem* ſeu *Gutturis herniam* vocant. Hæc autem præterquam quòd admodum deformat, *vocem raucam* efficit, & *reſpirationis difficultatem*, quæ aliquando adeò invaleſcit, ut de *ſuffocatione* ſit metus. *Gutturis hernia.*

Cuticulam ſummam *veſiculæ* ſeu *bullæ* quædam *lucidæ aquoſæ* aliquando poſſident, in *diverſis corporis ſedibus*, maximè *manibus* & *pedibus*; Uti & aliquando in *oculi globo*, *Phlyctænæ* dictæ: quæ per ſe quidem *inſenſiles* ſunt: tamen aliquæ ex illis *diſruptæ*, maximè in *locis tenerioribus ſenſilibus*, vel etiam *integræ* ſi *acrem humorem* contineant, *dolorem* movent; De quibus in *doloribus* in *Phlyctænis communibus* & *privatis oculi* egimus. Sunt & quàm plurimæ interdum & minimæ ejuſmodi *veſiculæ*, *Hydroa* dictæ, in *manibus* aliiſve in locis, *ſcabiem* præſagientes vel comitantes & inducentes, quas Germ. Sÿren vocant, *pruritum* admodum moventes, quas proin continuè *unguibus* vellere vel *acu* aperire ſolent, ut *ſeroſus humor* exudet; In *oculi globo* magnam quoque *veſicam* ex *ſucco fructus cucumeris aſinini* maturo diſrupto caſu exiliente in *oculum*, obortam *lucidiſſimam* & *tenuiſſimam*, ſequenti die citra omnem offenſam, rurſùm ſubſediſſe atque evanuiſſe vidimus. *Phlyctæna.* *Oculi globi veſica.*

Venas tumor occupat interdum eas quæ *lac* deferunt, in *mamilla una* vel *altera*, qui eas vel omnino *tumidas* & *diſtentas* reddit, vel *collectus* alicubi & *durus*, partim *mamillis inſertus*, partim *exertus* deprehenditur: cum *dolore* aliquo ſe aliàs offerens, aliàs & cum *rubedine* circumcirca, quæ in *inflammationem* aliquando, *dolore* invaleſcente, convertitur. *Mamillarum tumor ſeu extuberantia ex lacte.*

Varix Krampf ader.

Sanguinem deferentes venas tumor etiam infeſtat, qui *Varix, Cirſos, Germanis* Krampffader dicitur, per quem *vena* diſtenta & dilatata, ſecundùm ipſius ductum aliquouſque tumet, & *digiti* amplitudine protuberat, livet vel nigricat, atque conglomerata eſt, admodumque inæqualis, certis in locis *tubera* ceu *nodos* promens, interdum & *tenſione* quadam, *venæ apertionem* minans, nonnunquam & *pruritu* moleſtiam afferens. In *pedibus* plerunque, nunc uno nunc pluribus in locis, ſe oſtentans, ubi paulò vel etiam procul ſub *varice*, *ulcus* aliquando ſe offert, quod quia à *varice* fovetur, *Ulcus varicoſum* appellatur, & in *ulceribus* deſcriptum fuit. Sed & ſine hoc *ulcere* in *pedibus varices* prodeunt, quales, uti multis ſic *prægnantibus mulieribus* conſuetæ ſunt, quæ & ſponte poſt *partum* rurſum ſecedunt, aliàs etiam ſine *noxa* remanent.

Varicoſum ulcus.

In aliis locis *varices* quoque exoriuntur ut in *ſcroto*; vel *extrinſecùs*, tuncque *venæ* quæ illud implicant, tument, *intortæ* ſunt & nigricant; Vel *intrinſecùs*, & tunc *venæ* internæ *ſpermaticæ* intumeſcunt & contorquentur, *tactu*que *tumidæ* deprehenduntur, adeò ut iis qui hunc *affectum* non noverunt, vel *ſarcocelem* vel *tertium teſtem* eſſe, unde eos *Triorches* vocant, ſuſpicionem præbeat; cui *tumori* uti & reliquis in *ſcroto* κήλη nomen quoque imponentes, *Cirſocelen* vocant. In *pudendi mulieris alis varices* etiam naſci prodit *Aëtius*, easque ad *cirſocelen* refert. In *palpebris* ſimiliter evenire poſſunt, illisque in *motu* impedimentum aliquod afferre.

Cirſocele.

Fit quoque ut in *tenera cute*, in *albo corpore venæ turgidulæ* vel *latiores* redditæ, in *conſpectum* ſe dent, *colore*que potiùs quàm *tumore* deforment, citra aliud incommodum. Quod in *coxis* frequenter nec non aliis in locis evenire poteſt.

Venulæ nudæ in cute.

Arteriis inſidet *tumor* qui *Aneuriſma* appellatur, dilatatâ admodum vel *arteriâ*, vel ipſius *oſculo*, ut in cauſis dicetur: *Tumor*que eſt *pulſum* edens veluti *arteria*, ſed *magnum* & *moleſtum*. Hic cùm premitur ex parte refugit, ſed mox iterum cum *impetu* erumpit, *pugni* interdum magnitudine, aliàs minor. In *pedibus* & *manibus* frequentiùs ſe offert, aliàs etiam circa *jugulum* & *pectus*, teſte *Fernelio*. In *interioribus corporis* quando evenit, cùm alia producat *ſymptomata*, ut *cordis palpitationem* & *pulſationem*, quæ in *cachexia* ſentitur, ibi tractatur.

Aneuriſma.

Duri tumores qui *tactui* vix cedunt, *ſedibus* præcipuè diſcernuntur: Quòd alij in *glanduloſis*: alij in *carnoſis*: alij in *excarnibus*: alij in *cute* potiſſimùm reſideant, ſicuti demonſtrabitur.

In *glanduloſis ſedibus*, *glandulæ* ſub *cute* latentes, indureſcentes, *tumore extrinſecùs* in illis *locis* apparente, vel qui *tactu*, ſi nonnihil lateant, illic inveniri poteſt, ſe proferunt. Qui *tumores* & *Glandularum* nomen ſervant, atque uti *glandulæ*, ſecus ac *ſcirrhus* in hanc illámve partem moveri poſſunt, ſenſimque creſcunt & plus minúsve augentur.

Gla[ndu]læ

Tales autem in variis *locis*, cùm in diverſis *glandulæ* ſitæ ſint, erumpere ſolent. Quæ in *majoribus apparentiores* ſunt prominentque ampliùs, in aliis minùs. Et vel *pluribus* in *locis* ſimul vel *certis* duntaxat erumpunt.

In *pluribus corporis ſedibus Glandulæ* ejuſmodi *adauctæ induratæ*que eodem ferè tempore ſimul ſe produnt. Ut in *colli* ſub *mento* ambitu, ubi plures longa interdum ſerie occurrunt, atque *Choirades* ſeu *Scrofulæ*, quia *ſcrofis* ſeu *porcis* in hac ſede frequenter quoque enaſcuntur, appellantur. Aliàs quoque non ſolùm in hac *colli* ſede, ſed & poſt *aures*, ſub *axillis*, in *inguinibus*, *articulorum flexuris*, nec infrequenter etiam in *pectore* & *mulierum mammis*, alibique tumentes & *duræ glandulæ*, *viſui* vel ſi ſub *cute* nonnihil lateant, *tactui* ſe offerunt. Quas alibi etiam quàm in *collo* exiſtentes *glandulas*, *Scrofulas* ſimiliter, uti eas quæ in *collo* erumpunt, communiter vocant, minùs fortè rectè, cùm *ſcrofis* ſi ab illis ſic denominentur, in *colli glandulis* hoc vitium tantùm eveniat, nec quod ſciam in aliis locis, atque aliæ *puſtulæ* quæ in *collo* & *carne porcorum* inveniuntur, quas *elephantiaſim* in illis denotare putant, & Finne, uti illic oſtenſum eſt, vocant, non ſint *glandulæ* *indura-*

Scro[fulæ] Choi[ra]des, elles

indurata ſed *puſtulæ* de novo natæ; niſi fortè *ſcrofulæ* quòd plures ſimul naſcantur, à *multiplici partu porcorum* nomen ſortitæ ſint, hæ quoque quòd majori numero prodeant, ſic appellari poſſint: aut quia plerunque cùm tot unà erumpunt, in *collo* ſimul prodeunt, illicque magis apparent, ob eas totus ille *affectus*, quem *Galli Les Eſcruelles* vocant, *Scrofularum* nomen ſortiatur. *Malum* nonnunquam *hæreditarium* & quibuſdam *regionibus* familiare, in plures incidens. In quo *glandulæ* vel *induratæ ſcirrhi* inſtar manent, tuncque *Scirrhodes* vel *exulceratæ* in *ulcus ſerpens* abeunt, tuncque *Nomodes*, vel in *carcinoma* deſinunt & *Carcinodes* nominantur, magnamque *noxam* & *perniciem corpori* ſæpè afferunt.

In *certis* quandoque tantum *locis glandulæ* ejuſmodi erumpunt, ut in *colli ſede gutturi* incumbente, ubi *una ſimplex* vel ex *duabus tribusque* nonnunquam *uvæ* inſtar complicata prominet, & in immenſum ſæpè excreſcit, aliàs etiam *pendula* eſt aliquouſque dependens, quas *Strumas* vocant, & *Scrofularum* nomen, cùm in *collo* fiant, illis imponunt. Uti & priores, *ſcrofulas*, *ſtrumas*, vel ſi *parvæ* ſint *ſtrumulas* appellant. Tamen cùm has *ſtrumas* à prioribus *ſcrofulis* diverſas eſſe, quòd non tanto numero ut illæ emergant longeque majores plerunque fiant, nec in *porcis* ſic ſe habeant, deprehenderimus; eas ab illis diſtinguemus, ut has quidem *Strumas*, illas verò *Scrofulas* ſimus vocaturi. Quæ *ſtrumæ* præter *turpitudinem* quam pariunt & *impedimentum*, ſi *gutturi* & *jugulo* profundè incumbant, *raucedinem* vel etiam *dyſpnœam* aliquam efficiunt: Hæ quoque certis *regionibus*, ubi plurimis accidunt, adeò *conſuetæ* ſunt, ut non *indecoræ* illic habeantur; Aliàs *raræ* nec ita *frequentes*. Ex illis *unam* aliquando profundè latentem, nec conſpicuam *infantem* ſuffocaſſe, non cognitâ *cauſa*, donec per *ſectionem* innotuiſſet, obſervavimus.

Sub *axillis* & in *inguinibus glandulæ* hoc pacto, vel ſolum *induratæ*, vel etiam in *tumorem* ſimul elevatæ, deprehenduntur, & *Bubones* privatim appellantur, quod ſi in *glandula* poſt *aures* ſita fiant, *Parotis* dicitur, atque utraque *Frigida* vel *indolens* ad differentiam illius *bubonis* & *parotidis*, quæ cum *calore* & *inflammatione* oriuntur, de quibus in *doloribus* egimus: In illis enim *concoloribus* & *indolentibus*, nihil tale ſe offert, niſi quòd interdum quoque in *abſceſſum* deſinunt, è quo tandem, uti de *abſceſſu frigido* in *carnoſis* locis nato, modò oſtendimus, non *pus*, ſed alia *materia*, uti illic explicatum, progreditur. E' cujus generis *parotide durâ* in *abſceſſum* indeque in *ulcus* deſinente, etiam *calculos* aliquot prodiiſſe, ipſi vidimus. *Parotis indolens.*

Ad ejuſmodi *glandulas induratas* etiam *teſtes induratos* referimus: qui interdum ſimul in magnum *tumorem*, adeoque ſæpè immenſum, ut *ſcrotum ſacci* repleti & diſtenti inſtar dependeat, excreſcunt, augenturque, huncque *affectum Scirrhum teſtium*, ob *duritiem* quâ *ſcirrho* ſimilis, vocant: quem nos ad *glanduloſos* potiùs *tumores* referimus: uti & *glandulas* aliàs *induratas ſcirrhodes* appellari diximus. *Teſtis duritiés vel ſcirrhus.*

In *carnoſis* locis hinc inde in *corpore* occurrit *durus tumor*, *renitens*, *firmus* adeò, ut loco moveri nequeat, *circumſcriptus*, & plus minusve *amplus* & è *corpore* prodiens, aut in eo profundiùs hærens, *concolor* & *indolens*, *Scirrhus* nominatus, qui nunc in fieri eſt, tuncque *Incipiens* dicitur, aliàs in facto, & *Confirmatus* appellatur. Hic *inflammationes* plerunque ſequitur, & poſt eas relinquitur: Aliàs per ſe incipit ſenſimque naſcitur & augetur. Hunc in *cancrum* commutari poſſe aliqui putarunt. Verùm nos illos qui hoc aſſerunt, fortè quod *cancrum incipientem* vel *nondum exulceratum* pro *ſcirrho*, cui *duritie* & *formâ* nonnihil reſpondet acceperint, & cum exulceratur *ſcirrho* hoc accidiſſe putarint, ſic deceptos fuiſſe, ſuſpicamur. *Scirrhus.*

In *Ventris regione duros collectos tumores* hinc inde per *abdomen* diſſeminatos aliquando obſervavimus, adeò ſæpè, ſi plures præſertim concurrant, *ventrem* attollentes, ut *hydropicos*, vel ſi *mulieribus* hoc contingat, *gravidas* eſſe, vulgus ſuſpicetur: à qua *intumeſcentia* *Abdominis tumores ſcirrhoſi vel glanduloſi.*

tia facilè hujus *tumoris ventris* inæqualis *durities* eum diſcernit, tandemque nihil horum eſſe, *diuturna* illius *perſeverantia* patefaciat: cùm ad finem vitæ *ventrem* ejusmodi *induratum* aliquas geſtaſſe, obſervavimus, etiam ſine magno aliquo *partium naturalium* incommodo. Quos *tumores* ad *ſcirrhos* quoque, niſi *glandulæ* etiam ſint *induratæ* illius loci, vel *omenti*, hucuſque etiam prominentes, referimus.

Præter quos *tumores*, alij in *abdomine* quoque ſe patefaciunt, qui à *ſubjectorum viſcerum extuberantiis* & *tumoribus* in *ſede* hac, quæ illis cedere poteſt, *diverſis* illius in *locis protuberantibus* prodeunt.

Hepatis & lienis ſcirrhi vel durities prominentiam in hypochondriis efficientia.

In *hypochondrio* nunc *dextro* nunc *ſiniſtro prominentia* quædam potiùs quàm *tumor collectus* occurrit *coſtarum ſpuriarum*; in *ſcirrho* vel alio *duro tumore hepatis* & *lienis*, *coſtam* extrorſum propellente. In media verò *cordis* dicta *ſede nudâ*, ubi *coſtæ* ab invicem dehiſcunt, etiam *tumores* enarrati, ſi in *hepate* ſint, cùm illud à *dextro latere* eouſque pertingat, ſe proferunt & prominent, vel ſaltem tangi poſſunt: Aliter enim eos explorare *viſu* vel *tactu* minimè poſſumus, nec niſi ex aliis *affectibus comitibus*, in quorum deſcriptione horum quoque *tumorum* meminimus eos cognoſcere. Qui *affectus* ſunt *tenſio* & *dolor gravis* in *hypochondriis*, *dolor cordis compreſſivus* dictus, *icterus*, *cachexia*, *hydrops*, cujus cauſsâ ſi *venter* univerſus diſtentus ſit, hæc rectè ampliùs diſtingui nequeunt.

Uteri durities vel ſcirrhus tumorem in ima ventris ſede pariens.

In *ventris ima ſede* ſub *umbilico*, *tumor durus* nonnunquam ſe quoque manifeſtat, ab *uteri fundi duritie* vel *ſcirrho* eouſque ſe exerente prodiens: cujus & in *uteri inflammatione*, à qua facilè ſuboritur, mentionem fecimus.

Quæ in *abdomine* aliæ ſe offerunt *extuberantiæ*, *dolorem* afferentes, in *doloribus* expoſitæ fuerunt. Qualis illa eſt quæ in media ſupra *umbilicum* inter *coſtas nuda ſede* ſe offert, ex *ventriculi inflatione* nata. Aliæque in aliis *ventris ſedibus*, ex *inteſtinorum diſtenſionibus*, inter quas admodum extuberat, in *ſiniſtro* juxta *umbilicum latere* illa *coli diſtenſio*, quæ circa *anfractum* magnum illius fit; Sicuti hæc in *colicis* & *ventriculi doloribus* ſimul inde natis, quo & pertinent, ſunt expoſita.

Alius quoque *tumor* in aliquibus *corporis carnoſis ſedibus*, uti *ſcirrhus* enaſci interdum ſolet, non adeò tamen ut ille *induratus*, & qui *inveteratus* in *Abſceſſum* deſinit, non illum qui *dolorem* parit, & *inflammationes* ſequitur, ſed qui *indolens* atque *diuturnus* & *apertus*, non *pus* ſed aliam aliquam *materiam* profundit. Quæ ſi *ſevum* referat, *abſceſſus* ille *Steatoma*, ſi *pultem*, *Atheroma*, ſi *mel Meliceris* privatim appellatur. Occurrunt inſuper & alij, è quibus exit *materia* alium *humorem* ut *grumum*, vel *partem* aliquam, ut *glandulam*, *unguem*, *os*, *pilum*, vel etiam alia extra *corpus* poſita, ut *lutum*, *tophum*, *calculum*, *carbones*, *cortices fructuum*, *ligni ramenta* repræſentans, quæ ideò *magicis artibus* eò deveniſſe vulgus opinatur: qui *abſceſſus* nullis peculiaribus inſigniti ſunt nominibus.

Steat ma. Athe ma. Meli ris.

Hi autem *abſceſſus* ex *tumoribus* enarratis geniti, cujuscunque generis, uti paſſim occurrere poſſunt, ſic & ſub *lingua* aliquando deprehenſi fuerunt, *tumorem* illum quem *Ranam* vocant, nonnihil exprimentes, ſed *indolentem*, è quo in *abſceſſum* converſo, uti & alio qui cum *inflammatione* fit, de quo in *oris partium dolore* egimus, *calculus* aliquando prodiit. In *capitis piloſa cute*, frequentiùs ejusmodi *tumores* emergere ſolent, illi præſertim qui *mollem* aliquam profundunt *materiam*: ſicuti in reliquis *animantibus*, cum undique *piloſa cute* obtegantur, ſimiles etiam aliis in *locis* generantur. Qui *abſceſſus* in *capite* geniti, ob *diverſam formam*, *Teſtudinis* vel *Talpæ* aliquando nomen ſortiuntur.

Rana lingua citra flamm tionem

Teſtud & Tal tumore in capi

Gan glion.

In *excarnibus locis* in *habitu corporis* extrinſecùs *tumores* variis in locis inveniuntur, tum in *articulorum ſedibus*, tum *extra articulos*, illic ubi *oſſa cute* tantùm inveſtita ſunt, vel *ungues* è *cute* emergentes patent. In *articulorum regionibus* illic ubi *tendinum*, *ligamentorum*, *nervorum*que eſt *concurſus*, circa *ge-*

nu

nu & *cubiti* alioſque interdum *articulos*; *tumor* enaſcitur *Ganglion* dictus. Qui *tumor* ſenſim hiſce *partibus* accreſcens, & circumſcriptus, nunc *inæqualis*, aliàs *anguſtiore termino*, aliàs *latiore*, univerſum interdum *articulum* comprehendens, non adeò *durus*, ſed tamen *renitens* eſt; nec planè ſine *ſenſu*, ſed qui fortiter *preſſus*, *moleſtiam* aliquam pariat, nec adeò *fixus* quin aliquouſque pelli poſſit, *motum articuli* liberum impediens, nonnunquam & adeò *articulum* ſiſtens, ut *membrum* omnino vel aliquouſque *aſtrictum munus* ſuum illic vel planè non, vel non integrè poſſit perficere: Et ſi in *genu* hoc fiat, ubi frequentiùs nunc in illius *lateribus*, nunc *poplite* nunc *utrinque ganglion* naſcitur, totumque ferè aliquando *articulum* includit, tunc quò minùs *æger* ſtare aut rectè incedere poſſit, efficit, & ut *pes aſtrictus* ſurſum, non poſſit in *inceſſu terram* vel nullo modo, vel ſaltem *digitorum pedis eminentiis* attingere, unde vel ambulare ſine *ſcipionis* adminiculo nequeunt, vel ſaltem claudicare coguntur, in cauſa exiſtit.

Sunt & alij *tumores articulorum* loca poſſidentes, *Nodi* appellati; Qui *digitorum internodiis* in *podagra* & *chiragra Nodoſa* ob id dicta, longo temporis ſpatio innaſcuntur. Quorum alij *duri* & *tophacei*, alij verò *molles* adhuc deprehenduntur, qui & aliquando ulteriùs feruntur, aliiſve in locis prodeunt, ſicuti in *Arthritide* hæc uberiùs expoſita ſunt, uti & quo pacto *dolorem* interdum afferant, *motum*que *articuli* ſiſtant.

In *oſſeis ſedibus tumores duriſſimi* occurrunt, qui firmiter *ſubjectis oſſibus* inſiſtunt, nec ab illis loco moveri poſſunt, quaſi *novum os* priori accreviſſet, unde eos *Nodos* ac ſi *internodium* aliud acceſſiſſet, *Germ.* Uberbein, id-eſt *os* ſupra *os* vocant, cum *duritie* interdum *oſſibus* non cedant. Quales circa *frontem* & *tempora*, *tibiarum*que *longitudinem*, in *nudis* illis *regionibus* naſcuntur: Aliàs etiam in *Carpo* & *Pede* aliiſve ſimilibus in locis. Hi *indolentes* etſi ſint, ſi tamen vicinas *partes* premant, *moleſtiam* & *dolorem* interdum pariunt; ſi *articulos* occupent, *motui* ipſorum obſunt. Suntque ejuſmodi *nodi* aliàs per ſe incipientes; aliàs *morbi* alicujus *comites*: ſicuti *Luis venereæ*, & *Cephalææ* cujusdam, in quibus *affectibus* cum *oſſium* dicto *dolore nodi* ejusmodi erumpunt, non multùm alioquin à prioribus diſſimiles, de quibus in illis *affectibus* egimus. *Nodi in lue Venerea & Cephalea.*

Ad ejuſmodi *nodos* & *Callus* referri poteſt, ſi in *oſſium fracturis* denuò conglutinatis genitus, in *nudis* illis *ſedibus*, extra *oſſium ſuperficiem* extuberet & foris promineat, qui ſi ad *articulos* uſque ſe extendat, *motui* ipſorum ſimul incommodat. *Callus oſſeus.*

In *unguibus extuberantia* veluti *calloſa* quædam etiam nonnunquam occurrit, per quam non ſolùm *ungues* craſſeſcunt, eo modo ſicuti in *magnitudine adaucta* dictum fuit, ſed & inæqualiter adeò ſæpè extuberant, ut *ungulas* potiùs, ſicuti in *puella* quâdam accidiſſe vidi, quàm *ungues* referant. *Unguium extuberantia calloſa.*

In *cute tumores duri* quoque occurrunt, *Cutanei* ob id dicti, variis in locis. Quorum primum genus eſt, *cutis* tantùm *craſſior* facta & *indurata*, *Callus*que & *Tyloma* appellatur; *amplum* interdum, aliàs *anguſtum ſpatium* comprehendens, & nunc leviter ſaltem *prominens* & *ſparſus*, aliàs *amplus*, *elevatus* & *circumſcriptus*, *tenebricoſior*que reliquâ *cute*, cùm ſpiſſior ſit, quâ de cauſſâ, & *cutis* eo in loco, ut *partes contactum* rerum minùs ſentiant, efficit, cùm per ſe uti & *cuticula* ex qua componitur, ſit *indolens*. Hic in *vola manuum* & *plantarum pedum* circumferentia, *digitorum*que *internâ ſede* in *manibus* & *pedibus* frequentiùs occurrit, & præter modum induratur: Sic novi *fabrum ferrarium*, qui *manus* ita *callo* obductas habet, ut *ferrum candens* innoxie contrectare, & *manibus* per moram aliquam comprimere poſſit. *Callus cutaneus.*

Eſt & alius *callus* inſtar *cutis cuti impactus* quem *cicatricem* vocant quæ *inſenſilis*, reliquaq; *cute albidior*, *ſolidior*que, ſine *poris* & *pilis*, nunc *exiguum* aliàs *amplius ſpatium* comprehendens, è vera *cute* ſe interdum exerens, aliàs verò minimè, & ſolùm *albæ maculæ* inſtar *conſpicua*, aliàs verò *cuti* profundiùs inſidens. Cujusmodi *cicatrices* in variis *corpo-* *Cicatrix.*

ris locis cutaneis, ex *vulnere* vel *ulcere* ſanato, relictæ inveniuntur.

Variolarum foveæ in facie relictæ. Huc & refertur *inæqualitas* illa *faciei*, quæ *foveis* multis veluti *alveolis* in *facie* impreſſis, ob *cicatrices* altiùs immerſas, necdum cuti æquales, exſurgit, poſt *Variolas* relicta. Quæ *cicatrices* etſi minimè extuberent, & proin ad *extuberantias* non pertineant, uti & aliæ *cuti* æquales, tamen rectiùs hîc unà cum cæteris deſcribuntur.

Umbilici fovea profunda. Sicuti & *fovea* illa *umbilici* poſt *occluſionem* illius ab *ortu* relicta, ſi illa ob *callum* quo coaluit, nimis profundè latentem *profunda* nimis, exiſtat.

Umbilici eminentia. Uti & *extuberantia* nimia *umbilici*, non illa quæ in *omphalocele* vel *hydrocele* ſe offert, ſed quam *callus* ille nimiùm *excreſcens*, ut in cauſis dicetur, parit.

Verruca. Veriùs *tumorem* exprimit, *tuberculum* parvum *Verruca* vocata, quæ *piſi* vel *ciceris* inſtar è *cute* prominet & circumſcribitur, *dura inſenſilis* & circa *radicem*, quâ *cuti* veluti *pediculo* innititur, *anguſtior*. Et ſi magis propendeat, *Verruca penſilis* vocatur, ſive *Acrochordon*, fortè quòd tunc *chordâ* ligari poſſit potiùs quàm quòd, uti volunt, *chordæ* inſtar dependeat. *Verruca penſilis Acrochordon.* Hanc ſi non ſit *concolor* ſed *colore thymum* referat, minorque & magis inæqualis, *Thymium* vocant. *Thymium verrucæ ſpecies.* Erumpunt autem ejuſmodi *verrucæ* in diverſis *locis*, frequentiùs tamen in *manibus* & *pedibus*, & plerunque *plures* ſimul, invicem *diſtinctæ*, nonnunquam & *copulatæ*. Quæ præterquam quòd *turpes* ſint, eoque magis ſi in *facie* prodeant, ubi *ciceris* formâ adnatam *verrucam Ciceroni* nomen dediſſe ſcribunt, *moleſtiam* etiam quandoque & *impedimentum* afferunt.

Verruca ſeſſilis. Minùs jam dictis, è *cute* ſe exerit *Verruca ſeſſilis* appellata, cùm ſit *ſtabilis*, nec ut alia *mobilis*, *lupini* formam exprimens, *radiceque latâ cuti* firmiter inhærens, in reliquis ut prior ſe habens, niſi quòd cùm vehementiùs impellitur, *punctionis* moleſtum *ſenſum* inſuper inferat. In hac quandoque *pilus* unus vel alter infixus, in *facie* præſertim, apparent.

Clavu[s] Ejuſdem generis etiam, & *verrucæ ſeſſili* ſimilis eſt in *pedum plantis* prodiens, *Clavus* dictus, tum quia *clavi capitis formam rotundam* refert, tum quia *dolorem*, ac ſi *clavo* pungerentur, *punctorium*, cùm inceſſu premitur, affert. Valde *moleſtus* proin, & qui *inceſſui* plurimùm incommodat. Hic quia in *ambitus* illius *cutis concoloris medio* ſeu *centro fuſcam* aut *nigram notam* habet, *pupillæ oculi* inſtar, & ob id *oculo parvo* totus aſſimilatur, à *Germanis* Egerſtenaug quaſi *Picæ oculus* nominatur.

Vari, Ionth[i] Præter hæc *tubercula*, ſunt & alia *caput* potiſſimùm infeſtantia, quæ *Vari* ſeu *Ionthi*, appellantur. Suntque *puſtulæ duræ* nonnunquam & *calloſæ*, aliàs *humorem* aliquem exſudantes, *faciem* occupantes; interdum & *capilloſam* illius, vel *barbatam* in *mento ſedem*, tuncque *Pſydracia* nominantur. *Pſydr[a]cia.*

Hord[eo]lum palp[ebræ] We[rren] Interdum alia *tubercula dura*, privatim in *palpebris* gignuntur, *verrucarum* inſtar, quorum unum è *palpebræ* margine inter *cilia* prodit, quod *Hordeolum* vocant, *Germani* ad *verrucam* alludentes; Werren appellant, *durum*, figurâ *hordei*, unde nomen, *inſenſile*, aliàs verò *pruritu moleſtum*, *rubens*. Alterum *palpebræ ſuperiori* adnaſcitur, *durum*, quod *Grando* vocatur. *Gra[ndo] palp[ebræ]*

Cele. Qui cedit abitque rurſumque remeat *tumor* Κήλη vel *Cele* in genere vocatur, licèt hoc nomen aliis quoque *tumoribus* accommodetur, à cauſa verò, uti dicetur, *Ruptura*, *Hernia*, *Ramex* appellatur, & qui hoc *affectu* laborant, *Rupti* & *Hernioſi* vocantur. *Her[nia] Ram[ex] Rup[tura] Her[nia] ingu[ina]lis.* Qualis *tumor* in *inguine* tàm *marium* quàm *fœminarum* quandoque prodit. Qui interdum, ab initio *parvus* eſt, mox *altior* & *amplior* fit, *concolor*, nunc *mollis*, nunc *duritiem* inæqualem obtinens, *preſſus* retrocedit, moxque iterum redit, magiſque *conatu* ex *ſpiritus retentione* propellitur: Hic *Epiplocele* cùm ab *omento* fiat, & *Bubonocele* cùm *bubonem* referat, aliis *Bubo hernioſus*, vel *Hernia inguinalis*, quod illic appareat, dicitur. *Epi[plo]cele Bub[ono]cele*

Ent[ero]cele Aliàs verò *Enterocele tumor* hic, ſi ab *inteſtinis* prodeat, appellatur. In qua tamen ſpe-

ſpecie frequentiùs *tumor* ille in *inguine* minimè ſubſiſtit, ſed inde in *ſcrotum* ſeu *ſaccum teſtium* in *maſculis* deſcendens, prout *ſaccum* ex parte vel totum implet, *tumorem* majorem minorémve gignit, *cute* alioquin in *colore* non immutatâ, ſed cùm *rugoſa* aliàs ſit, tunc *tenſâ* exiſtente. Hic *tumor* ſi prematur aut *corpus* reſupinetur, evaneſcit, rurſumque his ceſſantibus, redit, citiusque ſi ex *ſpiritus retentione conatus* eum impellat.

In *mulieribus* quoque ejuſmodi *tumor Enterocele* in *inguine* aliquando ſuboritur, qui & interdum ex *inguine*, uti in *viris* in *ſcrotum*, ſic hic deorſum ſub *cutem* exporrectus, eam in immenſum ſæpè *tumorem* elevat, & ſicuti in *viris*, rurſum remeat iterumque redit.

In *Ventris* ſeu *abdominis* aliis *ſedibus*, *tumores* hiſce ſimiles etiam prodeunt, maximeque in *umbilici* regione, tuncque *Omphalocele* dicitur; In qua *umbilicus* aliàs leviter ſaltem, *nucis* inſtar, aliàs magis adhuc, *pomi* magnitudine ſe exerit, atque *Umbilici exitus eminentia & prominentia* appellatur: aliquando verò ex ipſius *ſede tumor magnus* emergit, & *ſacci* alicujus inſtar propendet. Interdum & in ambitu *umbilici*, ejuſmodi *tumores* minores majorésve erumpunt, qui Κήλης, ſeu *Herniæ* generale nomen ſervant. Retrocedunt hi omnes quoque *preſſione* & *decubitu tumores*, quod aliàs ægre fit, ſed iterum niſi caveatur, ut de prioribus dictum, remeant.

In enarratis *tumoribus* ſeu *herniis dolor* aliàs nullus, nec alia quàm ex *tumore* exſurgit *moleſtia* ſeu *impedimentum*, aliàs verò maximè circa initia, in *inguine*, præſertim cùm ab eo loco in *ſcrotum* deſcendit *tumor*, *dolor lancinans* & veluti *lacerans*, & *punctorius* plus minúsve divexat. *Conſtipatio alvi* hoſce frequenter moleſtat, *alvus*que interdum penitùs ſupprimitur, ſi *tumor* permaneat nec abeat; quod quando protrahitur diutius, *fæces alvi* evomunt; uti de hoc affectu quem *Convolvulum* vocant, in *Vomitionibus* dictum fuit.

Ad *tumores* qui erumpunt rurſumque refugiunt, referre poſſemus eos, qui in *ſpaſmo flatulento*, in *ſuris* aliisve *carnoſis locis*, cum *dolore* ſummo eminent, rurſumque mox ſubſident: de quibus in *Convulſione* & *dolore Habitus corporis* egimus.

Cauſæ.

OMnium *extuberantiarum*, ſive generaliorum *intumeſcentiarum*, ſive *tumorum* particularium *cauſæ proximæ* dependent vel ab *humoribus*, ut *ſemine*, vel *lacte*, vel *ſanguine*, aut *ſero*; Vel à *flatu*, illisque nunc *ſimplicibus* vel aliis quoque *humoribus* permiſtis; Vel quorundam *tumorum cauſa*, à *parte* aliqua *corporis* loco mota proficiſcitur, ſicuti nunc in ſingulis hiſce declarabitur.

Semen ſicuti *deformationibus* & *diſcolorationibus* quibusdam ab *ortu* procedentibus occaſionem præbet (uti in *deformationum* cauſis demonſtratum fuit) ita & *tumores* diverſi aliqui, ab eo *originem* trahunt & *hæreditarij* ſunt. Veluti *Sarcomata* aliqua, nonnunquam & alia *Tubercula* mollia duráve, & inprimis ex *glandulis* induratis in *collo* natæ *Strumæ* ſeu *Scrofulæ*; unde potiùs has à *parentibus* in *liberos* propagari certis in *regionibus*, quàm *cibi* vel *potus* alicujus peculiaris cauſsâ evenire cenſendum eſt. *Glandulas* quoque illas complures, per *corpus* diſſeminatas perniciosas in *ulcera cancroſa* deſinentes, à *parentum ſemine* frequenter proficiſci, vel hoc demonſtrat, quòd in certis *regionibus*, ubi hoc malum urget, *matrimonia* nunquam ferè contrahantur, niſi priùs probè conſtet, neutram partem huic *vitio* obnoxiam fuiſſe. Sed & uti aliorum *tuberculorum* etiam minorum *originalium*, cauſa ſimiliter à *parentibus* prodire poteſt, ſic & *Verrucarum* & ſimilium *tuberculorum*, ſicuti *ciceris formâ*, unum in *naſo Ciceronem* ab *ortu* geſtaſſe, illiusque cauſsâ nomen hoc illi inditum fuiſſe ſcribitur. Quæ *extuberantiæ* diverſæ *originales* à *ſeminis parentum* diſpoſitione ad ea vitia, quibus illi fuerunt infecti, quoque procedunt. Quemadmodum & *deformationes* à *ſemine* progreſſas,

Semen parentum, cauſa Sarcomatum, Tuberculorum, Strumarum, Scrophularum, Verrucarum, hæreditariorum.

OOOOO 2

ſimiliter illâ ratione & modo fieri, antè uberiùs expoſuimus.

Semen imperfectum, cauſa Ventris tumoris in Mola.

A' concepto in *utero ſemine*, uti ſi *perfectum* eſt, *fœtus* ex eo generatur, & *venter* naturaliter, in *gravidis* intumeſcit, ſic ſi *imperfectum* exiſtat, & ex eo *mola* vel aliud quid præter *fœtum* gignatur, illudque augeatur, *ventris tumor* ſimiliter, ſed *præternaturalis* procedit. Qui *defectus* in *ſemine* cùm explicatu ſit difficilis, tamen ſi *caro* ex eo, quæ nonnunquam *vaſis* implicata eſt, atque *involucris* tecta, aut aliud *membranei* quid generetur, ab *imperfectione* potiùs quadam *ſeminis viri* vel *mulieris*, quàm omnimoda *vitioſitate*, unde nihil generaretur, procedere neceſſe eſt, niſi *uteri matris intemperatura*, quò minùs *abſolutum* quid gignatur, ſimul impediat. Alioquin cùm & *vena umbilicalis* unà quoque naſcatur, fit ut & hæc *informis maſſa* augeatur, *materque* ad illius *enutritionem ſanguinem* retinens, eum *menſtruatim* non ampliùs ac ſi *fœtum* geſtaret, profundat, *uberaque* tandem *ſanguinem* allicientia, in *lac* interdum convertant.

Aliis de *cauſis molam* gigni, à *ſemine ſolo mulieris*, vel à *ſanguine menſtruo*, aut eo quo *uterus* alitur, haud veriſimile, cùm citra *commiſtionem ſeminum viri* & *mulieris* nihil naſci queat; neque à *ſanguine menſtruo*, cùm licet *alimoniam molæ* uti & *fœtui* præbeat, nihil tamen in illis procreet; Atque ille quo *uterus* nutritur *ſanguis* ſeu *ſuccus*, ſi *luxurians* aliquid producit, *ſarcoma* potiùs, quod *utero* innatum eſt, quàm *molam* ab eo liberam, & *venis* duntaxàt adhærentem, procreabit, ſicuti in aliis locis eodem modo fieri, in *ſarcomatis* cauſis oſtendimus.

A' *flatu* ſeu *vento molam* non prodire, quam *ventoſam* ſeu *flatulentam* vocant, inde liquet, quòd ſi ille *utero* incluſus hæreret, *Inflationem* potiùs illius, quam *molam* cum qua hæc nihil habet, quia tunc nihil novi procreatur, ſimile, progigneret: Cæterùm nec ſic *uterum* inflari poſſe, in *Uteri doloribus* ab illius *diſtenſione* progreſſis, demonſtravimus.

Succus nutriens ſingulis *corporis partibus* nutriendis idoneus, ex *ſanguine* qui illis diſtribuitur, & apponitur aſſimilaturque genitus, ſicuti ſi *moderatus* & *laudatus* eſt, *partium ſubſtantiam* alendo, eam in ſua *mediocritate* conſervat, ita ſi *quantitate* vel *qualitate* peccet, pro horum ratione nunc *generalem* aliquam *extumeſcentiam*, nunc *particulares tumores* aliquos producit. Quod *duplici* nomine potiſſimùm molitur; Vel *gignendo aliam* veluti in *partibus ſubſtantiam*, vel eam ſaltem *adaugendo*.

Succus nutriens corporis partes cauſa tuberantiarum & Tumorum redundantium ſpecierum.

Gignendo veluti *novam* & *ſuperfluam* in *partibus ſubſtantiam*, quæ illis vel innaſcitur vel adnaſcitur vel adhæreſcit, *tumores* diverſos *ſuccus* ille qui *partes* nutrit, producit, Idque quia vel luxuriat ſeu redundat, & *quantitate* potiùs quam *qualitate* peccat; tunc enim præterquam quòd *partium ſubſtantiam*, quarum eſt nutrimentum, conſervat, *ſuperfluàm* quoque ſimul in iis gignit, parti quam alit nonnihil ſimilem, & pro illius ratione nunc *mollem* nunc *duram*, vel etiam *craſſiorem*, *tumoreſ*que ob id *duriores*, ſi *craſſior* quàm parti conveniebat, exiſtat; parti quam alit nonnihil ſimilem, & pro illius conſtitutione *molliorem dulioremvè*; Vel etiam quia *craſſior* quàm *parti* nutriendæ conveniebat *portio* illius exiſtens, *duriores* in illis *tumores* procreat. Quod qua ratione in diverſis *partibus* quas nutrit, præſtet, in ſingulis nunc explicabitur.

In *carnoſis partibus ſuccus nutriens* ſeu *nutrimentum*, *carneos tumores* hinc inde in *corpore* foris intusque prominentes, atque inter ſe differentes producit; Idque potiſſimùm vel ob *copiam*, quando exudat vel alioquin abundat, vel ob *craſſitiem* illius; ſicuti nunc patebit.

Exudans è *carne ſuccus*, ob *cutis tunicarumque* quibus obvolvitur, quibusque *ſuccus* coërcetur, & *venarum ſuccum* hunc deferentium *oſcula* obliterantur, *defectum*, accidit, ut ſi *ſuccus carni* accreſcat, *novam*que veluti *carnem* illi adhærentem, & ab ea protuberantem gignat, varia *Sarcomata* producantur. Veluti in *ulceribus carne* impletis, nec dum *cicatrice* obductis, *ſucco* ex ea expullulante;

Succus nutriens è carne exudans cauſa comatum diverſorum, & carnis luxuriantis Polypi Epulidis

lulante; *Excreſcentia* illa *carnis*, qualem in *Ulcere excreſcente* deſcripſimus, gignitur. Vel ſi *tunica narium* in illarum *eroſionibus*, *ulceribus*, aliiſve *læſionibus* ablata ſit, eodem modo *Polypum*, & ſi *gingivæ* hoc pacto afficiantur, *Epulidem* producit. Intrinſecùs quoque *tunicis carnoſarum partium* divulſis, *ſucco* extra ipſas ſe diffundente, *ſarcomata* gigni poſſunt: Sicuti ex *contuſione*, per quam tantùm illæ divelluntur: *oſcula*que *venarum* nonnihil patefiunt, necdum *gravior læſio* fit aut *ſuppuratio* vel *exulceratio* ſequitur, ſenſim quandoque *carnoſitates* ejuſmodi excreſcunt relinquunturque. Atque ex *contuſione vaſorum ſpermaticorum* in *ſcroto ſucco* è *vaſis* illis quoque luxuriante, *Sarcocele* interdum oritur.

Abundantia hujus *ſucci*, ſi accedat enarratæ cauſſæ, eò citiùs hujuſmodi *ſarcomata* prodibunt. Cui vel *plethora* occaſionem dat, vel *ſanguinis* ad *partem* aliquam ſæpè repetita *attractio*, à variis cauſſis promota; Inter quas & *impetus* alij in *partem* aliquam citra *læſionem* facti, *ſuccum* hunc in *partem* allicientes, hoc poſſunt efficere. Quibus cum & *ſeſſione* incommoda vel *equitando teſtes* ipſisque adnata *vaſa* ſæpè valideque impelluntur, licèt nulla adhuc, uti dictum, fiat alia *læſio*, *ſanguine* ob id continuò eò attracto, *ſarcocele* interdum naſcitur; Uti & ſi ob *immoderatam venerem*, *vaſis* hiſce dilatatis ea ratione *ſanguinis* eò quoque fiat *influxus*; Quod ut in hac aliáve *ſede* fiat, *partium diſpoſitio* apta ad recipiendum, cujuſmodi & *laxitas* illiùs exiſtit, plurimum adjuvat. Cujus causâ & *gingivæ* ſæpè adeò excreſcunt, & *caruncula* in *laxa oculi anguli carne* augetur, præſertim ſi vis illa quam *gingivæ* maſticando, *oculus frictione* multâ ob *pruritum* factâ patiuntur, inſuper accedat.

Craſſior ſuccus, quàm *carni* nutriendæ conveniebat, *Tumores duriores* quàm *ſarcomata* exiſtunt, interdum progignit; eosque *ſimplices*, vel ſi alius *humor* illi jungatur, cum illo *compoſitos*, qualis eſt *Scirrhus* appellatus, à *ſucco* admodùm *craſſo* natus, *duritiem*que hanc acquirens, & de die in diem magis indureſcens, firmusque permanens: Unde etiam plures illi *ſcirrhi* ſi modo non ſunt *glandulæ ſcirrhoſæ*, ab illorum cauſa genitæ, in *abdomine* prodeunt. Dein & *tumor* alius *durus*, qui non adeò *confirmatus* eſt, quin tandem in *Abſceſſum* deſinere poſſit, in quo diverſa *materia*, pro *ſucci* hujus qui *tumorem* hunc genuit *diverſitate*, & *miſtione* cum aliis *humoribus* generatur, non tamen uti alii *abſceſſus*, à *ſanguine* geniti, ſuppuratur, aut in *pus* convertitur, ſed (uti in *abſceſſus* deſcriptione oſtenſum) in *ſolidam* quandam *ſubſtantiam carni* innatam tranſmutatur, vel in *humorem* quendam, propriâ *incluſum veſiculâ maturatione* abit. *Meliceridum.*

Hæc autem *ſucci* hujus *nutrientis craſſa portio*, *tumores* hoſce producens, ab illius *incraſſatione*, vel priùs in *ſanguine*, vel hoc *ſucco* facta procedere poteſt. Idque uti variis de cauſis, ita & ab *inflammatione ſcirrhus* hoc pacto gigni, non ea ratione uti putatur, quòd *ſanguis* non diſcuſſus aut *ſuppuratus* ſic induretur, vel *frigidorum* nimia applicatione condenſetur, cùm tunc potiùs putreſceret & corrumperetur, ſed quòd à *calore* vehementiore *inflammationis*, *ſanguine* diſcuſſo, *ſuccus partis* illius quæ *inflammata* erat, incraſſatus, induratusque *ſcirrhum* procreet. Præter quam cauſam, quòd *ſuccus* ille *craſſior* quàm decebat, *parti* oblatus ejuſmodi *tumores duros* producat, fortè non minima illa erit, ſi *nutrimenti* alterius *partis*, quæ *craſſo* admodum *ſucco* ali debuit, *portio* ab ea abſcedens, in *carnoſas ſedes* cum illarum *nutrimento* delata, talem *duritiem* in illis gignat. Quod & inde comprobari poteſt, quòd in ejuſmodi *abſceſſibus* ex illis *tumoribus* genitis, aliquid aliarum *partium ſubſtantiæ* ſimile inveniatur, nunc *pilum*, nunc *unguem*, nunc *os*, nunc *glandulam* referens, quæ vixdum ex aliis, quàm ex *ſucco* haſce partes illic in *cute* vel *carne vicina*, nutriente, huc cum proprio *carnis nutrimento* delato, naſci potuiſſent; uti & ſi *ſevum* referat, *pinguiorem ſanguinis* partem, quæ *pinguedinem* efficit, huc quoque perveniſſe, ex eoque ſic concreviſſe, veriſimile videtur: Vel ſi *pultem* aut *mel* ex-

primat, *ſuccum carneum*, non in *pus* tale quale in *calidis tumoribus* per *ſuppurationem* naſcitur, ſed ejuſmodi *humorem* magis *tenacem*, *maturatione vi caloris* excoctum fuiſſe; qui ſi ulteriùs torreatur, *ſuccus*que ille magis *terreus* ſit, aliud quid ut *carbones*, vel *calculos* ſimiliaque referet. Hæc ſi propriâ incluſa ſint *membranâ*, & illa quoque à *membranoſo ſucco*, ſimiliter uti de cæteris *partibus* dictum, huc perveniente naſcetur. Quæ uti in *tumore* in *abſceſſum* degenerante ita fieri poſſunt; ſic & alterius *craſſioris durioris partis ſuccus carni* inſertus, *Scirrhum* hoc pacto quoque producere poterit. Qui ſi in *cancrum*, uti putarunt, deſineret, aliquid de *veneno* illo, è quo *cancrum* gigni docuimus, huic *ſucco ſcirrhum* gignenti, permiſtum eſſe oporteret. Quæ uti probabilia, potiùs in generatione horum duorum *tumorum* proponere maluimus, quàm *pituitam* aut *melancholiam* horum *cauſſam*, uti plerique ſtatuere; cùm ſi ex ejuſmodi *excrementis* ſolis tale quid naſceretur, non tam *ſtabile*, ſed *putredini* & *corruptioni* obnoxium eſſet, ſicuti etiam in aliis *tumoribus*, quos ab iisdem *humoribus* proficiſci exiſtimarunt, oſtendimus.

Succus nutriens craſſior, cauſa Duritiei & Scirrhi Hepatis, Lienis, & Uteri.

Verùm & *interni tumores duri* in *parenchymate hepatis* & *lienis* nati, uti & *ſcirrhi*, qui *tumorem extrinſecùs* in *hypochondriis* apparentem, vel *tactui* expoſitum proferunt, uti & qui circa *uteri regionem* à *fundi uteri ſcirrho* prodeunt, eodem modo, ſicuti de *externis* dictum, ab *inflammatione* præcedente, vel conſimili *ſucco craſſo*, gigni poſſunt, quemadmodum quo pacto hoc fiat, in *hydropis aſcitis*, *cachexiæ* & *icteri* cauſſa, à *tumoribus* hiſce & *ſcirrho* procedente, expoſuimus, & in *uteri inflammatione* ſimiliter illius *ſcirrhi* meminimus, qui aliquando admodum quoque increſcit, & augetur, licèt *uterus* alioquin exiguus ſit, qui tamen uti cùm *fœtum* continet, admodum excreſcit. Sic & hic in *molem* augeri poteſt.

Succus nutriens craſſior, cauſa. Paroti-dum & Bubonum indolentium & Strumarum Scrofularumque.

In *Glandulis ſuccus* eas *nutriens*, vel *ſimplex*, ob ſui *copiam*, vel *craſſitiem*, aut aliis etiam *humoribus* permiſtus, *durities* & *tumores*, inter quos aliqui etiam in *abſceſſum*, *materiam* aliquam in ſe continentem *alienam*, deſinunt, vel alioquin ulcerantur, procreat: Veluti *Parotides* & *Bubones* induratos, vel in *tumorem frigidum* dictum converſos & *Strumas* in *collo*, quæ frequentiùs *induratæ* manent & *Scrofulas* illas in pluribus locis nunc in *ſcirrhum*, nunc *ulcus perverſum* abire ſolitas, quas *ſcrofulas* vocamus.

Hujus autem *ſucci redundantiæ* & *craſſitiei* cauſſa eadem quæ & *ſcirrhi* & *tumoris* alterius *duri* eſſe poteſt, qui cùm hîc alioquin in *glandulis* ad earum *nutritionem craſſior*, quàm in aliis *carnoſis locis* eſſe debuerit, eò faciliùs ulteriùs *incraſſatus*, eas vel indurat aut ſaltem *tumidas* reddit, vel ſi aliunde quoque ab aliis *partibus* accerſatur, ſic in illis *duritiem* vel *tumorem*, in quo *materia* generatur, illis *partibus* nonnihil ſimilis, procreat, quæ *materia* ſi *tunicâ* quoque involuta & concluſa ſit, niſi hæc ipſa *glandularum* ſit *tunica*, ex ſimili quoque *ſucco*, ut illic dictum, naſcetur. Cui *ſucco* etiam *pituitam* alióſve *humores* permiſceri interdum, minimè negamus, ſed ſolam *pituitam* aut *melancholiam* has *glandulas* gignere, ſupradictis rationibus nixi, affirmare minimè poſſumus. Sed ſi à *pituita* defluente à *capite*, vel influxu *ſanguinis* infeſtentur, eas quidem intumeſcere, minimè tamen hoc pacto indurari: Et ſi illa *ſucco* huic permiſceatur, *tumori*, ut citiùs in *abſceſſum* vergat, occaſionem præbere, aſſerimus. Sed & ſi *ſerum* cum ejuſmodi *craſſiore ſucco* permiſceatur, dum ille condenſatur, & *ſeri terreſtreitas* exiccatur, *calculos* gignere poſſe, uti in *podagricorum nodis* idem fieri docuimus, ex *calculis*, quos in *parotidibus* nos inveniſſe diximus, colligere licet. Quòd ſi quoque alius *humor pravus* accedat, *deteriores* & quæ facilè exulcerantur, *glandulæ* inde prodibunt. Quales illæ ferè ſunt *ſcrofulæ*, quæ pluribus in *corporis locis* ſimiliter erumpunt. In quibus, ſi *humor* exedens ſit, in *ulcera nomodea*, ſi aliàs *malignus*, *cocoëthea*, ſi verò *veneni* illius, quale *cancrum* gignere diximus, adſit portio, in *cancroſa* convertentur. Quorum *pravorum humorum origo*, in *corpore* ab eadem *cauſſa*, quæ & alia ejuſmodi *perverſa*

perverſa ulcera efficit, in illiſque fuit expoſita, dependet. Cujuſmodi eſt, quæ efficit, quòd *ſtrumoſi* in *collo* aliqui *populi* fiant, quam inprimis *aquæ nivium*, ab *Alpigenis* bibi ſolitæ, aſcribunt. Quod tamen, cùm in aliquibus ſolùm locis, *regionis* illius, ubi hæc *aqua* in uſu eſt, accidat, ut in *Valeſiæ* noſtræ *inferioribus* tantùm ferè illius *vallis partibus*, non videtur veriſimile. Sed quòd & ejusmodi *colli ſtrumæ*, & *ſcrofulæ* illæ plures ſimul *corpora* invadentes, *populares* ſint in quibuſdam *regionibus*, illud potiùs *diſpoſitioni* cuidam *naturali* iſtorum *hominum* ad eas ſuſcipiendum aptæ, attribuendum. Quæ quoniam *hæreditaria*, & à *parentum ſemine* continuâ generis ſucceſſione propagata, *glandulis*que innata eſt, quòd in certis locis hi *affectus* adeò vulgares ſint & regnent, efficit, quam hujus rei *cauſſam* ſtatuere, quàm *aquam* ante aliam, minùs mihi videtur à ratione alienum. Sicuti & in *ſeminis* cauſſa explicanda, quomodo fiat, demonſtratum fuit.

[...]us [...]bra- ſedes [...]iens, & [...]glij.

In *excarni articulorum ſede ſuccus craſſus*, *tendines*, *nervos*, *membranas*, *ligamenta*que illius loci *nutriens*, *luxurians*, *tumorem durum* eo in loco *Ganglion* dictum, gignit. Quando quoque ab iis *partibus*, alicubi ob *laborem*, ut de *cuticula* dictum, attritis vel attenuatis, *exudans* illiſque ſe *agglutinans*, ſimilem iis in *duritie ſubſtantiam* producit; idque in hiſce *articulorum ſedibus* potiſſimùm, cùm hi per *motum* nimium vel diuturnum, magis exerceantur, unde & in *poplite* propter *genu articulum*, qui validiſſimos in *motu impetus* ſuſtinet, frequentiùs *ganglion* enaſcitur. Quod & præter haſce *cauſſas*, ab aliis in locis illis factis *læſionibus*, ut *vulneribus*, dum ſanantur, luxuriante harum partium *ſucco* prodire poteſt. A' *pituita* verò *excrementitia* uti ſtatuunt, ejusmodi *nerveam ſolidam ſtabilem*que *ſubſtantiam* minimè gigni, iiſdem argumentis, quibus nec *callos* nec *nodos* cæteraque ſimilia *corpora* ab ea naſci poſſe demonſtravimus, facilè comprobamus. Uti & *bronchocelen*, quam ejuſdem generis cum *ganglio* eſſe, & à *pituita* quoque prodire aliqui exiſtimarunt. Cùm tamen diverſi ſit *generis*, aliiſque de *cauſis*; ut in *cauſa flatulenta* demonſtravimus, oriatur.

Succus cuticulam nutriens cauſa Calloſæ cutis.

In *cuticula nutrimentum* ſeu *ſuccus* eam nutriens cùm luxuriat, *duritiem* illam *calloſam* quam *Callum* vocant, procreat; Id ſi *ſuccus* qui eam reficit, ad *cuticulam* plus juſto vergat, contingit. Quando nempe alicubi ob *laborem* continuò attrita, licèt non penitùs abradatur, nihilominus tamen ſemper aliquid de ea abſcedit attenuaturque tunc enim *ſuccus nutriens*, eò copioſiùs hac *frictione* allicitus, non ſolùm eam reparando, ſed & ſub ea *novam* aliamque, ſi prioris attritio non deſinat, rurſum ſub illa producendo, tandem hiſce coaleſcentibus & induratis, *callum* illic ubi hoc accidit, gignit. Ut in *manuum* & *pedum* eâ *ſede*, quæ tangendo & ambulando magis teritur, ſolet evenire: Adjuvat etiam *callorum* generationem, in *manibus mechanicorum* & *operariorum*, quòd *cuticula* validè in *manibus*, ab *inſtrumentis* quibus utuntur, preſſa, à *cute* ſeparetur & in *veſicas* elevetur, *humor*que ad *nutritionem* deſtinatus influens: *cuticulæ* appoſitus & exiccatus, eam *calloſam* reddat.

Succus cutem nutriens cauſa Cicatricis.

In *cute ſuccus* eam *nutriens*, diviſioni alicui ex *ſolutione continui* ex *vulnere* vel *ulcere* factæ, ut eam rurſum conglutinet, ſe ingerens, ſpatium hoc implendo, *callum* loco veræ *cutis* gignit, *Cicatricem* dictam, à *cute* vera proin, uti indicatum, quod *inſenſilis* & *ſolidior* ſit, nec *poroſa*, nec *pilis* obſita, differentem. Quæ pro ratione *ſolutæ continuitatis* jam unitæ, formam amplitudinémque ſervat. Et ſi *ſuccus* luxuriet, altior evadit, ſin minus *cuti* ſimilis manet. Quòd ſi *ulcus cavum* fuerit, illique nondum *carne* impleto, *cicatrix* innaſcatur, profunda & *foveæ* alicujus inſtar impreſſa manet, vel uno loco, ſi unum *ulcus*, vel pluribus ſi plura, ut in *variolis*, fuerint.

Sicuti & in *umbilico* accidit, ut ſi *foramen* illius quod in *fœtu chordam* tranſmittebat, poſtquam ille in *lucem* prodiit, eâ ablatâ, in profundo coaleſcat, *fovea* profunda relinquatur;

tur; ſi verò altiùs hoc fiat, *callus* ille *foramen* cùm *cute* quæ illi complicata eſt, opplens, *umbilicum ventris ſuperficiei* æqualem reddat, vel ſi *callus* ulteriùs excreſcat, *Umbilici* dictam *eminentiam* efficiat.

Succus nutriens in cutis poros illapſus, cauſa Verrucarum & Clavorum.

In *cutis poros* irruens *ſuccus*, durioribus partibus alendis deſtinatus, ſimilem in illis *ſubſtantiam* gignendo, *Verrucas* & *Clavos* producit. Qui *ſuccus* ab eo qui *cutem cuticulamque* alit, prodire poteſt, nam uti in illorum *ſubſtantia* adhuc conſiſtens, *durities calloſas* & *cicatrices* gignit, ſic in *porum* unum pluréſve *portio* illius irrepens, *cuti* adhærens *radicibus*que adnaſcens, excreſcénſque, *portiunculam* exiguam, *porum* adimplentem *duram* & *calloſam* generat; quæ nunc extra *porum* effertur, in *verruca penſili*, aliàs in eo permanet, in *verruca ſeſſili*, uti & *clavo* in *pedibus*, ubi ex inceſſu dum creſcit preſſus, ne ulteriùs evagetur, probibetur, *dolor*que ex compreſſione cùm ſubjectam *carnem* cui infixus eſt, pungat, movetur. Quòd autem *ſuccus* ille in *poros* ſe ingerat, illorum *dilatatio* & *amplitudo* in cauſſa eſſe poteſt, cùm alioquin *anguſti* penitùs eſſe, & tantùm *exhalationes* unde *ſudores* fiunt, tranſmittere debeant. Quòd uti à variis *cauſis* prodit, ita in *pedibus cute* loco uno validiùs preſsâ, *poro*que ſic ampliato, *clavus* facilè gignitur, cui *calloſa cutis* ſimul in eo loco ob eandem cauſam, uti dictum, jungitur. In *manibus* quoque cùm plerunque ſe *verrucæ* offerant, ab *externis injuriis* hoc prodire, credibile. Uti & in *palpebris tubercula dura*, quæ *Hordeolum* & *Grandinem* vocant, ab *oculorum* multa *frictione principium* ſumere poſſunt. A *ſucco pilos* alente, qui ſingulis *poris* infixi ſunt, *radicibus*que ſuis *albis nutrimentum* ab eo accipiunt, tale quid quoque oriri poteſt, ſi *craſſior* vel *copioſior* in *porum* infuſus, loco *pili duram* hanc *portiunculam*, eo modo uti dictum, producat. Qui *ſuccus* nonnunquam & *pilum* ſimul *verrucæ* huic *infixum*, uti in *facie* aliquando apparet, ſimul generat, vel priùs in *poro* exiſtentem ampliat. Ab *humore* uti aliqui voluerunt *pituitoſo*, vel alio tale quid quod *corporis partium ſubſtantiam* aliquomodo referat, enaſci, haud veriſimile, multò minùs tam exiguam, ſi præſertim ſolitaria ſit *verruca*, vel *clavus unicus*, aut ſaltem non plures, *portiunculam*, à *defluxione humoris* illius vel *congeſtione*, prodire poſſe. Nec ſi *contagioſæ* eſſent, quæ ſolo *contactu* alterius *manum* inficientes eaſdem procrearent, uti voluit *Rondeletius* ab *humore pituitoſo* eas gigni, comprobat, cùm & enarratus *ſuccus malignitatem* aliquam adipiſci poſſit, ut in *maligna* cauſa mox demonſtrabimus. Uti & ſi *hereditariæ* ſint, vel ab *ortu* proceſſerint à *ſemine* hoc (ſicuti in illorum cauſa demonſtratum fuit) prodire potiùs, quàm alio *humore præternaturali*, patet.

Succus nutrien in poro cutis ſ inſinua cauſa Vari.

Ab alio *ſucco craſſiore* aliis *partibus* nutriendis aſſimilato, *poris* ſe inſinuante, *puſtulæ duræ* & nonnunquam *calloſæ*, quos *Ionthos* ſeu *Varos* vocant, eadem ratione, ſicuti de *verrucis* diximus, gignuntur. Qui in *capite*, potiſſimùm *capilloſa* & *barbata ſede* erumpunt, *Pſydracia* vocata, inde naſcuntur, quod illic *cutis dura* & *craſſa* exiſtens *ſucco craſſiore* alatur, à cujus *nutrimento* ad *poros* redundans *portio*, ejuſmodi *tubercula* producit; & ſi ulteriùs *ſuccus* ille diffundatur, eadem in *facie* ob illius loci laxitatem efficit. Quæ *puſtulæ* ſi ex ſolo hoc *nutrimento* naſcantur, *ſtabiles* ſunt. Quòd ſi verò *excrementitius* aliquis *humor* aut *ichor* ſimul illi permiſceatur, tunc *puſtulæ ichorem* profundunt, atque interdum *ſuppuratæ* in *ulcuſcula* abeunt.

Succus oſſa nutriens cauſa N dorum & Callorum in illis.

In *oſſibus ſuccus* ea *nutriens*, *Nodos* in ipſis quoque gignit. Quod ut in *carne* à *cute tunicis* denudatâ accidit, ita hîc in *oſſibus* ob *perioſtium* abraſum ab ipſis, aliqua in parte vel exeſum, evenit, ſiquidem *ſuccus oſſium* expullulans, quem *perioſtia* quoque cohibere intra *oſſa* ſolent, foriſque ſe illis affigens, iiſque adnaſcens, *Nodos* illos veluti *oſſeos* progignit. Quod à *violentia* aliqua *externa*, uti in *equorum pedibus*, ſic in *hominibus* nonnunquam aliàs ab alia *cauſa pernicioſa*, ut *lue Venereâ*, ſicuti illic demonſtrabitur, provenit. *Fractis* quoque & *ab-*

ru-

ruptis oſſibus, ex ipſorum *fracturis* hoc *ſucco* luxuriante, *Callus* quia ea rurſum jungit & conglutinat, natus, ſi ultra *oſſium* amplitudinem excreſcat, & *nodi* inſtar promineat, *Tumorem* hoc pacto quoque hic *ſuccus* gignet.

In *unguium radicibus ſuccus* illis *nutrimentum* affigens, ſi *copioſior* offeratur & apponatur, non ſolùm *craſſitiem* eorum non decentem parit, ſed & ſi admodum luxuriet, vel *craſſior* plus juſto ſit, *extuberantias inæquales* producit, nonnunquam etiam *ſpiſſos* & *duros ungularum* inſtar reddit. Cujus *ſucci redundantiæ* cauſſa, inter reliqua etiam hæc eſſe poteſt, ſi eò per *attritionem* aliámve *læſionem* alliciatur, uti in *craſſitiei* illorum cauſa, in *magnitudinis auctæ* cauſis demonſtravimus. Vel etiam *ſuccus* ille, ſi admodum craſſeſcat, aut *oſſium* vicinorum *ſucco* permiſceatur, ut ad *oſſeam* hanc *duritiem* & *craſſitiem* redigantur, cauſat. Quòd ſi alio *ſucco pravo* miſceatur, præter *duritiem* alia quoque, ut alibi declarabitur, illorum accedunt *vitia*.

Augendo corporis ſubſtantiam, *ſuccus corpus nutriens*, *extumeſcentiam* parit, ſi *crudus* ſeu *imperfectè coctus*, loco perfectè *cocti* & *elaborati*, *univerſum corpus* diu alat, *tumidum*, *molle* & *languidum* reddens, *Leucophlegmatiæ* ſic dictæ, quia *ſuccum* hunc *pituitam* nominant, *cauſa* exiſtit, illiusque *ſimplicis*, ſi *impermiſtus* ſit, vel alterius *ſeroſæ* appellatæ, ſi *ſeroſus* vel *aqueus humor* huic permiſceatur, quam rectiùs *Aquæ* inter *cutem ſpeciem* ſtatuere nos poſſe oſtendimus, quàm priorem ex ſolo *ſucco crudo* genitam, quam tamen ut eò quoque referre poſſent, hunc *ſuccum* non ſaltem *pituitam*, ſed *aquam* concretam aliqui appellare voluerunt.

Hujus autem *crudi ſucci* generationis & coacervationis, *cauſſa* non alia quam & *cachexiæ*, ab eodem *ſucco* genitæ exiſtit, ſicuti eam illic à *ſanguine crudiore* ſimilem *ſuccum* gignente, dependere oſtendimus, & quomodo vel *alimenti* aſſumpti cauſâ generetur, vel ob *viſcerum naturalium*, ut *ventriculi affectus* in *prima concoctione chylum* imperfectum relinquentes, vel *hepatis* & *lienis imbecillitatem*, *intemperiem* alióſque *morbos*, ut *obſtructionem* & *duritiem*, quorum cauſſâ in *ſecunda concoctione ſanguis* non ſufficienter elaboratur, *ſuccus* ille in *venis* coacervetur, *corporis*que *habitum* nutriens, ab initio *cachexiam*, quæ *leucophlegmatiam* ſolet præcedere, gignat, mox verò ſi diutiùs hoc agat, *materia*que illius uberior ſuppetat, *Leucophlegmatiam* producat: In *ſeroſo* quoque *humore*, quâ ratione ab iiſdem ferè cauſis illius proventus fiat, & *crudo* permiſtus, *ſeroſam* dictam, *leucophlegmatiam* ſimul proferat, ſufficienter illic ut non opus ſit ea hoc loco repetere, deſcripſimus.

In peculiaribus *ſedibus crudus ſuccus* congeſtus, *Oedemata* vel *Tumores œdematoſos* dictos, latiùs diffuſos, parit, in quibus quoque *ſubſtantia partium* quam occupant, *aucta* potiùs *mollis* & *tumida*, quam *pituitâ excrementitiâ* infarcta, quam illius cauſam ſtatuunt, eſſe apparet, & proin difficiliùs, quàm ſi *pituitoſo humore* ſcaterent, abſumi iterum & in integrum reſtitui poteſt. Sed & *ſeroſus aqueus*que *humor* ſimul cum hoc *ſucco* illic coacervatus, *molliora* magiſque *aquea* ſeu *pituitoſiora*, ſi ita ea appellare lubeat, quæ nos *ſeroſa* vocavimus, gignit *œdemata*, idque in *cruribus* potiſſimùm, quæ & tunc uti dictum, *hydropicorum cruribus* nonnihil ſunt ſimilia. *Succus nutriens crudus ſimpliciter vel ſimul ſeroſus, cauſa Oedematum & Tumorum œdematoſorum diverſorum.*

Quorum *œdematum ſeroſorum* cauſas in *ſeroſo humore* expoſuimus. Illorum verò quæ ſolo *crudo ſucco* conſtant cauſſa, aliquando ob proventum hujus *ſucci* ab iiſdem *cauſis* in *cachexia* & *leucophlegmatia*, ab eadem cauſa genitis, dependere poteſt, ſi ob partis *diſpoſitionem* eò potiùs quàm aliò feratur, ibique recipiatur. Aliàs verò ſolius *partis* hæc *mala conſtitutio*, quâ *ſanguinem* allectum non ſibi perfectè aſſimilat, ſed *crudiorem* & *imperfectiorem* relinquit, cauſa eſſe poterit; Si vel *frigidior* vel *imbecillior* alióve modo *laxior languidior*que fiat, quòd graves ea *ſedes* ſæpè *morbos*, *externáſ*ve *injurias*, ſit perpeſſa.

Lac redundans cauſa Mamillarum extuberantiæ & tumoris.

Lac redundans in *mamillarum ductibus*, *tumorem* vel totam *mammam* diſtendentem, vel collectum in certo ipſius loco, uti dictum, parit. Cujus *redundantiæ lactis* cauſa, *ſanguinis* unde *lac* oritur *copia* eſſe poteſt: Imprimis verò *lactis* jam geniti in *mamillis retentio & collectio*, idque plerumque *poſt partum*, *lactationis* tempore, quo ſi *mulieres* uti multæ ſolent, *infantem* non lactent, hoc illis interdum evenit: aliàs etiam licèt *infans lac* ſugat, quia tamen exſugere penitùs non poteſt, ob *copiam*, *novo* ſemper *lacte* ſuccedente ſeque cumulante, idem ſolet accidere. Frequentiùs adhuc, cùm *infantem* ablactantes à *lactatione* ceſſant, hunc *affectum*, diebus aliquot poſtea ſentiunt. Vix autem ante *partum*, etſi *mamillæ* creſcant & *lac* generari incipiat, interdumque è *papillis* emanet, illius causâ *tumorem* patiuntur. Cæterùm non ſolùm *lactis* hanc *exuperantiam*, *cauſam* eſſe hujus *mamillarum intumeſcentiæ*, ſed & illius *concretionem*, plerique docent, quod ſi eſſet, *tumor* inde *collectus* & *durus*, qui in illis interdum apparet, ea in *ſede* ubi concreſcit potiùs, quàm alia illius *diſtenſio* orietur, atque *lacti* hoc quia è propriis *vaſis* excidit, accideret, & tunc, cùm *lac coagulatum*, uti & *ſanguis concretus* citra *ſuppurationem* vel *corruptionem*, diutiùs in *parte* non poſſit perſeverare, nec niſi ægrè diſcuti queat, hic *tumor* in *abſceſſum* facilè converteretur.

Sanguis venas implens & dilatans, cauſa Varicum.

Sanguis quâ ratione extra *vaſa* delatus, *tumores calidos* cum *dolore* pariat, in *doloribus* deſcriptum fuit. Verùm interdum & in *vaſis* adhuc perſiſtens, *tumores* creat, prout vel in *venis* aut *arteriis* conſiſtit. In *venis* ſi hoc accidat, tumentes extrinſecùs *venas* in *Varicibus* dictis gignit, quando eas adeò implet, & continuo *impulſu* dilatat, nonnunquam & ſimul certis in *locis* validiùs impellens, in *cellulas* vel *ſacculos*, ſicuti *inteſtina craſſa* habere obſervamus, elevat, ut plus ſolito è *ſuperficie* intumeſcentes, nonnunquam veluti *nodis* protuberantes emineant, & ex *dilatatione* attenuatæ & tranſparentes factæ, *ſanguinis colore* tunc magis per eas conſpicuo, ex *rubro* vel liveſcere vel nigricare per *cutem*, & pro ratione *ductus venarum*, nunc rectè nunc obliquè, nunc curvè & contortim duci videantur, quòd ſi adeò dilatentur, ut vicinos comites *nervos* premant, aut *materia* in illis contenta aliter *nervos* quoque afficiat, *dolor* quoque infertur. Quod citiùs illis in locis *ſanguis* efficit, quò prolapſus in *venas* illius loci, ægriùs, propter *ſitum partis declivem*, ab illis remeare poteſt, ut in *cruribus*, unde frequentiores illic atque ampliores naſcuntur *varices*; uti & ob eandem cauſam in *ſcroti* interioribus *vaſis*, *cirſocele* aliquando naſcitur rariùs tamen, cùm in alia potiùs quàm hæc *loca* anguſta *ſanguinis*, niſi magna, uti dicetur, adſit *cauſſa*, fiat in *venas profuſio*. Dein & in alias *cutaneas venas ſanguis* effuſus, *varices* illic gignit, præſertim ubi major *venarum* eſt congeries, veluti in *involucris* quibuſdam, ut *ſcroto*, *palpebris* cæteriſque ſimilibus in locis. Cæterùm pro ratione *ſanguinis varices* etiam variant, nam ſi *temperatus* & *purus* fuerit, *mitiores* gignet, qui diſtendendo tantùm *moleſtiam* exhibebunt: ſi verò vel *fervidior* vel magis *fæculentus*, vel alioquin alienâ *materiâ bilioſâ* aliâve *malignâ* permiſtus, *impurus* aut *deterior* exiſtat, magis urentes, vel alioquin graviùs *moleſtantes*, deterioreſque *varices* progignet, & ſimul interdum *ulcus* in humiliore horum *varicum* ſede, ubi *ſanguis* ille ſubſidet, ut in *cruribus* ferè fit, ſi acris & exedens illius ſit *materia*, *ulcus ſerpens* vel alioquin *cacoëthes* excitabit. Quæ omnia à *melancholico humore* prodire, indeque omnes *varices* gigni plerique exiſtimant, *nigredine* illorum *moti*, cùm tamen etiam *ſanguis purus*, uti dictum, per *cutem* tranſlucens, hunc *colorem* proferat, eò tamen magis *alienum*, ſi ille quoque permutatus aut *fæculentior* ſit.

Quod verò ille *ſanguis* in *venas* illas adeò copioſè feratur, tum illius, tum loci *affecti* cauſsâ accidit. Illius quidem, ſi ob *copiam* eò expurgetur; quod ut in *plethora*, ſic in *mulieribus gravidis*, ob *menſtruum ſanguinem*, circa *venas uteri* retentum, & plus quàm ad *fœtus* enu-

enutritionem opus erat, cumulatum, frequenter accidit, ut in *venas* in *pedibus* (quas magnam cum *uteri venis communionem* habere, hoc demonſtrat, quòd in *pede* ſectæ, *menſtruum fluxum* ſimul promoveant) delatus, *varices* qui *utero* gerentibus familiares ſunt, illic excitet, qui poſt *partum, ſanguine* in *partu* per *uterum* ſe expurgare ſolente, rurſum ſubſident, niſi *venarum* hæc *dilatatio* adeò impreſſa ſit, ut rurſum recolligi nequeant. Ob *cacochymiam* illius, nonnunquam etiam in *extremitates corporis* depulſus in *venas*, *varices* in illis producit, & interdum ſi admodum *parvus* ſit, *ulcera* ſimul uti dictum eſt. Aliquando & cujuſcunque conditionis ſit, in illas quoque impellitur, *motu* vehementiore & perſeverantiore illius *partis* in quam delabitur, in eaque *varices* excitat: unde in *pedibus*, quia eundo, *curſu, ſaltu* validiùs impelluntur, frequentiores fiunt: Inprimis intenſi & diu continuati *conatus pariendi* vehementiſſimi, *ſanguinis* copioſioris, in *pedum venas* influentis, *varices*que elevantis & producentis, *cauſa* eſſe poſſunt. Et *venus immoderata* ſæpiusque *continuata*, quia *ſanguinem* in *vaſa ſpermatica* violentiùs impellit (quem ex nimio *coitu* loco *ſeminis* reddi obſervavimus) *vaſis* ſic dilatatis, *Cirſoceles* cauſſa exiſtit. *Partis affectæ* cauſsâ *varices* in hoc illóve loco faciliùs fiunt, ſi debilior laxiórve & ad influxum recipiendum ea aptior ſit, *venæ*que & plures vel patentiores in eadem occurrant, vel in loco declivi, uti priùs dictum, poſitæ ſint.

Alius quoque *tumor* à *ſanguine*, in *venis* circa *uterum* coacervato, easque diſtendente, oboritur, qui *extumeſcentiam* illam *ventris* in *mulieribus*, quam citra *conceptum*, ac ſi *gravidæ* eſſent, in ipſis apparere, in *generibus* oſtendimus, parit. Quam *uteri intumeſcentiam* à *ſanguinis copia* & *collectione* illic proficiſci, vel hoc ſatis demonſtrat, quòd *menſtruus fluxus* in illis diu ſubſtiterit, *tumor*que ille non poſt *partum* aliquem *fœtus* aut *molæ*, vel alterius *humoris excretionem*, ſed *hæmorrhagiam* copioſam ſupervenientem, ceſſet & ſolvatur. Hunc autem *ſanguinem*, non quòd ſe in *uteri cavum* inſinuet, *uterum*que adimplendo dilatet, in *tumorem* ſic eum attollere inde patet, quòd cùm *carnoſus* & *nervoſus* ſit, non ita ac ſi *membraneus* eſſet, ex *repletione* alicujus *humoris*, diduci, nec niſi unà cum *fœtu* aut *mola* excreſcendo, uti in *conceptu* oſtendimus, augeri atque ampliari queat: & quòd ſi *ſanguine* impleretur, ille tam longo tempore quin efflueret, retineri minimè poſſet, vel ſaltem eum concreſcere & corrumpi interea neceſſe eſſet, quod tamen non fieri, cùm *fluidus* adhuc cùm prorumpit, exiſtat, & licèt aliqui *grumi* cum eo prodeant, hi in *mora portionis* alicujus illius inter effluendum primùm nati ſint, ſufficienter comprobat. Quibus moti, hoc pacto potiùs *uteri* hanc *intumeſcentiam* gigni putamus. Quòd *ſanguis* longo temporis ſpatio in *uteri venis*, quæ eum implicant, *retentus* & *congeſtus*, non ſolùm *extrinſecùs* in *ambitu uteri*, eas dilatet, atque uti de *varicibus* modò dictum, *tumidas*, fortè & *varicoſas* reddat, ſed in ipſa *craſſa uteri ſubſtantia venæ* illi intextæ, quæ aliàs minimæ ſunt & vix apparent, tunc impletæ ſenſimque dilatatæ, *uteri ſubſtantiam* quoque nonnihil attollant amplioremque efficiant, & ſic illius hic *tumor*, & *venarum* illum ambientium *dilatatio*, *intumeſcentiam* illam *ventris* proferat: quæ & proin *fluxu menſtruo* redeunte, poſtquam *venæ* illæ inanitæ ſunt ſubſidentque; iterum evaneſcit, niſi alio *affectu* inſuper accedente, veluti *cachexia* aut *hydropis* initio, à *flatibus* vel *aqua venter* ampliùs diſtenſus, (ſicuti hoc etiam illis quæ ex *fœtu gravidæ* ſunt, accidere ſæpè vidimus) *tumor* ille aliter ſe offerat, nec per *hæmorrhagiam* integrè ſolvatur.

Talem *ſanguinis* in *venis uteri ſuppreſſionem* & *collectionem*, & hinc natum *ventris* inferioris *tumorem*, cum *inflatione* & *diſtenſione* aliqua *mamillarum*, perinde ut in *gravidis* fieri ſolet, conjunctum, in duabus *mulieribus plethoricis* obſervavi, quibus ego primus *prægnationis*, quam unicè ſperabant & optabant, *opinionem* conceptam exemi & quæ paulo poſt, *largiore menſium fluxu*, ſubſequuto, & à *mamil-*

larum inflatione, & à *ventris tumore*, liberatæ fuerunt.

Sanguis ex arteriis ſub cutem effuſus, cauſa Aneuriſmatis.

In *arteriis ſanguis*, *tumorem* eum *pulſantem*, qui *Aneuriſma* dicitur, gignit, quod eadem ratione ex *arteriæ* dilatatione, uti & *venarum varices*, fieri autumant; verùm hoc quidem in *interioribus arteriis* accidere, *pulſationem*que *moleſtam* eam quæ in *cordis* & *arteriarum pulſatione* ſentitur, ab interno *aneuriſmate* ſic prodire poſſe, in eo *affectu* demonſtratum fuit. Sed cùm *arteriarum rami* ad *cutem* uſque minimè diſpergantur, nec illi, uti *cutanei venarum rami* implantentur, hoc eodem modo ſicuti in *varicibus* evenire vix poterit, niſi fortè *arteria* in loco alicubi *cuti* proximo adeò intumeſcat, ut foras hic *tumor* etiam pertingat, illicque *pulſum* edat. Quod ſi fit, ab eadem *cauſa* in *cordis palpitatione* deſcripta, à qua *internum aneuriſma* prodire diximus, hoc quoque naſcetur.

Cæterùm non ex ſola hac illius *dilatatione*, *clauſâ* & *integrâ* adhuc *arteriâ* manente, *aneuriſma* oritur, ſed frequentiùs, ſi non ſemper, ſi in *exterioribus* fiat, ab illius *apertura* manifeſta aliqua procedit, tunc enim *ſanguis tenuis* & *ſpirituoſus* ex *arteria* erumpens ſub *cutem*, eam in *tumorem* attollat, illicque *ſinum* ſibi format, in quem *arteria* eo fere modo, ſicuti *naturaliter* in *ſinus craſſæ cerebri membranæ arteriæ* ſe exonerare ſolet, hic *præternaturaliter ſanguinem* cum *ſpiritu* in illius *diaſtole* effundendo, & in *ſyſtole* rurſum in ſeſe rapiendo, *pulſationem* hanc in hoc *tumore* efficit.

Cauſa autem hujus *eruptionis ſanguinis* ex *arteria*, *oſculi* illius *reſeratio* plerumque exiſtit, quando à *cauſſis* jam expoſitis *dilatata*, non ſolùm turget, ſed & *oſculo* illius ſimul ex diſtenſione hac *diducto* & *aperto*, *ſanguini* ut exilire poſſit, ſub *cute viam* patefacit. Vel ſi alioquin ex *impetu* illo *ſpirituoſi ſanguinis*, *arteria* ab iiſdem *cauſis*, quas eam dilatare diximus, *oſcula*que aperire, tantopere impellatur, vel alioquin ab *externa* aliqua *vi* adeò lædatur, ut in *ſuperficie corporis* alicubi *diſrupta*, *ſanguinem* eo modo uti dictum, ſub *cutem* profundat. Quod quidem hoc pacto, ſeu è *rupta* aut aliàs ex *dilatatione* nimiâ *apertâ arteriâ*, in *externo*, non autem *interno aneuriſmate* accidere, hæc demonſtrant, quòd *oſcula arteriarum*, quibus *arteria* finitur & clauditur, in *extremitatibus corporis*, ubi *arteriæ* deſinunt, terminentur, & quòd, ſi *intrinſecùs arteria læſa* vel *aperta*, *ſanguinem* profunderet, ille in *cavitates corporis* delaberetur, nec *tumorem*, qualis alioquin ſi ſolùm *arteria* dilatetur, in *interioribus* quoque gignitur, produceret. Dein & ex hac *arterioſi ſanguinis* à cauſis dictis ſub *cutem effuſione*, nec ſola illius *dilatatione*, *aneuriſma externum* fieri, idque frequentiùs ſi non ſemper, id quoque comprobat, quòd *rotundus* ille *tumor* potiùs, quàm *arteriæ dilatatæ* inſtar oblongus, & *varicum* modo contortus appareat. Imprimis verò ipſa *ſectio* in *cute* ſolâ, *tumore* obductâ, factâ, *ſanguinem* illic delituiſſe apertè convincit, cùm mox ille tunc proſiliat, atque tantâ ſæpè *abundantiâ*, ut ſicuti obſervatum eſt, nullo pacto ampliùs in quodam ſiſti potuerit, ſed *largiùs* & penè *univerſo ſanguine* exhauſto, *mortem ſubitaneam ægro* attulerit, cui ex *ſaltu arteriâ diſruptâ*, *aneuriſma* hoc, quod *pulſatio* tale fuiſſe convincebat, quoque diu perſeverarat, & in immenſum excreverat, fuit exortum. Videmus & *mulieri* cuidam, *venâ ſectâ*, *ſanguinem* cum *pulſatione* magnâ menſurâ fuiſſe effuſum, qui vix ſiſti potuit, licèt varia adhibita fuerint, *relicto* poſtquam *ulcus* coaluit, *tumore* ejuſmodi *pulſante*, quem *aneuriſma* eſſe, facilè patebat. Natum id fuit vel idcirco, quia *arteria* caſu *ſecta* fuit in *excarni cubiti flexura*, ubi *tumor* ille apparebat, *ſanguine* illic ſub *cutem*, poſtquam *vulnus* in eadem non autem in *arteria* coaluiſſet, *fluxu* delato, rurſumque *refluxu* refugiente: Vel quia *arteriæ oſculum* priùs dilatatum erat, antequam *ſectio* fieret, ideò *cute* inciſâ *fluxus* illius in hanc *ſedem*, eo uti dictum modo, *tumorem* illum peperit, poſtquam *ſectio* iterum coaluit. Nec quòd, ſi *ſanguis arteriarum* ſub *cutem* effunderetur, illic ſtatim concreſceret corrumpereturque, *aneuriſma* eo modo minimè

mè fieri poſſe convincit, licèt hoc ſi *ſanguis* è *venis* in vacua ſpatia excidat, fiat; tamen cùm *ſanguis* ex *arteria* in hoc caſu admodum dilatatâ & apertâ proſiliens, mox iterum in eandem (uti dictum) recidat, *cutis*que illi extra eam loco ſit *arteriæ*, citra *concretionem*, uti in ipſa *arteria*, ſic & in hunc veluti illi affixum *ſaccum*, ferri ab eoque rurſum remeare poteſt. Quod, cùm in *venis ſanguinem* effundentibus fieri nequeat, a *venarum ſanguine aneuriſma* non oriri, ut aliqui quoque docuerunt, ſatis comprobat, & ipſa *pulſatio* ab *arteria* hoc proficiſci, luculenter demonſtrat.

Seroſus vel *aquoſus humor*, *intumeſcentias* aliquas *generales*, & *particulares tumores* quoſdam gignit, idque variis in locis; cùm in variis *corporis partibus*, ut *venis* undique *corpus* intus foriſque perreptantibus, *viſceribus*que, in quæ illæ diſtribuuntur, unà cum *ſanguine*, vel in aliis vaſis à *ſanguine* ſeparatus, contineatur. E quibus *ſedibus*; nunc *ſimplex ſerum*, nunc *miſtum* aliis *humoribus*, erumpens, diverſorum *generum tumores* producit; variantes maxime, prout vel in *cavitates abdominis*, *ſcroti*, *inguinum*, vel in *habitus corporis ſuperficiem*, idque vel in *inferioribus* ſolùm, aut *totius*, vel *certis* ſaltem *corporis locis*, illabitur; ſicuti in *ſingulis* demonſtrabitur.

In *ventris* ſeu *abdominis cavitatem*, *aquæ* inſtar frequenter *ſeroſus humor* illapſus, *hydropem aſcitem* gignit; Tuncque pro quantitate *aquæ* illic collectæ, *venter* plus minúſve intumeſcit, atque aliquando adeò impletur, ut in *vaſtam molem* attollatur, in quo *libras ſexaginta* & plures pendentem *aquæ copiam* adhuc remanſiſſe, cùm multùm prius de ea per *pedes* effluxiſſet: *paracenteſi* in *vivis* adhuc factâ, vel *ſectione* in *mortuis* deprehendimus. Quæ *aqua* non ſolùm pondere ſuo gravat, ſed & *ſeptum* premendo, illique incumbendo, *motum*que illius *liberum* impediendo, *dyſpnœam* eam parit, de qua tantopere conqueruntur, eaque maximè quando decumbunt, anguntur, cùm *aqua* tunc verſus *ſeptum* ampliùs tendens, magis illud gravet, unde liberiùs *erecto corpore*, *aquâ* tunc deorſum ab eo prolabente, ſpirant. Sed & eadem *aqua*, ſi *madore* ſuo *interiora viſcera*, *hepar*, *lienem*, *renes*, *ventriculum*, *inteſtina* nimiùm humectando, debilitet; vel *ſalſedine* aut *acrimoniâ*, quam ex commiſtione aliorum *humorum*, vel *putredine* aut *corruptione*, pluribus menſibus ſæpè retenta concipit, adeò ut *nauſeoſum* vel *cadaveroſum*, aut alioquin *fœtidum odorem* ſpiret, illa potiùs exiccet, ſicuti talia eſſe ferè deprehenduntur, atque *meſenterium omentum renum*que *involucrum*, veluti arefacta contracta, *adipem*que inſtar *glebarum* illis adhærentem, in quodam invenimus. Vel ſi eaſdem *partes* certis in locis *aqua* illa erodat, exulceret, vel etiam *putredinem* in illis inducat, aut corrumpat, contaminetque ſicuti *omentum* plerunque *flavum*, *putre* & *fœtens* in pleriſque, præter quam quòd retractum, uti diximus, fuerat, & *meſenterium* quoque quibuſdam in locis ejuſmodi fuiſſe, in *anatome hydropicorum* invenimus; quod ſi accidat, uti & ſi alia *viſcera* ſimili modo ab hac *aqua* lædantur, graviora in *partium naturalium functionum læſionibus*, *hydropicis* tandem ſupervenire ſolita *ſymptomata*, ut *appetitum dejectum*, *ſitim*, *cachexiam*, *atrophiam* & *diarrhœas* aliaque producet inprimis in *ventriculi* à *ſero* diu retento corrupto & putrido, *corruptione* & *gangræna*, *vomitum* cum *ardore* & *inflammatione œſophagi* vehementiſſima conjunctum, qualem ego obſervavi in *muliere hydropica*, quæ paucis diebus ante *obitum*, copioſam *aquam*, *nigram*, *cadaveroſi* & *putidiſſimi fœtoris* cum *œſophagi* ſummo *ardore*, & *inflammatione* maxime moleſtante, multoties evomebat.

Cauſſa verò hujus *influxus ſeri* in *capacitatem ventris*, in *partibus ventris inferioris ſerum* continentibus conſiſtit, vel *viſceribus parenchymate* conſtantibus, *ſanguificationi* deſtinatis, ut *hepate*, *liene*, *renibus*; vel in *venis* hæc *viſcera* aliáſve *ſedes* in *ventre* perreptantibus, aut etiam *veſicâ ſerum* excipiente. E quibus *ſerum*, ſi *continuitas* ipſarum ſolvatur, vel citra eam, per *diapedeſin* vel *anaſtomoſin* illarum elabitur. Sicuti in ſingulis, quomodo id fiat, declarabitur.

Ex *hepatis* & *lienis parenchymatis continuitatis ſolutione* hoc ſemper accidere, nec aliam eſſe *hydropis cauſam, Fernelius* teſtatur. Quod nos, frequenter evenire, *ſectione* cognovimus. Idque potiſſimùm ex *fiſſa* & *dehiſcente* ipſorum *ſubſtantia*, unde *ſerum* è *vaſis venæ portæ* & *cavæ*, per eam penetrans, & ſub *tunicas* exudans, illic coërcitum, eas à *ſubjecta ſede* ſeparando *aquâ* implet atque in *veſicas* elevat, quibus *diſruptis ſerum* in *abdomen* promanat. Cujuſmodi *veſicas* plures ſæpè, easque interdum amplas limpidasque, *hepati lieni*que adnatas, in *hydrope extinctis hominibus* uti & *ſimiâ* invenimus, *lanii*que & qui *pecora* mactant, has quoque frequenter oſtendunt,

Verùm & *tunicis* tandem *exeſis*, *ſerum* ex hiſce *viſceribus* rectà in *abdomen* extillat. *Fiſſurarum* autem ejuſmodi in *hepate* & *liene cauſſa* non minima eſt, *parenchymatis* tanta *ſiccitas* & *ariditas*, ut non ſolùm decreſcat & imminuatur, ſed & tandem *rimis* dehiſcens findatur. Cujus *cauſam intemperiem* potiùs *calidam* quàm *frigidam* fuiſſe, non ſolùm *ſitis* ſumma *hydropicorum*, & *urinarum rubedo*, aliaque *caloris* potiùs quàm *frigoris indicia* demonſtrant, ſed & quod illis hoc potiſſimùm eveniat, qui *lautiùs vivendo calidiſſimis aromatibus cibos* condiunt, vel *vina generoſiſſima* & *meraca* bibunt, & in ejuſmodi *vivendi ratione* perſeverantes, quidam *juvenes* adhuc, quidam *adultiores*, maximè verò *ſenes*, quo tempore hæc *viſcera* alioquin *ætate ſicciora* evadunt, in *hydropem* incidunt, & ſe ab *aqua* infeſtari, quam tamen non biberint, jlocaliter conqueruntur. Quam potiſſimam *cauſam*, quòd noſtris in *regionibus hydrops* adeò graſſetur, eſſe, jam diu obſervavimus, atque in *ebrioſis hydropis* imminentis, perpetuam *ſitim*, quâ ob *intemperiem calidam* hiſce *viſceribus* impreſſam, diu ante premuntur, quæ illos ad continuam *potationem* impellit, certiſſimum *prænuntium* eſſe, niſi alius *morbus* præveniens, eos è medio priùs tollat, deprehendimus.

A' *medicamentorum calidiſſimorum* quoque nimio & frequenti uſu, quibus *ventriculum*, atq; *uterum mulieres*, calefacere ſtudent, vel in aliis *frigidis morbis* immoderatiùs *ægri* utuntur, hoc evenire, *viſcera*que adeò calefieri exſiccarique poſſunt.

A' *morbis* quibusdam *calidis acutis* vel *diuturnis*, ut *febribus*, *ictero* ſimilibusque, hæc *viſcera* ſimili modo exiccari findique poſſunt, ideoque *hydrops caloris* ſigna potiùs quàm *frigoris* proferens, hoſce *affectus* ſubſequitur.

A' *tumore duro*, qualis eſt *durities* horum *viſcerum*, quâ ipſorum *ſubſtantia* vel tota interdum, vel *major* illius *pars*, vel aliqua ſaltem, induratur, vel *tumor* in ea *collectus durus*, in *cava ſimâ*ve *hepatis* vel *lienis ſede* generatùr, *ſcirrhus* dictus, vel alius *durus tumor*, qui in *abſceſſum* abire ſolet, ejuſmodi *fiſſuræ* in illis, vel aliæ *aperturæ*, per quas *ſerum* in *abdomen* extillat, frequenter prodeunt, cùm ex *duritie* hac, *tunica* horum *viſcerum* facilè crepet & findatur: & ſi *tumor durus* in *abſceſſum* convertatur, indeque in *ulcus*, viam hac ratione illi patefaciat, ut in *ulcere* dicetur. Quæ & cauſſa eſt, quare *durities* illa vel *ſcirrhus*, vel *tumor durus* in *abſceſſum* deſinens, *hepatis* vel *lienis*, *hydropem* inducat, cum ſi citra hanc *fiſſuram* aut *diviſionem* apertam, *durities* illa vel *ſcirrhus* aut *tumor* ſe offerant, obſtruendo & arctando ſolùm, *icterum*, vel *cachexiam* aut *atrophiam*, potiùs pariant, necdum *hydropem*, donec tandem hæc *læſio viſcerum* inde procedat, tuncque *hydrops* priores *affectus* ſequitur, vel ſi ſtatim hoc fiat, mox comitatur. Unde & aliæ horum *viſcerum obſtructiones*, cùm *ſubſtantiam* ipſorum *extrinſecùs* minimè dividant, *hydropis aſcitis* ſi ſolæ ſint, *cauſæ* minimè fiunt, uti verò enarratorum tantùm *affectuum*, *hydropis*que interdum *anaſarcæ* dictæ, quemadmodum in *ſingulis* hiſce fuit expoſitum.

Hujus autem *duritiei*, ſicut & *ſcirrhi cauſa*, eadem horum *viſcerum ſiccitas*, quæ ea findit, eſſe poteſt, ſi adeò in ea agat, ut ad *indurationem* uſque torreat; à *cibo potú*ve *medicamentis*, vel *morbis calidis* etiam dependens. Vel quæ *cauſa* exiſtit, *tumorem horum*, ut *ſcirrhi* & *tumoris duri* in *abſceſſum* deſinentis, *extrinſecùs* in *corporis carnoſis ſedibus* obo-

bus oboriri ſolitorum, illorum quoque qui in *viſceribus* hiſce prodeunt, *cauſa* eſſe poteſt. Veluti eſt *ſuccus* quo hæc *viſcera* aluntur *craſſior* quàm par erat redditus, quod illi ob *chylum* & *ſanguinem* ex quibus generatur, vel *permiſtionem craſſioris* alterius *partis ſucci* accidit, ut ſimilem *ſubſtantiam* reponendo, *tumores* hoſce in *viſceribus* gignat, quorum ille qui in *abſceſſum* vergit, ob eaſdem *cauſas*, uti in *externo*, *materiam* variam, quæ in illis aliquando invenitur, continere poteſt. Neque enim ex *pituita* vel *bile* aut alio *humore*, *viſcerum ſubſtantia* ſic indurari, ſed *vaſa* ipſorum ſolùm, uti in *obſtructionibus* oſtenſum, obſtrui poſſunt. Sed & *inflammatio* in hiſce *viſceribus*, ſi *ſcirrhum* gignit, *ſuccum* ea *nutrientem* incraſſando potiùs quàm alio modo, uti in *ſcirrho externo* oſtendimus, ea indurat vel *ſcirrhum* in illis producit.

Aliter quoque *læſâ* & *apertâ* horum *viſcerum ſubſtantiâ*, circa *ſuperficiem*, *ſerum* in *abdomen* transferri poteſt. Sicuti in *hydropica* quadam *puella hepar* una *parte* malè *affectum*, *tumore fungoſo* illi adnato, in quo *concretum* quid inerat, vidimus, è quo *ſeroſus humor* extillare potuit. Potiſſimùm verò *hepate* & *liene ulceratis*, adeò ut ad *ſuperficiem* ipſorum uſque *ulcus* penetret, *ſerum* uti & in cæteris *ulceribus* quæ ſemper madent, exudans, *hydropem* etiam accerſit. Qualia *ulcera* poſt *inflammationes ſuppuratas*, vel *tumores* ſupradictos in *abſceſſus* deſinentes, oborta relictaque diu ſæpè, *purulentas dejectiones* moventia, tandem *hydropem* efficiunt. Aliæ verò *læſiones*, alias & præſertim *contuſiones* ab *externis injuriis* factas ſequuntur; Sicuti *duos* ab *equo* dejectos, & in *latus dextrum* lapſos, prægreſſis aliquando *hepatis læſi ſymptomatibus* quibusdam, tandem *hydrope* correptos eoque extinctos fuiſſe, novimus. A' *vulnere extrinſecùs* ad *viſcera* hæc uſque adacto, niſi *mors* præveniat, *ulcus* relictum idem poteſt efficere. Sed & *corruptio* ac *putredo* horum *viſcerum* vel ex parte vel omnimoda, qualem in *hydropicis* ſæpiſſimè vidimus, *cauſa hydropis* non infrequens exiſtit, quæ *tumores* vel *eroſiones* & *ulcerationes*, aut alias *læſiones* horum *viſcerum*, à *cauſis*, uti jam expoſitum, ſequitur. Verùm & ab *aqua* jam priùs in *hydropicis* in *abdomine* collectâ putreſcente, ſi horum *viſcerum tunica* erodatur, vel ulteriùs ipſorum *ſubſtantia* lædatur, *ſero* tunc inde quoque tranſudante, *aquæ* illius copia in *ventre* augebitur. Obſervavimus quinetiam ab eadem *aqua*, & *hepatis* & *lienis tunicis*, uti & *peritonæo* eo in loco ubi illa huic adjacent, exeſis, ita concreviſſe, ut nec *hepar* nec *lien* à *regione* illa *ſepti* cui adnata erant, citra *dilacerationem tunicarum* avelli potuerint, unde fortè quoque *ſerum* in *cavitatem* exudare potuit.

In *renum corpore*, cùm & illud, uti jam dicta *viſcera*, *parenchymate* conſtet, ſi illius *continuitas* eo modo, ſicuti de cæteris dictum, ſolvatur, hoc idem fieri poſſe, *hydropem*que *aſcitem* inde prodire, & *rationibus* atque *experientiâ* moti, aſſerimus. Cùm enim ad eos *ſerum* non ſolùm per *emulgentes venas* continuò cum *ſanguine* deferatur, ſed & ibi ab illis *ſecretum*, continuò coacervetur, ſi *ſubſtantia renum* ad eas *ſedes* uſque vel *diviſa* aut *aperta* ſit, *ſerum* ex iis æquè atque è cæteris *viſceribus* vel exudans, & *veſicas* priùs excitans, vel ſtatim penetrans, copioſiùs ac citiùs quàm ab aliis *viſceribus* in *abdomen* profluet, *hydropem*que *aſcitem*, qui diu perſeverare poteſt, cùm *renum læſiones*, præſertim ſi *unus* tantùm afficiatur, non ſubitò *hominem* perimant, ſed diuturnum *morbum* procreent, *uno*que penitùs *conſumpto*, uti alibi dictum, alter queat diu adhuc ſufficere, procreabit. In quo caſu, præter cætera *accidentia*, ab *aquæ* hac collectione in *abdomine*, uti dictum, provenientia, in *urinis* interdum aliquid *purulenti*, ſi *ulcus* adſit, deprehenditur, *mictio*que adhuc longè quàm in cæteris *parcior*, & ſæpè *pauciſſima*, ſi *uter*que præſertim *ren* ſimul *affectus* ſit, cùm *urinæ* non minima portio in *abdomen* continuò deferatur, nec uti decebat, ad *veſicam* perveniat. Harum autem *læſionum cauſæ* in *renibus*, eædem quæ & cæterorum *viſcerum* eſſe poſſunt: ut nimia illorum *ariditas*, ſicuti hanc *renibus* quoque accidere, *ſiccitatem*que illorum, *calculi* ſimul cauſam fieri,

fieri, in eo deſcribendo oſtendimus, quam non ſolùm *ætas*, *morbi calidi*, ſed & *urina calidiſſima* ex *ciborum calidorum* & *vini* inprimis *potentiſſimi*, uti priùs oſtenſum, uſu accenſa, *renibus* tandem infert.

Dein & *ulcera renibus* admodùm, ob cauſſas in *exulcerationibus* enarratas, *peculiaria*, ſi non ſolùm *interiores* ipſorum *ſedes* occupent, ſed & ad *exteriora* vergentia, *ſubſtantiam* ipſorum, nunc uno, nunc pluribus *ulcuſculis* perforent, *cauſſam hydropi*, *renum vitio* nato, præbere poſſunt. Uti & *renum* omnimoda qualem ſæpè vidimus *corruptio*, remanente tantùm illius *involucro* veluti *marſupio*: Poſtremò & aliæ *renum* ab *externa vi læſiones* ejuſmodi, ut *contuſiones* vel *vulnera* idem poſſunt efficere.

Cæterùm non ſolùm hiſce *rationibus* moti hæc ſic fieri poſſe ſtatuimus, ſed & tantò certiùs hoc affirmare poſſumus, quòd ejuſmodi *caſus* nobis cùm multis aliis ſpectandus fuerit oblatus. Cùm enim *nobiliſſimus* quidam *vir*, *hydrope aſcite ſeptem menſium* ſpatio conflictatus, poſt *mortem* aperiretur, *viſcera*que omnia *ventris inferioris* quàm diligentiſſimè fuiſſent inſpecta, nec aliud *vitium* in illis quàm quod *aqua* in *abdomine* tamdiu *retenta corrupta*que & *viroſo odore* prædita, *peritonæo* & potiſſimum *meſenterio* & *omento* pepererat, deprehenderetur, *uterque ren* multis *ulceribus fiſtuloſis* perforatus, adeò amplis, ut *digitum* ſingula facilè reciperent, inventus fuit, adnatis inſuper hinc inde *renum corpori veſiculis aquâ* plenis, quæ ex illis *ſciſſis* profluebat, *eroſâ* ſimul undique *renum exteriore tunicâ*. Quam *renum exulcerationem* ab immoderato *potu* profectam, ex eo collegimus, quòd *nobilis* ille ab *adoleſcentia* ad *annum ſenectutis ſeptuageſimum* & ultra, *vinum generoſiſſimum* conſuetim & copioſè biberit, & in *conviviis*, bibendo nulli cedens, *urinam* nihilominus continere ad multas horas potuerit: Quò præterea multùm contuliſſe, *hydropem*que ex parte cauſaſſe judicavimus, quòd in eo ſplendidè & magnificè, ut erat opulentus, vivente, jugi *ciborum aromatibus conditorum* uſu, uti reliqua *viſcera* accendi & ſiccari oſtendimus, ità & *renes*, ac præſertim ob *retentionem* hanc *urinæ* diutinam, potiſſimùm *eroſi ulcerati*que fuerint.

E' *venis ventris inferioris*, & potiſſimùm *venæ portæ propaginibus*, ab *inteſtinis* & *ventriculo* per *meſenterij* & *omenti membranas* deductis, atque in *duos truncos* collectis, *dextro*que *hepati*, *ſiniſtro*que *lieni* inſertis, per *diapedeſin*, *tunicis* ipſarum rarefactis, aut *anaſtomoſin*, *oſculis* illarum, & præſertim *venarum* à *truncis* illis majoribus, in *omentum* & *meſenterium* diſperſis, illicque finientibus, reſeratis, ſi *ſerum* copioſiùs, quàm alioquin ad *partium humectationem* ne areſcant, *naturaliter* etiam exudat, emanet & in *ventre* congeratur, *hydrops aſcites* quoque poteſt produci. Hoc autem eo modo fieri, *ſerum*que per *poros cæcos* vel *oſcula*, citra *ſolutionem continuitatis* è jam dictis *venis*, promanare poſſe, idque citra *cruoris* permiſtionem, aut *ſeri* à *ſanguine* tincturam, hæc comprobant, quòd ſicuti in aliis quoque *ſedibus* è *venis*, hoc pacto, tum in *corpore* variis à *ſero* obortis *defluxionibus*, tum extra illud per *ſudores*, *lachrymas* aliásve è corpore per *nares*, *uterum*, aliásve *ſedes* factas *fluxiones*, ſubitò interdum magnaque copiâ erumpit: ita & ex *venis meſeraicis* non ſolùm *naturaliter* ſemper aliquid in *abdomen* tranſudare, ſicuti ſemper in eo *mador* ejuſmodi deprehenditur, ſed & *præternaturaliter* majori copiâ *abdomen* implere poſſit, eoque faciliùs, quàm in aliis *locis*, cùm in illis *venis ſerum* à *potulentis* & *eſculentis* progreſſum, & cum *chylo* continuò attractum maximè redundet. Et ſicuti in *diarrhœis ſpontaneis*, vel *catharticorum* uſu concitatis, illud per *oſcula* earundem *venarum*, per quæ eas ſubierat, rurſum *incruentum* effluit, ita & per *interiora oſcula*, quibus *rami* ipſarum in *partes diſperſi*, circa *finem* occluduntur, patefacta, nullo *cruore* tinctum, in ſpatium *abdominis* influere poteſt.

Eadem ratione & *ſerum* à *ſanguine* in *renibus ſecretum*, in *veſicam* delabitur. E' quibus omnibus, uti ob enarratam cauſam

ſam etiam *hydropem aſcitem* fieri poſſe, quod aliquibus videtur impoſſibile, colligimus: Ita in *hydropicorum* quorundam *ſectione*, cùm nullam manifeſtam in *viſceribus continui ſolutionem*, ſed magnam in *venis* uti & *ventre ſeri redundantiam* deprehenderemus, inde illud eo quo diximus modo in *abdomen* perveniſſe, conjicientes, liberiùs rem ita ſe habere affirmare auſi fuimus, eóque magis, cùm & in *hydrocele*, ab eadem *cauſa* plerunque in *abdomen*, indeque in *ſcrotum*, uti oſtendimus, idem *ſerum* deſtillet.

Hujus autem *anaſtomoſeos* & *diapedeſeos* in *venis meſeraicis* cauſa eſt, *ſeri* plerunque in hiſce *venis* nimia *redundantia*, quæ eas diſtendendo aperit, vel *tenuitas* & *aquoſitas*, quâ eas facilè penetrat. Tunc enim in *venis meſeraicis* accumulatum, niſi per eaſdem *vias*, per quas has ſubiit ad *inteſtina* denuò remeans, per *alvi fluxiones*, uti ferè fit, evacuetur, ex *vaſis* hiſce, uti dictum, interdum erumpens, in *abdomen* fertur. Cujus *redundantiæ*, ſi tranſitus illius è *venis meſeraicis* per *hepar* in *venam cavam* impeditus ſit, præcipua *cauſa* exiſtit: Quod præſertim ob *facultatem* ipſius *hepatis attractricem debilitatam* accidit, adeò ut *ſerum*, quod *chylo* partim permiſtum, cujus uti & *ſanguinis portio* eſt, eò defertur, partim etiam ab eo ſeparatum, continuò à *potu* has *vias* pertranſit, non ſufficienter ad ſe allicere & in *cavam venam* transferre poſſit. Idque ob cauſas in *cachexia*, quæ tunc quoque ob hanc *hepatis imbecillitatem* ſe offert, expoſitas. Ab *obſtructione hepatis* ab *humore*, aut alia *duritie*, vel *ſcirrho* factâ, eundem tranſitum impediri quoque poſſe cenſuerunt; quæ tamen ſi adeò magna eſſet, ut *ſerum* inde retineretur, etiam *ſanguis* minimè permeare poſſet, unde *atrophia* citiùs quàm *hydrops* prodiret. Sed & citra hanc *cauſſam*, ſi in *venam cavam ſero* translato, *naturali* illius *evacuatione*, quæ per *urinas* fit, impeditâ, illic adeò cumuletur, ut ſubſiſtere nequiens, à *natura* rurſum per illius *ramos* in *hepar* & *venæ portæ propagines* repellatur, vel alioquin eo regurgitet, illicque coacervetur, idem poterit accidere. Cujus *cauſa renum facultas attractrix* non ſufficienter ſuo fungens munere, eſſe poteſt: Vel *obſtructio* tanta, & præſertim in *utroque* ipſius *uretere*, ut *ſerum* in *veſicam* deſtillare ſufficienter vel omnino non poſſit. Quorum *cauſſas* in aliis *mictionum ſymptomatibus* expoſuimus.

A' *ſudoribus ſuppreſſis* idem fieri autumarunt, verùm cùm tunc per *urinam ſerum* retentum evacuari poſſit, hæc niſi alia concurrat cauſa, ſola eſſe minimè poterit. *Generatio* quoque *ſeri ſuperflua*, cujus *cauſam* in *leucophlegmatiæ cauſis* uberiùs oſtendemus, ſi enarratis *cauſis* accedat, eò citiùs & faciliùs *hydropem* inducent, quod majore tunc illius copia exiſtente, celeriùs eo modo, uti dictum, in *abdomen* fundatur. Quod uti ab *humidis aſſumptis* procedit, ita à *potu* nimio & *ingurgitatione* continuâ in *ebriis*, etiam *hydrops aſcites*, non ſolùm ob *viſcerum* illam *læſionem*, quæ à *vino* exurgit, ſed quòd *materiam* ſimul *aquæ* copioſam ſubminiſtret, frequenter gignitur, in illis præſertim, qui pro ratione & copiâ *potus*, *urinam* non profundunt, *ſero* in *venis* abundante, unde quoque gravantur, & de *gravedine* aliquâ ac *tenſione ventris*, antequam *hydropici* fiant, conqueruntur.

A *ſoluta continuitate venarum meſeraicarum omentum*, & *meſenterium* implicantium, *ſerum* in *abdomen* excidens, *hydropis aſcitis cauſam* aliquando eſſe poſſe, tam *argumentis probabilibus*, quàm *demonſtrationibus certis* oſtendi poteſt. Nam conſtat aliquando *caſu externo*, vel *vi* illatâ *ventri*, *ruptâ* eo impetu *venâ* aliquâ, pluribus accidiſſe, ut primùm inde *ſanguis* & *ſerum* ſimul in *ventrem* profluxerint, & dein *vulnere* in *ulcus*, vel etiam *corruptionem* aliquam horum *viſcerum* commutato, quæ poſt *mortem* inventa fuerunt, inde continuò *ſero* extillante, *hydropem* ſubſecutum fuiſſe, quem etiam *cruenta dejectio* & *vomitio*, aliquando primùm præceſſerat, mox *purulenta* comita-

batur. Quæ *exulceratio* vel *corruptio*, per quam *ſerum* elabitur, in *omento* & *meſenterio*, ubi *venæ* ſunt, ab *eroſione* quoque proficiſci poteſt: cùm *humores* ſummè *acres* & *maligni*, in *venis* hiſce, quæ variis *excrementis* ſcatere ſolent, retenti, eas hoc pacto exedentes, cauſam ſic *hydropi* præbent. Uti & ſi *corruptio* hæc in hiſce *membranis* & *vaſis*, ab *aqua* in *abdomine hydropicorum* diutiùs retentâ putreſcente, easque corrumpente fiat, uti ſuperiùs oſtenſum, ſicuti in omnium ferè *hydropicorum ſectionibus*, *omentum* nonnunquam & *meſenterium* hoc pacto *infectum* vidimus. Quod cùm fit, licèt hæc non prima hujus *aquæ collectionis cauſa*, cùm aliunde proceſſerit, exiſtat, quia tamen inde quoque tunc extillat, maioris *aquæ* quantitatis *congeſtioni* occaſionem præbet, eoque ampliùs, ſi *viſcera* alia ſimul hac *aquâ* adeò afficiantur, ut *continuitas* ipſorum quoque lædatur.

Ab aliis *venis ventris interiora* pervadentibus, ut *vena cava* illiusque *propaginibus*, ad *renes*, *uterum partesque* alias uti & *muſculos* & *membranas* diſperſis, per *diapedeſin* vel *anaſtomoſin*, *ſerum* quoque in *ventrem* labi poſſe, *hydropi*que *originem* præbere, credibile, idque maximè in *cachecticis*, vel aliis *affectibus*, in quibus hæc *ſeri* copia in *venis* accumulatur, & præſertim *mulieribus*, quibus cùm hæc *ſeroſitas* per *menſtruum fluxum*, vel poſt eum mox in *fluore muliebri* expurgari ſolebat, ſi illis *ſuppreſſis*, *ſerum* aliam viam & exitum è *venis* quærat. Ex *ſoluta* verò illarum *continuitate* hoc non adeò facilè in hiſce *venis* fit, cùm ſi in majoribus hoc accideret, *hæmorrhagia* interna, cum *interitu hydropem* præveniret, quæ minores ſunt, immerſæ *partibus* non tam facilè uti *meſeraicæ* in *omento* ſuſpenſæ, & *injuriis* expoſitæ, hoc pacto ut illæ lædi poſſunt.

In *vena umbilicali*, ubi *hepati* inſerta, atque extra illud *peritonæo* adnata erat, dilatata admodum, cùm aliàs in *adultis ligamentum* potiùs quàm *vas cavum* referat, *aquam* quoque ſatis copioſam in *hydropico ſecto* deprehendimus. Aliàs verò non ſolùm illic retentam, ſed & inde per idem *vas* ad *umbilicum* usque in quem deſinit penetraſſe, & ſub *cute* collectam, *tumorem* inſtar *veſicæ aquæ* plenæ illic peperiſſe, atque inde quoque in *abdomen* defluxiſſe, eaque diſruptâ è *corpore* emanaſſe, vel alioquin illic *viam* ſibi aperuiſſe, & per eam è *corpore* effluxiſſe, adeò ſæpè copioſè, ut totum *ventrem* exinaniret, aliquos obſervavimus.

E *veſica diſrupta*, *urinâ* in *abdomen* totum effusâ, *ventrem* ante *mortem* intumuiſſe, in quodam, vidimus, indeque *tumorem* illum profectum, poſt *obitum*, *ſecto corpore*, deprehendimus, quòd in ejus bene *poti humi*que ſtrati, *ventrem* alius quidam inſiliens, *veſicám* ex *ebrietate* diſtenſam & plenam, eo *impetu* ruperat. Quod & *ureteribus diſruptis* vel ex alia *læſione apertis*, emanante tunc *ſero*, ſimiliter accidere poſſe veriſimile videtur, *hydropem*que inde ſpatio temporis, cùm hi non ſtatim moriantur, imò nihilominus diu ſupervivere poſſint, quoque prodire: Sicut ego hoc contigiſſe obſervavi, in *puero*, qui modò quaſi natus, in *cunabilis* cubans, poſt magnam *urinæ ſuppreſſionem*, *calculum* minutiſſimum, cum magna *ſuppreſſæ urinæ* copia excrevit, quique paulò *adultior* factus, magnos prius *cruciatus nephriticos*, inprimis in *inguine dextro* ſentiens, brevi temporis ſpatio, *urina* maxima ex parte *ſuppreſſa*, ſine dubio, ex *uretere diſrupto*, totus *hydropicus* factus, maxima *dyſpnœa* ſuperveniente, miſerè extinctus fuit.

Serum ſcroti [...]*vitati inſtill*[...]*tum*, [...] *cauſa* [...]*drocel*[...]

In *ſcroti cavitatem* ſi *ſeroſus humor* delabatur, vel *tumorem* illum, qui in *hydrope aſcite*, unà cum *ventris intumeſcentia*, in hac *parte* aliquando ſuboritur; vel eum qui ſine *hydrope* in *hydrocele* ſe in hoc loco offert, excitabit. Hic autem *humor aquam* referens, in utroque *caſu* non aliunde, quàm ex *abdominis cavitate*, in quam priùs delapſus erat, provenit, indeque in hunc *ſaccum* delabitur. Idque duobus modis; Uno per *diapedeſin* vel *anaſtomoſin*, *ſero* ex *abdominis ſpatio* ſub *cutem* penetrante, & ſub ea in *ſcrotum* ſubſidente: Quod in *hydrope aſcite*, cùm eodem modo in *pedes* quoque è *ventre*, ſicuti mox oſtendemus, de-

derivetur, ut hac ratione quoque in *ſcrotum portio* illius transmittatur, evenire poteſt. Alio modo *tranſitus* hic per proceſſum *peritonæi*, *vaſa ſeminaria* in *ſcrotum* deducentem perficitur, ſi ille eouſque dilatetur, ut *aqua* in *abdomine* collecta, per eum in *ſcrotum* deſtillare queat, nam etſi *relaxatio* non adeò ſit ampla, uti illa eſt per quam *inteſtina* in *ſcrotum* prolabuntur, tamen vel leviter hac *viâ* patefactâ, *aqua guttatim* poteſt tranſmitti. Quæ *relaxatio* proin hîc etiam à ſola *aqua*, quæ hanc *ſedem inferiorem ventris*, ubi hi *proceſſus* prodeunt, continuò alluit & *madore* ſuo humectat, proficiſci poteſt ut non majori *vi* opus ſit, quæ tamen ſi accedat, majorque inde ſequatur *dilatatio* vel etiam *ruptura*, ſicuti priùs in *hydropico ruptu* ſimul oſtendimus, *viâ* tunc ampliùs patente, citiùs *ſcrotum aquâ* replebitur. Quod & ſi *humectatio* ſola in *cauſa* fuerit, eveniet, magnâ *aquæ*, ut in *hydrope* fit, præſente copiâ. In *hydrocele* verò tardiùs, cùm *pauca* illius ſit *quantitas*, eaque non niſi ſenſim in *abdomen* indeque in *ſcrotum* inſtillet.

Cujus *collectionis aquæ* in *abdomine* in *hydrope*, cauſam non ſolùm *ſolutam continuitatem viſcerum & vaſorum* eſſe diximus, ſed & *anaſtomoſin* vel *diapedeſin venarum meſeraicarum* eſſe poſſe oſtendimus. A qua etiam *cauſa* potiùs, quàm inſigni alicujus *partis læſione*, in *hydrocele ſerum* in *ventrem* tranſudare, vel è *venarum oſculis* extillare, hoc comprobare videtur, quòd in hoc *caſu*, nullo alio, præter *ſcroti tumorem*, graviore *affectu*, niſi alius accedat *morbus*, laborent, & non niſi longo tempore hic *tumor* excreſcat, paulatimque per *venarum tunicas* vel *oſcula ſerum* efferatur. Idque ab iiſdem cauſis, à quibus *hydropem* quoque interdum procedere, demonſtravimus, ſed *levioribus*, & proin minorem *noxam* afferentibus. Cùm & citra *præternaturalem cauſam*, naturaliter *ſero* continuò non nihil exudante, atque *interiora abdominis* irrigante, etſi non adeò redundet, tamen patefactis, vel ob ipſius *madorem* vel aliis de cauſis, hiſce *meatibus*, in *ſcroto* ſenſim colligi, & *proceſſus* illius *relaxatio*, tunc ſola *hydroceles cauſa* fieri poſſit.

In *inguinum mulierum* ſpatium *ſeroſus humor* deſcendens, *tumorem hydroceli* quodammodo ſimilem, uti eum deſcripſimus, in ea *ſede* aliquando gignit. Idque ob *laxatum foramen* per quod *vas* quoddam ab *utero* deductum, extra *peritonæum* in *pubem* defertur, illi quod *vaſa ſeminaria* in *viris* emittit, nonnihil correſpondens. Quæ *relaxatio* quoque ab *aquæ* illius *humectatione*, & quòd illa priùs in *abdomine* congeratur, ab iiſdem, quibus & *hydrocele*, cauſis, proficiſci poteſt. Inter quas, *conatus vehemens* in *partu*, uti *rupturis*, in hac quoque *ſede* factis; ſic *dilatationi* & per conſequens huic *tumori* aliquando occaſionem præbet. *Serum in inguinum ſpatium ſe ingerens, cauſa aquoſi illic tumoris in mulieribus.*

In *thoracis cavitatem*, in *abdomine* collectus *humor*, interdum quoque in *hydropicis* defertur, qui poſt *mortem* aperto *pectore* demum deprehenditur, cùm priùs *tumore* nullo in illo ſe prodat, niſi uti in *empyemate* aliquando fieri diximus, tanta copia illic colligatur, ut in *coſtarum ſpatiis*, alicubi *protuberantiam* aliquam, quod tamen rariſſimum, pariat. Citra hanc tamen ex *dyſpnœa*, quæ tunc *hydropicos* magis, atque licèt *erecti* ſint, angit, aquæ illius *collectionem* in *pectore* aliquomodo colligere poſſumus: cum ſicuti in *ventre* exiſtens, *ſeptum* inferiore *ſede* alluendo, ita *thoraci* inſerta, ſuperiore quoque *lateri* incumbendo, gravet, duplicique modo *motum* illius impediendo, ità *difficilem reſpirationem* procreet, eoque ampliùs, quòd & *pulmonum motui* aliquo pacto obſtet. Cæterùm quo pacto è *ventre* in *pectus* feratur, aliam *viam*, quàm per *ſeptum*, quod hæc ab invicem ſeparat, invenire non licet, per quod uti per *peritonæum*, illique adhærentes *muſculos*, eam in *ventre hydropicorum* tranſudare poſſe, vel per *oſcula* transferri, oſtendimus, ſic & hic eodem modo *ſeptum* permeare poterit; niſi fortè *eroſio* quædam, qualem in *ſepti* hac regione in *peritonæo*, ab *aqua* in *ventre hydropicorum* retentâ, aliquando fieri mox oſtendemus, vel etiam alia *perforatio* *Seri in thoracis cavitate collectio in Hydrope aſcite.*

patens, quam quoque interdum invenimus, *viam* hanc illi patefecerit. Qua ratione &, ſi *aqua* non ex *abdomine* in *hydrope*, ſed aliunde in *thoracem* illapſa, in aliis *pectoris affectibus*, *ſeptum* pertranſiens, in *ventrem inferiorem* labatur, *tumorem* in eo, vel ſi ulteriùs procedat in *pedibus*, excitare poterit. Quam & cauſam, quod *aſthmatici* quandoque *hydropici* fiant, eſſe exiſtimamus, niſi hoc ideò quod utriuſque *affectus cauſæ* ſimul concurrant, accidat, frequentiùs tamen occaſionem præbere putamus, ut licèt nondum, *pedes* tamen tandem in *pectoris* ejusmodi *affectibus* illis intumeſcant, niſi per alium *exitum* è *pectore aqua* ſub *cute* ad *inferiora* vergat.

Seri per uterum affluxus, in Hydrope aſcite.

In *uteri capacitatem* ſe ex *vena cava* inſinuantem aquam, eumque dilatantem, *tumorem ventris* quandoque, qualis *hydropicorum* exiſtit, gignere docent, *hydropem*que *uterinum* vocant. Verùm non tantam *uteri fundi* eſſe *capacitatem*, ut tantum *aquæ* capere queat, nec adeò dilatari poſſe, niſi quando cum *fœtu* ſimul excreſcit, in *uterinis doloribus* fuit expoſitum. Fieri tamen poteſt, ut & ex *ſero* in *abdomine* collecto, per *uteri orificium exterius*, ex parte vel penitus effuſo, *ventris tumor* ſubſideat, quod & ut in *utero* eam collectam fuiſſe crederent, occaſionem fortè præbuit. Verùm hoc cùm fit, tunc *venis* quæ *uteri cervicem* potiùs quàm *fundum* implicant, *ſanguinem*que *menſtruum* in eum, vel *aquoſum* quoque *humorem* in *fluore muliebri*, uti illic demonſtrabimus, effundunt, ſe inſinuando, *ſerum* per *anaſtomoſin*, *natura* operante, ut quod eam gravat expellat, uti in jam dicto *fluore*, per hanc *viam excretionibus* deſtinatam, effunditur, ut non opus ſit in *uteri fundo* hanc *aquam* delituiſſe, indeque *ventrem* intumuiſſe, ſtatuere.

Fieri etiam quandoque poteſt, ut *ventre* nondum *ſero* repleto, illud tamen in *leucophlegmatia* & *cachexia*, per *uteri cervicis venas*, exitum quærens, excernatur, & ita aliquandiu *hydropem aſcitem* avertat: Sicut jam diu illud obſervavi, in *muliere cachectica*, adhuc vivente, quæ ſæpius *immoderato menſtruo fluxu* obruitur, hoc vero ceſſante, *copioſum ſerum*, ſemper per *orificium uteri* excernit.

Serum inferiorem corporis habitus ſedem diſperſum cauſa tumoris dum Hydrope aſcite.

In *inferiorem habitus corporis ſedem*, *ſeroſus humor* diſperſus, in *hydrope aſcite*, *tumorem* illic *ventris intumeſcentiæ* copulatum efficit, eumque in *pedibus*, cùm *humor tenuis* verſus *inferiora* ſuâ *naturâ* ſemper vergat, *infima*que illorum *regione*, ubi figitur, primùm apparentem, mox etiam perſeverante *influxu*, ulteriusque *pedes* implente, ſurſum etiam vergentem, tandemque per *tibias* & *crura* ad ſuperiora uſque, & *lumborum* & *abdominis exteriora* aſcendentem, illicque ſub *cute*, unde *Aquæ intercutis* nomen, illi quoque attribuitur, ſe manifeſtantem parit: in quibus locis *cutem* & *vicinas ſedes* irrigando atque imbuendo, cùm non ſolùm in *tumorem* attollat, ſed & emolliat, ille preſſus cedendo *foveam* concipit, eamque aliquandiu retinet. Quæ cùm fiunt, in *ventre* tunc ſimul *ſeroſo humore* coacervato, ille quoque cum *pedibus*, citiùs tardiùsve, uti priùs oſtenſum, intumeſcit. Et cùm hic *aquoſus humor*, ſub *cute* collectus ultrò citroque ferri poſſit, accidit, ut ſi *crura* deorſum, uti *corpore erecto* potiſſimùm fit, pendeant, *ſero* tunc magis eò tendente, ampliùs intumeſcant, *ventris*que *tumor* nonnihil minuatur, ſi verò per *decubitum* alióve modo attollantur, remeante rurſum verſus ſuperiora *humore*, *tumor* nonnihil, aliàs quoque penitùs, in *pedibus* decreſcat, in *ventre* verò augeatur.

Hic verò *aqueus humor*, in *hydrope aſcite* in *pedes*, *crura*, *ventris* & *lumborum* inferiora defluens, è *venæ cavæ ramis* exudans, aut per *anaſtomoſin* emanans, in ea *hydropis ſpecie*, quæ à *copia ſeri* in ejusmodi *venis*, ob *cauſas* enarratas coacervata oritur, eò deferri poteſt, *ſero* tunc non ſolùm è *venæ cavæ ramis* in *abdomen*, ſed & in *exteriora* ſe exonerante, uti in *leucophlegmatia ſeroſa*, eo quoque modo *pedes* intumeſcere oſtendemus. Frequentiùs verò in aliis omnibus ferè *cauſis hydropis aſcitis*, *viſcerum* in *abdomine* contentorum, uti & *venarum meſeraicarum affectibus*, dependentibus,

bus, *ſerum* ex *abdominis cavitate*, in quam priùs devenerat, in *exteriora* hæc *loca* transferri & in *pedes* vergere, non ſolùm hoc, quòd defluente deorſum in *crura humore ventris tumor* nonnihil ſubſideat, uti & quòd *liberior* ſit *reſpiratio*, refluente verò illo hæc rurſum redeant, demonſtrare videtur: ſed & illud certò confirmare, quod *ſponte* vel *arte apertâ* in *pedibus tumentibus cuticulâ*, *ſero* tunc ſenſim extillante, ſucceſſivè *ventris tumor* decreſcat; aut ſi affatim erumpat, vel diu effluxus hic perſeveret, penitùs quoque recedat, multæque *menſuræ aquæ* per hanc *viam* ſæpè effluant, quam non niſi in *abdominis capacitate* collectam fuiſſe, ex jam dictis facilè licet conjicere, cùm in *pedibus* non ſolùm dum tument, ſed & poſtquam ex parte ob effluxum *aquæ* detumuerunt: tamen ſemper adhuc *aquæ copiam* profundunt, tanta menſura contineri minimè potuerit, nec *tumor* alius in *aſcite*, quàm in *ventre* appareat. Dein & cùm ex *læſione viſcerum*, in *abdomine* contentorum, in *ventrem aqua* labitur, quam frequentiorem *aſcitis cauſam* eſſe diximus, nec alibi quàm in *ventre* hujus *aquæ* ſit *ſcaturigo*, *pedes*que quoque intumeſcant, idque antequam ſæpè in *ventre tumor* obſervetur, eam ipſam ex *abdomine* in eos defluere, cùm extra *abdomen* nullibi aliàs collecta fuerit: hæc quoque ſufficienter comprobant.

Verùm uti hæc evidentia ſunt, ſic quomodo extra *peritonæi cavitatem ſeroſus* hic *humor* elabatur, cùm per *peritonæi membranam* non detur manifeſtus *exitus*, minùs eſt perſpicuum. Quamobrem per *diapedeſin* hoc fieri, & *ſerum* per hanc *membranam*, *tumore* diſtenſam, & *madore* emollitam, ſub *cutem* tranſudare, atque inter eam & *partes ſubjectas* quibus adhæreſcit, in *inferiora*, uti in cæteris *defluxionibus* fit, ſenſim delabi, eademque *via* ſurſum remeare poſſe, ex eo quod & alibi, *venas* ſic tranſeat *membranas*que penetret, colligimus: Vel per *anaſtomoſin* in *oſcula venarum*, à *peritonæo* in *cutem* vicinam diſperſarum, *ſero* ſe inſinuante, & per ea in *partes ſubjectas* fluente, rurſumque refluente hoc contingere: Aut quia uno pluribúsve in locis, ab *acri* vel *putri* hac *aqua*, *peritonæi* aliqua *ſedes* eouſque exeditur, ut *aqua* per eam ſub *cutem* quoque poſſit elabi. Si cuti quoque *ſectione* patefactum, hanc *membranam* non uno ſed variis in locis fuiſſe *exeſam*, idque interdum etiam illic ubi *ſeptum* ſuccingit, *hepar*que & *lien* ei incumbit, quorum *viſcerum tunica* tunc ſi ſimul abraſa ſit, hæc ubi ſe mutuò tangunt, aliquando coaleſcere, ſuperiùs in hiſce *viſcerum læſionibus*, oſtenſum fuit. Sed & in *hydropico* illo *ruptu*, cui *inteſtinum* & *aqua ſcrotum* impleverant, illudque *proceſſui peritonæi* adnatum erat, uti demonſtratum fuit, hunc *coalitum* ab hac *eroſione aquæ*, quâ *inteſtini tunica* & *membrana* illius fuit *exeſa*, profectum, hoc uti & priores *conglutinationes* probat, quòd citra detractionem *tunicarum*, uti in *fiſtulis* videmus, *partes* nequeant invicem concreſcere. Deinde cùm in *vivis* ſæpè obſervaverimus, hanc *aquam* in *umbilici regione*, è *ventris cavo*, non per *venam umbilicalem hepati* inſertam, quæ ſi aperiretur ex *hepate* ſolo, non autem *abdomine aquam* non adeò copioſam profunderet, ſed per *peritonæum* ſibi *viam* ad *ſuperficiem cutis* uſque aperuiſſe, illicque ſub *cuticula collectam*, eam in *amplam veſicam* elevaſſe, quâ ſciſsâ, ex univerſo *ventre* omnis *aqua* magno cum *impetu*, effluxerit, ex eo quoque *naturam* huic *aquæ* in *peritonæi* etiam aliis locis, *exitum* ſub *cutem* diverſis modis moliri poſſe, conjicimus, *veſicis* fortè etiam in *interioribus* illius natis, alióve modo *continuitate* ejus *ſolutâ*; qualia multa ejuſmodi in *hydropicis* ſi frequentiùs poſt *mortem* inſpicerentur, hactenus nondum deſcripta & à plerisque incognita, deprehenderentur.

In *totius corporis habitum ſeroſus humor* ſe ingerens, *generalem* illic *intumeſcentiam*, in *Leucophlegmatia* illa excitat, quæ non ſolùm *crudo nutrimento*, ſicuti in hac *cauſa* explicanda ab illo naſci oſtendimus, ſed & à *ſeroſo humore* vel minori vel pari, vel etiam majori quantitate ſimul accedente, proficiſcitur, in qua non ſolùm *partium ſubſtantia* plus juſto aucta eſt, ſed & *ſero* irrigata *mollior* eva- *Serum in totius corporis habitum ſe ingerens cauſa Leucophlegmatiæ ſeroſæ.*

dit, quæque *impreſſionem* faciliùs recipit, illiusque *veſtigium* diutiùs retinet. Quæ tamen in *pedibus*, cùm *ſerum* ob ſuam *tenuitatem* deorſum ſemper tendat, manifeſtiùs apparent, qui tunc cum *aſciticorum cruribus* magnam habent ſimilitudinem. Cui *leucophlegmatiæ ſeroſæ*, nomen illud *Aquæ intercutis* rectiùs, quàm illi quæ à ſolo *ſucco crudo* fit, attribuitur.

Proventus verò hujus *ſeroſi humoris*, in jam dicta *Leucophlegmatiæ ſpecie*, non è *ventris capacitate*, ut in *aſcite*, ſed è *venis* in *habitum corporis* diſtributis procedit, è quibus unà cum *ſanguine crudiore*, dum ad *partium nutritionem* effertur, elabitur, atque uti ille eas *crudo ſucco* alit, ſic hic *aqueo humore* ſimul imbuit. Cujus *ſeroſi humoris* cum *crudo* permiſtionis cauſa, illius in *venis* nimia *abundantia* exiſtit, quando cum ea *imbecillitate viſcerum ſanguificationis*, à qua *ſanguinem* non ſufficienter elaborari, in *Leucophlegmatiæ ſimplicis cauſis* oſtendimus, *cauſæ* proventum hujus *ſeroſi humoris* ſimul producentes, concurrunt. Inter quas hîc præcipua erit, *Generatio* illius *immodica*, quam in *hepate* fieri pleríque contendunt, atque in *ſecunda* hac *concoctione*, ut *ſerum* naturaliter gigni, ſic ſi *jecur debilitatum* vel *refrigeratum* fuerit, dum *chylum* non ſufficienter excoquit, & in *ſanguinem* penitùs tranſmutat, in *ſerum* convertere, illudque ſic generare, docent. Verum non hîc *ſerum*, ſed in *prima* mox *concoctione* gigni, ſuamque illic *formam* ſtatim ſumere, uſumq; mox præſtare, hæc comprobant, quòd in *ventriculo* partim unà cum *chylo*, ex *puriore ſucco* genitum, *portio* ipſius fiat *tenuior* ſeu *ſeroſior*, uti *ſerum* in *lacte*, ejusdemque cum *chylo* cujus pars eſt, ſit uſus, partim verò à *redundante humore* à *potu* & *cibo humidiore* profectum, & in *tenuiorem* tranſmutatum, *ſeri* quoque *formam* nanciſcatur, atque *inteſtinis* cum cæteris *excrementis* infuſum, à *venis meſeraicis* unà cum *chylo*, & ſine eo quoque uti videmus aliquos mox *potum* nimium iterum mingere, raptum ad *hepar*, indeque uti dictum, in *venam cavam* transferatur. Unde copioſum *ſeri* proventum, nimiæ *potationi*, uſuique *humidorum* potiùs, quæ materiam illi ſubminiſtrant, quàm *hepatis noxæ* attribuere debemus, niſi *crudiorem ſuccum* quem ipſius vitio generari oſtendemus, *ſeroſum*, uti aliqui faciunt, appellare velimus; vel quia *ſecretio ſeri*, quæ dum *ſanguinis* elaboratio imperfecta, uti dictum, illic fit, ab eadem *cauſa* non decenter procedit, & *ſerum* proin *ſanguini*, plus quam oportebat, confuſum, nec ab eo, uti aliàs *portio* ipſius ex parte ſegregari ſolet, ſeparatum, eum *aquoſiorem* reddit, hac ratione *ſerum hepatis* causâ, non quidem generari, ſed in *venis* copioſiùs colligi pronuntiare licebit: Et ſic *leucophlegmatiam* illam *aquoſam hepatis imbecillitatis* quoque causâ naſci ſtatuere. Quod potiſſimùm, tunc evenit, ſi inſuper *evacuatio* illius *naturalis*, per *urinas* non ſufficienter fiat, *renum facultate attractrice* ſimul *debilitatâ*; vel ſi ex *ſudorum* conſuetorum *ſuppreſſione*, per quos alioquin *ſerum* ſe exonerare ſolet, *ſeroſitas* illa in *venis* in *habitu corporis* remaneat. Quæ & ſola cauſa, citra *hepatis affectum*, proventum *ſeroſi humoris* in *venis* poteſt efficere. Quod eò citiùs tum ab hac, tum alia *cauſa* fiet, ſi *ſumpta* & *bibita*, *materiam* ex qua *ſerum* generatur, ſuppeditent. Quibus *cauſis* concurrentibus etiam *leucophlegmatia* quædam, in qua *ſerum crudum ſuccum* exuperat, naſcetur, vel quæ ex ſolo *ſero* proficiſcitur, ſi *hepatis* deſit quæ *crudum ſuccum* gignat, *imbecillitas*. Quemadmodum etiam à ſolo *potu* copioſè, nullo ducto *ſpiritu*, hauſto, dum corpus vehementer calebat, & æſtuabat, à *calore*, *humore* illo ſubitò in *venas* translato, indeque in *habitum corporis* attracto, aliquos intumuiſſe illicò, vidimus: Uti & *corpori* calenti & ſudanti, *frigori* expoſito, *ſero*que in *habitum corporis* repreſſo, idem accidiſſe. Sed & nonnunquam evenit, ut *ſero* è *venis meſeraicis*, ob *cauſas* priùs expoſitas, in *abdomen* eodem tempore, quo in *habitum corporis* fertur, influente, *hydrops* ſimul accedat *aſcites*, *geminæ*que *hydropis ſpecies*, *aſcites* & *anaſarca* tunc coincidant.

In certas *corporis ſedes ſeroſus humor* delatus, ibique collectus, *particulares* quoque *tumores* vel *intumeſcentias* excitat. Ut quando in *pedes* citra *Serum pedes tra hydropem*

des citra *hydropem aſcitem*, de quo jam diximus, ſe ingerens, *Intumeſcentiam* eam, quæ in *tumore œdematoſo* ſe offert *molliorem*, & quæ ad *hydropicorum pedum intumeſcentiam* nonnihil accedit, qualem in *generibus* deſcripſimus, gignit. Quod fit, quando unà cum *crudo nutrimento*, unde *œdemata* prodire dicemus, ob *cauſas* in *Leucophlegmatia ſeroſa* expoſitas, circa haſce inferiores *ſedes* collectus, in *pedes* illabitur. Vel quando in *morbis pedum*, ut *eryſipelate œdematoſo* vel aliis, cum *humoribus* reliquis, hæc *excrementa* in *pedes* feruntur, eoſque *morbos* ſimul procreant, & diſcuſſis reliquis, illis aliquandiu manentibus, etiam *tumor* remanet. Vel cum ex *defluxione* in *oculos* facta, in *epiphoris*, & *lachrymis*, *palpebræ* ſimul *ſero* imbutæ intumeſcunt, in *Palpebrarum* ſeu *Oculorum œdemate* dicto. Vel quando in aliorum *morborum acutorum* vel *diuturnorum declinationibus*, *naturâ* quod *reſiduum* ſuperfuit *excrementorum*, unà cum *ſero* deorſum in haſce *ſedes* infimas exonerante, *pedes* poſt hoſce *morbos* tumere incipiunt, eoque citiùs, cùm quòd per *decubitum* longum *pedes* elevati, cùm ambulare incipiunt, deorſum ſpectantes, *humorem* faciliùs admittant. Quem *tumorem pedum* in *convaleſcentibus*, cùm nihil inde mali ſequatur, vulgus pro *ſigno bono* habet, quo loco & nos, quia *reliquiæ morborum* ſic expurgantur, habere poſſumus, qui &, cum *tenues* ejuſmodi *humiditates* mox iterum diſſipentur, non diu durat, niſi talis ſit, qui poſt *morbum hydrope* ſequente, in illius principio ſe primùm in *pedibus* manifeſtat, multos ideò, qui bonum eſſe cenſent, fallens, à quo tamen cùm alia quoque *hydropis accidentia* tunc ſe offerant, facilè diſtinguitur.

A' ſolo quoque *ſeroſo humore*, in *nuda tibiarum* longitudinis *ſede*, in *cutem* & *perioſtia* diffuſo, *tumeſcentiam* illam, qualem in quodam nos vidiſſe, in *generibus* expoſuimus, progenitam fuiſſe, indicio fuit, quòd ſubitò facta, moxque iterum evanuerit, impreſſaque vi majore in hac parte *oſſibus* inſtratâ, retinuerit aliquandiu *veſtigia*. Qui à *natura* eò, ob ipſius *copiam*, quod *ſudores* perpetui quibus affligebatur, ſatis oſtenderunt, & *tenuitatem* atque *acrimoniam*, unde *pruritus* quoque infeſtabat, propellebatur, accedente inſuper *laxâ pedum* ab hoc *humore* ſæpiùs irrigatorum, aliiſque externis *humiditatibus* contractâ *diſpoſitione*.

Seri ſub cute capitis collectio, cauſa Hydrocephali.

In *extimam corporis ſuperficiei ſedem* aliquam *ſero* effuſo ſub *cutem*, ſi eam à *ſubjectis ſedibus* divellat, ſpatiumque illud adimpleat, *tumorem collectum* illic excitabit. Uti ſub *craſſa capitis tunica* hoc interdum accidit, in *Hydrocephalo* dicto tumore, ob copiam *ſeroſorum* & ſicuti volunt *pituitoſorum excrementorum* illic gigni ſolitorum, ſi illa non aliò defluxa, vel diſcuſſa ſubſiſtant, & coacervata *ſinum* ſibi faciendo, *cutem* in *tumorem* hunc attollant.

Seri in Umbilico collectio, cauſa Hydromphali.

In *umbilici regione* ſub *cutem ſero* quoque effuſo, *Hydromphalon* gignitur, per *venam umbilicalem* dilatatam eò translato, vel ob *copiam* illius in illa *vena*, vel alias *cauſas*, *ductu* hoc non areſcente, ſicuti & in *hydrope* hoc ob *aquæ* copiam evenire diximus.

Serum palpebras irrigans, cauſa ipſarum intumeſcentiæ.

In *palpebras* ſe inſinuante *ſeroſo humore*, illarum *intumeſcentia* prodit, quod faciliùs fit, cùm *lachrymæ* ad *oculos* effuſæ, eò quoque ſubſidere poſſint, adjuvante interdum *oculorum* frequenti *frictione*, cum facilè pruriant.

Fit quandoque ut *ſanguinis* cum aliqua *ſeri portione* in *palpebras* ſubitò fiat influxus, cum earum *tumore* & *rubore*, inſtar *vibicum* ex *contuſione* aliqua natarum, *oculi globum* externè ambientium, per vices evaneſcente & redeunte: Tales *tumores*, in *duobus infantibus cachecticis*, *membrorum dolore* ſummo & *maligna* quadam *arthritide* laborantibus, vidi & obſervavi.

Seri ſub cuticulam ſeu membranam adnatam oculi profuſio, cauſa Phlyctænarum.

Sub *cuticulam ſero* quoque effuſo, ſi eam à *ſubjecta carne* & *venarum* eò deſinentium *oſculis*, quibus continuatur, eaque occluſa retinet, ſeparet, *veſiculas* illic *Phlyctænas* dictas procreat. Quod & fit, ſi ſub alias externarum *partium membranas*, veluti *oculorum* externam *tunicam adnatam*, ſe ingerat. Cujus *cauſa* interdum quoque exiſtit, *ſerum* redundans eò translatum, atque quo minùs

per *poros*

per *poros ſudore* exhauriatur impeditum, & proin ſub *cuticulam* effuſum, eamque ſublevans. Quod ſi *ſalſum* vel *acre*, *naturam* exuſcitans, in plures partes propellatur, *Hydroas* illas quæ in *ſcabioſis* naſcuntur, procreat. Sed & alia *vis externa*, per quam *cuticula* à *ſubjecta ſede* avulſa nondum tamen ſciſſa, *viam* illi per quam ſub eam exudat, aperit, illudque quod illic in *exilibus venis* continetur, ſimul allicit. Uti per *frictionem* atque *uſtionem* accidit; ſicuti in *doloribus* qui tunc ſimul adſunt, vel *veſicis* ruptis ſuperveniunt, vel *ſcabie* quam etiam inducunt, illic & in *phlyctænis* fuit expoſitum.

Flatus intumeſcentias & *tumores* aliquos enarratorum *generum* parit, variantes quoque prout vel in *abdominis cavo*, vel *ſcroto*, vel *ventriculo* & *inteſtinis*, aut in aliis ſpatiis *corporis* continetur.

Flatus in abdominis cavum aliunde irrepens vel illic genitus, cauſa Tympanitis ſimplicis, vel ſi cum aqua ſe efferat, compoſiti eum aſcite.

In *abdominis cavitate* collectus retentusque *flatus*, *hydropis* quem *Tympanitem* vocant, præcipua *cauſa* exiſtit, cùm rariùs ſolus, ſed unà cum *aquoſo humore* permiſtus, hunc *affectum* inducat; Idque cùm in *abdominis cavitatem* delatus, illicque coacervatus, *ventrem* dilatat, & in immenſum ſæpè diſtendit, in quo *flatum* ineſſe, ex *murmure* & *ſono* quem dum percutitur, edit, cognoſcimus. Qui & *dolorem* interdum ob *diſtenſionem membranarum ſubjectarum*, *lancinantem* & *punctorium* ſimul inducit. Quos *flatus* in *abdomen* irrumpentes, cùm alia non ſint *viſcera* in *ventre* inferiore, in quibus *flatus* tam copioſè congeri poſſint, à *ventriculo* & *inteſtinis* prodire neceſſe eſt, à quibus ſi in *abdomen* illabantur, facilè illud *flatibus* implebunt. Cæterùm per quam *viam* hoc fiat dubium, nam per *cæcos meatus ventriculi* vel *inteſtinorum* eos erumpere, cùm etiam *tenuiſſimis membranis* facilè coërceanrur, & *humor tenuis* faciliùs tranſudet quàm *flatus* erumpat, vix fieri poſſe videtur: dein & per *ſolutionem* aliquam *continui* manifeſtam in illis *viſceribus*, eos non elabi, illud demonſtrat, quòd tunc etiam *chylus excrementa*que alia ex illis ſimul, quod tamen non fit, prociderent. Itaque in *oſcula venarum meſeraicarum*, ſi ab *inteſtinis* vel *ventriculo flatus* in *abdomen* ferantur, eos primùm ſe inſinuare, atque ex *venis meſeraicis* rurſum eodem modo ſicuti *ſeroſum humorem*, inde quoque elabi diximus, in *ventris* ſpatium procidere, magis veriſimile exiſtit, quod & *aqua* uti dictum, cum *flatibus* in *tympanite*, in *ventre* plerunque permiſta, hæc ſimul per eandem *viam* huc perveniſſe, aliquo pacto comprobat. Niſi alio pacto, quo aliqui quoque ſpectare videntur, *flatus* per *inteſtinorum tunicam interiorem* in *exteriorem*, penetrando illic *meſenterium*, ubi illi connaſcitur, ſe ingerant, atque inter duas illius *tunicas* coërciti, eas tandem permeantes *abdomini* inſerantur. Quod ſive hoc illóve modo fiat, quod tamen rarum eſt, unde & *tympanites* hoc pacto factus *rarus*, non niſi ex maxima *flatuum* copia, à qua *inteſtina* adeò dilatentur, ut *attenuata* ad extremum uſque, eos transmittere poſſint, poteſt procedere. Idque niſi ita in *inteſtinis* ſint concluſi, ut nullo pacto alium *exitum* ſupra infraque habere poſſint, facere non poterunt.

Horum verò *flatuum redundantiam*, ipſorum continua in *ventriculo* atque *inteſtinis* generatio efficit, à ſumma illius *imbecillitate* procedens, *calore* ſuo *debili* in *flatus* pleraque quæ excoquere deberet, convertens, à qua etiam *hepate* ſimul *debilitato*, ſi hac quoque *cauſa* accedente *ſeri* ſimul fiat proventus, uti in *hydrope aſcite* docuimus, *tympanites* ex *aqua* & *flatu* commiſtus, uti ferè fit, prodibit. Quod verò per *inteſtina* minimè deorſum per *naturalem exitum* prodeant, ſumma *obſtructio* vel *inteſtinorum convolutio* efficit, cujus causâ *colici dolores* primùm, cum *alvi conſtipatione*, ſe offerunt, ſicuti in illis *affectibus*, & à qua cauſa hæc prodeant, demonſtratum fuit, illisque perſeverantibus, ſi *flatus* in *abdomen*, uti dictum, ferantur, *venter* intumeſcere incipit, remanente ab initio adhuc *colico dolore*, *alvi*que *conſtipatione* eouſque, donec ex *dilatatione continua*, *via* patefactâ, *flatus* qui in *inteſtinis* erant, *liberiorem tranſitum* conſequuti; tan-

ti; tantam *vim* non ampliùs afferant, quibus licèt *erumpentibus*, qui tamen hi *flatus* qui extra *inteſtina* in *utre ventris* incluſi ſunt, vixdum prodeunt, *venter diſtentus* remanet, *colicus*que *dolor* in *tympanitem* convertitur.

Ex *ſoluta* aliqua *continuitate* manifeſta in *ventriculo* vel *inteſtinis*, ob ſummam hanc ex *flatibus diſtenſionem*, vel aliam ob *cauſam* factâ, *flatus* in *tympanite* in ſpatium *ventris* interdum erumpere, fortè ſi ejusmodi *corpora* frequentiùs aperirentur, deprehenderetur, quod & hinc colligere poſſumus, quod cùm omnium *deterrima* ſit *hydropis ſpecies*, *læſionem* quoque magnam in ea eſſe oporteat, quæ in *aſcite* ſi ſimili modo fiat, eum *incurabilem* reddit. Quæ *ſoluta continuitas* ſi tanta ſit, ut & *chylus fæces*que in *ventrem* ſimul procidant, citiùs interimet, ſi verò ſoli *flatus* vel *aqua*, quod & citra *craſſiora* hæc *corpora* fieri poteſt, exeant, *vita* prolongabitur.

Præter hanc *tympanitis cauſam*, ab illapſu *flatuum inteſtinorum* in *abdomen* dependentem, alia à *congeſtione & generatione* illorum in ipſa *ventris cavitate* proficiſci poteſt. Quod fit quando *aquoſus humor*, quo *abdomen* interius ſemper madere diximus, copioſiùs quàm par erat, è *venis meſeraicis*, ſicuti oſtendimus, tranſudans vel *oſcula* penetrans, illic collectus, in *flatum* reſolvitur, qui poſtea retentus, cùm illi non pateat exitus, cumulatusque, *Tympanitem* tandem producit. Qui ſi totus *humor* in *flatum* abeat, quod vix fit, *purus & ſimplex* erit, ſi verò *portio aquæ* adhuc remaneat, ex *flatibus*, & *aqua compoſitus*, uti frequentiùs fit, erit. In quibus *ſpeciebus* ſi *aqua* non adeò redundet, nec in *pedes* nec aliò ex *ventris cavitate* decidat, neque etiam alibi *extumeſcentiam* faciet, neque in *abdomine* adeò deprehendi poterit. Quod ſi verò tanta illius remanſerit *copia*, *novâ* continuò affluente, ut *tumor* ille *ventris* præter *tenſionem*, etiam *fluctuationem aquæ* labentis in *latera* ſi eò corpus inclinet, *ægro* afferat, & deorſum quoque ſubſidens *pedum tumorem* ſimul proferat, *Tympanitem* *aſciti* conjunget. *Cauſa* verò hujus *converſionis aquæ* in *flatum* (cùm illa quæ eam in *abdomen* promovet, in *aſcitis cauſis* fuerit explicata) *calor viſcerum interiorum* eſſe poteſt, hanc *aquam* in *vaporem* ſeu *flatum craſſiorem* reſolvens. Sicuti ubique hac ratione in *corporis ſpatiis* ex *humiditatibus* illic contentis in *flatus* reſolvi, illicque *flatuum* proventum procreare poteſt.

In *ſcrotum* uti *aquam* è *ventris cavitate*, in *hydrope aſcite*, deferri, *tumorem*que illius vel extra eum, *hydrocelen* excitare in *ſeroſo humore* oſtendimus: Sic & *flatus* ex eadem *ventris capacitate* in *ſcrotum* deſcendens, atque illud *inflans*, *Pneumatocelen* parit. Quod in *tympanite* accidere nunquam vidimus. Uti & per ſe hoc rarùm quoque, & quando fit, *aqua* ferè ſubeſt. Frequentiùs verò *flatu* eò delato, *Inflatio ſcroti* illa ſequitur, quæ in *colicis cruciatibus* & *conatibus* aliquando ſuboritur, moxque iterum evaneſcit. Cæterùm utriusque *cauſa* à *dilatatione proceſſus peritonæi* ſemper dependet, eaque *leviore*, ſi per eam *flatus* tantùm ſolus, vel cum *pauca humiditate* erumpat in *ſcrotum*, ſenſimque illic colligatur. Quæ *dilatatio* in *pneumatocele* à variis *cauſis* in *herniis* expoſitis, poteſt accidere, præſertim in *tenerioribus puellorum corporibus*, qui huic *affectui*, uti & *rupturis*, ob *clamores* præ cæteris obnoxij ſunt, quem Blaͤſtlin *Germani* vocant; eoque faciliùs, ſi *flatuum* in illorum *abdomine* ſit proventus, quemadmodum citra *tympanitem*, illic etiam in *ſanis* alioquin ex *humore*, in eos reſoluto, gigni ſolent, ſicut in omnibus *corporis* ſpatiis hoc fit, & *tympanitem* quoque eo modo prodire poſſe oſtendimus, qui licèt non abundent, ſponteque diſſipentur, tamen ſi pateat hic in *ſcrotum* deſinens *meatus*, eò ſenſim perferuntur. Qua ratione etiam *inflatio* hæc non diu durans *ſcroti*, à *conatibus* illis validis *proceſſum* illum per *vim* dilatantibus, *flatibus*que per eum erumpentibus, proficiſcitur, per quem tamen mox iterum ceſſante hoc *impetu*, *flatus* remeantes in *ventrem*, *ſcrotum* detumeſcit, nec *inflatio* hæc *proceſſu* eo ſe rurſum recolligente, niſi *nova vis* accedat, redit.

Flatus in inteſtinis & ventriculo retenti, cauſa Tympanitis inteſtinalis.

In *inteſtinis* & *ventriculo* retenti *flatus*, necdum in ſpatium *abdominis* procidentes, non ſolùm *colicos cruciatus* pariunt, ſed & ſi adeò *incluſi* ſint, ut nullo patente *exitu*, ea in *immenſum* adeò attollant, ut totus *venter* inde *diſtenſus* appareat, *Tympanitis* quoddam *genus*, & fortè frequentiùs quàm aliud, quod illis in *ventrem* erumpentibus, fieri communiter docent, procreare poſſunt. Sicuti in illis quos *tympaniticos* eſſe putabant, deprehendimus, *flatum* nullum in *ſectis* poſt *mortem* è *ventris cavo* erupiſſe, nec *ventrem* ſubſediſſe, ſed *inteſtina*, *tenuiora* præſertim, adeò *flatibus diſtenta* & *convoluta* proſiluiſſe, ut in eundem *ventrem* reponi ampliùs nequirent, mirumque fuerit, quo pacto in *ventre* priùs *clauſo* adhuc contineri potuerint. Quæ & in quodam adeò *attenuata* ex ſumma illa *dilatatione* reperimus, ut non ſolùm *tenuiſſimæ veſicæ* inſtar *vento inflatæ* & *dilatatæ pellucida* eſſent, ſed & *compreſſione* aliquâ *disrupta*, *ſtercora* cum *flatibus* procul effunderent. Cujus *tympanitis* cauſa non alia, ab ea quæ & alteriùs exiſtit, *flatuum* ſcilicet *proventus*, atque *inteſtinorum convolutio* vel inſignis *obſtructio*, uti priùs oſtenſum, unde & in hac *ſpecie*, nec *flatum* nec quicquam per *alvum*, longo ſæpè tempore egerunt.

Flatus in ventriculo retentus, cauſa Inflationis ventriculi in inteſtinis Tumoris in colico dolore prominentis.

In *ventriculo* collectus *flatus*, eum diſtendendo, in *tumorem* qui etiam *foris* in illius regione prominet, attollit, *Inflationem*que dictam *ventriculi* parit, cujus *cauſam* in *Ventriculi affectibus* in hoc *caſu* expoſuimus: Uti & ſi *flatus* in certis *inteſtinorum anfractibus*, vel *cellulis* hærens, illis in locis in *ventre prominentias* pariat, in *Colicis doloribus* qui tunc potiùs urgent, *cauſæ* declaratæ ſunt.

Flatus ſub cutem erumpentes undique, cauſa intumeſcentiæ ſeu Inflationis generalis.

In *ſpatia* alia *corporis*, quæ *partes cohærentes* intercedunt, *flatus* nonnunquam, nunc *ſoli*, nunc cum *ſero juncti*, irrumpentes, illiſque incluſi, *extuberantiam* aliquam vel *tumores* pariunt: Ut cùm ſub *cutem* undique delati, *Intumeſcentiam* illam *generalem corporis*, quæ interdum ſubitò quoque invadit, *cutem*que diſtendendo à *ſubjectis ſedibus* aliquousque elevat, procreant; qua ratione per *foramen* in *cute* factum, *aërem* inflando *coturnicum cutem*, ut meliùs deplumari poſſint, diſtendere vulgò ſolent. Ejusmodi autem *intumeſcentia* etſi rariùs eveniat, vixque poſſit undique *corpus* hoc pacto inflari, tamen aliquando quoque contingit, ut *naturâ*, vel *copia flatuum*, hinc inde in *ſpatiis* diverſis *corporis* collectorum, maximè ſi *ſeri* quoque accedat *abundantia*, offenſa, hæc uno veluti *impetu*, in *morbis* quibusdam, vel etiam extra hos ſi redundent, aut alia accedat ſimul *cauſa*, eam ſolicitans, in *extimam ſuperficiem* ſub *cutem* excutiat. Quod &, ſi à *veneno* ſumpto, vel per *ictum beſtiarum*, immiſſo, aut in *corpore* genito *natura* ſimiliter irritata, cùm illud expellere nititur, evenire poteſt.

Poteſt & ejusmodi *generalis intumeſcentia* totius *corporis*, cum aliqua *ſpirandi difficultate* juncta, forte à *muſculorum intercoſtalium* & aliorum *reſpirationem* juvantium, *tenſione* à *tumore* & *inflatione* eorundem nata, ſæpè fieri, ſicut jam aliquoties obſervavi, ex *ſudoris* à valido *corporis motu* prorumpentis, ab *aëris* circumſtantis *frigiditate* & *humiditate*, *ſuppreſſione* & in *flatus commutatione* facta: Hæc præmiſſo *purgante*, exhibitis uno vel pluribus *ſudoriferis*, in multis facile iterum diſſipatur.

Flatus ſub cu[tem] certa [in loca] erump[en]tes, ca[uſa] Tumor[um] atque [in]tumeſ[cen]tiarum quas P[hy]ſodes [&] Oedem[a]ta fla[tu]lenta vocan[t].

Peculiares quoque *tumores* & *intumeſcentiæ* apparentes, à *flatibus* ſub *cutem* ab iisdem *cauſis* erumpentibus, certis in *ſedibus* nonnunquam prodeunt. Qui ſi *ſimplices* ſint, *Phyſodes* dicuntur: Quò & *phlyctænæ flatulentæ* referuntur; ſi verò hoc fiat *crudo nutrimento*, vel *ſeroſo humore* ſimul accedente, *Oedemata* erunt, vel *Intumeſcentiæ*, *flatulenta* tunc dicta. Quæ uti ſponte *œdematum* inſtar à cauſa interna in variis *corporis* locis prodire poſſunt, ſic & ab *externis* aliquando oriuntur. Sicuti tractis nimiùm *capillis*, *cutem capillis* eo in loco ſublevatam ſuccedentibus *flatibus* aliquandiu inflatam permanere videmus. Atque ex *frigore*, *cutem* conſtringente, atque ſic elevante, tenuesque *humiditates* exprimente *manus*, & *pedes* intumeſcere.

Flatu[s] ſub cu[ti]culam [de]lati, ...

Sub *cuticulam* ſi ferantur, eamque in *veſicam* attollant, *ſero* mox exſudante, *Phlyctænæ* fiunt, jam non *ſimplices* ſed *flatulentæ* dictæ.

In *mu*-

In *muſculorum externorum* invicem incumbentium *ſpatia* ſi ferantur, illic quoque *prominentias*, quam diu hærent, *Spaſmum*que *flatulentum* dictum ſimul procreant, in quo *cauſas* illius expoſuimus.

Sub alias *membranas externas*, vel *perioſtia* in *nudis oſſium ſedibus* ſi *flatus* ſe inſinuent, *tumorem*que illic excitent, cùm ille *dolori* jungatur, in *doloribus* illis, à *flatibus* genitis, *cauſæ* horum ſunt explicatæ: In alias verò *ſedes interiores*, vel *cavitates*, ut *thoracis*, *capitis*, *uteri*, cùm alia potiùs *accidentia* procreet, quam *tumores* manifeſtos, de quibus hîc agimus, in illis horum facta eſt mentio.

Sub *cutem membranam*que *generalem cuti ſubſtratam adnexam*que in *colli anterioribus*, *flatum* irrumpentem, *tumorem* illum, quem *Bronchocelem* vocant, progignere, illud indicare videtur, quòd in ea *colli ſede cutis* elevata & diſtenſa appareat, & cùm pulſatur, *ſonum* aliquem, ac ſi *aër* tantùm ſubeſſet, edat. Cujus *aëris* ſeu *flatus* collectionis eo in loco non aliam *cauſam* eſſe exiſtimo, quàm *laxationem* ſeu *avulſionem cutis*, cùm *membrana* illa, quæ per *colli* eam *ſedem* expanſa, *craſſior* illic & *rubicundior* quàm alibi, à *ſubjectis aſperæ arteriæ muſculorum*que *colli anteriorum ſedibus*, ſpatiumque illic eo modo efficientis, in quod ob *fugam vacui aër* ſeu *flatus* è vicinis *locis* irrumpens, illud non ſolùm implendo, *cutem membranam*que in *tumorem* elevat; ſed & *continuatio* diſtendens, in *immenſum* tandem adauget. Unde non tàm *flatum*, quàm ejusmodi *divulſionem partium* inter ſe *fibris* naturaliter cohærentium, cauſam hujus *intumeſcentiæ* ſtatuimus, quam & meritò ob id, cauſsâ hujus *ſeparationis membranarum* ab invicem, ad *rupturas* referentes, *bronchocelen* quaſi *rupturam* ſeu *herniam gutturis*, vel circa *guttur* factam, appellarunt. Licèt plerique hunc *tumorem* à *pituita* à *capite* eò delapſa prodire cenſuerint, à qua tamen non fieri, uti neque ab illius *congeſtione*, quod veriſimiliùs eſſet, ſi à *pituita* naſceretur, *tumor* tenſus, nec *impreſſum* ſervans *veſtigium*, ſatis demonſtrat, uti & illud, quòd neque à *ſeroſo humore* prodeat; Qui & duo *humores*, ſi *affectum* hunc gignerent, & tam diu in hoc *diuturno affectu* ad dies vitæ uſque nonnunquam perſeverante, illic continerentur *putreſcentes*, alias inſuper *læſiones*, quas tamen minimè ſentiunt, procrearent. Atque *dyſpnœa* illa & *raucedo* quam patiuntur, non ab incumbente *humore*, ſed à *tenſione* illa quâ *laryngis* liberior *motus* impeditur, proficiſcitur. Non negamus interim *deſluxiones* uti in omnia *ſpatia* proferri poſſunt, etiam in hoc *affectu* aliquando eò delabi, *humiditates*que aliquas *excrementitias* illic quoque congeri, ſed *tumorem* hunc tamen minimè hæc efficere, cùm illis *humoribus* iterum ut in reliquis *defluxionibus* & *congeſtionibus* diſcuſſis, *tumor* nihilominus remaneat. Cæterùm *cauſam* hujus *avulſionis membranarum* præcipuam eſſe, *conatum* illum vehementem, quem *ſpiritu* retento, dum *excrementa* vel *fœtum* excludere nituntur; vel *buccas* inflando ad *flatum* fortem exſufflandum obeunt, non ſolùm quod inde ſubitò hoc eveniſſe viderimus, maximeque in *partu*, comprobat, ſed & *venarum jugularium colli tumor*, qui in *conatu* hoc ſe quoque offert, aliquomodo oſtendit, à quarum *venarum* non ſolùm *cutanearum majorum jugularium*, ſed & *vicinarum* aliarum *arteriarum* ſubſtratarum, in hoc *conatu* valido vel ſæpè & diu continuato, *membranæ* quibus intextæ ſunt, eo uti dictum modo tandem, quod tamen raro fit, ſeparari poſſunt, & cùm *ſpiritus* per eum in *venis* & *arteriis* adeò ſurſum in *collum* propellatur, ſine dubio & *flatus* in *ſpatiis* hinc inde contenti, inter *cutem* & *membranas* eò quoque propulſi, hac ratione quoque *divulſionem* hanc poſſunt efficere, vel promovere.

Pars aliqua è ſua *ſede*, *procidens*, extrorſumque delata, *tumores Hernioſos Celas* nominatos parit, eſtque hæc vel *inteſtinum* aut *omentum*, quæ hoc faciunt, quando è *peritonæi cavitate* ſub *cutem*; vel in *ſcrotum* prolabuntur. Cujus *procidentiæ cauſa*, cùm unà cum reliquarum *partium* veluti *uteri* & *podicis procidentiis* commodiùs ex-

plicetur, nos in *excretis* tum hujus tum aliarum *procidentiarum*, *cauſas* ſimul explicabimus.

Genera.

EXtuberantiarum diverſorum *generum curationem* diſtinguemus, primùm ratione *cauſarum*, à quibus hæ prodeunt, nimirum quatenus *intumeſcentiæ* vel *tumores* ejusmodi, potiſſimùm *originem* trahunt; Vel ab *humore pituitoſo*, quem nos *crudum ſuccum* vocamus, vel *ſeroſo*, vel *flatu*; Aut à *ſucco nutriente*, illisque vel ſeparatim, vel invicem permiſtis; Vel proút *tumores* à *lacte* vel à *ſanguine* aut *ſemine* proficiſcuntur. Quod verò illos *tumores* attinet, qui à *parte* aliqua *prolapſa* procedunt, & *Celæ* nominantur, cùm in illis *partium* harum aliqua fiat è *ſede* ſua, vel è *corpore excretio*, nos *curationem* eorum in *rejectis*, ubi de *procidentiis* agemus, quippe qui etiam ab *inteſtinorum* & *omenti procidentia* proveniunt, cum reliquarum *partium procidentiis* proponemus.

A' *crudo ſucco* ſeu *pituitoſo humore* ut vocant, præcipuè pronatarum *intumeſcentiarum* & *tumorum curatio*, accommodatur primùm *generali* totius *corporis intumeſcentiæ* indequæ natæ *Leucophlegmatiæ*; Poſtea *particulari* certarum *partium tumori*, *Oedemati*.

Leucophlegmatiæ curatio. *Leucophlegmatia* ſi *ſimplex* ſit, etſi totum *corpus* in ea *tumidum* fiat, in *aſcite* verò ſolùm *venter* & *pedes*, tamen facilius quam *aſcites* ſanatur, cùm minor hìc ſit *viſcerum læſio*, *imbecillitas*que hæc illorum *crudum ſanguinem* gignens, corrigi poſſit; difficilius ſi in *aſcitem* tendere videatur, & vixdum ſi illi jam copuletur. In *ſenibus* ægrè ampliùs ſanatur, etſi diu ſæpè protrahatur.

Inſtituenda *curatio* eo ferè modo, ſicuti in *cachexia*, cùm hæc illius ſit *principium*, & ab eadem *cauſa* in hoc *affectu* auctâ & diutiùs remanente, dependeant; *hepatis*que & *lienis imbecillitas* corrigenda, *cauſam* primùm amovendo, ſi à nimio *fluxu menſium*, *hæmorrhoidum* aut aliâ *hæmorrhagiâ* proceſſerit, dein *viſcera* hæc roborando. Si *obſtructio* adſit, ea aperienda ſolvendaque, *aperientibus* & *abſtergentibus* iis, quæ moderatè illud, ſi *fluxus* aliquis adhuc adſit *ſanguinis*, ne nimium illum concitent, efficiant; vel *validioribus*, ſi ab eo non ſit *periculum*, quæ ſimul & *menſes* ſi hi *ſuppreſſi* ſint, commovere poſſunt; hæcque omnia *internis exter_nis*que *remediis* perficiuntur. *Evacuandi* interim ſemper *crudi humores* & *aquei*, qui in *primis viis*, *ventriculo*, *inteſtinis* & *venis*, dein etiam in *corporis habitu* coacervantur, tum *purgantibus* per *alvum*, tum per *ſudores* & *urinas* exhibitis: Tum etiam *extrinſecùs* admotis, *locis* maximè *tumentibus*, quæ *materiam corporis partes* imbuentem, diſcutiendo abſumendoque exhauriant. In *leucophlegmatia* verò, in qua ſimul *ſeri* copia coacervatur, vel ea cui *aſcites* jungitur, *curatio* ferè eadem quæ *aſciti*, in educendâ abſumendaque *aqua* debetur, *cauſæ* interim ratione, *remedia* huic quoque accommodando. Cæterùm *remedia* quæ in *curatione anaſarcæ* uſurpantur, ſequenti modo erunt dirigenda.

Purgationes inſtituuntur ad *ventriculum* potiſſimùm repurgandum à *cruditatibus* & *obſtructiones* reſerandas, *abſtergentibus* & *purgantibus*, ſicut in *cachexia* ejuſmodi *purgationes* deſcriptæ ſunt, admiſtis *hydragogis*, ſi *ſeroſa* ſit *leucophlegmatia*, ſequentibus modis.

Decoctum: ℞.*rad.Aperitivarum* iiij. vel v. *an.* ℥.j. *rad.Iridis*, *Enulæ an.* ℥.ß. *rad.Aſari* ʒ.ij. *cort. rad. Capparum*, *cort. medij Fraxini*, *cort.Tamar. an.* ʒ.vj. *Liquiritiæ* ℥.j.ß. *Cichorij* cum *radice*, *Endiv. Chamæp.Capill.Veneris*, *Eupatorij*, *Fumariæ*, *Lupul. an.* M.j. *Abſinthij*, *Thymi an.* M.ß. *florum Sambuci*, *Geniſtæ*, *Tamaricis an.* P.j. *Paſſul. enucl. paria* X. *ſemin. Aniſi*, *Fœniculi ana* ʒ.j.ß. *ſemin.Endiviæ*, *Portulacæ*, *Cuſcutæ an.* ʒ.j. *ſeminum quatuor frig.Majorum* ʒ.ij. *Polypodij* ℥.j.ß. *foliorum Sennæ* ℥.ij. *Epithymi* ℥.ß. fiat decoctio, & incolatur. infunde *Agarici trochiſc.* ʒ iij. *Rhabarbari* ℥.ß. fiat expreſſio, adde *ſyrupi Roſarum ſolut.* ℥.ij. vel *ſucci Roſar.* ℥.j *Sacchari q.ſ.* fiat *Apozema* pro v. vel vj. vicibus, aro-

aromat. *Cinamom. Spicâ, Schœnantho* & *Santalis*. Quod ſi per vices eo uti magis conveniet, fiat *Syrupus* auctâ *quantitate Sacchari*, mediæ vel perfectæ decoctionis.

Huic *ſyrupo* quoque addi poſſunt in *ſeroſa* præſertim *leucophlegmatia, folia Soldanellæ*, vel *Mercurialis, ſemen Carthami*, &c.

Vinum: ℞. *radicis Cichoreæ* ℥.j.ß. *radic. Fœniculi*, *Iridis an.* ℥ j. *radic. Enulæ* ℥.ß. *radic. Aſari* ʒ.ij. *corticis Tamaricis* ℥.j. *Abſinthij, Chamæpit. Eupatorij*, *Thymi*, *Epithymi ana* ʒ.ij. *ſummit. Centaur. minoris, florum Cordial. ſeminis Apij veri* ſeu *Petroſelin. Fœniculi ana* ʒ.j. *foliorum Sennæ* ℥.j.ß. poſſunt & addi *fol. Soldanellæ* ʒ.j. *Agarici trochiſc. Rhabarb. elect. ana* ʒ.iij. *Spicæ* ℈.j. Infundantur in *Vini ſ. q.* Pro quinque doſibus.

Potio communis: ℞. *Rhabarb.* ℈.iiij. *Agarici troch.* ʒ.j. *Spicæ gr.* vj. macerentur in *Vino albo*, & poſtea affuſâ *aquâ Abſinthij* vel *Centaurij*, fiat expreſſio, adde aliquantum *ſyrupi roſar. ſolut.* vel alterius *elect. ſolutivi*, ſi *fortiorem* eſſe velimus, vel cum *decocto* alicujus *Medicinæ*: vel in *ſeroſa*, cum *decoctione Mercurialis* vel *Soldanellæ*, fiat *potio*.

Pilulæ, Electuaria, Tabulæ purgantes in *Cachexia* deſcripta, hìc quoque locum habent, addendo ſimul quæ *aquas* ducunt in *ſeroſa leucophlegmatia*.

Clyſmata quæ *fæces* educant, ſtimulent & abſtergant, *flatus*que diſcutiant, locum quoque habent. Quale hoc erit: ℞. *herbarum Emollitiv trium* vel *quatuor ad* M.iij. *Mercurialis* vel *Betæ*, *Pulegij*, *Calaminthæ ana* M.j. *florum Chamomillæ*, *Sampſuchi*, *Centaur. min. ana.* P.j. *radic. Iridis*, *Enulæ*, *Aſari ana* ℥.j. *ſeminum Fœniculi*, *Carui* vel *Cymini ana* ʒ.ij. fiat decoctio in *aqua* vel *decocto Hordei* ſeu *Cicerum*, diſſolv. in *ſ. q. Benedict. Laxat.* vel *Hieræ* ℥.ß. *olei Rutacei*, *Anethini an.* ℥.j.ß. *Salis* parum, fiat *Clyſter*.

Poſſet in *decocto* etiam addi *Abſinthium*, *Majorana*, *Camæpitys*, *flor. Roſmarini*, *Stœchados* vel *Lavandulæ*, *Geniſtæ*. Item *Agaricus trochiſc.* & in eo diſſolvi *Muria*, *Urina*, *Lixivium*, atque alia quædam *laxativa* & *Olea*.

Abſtergens Clyſter minùs operoſus: ℞. *Urinæ pueri* ℔.j. cui & *Lixivium* addi poteſt, *olei de Lilio* vel *Chamomill* ℥.ij. fiat *Clyſter*.

Vomitus ventriculum repurgando, ubi principium *cruditatis* eſt, ad eam impediendam cum cæteris adjuvat; Qui promovetur iiſdem quæ in *ventriculi affectibus* dicta ſunt.

Venæ ſectio, ſi *menſes* retenti ſint in *fœmineo ſexu*, uti ferè fit, illorum provocandorum causâ in *pedibus* fieri poteſt. Aliàs etiam in *conſuetis* & *crudo ſanguine* repletis, ſi concedatur, cùm per eam illius *portionem* evacuari nobis cùm effluit *crudus*, maximeque cùm concreſcit talis apparens oſtendat, prodeſſe eo nomine, vel ſaltem non multùm obeſſe poterit, cùm ſi non nimiùm *larga* fiat, adeò *viſcera* refrigerare nequeat.

Sudorum provocatio, cùm multùm abſumat de *aquoſis humoribus*, tàm ex *habitu corporis*, quàm è *venis*, convenit admodùm, per eosque ſæpè *tumor* mox decreſcit. Qui, ſi ferri poſſint, *Exercitiis* eliciendi, adhibitis *frictionibus* indies, repetitis vicibus; quæ & ſolæ *materiam* diſcutiunt.

Vel provocantur per vices exhibitis, ut *decocto Guajaci*, addito *Saſſafras* cùm *fœnulaceum* habeat *ſaporem*: Vel aliis non tamen immoderatiùs hoc molientibus.

Vel datur hoc *decoctum*: ℞. *ſeminis Milij excort.* ℥.ij. *Aquæ fontan.* ℔.ij. coquantur donec *quatuor* vel *quinque unciæ* ſuperſint, huic colaturæ adde *Vini albi* tantundem; Bibat *hydropicus calidum*, mirè *ſudores* elicit.

Syrupus S. Ambroſij nominatus, ſimili ferè modo paratus, exhibitus, idem efficit, *pueris*que *hydropicis* gratus & utilis.

Sudatorium aliud: ℞. *Theriacæ* ℥.j.ß. *Calami aromat. quartarium* j. decoquantur bene tecta in *Menſ.* j.ß. *Vini rubri* conſumpt. tertiæ partis: Bibat *noctu* cubitum iturus *hauſtum*, calidè, & totidem manè; ſudet.

Aquas theriacales aliqui quoque propinant.

Rob de Sambuco & *Ebulo* vulgus uſurpat, diſſolutum cum *aqua* convenienti, quæ cum decocto *Milij*, vel aqua *florum Iridis*, vel *Cardui benedicti* ſumi poſſunt.

Alterantia ad *viſcera* roboranda, *obſtructiones* ſolvendas, *urinas* promovendas, ut per eas quoque aliqua fiat ab hiſce *viſceribus* evacuatio, dein & ad *durities*, ſi illæ quoque adſint; uti aliquando in ea quæ *aſciti* copulatur, emolliendas, varia exhibentur. Qualia pleraque in *cachexia* in *alterantibus* copiosè, & quo pacto hæc pro ratione *cauſæ* diverſitatis ſint dirigenda, ſunt expoſita. Seligenda è ſingulis, cùm magis *pertinax* ſit *leucophlegmatia* quàm *cachexia*, *efficaciora ſcopo*que *accommodatiora*, tum ex illis quæ bibuntur, ut *decoctis, ſyrupis, ſuccis, vinis, aquis ſtillatitiis, oleis, lixiviis, urinis, aquis naturalibus*, inter quas tamen *aquarum atramentoſarum* diuturnior & copioſior *potus*, non niſi diligenti *cautione* adhibitâ, concedendus, & ſi *ventriculi* vel *hepatis* magna adſit *imbecillitas* vel *refrigeratio*, inhibendus. Item ex illis quæ in *ſubſtantia* ſumuntur, veluti quæ in *cibis* vel *condimentis conſervis, pulveribus, ſpeciebus* uſitatis, vel aliis miſtis *potionibus, electuariis, pilulis* exhibentur, è ſingulis convenientia deſumenda, hicque etiam uſurpanda.

Quibus & ſequentia ſubjungi poterunt, in quibus & *ventriculi*, ut illius quoque *concoctio* promoveatur, *cruditas*que vitetur, habetur ratio.

Decoctum conveniens: ℞ *radicum Aperitiv. aliquarum ad* ℥.j.ß. *Filipendulæ* ℥.j. *herbarum Eupatorij, Capillarium, Chamædr. Chamæpit. Cuſcutæ, Majoranæ ana* M.j. *Hyſſopi* M.ß. *ſem. Aniſi, Fœniculi ana* ʒ.j. *florum Sambuci* P.j. fiat decoctio, addendo parùm *Vini, aromat. Cinamom. Spicâ, Schœnantho*, addendo *Saccharum*, fiat *Apozema*; Pro aliquot vicibus. Si ſimul laxandum, additur *ſem. Carthami* & *Polypodium.*

Vinum ex infuſione horum fieri poteſt, & illius loco uſurpari.

Vel hæc *decoctio* à quibuſdam experta: ℞. *granorum Juniperi* ℔.ß. *rad. Enulæ, Bryoniæ ana* ℥.ß. *herbarum Thymi, Majoranæ, ſummit. Roſmar. Rutæ, Artemiſiæ ana* M.ß. coquantur in ℔.iiij. *Aquæ*, dulcoretur, aromatiſetur: Bibat aliquoties.

Aliud: ℞. *Rhapontici* ℥.ij. *herbarum Abſinthij, Marrubij, Ceterach ana* M.j. coquantur in *Aqua* & *Vino*, ad conſumpt. tertiæ partis.

Aut decoquatur hoc pacto *radix acori veri, Pulegium* & *Hedera.*

Syrupus de Abſinthio inter alios, *cruditatis* causâ probatur, uti & *de Betonica*, qui ex *ſucco* illius cum *ſaccharo* decoctus ſit.

Aquæ item *Abſinthij* & *Betonicæ* eodem nomine, cæteris *aperientibus* miſtæ probantur: Uti & *Enulæ, Majoranæ, Menthæ*, &c.

Pulveres ſtomachici aperitivis quoque miſcentur; *Diacalaminthæ, Diagalangæ, Aromat. roſ.* & *Cordiales* in *imbecillitate virium*, de *Gemmis* & ſimiles.

Ad *concoctionem* juvandam, & *pulveres poſt cibum* ſumendi, *poſt paſtum* nominati, quandoque aſſumuntur.

Conſervæ & *condita Betonicæ, Acori veri, Zingib. Majoranæ, Stœchados, Roſmarini, Corticum citri, concoctionis* causâ & *virium, Bugloſſi utriusque*, hisque affines cæteris miſcentur.

Vel fiat talis: ℞. *Conſervæ flor. Cichorij, conſer. rad. Apij, ana* ℥.j. *conſ. rad. Iridis, conſ. Majoranæ, florum Betonicæ* & *Bugloſſi ana* ℥.ß. *Laccæ* ℈.ij. *Coralij* ʒ.ß. *Cinamomi* ʒ.j. *Galangæ ſemin. Fœniculi ana* ʒ.ß. *Spicæ nardi* ℈.ß. *cineris Inteſtinorum* & *pellicularum Ventriculi gallinæ* ℈.j. cum *ſyrupo de Radicibus* vel alio, fiat *electuarium*: Capiat ſuperbibendo *aquas*. Si *hepar Lupi præparatum* addatur, magis appropriatum eſſe creditur.

Vel: ℞. *Conſervas prædictas*, addendo *ſpecierum Trionſantalon* vel *Diarrhodon* ʒ.ß. *Diagalang. Dialaccæ ana* ℈ j. *cinerum pellicul. ventriculi* vel *inteſtinorum Gallinæ* ℈.ß. miſce: Pro *electuario.*

Multum etiam juvat in hoc *affectu*, ſi hisce prædictis *conſervis*, *pulvis* meus *cachecticus* ſuprà ſub *diſcoloratione* in *cachexiæ curatione* deſcriptus, quoque miſceatur.

Electuarium vel *miſtura utilis*: ℞. *radic. Ireos* ʒ.ij. *Amygdal. amararum* ℥.j.ß. *ſeminis Aniſi, Fœniculi ana* ʒ.j. *Sacchari* ad *pondus omnium*, fiat *Mixtura.*

Pilulæ efficaces quæ & *menſes* ſi *ſuppreſſi* ſint, provocant, *urinas* ducunt & *durities* emolliunt: ℞. *Rhabarb.* ʒ.j.ß. *rad. Gentianæ, Ariſtolochiæ,*

chiæ, Rubiæ, Coſti amar. ana ʒ.j. *ſem. Apii, Ammeos, granorum Juniperi ana* ʒ.ß. *Schœnanthi, Spicæ ana* ℈.j. *gummi Laccæ* ʒ j.ß. *Maſtiches* ʒ.ß. cum *ſucco Ireos* vel *Eupator.* fiat *maſſula pilular.* vel additis *Amygdalis amaris*, fiant *trochiſci.*

Ejusdem *efficaciæ* & potenter *deobſtruentes*, ſunt *Pilulæ de Gentiana* ſequenti modo paratæ: ℞. *Extractorum Gentianæ* ʒ.j. *Centaurij minoris, Cardui benedicti ana* ʒ.ß. *Rutæ, Abſinthij ana* ℈.j. *pulveris centaurij minoris* ℈.iiij. *Trochiſcorum de Myrrha* ʒ j.ß. *de Eupatorio, Capparibus ana* ʒ.j. *de abſinthio* ʒ.ß. cum *Elixir. Proprietat.* fiat *Maſſa pilularum:* Doſis ℈.ij. *ad* ʒ.j.

Aliæ adhuc *efficaciores:* ℞. *Rhab. rad. Rubiæ, Valerianæ, Aſari ana* ʒ.j. *foliorum Sabinæ, Majoranæ, ſeminum Apij veri & Paludapij ana* ʒ.ß. *Spicæ* ℈.ß. *Cantharidum abruptis alis tenuioribus n.* xij. *Gummi ammon.* diff. in *Aceto fortiß.* ʒ.j. cum *ſyrupo de radicibus* fiat *maſſa:* Capiat à ʒ.ß. *ad* ʒ.ij. ſuperbibendo parùm *decocti Cicerum & ſemin. Melonum.*

Vel: ℞. *pulverem prædictum* cum *Gummi* diſſoluto, adde *Amygd. amar. excort.* ℥.j.ß. *ſeminis Melonum mund.* ʒ.ij & cum *ſyrupo de Eupatorio*, vel *radicum*, vel *ſyr. Ireos* fiat *electuarium:* Capiat ʒ.j. ſuperbibendo *decoctum Cicerum & Petroſelini.*

Externa remedia hepatis vel *lienis affectorum* causâ, eadem quoque quæ in *cachexia* declarata ſunt, in hoc caſu competere poſſunt, tàm *inunctiones* quàm *emplaſtra*, *fomenta* & aliæ *applicationes*, eligendo ea pro ratione *cauſæ.* Quibus & *ventriculo* quoque accommodata addi poſſunt ſequentia.

Epithema hepatis regioni applicandum: ℞. *rad. Apij* ℥.j.ß. *rad. Aſari* ℥.ß. *Abſinthij* M.j. *flor. Bugloß. Borrag. Sambuci ana* P.j. *ſeminum Cuſcutæ* ʒ.ij. *Endiviæ Acetoſæ ana* ʒ.j. *Santal. omnium ana* ʒ.j.ß. *Spicæ nard.* vel *Caſſiæ lign. Schœnanthi ana* ʒ.ß. decoquantur in *Vino & Aqua:* Pro *fotu regionis hepatis.*

Poteſt & *Cerato ſantalino* illiniri *regio hepatis.*

Ventriculus ad *cruditates* impediendas ſic inungatur: ℞. *olei Abſinthini, Menthæ ana* ℥.j. *olei Maſtichini* vel *Cydoniorum & Nardini ana* ℥.ß. *Maſtiches* ʒ.ij. *Santali, Cyperi ana* ʒ.j. *Caryoph.* ʒ.ß. *Ligni Aloës* ℈.j. *Ceræ q. ſ.* fiat *Unguentum.*

Vel inungatur *oleo Nardino* compoſito.

Emplaſtrum ad idem fit, miſcendo prædictis, *pulv. Abſinthij*, *Menthæ*, *Maſtiches*, atque inſpiſſando augendoque *Ceram*, addendo *Galliam moſch.* Vel utatur *emplaſtro prò ſtomacho.*

Ad *tumida loca*, ut ſubſideant, nonnunquam applicantur quædam *diſcutienda*, & ſi *ſeroſus humor* redundet, eum *abſumentia*, multaque ex illis quæ in *aſcite* expoſita ſunt, convenientia: Veluti ſequentia.

Balneis humidis & ſiccis ſeu *ſtuphis ſudor* quoque elicitur *materia*que abſumitur, *tumidæ*que *partes* ſubſident, majorique ſucceſſu hîc quàm in *aſcite* uſurpantur; Ex iisdem ut illic oſtenſum, parata.

Immerſio corporis univerſi, *capite* dempto, in *arena* vel *cineribus*, ut in *aſcite*, hîc quoque majori fructu operabitur.

Fotus partium tumidarum ex *lixivio*, uti illic quoque demonſtratum, convenit.

Faſciis in *Lixivio* vel *Oxymelite* madefactis involvantur *partes tumidæ* diebus aliquot.

Cataplaſmata ex *ſtercoribus* ut dictum præparata idem præſtabunt.

Sacculi illic quoq; poſiti applicari poſſunt, additis etiam aliis *diſcutientibus* calidis.

Regimen quod attinet; *Aër* ſit *conveniens*, *temperatus*, non *udus* ſed *ſiccior* potiùs.

Cibus euchymus, eupeptus, conditus calidis exiccantibus ventriculo accommodatis.

Carnem Hericij comeſtam *leucophlegmaticis* prodeſſe ſcribunt.

Vigiliæ, *affectus animi*, ſiccando, prodeſſe creduntur, ſed debilitando plus obſunt.

Oedemata tam ea quæ *circumſcripto tumore*, maximè circa *genua & humerum* ſe offerunt, quàm ea quæ *diffuſo* nec ita *collecto* per *pedes* aut *brachia tumore*, *œdematoſo* dicto occurrunt, à *ſucco crudo ſimplici* vel *ſero* permixto progreſſa, difficulter, cùm ſit *ſubſtantia carnis* aucta, cedunt, ſæpeque ad *dies vitæ* permanent. *Oedematis & tumoris œdematoſi curatio.*

Quorum *curatio*, per *generalia* in quibus totius

tius *corporis* habetur ratio, *remedia*, & *particularia tumoribus* tantùm hiſce accommodata, perficienda.

Generalis cura, quæ totum *corpus* reſpicit, pro ratione *cauſæ* dirigenda, ut *crudi* illius *ſucci* proventus impediatur, qui ſi *vitio viſcerum concoctioni* deſtinatorum, ut *ventriculi*, *hepatis* vel *lienis* generetur, tunc quia *cachexia*, ſimul juncta erit, quæ *particulares* potiùs ejuſmodi *tumores* in *peculiaribus partibus* erumpentes, quàm *generalem* totius *corporis* in *anaſarca*, ut aliàs facere ſolet, parit, *curatio* ea quæ in *cachexia* expoſita fuit, primùm erit inſtituenda, atque *victus ratione* idonea *evacuationibus*que decentibus, per *alvum* per *ſudores* factis, uti illic oſtenſum, perficienda, *viſcerum*que *imbecillitati* aut *morbis* aliis occurrendum, antequam *particularem curam* huic *tumori* adhibeamus. Quòd ſi verò *ſuccus* ille *crudus œdemata* hæc proferens, ex *partis* quam occupat & nutrit, malâ *conſtitutione* illic congeſtus prodeat, tunc habitâ ſaltem ratione *corporis conſtitutionis*, ut laudatus *ſanguis* gignatur, *corpus*que purum ſit, unde faciliùs *curatio* procedit, *generalis cura* erit *particulari* præmittenda.

Particularis cura quæ *œdematibus* accommodatur, perficitur ab initio & in augmento illis, quæ *ſuccum*, hæc *loca* nutriendo auctiora reddentem, aſtringendo premendoque repellant, ſicque *incrementum* impediant. Atque ubi *œdemata* jam nata fuerint, quæ ſiccando digerendoque eum abſumant, ſicque *tumores* hoſce diſſipent, additis illis quæ præterquam quod id præſtant, *partem imbecillem* & *laxam* ſimul roborant: Vel quæ per *manifeſtas aperturas nutrimentum* ipſorum exhauriant: Vel ſi in *abſceſſum* deſinant, quod rariùs fit, quæ eum maturent, maturumque aperiant, tandemque ut *ulcus*, ſanent: Quæ omnia ſequentibus peraguntur.

Adhibemus *fotus œdematibus*, vel *balnea* ſi amplum ſpatium occupent, ut *partes* illis immergi queant.

Fiuntque ab initio *fotus* ad repellendum cum *ſpongia*, quæ ſi *recens* haberi poſſit, magis aſtringere creditur, immerſa in *Poſca* hoc eſt *Oxycrato*.

Vel cum *Aceto fortiſſimo* contemperato cum *Aqua extinctionis ferri*, aliáve *aſtringente*.

In *progreſſu* fiat *fotus* ex *Aceto* & *Lixivio*, vel *Aquâ ſalsâ* arte factâ, vel à *natura* productâ.

Poſtea ubi *tumores* jam excreverunt, *Aqua ſalſa* ſola, vel *Nitroſa thermarum* conveniet, in qua immergantur *partes œdematoſæ*, vel foveantur.

Vel fiant hæc ex *Lixivio* transcolato per *cineres* communes, vel *ſarmentorum Vitis*, aut *ligni Quercus*, *Ilicis*, *Fagi*, *Salicum*, *Ficus* vel *Oſſium combuſtorum*.

Fortius fit, ſi *Alumen*, *Sal* vel *Nitrum* in eo diſſolvas, vel illi incoquas: Nonnunquam & *Acetum* addas.

Digeret ſimul *partem*que roborabit, ſi de *plantis* ſequentibus aliquæ incoquantur: Veluti *rad. Ebuli*, *Acori veri*, *Lapathij*, ex *herbis odoratis*, *Salvia*, *Roſmarinus*, *Majorana*, *Betonica*, *Lauri folia*, *Calamintha*, *Origanum*, *ſummitates Juniperi*, *Ruta*, *Sabina*, *Artemiſia*, *fl. Lavandulæ*, vel *Stœchados*, *Chamomillæ*, *ſemina Lupinorum*, *Fabæ*, *baccæ Juniperi*, conquaſſata, aliæve *arthriticæ calidæ*.

Unguenta poſt *fotum* adhibentur; fitque tale repellens à principio: ℞. *Boli* vel *Terræ alt. pingu.* ℥ ß. *Aloës* ʒ.iij. *Acaciæ*, *Sanguinis draconis ana* ʒ.ij. *radicis Cyperi* ʒ.j. *Croci* ʒ.ß. *Aceti* ℥.j.ß. *olei Roſacei* ℥.iij. *Terebinthinæ q. ſ.* fiat *unguentum*, vel additâ *cerâ*, *Ceratum*.

Aliud in *progreſſu* admovendum: ℞. *Sulphuris vivi* ʒ.iij. *Salis gemm.* ʒ.ij. *Cinerum communium* vel *peculiarium plantarum* ʒ.j. *farin. Fabarum* ℥.ij. *Aceti fortiſ.* ℥.j. *olei Nucum* & *Terebinth. q. ſ.* fiat *Unguentum*. Poteſt & addi *ſuccus Caulium*.

Emplaſtrum etiam quod *tumorem* univerſum complectatur geſtandum: ℞. *Ladani* ℥ j.ß. *Thuris* ℥.j. *Styracis cal* ℥.ß *Sulphuris vivi* ʒ.vj. *Aluminis*, *Salis nitri ana* ʒ.ij. *pulv. Uſneæ quercinæ*, *Iſatidis*, *Cinerum communium* vel *prædict. ana* ʒ.j. *rad. Acori*, *Spicæ ana* ʒ.ß. *Croci* ℈.j.

ſter-

ſtercoris Vaccini exic. ʒ.ij. pulvis omnium excipiatur Aceto, & cum parùm rurſum ſiccatus fuerit, adde Tereb. fæcis olei Rutacei vel Liliorum, fiat emplaſtrum.

Uſitata ſunt emplaſtra ad hanc rem, Diachylon ireatum, Ceroneum, Diachalciteos.

Cataplaſma digerens tale fiat: ℞. rad. Liliorum vel Althææ, Bryoniæ ana ℥.iij. rad. Cucum. aſinini ℥.ij. rad. Ebuli, Lapathij ana ℥.j. foliorum Salviæ, Rutæ, Tamaricis vel Sabinæ ana M.j. coquantur in aquæ Pluvialis & Vini æquis partibus addendo ſub finem Aceti ℥.iij. contundantur, adde farinæ Fabaceæ vel Orobi ℥.ij. farin. Lupinorum ℥.j. Cinerum ſupradict. pro lixivio ℥.ß. Stercoris vaccæ exiccati ʒ.vj. Salis ℥.ß. Fermenti ℥.j.ß. Axungiæ porci ℥.iiij. olei Chamæmelini, Cheirini ana ℥.iij. fiat Cataplaſma.

Poſſunt hiſce quæ decoquuntur addi etiam Limacum caro; Item ſucci loco plantarum illarum, ut Ebuli, Lapathij aliive, ut Fœniculi.

Argilla, cum cineribus oſſium inprimis humanorum, addito bolo & tantillo croci, cum aquis Plantaginis & Solani in formam Cataplaſmatis redacta & tepidè applicata, in hoc affectu, magnæ virtutis eſt.

Sacculi diſcutientes etiam adhibiti, aliquid præſtant, pulveribus idoneis referti. Vel aſperguntur pulveres Spongiæ ſiccæ, vel madefactæ in liquore aliquo & cum ea ſic tumori alligantur.

Fiuntque ex Salvia, Roſmarino, Betonica, ſeminibus Carui, Dauci, Fœniculi, &c. Adiantum generationem œdematum impedire cenſetur, appoſitum.

Applicationes aliæ ad maturandum, ſi in abſceſſum vergat, eædem quæ in abſceſſus cura expoſitæ fuerunt, hîc quoque uſurpari poſſunt.

Faſciis vincire & ſtringere locum ubi œdema enaſcitur, admodùm ipſius incrementum prohibet.

Frictio quoque diſſipat, eoque magis, ſi adhibito Oxyrrhodino & Sale fiat.

Scarificatio vel cauteriſatio actu potentiáve operans, in pluribus locis œdematis, illud quoque minuit. Vel ſi veſicatorium illi ex cantharidibus aliiſve paratum adhibeatur.

Palpebrarum œdemata, in quibus palpebræ hoc pacto in tumorem elevantur, ſimili ratione uti cætera curantur, tum per generalia præſidia, ſi corpus humiditatibus ſcateat, tum topica, ea tamen hîc eligenda & palpebris ſic accommodanda, ne oculo noxam inde afferamus, quare tunc tutiùs utimur inunctionibus ſpiſſioribus, ne in oculum defluant, vel emplaſtris ut hæreant, palpebris admotis, quæ ab initio repellant & poſtea digerant. Vel ſi fotu uti velimus, ad id quoque præſtandum (omiſſis illis acribus ex aceto, ſale & lixivio paratis, vel cautè cum ſpongiola adhibitis, potiùs cùm digerere volumus) illo utamur, qui in viſus imbecillitate fuit deſcriptus: Vel inungendæ palpebræ inunctione illic quoque expoſitâ. *Palpebrarum œdematum cura.*

Cui & ſequens poteſt adjici: ℞: Gallarum vel Nucum cupreſſi ʒ.ij. Cymini ʒ.j. Aloës, Myrrhæ ana ʒ.ij. Croci ℈.j. Mellis q.ſ. fiat Unguentum vel Emplaſtrum ſupra palpebras oculo clauſo imponendum.

Laudantur & folia Amaraci, Ricini & Alſines, tuſa cum polenta appoſita.

A ſeroſo humore potiſſimùm prodeuntium intumeſcentiarum & tumorum curatio, primùm in ea quæ generalior eſt intumeſcentia, mediæ corporis ſedis inferioris, Hydrope aſcite; Dein in peculiari Intumeſcentia pedum, & tumore in inguine, qui in ſcroto occurrit Hydrocele; Poſtea & in ventre ubi tumor aquoſus in mulieribus inſtar Hydroceles, & juxta umbilicum Hydromphalo, & in capite Hydrocephalo, & in palpebris ipſarum Inflatione; Poſtremò & parvis aquoſis puſtulis Phlyctænis, inſtituetur.

Aſcites hydrops, ſi ab hepatis aut lienis ſubſtantiæ ſoluta continuitate, à ſiccitate vel duritie aut ſcirrho, vel tumore alio, vel ulcere, aut omnimoda corruptione, aut contuſione vel vulnere proficiſcatur, cùm ægrè hæc reparari poſſint, incurabilis ferè exiſtit; Uti & ſi à renum ejusmodi læſionibus, vel ureterum & veſicæ diſruptione prodeat; Aut à venarum meſeraicarum, cum omento & meſenterio ruptura, exo- *Aſcitis hydropis curatio.*

ſione, *ulceratione* & *corruptione*, *immedicabilis* quoque plerunque exiſtit *morbus*. Quòd ſi verò à nimia *ſeri copiâ*, in *venæ portæ* vel etiam *cavæ* ductibus coacervatâ, & ex illis in *abdomen* exudante, vel per *anaſtomoſin* extillante, prodeat, *curationem* admittere poteſt, modò non hujus *collectionis*, omnimoda *hepatis* vel *renum imbecillitas*, quæ reparari ampliùs nequeat, vel uterque *ureter* adeò *obſtructus*, ut reſerari non poſſit, quod *rarum* eſt, in cauſa ſint, vel *aqua* in *abdomine* diutiùs retenta, jam *viſcera* vel *omentum* & *meſenterium*, cum *venis* illis intextis, ut ſæpè fit, infecerit. Quibus obſervatis, ſi de *cauſa* conſtet, eò audaciùs aliquid prædicendum, ſin ea nos lateat, uti ſæpè fit, vel de ea dubitemus, dubiè quoque reſpondendum. Inprimis ſi *urina* admodum *rufa* ſit, *malum* erit, ſi *cruda* & *alba*, *major* erit *ſpes*.

In *curatione hydropis aſcitis*, *cauſæ* primùm erit habenda ratio, quæ ſi à *viſcerum hepatis* & *lienis imbecillitate*, *refrigeratione*, *obſtructione*, *duritie*, *ſcirrho*, *tumoréve* alio *duro*, procedat, *curatio* in *cachexia* potiſſimùm, partim etiam *ictero*, quæ ab iiſdem cauſſis nata, *hydropem* præceſſerunt, copiosè explicata fuit, adeò ut non opus ſit hîc eam repetere. Uti & ſi à *calore* & *ſiccitate* horum *viſcerum hydrops* originem traxerit, in *cachexia*, cujus quoddam *genus* quoque illum præire ſolet, ſimiliter *curatio* fuit propoſita. Quòd ſi verò ob *imbecillitatem renum* potiùs accidat, vel *ureterum* omnimodam *obturationem*, *remediis* quæ in *mictione ſuppreſſa* præſcripta, huic *ſeri* retentioni & coacervationi in *venis*, occurremus. Quibus ſic inſtitutis, illicò quoque ad *aquam* ex *abdomine* educendam, antequam *viſcera interna* corrumpat, omne ſtudium convertemus; per *alvum* eam educendo, per *urinas*, per *ſudores* eam exhauriendo, & niſi hæc ſuccedant, etiam per *manifeſtas ſectiones* & *aperturas*, vel *externas applicationes*, quæ haſce *aquas* abſumant, illud moliendo. Quod & in *pedibus* ſimiliter faciendum, tum ut illorum quoque *tumor* ſubſideat, tum ut illic effluente *aquâ*, illa quoque quæ in *abdomine* exiſtit, in illius locum ſuccedens, ac eo ex parte per hanc *viam* evacuetur; *ſcroto*que ſi illic *aqua* quoque conſiſtat, quæ eam conſumant, *extrinſecus* apponenda erunt.

Cæterùm in aliis *cauſis*, quas avertere difficile vel impoſſibile, ut *viſcerum ſolutâ continuitate*, ex *ſiccitate* nimia à *calore* contractâ, *refrigerantibus* & *humectantibus* potiùs quàm *calidis* & *ſiccantibus*, quibus aliàs in omnibus ferè *hydropis cauſis* uti ſolent, hanc emendare, uti in *cachexia* eo modo quoque genitâ, expoſita ſunt, ſtudebimus; & in *duritie* ac *ſcirrho* horum *viſcerum tumore*que, ea, *remediis* in *cachexia* ſimiliter expoſitis, emollire conabimur; quæ tamen ad *præcautionem* in *hydropis metu* plùs efficient, cùm ubi invaluerint, ea vix ampliùs queamus corrigere; Uti neque ſi *gravior læſio* aut *corruptio* hæc *viſcera* aut *vaſa* infecerit. In quibus tamen *deſperatis cauſis*, nihilominùs ad *ſymptomata* lenienda, *aquas* quoque ex *ventre* & *pedibus* educere, iiſdem vel etiam *extremis remediis* tentabimus, ut ſic *dyſpnœa* minùs illos gravet, & ne *aqua* retenta, ob *moram* & *perniciem* ſummam quam acquirit, *viſcera interna* lædendo, *graviora* illis pariat *accidentia*, & in *pedibus* ſpontè vel *aperturâ* priùs factâ erumpendo, illic *inflammationes* & *gangrænam*, unde miſerè ſæpè ante *obitum* affliguntur, procreet. Hæ autem omnes *operationes* per ſequentia *remedia* perficiuntur.

Purgantia in *aſcite*, tum *obſtructionibus ſolvendis*, tum *aquæ educendæ* per *alvum*, accommodantur. E quibus quæ causâ *obſtructionum* uſurpantur, potiſſimùm in *viſcerum obſtructionibus*, à quibus *cachexia* & *icterus* oriuntur, ſi hæc *hydropi* jungantur, convenient. In *hydropis* verò aliis *cauſis*, ideò, quod & illa *aquarum dejectionem*, *naturam* ſolicitando promovent, cùm nulla *liquida excretio* ſine *ſero* fiat, competere poſſunt, & cùm hiſce *viſceribus* multa *appropriata* recipiant, eo nomine in horum *læſionibus* etiam tum per ſe, tum reliquis *fortioribus* permiſta, uſurpari; tutiusque quàm ea, quæ tantùm ad *aquæ expur-*

purgationem exhibentur, *Hydragoga* dicta, cùm illa *naturam* illiusque *facultatem expultricem*, ſi magnam *aquarum* copiam profundere debet, admodùm commovere & irritare debeant, ob quam & cauſam *acri* & *adurente vi* quâ illud faciunt, *corpus*, niſi ritè & præparatè adminiſtrentur, facilè accendunt, & *ventriculum inteſtina*que rodunt & adurunt. Hæc proinde non niſi cautè, ſi alia non proficiant, tanquam *extrema remedia* tentanda, ſi fortè per ea, *natura* commota, non ſolùm *aquam* eam, quæ in *venis proximioribus* vel *diſtantioribus* adhuc conſiſtit, per *venarum meſeraicarum oſcula* rurſum ad *inteſtina* excuteret, quod faciliùs fit, ſed etiam de ea quæ in *abdomine collecta* redundat, per eandem *viam*, uti ſæpè, *natura* mirabiliter per *medicamenta* hæc operante, accidit, expurgaret: Quæ omnia ſequentibus *præſidiis* perficiuntur.

Communia cæteris quoque *hepatis* & *lienis* maximè ab *obſtructione* dependentibus *affectibus*, in *ictero* & *cachexia* & *leucophlegmatia* deſcripta ſunt, quæ hìc ab initio ad *aquas educendas*, uti dictum, aliquando antequam ad vehementiora accedamus, uſurpantur. Veluti *potiones*, ex *Rhabarbaro* inprimis, quod hiſce *viſceribus* adeò amicum cenſetur, cæteriſque adjectis *levioribus fortioribus*que *catharticis* paratæ: Item ex *electuar. ſolutivis*, *catholico*, *diaphœnico*, *de ſucco roſ.* & præcipuè ex *hieris ſimplicioribus compoſitis*ve, *ſyrupis ſolutivis*, *roſ. fumariæ*, *epithymi*, *polypod.* Ex *pilulis de hiera*, *de tribus*, *de rhabarbaro*, *de agarico*, *aggregativis*, quorum *formæ* aliunde peti poſſunt.

Quæ vero *privatim hydropi* aſciti accommodantur *cathartica remedia*, ex *hydragogis* cum cæteris permiſtis, vel ſolis concinnata, ſunt ſequentia.

Decoctum aquas educens, *hepati* & *lieni* inſuper appropriatum: ℞. *radic. quinque Aperitiv.* ℥.ij. *radic. Iridis*, *Valerianæ*, *Pentaphylli ana* ℥ j. *rad. Aſari* ℥.ß. *cort. Tamaricis* vel *radic. capparum*, *Sambuci* vel *Ebuli ana* ℥.j.ß. *herb. Cichoreæ cum toto*, *Dentis leonis cum toto*, *Endiviæ*, *Sonchi*, *Hepaticæ*, *Eupatorij*, *Chamædryos*, *Chamæpityos*, *Fumariæ*, *de quinque Capillaribus aliquas ana* M.j. *florum Geniſtæ*, *Tamaricis*, *Sambuci* vel *Ebuli*, *quatuor flor. Cordial. ana* P.j. *florum Centaur. minor.* P.ß. *ſeminum quatuor frig. Major.* ℥.ß. *ſeminis Aniſi*, *Fœniculi*, *Petroſelini ana* ʒ.ij. *ſem. Cuſcutæ* ʒ.j. *Hederæ* ℥.iij. *Prunorum Par.* v. *Tamarin.* ℥.j.ß. *Paſſul. enucl.* ℥.ij. *foliorum Sennæ*, *Polypod. ſem. Carthami ana* ℥.j.ß. *Epithymi* ʒ.ij. fiat decoctio in *Aqua*, addendo *poculum unum Vini albi*, & in colatura infunde *Agarici trochiſc.* ℥.ß. *Rhabarbari* ʒ.iij. *Spicæ* ℈.j. fiat expreſſio, adde *Sacchari* vel *Mellis q. ſ.* fiat *Apozema*, aromatiſetur *Cinamom.* Pro quatuor vicibus.

Hoc *decoctum hydragogum* magis fiet, ſi *Mercurialis* vel *Soldanellæ* M.j. addas, vel *Eſulæ præpar.* ʒ.j. Vel *Chamelææ* aut *Thymelææ* M.ß. Quorum ſi plura ſumantur, *Rhabarbarum* & *Agaricus* hìc omitti poterunt. *Apij rad.* aliqui addunt. Quæ *fortiora* cùm uſurpantur, *minori quantitate* ab initio propinari debent, ut antequam *doſis* eorum exactè definiatur, priùs de *operatione* & *vehementiâ* illorum conſtet, quam priusquam exploraveris, ægrè licebit exprimere, quod & in reliquis *formis*, quæ aliquoties exhiberi debent, obſervandum; adhibitâ ſemper ſimul diligenti, ut vocant, *cuſtodiâ*, & *lavativo* ſi opus ſit, poſtea uſurpando.

Aliud *hydragogum ſimplicius* ſic fit: ℞. *fol. Soldanellæ* ℥.ij. *ſem. Hederæ* ℥.ß. *rad. Aſari* ʒ.ij. *ſemin. Aniſi* ʒ.iij. fiat decoctio in *Aqua* & *Vino*, vel *Decocto* aliquo *ſimpliciore* ex ſupradictis: Capiat *hauſtum*.

Vel fiat hoc pacto: ℞. *radic. Liquiritiæ* ℥.j. *rad. Enulæ* ℥.ß. *rad. Cyclam.* ℥.j. *fol. Soldanellæ* M.j. *Thymelææ* vel *Chamelææ* vel *Laureolæ* M.ß. vel ℥.ß. *Paſſul. enucleat.* ℥.ij. *ſeminis Hederæ* ʒ.iij. *ſem. Fœniculi* ʒ.ij. decoquantur in jure *Cicerum rubr.* & in colatura, adde *Sacchari* & *Mellis roſ. q. ſ.* iterùm parùm bulliant, addendo ℥.ij. *Vini*, aromatiſ. *Cinamom.* & *Schœnantho* vel *Spicâ*: Bibat *portionem*, & pro *operatione* illius, reliqua quantitas dirigatur.

Vina per *macerationem* aut etiam *decoctionem* facta, & tutiùs & meliùs, operari, illiſque maximè *hydropem*, ſi modo curari poſſit, ſanari, *experientia* longâ comperimus. Quale illud eſt, quod ℞. *rad. Iridis* ℥.j.ß. *rad. Cichor. Fœnicul ana* ℥.j. *radic. Enulæ* vel *Imperator.* ℥.ß. *cortic. rad. Sambuci* & *Ebuli ana* ʒ.j. *fol. Abſinth.* ʒ.iij. *Chamædr. Chamæpit. ana* ʒ.ij. *ſumm. Roſmarini* P.j. *flor. Centaurij min.* ʒ.j. *ſemin. Fœniculi* ʒ.ij. *ſemin. Coriandri, Carui, Petroſelin. ana* ʒ.j. *foliorum Sennæ* ℥.j.ß. *Agaric. trochiſc.* vel *radic. Bryoniæ præpar.* vel *Mechoacæ* ℥.ß. vel *Agaric. Rhabarb. ana* ʒ.ij. & ſi efficaciùs eſſe debet, *Turbith.* ʒ.ij. Arida omnia inciſa & comminuta, infundantur *in* ℔.v. vel vj. *Vini.* Et de eo macerato ſolùm vel cocto in *duplici vaſe*: Bibat *hauſtum*, & prout operabitur, illius *doſis* vel augebitur vel minuetur, atque ſucceſſivè exhibebitur.

Vel adde ſimul prædictis, *radic. Gentianæ* & *Ariſtoloch. ana* ℥.ß. *radic. Aſari* ʒ.ij. *cortic. Dulcamaræ* ʒ.vj. *Thymi* ʒ.j. *florum Geniſtæ* P.j. *ſeminis Hederæ* ℥.ß. *ſem. Apij* ʒ.j. & ſic paretur.

Ut potentiùs, in *tardis* præſertim, *aquarum eductionem* operetur, hiſce *vinis* addemus *fol. Soldanellæ* vel *rad. Cyclaminis* ℥.ß. Et ſi adhuc validiùs eſſe debeat, & *fol. Chamelææ* vel *Thymelææ* deſtituamur, *cortic. rad. Eſulæ præpar.* vel *cortic. Hellebori nigri* à ʒ.j. *ad* ʒ.j.ß. vel *Colocynthidis* ʒ.ß. quæ omnia in *vino* exhibita, minùs quàm in *decocto* lædere poſſunt, addendo ſimul *Spicæ*, *Schœnanthi ana* ʒ.ß.

Alia *vina ſimpliciora* ſed *efficacia* fiunt, ſi in *Vino* vel *Muſto* recenti macerentur, vel etiam decoquantur, addito interdum *pauco Abſinthio*, *ventriculi* gratiâ, *cort. rad. Sambuci*, vel *cortex Ebuli*, vel *cortices medij virides Sambuci* vel *Dulcamaræ*, vel *Ebuli grana*: Et hoc *vinum* detur.

Fortiora ſunt: ſi ex *rad. Cucum. ſylv.* vel *Bryoniæ* ſic *vina* fiant, vel *foliis Chamelææ* aut *Thymelææ*, vel ſolis, vel unà cum *floribus* & *fructibus*, ſi hæc adſint.

Potiones aliæ, additis *ſuccis*, ex *infuſ.* vel *decoctis* in *Vino* ſic fiunt: ℞. *Rhabarbari* & *fol. Soldanellæ ana* ʒ.j. vel ℈.iiij. infundantur. Expreſſio detur, addito *Syrupo* aliquo *roſarum ſolut.* vel alio.

Vel: ℞. *Rhabarbari* ʒ.j. vel ℈.iiij. Irroretur *ſucco Iridis depurato ab* ℥.ß. *ad* ʒ.vj. aliàs & *ſucco rad. Sambuci* addito, & poſt ſufficientem *macerationem*, adde *Vini Abſinthij q. ſ.* exprimatur diligenter: Et ſic propinetur, vel addantur quoque *ſyrupi*.

Efficacior erit, ſi *Rhabarbarum* in *ſucci Cyclaminis* ʒ.j.ß. vel *ſucci Palmæ Chriſti* ℥.ß. immergatur, & *potio* uti prior paretur.

Vel: ℞. *Agarici* ʒ.j. *Zingib.* ℈.ij. *Salis gem.* ℈.j. irrorentur prædictis *ſuccis*: Et *vino* addito, *expreſſio* detur.

Probatur & *potio* ex *ſero* vel *jure galli* facta, hoc modo: ℞. *Polypod. querc.* ℥.ij. *ſem. Carthami conquaſſ.* ℥.j. *radic. Iridis recent.* ℥.j.ß. decoquantur in *Sero caprino*, vel *Jure galli decrepiti*, quod *jus* jam priùs coctum ſit; Vel cum *gallo* hac materia *infarcto*, coquatur: Detur *hauſtus*, addendo *pulv. rad. Ireos* & *Cinamomi ana* ℈.j. & repetatur: Poſſunt & plura addi ex ſupradictis ut magis operetur.

Succus Iridis recenter expreſſus, cùm ſemper inveniatur, *alvum* & *urinas* movet, à ʒ.ij. *ad* ʒ.vj. propinatus, ſæpè ſolus *hydropem* ſuſtulit, qui & per *reſidentiam* priùs depurari poteſt, præſertim ſi ad uſum diutiùs aſſervari debeat. Quia *fauces* inflammat, poſſumus eum cum *vino* vel *aqua* mulſa aut *juſculo* vel *lacte* exhibere, vel *ſaccharum* aut *mel* illi permiſcere, additis etiam aliis *gratiam* illi conciliantibus, vel *hepaticis*.

Vel *ſyrupus* ex eo ad uſum paratur, admiſcendo *æquam partem ſacchari pulveriſati ſucco*, ſicque conſervando, vel priùs ad *conſiſtentiam* aliquam, ſi diu aſſervari debeat, coquendo: Sed tunc *duplo pondere*, vel ampliùs, prout *operationem* illius videbimus, exhibebitur.

Vel: ℞. *Rhabarb. elect. infuſi in vino abſinth.* & *expreſſ.* ʒ.iij. *ſucci radic. Iridis recent. expreſſ.* ℥.iiij. *aquæ Cinam* ʒ.ß. *Sacchari quartar.* j.ß. decoquantur ſenſim in formam *Syrupi*. Detur *ab* ℥.j. *ad* ℥.j.ß.

Cycla-

Cyclaminis ſuccus eodem modo *crudus præparatus*que exhiberi poteſt: Vel alij *ſucci*, ut *Sambuci*, *Ebuli*, *Bryoniæ*, &c. Vel additâ quoque *Rhabarbari infuſione*, vel etiam *Agarici*, in *ſyrupos*, ut *iridis ſuccus*, coqui poſſunt.

Ex *radicibus Bryoniæ, utrius*que *Serpentariæ*, & *Iridis*, in hunc uſum exhibendæ *fæculæ* parantur, nempe ex *radicibus ſuccus* expreſſus, in *loco frigido* collocatus, *farinaceum ſedimentum* deponens, *turbidus* & *albicans*, per inclinationem effuſus à *ſedimento* hoc ſeparatur, idem *ſedimentum aqua Roſacea* aut *Meliſſæ pro mulieribus* affuſa, agitatum aliquoties iterumque ſubſidens ab eadem ſecernatur, & in plura *incruſtata vaſa lata* diviſum, in *umbra* donec *farinæ* formam acquirat ſiccatur, quæ *Fæcula* harum *radicum* vocatur & in *loco ſicco* aſſervatur.

Vel paretur *ſuccus* hoc modo, à quibuſdam *expertum remedium*: ℞. *Cort. recent. viridium Sambuci*, aliquando & *Dulcamaræ*, qui ſub *deraſa exteriore dura tunica* mox occurrunt *ad* M.ij. *radic. Bryoniæ rec.* ℥.j. contundantur ſeu piſtentur diligenter, addendo *Vini* & *Aceti bonam quantitatem*, exprimatur *ſuccus*: Detur *duabus* vel *tribus vicibus*.

Efficaciſſimus inter omnes eſt *ſuccus Cucum. ſylveſtr. fructuum*, *præparatus* & *exiccatus*, quem *Elaterium* vocant, quod fit ex *ſucco pulpoſo* è *fructibus* penè *maturis* antequam diſſiliunt expreſſo, & per *cribrum* tranſmiſſo, in *vas* ſubjectum, cui poſtea *decoctum ſegminum* quæ de *fructu* remanſerant, in *aqua* factum colatum miſcetur; Hæc ſimul agitata in *ſole* vel alio *calore*, *linteo* tecta collocantur, & poſtquam aliquamdiu ſteterint, tota *ſupernatans aqua* cum *humore*, *concreto* effunditur, idque toties, donec tota exiſtens *aqua* liquefacta, ſtillatim exhauſta fuerit; quo facto, quod remanſit in *paſtillos* cogitur. Aliter & citiùs fit, ſi *liquor* ille, ſupra *pannum linteum triplicatum*, *cineribus* inſtratum, in medio depreſſum fundatur, & quod in *panno* remanſit, ſiccetur, ſicque in *paſtillos* redactum, ſervetur,

Aliter ſic quoque præparari poteſt expeditè magis: Si *ſuccus* horum *fructuum* expreſſus, cum *Sacchari quadrupla quantitate* ad *conſiſtentiam* vel *ſyrupi*, vel *electuarij* coquatur, permiſcendo interdum & alia *convenientia*. De quibus omnibus *parva* exhibenda à principio eſt *quantitas*, donec de *viribus medicamenti* conſtet.

Extractum ſeu *ſuccus Eſulæ*, inſpiſſatus in *formam rob*, etiam in hoſce uſus datur: Item *rad. Ari*; aliàs & *Hellebori nigri*, *Euphorbij*; omnia cautè adminiſtrando, *doſis*que conveniens potiùs experiunda, quàm hîc exprimenda.

Inprimis in educendis *humoribus ſeroſis* multum præſtabit, *Extractum Eſulæ*, à *Rulando* in ſuis *obſervationibus empiricis*, toties laudatum, quod ut *tutius* ſit, ſic parari poterit: ℞. *Eſulæ minoris* ſeu *Tithymali cupreſſini præparati partes quatuor bonæ quantitatis*, *Sonchi alterutrius recentis*, *Roſarum rubrarum recentium*, *ſeminis Coriandri præparati ana part.* 1. coquantur cum *aqua lento igne*, continuò *deſpumando*, donec nulla amplius *ſpuma* appareat, quæ poſtea per *inclinationem* effundatur, reaffuſa alia & priore modo cocta; hæc *aqua* omnis ſimul collecta ſeu *decoctum* hoc totum, ſuper *igne* ſenſim per *evaporationem*, ad *mellis ſpiſſitudinem* exhalet: Poſtea affundatur *ſpiritus vini rectificati* ad *digiti transverſi* eminentiam, ſtent aliquandiu *vaſe clauſo*, in *loco calido*, agitentur aliquoties, & tandem *ſpiritus vini* iterum abſtrahatur in *Balneo Maris* aut per *evaporationem*. *Extractum* ſervetur ad uſum, *doſis* ℈.j. *ad* ʒ.ß. & *ultra* in *robuſtioribus*.

Conſerva facta ex *foliis Chamelææ*, *Thymelææ*, vel *Laureolæ*, priùs maceratis in *aceto*, contuſis & cum *Mellis duplo pondere* permiſtis: Cum *Lacte* vel *Sero* illius datur.

Electuarium ex *aridis* ejusmodi *plantarum foliis*, pulveriſatis, & cum *melle* coctis, interdum eodem modo exhibetur.

Vel fiat hoc *electuarium*: ℞. *fol. Soldanellæ*, *Mezerei*, in *aceto* macerat. poſtea exiccator. & *pulver. folior. Sennæ ana* ʒ.iij. *medullæ ſem. Carthami* ʒ.ij. *Turbith* ʒ.iij. *rad. Iridis pulver.*

℥.j. *Maſtiches*, *Laccæ ana* ℥.j.ß. *Syrupi roſ. ſolut. q. ſ.* fiat *electuarium.*

Vel hoc magis *tutum*: ℞. *ſucci Iridis* ℥.j.ß. *Mellis* ℥ j. leviter coquantur, in fine miſcendo *pulv. fol. Soldanellæ* ℥.vj. *rad. Iridis pulv.* ℥.j. *Cinamomi* ℥.j.ß. fiat inſtar *electuarij*: Incipiat uſum à ℥.ij.

Aliud valdè à quibuſdam probatum *electuarium validiſſimum*, ſic paratur: ℞. *ſucci Cucum. ſylveſtris*, (è *fructibus* nimirum expreſſi) & *radicis ejus*, *ſucci Laureolæ* (*foliorum* ſcil. *ſucci Ireos flor. purpureo* (*radicis*) *ſucci Abſinthij* & *Eupatorij ana* ℥.j.ß, reſideant, *aqua* quæ ſupernatat *limpidior* per inclinationem effundatur, *craſſiori* miſce *pulveris Rhabarbari* & *Agarici ana* ℥.ij. *ſeminum Endiviæ*, *Scariolæ*, *Portulacæ*, *gummi Maſtiches*, *Laccæ*, *Tragacanthi*, *Salis gemmæ*, *Spicæ nardi ana* ℥.ß. *Mellis colati* ℥.ij. ſtent in *calore ſolis* vel *fornacis*, ſæpè agitando, donec ad *conſiſtentiam* redigantur, quæ aſſervari poſſit: Datur ℥.j.

Hujus loco hoc componi poſſet, *formâ elegantiori* & *meliori*: ℞. *ſuccorum prædictorum ana* ℥.j.ß. *Aceti roſac.* ℥.j. *infuſionem* factam ex *Rhabarbari* ℥.iij. *Agarici* ℥.ij. *Salis gemmæ* ℥.j. in *Vini albi* ℥.vj. & *aqua Cinamomi* ℥.ß. maceratis & expreſs. adde *Sacchari*, *Mellis roſac. ana quartar.* j. *pulpæ Cydoniorum* ℥.iiij. *infuſ. gummi Tragac.* factæ in *aquâ Roſar.* ℥.ij. coquantur ad *formam electuarij*, addita *Maſtiche*, vel aliis, vel ſine illis; vel etiam omiſsâ *pulpâ*, cum *Sacchari* & *Mellis* ℔.ß. coquantur in *formam ſyrupi.*

Ex uſitatis *hydragogis electuariis* eſt quod *Mezereon* dicitur, quod fit ex *foliis mezerei* & *oleo*, *melle*, *agarico*, *mannâ*, *ſaccharo*, *carne cydoniorum* & *ſero*; quod ſic parari poteſt: ℞. *Agarici* ℥.ß. *Rhabarbari* ℥.iij. infundantur in *Sero lactis* atque exprimantur, & in infuſione diſſolve *Mannæ* ℥.x. *Sacchari*, *pulpæ Cydoniorum* coctæ parùm cum *aceto ana* ℥.ij.ß. *olei Amyg. dulc.* ℥.iij. coquantur in formam *electuarij*, permiſcendo circa finem *pulveris foliorum Mezerei* ℥.ij.ß. hoc eſt *Chamelææ* vel *Laureolæ*, quæ in *aceto* priùs infundi poſſunt, & ſic præparari.

Aliud uſitatum eſt *electuarium Alſcebram Eſulæ*, quam *Scebram Arabes* vocant, paraturque ex *eſula* & *myrobalanis* cum *ſucco fœniculi* diu per *inſolationem* in *maſſam* exiccatis. Quod & uti illud de *Mezereo*, *eſulam* pro eo ſumendo, parari poſſet.

Eſt & *electuarium Diaphyſalidon Meſuæ*, quod fit ex *foliis mezerei* macer. præp. & *oleo mezerei*, *ſcammoneâ*, *turbith*, *agarico*, *myrobal. quinque generibus*, *mannâ*, *caſſiâ*, *tamarind. paſſulis*, *penidiis*, *iride*, *ſemin. apij*, *fœniculi*, *abſinthio*, *rhabarb. ſuccis volubilis*, *intybi*, *apij*, *eupator. abſinth. ol. ſeſamino.*

Benedicta laxativa, quia *eſculam* recipit, vel *Hiera Hermetis* cum *mezereon* contineat, inter *hydragoga* referuntur.

Pulveres hydragogi aliqui exhibentur cum *vino*, vel *aquâ mulsâ*, vel *lacte*, vel *juſculo pulli*, vel *jure galli decrepiti*, vel *decocto* aliquo, addito interdum *ſaccharo*, *melle roſaceo*, *cinamomo*, aliisve; ſæpeque repetiti rectiùs operantur: Poſſunt &, ſi ingrati ſint, *pilulæ* ex illis formari.

Soldanellæ pulvis ſæpè exhibitus à ℥.j.ß. *ad* ℥.ij. uſitatum præ cæteris eſt *remedium.*

Mechoacæ vel *Bryoniæ pulvis* ſic datur à ℥.j.ß. *ad* ℥.ij.

Ebuli rad. vel *Sambuci pulv. ad* ℥.iij.

Aſarum cum *Muſto.*

Cucumeris agreſtis radic. cortic. pulvis ad ℈.j. cum *aqua Mulſa.*

Ricini ſemina à *quinque* ad *plura pulveriſata* data: Similiter & *Grana regia Meſuæ* à *ſeptem* ad *decem*, uſque ad *duodecim*, à *putaminibus* delibrata, contuſa, in *ovo ſorbili*, aut *integra* ad *vomitum* præcavendum, in *ficis* aut *palmulis*, exhibita.

Meliùs hæc convenient, ſi hiſce *pulveribus Rhabarbari pulvis* quoque addatur, aliaque *correctiva*, ut *ſpica*, *cinamomum*, *maſtiche.*

Vel ſic: ℞. *fol. Soldanellæ* ℥.j.ß. *Senæ* ℥.ij. *Rhabarbari* ℈.j. *Sacchari* ℥.j. fiat *pulvis*: Pro una vice.

Vel: ℞. *fol. Soldanellæ* ℥.j.ß. *Turbit.* ℥.j. *Rhabarbari* ℥.ß. *Zingib.* ℈.j. *Sacchari* ℥.j. fiat *pulvis*: Detur loco prioris. Si *Eſulæ præparatæ tantillum* miſceas, validum fiet.

Effica-

Efficaciſſimum & hoc eſt: ℞. *foliorum Soldanellæ* ʒ.ß. *Cicadarum pulv.* ℈.j. fiat *pulvis*: Detur cum *jure*.

Serapinum gummi vel *Sagapenum* cum *Myrobal.* vel *Rhabarbaro* exhibent aliqui. Singulare à quibuſdam cenſetur, ſi *Serapinum* in *aceto* diſſolutum, additis *Aloë* & *trochiſcis Alhandal*, vel *Scammonea*, in *formâ pilular.* ſæpè propinetur.

Pilulæ hydragogæ fiunt ex *uſitatis*, ſi *pilulæ de Rhabarbaro* vel *Agarico*, vel *Aggregativæ*, vel *de Euphorbio*, *de Sagapeno*, aliæve, *ſucco rad. Iridis* vel *Cyclaminis* aut *Palmæ Chriſti*, aliisve enarratis excipiantur formenturque.

De Rhabarbaro pilulæ Rhaſis hydragogæ ſunt, fiuntque ex *Rhabarbari* ʒ.j. *Agarici* ʒ.j.℈.ij. *ſem. Endiviæ* ʒ.j. formanturque cum *ſucco Endiviæ* & *Eupatorij*.

Quæ ſic paratæ, *tutiores* erunt: ℞. *Rhabarbari*, *Agarici ana* ʒ.j.ß. *Spicæ* ℈.ß. cum *ſucco Iridis*, in quo *fol. Chamelææ* vel *Laureolæ* maduerint & *Euphorbium*, excipiantur.

De *Mezereo pilulæ* in uſu quoque ſunt, fiuntq; ex *foliorum Mezerei* ʒ.v. maceratis per triduum in *aceto*, & *Myrobal.* ℥.j. cum *Manna* vel *pulpa Tamarind.* & *aqua Endiviæ*.

Horum loco ſi *media* tantum ſumeretur *quantitas Myrobal.* & *Rhabarbari* ʒ.ij. adderentur, & cum *infuſ. Tragac.* formarentur, *pilulæ minùs noxiæ* fierent.

De Elaterio pilulæ uſitatæ quoque ſunt, fiuntque ex *Elaterij* ʒ.iij. *Aloës* ʒ.ij. *Maſtiches* ʒ.j. cum *ſucco Sambuci* vel *Ebuli*.

Quorum loco, *Elaterij* ℈.ß. vel *grana aliquot*, addita *pilulis Maſtichinis pond.* ʒ.ß. vel ℈.ij. vel *de tribus*, vel *de Rhabar.* aut *Aggregat.* exhibere poſſumus: Vel cum *trochiſcis Rhabarbari* aut *Laccæ* miſceatur *Elaterium*.

Sunt & *Pilulæ* à *Philonio* deſcriptæ *hydragogæ*, quæ ex *foliis laureolæ macer.* in *aceto*, *diagryd. Rhabarbaro*, *myrobalan. radic. iridis*, *coſti*, *abſinthio*, *ſemin. aniſi*, *fœniculi*, *ligno aloës*, *laccâ*, *ære uſto*, *ſucco*que *fœniculi* parantur.

Inter *purgantia ſerum* per *alvum*, ſunt & *Clyſmata*, quæ ad *ſerum* per *venas meſeraicas* rurſum ad *inteſtina* revellendum, injici poſſunt, quod abſtergendo & *naturam* ſolicitando, *oſcula*que *venarum meſeraicarum* ſimul patefaciendo præſtant, ex ſequentibus parata, quæ & *flatus* abigendo, *diſtenſionem* illam *ventris* nonnihil ſublevant.

Levius enema ſic parabitur: ℞. *herbarum recent. Betæ* vel *Mercurial. Parietariæ*, *Geranij* illius quod *Pedem columbinum* vocant, *Rutæ ad* M.iij. vel iv. *florum Sambuci*, *Geniſtæ*, *Hyperici*, *Chamomill. Anethi*, *Liliorum alborum ad* P.iij. vel iv. *ſemin. Carui* ℥.ß. *ſemin. Apij*, vel etiam de aliis *calidis majoribus* vel *minoribus ad* ℥.ß. *folior. Sennæ* ℥.j.ß. aliàs & *ſeminis Carthami* ℥.j. fiat decoctio & in *ſ. q.* diſſolve *Hieræ alicujus* vel *Benedict. laxativ.* vel *Fermenti* ℥.ß. *Mellis* ℥.j. *olei Laurini* ℥.j.ß. *Salis parùm*: fiat *Clyſter*.

Fortius erit ſi priori *decocto* plura *purgantia* addas: Veluti *Agarici* vel *Turbith* ℥.ß. *Aſari* ʒ.iij. Vel ſi his omiſſis *Colocynthidis* ʒ.j. in *decocto* maceres, omiſſis tunc vel ſimul relictis, quæ in eo diſſolvi diximus *purgantibus electuariis*.

Maximè verò ad *aquas* ducendas *efficax* fiet; Addendo primo *decocto foliorum Soldanellæ* vel *Chamelææ* vel *Thymelææ circiter* M.j. vel *rad. Cucumer. agreſt.* & *Cyclaminis ana* ℥.j.ß. quibus & *radicem Apij* aliqui addunt: Hocque modo unâ cum illis quæ in eo diſſolvi debent, injiciatur.

Aliud: ℞. *Urinæ ſani hominis bilioſi*, vel *Lixivij mediocris efficaciæ q. ſ.* diſſolv. *Fermenti acris* ℥.j. *olei Rutacei* ℥ j.ß. miſce. Si *ſucci radic. Iridis* ℥.ß. addatur *efficacius* erit. Qui & prioribus *Clyſteribus* additus eos *validiores* reddit.

Evacuantia per alias vias quod concernit, ea quæ per *Sudores* fit *evacuatio*, cùm *ſerum* in *habitu corporis* contentum, in *pedibus* præſertim nonnunquam & *ſuperioribus ſedibus*, educant, in *aſciticis* quoque convenient, ſed per *vim* eos elicere velle, *incommodum*, nonnunquam & *noxium*, cùm ſi in *lecto* hoc fiat, exhibitis *ſudorificis*, *actuali*que adhibito *calore*, *ægri decubitum* ob *dyſpnœam*, citra *ſuffocationis periculum* diutiùs ferre nequeant, & ſi in *ſtupha* tentetur, admodùm debilitentur atque ampliùs accendantur. Itaq; niſi ſponte erumpant, & in *declinatione morbi crurum tumoris*

causâ

cauſâ uſurpentur, non temerè ad *ſudores vi* ſunt adigendi. Quòd ſi verò ad eos proni ſint, & erecti quoque ſudare poſſint, propinentur ea quæ in *Leucophlegmatiâ ſudores* provocare docuimus. Quæ etſi *ſudores* non moveant, tamen quia per *urinas* ſimul operantur, ſic juvare poterunt.

Per *Vomitum evacuatio*, quia *ventrem* nimis concutit, & *dyſpnœam* auget, quibusdam *noxia*, aliquibus tamen ſi per *vomitum* aliqua *revulſio* à *venis meſeraicis* ad *ventriculum* & *inteſtina* fiat, vel ob *cauſæ*, unde *ſeri* fit proventus, aliquam ablationem, eo nomine, ſi præſertim ad *vomitum* faciles ſint, prodeſſe poteſt; uti & ſi *aquam copioſam ſiti* evicti biberint, ad illius *revomitionem*; quam & ut faciliùs vomant, aliqui ut affatim interdum bibant, ſed mox iterum revomant, concedunt.

Per *ſternutationem* ad *renes ſerum* propelli, eoque nomine eam quoque promoveri debere docet *Rhaſes*.

Per *ſanguinis emiſſionem* quæ fit *ſectâ venâ*, in *cura aſcitis* vixdum aliquid dignum efficiemus, cùm *læſis viſceribus*, niſi alius ſimul accedat *affectus*, uti *inflammatio*, hîc nihil opituletur, & de *ſero* nihil, vel ex *abdomine*, aut *corporis habitu* educat, uti neque de eo quod in *venis* adhuc conſiſtit *meſeraicis*, à quibus *vena extrinſecùs ſecta* nihil elicit, & ne quidem multùm de eo quod in *venæ cavæ* conſiſtit *ramis*, cùm illud continuò aliò potiùs quàm eo feratur, videamusque in *aſciticis*, aliquando *merum* ferè *ſanguinem* eumque *craſſum* & *ſubnigrum* potiùs quàm *dilutum*, *vena ſectâ* promanare.

Per *hæmorrhoides* tamen, ſi vel ſponte fluant, vel in *conſuetis* aperiantur, unà cum illo *ſanguine*, *aqua* in *venis meſeraicis* contenta, vel eò rurſum è *ventris cavo* derivata, nonnunquam, idque ſæpè *magna quantitate* profundi poteſt.

Per *manifeſtam aperturam*, *ſectione*, *punctione*, *uſtione* factam, *aquæ* ex *abdomine*, *ſcroto* & *pedibus*, *effluxus*, extra *corpus* nonnunquam procuratur.

Eſtque expeditior *operatio* illa, quæ per *puncturam abdominis Paracenteſin* appellatam perficitur, cum per eam *aqua univerſa* è *ventris cavo* poſſit educi, idque citiùs quàm ullâ aliâ ratione. Unde & frequentiùs, quàm alioquin fieri ſolet, *mature*que antequam hæc *aqua* diutiùs retenta *viſcera interna* vitiet, *vires*que collabantur, hæc adminiſtrari deberet, cùm *vulnus* hoc *leve* per *cutem muſculos* & *peritonæum* tantùm adactum, nullum, uti *vulgus* putat, *ægro* conciliet *periculum*, nec *inteſtina* facilè, dum illud ſine majore *impetu* imprimitur, lædi poſſint, cùm *abdominis ſuperficies aquâ diſtentâ*, admodùm ab ipſis *elevata* diſtet, illaque *inania*, uti *ſectione* inveniuntur, à *convexo* ipſius ſeparata collapſa jaceant. Dein & cùm impoſſibile ſit, ſi aliâ *viâ aqua* hæc per *alvum* aut *urinas* non excernatur, ſed illic ſubſiſtat, *ægrum* evadere, ſatiùs erit in *deſperato malo*, hoc *remedij* genus tanquam *extremum* tentare, quàm *ægrum deploratum* relinquere, cum niſi *cauſæ magnitudo* obſit, hoc pacto interdum liberari poſſint, vel ſi moriantur, cùm alioquin minimè convaleſcere potuiſſent, *Medicus* priùs hæc prædicendo, ſe à *crimine* liberare, *conſcientiam*que ſuam *integram* ſervare queat, *ægro*que ſaltem hoc commodi inde proveniat, quòd *aquâ* hac effuſâ, à *diſpnœa* illa *gravi*, aliiſque *internis doloribus* liberatus, placidiùs expiret.

Cæterùm ad hanc decenter adminiſtrandam, *locus* in *abdomine* ſub *umbilico tribus digitis*, in *lateribus* eligi debet, illic ubi obliquè & transverſum procedentes *epigaſtrij muſculi*, *carneis ſedibus* mutuò incumbunt, cùm *tutiùs* eo in loco quàm in *medio* ſub *umbilico* ductu, ubi *aponeuroſes muſculorum* concurrentes, *lineam albam nerveam*que efficiunt, *vulnus* infligatur. In eo itaque *loco phlebotomum ſcalpellum*, vel aliud ad hoc aptum *inſtrumentum acutum*, per *cutem muſculos* & *peritonæum*, ad *interiora* uſque placidè, ne *inteſtina*, uti dictum, lædantur, imprimatur, *aqua*que quæ proſilire magno ſæpè impetu ſolet, *pelvi* excipiatur. Mox tamen iterum occludendum *foramen*, ne tota ſimul, unde *vires* prociderent, effluat, ita ut *ſucceſſivè* indies bis térve *portio-*

nem

nem emittendo rurſumque recludendo, *ſenſim aqua* citra *virium* jacturam, quæ interim reſtaurandæ erunt, educatur. In quo maxima, ne *error* committatur, & ut *aquæ effluxus* cùm volumus, iterum ſiſti queat, *cautio* adhibenda. Quod fiet, ſi *Siphone* immiſſo, qui *foramen* occludat, ille aperiri rurſumque claudi pro voluntate noſtra poſſit. Vel ſi antequam *punctura* fit, *cutis* priùs *deorſum* validè *tracta, transverſum* aliquouſque ad *muſculos* usque ſecetur, & poſtea demum *introrſum ſcalpellum* adigatur, tunc enim *inferiore vulneris* in *cute* facto *labro*, rurſum ſponte, cùm *cutis* remittitur, ſurſum remeante, *foramen* occultatur & obturatur, & cùm *deorſum* trahitur, iterum reſeratur; ſicque ad libitum *aquam* retinere, vel emittere poſſumus, & ne *involuntariè* effluat, præcavere: uti & ſi in *latere*, in quod *æger* non recumbere ſolet aut poteſt, *ſectio* fiat, ut *aqua* minùs promptè effluat, hac quoque ratione cavetur, cùm alioquin parùm interſit, in *dextro ſiniſtróve* fiat, quod tamen, obſervato *hepatis lienis*ve *affectu*, in hoc illóve fieri debere, cùm *abdomen* minimè, ut *pectus*, *diviſum* ſit, aliqui citra rationem docent.

Cæterùm & *aqua* quæ effluit conſideranda, nam ſi *limpida & inodora* adhuc ſit, *bona* eſſe judicatur, quòd inde *viſcera* nondum ab ea *infecta* eſſe, conjiciamus; contrà verò, ſi *fœtidiſſima* aut *ſubcruenta* reddatur, *viſceribus noxia* eſt cenſenda.

In *ſcroto punctura* facta, eo modo quem in *Hydrocele* exponemus, non ſolùm ut *aqua* ex illo effluat, procurat, ſed & ut ex *abdomine* ſenſim quoq; per hanc *viam*, per quam priùs in *ſcrotum* deſcenderat, ſi *foramen* diu apertum ſervetur, extra feratur, prodeſſe poteſt. Ob quam & cauſam, etſi in *abdomine* negligatur, hìc ſaltem, cùm tutiſſimè fiat, inſtitui poſſet: quæ tamen magna ad *curandum hydropem* occaſio, ſi modò curari poteſt, ut plurimùm negligitur.

Per *ſcarificationem aquam* etiam ſub *cute* collectam educere poſſumus. Quæ in *pedibus* facta, non ſolùm eam quæ in *vicinia tumidos* illic *pedes* reddidit, evacuat, ſed & ſuccedente ſemper in locum *aquæ* effluxæ, *novâ* tandem etiam à *ſuperioribus*, atque ipſius etiam *abdominis cavo*, *aquam* exhaurit, adeò ſæpè potenter, ut diu eâ vel etiam copiosè extillante, *venter* penitùs detumeſcat. Quæ *ſcarificandi* ratio cùm conſueta ſit, minùs ab *ægris* repudiatur, licèt & eo nomine poſſit videri nova, quòd cùm tunc *cute* apertâ *aqua* emanans, *inflammationem*, ſicuti diximus, vehementem, & quæ in *gangrænam* interdum convertitur, facilè pariat, hoc ob *vulnera* hæc inflicta accidiſſe, *ſuſpicionem* facilè poſſit excitare, *medicum*que ſic *calumniâ* onerare: Quam ut vitet, hoc à *pernicie*, *aquæ* effluere incipientis, ſive per *ſcarificationem* aut ſponte id fiat, facilè fieri ſolere, prædicere debet: dein etiam *ſcarificationem* rectè adminiſtret, & poſtea gubernet, oportet. Quod fiet, ſi in *pedum carnoſa ſede*, circa *ſuras* aut inferiora, nonnunquam & in *femore* primùm tentetur, *cuticula*que vel tantùm ſecetur, cùm & tunc *aquæ guttæ* mox per eam exudare ſoleant, vel ſi non procedat, etiam *cutis vera*, ſed leviter duntaxat tundatur, *vulnera*que diſtantia & lata, *ſcalpello* proin *latiore* facta infligantur, *ſerum*que quod ſtatim exudat, placidè *linteo molli* adhibito, citra *fricationem* tamen, abſtergatur, poſtea *Unguento albo*, *ſuccis*que *convenientibus*, quibus *inflammationem* arcemus (inter quos *ſucci Solani*, *Plantaginis* & *Hyoſcyami vulgaris*, vel *Peruviani* ſummè utiles, uti & *Folia* parùm conquaſſata appoſita) eam avertamus: Et imprimis ne *faſciæ madidæ* maneant, eas ſæpè permutando, caveamus, vel *Sevo hircino* vel *cervino* eas illinendo & ſic circumvolvendo, ne *humorem* concipiant, ad hanc rem idoneas reddamus.

Ventris totius *ſcarificationem* aliqui quoque probant, eaque ad *muſculorum aponeuroſes* uſque factâ, quæ rectos *muſculos* integunt, *aquam* è *ventre* quoque exhauriri poſſe, docent.

Per *veſicarum* productionem in *pedibus*, illarumque diſruptionem, *aquæ* ſimiliter exitus patefieri poteſt, & ſi apertæ maneant, ut deinceps quoque *effluxus* illius continuetur, procurari. Quæ ſponte *vi aquæ cutem in-*

intrinſecus diu irrigantis, atque etiam ob *acrimoniam* irritantis vel urentis, tandem in *pedibus* ſolent erumpere: Aliàs arte provocantur, *Uſtione levi* factâ *cuticulæ*, per *cauterium actuale*, cujusmodi caſu aliquando *vaſe æneo calefactorio* inter calefaciendum *lectum* inductâ in *pede*, hoc pacto, exitu aperto, ut *aſciticus* ſanaretur, occaſionem præbuit. Vel hoc *veſicatoriis* admotis effici poteſt, prædictione ſemper quoque, uti in *ſcarificatione* dictum, de *periculo inflammationis* præmiſsâ, illisque adhibitis quæ moderatè & ſenſim hoc faciunt, cùm vehementer *adurentia* admovendo, *inflammationi* citiùs, quàm à *ſcarificatione* occaſio præberi poſſit.

Cæterùm non ſolùm in *pedibus* per *veſicas* ſponte artéve inductas, *aqua* tum ex illis tum *abdomine* penè univerſo quandoque effluit, ſed & in *abdomine umbilicum* in *amplam* & *pellucidam veſicam aqua*que plenam, ab ipſius copia dilatatum, in *aſciticis* aliquoties deprehendimus, è qua diſſectâ *forpice* vel *ſcalpello*, quod levi negotio & citra *ſenſum* ſit, *aqua* tota niſi per *vim* compreſſa fuiſſet, *impetu* magno effluxiſſet: Qui modus *aquam* educendi, cùm adeò ſit expeditus, ſi *arte* procurari poſſet, ut *umbilicus* hoc pacto intumeſceret, quòd *cucurbitulæ* ſæpè illi admotæ fortè efficerent, cùm illud tentare cupimus, magnum ad *curationem* afferret adjumentum.

Per *Fonticulum*, uti vocant, in *pedibus* excitatum *aquæ* quoque via aperitur. Qui *cauterio actuali* ſi fieret, cùm altiùs quàm pro ſolius *veſicæ* productione requiritur, imprimi tunc deberet, *inflammationem* facilè acceſſeret; ſatiùs ob id & tutiùs longè *potentiali* aliquo, quòd ſine dolore cutem mortificando aperit, illud, ſi nihil impediat, in *pedibus* moliri, *cautione* ea, quæ in illorum applicatione & gubernatione requiritur, alibi etiam explicata, adhibitâ. Quod & in *ſcroto* ſine *periculo* fieri poſſet, *cute* illius ſic apertâ. In *ventre* verò per *abdomen* adeò *craſſum*, *fonticulum* ad interiora uſque ubi *aqua* latet, deducere, cùm ſit arduum, vix tentandum erit.

Alterantia præter ea, quæ ad *viſcerum imbecillitatem* corrigendam, illorumque *infarctus*, *obſtructiones* ſolvendas, *durities* emolliendas inſtituuntur, qualia in *cachexia* multa proponuntur, & hîc quoque, ſi *hydrops* illius causâ eveniat, uſurpari poſſunt, illlaque præſertim in eo locum habebunt, quæ ſic componuntur, ut ſimul cum illis *operationibus*, vel etiam ſine illis in aliis illius *cauſis*, *aquas* abſumant, *urinas*que provocent; Qualia ſequentia exiſtunt.

Decoctum ad hæc utile: ℞. *radic. quinque Aperitivarum, Cichoreæ, Iridis ana* ℥.j.ß. *Dentis Leonis, Pentaphylli, Filipendulæ, Valerianæ, Eryngij ana* ℥.j. *radicis Aſari* ℥.ß. *cortic. medij Tamaricis, Fraxini, Sambuci, radic. Capparum ana* ʒ.vj. *herbarum Endiviæ, Eupatorij, Marrubij, Chamædryos, Chamæpityos, Capillarium, Pimpinellæ, Piloſellæ, Abſinthij, Cardui benedicti ana* M.j. *florum Sambuci, Geniſtæ, Tamaricis, Hyperici, Bugloſſ. Borragin. ana* P.j. *ſemin. quatuor frigid. Majorum* ℥.ß. *quatuor ſem. frig. Minorum* ʒ.iij. *Cicerum* P.j. *ſeminum Apij, Fœniculi, Petroſelini, ana* ʒ.ij. *Paſſularum enucleat.* ℥.ij. *Liquiritiæ* ℥.j.ß. fiat decoctio in *aqua* & *quartâ parte vini albi*, addendo *Sacchari q. ſ.* Poteſt addi *ſuccus Iridis*, aromatiſetur *Cinamomo*, *Schœnantho*, *Spicâ celticâ*, *Nardi*, vel *Caſſiâ ligneâ*, vel *pulveribus Diarrhodon, Trionſantal.* &c.

His adjici poſſunt. *rad. Cardui albi, Filiculæ, Filicis, Lapathij, Vincetoxici, cortic. Frangulæ, Viſcum quercin.* Ex *herbis Aſarina, Plantago, Morſus diaboli, Lupulus, Mentha, Hyſſopus, Polium, Betonica, Pulegium, Origanum, Ruta, Majorana.*

Aliud *decoctum*: ℞. *radic. Fœniculi, Petroſel. ana* ℥.j. *Rhapontic.* ʒ.ij. *Abſinthij, Ceterach, Eupator. ana* ʒ.ij. *quatuor ſemin. frigidorum Majorum ana* ʒ.j. *Schœnanthi, Spicæ ana* ʒ.j. decoquantur in *jure Pulli* vel alio, ut *Cicerum*, vel in *Vino* infundantur, omiſſis tunc *ſeminibus frigidis*.

Potionem Rhaſes habet quæ magni fit, paratam ex *abſinthio, cuſcutâ, alkekengi, fumariâ, ſeminib. quatuor frigid. major. ſchœnantho*, & *ſpicâ* in *ſero lactis* maceratis.

Ex

Ex *ſimplicioribus decoctis* probatur *Ligni Guajaci* decoctum, ad *urinas* movendas. Item *Allij & Rubiæ decoctum* cum *Melle*, *Plantagin. majoris decoctum*, per ſe vel cum *Lenticula*, ut vult *Dioſcorides* qui & probat *Origani* cum *Ficu* decoctum & *Ciceris* cum *Roſmarino*, & *Calami odorat.* cum *ſemine Apij.*

Viſcum quercinum ad ℔.j. raſum in *menſura* j. ſeu ℔.iij. vel *quatuor aquæ* ad *conſumptionem medietatis* decoquatur. Dantur manè & ſerò de colatura ℥.iv. diu continuando magno ſucceſſu: *Saccharo* dulcorari poſſunt & aromatiſari.

Lumbricorum decoctum, additis *diureticis*, utiliter datur. Item *Cicadarum pulveriſatarum ad* ʒ.ij. *decoctum* cum aliis.

Vina per *infuſionem* vel *decoctionem* facta, admodum juvant. Ex *radice Apij*, vel *Iridis* vel *Aſari*, vel *cortic. radic. Sambuci*, vel *Ebuli*, *ſemine Hederæ* unum, aliquot, vel plura ſumendo.

Abſinthites Vinum etiam utile, quod in *debilioribus ventriculis* ex *generoſo*, vel etiam *Malvatico*, quod *urinas* mirè ducit, *Vino* parari poteſt: *Marrubij* item *vinum* uti & *Scillinum.*

Compoſita vina fiunt ex pluribus è prædictis ſimul miſtis, vel aliis quoque in *decocto* expoſitis additis; exempli gratia: ℞. *radic. Apij*, *Fœniculi*, *Iridis ana* ℥.j.ß. *Phu veri*, *Acori veri ana* ℥.j. *Imperatoriæ*, *Gentianæ ana* ℥.ß. *Aſari*, *Scillæ ana* ʒ.ij. *cortic. radic. Sambuci*, vel *Ebuli*, *Ligni ſaſſafras ana* ℥.j. *herbarum ſicc. Abſinthij*, *Marrubij*, *Eupatorij*, *Capillor. veneris*, *Chamædr. Cardui bened. ana* ʒ.ij. *ſummit. Centaur. minor. florum Geniſtæ*, *Tamaricis ana* ʒ.j. *acinorum Sambuci aridorum* ʒ.ij. *ſeminum Petroſ. Fœnic. ana.* ʒ.j.ß. *ſem. Ammeos*, *Anethi ana* ʒ.j. *Cinamomi* ʒ.ij. *Spicæ* ʒ.ß. conquaſſentur pro *Vini menſur.* ij. vel iij.

Lixivia præparata ex *Fabarum ſtipitum*, vel *Juniperi ramorum cineribus*, per *exiccationem* omnimodam in *furno* factis, per *tranſcolationem* frequentem vel *macerationem* diutinam *aquæ*, bibita aliquoties, plurimùm ſæpè profuerunt: Aliquique cùm diu nihil aliud bibiſſent, horum ſed tunc magis *dilutorum* uſu fuerunt reſtituti: Probatur & ex *cineribus Geniſtæ* factum: Item *Hederæ*, & imprimis *ligni Dulcamaræ*, & *Gratiolæ.* Quòd ſi in hiſce omnibus parandis, loco *aquæ Vinum* ſumatur, vel illud *aquæ* permiſceatur, efficaciùs penetrabit. Vel ſi *cineres* horum in *nodulum* ligati, *Vino* immergantur, & *Vinum* illud proderit, eoque magis, ſi *cineres* non ex penitùs *combuſtis plantis*, ſed in *furno* eouſque exiccatis, donec in *cineres* redigantur, colligantur.

Ego, in aliquot *Hydrope Aſcite* laborantibus, in quibuſdam jam magno *tumore ſcroti* & *virgæ* orto, multum præſtiti, *Lixivio* ſequenti modo parato: ℞. *Cinerum ſarmentorum Vitis*, *ſtipitum Fabarum*, *Corticum Dulcamaræ*, *corticum Aquifolij*, *ſurculorum Juniperi*, omnium in *furno* aut *igne repercuſſionis* ſine *flamma* combuſtorum, circiter *ana* M.j. affundatur *aquæ fontanæ Menſ.* I. hæc toties per hoſce *cineres* donec *lentorem* aliquem acquirat, & *Lixivium* fiat *parum glabrum*, transfundatur, hoc poſtea cum *quartario ſemis ſacchari albiſſimi* modicè coquatur & deſpumetur, & ubi refrixerit, *aromaticus* ei concilietur *ſapor*, affuſa *aquæ Cinamomi* ℥.j. De hoc bibat *æger* bis in die manè & veſperi hora una ante aut poſt cœnam *ab* ℥.ij. *ad* ℥.iiij.

Hæc quoque *lixivia* in *Salia decoctione* redacta, probant *Chymici*, illiſque uti malunt: Inprimis *ſale Abſinthij*, *Juniperino*, *Gratiolæ*, dein & *Ebulino.*

Urina vel *propria*, vel *pueri impuberis* bibita, *mictionem* impellendo accelerat. *Capræ urinam* cum *Spica* quotidie bibitam laudat *Dioſcorides.*

Aquæ ſtillatitiæ quia valde penetrant, multùm quoque, ſi affatim *ad* ℥.iv. & diu bibantur, poſſunt efficere, addito interdum & *Vino.*

Quales ex *ſimplicioribus* ſunt, *aqua* ex *Sambuci* vel *Ebuli radicibus*, & *floribus*, vel etiam *acinis* ſeparatim ſimúlve deſtillata: Item ex *radicibus floribuſque Iridis*, atque ex *Hirundinaria*: Dein & ex *floribus Liliorum*

alborum, ex *Raphano*, ex *Juniperi baccis* & *Smilacæ hortenſi*, ex *Cuſcutæ*: Vel aliis *herbis* & *radicibus plantarum Aperitivarum* & *diureticarum*, inter quas & efficax *Fœniculi marini aqua*: *Stercoris humani aquam ſtillatitiam* aliqui extollunt: Alij *aquam Nicotianæ* dictæ.

Compoſitæ fiunt ex prædictis aliquibus, vel omnibus ſimul deſtillatis, addito interdum & *ſucco Iridis*: Aliqui *Cantharides* miſcent, ut magis *urinas* ducant. *Cinamomum*, *Spica*, *Schœnanthum*, ſimiliaque permiſta has *aquas* magis appropriant; Vel ſi hiſce ubi jam deſtillatæ fuerint, aromatiſentur.

Liquores alios *Chymici*, & *aquas* validiores parant, *cochleatim*que exhibent: Addendo prædictis *herbis*, ut *Hirundinariæ* vel *Sambuco* aliisve, ex quibus *aquas* elici diximus, aut *aquis* ipſarum *ſimplicibus* vel *compoſitis*, *Tartarum* & *Vitriolum calcinata* priùs, & parùm *ſpiritus Vini*, *aquam* ex illis eliciendo. Vel ex *ſolo Tartaro* & *Vitriolo*, additis *Silicibus calcinatis*, *pulveriſatis*, ſinunt *liquorem* effluere, eumque poſtea deſtillant, & pro *experimentis* habent.

Succum Laſerpitij cum *Caricis*, *Anagallidis* cum *Vino* exhibet *Dioſcorides*: alij *herbæ Peti*, alij *extractum Juniperi* laudant.

Oleum Cnicinum potum: *Olea Salium* prædictorum miſcent cæteris *Chymici*.

Ex *miſturis*, eæ *compoſitiones*, quæ in *cachexia* à *viſcerum imbecillitate*, *obſtructione*, *duritie* & *ſcirrho* progreſſa conveniunt, illicque deſcriptæ ſunt, in *hydrope aſcite*, ſi ab hiſce cauſſis quoque naſcatur, & tunc *cachexia* illum præceſſerit, vel etiam comitetur, locum habere quoque poſſunt, & cùm *urinas* ferè ſimul provocent, ea ratione etiam *hydropis* causâ competunt; Uti ſunt illic ex poſitæ.

Potiones ex *Julepis*, & *lactea* illa ex *Terebinthina*.

Electuaria item, maximeque illud quod in *metu hydropis* in *cachexia* ex variis, uti & *rob de ebulo* & *ſambuco* paratum propoſuimus. Et ex uſitatis *compoſitio Dialacca* & *Diacurcuma*, *hydropicis* etiam accommodantur.

Ex *pulveribus* quoque ſeu *ſpeciebus uſitatis*, cum pleroſque, tum maximè duarum jam dictarum *compoſitionum*, dare poſſumus.

Et ex *ſimplicioribus*, *pulverem ſummit. Centaurij minor.* & *comarum Abſinthij Pontici*, aliosque aliquos.

Dein & *Napi* vel *Anethi pulveres*, cum *Vino Abſinthite* vel *Praſij* in *hydrope* propinamus.

Uti & *Hepar lupi præparatum*, *Inteſtinorum* item *lupi* vel *gallinæ pulveres* vel *cineres*. Et præter hæc in *hydrope*, etiam *Hepar cuculi*: Dein & *Splen aſini domeſtici* vel *ſylveſtris*, vel *pulli Equini*, *liene affecto*: Item *caro Hericij*: *Corpus veſpertilionis* ablato *capite*: *Lumbrici*; omnia exiccata & pulveriſata, vel in *cineres* uſta exhibita, per ſe vel cum aliis *pulveribus*, in *Vino*, *ſyrupo* vel *aqua*, convenientibus, *appropriata* hiſce *viſceribus affectis* cenſentur.

Cantharides vel *Cicadæ* aut *Grylli*, ſi in *furno* in *cineres* urantur, & de *pulver* ℈.j. cum *aqua* vel *ſyrupo* convenienti detur, vel *lacte*, potenter *urinas* ducunt. Poteſt addi *gummi Ceraſorum* vel *Prunorum*, ut minùs exulcerent.

Æs combuſtum, *Magnetem* pulveriſatum, ſunt qui probant, ſi propinentur.

Pilulæ quoque in *cachexia* expoſitæ, in *hydrope* inde nato convenient. Et ad *urinas* movendas in *hydrope* ſequentes ſunt efficaciſſimæ, quæ ℞. *Catharidum abjectis alis tenuioribus* ℈.ß. adde *Maſtiches gr.* v.j. *Rhabarb.* ʒ.ß. omnia tenuiſſimè pulveriſata excipiantur *reſinæ Laricea* vel *Abietinæ limpidæ* ʒ.ij. addendo *infuſion. gummi Tragac.* fact. cum *aqua Viol.* ſpiſſæ adhuc, *Butyri recentiſſ. ana* ʒ.ß. Incorporentur *Sacchаro cando*, ut *Pilulæ* formari queant: Detur ʒ.j. ad *vires* explorandas ab initio.

Extrinſecùs admotis *abdomini* & *partibus ſubditis tumentibus*, *aquam* in illis contentam conabimur quoque abſumere, illis quæ *ſerum* ex illis *ſedibus* attrahunt ſeu eliciunt, & in

& in *halitum* digerunt ſeu exiccant. Quod variis modis per *externa remedia* perficitur.

Fotus vel *balnea* pro *ventre*, & *pedibus tumentibus*, nonnunquam & *ſcroto* tumido, fiunt ex *Aqua ſalſa naturali maris*, vel *fontium*, vel *nitroſa* aut *ſulphurea*, aut *bituminoſa*; Vel *artificiali* ex *permiſtione Salis* vel *Sulphuris* paratâ.

Vel ex *Lixivio forti*, præſertim in *pedibus*, per *tranſcolationem* cum *aqua* vel *Vino* per *cineres Vitis*, *Quercus*, *Fagi*, *Fabarum*, *Braſſicæ*, *Oſſium* aliorúmve parato: Addito cùm fortius eſſe volumus, *Alumine*, *Sale*. In quo & *faſciæ madefactæ pedibus* obvolvi poſſunt.

Vel ex *decocto* in ejuſmodi *lixivio* vel *vino*, vel *aqua fabrorum* vel alia *aqua* facto, *fotus* vel *balnea* fiunt: Inprimis ex *radic.* & *fol. Ebuli*: Item *Iridis*, *radic. Urticæ*, *Aſclepiadis*, *Cyclamin. cort. rad. Ulmi* & *Filicis herb. Chelidoniâ*, *Centaurio*, *Mezereo*, *Rutâ*, *Calaminthâ*, *Origano*, *Caulibus rubr. flor. Chamomill. Sambuci*, aliisve *herbis ſiccantibus*, addito *Sulphure vivo*, *Sale* vel *Alumine*: Interdum & *Scoriâ ferri*: Si *Cicadarum* vel *Cantharidum pulv.* ʒ.iij. in *decocto* addantur, *urinas* ſimul promovebunt.

Vel fiat hæc *fomentatio*: ℞. *Lixivij commmunis* ℔.x. *Aceti* ℔.j. *Salis* vel *Alumin.* ℥.iij. bulliant cum *plantis exiccantibus*: Et cum *ſpongia* foveantur *partes tumentes*.

Stupha ſeu *balneum ſiccum*, *corporis inferioris ſedis*, vel *pedum* ſolùm, validiùs ſiccat, *humores*que per *ſudores* ſimul educit, idque validiùs ſi *ſuffitu decocti* prædicti, in *labro* poſiti, *extinctis ſilicibus*, excitato, calefiant: Cui *ramos Laureolæ* aliqui ſe cum *ſucceſſu* addidiſſe profitentur.

Vapor ſeu *ſuffitus*, qui à *Scoria* vel *Silicibus* vel *Marchaſita*, *ignitis* in *Aceto forti immerſis* & *extinctis*, vel *Aceto* hiſce uti & *lapidi Molari* infuſo excitatur, idem præſtat: Potentiusque aget, ſi *Ebulus* aliáve illi incocta priùs fuerint.

Fumus ſi in *ſtupha* excitetur, accenſo *Aſphalto* duriſſimo, quod *Gagatem lapidem* vocant, idem facit.

Immergatur & veluti ſepeliatur, *corporis nudi pars media inferior*, *tumeſcens*, in *arena* à *ſole* vel *arte calefacta*. Quæ ſi *marina* ſit propter *ſal* magis exiccabit, unde & *Dioſcorides* hoc in *littore maris* fieri debere jubet. Idem præſtabit *arena* alia, *Sale* conſperſa vel *Cineribus*.

In *Cineribus* ſolis hoc quoque fieri poteſt, qui à combuſtione *lignorum* & *herbarum ſiccantium* facti, magis operabuntur.

In *Frumenti acervo*, vel *Furfurum* aut *Vinaceorum cumulo calido* idem fieri poteſt.

Sacculi Arenâ vel *Cineribus* & *Sale toſto* impleti calefacti, *ventri* & *pedibus* applicantur: Quibus & *herbæ ſiccantes* aliæ, *ſeminaque calida majora minoraque* addi poſſunt.

In *Aſcite ſudor* cum *foliis Ebuli* ſequenti modo provocatus & elicitus, multum detumeſcere facit & evacuat: *Bona quantitas foliorum Ebuli*, in *aheno*, abſque ullo *liquore* affuſo, ſine aduſtione, frixorum & bene coctorum, ſuper *lodice*, *culcitra lana* infarcta & interſuta, extendatur, quibus incubans *patiens*, bene tectus, tamdiu ſudet quàm diu *vires* ferunt, qui quo diutius *ſudorem* perferre poſſit inter ſudandum refocillari confortantibus poteſt.

Emplaſtra, *cataplaſmata*, *inunctiones* diverſimodè *ventri* & *pedibus tumentibus*, & *ſcroto* interdum, ſi illud *aquâ* plenum ſit, apponuntur, ad *aquas* abſumendas; miſcendo interim, quæ *viſceribus* ſimul ſint accommodata, ſequentibus modis.

Ex *ſimplicioribus*, *Raphani radix* vel *Acori*; Item *Lepidium*, contuſa, cruda vel cocta cum *aceto forti ventri* adhibentur: quibus *ſemina Naſturtij* vel *Sinapis* admiſta efficaciora hæc reddunt.

Bulbos cum *Melle* & *Pipere* tritos & admotos: Item *Amurcam* in *villoſa pelle* peruntctam, probat *Dioſcorides*.

Cucumeris aſini radix contuſa, & per 24. horas in *aceto ſcillitico* maceratâ, additâ *Mellis duplâ quantitate*, ſi coquatur parùm,

addito ℈.j. *pulver. Cymini*, ſingulare eſt *remedium*.

Stercus inprimis *Caprinum*, dein & *Vaccinum ventri* & *pedibus* admota, admodum juvant, quibus & *Columbinum* addi poteſt vel *Gallinaceum*. Quæ vel ſimpliciter applicantur, vel miſta aut cocta priùs cum *Urina pueri* vel *capræ* vel *Lixivio*. Aliàs cum *Vino* vel *aceto* aut *Oxymel. ſimpl.* vel *ſcillitico*, addendo interdum & *Sulphur*, interdum & *Nitrum* vel *Sal*.

Vel: ℞. *ſtercoris Caprini* vel *Vaccini parùm exiccati*, *emplaſtri de baccis Lauri ana* ℔.ß. *cineris Cochlearum terreſtr.* vel *aliorum Teſtaceorum* ℥.ß. *Aceti*, *Mellis q.ſ.* fiat *emplaſtrum*.

Aliud à quibusdam probatum, ſic commodiùs parabitur: ℞. *Stercoris Columbini*, *Vini optimi ana.* ℔.j. *aceti* ℥.iij. *ſucci Ebuli* & *Iridis ana* ℥ ij. *Mellis* ℥.iij. *Sulphuris vivi* ℥.j. *Salis* vel *Nitri* ℥.ß. *farinæ Fabarum* vel *Lupinorum* ℥.j.ß. coquantur ad ſpiſſitudinem, addendo circa finem *baccarum Lauri* ℥.j. *ſemin. Cymini* ℥.ß. *ſemin. Naſturtij*, *radic. Cyperi*, *Enulæ ana.* ʒ.ij. *florum Chamom.* & *Anethi ana.* ℈.j. *Terebinth. q.ſ.* fiat *Cataplaſma*.

Aliud ſic fit: ℞. *Stercoris caprini* vel *vaccini* arefacti *quartarium* j. *Thuris*, *Maſtiches*, *Myrrhæ ana.* ℥.j. *rad. Cyperi*, *Coſti ana* ℥.ß. *Cymini* ʒ.ij. *Sulphuris vivi*, *Salis ana* ʒ.iij. *Aceti ſcillitici* & *Mellis q.ſ.* fiat *emplaſtrum*.

Vel: ℞. *Stercorum prædictorum* ℥.ij. *fol. Pedis columbin. Rutæ*, *Parietariæ*, *Ebuli ad* M.iij. coquantur in *Urina* vel *Lixivio*, & *aqua ſalſa* & *Vino*, piſtentur, adde *farinæ Lupinorum bacc. Lauri*, *ana* ℥.iij. *olei Rutacei* ℥.ij. fiat *Cataplaſma*.

Cochlearum terreſtrium ſeu *limacum caro* contuſa applicata valde convenit. Cui *Opercula* admiſcere jubet *Dioſcorides*. Quod ut commodiùs fiat, in *pulverem* priùs redigi debent quod faciliùs fit, cùm *friabilia* ſint. Si *teſtas* admiſcere etiam velimus, uti aliqui docent, rectiùs priùs in *cineres* rediguntur, cùm ægrè contundantur: *Mucus* quoque *cochlearum* convenit.

Huic *carni* ſic contuſæ, ſi *Stercoris caprini* vel *vaccini æqua pars* addatur, utile admodum fit *emplaſtrum*. Cui *viſcerum internorum* causâ, *Maſtiche*, *Spica*, *Schœnanthum*, *Aſarum* addi poſſunt.

Vel tale fiat additis etiam aliis: ℞. *Baccarum Lauri* ℥.ß. *ſeminis Cymini* vel *Carui* ʒ.ij. *ſeminis Naſturtij*, *Viticis*, *Staph. agr. ana.* ʒ.j. *rad. Iridis* ʒ.iij. *radic. Aſari* ʒ.j. *Maſtiches*, *Myrrhæ ana.* ʒ.ij. *Mumiæ* ʒ.j. *Spicæ*, *Schœnanhti ana.* ʒ.ß *Sulphuris vivi* ʒ.iij. *Salis uſti* ʒ.ij *cinerum Vitis* vel *Quercus* aut *Cochl.* ʒ.j. fiat *pulvis ſubtilis*, irroretur *Aceto forti*, & cum *æqua portione*, *Stercoris capræ* vel *vaccæ*, vel *carne cochlearum*, fiat *Cataplaſma*.

Succis quibusdam ſi *venter* illinatur, vel emplaſtretur, *aquæ* ab eo exhauriuntur. Efficaciſſimi ſunt *ſucci Cyclaminis*, vel loco illius *Serpentariæ* vel *Ari*, *Cucumeris agr. Mezerei*, *Chamelææ*, vel *Thymelææ*, vel in illorum penuria *Laureolæ*, vel *Lathyris*: Item *Soldanellæ*. Mitiores ſunt *ſucci Ebuli*, *Sambuci*, *Iridis*, *Ariſtolochiæ*, *Aſari*, *Mercurialis*: Hi vel ſoli vel invicem permiſti excipiuntur *farinâ Fabarum* vel *Lupinorum* vel *Orobi*, addendo interdum *Spicam*, *Aſarum*, *Schœnanthum*, atque *cataplaſmatis* inſtar ſupra *umbilicum* lato ſpatio applicantur: Vel magis diluta illinuntur.

Vel fiat tale ex illis *unguentum*: ℞. *ſucci Cucum. agr.* ℥.iij. *ſucci Cyclaminis* vel illius loco *ſucci Serpentariæ* vel *Ari* ℥.ij. *ſucci Chamelææ*, vel illius loco *Laureolæ* ℥.j. *ſucci Ebuli*, *ſucci Iridis ana* ℥.j.ß. *Fellis tauri* ℥.ß. *olei Nucum*, *Scillitici*, *Butyri ana* ℥.iiij. fiat decoctio ad *ſuccorum* aliquam conſumptionem, addendo poſtea *pulver. Scammonij* ʒ.j.ß. *Colocynthid.* ʒ.j. *Euphorbij* ʒ.ij. *pulv. radic. Cyclamin.* ſi *ſuccus* non fuerit admiſtus ʒ.iij. *Ceræ q.ſ.* fiat *unguentum*.

Si omiſſis quibusdam *parva* illius *quantitas* cum *melle* coqueretur, eſſet efficaciſſimum.

Vel utendum ſequenti *liquore* pro *inunctione partium tumidarum*: ℞. *ſucci Cucum. agreſt.* ℥.j.ß. *ſucci Ebuli* vel *Iridis* ℥.ij. *fol. Laureolæ* vel *Chamelææ* M.j. *reſinæ Lariceæ* vel *Abietinæ* ℥.xij. *Myrrhæ* ℥.ß. *Thuris*, *Maſtiches ana* ʒ.ij. *Nucis moſch.* ℥.ß. miſceantur atq; deſtillentur.

Aut

Aut illinantur *oleo* ſequenti: ℞. *olei Nucum* vel *Lini* ℔.j.ß. *Vini* & *Aceti ſcillitici* ℥.iij. decoque in illis *fructus* vel *folia Cucumer. aſini*: item *Mezerei* vel *Laureolæ* contuſ. *ad* M.iij. *radic. Scillæ*, *Euphorbij ana* ℥.ß. colentur ad uſum.

Ut *viſceribus* hæc etiam accommodentur, poterimus *ſuccis* ejusmodi *aquas* promoventibus, ut *Cucum. agreſt.* vel alteri, *æquam portionem ſucci Abſinthij* addere, atque interdum etiam, ſi *hepar* læſum ſuſpicemur, *ſucci radic. Conſolid. major. tantundem*, & cum *Oxymel. ſimpl.* vel *ſcillitico*, addito *Gummi ammon.* diſſol. in *Aceto ſcillitic.* parùm decoquere, atque *Santala*, *Spicam*, *ſpec. Dialaccæ* vel *Diacurcumæ* aliáve permiſcere, totique *abdomini* apponere.

Aliæ quoque *illitiones* vel *applicationes* ex ſequentibus fiunt: ℞. *radic. Cyclaminis* ʒ.j.ß. *radic. Aſari* ʒ.j. *radic. Ariſtoloch.* & *Pyrethri ana* ʒ.ß. *ſeminum Apij*, *Rutæ*, *Sinapis ana* ℈.ij. *Spicæ*, *Schœnanthi ana* ʒ.ß. *cinerum Cicadarum* vel *Canthar.* ℈.j. *olei Abſinthini*, *Laurini* vel *Rutacei ana* ℥.ij. *olei Scorpionum* ℥.j. *Bdellij in aceto diſſol.* & *Ceræ q. ſ.* fiat *Linimentum*. Vel addendo *farin. Orobi* vel *Lupinorum*, vel *Fabarum q. ſ.* fiat *Cataplaſma*. Vel omiſſis *oleis* excipiantur *pulveres* & *farinæ*, *ſucco Cucumer. aſinin.* vel *Laureolæ*, vel *Cyclam.* vel *Ari*, & fiat *Unguentum* vel *Cataplaſma*, quæ meliùs *Melle* addito hærebunt. Vel in *formam emplaſtri*, additâ *Pice* & *Cerâ* redigantur.

Vel: ℞. *Æris uſti* ʒ.ij. *Aluminis* vel *Salis* ℥.ß. *radicis Iridis* ʒ.iij. *farinæ Orobi* ℥.j. excipiantur uti ſuperiora *oleis*, ut *Oleo ſcillitico*, vel *ſuccis*, & eodem modo adhibeantur.

Uſitata *unguenta* pro *ventre* inungendo, ſunt *Artanitæ unguentum*, ſeu *de Cyclamine* dictum *Meſuæ*, præ cæteris efficaciſſimum. Quod paratur ex *ſuccis cyclaminis*, *cucum. agreſt. aceto*, *felle taurino*, *aloë*, *ſcammonio*, *colocynthide*, *turbith.* *mezereo*, *gummi euphorb. ſagapeno*, *myrrhâ*, *polypod. chamomill. pipere*, *zingiber. ſale gemmæ*, *oleo irino*, *butyro* & *cerâ*.

Eſt & aliud de *Artanita* ſeu de *Cyclamine* minus *unguentū*, cum *ſplen* induruit, maximè conveniens. Quod fit ex *ſuccis cyclamin. ebuli* & *aceto*, *tamarice*, *polypodio*, *gummi ammoniaco*, *bdellio*, *radice capparum*, *ſpica nardi*, & *oleo irino*.

Aregon ſive *Arrogon* falsò dictum *Unguentum Nicol.* in *aſcite*, *ventri* quoque illitum idem facit. Quod fit ex *rad. ari* ſeu *ſerpentariæ*, *cucumer. aſin. bryoniæ*, *pyrethri*, *herbis laureolâ*, *pulicariâ majori* & *minori*, *fol. cucumer. aſinin. roſmarin. majoran. ſerpylli*, *rutæ*, *lauri*, *ſalviæ*, *ſabinæ*, *calaminthæ*, *gummi maſtiche*, *oliban*, *euphorb.* aromatiſ. *zingib. pipere*, *oleis moſchel. communi*, *laurino*, *petreolo*, *adipe urſi*, *butyr.* & *cerâ*.

Agrippæ unguentum Nicolai ad idem uſurpatur: Quod fit ex *radic. bryoniæ*, *cucum. aſinin. ſcill. iridis*, *ebuli*, *tribul. aquatic. oleo* & *cerâ*.

In *veſicæ regionem*, circa *pectinem applicationes* & *inunctiones* ejuſmodi pertingentes, *urinam* ſimul movendo, etiam proderunt. Et privatim quoque ad eam promovendam, huic loco ea quæ *mictionem* promovere poſſunt, in *ſuppreſſione* illius deſcripta adhiberi poſſunt. Veluti inter cætera eſt *Fotus* ex *decocto Allij* & *ſucco Pedis Columbini* & *Urina pueri*: Item *Inunctio* ex *oleo Scorpionum* aliisve.

Podici aliqui etiam *remedia* adhiberi volunt, ut inde virtus ad *abdomen* perveniens, in eò fortè *aquam* abſumat.

Quod commodiùs præſtabitur, ſi *ſuffitus*, *vapor* aut *fumus*, quibus *venter* & *pedes* ſuffumigantur, etiam *podice* excipiatur.

Fovetur quoque eo nomine *podex*, vel inungitur: *Aquâ vitæ*, cui parùm *olei de Euphorbio* vel *de Caſtoreo*, & *ſuccus Iridis* admiſta ſint, addendo ſi urant, *Butyrum* vel *Oleum commune*: *Cataplaſmata* idem præſtabunt, eadem quæ *ventri* aliàs applicantur.

Narrant *Lapidem* à *colubro aquatico*, *fune caudæ* alligato & ſuſpenſo, *vomitu* in ſuppoſitam *aquam* ejectum, tantarum *virium* eſſe ad *aquam* abſumendam, ut eam in quam decidit, mox abſumat, eum ſi *ventri* alligetur, *aquam* in eo quoque conſumere.

Hepatis & *Ventriculi*, ſi affecta ſint, habetur ratio, *remediis* quæ in illorum *affectibus*

maximè 5

maximè, in *cachexia* & *obſtructionibus* expoſita ſunt.

Vivendi rationem quod attinet, *Aër ſiccior* melior quàm *udus*.

Exercitium ſi ferre poſſint, ſemper aliquid diſcutit.

Frictiones validiùs illud præſtant, inprimis ſi fiant *manibus* priùs inunctis *Sale* & *Oleo*, vel *Hydrelæo*, eouſque donec rubeſcat *cutis*.

Diſcutiuntque potentiùs *Rubificantia* ſimul adhibita *abdomini*, inter quæ *Sinapis ſemen* cum *Urina* illitum probatur.

Cucurbitulæ univerſo *ventri* admotæ, etiam ad *diſcuſſionem* opitulantur.

Vigiliæ, etſi eo quòd magis quàm *ſomnus* ſiccent, probentur; tamen quia ob *dyſpnœam* moleſtæ, plus debilitant, potiùs de *ſomno* ut reficiantur, illis proſpiciendum.

In *victus ratione*, quæ *moderata* & *parca* magis quàm *larga* eſſe debet, utendum *euchymis* & *eupeptis*: Abſtinendum ab *humidis*, & *aſſis* potiùs quàm *elixis* fruendum: A' *ſalſis*, *aromatiſatis*, *calidis*que potiùs temperandum, ne *ſitis* quæ alioquin urget, concitetur. *Diureticis* tamen *oleribus* uti licet, ut *Petroſelin. Fœnicul. Eruca*, laudatur & *Braſſica*: *Hepata Lupi*, *Vulpis*, *Gallinarum Alaudæ comeſta*, appropriata cenſentur.

Hîc *Acetaria* laudatiſſima quæ potenter *ſeroſos humores* educunt & blandè aliquot *ſedes* movent non prætereunda: Illa ex *ſurculis tenellis Sambuci*, & fortioribus adhuc *Ebuli*, prius parum in *aqua* bulliente coctis, cum multo *oleo* & *pauco aceto* affuſo, addito etiam ſi placet *Sacchato*, parantur.

Potus ſit *parciſſimus*; nam omnino ab eo abſtinere perdifficile, quod tamen cùm aliqui pluribus diebus feciſſent, ſanitati reſtituti fuerunt, illi nimirum quibus *viſcera* nondum *læſa* erant. *Aquæ* autem *potus*, cùm multum *ſeri* procreet, *immodicus* præſertim, *noxius*; ſi *Aceto* addito parùm aceſcat, utilior ad *ſitim* reſtinguendam. *Vinum tenue acidulum*, cùm *urinam* provocet, utile: *Aceto* condire res quoque confert, non ſolùm *lienis*, cujus *obſtructionibus acetum* inprimis convenire exiſtimant, ſed & *hepatis*, atque *ſitis* extinguendæ, causâ.

Intumeſcentia pedum diffuſa alia ab ea quam *tumorem œdematoſum* vocavimus, *mollior*, à *ſeroſo crudo*que *ſucco* pronata, quæ nunc unius, nunc utriusque *pedis*, ut in *hydrope* amplum ſpatium occupat; aliàs in certa aliqua ſaltem illius *parte*, ut *pede inferiore*, vel circa *malleolos*, aut uti nos obſervaſſe diximus, in *nuda tibiarum ſede* occurrit, quæ ſive hoc illóve modo ſe offerat, citra alium *morbum* comitem, diu perſeverat, vel ſi ceſſet, & certis temporibus recurrat, difficulter in quibusdam, quibus *familiaris* & *conſueta* eſt, amovetur, vel ne redeat, præcavetur: niſi *corpus* ab ejusmodi *excrementis* & *humiditatibus*, quæ *natura* continuò ad *inferiores* haſce *ſedes* ablegat, optimè repurgetur, illorumque proventus impediatur. *Pedum intumeſcentiarum curatio.*

Quod *moderatâ* & *parcâ victus ratione* præſtabitur; & per multas *evacuationes* per *alvum*, per *ſudores*, diu interdum ad ſeptimanam unam vel alteram, vel menſis quoque ſpatium continuatas, vel etiam per *mictiones*: adhibitis ſimul aliis quoque *particularibus evacuationibus*, aliisque *alterantibus*, hoſce *humores* abſumentibus, *viſcera*que quorum *imbecillitatis* causâ hæc congeruntur, *roborantibus*: cujusmodi *remedia* in *defluxionibus* & *arthritide*, à *ſeroſis* quoque *humoribus* hiſce dependentibus, aliisque inde natis *morbis*, copiosè expoſita fuerunt, quæ & huic *affectui* accommodari poſſunt.

Topica quod attinet, ejusmodi *humiditates* unde *pedes* intumeſcunt, etiam ab initio repellendæ erunt, iisdem admotis, quibus *œdemata diffuſa* reprimi diximus, poſtea etiam exiccandæ & abſumendæ, iisdem quæ in eodem caſu, & in *hydrope aſcite* propoſita fuerunt, ad illud præſtandum *topicis fotibus*, *inunctionibus* & *emplaſtris*. Imprimis autem *faſciæ* hîc aliquid ſingulare efficient, *intumeſcentiam*que hanc continebunt, tandemque ne ampliùs redeat, prohibebunt, ſi indies *faſciâ longâ palmum latâ*, ab *imo pedis* incipiendo & ad *genua* uſque procedendo, *pedes* ſtrictè manè dum nondum adeò atque interdiu fieri ſolet,

ſolet, intumuerunt, obvolvantur, ſicque donec iterum decumbant, vel etiam *dies noctesque* retineantur, quod & *ocreâ molli* arctè per *ſuturas* in longum *pedi* aſtrictâ, aliisve *artibus* præſtari poſſit.

Aliæ quæ in *pedibus* accidunt *intumeſcentiæ*, poſt *morbum* aliquem relictæ, illisque qui ab eo convaleſcunt, aliquando contingere ſolitæ, *ſubſidentibus* eò quibusdam *humiditatibus excrementitiis*, quæ in *morbis* remanſerant, cùm pro bono ſigno reputentur, ferè negliguntur, & ſponte vel poſt *levem evacuationem*, aut *ſudores* iterum diſſipantur. Quòd ſi verò ex *viſcerum læſione* aliquâ, poſt *morbum* relictâ, aut ab eo inductâ, hoc procedat, tunc quia *hydropis* eſt initium, ut in eo facere juſſimus, hic quoque procedendum.

Hydrocele, ſi cum *hydrope aſcite* jungatur, *ſcrotum*que unà cum *abdomine aquâ* impletum in *tumorem* excreſcat, *periculoſa* uti & ipſe *aſcites* exiſtit. In qua ſananda eo modo veluti in *aſcite* dictum, *cura* inſtituenda, *aſciti*que in genere accommodanda, per quam ſi *venter* ſubſideat, etiam *ſcrotum* ſpontè detumeſcit. Quod niſi fiat, *particulatim* quoque *topica* in *aſcite* explicata, veluti *fotus*, *ſuffitus*, *emplaſtra ſcroto* erunt applicanda, vel uti illic quoque edoctum, per *puncturam factam*, *aqua* ex illo educenda, unde eam quæ in *abdomine* erat, ſubſequi oſtendimus.

Quòd ſi verò *hydrocele* per ſe citra alium manifeſtum *morbum* in *infantibus* vel *adultis* naſcatur, *ſcrotum*que ſolùm *ſero* plenum intumeſcat, cùm *impedimentum* non magnum, donec admodùm augeatur, afferat, ab initio ferè negligitur, nec dum, donec *incrementum* acceperit, *cura* illius ſuſcipitur. Quæ iiſdem *remediis topicis* in *aſcite* expoſitis, ut *ſerum*, ſi fieri poſſit, exhauriamus, inſtituitur. Inter quæ *cataplaſmata* ex *ſtercore caprino* vel *vaccino* & *cochlearum carne facta*, neglectis aliis quæ *viſcerum* causâ, ſi *ventri* applicari debeant, admiſcentur, erunt efficaciora.

Vel fiat tale *cataplaſma*: ℞. *Stercoris caprini* vel *vaccini* ℔.j. *Cochlearum terreſtrium coctarum* in *Lixivio* & *inciſarum minutim*, *numero* xij. miſce cum *ſtercoribus*, & coquantur denuò ſimul cum *remanentia* illius *lixivij*, addendo *farinæ Fabarum* ℥.iij *ſemin. Cymini* ℥.ß. *ſemin. Sinapi* ʒ.j. *Sulphuris* ℥.j. *Cinerum teſtarum cochlearum* & *radicum* & *Caulium braſſicæ crematorum* ℥.ß. miſce.

Foveatur interea ſimul *locus affectus fotu* ex *Lixivio*, cui *Salis* & *Sulphuris portio* admiſta ſit.

Præter hæc *remedia* uſurpantur & ſimul per vices, quæ non ſolùm *aquas* abſumant, ſed & valida *aſtrictione* prædita, *viam* per quam *aqua* in *ſcrotum* extillat, conſtringendo arctent, & nihilominùs ſiccitate ſuâ quam obtinent, *aquam* quoque exſiccent.

Quale hoc eſt *cataplaſma*, quod paratur ex *ſtercoribus* enarratis, admiſtâ *tertiâ parte Boli rubri*, atque *Aceto* vel *Oxymelite*.

Vel ſequens, quod ℞. *Furfuris ſubtiliſſimè triti* ℔.j. *farinæ Fabaceæ quartarium* j. *ſeminis Cymini* ʒ.ij. *Gallarum* ʒ.vj. *Hypociſtidis* vel *Acaciæ* ℥.ß. *Aluminis* ʒ.ij. coquantur in *Oxymelite* in formam *cataplaſmatis*.

Hiſce ſi non cedat *tumor*, per *puncturam curam* aggrediemur, quæ levi negotio, & non ita magno cum *dolore*, in *parte ſcroti humiliori* perficitur, adigendo *ſcalpellum*, per *cutem* illic diſtentam, *aquam*que donec nihil ampliùs prodeat, educendo, & ſi quid reſidui remanſit, exprimendo, *vulnus*que aliquandiu apertum, immiſsâ *turunda*, ſervandum, vel *chorda* per *vulnus*, pro *aquæ* effluxu, aliudque pro *choræ* egreſſu paratum, trahenda, ſicque *aquæ via* patens retinenda.

Præter quam *curam*, ſi huic *affectui* obnoxius ita ſit aliquis, ut intra certum temporis ſpatium *aquâ* redeunte, *nova* fiat ejus in *ſcroto collectio*, præveniendum hac ratione; Nimirum *aquæ* illius in *abdomine collectio* ſeu nimia *humiditas*, *bonâ vivendi ratione*, *evacuationibus* decentibus, uſuque eorum quæ *ſeroſitates* in *corpore* abſumant, impedienda, ſicuti in *imbecillitate ventriculi* fuit expoſitum, & ſi *viſcerum ſanguificationi* deſtinatorum, aliquod *vitium* ſimul adeſſe cogno-

ſcatur, hiſce quæ in *cachexia* fuerunt declarata, huic quoque medendum.

Dein ſi à *relaxatione proceſſus peritonæi* hoc dependere, ex eo maximè quòd mox redeat, cognoſcamus, ut eam conſtringamus, *viamque* ſic obturemus, iisdem *remediis*, quibus in *entrocele* & *epiplocele* ab eadem cauſa natis, *inguini* appoſitis, illùd præſtari diximus, hîc idem moliri conabimur, quibus ſi nihil efficiamus, non alio modo hujus *affectus* recurſus præcaveri poterit, quàm vinciendo hunc *proceſſum*, *ſectione* priùs in *inguine* factâ, uti in aliis illius *relaxationibus* & *rupturis*, per quas *inteſtina* in *ſcrotum* provolvuntur, fieri diximus. Quod cùm non ſine *periculo vitæ*, vel *teſtis amiſſione* fieri poſſit, & proin nec illi niſi magna urgeat neceſſitas, facilè ſuſcipiatur, ſic longè minùs in *hydrocele*, in qua ſatiùs eſt *levem* hanc *moleſtiam* perferre, vel aliquoties per *puncturam* quæ non adeò ardua, *aquam* emittere, quàm de ſupradictis periclitari.

Inguinum Aquoſi tumoris curatio. *Aquoſus inguinum tumor* in *mulieribus hydrocele* reſpondens, eandem ferè cum ea *curationem* requirit, applicando ſimilia quæ *aquam* abſumant.

Hydromphali cura. *Hydromphali* circa *umbilicum* enati cura quoque non diſſimili ratione, & per *topica* adminiſtrata, *manualem*que operationem perficitur.

Hydrocephali cura. *Hydrocephalus* in *capite* vix *topicis* adhibitis curatur, cùm materia ob *craſſam capitis cutem* difficulter digeratur, tentatis tamen priùs efficaciſſimis in *œdemate* & *hydrope* expoſitis, ſi non ſuccedat; per *ſectionem* aut *uſtionem*, *cura* facilè perficitur, eoque *tutiùs*, cùm hæc citra *periculum hæmorrhagiæ* majoris, aut *doloris* in hiſce *ſedibus* ſtupidioribus fieri poſſint, unde ſatiùs hoc pacto rem aggredi, quàm multis aliis adhibitis, *ægrum* diutiùs moleſtare.

Palpebrarum intumeſcentiæ cura. *Palpebrarum inflatio*, vel ſponte iterum *actuali calore* diſſipatur, vel ſi perſeveret, *fotibus*, qui *clauſis oculis palpebris* adhibentur, vel *inunctionibus diſcutientibus*, in *œdemate ſeroſo* expoſitis, denuò ſubſidet.

Phlyctænarum cura. *Phlyctænæ* ſeu *veſicæ parvæ ſero* impletæ, interdum ſpontè ſubſident, vel vi perforatæ aut ſciſſæ vel disruptæ per ſe, *aquoſum humorem* profundentes, *cutis ſciſſuram* hanc & *abraſionem* pariunt, tuncque *abraſio* hæc *cutis* vel *ſciſſura*, uti in illis dictum fuit, ſanatur.

Hydroatum cura. *Hydroata* verò illa parva & multa, quæ Germani Süren vocant, ſi quem divexent ob *pruritum*, quia *copiam ſeroſi humoris ſalſi* vel *bilioſi* aut alioquin impuri ſignificant, ille expurgandus, *corpus*que *purum* reddendum erit; iisdem *remediis* quæ in *ſcabiei cura* docuimus; ipſa verò quod attinet, ut *humor* ex illis effluat, aperienda erunt: Ad quod faciendum *unguibus*, *pruritus* impellit; Vel *acu* alióve *acuto ſtylo*, uti ferè conſuetum eſt, perficitur; quo facto, *cruſtæ* inde natæ & *ſcabies* quæ ſequitur, aut plerùnque comitatur, uti in *ſcabie* oſtenſum, ſanabuntur.

Oculi veſicæ curatio, in *oculorum doloribus* fuit expoſita.

A' *flatu* maximè genitarum *intumeſcentiarum* & *tumorum curatio*, primùm debetur huic quæ generaliter quoque eſt *ventris* totius, *Tympaniti*, & totius *corporis Intumeſcentiæ* aut *Inflationi*; Poſtea *peculiari* inde nato *tumori*, in *ſcroto Pneumatocele*, in *gutture Bronchocele*, vel huic quem *Phyſodem* vocant.

Tympanitis cùm tres ſpecies ob *cauſarum* diverſitatem occurrant, è quibus duæ frequentiores, prima à *flatu* in *inteſtinis* ſolùm conſiſtente profecta, altera à *flatu* & *aqua* in *abdominis cavo* coacervatis dependens, tertia rariſſima à *ſolo flatu* ibidem incluſo enata, ſicuti in *cauſis* fuit expoſitum, nos, quid in ſingulis agendum ſit, explicabimus.

Tympanitis inteſtinalis curatio. In prima *tympanitis ſpecie*, quæ à *flatibus* non in *ventris capacitate*, ſed *ventriculo* & *inteſtinis* collectis, eaque adeò diſtendentibus, ut inde *venter* intumeſcat, procedit, ſi ob *convolutionem inteſtinorum*, aut aliam permanentem *obſtructionem* eveniat, atque *inteſtina* ad extremum usque attenuata ſint, adeò ut rurſum in ſe redire nequeant, vel etiam levi *impetu*, uti vidimus, disrumpantur, *deſperatum*

tum plerunque *malum* exiſtit; quòd ſi verò non adeò hæc *diſtenſio* aut *obturatio* invaluerint, ita ut *colici doloris flatulenti* potiùs ſit ſpecies, quàm *verus tympanites*, *ſpes ſanationis* tunc *major* affulget.

Cura autem in hac *tympanitis ſpecie* ſic inſtituenda, ut *viam* hanc *inteſtinorum intercluſam* rurſum reſeremus, idque maturè, antequam ad *extremum* res devenerit, illudque *Clyſteribus* injectis potiſſimùm, qui emolliendo, ſtimulando, *alvum* ſolvant, *flatus*que ſimul diſſipent, vel exhibitis *purgantibus* aliisve intrò foriſque adhibitis *remediis*, iiſdem quibus in *colicis doloribus* ſimili modo excitatis & *alvi conſtipatione*, utendum in ejuſmodi *caſibus* eſſe diximus, eaque illic copioſè, ut non opus ſit hìc repetere, deſcripſimus.

In altera verò *tympanitis ſpecie*, in qua & *flatus* & *aqua*, *abdominis cavum* replentia, *ventrem* in *tumorem* attollunt, cujus & tanquam frequentioris *curam Practici* ferè tantùm attingunt, quia in eo & *tympanites* & *aſcites* concurrunt, ob *geminum* hunc *affectum*, quorum uterque gravis eſt, *periculum* quoque majus exurgit.

Cujus *curatio* ab *aſcitis curatione* non adeò diſcrepat, niſi quòd *imbecillitatis ventriculi*, unde *flatus* prodeunt, ſiquidem inde tunc proveniant, ſimul habetur ratio, & ſive inde ſive ab *aqua* in *ventre* contentâ, in *flatum*que reſolutâ proveniant, illis ſimul diſſipandis *cura* adhibebitur.

In eaque *purgantia* in principio eadem quæ in *cachexia* & *leucophlegmatia*, *ventriculum* & *viſcera* ab *excrementis* expurgare diximus, & poſtquam quæ & *aquas* ſimul educunt, in *miſto* hoc *caſu* ſimiliter uſurpabimus, *flatus pellentibus*, illis interim ampliùs quàm in *ſimplici aſcite* permiſtis.

Præterea & ſequentibus uti poſſumus: ℞. *radicis Liquiritiæ* ℥.j.ß. *radic. Aperitivarum ana* ℥ j. *Valerianæ, Ireos, Enulæ ana* ℥.ß. *radic. Aſari* ʒ.ij. *herbarum Menthæ, Betonicæ, Marrubij, Capillarium herbarum aliquarum, Chamædryos ana* M.j. *florum Cordialium, Geniſtæ, Roſmarini, Stœchados* vel *Lavandulæ ana* P j. *ſemin. Aniſi, Fœniculi ana* ʒ.ij. *ſemin. Petroſel. Seſeleos, Endiviæ, Cuſcutæ ana* ʒ.j. *ſeminum Melonum* ʒ.ij. *Paſſularum enucleat.* ℥.j. *foliorum Sennæ, ſemin. Carthami ana* ℥.j.ß. *Epithymi* ʒ.iij. Poſſent & *foliorum Soldanellæ* ʒ.ij. addi: fiat *decoctio* in *aqua* & *tertia parte vini*, infunde *Rhabarbari*, *Agarici* vel *Mechoacæ ana* ℥.ß. *Cinamomi, Zingib. Santali ana* ʒ.j. *Spicæ*, *Schœnanthi ana* ʒ.ß. adde *Sacchari q. ſ.* fiat *Apozema*: Pro tribus vel quatuor vicibus.

Vel *Vinum* tale ex *infuſione* ſequentium fiat: ℞. *rad. Cichoreæ*, *Fœniculi ana* ℥.j. *rad. Ireos*, *Enulæ ana* ℥.ß. *radicum Gentianæ, Phu veri ana* ʒ.ij. *herbarum Abſinthij, Menthæ, Chamæpith. Ceterach. ana* M.j. *ſummitat. Centaur. Roſmarin. ana* P.j. *ſeminum Fœniculi* ℥.ß. *ſeminis Carui* ʒ.ij. *foliorum Sennæ* ℥.j.ß. *Agarici trochiſc. Rhabarbari ana* ℥.ß. *Spicæ*, *Schœnanthi ana* ʒ.ß. infundantur in *Vini debitâ quantitate*: Pro quatuor vel quinque vicibus.

Clyſmata ſimiliter in *anaſarca* & *aſcite* expoſita hìc competent. Vel ſequens *flatibus* ſimul diſſipandis accommodatum. ℞. *radic. Ireos*, *Bryoniæ ana* ℥.j.ß. *radic. Gentianæ* ℥.ß. *radic. Aſari* ʒ.ij. *Cortic. radic. Sambuci* ℥.j. *herbarum Rutæ, Matricariæ, Marrubij ana* M.j. *florum Centaurij min. Chamomill. Meliloti, Anethi* vel *Sambuci*, *Lavandulæ* vel *Stœchados*, *Roſmarini ana* P.j. *baccarum Juniperi* vel *Lauri* ʒ.vj. *ſeminum Cymini* vel *Carui*, vel *Fœniculi* ℥.ß. *ſemin. Petroſel. offic.* ʒ.ij. *ſemin. Fœnigræc.* ʒ.iij. *ſeminis Carthami* ℥.ß. *Agarici troch.* ʒ.iij. *foliorum Soldanellæ* vel *rad. Cucum. aſin.* ʒ.ij. (Vel his omiſſis *purgantibus*, parùm *Colocynthidis* addimus) fiat decoctio in *aqua* & *tertia parte vini* vel *Lixivij debilis*, & in colaturæ *q. ſ.* diſſol. *Fermenti* ʒ.ij. *Mellis* ℥.ij. *olei Rutacei* ℥.iij. *Salis parùm*, fiat *Clyſter*.

Poſſumus, omiſſis in decocto *catharticis validioribus* vel *paucioribus* additis, diſſolvere horum loco *Hieras* vel *Bened. laxat. ad* ℥.ß. & *ſucci Mercurialis* vel *rad. Iridis* ℥.j.ß. permiſcere.

Alterantia quæ variis *formis* in *hydrope aſcite* exhibita convenire diximus, hìc quo-

que locum habere poſſunt, eligendo potiſſimùm ex illis, quæ plura *flatus diſſipantia* ſimul recipiunt: Vel permiſcendo ea ipſis, & ſic utendum.

Inter quæ & talis *pulvis* componi poteſt: ℞. *radic. Valerianæ* ʒ.j. *radic. Ireos fol. Chamædryos, Menthæ ana* ʒ.ß. *ſeminum Cymini* in *aceto* priùs *maceratorum* & *ſiccatorum*, *Fœniculi*, *Carui ana* ʒ.j. *cinerum Inteſtinorum Gallinæ* vel *Lupi*, vel *Lumbricorum* ʒ.ß. fiat *Pulvis.*

Vel hoc *electuarium* fieri ℞. *conſervæ radic. Cichoreæ, conſervæ rad. Valerianæ ana* ℥.j. *conſervæ Majoranæ Zingib. condit. ana* ℥.ß. *ſpec. Diacymini, Diacurcumæ ana* ʒ.j. *cineris Inteſtin. gallinæ* vel *lupi* ʒ.ß. cum *ſyrupo de Radicib.* fiat *Electuarium.*

Extrinſecùs ea quæ in *hydrope aſcite* præſcripſimus, hîc quoque *ventri* appoſita proderunt, cùm ſicuti *aquas*, ita & *flatus* ſimul abſumant, eligendo tamen hîc quæ ſingulariter *flatibus* diſſipandis deſtinata ſunt, vel talia illis permiſcendo, vel per *vices* nunc his quæ utrumque faciunt, nunc illis quæ in *tympanite* à *flatibus ſolis* genito competunt, utendo.

Inprimisque in *miſta* hac *cauſa* conferunt *emplaſtra*, ex *ſtercoribus* illic deſcripta, præſertimque ea quæ multa *flatus diſcutientia* ſimul recipiunt.

Uſitatum *emplaſtrum de Lauri baccis* hîc præſertim accommodum, vel ſolum vel cæteris admiſtum, cùm & præterquam quod in *aſcite* convenit, *flatus* ſimul diſcutiendo, *tympaniti*, ſi is quoque adſit, conducat: Quod uti in *Ventriculi imbecillitate* dictum, paratur.

Regimen in *vivendi ratione* quod attinet, idem quod in *aſcite* propoſitum eſt, hîc etiam obſervandum, & in *victus* ratione, inprimis ab aliis quæ *flatuum proventum* procurant, abſtinendum.

Tympanitis ſimplicis curatio. In *tertia Tympanitis ſpecie*, quæ à *flatibus* è *ventriculo* & *inteſtinis* in *abdominis cavum* erumpentibus, *ventrem*que in *tumorem* attollentibus oritur, quod rarò accidere diximus, gravius adhuc quam in cæteris ſe offert *periculum*, deteriorque proin *hydropis ſpecies* eſſe cenſetur, tum quia ab iiſdem *cauſis*, uti *prima ſpecies, obſtructione* ſcilicet omnimodâ & *convolutione*, ſummaque *inteſtinorum attenuatione* procedit, tum quia ex *abdomine flatus* ægrè rurſum diſcuti abſumique poſſunt. *Gravius*que adhuc & *immedicabile* ferè erit *malum*, ſi *extrema ventriculi imbecillitas*, *flatibus* hiſce gignendis occaſionem præbuerit; cùm diſcuſſiis prioribus ex parte, *novi* ſemper ſuccedant, uti & ſi *ſolutio* aliqua manifeſta in *inteſtinis* facta, *flatibus*, ut in *abdomen* ferantur *januam* aperiat, cùm ea ampliùs reparari nequeat.

Hujus *curatio*, ſi à *ſuppreſſione alvi* à *cauſis* dictis originem ſumpſerit, per eadem *remedia*, quibus in *prima ſpecie* eam aperiri debere oſtendimus, aggredienda, & ſi ab *imbecillitate* ſumma *ventriculi* principium trahat, ad eam emendandam, uti & *flatibus diſcutiendis abſumendis*que, *cura* præcipuè erit dirigenda, idque *remediis* in *ventriculi imbecillitate* prolixè deſcriptis.

Purgantia exhibendo, quæ *crudos humores*, *ventriculi imbecillitatis* causâ congeſtos, *flatibus* materiam præbent, evacuent, *flatus*que ſimul educant. Qualia in *cura imbecillitatis ventriculi* varia fuerunt propoſita.

Poſſumus ad idem ſequenti *decocto flatibus* ſimul pellendis accommodo uti: ℞. *radic. Fœniculi*, *Petroſelini ana* ℥.j. *rad. Enulæ, Iridis ana* ℥.ß. *Abſinthij* ʒ.ij. *Menthæ*, *Majoranæ ana* ʒ.j. *florum Roſmarini*, *Stœchados* vel *Lavandulæ ana* P.j. *ſeminum Aniſi*, *Fœniculi ana* ʒ.iij. *ſem. Carui* ʒ.ij. *ſeminis Carthami conquaſſ. foliorum Sennæ ana* ʒ.vj. fiat decoctio in *Aqua* & *Vino*, in fine addendo *Rhabarbari*, *Agarici trochiſc. ana* ʒ.iij. *Cinamomi* ʒ.j. *Spicæ* ℈.j. & in colatura diſſolve *Sacchari q. ſ.* fiat *decoctum*: Pro aliquot vicibus.

Vel hæc omnia, *Saccharo* dempto, infundantur in *Vino*; illudque aliquoties bibatur.

Alia *Potio*: ℞. *Rhabarbari* ℈.iiij. *Spicæ* ℈.j. *Agarici trochiſc.* ℈.ij. *Zingib.* ℈.j. macerentur in *vino albo* & *aqua Fœniculi*, fiat expreſ-

preſſio: adde *Diacarthami* vel *Diaphœnic.* ʒ.j. detur.

Enemata ad *flatus* potiſſimùm diſſipandos, eadem quæ in *ventriculi imbecillitate*, & *colicis doloribus flatulentis* deſcripta ſunt, hîc quoque poſſunt competere.

Vel ad rem hanc potiſſimùm deſtinato *clyſtere*, & paratu faciliore hoc utemur: ℞ *Rutæ recentis* M.ij. *florum Chamomill.* P.ij. *baccarum Juniperi* vel *Lauri* P.j. *ſeminis Cymini* vel *Carui* ʒ.vj. *ſemin. Fœniculi* ℥.ß. fiat decoctio in *Aqua* & *Vino*, diſſolve *Mellis*, *olei Nucum* ℥.ij. *olei Spicæ extillati guttas* vj. miſce.

Aut: ℞. *Vini generoſi* vel *Malvatici* ℥.vj. *Aquæ florum Chamomillæ* ℥.iiij. miſce.

Vel: ℞. *Aquæ Rutæ q. ſ.* adde *Aquæ* ſeu *Spiritus vini* ℥.ß. fiat *injectio.*

Vel: ℞. *Aquæ granorum Juniperi*, *ſeminum Carui*, *Cymini*, *Fœniculi*, *Aniſi*, *unius* vel *plurium*, quæ poſt *macerationem* horum in *aqua communi*, & *extractionem oleorum* remanere ſolet *q. ſ.* Atque injiciatur hæc ad *flatus* pellendos efficaciſſima.

Hiſce ex *Vino* & *Aquis* paratis *Clyſteribus ſuccum Rutæ*, *oleum Rutaceum*, *Chamæmelinum*, *Anethinum* vel *Liliorum* ad ℥.ij. vel iij. addere poſſumus, uti & *Mel.*

Vel ex *ſolis oleis* tale: ℞. *olei Rutacei* ℥.iiij. *olei Chamom. Anethini*, *Liliorum ana* ℥.ij. *olei Spicæ* vel *Carui*, vel *Cymini per deſtillationem eliciti guttas* vj. vel vij.

Alterantia ad primam *concoctionem* juvandam, *flatus*que impediendos & genitos diſſipandos, ea quæ illud in *ventriculi imbecillitate* præſtare poſſe, deſcripſimus, hîc quoque exhibita locum habebunt. Qualia imprimis ſunt *Vinum fœniculatum* vel *aniſatum*, vel quod ℞. *cortic. rad. Fœniculi*, & quæ ſequuntur: *Juſcula* quibus *baccæ lauri ſemina*́ve incoquuntur: Vel illud quod *ſemen carui* cæteraque recipit. *Potiones* aliquæ, ut *caſtoreum* cum *vino*: *Pulveres* compoſiti *quintus* & *decimus*. Item *poſt paſtum* appellatus ex *ſeminibus* concinnatus: *Tabulæ* cum *oleis ſtillatitiis aniſi*, *fœniculi* paratæ: *Conditura* & *Conſervæ* ad *flatus* deſtinatæ: *Electuarium* in quo *flatuum* præſertim habetur ratio, & ſimilia.

Pulvis ad eadem efficax: ℞. *Cymini* in *Vino albo infuſi rurſum*que *ſiccati* ʒ.ij. *ſemin. Fœniculi* ʒ.j. *Menthæ*, *Majoranæ ſiccæ ana* ʒ.ß. *Zingib.* ℈.j. Detur ʒ.j. Si *caſtorei* ℈.j. vel ß. addatur, efficaciſſimus erit.

Vel utantur hoc *electuario*: ℞. *conſervæ foliorum Menthæ*, *Majoranæ ana* ℥.j. *conſervæ Roſmarin. Lavandulæ*, *Zingib. condit. ana* ℥.ß. *ſeminis Aniſi*, *Fœniculi ana* ʒ.j. *ſem. Carui*, *Cymini ana* ʒ.ß. vel horum *ſeminum* loco, *ſpecierum Dianiſi* vel *Diacumini* ʒ.iij. *Cinamomi* ʒ.j. Cum *ſyrupo de Abſinthio* fiat *electuarium.*

Applicanda *ventriculo*, quæ eum roborent, præcipueque *ventri* quæ *flatus* abſumant, qualia in *ventriculi imbecillitate* ſunt expoſita: Inprimis ad *flatus* reſolvendos illic deſcripta *Olea ſimplicia*, tum *compoſitum* ex *ſem. Cymini* cæterisque: *Unguentum*que ad *inflatum ventriculum* præſcriptum; *Cataplaſma* ex *pane* & *ſeminibus*: *Fotus* ex *foliis pulegij*, *origani*, &c. *Sacculos* ad *flatus* diſſipandos, alium ex *radice galangæ*, *mentha*, &c. alium ex *furfure* & *milio*, quoque approbamus.

Hiſce etiam jungi poſſunt ſequentia: Veluti *Unguentum* hoc, quod ℞. *olei Rutacei* ℥.ij. *olei Liliorum*, *Menthæ*, vel *Majoranæ ana* ℥.j. *ſucci Rutæ*, *Fœniculi*, *Aquæ vitæ ana* ℥.j.ß. coquantur ad *ſuccorum* conſumptionem, adde *pulveris ſemin. Cymini*, *Baccarum lauri ana* ʒ.ij. *Ceræ q. ſ.* fiat *inunctio.* Si omiſſis *pulveribus oleum Spicæ* vel *Cymini* aut *Carui* per *deſtillationem* elicita ℈.j. addas, efficaciſſimum erit, magisque ſi *Caſtorei* diſſolvas in *Aqua vitæ* ʒ.ß. miſceas.

Cataplaſma ex *ſtercore Vaccæ* vel *Capræ* fiat, coquendo in *Vino forti*, *Urinâ* & *Lixivio*, addendo *pulverem ſeminis Cymini*, *Carui*, *Apij*, *baccarum Lauri*, *farinam Fabaceam* & *Rutam*, vel etiam alias de ſupradictis *plantis*, & *Sal.*

Vel ſumatur *Ruta*, *Hyſſopus* & *Abſinthium*, & *Ficus*: coquantur in *Vino* vel *Urina* & *Aceto*, piſtentur, addendo *farin. Fabaceæ* & *baccarum Lauri* P.j. & *Nitri portionem*, fiat *Cataplaſma.*

Fotus ventris ex *decocto* ſequentium in *Vino* facto convenit: Veluti *radicum Iridis*, *Enulæ*, *herbarum Rutæ*, *Menthæ*, *Majoranæ*, *Roſmarini*, *florum Chamomillæ*, *Anethi*, *baccarum Lauri*, *Juniperi*, *ſeminum calidorum Majorum*, *Minorum* & ſimilium ſupradictorum.

Vel *ſuffitum* ex eodem *decocto* in *lecto* ſub integumentis ad *ventrem* admittat.

Sacculus ventri apponatur ex ſequentibus: ℞. *ſeminum Milij integri* vel *Panici* P.ij. *ſeminum Cymini*, *Carui ana* P.ß. *baccarum Lauri*, *Furfuris ana* P.j. *florum Meliloti*, *Chamom. Anethi ſummit. Centaurij*, *Roſmarini ana* P j. *Salis toſti* P.ß. fricentur in *ſartagine*, affuſo *Vino* & *Aceto*, fiat *ſacculus*. Addi poteſt, & *ſemen Rutæ*, *Nigellæ*, *Seſeleos* & *Viticis*: Item *Aromata* quædam & *Sulphur*.

Cucurbita magna, *ventoſa* quòd *flatus* eliciat, dicta, *ventris regioni* in *umbilici circuitu* cum multa *flamma* affixa, potenter eos diſſipat: Vel plures *cucurbitulæ* ſic admotæ.

Vivendi rationem quod concernit, quo pacto hæc, ut *cruditas flatuumque* inde *proventus* vitentur, inſtitui debeat, tum in *ciborum quantitate qualitateque* convenienti, tum *motibus corporis* & *animi* decentibus, in *ventriculi imbecillitate* prolixè fuit expoſitum.

Intumeſcentiæ generalis ſeu Inflationis totius corporis cura. *Intumeſcentia* ſeu *Inflatio generalis* totius *corporis*, à *flatibus* progreſſa, quæ rara admodum eſt, uti verò alia à *crudo ſucco* genita, *Anaſarca* dicta frequens, cùm non niſi à cauſa vehementi aliqua, vel *morbo* magno proficiſcatur, illis *cura* maximè accommodatur. Quâ, ſi cauſa tollatur, & ſi à *veneno* fiat, vis illius *Antidotis* infringatur, vel ſi alius *morbus* ſit, ille abigatur, *intumeſcentia* hæc facilè iterum ceſſat. Vel ſi *morbus lethalis* ſit, quem tunc *intumeſcentia* hæc inſolita præſagit, per *mortem* cum *morbo* definit.

Ad eam tamen removendam, ſi perſiſtat, *cauſâ* ſemotâ, per *inſenſilem tranſpirationem*, *ſudores*que factis *evacuationibus*, *flatibus*que abſumptis, *intumeſcentia* hæc remittit, quæ & *exhibitis* id præſtantibus perficiuntur, inter quæ & *Theriaca* aliæ've *Opiatæ*, ſi à *veneno* proceſſerit, præterquam quod huic reſiſtunt, *ſudores* quoque provocando, proſunt. Dein & *extrinſecùs* uſurpatis *ſtuphis*, *ſuffitibus*, admotisque aliis *calidis actu* & *potentia*, ſimiliter *flatus* diſſipantur, atque *intumeſcentia* tollitur: Qualia etiam in *tympanite* expoſita ſunt.

Pneumatoceles cura. *Pneumatocele* ſi à *flatibus* & *aqua* ſimul, *ſcrotum* diſtendentibus proficiſcatur, eadem ratione, præmiſsâ *generali curâ*, quâ *aquæ* & *flatuum proventus* impeditur, *topica* quæ in *tympanite* cum *aſcite* copulato convenire diximus, *ſcroto* applicata proderunt, uti & ea quæ in *hydrocele* fuerunt propoſita, cùm & quæ *aquas* abſumunt, *flatus* etiam diſſipent. Vel uti illic oſtenſum, ſi neceſſitas requirat, per *puncturam* & *aquam* & *flatus* ſimul educemus.

In ſimplici verò *pneumatocele*, ubi *flatus* ſoli *ſcrotum* extendunt, tum *generalis cura* per quam *flatuum generatio* impeditur, genitique *flatus* diſcutiuntur, tum *particularis* per *topica* eos abſumentia, *ſcroto* applicata, in *tympanite* expoſita, hîc quoque locum habebunt: Imprimisque conferet *cataplaſma* ex *ſtercoribus* illic deſcriptum, additâ etiam *Sulphuris unciâ ſemis*.

Vel hoc: ℞. *farinæ Fabaceæ* ℔.ß. *farinæ baccarum Lauri* ℥.iij. *ſeminis Cymini* ℥ j. *pulv. foliorum Rutæ* ʒ ij *Nitri* ʒ.j *Sulphuris* ʒ iij. coquantur in *Vino generoſo*, addendo *Aquæ vitæ* ℥.j. fiat *Cataplaſma*.

Fotus, *ſacculi*, *ſuffitus* & *inunctiones* in *tympanite* deſcripti, *ſcroto* utiliter in hanc rem quoque adhibentur.

Vel inungatur hoc *unguento*: ℞. *olei Rutacei* ℥.iij. *olei de Caſtoreo*, *de Piperibus ana* ℥.j, *olei Spicæ per deſtillat.* ℈.j. *Saponis* ℥.vj. *Aquæ vitæ* ℥.j.ß. *rad. Gentianæ*, *Hermodact. ana* ʒ j.ß. *radic. Pyrethri*, *Cyclaminis ana* ʒ.j. *ſem. Cymini*, *Staphi. agr. ana* ʒ.ß *cineris Lumbricorum* ℈.j. *Terebinthinæ q. ſ.* fiat *Unguentum*.

Aut fiat *emplaſtrum* addendo *Maſtiches*, *Thuris q. ſ.*

Multum in hoc *affectu*, ut & aliis *Herniæ ſpe-*

ſpeciebus incipientibus, præſtat *Numularia* ſeu *Centimorbia Geſneri recens*, aut etiam ſi recens haberi non poſſit *ſicca*, cum *pauco equiſeto*, in *Spiritu vini* macerata & aſſervata atque in *linteolis* hoc *ſpiritu* madefactis, cum *ſubligaculo* applicata & alligata. Nonnulli *Millemorbiam* ſeu *Scrofulariam majorem recentem*, cum *radicibus* contuſam & decoctam, applicatam, in hoc *affectu*, ut & aliis *herniæ incipientis ſpeciebus*, ſummè laudant: quæ ſi ut *Nummularia* ſuprà præſcripto modo præparetur, adhuc efficacius operabitur.

In *inflatione* alia, quæ in *colicis doloribus*, & *conatibus* validis *utrumque ſcrotum* nonnihil intumeſcit, cùm illa non ſit *ſtabilis*, ſed ceſſante vi illâ, ſponte rurſum *intumeſcentia* hæc *levis* iterum ſubſideat, nullam aliam *curam* requirit, niſi ut, ne ampliùs redeat, *cauſæ* auferantur, ne iterata ea ſæpiùs, tandem quoque *permanentem* inducat *pneumatocelem*, cujus ſi aliquod principium appareat, maturè *topicis*, quæ in eo caſu convenire diximus, illud erit avertendum, *flatuum*que in *ſcroto collectio* impedienda.

Bronchocele, quæ eſt *intumeſcentia colli* in *gutturis regione*, niſi maturè antequam omnino excreverit, occurratur, vixdum ampliùs abigi poteſt, ſed toto *vitæ curriculo* permanet, aliàs citra aliud *incommodum*, quàm quod *turpitudinem* eam in *collo* conſpicuam, niſi *margine crenato induſij* tegatur, affert, aliàs verò *raucedinem* & *ſpirandi difficultatem*, eamque ſæpè *periculoſam* inducit.

Curatio autem licèt plerunque *humoribus pituitoſis*, quos eò defluxiſſe credunt, è *capite* expurgandis & è loco tumente abſumendis, accommodetur, nos tamen qui illius *cauſam flatum* eſſe ſtatuimus, ob *relaxationem* ſeu *avulſionem membranæ* illius loci, cùm *cute* à *partibus ſubjectis*, illic ſe ingerentem, *curam* potiſſimùm eò dirigendam eſſe cenſemus, ut *flatus* & ſi quæ alia *humiditas* ſimul illic collecta ſit, abſumantur, & hæc *relaxatio* vel *ſeparatio* rurſùm in integrum reſtituatur. Quod cùm ægrè poſſit perfici, ut in *herniis* illud quoque vix ſuccedere oſtendimus; adhæc *aſtringentia* quæ illud præſtare debebant, *gutturis regioni* adhibita, vias *reſpirationis* ſtringendo, ſi præſertim jam prius *dyſpnœa* adſit, *reſpirationi* incommodent, major adhuc hîc difficultas curandi, quàm in *herniis* circa *inguina* factis naſcitur, minusque ſpei eſt, quòd nec, ſi *ſectio* aliqua *cutis* tentaretur, quæ *extremum* in *herniis* ſanandis eſt *remedium*, hîc aliquid vinciendo aut affigendo illud quod ſolutum eſt, efficere queamus.

Nihilominùs tamen ab initio cùm incipit, vel nondum ad extremum usque excrevit *tumor*, necdum *dyſpnœa* acceſſit, *aſtringentia* quædam illi poſſunt applicari, fortiora plus minúsve, prout *reſpirationem* inde vel impediri nonnihil vel minimè, cognoſcimus, uſurpando, additis ſemper iis quæ *flatus humiditates*que abſumant.

Utendum ergo *emplaſtro pro Ruptura* uſitato vel *noſtræ deſcriptionis*, cui *æqua portio emplaſtri de Baccis lauri* commiſta ſit, vel alia *flatus diſcutientia ſemina*, ut *Cymini*, ſimiliaque illi incorporata.

Aut *cataplaſmata* adhibenda, quæ in *hydrocele* ad aſtringendum & ſimul diſcutiendum, unum ex *ſtercoribus* & *bolo*, aliud ex *farinis* & *gallis*, concinnata ſunt.

In eundem finem, ut *membranarum* illa *ſoluta contiguitas*, ſi fieri poſſit, jungatur, quædam ex illis quæ in *herniis* propinata aliquid hoc pacto præſtare poſſe oſtendimus, hîc quoque tentari atque exhiberi poſſunt.

Compertumque eſt *experientiâ*, *pulverem Aluminis uſti*, ſæpè exhibitum, multùm in hoc caſu abigendo, *vi* nimirum *aſtringente* & *ſiccante* quâ prævalet, profuiſſe; Qui cum *Vino ſimpliciter* ʒ.ß. pondere dari poteſt, vel cum aliis *pulveribus diſcutientibus* & *ſiccantibus*, *ſpeciebus*que commiſtus, in forma *tragematis* exhiberi.

Vel hoc modo: ℞. *radicum Ireos, Galangæ ana* ʒ.j.ß. *Pulegij, Saturejæ, Herniariæ ana* ʒ.ß. *ſemin. Fœniculi, Aniſi ana* ʒ.j. *ſemin. Petroſelin.* ʒ.ß. *Piperis longi, Spicænardi, Nucis moſch. Cinamom. ana* ʒ.ij. *Myrrhæ* ʒ.ß. *Aluminis uſti* ℥.ß. *Sacchari roſ. tabul. ad pondus omnium.* Capit ad ʒ.j.ß. cum *Vino*.

In *Cen-*

In *Confirmato* hoc *tumore*, ſaltem *flatibus* & *humiditatibus*, ſi quæ inhærent, abſumendis intenti erimus, & variis admotis illud efficere tentabimus. Qualia varia in *hydrocele* & *pneumatocele* deſcripta *topica remedia*, hìc quoque admota, prodeſſe poterunt.

Quibus niſi ſuccedat, ad *fortiora calidiſſima* transeundum, hoc pacto: ℞. *rad. Bryoniæ, Iridis ana* ℥.iij. *rad. Cucum. aſin.* vel *Scillæ* ℥.j.ß. incidantur & coquantur in *Vino generoſo*, addendo *farinæ Fabarum* & *Orobi ana* ʒ.ij. *Amygdal. amar.* vel *nucleorum Perſicorum* ℥.j.ß. *ſemin. Cymini* ʒ.ij. *Piperis* ʒ.j. piſtentur, miſcendo *olei Liliorum* vel *Irini* ℥.iij. fiat *Cataplaſma.*

Vel geſtet hoc *emplaſtrum*: ℞. *gummi Ammoniaci, Galbani, Bdellij* diſſolut. in *Aceto fortiſſ. ana* ℥.ij. *pulverum rad. Ireos* ℥.ß. *ſeminis Sinapis, Urticæ ana* ʒ.ij. *pulpæ Colocynthidis* ℈.ij. *Croci* ℈.j. *Salis Gemmæ* & *Aluminis ana* ʒ.j. cum *Picis navalis* ℥.j.ß. *reſinæ Abietis* vel *Pini* ℥.ij. diſſolutis in *oleo Nucum antiquiſſ. q. ſ.* fiat *emplaſtrum.* Cui & *odoris* & *efficaciæ* gratiâ *oleorum deſtillatorum Spicæ, Carui* aliorùmve ℈.ß. addi poteſt.

Inunctiones ex *oleo de Piperibus* vel *de Caſtoreo* vel *Sycionio*, fiunt *manibus aquâ Vitæ* priùs madefactis. Vel ex iisdem additis *pulveribus* ſupradictis *unguenta* parantur.

Fotus in *hydrocele* & *tympanite* deſcripti ſimiliter hìc adhiberi poſſunt: Inprimisque *Aquâ vitæ panno linteo* exceptâ *tumor* ſæpè foveri.

Phyſodum tumorum curatio. *Phyſodes* appellati *tumores*, vel illi qui à *flatu* & *ſero* ſimul prodeunt, quos *Oedemata flatulenta* vocant, ſi à *flatibus* ſolis aut *tenuibus* ſaltem *humiditatibus* eveniant, mox iterum ſubſident, nonnunquam verò ſi *copioſiora* aut *craſſiora* hæc ſint, diutiùs permanent.

In *Curatione* autem horum, *cauſa* primùm auferenda, quæ ſi *interna* ſit, foveatque hos *affectus*, ea extirpanda, *flatuum*que proventus, uti & *cruditatum* & *humiditatum* impediendus, eaque ſi redundent, evacuanda, diſſipanda, *topica*que hæc ſimul abſumentia, applicanda erunt.

Qualia & *generalia* & *particularia præſidia*, in *tertiæ tympanitis ſpeciei curâ*, & *pneumatocele* & *bronchocele* ſunt expoſita.

Quòd ſi verò à *cauſa externa* proceſſerint, & ex *cutis* attractione *tumor* talis oboriatur; Vel ex *frigore manus* aut *pedes* intumeſcant, tunc causâ ablatâ, ſponte hæc rurſum abeunt. Vel *calore actuali* aut *potentiali* per *fotus inunctiones* diſſolvuntur. Sicuti in aliis à *frigore* natis *affectibus externis* & *doloribus*, hæc ſunt expoſita.

Huc & *Phlyctænæ*, quas à *flatibus* gigni putant, referri poſſent, in quibus, cùm *cuticulâ* à ſubjectâ *ſede* liberatâ, *ſerum* quoque ſub eam exudet, non alia *curâ*, quàm ea quæ *aquoſis phlyctænis* convenit, debetur. *Phlyctænarum flatulentarum cura.*

A' *ſucco nutriente partes* genitorum *tumorum*, atque ab eo vel quia luxuriat, aut alioquin abundat, aut craſſior exiſtit, progreſſorum, *curatio* diſtinguitur primùm, quatenus hi vel in *glanduloſis ſedibus*; Vel in *carnoſis* locis, & vel *duriores* aut *molliores*; Vel in *excarnibus ſedibus* gignuntur.

In *glanduloſis ſedibus*, ex *ſucco nutriente* enatorum *tumorum cura*, debetur primùm *generalioribus glandulis* in pluribus corporis *ſedibus* ſimul occurrentibus; Poſtea *particularibus* illis quæ *guttur* occupant, *Strumis*; Dein illis quæ poſt *aures* prodeunt *Parotidibus*, & quæ ſub *axillis* vel *inguinibus* ſe offerunt, *Bubonibus*; Poſtremò & *Teſtibus* hoc modo *induratis*. *Glandularum cura.*

Generales Glandulæ quæ in pluribus locis ſimul offeruntur; Aliàs tantùm in *collo* plures ſecundum *mentum* ſerie quadam ductæ *Scrofulæ*, *Strumæ* quoque dictæ, nonnunquam & in aliis locis ſimul prodeuntes, cùm frequentiùs occurrant, *malum*que aliquando ſit *hæreditarium* aliàs *populare*, *curam* præ cæteris exigunt, quæ certè non ſine labore, nonnunquam & non niſi longo tempore perficitur, aliàs verò irrita eſt, cum *ſcirrhoſæ* factæ hæ *glandulæ*, non ampliùs cedunt, vel *perniciem* magnam uti *cancroſam* adeptæ, in *ulcera inemendabilia* transeunt, aliàs verò etſi ſuccedat *cura*, tamen in eo non abſoluta eſſe dicitur, quòd licèt auferantur, *gravia* tamen poſt ſe relinquant *Scrofularum cura.*

relinquant *vitia*, uti *cicatrices turpes* & *inæquales*, & *noxas* aliquas ac *læſiones functionum* illarum *partium*, quas obſederunt.

In *curatione* autem harum, priùs *corporis* totius ratio eſt habenda, illudque ut *mundum* & *purum* ſit, ante omnia *præparandum*, per varias *evacuationes* & *alterationes* inſtitutas. Dein *ſcrofularum* causâ exhibenda quæ eas abſumant, adhibendaque quæ eas diſſipent, vel ſi hoc fieri nequeat, ſaltem eouſque maturent, ut apertæ ſponte vel arte, *ichorem* profundentes ſic imminuantur, quod cùm fit, & ſic vel per ſe vel arte ulcerantur, tunc uti *ulcera perverſa* vel *exedentia* aut *cancroſa* in quæ nonnunquam convertuntur, exhibitis admotisque tractari debent, ſicuti in illorum *cura* explicatum fuit. Interdum & antequam eò deveniant, vel cùm *ſcirrhoſæ* factæ non ampliùs aliâ ratione tolli poſſunt, nec eas tolerare velint, *ſectione* vel *uſtione* auferuntur. Quæ omnia quo pacto adminiſtrari debeant, ex ſequentibus patebit.

Venæ ſectio ſi *plethora* adſit, tum *revulſionis* loco, tum *derivationis*, uti & *ſcarificationes* idoneæ conducere queunt.

Purgantia in *ſcrofulis* uſurpari ſolita, plerunque *defluxionibus pituitoſis*, unde has naſci putant, accommodant, non ſolùm ſi in *collo*, ſed & reliquo *corpore* ſe exhibeant, & ad *pituitam* expurgandam præcipuè ea dirigunt; Eam priùs *præparantes*, poſtea *phlegmagogis* ſæpè & validè *expurgantes*, per *decocta*, *pilulas*, *potiones*que alias, paſſim in *defluxionibus* & *morbis pituitoſis* deſcripta. Nos verò prout *corpus* ejusmodi vel *plethoricum* vel *cacochymicum*, aut alioquin *vitioſis humoribus* ſcatet, hiſce evacuandis ea accommodamus, ſi præſertim hi illis occaſionem præbuerint, & cùm ſi magna *illuvies* vel *vitioſitas humorum* adſit, & *deteriores* & plures *ſcrofulæ* erumpant, tunc etiam majores *purgationes* inſtituimus, cùm ſine illis vix abigantur.

Si itaque *leviores* requirantur *purgationes*, paſſim deſcriptæ hîc quoque uſurpari poſſunt. Si frequentiores & validiores, conveniunt & illæ, quæ in *ſcabie maligna*, & *lue venerea* copioſè variis formis deſcriptæ ſunt, *corporis* hanc *ſentinam* quoque evacuabunt.

Præter quæ ſi continuanda ſit *purgatio*, hic *ſyrupus*, cùm ſimul ea quæ *ſcrofulas* abigunt admittat, exhiberi per vices poterit: qui ℞. *rad. Aperitiv.* ℥.iij. *rad. Iridis*, *Acori veri*, *Pæon. ana* ℥.j.ß. *rad.Chelid. min. Batrachij*, *Lepidij*, *Spatulæ fœtid. ana* ℥.j. *rad.Ariſtol.rotund. Pyrethri*, *Aſari ana* ℥.ß. *Scillæ præpar.* ʒ.ij. *herbarum Scrofulariæ*, *Pimpinellæ*, *Artemiſiæ*, *Meliſſæ*, *Betonicæ*, *Majoranæ*, *Capillarium ana* M.j. *florum Stœchad.* vel *Lavandulæ*, *ſummitatum Roſmarini*, *Thymi ana* P.j. *florum Geniſtæ* P.ij. *baccarum Juniperi* P.ß. *ſeminum calidorum Majorum* & *Minorum* ʒ.vj. *radicis Liquiritiæ* ℥.ij. *Paſſularum* ℥.j. *Polypod.* ℥.ij. *foliorum Sennæ* ℥.iij. *Turbith.* ℥.ß. fiat decoctio, & in colatura diſſolve *Mellis* vel *Sacchari* ℔.ß. decoquatur ad conſiſtentiam eam, quâ aliquamdiu conſervari poſſit ad uſum.

Efficaciſſimus erit, ſi loco *turbith*, *Eſulæ* præpar. & infuſæ in *Oxymelite* ʒ.ij. vel ʒ.iij. ſumas, *radic. Cucumeris agreſtis* ℥.ß. Adhuc ampliùs uti plerumque docent, ſi *Hellebori albi* & *nigri ana* ʒ.j. decoctioni addas. Vel ut aliqui quoque probant, *Laureolam* aut *Dracontium*.

Vinum ex earundem *maceratione* factum, ſumendo *mediam* ſaltem ſingulorum *quantitatem*, ad *Vini Menſ.* j.ß. æquè & tutiùs operabitur.

Ut eadem operâ *excrementitij* & *pravi humores* per *purgationes* evacuentur, & ſimul è *parte affecta* abſumantur, miſcere ſolent *purgantia fortia*, *alterantibus* mox deſcribendis, diuque ea ſic exhibent. Et ita *Hellebori albi* & *nigri ana* ʒ.ij. cum *pulverum alterantium* mox deſcribendorum ℥.v. miſcent & ʒ.j. per quatuor ſeptimanas manè exhibent, quod ſingulariter juvare ſcribunt.

Alij *Diagrydium* hiſce *pulveribus* miſcent & ſic exhibent: Vel *Thuri*, *Coriandro*, *Spicæ* atque *Aromatibus* permiſcendo propinant.

Euphorbium cum *ſucco Iridis* in *pilulas* formatum, & ℈.ß. de illis tertio ſemper die exhibitum, valde probant.

Sudorum provocatio, ſi *ſcrofularum copia* hincinde per *corpus* diſperſarum, *abundantiam humorum excrementitiorum* & *perverſorum* indicet, nonnunquam convenit, in *corporibus* præſertim *phlegmaticis* & *humidioribus*, cùm in *calidioribus* & *bilioſioribus* non adeò poſſit competere, ſed *corpus humoresque* magis accendat & efferveſcere faciat, in quibus temerè ſæpè hoc unico *remedio chirurgi*, uti alios multos *externos affectus diuturnos*, ſic & hunc curare ſe poſſe exiſtimant, *corpora*que ſæpè fruſtra emaciant.

Quando tamen hæc *evacuatio* locum habet, *corpore* priùs purgato, per vices etiam *ſudores* provocare poſſumus: Vel continuatis vicibus ad multos dies, adhibitâ inſuper *ciborum parſimoniâ*, & quorundam *abſtinentiâ*. Sicuti in *lue Venerea* hic modus *ſudores* provocandi, uſurpando ſimul & *diætam*, quam vocant, explicabitur.

Exhibentur in *ſcrofulis* quæ *vi ſiccante* prædita & *digerente*, vel etiam *proprietate* quadam illas abſumere queant: quæ cùm ægrè cedant, diu continuanda erunt. Quo nomine *pulveres exiccantes humiditates*, in *ventriculi* & *cerebri* ejusmodi *affectibus* expoſiti, atque ex illis præſertim qui validiùs exiccant, uti & *cineribus* parati, hîc quoque juvabunt.

Præſertim verò huic *affectui* deſtinati *pulveres*, qui per ſe vel cum *Vino* aut *Aqua* convenienti, alióve *liquore* jejunè diu ſumi debent, ſunt ſequentes.

Spongiæ in *furno* adeò exiccatæ vel uſtæ, ut comminui poſſit, *pulveris* ʒ.j. datur jejunis, aliquot ſeptimanarum ſpatio. Poteſt admiſto *Sacchαro* & *aromatis* gratus ut libentiùs ſumatur, reddi.

Spatulæ fœtidæ radicum, *Geniſtæ florum*, *Amianti lapidum pulveres* ſimiliter exhibiti, præ cæteris commendantur.

Vel compoſitus hic *pulvis*: ℞. *pulveris Spongiæ*, eo modo uti dictum, *exiccatæ* ℥.ß. *lapid. Spongiæ*, *Oſſis ſepiæ* vel *Pumicis ana* ʒ.ij. *cineris corticum Ovorum* ʒ.ß. *Avellanarum igne exiccatarum* vel *uſtarum*, *Gallarum*, *rad. Ariſtoloch. ana* ʒ.j. *ſeminis Plantag. Cinamomi ana* ʒ.ß. *Piperis*, *Zing. Salis gemmæ ana* ℈.j. fiat *Pulvis*.

Vel ſic: ℞. *Spongiæ* ℥.j. *lapidis Amianti* & *Spongiæ ana* ʒ.vj. *foliorum Pimpinellæ* & *Artemiſiæ ana* ʒ.j. *rad. Ariſtolochiæ* & *Pyrethri ana* ʒ.j.ß. fiat *Pulvis*. Poteſt etiam *aromatibus* condiri.

Hiſce *pulveribus purgantia violenta*, ut *Helleborum album*, *nigrum* & *Diagrydium* aliqui miſcent, ſicuti in *purgantibus* dictum; Sicque ut ſimul & purgent & abſumant, exhibent.

Conveniunt & *Spongia marina* & *Pila marina*, uti dictum, in *pulveres* vel *cineres* redacta, per ſe data vel cùm cæteris: *Chartæ* item *combuſtæ cinis*: *Limatura acus* prioribus permiſta.

Trochiſci de viperis vel *cineres Viperarum*, vel *Spolium* ad abſumendam ejusmodi materiam plurimi fiunt, & proin reliquis *pulveribus* aliquomodo permiſcentur; quæ ab aliis *ſerpentibus* deſumpta, fortè æquè erunt efficacia. Quorum loco & *Theriaca* quæ eoſdem *trochiſcos* recipit, & alioquin utilis eſt, ſæpè ſumi poteſt: *Viperinas carnes* etiam comeſtas prodeſſe docet *Dioſcorides*.

Conſerva roſarum facta cum *Sacchαro* vel *Melle*, *Geniſtæ florum*, *pondere* ʒ.ij. aliquoties ſumpta, valde laudatur. Idem præſtat *conditura* vel *conſerva radicis Spatulæ fœtidæ*, vel *Xiphij*, hoc eſt *Gladioli* uti aliqui volunt, cùm fortè *Xiphij* nomen etiam *Spatulæ fœtidæ* conveniat, quam *Plinius ſcrofulas* abigere docet.

Potiones vulnerariæ dictæ, uti in *vulneribus* & *ulceribus*, ſic & in *exulceratis ſcrofulis* propinatæ, eas expurgant & ſanant. Quales plures illic inveniuntur, quibus & hic uti licet, uti & ſequenti: ℞. *foliorum Agrimoniæ*, *Pyrolæ*, *Solidag. Sarracen. Filipendulæ* vel *Pimpinellæ*, *Ceterach*, *Caulium rubr. ana* M.j. *rad. Conſolid. major.* ℥.iij. *radic. Liquirit.* ℥.j.ß. fiat decoctio in *jure Cicerum rubrorum* vel *decocto Guajaci*, in *Aquæ menſuris tribus* & *tertia*

tia parte Vini, ad conſumpt. tertiæ partis, dulcoretur ſi velit *æger*: Bibat multis vicibus.

Vina idem efficientia magisque *ſtrumis* appropriata, aliqua per multos dies bibuntur. Veluti *vinum* in quo *Scrofularia* contrita aliquandiu maduerit, vel decocta fuerit.

Vel hoc, ℞. *rad. Filipendulæ, Spatulæ fœtidæ ana* ℥.j.ß. *rad. Pentaphylli* ℥.j. *rad. Ariſtoloch. rotund.* ℥.ß. *Scrofulariæ, Pimpinellæ, Piloſellæ, Agrimoniæ ana* M.j. *Artemiſiæ, Tanaceti, Caulium rubrorum ana* M.ß. *florum Geniſtæ* P.j. *ſemin. Raphani* ʒ.ij. *ſemin. Urticæ* ʒ.j. fiat decoctio in *Vini generoſi Menſ.* j. & *Mellis quartario* j.ß. Bibat *colaturam ad.* ℥.iiij. diu in eo perſeverando.

Probatur & *Vinum* in quo *Talpa* decocta fuerit.

Succi Scrofulariæ vel *Vitis nigræ radicis*, aut *Cotyledonis* per ſe ſumpti cum *Vino* & *Melle*; vel *Syrupi* ex iis parati, proſunt,

Aquarum nitroſarum ſeu *aluminoſarum*, item *ſulphurearum naturalium potus*, aliquandiu continuatus juvat.

Teſticuli apri junioris comeſti commendantur.

In *ore* retenta quædam *Scrofulis colli*, ſi *aſperæ arteriæ* adjaceant, opitulari aliquid poſſunt, ſi ſenſim hæc in *fauces* delabantur; veluti *tabulæ diaireos.*

Si quoque de *pulveribus* ſupradictis ex *Spongia* paratis, *portio Melle* excipiatur, & in *trochiſcos* formetur, illique noctu in *ore* contineantur; ſic quoque *ſtrumas* colli abigi poſſe, aliqui docent.

Gargariſatio frequens ex *decocto radic. Ireos, Pyrethri*, aliarumque *plantarum* in *Vino* facta aliquid quoque efficiet.

Applicationes ſupra *ſcrofulas* fiunt ex iis quæ potenter digerunt, *ſuccum*que hunc *craſſum* abſumunt, additis ſemper *emollientibus duritiem* hanc, ne *tenuiore parte* diſcusſâ, *craſſior* magis induretur, quæ & ſi ad *maturationem ſcrofulæ* tendant, eam quoque adjuvare poſſunt: Quò ſi perveniant, atque ſponte vel arte uti *abſceſſus* aperiantur, & in *ulcus* deſinant, prout illud erit, adhibitis *remediis*, curari debet. Adminiſtrantur *ſcrofulas digerentia, emollientia* & *maturantia topica, remedia*, variis formis, tum per *illitiones*, tum per *applicationes*, diutiùs illis adhærentes, diverſimodè.

Ex *pinguibus* & *mucilaginoſis* frequentes fiunt *applicationes*: ℞. *olei antiqui Olivarum* vel *Nucum, Liliorum* vel *Sambucini, Irini*, vel *Cheirini, Amygdal. amar. ana* ℥.ij. *Axungiæ gallinæ, Anſeris* vel *Anatis, mucilaginis ſeminis Lini, Fœnigræci ana* ℥.j.ß. *medullæ crurum Vituli* vel *Hirci* vel *Cervi*, vel *Sevi* ℥.j. *Ceræ q.ſ.* fiat *Unguentum*, vel *ceræ quantitate* auctâ *Ceratum.*

Poſſunt & alia *olea* addi efficaciora, veluti *fæx olei Liliorum* vel *Olivarum*, quam *Amurcam* vocant, ad ℥.j. Vel *oleum de Caſtoreo* aut *de Euphorbio* ℥.ß.

Vel adhuc validiora quæ & ſola illita conferunt: Veluti è *lachrymis* & *gummi* extillata, ut *oleum Terebinthinæ.* Vel *cocta*, ut *oleum de Croco, oleum Sycionium*, ſive *Cucum. aſin.* Vel in quo aliæ *plantæ* convenientes mox deſcribendæ, vel illorum *ſucci* coxerint, aut macerati diu fuerint. Quale & hoc eſt: ℞. *ſucci Bryoniæ, Sabinæ* vel *Rutæ, Chelidonij ana* ℥.ij *Aceti ſcillit.* ℥.iij. *Aquæ vitæ* ℥.j. *Mellis* ℥.ij. *olei Antiqui, Liliorum, Irini ana* ℥.ij.ß. (poſſunt & alia *olea* addi ex ſupradictis) decoquatur ad *ſuccorum* conſumptionem, remanente ſolo *oleo.*

Axungiæ aliæ quoque *Unguentis* ejusmodi adjici poſſunt, cùm omnes *vim emolliendi* habeant, aliæque ex illis præſertim, quæ à *ſylveſtribus* & *ferocibus animalibus* ſumuntur, *vim* quoque *digerendi* habere credantur. Inprimis autem commendatur præter jam enarrata in *unguento*, *axungia Porci*, & *Hominis*: Item *Gallinacei generis*: *Piſcium* item, ut *Anguillæ, Thymali*, atque *ferocium, Lupi, Vulpis, Taxi, Urſi*, & ex *rarioribus, Leonis, Elephanti, Struthiocameli, Vulturis, Aquilæ*, quæ uti *rara*, ita & *pretioſa* eſſe judicantur.

Pinguedinem quæ deſtillat ab *anſere* dum aſſatur, priùs *infarcto* multis *muribus*, valde quidam approbabat

Butyrum in quo *Scrofulariæ radix* contuſa macerata fuerit aliquandiu, vel cocta, commendatur: Hoc *Matthiolus* ita parare docet; *Radicem* autumni tempore effoſſam repurgatam, tuſam, cum *Butyro* recenti, *operculato fictili*, in *uliginoſo loco* per *quindecim dies* reponit & dimittit, poſtea *lento igne butyrum* illud liquefacit, & percolatum aſſervat.

Eadem *Scrofulariæ radix*, uti & *mures* aliquot, vel conjunctim vel ſeparatim in *oleo* ſic macerari vel coqui ad eundem uſum poterunt.

Ex *gummi* & *lachrymis* ſequentes fiunt *applicationes*: ℞. *gummi Ammoniaci*, *Bdellij* vel *Galbani ana* ℥.ij. *Opopanacis* ℥.j.ß. diſſolvantur in *Aceto ſimpl.* vel *ſcillitico*, vel *Aqua vitæ* vel utriſque, diluantur *oleis* ſupraſcriptis paucioribus pluribúſve, mitioribus ſeu efficacioribus *ad* ℥.ij. vel iij. & fiat *linimentum*. Vel additâ *Cerâ Unguentum* vel *Ceratum*.

Vel: ℞. *Gummi* prædicta diſſoluta, & cum *unguento* ſupradicto ex *pinguibus mucilaginoſis*que parato *decenti quantitate*, permiſto, in formam dictam redigantur.

Hiſce *gummi*, addi alia quoque *gummi* poſſunt, ut *Serapinum*, *Elemi* diſſoluta. Vel etiam *Ladanum*, *Storax calamita*, *Aloë*, *Thus* vel *Maſtiche* pulveriſata *ad* ℥.ß. ſicque in formam *Unguenti* vel *Cerati* redigi: vel additâ *Reſina* & *Pice navali*, in formam *emplaſtri*.

Ex *Pice*, *Reſina*, *Cerâ*, additâ *Axungiâ* aliquâ, *emplaſtrum* paratum, utile quoque.

E' *plantis* variæ quoque fiunt *applicationes*. Qualis ex *radicib.* parata hæc eſt: ℞. *rad. Bryoniæ albæ* vel *nigræ*, quam aliqui *albæ* præferunt *quartarium* j. contundatur ſi recens fuerit, vel inciſa coquatur in *Vino* vel *Aceto*, vel *utriſque*, aliàs etiam addito *Lixivio* vel *Muriâ*, vel *parùm Aquæ vitæ*, ſicque *cataplaſmatis* inſtar applicetur, vel cum *Melle* priùs contemperata; Vel cum *Oleo* aut *Axungia* convenienti ſubacta.

Eadem ratione *radicis Iridis* vel *Raphani* præparatæ adhiberi poſſunt, vel cum *Bryonia* commiſceri.

Vel ut efficaciùs agant, ſic miſceri debent: ℞. *radic. Bryoniæ quart.* j. *rad. Iridis* ℥.ij. *rad. Ari* vel *Dracunculi*, *Cyclaminis ana* ℥.j.ß. vel plus, præparentur & miſceantur ut primum. Si *Cucumer. ſylv. radix ad* ℥.j.ß. addatur, validiùs agent. Et *proprietate* quadam ſimul operabuntur, ſi his commiſceatur *Xiphij radix*, quam alij *Spatulæ fœtidæ* eſſe putant, cùm hæc à *Plinio* in *ſcrofulis* commendetur, alij *Gladioli*. Quod & facit *radix Anonidis* vel *Cannæ*, apponendo *ad* ℥ j.

Ex *bulboſis radicibus* applicatio quoque fit efficax: Veluti ex bulbis *Cæparum*, *Alliorum*, *Liliorum*, *Narciſſi*, ſub *prunis* parùm aſſorum, vel etiam coctorum & contuſorum, miſtorumque eodem modo, uti de prioribus ex *radicibus* paratis *cataplaſmatibus* diximus. *Scilla* aſſa vel cocta, *efficaciam* majorem hiſce addita tribuit.

Poſſunt & *cataplaſmata* ex *radicib.* prioribus & *bulboſis* iſtis parata invicem commiſceri, ſicque uſurpari.

Ex *Ficubus* ſiccatis ſeu *Caricis* & *Uva paſſa* contuſis, vel parùm priùs coctis, & cum *bulboſo* ejuſmodi *cataplaſmate* permiſtis, conveniens quoque fit *cataplaſma*, vel etiam cum prioribus è *radicibus* concinnatis.

Ex *herbis* aliis à *Dioſcoride* recenſitis ſimiliter fiunt *applicationes*, veluti *Scrofularia*, *Galeopſi*, *Adianto*, *Sempervivo minimo*, *radicibus Capparum*, *Quinquefolij* & *Lapathij* contuſis quoque vel coctis, uti dictum, iisque vel ſolis uſurpatis vel additis quoque prioribus *radicibus*, uti & *radic. Althææ*.

Commendantur & ab aliis *Sinapis herba*, *Agnicaſti folia*, item *Sabinæ*, *Pini* & *Cupreſſi*, *Viſcus arborum*, ſimiliter uſurpata; *Medullam Maizi arundinum* aliqui probant appoſitam: *Herbæ acres* his quoque permiſcentur aliquando, ut *Hydropiper*, *Eſula*, *Cataputia*.

Inprimis *viſcum quercinum* aut *pyri*, contuſum & cum *oleo Terebinthinæ* in formam *unguenti* redactum, in *ſcrofulis* ut & aliis *duris Apoſtematibus*, ad emolliendum & ſanandum, multum juvat.

Ex

Ex illis quæ ab *animantibus* ſumuntur, admodum hîc conveniunt *ſtercora*. Veluti ex *communibus Bubulum, Aſininum, Aprinum, Caprinum, Columbinum*, atque ex *rarioribus Rupicapræ* & *Muſtelæ fimus*. E' quibus aliqua ſola, vel plura ſimul *Aceto* vel *Oxymelite* ſubacta: Vel *axungiis* & *oleis* permiſta applicantur.

Vel etiam reliquis *applicationibus*, ut illis quæ ex *gummi* conſtant, vel ex *plantis*, certâ *quantitate* permiſta ea *efficaciora* reddunt.

Aut ex *Cæpis*, *Caricis* & *Stercore* invicem contuſis & commiſtis, fiat *Cataplaſma*.

Sanguis Muſtelæ illitus à *Dioſcoride* commendatur.

Fel item *Teſtudinis* per ſe uſurpatum vel reliquis etiam permiſtum.

Ex *pulveribus* diverſæ fiunt *applicationes*, qui vel materiâ aliquâ incorporantur, & in formam *cataplaſmatis*, vel *unguenti* aut *emplaſtri* rediguntur: Vel miſcentur prioribus jam expoſitionibus, ad *vires* ipſarum augendas: paranturque ex variis.

Primus *pulvis* ex *ſeminibus* paratur & ℞. *farinarum ſeminis Lini*, *Fœnigræc. Fabarum*, *Lupinorum*, (quæ & ſola uſurpata efficax eſt, uti & *Orobacea* & *Loliacea*,) ſubigantur, vel cum *Melle* & *Aceto* vel horum loco *Oxymelite ſimplici* vel *ſcillitico*, vel ſolo *Aceto* aut *Melle*.

Vel miſceatur illius *pulveris* ℥.j.ß. cum *Unguento pingui* primo vel altero *gummato*: Aut *cataplaſmatibus* ex *radicibus*, vel *bulbis ficubus*que paratis.

Alter *pulvis* ex *ſeminibus*, magis diſſipans ſic fit: ℞. *Farinarum enarratarum* ℥.iij. *ſemin. Sinapis* vel *Naſturtij* ʒ.ij. *ſemin. Cymini Urticæ ana* ʒ.j. miſce, incorporetur vel miſceatur cæteris uti prior.

Quartus *pulvis* à *plantis* deſumptus *proprietate* inſuper agens: ℞. *Nucum cupreſſi* ℥.ß. *rad. Ariſtolochiæ*, *Arundinis* vel *Xyphij ana* ʒ.ij. *foliorum Agnicaſti*, *Abſinthij ana* ʒ.j. ſi *Spolium ſerpentis* addatur, optimum erit: Excipiatur uti priores.

Vel miſceatur *portio* illius cum *Unguentis* prædictis vel *Cataplaſmatibus*, inprimis ex *Bulboſis* & *Ficubus* paratis.

Quintus *pulvis* ex *radicibus* compoſitus: ℞. *pulveris radic. Ireos* & *Bryoniæ ana* ℥.ß. *radic. Cucumer. agreſtis* vel *Cyclaminis* ʒ.iij. *radic. Ari* vel *Serpentar.* ʒ.ij. *radicis Ariſtolochiæ* ʒ.j. Excipiantur uti priores: Vel ſubigantur *Oleis* vel *Axungiis* convenientibus, additâ interdum & *Cerâ*, pro *cerato* faciendo, vel *Reſinâ* aliquâ aut *Pice*, pro *emplaſtro* formando.

Sextus *pulvis* valde efficax, ℞. *Sulphuris* ℥.ß. *Salis gemmæ* vel *nitri*, *Halcyonij* quod *ſpumam maris* vocant, vel illius loco *Pumicis ana* ʒ.ij. miſce. Vel adde prædictis, *ſeminis Sinapis* ʒ.ij. *ſemin. Urticæ* ʒ.j. fiat *pulvis*. Poteſt & *Marchaſitæ* vel *Lithargyrij* ʒ.j. addi.

Hic vel *ſimplicior* vel magis compoſitus, uti prædictus quintus incorporari, & in eaſdem *formas* redigi poteſt: Vel *quantitas* aliqua illius cæteris quoque *applicationibus* miſceri.

Septimus ex *cineribus* fit: Qui deſumuntur à *combuſtis lignis Juniperi* aliorúmve, uti & *Ficuum* & *ſtipitum Caulium*, *herb. Abſinthij*, *Agnicaſti*, *Aſtacis fluviatilibus*, *Cochleis*, *Spongiâ*, *Ungula aſini* & inprimis *Muſtela uſta*: Excipiunturque hi *cineres Aceto* vel *Oxymelite*, & apponuntur: vel *portio* illorum cæteris quoque *applicationibus* priùs dictis unà cum prioribus *pulveribus*, vel ſine illis miſcetur.

Præter hoſce *pulveres* alij etiam conveniunt adhibiti: Veluti *Lutum fornacum* antiquum combuſtum miſtum cum *Aceto*, quibusdam vel aliis *applicationibus* additum.

Calx viva ſubacta cum *Melle* vel *Axungiâ*, vel aliis *compoſitionibus* permiſta.

Ærugo æris, *Chalcitis uſta*, unà cum cæteris *pulveribus*.

Stercora ſiccata in *pulverem* redacta, hoc modo ſubacta, quoque uſurpari poſſunt, vel reliquis *compoſitionibus* miſceri.

Ex *uſitatis applicationibus*, conveniunt *emplaſtrum Diachylon ireatum*, *Magnum* & *Com-*

poſitum ex *gummi* & *mucilaginibus*. Quod magis operabitur, ſi de *pulveribus* ſupradictis aliquis illi permiſceatur, & malaxetur *oleis* convenientibus.

Habet & *Galenus emplaſtrum* ad *ſcrofulas* tollendas, ex *bdellio*, *ammoniaco*, *ſeminibus ſinapis* & *urticæ*, *radice ariſtolochiæ*, *ſpuma maris*, *ſulphure*, *oleo* & *cera* concinnatum.

Eſt & aliud *Oribaſij à Meſue* deſcriptum.

Unguentum Apoſtolorum hîc quoque *utile* cenſetur. Uti & *unguentum de Artanita*.

Hîc commendandum *oleum cauſticum*, quod ſine *dolore ſcrofulas*, *fiſtulas* ut & alias *excreſcentias carnis* abſumit, & fit ſequenti modo; ℞. *Olei laterum optimi*, *Maſtiches elect. Gummi Arabici*, *Terebinthinæ ana* ℥.iij. pulverata indantur *alembico vitreo* eliciatur *oleum*, hoc poſtea *cineribus Hederæ* incorporetur atque per *retortam*, *arenæ* aut *cineribus calidis* immerſam, *oleum* ad uſum ſervandum proliciatur.

Narcotica uti *intrinſecùs* adhibita, *vim* magnam *reſolvendi* habere ſæpè jam oſtendimus, ita & *ſcrofulis* admota, multùm efficient. Veluti *folia Mandragoræ*, *Hyoſcyami*, *Papaveris* contuſa, vel parùm ſub *prunis* toſta, aut cocta alióve modo per ſe adhibita: item *radix Mandragoræ*, vel *Farinis* ſimul additis aliiſque *pulveribus* & *liquoribus* incorporata, aut aliis *Cataplaſmatibus* addita.

Succus expreſſus eodem modo ſimplex illitus, aut aliis permiſtus adhibitus, admodùm *efficax*.

Aqua inſuper ab illis *extillata*: Quæ hoc pacto ex illis & aliis ſimul deſtillata inuncta valdè juvat: ℞. *Hyoſcyami*, *Cicutæ*, *Chelidoniæ*, *Sabinæ recent. an.* M.ij. *Tithymali* M.ß. *rad. recent. Raphani* ℥.iij. *radic. Ari* ℥.j. *Cæparum* vel *Alliorum inciſorum* ℥.iiij. *ſem. Sinapis* ℥.ß. *Salis* ℥.j. Eliciatur aqua.

Emplaſtrum hoc ex *opio* magnarum eſt *virium*: ℞. *Opij* ʒ.j. *Scammoneæ* ʒ.ij. *Myrrhæ* ʒ.j. *Croci* ℈.j. miſceantur cum *Melle*: Pro *emplaſtro*.

Vel hoc *Unguentum*: ℞. *gummi Ammoniaci* vel *Galbani* ℥.j. diſſol. in *Aqua vitæ*, quæ & ipſa *narcoſi* prædita eſt: In qua *aqua vitæ* diſſolve, *Opij* ʒ.j. *ſeminis Hyoſcyami* ʒ.ij. *Stercoris Gallinæ* vel *Columb. exicc.* ℥ ß. *Axungiæ* vel *Olei q. ſ.* fiat *Unguentum*, vel additâ *cera Ceratum*.

Naribus inditum *oleum Cucumer aſin.* juvare credunt.

Appenſæ *radices Plantaginis* & *Acetoſæ* aliquid opitulari poſſe exiſtimant.

Fotus adhibitus cum *ſpongiis ſcrofulis*, ad eas abigendas quoque confert: Vel ſi cæteris *applicationibus* præmittatur, ut illæ meliùs operentur, juvant.

Fiuntque ex prædictis *plantis*, ex quibus *cataplaſmata* formari diximus, in *Vino*, *Aceto* & *Melle*, *Urinâ*, *Lixivio*, *Muriâ*, *Aquave fabrorum* coctis, ſumendo uti illic dictum, pauciores pluréſve ſimul.

Vel additis etiam aliis, talis fiat *fotus* efficax: ℞. *radices duas primi cataplaſmatis*, vel *plures ſecundi*, adde de *bulbis* illic expoſitis *tres* vel *quatuor*, *Caricarum num.* xij. *Herbarum* illic *enarratarum* M.iij. vel iiij. *ſeminis Sinapis* ʒ.ij. *Sulphuris* ℥.ß. *Salis* ʒ.ij. decoquantur uti dictum: Pro *fomentatione*.

Frictio ſcrofularum eouſque ut ferè rubeſcant, etiam ad *diſcuſſionem* aliquid affert emolumenti, & ſi ante *applicationem topicorum* fiat, ut vim eorum rectiùs experiantur, eas diſponit.

Sectione ſcrofulæ quæ aliâ ratione curari nequeunt, interdum auferuntur. In qua facienda *cutis incumbens*, primùm eouſque donec *nudæ* pateant, incidendo aperitur, poſteaque apprehenſæ, cum ſuo *involucro* attractæque & à *radicibus* & *connexu* à *corpore* liberatæ, eximuntur. In quo faciendo diligenter, ne *nervus* aliquis aut *vas* aliud inſigne lædatur, cavendum: Ob quam & cauſam, ſi præſertim ſub *mento* conſiſtant, profundeque hæreant, non ſine *periculo*, propter *vaſa magna vicina*, exſecantur. Si verò vel ea in *ſede*, vel etiam aliis in *locis externis* exiſtant, admodumque promineant, minori hoc fit *periculo*, niſi fortè *glandulæ vaſorum* magnorum *diviſionibus* interpoſitæ *induratæ* exſecentur, eæque maximè, quæ *articulorum*

ticulorum regionibus adjacent, ubi ſi incuriâ *nervus* aut *tendo* lædantur, facilè illius *membri*, uti contingere vidimus, *contractio* ſequitur.

Cauterio potentiali, quod ſine *dolore* in *cute eſcharam* faciens, eas patefecit, ſæpiùs illud præſtitimus, *ſcrofulas*que hoc modo eximi curavimus: Vel ut ſic *denudatæ* ſuppurari meliùs appoſitis *remediis* poſſint, procuravimus.

Uſtione per *potentialia* vel *actualia cauteria* illud moliri *grave* & *periculoſum*, cum *inflammatio* facilè ſubſequatur, in *loco* tamen penitùs *ignobili*, hoc pacto quoque aperiri poſſunt.

Pungendo ſcrofulas Paſtinacæ vel *Rajæ piſcis caudæ oſſe*, quidam eas curari vel ne ulteriùs excreſcant, prohiberi poſſe, putant.

Contactu ſolo *regum* quorundam, quibus à *Deo* hoc conceſſum ſit, eaſdem ſanari poſſe, creditur, peculiariterque hoc *Regibus Galliæ* datum, ad quos, qui hoc malo conflictantur, catervatim certo tempore ad illud deſtinato, ut ab illis tangantur, confluunt. Idem divinitùs *regibus Angliæ* contigiſſe, eosque ſimiliter *tangendo ſcrofulas* ſanare aſſerunt.

Sic idem *donum*, juxta cum aliis multis, per *contactum* nempe *Scrofulas* ſanandi, perinde ut *Regibus Galliæ* & *Angliæ*, divinitus conceſſum eſſe, *filio*, continua ſerie ſine *ſororis* interventu, *ſeptimogenito*, nonnulli ſuperſtitiosè credunt: Talem *ſeptimogenitum*, in *Gallia* olim *amicum ſingularem*, *ſtudioſum Medicinæ*, *Pictonem*, habui, qui adhuc *juvenis* in *patria*, in *publico loco ſacro*, aliquot *Scrofulis laborantes*, multis ſuperſtitioſis *ceremoniis*, ut ipſe mihi aliquoties retulit, adhibitis, tetigit.

Struma, quo nomine vel *ſimplicem*, vel ex *duobus tribus*ve *complicatam*, *gutturi* vel ſolùm *incumbentem*, vel ab eo etiam *propendentem* intelligimus, ſi *hæreditaria* ſit illis *regionibus* conſueta, atque jam excreverit, indurataque ſit, vixdum *remediis* ampliùs cedit, aut in *abſceſſum* converti poteſt, ſed toto vitæ curriculo, niſi *ſectione* tollatur, geſtatur, uti etiam illa, quæ in quibusdam ſaltem ſe offert, *pertinax* admodum eſt.

In principio tamen, ſi præſertim non ſit *originalis*, aut *popularis* illis locis, aliquid tentandum, & *corpore* priùs decenter *mundato*, illi quoque aliquid erit applicandum.

Evacuationes autem quod attinet, niſi aliis de cauſis eæ requirantur, propter unam *ſtrumam* non adeò in illis, uti fere fit, inſiſtendum, ut ſi plures *ſcrofulæ corpus* vitient, præſertim ubi alioquin *parva ſpes curationis* affulget.

Exhibitis tamen, uti in *ſcrofulis*, illis quæ eas abſumant, illarum *incrementum* ſæpè impeditum fuiſſe, nonnunquam & illas nondum confirmatas evanuiſſe, *experientiâ* compertum. Danturque ex iis quæ in *ſcrofulis* expoſita ſunt, præcipuè *pulveres* ex *Spongia*, *Amianto lapide*, *Spatulâ fœtidâ floribus Geniſtæ*, & *compoſitis*, duobus illic expoſitis, parati: Uti & *Conſervæ* ibidem deſcriptæ. Nam quòd *potiones vulnerarias* attinet, cùm vix exulcerentur, hîc convenire vixdum poſſunt.

Applicationes quod attinet, inter ea quoque quæ in *ſcrofulis* ſanandis multa expoſita ſunt, *efficaciora*, cùm longè difficiliùs quàm illæ evincantur, & quæ diutiùs hærent, viresque ideò meliùs & diutiùs exerunt, *ſtrumis* admovenda erunt: Veluti *emplaſtrum ex gummi lachrymis*que paratum: Vel *cataplaſmata è radicibus*, *bulbis* aliisve *herbis* parata, aut quod ex *ſtercoribus* fit, additis hiſce etiam *pulveribus* efficacibus: Veluti *pulvere ſexto* ex variis, aut *ſeptimo* ex *cineribus* parato, aliisve ut *Calce* inſuper. Vel utendo hiſce *pulveribus* per ſe, uti illic dictum, *Aceto* vel alio efficaci *liquore* exceptis.

Sectione ſtrumam confirmatam, & quæ alio modo abigi nequit, ſi, quia *indecora* eſt, diſpliceat, præſertim verò ſi *reſpirationi* incommodet, auferimus, quæ ſimiliter adminiſtranda eſt, ſicuti in *ſcrofulis* fieri debere oſtendimus, tutiusque fit, ſi procul exerta ſit vel propendeat,

pendeat. Non ſine *periculo* verò fit *ſectio*, ſi *vaſis* inſerta vel adnata, altis radicibus adeò hæreat, ut citra horum *læſionem* exſecari nequeat, tunc enim ſatiùs ab ea abſtinere, quàm *ægrum* in diſcrimen conjicere, & ſe ipſum diffamare.

Cauterio illud ipſum eo modo, uti in *ſcrofulis* dictum, præſtari poteſt.

An *contactu*, uti illic quoque demonſtratum fuit, etiam *Strumæ* illæ magnæ abigi poſſint, in dubio relinquam, judicio aliis, qui ea ipſi viderunt, de ea re permiſſo.

Parotidis indolentis curatio. *Parotis frigida* dicta, id eſt *glandula indurata* poſt *aures*, ſine *calore* & *dolore*, ſi *confirmata* ſit & *ſcirrhoſa* fiat, vix alio modo quàm *ſectione* auferri poteſt. Quæ autem adhuc in principio vel augmento eſt, vel nondum penitùs *indurata*, faciliùs ferè quàm in aliis locis *glandulæ* vel diſcuti, vel ſaltem maturari, & in *abſceſſum* materiam aliquam in ſe continentem, uti dictum, indeque in *ulcus*, per quod *illuvies* illa, quæ nunc *ichoroſa*, aliàs *purulenta* eſt, vel alia *materia pelliculæ* quoque incluſa, interdum & *tophacea* & *calculoſa* uti oſtendimus, exiſtit, redigi poteſt, & ſic curari.

Quæ *cura* quibuſdam ex illis quæ in *ſcrofulis* dicta ſunt, quoque perficitur. Veluti primùm, *evacuationibus* eodem modo, ut ſi quæ adeſt *humorum* vel *excrementorum* copia, illa tollatur, inſtitutis, eoque potiſſimùm directis, & ut *craſſorum humorum proventus* impediatur, quo nomine *alterantia* varia uſurpantur: Dein *exhibitis* aliquibus ex illis quæ *ſcrofulas* abſumere poſſe diximus, quæ in *ſcrofulis* recenſita ſunt, ſi diutiùs perſeverent, atque ægrè cedant, idem tentamus, cùm aliàs, cùm non tanta ſit hìc *glandularum* ut in *ſcrofulis* copia, hæc in ſola *parotide* abſumenda, non adeò requirantur.

Ex illis quæ in *ſcrofulis* adhibentur, veluti ex *pinguibus gummoſis*, *plantarum radicibus*, *bulbis*, *herbis*, *ſtercoribus*, *pulveribus* aliiſque paratæ *applicationes*, pleræque hìc quoque poſſunt competere.

Et cùm ad *maturationem* aliquam tendunt, ea quæ eam promovent permiſcemus: Sicuti hoc *cataplaſma* paratum eſt, quod fit ex *bulbis Cæparum* vel *Liliorum*, *radicibus Althææ* atque *Iridis*, parùm ſub *cineribus* aſſatis & contuſis cum *Caricis*, addendo *farinam Lini* vel *Fœnigr. Mel* atque *Oleum* vel *Axungiam* aliquam.

Vel ſi ad *apertionem* vergant: ℞. *Caricarum piſtarum quartarium* j. *Fermenti* ℥.j.ß. *rad. Iridis recent. emollitæ* ut contundi poſſit ℥.j. *Aloës* ʒ.ij. *Nitri* ʒ.j. miſce cum *Oleo* vel *Axungia.*

Aut poſſumus iis quæ in *abſceſſu*, qui *inflammationes* ſequitur, expoſita fuerunt, *parotides* ad *ſuppurationem* inclinantes maturare, *maturaſque* aperire, & poſtea ut *ulcus* ſanare.

Si *confirmata* & *ſcirrhoſa* facta ſit *glandula*, *ſectione*, uti de *ſcrofulis* dictum, vel *cauterio* poteſt adimi, cavendo ne *vaſa* majori illic tangantur.

Bubonum indolentium curatio. *Bubo frigidus* dictus, hoc eſt *glandula tumens* & *dura*, ſine *calore* in *inguinibus*, vel ſub *axillis*, aliquando *ſcirrhoſus* quoque fit atque *incurabilis*, ſicuti *bubonem peſtilentialem*, ſic toto vitæ tempore permanſiſſe, aliquoties vidimus: Aliàs verò per *curam* iterum diſſipatur: Rariùs in *abſceſſum*, uti verò ille qui cum *inflammatione* eſt, convertitur: Vel ſi hoc fiat, *ulcus* perverſum ferè poſt ſe relinquit.

Tractandus autem ferè eodem modo, uti *parotis*: *Evacuationibus* ſimilibus præmiſſis, & *Alterantibus* quoque: Inter quæ & in *pertinaci bubone*, aliqua ex illis quæ exhibita, *glandulas* abigere poſſunt, hìc tentare licebit.

Admoventur quoque eadem vel ſimilia, qualia in *parotidibus* tum illis, tum *ſcrofulis* convenire diximus: Præſertimque eligendo ex eorum numero, quæ admodum diſcutiant, ſimulque emolliant. Quòd ſi ad *maturitatem* tendat, eodem modo in illis, uti *parotidibus* atque *abſceſſu*, ſicuti illic oſtenſum, procedendum eſt.

Per *ſectiones* aut *cauteria* rem aggredi non facilè debemus, cùm non admodùm incommodent,

modent, nec conſpicui abditis illis in locis latentes ſint.

Teſtes in *tumorem* citra *inflammationem elati* atque *indurati*, quod frequentiùs priùs præcedente *inflammatione* fit, tandem etiam *ſcirrhoſi* facti, ſic permanent, & moleſtiam inter equitandum maximè pariunt, & ſi in *utroque teſte* hoc fieret, *vaſa*que *ſpermatica* ſimul indurarentur, ad procreandum *impotentem hominem* redderent: Maturè verò ſi huic *tumori* occurratur, ille rurſum tolli poteſt.

In *cura* illius, præmiſſis *generalibus præſidiis*, *digerentia emollientibus*, inter ea quæ applicantur prævalere debent, ne facilè *ſuppuratio* ſequatur, cùm per eam *teſtis* ſæpè *unus* vel etiam alter deperdatur, admovendaque ex *remediis* in *ſcrofulis* explicatis, *cataplaſmata*, *emplaſtra* atque *fomentationes*, quæ potenter operantur, illic deſcripta.

Quòd ſi verò in *abſceſſum tumor* hic vergat, *maturatio* illius procuranda, & ſicuti in *abſceſſu* docuimus, *ſuppurandus*, *aperiendus*, *ulcus*que inde natum poſtea ſanandum.

Si *remediis* non cedat, *induratus*que penitùs ſit *teſtis*, nec tolerari poſſit, per *caſtrationem* eo modo, uti in *ſarcocele* dictum, execandus.

In *carnoſis locis*, ex *ſucco nutriente* profectorum duorum *tumorum curatio*, accommodatur *Scirrho* & *Tumoribus* in *abdomine* prominentibus, à *ſcirrho* interiore obortis: Item aliis, qui materiam alienam in ſe continent, ut *Atheromati*, *Steatomati*, *Meliceridi*.

Scirrhus in *carnoſis* locis alicubi ſe offerens, ſive *inflammationibus* ſuccedat, qui & frequentior, ſi ſponte excreſcat, qui rarior, & vel unus tantùm exiſtat, vel plures ſimul, uti in *abdomine* aliquando *ſcirrhi* in *carne*, vel *glandulis* illis *ſcirrhoſis* factis occurrunt, ſi omnino induruerit & confirmatus ſit, ſineque omni *ſenſu*, nec emolliri, nec diſcuti aut maturari ampliùs poteſt: Si verò nondum perfectè excreverit, *ſenſus*que aliquis adhuc in eo remanſerit, *ſpes ſanationis* aliqua affulget.

Quæ *remediis* validiſſimis, cùm levioribus non cedat, tentanda, *corpore* priùs per *evacuationes* ſi neceſſe ſit, ſic diſpoſito, ut ſi *impurum* ſit, vel alius *pravus humor* affluat, hæc *curationem* minimè impediant. Cùm alioquin ipſius *ſcirrhi* cauſâ, ſi præſertim ob *inflammationem*, exiccato *ſucco*, vel alterius partis *ſucco* quo alebatur *craſſiore* huc delato, ſicuti ferè, uti in cauſis oſtenſum eſt, inde prodire conſuevit, naſcatur, ut *corpus* à *craſſo ſucco* purgetur, uti plerumque facere ſolent, non ſit adeò laborandum: Sed potiùs eo inſiſtendum, ut *ſcirrho* adhibeantur, quæ potenter eum emolliant, attenuent, & ſimul illud quod emollitum, & attenuatum eſt diſcutiant, quæ vel invicem permiſta, vel ſeparatim & alternatim adhibentur.

Qualia pleraque inter ea quæ *ſcirrhoſis ſcrofulis* adhiberi debere diximus, etiam *ſcirrho* adhibita, ſimili ratione operari poſſunt.

Utendo cùm emollire magis volumus, *applicationibus* ex *oleis*, *axungiis* aliiſque *pinguibus* & *mucilaginoſis*, uti & *gummi* & *lachrymis* paratis illic deſcriptis.

Vel ſequenti *Cataplaſmate*: ℞. *radicis Althææ*, *Liliorum ana* ℥.ij. *radic. Iridis* ℥.j. *herbarum quatuor Emollitivarum*, *Atriplicis*, *Braſſicæ*, *Parietariæ circiter* M.iij. *florum Chamomillæ*, *Meliloti ana* P.j. *ſeminis Lini*, *Fœnigræci ana* ℥.j.ß. fiat decoctio in *Aqua* vel *Jure pingui*, contundantur, adde *Axungiæ Gallinæ*, *Anatis* vel *Anſeris* aut alterius circiter ℥.ij. *olei Olivarum*, *Amygdalarum dulcium ana* ℥.j. fiat *Cataplaſma*.

Foveatur quoque ſæpè *decocto* earundem *plantarum*: Vel etiam *oleo* ſolo *Liliorum* aut *Amygdalarum*: Vel in quo *emollientia* alia cocta ſint.

Ubi verò & ſimul emollire *ſcirrhum* & diſcutere volumus, *applicationes* diverſæ ex *plantarum radicibus*, *bulbis*, *herbis*; Item ex *animalium ſtercoribus*, aliiſve, uti *pulveribus* ſubactis, vel aliis permiſtis, *empla-*

*ſtris*que uſitatis parata, hîc quoque locum obtinebunt.

Quibus & hæc adjici poſſunt, quæ *ſcirrho* admota conveniunt, veluti *Raphani radix* cum *Urtica* contuſa.

Cæparum bulbi ſub *prunis* aſſi parùm, & cum *Cochlearum carne* contuſa permiſti, additis & aliis nonnunquam.

Viſcus arborum cum modico *Calcis* & *Axungiâ*.

Pix vel *Reſina* cum *Cera* & *Axungia* diſſoluta, addito *pulvere Marchaſitæ*, aliisve.

Sanguis taurinus cum *Polenta* aliisve *Farinis* incorporatus.

Fotus quos *ſcrofulis* competere diximus, ad *ſcirrhum* digerendum & emolliendum quoque adhiberi poſſunt.

Suffitus hoc idem in *ſcirrho* præſtare poteſt; qui ex *Aceto* acerrimo, ſuperfuſo *lapidi molari ignito* excitatur: Vel ſi in *Aceto Pyrites lapis Marchaſita* dictus, *ignitus* immerſus vel injectus extinctus fuerit, vel *Scoria ferri*, quam *fabri candentem* adhuc abjiciunt, & *vapor* ab *aceto* elevatus, *ſcirrhum* attingat, ibique aliquandiu coërceatur.

Frictio ſcirrhi ante ipſius *ſuffumigationem*, vel *remediorum* applicationem facta, uti in *ſcrofulis* dictum, ipſorum *operationem* adjuvat, & ſimul aliquid diſcutit.

Sectione vel aliâ *vi* majore *ſcirrhum* evellere, *temerarium* eſſe videtur, cùm adeò altis firmetur *radicibus*, ut eum penitùs eradicare, non ſine *periculo* liceat, non ſolùm *hæmorrhagiæ* ſed & *gravioris læſionis* alicujus: Dein & cùm, ſi *portio* illius auferatur & ea quæ ſupereſt, facilè rurſum creſcendo augeatur, hoc nomine quoque ſæpè fruſtra *dolor* & quidem cum *periculo* inducitur, nihilque interim efficitur.

Abdominis tumorum ſcirrhoſorum & glanduloſorum curatio.

Tumores alij ſeu *prominentiæ* aliquæ, in *abdominis regione ſuperiore*, à *ſcirrho hepatis* vel *lienis* apparentes, qua ratione curari debeant, in *cachexia*, uti & *hydrope*, quæ inde ſequuntur, abundè expoſitum fuit.

Uteri ſcirrhi curatio.

In *inferiore* illius verò *ſede*, circa *uteri regionem*, ſi *tumor* à *ſcirrho uteri fundi* proficiſcatur, *ſcirrho cura* accommodabitur, qui quo pacto præcaveri debeat, ſi *inflammatio* in eum tendat, in *uteri inflammatione* tractatum fuit. *Genitus* verò vel hanc aliámve ob cauſam, uti in *cauſis* fuit expoſitum, licèt uti reliqui *ſcirrhi*, & præſertim in hoc loco poſitus, difficillimè ſanetur, tamen *curatio* aggredienda, ſi fortè imminui vel aboleri poſſet.

In quam rem, *corpore* decenter priùs repurgato & diſpoſito, exhibentur etiam quædam ex illis, quæ in *duritie* & *ſcirrho hepatis* & *lienis*, competere diximus. Veluti *pilulæ ex Ammoniaco* aliaque varia, in *cachexia* inde profecta, deſcripta.

Extrinſecùs ventris ſedi ubi *ſcirrhus tumore* ſe manifeſtat, vel tangitur, variæ applicationes, quarum in *ſcirrho externo* meminimus, & quæ plerunque in *ſcrofulis*, vel etiam in eodem deſcribuntur, hîc admota quoque competunt.

Ut ſunt *fotus* ex *oleis* adhibiti, vel ex *decoctis* parati, addendo etiam quæ *matricem* reſpiciunt. Veluti *radices Althææ*, *Liliorum*, *Iridis*, *Bryoniæ*, *Malvam*, *ſemen Lini*, *Fœnigræci*, *Ficus*, *flores Chamomillæ*, *Violarum*, *Meliloti*, aliaque *emollientia* & *digerentia* illic expoſita; *Artemiſiam*, *Nepetam*, *flores Parthenij*, *Sambuci*, *Ebuli*, *Lupuli*. Atque in *declinatione* etiam *Calamintham*, *Pulegium*, *flores Anthos*, *Stœchados*.

Inunctiones emplaſtra & *cataplaſmata* in *ſcirrho externo* propoſita, hîc quoque *ventris tumentis regioni* appoſita, idem moliuntur: Ut ſunt illic recenſitæ *pingues* illæ & *mucilaginoſæ* & *gummoſæ*: Item ex *plantis* paratæ *applicationes*: Uti & *cataplaſma* in *ſcirrho externo* ex *plantis* concinnatum, deſcriptum.

Quibus *cataplaſmatibus* & *matricem* reſpicientia, ſupradicta in *fotu*, addere poſſumus, uti & *Rutam* inſuper & *Abſinthium*.

Præter quæ *Mandragoræ radix*, *Hyoſcyami folia*, vel *Papaveris* aut *Cicutæ*, ſi decoquantur in *Vino*, *Oleo* & *Axungia*, & contundantur, efficacia admodum ſunt: Quibus *gummi* diſſoluta, aliáve addi poterunt.

Ab-

Abſinthium, *Rutam*, *farinam Lupinorum* cum *Myrrha* admovere jubet *Dioſcorides*.

Sanguis anſerinus cum *farina Fœnigr.* vel *Lupinorum* incorporatus, *Galenus*.

Ex *uſitatis emplaſtris* & *ceratis* hîc quoque proſunt, in *ſcirrho externo* dictum *Diachylon ireatum*, *compoſitum*que. Item alia in *nodis* expoſita *cerata*, *œſypata*.

Injectiones in *ſinum uteri* quoque fiunt, quales in *declinatione uteri inflammationis*, ne in *ſcirrhum* vergat, in ipſius *inflammationis curatione* deſcripſimus.

Vel etiam aliæ ex *oleis* vel *decoctis* in *fotu* expoſitis paratæ: Quibus & *oleum Myrrhæ*, *Styracis*: item ex *Balſaminæ cucurbitulis* factum, additum, eas efficaciores reddit.

Peſſaria item in *inflammatione uteri*, quæ *ſcirrhum* minatur, expoſita, hîc indi poſſunt, additis interdum prædictis quoque *oleis*. Ad quæ & *Fœnigræci ſuccum*: item *Panacem Herculeum* referre poſſumus, quæ ſubdita juvant.

Suffitus itidem illic recenſitus: *Agerati ſuffitum* commendat *Dioſcorides*.

Atheromata, *Steatomata* & *Melicerides*, diu ſæpè ſine noxa circumferuntur, & proin negliguntur, ſponteque tandem in *abſceſſum* deſinunt, uti & in *capite* prodeuntes ejusmodi *tumores*, quos *Talpas* & *Teſtudines* vocant. Aliàs verò etiam *curationem* requirunt, quæ non adeò eſt, uti *ſcrofularum* & *ſcirrhi* difficilis, citiusque ſuſcipitur, ſi alicubi parti incommodent, aut etiam *periculum*, ſicuti de *atheromate* ſub *mento* nato diximus, afferant.

Perficiturque ferè eodem modo, uti in *ſcrofulis*, *ſtrumâ*, *parotide* & *ſcirrho* eam fieri debere diximus, per *generalia* quædam *præſidia*, *corpori* accommodata, ſi ob aliam ferè *illuviem*, quàm hanc quæ exigua eſt, *ſimplici tumore* exiſtente, requiratur, ut vel *purgatione*, aliòve modo evacuetur. Dein & per *particularia tumori* admota *reſolventia*, *emollientia*, tandem etiam *maturantia*, in *ſcrofulis* expoſita, quæ in hoſce *tumores*, cùm non penitùs *duri* ſint, uti alij, citiùs & meliùs *vires* ſuas exerunt, eosque ſi nondum confirmati ſint, vel abſumunt, vel ſaltem maturando, ut citiùs in *abſceſſum*, qui in *ulcus* mutari queat, ſicque ſanari, convertunt.

Præter quæ ad *melicerides* tollendas, *Uvam paſſam* à *nucleis* repurgatam contritam, cum *Ruta* applicatam laudat *Dioſcorides*. Item *Rumicem* cum *oleo Roſarum* & *Croco*, *Melilotum*que: Et ad *ſteatomata*, *Chryſanthemi flores* cum *cerato* appoſitos.

Conferunt & ſequentia, *radix Cyclaminis* vel *Ari* cum *Axungia veteri*, addito *Sulphure*.

Calx viva diſtemperata cum *Axungia* vel *Oleo*.

Stercus caninum vel aliud cum *Aceto*.

Ammoniacum gummi vel *Bdellium* diſſolutum in *Aceto*, & cum *Melle* miſtum.

Vel utatur hac *picatione*: ℞. *Picis navalis diſſ.* ℥.j. *Sulphuris pulv.* ℥.ß. malaxentur, extendantur ſupra *corium*, fiat *emplaſtrum*, quod ſingulis diebus detractum à *madore* abſtergatur, rurſumque reponatur, & de novo quarto die mutetur.

Fotus ſimiliter uti in *Scrofulis* & *Scirrho* dictum, ſæpè adhibiti, ut & illic parati, competunt.

Sectione, cùm ægrè ſponte aperiantur, *abſceſſum* natum aperiemus, *cutem* non transverſum, ſed rectà vel ſubobliquè, ad *myrti* uti docent *folij figuram*, ſecando, *membranam*que ſimul quæ *ſevoſam* vel *pultaceam* aut *mellitam* illam *materiam* continet, à *carne ſubjectâ*, *ſectione* liberando, & ſi quid remanſerit, *cathæreticis* auferendo: Quibus factis, poſtea ut *ulcus* ſanabimus.

Cauterio, uti de *ſcrofulis* dictum, *actuali* vel *potentiali*, hoc idem fieri poterit.

In *carnoſis locis* ex *ſucco nutriente* exortorum *tumorum molliorum cura*, primùm diſtinguitur hoc pacto, quod alia debetur illis qui cum *dolore* ſe offerunt, ut ſunt *Condylomata* in *podice* vel *pudendo mulieris*, quorum *curationem* in *doloribus* harum *ſedium* expoſuimus: Alia verò reliquis, quæ ſine omni *dolore* exiſtunt, accommodaturque

primùm illis quæ *cute* verâ inveſtiti ſunt, ut *Sarcomati* hinc inde in *corporis cutaneis ſedibus*, & *Sarcocele* in *ſcroto*, & *Carnoſitati* in *pudendo mulieris* enatis: Dein illis qui *levi* ſaltem *tunicâ* inveſtiti ſunt, ut *Polypo* in *naribus*, *Gingivarum* carni auctæ circa *dentes*, *Epulidi* in *ore*, *Encanthidi* in *oculi angulo* naſcentibus: Poſtremò & *Carni excreſcenti* in *ulcere*.

Sarcomatum curatio. *Sarcomata* quæ hinc inde in *corporis cutaneis ſedibus* excreverunt, *cute*que obtecta ſunt, niſi maturè dum creſcunt, impediantur, poſtea *medicamentis* extirpari vix ampliùs poſſunt, cum ſint veluti *caro naturalis*, & pars aliqua *corporis*, quam uti abſumere potentiâ agentibus applicitis impoſſibile, ita nec hanc *carnem*, etſi ſuperflua ſit; ſed cogimur eam vi auferre, quòd cùm non ſine *periculo hæmorrhagiæ*, & *læſione* alicujus *partis* ſubjectæ fieri poſſit, ſatiùs illud cùm *dolorem* nullum pariat, *intactum* relinquere, præſertim ſi nec impedimentum magnum *functionibus* quibusdam, nec *turpitudinem* inſignem afferat, ut cùm non eſt in *parte* aliqua *conſpicua*, ſed *veſtitu* tegi ſolitâ.

In *curatione* tamen, ſi eam aggredi velimus, in principio illius maximè occurrendum, & ubi primùm expullulat *caro*, vel etiam aliquouſque jam proceſſit, *nutrimentum* illi ſubtrahendum, *Sanguis*que per *venæ apertionem* erit detrahendus, item à parte revellendus, & *venâ* aliquâ *ſarcomati* vicinâ ſectâ derivandus, *ſcarificatione*que ſæpè in eo factâ, ex eo eliciendus, *cucurbitulis*que appoſitis aliò divertendus: *Purgationibus*, item *ſudoribus* & inediâ corpus aliquomodo emaciandum, ſi fortè hoc pacto & *plethora*, atque ex ea natum *ſarcoma* minueretur.

Topica quoque validè *repellentia*, incipienti *ſarcomati* erunt applicanda, quæ *ſuccum* ex quo gignitur, reprimant: Qualia in incipiente *inflammatione* plurima ſunt expoſita.

Dein *faſciâ*, ſi commodè fieri poteſt, ſtringendum, ſtrictumque relinquendum, vel aliâ arte premendum, ut *Laminâ plumbi* illi impoſitâ, *vinculis*que appreſsâ.

Ubi verò excreverit, cùm *carnem* eam cum *cute* illi obnatâ & venis intextis, nec *maturatione* in *pus* convertere, nec digerentibus abſumere queamus, tunc ſi molem hanc *carneam*, vel ex parte vel omnino auferre velimus, *ſectione* hoc tutiùs quàm urendo perficiemus; In qua facienda *cutem* inſtratam vel ſimul auferimus, vel eâ ſaltem diſſectâ inde *carnem ſectione*, uti artis eſt amputamus, cavendo à *vaſis* ſubſtratis quoad fieri poterit, *majoribus venis arteriis & nervis*, indeque mox ad *hæmorrhagiam* reſtinguendam accedimus poſteaque uti *vulnus* ſanamus, quæ duo *remediis* in *vulneris cura* expoſitis perficiuntur.

In minoribus ejusmodi *ſarcomatibus*, ſi *ſectione* ea auferre *grave* ſit, *cute* in illis ſolùm diſſectâ, *carnem* tunc *nudam cathæreticis* detrahere ſtudemus, vel etiam *cauteriis* eam urere, vel ſaltem putrefacere, ſicque ſenſim abſumere.

Quòd ſi quoque *radice* conſtent tenui *ſarcomata*, ubi *corpori* adhærent, aut alioquin ligari poſſint, *ſetâ* vel *chordâ* aliâ *ſericeâ*, circa *radicem*, illis circumdatâ, conſtrictaque ſenſim eouſque arctanda ſunt, donec *caro nutrimento* deſtituta flacceſcat, atque inſenſilis reddita, minori difficultate poſtea amputari queat.

Paratur quoque *chorda* intincta vel inuncta *cauſticis*, ut *Arſenico* vel *Sublimato*, quâ *ſarcomatis radix* vincta, adeò uritur in *ambitu*, ut poſtea *ſarcoma* reliquum *emortuum* abſcedat, quod tamen, cùm non niſi cum *dolore* vehementi & *inflammatione* plerumque ſubſequente perfici queat, tutiùs ſi *chorda* in *cauterio indolente* noſtro ab *aëre* in *liquorem* abeunte, intincta, uſurpetur, ſæpeque repetatur, procedemus.

Ego feliciter jam aliquoties *ſarcomata propendentia* ſuſtuli, *filo* non adeo arctè illis circumligato, & *cauterio potentiali*, *rimæ* quæ ex ligatura fit, immiſſo & indito, *Emplaſtro*que *tenaci*, ut melius hæreat, impoſito.

Sarcocele ſeu *carnoſitas* in *ſcroto teſti* adnaſcens, & in immenſum ſæpè excreſcens, vixdum cùm adhuc creſcit, impediri, multò Sarcocele curatio.

tò minùs cùm excrevit, alia arte quam *ſectione*, quæ cum *noxa caſtrationis* fit, auferri poteſt: ob eamque cauſam *cura* illius negligitur.

Interea tamen ſi aliquid mutare velimus, maturè ab initio dum in fieri eſt, faciendum, & *venæ ſectione* in *pede* vel *poplite* factâ, *ſanguis* ab hac *ſede* ſæpè derivandus.

Adhibitis *ſacco teſtis*, illic ubi extuberat *aſtringentibus repellentibus*que, *augmentum* illius impediendum. Qualia multa quibus *fluxionem* in *oculos* impediri, ſi vicinis illis *ſedibus* adhibeantur, in *ophtalmia* deſcripſimus, hîc quoque convenire poſſunt. Quibus adhibitis niſi creſcere deſinat, cùm intrinſecùs *carnoſitas* hæc lateat, *ſcrotum*que proximè illi non ſit adnatum, fruſtra *cathæreticis* adhibitis hîc aliquid efficeremus, & *cauſticis* vel *ſepticis cutem* ſaltem aperiremus, quâ vel hac *arte* vel *ſectione* apertâ, hæc eadem *remedia* huic *carnoſitati* commodè applicari minimè poſſent, *teſtis*que *corruptio* & *amiſſio* æquè atque ſi omnia ſimul amputarentur, quod citiùs fit, eſſet metuenda.

Multò minùs *emollientibus* adhibitis, uti aliqui jubent facere, hîc aliquid efficiemus, cùm non ſit *ſcirrhus*; qui hæc, ut in *cura* illius dicetur, requirit, ſed *carnoſitas*, quæ cùm emollitur, magis excreſcit & augetur, & proin potiùs, uti oſtendimus, *aſtringentibus* & *ſiccantibus* debet reprimi, vel ut ſubſiſtat nec ultra creſcat, indurari.

Mole tamen ejus fatigati ægri, ſi *ablationem* requirant, *ſectione* hoc faciendum. Quæ communiter à *chirurgis* eo modo uti in *herniis* eam fieri ſolere docuimus, in *inguine* ſectâ & apertâ *cute*, evulſiſque *vaſis ſeminariis*, cum illius loci *teſte* & adnata *carne*, ligatiſque ſimul *vaſis*, & ſub *ligaturâ* hiſce amputatis adminiſtratur, unde æquè ac dum in *hernia* hæc excinduntur, ea in *ſede* æger caſtratur, *periculum*que non minùs magnum ſubire cogitur.

Quod minus eſſet, ſi non in *inguine*, ſed *ſcroti* latere tumente, *ſcroto* diſſecto, *teſtis* cum *carnoſitate* illi adnatâ, per *vulnus* extractus amputaretur, quâ ratione *porcellos*, *canes* aliosque *mares* cujusvis *animalium* generis caſtrari, & citra aliam *curam* vel *ligaturam*, ſponte ſanari, *vulnus*que rurſum coaleſcere videmus.

Quòd, ſi dum hoc fit, *carnoſitatis pars* aliqua *ſectione* citra *teſtis læſionem* abſcindi poſſet, *teſtis*que rurſum cum *vaſis* in *ſcrotum* reponi, fortè & ſic ſuccederet, præſertim ſi *injectiones ulcus* ſanantes ſimul adhiberentur.

Hanc *ſectionem* non ita arduam eſſe etiam hinc colligi poteſt, quod *ſcrotum ſectione* apertum, tanquam *fungoſa pars*, quæ facilè dilatatur & conſtringitur, meliùs & citius, quam aliæ *vulneratæ partes*, iterum conſolidetur: obſervavi enim *dimidium ſcroti integumentum*, *aduſtione pulveris pyrei*, ex *ictu ſclopeti bellici*, ablatum, *teſticulo dextro* cum *vaſis ſpermaticis* dénudato, *Balſami ſulphuris* cum *Emplaſtri communis vulnerarij* uſu, integrè & omnino reſtitutum.

Carnoſitas è *pudendo mulieris* interdum enata, admodùm ſe quandoque exerit & propendet, quæ cùm *impedimentum marito* potiùs in *copula*, quàm aliud *mulieri* pariat, & *mulierem* hoc aliis patefacere pudeat, plerunque intacta, ſinitur, cùm præſertim ægrè & non ſine *periculo* auferri queat. *Pudendi mulieris carnoſitatis curatio.*

Ab initio tamen admotis iis quæ in *ſarcomate generali* dicta ſunt, coërceri debet: Et ſi excreverit, & *cura* aliqua neceſſaria ſit, vel *ligatura*, ſtringendo marcida erit reddenda, vel *chordâ cauſticâ* in ambitu circa *radicem* urenda, quo tamen aliquando tentato, cùm *dolor* immenſus & *inflammatio* ſubſecuta, nos ab opere revocaſſent, nihil effectum eſt, vel *ſeptico* potiùs, uti in *ſarcomate* hæc demonſtrata ſunt, ambitus illius circa *radicem* mortificandus.

Polypi cura ubi excrevit difficilis, quæ rectiùs dum vel incipit vel nondum adeò auctus eſt, procedit, nam confirmatus, non niſi cum *labore dolore* & *periculo* aufertur. *Polypi curatio.*

In *curatione generalia* primùm, ad *ſanguinis influxum* ad eam *ſedem*, impediendum, præmittenda, per *venæ ſectionem*, & ſi *corpus impu-*

rum ſit, *dejectionibus ſudoribusque* motis repurgandum.

Topica polypo accommodantur, tum *mitiora* adhuc, *Epulotica* ſeu *cicatricem inducentia*, quòd hoc in *ulceribus* ſanandis præſtent dicta ;- quæ validè exiccando & aſtringendo *polypum* dum adhuc creſcit, reprimere atque ſiccare poſſunt ; ſin *excreſcens* nondum *confirmatus* ſit, priùs *ſcarificatus* vel *diſſectus*, ſæpè iterata, ſimiliter operantur, vel ſi exciſus fuerit ne recreſcat, prohibere, & *cicatricem* ſimul inducere poſſunt. Quòd ſi hæc parùm aut nihil proficiant, ad *fortiora cathæretica* tranſimus, quæ adhuc vehementiùs ſiccando valideque ſimul abſtergendo, *carnem* minuant. Et ſi nec hæc ſufficienter agant, ad *cauſtica* & *ſeptica* digredimur, quæ erodendo, urendo & putrefaciendo *carnem* corrumpant & mortificent : Vel *ſectione* factâ *polypum* auferimus.

Ejuſmodi autem *remedia* trium generum, quæ id præſtant varia ſunt, è quibus plurima in *epuloticis*, in *ulcerum cicatrice* inducenda, & *cathæretica cauſtica* & *ſeptica* in *ulceris excreſcentis carne* admovendâ, *fiſtulisque extergendis*, aliaque in *abſceſſu* rumpendo expoſita, hîc quoque in *polypi curâ* convenient : Aliaque inſuper his addita, variis formis *polypo* applicari poterunt.

Pulveres qui ſubtiliſſimè triti *polypo* aſperguntur, ſunt qui in *remediis cicatricem* generantibus deſcribuntur, ex *ſimplicioribus* illi qui *efficaciores* ſunt, atque ex *compoſitis ſeptimus* præſertim admodùm efficax. Ex *cathæreticis* in *ulcere* excreſcente expoſiti, ex ſimplicioribus qui parantur ex *radice Hermodactylorum*, & *Hellebori nigri* : Item *Boracis*, *Pumicis*, ex *Vini fæce crematâ* : Atque ex *compoſitis* inprimis ille, qui ℞. *Aluminis uſti* ʒ.iij. &c. Et qui ℞. *Vitrioli* ℥.iiij. *Aluminis*, &c. Ex *fortioribus* verò ille qui ℞. *Vitrioli*, &c. Alter qui ℞. *Arſenici rubri* & *citrini*, &c.

Vel utimur *pulvere rad. Ari* vel *Serpentariæ*, aut *Uvæ* ſeu *ſeminis* illorum : Quibus & *Hermodactylorum pulvis* addi poteſt: *Helleborus niger* & *Scoria æris.*

Fuligo cum *fumo* ab accenſis ſuſcitata, *nareque* affectâ excepta, retentâ pauliſper interim *reſpiratione*, *polypo* ſe affigens, eum potenter exiccat, ſi aliquoties hoc repetatur. Talis autem à *Thure*, *Maſtiche*, *Pice*, *carbonibus* injectis, excitatur, vel ſi *candela* inde cum *ellychnio* indito paretur, ab eaque accensâ rurſumque extinctâ, *fumus fuliginoſus* in *nares* intromittatur.

Validiùs ſiccabit, ſi *Sulphur* addatur, aliàve *metallica.*

Unguenta polypo applicantur cum *parvo linteolo*, vel ſi *fortiſſima* ſint, per *canalem polypo* admotum, ad eum propelluntur, ne *partes vicinas* tangendo lædant. Ex *cicatricem* gignentibus in *ulcere* expoſitis, illud hîc maximè convenit, quod ℞. *pulveris Sexti mediam partem* hoc eſt ʒ.ß. &c. Ex *cathæreticis* in *ulcere excreſcente* propoſitis illud quod ℞. *Hermodactyl.* vel *Agarici*, & qui ℞. *Antimonij* &c. Ex *fiſtulas extergentibus* in *cura* ipſarum declaratis, *Unguentum Ægyptiacum* : Vel potentiſs. ex *Sublimato* factum : Vel quod in *abſceſſu* aperiendo ponitur ex *Sublimato*, vel *Trochiſcis veterum* parato.

Non ſine fructu in *polypo* uſurpari quoque poterit, *oleum cauſticum indolens*, ex *oleo de lateribus* paratum, ſuprà in *ſcrofularum curatione* deſcriptum.

Præter quæ ſi *mitioribus* uti velimus, ex *pulvere* ſupraſcripto ex *radice Ari* parato, *Unguentum* paramus, excipiendo eum *Oxymelite ſcillitico* vel *ſucco Granat. acidorum* inſpiſſato vel *Omphacio.*

Vel inungitur *Omphacium* ſolum, aut *ſuccus* expreſſus ex *cortice* & *granis Granatorum acidorum* coctione uti *Omphacium* inſpiſſatus.

Succus Ari vel *Serpentariæ* item illinitur.

Aut utimur validiore hoc *Unguento* : ℞. *Unguenti Ægyptiaci* ℥.ß. *cort. Granatorum*, *Gallarum an.* ʒ.ß. *olei Vitrioli* ℈.j. miſce.

Vel ſumitur *Calcanthi* aliquod genus, quod maximè erodit, ut *Chalcitis* vel *Miſy*, vel *Æris ærugo*, vel hæc duo ſimul, & cum *Omphacio* vel *Melle* incorporantur, addendo interdum & *Æris florem* ſeu *ſquamam.*

Effica-

Efficaciſſimum fiet, ſi *Arſenicum* vel *Sublimati* tantillum addas.

Liquores aliqui fiunt & *Aquæ*, quibus *polypus* ſæpè madeſit, vel ſi validè agant, *penicillo* in iis merſo tangitur aut inungitur, vel per *pilulam cotonis* aquis his immerſam, vel *canalem polypo* adhibitum ad eum propelluntur, atque aliquandiu illic retinentur.

Tales autem *liquores* ex priùs recenſitis, in *fiſtulis* ſunt *aqua*, quæ ℞. *Ærug.æris* ℥.iij. &c. vel quæ ℞. *Auripig.*℥.j. *Ærug.æris* ℥.iij. &c. & quæ ℞. *Auripigm. Æruginis æris ana* ℥.j. &c. Vel illa quæ inter ea quæ *abſceſſus* aperiunt, ponitur, & ℞. *Vitrioli*, *Arſenici*, &c.

Inſuper confert & hæc *aqua ſtillatitia*, quæ ℞. *Aluminis* ℔.ß. *Chalcanthi* ℥.j.ß. *Gallarum* vel *cortic. Granatorum pulver.* ℥.iij. *Omphacij* ſeu *Agreſtæ* ℥.ij. vel *ſucci Uvarum* immatur. recentis, ſi haberi poteſt: Affunde *Aceti fortis q. ſ.* ut in *pultem* redigatur: Eliciatur per *deſtillationem aqua*: Quâ *polypus* ſæpè tangatur vel madefiat.

Potenter & ſubitò operantur vel ſolo *contactu*, liquor quem *ſpiritum* ſeu *oleum Vitrioli* vocant.

Vel ſic paretur: ℞. *olei Vitrioli* ℈.j. *Aluminis uſti* ℥.j. diſſolve cum *aqua Plantaginis.*

Alius *efficaciſſimus*: ℞. *Sublimati* ℥.ij. coquatur in *Aquæ fabrorum extinctionis ferri* ℥.iij. ad conſumpt. medietatis: Et per ſe admove: Vel addendo *olei Vitrioli* ℈.ß. *Aluminis uſti* ℥.ß. Adhibeatur.

Aquâ aurifabrorum fortis appellatâ, tactus *polypus* mox flacceſcit, cui *Auripigmentum* etiam miſceri poterit.

Oleum in *fiſtulis* extergendis deſcriptum, quod ℞. *Antimonij*, &c. hîc quoque proderit.

Cauteria ex Calce, *Vini fæce uſta*, *indolentia*, aliaque quæ *abſceſſum* aperire diximus, *polypo* cautè per *canalem*, vel aliâ arte ne *vicina loca* tangat, admota, eum tandem urendo putrefaciendoque abſumunt.

Actuali cauterio citiùs hoc efficimus, *ferro candenti* per *canalem* intromiſſo, *polypum*que urendo.

Sectione cum *inſtrumento* idoneo, ut *forpice*, *polypum* diſſecamus vel amputamus, qui ſi priùs *igne* candefiat, eum urendo, ſimul *hæmorrhagiam* & ne recreſcat, quòd aliàs facilè fit, impedimus.

Gingivarum carnis excreſcentia, quam & *Dentium ſuperincarnationem* vocant, cùm vix aliud incommodum afferat, quàm quòd in *morſu ciborum ſanguis* leviter inde emanet, *ciboſ*que *cruentos* aliquo pacto reddat, non admodùm curatur: Cùm maſticando *cibos* in ea dentium *ſede*, ubi *gingivæ* tument, hæ ſæpiùs *impulſæ*, ferè decreſcant iterum & diminuantur, eodem modo quo illic, neglectâ *maſticatione*, priùs excreverant. *Gingivarum carnis luxuriantis curatio.*

Quòd ſi verò eouſque augeantur, ut jam *dentes molares* ferè obtegant, atque in *morſu* inter *dentes* veniant, tunc *collutionibus oris* admodùm *ſiccantibus* & *abſtergentibus*, hæc *oris ſedes* ſæpiùs erit abluenda, quales in *oris ulceribus* expoſitæ fuerunt. Et *dentifriciis* admodùm *ſiccantibus* & *abſtergentibus*, *gingivæ tumidæ* erunt ſæpè fricandæ, qualia in *dentibus ſordidis* ſunt deſcripta.

Felici inprimis ſucceſſu *lapidis prunellæ pulvis*, aut *ſpiritus Salis Nitri*, ut & *Salis communis*, cùm *penicillo* aut *goſſipio*, *gingivarum carni luxurianti* affricatur.

Quæ niſi juvent, ad *validiora* erit tranſeundum, atque *Unguento* ex *pulvere Ari*, dein & illo quod ex *omphacio ſuccis*que aliis fit, in *polypo* deſcriptis, *gingivæ* erunt illinendæ. Vel *oleo Vitrioli*, ut illic quoque oſtenſum, ſolo vel miſto leviter madefaciendæ.

Et ſi *dentes* admodùm vel omnino *gingivis* obducantur, *fortioribus* quoque *aquis* quæ ℞. *Aluminis* ℔.ß. *Calcanthi*, &c. Vel *aquâ Forti*, ut illic quoque edoctum, earum *ſuperficies eminens*, ſolùm tangenda, ne ſi circa *radices dentium* hoc fieret, illic quoque conſumptæ, *nudos dentes* & *imbecilles* relinquerent. Unde ne vel hæc aut alia loca attingant, necdum aliquid de illis aliò feratur aut deglutiatur, cavendum, muniendo dum hæc apponuntur *loca vicina*, *os*que

*os*que poſt horum uſum ſæpè & ſtudiosè colluendo.

Epulidis curatio. *Epulis caruncula* juxta *radicem dentium* enaſcens, cùm nullum impedimentum ferè afferat, & licèt in *catarrho* aliquando magis intumeſcàt, ſponte tamen iterum ſubſideat, plerunque negligitur.

Si tamen adeò excreſcat, ut *dentibus* ſe interponens, *maſticationem* impediat, & *morſa dolorem* pariat, tunc *oris collutionibus* admodùm *aſtringentibus*, *caro* hæc laxa facilè flacceſcit & minuitur. Quòd ſi magnum *impedimentum* afferat, *potentioribus* quoque, uti in *gingivarum carne* abſumendâ dictum, utendum, *caro*que hæc tangenda, *cautione* ſi noxia ſint, ut illic dictum, eadem adhibitâ.

Quòd ſi *pendula* ſit hæc *caro*, *radice* gracili, & *ſetâ* vinciri poſſet, hoc pacto tandem *marceſcens* evaneſceret.

Encanthidis curatio. *Encanthis* ſeu *caruncula* in *oculi angulo* excreſcens, adeò ut *moleſtiam* afferat, præmiſſis quæ *influxum ſanguinis* in hanc *ſedem oculi* impediunt, prolixè in *ophthalmiâ* expoſitis.

Topica carunculæ huic apponimus ea, quæ *vi ſiccante & aſtringente* quoque eximiâ prædita ſunt, qualia in *oculorum ulceribus collyria* varia deſcripta, quorum continuatione, rurſum in ſe hæc *caro laxa* facilè retrahitur & ſubſidet.

Si verò hiſce minimè cedat, & ad *fortiora* quæ eam abſumant, tranſeundum ſit, ſic illis utemur, (ne *oculum* lædamus, vel *carnem* hanc univerſam auferamus, unde *Rhyas oculi* vitium adhuc majus ſequeretur, à *mitioribus* adhuc ad *validiora*; & ſi nihil efficiant, ad *validiſſima* pergendo. Qualia omnis ejuſmodi generis *remedia* in *oculorum maculis*, & *panniculo* extergendis & abſumendis, deſcripta, huic *carunculæ*, cùm eâ *curâ* quæ illic quoque annotata eſt, appoſita, ſimiliter eam poſſunt abſumere.

Inprimis hìc multum præſtabit *aqua* hæc præſtantiſſima, quæ & ad alia *ulcera fœda* extergenda magno cum juvamine applicari poterit: ℞. *Vas cupreum*, impleatur *Aqua fontana*, aut quæ melior *pluviarum*, huic injiciatur *Calcis vivæ mediocris quantitas*, & ſtet donec extincta ſubſideat: Hujus dein *aquæ claræ* per *inclinationem effuſæ Menſuris* iiij. injiciatur *Mercurij ſublimati* ſi pro *oculis* paranda ℥.ß. ſi vero pro *ulceribus fœdis* ℥.j. & præcipitabitur ad fundum *colore luteo*: *Aqua* diligenter ſeparetur & ſervetur ad uſus: Hac *oculi caruncula excreſcens* leviter tangenda, *ulcera* vero *fœda* lavanda erunt.

Carnis excreſcentia in *ulcere excreſcente* dicto, enata, ſi nondum *cicatrice* obducta fuerit, faciliùs reprimitur aut aufertur, eo modo uti in *ulcere excreſcente* hoc expoſitum fuit; ſi verò jam *cute* tecta ſit & coaluerit, cùm tunc cum *ſarcomate* conveniat, eo modo ut alia ejuſmodi *ſarcomata*, tractanda erit. *Carnis luxuriantis curatio.*

In *excarnibus locis*, à *ſucco nutriente* naſcentium *tumorum curatio*, primùm accommodatur illis, qui in *articulorum ſedibus* ſe offerunt, ut *Ganglio* & *Nodis* illic quoque, vel etiam in *nudis oſſium ſedibus* enatis: Dein & huic, quæ in *unguibus* quandoque viſitur, *Unguium extuberantiæ*: Demum & illis qui *cuti* innati ſunt, ut *Verrucis*, *Clavo* & *Callo cutaneo*: Poſtremò & *Varis* & *Hordeolo*.

Ganglion in *articulorum regionibus* enatus *tumor*, licèt *mollior* nonnihil *ſcirrho* exiſtat, ægrè tamen quoque, ſi aliquouſque proceſſerit, ſanatur, interdum verò etiam nullâ ratione evinci poteſt, ſed altiùs *radices* agens, *articuli motum* & per conſequens *membri*, impedit, vel etiam ita ſiſtit, ut *rectum aſtrictum*que, ſicuti dictum, moveri nequeat. *Ganglii curatio.*

Occurrendum autem maturè hiſce *incommodis*, antequam ulteriùs *excreſcens* confirmetur ille *tumor*, & demum quoque omnia tentanda erunt, ut *tumor* hic diſſipari vel ſaltem eouſque minui poſſit, quò nihilominus *articulus* aliquouſque moveri queat. Quod præmiſſis decentibus *evacuationibus*, in *durioribus* & *mollioribus tumoribus* jam priùs expoſitis, molimur *topicis remediis emollientibus* & *digerentibus*, cavendo quantùm fieri poteſt, ne *ſuppuratio* hìc aliqua ſequatur, cùm ea vel ſponte facta, vel incuriâ inducta, *ulcera perverſa*

verſa & ſæpè *incurabilia* ſecum trahat, à quibus *nervoſæ* hæ *ſedes* adeò interdum corrumpuntur, ut illius *articuli motus* deperdatur vel depravetur: Sed & *manuali operatione* adhibitâ, aliquid, uti dicetur, præſtari poterit.

Applicationes verò quod attinet, eædem quæ in *ſcrofularum cura* deſcriptæ fuerunt, cùm emolliant & digerant, in *ganglio* quoque competent, additis interdum iis, quæ ejusmodi *nervoſis locis appropriata* ſunt, vel cùm multa quoque ejuſmodi contineant, quæ haſce *ſedes* reſpiciunt, eorum *quantitas*, ut cæteris prævaleat, augenda.

Quâ ratione *fotus*, quo *membrum affectum* fovetur, vel *balneum* in quod immergitur, ex ſequentibus omnibus vel paucioribus parari poterit: ℞. *radic. Althææ*, *Liliorum*, *Bryoniæ*, *Iridis ana* ℥.ij. *herbarum Malvæ*, *Braſſicæ ana* M.ij. *Hyoſcyami ana* M.j. *Chamæpityos* vel *Salviæ*, *Abſinthij ana* M.ß. *florum Chamom. Meliloti*, *Cheiri* vel *Sambuci ana* P j. *ſemin. Lini*, *Fœnigr. ana* ℥.j. *baccarum Lauri* ℥.ß, decoquantur in *Aqua* vel *Vino* aut *Lixivio* pro *fotu*, vel auctâ omnium priùs *doſi*: Pro *balneo*.

Hiſce & *fortiora*, ut *radix Cucumer. aſini*, *Cyclaminis*, *Ari*, *Serpentariæ* addi poſſunt.

Vel ex illis parata *fomentatio* in *ſcrofulis* expoſita, additis ſimul *decocto*, quæ in jam dicto *fotu* ulteriùs continentur.

Ex *decocto Ranarum* & *Lumbricorum fotus*, hìc commendatur. Vel ſi cedere aliis nolit, ex *aceto acerrimo ſimplici*, vel in quo *lapis Molaris* aut *Pyrites* priùs *extincti* ſint.

Aut *Lixivio colato* per *cineres*, & præſertim *Ficulneos*: Vel *Urinâ*, aliisve ejuſmodi in *ſcrofulis* expoſitis, incoquendo interdum & ex ſupradictis quædam.

Ex *oleo Lumbricorum*, *Ranarum fomentatio* quoque utilis. Vel *Sabinæ*, quod cæteris præfertur.

Galbanetum in quo *parum Opij* ſolutum, affuſis *aliquot guttis olei Sabinæ ſtillatitij* in *Ganglio* emolliendo & diſcutiendo validè operatur.

Sulphureas thermas Naturales actu calidas, ſi diu illis inſideant, & per menſem aut ultra, uti conſuetum eſt, utantur, hunc *tumorem* præ cæteris *remediis* aliquando amoviſſe, & *membrum aſtrictum* rurſum relaxaſſe, obſervavimus; ob quam cauſam vel maturè, vel ſaltem ſi alia non proficiant, eò mittantur, illisque tanquam *extremo remedio* utantur.

Unguenta, *cataplaſmata* & *emplaſtra* in *ſcrofulis* expoſita, hìc quoque, cùm multa inter ea, quæ *nervoſo generi* ſimul *appropriata* ſint, recipiant, competent. Veluti ex *pinguibus* & *mucilaginoſis*, uti & *gummoſis*: Vel ex *plantis*, *ſtercoribus*, *pulveribus*que parata. Quibus & ut meliùs *membranoſis* illis *ſedibus* accommodentur, *oleum Lumbricorum*, *Vulpinum*, *Ranarum* & ſimilia permiſcere poſſumus: Sicuti & *axungias*, eas præcipuè, quas præ cæteris *appropriatas*, ut *Hominis*, *Urſi*, *Taxi*, *Vulpis* eſſe credunt.

Fit & *emplaſtrum* conveniens hiſce *ſedibus*: ℞. *Picis navalis* ℥.ij. diſſolutæ in *olei Lumbricorum* & *Irini* ℥.j.ß. addendo *Ladani*, *Maſtiches ana* ʒ.ij. *Styracis calamit.* ʒ.j. *cinerum Lumbricorum* ʒ.ß. malaxentur *oleo* in magdaleonem.

Cataplaſma hoc quoque probatur: ℞. *Nucum juglandium antiqu. nucleorum* ℥.iij *farinæ Lupinorum* vel *Orobi* ℥.j.ß. *radic. Raphani*, *Ireos ana* ℥.j. *Mellis q. ſ.* contundantur, adde *parùm Salis*: Applicetur.

Suffitus etiam probantur ex *aceto*, in quo *igniti lapides*, uti in *ſcirrho* dictum, *extincti* ſint.

Vel fiat talis: ℞. *Benzoini*, *Storacis ana* ʒ.ij. *Myrrhæ*, *Bdellij ana* ʒ.j. *radic. Ireos* ʒ.ß. *Marchaſitæ* ʒ.ij. cum *Terebinth.* fiant *Trochiſci*: Ad fumigandum.

Sectio citra *læſionem tendinum* aut *ligamentorum*, vel etiam *nervorum*, cùm vix fieri poſſit omittenda.

Manuali aliâ *operatione* poſſumus procedere, per quam licèt *ganglion* auferri nequeat, *vitium* tamen inde contractum, aliquo pacto corrigitur.

Per *aperturam* factam *ſectione* alióve modo,

ganglion auferre velle, *periculoſum*, cum citra *tendinum* atque *ligamentorum*, vel etiam *nervorum læſionem*, ſi exactè eximi debeat, vix fieri poſſit.

Si *membra* ex *tumore* illo circa *articulum aſtricta* ſint, quo pacto ea ſenſim retrahi, & vel omnino vel ſaltem aliquouſque reduci queant, idque variis *artibus* & *inſtrumentis*, in *contractione membrorum* expoſitum fuit.

Nodi in *excarnibus locis* geniti, cùm trium ſint generum, quorum alij in *articulorum ſedibus* enaſcuntur; ut ſunt *Podagricorum nodi*: Alij verò in *nudis oſſium ſedibus* prodeunt, in *lue venerea* & *Cephalæa*, Tertij à *cauſa* alia *violenta*, *Calloſi nodi*, nos ſingulis *curam* accommodabimus.

Nodorum in Podagricis curatio. *Podagricorum nodi*, qui circa *internodia digitorum pedis* vel *manus*, nonnunquam etiam aliis in *locis* excreſcunt, ægrè rurſum diſſipantur, ſed plerunque vel *aperti humorem* aliquem vel *tophos* proferunt, vel alioquin *indurati fixi* manent prominentque, & *articulum* figentes, ut *digiti recti* vel *curvi* maneant, ſicut hæc in *podagra* oſtenſa fuerunt, cauſam præbent.

Ut tamen, ſi fieri poteſt, *incrementum* ipſorum impediatur, vel diſſipentur, aut citiùs matureſcant; Primùm *curatio* ipſi *podagræ* erit accommodanda, quæ hiſce cauſam præbuit, *corpus* evacuando, exhibendo *Antipodagrica* dicta illic deſcripta, quæ adeò operari creduntur, ut ſi per menſes aliquot, vel etiam toto anno, *avellanæ quantitate* ſumantur, etiam *nodos podagricorum* diſſolvant.

Quod & ſequens ſic uſurpatum efficere docent, quod ℞. *Hyperici, Chamædryos, Chamæpityos ana* ℨ vj. *ſummit. Centaur minoris* ℥.ß. *rad. Ariſtol. rotund. Phu, Mei, Hermodactyl. Agarici ana* ℨ.iij. *radic. Gentianæ, Petroſel. ana* ℨ.ij. *Spicæ nardi* ℨ.j pulveriſata optimè, excipiantur *Melle*, fiat *electuarium*.

Applicantur dein quæ *nodos* emolliant, & quod emollitum eſt obiter digerant, vel quæ eos maturent, ſicuti etiam aliis *tumoribus* hæc adhiberi eo modo debere oſtendimus, è quibus multa, atque ex illis efficaciora hîc quoque poſſunt competere. Inprimis verò ſequentia.

Ut *Cataplaſma* hoc: ℞. *radic. Althææ* ℥.ij. *radic. Ireos rec.* ℥.j. *ſeminis Lini* ℥.ß. coquantur in *Vino* & *Melle*, addatur *parùm Terebinthinæ*: Applicetur.

Præſertim verò competunt *radix Cannabis ſylveſtris, Dipſaci, herbæ Vermicularis, Senecio, Cicuta, Hyoſcyamus*, recentia contuſa, vel priùs cocta in *Vino* vel *Aceto*, addito interdùm *Melle* vel *Oxymelite*, & applicata, nonnunquam additis *Axungiis*.

Vel: ℞. *foliorum Rutæ, Burſæ paſtoris*, additis *Paſſulis enucleatis*, contundantur.

Bulbi Cæparum & *Allij toſti* vel *cocti* parùm, quibus *Axungia gallinæ* vel alia addi poteſt, inprimis *Taxi* aut *Muris montani*.

Poma putrida applicata, utilia ſunt.

Ammoniacum, Sagapenum, Galbanum diſſoluta in *aceto acerrimo*, vel *Oxymelite*, addito interdum *Furfure* minutim cribrato, vel etiam *oleo Terebinthinæ* aut *ſpiritu* ejus *rectificato*.

Vel: ℞. *Galbani* in *aceto forti* liquefacti ℥.j.ß. *Viſci* ſeu *Collæ emollitæ* in *aceto*, *Tereb*inth. & *Ceræ ana* ℥.ß. miſce.

Stercus caprinum vel *caninum* cum *Oxycrato*, additâ interdum *farinâ Hordei*, prodeſt.

Caſeus itidem *putreſcens acris*, qualis præcipuè ſic fit *ovillus*, piſtus & appoſitus.

Nigellæ ſemin. & *radic. Ireos pulveres*, cum *Cera* liquefacta, continuò ſupra *callos* poſita, proſunt.

Vel *pulvis Uſneæ quercus* & *Avellanarum* cum *Sapone gallico*, addito *Nitro*.

Cinis corticis Salicis cum *aceto acerrimo* miſceatur, ſæpeque *tumor* eo illinatur.

Vel ſic: ℞. *Ochræ* ℨ.ij. *cineris cortic. Salicis, ſem. Nigellæ ana* ℨ.j. *Stercoris canis ſicci* ℨ.j.ß. fiat *pulvis*, excipiatur *Caſeo putri*; fiat *paſta*. Cui & *Gummi* in *aceto* liquefactum addi poteſt.

Succum Capparum & *Oleum nucis Indicæ* commendant.

Fomenta quoque *nodis* apponuntur, & ut reliquæ *applicationes* meliùs operentur, *Aquâ* cali-

calidâ priùs, vel alio *decocto emolliente* foventur.

Maximè verò *fomentis* vel *embrochis* utimur ad *tophos* abſumendos, & *partem* ſimul corroborandam; Ex *decocto* facto in *Vino rubro, Althææ, Malvæ, Lapathij*, &c.

Vel ſic: *Aquæ marinæ* vel *Salſæ menſur*. x. *ſingul*. ℔.iv. in quibus decoquantur *Guajaci tornati* ℔.j. *Corticis ipſius* ℥.iv. *Abſinthij, Ivæ, Betonicæ florum Stœchados, Roſarum rubr. ana* M vj. *radic. Ireos* ℥.j.ß. fiat decoctio, donec remaneant *menſuræ* vj. rurſum affuſis *Vini rubri menſ*. xij. decoquantur ad conſump. quart. partis, & colentur: Pro *fotu* ad dies 20. uſurpando.

Ex eodem *decocto* per *fiſtulam* ſeu *canalem ſuffitus*, ad *locum affectum* diu manè admiſſus, *durities* diſcutit, admodumque *partem* roborat, uti magno ſucceſſu expertum fuit.

Idem præſtat ſi *Vinaceis pars affecta* obruatur, primò eligendo *ſucculenta* adhuc, mox *ſiccisſima*.

Inciduntur quandoque *nodi*, & ſic aperiuntur, ut *materia* contenta prodeat, unde vel ſubſident, vel cùm *medicamenta* admota, tunc meliùs in *reſiduum* agant, citiùs curantur.

In *lue Venerea* qui erumpunt *nodi*, in *fronte, tibiis manuum*que *externâ ſede* cùm privatam *curam* generalem, quæ *lui* huic competit, requirant, & *particularia* quoque quædam, quo pacto hæc adminiſtrari debeant, in hujus *Luis cura* tractabitur.

In *Cephalæâ nodi* interdum erumpentes in *fronte*, curatâ *cephalæâ*, ut in ea deſcriptum, ſponte evaneſcunt; Si remanſerint, *evacuationes* aliaque erunt repetenda: Atque *topica* quæ jam dicta ſunt, illis quoque erunt admovenda.

Alij *nodi Calloſi* dicti, qui per ſe non ex *morbo* alio, ob *abraſionem perioſtij, ſucco oſſium luxuriante* naſcuntur, ac *calli* vel *oſſis novi* inſtar *oſſi* adnaſcuntur, vel à *fracti oſſis conglutinati*, rurſum *callo, nodi* inſtar protuberante, proficiſcuntur, difficulter quoq; auferuntur, & *indurati* omnino, ad dies vitæ perſeverant.

Si tamen vel *moleſtiam* aut *deformationem* afferant, *topicis* adhibitis eos emollire & reſolvere ſtudebimus: Non adeò hîc *evacuationibus* incumbentes, cùm à *cauſa externa*, ut labore vel ſimili ferè proficiſcantur.

Adplicareque poſſumus hic varia, ex illis quæ in *nodis podagricorum* quoque convenire diximus: Vel etiam alia in *ſcrofulis* propoſita.

Atque inter ea, *narcotica* multùm operari poſſe, *experientiâ* cognovimus, quibus aliquando *deſperatos nodos* in *homine*, uti & *equis* diſſolvimus: Sumendo *radicem Mandragoræ*, vel *folia Cicutæ* aut *Hyoſcyami*, eaque decocta miſcendo cum *Axungiis*, vel decoquendo in *aceto fortiſſimo*: Pro *fotu* & *cataplaſmate*: Quibus & *Urticam mortuam* cum *ſucceſſu* addidimus.

Ex *Hydrargyro* parata *unguenta* & *emplaſtra*, ſicuti in *lue Venerea*, ita & hic ad *nodos* illos diſſolvendos ſunt efficaciſſima.

Ex uſitatis ad *nodos emolliendos*, conveniunt *Oeſypatum ceratum*, quod fit ex *oleo chamæmelino, irino, œſypo, reſinâ, terebint. maſtiche, cerâ, ſpica nardi* & *croco*.

Item *Zachariæ filij emplaſtrum*, quod paratur ex *oleo lini* vel *leucoij, œſypo, adipe anatis, gallinæ, medullâ cruris vaccæ, mucilagine lini, fœnigræci, althææ, piſcium glutine, cerâ*.

Dein & *Philagrij œſypatum ceratum*, quod recipit *oleum nardinum, œſypum, adipem anſerinum, medullam cruris vaccæ, terebinth. bdellium, ammoniacum, maſtichem, ſtyracem, aloëm, fœnum græcum, chamæmelum* macerata, *crocum*.

Eſt & aliud quod *ſevum vitulinum, olibanum, ſuccum ſcillæ* & *ceram* recipit: Item aliud *Oeſypatum Pauli*, aliud *Democriti Diapente*.

Amputantur aliquando *nodi*, ſi præſertim verſus *articulos* tendant, illorumque *liberum motum* impediant, aut premendo *dolorem* continuum inducant, quod eò tutiùs fit cum in *nudis* tantùm *oſſibus, cute* ferè ſolâ obtectis hi naſcantur: Fitque hoc *apertione* primùm

ZZZZZ 2

ganglion auferre velle, *periculoſum*, cum citra *tendinum* atque *ligamentorum*, vel etiam *nervorum læſionem*, ſi exactè eximi debeat, vix fieri poſſit.

Si *membra* ex *tumore* illo circa *articulum aſtricta* ſint, quo pacto ea ſenſim retrahi, & vel omnino vel ſaltem aliquouſque reduci queant, idque variis *artibus* & *inſtrumentis*, in *contractione membrorum* expoſitum fuit.

Nodi in *excarnibus locis* geniti, cùm trium ſint generum, quorum alij in *articulorum ſedibus* enaſcuntur; ut ſunt *Podagricorum nodi:* Alij verò in *nudis oſſium ſedibus* prodeunt, in *lue venerea* & *Cephalæa*, Tertij à *cauſa* alia *violenta*, *Calloſi nodi*, nos ſingulis *curam* accommodabimus.

Nodorum in Podagricis curatio. *Podagricorum nodi*, qui circa *internodia digitorum pedis* vel *manus*, nonnunquam etiam aliis in *locis* excreſcunt, ægrè rurſum diſſipantur, ſed plerunque vel *aperti humorem* aliquem vel *tophos* proferunt, vel alioquin *indurati fixi* manent prominentque, & *articulum* figentes, ut *digiti recti* vel *curvi* maneant, ſicut hæc in *podagra* oſtenſa fuerunt, cauſam præbent.

Ut tamen, ſi fieri poteſt, *incrementum* ipſorum impediatur, vel diſſipentur, aut citiùs matureſcant; Primùm *curatio* ipſi *podagræ* erit accommodanda, quæ hiſce cauſam præbuit, *corpus* evacuando, exhibendo *Antipodagrica* dicta illic deſcripta, quæ adeò operari creduntur, ut ſi per menſes aliquot, vel etiam toto anno, *avellanæ quantitate* ſumantur, etiam *nodos podagricorum* diſſolvant.

Quod & ſequens ſic uſurpatum efficere docent, quod ℞. *Hyperici, Chamædryos, Chamæpityos ana* ℨ vj. *ſummit. Centaur minoris* ℥.ß. *rad. Ariſtol. rotund. Phu, Mei, Hermodactyl. Agarici ana* ℨ.iij. *radic. Gentianæ, Petroſel. ana* ℨ.ij. *Spicæ nardi* ℨ.j pulveriſata optimè, excipiantur *Melle*, fiat *electuarium*.

Applicantur dein quæ *nodos* emolliant, & quod emollitum eſt obiter digerant, vel quæ eos maturent, ſicuti etiam aliis *tumoribus* hæc adhiberi eo modo debere oſtendimus, è quibus multa, atque ex illis efficacio-ra hîc quoque poſſunt competere. Inprimis verò ſequentia.

Ut *Cataplaſma* hoc: ℞. *radic. Althææ* ℥.ij. *radic. Ireos rec.* ℥.j. *ſeminis Lini* ℥.ß. coquantur in *Vino* & *Melle*, addatur *parùm Terebinthinæ:* Applicetur.

Præſertim verò competunt *radix Cannabis ſylveſtris, Dipſaci, herbæ Vermicularis, Senecio, Cicuta, Hyoſcyamus*, recentia contuſa, vel priùs cocta in *Vino* vel *Aceto*, addito interdùm *Melle* vel *Oxymelite*, & applicata, nonnunquam additis *Axungiis*.

Vel: ℞. *foliorum Rutæ, Burſæ paſtoris*, additis *Paſſulis enucleatis*, contundantur.

Bulbi Cæparum & *Allij toſti* vel *cocti* parùm, quibus *Axungia gallinæ* vel alia addi poteſt, inprimis *Taxi* aut *Muris montani*.

Poma putrida applicata, utilia ſunt.

Ammoniacum, Sagapenum, Galbanum diſſoluta in *aceto acerrimo*, vel *Oxymelite*, addito interdum *Furfure* minutim cribrato, vel etiam *oleo Terebinthinæ* aut *ſpiritu* ejus *rectificato*.

Vel: ℞. *Galbani* in *aceto forti* liquefacti ℥.j.ß. *Viſci* ſeu *Collæ emollitæ* in *aceto*, *Terebinth.* & *Ceræ ana* ℥.ß. miſce.

Stercus caprinum vel *caninum* cum *Oxycrato*, additâ interdum *farinâ Hordei*, prodeſt.

Caſeus itidem *putreſcens acris*, qualis præcipuè ſic fit *ovillus*, piſtus & appoſitus.

Nigellæ ſemin. & *radic. Ireos pulveres*, cum *Cera* liquefacta, continuò ſupra *callos* poſita, proſunt.

Vel *pulvis Uſneæ quercus* & *Avellanarum* cum *Sapone gallico*, addito *Nitro*.

Cinis corticis Salicis cum *aceto acerrimo* miſceatur, ſæpeque *tumor* eo illinatur.

Vel ſic: ℞. *Ochræ* ℨ.ij. *cineris cortic. Salicis, ſem. Nigellæ ana* ℨ.j. *Stercoris canis ſicci* ℨ.j.ß. fiat *pulvis*, excipiatur *Caſeo putri*; fiat *paſta*. Cui & *Gummi* in *aceto* liquefactum addi poteſt.

Succum Capparum & *Oleum nucis Indicæ* commendant.

Fomenta quoque *nodis* apponuntur, & ut reliquæ *applicationes* meliùs operentur, *Aquâ cali-*

calidâ priùs, vel alio *decocto emolliente* foventur.

Maximè verò *fomentis* vel *embrochis* utimur ad *tophos* abſumendos, & *partem* ſimul corroborandam; Ex *decocto* facto in *Vino rubro, Althææ, Malvæ, Lapathij*, &c.

Vel ſic: *Aquæ marinæ* vel *Salſæ menſur.* x. *ſingul.* ℔.iv. in quibus decoquantur *Guajaci tornati* ℔.j. *Corticis ipſius* ℥.iv. *Abſinthij, Ivæ, Betonicæ florum Stœchados*, *Roſarum rubr. ana* M vj. *radic. Ireos* ℥.j.ß. fiat decoctio, donec remaneant *menſuræ* vj. rurſum affuſis *Vini rubri menſ.* xij. decoquantur ad conſump. quart. partis, & colentur: Pro *fotu* ad dies 20. uſurpando.

Ex eodem *decocto* per *fiſtulam* ſeu *canalem ſuffitus*, ad *locum affectum* diu manè admiſſus, *durities* diſcutit, admodumque *partem* roborat, uti magno ſucceſſu expertum fuit.

Idem præſtat ſi *Vinaceis pars affecta* obruatur, primò eligendo *ſucculenta* adhuc, mox *ſicciſſima*.

Inciduntur quandoque *nodi*, & ſic aperiuntur, ut *materia* contenta prodeat, unde vel ſubſident, vel cùm *medicamenta* admota, tunc meliùs in *reſiduum* agant, citiùs curantur.

m In *lue Venerea* qui erumpunt *nodi*, in *fronte, tibiis manuum*que *externâ ſede* cùm privatam *curam* generalem, quæ *lui* huic competit, requirant, & *particularia* quoque quædam, quo pacto hæc adminiſtrari debeant, in hujus *Luis cura* tractabitur.

In *Cephalæâ nodi* interdum erumpentes in *fronte*, curatâ *cephalæâ*, ut in ea deſcriptum, ſponte evaneſcunt; Si remanſerint, *evacuationes* aliaque erunt repetenda: Atque *topica* quæ jam dicta ſunt, illis quoque erunt admovenda.

n Alij *nodi Calloſi* dicti, qui per ſe non ex *morbo* alio, ob *abraſionem perioſtij, ſucco oſſium luxuriante* naſcuntur, ac *calli* vel *oſſis novi* inſtar *oſſi* adnaſcuntur, vel à *fracti oſſis conglutinati*, rurſum *callo*, *nodi* inſtar protuberante, proficiſcuntur, difficulter quoq; auferuntur, & *indurati* omnino, ad dies vitæ perſeverant.

Si tamen vel *moleſtiam* aut *deformationem* afferant, *topicis* adhibitis eos emollire & reſolvere ſtudebimus: Non adeò hîc *evacuationibus* incumbentes, cùm à *cauſa externa*, ut labore vel ſimili ferè proficiſcantur.

Adplicareque poſſumus hic varia, ex illis quæ in *nodis podagricorum* quoque convenire diximus: Vel etiam alia in *ſcrofulis* propoſita.

Atque inter ea, *narcotica* multùm operari poſſe, *experientiâ* cognovimus, quibus aliquando *deſperatos nodos* in *homine*, uti & *equis* diſſolvimus: Sumendo *radicem Mandragoræ*, vel *folia Cicutæ* aut *Hyoſcyami*, eaque decocta miſcendo cum *Axungiis*, vel decoquendo in *aceto fortiſſimo*: Pro *fotu* & *cataplaſmate*: Quibus & *Urticam mortuam* cum *ſucceſſu* addidimus.

Ex *Hydrargyro* parata *unguenta* & *emplaſtra*, ſicuti in *lue Venerea*, ita & hic ad *nodos* illos diſſolvendos ſunt efficaciſſima.

Ex uſitatis ad *nodos emolliendos*, conveniunt *Oeſypatum ceratum*, quod fit ex *oleo chamæmelino, irino, œſypo, reſinâ, terebint. maſtiche, cerâ, ſpica nardi* & *croco*.

Item *Zachariæ filij emplaſtrum*, quod paratur ex *oleo lini* vel *leucoij*, *œſypo*, *adipe anatis*, *gallinæ*, *medullâ cruris vaccæ*, *mucilagine lini*, *fœnigræci*, *althææ*, *piſcium glutine*, *cerâ*.

Dein & *Philagrij œſypatum ceratum*, quod recipit *oleum nardinum*, *œſypum*, *adipem anſerinum*, *medullam cruris vaccæ*, *terebinth. bdellium, ammoniacum, maſtichem, ſtyracem, aloëm, fœnum græcum, chamæmelum* macerata, *crocum*.

Eſt & aliud quod *ſevum vitulinum*, *olibanum*, *ſuccum ſcillæ* & *ceram* recipit: Item aliud *Oeſypatum Pauli*, aliud *Democriti Diapente*.

Amputantur aliquando *nodi*, ſi præſertim verſus *articulos* tendant, illorumque *liberum motum* impediant, aut premendo *dolorem* continuum inducant, quod eò tutiùs fit cum in *nudis* tantùm *oſſibus*, *cute* ferè ſolâ obtectis hi naſcantur: Fitque hoc *apertione* primùm

cutis eos denudando, poſtea *acuto ferro*, ab *oſſe* continuato *ictu* abſcindendo, tandem *vulnus inflictum oſſi* & *cuti*, ut decet, curando: Quod minùs tutò, nec ita citò *uſtione* perficeretur.

Unguium extuberantiæ calloſæ cura. *Unguium extuberantia calloſa*, ſi à *læſione* aliqua *unguium* procedat, cùm *ungues* creſcendo ſponte ſenſim è *corpore* ſecedant atque amputentur. unà cum illis tandem abit.

Si verò ab *internis cauſis* hæc inæqualitas in illis proveniat, vel etiam *ungularum* inſtar craſſeſcant, cum tunc *novi* ſuccedentes, tales quoque evadant, vix ampliùs attenuantur; Tentandum tamen, ſi *vitio* aliquo *corporis* laborent, unde hæc enaſci poſſe vel ſaltem foveri, colligimus, ut illud priùs emendetur: & *topicis emplaſtris* & *balneis* validiſſimè *emollientibus*, in *nodis* expoſitis illam *duritiem* emolliamus, & ab hac *extuberantia* ſemper aliquid deradamus vel abſecemus, ſi fortè qui ſuccreſcunt *ungues*, minùs *craſſi* & *tuberoſi* ſequerentur.

Calli cutanei curatio. *Calli cutanei* in *manibus*, cùm non adeò obſint, nec cùm laboris ſint indices, *turpitudinem* aut *vituperium*, ſed potiùs laudem concilient, atque hi qui in *pedibus* circa *calcem*, ubi plerunque naſcuntur, in inceſſu robur aliquod afferant, *curationem* vix privatam exigunt, præſertim cúm, ſi ab *attritione* vehementiore harum partium aliquamdiu temperetur, ſpontè ſenſim evaneſcant, & *cute novâ* ſuccreſcente, ab ea ſecedant, atque avelli queant.

Quòd ſi verò adeò increſcant & luxurient, ut *impedimentum* aliquod in *contactu* rerum, maximè verò in *inceſſu*, ubi *clavi* inſtar validiùs premendo moleſtant, afferant, tunc quæ validè *craſſam* hanc *cutem* emolliant, adhibenda erunt *remedia*.

Inprimiſque *balnea*, quibus *manus* aut *pedes* immergant; Qualia ex *aqua communi* parata, *actuali calore* & *madore*, *corium* hoc *craſſum* humectando, poſſint emollire; eoque magis ſi quæ *potentiâ* ſimul humectent & emolliant, hiſce quoque incoquantur. Ut *plantæ emollientes*, hinc inde in *Clyſteribus emollientibus* deſcriptæ, atque eæ ex quibus in *ſcirrho balnea* quoque fieri debere diximus: Quibus & *pinguia* quandoque adduntur, uti *Jus pingue inteſtinorum* aliáve *olea* vel *axungiæ*.

Præter quæ, *inunctiones*, *emplaſtra* ex *oleis*, *axungiis*, *mucilaginoſis* & *gummoſis* in *ſcirrho* expoſita, hìc quoque conferunt: Uti & quædam ex illis quæ *clavum* emolliunt.

Inter quæ *gummi Ammoniacum* diſſolutum in *aceto fortiſſimo*, *emplaſtri* inſtar *callo* obductum, valde eum *mollem* reddit.

Abraditur præſertim priùs benè emollita *cutis* hæc *dura* in *manibus*, *unguibus* & in *pedibus* circa *calcem*, poſt *pedum lotionem*: Ubi & cùm admodum extuberat, *lapide tophaceo* vel *limâ* exteritur.

Cauterio indolente callum in *lateribus pedum*, in inceſſu valde moleſtantem, admodumque *durum*, *clavi* inſtar aliquando abſtulimus.

Cicatricum curatio. *Cicatricum* ſeu *callorum* illorum *cuti* inſertorum *cura*, plerunque nulla ſuſcipitur, cùm non pro vitioſis habeantur, imò aliquando, ſi in *acie* aut *pugna* vulneratis acciderint, maximeque in *facie* appareant, honeſtæ eſſe, utpote quæ non *fugientibus*, ſed in conflictu viriliter *pugnantibus* contigerint cenſentur. Dein & aliam ob cauſam productæ, ſi non elevatæ ſint, ſed tantùm inſtar *albæ lineæ* vel *maculæ cutis ſuperficiei* æquales appareant, quia *colorem* non ita *cuti* abſimilem poſſident, ſimiliter negliguntur, cùm ſi alium *colorem* illis inducere vellemus, eas *manifeſtiores* redderemus.

Quandò verò nonnihil prominent, aut alioquin inæqualitatem quandam habent, tunc ut eas *cuti* æquales reddere queamus, *remediis detergentibus* moliri tentabimus. Qualia *cicatricibus extergendis* dicata ſunt ſequentia.

Decoctum Papaveris erratici & *hortenſis* pro *fotu* vel *lotione* adhibitum.

Aqua item *florum Liliorum* & *Fabarum*: Commendaturque à quibuſdam *aqua Stercoris humani*.

Oleum itidem *Myrrhæ*, & *Vitellorum ovorum*,

rum, & de Frumento, & ex nucleis Amygdalarum amarar. & Perſicorum, Dactylorum & nucum Been expreſſum: In quorum oleorum defectu, nucleorum expreſſorum affricatorumque oleum idem præſtat.

Sputum proprium dum jejuni ſunt, affricant vulgò.

Sudor item qui ex Ovis dum ſub cineribus aſſantur, exudat, prodeſt.

Axungia thymali piſcis inuncta probatur.

Vel fiat unguentum ex ſemine Erucæ, vel Sinapis cum Felle bovis aut alio.

Vel ex Borace, Camphora & Axungia vel Medullâ aliquâ.

Glandis unguentariæ coctæ in aceto cum Nitro, illitionem probat Dioſcorides.

Unguentum: ℞. radic. Cucum. aſini vel Serpentariæ, Ireos, Arundinis ana ʒ.ij. ſeminum Melonum excortic ſem. Raphani ana ʒ.j. Oſſium vel cornu Cervi, vel Teſtarum ovorum combuſt ʒ.ß. Cretæ albæ vel Cryſtalli aut Amianti ʒ.j.ß. Thuris ʒ.j. Sacchari candi ʒ.iij. Infuſ. gummi Tragac. vel mucilag. ſemin. Fœnigræci ℥.j. Olei vel Axungiæ alicujus q. ſ. fiat Linimentum.

Hiſce ſi nil proficiamus, & omnino eas aliquo pacto abſumere animus ſit, fortioribus detergentibus & erodentibus, & urentibus uti poſſumus; Iiſdem quibus maculas pertinaciores in diſcolorationibus abſumi diximus, & tum illa, tum alia detergentia, quæ hîc quoque prodeſſe poſſunt, abundè illic deſcripſimus.

Radendo donec attenuentur cum cultello, uti & calloſam cutem minui vel cuti adæquari tandem poſſe, cenſent.

Altius impreſſæ cicatrices, ſi ſinum aliquem aut foveam faciant, minimè cuti adæquari poterunt, niſi illis ſectione aut uſtione ablatis, ulcus cavum carne priùs impleatur, tuncque alia cicatrix inducatur.

Variolarum fovearum poſt curam ipſarum reliquarum curatio. Verum in foveis illis quæ plurimæ per faciem & naſum diſperſæ, poſt morbillos ſanatos relinquuntur, cum fieri nequeat, ut fortiora illa ſingulis locis adhibeantur, nec alia extergentia hîc, quæ vulgò præſcribuntur, aliquid abradendo efficerent, ſed potiùs ampliùs excavarent, exigua ſanè emendationis hujus vitij ſpes eſt, & proin ferè negligenda: exemplo ſint magnatum liberi, in quibus ſi quid tali curâ profici poſſet, nihil relinqueretur intentatum. Quòd ſi tamen aliquid tentandum, non deradentibus, ſed contrariis potiùs, emollientibus & attrahentibus adhibitis illud, ut ſe attollant, faciesque aliquo pacto magis plana evadat, moliendum. Veluti Liliorum decocto, item pedis Vituli, aliisque ſimilibus, quæ ſtudiò, cùm parva ſpes ſit curationis, omittimus: Huicque vitio potiùs præcavendo ne hoc fiat, eo modo, qui in morbillorum cura explicabitur, occurrendum eſt.

Fovea item profunda umbilici, à coalitu illius nimis profundè facto procedens, cùm nullum impedimentum afferat, nec conſpicua ſit, negligitur; præſertim cùm emendari nequeat: Uti & extuberantia à callo excreſcente prodiens, cùm nec hæc tanti momenti ſit, ut curatione egeat; ſicuti verò omphalocele aut hydrocele, quarum cura ſuo loco expoſita eſt. *Umbilici foveæ cura.*

Verrucæ & Clavi, aliàs ſponte rurſum progreſſu temporis marceſcunt atque abeunt; Vel ſi non magnum impedimentum afferant, nec ita conſpicua ſint, negliguntur. Quando vero hæc, quia deformant faciem aut manus, ut verrucæ, vel dolorem & impedimentum in inceſſu afferunt, ut clavi in pedibus, auferre volumus, tunc faciliùs hoc in illis, quàm aliis duris tumoribus moliri poſſumus, licèt enim duriſſima ſint corpora, & radicibus altis quoque hæreant, tamen cùm poris infixa, non illic cuti veræ adeò continuentur, nec cute, uti alij duri tumores inveſtiantur, & ſenſu proin omni deſtituta, quævis perferre poſſint, curatio in illis magis ſuccedit. Quam ſic inſtituimus, ut hæc vel citra vim majorem conſumamus, aliàs verò vi ea vel aduramus, vel ſecemus, vel extrahamus. *Verrucarum & clavorum curatio.*

Abſumimus verrucas & clavos, adhibitis, quæ vel proprietate quadam hæc in illis operantur, vel alia qualitate nutrimen-

dere ante ſomnum aliquot diebus ſumptum.

Contactu ſolo *verrucas* abigi, ſi totidem *Ciceres*, quot ſunt *verrucæ*, ſumantur, & ſingulæ *verrucæ* tangantur, poſteaque *linteolo* involuti, poſt tergum, *lunâ novâ* projiciantur, docet *Dioſcorides*. Vulgus, ſic uſurpata *piſa*, poſtea in *ignem* conjicit: Alii aliter hæc cum *piſis* fieri docent.

Vari curatio. *Vari* ſeu *Ionthi*, id eſt *extuberantiæ* ſeu *puſtulæ duræ caput* occupantes, tam *faciem* quàm *piloſas ſedes*, *Pſydraciæ* tunc dicti, validè *detergentibus*, permiſcendo nonnunquam & *emollientia* quædam, & niſi juvent, etiam *erodentibus* & *cauſticis* curari debent.

Qualia ejuſmodi & *leviora* & *fortiora* & *validiſſima remedia*, in *maculis pertinacibus*, *vitiliginibus* aliisque, *capite de diſcoloratione* varia fuerunt deſcripta, quæ inde peti poſſunt. Uti & quo pacto *corpus* priùs *præparandum* & *purgandum* ſit, illic quoque propoſitum.

Præter quæ *varos* admodùm diſſolvunt ſequentia: *axungiæ Anſeris*, *Lupi*, *Cati*, & inprimis *Thymali piſcis* illitæ.

Pinguedo item quæ ex *Linteo panno* dum uritur, exudat.

Aloës vel *Gummi Fœniculi* cum *Aceto ſcillitico* illita.

Vel: ℞. *ſucci Lapathij* ℥.iiij. *Aceti ſcillitici* ℥.j. *gummi Ammoniaci* diſſol. in *Aceto* ℥.ß. *Boracis* ʒ.iij. *Salis* vel *Alumin.* ʒ.j. miſce.

Valde conveniens: ℞. *ſuccorum foliorum Cæparum*, *Porrorum* & *Scabioſæ ana* ℥.ß. *Saponis mollis* ℥.j. *gummi Ammoniaci* diſſol. in *Aceto* ʒ.ij. *Myrrhæ*, *Aloës ana* ʒ.ß. *pulveris foliorum Pulegij*, *Hyſſopi*, *ſem. Ocimi ana* ℈.j. *Salis communis* vel *Nitri* vel *Aluminis* ʒ.j. *Boracis* ʒ.ß. *Chalcanthi* ℈.j. fiat *linimentum.*

Vel: ℞. *rad. Lapathij* & *Enulæ* inciſas, decoque in *aceto*, poſtea contunde, adde *Boracem*, *Aloën*, *Thus*, *Os ſepiæ*, vel fortiora etiam.

Vel: ℞. *foliorum Pulegij*, *Hyſſopi* aut *Agnicaſti exiccat. ana* ʒ.j. *farinæ Lupinorum* vel *Orobi* ʒ.ij. *Salium* vel *Salſorum ſuccorum* prædictorum aut *Boracis* ʒ.j.ß. *Thuris* ʒ.ß. Cum *oleo Sinapis* vel *de Frumento* aut *Axungiâ Thymali* fiat *unguentum.*

Vel: ℞. *Farinæ Lupinorum* ℥.ij. *farinæ Orobi* vel *Lentium* ℥.j. *ſemin. Melonum exortic.* ʒ.ij. *ſem. Raphani* ʒ.j. *radic. Ireos* ʒ.ij. *Salis ammoniaci* ʒ.j. *cornu Cervi uſti* ʒ.ß. incorporentur cum *infuſ. gummi Tragac.* fiant *trochiſci*, diſſolvendi in *lacte*, ad uſum.

Illitio ex *Fellibus piſcium*, addito *Omphacio*, *Melle* & *Sacharo*, *varos* admodum diſcutit.

Si è *Pſydraciis ichor* emanat, *Lithargyrium nutritum* in *aceto* & *Æris ſquama*, aliaque *ſiccantia*, in *ſcabie* expoſita, *inunctionibus* adduntur.

Erodentia & *Cauſtica* in *maculis* deſcripta, extrema in hiſce duris *tuberculis* ſunt *remedia.*

Hordeoli & Grandinis curatio. *Hordeolum*, *tuberculum durum palpebræ inferiori verrucæ* inſtar adnatum, atque illud quod *Grando* dicitur, in *ſuperiore* prodiens, eadem ferè ratione, uti de *verrucis* dictum, curabitur. Applicando ea, quæ eas abſumere poſſe diximus, ſic tamen accommodando, ut huic ſolùm *parti* hæreant, nec *oculum* ſubeant, eúmve, ſi *fortiora* præſertim ſint, lædant.

Præter quæ in hiſce *tuberculis* conveniunt etiam ſequentia admota, nimirum *gummi Ammoniacum* vel *Serapinum*, emollita & ſuper *corium* deducta.

Item *Muſcæ*, *ablatis alis*, & *Formicæ*, cum *Cera* vel *Reſina* miſta.

Fæx Vini, *Vitriolum* cum *Melle* vel *Cerâ.*

Calx cum *tertia parte Vitrioli* & *Terebinthinâ.*

Adurere quoque poſſumus ea, ſi nil juvet, ſed *oculum* diligenter muniendo, cùm hæc adhibentur tam *potentia* quàm *actu* id præſtantia, uti in *verrucis* dictum.

Scarificare quoque ea licet: Alio verò modo ea abſcindere non ſatis tutum: Uti neque per *vim* velle ea evellere.

Filo itidem ea, ſi commodè licet, ligare poſſumus, uti *verrucas*, ſed ſenſim ſtringendo, ne *dolor inflammationem* pariat.

A' Lacte

A' *Lacte* profectæ *mamillarum extuberantiæ* & *tumoris cura*, aliàs cùm ſponte plerunque ceſſet, non ſuſcipitur. Quòd ſi verò adeò urgeat, ut *metus* ſit *inflammationis*, tunc *cura* eò maximè dirigitur, ut *proventum lactis* & *influxum* illius in *mammas* impediamus atque *genitum* ex *parte* abſumamus: Vel illud educamus.

Si verò *concretum*, *tumorem collectum* & *duriorem* gignat, eum quoque diſcutere & abſumere ſtudebimus; ſi in *abſceſſum* verò vergat maturare, aperire, *ulcus*que inde natum, ut in *abſceſſum* & *ulcerum cura* dictum, ſanare. Quòd ſi verò ex hoc illóve *tumore inflammatio* ſequatur, illa ut in *cura phlegmones* in *doloribus* dictum, curanda.

Impedimus *lactis proventum*, *Victu tenui*, *Evacuationibus* per *ſanguinis miſſionem* & *purgationem*: Propinandoque quæ ut *ſemen* ita *lac* abſumunt: Uti eſt *Agnus caſtus* & *ſemen Rutæ*.

Influxum, *revellendo* & *derivando* aliò *ſanguinem*, ſiſtimus; *Sanguinis miſſione* è *brachio* vel *pede*, ſi præſertim *mulier* in *partu* non rectè purgata fuerit; Aliiſque quæ *menſes* promovent, *Scarificatione*, *Cucurbitularum* applicatione in *ſcapulis*, ſupra *genu*, *Frictionibus*, aliisve.

Sic & *conſtringendo mammas*, adhibitis tamen *emollientibus*, *lactis proventus* præcaveri & jam *geniti copia* imminui poterit; Qua ratione quædam *mulieres* in *Gallia* & *Anglia*, quibus proprios *infantes* lactare aljenum & inconſuetum, *lactis proventum* impedire, & jam *geniti copiam* diſſipare ſolent, nempe *lino* aut *ſemine* ejus in *ſacculis mammis* impoſito, easque poſtea arctè conſtringendo.

Repellimus *ſanguinem* influentem *Topicis* quæ ſupra *venas cutaneas conſpicuas*, ad *mamillas* ab *axillari* deſcendentes, & in ambitu *mamillarum glandularum* potiùs, quàm ſupra medium illarum ponimus, cùm *lac* ſi illic concreſceret, repelli ampliùs minimè poſſet. Verùm & extra *mamillas*, ubi *venæ* ab *axillis* deſcendunt, eadem etiam apponi poterunt.

Applicantur autem *emplaſtra repellentia*, *defenſiva* dicta, ex *bolo* parata, qualia in *phlegmonis cura* deſcripſimus, & in *oculorum doloribus*, ſi à *fluxione* fiant, in *fronte*, *temporibus*que applicata, *defluxiones* ſiſtere docuimus: Vel alia etiam ex aliis parata *repellentia*, deſcripta iiſdem in locis, quæ & in *ambitu*, uti diximus, circumponi poſſunt.

Præcipueque ea quæ *mammarum incrementum aſtringendo*, impedire, in eo caſu deſcripſimus, hîc quoque idem præſtare, in *lactis affluxu* prohibendo, queunt.

Quod & *Epithema* ex *aqua roſarum*, *aceto roſac.* & *Alumine* faciet, additâ etiam ad *penetrationem* magis quàm *refrigerationem*, *Camphorâ*.

Reſolvimus *lac* retentum in *venis*, *exiccantibus* & *digerentibus* ſupra *mamillas* undique appoſitis, ſi diſtentæ ſint, ſin *tumor collectus* in illis appareat, ſupra eum, quæ & *lac* abundans & concretum nonnihil aliquo pacto abſumere poſſunt, ſi non omnino à natura derelictum ſit, cùm tunc, uti dictum, faciliùs *maturatione* in *pus* convertatur.

Hoc autem præſtant *Mentha* inprimis, dein & *Calamintha*, & *Apium*, *Coriandrum*, *Vitex*; Item *Abſinthium*, *Marrubium*, *Baccharis*, *Ricinus*, *Epimedium*, *Ruta*, *Eruca*, *Chelidonia*, *Caules*, *Sicla*, *folia Bryoniæ*, *radix Nenupharis*, recentia contuſa, vel priùs in *Vini* & *Aceti partibus æquis*, & *Mellis tertiâ parte* cocta, & *cataplaſmatis* inſtar applicata.

Vel aliud quod ex *Pane triticeo* vel *Furfure*, *farinis Fabarum*, *Hordei*, *Lentium*, *Lupinorum*, *Orobi*, *Fœnigræci*, ſimiliter coctis paratur, additis interdum ſimul & *herbis* & permiſcendo *oleum Anethinum*, *Chamæmelinum*, *Liliorum*.

Ut exempli gratia: ℞. *radic. Althææ*, *Liliorum ana* ℥.ij. *herbarum Menthæ* M.ij. *Abſinthij*, *Chelidonij ana* M.j. *florum Chamomillæ* P.j. coquantur in *Vino*, *Aceto* & *Melle* ut ſuprà; contundantur, permiſcendo *farinam Fabarum* & *Hordei*, vel etiam aliarum *ad* ℥.iiij. *olei Anethini*, *pinguedinis Anatis ana* ℥.ij. fiat *Cataplaſma*.

Vel ſic: ℞. *Farinæ Fabarum* & *Lentium ana* ℥.iiij. coquantur in *Aceto* & *Mellis tertia parte*, addendo *Menthæ ſiccæ* ℥.ß. *Abſinthij ſicci* ℥.ij. *ſeminis Cymini* ℥.ß. *ſeminis Viticis, florum Chamomill. ana* ʒ.ij.ß. *Storacis liquidæ* ℥.ß. *Croci* ℈.j. *olei Anethini* ℥.ij.ß. fiat *Cataplaſma*: Cui *coagulum hœdi ad* ʒ.vj. ad *lac* diſſolvendum, ſi *concretum* ſit, addunt.

Aliud: *Panis* diſtemperatus in *aqua Portulacæ* & *Salviæ*, addendo *Mel* pro *Cataplaſmate*.

Sunt quæ *Panem* in *aqua Menthæ*, *Salviæ*, & *Portulacæ* diu macerant, tandemque applicant.

Supra *papillam radicem Chelidonij majoris* contuſam, poſitam, *lac concretum* diſſolvere dicitur.

Cicutam lac extinguere docet *Dioſcorides*, quam & *mammarum incrementum* prohibere, uti & alia *narcotica*, illic docuimus, *vi* ſanè non *refrigerante*, ſed potiùs admodum *diſcutiente*, qualem ipſis ineſſe, adeò ut etiam *duros tumores* diſſolvant, multoties jam declaravimus.

Unguenta ex *ſuccis enarratarum herbarum* parata, additis nonnunquam & *oleis*, ut *de Mentha* aliiſque, *lac* quoque abſumunt, & *concretum* diſſolvunt. Quale hoc eſt: ℞. *ſucci Apij, Menthæ ana* ℥.ij. *Aceti* ℥.j.ß. *Mellis* ℥.ij. coquantur parum: Pro *illitione*.

Vini fæcem cum *aceto* miſtam, inunctam probat *Dioſcorides*.

Fotus cum *ſpongia* vel *panno linteo*, in *decocto herbarum* prædictarum, admodum quoque conveniet: Inprimis in *decocto ſeminis Cymini* & *Coriandri*, cum *Aceto acerrimo* facto, immerſa.

Vel factus ex *Vino generoſo*, ut *Malvatico*, addito etiam *pauco Croco*.

Educimus lac redundans per *viam* illi deſtinatam, *ſuctione* per *infantem*, qui ſi non ſufficiat, plures adhibendi, vel hoc, alia quædam *mulier* faciat, vel *ore proprio*, aut *inſtrumento ſuctorio* in hunc uſum fabricato. Si hoc ob *papillarum defectum* fieri nequeat, ea quæ in amiſſis *papillis* & *lactationis defectu* dicta ſunt, facienda erunt.

A' *ſanguine* profectorum *tumorum cura*, debetur primùm hiſce qui à *ſanguine Venarum* prodeunt, *Varicibus*, *Cirſocele*, poſtea huic qui ab *arteriarum ſanguine* enaſcitur *Aneuriſmati*.

Quod verò aliam *ventris extumeſcentiam* attinet, quæ citra *conceptum* in *fœminis*, ac ſi *gravidæ* eſſent, à *menſtruis retentis* proficiſcitur, quia & illa plerunque cum larga *ſanguinis* per *uterum* profuſione finitur, in *rejectis* quoque, cùm de *hæmorrhagiis* per ſinum *uteri* factis agemus, quo pacto in caſu hoc procedendum ſit, explicabimus. *Ventris extumeſcentiæ citra conceptum in fœminis cura.*

Varices in quibus *venæ majores* ſeu tumentes & diſtenſæ à *ſanguine*, convolutæque in *cruribus* plerunque ſe offerunt, ſi *mulieribus gravidis* accidant, plerunque ubi pepererunt, rurſum ſponte ſubſident. Si *permanentes* ſint, in *utroque ſexu*, nec aliter moleſtent, non adeò ipſorum habetur ratio; Si verò *pruritu dolore*que continuò vel ſæpè divexent, vel *ulcus* quod ab ipſis *varicoſum* dicitur, gignant, tunc eos curare oportet, cùm quamdiu perſeverant, *ulcus* ſanari nequeat, ſicuti in *ulcere varicoſo* hoc oſtenſum fuit. *Varicum curatio.*

Cæterùm in *curatione*, primùm *plethoræ* & *cacochymiæ ſanguinis* habetur ratio, quæ *Venæ ſectione* & *purgatione* ante omnia emendare oportet, ſicuti in variis ab iiſdem cauſis pronatis *affectibus*, quo pacto hæc inſtituenda ſint, fuit demonſtratum.

Admotis dein quibuſdam *ſanguinem* & *illuviem venas* diſtendentia, reprimere atque abſumere nitimur: Idque *lotionibus* vel *fotibus* ex *decocto* facto in *aqua Fabrorum* vel *Lixivio*, vel *Urinâ*, *radic. Filicis*, *Cirſij*, *fol. Agrimoniæ, Lauri, Caulium*, *florum Roſarum, Sambuci*, *Lavandulæ, Nucum cupreſſi*, *Prunorum ſylveſtrium*, *ſem. Lupinorum* & *Caulium*, addito *Sale* vel *Alumine*: & cùm validiùs aſtringendum, etiam *Vitriolo*.

Vel hac *fomentatione* aut *epithemate*, quod ℞. *Gypſi uſti* ℥.iij. *Boli rubri* vel *alterius terræ pinguis* ℥.j.ß. *Acaciæ* vel *Hypociſtid.* vel *Prunorum ſylv. ſiccorum* ℥.j. *Sanguinis draconis* ʒ.vj.

℥.vj. *Myrrhæ* ℥.ß. *Aceti fortis* ℔.j.ß. *Lixivij* ℔.iij. Miſce: poteſt & *parùm Salis* vel *Vitrioli* addi.

Ligaturâ influxum cohibemus, eumque reprimimus: Quæ fit *Faſciâ crus* vel *partem varicoſam* involvendo, & ab imo ſurſum, uti in *œdemate* dictum, eam ducendo, ſenſimque ſtringendo, idque vel tantùm, vel ſimul *fotum* præmittendo. Vel *faſciam* in *fotu* madefaciendo, expreſſamque uſurpando, quæ *vires* inde aliquas aſſumit, maximè ſi in *decocto prunorum ſylveſtrium* priùs merſa fuerit; Vel *ſucco* illorum aut *Agriotarum* imbuta.

Sectione quandoque *venam* ex *varicibus*, magis turgentem, & quæ ad *ulcus* quod fovet, per *pedem* deducitur, excindimus, idque maximè cùm *ulceris ſanationem* impedit, ut ſic *ulcus*, ſicut in *ulcere varicoſo* dictum fuit, curetur, cùm ſi *ulcus* abſit, ipſæque *venæ* ſolùm appareant, hoc non facilè fiat, præſertim cùm plures, non ſine magna *offenſâ & periculo* excindi poſſent: Uti & ſanè eas alioquin ſecando ſolùm aperire, cùm admodùm turgent, non ſatis ob *hæmorrhagiam*, quæ magna metuitur, tutum eſt, quod tamen aliqui faciendum docent; cùm majori commodo in altero *crure*, *vena* ad *ſanguinis* ex *crure affecto revulſionem*, ſecetur; Cæterùm quando *venam varicoſam ulcus* foventem execare volumus, primùm *ductus* illius ab *ulcere* ſurſum aliquouſque vergens, *lineâ* ductâ notatur, & ſecundùm illius *longitudinem*, *cutis acuto inciſorio* aperitur, *vena*que denudatur, poſtea *ſanguine* deorſum *frictione* propulſo, *venæ* ſuperior *ſedes vinculo* excipitur, & ſub eo in longum, ut *ſanguis* effluat, diſſecatur; Dein in infima illius *ſede*, *ulceri* proximâ, denuò vincitur, illiusque portio inter duo *vincula* penitùs excinditur, ut ſic *via* per quam influxus fiebat, intercludatur: quo facto, poſtea *ulcus* ſanatur.

Venulæ aliæ minores *varicoſæ*, in *ſcroto teſtium*, *alis pudendi mulieris*, *palpebris*, vel alibi in *cute* apparentes, cùm non multùm obſint, non adeò *curam* aliquam requirunt. Si tamen in illis quoque avertendis & minuendis aliquid tentare velimus, revellendo ſanguinem ab hiſce *ſedibus*, eumque repellendo & diſcutiendo, uti ferè in *inflammationibus*, niſi quòd *aſtringentia* hìc non adeò refrigerare debent, ne *ſanguis* coaguletur, aliquid moliri poſſumus.

Cirſocele in qua *venæ ſpermaticæ* intumeſcunt, niſi *ſeminis proventui* incommodet, fere negligitur, cùm difficulter aliâ ratione, quàm per *caſtrationem* auferri poſſit, quæ tamen vix niſi *ſarcoceles* inſtar in immenſum excreſcat, & pro *ſarcocele* ſumatur, tentatur. Poſſumus tamen antequam eò deveniamus, ſi *ſeminis proventui* incommodet, *fomentationibus* aliiſque adhibitis in aliis *varicibus* expoſitis, hìc quoque aliquid, ſi fortè ſuccederet, experiri. *Cirſocelæ curatio.*

Aneuriſma, id eſt *tumor* ex *arteriæ apertione*, illiusque *ſanguinis* ſub *cutem effuſione* factus, jam aliquouſque progreſſum, *curam* vixdum ampliùs admittit, cum *aſtringentibus ſanguis* ille minimè poſſit repelli, vel *arteriæ oſculum* in profundo plerunque latens, occludi. Nec hìc aliquam *apertionem* facere ullo modo licet, cùm *ægrum* ob largiſſimam *hæmorrhagiam*, quæ inde ſequeretur, & quam compeſcere ampliùs, impoſſibile eſſet, in apertiſſimum *mortis periculum* conjiceremus. Ob quam cauſam, ſi non à principio validè *repellentibus*, atque *oſculum arteriæ glutinantibus*, in *hæmorrhagiis* expoſitis, aliquid præſtemus, poſtea relinquendum, niſi *ligaturâ* aliquâ, vel *plumbi tenui laminâ*, *tumorem* hunc ne adeò protuberet, continere aliquo pacto velimus. *Aneuriſmatis curatio.*

Quod *internum Aneuriſma* concernit, cùm non *tumorem* apparentem *extrinſecùs*, de quo hìc agimus, producat, ſed *cordis palpitationem*, in eo *affectu*, uti & de *cachexiâ*, in quo etiam hi *affectus* interdum concurrunt, quo pacto gubernari debeat, oſtenſum fuit.

A' *ſemine* profectarum *Intumeſcentiarum*, illa quæ *naturalis* eſt, *ventris*, in *gravidis mulieribus*, à *fœtu* proficiſcens, *curationem* non aliam, quàm ut rectè gubernetur *mu-*

lier, *vividusque* maneat *fœtus*, nec ante tempus illa abortiat, exigit; Sicuti in *partus intempeſtivo*, ſeu *abortu* quomodo ille præcaveri, decenti *mulieris regimine* debeat, declarabitur.

Ventris extumeſcentiæ in mola curatio. *Præternaturalis* verò *ventris intumeſcentia*, quæ in *gravidis mulieribus*, non à *fœtu*, ſed *mola* prodit, cùm non adeò certò *cauſa* cognoſcatur, donec *mola* rejiciatur, *cura* in *rejectis* potiùs explicanda erit.

Tumorum originalium cura. *Tumores* verò alij *particulares*, qui à *ſemine* profecti, ab *ortu* proceſſerunt, ut ſunt *Sarcomata* quædam, *Glandulæ*, *Strumæ*, aliíve *tumores*, cùm non aliam *curam*, quàm eam ipſam, quam in aliis ipſorum *cauſis* expoſuimus, requirant, hîc eam repetere non erit neceſſe.

DE DEFOEDATIONE.

CAPUT IV.

Genera.

DEFOEDATIONIS nomine intelligimus *Lues* illas, quæ pluribus ſimul *vitiis* illisque *contagioſis corpus* defœdant contaminantque adeò, ut qui hisce infecti ſunt, à *conſortio hominum ſanorum* relegentur, eorumque *conſuetudinem* vitare cogantur. Hujus autem *defœdationis* ſeu *Luis* duo potiſſimùm occurrunt genera. E quibus unum non *novum*, ſed *antiquum* ſemperque cognitum, *Lues elephantica*: aliud *novum*, *Lues venerea* dici poteſt. Pluribus *vitiis corpus* in illis dedecoratur, partim utrique lui *communibus*, *tuberculis*, *puſtulis*, *ulceribus*, *pilorum defluvio*: partim quibusdam *privatis*; uti & aliis inſuper *malis*, cuique *lui* propriis, tum in *functionum læſionibus*, tum *doloribus*.

Præter illa ſunt & *lues* aliæ, quæ noſtro hoc ſæculo primùm innotuerunt, *corpora* pluribus *vitiis* quoque *defœdantes*, certis *regionibus peculiares*, & *contagioſæ*, inter quas magis cognita ſcriptisque mandata eſt *lues Stomacace* dicta, *Septentrionalibus populis* frequens, quam & hîc deſcribemus, aliis reliquis, qui eas cognoverunt, deſcribendas relictis.

Lues elephantica, *Elephas* vel *Elephantiaſis* communiter appellatur, ob ſimilitudinem, quam, qui hac infectus eſt, cum *elephanto* in multis habere dicitur: nos verò quòd *aures* ipſorum *patulæ* & *latæ*, *alarum* inſtar factæ, *elephanti aures* aliquomodo exprimant, ſic denominatam potiſſimùm fuiſſe credimus, licèt alij alias quoque denominationis cauſſas afferant. *Elephantica lues ſeu Elephantiaſis.*

Hanc *lepram* communiter, eaque correptos, *Leproſos*, ob *cutis ſcabritiem*, quæ *lepra* Græcis dicitur, *Arabes* vocarunt, indeque nomen hoc in uſu manſit. *Lepra Arabum Maltzey vel Auſſatz Germanis.* Dicitur & à *vultu truci*, quando *leonis* faciem repræſentant, *Leontiaſis*, & cùm *luxurioſi* nihilominus ſint, *Satyriaſis*; *Germani* hunc *affectum* Maltzey nominant, à *malitia* hujus *morbi* meo videre, potiùs quam à *Malacia* nomen hoc mutuantes, licèt ſic quoque aliqui hunc *morbum* nominare voluerint, fortè eandem ob cauſſam, quòd *mollities* in hoc *affectu*, quæ *græca malaciæ* voce ſignificatur, nulla prævaleat. Proprio idiomate, eum Auſſatz, & eos qui hoc patiuntur, Auſſätzig, quaſi *Relegatos*, cùm ab aliis ſeparari ſoleant, appellant.

In hac *lue* diverſa *accidentia* ſe offerunt, quæ,

quæ, cùm ex iis, quomodo comparata ſit, & qua ratione ſe habeat, cognoſci poſſit, eò diligentiùs erunt indaganda, & deſcribenda, cum *examinibus*, ob hanc *luem* ſuſpecti, *magiſtratus* etiam juſſu, ſi illa ſubterfugere velint, ſubjiciantur, ut ſi *infecti* eſſe deprehendantur, maturè à *ſanis*, ne ipſos inficiant, ad loca ſeparata illisque deſtinata relegentur. Quæ cenſura uti ritè fiat, nec uti ſæpe fit, qui tales minimè ſunt, pro *elephanticis* habeantur; neque qui revera *elephantici* ſunt, *ſani* judicentur, è quibus *erroribus*, prior *ægro relegationem*, alter *ſanis periculum contagij* accerſit; Nos qui *cenſuræ* & *judicio* plus quàm *ſexcentorum*, de hac *lue* ſuſpectorum, *annis triginta* & aliquot præfuimus, primum *vitia* quibus *corpus* illorum contaminatur, poſtea *actionum* quarundam *læſiones* proponendo, *rejecta*que examinando, quomodo ex illis *lues* dijudicanda, bonâ fide recenſebimus.

Vitia externa quibus *corpus* ipſorum impetitur, potiſſima in *capite* & *artubus* occurrunt, unde & *inſpectores* hæc ferè tantùm loca, vixdum reliqui *trunci corporis* alia aliquâ *parte nudatâ*, perſcrutantur, atque inde certiora hujus *luis indicia* deſumunt; In *artubus*, *manus* & *pedes*, ipſorumque *digitos*, illisque adnatos *ungues*, uti & *tibias* ſupra *genu* ad *femora*, *cubitum* ſupra ipſius *flexuram* ad *humerum* uſque. Ut & in *capite os*, *oculos*, *naſum* intus foriſque, reliquamque *faciem*, *aures*que & *pilos* in *capite*, *ſuperciliis*, *ciliis*, *barbâ*, & in jam enarratis locis, *tumores*, *ulcera*, aliaque *vitia* jam enarranda, diligenter inſpiciendo, perquirendo & examinando: ut ex illis vel ſolis, ſi ſufficiant, vel pluribus ſimul collatis, hæc *lues* judicetur, eaque ratione, ſicuti nunc in ſingulis declarabitur, primùm ab illis quæ *pathognomica* ſunt, initio facto.

Tubercula quædam in *elephanticis* plerunque occurrunt, per *faciem* atque *artus* diſſeminata, in *facie frontem* & *genas* opplentia, *horridum*que *aſpectum* præbentia, illicque hunc *morbum* primùm prodentia; & in *brachiis manuum ſummitatem cubitum*que, in *pedibus femora* potiſſimùm occupantia. Ea cùm impelluntur, loco moveri poſſunt, *dolore*que carent, & *livore* ad *rubedinem* aliquam, in *facie* præſertim tendunt, inſtar *tuberculorum* in *cancro protuberantium*, unde hanc *luem* fortè *Cancrum generalem* appellarunt. *Cancer generalis.* Ejuſmodi *puſtulæ* ſi adſint, ſive unâ pluribúsve in *ſedibus*, plures paucioréſve apparentes, *elephantiaſis* certa ſunt *indicia*, quæ niſi compareant, non facilè hanc *luem* eſſe, niſi alia plura *ſigna* concurrant, eſt affirmandum.

Sunt & alia *tubercula* hanc *luem* comitantia, quæ *ore hiante*, *linguâ depreſſa* in *palato*, & *faucibus* circa *radicem linguæ*, plura plerunque, aliàs pauciora inveniuntur, nunc *flaveſcentia*, nunc *ſublivida*, inter *ſigna elephantiaſis pathognomonica* referenda. Qualia etiam ab hiſce non admodùm diſcrepantia, in *porcis* frequenter viſuntur, *porcis*que ob id omnibus ferè antequam mactentur, *fauces* à certis quibuſdam ad id deputatis *laniis* vi diductæ inſpiciuntur, quibus deprehenſis, *leprâ infectos porcos*, quam Finne vocant, exiſtimantes, ab eorum eſu abhorent. Finne, *porcorum lepra.*

Ulcera quandoque in *elephanticis* inveniuntur & præcipuè in *pedum digitorum interſtitiis* & *plantis*, in *craſſa* illic & *dura cute*, dein & in *manibus*; item juxta *cubiti articulum* in *acutiore* illius præſertim *ſede*, aliisque *artuum* locis. Quæ *ulcera cutem veram* penetrant, & rariùs ulteriùs feruntur, ſed lata ſunt, *labiis*que *calloſis* vel *prætumidis* conſtant, *ſanguinem*que ſi lædantur, facilè reddunt, *carcinomatum* omnino inſtar; unde &, non ſolùm quia *tubercula* ipſorum, uti dictum, *cancrum* dum integer adhuc eſt, referunt, ſed & quia *ulcera* hæc eundem *exulceratum* repræſentant, eò magis *cancrum univerſalem*, *elephantiaſim* vocatam putamus. Hæc quoque *ulcera dolorem* nullum, quod peculiare his *ulceribus* accidit, etſi tangantur & nonnihil moleſtentur, inferunt, uti nec *tubercula*: unde fortè ſiniſtra hæc opinio, illos *ſenſu tactus* omni carere, nata eſt. Dein & ſerpunt hæc *ulcera*, alioque in loco rurſum erumpunt, ſanatis prioribus. Ex quibus *ulceribus* ſolis, ſi rectè cognoſcantur, de

hac *lue* certi quid pronuntiare poſſumus, ſed longè rectiùs, ſic cætera quoque, uti ferè fit, conſentiant. Qui hiſce *affecti* ſunt, ut *ſuſpicionem lepræ* declinent, ab *uſtione* ipſis eveniſſe, ſolent prætendere, cùm *ambuſtorum ulcerum cicatricibus*, illorum relicta *veſtigia*, ex parte reſpondeant.

Leproſorum autem *ulcera* & inprimis *tubercula*, ſtupeſcere & *ſenſu tactus* omni carere *experientia* ipſa docet: Sic 22. Novembris Anno 1625 cum *Cenſuræ leproſorum* ſubjiceretur *juvenis* viginti trium annorum, qui in multis *locis tuberculis* ejuſmodi refertus, aliiſque *leproſorum ulceribus* & *ſignis* notatus, & propterea *leproſus* judicatus fuerat, *ego* cum multis aliis *Medicinæ ſtudioſis* à *parente* piæ memoriæ ad *cenſuram* introductus, *acum* in *tuberculum*, in *cubiti dextri exteriore parte*, ſatis elevatum, omnibus ſpectantibus, in profundum uſque intruſi, *ægro* ipſo, cui *oculi* obtegebantur, penitùs nihil præcipiente.

In *narium interioribus Ulcera* interdum etiam inveniuntur, hiſce quoque *deteriora*, quæ *narium ſeptum*, *fungoſa*que illarum *oſſa* exedentia, ut *naſus* turpiter collabatur, efficiunt, ulteriùs quoque ad *narium* amplitudinem ſerpentia, illa loca depaſcuntur, *palatum*que aliquando perforant, *columellam* abſumunt, indeque nonnunquam in *fauces* uſque pertingunt, & ſi in *aſperam arteriam* deſcendant, *exitium* illis procreant; uti & ſi in aliis *ſedibus narium* aut *faucium*, loca illa graviùs lædant, *mortem* accerſunt.

Tumidæ inſuper aliquæ in illis *partes* redditæ, hunc *affectum* demonſtrant, inprimis *Aurium pinnæ* in ambitu, uti & *auriculæ*, quæ plus ſolito craſſeſcunt, aliàs etiam admodum intumeſcunt & lateſcunt, ut ſicuti dictum, *elephantum* hoc pacto repræſentantes, *Elephantes* vel *elephantici* dicantur. Eodem modo *Narium alæ* augentur & dilatantur, & in immenſum ſæpè excreſcunt, unde *facies*, cujus *pulchritudo* non parùm in decenti *naſi figura* conſiſtit, *turpis* admodum apparet, eoque magis, ſi *naſus*, in medio hac *alarum* utrinque protuberantiâ, *collapſus* & *depreſſus*, uti ferè fit, exiſtat, *foveam*que inſtar *valli*, inter duos illos *monticulos* efficiat, *nares*que *reſimæ* ſimul fiant. Quæ *vitia* non ſolùm dedecorant, ſed & cùm *nares* ſimul occluſæ ſint, *reſpirationi*, uti dicetur, obſunt. Intumeſcunt inſuper ipſis præter *tubercula*, *faciei*, reliquæ *partes*: Uti & tandem *palpebræ*, adeò ut *inverſæ pterygij* inſtar, *interna rubra* ipſarum *ſedes* prominens, *trucem aſpectum* præbeat: Dein & *manus* & *pedes* in ipſis veluti inflata apparent, cum reliquum *corpus* alioquin conſumatur & tabeſcat: Uti & nonnunquam illæ quoque *partes* ſimiliter marceſcunt.

Pellicula in *oculo* nata, ſi cæteris accedat *ſignis*, magnum hujus *affectionis argumentum* erit. Quæ *albo oculi* juxta *canthum* illius *majorem* ſenſim accreſcens craſſeſcensque & *carnoſa* facta, tandem ſupra *pupillam* protenſa, eandem attringens, *viſionem* lædit, vel obtegens *cæcitatem*, uti in *viſus læſione* dictum, infert.

Scabra & *aſpera leproſorum* alioquin eſt *cutis*, tum ubi *nuda* in *pedibus*, *manibus*, *facie* & *auribus* ſe offert, tum maximè in *capitis piloſa ſede* & *ſuperciliis*, unde tandem *furfures* & *ſquamulæ*, nunc *albæ*, nunc *lividæ*, nunc *ſubnigræ* decidunt, nullo vel exiguo cum *prurit*u. Finditur quoque certis interdum in *locis cutis*, præcipuè in *manibus*, *dura*que & *calloſa* fit. *Ungues* itidem finduntur turpiterque curvantur, atque *ungularum* inſtar quandoque craſſeſcunt. *Scabies* alia, ſicuti eſt *ſicca* illa & *fœda*, quam Mager vocant, vel illa quam *Pſoram* nominant, etſi, quia univerſum *corpus* contaminant, *elephantiaſi* ſaltem *caput* & *artus* inficiente, magis hac *hominem* defœdare videantur, poſteriorque illius *ſpecies*, quam *pſoram deterrimam* vocavimus, *lepra Græcis* dicta, *deploratus* quoque interdum ſit *affectus*, eoque nomine falsò ſæpè pro *elephantiaſi* ſumatur, ſicuti in *pſora* explicatum fuit, tamen cùm nondum ſit ille *morbus*, ab eo erit diſtinguendus nec *lepra* illa *Græcorum*, *lepra Arabum*, quæ *vera* eſt *elephantiaſis* dicenda, niſi alia illius *ſigna* certiora huic quoque copulentur.

Pilorum accedit inſuper in hoc malo *caſus*,

ſus, qui paſſim decidunt ac defluunt; Tum in *capite*, quòd hinc inde *areis* ductis calveſcit; Tum in *mento*, unde *barba* illis vel planè excidit, vel rareſcit; Tum in *palpebris*, quæ *ſuperciliis* & *ciliis* decedentibus *glabræ* fiunt.

Color alienus aliquid *adjumenti* ad *cognitionem* hujus *mali* afferre poteſt, qui non ampliùs in illis *vividus*, ſed ab eo declinans, *cute* plus juſto *albeſcente* ſeu *pallente*, vel *flaveſcente* aut *ſubnigricante*, *tenebricoſo colore* apparet; præſertimque *facies* in illis, uti & *oculi* rubent vel livent. Magnum quoque *indicium* habetur, ſi *Venæ ſub lingua*, quas, eam ad ſuperiores *dentes* reflectente *ægro* perſcrutantur, plus ſolito nigricare & tumere, *varicoſarum* inſtar conſpiciantur; in quibus tamen, cùm non magnam fieri mutationem toties deprehenderim, *exigui momenti* hanc *obſervationem* eſſe exiſtimo.

Functiones in hac *lue* ab initio, niſi aliud accedat, nullæ ferè læduntur, ob quam & cauſam cùm nec *dolor* eos urgeat, licèt *veſtigia* aliqua hujus *affectus* appareant, eum negligunt, donec *ſigna* illius magis conſpicua proferantur, quibus admoniti, ſeriùs huic malo obviam ire tunc primùm conantur. Quo tempore cùm *vitia* enarrata externa admodùm increſcant, & ob id *partibus* quibusdam incommodent, in *operationibus defectum* aliquem patiuntur: Præſertim in *reſpiratione*, quæ non ſolùm ob *nares occluſas*, uti dictum, illic intercepta eſt, ita ut *ore aperto ſpiritum* ducere cogantur, ſed etiam propter *ulcera* & *tubercula* in *faucibus* nata, ſicuti quoque oſtenſum, ſic depravatur, ut *vox* inde *rauca* edatur, vel ſi ampliùs noceant, adeò *impedita* & *difficilis* fiat, ut *æger* in *ſuffocationis periculo* verſetur, quâ & aliquando *vitam* finiunt, cùm aliàs cæterorum *vitiorum* causâ diu, uti accidit ſupervivere poſſint, niſi *ulcera faucium* etiam alias *læſiones* afferendo, illos enecent.

Sed & *ſenſus* aliqui in hujus *morbi* progreſſu læduntur: Veluti *viſus*, qui creſcente *pelliculâ* in *oculo*, ſicuti declaratum fuit, hebetatur, eaque ampliatâ, penitùs amittitur. *Tactus ſenſum* adeò aboleri in *elephanticis*, adeoque *cutem* ſtupere, vulgò creditur, ut *dolorem*, etſi ea graviùs impetatur & lædatur, nullum ſentiat, & proin unum ex *documentis*, quibus an *elephantici* ſint, explorare ſolent, hoc ſtatuunt, ſi re *acutâ aciculâ* vel *acu* puncti, vel *aquâ fervente* perfuſi, minimè afficiantur. Verùm hoc non ſemper, vel in omnibus locis accidere, *experientia* ipſa comprobat, cùm in certis ſolùm quibusdam *locis*, & *pedibus* præſertim *tumidis*, & jam diu longoque tempore vitiatis, *calore*que omni, qui *contactu* deprehendatur, deſtitutis, & *frigidis* ac veluti *emortuis* hoc evenire poſſit, ut illic compuncti, etiam ad profunditatem aliquam usque, ſicuti *expertus* quoque ſum, vixdum aliquid, aut nihil etiam ſentiant, nec *cruor*, ſed *aquoſus ichor*, uti in *alphis* punctis evenit, promanet. Quod fortè *occaſionem* præbuit, etſi rariùs hoc accidat, ut in omnibus *elephanticis*, idem evenire, eosque *externas injurias* minimè ſentire, crederent, niſi forte ex eo quod *ulcera* eorum & *tubercula indolentia*, uti dictum, eſſe viderent, reliquam *cutem* quoque *inſenſilem* eſſe, collegerunt.

Quod reliquas *functiones* attinet, niſi *diuturnitate morbi vires* tandem deficere incipiant, *munia* ſua nihilominus obire poſſunt, cæterasque *actiones* perficere, *cibum* appetere, eundemque concoquere & digerere, *ſanorum* inſtar, quem & proin, ſi *pauperes* ſint, mendicant. Dein nec *incitamentum venereum* in illis extinguitur, cùm *luxurioſos* eos eſſe, *exempla* multa, commiſſorum hujus causâ *facinorum*, hoc ſatis comprobent, quod etſi aliis *cauſſis* aſcribant, nos, quia ab *uxoribus* ſegregati *vitam* agere coguntur, nec eas attingere audent, hoc ipſis evenire putamus. Sed nec *procreationem liberorum* in ipſis ceſſare, inde videre licet, quòd *gravidas* ſæpè, cum relegantur, *uxores* relinquant, etſi jam diu priùs *elephanticos* eos fuiſſe, conſtet: dein & quòd ſi præter leges ſcortentur, *mulieres* aliquando impregnent; unde *elephanticos* ſimiles ſibi procreare, ſcribitur.

In

In *excretis* quoque nihil ſingulare, quod hanc *luem* demonſtrare poſſit, deprehenditur; cùm tamen ex *ſanguine* vel ſolo, *elephantiaſim* cognoſci poſſe; plerique *medici* & *chirurgi* doceant, & *vulgus* huic *ſigno* tanquam certiſſimo, plus quàm cæteris omnibus tribuat, eoque nomine ab omnibus, qui *examini* ſubjiciuntur, *ſanguinem* è *vena ſecta* detrahant, eundemque dijudicent, & ſi, uti docent, *ater* vel *lividus* aut *ſcaber* & veluti *arenoſus* ſit, ex eo *elephantiaſin* eſſe pronuntiant: Alij verò eundem percolantes, *vermiculos* aliquos in eo perquirunt, illósque hujus *luis* certum *indicium* eſſe volunt: Alij *experientiâ* quadam in *ſanguine* factâ hoc explorare nituntur; nempe ſi *ſal calens ſanguini* injectus, minimè diſſolvatur, vel *acetum* perfuſum illi non commiſceatur, *luis* hujus *ſignum* certum aſſeverant. Verùm *nos* qui *ſuperioribus triginta* & ampliùs *annis*, plurimorum hac *lue* infectorum *ſanguinem* diligentiſſimè inſpeximus, obſervavimus & tentavimus, ſanctè teſtamur, neque *nos* neque nobis adjunctos *chirurgos*, ex *ſanguine* quicquam *certi* quod *elephantiaſin* denotaret, unquam deprehendere potuiſſe, ſed vel *ſanorum ſanguini ſimilimum*, vel ſi ab eo receſſiſſet, non plus *mutatum*, *corruptum* aut *infectum*, quàm in *febre* aliqua vel *ictero*, alióve *morbo* accidere ſolet, fuiſſe. Quod & de *urina* ipſorum, cujus *inſpectioni* plurimùm *vulgus* tribuit, verè pronuntiare poſſumus: Ut & de *pulſu*, cujus *mutationem* aliquam inquirere, eſt *nodum in ſcirpo quærere.*

Venerea lues. Neapolitanus, Gallicus morbus, Lues Indica.

Lues Venerea, cùm inde plerunque hæc contrahatur, dicta, quam aliàs *morbum Neapolitanum, Gallicum,* quod in ea *loca* primùm pervenerit, vocant, rectiùs fortè *Luem Indicam*, appellaturi, utpote ex qua primùm prodierit, diverſis quoque & pluribus *vitiis* non minùs quàm *elephantiaſis*, atque aliquibus illi ſimilibus, *corpus* contaminat, & *fœdum*, *ægrum*que ac *aſpectu horrendum,* ut illa reddit. Accedit inſuper in hac *lue* aliquando etiam ſummus *dolor*, qui ſi ſolus occurrat, ad *dolores,* qui circa *oſſium regionem* verſantur, refertur, ubi & in *habitus corporis doloribus* deſcribitur. Si verò alia inſuper accedant *vitia*, uti ferè fit, raroque talis *dolor* citra unum vel plura cum eo concurrentia, in hac *lue* ſe offert, huc pertinet. Hujus autem *accidentia* eò quoque diligentiùs ſunt recenſenda, quòd & illa *lues contagioſa* ſit, ut maturè eâ cognitâ, hac *correpti*, à *ſanis* ſeparentur, quibus etiam ob id *magiſtratus* propria *noſodochia*, ſi *pauperes* ſint, quo relegentur, & ubi *cura* ipſis adhibeatur, deſtinavit. Præcipua autem *accidentia* hujus *luis*, ſunt ſequentia, quorum *unum* ſolùm interdum illius *genus privatum* conſtituit, aliàs *pluribus* ſimul concurrentibus, *compoſitum* illius exoritur *genus*.

Luis Venereæ unum genus.

Pilorum caſus in hac *lue* frequenter accidit, eamque denotat, uti *capillorum capitis*, potiſſimùm circa *tempora* & *occiput*; item *ſuperciliorum*, & in *viris barbæ pili*, qui ſi labantur, certiùs adhuc erit *ſignum*, eoque magis ſi alia quoque hujus *luis indicia* concurrant, licèt & ſi hoc tantùm eveniat, hanc *luem* oſtendere poſſint, quando alterius *affectus*, in quo quoque *pili* excidere ſolent, nulla adſunt *ſigna*, & ſi *concubitum* cum *immundis* & *ſuſpectis mulieribus* fateantur, vel hoc variis *artibus* ab ipſis extorqueatur.

Luis Venereæ alterum genus.

Maculis quandoque *cutis* ipſorum hinc inde, nunc certis in *locis*, in *facie*, *collo*, *thorace*, *ventre*, *circa pudenda* præcipuè, nunc per *univerſum corpus* conſpergitur, non tamen attollitur, quæ *pulicarum morſus* aliàs repræſentant, & rubent, aliàs *lentiginum* inſtar obſcurè flaveſcunt ſeu livent. Videmus & ſæpenumerò, continuatis *maculis* ejuſmodi lateſcentibus, amplo ſpatio *cutem* alicubi *commaculatam*, frequentiùs in *pectore* & *dorſo*, nonnunquam & *abdomine*, vel etiam aliis in *locis*, quibus preſſis *colore* alieno refugiente, *veſtigium* preſſum albicabat, quod mox ad *colorem* priſtinum redibat. Hæ *maculæ* vel *ſolæ*, ſi non aliam illarum *cauſſam*, quàm *congreſſum impurum* eſſe conſtet, *luis* hujus *initium*, vel *leviorem* illius *ſpeciem*, ſicuti & *pilorum defluxus* ſolus, conſtituunt & arguunt:

Quæ

Quæ tamen aliis inſuper *accedentibus* certiora erunt, *morbum*que *graviorem* eſſe oſtendent.

Puſtulæ elevatæ indolentes, in hac *lue* aliquando in *cute* prodeunt, *ſubrubræ* vel *ſubflavæ, rotundæ, duræ*, & *ſiccâ ſquamâ* ſeu *cruſtâ* obductæ, in *fronte*, in *aurium*, *narium*, *faucium ambitu*, ac in *capilloſa capitis ſede* potiſſimùm apparentes, nec non in *collo*, *thorace*, *mamillis*, *brachiis*, cæterisque *partibus* interdum etiam occurrentes; quæ *puſtulæ* hanc *luem* certò indicant.

Præter quas & aliæ *puſtulæ malignæ* in *interioribus locis*, ut *ore*, *faucibus*, *naribus* & *virilis membri præputio*, *mulierum*que *obſcœnis*, oboriuntur. Quæ *puſtulæ* ſi præſertim plures concurrant, *luem* hanc certò produnt, maximè ſi alia quoque illius *indicia* præceſſerint vel ſupervenerint. *In infantibus infectis* hæ in *ore* erumpentes, potiſſimùm illius *infectionis ſignum* præbent.

Ulcera ex enarratis *puſtulis* quibusdam, *perverſa* ac *ſordida* prodeunt, uti variis, ſic frequentiùs in *cutis* tenerioribus locis, ut *facie*, juxta *nares* & *labia*, & in *ambitu obſcœnorum* ac *podicis*: Et in *præputio*, *ulcus* illud perverſum, quod *Cancrum* vocant: In *pudendo mulieris*, *ulcera* illic nata; Dein & in utroque *ſexu*, *ulcera* in *faucibus*, *ore*, (cujus *ulcuſcula aphthas* vocant) *naribus*, nonnunquam & in *podice* exorta. Quorum aliqua ulteriùs *ſerpentia*, ſubjectas *partes* exedunt, atque *oſſa* ſimul interdum corrumpunt, *partibus*que graves *noxas*, illarumque *mutilationem*, vel omnimodam *amiſſionem* pariunt: Alia in *facie naſum* depopulantia, *faciem* turpem reddunt: Alia *labia depaſcentia*, quo minùs poſtea bibere poſſint, cùm ſorbere *potum* ampliùs, quod *labiis* perficitur, nequeant, in cauſa ſunt; ſicuti quendam, cui *labia* amputata fuerunt, conquerentem audivimus: Alia *columellam* abſumentia, *palatum* perforantia, *vocem raucam*, ac veluti per *nares* efflatam, *Cavam* dictam, reddunt. Quæ & *glandem* corrumpentia, ad actum *venereum* exercendum ineptos vel impotentes reddunt. Sicuti hæc in *ulceribus depaſcentibus*, & *functionum læſionibus*, ab hiſce *ulceribus* prodeuntibus, quoque expoſita ſunt. Ex quibus &, ſi plura præſertim ſimul prodeant, hanc *luem* cognoſcimus, certiùs tamen, ſi alia ſimul accedant indicia.

Luis Venereæ quartum genus.

Dolores circa *nudam* ſeu *excarnem oſſium ſedem*, plerumque in hac *lue* ſe exerunt, in *tibiis*, *omoplata*, circa *claviculas* in *ſcapulis*, in *capite* maximè circa *frontem*, & *temporibus*. Aliquando & in *ſterno*, quod tantùm in hac *lue* dolere creditur. Qui *dolores atroces* ſunt, & verſus noctem præſertim ſæviunt, *contactu*que exacerbantur, nec *anodynis* adhibitis, ut alij *dolores* miteſcunt, ſed increbreſcunt. Hi ſi absque aliis *indiciis* hac ratione ſe offerant, genus hujus *morbi*, in *habitus corporis doloribus*, quò & pertinet, deſcriptum, conſtituunt. Quòd ſi aliis quoque *accidentibus* jam enarratis jungantur, diverſum ab illo genus efficiunt, & faciliùs tunc quoque cognoſcitur.

Præter hæc & alia *accidentia*, cum jam enarratis, *luem* verè conſtituentibus & ſignificantibus, nonnunquam concurrunt, quæ ſola quidem, cùm & in aliis *affectibus* accidere poſſint, certi quid de hac *lue* indicare nequeunt, niſi poſt *coitum* cum *immundis mulieribus* evenientia magnam *ſuſpicionem* illius præbeant, quod tamen nec tunc quidem, niſi alia accedant *ſigna*, indubitanter pronuntiare poſſumus, cùm & antequam hæc *lues* ad nos perveniſſet, ex *congreſſu*, citra hanc *infectionem*, *bubones venerei*, aliaque nunc explicanda *accidentia*, aliquos corripuerint. Quæ ſi in *lue* hac eveniant, mox alia quoque illius *indicia*, ut *dolor* circa *oſſa*, *pilorum defluvium*, *maculæ puſtulæ*ve, ea comitantur. Sunt autem ejusmodi *accidentia*, quæ tum in hac *lue*, tum citra hanc in aliis *morbis* evenire poſſunt, ſequentia, quæ cùm alibi exactiùs deſcripta ſint, nec, ſi in hac *lue* prodeant, multùm ab illis differant, obiter hoc loco tantùm erunt recenſenda.

Bubo in *inguine Venereus* dictus, aliquando mox in hujus *luis* initio erumpit, &

rurſum evaneſcit, vel remanens induratur vel ſuppuratur, nec ab alio *bubone venereo* citra hanc *luem* genito, vel ſimplici differt.

Condylomata in *pudendo mulieris*, & in *podice*, tàm *viri* quàm *fœminæ*, aliàs naſcuntur: Quæ eodem modo uti cum ſi ſine hac *infectione* facta eſſent, ſe habent.

Sciſſuræ in *manibus* & *pedibus*, aliquando etiam ſuperveniunt; *Cutis*que craſſa in *manuum vola*, à ſubjecta *cute* interdum abſcedens, ſine *ſenſu doloris* abradi detrahique poteſt. Sicuti etiam ſine hac *lue*, hoc aliquando evenire, alibi deſcripſimus.

Ungues digitorum nonnunquam decidiſſe, ſimulque *pilos* defluxiſſe, obſervatum fuit.

Nodi & *tuberoſitates* in ea *luis* ſpecie, quæ *doloribus* circa *oſſium* ſedem, ſe potiſſimùm exerit, in *fronte*, nonnunquam alia *calvariæ ſede*, *tibiis*, aliiſque ubi *dolor* urget *excarnibus locis*, ſe aliquando patefaciunt, ſicuti in ea ſpecie, in *doloribus* qui circa *oſſa* verſantur, eo in libro deſcriptum fuit. Qui non admodum illis abſimiles ſunt, qui citra hanc *luem*, dictis in locis interdum oriuntur, ſicuti ibidem oſtenſum fuit.

Purulenta materia nonnunquam *maribus* præcipuè è *pene*, & aliquando *fœminis* ſponte emanat, atque *induſium* vel *linteamina*, *ſubflavo colore* commaculat & immunda reddit: Quem effluxum *virulentæ* cujusdam *materiei* ſeu *ſeminis* emanatio præceſſit, in *Gonorrhæa virulenta* dicta, quæ & cum *lue* hac interdum copulatur, aliquando extra eam accidere ſolet.

Mictio ardens ſeu *urens*, cum *conatu* magno & *urinæ ſtillicidio*, uti in aliis *affectibus*, ubi deſcribitur, ita & in hac *lue* nonnunquam offertur.

Quod reliqua attinet in *functionum* quarundam *læſionibus accidentia*, cùm non per ſe ab hoc *morbo* proveniant, ſed ex *accidenti* enarratorum vitiorum causâ, ſi ea adeò invaleſcant, ut illis quoque incommodent, cùm *generalia* tantùm ſint, in aliis quoque *diuturnis morbis* conſueta, hancque *luem* nec conſtituant, nec ab illis *ſigna* aliqua certa deſumi poſſint, ſtudio omittimus. Uti & ex *urinis* vel *ſanguine* detracto hîc aliquid prædicere, vel affirmare cùm *experientia* repugnet, ſuperfluum eſſe putamus, *religio*que nobis eſt, ejusmodi falſis *perſuaſionibus* vulgi ſiniſtram opinionem ſeu potiùs *ſtultitiam*, omnia ex *urinis* patere exiſtimantis, fovere.

Lues Stomacace. Scorbutus morbus.

Lues Stomacace: quòd *os* potiſſimùm afficiat, à *Plinio* & *Strabone* Græcè Στομακάκη & quia *crura* multis maculis perturbat Σκελοτύρβη uti volunt cognita & appellata, *Scorbutus* communiter in *Germaniæ* illis locis, ubi regnare ſolet, vocatur, à *Scorbeck* & *Schuerbuyck* linguâ vernaculâ, hoc *affectu* nominato. Quæ *lues*, cùm in *maritimis Septentrionalibus locis* primùm ſe patefecerit, ſitque *contagioſa*, non parvam ſuſpicionem mihi movet, potuiſſe & illam ex procul diſſitis *regionibus*, quas per *maria navigantes* hi *populi*, noſtro ſeculo ad extremos terræ fines usque perluſtrant, ubi fortè *familiaris* eſt, *contagio*, per *nautas* in loca hæc *mari* vicina primùm perveniſſe, uti & *lues Indica* ab *Indis* primùm in maritima, circa *Neapolim* loca, translata, toti *Europæ* innotuit, cùm præſertim hæc *lues* in quibusdam *Venereæ* non adeò ſit diſſimilis, & ad eam accedat. Nam & hæc variis *vitiis* corpus quoque inficit, atque ſimul *actionibus* quibusdam incommodat, ſicuti jam explicabitur.

Maculæ in *cruribus* horum erumpunt, exiguæ primùm, mox lateſcentes, ad *puniceum* dein *purpureum* vel *violaceum*, tandem *nigrum colorem* inclinantes, unde etiam hic *morbus* à *Belgis* Blawſchwitt nuncupatur. Aliàs verò *tibiæ* amplo ſpatio, vel etiam undique & circumcirca *livore* vel *nigrore* commaculantur: Interdum *maculæ* per reliquum *corpus* quoque diſſeminantur. Hæ *maculæ* quandoque *cute* illic abſcedente, per *ſquamas* ſecedunt, aliàs ſubitò, ante obitum ferè, evaneſcunt, rurſumque poſt *mortem* efflоreſcunt.

Tument illis *gingivæ laxæ*que fiunt, & pruriunt dolentque nonnihil, & *cruentæ* exiſtunt. *Crura* itidem illis intumeſcunt interdum, aliàs

aliàs, verò admodum attenuantur. *Tubercula* quibusdam inſuper erumpunt, *dura* in *glanduloſis corporis ſedibus*, tum *muſculorum* mediis ſpatiis, nec non alibi in *corpore*, nunc *indolentes* nunc *dolorem parientes*, ad ſimilitudinem illorum *tuberculorum*, quæ in *glandulis* potiſſimùm occurrunt, & *peculiarem* quandam veluti *luem*, à *Gallis Scrofularum* nomine expreſſam, ſuperiùs deſcriptam, conſtituunt.

Exulcerantur etiam poſtea *gingivæ* & putreſcunt, corrumpunturque, unde *fœtidus oris* prodit *anhelitus*, atque illis tandem abſumptis, *dentium radices nudæ* apparent, *dentes*que nonnunquam vacillant: uti & in *Herpete gingivarum*, quem *cancrum* illarum vocant, accidere, in *oris dolore* deſcripſimus, ubi & *Scorbuti*, quatenus hanc *ſedem* afficit, meminimus. In *tibiis ulcera* ſed rariùs naſcuntur, quæ *cacoëthe* ſunt, adeoque *putrida* & *gangrænoſa* fiunt, ut omnem ſenſum amittant.

Tenſio & *contractio* ſeu *rigiditas* in *cruribus*, maximè circa *ſuras*, quoque mox ſupervenit, cum levi *dolore* & *punctionibus* quibusdam in *plantis pedum*, quod etiam illos, quo minùs ſtare nec incedere poſſint, cohibet: aliàs & *venæ varicoſæ*, in illis apparent.

Gravedo corporis & *ſpontanea laſſitudo*, in prima *invaſione* mox ſe offert, *pulſus*que *debilis*: Mox tanta ſequitur *imbecillitas pectoris*que *anguſtia*, ut cùm *æger* ſe erigere vel movere vult, *animo* ſæpè delinquat, *pulſu* interim ſubſiſtente.

Quod reliqua attinet, *Appetentia ciborum* in aliis *proſtrata* eſt, in aliis potiùs *adaucta*: Uti & in quibuſdam *alvus fluida* in aliis *aſtricta*; *Urina rubra turbida*; *Sudor fœtidus*.

Comitatur interdum *febris lenta* hanc *luem*; aliàs illam aliqua præcedere ſolet, *acuta* vel *maligna*: quandoque *quartana* eam ſecuta eſt, & poſt eam rurſum hæc *lues*. *Graviores* quoque *affectus* interdum producit, ut *convulſiones*, *reſolutiones*, atque alios poſt ſe aliquando relinquit, in quos deſinit, ut *atrophiam*, *tabem*, *hydropem* & *dyſenteriam*, &c.

Cauſæ.

Cauſas unde *infectiones* ſeu *Lues* illæ *contagioſæ* & quæ pluribus *vitiis corpus* impetunt: nimirum antiqua illa *lues Elephantica*, *nova* item *Venerea*, vel conſueta ſaltem certis *regionibus Stomacace* appellata, aliæve ſimiles aliis locis populares prodeunt, non ad certam & manifeſtam *qualitatem* aliquam vel *humorem* ſed *venenatam* potiùs *vim* ſeu *venenum*, quod *malignitate* ſuâ, occultè & perniciosè, uti ex *effectu* patet, agit, referimus. Quod quibus *partibus corporis* potiſſimùm inſidietur, & quos *affectus* in illis producat, & à qua causâ proveniat, in ſingulis hiſce *generibus* explicabitur.

Elephanticâ lue, *membranea* ſolùm *involucra* aliqua infici, *vitia* quæ in hiſce tantùm *locis* inveniuntur, demonſtrant, inprimisque *cutem* quâ *corpus* obvolvitur, & illius præſertim certa duntaxat *loca*, aliàs etiam plura, in quibus enarrata *vitia* in *generibus* expoſita, *lues* hæc procreat, ut *tubercula* in *cute faciei, manuum* & *pedum, ulcera* in *cute pedum, plantarum digitorum*que interſtitiorum, aliorumque locorum, *cutis*que *intumeſcentiam* in *auribus* & *narium alis*, nec non *faciei* aliarumque *partium*, nonnunquam & in illis *ſedibus cutis ſcabritiem fiſſuras*que, uti & in *unguibus*, *cuti* inhærentibus, *pilorum*que *cuti* infixorum *defluvium*: Dein & in *tunica ſuccingente oris*, *faucium*, *narium*que amplitudine, idem *venenum tubercula* in *palato*, *ulcera*que in illis *ſedibus* gignit: Et in *adnata oculi tunica*, *craſſitiem*, tandemque *panniculum*. In cæteris verò *corporis partibus*, præter recenſita *involucra*, veluti *muſculis*, *oſſibus viſceribus*q; *internis* & *vaſis*, hoc *venenum* illud non efficere, nec uti vulgò opinantur, hæc in hac *lue* affici, ſatis inde liquet, quòd præterquam, quòd nulla *vitia* eouſque pertinentia in hac *lue infectis* deprehendantur, nullæ quoque aliæ *functionum læſiones*, nec in *motu voluntario*, nec *animalibus*, *vitalibus* aut *naturalibus actionibus*, niſi alius accedat *morbus*, in illis ſe offerant, nec

Sedes affecta in Elephantiaſi.

in *ſanguine* emiſſo aut *excrementis* redditis, vel *urinâ*, aliquid quòd *viſcera* hæc affecta eſſe demonſtret, appareat, ſicuti hoc in *accidentibus* hujus *luis* explicandis, in *generibus* oſtendimus.

Qualitas ſeu intemperies venenata, cauſa Elephantiaſis.

Affectus verò ſeu *morbus*, quem ejuſmodi *venenum* producit, ſimiliter *intemperies* quædam erit ſeu *qualitas venenata*, *cuti tunicis*que enarratis impreſſa, non ſolùm veram ipſarum *temperaturam* pervertens, ſed & totam *ſubſtantiam* depravans, ut *ſuccum* quo nutritur, & qui in deperditam continuò reponitur, etſi à laudato *ſanguine*, cæterisque *ſanioribus partibus nutriendis* apto, profectus ſit, poſtquam illi apponitur, ſibi aſſimilando in ſimilem *ſubſtantiam pravam*, *vitiis* ejuſmodi in ea proferendis idoneam, convertat. Eodem ferè modo, uti *qualitatem* aliam *venenatam cancrum* producere, *ſucco*que *depravato* eum augeri docuimus. Nam ut ab hac in una ſolùm *ſede tumor* ille *malignus*, ſic ab illa, plura *tubercula* aliaque *vitia* diverſis in *locis*, procreantur; unde & quòd conſimili ferè ratione & à *cauſâ* eadem *venenatâ*, diverſas tamen operationes edente, naſcantur, *elephantiaſis*, *Cancer generalis*, uti eum nominare ſolent, rectiùs quàm quòd totum *corpus* undique inficiat, appellabitur: cùm illa non totum, ſed uti dictum, *cutem* tantùm *tunicas*que aliquas ſolùm occupet.

Cauſa verò à qua hoc *venenum*, *qualitatem* hanc *noxiam* in *cute tunicis*que dictis gignens, unde *vitia* in *lue* hac producuntur, à variis ortum ducit. Aliàs enim per *contagium*, à *lue* hac *infectis parentibus* in *fœtum*, vel de *corpore* eâ *lue* infecto, in *corpus* transfertur: Aliàs verò hoc ex aliis *humoribus*, vel *cauſis* in *corporibus* ſuſcitatur.

A' *parentibus* cum *ſemine* hoc *venenum* in *fœtum* tranſiens, *Hæreditariæ elephantiaſis* in eo cauſa fit. Nam cùm *ſemen* ab univerſo *corpore* promanet, ab *infectis partibus* portio illius dimanans, labem ab illis eam accipit, quæ in *conceptu*, dùm *fœtus* ex eo formatur, in *parte* ſimili, *cute* ſcilicet & *tunicis* affectis, quam hæc *ſeminis* portio gignit, impreſſa manens, rariùs mox in natis *infantibus* ſe patefacit, ſed ſalubrioris *ſeminis* portionis viribus domita, ſopita aliquandiu manet, potentiaque tantùm inhæret, donec langueſcentibus aliis, vis hæc *noxia* prævalens, in actumque erumpens, ſe nunc citiùs, quò major eſt *noxa*, vel tardiùs, ſi minor, atque eâ *ætate* præſertim, quâ *parentes* primùm hac *lue* laborare cœperunt, manifeſtat. Sed & accidit, ut deliteſcens in *liberis* ad multam uſque *ætatem*, citiùs in *ſobole* ipſorum quàm ipſis aliquando ſe exerat, imò ut & immunes ab hac *lue filij* per totam *vitam* maneant, & in *nepotibus* ea primùm ſe prodat. Quæ, uti hoc pacto, per *contagium* à *patris* vel *matris* hac *lue infectorum ſemine*, in *filios* vel *nepotes* propagatur, ſic & in *parentibus*, ſi ſaltem diſpoſiti ſint ad hanc *luem*, *ſemina*que aliqua occulta illius, ſive aliunde acquiſita, aut in ipſis genita ſint, in ſe contineant, etſi hujus *affectus* certa *indicia* in illis minimè deprehendantur, tamen in *liberos* eorum, hæc *lues* derivari, atque in illis primùm erumpere poteſt. Sicuti à quodam *ſene*, nulla *elephantiaſis* aperta *indicia* habente, *filium illegitimum*, & *legitimos binos*, genitos fuiſſe, qui circa *adoleſcentiam*, *elephantiaſi* horrendâ correpti fuerunt, cùm tamen *tres filiæ* ab eodem procreatæ, per totam vitam *immunes* ab ea manſerint, vidimus. Quod *patris ſeminis* inquinati, ſed nondum in eo *vires* ſuas exerente, in *filiis* & in *filiabus materni purioris ſeminis* causâ accidiſſe, credibile erat. Licèt in illo ut & aliis hoc *pœnæ* loco *Deus* etiam ſine ejuſmodi medio facere ſoleat.

A' *corpore* hac *lue* infecto, per *contagium venenum* hoc in alterum transferri poſſe, non ſolùm communis & antiqua eſt *opinio*, quo & nomine à *ſanis* relegantur, ſed & hoc fidem facit, quòd *lues* hæc *exteriora*, ut *cutem* præcipuè occupans, per *contactum* illorum præcipuè *locorum*, quibus hæc *vitia* ſcatent, vel *accubitum* proximiorem, uti *concubitum*, in alterius *corporis ſuperficiem* faciliùs ſe ingerat: Vel quòd interventu *inquinatæ tunicæ ſuccingentis*, per *ſputum veneno* hoc *infectum*, eorundem *poculorum* vel *cochlearium* uſu, aut

cibo-

ciborum ab *ægris* præmorſorum eſu, primùm in alterius *fauces*, indeque in alias *ſedes*, ſe inſinuet. Qua ratione & in *lue Venerea* illius *venenum*, uti & *beſtiarum virulentarum*, per *ſputum corpora* inficere poſſe, oſtendimus. Inficiuntur autem hoc pacto eò faciliùs hi, quorum *temperamenta* invicem nonnihil participant, ut qui *ſanguine* proximi ſunt, ſicuti aliquoties nunc duos nunc tres *fratres* in iisdem *ædibus*, examine habito, *lue* hac correptos eſſe deprehendimus, vel qui alioquin ad eam ſuſcipiendam, *diſpoſitionem* aliquam idoneam habent, quam *apitudinem* qualis ſit, explicare vix poſſumus, ſed ex eo ſaltem talem eſſe, quòd è pluribus, qui iisdem *periculis* expoſiti erant, unus ſaltem vel alter inficiatur, colligere aliquo pacto poſſumus. Quin etiam ſi *animalia* quædam hac *lue* infeſtarentur, uti de quibusdam ſcribitur, fortè & ab illis per *contagium* in *hominem* derivari poſſet. Nam etſi *vitium* aliquod in illis natum, cum aliquo *elephanticorum* quandam habeat ſimilitudinem, uti *tubercula faucium* in *porcis*, quia tamen non cum illis penitùs conveniunt, nec alia inſuper quæ in homine eâ *lue* correpto reperiuntur, accedunt, *elephantiaſim* eam vel non eſſe, vel aliam ab ea quæ ſoli humano generi *pœnæ* loco, à *Deo* immiſſa videtur, *luem*que ſolis ejusdem *generis animalibus* potiùs, quàm homini *contagioſam*, aſſerere non adeò præter rationem erit: Imo quotidie obſervamus, *Sues* ejuſmodi *grandinoſos* à *pauperibus* mactatos, comedi, nec tamen ulla *Lepræ indicia*, per *contagium* in illis propterea pronaſci: Ego obſervavi, à *gravida* inordinato *appetitu* incitata, quæ avidè *grandinoſi Suis carnes* devoraverat, *filium* enixum, in cujus totius *ſpinæ dorſi* longitudine, *grandinoſæ puſtulæ*, *ſuum* ſimillimæ, copioſæ, diſperſæ, aliquandiu permanentes, tandem iterum evaneſcentes, ſine ulla alia *noxa* ſubſequente, conſpectæ fuerunt An etiam ab aliarum *beſtiarum virulentarum morſibus* vel *ictibus*, aut ſolo earum, vel alicujus alterius veneni *contactu*, aut etiam illius aſſumptione, aut *odore*, uti de *ocimo* nugantur, talis *lues* in *corpore* poſſit exurgere, licèt, varia ea de re vulgus ſpargere & credere ſoleat, certi quid affirmare nolumus, ſed *experientiæ* ſingulorum committere.

Ab humoribus cauſam hujus *luis* quoque produci, idque frequentiùs, ex eo patet, quòd multos *elephanticos* per *contagium* minimè hanc *luem* acquiſiviſſe conſtet, videamusque ſæpè eos, qui diu cum *infectis* converſantur, vel etiam per *matrimonium* commiſcentur, *ſanos* tamen permanere. Deinde cùm nulla alia *externa cauſa* adduci poſſit, unde *malum* hoc ſubortum liceat dicere, ab *interna* eam profectam eſſe, ſatis liquet. Cæterùm ne hanc in *humoribus noxam*, unde hæc *venenata qualitas partibus affectis* inducitur, *intemperiem* aliquam in illis vel *putredinem* aut *corruptionem* eſſe, uti vulgò creditur, dicere poſſumus, cùm nullos alios *morbos* neque illorum *accidentia* vel *indicia*, quæ ab ejusmodi *humorum* tranſmutatione ſuboriri ſolent, proferat, ſed *venenatam* potiùs in illis *qualitatem*, quæ ſimilem *morbum* ſeu *affectum venenatum* gignit, ſtatuimus. Qualis in *ſanguine* naſci atque conſiſtere poteſt, & *proprietate* eâ, quâ illa certis duntaxat *ſedibus* nocere ſolet, pro *venenorum natura*, *cuti tunicis*que ſolùm *noxam* hanc imprimere, nec alias *ſedes* inficere. Quod ut faciat, & ut ad *ſuperficiem corporis* hæc ipſius *vis* perveniat, non univerſam ipſius *maſſam* ſic *inquinatam* eſſe neceſſe eſt, cùm ſic exitium *ægro* pareret, ſed ſi certis duntaxat in locis, *ſanguis ſemina* ejuſmodi *venenata* in ſe contineat, ab illis noxia *vis* eouſque etiam propagari poteſt. Vel ſi ejuſmodi *naturæ adverſum venenum*, ab ea ad haſce *exteriores ſedes* propellatur, non ampliùs in *ſanguine*, etſi inde originem traxerit, *cauſa* illius cum *affectu* quem genuit, ſed illic ſolùm ubi *lues* hæc erupit, hærebit, *ſubſtantiam*que ſic *partium*, illaque rurſum *ſuccum* quo nutritur, ut oſtenſum, pervertet, *elephantiaſim*que eo modo & inducet & fovebit. Hæc autem in *ſanguine ſemina venenata*, niſi per *contagium*, uti dictum, *ſanguis* primùm, indeque poſtea *partes* inficiantur, à *corruptione* aliqua in *ſanguine* fa-

ctâ alicubi procedere poſſunt, eaque non ſimplici, aut *putredine*, ſed tantâ, in qua in ejuſmodi *venenatam qualitatem ſanguis* alicubi convertatur, ſicuti & in alia *venena* eum perverti, quæ alias *noxas* inducere ſolent, in aliis ejusmodi *affectibus* demonſtravimus. E' quibus, uti aliquos à *ſanguine menſtruo*, quem *venenatum* eſſe credunt, prodire docent, ſic & *elephantiaſim* ab eodem proficiſci, exiſtimant, non ſolùm in *muliere*, ſi *ſanguis* ille in ea ſupra *tempus expurgationis* diutiùs retineatur, ſed in *viro* per *contagium*, ſi cum *muliere menſtruatâ* congrediatur, vel ſi eo tempore *conceptus* fiat, in *fœtu* hanc *luem* enaſci. Quæ tamen omnia, ratione *menſtrui ſanguinis* non eveniunt, cum, uti alibi oſtendimus, ſuâ naturâ in *ſanis* non ſit, uti eum ſtatuunt, *vitioſus*, niſi ille, vel etiam alius, aliis de cauſis *vitium* contrahat tale, è quo *ſemina* illa *luis elephanticæ* prodeunt. Quod *vitium*, an à *cibo* ſumpto, vel *morbo* aliquo prægreſſo, alióve modo in *ſanguine venenatam* illam *vim* inducat, indagare, aut quale illud ſit *venenum* aliter quàm ex *effectu* deſcribere, aut ex *ſanguine emiſſo* judicare velle, cùm in eo abſtruſum lateat, perdifficile.

In aliis *humoribus* ſi *elephantiaſis cauſa* lateat, ut *melancholico*, ſicuti aliqui opinati ſunt, vel etiam alio, nec illa ab ipſius certâ *qualitate*, etſi *vitioſa* & *noxia* quoque, vel ex ipſorum natura in *præternaturalibus* maximè *humoribus* ſit, vel ex *corruptione* aut *putredine* talis fiat, procedet, cùm alij potiùs *morbi*, qui in *elephantiacis* minimè inveniuntur, inde prodeant, ſed & tunc ex illorum eâ *corruptione* quoque prodibit, unde *malignam* & *venenatam* inſuper *qualitatem elephantiaſi* gignendæ aptam, hi *humores* induunt, eamque eo uti de *ſanguine* dictum, modo, in *exterioris corporis partes* propellendo, eaſque inquinando, hanc *luem* producent.

A *refrigeratione* inſigni *extrinſecùs membrorum*, hanc *luem* contrahi, vulgò creditur, unde *Germanorum* proverbium; **Du erfreureſt daß du möchteſt maltzig werden**; Idque maximè, ſi in *aqua* vel *aëre frigidiſſimo* & *nivibus* diu verſati fuerint homines: Vel *corpore calente* vehementer, potiſſimùm poſt *balneum*, *frigus* ſubitò & ſummum patiantur; vel etiam in *calidis tumoribus*, ut *eryſipelate*, *membra* nimiùm refrigerent. Verùm cùm inde alia *accidentia*, & ſi *extrema* accedat *refrigeratio*, *caloris*que *nativi extinctio*, *mortificatio* potiùs ſequatur *partium*, non poſſumus hanc *cauſam* horum diverſorum *vitiorum* in hac *lue* ſtatuere.

Uti neque alios *tumores* vel *ulcera*, *exteriores* haſce *ſedes* occupantia, in hanc *luem* commutari poſſe aſſeverare, licèt in *eryſipelate* & *herpete* hoc accidere poſſe, exiſtiment multi, falſi eò quòd quando in *pſoram malignam*, quam *lepram Græci* vocant, convertuntur, hanc *elephantiaſis* quoque eſſe ſpeciem, à qua tamen, uti in illis *affectibus* demonſtratum eſt, admodùm differunt, putant. In quam ſi vel hæc vel alia *externa vitia* tranſirent, *humores* qui hæc induxerunt, *corruptione* etiam, in *venenatam* ejuſmodi *qualitatem* degenerare priùs neceſſe eſſet.

Sedes a- fecta i Venere. lue.

In *lue Venerea venenum* huic *lui* producendæ aptum, *membranea* quoque *involucra* potiſſimùm infeſtare, in illiſque non ſolùm *vitia*, ſed & quandoque *dolores* excitare, in *habitus corporis doloribus*, in *luis* huius *ſpecie unâ* explicandâ, oſtenſum fuit. Nam ut in illa, circa *perioſtia*, *dolores atroces* juxta *excarnem oſſium ſedem* in *capite, tibiis, ſterno*, excitat, *nodos*que in quibuſdam *locis*, ſic & in aliis *ſpeciebus* eodem modo, ut *elephantica lues*, *cutem* potiſſimum invadens, & *ſuccingentem os*, *fauces nares*que, *tunicam*, *pilorum* in *cute defluvium*, in eaque *maculas*, *puſtulas*, *ulcera* hincinde & circa *pudenda*, atque in *ore*, *faucibus*, *naribus*, uti in *generibus* hæc omnia diffuſè explicata ſunt, eaque plura ſimul vel pauciora, parit.

Quæ mali cauſ. Vene luis.

Affectum verò in hac *lue* ſeu *morbum*, non alium quoque eſſe, quàm *intemperiem* harum *partium* ſeu *qualitatem venenatam*, talem, quæ ejuſmodi non ſolùm *vitiis*, ut *elephanticorum venenata* illa *vis*, ſed inſuper & aliis & *dolo-*

ribus ſimul producendis *proprietates* aptas in ſe habeat, ex illis quæ in *elephantiaſis affectu* dicta, & in hac *lue* in *ſecundo libro* expoſita ſunt, ſatis patet.

Ubi & quo pacto hoc *venenum* à *venenata cauſâ*, per *contagium* ex *commiſtione maris* & *fœminæ*, vel alio *contactu*, vel etiam *ſputo* in *corpus* aliunde, vel per *vaporem* aut *humorem*, transferatur, illicque *membraneas*, uti dictum, *ſedes*, invadat, easque inficiat, *accidentia*que enarrata proferat, prolixè & exactè explicatum fuit, ut non opus ſit eadem hoc loco repetere.

In *lue Stomacace* dicta, *privatum* quoque quoddam *venenum*, *qualitatem venenatam* inducens, ſimilem *affectum* noxium parere, diverſitas quoque & *malitia vitiorum*, quæ in hoc *affectu* ſe offerunt, etiam hincinde in *cute*, ut ſunt *maculæ* in *cruribus*, *tubercula* & *ulcera*, atque in *ore gingivarum tumor*, *exulceratio*, aliæque inſuper *læſiones*, demonſtrare videntur. Quam & potiùs hujus *luis* cauſam, quàm *melancholicum humorem*, ad quem tanquam *noxium*, *gravioribus noxis* vel *læſionibus* oblatis, mox recurrere ſolent, ut causâ aliquâ manifeſtâ poſitâ, ad occultam devenire non cogantur, uti aliorum multorum ejusmodi pernicioſorum *morborum*, quorum pernicies non niſi à *veneno* eos proficiſci poſſe, ſatis demonſtrat, ſtatuere malumus, quàm ea quæ fundamento labili nituntur, proponere. Unde verò hoc *venenum* exurgat, *qualitas*que hæc in *corpus* imprimatur, & an forte, uti *lues Venerea*, quemadmodùm in *generibus* meminimus, aliunde in *Septentrionalia* loca per *contagium* primùm irrepſerit, indeque de *corpore* in *corpus* propagetur, lubet potiùs illis, qui hæc loca inhabitant, dijudicanda relinquere, quàm *venenorum cauſas*, quas invenire perdifficile, atque aliter quàm ex *effectu* dignoſcere, impoſſibile, aliquas abditas in medium proferre.

Curatio.

ELephantiaſis ſeu *elephantica lues*, etſi tantùm *involucra corporis* aliqua *cutem*que imprimis, eamque certis duntaxat in *locis*, poſſideat, tamen ægerrimè, licèt primùm illa incipiat, præcaveri, multò minùs ſi confirmata ſit, curari poterit, præſertimque ſi *hæreditaria* ſit. Necdum qui eam curarint, hactenus inventi fuerunt, quamvis ij qui *pſoram*, falsò ab *imperitis* pro *elephantiaſi* habitam, curarunt, ſe *elephantiaſim* ſanaſſe, glorientur. Quæ licèt ita ſunt, tamen non negligenda hæc *lues*, ſtatimque ab initio huic omnibus *artibus* occurrendum, & ſi penitùs impediri nequeat, ſaltem ut protrahatur, quàm diutiſſimè fieri poterit, *cura* adhibenda. Atque ubi *vitia* eruperint, hiſce delendis incumbendum, ne *ægris* ſi invaleſcant, tandem *exitium* pariant, cùm niſi id fieret diu ſæpè poſſent ſupervivere. Dein & cùm *deformitatem* ſummam hæc *vitia* creent, ut minùs ſuſpecti, diutiùs in *hominum conſortio* verſari queant, *cura* interdum *palliativa* illis quoque adhibetur: Quam *magnates* à *Medicis* ſæpè magnis promiſſis efflagitant.

Curatio elephantiaſis duplici modo inſtituitur: *Primùm generatim* toti huic *morbo* accommodata, poſtea *particulatim vitiis* tantùm illius inde natis.

Generalis curationis ſcopus in eo conſiſtit, ſi fieri poſſit, ut *cauſam* hujus *luis*, *venenum* ſcilicet illud *evacuantibus* educamus & *qualitatem venenatam* inde natam emendemus: Verùm cùm quæ *peculiari* quadam *vi* id efficiant, vel certis *evacuationibus*, ut *in lue venerea*, in hac non ſint hactenus inventa, eoque modo in *curatione* illius procedere nequeamus; *Curationis methodus* plerunque *vitiis* hiſce *pravis*, quæ naſcuntur delendis, accommodatur. Et proin *cura* non adeò abſimilis huic, quæ in *pſora perverſa*, aliisque *pravis maculis*, *puſtulis ulceribus*que *malignis* uſurpari ſolet, in *elephantiaſi* quoque inſtituitur, ſequentibus modis.

Purgationes prout *corpus humoribus ſuperfluis*, vel *excrementis* ſcatere cognoſcimus, inſtituuntur, cùm eas *cauſæ venenatæ* accommodare nequeamus, quam tamen ad *melancholicum humorem* educendum plerique dirigunt, præcipueque ea quæ illius *excretionem*

nem moliuntur, ſeligunt, permiſcendo, illius *humoris acrimoniam* ſuâ *humiditate* & *frigiditate* contemperantia, quæ cùm & aliis *acribus ſalſis* & *billioſis pertinacibus*que *humoribus* expurgandis competant, uti in cæteris *vitiis externis* inde genitis, in *ſcabie perversâ* & in *lue venereâ*, ſic & in hac *lue*, in qua & hæc plerunque congeruntur, locum habebunt. Quibus *corpora* hæc *præcautionis* loco & ne augeatur *malum*, *Veris* & *Autumni* tempore, una vice vel pluribus purgamus: Interdum & *intermediis temporibus*, ſi *impuritas corporis* illud requirat.

Perficitur autem hoc ritè: Primùm *levioribus* communia *excrementa* eluendo: Ut *injectione Clyſmatis ſtimulantis*, qualia paſſim deſcribuntur, eaque quæ *in melancholiæ veræ cura* deſcripta ſunt, hîc quoque poſſunt competere.

Vel datur eo nomine *Caſſia*, *Catholicon*, *Tryphera perſica*, vel *Saracenica*, *Diaſena* diſſoluta cum *aquis* convenientibus, vel *decocto Cicerum*, alióve, vel cum *Sero caprino*.

Vel: ℞. *Rhabarbari infuſi in aqua Endiviæ*, vel *Sero lactis* ʒ.j. vel ℈.iiij. *Syrupi roſarum ſolutivi* ℥.j.ß. *Caſſiæ* vel *Catholici* vel *Trypheræ perſicæ* ℥.ß. *aquarum Bugloſſi*, *Fumariæ q.ſ.* fiat *potio*.

Horum loco *vomitus* aliquando, cùm, ut minùs *excrementa* coacerventur, juvet, in conſuetis provocandus, tum *levioribus* ſumptis, tum etiam *fortioribus Hellebori* præſertim uſu concitatus.

Præparatio ante *purgationem humorum* præmittitur, cum *ſyrupis*, ut *Violarum* vel *Fumariæ ſimplic. Bugloſſi*, *Endiviæ*; vel etiam *Fumariæ compoſito*, *Nymphææ*, *de Cucurbitis*, diſſolutis cum *aquis Fumariæ*, *Lupulorum*, *Bugloſſi*, *Endiviæ*, *Cichorij*, *Acetoſæ*, &c. Aromatiſ. *pulvere Trionſant.* vel *Santalis*.

Vel hoc *decocto*: ℞. *Bugloſſi utriusque cum radicibus* M.ij. *rad. Graminis*, *Aſparagi*, *Liquiritiæ ana* ℥.ij. *cort. Capparum*, *Tamaricis ana* ℥.j. *herb. Endiviæ*, *Cichorij*, *Lactucæ*, *Capill. ana* M.j. *florum Cordial. Cicerum rubr. ana* P.j. *quatuor ſemin. frigid. Major.* ʒ.vj. *ſem. Aniſi* ʒ.ij. *Paſſul. mund.* ℥.ij. fiat decoctio & in ℔.ij.ß. diſſolve de *Syrupis* prædictis, *q.ſ.* vel adde *Saccharum*, aromatiſ. *Trionſantalon*: Pro 5. vel 6. vicibus.

Vel utatur *Julepo præparante* in *Melancholiæ curâ* expoſito: Qui ℞. *ſyr. Viol. Borrag.* &c. Aut eo qui ℞. *ſuccorum Bugloſſi utriusque*, *de Pomis redolentibus*: vel *decocto* quod ℞. *rad. Bugloſſ. utriusque*.

Purgamus poſt *præparationem* prægreſſam ſequentibus: ℞. *Rhabarb. infuſ. in aqua Endiviæ* ʒ.j. *Agarici trochiſc. infuſ. in ſyrup. Roſ. ſol.* ℈ ij. *confect. Hamech* vel *Diaſenæ ſol.* ʒ.iij. *ſyrupi Viol.* ℥.j.ß. diſſolv. cum *aqua Fumariæ*, *Lupulorum*.

Vel detur, *Bolus*: ℞. *Catholici* ℥.ß. *conf. Hamech* ʒ.ij. *de ſucco Roſ.* ʒ.j. cum *Saccharo*, fiat *Bolus*.

Aut hæc *potio*: ℞. *herbarum cum radicibus Bugloſſi alterutrius*, vel *Cichorij* aut *Endiviæ*, *foliorum Fumariæ*, *ſummitat. Lupuli ana* M.ß. *ſeminum Endiviæ*, *Portulacæ*, *Melonum*, *Citri ana* ʒ.ß. *Aniſi* ʒ.j. *florum Cordial.* P.j. *Paſſul. mund.* ℥.j. *Prunorum numero* v. *pulp. Tamarind.* ℥.ß. *radic. Liquir. Polypod. ana* ℥.j. *foliorum Sennæ mund.* ℥.vj. *Epithymi* ʒ.ij. *adde Sacchari*, *q.ſ.* fiat *potio*. Poſſunt infundi *Myrobalani* vel *Rhab.* vel *electuaria* in ea diſſolvi.

Horum loco dari poſſunt *purgantia* in *Melancholiæ cura* deſcripta, ut *Potio* quæ ℞. *Catholici* ℥.j. &c. Vel quæ ℞. *Sennæ*, *Polypodij*, &c. vel *Pilulæ* ibidem propoſitæ.

Præparamus & purgamus interdum ſimul hoc *Apozemate*: ℞. *radic. Graminis*, *Aſparagi*, *Ruſci*, *cortic. Capparum*, *Fraxini*, *Tamaricis ana* ℥.ij. temperentur in *Vino acidulo*, vel addito *pauco Aceto*, *radic. Liquiritiæ* ℥.iij. *rad. Enulæ* ℥.j. *herbarum cum radicibus Bugloſſi utriusque*, *Cichorij*, *Acetoſæ*, *Lapathij ana* M.j. *herbarum Fumariæ*, *Lupuli*, *Mercurialis*, *Scabioſæ*, *Capillarium ana* M.ij. *herb. Endiviæ*, *Dentis leonis* ſeu *Roſtri porcini*, *Lactucæ*, *Hepaticæ*, *Lenticulæ aquat. ana* M.j. *Betonicæ*, *Thymi*, *ſummit. Roſmar. Chamæpit. Chamædr. ana* M.ß. *florum Cordialium*, *Geniſtæ*, *Tamaricis*, *Nenuphar. ana* P.j. *ſemin. quatuor frigid. Majorum* ℥.j. *quatuor ſeminum frigid. Minorum* ℥.ß. *ſem. Acetoſæ* ʒ.ij. *ſem. Aniſi* ʒ.iij. *ſem. Fœniculi* ʒ.ij.

li ʒ.ij. *Cicerum rubr.* p.j. *Paſſularum enucleat.* ℥.ij.ß. *Prunorum numero* x. *Jujub. Sebeſten ana par.* v. *Tamarind.* ℥.j. *Polypodij quern.* ℥.iiij. *Sennæ* ℥.iij. *ſeminis Carthami conquaſſ.* ℥.j.ß. *Epithymi* ʒ.vj. coquantur omnia in *Aqua* cum *radicibus* earumque *infuſione* ut dictum, addendo *Sacchari q. ſ.* aromatiſ. *Santalo citrino*, *Cinamom.* vel *pulvere Trionſantalon*, vel *Diamarg. frigid.* Pro 5. vel 6. vicibus.

Per vices *purgationes* inſtituuntur, aliàs continuando per aliquot dies, alternis, ternis, quaternisve ſemel, vel bis uſurpando, prout *corpus excrementis* redundare videmus.

Syrupi in hanc rem parantur, qui ad uſum diutiùs conſervari poſſunt; Componiturque ex *apozemate* prædicto *purgante* & *præparante* convenienter talis. Recipiendo *radices*, *herbas*, *flores*, *fructus*, *ſemina* uti illic demonſtratum, atque addendo *Tamarind.* ℥.ij. *Polypodij* ℥.vj. *foliorum Sennæ quart.* j.ß. *ſeminis Carthami conquaſſ.* ℥.iij. *Epithymi* ℥.j. *Hellebori nigri* ℥.ß. factaque decoctione in *ſ.q.* colaturæ, infundendo *Myrobal. citrin. indarum confricat. oleo Amygdal. dulc. ana* ʒ.iij. *Rhabarbari* ℥.ß. *Spicæ* ʒ.ß. *Cinamomi* ʒ.j. *Agarici trochiſcati* ʒ.v. factaque expreſſione, miſcendo *ſyrupi Roſarum ſolutivi* ℥.iiij. *Sacchari* ℔.ß. & decoquendo ad conſiſtentiam *ſyrupi*: Cujus decens quantitas per ſe, vel cum *jure Cicerum*, aut *ſero Lactis*, vel *decocto Mercurialis* exhibeatur, vel cum *aquis* convenientibus.

Ex *ſuccis* ſic fiet: ℞. *rad. Polypod. Liquiritiæ ana* ℥.iij. *foliorum Sennæ* ℥.iiij. *ſeminis Carthami conquaſſ.* ℥.ij.ß. *Epithymi* ʒ.vj. *Tamarind.* ℥.ij. *Paſſul.* ℥.j. *ſemin. Aniſi* ʒ.ij. fiat decoctio in *ſero Caprino* & in colaturæ ℔.ij. adde *ſuccorum Fumariæ*, *Lupulorum*, *Bugloſſi alterius*, *Scabioſæ*, *Lapathij ana* ℥.iij. Iterum decoquantur & deſpumentur, addendo *Sacchari* ℔.ß. coquatur ad conſiſtentiam, aromatiſetur *Santalis*, *Cinamomo* ad uſum. Si *ſuccus Mercurialis* addatur, erit efficacior.

Hellebori dilutum ſeu *decoctum*, ut ipſius *acrimonia* minuatur, aliqui ſic parant. Fit *decoctum* in *Aqua*, *ex Endivia*, *Cichorio*, *Bugloſſo*, *utroque*, atque in ℔.vj. colaturæ infunditur *Hellebori nigri radic.* inciſorum ℥.j.ß. & poſt *macerationem* aliquam decoquitur ad conſumpt. duarum partium: Et de tertia dantur ℥.iiij. cum *ſyrupi Viol.* ℥.ß. continuando per aliquot *vices*.

Epithymi pulverem ad ʒ.ij. cum *ſero Caprino* per menſis ſpatium & ultra propinant. Operabitur meliùs ſi *pulveris* & *Epithymi*, & *Sennæ ana* ʒ.j. *Tartari* ʒ.ß. *Sacchari candi* ʒ.j. cum *Sero* detur, aliquandiuque continuetur, quibus & alia ut *Turbith* addi poſſunt, & quæ grata ſunt, *pauca aromata*. Quæ rectiùs quàm *pulvis Diaſenæ*, quem aliàs commendant, propinantur.

Electuarium gratum laxans: ℞. *pulpæ Caſſiæ fiſtularis* ℥.ij.ß. *pulpæ Tamarindorum* ℥.j.ß. *pulpæ Paſſul. majorum* & *Prunorum dulc. rob. de Pomis redolentibus ana* ℥.j. *ſyrupi Violac.* & *Roſ. ſolutivi ana* ℥.j.ß. *Diagrydij* ʒ.ij. ſubtiliſſimè triti cum *Sacchari candi* ℥.ß. *Turbith* ʒ.iij. *pulv. rad. Liquirit.* & *Cinamomi ana* ʒ.j.ß. miſce in formam *electuarij*: Capiat ʒ.ij. experiundi primùm gratiâ, poſtea plus minúsve prout operatio ſucceſſerit.

Medicamentoſum ſaporem magis habebit, ſi omiſſo *Diagrydio* & *Turpeto*, hiſce *pulpis Catholicon. Trypheram*, *ſyrupum Roſarum ſolut.* cum *infuſ. Rhabarbari* addas; Item *pulv. Rhabarbari*, *Sennæ*. Vel fortiora *ſolutiva elect.* ut *de ſucco Roſarum*, *Hamech*, *Diaſenam*, *de Citro* ſimiliaque.

Conveniunt & in eosdem uſus ejusmodi per vices uſurpatæ *purgationes*, in *Melancholiæ cura* expoſitæ: Ut *Apozema* vel *ſyrupus* ex *ſuccis* parata: Vel *Vinum* aut *electuarium*: *Pulvis* item.

Uti & alia aliqua, quæ in *cura Scabiei perverſæ* fuerunt declarata: Ut *Serum lactis* cum permiſtione aliorum: *Syrupi* item *uſuales*, *decoctaque purgantia*: Ex *ſuccis* paratus *ſyrupus*; dein & *Vina purgantia*: Inprimisque *Infuſum* vel *decoctum Hellebori*, *potiones*que aliæ, *electuaria* & *pilulæ*, quorum illic meminimus.

Multa quoque in *lue Venerea* expoſita *pur-*

gantiæ, maximè quæ in *acrium humorum redundantiâ* illic competere diximus, hîc quoque uſurpari poterunt.

Finitâ *purgatione viſceribus robur* additur, exhibitione *conſervarum Roſarum*, *Bugloſſi utriusque*, *Cichorij*, *Violarum*, *Capill. Nenuph.* Vel *tabul. Diarrhodon*, *Trionſantalon*, *Diamargaritonis*: Vel *Theriacæ*, cum *conſerva Bugloſſi* ſimilibúsve.

Sanguinis detractio per *venam ſectam*, *Veris* & *Autumni* temporibus, cùm *generales purgationes* fiunt, ante horum uſum inſtitui ſolet, ad *generalem* totius *corporis evacuationem* faciendam, cùm alioquin per eam *ſemina* hujus *luis*, quibus *ſanguis* in *venis*, uti oſtendimus infectus non eſt, tolli nequeant, atque eo nomine minimè inſtitui debeat. Fitque hæc in *brachio*, atque in *plethoricis* mox quoque ſequentibus diebus in *manu* vel *pede*: Vulgò ſi ſæpiùs *phlebotomiâ* utantur, hac malum præcaveri poſſe creditur: Cùm tamen per eam *corpore* exhauſto, *lues* citiùs & ampliùs invaleſcat. Temerè quoque ut vulgatæ opinioni ſatisfiat, *ſanguis*, ut ex eo *lues* hæc cognoſcatur, dum *examini* ſiſtuntur, emittitur & cenſetur.

Scarificationem ſingulis *menſibus* repetitam, in *ſcapulis*, *tibiis*, adhibitis inſuper *cucurbitulis*, convenire admodùm credunt; vel etiam *Sanguiſugas* illic adhibitas.

Menſes movere, ſi *tardi* vel omnino *ſubpreſſi* ſint, valdè utile; *venâ Malleoli ſectâ*, aliisve illud præſtantibus.

Hæmorrhoides provocare inprimis quoque conveniens, applicitis in *podice ſanguiſugis*, aliisve admotis.

Uſtio per *Cauteria actualia* & *potentialia*, ſi fortè *extremum* hoc *remedium* aliquid efficere poſſet, aliquando tentatur, non ſolùm in *brachiis* aut *tibiis*, uti magis conſuetum, ſed & in *capitis ſuperficie* quandoque facta.

Caſtratio in *virili ſexu* à *veteribus* in *deſperatis* interdum inſtituebatur: idque fortè quòd per eam totius *corporis temperamento* immutato, in iis ſic *effœminatis* redditis, atque aliam planè conſtitutionem adeptis, *morbum* hunc faciliùs ceſſurum, crederent. Quo *remedij* genere eo minori cum difficultate ſunt uſi, quòd *elephanticis* alioquin ne alios inficiant, *congreſſus* interdictus ſit, & illis ſublatâ *virilitas* nullum afferat in ea *functione* ipſis non neceſſariâ, incommodum, utque etiam eo nomine à *coitu* arcerentur, quàm ut ſic curarentur.

Alteramus ipſorum *corpora*, ut ſi fieri poſſit, in meliorem ſtatum ducantur: Verùm cùm *intemperies* non manifeſta, ratione hujus *luis* ſe patefaciat, non quæ certâ *qualitate* contraria illi reſiſtant, poſſunt illi opponi: ſed uſurpantur plerunque quæ *acrium humorum proventum* impediunt, eosque contemperent. Dein & cùm obſervetur in ejusmodi *corporibus ſiccitas*, *ariditas*que & *conſumptio* quædam; quæ humectando reficiendoque *corpora* ejusmodi, reſtaurent reficiantque, plerunque ipſis præſcribuntur. Inter quæ multa ex illis quæ in *hectica* competere diximus, hîc quoque poſſunt convenire: uti & ſequentia.

In *Aëre puro*, non valdè ferveſcente, ſed *temperatiore* verſentur, ſintque procul ab illis qui hac *lue infecti* ſunt, ſemoti.

Cibus euchymus ex *carne juniorum animalium*, *juſculis*, *ovis*, *lacticiniis*, *oleribus*, *fructibus*que *humectantibus* & *temperatis*: Ut in *hecticis* & *conſumptis* convenit.

Ranarum uti & *Aſtacorum fluviatilium* & *Teſtudinum aquaticarum* & *nemoralium carnes* comeſtæ, uti in *hecticis* ſic & hîc probantur.

Potus ſit *Aqua* vel *Vinum* non nimiùm potens vel *dilutum*: Interdum & *lac caprinum* bibant, aliaque *decocta* in *hectica* expoſita.

Medicamenta varia quæ refrigerant & humectant ſeu temperata ſunt, atque *acres humores* contemperant, hinc inde in aliis *vitiis externis* deſcripta, hîc quoque poſſunt competere. Uti & illa quæ in *febre hectica* deſcribuntur: *Julepi*, *Syrupi*, *Aquæ*, *Confectiones*, *Condituræ*.

Inter reliqua hoc *electuarium* maxime illis conveniet: quod ℞. *conſ. florum Bugloſſi*

gloſſi utriusque ℥.j.ß. *florum Cichorij*, *Violarum*, *Nymphææ* & *Roſarum ana* ℥.j. *capill. Vener. Roſmar. ana* ℥.ß. *radic. Bugloſſi*, *condit.* ℥.j. *ſpecierum Trionſantalon* vel *Diarrhodon*, *Diamarg. frigid. ana* ʒ.ß. *trochiſcorum de Camphora* ʒ.j. cum *ſyrupo de Pomis redolentibus* miſce.

Superbibat *aquas Fumariæ*, *Lupul. Bugloſſi utriusque*, *Endiviæ*, &c.

Alia multa quæ *hepati* conveniunt & *lieni*, quorum vitio *ſanguinem* immundum genitum *lui* huic occaſionem præbere putant, propinant, & *foris* ſimul hiſce *viſceribus* applicant, paſſim in *morbis* ipſorum ab *intemperie calida* & *obſtructione* progreſſis deſcripta. Quæ tamen niſi hæc *viſcera* manifeſtè ſic affecta cognoſcamus, inutiliter plerunque uſurpantur.

Antidota quædam quæ peculiari vi *elephantiaſi* contraria eſſe creduntur, præ cæteris commendantur, ſuntque ſequentia.

Viperarum carnem quocunque modo aſſumptam, inprimis *elephantiaſi* reſiſtere, plerique ſtatuùnt. Alij etiam aliorum *ſerpentum* cujuſcunque generis, etiam *cæcorum* vocatorum *Germanis* Blindenſchleich, uſu, *cutem* cum *vitiis* illi adnatis abſcedere poſſe, ex eo colligunt, quòd cùm ejuſmodi *ſerpentes exuvium* quotannis exuant, hoc ab innata illorum *carni vi* procedere, & proin etiam in *homine* idem operari poſſe, exiſtiment.

Exhibetur autem hæc *caro* ipſis, præparata variis modis: Aliàs *cocta* in *jure* aliquo convenienti cum *ſale*, uti *anguillarum caro*, *pelle* etiam, uti in illis, priùs detractâ, aut alioquin per *coctionem* derasâ, *capite*que & *caudâ* amputatis, & exenteratis *viſceribus*: ſic enim, cùm ſe *anguillas* comedere, illis perſuadeatur, minùs à *cibo* hoc abhorrebunt. Licèt & aliter ſic *coctam* & dein *inciſam*, alióve modo *conditam*, ut minùs eam agnoſcant, *præparatione* poſſimus efficere. Cujus uſu *cutem ſquamarum* inſtar certis in locis vitiatis abſcedere, aliqui prodiderunt.

Sufficit & *jus* interdum, in quo *caro* hæc coxerit, ut illud ſorbeant, vel unà cum *carne* comedant. In quo præter *ſal*, *ſemen Aniſi*, *Anethum* decoqui poſſunt; alij etiam *Mentham* addunt vel *Porrum*.

Syrupus ex *Jure* prædicto *ſerpentum*, addito *Saccharo*, *Cinamomo* aliquando coquitur, ut ad uſum diutiùs aſſervari poſſit: Eaque formâ ſæpiùs exhibetur.

Alij, ſi *Gallinæ carne ſerpentum* tamdiu donec *pennæ* illis decidant, ſaginentur, & poſtea coctæ comedantur, idem præſtare docent.

Sunt qui & *Vinum* in quo *Vipera* extincta fuerit, propinatum præbent.

Exiccata quoque *caro viperarum*, ut diu ad uſum ſervari, & cùm non paſſim *viperæ* inveniantur, etiam aliò transmitti queat, in *trochiſcos* redigitur. Ad quos parandos ſumitur *caro* ipſarum tantùm, abjectis uti dictum etiam *extremitatibus* & *viſceribus*, atque cum *Anetho* & *Sale* in *aqua* coquitur, poſtea tunditur, & cum *panis triticei micis quarta parte* in *paſtam* cum *jure* ſubigitur, indeque in *paſtillos* formatur atque exiccatur: Talesque *paſtilli*, *trochiſci de Therio*, quo nomine *viperas Græci* appellant, vel *de Viperis* nominantur. Licèt & à *ſerpentibus* aliis eodem modo paratos, æquè efficaces eſſe aliqui judicent.

Hi autem *trochiſci* rariùs per ſe, ſed cum *conſervis* permiſti uſurpantur. Quales in *electuario* ſupradicto deſcriptæ fuerunt. Cui & ſi *trochiſcorum* horum ʒ.j. vel plus addatur, efficacius reddetur. Dein & cum hi *trochiſci Theriacam* ſubeant, eam propter ipſos, vel quia aliàs *venenis* reſiſtit, huic *veneno* adverſatur, *Elephanticis* quoque exhibent.

Aſtacorum fluviatilium, *cancrorum* vulgò dictorum *carnem*, eâdem *vi* quâ & *ſerpentum* operari, ex eo quòd ut illi *exuvium*, ſic & *cancri teſtam* qnotannis mutent, colligunt, nec ſolùm *vi reficiente*, quâ & prodeſſe diximus, ſed & hac potiſſimùm operari, putant.

Herinacei terreſtris carnem exiccatam ſeu aſſam in *cibis* quoque exhibet *Dioſcorides*

& *Salamandram* aliis *medicamentis* miſcet; Quæ ſi quid in hac *lue* poſſunt, *proprietate* quadam illud moliuntur.

Sanguinem humanum à recenter jugulato bibitum, profuiſſe, *hiſtoriæ* aliquæ, ſi non potiùs *fabulæ* ſint, teſtantur: *Aquam* inde *deſtillatam* ſimiliter probant.

Cornu cervi & *Eboris raſuram*, *elephantiaſi*, ut & aliis *venenis* reſiſtere aliqui docent. Imprimisque *magnatibus*, *Unicornu*, ut pretium augeatur, commendant, magnique faciunt.

Smaragdi pulvis exhibitus ab aliquibus magni fit.

Lepræ perfectam *curam Chymici* pollicentur, per legitimum uſum *Auri potabilis*, *Tincturæ Antimonij exaltatæ*, *Tincturæ veræ* & *genuinæ Coraliorum*, adhibitis *ſpecificis purgantibus*, inter quæ extolluut, *Arcanum Coraliorum*, *Mercurium dulcem*, *pilulas Antimoniales per ſeceſſum* tantum purgantes: *Clariſſimus D. Hartmannus Viridelli*, & *Eſſentiæ Sulphuris Vitrioli dulciſſimæ* uſum, in *cura Lepræ* in ſua *praxi chymiatrica* docet & commendat.

Externa remedia, quibus in *generali elephantiaſi* utimur, ſunt *Balnea*, ſi fortè illorum continuo uſu, *vis* illa *venenata* & *maligna cuti membranis*que impreſſa, auferri atque extirpari poſſet, & ſic hæc *lues* maturè præcaveri, aut etiam ſi jam invaluerit, curari: Vel ſaltem per hæc, in delendis *tuberculis*, *ulceribus* & *cutis ſcabritie*, aliquouſque hæc *deformitas* palliari. Suntque ejuſmodi *balnea* vel *naturalia* vel *artificialia*.

Naturalia balnea ſunt *Aquarum dulcium* calefactarum, quæ certis temporibus *corpore* priùs & poſtea quoque bene purgato, frequenter uſurpata, *Veris* & *autumni* temporibus, ante & poſt prandium, in iis ſedendo, perſeverando in uſu horum per tot dies, donec *cutis* effloreſcat, rurſumque ſanetur, de hac *cauſa maligna* in *ſuperficie cutis* latente, multùm demere poſſunt.

Thermæ naturâ calidæ validiùs id præſtant; *Sulphureæ* præſertim, quales ſunt in *Helvetia* noſtra, in *Argovia Badenſes*, in *Valeſiæ Brigenſes*, aliæve aliis in locis, quæ uti *ſcabiem* cujuſcunque generis, *vi ſingulari*, uti in ea dictum, ſanant, ſic & in *lue* hac eadem vel *malignam* illius *vim* abſumere, vel tantùm *vitia* inde nata, ſi non penitùs, ſaltem ex parte delere poſſunt; ſi diu illis, uti alias fieri ſolet, utantur. Eoque nomine ad has *thermas* non ſolum, cùm de hac *lue* conſtat, ſe ut *malum* celare aliquandiu poſſint conferunt, ſed & cùm de ea adhuc dubij ſumus, poſt *examen* eò, an fortè aliqua inde ſequutura eſſet mutatio, illos ablegamus.

Artificialia balnea humida in quibus ſedeant, illisque uti de *naturalibus* dictum, diu utantur, ex *aqua* fiunt, in qua varia, quæ *cutem* rarefaciendo & detergendo *pravos ſuccos* abſumant, decoquuntur. Qualia ſunt ex *radicibus* cum *foliis*, *Althæa*, *Lapathum*, *Ebulus*, *Enula*: *radices* item *Ari*, *Serpentariæ*, *Cucumer. agr. Bryoniæ*, *Cyclaminis*, *Iridis*, *Raphani*, *Hellebori utriuſque*, *Liliorum*; Item *herbæ* unâ cum *radicibus*, *Malva*, *Bugloſſum utrumque*, *Cichorium*, *Endivia*, *Sonchus*, *Beta*; Item *Abſinthium*, *folia* item *Sennæ*, *Fumariæ*, *Lupuli*, *Scabioſæ*, *Saponariæ*, *Parietariæ*, *Violariæ*, *Hepaticæ*, *Lenticulæ aquaticæ*, *Senecionis*, *Acetoſæ*, *Agrimoniæ*, *Artemiſiæ*, *Plantag. Polytrichi*, *Hederæ utriuſque*, *Chelidonij utriuſque*, *Nymphææ*, *Tamaricis*; *Flores Chamomill. Meliloti*, *Sambuci*. Dein & *Fabæ* aliáve *legumina*. *Furfur macrum*; *Semina Lini*, *Fœnigræci*, & *Cucurbitacei generis*.

Hiſce plerunque *Sulphur*, *Alumen* vel *Sal* addunt, maximè ubi jam aliquoties *leviori decocto* uſi fuerint.

Adduntur & alia, fortè *artuum* causâ, *Primula veris*, *Chamæpitys*. Item *odoratæ plantæ*, ut *Calamintha*, *Roſmarinus*, *Lavendula*; Sunt qui & *quinque Aperitivas radices* addant.

In *ſcabie perverſa* expoſita *balnea humida*, non multùm ab hiſce differentia, hîc quoque locum habere poſſunt: Inprimisque efficax illud quod *Gypſum* cum aliis recipit. Uti & *decocta* quædam, quibus *maculas vitioſas* ablui debere, in illa oſtendimus, pro *balneo* hîc uſurpari poterunt.

In

In *ſanguine humano* ſi ſedeant, eoque *balnei* vice utantur, profuiſſe quibuſdam, *hiſtoriæ* aliquæ teſtantur.

Sicca balnea in *aëre calefacto*, cum nimiùm *corpus* accendant, & violenter ad *ſuperficiem corporis*, *humores* propellant, non ita probantur. Poſſumus tamen & illis, ex *ſuffitu decoctionis balnei humidi*, leviter calefactis & tepefactis, aliquando *corpus*, antequam *balneum humidum* intretur, ut hoc meliùs operetur, ſic diſponere.

Illitiones variæ quoque *extrinſecùs* pro *generali* etiam *cura* hujus *luis* fiunt, in *corpore* hinc inde, ubi præſertim *cutis puſtuloſa*, *ulceroſa* & *ſcabra tumida*que occurrit, ad *vitia* hæc tollenda, & ſi fieri poſſet, *malignam* illam impreſſam *qualitatem* aliquo pacto auferendam. Fiuntque ex illis quæ *vi exiccante detergente*que illud agant, additis inſuper iis, quæ *proprietate* quadam id efficere poſſe exiſtimantur, qualia à *ſerpentum* genere deſumpta exiſtunt; Sic *axungiam* illorum inunctam, idem quod *carnem* ipſorum aſſumptam, præſtare poſſe, putant, nimirum ut *cutis* inde cum *vitiis* illi adnatis abſcedat. Uti & *oleum* in quo *caro ſerpentum* coxerit, vel *ſerpens vivus* ſuffocatus fuerit: *Carnem* ipſam *coctam* aliqui *inunctionibus* quoque miſcent.

Ex prædictis itaque tale fiat *Unguentum*: ℞. *radic. Serpentar. utriuſque*, *Aſphodeli* vel *Liliorum*, *Enulæ campanæ*, *Betæ*, *Croci ſativi ana* ℔.j. piſtentur optimè *Oleo roſaceo omphacino*, adde *unguenti Citrini* ℔.ß. *axungiæ Serpentis* ℥.iij. *Terebinthin.* ℥.ß. *olei de Frumento* vel *Vitellis ovorum* ℥.j.ß. *olei de Tartaro* ℥.ij. *Sulphuris vivi*, *Nitri ana* ʒ.iij. *Lithargyrij* vel *Ceruſſæ* ℥.ß. *Boracis uſtæ* ʒ.vj. *Tutiæ præparat. Sarcocoll. nutrit. Thuris ana* ʒ.ij. *mucilagin. ſem. Lini* ʒ.ij. *ſucci Lapathij*, *Fumariæ*, *Limonum*, *ana* ℥iij agitentur invicem in formam *nutriti*: Ungantur *partes ſcabræ ulceroſæ* & *puſtuloſæ*.

Vel fiat tale: ℞. *ſuccum Limonum* vel *Arant.* vel *Citri*, *Lapathij*, *Fumariæ*, *Scabioſæ*, *Enulæ camp. ad* ℔.j. *Aceti* ℥.ij. *Aquæ vitæ* ℥.j. *olei Roſac. omphac. Myrtillorum* vel *Maſtichini ana quart.* j.ß. coquantur ad *ſuccorum* conſumpt. addendo *olei Vitellorum ovorum* ℥.ij. *de Tartaro* ℥.j.ß. *Saponis Gallici* ℥.ij. *axungiæ Serpentis* ℥.iiij. *Pomatæ* ℥.ij. *Fellis tauri* vel *hirci* ℥.ß. *mucilagin. ſem. Pſyllij*, vel *Lini* ℥.ij. *Mellis* ℥.j.ß. *radic. Ari* vel *Serpent. Cucumer. agreſt. Cyclaminis*, *Ireos ana* ʒ.iij. *Hellebori utriuſque* ʒ.ij. *ſeminis Stapi. agr. Raphani ana* ʒ.j. *Boracis* & *Tartari uſti ana* ℥.ß. *Sulphuris vivi* ʒ.iij. *Oſſis ſepiæ* ʒ.ij. *Cochlearum terreſtr. cineris* ʒ.j. *Camphoræ* ʒ.j.ß. *Lithargyr. Tutiæ* & *Ceruſſæ ana* ʒ.j.ß. Agitentur diligenter & fiat *Linimentum*: Pro *partibus affectis* in *corpore*.

Hiſce & alia addi poſſunt, veluti *oleum de Frumento*, *de ſemine Raphani*, *oleum* in quo coxerit *Serpens*, *ſuccus Cyclaminis*: Item *Nitrum*.

Poſſet & *argentum vivum* hiſce *unguentis* addi, quod licèt *venenatam* illam *vim* in *elephantiaſi*, uti in *lue venerea*, minimè extirpet, & proin non eam uti illam ſanet, tamen quia *vitia* hæc *externa* in *cute* in utriſque admodum emendare ſolet, ob eam cauſam illis quandoque miſceri poterit, non tamen eâ *quantitate* aut eâ ratione, præſertim ſi *generaliores* fiant *inunctiones*, quâ ad *luis Venereæ curationem*, uſurpatur, ne *expuitionem* moveat, cùm per eam aut alia *vi*, quâ *luis venereæ venenum* expellit, non poſſit hoc in *elephantiaſi* præſtare, ſed ſaltem ad *vitiorum* ablationem opitulari, & proin in *particularibus*, quæ tantùm ut *puſtulis* adhibentur *remediis*, rectiùs uſurpatur. Quòd ſi tamen *generalibus* etiam *inunctionibus* permiſcere velimus, poterimus prioribus *unguentis* primo præſertim, *Argenti vivi* ℥.j. addere.

Vel tale cum eo *linimentum* parare: ℞. *unguenti Citrini quartarium* j. *olei Ovorum* ℥.j. *olei de Tartaro* ℥.ß. *Argenti vivi* diſſoluti cum *pauca Terebinthin.* & *unguento* prædicto ℥.ß. *ſucci Limonum* vel *Arantiorum* ℥.ij.ß. *Boracis* ʒ.ij. *radic. Serpentariæ* vel *Ari*, *Lapathij* & *Aſphodeli* vel *Liliorum* parùm toſtorum & contuſ. & cum prædictis miſtorum ana ℥.ij. miſce.

Si prædictis *Linimentis* & *Unguentis* *The-*

riaca Andromachi & *Oleum Juniperi* admiſceantur, valdè augebitur ipſorum virtus & operatio.

Particulares applicationes, *vitiis* tantùm adhibentur, à *lue* hac prodire ſolitis, ut licèt *lues* hæc ſanari nequeat, ſaltem *vitia* hæc minùs deforment aut noceant. Uſurpanturque tum in *vitiis externis*, ſi fortè ea delere vel aliquo pacto imminuere aut obliterare, ut minùs appareant, poſſent, ut *Puſtulis*, *Ulceribus*; Aut ea corrigere, ut *Pilorum defluvium*: Maximè verò in *internis vitiis*, ne illâ *graviores noxas* inducant, illis quamdiu fieri poteſt, ea avertere ſtudemus: Ut in *Puſtulis* & *Ulceribus internis*, in *Dyſpnœa*, atque *oculorum Pelliculâ*.

In *puſtulis externis*, *tuberculis*, aliiſque *tuberoſitatibus cutis*, tum in *facie* ubi magis patent, tum aliis in locis, applicantur *remedia*: Fiuntque ex illis quæ *exiccando detergendoque* potiſſimùm illud agant, vel *vi* potentiore & *causticâ*. Quâ ratione & *cutis nigredinem* in *coſmeticis*, & *maculas* & *puſtulas rubras* aliáſve *pravas*, ut *vitiligines* ſimilesque deleri, in ejusmodi *vitiis* oſtendimus. Quæ *remedia externa* illic expoſita, tàm *leviora* quam *fortia*, uti & interdum *cauſtica* illic enarrata, cum *puſtulæ* delendæ ſunt, hîc quoque locum in ejusmodi *vitiis* tollendis habere poſſunt: Quæ variis modis & formis applicantur.

Ex illîs quæ nondum erodunt, *aquæ deſtillatæ* ad faciem plerunque uſurpantur. Qualis hæc eſt: ℞. *Sulphuris* ℥.vj. *Tartari calcinati* ℥.ij. *Salis nitri*, *Vitri cryſtallini calcin.* *ana* ℥.j. *Thuris*, *Myrrhæ*, *ana* ʒ.iij. *Camphoræ* ʒ.j. *ſucci Lapathij* ℥.iiij. *ſucci Limonum* ℥.ij. *aquæ Roſarum*, *florum Fabarum* vel *florum Nymphææ* aut *Plantag.* ad ℔.j. Deſtillentur.

Alia *Aqua*: ℞. *Tartari calcinati quartar.* j. *Boracis* ℥.ß. *Thuris* vel *Maſtiches* ʒ.ij. *Sacchari candi* ℥.j. *Camphoræ* ʒ.j. pulveriſ. & ſubigantur cum *mucilagin. ſeminis Pſyllij* vel *infuſ. gummi Tragacanth.* factis cum *aqua flor. Fabarum* vel *Nenuphar.* ℥.vj. *Albumin. ovorum* agitatis *numero* iij. *ſucci Limonum* vel *Arantiorum* ℥.ij. vel iij. Deſtillentur in *alembico*.

Aliæ *aquæ* quoque idem præſtare poſſunt in *diſcoloratione*, inter *coſmetica* expoſitæ efficaciores, quæ *urinam*, *tartarum*, *ſublimatum* cum cæteris recipiunt, vel ex pluribus componuntur. Et in *puſtuloſa rubra facie*, deſcriptæ *aquæ*, inprimisque illæ quæ *Lithargyrium* & *tartarum* cum aliis admittunt. Dein & in *maculis* aliis *diverſorum generum* ibidem declaratæ aquæ ex variis compoſitæ & cum *tartaro* affectæ.

Liquor albus, quo inſtar *lactis virginalis* uti poſſunt, ad illinendam faciem aliáve *tubercula*: ℞. *Lithargyr.* ℥.j.ß. *Aceti albi* ℥.vj. *ſucci Limonum* vel *Arantiorum* ℥.ij. *Aluminis* vel *Salis gemmæ* ʒ.ij. *Tartari calcinati* ℥.ß. *Camphoræ* ℈.j. macerentur & agitentur ſæpè, ad uſum, vel coquantur parùm, ſi ſtatim eo uti velimus.

Vel *Sulphuris*, *Salis nitri* & *Cryſtalli* ſeu *vitri Cryſtallini* tenuiſſimè triti *æquæ portiones*, parùm coquantur, in *Aceto forti albo*: Et cum *colatura facies* illinatur.

Alij *liquores* in *facie puſtuloſa* in *diſcolorationibus* deſcripti cum *ſulphure*, vel *lactei* ex *lithargyrio* parati; horum loco uſurpari poterunt. Ubi & *lac virginale* in *maculis* aliis ibidem declaratum.

Inunctiones privatis partibus adhibentur variæ, quales in *diſcoloratione* copiosè ſunt expoſitæ, ut in *coſmeticis*, *Unguentum citrinum*, quo *facies* illinitur potiſſimùm, paratum uti illic deſcriptum fuit. Dein & in *puſtuloſa rubra facie*, propoſitæ ex variis concinnatæ: Uti & in aliis *maculis* illic deſcriptæ, ex *ſuccis plantarum*, aliisque inde petitis, & ex *oleo vitellorum ovorum* & *tartari* aliiſve cum *helleboro* factæ; Item ex *Sanguine leporis* & *Fellibus*. Inter quæ *Capræ ſylveſtr. fel* in *elephantiaſi* probat *Dioſcorides*, *Oleum Lacertæ* etiam hîc magni fit.

Aliud ad *puſtulas* valdè efficax *unguentum*: ℞. *Aloës* ʒ.iij. *radic. Aſari* ʒ.j. *Hellebori utriusque ana* ʒ.ß. *ſeminis Staphi. agr.* ℈.j. *Colocynthid.* ℈.ß. *Fellis tauri* q.ſ. fiat *Linimentum*: Pro *facie*.

Ex *Argento vivo*, in *diſcolorationum* uti & in *luis venereæ maculis* & *puſtulis* enarratæ *illitio-*

illitiones, hiſce quoque *vitiis* appoſitæ, admodùm opitulantur, quæ inde peti poſſunt.

Aliqui hoc *remedium* extollunt: *Ova* duo vel tria macerentur in *Aceto forti* tamdiu, donec *teſta* conſumatur, poſtea contundantur, addendo *quartam partem* illius *Aceti*, miſceaturque *pulv. Thuris*: Pro *facie* inungenda. Si *Saponem nigrum* vel aliud addas, efficacius erit.

Cauſtica quibus ad *puſtulas* delendas utimur, in *diſcolorationibus* copioſè fuerunt in *macularum cura* expoſita, ex *ſublimato* plerumque præparata. Uti & *Cauteria*, quibus in *elephanticorum vitiis* delendis quoque uti poſſumus.

Vel fiat talis *illitio*: ℞. *Unguenti Citrini, olei de Tartaro an.*℥.ß. *ſucci Limonum* ℥ j. *Sublimati* ʒ ß. *axung. Serpentis* vel *Gallinæ* ℥.iß. fiat *linimentum*: Pro *facie*.

Sunt qui *Vermes natos* in *ſerpente* ſub terrâ defoſſo colligunt, eoſque *ſiccatos* cum *Cantharidum æquo pondere*, & *acri Aceto* ſubigunt, atque in *unguentum* redigunt.

Ablutiones faciei fiunt, ut *unguenta* aliaque abluamus, ex *decocto Furfuris macri*, *Fabis* conquaſſatis, illarúmve *Corticibus*, *Ciceribus*, *Oryzâ*, *Hordeo*, *Lupinis* confractis ſaltem non in *farinam* redactis, ne *paſta* cùm decoquitur, fiat, ſicuti & *decoctum* pro *facie* illuſtrandâ, in *coſmeticis* fieri diximus. Cui *decocto* & *flores Fabarum*, *Nenupharis* addi poſſunt, & *Malum arantium* in fruſta diſſectum priùs.

Vel lavetur *facies* aliis *aquis*, ut *florum Fabarum*, vel *decoctis*, in *facie tuberoſâ rubrâ*, vel *fuſcâ*, in *coſmeticis* & *maculis* expoſitis.

In *ulceribus externis*, *ſerpentibus*, *calloſis*, multa ex illis *remediis*, quæ *puſtulis* convenire diximus, juvare poterunt. Vel utimur illis quibus alia *prava* ejusmodi *ulcera* curari, in *doloribus* expoſuimus.

In *pilorum caſu*, *topicis* præſidiis in *pilorum defluvio* in *deformationibus* prolixè expoſitis, illud quoque vitium avertere ſtudebimus.

In *puſtulis internis* & *ulceribus* inde natis, *narium*, *palati*, *faucium*, non alia *remedia*, quàm quæ in cæteris harum *ſedium ulceribus*, in *doloribus* deſcripta ſunt, quoque adhibentur. Uti & ſi *columella exeſa* ſit, *raucedo*que inde proveniat, ſicuti in utroque hoc *affectu* quoque oſtenſum, procedendum.

In *diſpnœa* & *raucedine*, *pulmonum affectorum* causâ, quæ in illis *affectibus cura* deſcribitur, etiam hîc adhibebitur. Et ſi *narium obſtructarum* causâ difficulter *aërem* attrahant, illic quoque, quid agendum, declaratum fuit.

In *oculis* enaſcens *pellicula carnea rubra*, ne *pupillam* obtegat, & *cœcitatem* pariat, maturè quantum & quamdiu fieri poterit, impediendum, idque non aliâ ratione, quàm eâ quæ in *panniculi oculi* curâ, in *viſus læſionibus*, tum ſi alias ob cauſas, tum ob hanc *luem* eveniat, fuit copioſè deſcripta. Quod ſi *palpebrarum* accedat *rubedo*, *xerophthalmia* vel *ſcabrities*, eodem quoque modo in illis, uti in aliis illorum ejusmodi *affectibus*, procedendum.

Veneræ luis curatio.

Lues Venerea etſi à *veneno* quodam *externo occulto*, ſummeque *noxio* prodeat, tamen eam curari poſſe, *quotidiana* docet *experientia*, magno tamen cum labore, eoque majore, quò altiùs *corpori* impreſſa eſt, diutiusque illi inſedit, *pluraque* & *graviora* intulit *vitia*: E quibus aliqua etiam, ſublatis per *curam* cæteris, remanentia, *noxas* inemendabiles in *corpore* relinquunt.

Curatio hujus *luis* dividitur primùm in *Generalem*, quæ *univerſæ lui*, & *Particularem*, quæ *vitiis* illius & *accidentibus* ſeparatim accommodatur.

Generalis curationis, quæ *lui* omnibusque illius inde natis *vitiis* ſimul accommodatur, *ſcopus* in eo conſiſtit, ut *cauſam* hujus *luis*, *venenum* ſcilicet illud, per *contagium corpori* illatum, rurſum ex eo educamus, & *morbum* inde genitum, *qualitatem* nimirum ſeu *intemperiem* illam *noxiam*, *cutaneis* & *membranoſis ſedibus* impreſſam, *vitia*que hæc in illis producentem, emendemus.

Hoc

Hoc autem *remediis evacuantibus* potiſſimùm perfici, *experientia* docuit, *ratio*que quomodo hoc fieri poſſit, oſtendit, nimirum, quòd dum *naturam* ad *excretionem* ſolicitant, ut ſic quoque *venenum* hoc, unà cum cæteris *humoribus* atque *excrementis*, per *ſudores, dejectiones* aliasque *excretiones* expellatur, efficiant, idque eò citiùs, ſi *evacuantia* illa, *vim* ſimul *occultam* ſeu *manifeſtam qualitatem*, quâ *virus* hoc ſimul exhauriant atque abſumant, poſſideant, unde & tunc rectiùs è *corpore* educitur, *qualitas*que hæc noxia inde contracta, citiùs recedit: Eoque perfectiùs ſi quæ hæc præſtant, *proprietate* quadam *abditâ* quam poſſident, huic *lui* reſiſtant illiusque *veneni vires* retundant, *noxiam*que *qualitatem* deleant.

Talia autem *remedia*, quæ jam dictis *viribus luem* hanc ſanant, cùm nunquam uno *evacuationis* genere, vel *vi* ſaltem abſumente aut *proprietate* ſolâ id agant, *curatio* etiam hujus *luis*, ſecundùm haſce operationes commodè dividi nequit. Quam nos clarioris doctrinæ gratiâ, ſicuti mox ab ipſius *origine*, præcipuè curari cœpit, per *guajaci* & *argenti vivi* uſum, & poſtea etiam alio modo ſine hiſce eam ſanari poſſe inventum eſt, ſic diſtinguemus, ut quandoquidem ea *cura* quæ cum *argento vivo* fit, ab alia maximè diſcernitur, ita quoque *curationem* dividamus, & Primùm eam quæ ſine *argento vivo*, Dein & illam quæ cum eo fit, proponamus.

Sine *argento vivo* quæ hujus *luis cura* inſtituitur, duplex exiſtit, aliaque per *Sudores* potiſſimùm inſtituitur, alia verò per *purgationes*, quâ ratione *curam* quoque dividemus.

Per *ſudores* quæ potiſſimùm inſtituitur *curandi ratio*, aliàs *Intrò exhibitis*, aliàs etiam per *Foris admota* perficitur.

Cura quâ per *intrò exhibita ſudores* eliciuntur, frequentior antiquiorque eſt cæteris: Perficiturque primùm *exhibitione* eorum quæ *Sudores* provocant, quæ ſi *proprietatem* quandam, quâ huic *lui* adverſantur, præterea poſſideant, tantò meliùs hoc idem præſtabunt. Dein & adhibenda ſimul atque uſurpanda ea, quæ *ſudorum* hanc promotionem juvant, *corpus*que interim per *inediam* ſimul evacuant: Idque per *vitæ regimen* conveniens. Et præter hæc præmittendæ atque immiſcendæ huic *curæ* aliæ quoque *evacuationes*, præcipuè per *purgantia*. Quæ *curandi ratio* tribus hiſce modis inſtituta, licèt ob diuturnitatem quam exigit, & labores quos ſudando, jejunando purgandoque ſuſtinent, *moleſtiam* aliquam pariat, quia tamen *tutior* eſt quàm cæteræ, quæ, ſi in illis delinquatur, non carent periculo, magis ab *ægris* expetitur & in uſu eſt.

Per *Guajaci* uſum talis *cura* plerunque inſtituitur, quod ab *Indis* unà cum hac *lue* ad nos translatum, & ad *curationem* hujus *luis*, jam ab eo tempore quo in noſtris regionibus primùm innotuit, uſurpari ſolitum eſt: Idque quia non ſolùm *ſudores* movere cernitur, ſed & *proprietate* quadam hujus *luis vim* retundere creditur.

Paraturque in hunc *uſum Decoctum ſudatorium* ex *ligno* illius, quod *acrimoniam bituminoſum*que *odorem* in ſe continet, nonnunquam & ſimul ab illi adnato *cortice*, ſequentibus modis.

Simplicius & communiter uſurpatum decoctum: ℞. *ligni Guajaci ſcobis* vel *raſuræ* à *trunco duro*, ſeu *ſtipite* à *cortice nudo extrinſecùs flavo*, *intrinſecùs nigro*, tornati vel raſi ℔.j. affunde *Aquæ puriſſimæ* ℔.xij. ſtent in infuſione cooperta aliquandiu in *vaſe teſtaceo incruſtato*, poſtea *lento igne prunarum* ſenſim coquantur, donec abſumptis duabus, tertia pars ſuperſit, de qua ubi ſubſederit, quod *limpidum* eſt in *vitrum* effundatur, in eoque clauſo retineatur, *fæces*que ad uſum alium uti dicetur, reſerventur.

Efficacius erit, ſi, uti qui *majori diligentia* illud decoquunt, facere ſolent, *corticis* illius qui ſeparatus vel *ligno* adhuc adhærens, ad nos quoque pervenit, friabilisque eſt, contuſi ℥.iij. vel iiij. *ad* ℔.j. *ligni* addas, ſicque priori modo decoquas: Vel ſi hoc priori ve modo *lignum* ſolum aut utrumque ulteriùs quàm dictum,

dictum, decoquas, aut *aquæ* tantùm ℥.viij. addas.

Hac ratione paratum, cùm non ita *medicamentoſum guſtum odorémve* habeat, *linguamque & fauces* nonnihil ſuaviter pungat, libentiùs ab *ægris* bibitur, & conſuetudine tandem gratum illis fit. Si tamen *delicatuli ſuaviorem* illius *ſaporem* & *odorem* expeterent, poſſent hæc *Sacchari* & *Cinamomi* additione illi conciliari. Quod *Vini* permiſtione aliqui quoque faciunt, ſed cùm *vinum* à *jejunis*, illisque qui ſudant, diu bibitum, uti cùm *decoctum* hoc bibunt, facere neceſſe eſt, *noxam capiti* afferre *corpus*que quod *ſudoribus* alioquin incaleſcit, nimiùm accendere poſſet, ſatiùs eſt illud omittere.

Propinatur hoc *decoctum* ut bibant, ad quatuor, quinque vel etiam ſex ſeptimanas, idque indies ſummo manè, dum *jejuni* ſunt, & adhuc in *lecto* recumbunt, daturque priùs nonnihil calefactum; *menſurâ* ℥. vj. ad viij. usque, ſenſim aſcendendo, & circa finem iterum deſcendendo. Poſtquam autem biberunt, bene tecti ad *ſudorem* ſe in *lecto* componant contineantque, & cùm eruperit, tamdiu eum quamdiu ferre poſſunt, ferant, illique ad horas duas vel ultra morem gerant: Indeque ab eo diligenter *pannis calefactis* abſtergantur; *linteamina*que *madida* aliis *ſiccis* calefactis quoque permutentur, & poſtquam ſic ad ſe redierint, è *lecto* ſurgentes, in *conclavi tempus prandij*, quod poſt horas duas vel tres illis apponi debet, expectent.

Repetitur hoc *decoctum* in *robuſtioribus*, tum ut efficaciùs hæc *evacuatio* procedat, tum ut citiùs cura abſolvatur, in *lue* præſertim altiùs impreſsâ; Idque ſub *veſperam*, tribus vel quatuor ante cœnam horis, eâdem *menſurâ*, quo tempore denuò in *lecto* ſudandum eſt. Quod aliqui poſt *cœnam* horis aliquot transactis demum fieri volunt, ſed minùs commodè, cùm *nox* inquieta propter *ſudorem ægro* reddatur, & cum manè repetendus, *ſudorem ſudori* breviori morâ interpoſitâ jungendo, *æger* admodùm debilitetur, *Vivendi rationem* dum hac *curâ decocti ligni* utuntur, quod attinet, cùm admodum *exquiſita* eſſe debeat, factum ut totam hanc *curam diætam* appellare ſoleant, non quòd hæc præcipuum curandi *ſcopum* compleat, ſed quia *lue* hac infecti, cùm *curam* ſubeunt, ne *ſudores* diu continuati, ipſos *lue* hac infectos eſſe prodant, cùm domi reſidere cogantur, ſe *diætâ* convenienti aliquandiu uti velle prætendentes, eo modo *infectionis ſuſpicionem* declinare prudenter conantur. Quæ *diæta* ſeu *vivendi ratio*, in ſequentibus potiſſimùm ſtrictè obſervanda.

Aër in quo verſatur *æger*, dum hac *curâ* utitur, propter *ſudores* ut eos evocet, nec progreſſos repellat, *calidus* ſit, *foco* vel *fornace* calefactus, in *conclavi* vel *hypocauſto*, in quo toto *curationis tempore* bene ab *aëre externo* munito & occluſo, ſe continere illicque dormire & ſudare debet, nec *libero aëri*, niſi ille anni temporis ratione *calidus* ſit, & tunc quoque ſolùm circa *meridiem* ſe exponere.

Cibus dum *cura* hæc adminiſtratur, ſit *parcus* admodum, & ſolummodo eâ *quantitate*, quæ *viribus*, ne penitùs collabantur, ſufficiat, quique *euchymus* & *ſimplex* nec varius ſit: Idque ut ſic quoque per hanc *inediam*, aliqua etiam fiat *humorum excrementorum*que *abſumptio*, *minor*que tum ob eam, tum *cibum* illum exquiſitum, illorum *proventus*, unde *cura* quæ per *ſudores corpus* exhaurit, meliùs procedit, minusque *natura* in illis promovendis, quàm ſi *ciborum copiâ* gravaretur, & ad *concoctionem* illorum diutiùs revocaretur, impeditur. Ob quam *cauſam* ſedulò ejusmodi cibandi ratio, ſtrictèque in *cura* hac obſervatur, ut in *die* ſolùm *bis* vel *ſemel* ſi ferre poſſint, comedant, & quidem citra *ſatietatem* & ne vel minimùm graventur. Debet autem *cibus* eſſe *ſimplex*: *duorum*que ſaltem *generum ferculis* vel ad ſummum *trium* in una *menſa* contenti ſint; Atque ut *euchymus* minimeque *excrementitius* ſit, tantùm *carne* & *pane fructibusq*; quibusdam fruantur, ſequenti modo adminiſtratis.

Caro gallinarum plerunque in uſu eſt, præ-

cipuè *pullorum*, quæ *elixa* cum ſuo *jure* datur, vel etiam adultiorum, cùm *juſculum* inde, quo maximè delectantur, *ſapidius* & *efficacius* fiat, inprimis jus *Galli decrepiti ſani* tamen, quod ut *ſingulare* in hac *lue* laudatur, quartam partem illarum pro vice tantùm dando. Cujus loco & *Vitulina*, *Hœdina*, *Vervecina* tenera *caro* ſumi, ad ℥. iij. ad ſummum: Vel per vices etiam *Columbarum*, *Perdicum*, *Avium pullorum*, eâ quantitate ſolùm *caro aſſa* etiam cum alia permutari poterit: *Ova ſorbilia*, vel *vitellum* illius ſolùm, ſi tantùm de *carne* detrahatur, illis quin etiam permittuntur.

Panem ex conſuetudine ipſis comedere licet, cujus ℥. iiij. cùm *tenuiſſimus victus* eſſe debet, ſufficiunt; partim cum *carne*, partim in *juſculis* eum ſumendo. Qui ex *farina pura Zeæ* vel *Tritici* piſtus, parumque fermentatus & probe coctus eſſe debet.

Fructus non *excrementitij*, & proin *ſiccati* pro *ſecundâ menſâ*, ſed *pauci* uſurpari poſſunt, & qui non admodùm impleant aut gravent, ut ſunt *paſſulæ*, *Pruna*, *Ficus*. Si multùm nutriant, ut *Amygdalæ*, tantum illis quantum de *pane* demitur, concedi poterit.

Condimenta quod concernit, *ſalſa* omnia vitanda, & ſi fieri poteſt, nec *caro* nec *panis* ſalita vel parciſſimè eſſe debent, non tam quòd *ſudores* (uti docent) *ſal* impediat, ſed quia *ſalſi cibi ſitibundos* eos, ex *ſudore* alioquin tales, ampliùs reddant, & ad *potum* immoderatum impellant, magisque *calidos* & *inquietos* efficiant. Quamobrem & *aromatum* uſus vel omittendus vel contemperandus. *Acidi fructus*, niſi ad *calorem* mitigandum dentur, improbantur.

Potus in hac *diæta*, cùm citò digeratur, non adeò erit ſubtrahendus, imò & liberaliùs, ſi præſertim admodùm ſitiant, concedendus, cùm ille citra gravamen admodùm reficiat, & *ſudoribus* vehiculum præbeat, quare & intra *cibandi tempus*, tum & extra hoc, ſi *ſitis* urgeat, bibere ipſis, niſi aliud quid obſtet, licebit. Verùm non *vinum*, cùm ſi conſuetim illud affatimque biberent, *corpus* accendendo, *caput*que & *nervos* feriendo noceret, & proin nonniſi *refectionis* causâ in *imbecillioribus*, *hauſtus* illius aliquando *puri* vel *diluti* conceditur. Illiusque loco *aqua cocta*, bibenda ipſis præſcribitur, eo modo parata, ne *cruditate* ſuâ noceat, & *ſudoribus* ſimul feliciùs movendis, *adjumentum* afferat. Quod ſic præparata feliciùs præſtabit: Si *Guajaci* ſemel jam *decocti remanens ſcobs* cum *Aquæ novæ* ℔. xij. vel viij. ad medietatis usque vel ultra conſumptionem decoquatur, *decocta*que *aqua* inde coletur. Quam & liberaliter tam *in menſâ*, quàm extra hanc *ſiti* urgente poſſunt bibere, illique aſſueſcere, cùm & *decoctum* hoc, uti de primo dictum, non adeò ipſis diſplicere poſſit, quin ſi aliquandiu eo utantur, tandem *ſapor* illius *cerviſiæ* alicujus inſtar iis placeat. Si tamen & huic *gratiam* aliquam addere libeat, poterit hoc *Cinamomo* illud leviter aromatiſando perfici: Vel *Sacchara* aut *Paſſulis* incoctis, *dulce* nonnihil reddi. Alia multa immiſcere, ut *liquiritiam* & ſimilia, cùm *medicamentoſus* inde *ſapor* illi concilietur, quem plerique faſtidiunt, ſuperfluum videtur, niſi *Vinum* huic addere, urgente ſumma *debilitate*, rariùs tamen illis permittatur.

Somnus virium causâ, non tantùm *noctu*, ſed *manè* atque ante *cœnam*, cùm ſudant, illis convenit, cùm non ſolùm *ſudores* promoveat, ſed & in hac *quiete* eum faciliùs perferant.

Exercitia ambulando in *conclavi* obeat; *Frictionibus* utatur, præſertim poſt *ſudores*, cùm ab illis abſtergitur: Pectinet *caput* ſimiliter, *pannis* fricet.

Quod reliqua attinet, ut *alvus* reſpondeat, quæ hoc *jejunio* & hiſce *evacuationibus* facilè, conſtipatur, promovendum. Caveat à *Venere*, *animum Luſu*, *Muſicâ*, *Colloquiis* recreet.

Purgationes aliæ *humorum* atque *excrementorum craſſiorum*, per viam conſuetam, *alvum* ſcilicet, huic *curæ*, quæ per *ſudores* uſu *guajaci* fit, ſemper præmitti debent, nonnunquam & per vices immiſceri, eoque magis ſi hisce redundent, ut ſic *corpore puriore*

red-

reddito, reliquorum actio meliùs procedat, neque horum *illuvie* impediatur, & cùm de *morbi cauſâ* ſemper aliquid demant, ſic quoque *operatio* ipſorum adjuvetur. Hæc autem *purgantia*, cùm nullus certus *humor*, ad quem referri poſſent, hanc *luem*, uti dictum, procreet, *corporis* conſtitutioni potiſſimùm, prout illa ſe habet, atque *excrementis* & *humoribus*, prout *quantitate* vel *qualitate* peccantia ſe offerunt, accommodantur ſequenti modo.

Eluuntur primùm per *dejectiones* obviæ *fæces*, idque *Clyſmate* aliquo *emolliente*, *detergente abluente*que & *ſtimulante* injecto, qualia paſſim deſcribuntur: Vel *Suppoſitorio podici* intruſo *alvum irritante*.

Vel hoc per exhibita *minorativa* perficitur, dando *Caſſiæ pulpam*, *Mannam*, *decoctum* aliquod *Leniens*, *infuſum Rhabarbari*, *ſyrupum Roſarum ſolut. de floribus Perſicorum*, *Catholicon*, aliaque *Electuaria mitiora*: Vel *Pilulas leviores*, aut *Tabulas*, qualia in aliis quoque *affectibus* hinc inde deſcripta, ſunt.

Hiſce præmiſſis, ſi *plethora* adſit, *ſanguis* è *venâ brachij ſectâ* emittatur, quod in *pituitoſis* aut in *macilentis corporibus*, niſi conſuetudo hoc etiam exigat, non adeò neceſſe eſt. *Præparatio humorum* deinde erit inſtituenda, eo modo prout eos redundare conjicimus, ſumendo ſi *bilioſi* vel *acres* ſint, *ſyrupos Fumariæ*, *Lupulorum*, *Bugloſſi*, *Capil. Veneris*, *Endiviæ*, *Cichorij*, *Violarum*, *Pomorum redolentium*, ſimiliumque *decentem quantitatem*, eosque cum *aquis* ejuſmodi, uti & *Scabioſæ* aliiſve diluendo, ſicque ad aliquot dies ante *purgantium* uſum, *Julepos* hoſce propinando.

In *pituitoſioribus* atque *doloribus* addimus *ſyrupum de Stœchade*, vel illius loco *de floribus Lavandulæ*, qui admodùm eſt efficax, paratum, *de Betonica* & *Hyſſopo*; item *Mel roſatum* ſimilesque miſcendo *aquas*, etiam harum *plantarum*: Uti & *Calaminthæ*, *Meliſſæ*, &c. & in *doloribus* circa *oſſa*, *aquam Ivæ* & *Primulæ*.

Eadem præparatio *decoctis* de novo paratis ex iiſdem *plantis* fieri poterit, additis & aliis interdum.

Aromatiſamus ejuſmodi *Julepos* vel *Decocta Cinamomo* aliiſve gratis & utilibus *aromatibus*: Vel *ſpeciebus compoſ. Trionſantalon. Diarrhodon*, *Aromatici roſati* aliiſve. Vel dando *tabulam* unam harum, ſtatim poſt eorum aſſumptionem.

Purgamus & pæparamus eadem operâ frequentiùs, idque admiſcendo *præparantibus purgantia mitiora* in *debilioribus* & *bilioſis*, aut *fortiora* in *robuſtioribus* & *pituitoſis*, hæc *humoribus* quos redundare videmus, accommodando, & potiſſimùm ea quæ *ſeroſos*, *ſalſos acres*que *humores* educunt, ſi *maculæ*, præſertim *puſtulæ* & *ulcera* adſint, uſurpando, qualia in variis *morbis*, inprimisque in *ſcabiei* diverſis generibus expoſita ſunt. Vel ſi *dolores* circa *oſſa* præcipuè moleſtent, qualia etiam in *articulorum morbis* à *ſanguine* & *ſeroſis humoribus* profectis, competere, in illis oſtendimus.

Apozemata ſeu *decocta* talia in hanc rem per dies quinque, ſex vel plures exhibentur. Qualia hoc pacto parari poſſunt: ℞. *herbarum cum radicibus* ſequentium, *Cichorij*, *Endiviæ ſativorum* aut *ſylveſtrium*, *Dentis leonis*, *Oxylapathi*, *Acetoſæ*, *Bugloſſi utriusque*; dein *herbarum Capillarium*, *Scabioſæ*, *Chamædryos*, de omnibus vel pluribus paucioribúsve *ad* M.v. vel vj. *herbarum Fumariæ*, *Lupuli*, *Mercurialis ana* M.j. *radic. Aſparagi* vel *Ruſci*, *Graminis ana* ℥.ij. *florum Cordialium* P.iij. *florum Roſarum rubrarum* P.ij. *florum Tamaricis* P.j. *Prunorum numero* X. *Paſſularum* ℥.iij. *Sebeſten* vel *Jujubar. n.*XX. *quatuor ſem. frigid. Majorum*, *ſem. Aniſi ana* ℥.ß. *ſem. Fœniculi* ʒ.ij. fiat decoctio omnium in *Aqua*, vel *decocto* priùs facto ex *ligno Guajaci* colato, uti illud fieri debere ad *ſudores* movendos mox demonſtrabimus, ut ſic huic *lui*, uti putant, magis approprietur, atque in colaturæ *ſ.q.* infunde de novo *foliorum Sennæ* ℥.iij. vel iiij. *Polypodij*, *ſemin. Carthami ana* ℥.ij. *Epithymi* ʒ.ij. fiat iterum decoctio eouſque donec decens *quantitas* remaneat: Quæ, *Sacchari* in fine decoctionis addito, vel *Melle* vel *Sapâ* dulco-

rabitur, & *pulvere Cinamom.* vel aliorum aromatiſabitur.

In *humidioribus & pituitoſioribus naturis*, ſequentia prædictis addere poſſumus, ut *radicum Acori veri* vel *Galangæ* ℥.j.ß. *rad. Enulæ* cum *foliis tenerioribus, Betonicæ, Majoranæ ana* M.j. *florum Roſmarini, Lavandulæ vel Stœchados ana* P.j. *ſummitatum Thymi* P.j.ß. *Ficuum numero* xij. *ſeminum Carui* ʒ.j. dein & illa quæ *ichores* purgant, *Cortic. Sambuci* vel *Ebuli* ℥.j.ß. atque validiora interdum *purgantia* prioribus adjicere, veluti *Agarici* vel *Rharbari* ʒ.ß. *Turpeti* ʒ iij. Item *Soldanellæ* ʒ.ij. Vel in *robuſtis* admodùm, uti ferè ſunt, qui hac *lue* laborant, *Hermodactylorum* ʒ.ij. in *oſſium* præſertim *dolore*: Vel *Colocynthidos pulpæ* in *panno* ligatæ ʒ.ß. nam potenter operatur, aut *Hellebori nigri* ʒ.j.ß.

Hiſce quandoque & alia addunt, ut ſi *capitis* & *oſſium* adſint *dolores*, alia *capiti* & *artubus* appropriata: & nonnunquam quæ *venenis* reſiſtunt, ut *Tormentillæ radicem*, & ſimilia.

Poſſunt & in *ſcabie* deſcripta *decocta* uſurpari: Veluti illud quod ℞. *radic. Lapathij* ℥.iij. *Graminis*, &c.

Vel *Vina purgantia* exhiberi, quale quoque ex *ſimplicibus* quibuſdam in *decocto* priore deſcriptis, in *vino* infuſis fieri poterit: Vel illud quod in *ſcabiei cura* proponitur, propinari.

Purgamus catharticis fortioribus unâ vice, poſt *præparationes* factas ſimplices, vel etiam poſt alias quæ præparant & ſimul purgant, ſi non ab illis ſufficienter *corpus* purgatum cenſeamus, idque variis modis, vel permiſcendo *ultimæ exhibitioni*, *electuarium* aut *infuſum* aliúdve *purgans*: Vel *Privato* quodam *decocto* vel *potione, electuario, tabulis pilulis*ve, ſimili modo obſervando, an cum *maculis, puſtulis, ulceribus doloribús*ve hæc *lues* ſe offerat, eoque *cathartica* dirigendo. Quæ plerique aliàs *melancholico humori* expurgando accommodant, qui *luis* cauſam illi attribuunt, & proin præ cæteris, *Confectionem hamech* in hoc caſu probant: Uti & *Diaſenam*; *Pilulas* item ex *lapide Lazuli* paratas *de Fumaria*, aliaque in *melancholicis morbis* expoſita. Quæ & nos in *robuſtioribus*, cùm *bilioſos* & *acres* cujuſcunque generis *humores* educant, concedimus. Et ſimiliter alia *cathartica* in *ſcabiei cura* expoſita, hîc quoque convenire exiſtimamus, uti ſi *dolores* circa *oſſa* ſint, *pilulas de Hermodactylis, Fœtidas* aliáſve *Arthriticas*, aliaque *purgantia* in *arthritide* expoſita. Aliaque multa in aliis *morbis* deſcripta, tam quæ *Scammoneam*, quàm *Colocynthidem* recipiunt, quibus etiam indifferenter plerunque *Practici*, ſicuti ex ipſorum ſcriptis videre licet, etſi unum aliquem *humorem* educere cogitent, utuntur.

Sed & citra *præparationem* præmiſſam, antequam illis quæ per *habitum corporis* evacuant, utantur, *Empirici* & *Chirurgi corpora* mox purgant, citra quoque *catharticorum* delectum, cui nam *humori* educendo conveniant, modò *corpus* egregiè ab illis purgetur, copioſæque inde *dejectiones* ſequantur. Unde & quævis ac præſertim *fortiſſima* ex illis in *robuſtioribus* ſtatim exhibent. Atque inter cætera, *Vinum* in quo *pomum Colocinthidos* per noctem infuſum maduerit, illis admodum in uſu eſt. Alij *Vinum* in quo *Lathyris* ſeu *Cataputiæ minoris grana* aliquot macerata ſint, propinant: Vel *grana* ipſa aliquot deglutire jubent: Vel *Helleborato decocto* vel *infuſo* mox ab initio *corpus* purgant: Quale in *ſcabiei cura* fuit deſcriptum: Ubi & quâ ratione *Empiricus ſcabiem* alioſque *morbos pertinaces*, *Stibij decocto* curarit, fuit expoſitum, quod hîc quoque convenire poſſet: Uti & imprimis in multis *perverſis morbis* competens *purgatio*, quæ ex *foliis Hellebori nigri veri*, aridis pulveriſatis & cum *Aloë* in *formam pilularum* redactis, magno ſucceſſu fit.

Poſt ejuſmodi totius *corporis evacuationem* factam, *corpus* ſequenti die uno vel etiam altero reficimus, exhibitione *conſervæ Bugloſſi, Borraginis, Roſarum, Stœchados, Roſmarini, Majoranæ*; vel *Theriacâ* aut *Mithridatio*, aliiſve *Antidotis*. Inter quæ ex *ligno Guajaco* parata, hîc potiſſimùm convenire exiſtimant, illiusque *pulverem*, vel cum aliis *conſervis*

ſervis aut *electuariis* miſtum exhibent: Et *Chymici Sal* inde paratum magni faciunt: Alii ſimili modo *Zarſæ parillæ pulvere* vel *Sale* utuntur.

Uſuales purgationes interdum dum *cura* hac per *ſudores*, ex uſu *decocti Guajaci* concitatos utuntur, ſi *craſſiora* adhuc *recrementa* ſupereſſe videamus, & maximè *conſtipati* ſint, certis dierum intervallis, in quibus à *cura* quieſcunt, inſtituuntur, aliàs iterum repetuntur.

Fiunt ex *decoctis* prædictis in formam *ſyrupi*, ut conſervari poſſint, redactis: Vel *ſyrupis uſualibus* in *ſcabie* deſcriptis, inter quos & *helleboratus* eſt, *ſyrupus de Pomis*, aliusque à *Montano* annotatus, & ex *ſuccis* decoctus: Vel fiunt ex *Electuariis* ſimul permiſtis, *Pilulis*vé *uſualibus* paſſim deſcriptis.

Ex aliis *ſudatoriis*, *cura* præter eam quæ per *guajacum* fit, adhibito quoque *vitæ regimine* decenti, & *purgationibus* inſtituitur, illis nimirum, quæ uti ad alios multos *morbos diuturnos* vel *pertinaces*, ita & ad *curationem* hujus *luis* uſurpantur: & licèt cum *guajaco* nullam habeant in *ſapore* vel *odore* convenientiam, tamen *proprietatem* quoque, quâ huic *lui* reſiſtunt, aliquam habere exiſtimantur: Ut ſunt *Zarſa parilla* & *China* dicta, ab *Indis* etiam petita, & poſt *guajacum* primùm cognita, hisque uſibus accommodata.

Ex *Zarſa parilla*, *Americana planta*, ſic ab *Hiſpanis* quòd *ſimilacem aſperam* referat, vel eadem cum illa ſit, quam illi *zarſam parillam*, id eſt *Rubum viticulam* vocant, nominatam, *ſudatorium* ad *luem* hanc ſanandam, quod nunc ab annis aliquot valde in uſu eſt. Atque ex *decocto* illius *radicum*, quas copioſas multis *flagellis* longiſſimis diſpergit, *ſapore* exiguo, *odore* nullo præditis, paratur ſequenti modo.

Sumuntur *Zarſæ parillæ*, in *taleolas breves inciſæ* ℥.iij. *Aquæ puræ* ℔.xij. macerantur invicem aliquamdiu, uti de *guajaco* diximus, & decoquuntur eodem modo, ut tertia pars relinquatur, quæ colata ad uſum reſervatur. Hæc media eſt illius *efficacia*, quam ſi augere minueréve oporteat, plus vel minus *radicum* addendo vel coquendo, perficitur.

Bibunt hoc *decoctum* per *ſeptimanas* aliquot *manè*, nonnunquam & *veſperi*, ſudantque, *corpore* priùs ab initio *purgato*, intermediisque aliquibus vicibus, eo penitùs modo, qui in *guajaci decocto* uſurpando deſcribitur.

Regimine ſimiliter eodem adhibito, quod *aërem* concernit, *cibum*que & *potum*, qui tamen uti illic ex *remanentia guajaci ſcobis*, ſic hîc ex *reſiduis radicum taleolis*, ſemel coctis, denuò in *nova aqua* recoctis paratur, atque bibitur. Quod *ſomnum* aliaque attinet, eadem quoque hîc ut illic obſervanda.

Ex *China*, quæ ab *Indiæ orientalis Chinâ* dictâ *regione* advehitur *planta*, ſimiliter *ſudorifera potio* ad *luem* hanc curandam fieri ſolet: Ex *decocto* nimirum *radicis* illius *craſſæ* & *tuberoſæ ſubrubræ*, & penitùs inſipidæ, unde ἄποιος, ſcilicet ἐν γεύσει hoc eſt, ſine *guſtu* appellatur; Quod *decoctum ſubrubrum* nonnihil, non ingratum, nec *ventriculo* adverſum, ſic paratur.

℞. *radicis Chinæ non carioſæ* aut *levis*, ſed *integræ* & *ponderoſæ* ℥.ij. ſecetur in *orbiculos* ſeu *laminas tenues*, affunde *Aquæ* ℔.xij. vel viij. ſolùm, ſi *efficacius* eſſe velimus, macerentur & decoquantur, eâdem planè ratione, uti de prioribus diximus, ſervetur colatura diligenter obturata, quia facilè aceſcit: Quod ne, ſi diu aſſervetur, fiat, media ſaltem pars coquenda, eaque mox abſumptâ, iterum altera.

Propinatur ſimiliter hoc *decoctum* uti reliqua, *ſudores*que promoventur, *æger*que eodem omninò modo & priùs, ac ſi neceſſe ſit, poſtea quoque purgatur, & in *vivendi ratione* gubernatur: *Potus ordinarius* pro *ſiti* ex eadem *radice* priùs coctâ, rurſum recoctâ, uti de reliquis dictum, paratur: Quæ & tertiò cocta *vires* adhuc aliquas retinet, & *potu* deficiente, interea donec alius paratur, bibi poterit.

Eſt & alia præter jam dictas noviter primùm inventa, & ab *Indis* quoq; petita, *Saſſa-*

fras dicta *arbor*, ex qua *ſudatorium* etiam fit, uti ad *curationem* aliorum quorundam *morborum*, ſic & hujus *luis* uſurpari ſolitum. Quod ex *decocto* ita paratur.

Sumendum *radicis* vel *ligni* cum *cortice* aſſulatim confracti *pondus*, quantum *chinæ* eſſe debere diximus, ℥.ij. nimirum, & cum ℔.xij. vel viij. *Aquæ* eodem modo unâ vice vel diviſim coquendum, atque eadem menſurâ, adhibitaque *curâ* bibendum. Quòd cùm grati odoris & ſaporis ſit, eò lubentiùs ſumitur, cùm nec *ventriculum* perturbet, nec *flatus* copioſos gignat, ſicut hoc indubitanter, colligi poteſt ex ejus *odore*, quem cum *fœniculo dulci* & *aniſo* communem habet.

Miſta ex *duobus* vel *tribus* aut *quatuor* prædictis, fiunt *decocta ſudatoria* ad hanc *curam*: Frequentiùs ad *ſcobis* vel *raſuræ Guajaci* ℔.ß. addendo ℥ j.ß. vel ℥.ij. *Zarſæ parillæ* & cum *Aquæ* ℔.viij. coquendo, uti priora decocta.

Vel loco *Zarſæ parillæ* ad *Guajacum*, *radic. Chinæ* ℥.j. addimus.

Vel & *Guajacum* & *Zarſam parillam*, & *Chinam* hoc pondere ſimul miſcemus, coquimusque: Aut *Guajaci pondus* minuimus, reliquorumque augemus.

Quibus vel duobus vel tribus ſæpè *Saſſafras* quoque additur, tum quia idem præſtat, tum quia *gratum* illis *odorem ſaporemque* conciliat.

Quæ qualiacunque *decocta* pari *menſurâ* & *ordine*, *regimineque* ut in cæteris uſurpari debent: *Potusque ordinarius* ex horum *reſidentia* iterum decoquendo, ut de cæteris dictum, parari.

Compoſita ejuſmodi *decocta*, ex pluribus etiam aliis cum eo *decoctis*, aliquando facere ſolent; frequentiusque addunt quædam *decocto Guajaci*, nonnunquam & *Zarſæ parillæ*, rariùs *Chinæ* & *Saſſafras* decocto, ne gratiam amittant. Aliquando & in miſtis jam dictis, adduntur quædam ob varios uſus; ut quæ *calorem* quem *Guajaco* ineſſe putant, contemperent, immiſcendo, *Intybacea*, *Lactucas* ſimiliaque. Verùm cùm licèt *acrimoniam levem* habeat, non tamen tantopere calefaciat, ut *corpus* inde accendatur, & ſi hæc qualiſcunque illi dematur, minùs commodè *ſudores* promoveant, uti nihil *utilitatis*, ſed potiùs *impedimentum* inde ſequitur, ſic *ingratus guſtus* inde conciliatur, ut *decoctum* faſtidiant. Aliàs quæ *caliditatem decocti* augere poſſunt, ut meliùs ſic *ſudores* eliciat, *radices calidas*, ut *Arum*, *Enulam* & *Aromata*, uti & *Aperitivas radices* vel *herbas*, *Meliſſam*, *Serpyllum*, *Thymum* aliás ve *odoratas*, *ſemen Nigellæ* addunt: Aliàs quæ *capiti* & *artubus*, ſi illic *dolor*, appropriata ſint: veluti *Betonicam*, *Ivam*, *flores Roſmarini*, *Stœchados*; Alias etiam quæ *ſanguinem mundum* ſimul reddant, ut *Fumariam*, *Lupulos*, *Bugloſſum*, *Sambucum*, *Ebulum*, *Iridem* aliáque ejuſmodi. Præter quæ, ut meliùs corpus uſu decocti hujus exiccetur, etiam *Succinum*, *Thus Belzoinum* miſcent.

Quâ permiſtione *decoctum* invalidius interdum, vel aut alias vires conſequatur, maximè verò ut minùs *ægro* ſapiat, *nauſeamque* illi pariat, & ſic continuum illius uſum ferre nequeat, efficiunt. Præſertim ſi & *Gentianam* ſummè *amaram*, & *Mumiam tetro odore* præditam, uti aliqui volunt, ſimul decoquant, *abominabile* hoc *decoctum* reddunt. Quòd ſi tamen vel *caloris* contemperandi, vel *ſudorum* promovendorum, vel alterius rei (uti dictum) gratiâ, aliquid huic *decocto* addere placeat, minùs *ingratum* reddetur, ſi in *aquis* illarum *plantarum*, quæ illud præſtant, vel ſaltem aliquâ illarum *quantitate*, *decoctio* hæc fiat.

Præ cæteris *aquis*, ob ſingularem *proprietatem*, quam in hac *lue* curanda habere prædicatur *decoctio* fieri poteſt, in *aqua Perſicariæ* ex *herba* ſub finem menſis ſeptembris & per totum octobrem collecta, per *alembicum* elicita.

Præter hæc etiam *purgantia* tam *leviora* quàm *efficaciora*, cum *Guajaco*, dum coquitur, multi miſcent, veluti *Polypodium*, *Aſarum*, *Epithymum*, *Carthamum*, *Agaricum*, alia quoque *amariſſima*, ut *Aloën*: Imprimis ſi in *artubus dolor* ſit, *Hermodactylo*: Nonnunquam & *validiſſima*, ut *Veratrum* & *Colocynthidem*. Quæ *decocta purgantia*, ſi in *cura* hujus *luis*, quæ

quæ per *ſudores* fieri debet, loco *purgationis* circa initium, ut *corpus* priùs purgetur, præmittantur, vel per intervalla uſurpentur, locum habere poſſunt. Vel ſi *curam* hanc non per *ſudores*, ſed *purgationes* potiſſimùm perficere velimus, hisce etiam *decoctis*, loco eorum, quibus in curâ ſic inſtitutâ aliàs utimur, uti poterimus, & ſic continuò vel alternatim, uti illic dictum, *corpus* ad finem usque purgare.

Aliarum quoque *plantarum decocta*, præter ea quæ ex *guajaco, zarsâ parillâ, chinâ* & *ſaſſafras*, *exoticis lignis, radicibus* & *corticibus* ipſorum parantur, ex aliis etiam quibusdam ſimplicibus, idem efficere vel omnino vel aliquomodo, *experientiâ* compertum fuit; unde quoque quod & hæc & illa, *ſudores* potiùs movendo, quàm *occultâ vi* in *curatione* hujus *luis* operentur, conſtare videtur. Talia autem *ſudatoria* ex ſequentibus decoquuntur.

Ex *lignorum* quorundam, ut *Buxi flavi*, & *duritie guajaco* ſimili, raſurâ tale *decoctum* factum, idem efficere docent, non tamen, cum non ut *guajacum* gratum ſit, *integram libram* ad cocturam, cum ℔.xij. *aquæ*, ſed minùs ſumendo.

Ex *Juniperini ligni* admodùm *odorati* & nonnihil *acris decoctione*, *pauperes lue* hac infectos aliquos ſanavi: Sumendo *ſcobis* vel *raſuræ* illius non tantum, quantum *guajaci*, cùm *efficaciùs* ferè ſit, ſed *mediam* vel *tres* ſaltem illius *partes*, & cum ℔.ij. *aquæ*, eodem penitùs modo uti *guajacum* coquendo & utendo: Cui & *Guajacum* aliævé ſupradictæ *radices* addi poſſunt: Egregium ſanè *ſudatorium* & *innoxium*, etſi aliqui ex *Dioſcoride*, *lignum juniperi exitium* parare, demonſtrare velint, quod tamen non verum eſſe illius frequens uſus approbat, *mendoſum*que eſſe illum *Dioſcoridis locum*, non ſolùm mihi, ſed & aliis videtur.

Ex *Cedri*, *Cupreſſi*, *Sabinæ bacciferæ lignis odoratiſſimis*, & *Agallochi aliis Aſpalathi Rhodij roſarum odorem* ſpirantis, *decoctione* ſimili modo factâ, idem fieri poſſe, non dubitamus: Uti & ex aliis, ut de *Terebinthi ligno* ſcribunt.

Ex *radicibus* quibusdam *decocta*, uti ex *zarſa parilla* & *china*, pondere eodem, vel minori, ſi *efficaciores* ſint, cum *aquæ* ℔.xij. facta, idem præſtare à quibusdam docetur: Veluti ex *radicibus Dictamni*, *Myricæ*, *Cannarum*, *Petaſitidis*, *Tormentillæ*, *Acori veri*, *Enulæ*: Et *efficacibus radicibus Iridis*, *Cyclaminis*.

Vel ex *herbis* quoque, ut *Aſarinâ*, *Aſplenio*, *Scordio* & *Herniariâ*, quibus connumerari quoque poſſunt *Alliaria* & inprimis *Perſicaria*.

Aut ex *ſeminibus*: inter quæ *ſemen Juniperi* efficaciſſimum: Cujus *decoctum* ſic factum, cùm admodum à *ſemine ſaporem acrem* & *odorem* concipiat, erit & præ cæteris in *cura* hac per *ſudores* faciendâ efficaciſſimum.

Propinantur & præter *decocta* enarrata in *lue* hac, per *ſudores* curandâ, alia ad bibendum, quæ idem efficere, vel aliquomodo exiſtimant: Veluti *Vina ſudatoria* per *decoctionem* & *infuſionem* facta, ad *curationem* hujus *luis* in *debilioribus* & *frigidioribus* nonnunquam uſurpantur; Quale hoc *mellitum* & *aromatiſatum gratum*que ob id: ℞. *radic. Galangæ utriusq.* ℥.ij. *Zingiber* ℥.ß. *Cinamomi* ℥.ij.ß. *Garyophyllorum* ℥.j.ß. *Nucis Moſch.* vel *Maceris* ℥.j. *Schœnanthi* ℥.ß. conquaſſata injiciantur in *dolium*, addendo *florum* vel *ſummitat. Roſmarini* P.ß. affunde *Vini albi mediocris menſuras* X. *Mellis* ℔.j. vel plus, ſerventur obturata ad uſum: De hoc *vino* bibat ℥.iij. vel iiij. vel plures, ſingulis *matutinis*, & ſudet; perſeverando in uſu illius ad multos dies.

Efficaciùs *ſudores* movebit, ſi *granorum juniperi quartarium* j. vel plus addas.

Vel ſic paretur: ℞. *radicum Iridis*, *Acori veri an.* ℥.iij. *Galangæ* ℥.j. *radic. Aſparagi* ℥.j.ß. *rad. Enulæ* ℥.ß. *radic. Cyclamin.* ʒ.ij. *herbarum Thymi, Scordij, Dictamni Cretici, Herniariæ ana* M.j. *flor. Roſmarin, Stœchad.* vel *Lavandul. Chamomill. ana* P.j. *gran. Juniperi quartarium* j.ß. *Cinamom.* ℥.ij. *Garyophyll* ℥.j. *Maceris* ℥.ß. *Schœnanthi* ʒ.ij. conquaſſata ponantur in *dolio*, adde raſur. *Guajaci quartar.* j. vel plus, *Ligni Saſſafras* ℥.j. infunde *Vini menſur.* xij. vel plures: Utatur per dies triginta aut amplius.

Aliud valde efficax, quo ſolo ſe hanc *luem* ſanaſſe

ſanaſſe aliqui profitentur, quod ℞. *foliorum Plantaginis, Oleæ* vel *Myrti, Milleſolij recent. ana* M.j. *radic. Cyclaminis* ℨ.ij. vel plus in *robuſtioribus, Vini albi mediocris* ℔. v. *Mellis* ℔.ß. vel in *ſenioribus* paulò plus, bulliant ad conſumpt. medietatis. Dentur colaturæ ℥.vj. vel vij. ſudet. Continuet per dies viginti quinque.

Aquæ ſtillatitiæ ad *ſudores* movendos, ſed vix ſolæ ad *curam* hujus propinantur, cùm *ventriculo* minùs conveniant, aliquando tamen illis quoque etiam eam ſanare volunt, vel reliquias hujus *luis* quæ remanſerunt, extirpare.

Quod maximè præſtabit, ſequens *aqua:* ℞. *raſuræ ligni Guajaci* ℔.j.ß. *corticis ejusdem pulveriſati* ℔.ß. *ligni Saſſafras* ℥.ij. *radic. Graminis & Aſparagi ana* ℥.j.ß. *radic. Enulæ* ℥.iij. *radic. Cyclaminis* ℥.j ß. *foliorum Cardui benedict. Pulegij, Acetoſæ ana* M j. *florum Bugloſſi utriusque, Roſarum, Roſmarini, Chamomillæ odoratæ ana* P.j. *Cinamomi* ℥.ß. *Nucis moſchat.* ℨ.ij. incidantur omnia, adde *Theriacæ ſelectæ quartarium* j. *Vini generoſi, Aquæ Lapathij & Cichorij ana* ℔.ij. deſtillentur: Dentur hujus *aquæ* ℥.iij. vel iiij. diſſolutæ cum *aquis* convenientibus, vel *decocto Guajaci*, aut alio *ſudatorio*, ut *Milij*. Hiſce *Polypodij quartar.* j. *Epithymi* ℥.j. aliqui permiſcent.

Sunt & alia varia *ſudatoria*, tam *decocta* quàm *vina, aquæ ſtillatitiæ, electuaria* aliæve formæ, aliis *morbis* curandis accommodatæ, quæ & hîc fortè ſi ſæpè repeterentur, aliquid præſtare poſſent: qualia in *ſudore* ſupreſſo alibique in variis *morbis*, qui *ſudorem* exigunt, deſcribuntur: Imprimisque in *cura febris peſtilentialis*, in qua illa *ſudatoria*, quæ *peſtis veneno* ſimul reſiſtunt, etiam hujus *luis veneno* adverſari creduntur, & ſic non ſolùm *ſudores* movendo, ſed & *veneni* hujus *vires* infringendo ſimul opitulari. Uti inter reliqua *aquæ* etiam ſunt *Theriacales* illic explicatæ.

Regimen quod attinet, quando ejusmodi *ſudatoriis* ex *Vino, aquis* aliisve modò dictis paratis utuntur, idem ferè obſervatur, quod & in aliis obſervari diximus, tum ut in *conclavi calido* ſe contineant, *cibo pauco & ſimplici* utantur, & pro *potu ordinario, aquam* cui *Guajaci* vel *Zarſæ parillæ portio* aliqua incocta ſit, bibant. Vel ſi *vinum ſudatorium* illud ſupra dictum ſit *gratum*, hoc quoque in *prandio & cœna* uti poſſunt, quod ſi nimiùm accendat, priùs diluendum. Sin metuendum ne *ſudatoriorum* horum *calidorum* uſu, *hepar* aliáve *viſcera* nimiùm incaleſcant; exhibitis per vices conditis, *ſyrupis* nonnihil *refrigerantibus calor* contemperari; Dein ne *alvus* ſupprimatur, huic quoque proſpici; Et ut *cura* meliùs ſuccedat, *corpus* per vices purgari poterit.

Foris admotis cura quæ per *ſudores* ſine uſu *argenti vivi* præcipuè inſtituitur, vixdum perficitur, ſed nonnunquam non ſolùm *Aëre calidiore*, in quo dum in *lecto* ſudant, moram trahere ſeque continere debent, uti in *vitæ regimine* oſtendimus: ſed & *Balneo* adjuvatur; *Siccoque* imprimis ex *aëre* in *hypocauſto* vel *labro* anguſto calefacto, illicque coërcito parato: quod, cùm *corpus* in eo concluſum calefaciendo & rarefaciendo, atque ad *ſuperficiem* ſic *humores* attrahendo, *ſudores* provocet, ad *curam* hujus *luis* interdum adhibetur. Quam & fortè, cùm unà cum illis *luis* hujus *ſemina* ſimul educat, & abſumat, diu continuatum, ſi præſertim altiùs *radices* non egerit, curare poſſet. *Verùm* cùm vix hoc ſolum adminiſtratum ſufficiat, ſi eo uti lubeat, tunc potiſſimùm locum habebit, cùm *ſudores* per exhibita commoti in *lecto* minùs promptè ſuccedunt, tunc enim *balneum* ingredi, illiusque *calore ſudoribus* viam aperire, & ad eos *corpus* ſic diſponere, ſemel iterúmve, donec *natura* eò ſponte tendat, licebit. Præcipuè verò *balnei ſicci* in fine *curæ* hujus *luis* uſus exiſtit, ut per illud, ſi quid in *ſuperficie corporis* remanſerit impactum, penitùs abſumatur, *ſordesque* ſi quæ adhæſerint, *ſudoribus* qui eas abluunt, auferantur. Tuncque etiam in *balneo ſicco* ablutio, quæ priùs nec conceſſa, nec neceſſaria erat, *Lixivio, Vino & Aquâ* conceditur. Cæterùm non tantùm in *cura luis* hujus, *balnea ſicca*, ut rectiùs perficia-

ficiatur, adhibentur; Sed & antequam illius *cura* ſuſcipiatur, ſi de ea, quia ſigna non adeò aperta, ſed obſcura ſolùm ſe patefaciunt, dubitetur; *balneis* ejusmodi *ſudatoriis* aliquoties iteratis, latentia hujus *luis ſemina* ad *ſuperficiem* evocando, ex *maculis, puſtulis* aliisque *vitiis*, ſi quæ tunc ſe prodant, *luem* hanc cognoſcimus, de eaque eò magis certi ſimus.

Quæ *balnea* quâ ratione adminiſtrari debeant, cùm vulgò cognitum ſit, non neceſſe eſt ulteriùs explicare. Ut tamen *ſudores* potentiùs educant, ante ingreſſum, *ægro Theriacam* vel *Sudatoria* quædam propinamus; Eumque quamdiu bene ferre poterit, in eo moram trahere ſinimus: Et poſtquam egreſſus fuerit, ut ab *aëre frigido* diligenter muniatur, curamus.

Humidum balneum quod ex *Aqua* diverſimodè *naturâ* vel *arte* calefactâ concinnatur, ad *curationem* hujus *luis* vixdum uſurpatur, cùm *madore* ſuo plus obeſſe quàm prodeſſe experientia docuerit.

Sunt tamen, qui licèt *balnea aquæ dulcis*, vel alia nimiùm *aſtringentia* improbent: Aliqua tamen, quæ admodum rarefaciunt, vel validè attrahunt, ut eorum, quæ in *cura* per *ſudores* operantur, *actio* adjuvetur, ſi minùs commodè ſuccedat, ut priùs in *balneo humido* ex iis præparato aliquandiu ſedeant, permittunt. In quibus *calidas herbas, flores, & ſemina*, omnis generis, imprimis *Ebulum*, & *Enulam*, cum toto & *Artemiſiam*, & *flores Chamomill. Meliloti, gran. Juniperi:* Dein & *ligni Guajaci* vel *Juniperi raſuram* decoquunt. Quæ tamen cùm non adeò ſint tuta, nec multùm proficiant, rectiùs omittuntur. Sed & *Thermarum* quarundam potenter *exiccantium* uſum, in certis hujus *ſpeciebus* convenire aliqui docent, quas tamen nullo modo juvare, ſed plurimùm nocere, ſæpè obſervavimus: Niſi fortè hiſce vel aliis etiam *balneis*, poſt *curam* priùs exactè abſolutam, ad *refectionem* aliquam *corporis*, uſu tot *medicamentorum* defatigati, & *membris robur* addentium, uti velimus; tuncque prioribus *artificialibus balneis*, quæ *artubus* appropriata ſunt, veluti *Ivam*, aliaque ſimilia in *articulorum doloribus* explicata, addimus.

Per *purgationes* quæ potiſſimùm inſtituitur *curandi ratio*, non adeò frequens, cùm non ita dudum inventa ſit, exiſtit. Perficiturque *corpus* ſæpiùs vel validè admodùm, exhibitione *medicamentorum purgantium* expurgando, & per vices reficiendo. Solaque hac ratione *lues* hæc interdum ſanatur, ut non opus ſit aliis inſuper per *ſudores* vel *expuitiones*, alióve modo factis *evacuationibus*. Aliàs verò aliæ maximè, quæ per *ſudores* fiunt, ſimul in *cura* adhibentur, præcipuè ſi *dejectiones* quæ per *alvum* fiunt, *longiores* vel *violentiores*, uti ſi per eas ſolas curari debet, ferè requiritur, ferre nequeant, tunc poſt *purgationes* aliquoties repetitas, *ſudores* exhibitione *decocti Guajaci*, alióve modo, diebus aliquot movemus, indeque rûrſum *purgationes* molimur, & ſic vice verſâ, donec *morbus* integrè curatus ſit. Aliquando & medium *curationis* tempus purgando, reliquum *ſudores* provocando abſumimus. Idque *cura* quæ per *ſudores*, exhibitione præcipuè *ſudatoriorum*, perficitur. Sed & *extrinſecus balneis ſiccis* in hanc rem aliquot vicibus utimur, eaque *purgationibus* hisce quando ab illis quieſcunt, intermiſcemus.

Ad ejusmodi autem *purgationes* moliendas, non certa *humori* alicui ſaltem deſtinata *cathartica* ſeliguntur, cùm qualis hanc *luem* efficiat, ignoretur, ſed quævis *naturam* ad excretionem hanc ſolicitantia, hîc locum habere poſſunt, cùm illa excitata, eos qui redundant potiùs, quàm alios expellat. Quod & plerosque *Medicos*, etſi *humori* vel *melancholico* vel *pituitoſo* aliive, quem cauſam hujus *luis* ſtatuunt, hæc accommodari debere doceant, nihilominus tamen facere videmus, & promiſcuè cujuscunque generis *catharticis* uti, eaque invicem commiſcere. Quæ nos maximè pro *corporis temperaturâ* & *conſtitutione*, & pro *virium ratione*, *mitiora* in *debilioribus*, *fortiora* in *robuſtioribus* uſurpando, & prout vel *maculæ*, *puſtulæ*, *ulce-*

ra dolorésve ſe offerunt, ſicuti in eâ *purgatione* faciendâ, quæ in *cura* per *ſudores* fit, obſervari quoque debere, diximus, dirigenda eſſe cenſemus: Quæ diverſis modis præparantur.

Ex *decoctis* ſeu *apozematibus* dictis frequentiùs; Illa præmiſsâ *generali corporis evacuatione* ad tempus aliquod propinando, ſpatio breviore, ſi continuis diebus ſemel in die manè, vel etiam bis, manè ſcilicet & veſperi, ea ad dies quindecim vel etiam ultra aſſumere queant; vel longiore, ſi *æger* debilior factus, diem unum aut alterum quieſcere cogatur, & poſtea rurſum ea repetere, tuncque ad ſeptimanas tres vel quatuor cura protrahenda. Sed & in aliquibus *purgatione* per hæc *apozemata* ter quatérve in ſeptimana factâ, poſtea ſpatium quieſcendi per tres dies reliquos illius ſeptimanæ conceditur, quibus manè & veſperi quoque interdum *corroborantia* aſſumant, hacque ratione & purgando & reficiendo ſeptimanas quatuor vel quinque complent. In qua *cura*, quæ per *purgationes* ejusmodi diu frequentatas perficitur, *decens* quoque *regimen* in *vivendi ratione* adhibebitur. Quod tamen non adeò *exquiſitum* & *ſtrictum*, in *cibi* præſertim *ſubtractione* eſſe debet, cùm qui ſic purgantur, *cibo exquiſito* ſæpiùs ſint reficiendi, nec quoque, ut cùm per *ſudores cura* inſtituitur, ab *aëre liberiore* tantopere ſunt arcendi, quin ſi *temperatus* ſit, eum poſſint in *conclavia* admittere, vel etiam ex illis in *publicum* prodire, quod & maximè expetunt, qui hac *curâ* utuntur, ne hac *lue* ſe infectos eſſe, ſi *domi* incluſi detineantur, prodant, & proin hac ratione potiùs, etſi æquè *operoſa* ſit ac alia, illisque *moleſta*, curari exoptant.

Parantur autem ejusmodi *decocta* hoc pacto. In *calidioribus* & *bilioſioribus corporibus*, & cùm *maculæ* ac *puſtulæ ulcera*que in hac *lue* erumpunt, illud præcipuè competit: ℞. *Polypodij* ℥.iij. *foliorum Sennæ* ℥.ij. *Epithymi*, *Myrobalan. citrin. chebul. ana* ʒ.ij. *florum Cordialium* ʒ.ij. *herbarum Capill. Bugloſſi utriusque ana* M j. *radicis Cichorij* ℥.ß. *ſeminis Aniſi* ʒ.ij. fiat decoctio in *aqua* pro quinque vel ſex doſibus, dulcorando cum *Saccharo*, diſſolve in qualibet, *ſucci Roſarum* & *Fumariæ ana* ℥.ß. vel horum *ſyruporum*, interdum & *Violarum ana* ℥.j. Atque interdum miſce, ſi præſertim minùs operetur, *Rhabarbari infuſionis* factæ in hoc *decocto* ʒ.j. Nonnunquam & *validiora electuaria* diſſolvenda, ſi ampliùs purgare velimus. Veluti *de ſucco Roſarum*, *Confect. hamech.* &c. Vel interdum omiſſo ad diem unum aut alterum hoc *decocto*, alio *fortiori medicamento corpus* interim validiùs purgare, poſteaque ad uſum *decocti* redire poſſumus. Atque ſic indies vel interpolatis vicibus, uti dictum, ejusmodi *potionibus* utatur *æger*, quinquies vel ſexies, quibus abſolutis novæ eodem modo, vel paulò efficaciores vel mitiores, prout priores operatæ fuerint, parentur, & donec *morbum* curatum eſſe conjiciamus, continuentur. Quòd ſi quoque toties *decoctum* de novo recoquere arduum ſit, auctâ *ingredientium quantitate*, uti & *ſacchari*, ad conſiſtentiam mediam vel integram *ſyrupi*, ut diutiùs conſervari poſſit, coctione redigimus, eamque *quantitatem* de eo, quam ſufficienter operari deprehendimus, exhibebimus.

Pro *pituitoſis*, *ſeroſioribus* & *frigidioribus*, ſi *dolores* circa *oſſa* præſertim moleſtent, ejusmodi *decocta* fiunt: ℞. *ſemin. Carthami conquaſſ.* ℥ j.ß. *Sennæ fol.* ℥.ij. *Polypod.* ℥.j. *Turpeti* ℥.ß. *Epithymi* ʒ.ij. *Paſſul. mundat.* ℥.j. *Ficuum num.* x. *radic. Liquirit.* ℥.j. *rad. Enulæ* ʒ.vj. *Galangæ* ℥.ß. *Thymi, Betonicæ, Majoranæ, Hyſſopi, Chamæp. ana* M.j. *florum Bugloſſ. utriusque, Roſmarin. Stœchados* vel *Lavandulæ ana* P.j. *florum Chamomillæ* P.ß. *ſemin. Coriandri*, *Aniſi*, *Fœniculi ana* ʒ.j. *ſeminis Nigellæ* ʒ.ß. fiat decoctio in *aqua*, pro v. vel vj. vicibus, dulcorentur *Melle*, diſſolve in ſingulis *ſucci radic. Iridis* ℥.ß. *ſyrupi Roſar. ſolut. de Fumaria* vel *Lupul. ana* ʒ.vj. Si efficaciùs operari velimus, infunde *Agarici* vel *Mechoacæ* ʒ.j. *Zingib.* ℈.j. Vel miſce *electuarium*, ut *Diaphœnicon* aliùdve. Utantur ejusmodi *decoctis*, eo planè modo, uti de prioribus dictum eſt.

Alia

Alia quoque *decocta* hic competere poſſunt, quibus & quæ *lui* huic adverſa creduntur, ut *guajacum*, *zarſa parilla* ſimul incoquuntur. Quæ ſæpè repetita, uti alios *pertinaces morbos*, ſic & *luem* hanc interdum ſanant. Quale hoc eſt, ſi per dies 25. vel 30. indies vel interpoſito aliquo, ſed brevi intervallo, cùm neceſſe eſt, bibatur: Quod ℞. *ligni Guajaci raſuræ* vel *ſcobis* ℥.j. *Zarſæ parillæ* ʒ.vj. *radicis Glycyrrhizæ* ℥.ß. *radicis Cichoreæ* ʒ.ij. *florum Bugloſſi utriuſque ana* ʒ.j. *Paſſularum* ℥.ß. *Prunorum num.* vj. macerentur in *aquæ* ℔.viij per diem & noctem, fiat *decoctio*, coletur; & ſi placet, aromat. *pauco Cinamom.* In hujus colaturæ ℥.v. infunde *foliorum Sennæ* ℥. ß. *Mechoacæ* vel *Agarici* ʒ.j. *Zingib* ʒ.ß. ſtent per diem & noctem, colentur, miſce *ſyrupi Roſ. ſolut. aquæ meliſſæ ana* ʒ.ij. fiat hauſtus unus, moxque pro ſequenti die eodem modo ſecundus, indeque indies reliqui, donec tota *cura* abſoluta fuerit.

Hujus loco *decoctum* huic ferè ſimile, quod ut in multis *morbis* curandis, ſic & in *ſcabie* ſanandâ, ſi per triginta vel plures dies bibatur, in eadem conferre diximus, illicque deſcripſimus, uſurpari poterit.

Poſſunt & alia *purgantia* pauca vel etiam plura, in *decoctis Guajaci* vel *Zarſæ parillæ* cocta uſurpari, in quibus *folia Sennæ* prævaleant, tanquam quæ meliùs & tutiùs operantur, vel etiam *Hermodactyli* qui nunquam fere in *doloribus* omittuntur. Sicuti in *cura*, quæ per *decoctum guajaci* fit, ejuſmodi *purgantium* quoque facta eſt mentio.

Huc & referuntur, *decocta Helleborata*, ut in *melancholicis morbis*, aliiſque gravibus, ſic & *lue* hac curanda commendata, ſi ſæpiùs illis uti poſſumus, vel ſi nimiùm exagitent, alternis ſaltem diebus, dieque quietis, & *medicamentis cordialibus*, & *antidotis*, *cibo*que *exquiſito* & *potu vini* reficiantur. Quæ & in aliis *violentioribus purgantibus* obſervari debent. Imprimis autem inter *decocta helleborata*, in *lue* hac probatur, quod ℞. *cortic. Hellebori nigri* ʒ.vj. *Myrobalanorum quinque generum ana* ℥.ß. *foliorum Sennæ*, *Polypodij ana* ℥.ß. *Epithymi* ℥.ß. *Sonchi* M.j. *florum Cordial.* P.j. *ſemin. Citri* ʒ.j. *ligni Guajaci raſi* ℥.iv. Bulliant in ℔.viij. *aquæ* & *Vini albi* ℔.j.ß. Colentur & dulcorentur *Sacchαro*, aromatiſ. *Cinamom.* & *Garyophyllis*: Capiat ad ℥.iij. aut iv. prout operabitur.

Idem præſtat aliud *Hellebori decoctum* vel *infuſum*, in *ſcabiei curâ* deſcriptum, ſicuti illi, ita & aliis deterioribus *morbis lui*que huic ſanandæ imprimis utile.

Vel hoc quod ex *cort. Hellebori nigri pulveriſati* ʒ.j. vel ℈.iv. in *Seri lactis* infuſione, vel alio aliquo *decocto* fit, manè coquendo: Et colaturam cum *ſyrupo de Fumaria* aut *Roſ. ſolut.* ſæpiùs exhibendo.

Vinum helleboratum ex *ſimplici infuſione*, etiam citra *decoctionem* idem præſtabit. Quod & tale fieri docent aliqui, ſi *radices Hellebori recentes* ad *vitium radices* defoſſæ fuerint; atque ex *uvis* illarum *vinum* paretur.

Chymicus & *Empiricus* inſignis felici ſucceſſu, ſequenti *Electuario Luem* hanc curabat, continuando uſum ejus in robuſtioribus, manè & veſperi per quindecim dies. ℞. *Corticum Guajaci* ℥.iiij. *Ligni ejusdem*, *Ebeni*, *Quercus* aut *Buxi ana* ℥.vj. *Zarſæ parillæ* ℥.vj. *Hermodactylorum* ℥.iiij. *Turbith. gummoſi* ℥.ij. *Caryophyllorum* ʒ.ij. *Aniſi* ℥.j. *Saſſafraſ* ℥.iij. *Foliorum Sennæ* ℥.vj. *Aquæ communis* ℔.viiij. ſtent in *cineribus calidis* per diem unum aut alterum, colentur, poſtea iterum affundatur *Aqua* in *eadem quantitate*, bulliant fortiter ad tertiæ partis conſumptionem, expreſſione facta, prima *infuſio* cum hoc *decocto* miſceatur, per *evaporationem lento igne* factam, ad *Syrupi conſiſtentiam* inſpiſſatis, addantur *Mellis optimi deſpumati* & *inſpiſſati parum* ℥.iiij. *pulverum Zarſæ parillæ fol. Sennæ*, *Hermodactylorum ana* ℥.ß. *Turbith gummoſi*, *rad. Jalapij ana* ʒ.iij. *Caryophyllorum* ʒ.j. *Extract. Scammonij* ʒ.ij. fiat *Electuarium*, doſis à ʒ.j.ß. ad ij. & iij. *Æger* quamdiu hoc *Electuario* utitur, bibat *Decoctum* factum ex *Zarſæ parill. China*, *Hermodactylis*, *Aniſo*, *Caryophyllis* & *Guajaco*.

Pilulæ ex *Argento vivo præcipitato* paratæ,

Mercuriales dictæ, huc quoque referuntur, quæ violenter corpus purgando, vixdum bis terve uſurpatæ, hanc *luem* quandoque extirpant. Verùm cùm de his quæ ex *argento vivo* parantur *remediis*, jam ſeparatim ſimus acturi; de illis ibidem agemus.

Præter hæc *purgantia*, quorum uſu *luem* hanc interdum curare poſſumus, alia quoque tam *leviora* quàm *fortiora purgantia medicamenta* diu continuata, idem nonnunquam præſtant. Cujuſmodi ſunt *electuaria*, *pilulæ*, aliæque *purgantium formæ*, in aliis diuturnis omnibus *morbis* quibus conveniunt, expoſitæ, tum præcipuè illa quibus *corpora* generatim ante reliquorum uſum purgari debere docuimus. Quò & extracta referuntur, præcipueque *foliorum Sennæ*, ut & *Rhabarbari* aliorumque *purgantium*.

*Vires reſtaurantia partes*que *principaliores*, *ventriculum*, *hepar*, *cor*, *cerebrum roborantia remedia*, dum hujus *luis cura* per *purgantia*, uti dictum, peragitur, interpolatis vicibus, cùm à *purgatione* abſtinent, illis exhibentur, maximè ſi *violentioribus* utantur, atque etiam *extrinſecùs ventriculo* ſi propter illorum uſum laboret, vel *cordi*, ſi *animus* deficiat, quædam adhibentur. Qualia in *virium lapſu* abundè ſunt deſcripta.

Inprimis verò in hac *lue Antidota*, quæ uti cæteris *venenis*, ſic & huic lui adverſari creduntur, vel ſola, vel aliis *reſtaurantibus* permiſta, exhibentur. Qualia ſuperiùs poſt alia *purgantia* exhibita deſcripſimus.

In *apozematum* prædictorum, quibus *luem* ſanare ſolemus, uſu ſi *vires* labaſcunt, die vel uno ſaltem in ſeptimana, vel duobus aut tribus, prout neceſſitas requirit, quo quieſcunt, ſequentia dantur: ℞. *radic. Tormentillæ* ʒ.j.ß. *Dictamni* ℈.ij. *ſem. Citri*, *Cardui bened. Acetoſæ ana* ʒ.ß. *Santalorum omnium* ʒ.j. *raſuræ Eboris* vel *Unicornu* ℈.j. *Margarit. præpar* ℈.ß. *Coralij rubri* ʒ.ß. fiat *pulvis ſubtiliſſimus*; Cujus ʒ.ij. miſceantur cum *conſerva Roſarum*, *cortic. Citri cond. conſ. flor. Scabioſæ* vel *Cordial. ana* ℥.j. & cum *ſyrupo de Bugloſſo* fiat *electuarium*: De quo capiat inſtar *nucis moſchatæ*, ſuperbibendo *aquam Meliſſæ*, *Scabioſæ*, *Card. bened.* cum *Vino* miſtam.

In *frigidioribus* & *debilioribus* huic *pulveri* adde *Cinamomi*, *Garyophil. ana* ℈.j. *Maceris* ℈.ß. *Conſervæ Roſmar. Major.* atque *Acori ana* ℥.j. Permiſceantur: Sicque dentur.

Poſſunt & *tabulæ* ex enarratis *pulveribus* & *conſervis* concinnari, ſicque illis, ſi haſce malint, uti.

Sunt qui de aliis *purgantibus* uno die exhibent, alteroque die *decoctum Bugloſſi* vel *Abſinthij* ſuperbibere jubent, ſicque ad aliquot dies perſeverare.

In *helleboratorum decoctorum* & *infuſionum* uſu, alternis vel ternis diebus, prout *vires* expoſcunt, hæc eadem uſurpari poſſunt, imprimis tamen tunc ſequens commendatur *electuarium*, quod & in aliis *purgationibus violentis* prodeſſe poterit: ℞. *ſucci Sonchi in formam Rob decoctione inſpiſſati* ʒ.ij. *Scordij veri ſicci* ʒ.j. *ſemin. Citri* ʒ.ß. *Mithridatij* vel *Theriacæ* ℥.ß. *ſyrupi de Cortice Citri q. ſ.* miſce: Pro uſu.

Mithridatium & *Theriaca* per ſe quoque interdum dantur, maximeque ſi ex nimiâ *purgantium* vi, metuatur *dyſenteria*, alia quæ in *dyſenteria* dicta ſunt, tunc *præcautionis* loco propinari poſſunt.

Cum *Argento vivo*, ſic quia *argento* ſimilis, ſed fluida eſt *minera*, à *Metallicis* dicto, *Hydrargyro* à *Græcis*: quod *aquæ* inſtar diffluat, & à *Chymicis Mercurio* vocato, *curatio* hujus *luis* frequenter inſtituitur. Differtque ea primùm, quatenus illud vel *extrinſecùs* adhibetur, vel *intrò* ſumitur. Quâ ratione hanc *curam* quoque dividemus.

Per *extrinſecùs corpori adhibitum Argentum vivum curatio* communiter inſtitui ſolet non ſolùm à *Medicis* probatis, ſed & *Chirurgis* aliiſque *empiricis*, indeque *morbum* frequentiùs atque integrè ſanari videmus. Verùm quâ *qualitate* aut *viribus* illud perficiatur, dubium; licèt enim cùm eo *forinſecùs* utimur, ad *ſudores promovendos corpus* ſimul diſponamus, tamen incertum, an hi *calore actuali*, qui ſimul tunc adhibetur, vel illius efficaciâ, promoveantur. Dein & licèt illius uſu *expuitio-*

puitiones copioſè ſuperveniant, quas *vi* quadam illi *peculiari*, cùm alia quæ hoc pacto illud faciant, hactenus non fuerint cognita, molitur, non ſolùm in hac *lue*, ſed & aliàs adhibitum aliquandiuque continuatum, tamen an per haſce *expuitiones luem* ſanet, dubitari quoque poſſet. Veriſimile tamen videtur ad *curationem* hujus *luis*, *expuitionem* hanc plurimùm conferre, idque ob hæc *argumenta*, quòd niſi illa *hydrargyri* uſu concitetur, tandemque ſuperveniat, *cura* non ſuccedat; & quòd unà cum hac *expuitione oris* illa *vitia*, illius nimirum *inflammatio*, *exulceratio*, *fœtor*, *dentium*que *inquinatio* & *labefactatio* ſequantur. Quæ à *ſputo*, *veneni labe*, eò *vi hydrargyri* propulſo, infecto potiùs, quàm *hydrargyri* malitiâ, ut putant, accidere, probabile. Præter quam illius potentiam, quâ manifeſtam illam *evacuationem* concitat, fortè & aliâ inſuper *vi*, quâ multa quoque *vitia externa* in aliis *morbis*, ita & hæc in hac *lue* prodeuntia abſumit, atque extirpat: Vel etiam alia *proprietate* huic *lui* adversâ *venenatam* illius *qualitatem* retundit; Atque uti creditur, hujus *veneni*, eſt *alexipharmacum*. Quibus ſuis *qualitatibus* & *proprietatibus* occultis, ex iis effectis nobis cognitis, hanc *luem* illud ſanare cum aliâ ratione non poſſit, nec *operatio* illius aliud demonſtret, licet colligere, adeò ut non ſit neceſſe, *qualitatem* aliquam aliam *manifeſtam*, quâ calefaciendo aut refrigerando agat, ut *viri magni* contenderunt, in eo inquirere, & quo pacto id operetur, anxiè ſcrutari. Uti neque conveniens eſt, ob *vitia* quæ *ori*, dum in *curatione* hujus *luis* adhibentur, contingunt, vel alia *accidentia*, inter quæ *convulſiones* præcipuè metuendæ, quæ ſi in illius uſu graviter delinquatur, interdum accidunt, illius uſum tantopere damnare, penituſque rejicere; cùm in hac *cura*, *oris* hæc *vitia* facilè iterum poſſint corrigi, & ſi rectè eo utamur, citra damnum ea poſſit perfici: Videamuſque etiam in alia *cura*, quæ ſine eo ſuſcipitur, tum *ſudatoriis*, tum *purgationibus*, ſi ſiniſtrè aut violenter illis utamur, errores quoque plurimos, eoſque ſæpe maximos committi.

Cæterùm *cura* hæc quæ per *argenti vivi externum uſum* inſtituitur, variat primùm, quòd vel eo *crudo* utimur & *fluido* adhuc, vel *coctione* & *miſtione fixo* & *concreto*.

Crudo adhuc & *fluido argento vivo*, ad *curationem* hujus *luis* frequentiſſimè inunguntur per *Linimenta* ſeu *unguenta*, quæ *Neapolitana*, à *morbo* hoc ſic dicto, vocantur. In quibus parandis, *argentum vivum* ut commodè inungi corporique adhærere, atque in illud operari poſſit, *pinguibus* additis *axungiis*, *butyro*, *oleis* & *tenacibus reſinis* & *gummi* adeò diducitur, & nulla ampliùs illius vel minima *mica* appareat, ſed totum hiſce confuſum, ſolo colore *griſeo*, quo ea tingit ſufficienter diſſolutum eſſe cognoſcatur. Sumuntque ad *argentum vivum* ſic excipiendum, ea quæ ſimul rarefaciendo *cutem*, illiuſque *poros*, *viam* illi ad *penetrationem*, *ſudoribus*que ad *excretionem* aperiant, & digerendo quoque aliquid de eo quod ad *cutem* pervenit, abſumant. *Quantitas*que in hiſce rectè diſtribuendis, hæc ferè obſervatur, ut *Argenti vivi* ℥.ij. cum *materiæ* illius ℔.j. excipiantur, quæ *media* erit *argenti vivi*, pro decenti actione edenda, in *corpore* non nimiùm debilitato, *quantitas*, quam & augere vel minuere pro ratione conſtitutionum atque operationis modo licebit.

Hoc pacto ſequens parabitur in genere conveniens *inunctio*: ℞. *Argenti vivi* ℥.ij. *crudi* vel priùs nonnihil *rectificati ſucco Limonum* vel *Sputo*, *Axungiæ porci recentis non ſalitæ*, *repurgatæ* priùs à *pelliculis*, & *fuſæ* addendo & *tertiam partem*, ſi placet, *Axungiæ gallinæ*, *Anatis* vel *Anſeris* vel *Butyri recentis quartarium* j.ſs. *Reſinæ puræ* & *claræ abietinæ* vel *pini lotæ* in *Aqua vitæ* ℥.j. *pulv. Thuris*, *Maſtiches ana* ℥.j. *olei Laurini* ℥.ij. *olei Chamæmelini*, *Anethini* vel *Liliorum* aut *Roſacei ana* ℥.j. *Ceræ parùm*, fiat *Linimentum*. Agitando primùm *argentum vivum* cum *reſina* in *mortario*, additâ tandem & *axungiâ*, donec omnino diſſolutum ſit, poſtea miſcendo *olea*, in quibus *cera* diſſoluta ſit, poſtremò & pulveres.

Ad *odorem unctuoſum* hujus *unguenti* ali-

quo pacto corrigendum, addi poteſt *olei Spicæ* ʒ.j. vel plus, cùm ad *penetrationem* admodùm juvet. Cujus *odor* vehemens, cùm *curam* hanc per *unguenta* fieri interdum prodat, illud quidam omittere, qui ea utuntur, malunt. Additur & *Storax liquida* melioris *odoris*, tum *reſolutionis* gratia.

Ad *venenatam* hanc *vim* vel educendam vel infringendam, *Theriacam* vel *Mithridatium ad* ℥.ß. hiſce *unguentis* permiſcent, quæ cum non commodè cum *unctuoſis* illis miſceantur, & *vires* ſuas non *extrinſecùs* admota, ſed aſſumpta, exerant, neſcio quo ſucceſſu id fiat.

Si cum *doloribus* circa *oſſa* & *caput* potiſſimùm ſe oſtendat hæc *lues*, ſic fieri poterit: ℞. *Argenti vivi*, *Axungias*, *Reſinas* & *Gummi*, ut in priore, adde *medullæ Cruris vituli* vel alterius ℥.j. *oleorum Irini*, *Cheirini*, *Lumbricorum* vel *Vulpini*, *Laurini ad* ℥.v. *pulveris radicis Ireos*, *Hermodactyl. baccarum Lauri ana* ʒ.j. *Euphorbij* ℈.j. *Ceræ q. ſ.* fiat *Linimentum.*

Ut magis penetret, & *odoris* cauſa *oleum Spicæ*, *Storax*, *calam.* & *liquida*, *Ladanum* addi poſſunt. Et majoris *penetrationis* cauſâ *oleum Terebinthinæ ad* ℥.ß. vel *Petroleum*, quod tamen ob *gravem odorem* alij recuſant.

Aliàs, & ut ampliùs *nervoſo generi* approprietur: In *oleis* prædictis antequam miſceantur, *ſucci* ad conſumptionem uſque ipſorum decoquuntur; ut *ſuccus Rutæ*, *Ebuli*, *Salviæ*: *Aqua* item *vitæ* & *Vinum.*

Si cum *puſtulis* & *ulceribus* ſe offerat hæc *lues*, adduntur *ſiccantia* quædam, quæ tamen *unguenta*, ſi horum *validorum* permiſtione admodum ſiccent, quia *ſudores* impediunt, non ſtatim ab initio, ſed poſt illorum quæ rarefaciunt uſum, tandem adminiſtrari debent. Fiuntque hoc pacto: ℞. *Argentum vivum*, *Axungias*, *Reſinas*, *Gummi*, ut in priore, addendo *olei Laurini*, *de Lateribus ana* ℥.ij. *olei Hyperici* ℥.j. *Myrrhæ* ℥.ß. *Lithargyrij*, *Ceruſſæ ana* ʒ.ij. *cineris Sarmentorum* ʒ.ß. *Ceræ q. ſ.* fiat *Unguentum.*

Oleum Juniperi loco *Spicæ ad* ʒ.j. addi poterit, & *ſuccus Fumariæ*, *Lapathij*, *Bryoniæ* in *oleo* decoqui.

Efficaciſſimum erit, ſi *Cinabaris* vel *Minij* ʒ.ij. addas. Alij *Æruginem æris* ſimiliter addunt ad ʒ.j. vel etiam *Sublimatum.* Sed hæc tutiùs, ut in illis dicetur *particularibus unguentis*, immiſcentur, quæ ſolùm illic ubi *ulcera* vel *puſtulæ* ſunt, adhibentur, cùm undique illinere non adeò conveniat.

Horum *unguentorum* loco ſumuntur interdum uſitata quædam, & ad ℔.j illorum *Argenti vivi* ℥.ij. permiſcentnr, & ſic uſurpantur. Veluti ex *unguentis quatuor calidis* applicatis communiter, *Dialthææ* & in *doloribus Martiatum*, *Aregon Agrippæ*; Vel ex aliis in *ſcabie*, *Enulatum*,

Aliud: ℞. *Argenti vivi* ℥.ij. *Thuris*, *Maſtiches ana* ℥.ß. *Axungiæ porci*, *Butyri ana quartar.* j. *olei Laurini* ℥.iiij. *Salis* ℥.j.ß. *Aluminis uſti*, *Tartari vini albi ana* ℥.ß. *Aquæ vitæ* ℥.j. miſce, fiat *Linimentum*, cui in *ulceribus Litharg.* & *Ceruſſæ ana* ʒ.ij. addi poſſunt.

Sunt qui ſine *argento vivo* ex ſolis *Unguentis quatuor calidis* & *oleis*, additâ *Theriacâ* & *Mithridatio*, item *pulv. Hellebori utriuſque*, *Cucumer. aſin. Euphorb. Æruginis æris*, ejuſmodi *unguenta*, ad *curationem* hujus *luis* parare ſe poſſe prædicant: quæ tamen, uti & ipſimet fatentur, pleriſque non ſufficiunt.

Alij etiam ex *Argento vivo non crudo*, ſed *ſublimato*, vel in *Cinnabrium* dictum, permiſtione *Sulphuris* redacto, cum *axungiis*, *reſinis* & *cerâ* exceptis atque *Aquâ vitæ* addita, ejuſmodi *unguenta* parata, aliquid proficere poſſe putant. Quæ tamen non adeò tuta ſunt.

Simpliciſſima aliqui hæc parant, ex *Argento vivo* cum *axungia*, alii etiam *cineres Sarmentorum* addunt. Alii ex *argento vivo* cum *Terebinthinâ* & *Aquâ vitæ.* Quæ omnia rectè miſceri & cautè adhiberi debent.

Uſus autem harum *inunctionum* hic eſt. Inungitur illis *æger nudus*, in *conclavi calefacto* ad *fornacem* vel *focum*, aut *ſtuphâ*, in *extremitatibus*, *manibus*, *pedibus* maximè, in *volis* & *plan-*

plantis, deinde in *ſpina dorſi*, ſenſim ab inferioribus ſurſum ad *cervicem* ejus aſcendendo: item in *emunctoriis* ſub *axillis* & circa *inguina*, & in *juncturis*, nullibi *pectus* aut *caput* tangendo. Fiatque hoc matutino tempore ſemel in die vel bis, manè ſcilicet & veſperi, ſi *vires* conſtent, vel uno die ſemel, altero bis. Sic inunctus *linteaminibus calidis* obvolutus, in *lectum calefactum* collocetur, illicque bene tectus quamdiu ferre poterit, ſudet. Et ſi *ſudor* difficulter erumpat, *lagenâ aquâ fervente* plenâ, vel *pulvinis plumeis*, vel *nucleis ceraſorum* aut *leguminibus*, ut *calorem* diutiùs retineant, repletis, *pedibus* & ſub *axillis* appoſitis, aut *lateribus* aut *ſilicibus calidis ſudor* provocetur, aliisve *artibus*. Atque ita quamdiu commodè *ſudorem* ferre poterit, aut horam unam cum dimidiâ, vel ultra ſudet, poſteaque eum abſtergat, *linteaminibus*que mutatis ſenſim ſe recolligat, & poſteaquam ſurrexerit, parumque deambularit, *cibo* ſe reficiat. Continuetque ejusmodi *inunctiones* ad dies octo vel decem, vel pauciores, deſiſtendo cùm expuere incipit, *os*que affici, quod niſi prædicto tempore fiat, *unguentum Argento vivo* denuò addito, fortius reddendum, vel bis in die, ſi hoc non priùs factum fuerit, *inunctio*, donec hæc in *ore vitia* ſuperveniant, repetenda, quibus dein emendandis *cura* erit adhibenda, *æger*que ritè donec & *dolores* & *ulcera puſtulæ*que abeant, gubernandus, & poſtremò ut à *ſordibus* ab *unguento* relictis expurgetur, in *laconico* ſedens & ſudans, *lixivio* diligenter abluendus, ſenſimque *aëri*, *temperatiori* tamen, ab initio, aſſuefaciendus.

Vivendi rationem quod attinet, in *aëre calido* quantum fieri poterit incluſus ſe contineat. *Cibo* utatur *euchymo*, *ſimplici* & *moderato*. *Potus* loco, *vinum debilioribus*, & quando *vires* deficere incipiunt, conceditur: aliis verò vel *dilutum*, vel *aqua*, in cujus ℔.iij. *Guajaci* ℥.ij. decoctæ fuerint.

Evacuationes per *purgationes generales* & *venæ ſectionem*, ſi opus ſit, antequam *inunctiones* inchoëntur, præcedant: nam *corpore* bene purgato, *cura* faciliùs ſuccedit, quare & interdum intermediis diebus, quibus ab *unctione* ceſſabunt, *purgationes*, maximè ſi conſtipati ſint, reiterabuntur, eo modo ſicuti in *purgantibus* expoſuimus.

Alio modo *inunctiones* hæ quoque in *delicatioribus* uſurpantur, & certis duntaxat *partibus* adhibentur, ſed *cura* tunc diutiùs protrahitur, neque ſemper ſuccedit. Ut ſi *juncturæ* tantùm inungantur, vel ſaltem *ſpina* in *renum regione*, continuando quandoque ſemel indies vel bis, uti de generaliori *inunctione* dictum eſt: Idem tamen *regimen* obſervando.

Aliàs *volæ* tantùm in *manibus* & *plantæ pedum* inunguntur, nec dum alia *corporis pars*, cum debito quoque *regimine*. Quæ ratio inungendi minùs *ægris* moleſta eſt, minusque *curam* hujus *luis* detegit, cùm adhibitis *chirotecis inunctionem* in *manibus* celare poſſint, eoque magis, ſi in *aërem* liberum egredi, quod illis tempore *calido* interdum permittitur, & ſe exercere, quod ad *ſudorem* eliciendum illis convenit, posſint, domumque inde reverſi, *ſudori* cæterisque quæ requiruntur, operam deinceps dare queant.

Quæ *unguenta* non alio modo quàm priora parantur, ſed auctâ *Argenti vivi quantitate*, efficaciora reddenda.

Ex *crudo Argento vivo* etiam *emplaſtra*, quæ ipſis applicantur, ad *curationem* hujus *luis* fiunt. Vel in forma communi, aut *Cerati* vel *Sparadrappi*, quo nomine *linteum pannum* hiſce imbutum vocant. Uſurpanturque hæc rariùs, & tantùm ferè in illis, qui *delicatiores* cùm ſint, *inunctiones* reſpuunt, quia majorem *moleſtiam* afferunt; & ut diligentiùs incluſi maneant, requirunt, & potiùs hæc *emplaſtra*, quia tunc illis, uti dicetur, libertas major conceditur, geſtare cupiunt. Verùm cùm hæc tardiùs quàm *unguenta*, quæ illis fortiter inuncta, penitiùs imprimuntur, operentur, *cura*, ſi hæc ſola uſurpentur, niſi plus *argenti vivi*, quàm *unguenta* recipiant, diutiusque illis utantur, vix ſuccedet, vel imperfecta erit; Quod ſi fiat, neque *emplaſtrorum* uſu *expuitio* vel *oris vitia* ſequantur,

quantur, *inunctionibus* vel *ſuffitibus* poſtea adhibitis ea promovebuntur, tuncque *emplaſtra* hæc, etſi *morbum* non penitùs ſanent, tamen ut citiùs reliqua *curam* perficiant, efficient.

Præparantur autem hæ *applicationes*, ex eadem *unguentorum* dictorum materiâ, auctâ ampliùs quàm in illis ad ℥.ß. vel ulteriùs *argenti vivi quantitate*, prout operationem ſuccedere videbimus. Cui & *Cinnabarim* & *Sublimatum* aliqui miſcent. Hæcque in *ceratum Ceræ*, vel *emplaſtrum Reſinæ* permiſtione formant, quæ ſupra *pellem* tenuem, *alutam* dictam, extendunt: vel diſſolutis illis, *pannus linteus* pro *Sparadrappo* vocato parando, aliquoties intingitur.

Vel ſumunt alia *emplaſtra* uſitata *gummata*, quæ non *argentum vivum* recipiunt, ut *Ceroneum*, *de Meliloto*, *emplaſtrum filij Zachariæ*, *Diachylon ireatum*, illisque *Argenti vivi* eam *quantitatem*, quæ in *unguentis* dicta fuit, majoremque adhuc permiſcent, ſicque adhibent.

Eſt & aliud uſitatum *ceratum* vel *emplaſtrum* cum *Argento vivo* paratum; *Vigonis* ab autore vel *Ranarum*, quia eas ſimul recipit, dictum; quod etſi particulatim illic ubi *dolores* maximè urgent, adhiberi ſoleat, tamen & generatim ad *curam* hujus *luis*, quæ per *emplaſtra* fit, uſurpari poteſt, *auctâ Argenti vivi & Euphorbij quantitate.* Quod ℞. præter *argentum vivum*, *pinguedinem porci* & *viperæ* (cujus loco *ſerpentis* ſumere poſſumus) *terebinthin. thus*, *euphorbium*, *ſtyracem liquidam*, *ceram*, *oleum chamæmel. anethinum*, *liliorum*, *laurinum*, *de ſpica*, *de croco*, (cujus loco *oleum juniperi* ſubſtituere poſſumus) *ſuccos ebuli*, *enulæ*, *vinum*, *herbam matricariam*, *flores ſtœchados*, *ſchœnanthi*, *lithargyrij*, *ranas*, *lumbricos.*

Uſus horum *emplaſtrorum* talis exiſtit; Applicantur *linteis latis* vel *alutis*, uti dictum, excepta, iisdem in locis, quibus & *unguenta*, veluti *manibus* & *pedibus*, quibus obvolvuntur. Item *emunctoriis*; dein & *ſpinæ longitudini*, illicque *faſciis* vel *veſtibus* interdum indutis retinentur, aliisve *artibus* & *ſubligaculis.* Sicque continuò dies noctesque geſtantur, atque tertio vel quarto die renovantur. Interea ut ſæpè ſudent, præſertim dum in *lecto* quieſcunt, opera danda, hacque ratione donec ſigna in *ore* appareant, procedendum.

Interea *vivendi* modum eundem, quem dum *unguentis* utuntur, uti & decentes *purgationes* obſervare debent: conceditur tamen ipſis, cùm *cura* diutiùs protrahatur, ipſique hanc potiùs alicujus libertatis conſequendæ causâ, ſibi elegerint, ut *aëre ſereno* & *calido*, progredi in publicum aliquando poſſint, ſicque deambulare aliquandiu vel equitare, quod eò minùs *curam* ipſorum retardare poterit, cùm prodeuntes nihilominus *emplaſtra* ipſis adhærentia, ſecum circumferant.

Paucioribus *ſedibus*, vel etiam ſolis *volis manuum* & *plantis pedum* hæc *emplaſtra* appoſita, aliquid interdum quoque in *cura* moliuntur. Quâ ratione indutis *chirotecis* & *tibialibus*, hæc *emplaſtra* retinentur; & ne pateſiant, *luem*que hanc prodant, celantur. Quæ & minùs cognoſcitur, ſi ſimul cum aliis converſari illis liceat, nec dum ſecluſi ab *hominum* conſortio arceantur, quod illis ferè liberum permittitur.

Sed & hæc paucioribus *ſedibus* admota, vel etiam ſolis *volis manuum* & *plantis pedum*, quod minori labore fit, ſed diutinum tempus requirit, idem in *tenerioribus corporibus* interdum efficiunt.

Non crudo & *fluido* adhuc *Argento vivo*, nec *ſimplici*, ſed *permiſto* & *coctione fixo* & *concreto*, ad *curationem* hujus *luis* etiam utimur, idque duplici ratione ſic præparando, vel cum additione *Sulphuris* aut *Chalcanthi.*

Cum *Sulphure Argentum vivum* coquendum, urendumq; donec in *glebam ruberrimam* redigatur, quam *Cinnabarim* vocant, quòd *Cinnabari nativo*, quo nomine *Minium nativum* etiam appellant, *colore*, hæc *cinnabaris artificialis* reſpondeat, ita præparatum, ad *curationem* hujus adhibetur, non per *illitionem*, uti cùm *crudum* eſt, ſed per illius accenſi *fumum*, quo *corpus* ſuffumigatur. Nam cùm *factitia*

factitia hæc *Cinnabaris*, *argenti vivi vim* & *efficaciam*, qua in *luem* hanc agit, adhuc ſervet, cùm uritur, ob admiſtum *ſulphur*, *fumum* copioſum magisque penetrantem reddens, dum *nudum corpus* tangit, illique ſe affigit & inſinuat, æquè efficaciter atque cùm *Argentum vivum* inungitur, operatur, atque *expuitiones*, quæ *oris* ſequuntur vitia, promovet, *luem*que hanc abigit; & proin per hasce *ſuffumigationes* hanc *luem* frequentiùs quàm per *inunctiones* noſtri *chirurgi* ſanare ſolent. Vel etiam ſi quæ *reliquiæ* illius, poſt *curas* alias priùs adhibitas, remanſerint, hac *ſuffumigatione* eas penitùs tollunt.

Huic autem ad *ſuffimigia* ejusmodi excitanda, alia inſuper quæ præſertim *tetrum* illius *odorem*, quem *Cinnabaris* reddit, corrigunt, permiſcent. Quæ in *pulverem* ſimul redigunt, qui *carbonibus* ad *fumum* faciendum inſpergitur, vel *Reſinâ* exceptus, aut *infuſione Gummi Tragacanthi* in *trochiſcos* formatur, qui *prunis* pro *ſuffimigiis* imponuntur. Obſervatâ in hisce eâ *Cinnabaris quantitate*, ut ʒ.j. illius, pro unâ vice uſurpetur, quæ *media* illius erit *quantitas*, quam augere minueréve, conſideratis *circumſtantiis*, uti & in aliis diximus, licebit.

Tale igitur *ſuffimigium* pro octo vicibus, ne opus ſit toties repetere, paratur ſimplicisſimum: ℞. *Cinnabaris* ℥.j. *Thuris ſolius*, vel cum *media parte Maſtiches* ℥.iij. fiat *pulvis*; Utatur ℥.ß. pro unâ vice; vel excipiatur *Reſinâ* aliquâ, *Terebinth.* dictâ, quæ copioſum *fumum* reddit, aut *infuſ. gummi Tragac.* & fiant *trochiſci* pro octo vicibus ad uſum quoque diſtribuendi.

Ut *odorem* adhuc *gratiorem* acquirat: ℞. *Cinnabar.* ℥.j. *Thuris* vel *Maſtiches* ℥.j.ß. *Benzoini* ʒ.vj. vel plus & tunc minùs *thuris* accipiendum, *Storacis calam.* ℥.ß. *Ladani* ʒ.ij. *Ligni Aloës* vel *Santali albi odor.* ʒ.ß. fiat *pulvis*: Utatur ℥.ß. pro unâ vice.

Addi poſſunt & alia *odorata gummi* vel *aromata*, ut *Garyophylli*, *Cinamomum*, *Nux moſchata*, aliáve.

In *ulceribus* primo vel ſecundo *pulveri*, *Myrrhæ* ℥.ß. commodè additur; confert & *Succinum*. In *pravis ulceribus* etiam *validiſſimè ſiccantia* miſcentur: veluti *Antimonij* ℥.ß. *Cadmiæ foſſilis* ʒ.ij. *Vitri Veneti* ʒ.j.

Interdum adhuc *efficaciora* in *robuſtioribus*, veluti *Auripigmenti* ʒ.j. vel *Argentum vivum* præter *Cinnabarim* aliter etiam præparatum, ut *Sublimatum* vel *præcipitatum ad* ʒ.j. Hac *cautione* tunc adhibitâ, ne *fumum naribus* quoad fieri poterit, hauriant.

Theriacam aliqui uti *inunctionibus*, ſic etiam hiſce *ſuffimigiis* permiſcentes, *venenum* hoc ſic ſe reprimere poſſe, quoq; exiſtimant. Verùm cùm urendo *vim* amittat, uti vix in *inunctionibus*, licèt non ita corrumpatur, aliquid agere poteſt, ſic hìc nihil adjumenti afferre poſſe, putamus.

Adminiſtrantur *ſuffimigia* hæc ſequenti modo: Collocatur *æger* exutus in *locum* aliquem *anguſtum*, *concluſum*, *calefactum*, & diligenter ab *aëre externo munitum*. Qualis eſſe poteſt *hypocauſtum parvum*, pro *balneo ſicco* uſurpari ſolitum. Vel *ſolium* ſeu *labrum* ad idem paratum, inferiùs ligneum & ſuperiùs *ſtramineo camerato* obtectum, vel alio ex *fulcris* & *pannis* illis obvolutis confecto, vel *tentorio* ex ſolis *pannis* concinnato. In hoc ſedens *æger fumum*, qui *pulvere carbonibus ardentibus* ibi collocatis injecto, vel *trochiſcis* impoſitis excitatur, totumque locum adimplet, *nudo corpore* excipiat, ſola *facie*, ut eum diutiùs ferre queat, extra locum illum aliquousque exertâ, ſed ita *pannis capiti* obvolutis munitâ, ne *aër* ſubintrare queat, quæ tamen circa finem, ut hæc *fumum* aliquo pacto percipiat, intrò rurſum retrahi, illicque parumper quoque retineri debet. Atque ita quandiu *æger* ejusmodi *calorem fumum*que *viribus* non labentibus perferre poterit, in *tabernaculo* hoc moram trahere, *ſudori*que qui interea emanat, operam dare debet. Quo tempore exacto, *linteaminibus calidis* obvolutus, ex loco iſto, in aliud *conclave*, hoc *fumo* minimè infectum, non tamen procul ab eo diſſitum, ne diutiùs dum locum mutat, *aëri* ſe exponere cogatur, transferendus, ibique in *lecto calefacto* repoſitus, uti in *inunctionibus*

FFFFFF

quoque fieri debere docuimus, adhuc ad tempus aliquod usque, quamdiu *vires* permittunt ei, ſudandum. Alia *ſuffumigandi* ratio in *delicatioribus*, minori moleſtiâ perficitur, ſi juxta *caminum* incluſum *peripetaſmate* hoc fiat, cùm *fumus* tunc non adeò incluſus hæreat, ſed per *caminum* mox exhalet, *æger*que liberiùs in eo ſpirare queat. Et adhuc faciliùs eum perferet, ſi in *lectum* rectâ collocatus *æger*, *fumum* in *vaſe*, quod exactè occludi poteſt, extra *lectum* poſito, excitatum, per *canalem* ob eo *vaſe* ſub *ſtragulis* ad ipſum usque transeuntem, *corpore nudo* excipiat, illicque *occluſum* retineat, *capite* interim è *lecto* prominente, & ſub finem ſolùm, ut & illud ſuffumigetur, reducto atque aliquamdiu retento.

Ejusmodi autem *ſuffumigandi modi* indies ſemel tantùm, vel ſi *debilior* ſit *æger*, alternis diebus adminiſtrantur, aut ſi *vires* deficere incipiant, ceſſando per dies aliquot, poſtea ubi ſe recollegerit, rurſum repetuntur, idque ſive continuatis vicibus ſeu interpolatis fiat, tamdiu continuando, donec *expuitio* & in *ore* ſupervenientia *accidentia*, deſiſtendum eſſe, nos admoneant; quæ poſtquam decies ſuffumigati fuerint, nonnunquam & citiùs ferè eveniunt, aliàs verò niſi pluries hoc fiat, vix ſuccedunt.

Vivendi ratio eadem, quæ dum inunguntur, inſtituitur. Reficiendi tamen *cibo* & *potu* frequentiùs, cùm *ſuffumigiis* plus quàm *inunctionibus* debilitentur, & *cibi abſtinentia* non tantum hìc opituletur, quantum verò *virium poſtratio* nocere poteſt. *Purgationes*que, ut in *inunctionibus*, interea adhibentur.

Cum *Chalcanthi* additione atque *aceti*, *argentum vivum* in *Sublimatum* (ſic quia cùm præparatur, *vi ignis* in *ſublime* elevatur, *operculo*que accreſcit, appellatum,) redactum, ad *curationem* hujus *luis extrinſecùs* quoque adhibetur, cum *liquore* aliquo dilutum. Quo *liquore extremitates corporis*, veluti *tibiæ* & *brachia* illinuntur & madefiunt, *Lavatoria*que dicta ex eo ſic parantur. Nam cum *ſublimatum corpori* ſic affigitur, quia adhuc *argenti vivi vires* retinet, easdem perinde in *lue* hac ſanandâ exerit, ac ſi inungeretur vel ſuffumigaretur, ſicque *expuitiones*, unde etiam *os* vitiatur, provocando, *luem* hanc ſanat. Atque *vi* inſuper *acri*, quam miſtione *chalcanthi* atque *ſublimatione* hac adipiſcitur, *cutem* adurens *veſicas*que excitans, ſic quoque in *dolentibus* præſertim vel *nodoſis locis* illitum, *venenum* hoc evocando, operatur. Et tandem ſic vel ſola uſurpata, hanc *luem* ſanant, *dolores*que præſertim & *nodos* tollunt: Vel ſi per alias *curas* hæc non cedant, ea penitùs extirpant.

In hiſce autem *Lavatoriis* parandis, *Sublimati* hujus *Mercurij*, ut vocant, quantitas idonea & media erit, ſi ℥.j. illius cum *liquoris* alicujus ℔.ij. permiſta ſit, à quâ prout operabitur, aſcendere deſcendereve augendo minuendóve *mercurium*, licebit.

Hac itaque ratione per *decoctum* ablutio talis fit: ℞. *Mercurij ſublimati* ℥.j. *Aquæ communis* vel de ſequentibus, ut *Roſarum*, *boni odoris causâ*, vel *Scabioſæ*, *Fumariæ*, *Majoranæ*, *Salviæ*, &c. ℔.ij. *Vini albi* ℥.iiij. vel *Aquæ vitæ* ℥.ij. bulliant parum & ſerventur ad uſum.

Vel: ℞. *Mercurij ſublimati* ℥.j. *Aluminis uſti* ℥.ij. *Lithargyrij* & *Ceruſſæ ana* ℥.j. *Aquæ vitæ* ℔.j.ß. *Aquæ alicujus* ℔.iij. coquantur ad uſum.

Infuſio pro *Lotione*: ℞. *Mercurij ſublim.* ℥.j. *Aluminis* ℥.j.ß. *Lithargyrij*, *Ceruſſæ ana* ℥.j. *Aquæ vitæ* ℔.ij. ſerventur in *maceratione* in *vitro* bene obturata.

Aliter ſic per *decoctionem* fit: ℞. *Mercurij ſublimati* ʒ.j. *Arſenici* ʒ.iiij. *Euphorbij* ʒ.ß. *Aquæ roſarum* vel *alterius* & *Aquæ vitæ ana* ℥.xij. bulliant in *vaſe vitreo* parumper.

Utimur ejusmodi *lavatoriis* hoc pacto: Madefiant *tibiæ panno* in hiſce intincto, & illinantur à *genu* deorſum, & *brachia* à *cubito* antrorſum, repetitis aliquot vicibus, idque manè nonnunquam & veſperi in *calore*, juxta *focum* vel *fornacem*: Perſeverando ad decem usque dies, donec quoque *accidentia* in *ore* cum *expuitione* ſuperveniant.

Guber-

Guberneturque *æger* interea eo modo uti cum *inunctionibus* utuntur, fieri debere, dictum eſt: Contineatque ſe in *loco calido*, ſudetque noctu. *Cibo* utatur *exquiſito* & *Potu convenienti*: Purgeturque & ante harum *lotionum* uſum, & dum illis utitur, *corpus* decenter.

Per exhibitum introque ſumptum *argentum vivum*, hanc *luem* quoque ſanari poſſe, *experientia* ſimiliter docuit, tum ſi *crudum*, tum *coctione* & *uſtione calcinatum* propinetur.

Crudum aſſumptum, non aliis *viribus*, quàm quibus cùm *extrinſecùs* adhibetur, *luem* hanc ſanare, ex eo patet, quòd nullas alias *evacuationes* manifeſtas, nec per *ſudorem* aut *alvum*, ſed ſaltem eam quæ per *os* fit, *expuitionem* ſcilicet, ut cùm *foris* admovetur, moveat, nec priùs, quàm hæc *oris*que enarrata *vitia* superveniant, eam curet: Et proin cùm hoc idem *extrinſecùs* admotum faciat, & ſi in *corpus* ſumatur, *noxam* illi aliquam inferre exiſtimetur, non temerè aut frequenter curandi hæc ratio ſuſcipienda, niſi fortè in *inveteratâ lue*: quando cætera præmiſſa non juvant, aut quia minori labore & ſumptu *cura* ſic perficitur, aliqui eâ uti malint. Quod minori fiet *periculo*, ſi diutiùs in *corpore* non hæreat, uti ferè ſpontè, dum *crudum* adhuc ſumitur, *pondere* ſuo & *lubricitate* deorſum ad *exitum* properat, nec diu ſubſiſtit, vel aliis ſimul, uti dicetur, admiſtis eò propellitur: Ut ſic *ventriculum* & *inteſtina* alioquin *ſordibus* obducta, non tàm facilè poſſit lædere, & nihilominùs tamen brevi hac morâ ſuas *vires* exerere.

Sumatur autem, cùm eo uti volumus, *argentum vivum crudum*, pro unâ vice, à *granis ſex* vel *octo* ad *decem* uſque, & additis quibus exactè diſſolvi queat, illis quæ, uti dictum, *excretionem* illius per *alvum* accelerent, cùm ſponte *alvum* vix moveat, in *formam pilularum* quas *Mercuriales* ab eo vocant, redigitur, ſicque exhibetur. Idque ferè quotidie, continuando tamdiu, donec in *ore calor* & *fœtor* atque *expuitio* frequens ſequi incipiant. Quod ad dies triginta ſæpe producitur, *cura*que ſic perficitur: *Purgationibus generalibus* præmiſſis, *vitæ*que *regimine decenti* adhibito.

Pilulæ itaque ejuſmodi ſic parari poterunt: ℞. *Argenti vivi crudi* ʒ.ß. extinguatur *ſucco Limonum* vel *Salviæ*, vel *Roſarum*, aut *ſyrupo Roſarum ſolut.* vel cum *Terebinth.* adde *Agarici trochiſcati* ℈.ij. fiant *pilulæ* tres: Capiat quotidie unam, in plures ſi nimis magna ſit diviſam, poſt mediam noctem: Quibus abſolutis, tamdiu donec *ſigna* ſupradicta appareant, poſſunt repeti. Aliàs *Rhabarbarum* loco *Agarici* ſumitur: Huic *compoſitioni* aliqui *Opij gr.* j. vel ij. miſcent, fortè ut *ſenſum* obtundendo diutiùs hæreant, vel *ſudores* ſimul moveant. Nonnunquam & *Ambræ* vel *Moſchi grana aliquot* addunt, vel *olei Cinamomi guttam*, juvandi *odoris* & *cordis* recreationis gratiâ. Quo nomine, uti & quod *aurum argenti vivi* ſit *antipharmacum*, maximè verò *ſplendoris* & *pretij* causâ, hæ *pilulæ foliis auri* obducuntur.

Alia *compoſitio* ſic fit: ℞. *Aloës* ℥.j. *Rhabarbari* vel *Agarici* ʒ.ij. *Maſtiches* ʒ.j. *Argenti vivi extincti* cum *Terebinthin.* ʒ.ij. vel iij. cum *ſyrup. Roſarum ſolut.* fiat *maſſa* cui & ſupradicta *odorata* miſceri poſſunt: Capiat de hac ℈.j. vel paulò plus, ſi nullus à prioribus ſucceſſus.

Aliàs *catharticis validioribus* additis, has *pilulas*, ut & *alvum* efficaciùs ſubducant, efficimus, quæ tunc propter *argentum vivum* non ſolùm *viribus* illi innatis, uti dictum, ſed & admiſtione *purgantium*, *corpus* ſic expurgando luem hanc curant, & ſi *dejectiones* frequentes & copioſè ſequantur, ut minùs *expuitio oris*que *vitia* poſtea ſequantur, procurant. Quod fiet ſi ejuſmodi *pilulas* vel continuatis aliquot diebus, ſi ferre poſſunt, vel ſaltem alternis intermediis diebus, tunc *Theriacam* propinando, aſſumant.

Fiuntque hæ tali modo: ℞. *pilularum ex Argento vivo, rhabarbaro, agarico & maſtiche* paratarum, in *evacuatione* quæ per *os* fieri debet, deſcriptarum, quibus adde *Scammo-*

neæ vel *Colocynthidis præpar.* ʒ.ij. Detur ʒ.ß. pro vice.

Vel hiſce utatur: ℞. *pilularum Cochiarum, Fætid. ana* ℥.ß. *Rhabarbari, Agarici ana* ʒ.j. *Argenti vivi extincti* cum *Tereb.* ʒ.iij. cum *ſyrup. Roſ. ſolut.* fiat *maſſa*: Capiat ℈.j. vel ʒ.ß. prout operabitur.

Non *crudum argentum vivum* ſed *calcinatum*, hoc eſt veluti in *calcem* redactum, ſeu uti vocant *Præcipitatum*, ac ſi in fundum vaſis, cui adhæret, *vi ignis* dum coquitur, præcipitaretur, vel potiùs, ut puto, quia ſubitò & violenter *alvum* movens, *dejectionem* veluti præcipitat, ad *curationem* hujus *luis* quandoque exhibetur. Quod tunc non *viribus innatis*, uti cùm *crudum* adhuc remanſit, quas *uſtione* ex parte amittit, ſed *novis* inde acquiſitis, quibus violenter *naturam* irritando, *dejectiones* vehementes concitat, perficit, nec dum *expurgationes* illas per *os* movendo, ſed purgando tantùm, *luem* eâ ratione, ſicuti etiam ex ſolis *purgantibus*, eam ſanari poſſe, priùs docuimus, profligat: Idque non longo tempore, uti verò alia *purgantia*, uſurpatum, ſed breviſſimo, ut bis terve vix ultra propinatum, unde copioſus & *alvi fluxus* & *vomitiones* ſimul concitantur, aliquando & *ſudores urinæque* promoventur, *morbus*que brevi ſpatio veluti *miraculo*, non tamen ſine *periculo*, abigitur.

Modus autem *præcipitandi* ſeu *calcinandi* ad hunc uſum ſequens exiſtit: Sumuntur *Argenti vivi* ℥.ij. *Aquæ fortis* ℥ iij. miſta hæc per diem unum aut duos ſinuntur in *vaſe vitreo*, donec in *fundo calcis* inſtar ſubſideat, è quo *liquor* innatans per *inclinationem* ſenſim effunditur, donec *remanentia ſicca* evadat; vel *humiditas* illa per *vas igni* impoſitum eliciatur: Vel coquendo hæc invicem donec lapideſcant, abſumatur. Hoc illóve modo *materia* illa *concreta* reddita pulveriſetur, & in *crucibulo* ſuper *ignem*, per horam unam vel ampliùs, continuò *bacillo pulverem* illum agitando, calcinetur, hoc eſt in formam *calcis* redigatur, *minij* inſtar rubeſcentem, quem *pulverem Præcipitatum* vocant. Sumiturque ſic *præcipitati Mercurij pulvis*, atque infunditur in *aquis Roſarum*, *Plantaginis* vel *Scabioſæ*, *Betonicæ* aliiſve, & *lento igne* vel in *balneo Mariæ* ſenſim coquitur, donec omnis *aqua* evaporet, *ſiccus*que relinquatur *pulvis*. Hunc denuò in *vaſe teſtaceo* calcinabis. Hic *pulvis conſervâ* aliquâ idoneâ, ut *Roſarum*, vel *pulpâ* convenienti, vel *Pomorum* exceptus, in *maſſam* redigitur: Deque illa *pilula* una *piſi minoris majoris*ve *magnitudine* manè propinatur. Sunt qui *pulverem* aliquem *ſtomachicum* vel *Cordialem* ſimul addunt, vel *Theriacam* vel cum *confect. Alkermes* dant.

Alij majore ſtudio & labore *præcipitatum* ut minùs *noxium* ſit, elaborant, atque uti vocant, rectificant, variis *artibus*. Primumque illud in *aquâ calidâ* lotum, ut ajunt, vivificant, deinde in *Aceto quater deſtillato* illi 3. vel 4. digitorum altitudine ſuperinfuſo, in *vaſe vitreo* bene cooperto per quatuor horas coquunt, *acetum*que poſtea ab eo per *inclinationem* in aliud *vas* effundunt, ſeu ut ajunt decantant, novoque affuſo denuò ſic coquunt, ſeparantque, idque tertiò, poſtea *acetum* tribus hiſce vicibus collectum, in *balneo Mariæ*, donec totum evaporet atque extillet, coquunt, *remanentiam*que *ſalis* inſtar in *fundo* hærentem colligunt, rurſumque in *aqua pluviâ* coquunt, & poſtquam ſubſederit, quod *clarum* innatat, effundunt, & in *balneo Mariæ* denuò, donec tota abſumpta fuerit, excoquunt, *maſſam*que remanentem ſervant, eoque *præcipitato*, uti de priore dictum, tanquam *tutiore* utuntur.

Alij plus adhuc *laboris* impendentes, *maſſam* hanc *Spiritu vini* macerant, ſeu ut vocant, digerunt, & per *retortam deſtillant*, alioque modo rurſum exiccando in *pulverem rubrum* cogunt: Cujus *granum* j. in *vino* exhibitum, mirabiliter in *lue* hac ſananda præſtare, docent *chymici*.

Purgantibus, *Mercurio præcipitato* ſimplici ratione parato, additis, *pilulas formatas* aliqui exhibent, admiſcentes illi *Rhabarb. folia Sennæ Scammoneam*, alij quoque *Helleborum*, *Crocum* item & cum *Amido* contemperantes, & ſuc-

& *ſucco Limonum* ſubigentes, *pilulas* formant, atque unam continuis pluribus diebus exhibent.

Hîc non prætereundum ex re eſſe judicavi, *Bezoardicum minerale Chymicorum*, famoſiſſimum in *Lue* hac curanda *remedium* quoque commendatum, quod ſequenti modo parari poterit: ℞. *Antimonij* & *Mercurij ſublimati per Vitriolum* ad perfectam *albedinem calcinati* & *ter alcoholiſati ana quantum vis*, trita primùm ſeorſim poſt diligenter ſimul miſta, ex *retorta vitrea* in *arena* primo *lento igne*, poſt *auctis gradibus* ejus, donec totum *oleum* quod extillabit, prodeat, excoque, *ſpiſſum Mercurium coagulatum*, qui quandoque ſimul prodire ſolet, quantum potes ſepara: Hujus *olei* ℥.iiij. in *cucurbita* in *fundo lutata* infuſis, affunde ſed ſenſim & guttatim, quia cum magno ſtrepitu hoc fit, *ſpiritus nitri* ℥.iij. in *arena* excoque ad *ſiccitatem*, *extillatum ſpiritum* fortifica alio recenti ad ℥.j. affuſo, hunc ſecunda & tertia vice, affunde & excoque, atque habebis *Mercurium fixum*, hunc ſubtiliſſime tritum in *catillo*, in *igne fulminationis* calcinabis fietque *albiſſimi Coloris Mecurius fixus*, qui dulcorandus poſtea *ſpiritu vini* ſæpius affuſo & per excoctionem abſtracto. *Minerale* hocce *Bezoarticum* in vitro ſervetur ad uſus doſis à gr. ij. ad iiij.

Quæ omnia cùm ſanè non ſine *periculo* fiant, *cautè* admodùm erunt tentanda, & nonniſi tanquam *extrema remedia* in ultimis *neceſſitatibus* uſurpanda, nec cuivis temerè ut præparentur, communicanda. Quibus cùm utimur, *ægrum* ne *animo* deficiat *reficientibus remediis intrò foris*que adminiſtratis refocillabimus, & ſi *dyſenteriæ*, ne ſuboriatur, metus ſit, uti in *dyſenteria* dictum, occurremus.

Particularis cura quæ *accidentibus* & *vitiis* ab hac *lue* profectis ſeparatim accommodatur, pro diverſitate horum inſtituitur.

Dolores circa *oſſa nuda* in *tibiis*, *homoplata*, circa *claviculas*, in *ſcapulis*, in *capite*, *frontem* & *tempora*, erumpentibus interdum ſimul & *nodis*, in eâ *ſpecie luis*, quam Lemmen vocant, ſi poſt *curam* hujus *luis generalem*, licèt integrè ac ſufficienter adminiſtratam, nihilominus perſiſtant, *ægrum*que moleſtent, horum causâ certa ipſis accommodanda erunt *remedia*, quæ niſi juvent, *cura generalis* de novo erit repetenda. Quæ autem privatim horum *dolorum* causâ uſurpantur, ſunt ſequentia.

Unguentum quod in *generali cura* hujus *luis*, quæ cum *doloribus* potiſſimùm ſe offert, pluribus vicibus inunctum, convenire deſcripſimus, ſi inde non ceſſent, poſtea certis tantùm *partibus dolentibus* inunctum, proderit. Vel ſi *Cera* additâ *ceratum* ex eo formatum, *fronti* vel *capiti frontalis* aut *cucuphæ* inſtar, aut aliis *ſedibus dolentibus* applicetur, illudque continuò ſic geſtetur & nonnunquam mutetur.

Vel *emplaſtris*, *ceratis*, *telis emplaſtratis*, in *curâ generali* propoſitis, eo pacto hiſce *ſedibus* admotis utatur, tam ex *unguentis*, uti illic dictum, paratis, quàm ex *emplaſtris* uſitatis, illic nominatis, vel etiam aliis ſimilibus, ut *Calidis quatuor*, vel *Divino*, *de Gratiâ Dei*, *de Betonicâ*, addito illis *Argento vivo*, ſicuti illic docuimus, concinnatis. Quibus & hîc *Euphorbium*, *Caſtoreum*, *radic. Hermodactyl. Iridis*, *Pyrethri*, *Hellebori* aliáve *calida* & *arthetica* miſceri poſſunt: Inprimiſque uſitatum illud *ceratum de Ranis* vel *Vigonis* ab *auctore* vocatum, ad ejuſmodi *dolores*, *nodos*que illis comites tollendos, ſummè conducit.

Confert & *Ceratum* quod *nodos* abſumere diximus, *dolentibus* hiſce *ſedibus*, in quibus & *nodi* hi præſertim ſe offerunt, admotum.

Excellens aliud magno *ſucceſſu* à me ſæpè uſurpatum ſic fit: ℞. *Argenti vivi* ℥.iij. agitentur cum *Tereb. lotæ* in *aquæ vitæ* ℥.j. addendo *Axungiæ porci*, *medullæ cruris vituli ana* ℥.j.ß. *ol. Liliorum*, *Chamæmel. Anethini*, *Laurini*, *Lumbricorum* vel *Vulpini ana* ℥.ß. *ol. Spicæ* vel *Terebint.* ʒ.ij. *Euphorbij*, *Thuris ana* ℥.ß. *Styracis liquidæ* ʒ.vj. *pulveris Hermodactyl.* ʒ.ij. *Caſtorei* ʒ.j. *Ceræ q.ſ.* fiat *Ceratum*. *Oleum Guajaci* inunctum *dolores* hoſce admodum compeſcere docent.

Lavatoria ex *Argento vivo ſublimato*, *dolentibus partibus* in *tibiis* præcipuè admota, *dolorem* maximè compeſcunt, atque in hac *luis ſpecie* cum *doloribus* & *nodis* interdum ſe offerente, tum ad *curam generalem*, tum *particularem*, ſi *generalis* non ſufficiat, locum potiſſimùm obtinent. Quorum deſcriptio in *cura generali* fuit expoſita.

Aliis quoque ſine *argento vivo* paratis *fomentis* & *unctionibus* hoſce *dolores* mitigari poſſe docent, eaque proinde adhibent, tum quæ moderato *calore anodyna* eſſe dicuntur, tum quæ admodùm calefaciendo, *nervoſo* & *membranoſo* generi, ſunt appropriata. Verùm cùm *calore* & *actuali* & *potentiali*, *dolores* iſti à *lue* hac contracta, ſecus atque alij potiùs irritentur atque increſcant, ſicuti in *ſignis* hujus *luis* demonſtravimus, non ſolum nullo *levamine*, ſed potiùs cum *moleſtiâ majore*, quæ ſequitur, hæc adhibentur, niſi hujus *luis antidotum* ſummum, *Argentum* nempe *vivum* illis additum, illorum *vires* augeat.

Præter hæc, in ejusmodi *doloribus* perſiſtentibus, corpora frequenter *pilulis*, *potionibus*, aliisve *purgantium formis*, in *capitis* atque *articulorum* aliis *doloribus* in *habitus corporis doloribus* deſcriptis, de novo purgare, plurimùm conveniet: quibus ſolis interdum uſurpatis, *remanentiæ* hæ *dolorum* extirpantur: Aliàs cæteris localibus juncta, ambo ut citiùs deſinant, mutuis *viribus* agunt. Quibus cùm utimur, quæ & *capiti* & *membris robur* addunt, *interpolatis vicibus* quoque exhibentur. Et ſi *caput* doleat, *particulares evacuationes* per *caputpurgia*, aliaque ſimul inſtituuntur.

Sed & *ſudorum* provocatio, per *decocta* ad *generalem curam* faciendam deſtinata, bibita, atque aliquoties repetita, *dolores* hoſce poſt *curam* relictos, interdum tollunt, maximè ſi *purgationes* atque alia quoque *externa* adhibeantur. Ad quos potentiùs evocandos, & *reliquias* haſce abigendas, *aquæ ſtillatitiæ*, hìc quoque propinatæ, egregiè opitulantur. Qualis eſt quæ ex *decocto Guajaci* elicitur, vel *compoſita* illa *Theriacalis* in *cura generali*, quæ per *potiones* fit, deſcripta, quæ in hunc uſum potiùs aliquoties, quàm ad totam *curam* abſolvendam, uti illic docuimus, propinatur.

Narcotica, neceſſitate urgente, ad *dolores* compeſcendos, magno interdum *ſucceſſu* propinantur, cùm uti ſæpè diximus, præterquam quòd *dolores* ſedent, *ſomnum* ſimul conciliando, *ſudores* provocent. Atque innoxiè, ſicut ſæpiſſimè obſervavimus, ſæpiùs aſſumi queant. Quo nomine & *Theriaca* exhibita, tantopere in *doloribus* hiſce, non ſolùm *ſudores* movendo, ſed & *dolores* ſedando, prodeſt. Aliaque inſuper *narcotica* idem plerunque præſtantia.

Nodi ſeu *tuberoſitates*, quæ in *excarnibus* quibusdam *locis*, ut *fronte* aut aliâ *calvariæ*, *tibiarum nudâ* & *manuum externâ ſede*, in *lue venereâ* erumpunt, ſi *lues* hæc perfectè ſanetur, plerunque ferè rurſum abeunt. Quæ *cura* ſi per *inunctiones* aut *ſuffimigia* fiat, illique *nodi* ſimul cum aliis locis inungantur, aut ſuffumigentur, eò citiùs recedunt. Quod ſi verò *curatio* per exhibita ea, quæ *ſudores* movent, inſtituatur, *nodi*que nihilominùs permaneant, tunc ſi non exactè *lues* hæc ſanata fuerit, per *unguenta* & *ſuffitus* cura repetenda. Vel hæc ſola, ſi tantùm ex *lue* alioquin ſublatâ hi ſuperſint, illis ut recedant, adhibeantur, auctâ tunc in *unguentis* ejusmodi *axungiarum* & *oleorum gummatum*que *emollientum quantitate*.

Emplaſtra quæ pluribus *ſedibus* applicata, ad hujus *luis curam* interdum uſurpari diximus, privatim *nodis* appoſita, juvant: Et imprimis *Vigonis ceratum*, quod admodum eos emollit & abſumit.

Vel hoc illis adhibemus *ceratum*: ℞. *gummi Ammoniaci* vel etiam aliorum, *Opopanacis ana* ℥.ij. diſſol. in *aquæ vitæ*; *axung Anatis*, *Gallinæ* vel alterius *ana* ℥.j ß. *medullæ cruris Vituli* vel *Hirci* ℥ j. *Ladani*, *Storacis calamit. ana* ℥.ij. *Styracis liquid.* ʒ.j. *pulveris radicis Hermodactylor. Ireos ana* ʒ.iij. *Cinnabaris* ʒ.j. *Argenti vivi* cum *Terebint.* diſſol. ʒ vj. *olei Lumbricorum* & *Ceræ q. ſ.* fiat *Ceratum.*

Vel coquantur *radices Bryoniæ*, *Cucum. agre-*

agreſtis & *Iridis* in *Vino* & contuſis ad ℔.ß. miſceantur *gummi Ammoniacum*, *Galbanum*, aliáve diſſoluta in *Aqua vitæ* ad ℥.iij. *Styracis liquidæ*, *pinguedinis Urſi* vel *medullæ Equinæ ana* ℥.j. *Argenti vivi* cum *Therebinth. extincti* ℥.ij. Pro *emplaſtro*.

Vel ſumatur *radix Bryoniæ nigræ*, quam *Sigillum S. Mariæ* vocant, atque excavata impleatur *Mercurio præcipitato*, ſeveturque aliquandiu in *loco humido*, poſtea exempto rurſum *Mercurio*, è *radice* ſectâ *ſuccus* exprimatur; atque illinatur.

Lavatoria ex *Mercurio ſublimato*, pro *cura generali* deſcripta, particulatim quoque *nodis* & *extuberantiis* adhibita, ad ipſorum *diſſolutionem* plurimùm faciunt. Maximè ſi adeò *efficacia* ſint, ut & *veſicas* illic excitent, uti ferè facere ſolent, vel *cutem* etiam adurant. Quod auctâ *Sublimati quantitate*, & addito *Arſenico*, uti in *generalibus lavatoriis* formulam deſcripſimus, perficitur.

Spuma quæ dum *guajacum* decoquitur, colligitur, *nodos* etiam diſcutit, ſi ſæpè eâ laventur.

Præter hæc *nodis luis* hujus præcipuè accommodatis, alia inſuper *remedia*, quæ alios *nodos* abſumere, in *tumoribus* ejusmodi oſtendimus, *efficaciora* præſertim ex hisce quoque uſurpari poſſunt. Uti in illis etiam hæc, quæ ex *Hydrargyro* parari modò diximus, ſimiliter competere illis, declaravimus.

Inprimisque *herbarum narcoticarum folia* & *radices*, ſicuti illic dictum, admota competunt. Uti & *radix Bryoniæ* etiam ſine *Mercurio* contuſa, appoſita mirabilem effectum præbet.

Sunt qui in *Lixivij fortis parte* j. & *Saponis part.* ß. *Rhabarbarum* & *Aloën* decoquunt, donec in *emplaſtrum* redigantur, additaque *Cerâ* applicant.

Foventur etiam *nodi decoctis emollientibus* in *ſcirrhis* & *nodis podagricorum* deſcriptis, aliisque *duritiebus*.

Sacculus, *Avenâ* diligenter coctâ impletus, *calideque* applicatus, ſæpeque repetitus, valde quoque convenire dicitur.

Amputantur & *nodi*, ſi non cedant & *impedimentum* afferant, uti in aliorum *nodorum curâ* demonſtravimus. Et ſi in *ſede*, *articulis* aut *nervis tendinibus*que minimè vicinâ exiſtant, ut in *capite*, aut metus ſit ne *oſſa* ſubſint *carie* infecta, eo modo etiam uruntur *cauterio actuali*, & ſi *calvariæ* vel *tibiarum* media longitudinis *pars* aliqua infecta ſit, vel alterius *oſſis*, nec per *uſtionem* à *ſanâ* abſcedat, *inſtrumentis* idoneis vel etiam *forpicibus* vel per *trypanationem*, ſi in *calvaria* hoc fiat, portio *oſſis* extrahitur vel aufertur. Quo in *calvariâ* facto, ſi *meninx nuda* appareat, *ſindone rubrâ* antequam *emplaſtra ulceri* imponantur, intecta munitur. Dein *ulcus* uti in *capitis ulceribus* oſtenſum, ſanatur.

Ulceribus tam *externis* quàm *internis* diverſis, in *luis* hujus *ſpecie* aliquâ, prodire ſolitis, aliàs ſi *leviora* ſint, *cura generalis*, quâ ſolâ curantur, ſufficit, aliàs verò ſi altiùs *radices* egerint, *particularis* etiam *cura*, ſi præſertim deteriora ſint, ne *partes* depopulentur, *oſſa*que *vicina* vitient, debetur, illisque ſtatim dum adhuc *curâ generali* utuntur, ſi poſt eam nihilominus remaneant, adhiberi debet.

In *externis ulceribus* in *facie* juxta *naſum*, *labia*, vel circa *obſcœna* & *podicem*, vel in *præputio* in *maſculis*, uſurpando primùm, ſi *ſordida* ſint, quæ illa *munda* reddant, ſi *putrida*, quæ *putredinem* auferant, ſi *cava* quæ *carnem* regenerant, indeque *cicatrice* obducantur. Dein &, ſi *oſſa carioſa* facta ſint, quæ *cariem* ab illis abradant. Qualia *remedia* quæ & *potentia* & *actu* illud præſtent, in *ulcerum malignorum curâ* ſub quibus & hujus *luis ulcera* comprehenſa, copioſè fuerunt propoſita: Atque in *generali oſſium cariei curâ*, ea quæ & hîc facienda ſunt, abundè declarata.

Conveniuntque inprimis in *ulceribus* hujus *luis*, quæ *argentum vivum* vel *ſublimatum* aut *calcinatum*, ſeu *præcipitatum*, aut in *cinnabarim* redactum, ſimul cum illis quæ *ulceri-*

bus

bus accommodantur, recipiunt, cùm hoc maximè, uti ſæpè dictum, huic *lui* adverſetur. Quale illud eſt in *ulcerum curâ* deſcriptum, quod ℞. *Argenti vivi* ℥.j. *Terebinth.* &c. illudque quod ſequitur, *crurum ulceribus* maximè accommodatum.

Vel quod parari poterit ex *Unguentis* etiam aliis illic deſcriptis, quale eſt *Apoſtolorum*, aliáve, addendo *ad* ℥.iiij. *Argenti vivi* cum *Terebinth.* diſſol. ℥.ß. vel *Mercurij ſublimati* aut *præcipitati* ʒ.j. vel plus: Vel miſcendo *Unguentum generale* pro *curatione* hujus *luis* in *inunctionibus* deſcriptum, cum *æquâ* horum *Unguentorum*, quæ *ulceribus* competunt, *proportione*: Vel aliud illic quoque deſcriptum, & *puſtulis* vel *ulceribus* ſi adſint, accommodatum, hîc etiam *ulceribus* poſt *curam* relictis, admovendum, atque uti illic docuimus, ſi *putrida* ſint *ulcera*, *Cinnabaris*, *Ærugo æris*, & ſi neceſſitas exigat, *Sublimatum* etiam ei permiſcenda, & ſi de *oſſis corruptione* metus ſit, *Myrrhæ dôſis ad* ℥.j. augenda. Quòd ſi *oſſa carioſa* jam facta ſint, *Euphorbium* ſimul *ad* ʒ.vj. addendum, quod *corruptas ſquamas* ab *oſſe ſano* ſeparat & detrahit.

Pulveres rad. Hellebori albi, *Agarici*, *fol. Sennæ*, admiſti, *perverſa* iſta *ulcera* admodùm emendant.

Inter cætera quæ ad *curationem* horum *ulcerum* faciunt, etiam *oleum* commendatur *Guajacinum*: Item *Antimonij*, *Petroleum* & *Juniperinum*.

Spumam dum *decoctum Guajaci* coquitur, collectam, *ulceribus*que illitam, ad *ſanationem* illorum quoque prodeſſe docent.

Interna alia *ulcera* in *corporis cavitatibus* in hac *lue* prodeuntia, licet & hæc, ut de *externis* dictum, per *generalem curam* ſanari debeant, tamen & ipſis dum eâ *curâ* utimur, vel etiam poſtea ſi perſeverent, *particularia* adminiſtrata competent. Quæ non multùm ab illis differunt, quæ aliis ejusmodi locis *ulceribus* enatis, citra hanc *luem*, competunt. Nam in *narium internis exulcerationibus*, eodem modo, uti in *narium* aliis *ulceribus* docuimus, procedimus, per *errhina* attracta vel infuſa, *pulveres* qui inſperguntur, *fumos naribus* hauriendos. Inter quæ illa, quæ *decocta Guajaci*, *Cinnabarim*, *Sublimatum* illic admittere docuimus, peculiariter etiam hîc conveniunt: *Suffumigatio*que ex *Cinnabari* facta non tantùm *corpore* toto excepta *luem* hanc ſed & tunc quoque *naribus* attracta, *ulcera* hæc potenter ſanat, ſicuti illic quoque demonſtratum fuit.

In *oris* & *faucium ulceribus* diverſis uti & *aphthis*, *fiſſuris*, *excoriationibus*, ſive hæc à *lue* ipſa mox prodeant, vel poſt *hydrargyri* uſum primùm erumpant, ea, quæ in aliis ejusmodi *exulcerationibus*, in *dolore oris faucium*que competere diximus, hîc quoque proderunt. Inter quæ & *privata* quædam huic *lui* præcipuè deſtinata, quarum aliqua *theriacam* admittunt recenſentur.

In *podicis* utriusque *ſexus* & *pudendi mulieris interioribus*, *ulcera*, uti & *Condylomata*, utriusque loci frequentiùs *luem* hanc comitantia, ſimiliter non aliam *curam* requirunt, quam quæ in *doloribus* harum *ſedium* expoſita, atque iſtis, quæ ab hac *lue* proveniunt, illic quoque accommodata fuit.

In *penis interno canali* in *viris*, & *cervice veſicæ*, in utroque *ſexu ulcera*, *ardentem* & *purulentam mictionem*, hujus *luis accidentia* interdum procreantia, quomodo curari debeant, cùm de *mictione purulentâ*, in *rejectis* agemus, demonſtrabitur; Uti & in *gonorrhæa virulenta*, quæ præcedere interdum hæc ſolet, in *excretis*, quo pacto procedendum, docebitur.

Oris inflammatio & *puſtulæ* ex uſu *hydrargyri* ſupervenire ſolita, quo pacto præcaveri debeant; inunctione ex *Lacte* aliisque *pinguibus*, in *oris dolore* expoſitum fuit. Atque ibidem quoque declaratum, quomodo ſi ſequantur, illis *cura* cum aliis illius loci *inflammationibus* ſit adhibenda, & *privatim* quædam quæ *theriacam* recipiunt, illius causâ adminiſtranda; Et ſi in *ulcera* deſinant, de quibus & modò egimus, quomodo ea ſint gubernanda.

Ma-

Maculis & *puſtulis* aliàs non alia *cura* quàm ea quæ *morbo* huic convenit, debetur, quo radicitùs extirpato, per varias uti dictum *expurgationes*, illæ quoque rurſum plerunque auferuntur, vel ſi non ſanato integrè *morbo*, remanſerint, *curâ* repetitâ, eaque maximè, quæ per *extrinſecùs corpori* admota, uti dicetur, perficitur, illæ cum *morbi reliquiis* tolluntur. Quòd ſi verò *morbo* ſublato, quia altiùs impreſſæ, nihilominus adhuc pertinaciter hæreant, iisdem *remediis*, quibus alias *maculas* & *puſtulas rubras* maximè, ſi tales hæ quoque ſint, vel alias *vitioſas* extergi, vel abſumi aut aduri diximus, haſce quoque abolebimus.

Inprimisque cùm *Argentum vivum*, hujus *luis* vitia potenter tollat, *inunctiones generales*, quæ ad *morbum* ſanandum ex eo fiunt, hæc *vitia* egregiè ſimul abigunt.

Tum etiam *particulares* illis tantùm admotæ *inunctiones*, quales in *maculis rubris* aliæ ſunt deſcriptæ.

Vel admoveatur illis ſolùm *Argentum vivum*, diligenter agitatum cum *Axungiâ* vel *Terebinthinâ* aut aliâ *Reſinâ*.

Vel cum *ſucco Limonum* & *Lapathij* diu agitetur *Argentum vivum*, addendo *Ceruſſam*, *Thus*, *Maſtichen*, ut fiat *Unguentum*.

Vel: ℞. *Argenti vivi* ℥.j. *Lithargyrij* ℥.ij. *Maſtiches* ℥.ß. *Camphoræ* ℈.j. *Terebinth.* ℥.j. *olei Vitelli ovorum q. ſ.* agitentur.

Hiſce prædictis ſi *Sublimati* tantillum addas, efficaciſſima ea reddit.

Vel utantur *Sublimati aquis*, *miſturis*, vel aliis ex eo paratis *unguentis*, in *maculis rubris* & *vitioſis* copiosè expoſitis.

Aut ſi *levioribus* illud ab initio tentare velimus, aliis quoque illic declaratis *topicis remediis*; Vel etiam *unguento* ex *Alumine uſto*, *Aloë*, *ſucco Arantiorum* vel *Lapathij*, cum *Oxymelite ſcillitico* parato.

Vel *emplaſtro* ex *rad. Liliorum* ſub *prunis* coctorum contuſis, & cum *Sacchаro* & *Camphorâ* incorporatis, facto.

Aut illitione ex *oleo Tartari*.

Balneo aliqui etiam hæc abigere in ipsâ *curâ*, per *inunctiones* factâ volunt, *balneo*que ob id inſidendum eſſe poſt cœnam, & mane *inunctionem* fieri debere, docent: In *balneo* eadem ferè, quæ & in aliis *puſtulis* convenire, in illis docuimus, hîc quoque incoquentes: Veluti *Lapathium*, *Scabioſam*, *Fumariam*, *Lentes*, *Lupinos*, *Helleborum nigrum*, *Sulphur* & ſimilia. Quæ tamen niſi *morbo* integrè ſublato, non adeò convenire poſſunt: Quare hiſce *balneis* & aliis circa finem demum uti poſſumus, illisque *vitia* hæc *remanentia* delere, *ſordes*que alias quæ ab *inunctionibus* adhæſerunt, abſtergere: Quod tamen etiam in *balneo ſicco* fit ſecuriùs.

Sciſſuræ in *manibus* vel *pedibus* ſi perſiſtant, *curatione* peractâ, indicium eſt *reliquias morbi* ſupereſſe, quamobrem repetenda *cura*, maximè per *inunctiones*, vel hiſce tunc ſolùm *volæ manuum* inungendæ.

Vel *Argenti vivi* ℥.ß. diſſolvatur cum ℥.ij. *Unguenti* alicujus de *quatuor calidis*, aut *Enulati*, vel *Axungiâ* cum *Terebinthinâ*, additaque *Sublimati* ℥.j. Ungantur *fiſſuræ*.

Vel *Sublimatum* pulveriſatum miſceatur cum *Oleo violarum* vel *Amygdalarum* aut *Pomatâ*, eâ quantitate ne exulceret, & ſic illinatur, addito interdum & *Alumine*, *Borace* & *Camphorâ*.

Vel in *aquis* coquatur *Sublimatum*, quâ poſtea tangantur *ſciſſuræ*, vel alio modo illinatur hiſce *formis*, quas & *maculas* delere, in *cura* harum in *diſcolorationibus* & inprimis in *fiſſurarum curatione*, in *ſuperficiei corporis abraſionibus*, fuit expoſitum. Uti & alia ibidem *fiſſuras* cæteras quoque ſanantia *remedia*, & hîc locum habere poſſunt.

Ubi & declaratum fuit, quomodo antequam inungantur *fiſſuræ*, priùs ablui debeant, *decocto emolliente*, quod & hîc conveniet. Cui & *abſtergentia* quædam, ut *Lapathum*, *Fumaria* ſimiliaque addi poſſunt.

Squamæ in *manibus* ſe offerentes, ſi poſt *curam* remanſerint, iisdem curari poterunt. Vel aliis quoque *remediis* in eo *affectu*, ſi ſine *lue* hac fiant, in *deformationis capite* declaratis.

Ubi & ſi *furfures* ſuperſint, curato alioquin *morbo* de *Furfurum curâ* agentes, hi quoque eâ ratione tolli poterunt.

Pilorum defluvium, ut *capitis*, *capillorum*, circa *tempora* & *occiput*, vel in *facie*, *ſuperciliorum* & *barbæ*, certam hujus *luis ſpeciem* conſtituens, vel unà cùm aliis *vitiis* ſe offerens, per *curam generalem*, per *purgationes*, aut alias *evacuationes* per *habitum corporis* factas, plerunque cum hac *lue* curatur, nec ut illius cauſâ aliquid privatim fiat, neceſſe eſt. Quod ſi verò & hoc *vitium* relinquatur, *cura* vel repetenda, vel ſi *luem* alias ceſſaſſe conjiciamus, hoc ſolo relicto, *topica varia* in *Alopecia* ſeu *pilorum defectu*, copiosè expoſita, hîc quoque locum habebunt. Inter quæ & quæ *humorum acrimoniam*, *pilorum radices* arrodentem contemperant, peculiariter hîc antequam defluant, adhibita, illorum *defluxum* prohibere, atque ubi jam deciderunt, ut *cauſa* illius auferatur competere, illic quoque oſtendimus. *Inunctiones* alias quæ *argentum vivum* recipiunt, uti in aliis hujus *luis* caſibus, poſt *curam generalem* relictis, peculiariter adhibitas convenire diximus, hîc fortè quoque aliquid præſtarent, ſed quia *capiti* & *faciei*, ubi *pilorum* hic *lapſus* præcipuè ſe offert, hæc inungere commodè non licèt, aliis potiùs, quæ ſine eo parantur, utemur. Eſtque inter cætera hoc præſtans, quod ex *Cantharidibus parvis* cum *oleo Spicæ* miſtis, compoſitum illic deſcripſimus.

Accidentia alia ſeu *ſymptomata* in *lue* hac interdum evenire ſolita, *curam* ad ſe quoque pertrahunt; Inter quæ hæc ſunt frequentiora.

Virium lapſus ob nimias per *alvum ſudorés*ve factas *evacuationes*, corrigitur ceſſando aliquandiu ab iis, nec repetendo, donec ad ſe redeant: Reficiendo interea *ægrum victu* & *potu reſtaurante*, *medicamentis*que *corroborantibus*, intùs foriſque adminiſtratis, in *Vitalis ſpiritus defectu* expoſitis. Quibus & dum ejusmodi *evacuationibus* utitur *æger*, *ægrum* ne *vires* deficiant, præmunire poſſumus. Quod ſi quoque in ipsâ *curâ animo* penitùs deficiant, & in *ſyncopen* cadant, tunc ſtatim admotis variis, *ſpiritus* revocandi. Quæ omnia, quâ ratione fieri debeant, *vires*que vel *dejectæ* vel omnino *lapſæ* reparandæ, in *vitalis ſpiritus defectu*, abundè fuerunt expoſita.

Diarrhœa vel *Dyſenteria* ſi ob violentas *purgationes* aut alioquin ſuperveniant, *remediis* in ejusmodi *affectibus* in *rejectis* enarratis, iis ſuccurrendum. Inter quæ *Narcotica* veluti *Theriaca* aliáve *opiata* data, *naturam* irritatam ſopiendo, & *ſudores* interim minimè impediendo admodùm, ſicuti illic quoque demonſtratum, proderunt.

Lues *Stomacace* ſeu *Scorbutus* vulgò dictus, etſi à *venenatâ* quoque cauſâ prodeat, tamen æquè, & citiùs quàm *lues Venerea* curari poteſt, quæ ſi negligatur, aut malè gubernetur, in *hydropem* facilè abit, aut alia *graviora* infert *mala*. *Stomacacis Luis curatio.*

Curationem hujus *luis*, quæ illi univerſæ abigendæ accommodatur, per *evacuationes* aliquas, atque *alterantia* quædam *manifeſtis* & *occultis viribus*, huic contrariis perfici poſſe, *experientia* docuit, quibus & *cauſa* hujus *luis* abigitur, *intemperies*que emendatur.

Evacuationes ſic inſtituendæ, ut quos maximè *pravos humores* redundare videmus, evacuemus. Quos cùm *melancholicum* eſſe plerique ſtatuant, in *venis meſeraicis* circa *lienem*, vel in eo coacervatum, huic educendo *curam* omnem adhibent, tum per *ſanguinis emiſſionem*, tum per *purgationes* per *alvum* factas, tum per *ſudores*.

Sanguinis emiſſio, ſi *plethora* præſertim adſit, ante *purgationes* fit, tum in *brachio*, tum in *manu*, *ſiniſtri* præſertim *lateris*. Nonnunquam & in *pede*, maximè in *fœmineo ſexu*, ubi *menſes* ſubſtiterunt. *Hæmorrhoidum* quoque *apertio* plurimùm affert *emolumenti*.

Purgationes ſic fiunt, ut præmiſsâ *alvi elutione* ab *excrementis*, per *injecta* vel *aſſumpta*, *ſanguine*que ſi opus ſit, detracto, poſtea præparemus *humores ſuperfluos*, eosque evacuemus. Quæ omnia cùm ad *melancholicum ſuccum* dirigantur, hæc iisdem & *præparantibus*

tibus & purgantibus perfici poſſunt, quibus & in *lue Venerea*, cùm eam hoc modo maximè ſanare volumus, utimur, ubi & copiosè deſcripta ſunt. Non tamen hæ *purgationes* tamdiu, ut in illâ *lue*, continuando, ſed ab initio aliquot ſaltem vicibus faciendæ, & ſi opus ſit, ſemel atque iterum reiterandæ. Quibus *remediis* & ea quæ *obſtructiones* ſimul ſolvant, quas circa *viſcera lienem*que imprimis, huic *melancholiæ* gignendæ *occaſionem* præbere exiſtimant, permiſcent. Sicuti ejusmodi *remedia* & *præparantia* & *purgantia*, *obſtructiones*que ſimul *ſolventia*, in aliis variis *morbis* ab hiſce *obſtructionibus* & à *melancholia* genitis deſcripta, hîc quoque uſurpari poſſunt. Quæ eò rectiùs huic *lui* accommodantur, ſi de *alterantibus* quædam, quæ illi *proprietate* quadam adverſantur, permiſceantur.

Per *ſudores evacuatio*, in *cura ſcorbuti* etiam uti in *lue venerea* locum habet, quæ tamen non longo tempore, ut in illa continuari debet, ſed poſtquam *corpus purgatum* fuerit, aliquoties tunc manè in *lecto* vel etiam in *balneo ſicco*, ſi *vires* ferant, promoveri. Quo nomine & *decoctum Guajaci*, *Zarſæ parillæ*, *Saſſafras*, aliaque in *lue venereâ* copiosè enarrata propinari poſſunt. Vel poſſumus dare *Theriacam* vel *Mithridatium*, aut quod valde eſt conveniens; *Rob de baccis Ebuli*, *Sambuci*, *Juniperi*, addendo *ad* ℥.iij. horum, *ſyrupi de Papav.* ℥.j. atque ʒ.ij. exhibere. Vel dantur affatim bibendæ *aquæ deſtillatæ*, in *alterantibus* explicandæ.

Alterantibus utimur quæ *malignam intemperiem* huius *luis*, *viribus* contrariis vel *proprietate* quadam poſſint reprimere.

Quæ *proprietate* illud efficere *experientia* comperit, *acrimoniâ* quædam ſunt præditæ aliquæ *plantæ*: Inter quas primas tenet, *cochlearia* dicta, *acris herba Naſturtij* inſtar, quam huic *lui* imprimis adverſari illiusque eſſe *antidotum*, omnes atteſtantur; tum comeſta in *acetariis*, tum cum *Saccharo* in *conſervam* redacta, ſæpeque uſurpata: tum *ſuccus* illius cum *Saccharo* in formam *ſyrupi* coctus, ſicque aliquoties ſumptus: Uti & *decoctum* illius in *Lacte* vel *Vino* factum, vel *Cerevifia*, atque aliquot diebus continuis potum: Vel *Aqua deſtillata*.

Naſturtium aquaticum Brunnkreſſich noſtris, idem præſtare cenſetur, iiſdem formis uti *Cochlearia* aſſumptum, vel unâ cum illa ſic præparatum & uſurpatum.

Anagallidem aquaticam quam Bachbungen vulgò appellant, ſimiliter convenire docent, quæ tamen non adeò, uti *naſturtium aquaticum*, *acris* eſt.

Sedi tertium genus quod *Illecebram* vocant, *urens*que nonnihil exiſtit, his quoque addunt.

Sinapi item *herbam*, imprimisque illius *ſemen*: Quod *conditum* cum *Melle* uti ex eo *bellaria* fiunt, magni uſus eſſe cenſent, non ſolùm ad *curam* hujus *luis*, ſed & *præcautionem*: Uti & ex *bellariis* quod ex *Lepidio* ſeu *Raphano ruſticano*, quemadmodum cum *Amygdalis* noſtri parare ſolent.

Alia ad *intemperiem parvam* illam *corrigendam*, quam *viſceribus*, imprimis *lieni* & *hepati* ineſſe putant, *obſtructiones*que eorundem *viſcerum liberandas*, quæ ſimul concurrere ferè ſolent, varia exhibentur, in aliis ſimilibus inde genitis *morbis*, & *melancholicis affectibus* deſcripta, tum in formâ *decocti*, *ſyrupi*, *infuſionum* in *Vino*, *aquarum deſtillatarum*, *conſervæ*, *electuarij*, *pulverum*, indeque effectarum *tabularum*, *pilularum* aliarúmve.

Quæ ex ſequentibus ferè parantur, *obſtructiones* ſolventibus & *ſpleneticis*, *radic. Aperitiv. Garyophillatâ*, *Anonide*, *Enulâ*, *Rhapontico*, *herbis Fumariâ*, *Thymo*, *Epithymo*, *Polypodio*, *Bugloſſo utroque*, *Chamædry*, *Eupatorio*, *Tamarice*, *Chelidoniâ*, *Pimpinellâ*; *Et amaris*, *Gentianâ*, *Scillâ*, *Gratiolâ*, *Abſinthio*: item *acidis*, *Acetoſâ*, *Oxy*; Et in *frigidioribus* etiam ex *calidis*, ut *Betonicâ*, *Menthâ*, *Salviâ*, *Roſmarino*, *Stœchade*, *Origano*, *Hyſſopo*, *Artemiſiâ*, *Rutâ*, *Lauri baccis*; Item *aromatibus* quibuſdam additis ut *Nuce moſch. Macere*: Dein & ex *terreſtribus*, ut *Vitriolo*, *Chalybe*, *Ferri ſcoriâ*, *Lapide bezoar* aliisque *cordialibus*.

Symptomata huic *lui* copulata quod attinet; *Gingivarum tumor* & *ulcera*, non alia *topica*, quàm quæ aliis ejuſmodi *gingivarum vitiis* in *oris doloribus*, ubi & horum meminimus, expoſita ſunt, hîc requiruntur, uſurpandæque *collutiones* & *illitiones* poſtea *deſiccantes*, permixtis interim ſemper iis in hoc caſu, huic *lui* adverſis, uti *decoctis*, *cochleariæ*, *naſturtij* & *anagallidis aquæ*: Vel *ſucco* aut *aquis* eorum.

Competit & *ſuccus malorum Aurantiorum* expreſſus, crudus & coctus, inprimis in *gingivarum putredine*, & abluendo eas uſurpatus, & intro aſſumptus.

Lapis item *prunellæ* ſeu *Nitrum præparatum* cum ſuperioribus miſtum aut ſolum in *aquis Salviæ*, *Prunellæ*, *Liguſtri*, aut aliis ſolutum in *oris* & *gingivarum* hac *exulceratione*, optimum eſſe *remedium*, experientia docuit.

In aliis quoque *locis* ſi *ulcera* prodeant, uti *ulceribus cacoethicis* aliis, ſimilia *remedia* erunt accommodanda.

Maculas in *cruribus* vel etiam alibi ſe offerentes, quod attinet, cùm hæ *curato morbo*, ſponte iterum diſſipentur, *peculiarem curam* minimè exigent: quòd ſi quædam remaneant, *localibus* in *maculis*, in *diſcoloratione*, expoſitis, admotis, abiguntur.

Alia *accidentia* ſi ſuperveniant, ut *contractio*, vel *reſolutio membrorum*, vel *leucophlegmatiæ* aut *hydropis* ſi adſit principium, tunc eò *cura* dirigenda erit, & ſicuti in ejuſmodi *caſibus* in *motus læſionibus* & *tumoribus* oſtenſum fuit, procedendum.

DE CONSUMPTIONE.

CAPUT V.

Genera.

CONSUMPTIONEM vocamus, quando *corpus* illiusve *partes* conſumuntur aut decreſcunt, nam ſi alioquin *graciliores* ſint, cùm ad *magnitudinem imminutam* pertineat, in *deformatione* de hac egimus: Uti & ſi *internæ partes* abſumantur, quemadmodum *viſcera* quædam *parenchymate* conſtantia, etiam *conſumpta*, citra *corruptionem* aliquando *ſectione* inventa fuerunt, ut *hepar*, *lien*, *renes*, quorum *attenuationem*, *Maciem* illorum aliqui vocarunt, & ſub hoc titulo deſcripſerunt, quod idem fortè in *pulmonibus*, *corde*, *cerebro* quoque inveniri poteſt, hæque ipſorum *conſumptiones*, in *functionum*, quæ tunc inde prodeunt, magnis *læſionibus*, deſcriptæ fuerunt. *Externarum* verò *conſumptionum*, de quibus hîc agimus, *duo* præcipua occurrunt *genera*: *Unum* in quo *totum corpus*, *alterum* in quo *partes* ſaltem *aliquæ* conſumuntur.

Totum corpus interdum decreſcit & abſumitur, idque in *amplitudine* ſaltem, *longitudine* illius nihilominus manente, imò *decreſcente craſſitie*, ea quaſi aucta eſſe videtur. Hoc autem magis minúsve fit; nam aliàs ſaltem minuitur ipſius *moles* & flacceſcit, diciturque *Marcor* ſeu *Macilentia*, & ſi ob *nutrimenti defectum* accidat ut in *cauſis* dicetur, *Atrophia*, vel ſi penitùs ferè vel majori ex parte *corpus* conſumatur & contabeſcat, *Tabes*, tuncque in *facie*, *Tempora collapſa*, *Oculorum ſedes* minùs quàm decebat, *impletæ*, ſeu ut vocant *concavæ*, *Nareſque acutæ* apparent. Qualem *faciem*, quòd *Hippocrates* eam ſic deſcribat, *Hippocrateam* vocant. In qua

Macilentia ſeu Marcor.

Atrophia.

Tabes.

qua præter hæc *Malæ exertæ* prominent, Oſque hiat, niſi *barba* in *viris faciei* has *ſedes* inveſtiens, quò minus hoc in illis obſervetur, obtegat & occultet. In *thorace* quoque *Coſtæ* omnes fiunt *conſpicuæ*, atque ipſis interpoſita adhærens *cartilago xiphoides* nonnunquam *curvata* cernitur. *Scapulæ* etiam *alarum* inſtar & *Claviculæ* veluti *arcus*, ſub quo profunda *fovea*, procul à *thorace* ſe exerunt. In *dorſo Vertebræ ſpinæ*que harum admodum patent. *Venter* verò *collapſus* & veluti *inanis*, niſi *hydrops* ſuperveniens, eum in *tumorem* attollat, ſe offert. In reliquo *corpore collum attenuatum*, & proin longius admodumque inæquale, cum externa *larynge*, *pomo Adami* dicto, cernitur. *Clunes pendulæ* vel *amiſſæ*, *Coxæ nudæ*, *Coccyx caudæ* inſtar exertus. *Crura*, *brachia*, *manus*, *pedes* ipſorumque *digiti*, *macra* & veluti *arida* exiſtunt, circa *articulorum* verò *regionem*, amiſsâ vicinâ *carne*, magis adhuc protuberare videntur. *Ungues* item *longiores* ſunt, & in ſummâ *corporis attenuatione* interdum curvantur. Aliquando & *radices* eorum adeò abſumuntur, ut poſtquam iterum convaluerunt, recreſcentes, *parte poſteriore*, quæ ſuccreſcit, humiliùs procedente, quàm illa quæ priùs exerta erat, *impreſſionem tranſverſam*, *unguem* veluti *dividentem* obtineant, quæ tamen cum *ungue* creſcendo procedens, tandem amittitur. *Pili* quoque *radicibus exiccatis*, in *conſumptis*, nonnunquam excidunt. *Cutis flaccida*, *corrugata*, *fuſca arida*que exiſtit: In qua *venæ* ſub ea *latentes*, penè omni illorum *ambitu* fiunt *conſpicuæ*, *lividæ*que toto ductu apparent.

Hac autem ratione, vel *macilentia* ſaltem aliqua, aut *atrophia*, vel abſoluta *corporis tabes*, in *ſanis* alioquin aliquando ſe offert; ut in illis qui *victu* neceſſario deſtituti, vel *laboribus* aut *curis* attriti, plus minúsve conſumuntur: Vel ob *ſenium decrepiti*, præſertim facti *macilenti*, vel etiam *ſicci* & *aridi* omnino fiunt.

In *ægris corporis* hæc *conſumptio* frequenter ſupervenit, *morborum*que diverſorum eſt unum inter cætera *ſymptoma*. *Acutorum* præſertim & *diuturnorum*, in quibus *corpora* magis minúsve *macra* redduntur, & poſtquam *ſanitati* reſtituti ſunt *ægri*, rurſum ad priſtinam *integritatem* redeunt: vel aliquando etiam *macilenti* & *flaccidi*, toto vitæ tempore permanent, jamque *ſenes*, etſi *ætatem* illorum nondum attigerint, eſſe videntur, unde hunc *marcorem ſenium ex morbo* aliqui appellarunt. *Senium ex morbo.*

In aliis *gravibus* & *magnis morbis*, *corpora*, *morbo diuturno* perſeverante, interdum penitùs contabeſcunt & abſumuntur: *Tabes*que hæc tunc cum *ſymptomatibus* illorum *morborum* comitibus ſe offert, veluti frequentiùs cum *tuſſi* atque *expuitione* continuâ, quæ *tabis* ſpecies peculiariter *Phthiſis*, aliis *Phthoë*: etſi hoc nomen alioquin *omnem corporis attenuationem* ſignificet, appellatur: Vel ob illius cauſam mox explicandam. *Pulmonis exulceratio*: In qua *conſumptionis ſpecie*, *tuſſis* indeſinenter *ægrum* dies noctesque fatigat: cui *Excreatio* ferè ſemper ſuccedit, quâ interdum *cruenta ſputo* permiſta, ab initio, nonnunquam & *purum ſanguinem*, illumque aliquando *copioſum* egerunt, ſicuti in *hæmoptoicâ paſſione* expoſitum fuit, qua per vices ceſſante, etiam redeunte, *purulenta* ſequitur per *tuſſim excretio*, per quam tandem *pus ſyncerum*, plerunque *inodorum*, aliàs etiam *fætidum*, nunc *album*, aliàs *ſubflavum* & *vireſcens*, vel etiam *nigricans* expuunt. Quandoque & *pulmonum putris portiuncula* cum *pure* ejicitur. *Febricula comes* eſt *hectica*, *comitata* ob id dicta & in *febribus* deſcripta, *calorem levem*, *pulſum citum* afferens, cujus causâ & *reſpiratio* præſertim ex *levi motu* concitata fit, ut & ex *tuſſi* continua. Quibus multos menſes, vel etiam annum aut ampliùs durantibus, ad *extremam corporis maciem*, & *formam aridi cadaveris* vel *ſceleti cute* obtecti, *corpus* tandem redigitur. *Phthiſis vel Phthoë.* *Pulmonis exulceratio.*

Accedit inſuper huic *Phthiſi* interdum etiam alius *affectus*, quem *Empyema* ſeu *Suppurationem*, ob *puris* in *pectoris cavo congeſtionem*, vocant, non aliis *ſignis*, quàm iis quæ & *pulmonum exulcerationem* denotant, ſe prodens, *Empyema Suppuratio.*

Aliàs verò *fluctuatione* quâdam, in *pectoris* alterutra *ſede* ſe manifeſtat, certiúsque adhuc, ſi *tuberculum* aliquod in *coſtarum ſpatio* ſe exerat, quod preſſum refugit, miſſumque redit. Quæ *ſigna*, ſi quandoque ea quæ *phthiſim* denotant *indicia* præcedant, quod rarum eſt, mox tamen interdum ea ſubſequuntur, *phthiſi*, uti in *cauſis* dicetur illicò ſuccedente.

Maraſmus. Cum *febre hectica* ſimplici, hæc *corporis conſumptio* ſe præcipuè offert, & præter *calorem* licèt non magnum, perſeverantem tamen *ægrum* afficit ſenſimque conſumit, adeò ut ob hoc præcipuum illius *ſymptoma marcorem*, quem *Maraſmum Græci* vocant, *febris* hæc *Maraſmodes* dicatur, vel *Maraſmi* nomen, etſi omni *marcori* conveniat, huic tantùm *febri* attribuatur, eamque *Maraſmum* appellantes, illius *marcoris* potiùs quàm *febris* causâ, *tres* ejus *gradus* ſtatuunt; quorum *primum*, qui prout *corpus* plus minúsve abſumpſit, vel *Incipientem* cùm incipit, vel *Adauctum*, cùm augetur, vel *Confirmatum*, cùm ad extremum pervenit, *Febrem maraſmodem* vel *Maraſmum* ſimpliciter cum additione horum *graduum*, ſicuti hæc uberiùs in *febre hecticâ* expoſita fuerunt, nominant. In cujus ſummo gradu adeò *corpus* fit *ſiccum* & *aridum*, ut & *cartilagines* curventur, quæ proin in *coſtarum extremitatibus* & *oſſe xiphoide* prominent, *cutis*que *tenſa* & *aſpera*, *ungues incurvi* fiant, *pili*que excidant.

Colliquatio corporis. Cum alia *febre*, quam quoque *hecticæ ſpeciem* ſtatuunt, quæ ex *ardente febre* ſeu *cauſone* prodit, hæc *corporis conſumptio* aliquando jungitur, quæ quia ſubitò, brevi, non ſenſim & longo tempore, uti aliæ *hecticæ corpus* abſumit & veluti colliquat, *Colliquatio* vel *Colliquans febris* ob id appellatur, qualem in *febribus* deſcripſimus.

Atrophia cachexiæ copulata. Cum aliis *accidentibus*, ut *coloris vividi amiſſione* ſeu *pallore*, *compreſſivo cordis*, uti vocant, *dolore*, cæteriſque in *cachexia* expoſitis *accidentibus*, quibus *intumeſcentiam corporis* in eâ copulari diximus, etiam *decreſcentia* quoque illius & *conſumptio* interdum jungitur, tuncque *Atrophia*, uti dicetur, appellatur, quam etiam *cachexiæ ſpeciem*, cùm & hìc *corporis malus habitus*, ſi decreſcat, occurrat, ſtatuere, eamque ſic appellare poſſemus, etſi *cachexiæ* nomen aliàs *corporis incremento* potiùs quàm *decremento* attribuatur. Hanc *atrophiam*, ſub *morborum*, unde prodit, titulo, ut *hepatis lienis*que *affectibus* deſcribunt *Practici*, eamque *conſumptionem*, *morborum* illorum nominibus, comprehendunt, nec ſub titulo *atrophiæ* privatim tractant.

Atrophia hydrope comitata. Præter ejuſmodi *atrophiam copulatam cachexiæ* hujus *ſpeciei*, occurrit & alia, *hydrope* illiusque *accidentibus* comitata, per quam licèt *venter* & *pedes* intumeſcant, reliqua tamen *ſuperiora corporis* quoque attenuantur, nonnunquàm & penitùs contabeſcunt, *corpus*que ex parte ſupra modum *tumidum*, ex parte *conſumptum* evadens, *miſerum aſpectum* præbet, ſicut hæc in *hydrope* expoſita fuerunt.

Atrophia particularis Schweinſucht. *Partes peculiares* aliquæ interdum conſumuntur, plus minúsve, tumque partis illius *atrophia*, quo nomine & quandam *tabis ſpeciem*, ob eandem quam & illa cauſam appellant, in *cauſis* oſtendemus, vocari ſolet, quam *Germani* Schweinſucht nominant: Frequentiùs autem hæc in *membris* ſeu *artubus exterioribus* occurrit: Veluti circa *coxam*, ubi imminutâ *carne* illic, & circumcirca, idem quoque in *pede ſubjecto*, maximè circa *femoris* & *ſurarum craſſitiem* accidit, manifeſtiusque apparet. Vel hæc circa ſummum *humerum* aut *cubitum*, illorumque maximè in *intervallo*, quod *pollici* & *indici* ſubſtrata *oſſa* intercedit, *collapſo* & *impreſſo* ſe manifeſtat.

Oculi atrophia vel tabes. Præter haſce *atrophias*, *Oculus* potiùs quàm *pupillæ*, uti illi docent, *atrophiâ* contabeſcere, vel *phthiſi* laborare dicitur, quando non exactè diſtentus & impletus, ſed nonnihil collapſus & ſubſidens, quaſi minor obſcuriorque apparet, *pupillæ*que *foramen* ſeu *nigrum oculi* anguſtius, magisque conſtrictum cernitur. Quæ *anguſtatio pupillæ* in *Viſus læſione* deſcripta fuit. Quo & *oculi* hæc *ſubſidentia* potiùs quàm *tabes*, quæ in *craſſa* illius *tunica* fit, pertinet.

Cauſæ.

Cauſæ.

OMnium tam *generalium*, in quibus *totum corpus*, quàm *particularium*, in quibus ſaltem *partes* aliquæ decreſcunt, vel contabeſcunt, *cauſa* in *partibus* præcipuè *mollioribus*, *carne* & *pinguedine* conſiſtit, cùm hæc citiùs, ob *cauſas* mox dicendas, conſumantur, quàm quæ *duriores* ſunt, ut *oſſa*, *cartilagines*, & *membranæ*, quæ manifeſtè vix decreſcunt, ob *ſolidiorem* eorum *ſubſtantiam*, licèt *abſumpto* ipſorum *ſucco* & *humiditate*, etiam vivente adhuc *homine* ſiccari & areſcere, nonnihil poſſint. Hincque fit, ut *carne* & *pinguedine* abſumptâ, *loca* quæ illis priùs opplebantur, poſtea *inania* relinquantur, *oſſa*que minus tecta, & tanquam *pelle* ſolùm obducta, promineant. Quæ *inæqualitas* in *protuberantiis* & *cavitatibus* illis in *locis* ſe major offert, ubi plures majoresque exiſtunt *muſculi*, ut in *temporibus* & *facie* circa *malas*, in quibus *collapſis*, *os jugale prominentiam* illam efficit, ubi & *oculi ſedis cavitas anterior*, propter *muſculos* & *pinguedinem*, quæ circa *radicem oculi* exiſtit, abſumpta, retrocedente tunc *oculo*, ſe offert. Et in reliquo *corpore*, abſumptis *muſculis* copioſis *collum* occupantibus, *thoracem* inveſtientibus, *dorſum* implentibus, *abdomen* conſtituentibus, *clunes* efficientibus, multa loca *inania*, & *cavitates oſſium*que ut *vertebrarum*, *coſtarum* illarumque & *laryngis cartilaginum*, *ſcapularum*, *clavicularum* & *ilij protuberantiæ* comparent, & in reliquis *membris*, abſumptis *muſculis*, qui *brachia* & *crura* implebant, *ſuras*que conſtituebant, *brachialis*que & *pedis interſtitia* opplebant, & *digitorum oſſa* ambiebant, ea *loca nuda* & *depreſſa*, *oſſa*que in illis illorumque præſertim *articuli*, protuberare cernuntur, *ungues*que conſumptâ etiam *digitorum* extremâ *carne*, magis prominere, non verò ampliùs, uti creditum fuit, in *conſumptis* excreſcere, cùm tunc potiùs decreſcerent, niſi à *natura* hoc illis ineſſet, cùm continuò atterantur, ut ad extremum usque vitæ tempus, pauco, uti de *oſſibus* dictum, *nutrimento* contenti, ſemper creſcerent. Quod & *pilis* evenit, ut *conſumpto univerſo* penè *corpore*, & illi continuò *incrementum* capiant, niſi etiam tunc *exiccatis vi morbi* eorum *radicibus*, ut ſæpè fit, defluant. In aliis *cartilaginibus*, vixdum aliqua *conſumptionis* apparent indicia, niſi quòd *externæ* illæ *denudatæ*, magis prominent & *attenuatæ* eſſe videntur, unde *naſus acutior* apparet, dein & *ungues*, qui ſoli è *cartilaginibus* ſe è *cute* exerunt, in *ſumma corporis attenuatione* interdum curvantur. Quod *membranas* attinet, *Cutis* quæ ſola inter eas conſpicua eſt, cùm *corpus* ambiendo æquale reddat, ſi *ſubjectum* illi *ſtratum*, quo diſtenta manet, *caro* & *pinguedo* abſumantur, *flaccida* & *corrugata*, uti dictum, fit, & *rugarum umbras* efficientium causâ, circa illas *fuſca* & *obſcura*. Et ſub eâ *venæ cutaneæ*, ob abſumptam quæ illas toto ductu ambire ſolet, *pinguedinem*, *nudæ* apparent.

Quod verò enarratæ *partes* conſumantur vel contabeſcant, *cauſa* eſt vel *Nutrimenti* illarum aut *Humidi ſubſtantifici defectus*, vel *Temperamenti* ipſarum *mutatio*.

Ob *nutrimenti defectum* ſi *corpus* emacietur vel contabeſcat, *Atrophia* appellatur. In qua *partes ſucco* ipſos *nutriente* ex *ſanguine* ſingulis aſſimilato procedere ſolito, deſtitutæ marceſcunt, cùm in locum *ſubſtantiæ* deperditæ, nulla nova aut non ſufficiens reponatur, imprimisque *carneæ*, cùm ampliori ut ſuſtententur *nutrimento*, eoque continuò opus habeant, & cùm *molliores* ſint, faciliùs abſumi poſſint, *duriores* verò, ut *oſſa*, *cartilagines*, *membranæ*, minimè vel non apparenter, cùm vel minimo refici queant, & ob *duritiem ſtabiles* & *firmæ* maneant, nec ipſorum *ſubſtantia* ut in aliis cedat, unde & poſt *mortem oſſa* nihilominus diu perdurare videmus. Cæterum variis de cauſis *nutrimenti* ille *defectus* accidit, imprimisque quia vel non generatur, vel inutilis eſt, vel impeditus. *Nutrimenti defectus quia ſanguis non generatur vel inutilis eſt, cauſa Atrophiæ ſimplicis vel illius quæ cum cachexia aut hydrope copulata eſt.*

Quando non generatur *ſanguis* ſufficienter, tunc quia *ſuccus partes nutriens*, ab eo profectus deficit, & quia *pinguedo* non à *pinguiore* ipſius *portione exudante*, quæ quoque

continuò

continuò deperditur, reſtituitur, & ſic perit, *corpus* abſumitur. *Penuria* autem hæc *ſanguinis primæ* interdum *concoctionis*, ſeu *chylificationis*, cùm *chylus* illi materiam præbeat, causâ accidit: Si ille deficiat, quod fit, vel ob *cibi penuriam* in *ſanis*, quando *inediam* patiuntur, vel in *ægris*, quando ob *appetitum dejectum*, *cibum* reſpuunt, unde quoque non ſolùm *morbi* causâ *corpora*, uti dictum, debilitando attenuantis, vel etiam abſumentis, ſed quod diu *cibo exiguo* aut minùs nutriente aliti fuerint, *corpora* ipſorum attenuantur. Quod & ab aliis *ventriculi morbis* evenire poteſt, ut *concoctione* per eos labefactatâ, *chylus parcior* vel *imperfectus* gignatur, *corpora*que eâ ratione emacientur, uti & in *tympanite corporis* eæ *ſedes*, quæ non *flatu* intumuerunt, conſumptæ ſunt. *Secundæ concoctionis* ſeu *ſanguificationis læſæ* causâ, *ſanguinis generatio* deficit, *corpus*que inde attenuatur, vel ſi omnino impedita ſit, *atrophia* conſumitur. Quæ *læſio* à *viſcerum hepatis* & *lienis morbis* diverſis proficiſcitur, veluti tantâ *imbecillitate*, à qua horum *viſcerum actione* non ſolùm *diminutâ*, *cachexia* vel *leucophlegmatia* procedit, ſed ferè *abolitâ*, adeò ut *proventus* penè omnis *ſanguinis* ſit ſublatus: Cujus magnæ *imbecillitatis cauſæ* eædem, quæ & minoris in *cachexia* expoſitæ, ſi validiores exiſtant, eſſe poſſunt. Sed & alij *hepatis* & *lienis morbi hydropem aſcitem* gignentes, *atrophiam* eâ ratione *hydropi* copulare poſſunt; In qua *ſuperior corporis regio*, ſupra *præcordia*, quæ non diſtenta *tumore* exiſtit, uti *venter* & *pedes*, penitùs *emaciata conſumpta*que apparet. Qui *morbi* in *hydropis cauſis* quoque deſcripti fuerunt.

Inutilis & *corpori nutriendo* minimè idoneus eſt *ſanguis*, ſi *vitioſus* ſit, non *crudus*, unde *cachexiam* & *leucophlegmatiam* naſci diximus, ſed aliàs *impurior*, tunc enim *marcorem* vel *atrophiam*, *cacochymiæ* junctam procreat; Vel etiam ſi *ſeroſior* ſit, eum qui *aſciti* copulatur, progignit. Quod *vitium* in *primæ concoctionis labe*, quam *ſecunda* non emendat, vel etiam *ſecundæ*, *ſanguis* contrahit, à *cauſis* quoque in ejusmodi *affectibus* expoſitis.

Impeditus ſanguis nonnunquam quò minùs *partibus* communicetur, *Atrophiam* particularem plerunque progignit, à *cauſis externis* ferè deductam, cùm *internæ* priùs enarratæ, *ſanguinis defectum* procreantes, *marcorem toti corpori communem* potiùs quàm *particularem* producant. Impeditur autem ejusmodi *ſanguinis diſtributio*, *Venis* per quas influere debebat, *impeditis* ex *compreſſione*, per *luxationem* aliquam interdum factam alicujus *articuli*, ut *coxendicis*: Quâ diutiùs perſeverante *atrophia cruris* frequenter ſequitur, & *ſtupor* aliquis, ſi cum *venis nervi* ſimul premantur. Quod & in aliis *luxationibus* ſimili modo poteſt accidere: Uti & ſi *membra* diutiùs arctè vincta fuerint: Vel *venæ* à *vicino* aliquo *tumore*, *callo*, aut *nodo* vel *ganglio* circa *juncturas*, uti frequentiùs fit, *arctatæ*, vel etiam *abſciſſæ*, præſertim ſi hoc circa majores *venas*, vel in pluribus ſimul accidat, cùm alioquin, ſi *pauciores* aut *minores* hoc pacto *preſſæ diſſectæ*ve fuerint, pluribus per *partes* diſtributis, reliquæ *intactæ*, adhuc *partem* enutrire valeant. Idem ſi *magnæ arteriæ*, quæ in profundo latent, abſecentur, evenire poteſt, unde tamen *mortificatio* potiùs quàm *marcor membri* ſequitur. *Nutrimenti defectus ob ſanguinem impeditum, causâ Atrophia particularis.*

Ob *humidi ſubſtantifici* & per conſequens *caloris nativi*, cujus eſt *pabulum defectum*, *corpus* interdum conſumitur, idque aliquando *ætatis causâ*, ſicuti enim eo per *ætatem juvenilem abundante*, *corpora* creſcunt, & poſtea in *ætate conſiſtente*, eo *perſeverante*, vigent, ita per *ſenium* uti illud, ſic & *corporis ſubſtantia*, quæ eo ſuſtentabatur, decreſcit abſumiturque, adjuvante inſuper *ſiccitate partium*, quæ ratione *temperamenti* in ſiccius mutati, *ſenibus* advenit, unde etiam *corpora* ipſorum *aridiora* fiunt. *Humidi ſubſtantifici defectus, cauſa Marcoris & Tabis.*

Idem *laborum* & *curarum*, & in *ægris morborum* occaſione evenire poteſt, quando ob illorum *vehementiam* & *perſeverantiam*, & *morborum diuturnitatem* vel *pervicaciam*, abſumpto *humido primigenio*, *caloreque nativo* debili-

debilitato, ut in *ſenio*, *ætatis decurſu* accidit, ſic extra id, *vi laborum*, *curarum* vel *morbi*, citiùs quàm par erat, hi tanquam *ſeneſcentes*, non ſolùm *imbecilliores* ſed & *macilentiores* fiunt, tandemque *marceſcentes* ad *extremum* usque *vitæ tempus* ſic permanent. Niſi fortè hæc *calorem nativum* nondum adeò debilitarint, quin reparari poſſit, tunc enim etſi admodùm *attenuati* ſint, tamen ſi à *laboribus* & *curis* deſiſtant, & à *morbo* convaleſcant, priſtinum *corporis vigorem* ſtatumque recuperant.

Ob *temperamenti inſiti* in *calidius* & *ſiccius ſtabilem permutationem* accidit, ut tunc *ſingulis partibus* eandem *intemperiem* adipiſcentibus, & retinentibus, *corpus* non ſolùm non ampliùs creſcat, in *juvenibus*, ſed & in *provectæ ætatis*, & *ſenibus* decreſcat, ſenſimque exiccatum marceſcat & contabeſcat. Sicuti in *febribus hecticis* evenit, in quibus ob *febris ephemeræ* vel alterius præcedentis *calorem*, *cordis temperamento*, & per *conſenſum* omnium *partium*, in *calidius* & *ſiccius* converſo, *corpus maraſmo* dicto, uti in *febre hecticâ* demonſtratum, ſpatio temporis conſumitur.

Quod uti non niſi ſenſim in hac *hecticæ ſpecie*, ita ſubitò & brevi tempore hoc in illa accidit, quæ *Colliquans* dicitur, & *ardentes febres* ſeu *cauſones* ſequitur, à quarum ſummò *ardore* non ſolùm *cordis temperamento*, citò in *calidius* & *ſiccius* converſo, ſed & *ſubſtantiâ* illius *colliquatâ*, ut vocant, ſeu potiùs *arefactâ* & *abſumptâ*, cùm hoc idem in *partibus ſolidis* moliatur, *corpus* inde ſtatim conſumitur, ſeu ut vocant, colliquatur, ſicuti in *febre colliquante* id abundè oſtenſum fuit.

Quæ uti in *febribus* ejusmodi *hecticis ſimplicibus* ſeu *ſolitariis* accidunt, ſic & in ea, quæ comitata eſt *pulmonum affectu*, atque ab hoc proficiſcitur, ſimiliter contingit, *corpus* ſenſim, ut in *hectica ſimplici* contabeſcere, unde & *febris* hæc *hectica*, cum *morbo* qui illi cauſam præbet, ob *tabem* hanc, *phthiſis* nominatur. Quæ *tabes à putredine* in *pulmonibus* excitata, *cor vicinum* continuò laceſſendo, calefaciendo, *intemperaturamque calidam* & *ſiccam*, in eo uti & *ſingulis partibus*, *febremque* proin *hecticam* introducendo, oritur, uti aliæ *hecticæ* ab aliis *febribus* originem trahunt, ſicuti in ejusmodi *febribus hecticis*, in *febribus* deſcriptum fuit. Cujus *putredinis*, indeque natæ *febris hecticæ*, & ab ea prodeuntis *tabis* cauſa prima, *pulmonum* eſt *exulceratio*, eousque progreſſa, ut *putredo* inde ſequatur, quâ *corruptos pulmones* ex *parte* aliquâ, vel etiam penitùs in uno latere, & in *pus converſos* deprehendimus, *vaſis cordis*, quæ illi cum *pulmonibus* ſunt communia, ſimiliter cum *pulmone* illius lateris deperditis, & circa *cor* veluti abſectis, & *callo* illic juxta *radices* occluſis & obliteratis: Tantamque ſæpè *corruptionem* fuiſſe, ut & *mediaſtinum pulmones* dividens, ipſumque *pericardium cor* obvolvens, eâ infecta fuerint.

Quibus ſic ſe habentibus, *pus* in *pulmonum* hac *exulceratione* genitum, non ſolùm *aſperæ arteriæ ramis* illapſum expuitur, ſed & tandem, quando ex *corruptione pulmonum ſubſtantia* dividitur, in *pectoris cavitatem* influens, illicque ſenſim coacervatum, atque interdum magnâ copiâ congeſtum, *Suppurationem* quam *Empyema* vocant, producit. *Pus in pectore coacervatum, cauſa Empyematis.* Quod ab *exulceratione* hac in *phthiſicis*, eo uti diximus modo potiſſimùm prodire, uti *ſectio* patefacit, per quam in *corruptione pulmonum*, *puris* ſemper aliquam ſaltem *portionem*, ſi non magnam, *pectori* adhærere, vel innatare deprehendimus, ita & hæc comprobare videntur, quòd vixdum ex *ſuccingentis membranæ inflammationis ſuppuratione pus* genitum, in *pectus* ſe, uti verò docent, exoneret, ſed ſi hoc fiat, quod rarum eſt, per *exteriora* potiùs, uti in illa *pleuritide* quam *ſuccingentis*, vocavimus, demonſtravimus, emergat. Niſi fortè *abſceſſus* quidam, *ſuccingenti*, aut *intercipienti membranæ*, vel etiam *pulmonum exteriori tunicæ* adnatus, aliis quàm ab *inflammatione* de cauſis ruptus, in *pectus pus* effundat: Vel aliunde extra *thoracem pus* in illud defluat: ſicuti in *anginâ ſuppuratâ* hoc fieri poſſe docent, & à *defluxione* labentis *pituitæ* in *pectus*, idem fieri, quod ta-

men, cùm nullus ductus qui à *collo* deſcendat & in *pectus* ſe aperiat, exiſtat, & ſi hæc in *aſperam arteriam* influant, niſi *tuſſi* iterum rejiciantur, in *pulmones* potiùs quàm *pectoris cavum* delabantur, haud veriſimile videtur, multoque minùs à *pituita* defluente hoc evenire poſſe. Quod ſi tamen citra *pulmonum exulcerationem empyema*, eo uti dictum modo, naſceretur, retento in *pectore pure*, *pulmones* etiam tandem inficerentur, illorumque *exulceratio*, mox etiam *empyema* tale ſequeretur, quæ tamen (uti diximus,) plerumque ſi non ſemper, *empyema* ſolet præcedere.

Soluta pulmonum continuitas, cauſa Pulmonis exulcerationis.

Hujus autem *exulcerationis* indeque natæ *putredinis* cauſæ ſunt, vel *Inflammatio pulmonum*, vel *Ruptura vaſis* alicujus in *pulmonibus*, vel *Vulnus* illius, vel *Subſtantiæ exeſio*, ab *humore* aliquo *acri* vel *putri* vel *venenato* procedens.

Ab *inflammatione pulmonum* in *peripneumonia* & *pleuritide*, ſi non ſaltem *ſanguis maturatione* & *coctione* in *pus*, quòd poſtea excreatur, uti plerumque fit, ſicut & in *pleuritide* oſtenſum fuit, convertatur, ſed & *pulmonum ſubſtantia inflammata*, alicubi ſimul ſuppuretur, *exulceratio pulmonum* quæ interdum ejusmodi *inflammationes* ſequitur, gignitur, in qua *pus* majori copiâ tunc genitum, *tuſſi* propulſum, *faucibus*, *palato*, & *ori* adhæret, magnaque ſæpè quantitate ab initio, ſicuti *crebrò* vidimus, expuitur. Quod *pus* niſi *mors* præveniat, *pulmonum ſubſtantiam* ulteriùs corrumpens, *phthiſim* eam *diuturnam*, *febre hecticâ* comitatam, in qua ſenſim corpus contabeſcit, procreat, cui, ſi vel in illius mox principio, vel poſtmodum *pus* in *cavum pectoris* defluens, illic coacervetur, *Empyema* inſuper accedit, uti & *Hippocrates pleuriticos*, ſi quatuordecim diebus non purgentur, in *ſuppurationem* ſeu *empyema* tranſire docuit: quod eo modo, in *pleuriticis* uti & *peripneumonicis*, è *pulmonibus pure* emanante potiùs, quàm à *ſuccingente membrana*, uti aliàs voluerunt, evenire, cùm vera *pleuritis* æquè ac *peripneumonia* à *pulmonum inflammatione*, uti in ea declaravimus, procedat, comprobat.

A' *ruptura vaſorum pulmonum*, vel quæ *ſubſtantiam* ipſorum undique perreptant, *ſanguineque* repleta ſunt, frequentiùs hoc fit, tuncque e *ſanguine* è *vaſis* in *aſperæ arteriæ* ramos effuſo, *ſanguinis excreatio* per *tuſſim* primùm ſe offert, quæ cum plerunque *phthiſim* præcedere ſoleat, à *diſrupta vena* eam frequentiùs naſci demonſtrat, idque hac ratione, quòd per diſruptam *venam*, *vulnus* in *pulmonibus* factum, ob continuam *pulmonum dilatationem* & *conſtrictionem*, per quam illius *labra* indeſinenter diducuntur, coaleſcere & conſolidari nequeat, ſed diuturnitate in *ulcus ſordidũ* converſum, *vicinam pulmonum ſubſtantiam putredine* afficiens & corrumpens, uti dictum, *febrem hecticam* producendo, *tabi* occaſionem hoc pacto præbeat. Cujus *vaſorum rupturæ* cauſa, nimia & vehemens *pulmonum dilatatio* interdum exiſtit, in *vociferatione*, *ſufflatione* validâ vel *conatu* intenſo, in rebus geſtandis vel volvendis, aut excernendis *excrementis*, aut *fœtu* excludendo. Aliàs verò *ruptura vaſorum* ab aliâ *vi externâ* prodit, ut ab *ictu*, *caſu*, ſi *pectus* eousque ut *pulmones* ſimul lædantur, contundatur. Sicuti hæc in *hæmoptoicæ paſſionis cauſis* uberiùs explicata ſunt.

A *vulnere pulmonum* à *cauſis externis* producto, ob *contuſionem pectoris* jam dictam, non ſolùm *vaſa* disrumpentem, ſed & *ſubſtantiam* ipſorum contundentem, *vulnus*que contuſum procreantem, vel *vulnere punctim* plerunque *pectori* inflicto, & ad *pulmones* usque penetrante, cùm vel hac vel illa ratione illarum *vulnus* ſordeſcit, *ulcus* in *pulmonibus* quoque gigni poteſt.

Ab *humore ſalſo* vel alioquin *acri* à *cerebro* defluente, *pulmones*que erodente vel exedente, eos exulcerari, eamque potiſſimam *phthiſis cauſam* eſſe, plerique cenſent, quod tamen tam facilè vix fieri poſſe, hoc comprobare videtur, quòd innumeri, quibus ejusmodi *defluxiones* multis temporibus moleſtæ ſunt, *tuſſim*que concitant, tamen minimè fiant *phthiſici*, *juvenes*que frequentiùs quàm *ſenes*, quibus *defluxiones* magis conſuetæ ſunt, in hoc *malum* incurrant. A' *defluxionibus* tamen, tum quia *tuſſim* promovent, hæcque aliquando,

quando, uti dictum, *venæ rupturam*, tum quia multoties *pulmonum* interiora irritando, eos ſucceſſu temporis lædere poteſt, *phthiſin* interdum ſuboriri poſſe concedimus; *defluxionesque phthiſicis* facilè ſuboriri, à quibus etſi læſio *pulmonum*, non primùm genita ſit, tamen ea ob *tuſſim*, quam de novo huic, quæ ab *ulcere* alioquin jam priùs progreſſa fuit, copulat, plurimùm ſic augeri poteſt. Frequentiùs tamen ſi ab *humore pulmones* ulcerante *phthiſis* fit hoc eò in *pulmonum ſubſtantia congeſto, retento corruptoque*, nec per *tuſſim rejecto*, vel ſæpiùs ſe iterum congerente, procedere potiùs exiſtimamus, cùm in *ſubſtantia pulmonum* genitus, nec dum in *aſperæ arteriæ ramos* ſe ingerens, *tuſſim* minùs, quàm ſi à *capite* deflueret in *aſperam arteriam*, movendo, diutiùs ſubſiſtere, ſicque magis lædere poſſit.

A' *ſanguine* vel *pure pulmones* quoque vitiari, hocque pacto *phthiſim* ſuboriri poſſe, docent; Et in *hæmoptoica paſſione*, quod *ſanguis* non ſufficienter per *tuſſim* excretus, retentus, putreſcens *pulmones* lædat, *phthiſin* ſic produci. Verùm cùm ob *venam ruptam* potiùs hoc, uti demonſtravimus, fiat, ſi tunc quoque *ſanguis* è vaſis elapſus, alicubi ſubſiſtat, nec excernatur, & corrumpatur, duplicem ob cauſam, tunc *pulmonum* hæc *læſio* procedet. Quòd ſi verò *ſanguis* non à *venâ ruptâ pulmonum*, ſed per *aſperam arteriam* à ſuperioribus in *pulmones* delabatur, niſi *tuſſi* rurſum, uti ferè fit, ejiciatur, & ille infixus alicubi ſubſiſtat, quod vix tum fit, tunc etiam *putreſcens*, eâ ratione *pulmones* poteſt lædere. In *inflammationibus pulmonum* in *pleuritide* & *peripneumonia*, *ſanguis* ſimiliter ab ea exudans, vel *pus*, quod ex eo *ſuppurato* naſcitur, ſi per *tuſſim* non ſufficienter expurgentur, ſed in *pulmonibus* retenta eos inficiendo corrumpant, *phthiſim* quæ nonnunquam *pleuritidem* vel *peripneumoniam* non bene per *tuſſim* expurgatam ſequitur, gignunt. *Pus* quoque in *ulceratis* & *corruptis* jam *phthiſicorum pulmonibus*, tum quia continuò generant, tum quia *pulmonibus* infarcta portio illius manet, illos jam priùs ulceratos, ut magis magisque corrumpantur, efficit.

A' *venenato humore* vel *qualitate pulmonibus infeſtâ*, *pulmones* ſi exulcerentur, ſicuti de *lepore marino* ſcribunt, illius eſu *pulmones* ulcerari, ſiquidem verum eſt, id non niſi ab ejuſmodi adversâ *pulmonibus vi*, inde exurgente, proficiſci poteſt.

Curatio.

ACcommodabitur hæc *conſumptionis corporis* primum huic quæ *generalis* eſt, *totumque corpus* occupat, poſtea *particulari*, quæ certis duntaxat *partibus* accidit.

Generalis totius *corporis conſumptionis* diverſorum *generum curatio*, primùm prout hæc vel in *ſanis* vel *ægris* accidit, diſtinguitur.

In *ſanis* alioquin nec alio *morbo* detentis, ſi ob *inediam* diu paſſam, *nutrimentique* inde profectum *defectum*, *Atrophiam* quandam *corpus* patiatur; Vel ob *labores curasque*, *abſumpto humido ſubſtantiali* conſumatur, tunc ſi rurſum decenter cibentur, à *labore* vehementi abſtineant, *curasque* ſeponant, ſponte hæc emendantur, niſi penitùs ad extremam uſque *tabem corpus* redactum ſit, quæ ægrè ampliùs cedit. Uti & ob *ſenium* ætatis causâ, abſumpto *humido ſubſtantifico*, atque arefactis *membris contracta macilentia*, ſicut nec *ſenium* ullo pacto ampliùs corrigi poterit. *Atrophia & Marcoris curatio.*

In *ægris* ſi ob *Appetentiam proſtratam*, quia *cibos* non ſufficienter admittunt, vel *morbi vim nutrimentum* abſumentem, *nutrimentique* inde profectum *defectum*, *Atrophiam* aliquam *corpus* patiatur, ea poſtquam *morbo* ceſſante, ægri convaleſcentes *cibum* rurſum appetunt, quoque deſinit, *corpusque* priſtinam *habitudinem* recuperat. Quòd ſi verò ob *morbi diuturnitatem*, vel *vim & acutiem*, illius *humidi ſubſtantifici defectus* ſequatur, *marcorque* quem *ſenium* ex *morbo* vocant, inducatur, is certè, uti nec *humidum* ipſum, aut *ſenium*, reparari ampliùs minimè poterit.

In *morbis viſcerum chylificationi* & *ſanguificationi* deſtinatorum, *ventriculi* præſertim, *hepatis* & *lienis*, quæ ſequitur *Atrophia* ob *nutrimenti defectum*, qui à *morbis* illis procedit, *Atrophia cum morbis copulata uti & cachexia &*

Hydrope curatio.

unde *ſanguis* non ſufficiens vel inutilis ad *nutritionem* generatur, *curam* potiſſimùm eam exigit, quæ hiſce *morbis* debetur, quibus ſanatis mox *corporis* redit *integritas*, ſin minùs, *ægrum* cum *morbo* peſſundat. Quam *curationem* horum *morborum* in aliis *gravioribus accidentibus*, ab ejuſmodi *morbis* etiam profectis, deſcripſimus: Veluti in *Cachexia*, cujus quoque *ſpeciem* eſſe *Atrophiam*, illic oſtendimus. Dein & in *Hydrope* aliisque nonnullis, à *viſcerum* horum *morbis* prodeuntium *ſymptomatibus*, *atrophiam* quoque comitem nactis. In quibus omnibus, *corporis* hujus *conſumptionis* causâ, ſi admodùm *hominem* conficiat, *Nutrimentis euchymis*, *bene*que *nutrientibus*, ſæpè ſunt reficiendi: Eligendo exquiſitiora ex illis, quæ in *hectica febre* & *phthiſi* copioſè deſcripta ſunt, & à *ventriculo*, qui hîc plerunque debilitatus eſt, evinci queant: Hujus quoque causâ, ſi illorum *appetitus* omnino *dejectus* ſit, adeò ut vix aliquid vel parciſſimè ſaltem aſſumant, *injectio* per *clyſmata* ad nutriendum, aliquid juvare poſſe creditur. Qualis in *febre hectica* ex *lacte*, *jure capi* & *vitello ovi* concinnata expoſita fuit: Quæ & ex *decocto* aliarum *carnium* & *ſucco expreſſo*, vel per *decoctionem* in formam *congelati* redacto, & *aquis* inde *extillatis*; item *cremore Hordei*, addito & *Vino* parata conveniet.

Maraſmi & Colliquationis corporis curatio.

Febris hecticæ causâ, ob *temperamenti inſiti* in *calidius* & *ſiccius* ſenſim *converſionem*, ſi *Maraſmus* ſequatur, quo pacto procedendum, in *cura febris Hecticæ Maraſmodis* abundè declaratum fuit.

Uti & in *cauſone febre* ob eandem cauſam, ſed violentiorem ſubitò accidens *colliquatio corporis*, in *cura febris colliquantis* quid faciendum, expoſitum fuit.

A' *febre* verò *hecticâ lentâ* ab *exulceratione pulmonum* profectâ, *temperamentum* quoque *pervertente*, quæ ſequitur *Tabes* ſeu *Phthiſis*, quo pacto tractari debeat, & quid de eâ prædicendum, cùm in *febribus* obiter illius tantùm meminerimus, hîc nunc exponendum.

Phthiſis à Pulmonum ex ulceratione cura, & Empyematis.

Pulmonum continuitas ſoluta, ob *ruptum vas* aliquod, unde *ſanguinem* ſpuunt, ægrè iterum coaleſcit, & proin vixdum quò minùs *exulceratio* ſequatur, impediri poteſt. Quæ ſi jam, vel ob hanc aliámve *cauſam pulmonum ſubſtantiam* invaſerit, *purulenta*que & *putrida* excreent, longè minùs, imo difficillimè *curatio* ſuccedet, *deſperata*que omnino eſt *ſalus*, ſi *pulmones* corrumpi, atque ex parte aliquâ vel magnâ in *pus* converti atque putreſcere, ac *empyema* in *pectore* excitare incipiant. Quam *curationis* difficultatem vel impoſſibilitatem, *motus* continuus *pulmonum* ex parte parit, qui illorum *continuitatem ſolutam* non ſinit ampliùs coaleſcere, uti & *tuſſis* comes, à *purulenta* illa *materia*, vel accedente *defluxione*, indeſinenter moleſtans, *pulmones*que magis magisque concitans. Dein & cùm *medicamenta* ad *pulmones* vix minimâ ſuâ portione pervenire poſſint, illa quoque in *ruptura vaſis*, aut *ulcere* jam nato, cùm parùm operari queant, *curam* protrahunt, atque irritam ſæpè faciunt: Uti & illud, quòd *pulmones corrupti* reparari ampliùs nequeant, & quod de *pure pectori* illapſo in *Empyemate*, ſi accedat, parùm aut nihil per *excreationem* egeri poſſit. Et licèt *ſectione factâ* è *pectore* educatur, tamen *pulmonum* remanet *exulceratio*, ſine quâ *empyema* vix gigni poſſe priùs demonſtravimus. Quod &, licèt nullâ præcedente *exulceratione pulmonum*, ab *abſceſſu* aliquo alióve modo, uti dictum fuit, oriretur, niſi maturè illi *exitus ſectione* patefiat, unde fortè ſanari poſſet *æger*, ſi ita rem ſe habere cognoſceretur, vel *æger apertionem* concederet, retentum *pulmones* corrumpit, & in idem *periculum* inducit.

Curatio, cùm nihil intentatum relinquere debeamus, ſuſcipienda, *prognoſtico* tamen priùs in *deteriorem* potiùs quàm *meliorem partem* inclinante, præmiſſo. Accommodaturque hæc præcipuè *morbo*, veluti *exulcerationi* ſeu *corruptioni pulmonum*, & ſimul cum eo *purulentæ* huic *excretioni* cùm *tuſſi*, quæ inde procedit, uti & puris *collectioni* in *pectore* in *empyemate*, ſi illi jungatur: Dein & alio *morbo* comiti *febri hecticæ*, & ſimul *conſumptioni corporis*, quæ ab ea potiſſimùm exurgit:

git: Poſtmodùm & *cauſæ*, *defluxioni* nimirum, *ulcus* vel inducenti vel foventi, *tuſſim*que adaugenti. Quod aliam cauſam attinet, *venæ* ſcilicet *rupturam*, quæ per *ſanguinis expuitionem* cognoſcitur, quid illius causâ faciendum, in *hæmoptoica paſſione* fuit expoſitum.

Exulcerationis pulmonum & *corruptionis*, indeque profectæ *purulentæ* per *tuſſim excreationis* & *collectionis* in *pectore*, causâ, exhibentur quædam, quæ licet vix & minimâ *quantitate*, ad eos per *aſperam arteriam* penetrare queant, tamen ſucceſſivè uſurpata, aliquid quoque poſſunt efficere. Danturque, uti in aliorum *ulcerum curâ* fieri ſolet, *abſtergentia*, quæ *pulmones à pure*, & *pectoris* interiora, etiam, ſi & illi *pus à pulmonibus* inhæreat, repurgent, & ad excretionem, quæ per *tuſſim* fit, promoveant. Quæ & in *empyemate* ſi citra *exulcerationem pulmonum* illud fieret, uti docent, *pus* expectorando ſimiliter proderunt. Dein & *conſolidantia* exhibentur, quæ vi *exiccante* nonnihil & *emplaſticâ*, *pulmonum* hanc *diviſam ſubſtantiam*, rurſum quantum fieri poteſt, conglutinent atque uniant. Quod ſequentia præſtant.

Lac cùm *tenuiore ſeroſiore*que ſuâ portione abſtergat, & *craſſiore caſeosâ* conglutinet, & utroque modo ſic agat, ad *curationem ulceris* imprimis uſurpatur, cùm & ſimul *fauces* leniendo, *pingui* ſuâ *butyroſitate tuſſim* inde natam quoque minuat: Facitque ea, tum ſenſim addito præſertim *Saccharo* aliiſque convenientibus linctum, vel bibitum, tum copiosè potum, ſicuti ad *conſumptionem corporis* reparandam, illud hoc pacto affatim diuque bibi debere, mox demonſtrabimus.

Potus aquæ mulſæ, quæ ex *Aquæ duodecuplâ*, ex *Mellis unâ parte* coquitur, loco *potus ordinarij* ad *ulceris abſterſionem* juvat, uti & *Aqua ſaccharata*, vel *Ptiſana*; *Aquæ Chalybeatæ potum*, *ulcus* ſiccando, juvare dicitur.

Julepus à quibusdam probatur, factus ex *aquis extillatis* è *radic. Petroſelini*, *Fœniculi*, *Enulæ* & *Althææ*, miſtis, coctisq; cum *Saccharo*, addita dum coquitur, *gummi Tragac.* vel *Arabici portiunculâ*, & *ſucco Glycyrrhizæ*.

Syrupi ad *ulcerum pulmonum curam* propinantur: Atque ex uſitatis *ſyrupis* conveniunt *Myrtinus* vel *Myrtillorum*, lentorem cum vi ſiccante ſimul poſſidentes. Proderit & *ſyrupus de Roſis rubris ſiccis* & *Cydoniorum*.

Vel paretur ſequens, rectiùs ſcopum adimplens: ℞. *radic. Conſolidæ* & *Glycyrrhizæ ana* ℥.j.ß. *rad Althææ* ℥.j. *radic. Acanthi* vel *Ariſtoloch.* ℥ß. *herbarum Plantaginis, Veronicæ, Pulmonariæ*, *Braſſicæ*, *Tuſſilaginis*, *Burſæ paſtoris ana* M.j. *flor. Roſarum*, *Violarum ana* P.j. *quatuor. ſemin. frigidorum Majorum* ℥.ß. *quatuor ſeminum frigidorum Minorum*, *ſeminum Lini torrefact. ana* ʒ.ij. *ſeminis Naſturtij torrefacti* ʒ.j. *Cicerum rub.* P.j. *baccarum Myrti* vel *Myrtillorum* ʒ.ij. *Jujubarum*, *Sebeſten ana paria* vj. *Paſſularum præpar. paria* x. fiat decoctio, addendo *Mellis* vel *Sacchari quart.* j.ß. coquantur in formam *ſyrupi*, de quo ſenſim & ſæpè ſumat. *Botryos decoctum* ad *purulentas excreationes* commendatur.

Vel: ℞. *ſucci radicum Conſolidæ* ʒ.iij. *ſucci Tuſſilaginis*, *Roſarum rubrarum ana* ℥.j. *ſucci Liquiritiæ* & *Hypociſtidis exiccatorum diſſolutorum in prædictis ſuccis* ʒ.j.ß. *gummi Arabic.* *Thuris contuſi ana* ʒ.j. *Hydromelitis.* ℥.iv. *Sacchari Penidiat. Roſar. tabul. ana* ℥.ij. *Syrupi Jujubarum* & *Myrtillorum ana* ℥.j.ß. Poteſt & *ſuccus Scabioſæ* addi, & ad conſolidationem *ſuccus Plantaginis*.

Eclegmata vel *Linctus* qui lambuntur, vel *Electuaria* quæ ſenſim aſſumuntur, aut *Tabulæ* ſeu *trochiſci*, qui in *ore* donec ſponte diſſolvantur, tenentur, pro *ulceribus pulmonum* idonea, variis modis fiunt.

Ex uſitatis quibuſdam, ut *Diatragacantho frigido*, *Diapenidio ſine ſpeciebus*, plerunque *tabulatis*: Uti & *Saccharo Roſat. tabulato*, quod valdè eſt utile: Item ex *conſervâ Roſarum* frequenter ſumptâ: Deinde & *electuario Reſumptivo ſine ſpeciebus*, & *Lohoch de papavere*, quod & *tuſſim* admodùm ſedat.

Ex illis qui in *tuſſi* deſcribuntur, *linctus* aliqui, *incraſſantes* præſertim, *vi glutinandi*

aliquid ad *ulceris* hujus *curationem* conferre poſſunt, veluti ille qui ex *Mucilaginibus*, dein alter ex *Reſinâ laricea* compoſitus.

Præter quæ, inprimis ad *pulmones ulceratos* vel *corruptos*, ſi fieri ullo modo poteſt, ſanandos, proderunt ſequentes *pulveres*; qui vel cum *Sacchari roſ. tabulat.* aut *penidiati* permiſtione, per ſe, vel cum *Lacte* ſumuntur. Vel cum *Saccharo* diſſol. in *aquis* convenientibus, in *tabulas* priùs rediguntur: Vel cum *ſyrupis* inſtar *eclegmatis* componuntur, aut *electuariis* aliis miſti, eo pacto ſumuntur.

Primus: ℞. *radic. Conſolid. majoris* ʒ.ij. *rad. Althææ, Glycyrrhizæ ana* ʒ.j. *Roſarum rubr.* ℈.ij. *gummi Tragacanth.* & *Arabici parùm aſſi ana* ʒ.ß. *Amyli* ℥.j. fiat *pulvis ſubtiliſſimus.*

Alter: ℞. *Cicerum rubr. ſeminis Lini* & *Cydon. parùm torrefactorum ana* ʒ.j. *ſemin. Naſturtij torrefacti* ℈.j. *ſemin. Plantagin. Althææ, Malvæ, Portulacæ, Bombacis ana* ʒ.ß. *ſemin. Papav. albi* ʒ.j. *quatuor ſemin. frigid. Majorum mundat.* ʒ.ij. *Balauſt.* ℈.j. *Thuris* vel *Maſtiches, Succini ana* ʒ.ß. fiat *pulvis*: Utantur per ſe, vel priore permiſto.

Hiſce & *Spodij* vel rectiùs *Lapillorum oculorum cancri* & *Coralij rubri pulverum ana* ʒ.j. commodè permiſceri poteſt; Vel ſi ampliùs glutinandum, tantum *Boli* vel *Terræ ſigillatæ*.

Efficaciores magisque appropriati fieri creduntur, ſed minùs grati erunt, addendo *Pulmonis vulpis* cum *tracheâ* illius *arteriâ* in *furno exiccati* ʒ.j. *cineris Aſtacorum fluviatilium* ʒ.ß. miſce. Confert & *pulvis cochlearum exiccatus*, & *Muſtelarum pulmo.* Si *ſputum ſanguinis* adhuc adſit, *ſeminis Hyoſcyami albi* ℈.j. utiliter miſcebitur.

Ad *purulentas excreationes*, *rad. Perſonatæ, Æthiophim*, *fol. Betonicæ*, *ſem. Irionis exhibet Dioſcorides.* Alij etiam *fol. Ulmi*, *Veronicæ* & *Scabioſæ* dant: Quæ prædictis *pulveribus* addi poſſunt.

Electuarium ſequens efficax exiſtit: ℞. *conſervæ radicum Symphyti maj.* ℥.j.ß. *conſ. Roſarum rubr.* ℥.j. *infuſ. gummi Tragac.* factæ in *aqua plantaginis* ℥.j. *Coralij, Boli* vel *Terræ lemniæ ana* ʒ.j. *Hypociſtid.* ʒ.ß. *Croci* ℈.ß. *ſyrupi Myrtini* vel *Myrtillorum q. ſ.* fiat *electuarium*, poteſt huic addi de *pulveribus* præſcriptis ad ʒ.j.

Morſelli vel *tabulæ* ſequentes gratæ ſunt & utiles: ℞. *florum Roſarum exactè rubr. abſectis albis* quibus innituntur *unguibus*, exiccentur, fiat *pulvis ſubtilis*, Irroretur *ſucco Limonum*, & cum *Saccharo cocto* cum *aqua Roſarum* fiant *morſelli.*

Vel: ℞. *Sacchari q. ſ.* diſſolut. in *Aqua Roſac.* atque addito *ſucco Roſarum rubr.* fiant *tabulæ.*

Vel: ℞. *Sacchari quartar.* j. diſſoluti cum *ſucco Roſarum* & coquatur, & circa finem adde *ſpecierum Diapapav.* & *Diatragac. frigid. ana* ʒ.j. *Conſervæ radic. Symphyti* ʒ.ß. fiant *Tabulæ.*

Trochiſci ore tenendi, admodùm conducentes: ℞. *Reſinæ laricea*, vel *Terebinth.* parùm *coctæ* ut pulveriſari queat, *Thuris ana* ℥.ß. *Myrrhæ*, *Sanguinis draconis* vel *Balauſt. ana* ℈.j. *Croci* ℈.ß. *radicum Conſolidæ* ℈.ij. *Sacchari roſarum tabulat.* ℥.j. *infuſ. gummi Tragac. factæ* in *aqu. Tuſſilag. q. ſ.* fiant *formulæ*,

Sulphur diſſolutum & *fuſum* in *aquam Plantaginis*, *Tuſſilaginis* vel *Roſarum*, boni *odoris* causâ aliámve convenientem; idque ter quaterve repetitum, *pulveriſatum*, datum per ſe cum *ovo ſorbili* alióve modo, aliiſve permiſtum, uti & *Saccharo*, hîc quoque ut in cæteris ejuſmodi *pectoris affectibus*, probatur. *Chymici* magis elaborando, *album*que reddendo, *flores* illius exhibent: inprimis autem *flores Sulphuris albi* redduntur, per *Nitrum fixum*, nempe miſcendo hujus *partem* I. *cum partibus* II. *Sulphuris optimi* & *ſplendentis*, & in *igne arenæ*, in *alembico*, more conſueto, ſublimando: figitur autem *Nitrum* per *Sulphur*, ferè in eundem modum quo *lapis prunellæ* paratur. *Sulphureas* quoque *thermas* bibitas opitulari putant.

Ad *curationem exulcerationum pulmonum*, præter exhibita, alia quoque adminiſtrantur. Conferetque ſi *ſuffitus* vel *fumos*, qui *ulcera* ſiccant, *naribus* atque *ore* excipiant, & cum *inſpiratione* in *pulmones* attrahant, quò

& rectiùs,

& rectiùs, quàm quæ exhibentur, pervenire poſſunt.

Proderitque imprimis *ſuffitus* ex *vapore decocti*, quem *calidum ore* excipere debent, in *tuſſi* deſcriptus.

Ampliùs ſiccant *fumi*, probaturque præ omnibus ex *radicibus* & *foliis Tuſſilaginis* accenſis excitatus *fumus*, per *inſpirationem* attractus: ut & *caudæ equinæ*.

Vel qui aliis quoque additis, uti & *ſemine Hyoſcyami*, ex *trochiſcis* in *tuſſi* ibidem declaratis paratur.

Aut alij qui cum *foliis* iisdem cæteriſque, *Sulphur* quoque recipiunt, in *Aſthmate* expoſiti.

Vel qui hoc pacto fiunt: ℞. *gummi Hederæ* ʒ.j.ß. *Thuris* ʒ.j. *Myrrhæ* ʒ.ß. *Succini* ℈.j. *Benzoini*, *Storacis ana* ʒ ß. *Hypociſtidis* ℈.ij. *ſemin. Coriandri*, *roſarum Rubr. Santali rubr. ana* ℈.j. pulveriſentur, excipiantur *infuſ. gummi Tragac.* vel *Reſinâ laricea*, fiant *trochiſci*: Poteſt & parùm *cortic. rad. Mandragoræ*, vel *ſemin. Hyoſcyami* addi; *Auripigmenti tantillum* non ſatis tutò aliqui addunt, falſi fortè, quod cùm *Sandaracham* legerent, *gummi Vernicem* dictum, intelligentes *auripigmentum ſandaracham* quoque vocatam eſſe putarunt.

Aër ſiccus, qui *phthiſicis* magis quàm *udus* convenit, ſi in eo potiùs verſentur, & ſpirando eum attrahant, aliquid ſiccando *ulcera*, poterit efficere.

Inunctiones pectoris aliquid quoque opitulari poſſunt, ex *relaxantibus unguentis*, ut faciliùs expuant *purulentam materiam*, qualia in *tuſſi* & *aſthmate* fuère expoſita. Quòd ſi verò illa pauca ſit, vel remittat, ad *ulceris ſanationem* aliquo pacto juvandam, leviter *aſtringentia* & *conſolidantia* illis permiſcenda, an fortè vis illorum ad *pulmones* usque penetrans, aliquid poſſit efficere.

Veluti: ℞. *olei Myrtillorum* vel *Roſacei*, *Maſtichini ana* ℥.j.ß. *mucilagin. rad. Conſolid.* & *ſeminis Althææ ana* ℥.j. *farin. ſem. Lini* vel *Fœnigr.* ʒ.ij. *Sarcocollæ nutritæ in lacte*, *Thuris* vel *Maſtiches ana* ʒ.ß. *Myrrhæ* ℈.j. *Reſinæ laricea* ʒ.j. *Croci* ℈.j. *Ceræ albæ parùm*, fiat *Linimentum*.

Ad *concoctionem* ſeu *maturationem abſceſſus*, quem alioqui in *pectoris cavo* genitum, *empyema* producere exiſtimant, ut citiùs antequam graviores *noxas* afferat, rumpatur, quædam quæ illud efficiant, *pectori* applicant. Quæ nos eo nomine potiſſimùm aliquid præſtare putamus, quòd excoquendo *pus*, ut faciliùs *tuſſi* poſtea excreetur, opitulentur.

Atque ita *emplaſtrum Diachylon magnum*, vel *ireatum*, ſimiliaque admoveri poterunt.

Quòd ſi *maturantibus*, ea quæ *materiam* evocant, *metaſyncritica* dicta addantur, tunc quia præter *puris* elaborationem, illud ad *ſuperficiem* trahendo, *cutem*que ſimul rareſaciendo, ut illic *exitum* quærens, *tuberculum* protrudatur, efficiunt, *locum*que ubi *ſectio* fieri debet, illudque emitti debeat, demonſtrant, hocque pacto præcipuè juvant.

Cujus rei gratiâ ſequens conveniet: ℞. *rad. Althææ, Bryoniæ, Iridis ana* ℥.ij. *Ficuum par.* x. *Dactylorum num.* vj. *flor. Chamomil. Meliloti ana* P.j. *ſem. Fœnigr. Lini ana* ℥.j. coquantur & contundantur, adde *ol. Liliorum* ℥.ij. *de Piperibus* ℥.j. *ſem. Sinapis* ʒ.ij. *Fermenti* ℥.j. fiat *cataplaſma*.

Picatio ſupra *pectus* facta; ſi de *puris collectione* magnâ conſtet, atque ex *fluctuatione*, & *prominentiâ* quadam in *pectore* cognoſcatur, ut magis ſe *tuberculum* patefaciat, convenire poterit.

Injectiones in *pectoris cavitatem* factæ, in *corrupta pulmonum ſubſtantiâ* aliquâ, vel in ambitu *ulceratâ*, ſi à *vulnere pectori* illato, *pulmonibus* ſimul *læſis* hæc ſequantur, cùm tunc *via* aperta ſit, per quam hoc fieri poſſit, plurimùm juvant. Vidimusque horum uſu, propinatis interim quoque aliis, quæ in aliis *exulcerationibus* convenire jam oſtendimus, quendam, cui à *cultro* per *pectus* ad *pulmones* usque adacto, *ulceri*que inde nato, *pulmonum portiones corruptæ*, aliquoties è *vulnere* prodibant, & qui penitùs contabuerat, nihilominus reſtitutum, multis annis

poſtea

poſtea vixiſſe: Alium quoque diu *cruentam, ſanioſam* & *purulentam* per *vulnus pectoris* excernentem materiam, jam longo tempore horum uſu, adhuc manere ſuperſtitem: Sic ego tractavi *anno* 1645. *Studioſum*, cui, cùm ex *pleuritide* non benè curata, *Empyo* facto, ex *thorace* aperto, ſed in *humili* nimis *loco*, nec *decenti*, *pus* quidem ſed non omne, emiſſum fuerat, *ulcere* ex incuria collapſo, magna copia *puris*, iterum ſenſim in *pectore* coacervata fuit, adeo ut ei, *capite* verſus *humum* inclinante, *pus* ex *ore* ſponte effluëret, ſicut ipſe præſens, non una vice, hoc cum admiratione ſpectavi; Huic *miſero* cum *turunda tumeſcente* & *dilatante*, *ulcere* denuo aperto, binis vicibus, aliquot *menſuræ puris*, cum *portiunculis* de *ſubſtantia pulmonum*, è *thorace* emiſſæ, effluxerunt; quo *fluxu* poſt longum tempus tandem ſenſim ceſſante, *ulcus* curatum, ipſeque integrè reſtitutus & ſanus, in patria etiam in hunc usque diem, vivit & valet.

Fiuntque hæ *injectiones* primùm ex *abſtergentibus*, & poſtea *ulcus ſiccantibus* & *conſolidantibus*, uſurpando quædam ex *levioribus*, quibus in aliis *ulceribus* quoque utimur, illicque deſcripta ſunt, parata ex *Aquâ mulſa*, *Sero lactis* aut ipſo *lacte*; *Aquâ Mellis* vel *Laricea*: Vel *unguento de Apio*, *decocto Hordei* aliarúmve quarundam *plantarum*.

Vel *abſtergens* hæc fiat *injectio*: ℞. *ſeri Lactis caprini* ℔.j.ß. *Mellis roſac.* ℥.iv. *Succorum Chelidoniæ & Apij* ℥.j.ß. miſce.

Ad *ſanationem* interpolatis vicibus & tandem, ubi *pus* nullum ampliùs prodit, indies utatur hac *injectione*: ℞. *Lactis Caprini*, in qua *radic. Conſolidæ majoris* coxerint ℔.ij. *ſucci Plantag.* ℥.j.ß. *Sarcocollæ nutritæ* cum *lacte*, & *diſſolutæ in eodem* ʒ.j.ß. *Myrrhæ* ʒ.j. *reſinæ Lariceæ* diſſol. in *vitello Ovi* ʒ.j. miſce.

Sectione aperturam in *pectore* moliendo, ſi de *collectione puris* in *Empyemate* certi ſimus, atque illud ex *tuberculo* in *intervallis coſtarum prominente*, & *fluctuatione* (uti dictum) cognoſcamus, *pus* omnino erit educendum, cùm aliâ viâ inde evacuari tanta illius copia minimè poſſit, per quam ſi *empyema* citra *exulcerationem pulmonum* fieret, curari poſſet; & licèt ſi illa ſimul adſit, & *ſectione factâ cura* non ſuccedat, tamen cùm ſine eâ, *empyema* curari nequeat, ſatiùs erit in *extremo morbo*, *extremum remedium*, quod tamen ſine *periculo* adminiſtrari poteſt, tentare, quàm *ægrum deploratum* relinquere, eoque magis, cùm, etſi non conferat; quia tamen, *cauſam* hujus *affectus*, *pus* & *pulmonum corruptionem* fuiſſe, patefacimus, & quòd ſanari non potuerit, eâ oſtendimus, nos à culpa omnis commiſſi erroris liberamus. Sed &, etſi de *empyemate* adhuc dubii eſſemus, dummodo de *pulmonum corruptione* conſtaret, ſi maturè *ſectio* inſtitueretur, fortè ad *curationem* non parùm afferret utilitatis, cùm tunc per inciſum hoc *foramen pus* è *corruptis pulmonibus* atque *thorace*, ſi illi etiam adhæreret, quod alioquin per ſuperiora *tuſſi* ægrè, necdum ſufficienter, excreari poteſt, faciliùs expurgaretur: & quòd *injectiones*, uti priùs dictum, per hoc *vulnus*, ad *pulmones* usque, quo alioquin *remedia aſſumpta* vix perveniunt, penetrare, indeque rurſum è *pectore* refluere poſſent. Quâ ratione quendam, cui à *vulnere inflicto pulmonum portio* computruerat, ſanatum fuiſſe, priùs demonſtravimus.

Perficiturque hæc *ſectio*, præmiſſo ſemper *prognoſtico*, ſi *tuberculum* promineat, illic *novaculam* vel *ſcalpellum* in *pectus* usque adigendo, *ſubjectaq*; *pelvi pus* excipiendo, nec tamen unâ vice univerſum, ne *vires* concidant, ſed reiteratis vicibus illud emittendo. Quòd ſi nil appareat, in *humiliore thoracis ſede*, illic ubi nulli alii *muſculi intercoſtalibus* incumbunt, ſupra *duodecimam coſtam* per *intervallum* illud, *ſectio* facienda, ut ſic *pus* quod in *pectus* delapſum *ſepto* incumbit, quod *duodecimæ coſtæ* connectitur, promptiùs effluere poſſit, tamque diu *vulnus*, donec omne penitùs effluxerit, apertum retinendum.

Uſtione pectus ſic aperiri etiam poſſe docet *Hippocrates*. Quæ *cauterio actuali*, cùm *potentiale* in *ima pectoris* usque, *viam* vix patefacere poſſit, perficienda eſſet; Verùm cùm non ſatis tutum ſit *ferrum candens* imprimere, *ſectione* hoc tutiùs præſtabitur.

Febris

Febris hecticæ, *ulcerationum pulmonum* comitantis, indeque natæ *extabeſcentiæ* cauſâ, quæ potiſſimùm uſurpantur *remedia*, *ſubſtantiam corporis* amiſſam reponere, atque *intemperiem ſiccam* partium corrigere debent; quæ ſi alia quoque commoda *ulceri* præſtant, eò erunt convenientiora.

Quæ *ſubſtantiam corporis* præcipuè reſtaurant, & ob hanc cauſam licèt alias quoque utilitates præſtent, præcipuè uſurpantur *remedia*, alia exhibentur, alia foris adminiſtrantur, alia injiciuntur.

Exhibentur quæ *nutrimenta* vel tantùm ſunt, vel etiam *medicamentoſa* exiſtunt.

Quæ *nutrimenta* tantùm ſunt, ad *refectionem corporis*, abſumpti, illud alendo conducunt, & cum *rorido ſucco*, dum *corporis ſubſtantiæ* apponuntur, illud humectant, *ſiccitatem* à *febre hecticâ* illi inductam, ſimul corrigunt; quod ut faciliùs præſtent, talia quæ facilè concoquantur, *bonum*que *ſuccum* gignant, citoque digerantur, *corpori*que apponantur, eſſe debent. Inter quæ cùm *Lac* non ſolùm hoc præſtet, & totâ ſuâ *ſubſtantiâ corpus* admodum alat, ſed & ſimul *temperie* ſuâ & *humiditate*, *puris humorum*que in *pulmonibus* coacervatorum, vel *humorum* defluentium, ſi hi inſuper accedant, *acrimoniam* & *ſalſedinem* contemperet, atque *ulceri pulmonum* ſimul *ſeroſitate* ſua abſtergendo, & *caſeoſitate* glutinando, uti priùs dictum, proſit, *pinguedine*que illi inſitâ leniendo, *tuſſim* ſedet, cæteris omnibus ferè in *phthiſi* uſurpari ſolitis, præfertur *remediis*.

Sumitur autem in hanc rem, *lac* tum quod uſitatum eſt, in *cibis vaccinum*, *caprinum*, *ovinum*, vel etiam quod non ampliùs conſuetum eſt, aliàs aſſumi, ut poſt *infantiam*, *muliebre*, & à *beſtia* deſumptum, *aſininum*. In quibus omnibus, etſi *vires* ejuſmodi nutriendi, leniendi, detergendi & glutinandi ob quadruplicem, ex qua quodlibet *lac* componitur, *ſubſtantiam* inſint, tamen cùm unum *lac* in uno aut altero *homine* potentiùs agat, nos prout *operationem* illius requirimus, hoc illúdve, quod id quod cupimus potentiùs præſtare poteſt, eligimus.

Ex uſitatis *lactis* generibus, quibus frequentiùs cùm *ægris grata* nec *faſtidioſa* ſint, utimur, præfertur *lac Caprinum*, cùm magis *ſeroſum*, & proin *vi abſtergente* majore præditum ſit, quam in *purulentis* hiſce *phthiſicorum pulmonibus* maximè requirimus. Propinaturque recenter *emulſum* & adhuc *tepens* vel *recalefactum*, idq; *jejunis* manè ab ℥. iv. vel v. incipiendo, indiesque illius menſuram augendo, donec *ad* ℥. viij. vel xij. uſque perventum ſit: Interdum & ſub *veſperam* tempore *ſomni* repetendo, illiusque uſum ſic ad menſis ſpatium uſque vel ulteriùs continuando.

Huic ut magis abſtergat, *Saccharum* vel in *ſenioribus Mellis tantillum* miſceri poterit, quæ & *lac* à *corruptione* præſervant. *Vires* illius *detergendi* aliquo pacto etiam intenduntur, & *pulmonibus* magis appropriatur; ſi *capra herbis*, *qualitatem* ejuſmodi & *proprietatem* habentibus, paſcatur; ut *fol. Rubi*, *Salicis*, *Pulmonariâ*, *Tuſſilagine*; *Item Hordeo*, *Fabis*, *Lentibus* contuſis, addito *ſeminis Fœniculi* & *Salis modico*, aliisve ſimilibus.

Non adeò abſimile *lacti caprino* & *Vaccinum* exiſtit, quo & in illius penuriâ, vel in illis qui eo conſueverunt, uti poſſumus, cùm & *vim detergendi*, licèt non adeò validam, ut putant, poſſideat, quam tamen additione *ſacchari* augere poſſumus. Et cùm viciſſim *vaccinum* plus *lacte caprino exulceratos pulmones* glutinare, *craſſiore* ſua *parte* videatur, non incommodè eo, poſtquam aliquandiu *caprinum* vel aliud *detergens* biberint, *ulcus*que repurgatum fuerit, utemur, & quod reliquum ſupererit, ad uſum *lactis* temporis, *vaccini lactis* exhibitione, eadem *menſura* & *ordine*, uti *caprini*, complebimus.

Cui quoque ut *ulcus* validiùs conſolidari iterum poſſit, *Saccharum roſatum tabulatum* commodiſſimè admiſcebitur, ſicque diu propinabitur. Sunt qui *Silices* vel *Ferrum*, aut *Chalybem ignita* in eo priùs extinguunt, ut ſic abſumptâ *ſeroſitate* illius, *craſſius* redditum magis glutinet. Vel illud cum *aqua pluviali*, admiſtis *roſis*, priùs decoquunt. Quod rectiùs ſi *radices Conſolidæ* in eo ebulliant, efficiet. Quæ tamen circa finem uſus

genitâ, *purgantia* ejuſmodi, quæ blandiùs agunt, tum ea quæ *catarrhum* ſimul ſiſtunt, in ea explicata, huc quoque accommodari poterunt.

Præparantia humorem tum *defluentem* ante *purgationem*, ut rectiùs expurgetur, tum eum qui jam *defluxus* eſt in *pectus*, ut inde expectoretur, etiam exhibentur, qui ſi *tenuis* ſit, eum incraſſando ſiſtant, vel ut faciliùs excreentur, præparent, ſi *craſſus pulmonibusque infixus*, eum nonnihil incidant, & ſi *tenax*, abſtergant. Qualia quæ hoc illóve modo id præſtant, variis *formis* in *tuſſi* uti & *aſthmate* copiosè fuerunt expoſita, è quibus quæ *detergendo* potiſſimùm operantur, cùm & *pus* ſimul ab *ulceratis pulmonibus* abſtergant, & quæ incraſſant, cùm & ad *ulceris glutinationem* aliquid conferant, præ cæteris eligi atque hîc uſurpari debent.

Siſtentia *defluxionem* illam, ſi admodùm urgeat, exhibentur quæ *incraſſando* eam minùs *fluxilem* reddant, quibus & adduntur quæ *humoris acrimoniam leniendo* & *faucium* exquiſitum *ſenſum* nonnihil *obtundendo*, *tuſſim* mitigant, tum à *pure*, tum *defluente humore* concitatam. In quam rem conveniunt, in *tuſſi* ob *catarrhum* eo pacto convenientia *narcotica*, tum *eclegmata*, *aquæ* & *pilulæ* imprimis ibidem declaratæ. Et in *aſthmate* expoſitæ *Opiatæ* & *Formulæ*.

Quibus & ſequens addi poterit, quod admodum lenit & fluxum retinet: ℞. *Mucilagin. ſem Pſyllij* ℥.j.ß. *infuſ. gummi Tragac.* vel *Arabici* ℥.j. *Amyli* ʒ.ij. *emulſiones ſem. Papaver. albi* factæ in *aqua Viol.* ℥.j.ß. *ſyrupi de Papav. Sacchar. roſac. tabulati ana* ℥.j. miſce: Capiat frequenter. Ampliùs leniet ſi cùm exhibetur, portioni illius, *ol. Amygd. dulc.* vel *Butyri*, recentium parùm permiſceatur.

Formulæ ℞ *Amyli, Sacchari candi illius* quod in *ſyrupo Violar.* concreſcere ſolet, vel loco illius *Penidiati ana* ʒ.ij. *Boli arm. pinguis* ʒ.j. *Spicæ nardi* ℈.ß. *Hyoſcyami albi* ʒ.ß. cũ *infuſ. gummi Tragac* fiant *trochiſci*: In *buccis* tenendi.

Revellentia & derivantia humorem defluentem ad *pectus* aliò ſimiliter uſurpantur: Ut ſunt *Clyſmata* injecta, aliquoties repetita, quæ tutiùs quàm *purgantia* per *alvum dejectiones* moliendo, ad *humoris diverſionem* potiùs, quàm *expurgationes* operantur.

Capiti in hunc etiam uſum adhibentur quæ *ſiccando*, *caput*que *firmando*, *defluxiones* & ſiſtant & abſumant, ut ſunt *Pulveres* qui *pilis* inſperguntur: Vel *Sacculis* excepti illi adhibentur: Item *Emplaſtra* eo nomine *capiti* admota: *Lotiones capitis* idem præſtantes: Dein & *fumi* qui *integumentis capitis*, & *pulvinis* excepti, *capiti* ſic applicantur, *naribus*que excipiuntur. Qualia ejuſmodi in *defluxionibus* cæteris paſſim deſcribuntur: Uti & inde natis, *tuſſi* & *aſthmate*.

Cucurbitulis item cum *flamma* ſæpè *ſcapulis* ſeu *colli lateribus* admotis, defluens à *capite humor* à *pectore* avertitur. Item *ligaturis*, *frictionibus*, *lotionibus extremitatum*, ſicuti in aliis quoque *defluxionibus* oſtenſum fuit.

Per uſtionem in *cute* factam, *defluxiones* à *capite* ſi urgeant, revellere & derivare, ſi non ceſſent, tandem neceſſe eſt. Idque urendo *cutem cauterio actuali potentiali*ve, *Revulſionis* gratiâ in *brachio* vel *crure*. *Derivationis* autem in *vertice* ſupra *ſuturam coronalem* impreſſis: qualia *cauteria* omnis generis in *defluxionibus* etiam aliò delabentibus, & *capitis* antiquis *doloribus*, & *abſceſſus curâ* in *doloribus* deſcripta fuerunt. Item in *tuſſi* & *aſthmate*, &c.

Alvi fluxus ſi ſuperveniat, citò cohibendus, nam *mortem* accelerat, cùm *vires* ſtatim proſternat, & nihil de cauſa *morbi* educat. Augetur in hoc caſu doſis *aſtringentium*, quæ *ulceris* cauſâ per *os* dantur, ut *bolus*, *terra lemnia*, *roſæ*. Atque eorum quæ extrinſecùs *ventri* apponuntur, in *diarrhœâ* exponenda.

Atrophiæ particularis ſchweinſucht *curatio.*

Particularis corporis conſumptionis cura accomodatur huic *Atrophiæ*, quæ certis *membris muſculoſis* in *pedibus*, *brachiis* ipſorumque *fulcris* evenit, ob impeditam *ſanguinis* ad partes, quæ *nutritionis* illarum cauſâ fieri debebat, *diſtributionem*. Quæ ſi à *luxatione* proficiſcatur, aut à *Ligaturis* nimiùm vel diutiùs *membrum* arctantibus, aut à *tumore* aliquo premente, hiſce priùs proſpiciendũ, atq; *os luxatum* reponendum, *faſciæ* vel *vincula* relaxanda, *tumores* (ſi fieri poteſt) ſummovendi, idque per

per eam *curam* quæ in ſingulis hisce *affectibus* fuit expoſita. Quòd ſi ob *abſectas venas* aut *arterias* majores vel plures hoc eveniat, interceptâ viâ per quam *pars* nutriri debebat, *deſperatum* ferè eſt *malum.*

Interea tamen omni ſtudio *ſanguinem* ad *partem* plùs minúsve abſumptam allicere conabimur, adhibitis quæ illum *calore* alióve modo attrahant, vel dilatando *viam* aperiant.

Inunctiones hoc præſtant *calidæ* actu, cum *validâ* ſeu *durâ frictione* adhibitæ, indiesque repetitæ, diuque donec *membrum* augeri videatur, continuatæ, quod *cingulo* circumdato *coriaceo*, vel rectiùs *chartaceo*, quia non ultra quàm alioquin exiſtit, tracta *charta* ſe extendit, commodè exploramus.

Fiuntque ex *calidis potentiâ* & *relaxantibus Unguentis*, quæ Schweinſalb noſtri *chirurgi* vocant. Qualia multa quæ in aliis *affectibus*, iisdem potentiis operantur, hîc quoque adhiberi poſſunt.

Præcipuè verò huic *affectui* hæc magis convenire, uſu longo compertum: ℞. *ſummitat. Sabinæ* & *Juniperi foliorum Leviſtici recent. ana* M.ij. *florum Chamomill.* vel etiam *herbæ* à *nobiliori Chamæmelo* deſumptæ P.ij. *granorum Juniperi viridium immatur.* vel etiam *nigrorum maturorum* P.ij. Incidantur omnia & contundantur parùm, adde *olei Laurini* & *Liliorum q.ſ.* ut omnia integantur, *Axungiæ Porci* vel *Lardi ſeparati* à *membranis*, probaturq; imprimis quod à *rubro porco* provenit, Rotberger-ſchmaltz vocatum, *quartarium* j. *Aquæ vitæ* ℥.ij. coquantur omnia, donec *humiditas* omnis conſumpta ſit, colentur & exprimantur, adde *olei Spicæ* vel *de Baccis juniperi extillati*, prout hoc illudve ob *odorem* expetit vel faſtidit *æger ad* ʒ.ij. vel *plus*, adde *pulveris ſeminis Sinapi* ℥.ß. *radicum Pyrethri* ʒiij. *Piperis rotundi* vel *longi*, vel *Zingib.* ʒ.ij. *Ceræ q.ſ.* fiat *Linimentum* vel *Unguentum.*

Adduntur nonnunquam ejusmodi *herbis* etiam *Pini ſummitates*, *folia* item *Rutæ* & *Urticæ*: Item alia *olea calida varia*, uti & *de Piperibus* & *Euphorbio* multæque aliæ *Axungiæ*, imprimis *Equi*, Ramſchmaltz, *Canis, Urſi, Vulpis, Taxi*: dein & *Butyrum*. Et ſi cum hiſce *Aſtaci* aliquot noſtrates coquantur & *Lumbrici*, efficacius fieri docent. Maximeque ſi *Euphorbij* vel *Caſtorei* ʒ.ij. cum cæteris *pulveribus* adjiciantur, vel *folliculi Capſici pulveriſati*, quod valdè urit. *Amianti pulverem ad* ℥.ß. vel *plus* additum, quamplurimùm proficere exiſtimant. Vel *Salis* tantundem.

Ex enarratis *herbis ſuccus* nonnunquam exprimitur, & cum *oleis* atq; *axungiis* ad conſumptionem coquitur, ſicq; additis aliis *unguentis* concinnatur. Vel *ſucci* cum *oleis* miſti citra actionem additâ *Reſinâ laricea* & *pulveribus*, in formam *nutriti* rediguntur, ſicque *illitio* fit.

Emplaſtra ex *unguentis* ejusmodi fieri poſſunt, additâ *Reſinâ liquidâ* & *durâ* ſed *purâ.*

Sanguinem Vituli, addito *pulvere Piperis*, aliisve, aliqui commendant.

Linimentum hoc ex paucis conflatum in *atrophia partium* non improbandum. ℞. *Axungiæ Vulpis*, aut *Canis* aut *Hominis* quæ maximè *propria* ℥.ij. *Ol. Lumbricorum terreſtrium*, aut *Buſonum* ℥ j. *Philoſophorum* ℥.ß. miſce inungatur *membrum atrophia* laborans, calidè hoc *linimento*.

Balnea ex *decocto herbarum calidarum* prædictarum, in *unguentis*, additis quoque aliis *calefacientibus*, *partibus* præſertim *appropriatis*; Ut *Salviâ*, &c. item *relaxantibus* quibusdam, ut *Malvâ*, facta ſimiliter proderunt, ſi *membra conſumpta* ſæpè illis immergantur, & poſtea inungantur.

Dropaces adhibiti ſæpeque iterum detracti, *ſanguinem* admodùm alliciendo, juvare quoque poſſunt. Uti & *Sinapiſmi* hisce validiùs adhuc operantes, & eousque ut *pars ruborem* concipiat, ſanguinem attrahentes.

Exercere quoque *membra conſumpta*, item ea Fricare ſæpiùs, plurimùm juvabit.

Percuſſio itidem *levis* citra *dolorem*, vel ſaltem non magnum, ſæpiùs iterata, idque *tabellis tenuibus*, vel *virgis*, ſi præſertim *membrum tabidum* nonnihil ſtupeat, interdum ſi nihil aliud juvet, fieri poterit.

LIBRI PRIMI DE VITIIS FINIS.

DE VITIIS,

LIBER II.

Excretorum vitia tractans.

EXCRETORUM ſive *Rejectorum è corpore vitia*, *Symptomata* ſunt *tertij generis*, quæ *excrementis*, hoc eſt illis quæ excernuntur, inſunt; & proin æquè *affectus præter naturam*, atque reliqua *ſymptomata*, aut *morbi*, illorumque *cauſæ*, de quibus jam egimus, exiſtunt. Hæc autem *vitia* in *excretis*, quæ poſtquam è *corpore* prodierunt, primùm ſub *ſenſus* cadunt, pleraque *viſu* & *tactu*, aliqua etiam *olfactu*, *guſtu* & *auditu* percipiuntur & cognoſcuntur. Variantque hæc in *excretis*, quòd illud quod excernitur, *vitium* contraxit, vel *Subſtantiæ*, ſi toto genere *præter naturam* ſit: vel *Qualitatis*, ſi aliter ſe quàm ſecundùm *naturam* ſe habere debebat, habeat: vel *Quantitatis*, ſi abundantiùs vel frequentiùs quàm par erat, excernatur; atque hac ratione *præternaturale* & *vitioſum* exiſtat. Vel quòd ob illius *excretionem*, quia non per *loca convenientia* fiat, tale, licèt per ſe aliàs *vitio* careat, eſſe dicatur, cùm ſi tunc quoque illud quod excernitur, *vitio* laboret, *duplici nomine* hæc illius *excretio præternaturalis* evadat.

Hæc autem *excreta præternatu-*

naturalia & *vitioſa* per ſe vel cauſâ *excretionis* vel utriusque exiſtentia, cùm varia ſint, nos primùm hac ratione illa diſtinguemus. Quod ejusmodi *excreta* vel *rejecta è corpore*, ſunt ex eorum numero, quæ vel *corpus* conſtituunt: vel in *eo* continentur: *illic*que vel *nata* ſunt, vel *aliunde* in illud pervenerunt.

Conſtituentia *corpus*, *Partes* ſunt ab ortu genitæ, è quibus *corpus* componitur. Vel illæ quæ poſtea in illo de novo gignuntur, & *corporis* etiam *humani partes* exiſtunt, *corpus*que *fœtus* conſtituunt. E' quibus *fœtus præternaturaliter* excernitur: in *Abortu* & *Superfœtatione*; *partes* verò *corpus* conſtituentes; *in Partium ablatione.* Quæ omnia ſimul explicabuntur in PARTIUM EXCRETIONE, CAP. I.

Aliàs è *partibus* quæ *corpus* conſtituunt, aliquæ non penitùs à *corpore* excretæ abſcedunt, ſed ſaltem aliquousque extra illud feruntur & procidunt: in *Procidentiis*, *Inteſtinorum*, *Omenti*, *Uteri*, *Podicis*, *Oculi*, *Teſtium*: de quibus ſimul agemus in PARTIUM PROCIDENTIA, CAP. II.

Contenta in *corpore* in eoque *nata* varia exiſtunt, quæ *præternaturalem excretionem* pariunt, veluti *Spiritus* & *Flatus*, *Humores* & *Excrementa*, *Corpora*que varia ſequentia.

Spirituum & *Flatuum excretio præternaturalis* ſe offert: in *Efflatione præternaturali*, per *Expirationem*, per *Vulnus*, & præter hæc in *Stertore Narium*, *Ructu*, *Crepitu ventris & Rugitu*, *Fœtore oris*, *narium*: Quæ ſimul exponemus in EFFLATIONE, CAP. III.

Humorum & *Excrementorum excretio præternaturalis* occurrit, in variis ſequentibus *excretionibus*. Quod *Lactis excretionem* attinet, etſi & illa copioſa ſit, vel etiam ſpontè citra *ſuctionem lac* effluat, vix *præternaturalis* eſſe cenſetur. Et ſi *lac* ob copiam *mamillas* diſtendendo in *tumorem* attollat, ad *tumores*, in quibus de eo actum, pertinet.

Seminis excretio præternaturalis ſe exhibet: in *Venere nimia*, *Gonorrhœa ſimplici & virulenta*, *Seminis imperfecti*, vel *per viam alienam*, aut *nimis citâ effuſione*: de quibus agemus, in SPERMATICA EXCRETIONE, CAP. IV. *Spermatica excretio.*

Sanguinis excretio præternaturalis occurrit: in *Narium hæmorrhagia*, *Menſium* & *hæmorrhoidum fluore immoderato*, & præter hæc in alia *Sanguinea excretione* per *Oculos*, *Aures*, *Virgam virilem*, *Urinarium meatum mulieris*, *Uteri ſinum*, *Podicem*, in *Poros*, & per *Aperturas* alias: De quibus agemus in SANGUINEA EXCRETIONE, CAP. V. *Sanguinea excretio.*

Puris excretio præternaturalis fit: in *Purulenta excretione* per *Oculos*, *Aures*, *Nares*, *Urinarium meatum*, *Uteri ſinum*, *Aperturas*. Quæ ſimul proponemus in PURULENTA EXCRETIONE, CAP. VI. *Purulenta excretio.*

Pituitæ & *Seri excretio præternaturalis* ſe offert: in *Lachrymis*, *Stillicidio narium*, *Coryza*, *Uterino fluore*, *Sudore nimio ſeu vitioſo*: atque alia horum *humorum Aqueâ excretione* per *Aures*, & *Aperturas alias*: de quibus ſimul tractabimus in AQUOSA EXCRETIONE, CAP. VII. *Aquoſa excretio.*

Expuitio. *Sputi humorum*que illi *permiſtorum excretio præternaturalis* occurrit: in *Ptyaliſmo*, aliaque *Pituitoſa expuitione*, *Hæmoptoica paſſione*, aliaque *Sanguinea expuitione*, uti & *Purulenta*, & *Vomicæ excreatione*: Quæ ſimul deſcribemus in EXPUITIONE, CAP. VIII.

Vomitio. *Cibi humorum*que atque *excrementorum* ſimul *excretio præternaturalis* ſe offert: in *Vomitu* diverſimodè facto, uti & *Pituitoſo*, *Bilioſo*, quò & *Cholera morbus* refertur: item *Sanguineo*: De quibus agemus in VOMITIONE, CAP. IX.

Mictio. *Urinæ humorum*que illi *confuſorum excretio præternaturalis* ſe exhibet: in *Mictione Involuntaria*, *Immoderata*, ſub qua & *Diabetes*: *Ardente*, ſub qua & *Dyſuria*, *Turbulenta*, *Purulenta*, *Lactea*, *Cruenta*, atque in *Urinæ incontinentia* & per *Vulnus effluxu*, *Tincta*que *urina*: Quæ explicabuntur ſimul in MICTIONE, CAP. X.

Dejectio. *Fæcum alvi diverſorum*que cum illis *excrementorum excretio præternaturalis* occurrit: in *Diarrhœâ*, *Lienteriâ*. *Cœliacâ paſſione*, *Dyſenteriâ*, *Teneſmo*, *Hepatico fluxu*, *Dejectione*que per *alvum Sanguinis concreti*, *Purulentâ*, *Mucoſâ* & *Pituitosâ*, *Pingui*, *Stercoris evomitione*, *Mictione*, per *Uteri ſinum*, & per *Vulnera*, *excretione*: De quibus agemus in DEIECTIONE, CAP. XI.

Sordida excretio. *Sordium diverſarum excretio præternaturalis* fit: in *excretione ſordium Aurium*, *Narium*, *Oculorum*, *Oris angulorum*, *Uteri ſinus*, *Cutis*, *Pedis digitorum interſtitiorum*, *Dentium*: Quæ ſimul deſcribemus in SORDIDA EXCRETIONE, CAP. XII.

Corpora diverſa in *corpore nata*, quæ *toto genere præter naturam* ſunt, & *præternaturaliter* rejiciuntur, alia ſunt *animata*: alia *inanimata*.

Animalium excretio. Ex *animatis corporibus* quæ excernuntur, alia & vivunt & moventur: ut ſunt *Lumbrici*, *Aſcarides*, *Vermes prodeuntes è Naribus*, *Auribus*, *Tuſſi*, *Mictione*, ex *Ulceribus*, *è Vulnere*, *Dentium vermiculi*; *Umbilici vermis*, *Pediculi*, *Chetrones manuum ſeu Acari*: De quibus omnius agemus in ANIMALIUM EXCRETIONE, CAP. XIII.

Animatorum excretio. Alia ex *animatis* quæ excernuntur, vivunt, ſed nec ſentiunt, nec moventur; ſuntque *Mola*, *Tæniæ*, *Cucurbitinus vermis*: Quæ ſimul deſcribentur in ANIMATORUM EXCRETIONE, CAP. XIV.

Terreſtrium excretio. *Inanimata corpora* quæ excernuntur, ſunt *terreſtria*: *Arenulæ Mictione* redditæ, atque *Oculorum*, *Calculi*, *Emicti*, *Emuncti*, *Excreati*, *Dejecti*, *Linguæ*, *Tonſillarum*, *Pororum*, aliive, uti & *Tophi*, *Dentium* aliique: De quibus agemus in TERRESTRIUM EXCRETIONE, CAP. XV.

Rerum externarum corpus ſubeuntium excretio. EX *non natis* in *corpore*, ſed *extrinſecùs* illud *ſubeuntibus*, indeque rurſum *præternaturaliter excretis*, diverſa exiſtunt: qualia occurrunt, in *excretione* illorum per *Oculos*, *Aures*, *Nares*, *Expuitionem*, *Vomitum*, *Dejectionem*, *Mictionem*: Uti & per *Papillam*, *Corporis ſuperficiem*, & à *Cute*: Sicuti hæc ſimul deſcribentur, in RERUM EXTERNARUM CORPUS SUBEUNTIUM EXCRETIONE, CAP. XVI.

DE

DE PARTIUM EXCRETIONE.

CAPUT I.

Genera.

PARTIUM *corporis humani excretio*, quà penitùs à *corpore* abſcedunt atque auferuntur, quæ *præternaturalis* cauſa hujus *excretionis*, vel illius quod rejicitur, exiſtit, dupliciter accidit: Primùm, quando *partes corporis* poſt *ortum genitæ fœtum* formantes, ſeu *fœtus* ipſe rejicitur: Vel partes ab *ortu natæ*, *corpus* conſtituentes, à *corpore* prodeunt.

Partus naturalis, non tamen abſque dolore. *Fœtus* per *ſinum uteri excluſio*, *Partus* dicitur, qui *naturalis* & *legitimus* eſt, ſi *fœtus humanus maturus* & *vivus tempore uteri geſtationis abſoluto*, quod *tempus pariendi* vocant, excernatur. Qui *partus* cùm ſecundùm *naturam* fiat, fortè inter *affectus homini incommodantes* referendus non eſſet. Verùm cùm & hìc *actus* ob peccatum cum *dolore* perficiatur, *cura*que diligenti & *regimine* opus habeat, etiam hìc obiter de illo agemus, ut quo pacto à *præternaturali* diſcernatur, illeque gubernari & regi debeat, cognoſcatur.

Abortus. *Præternaturalis partus*, & *illegitimus* ipſius *fœtus* exiſtit, ſi fiat intempeſtivè, hoc eſt ante *terminum partui naturali deſtinatum*, qui in *decimum* plerunque *menſem* cadit, licet & *ſeptimeſtrem partum legitimum* eſſe poſſe doceant, diciturque *Abortus* quaſi non tempeſtivus illius *ortus*. Per quem *fœtus immaturus*, hoc eſt nondum ad *juſtam magnitudinem* progreſſus, citiùs quàm par erat, plerunque *mortuus*, aliàs etiam *vivus* adhuc, ſed qui *mortem* vix effugit, rejicitur. Qui interdum eſt adeò *parvus*, ut dum *membris* ſuis adhuc complicatus uti prodire ſolet, in *globulum* convolutus eſt, vix *uvæ baccam* amplitudine ſuâ exuperet, ægreque in eo *brachia*, *crura*, *caput* à *trunculo* diſcerni diſtinguique poſſint; qualem *rejectum* paucis à *conceptu ſeptimanis* ſemel iterumque vidimus, & ut *membra* meliùs apparerent, *ſtylo* ab invicem ſeparavimus, atque in *capituli ſede puncta duo nigra*, *oculos* exprimentia, & circa *dextrum latus levem maculam*, *hepatis ſitum* denotantem, in *corpuſculo* hoc alioquin *albo*, obſervavimus. In aliis verò *abortibus fœtum digiti longitudinem adæquantem*, omnibus *membris*, uti & illis quæ *ſexum* demonſtrant, ſeſe patefacientibus, cum adnatis *corpori* etiam *unguibus*, ejectum fuiſſe vidimus, atque ex eo *ſceleton ſectione* formavimus. Quod & in aliis *mediæ* ſaltem vel paulò *ulterioris longitudinis*, *rejectis* fecimus.

Dein & *fœtum imperfectum ſpithamæ longitudine*, poſtquam paucis diebus ante, *maturum* alium *fœtum partu naturali* pepererat, *mulierem* poſtea etiam abortiviſſe notavimus.

Idem ego, in *mulieris mercatoris* cujusdam primarii, obſervavi, quæ octavo *puerperij* die, poſt *fœtum mortuum* prius ex *difficili partu* editum *embryonem palmæ longitudinem im-*

maturum ſine ferè ullis *conatibus*, enixa eſt. Et quod rariùs, ſuperiore anno Milleſimo ſexcenteſimo quinquageſimo quinto, conſilij cauſa ad me venit *ruſticus*, cujus *uxor puerpera ægra*, cum priùs *fœtum mortuum* ex *difficili partu* ejeciſſet, demum in tertia ſeptimana, poſt *partum* primum, alium *vivum* & *valentem fœtum*, in lucem edidit.

Superfœtatio. Quòd ſi plures *fœtus* numerum ternarium vel quaternarium, quod etiam rarum, non tamen *præternaturale*, ſi *maturi* & *abſoluti* ſint, excedentes, *uno partu* vel *diſtincto*, diebus aliquot naſcantur, uti accidiſſe aliqui teſtantur, alij etiam infinitos fuiſſe fabulantur, cùm & hi ad *juſtam magnitudinem* pervenire minimè potuerint, hic etiam ipſorum *partus* ad *abortum* referendus.

Ejusmodi *fœtus* per *abortum* rejecti, etſi *immaturi* & *parvi* adhuc plus minúsve exiſtant, tamen *integri* & *bene habiti* aliquando prodeunt, maximeque ſi adhuc vivant, vel non diu ante, aut in ipſo *abortu vitam* primùm amiſerint. Aliàs verò *macri* & *conſumpti*, ſi diutiùs poſtquam extincti ſunt, in *utero* hæſerint, tardiusque *mulier* eos abortiat, apparent, nonnunquam & ex parte *corrupti, putridi* & *fœtentes*. Interdum etiam alicujus *morbi indicia* in ipſis deprehendimus. Sicuti *fœtum*, qui medium *uteri geſtationis* tempus in *matre* nondum ſuperaverat, rejectum, ex *pedum tumore*, *ventris diſtentione*, *aqua*que quæ eum uti & *venas majores* impleverat, *hydropicum* in ipſo *matris utero* fuiſſe, *ſectione* cognovimus.

Præter hæc, ſi *fœtus maturus* & *abſolutus*, in ipſo *partu* ob *pariendi difficultatem* moriatur, non huc, ſed ad *partus defectum* potiùs referri debet. Uti &, ſi eo tempore extinctus, nihilominus in *utero* hæreat, nec excludatur: quemadmodum *mulierem fœtum maturum*, in ipſo pariendi actu conatibusque *vita privatum*, viginti ſeptimanarum ſpatio, poſt pariendi tempus, adhuc in *utero* ad *mortem* usque etiam retinuiſſe, vidimus, quem poſtea *ſectione* factâ, *putrem fœtentem*que ex *utero* ſimiliter affecto, exemimus.

Si *monſtroſum fœtum*, vel alioquin *malè formatum mulier* pariat, niſi per *abortum* fiat, aut ille *extinctus* ſit, ad *partum præternaturalem* non referendus, ſed ad *malam conformationem* pertinet, quæ *homini* ab *ortu* accidit, ſicuti in *deformatione* hoc expoſitum fuit.

Partium corpus conſtituentium ablatio. *Partium* aliarum *corpus conſtituentium*, ab eo omnimoda *ablatio*, etſi ad *numerum imminutum*, ſi integrè ſecedant, vel *magnitudinem diminutam*, ſi portio aliqua ab illis tantummodo abſcedat, pertineat, ubi & illorum meminimus, tamen & ad *excreta* referri poteſt.

Qualis ſe offert, ſi ex *oculorum ſedibus Oculus* eruatur: Vel potiùs ea, quæ in ipſo continentur, *humores* ſcilicet, *aqueus* præſertim, nonnunquam & *cryſtallinus* & *vitreus* effluant; E *naribus cerebri portio* emergat; Ex *ore dentes* evellantur; *Lingua* amputetur vel præſcindatur; *Pulmonum bronchiæ* expuantur; Atque *inteſtina* omnia per *alvum* effundantur; cujus, *pœna divina* potiùs, quàm *cauſa naturalis* exiſtit, ut *Arrio* accidiſſe teſtantur. Vel quod frequentius evenit, ſi è *vulnere* inflicto, *cerebri*, *pulmonum*, *hepatis*, *lienis portio* aliqua prodeat: Sicuti in harum omnium *partium læſionibus* hæc ſimiliter propoſita fuerunt.

Cauſæ.

FOetus in *utero geniti*, per *partum rejectionis*, tum aliarum *partium corpus* conſtituentium *excretionis cauſæ*, à *ſolutione Contiguitatis* vel *Continuitatis*, uti in utrisque demonſtrabitur, dependent.

Vaſorum fœtus cum Uteri vaſis connexus ſeparatio, ob fœtus maturitatem, cauſa Partus naturalis *Partus naturalis* quo *fœtus maturus* & *vivus* in lucem editur, cùm creſcendo eousque adauctus eſt, ut jam à *matre* non ampliùs ſuſtentari poſſit, ſed *aëre* inſuper ad *vitam*, alimento ad *nutritionem* copioſiore opus habet, nec etiam ſi ulteriùs excreſceret, per *anguſtias* illas prodire poſſet, tunc *natura* provida inſurgens, *facultate expultrice*, eum loco movens, *venas*que & *arterias*, quibus *fœtus involucrum*, quod *ſecundinam* vocant, cum *utero* copulatur, mutuisque *oſculis* connaſcuntur, ſeparans, citra læſionem plerunque, eodemque ferè modo,

modo, uti *pediculi maturorum fructuum* ab *arbore*, ſine vi abſcedunt, *fœtum*que deorſum propellens, coadjuvante ſimul hunc *naturæ* motum, etiam *matre* parturiente, *conatu* ſuo, tandem ex *ſinu materno* in lucem profert, non ſine *dolore, labore, ſudore,* & *hæmorrhagiâ,* ob *venas* haſce, tam in *utero* quàm *ſecundinâ* reſeratas, quæ *parturientibus* omnibus, aliis tamen vehementiùs, aliis paulò mitiùs contingunt.

Vaſorum fœtus cum uteri vaſis connexus ſeparatio, fœtu adhuc immaturo, cauſa Partus præternaturalis.

In *præternaturali partu,* per quem *fœtus immaturus* rejicitur, à *natura* itidem hunc propellente, & *connexum vaſorum,* uti in *partu naturali,* dirimente, hoc fieri poteſt, ut *fœtus* per *abortum* prodeat, tuncque vix *graviora,* quàm in *partu naturali* ſequuntur accidentia, vel etiam minora, ſi *fœtus* exiguus ſit. Quòd ſi verò *vi majore* per *continui ſolutionem* hæc *vaſorum* fiat *disjunctio*, & veluti *dilaceratio, natura*que hoc pacto ad *partum* expellendum ſolicitata, eum ejiciat, *graviora* tunc & quod *dolorem* attinet, & *hæmorrhagiam,* aliaque *ſymptomata* ſuperveniunt.

Horum autem & *disjunctionum vaſorum, naturæ*que *ſtimuli* ad *fœtum* excludendum *cauſæ* occurrunt variæ, hoc vel illud, vel utrunque perficiendo *abortum* procurantes.

Vaſorum fœtus cum Uteri vaſis connexus ſeparatio, ob motum corporis vel animi cauſa Abortus.

A` *motu nimio corporis*, ſi *fœtus* adeò concutiatur, ut *vaſa* quibus ad *uterum* ſuſpenſus eſt, ſeparentur, maximè cum jam ad iter veluti accinctus eſt, *natura* inſurgens, eum excludere nititur. Sic autem per *ſaltum* poteſt deorſum pelli, quo *pſaltriam* illam *fœtum* ſtudio excuſſiſſe, ſcribit *Hippocrates.* Ab aliis itidem *commotionibus vehementioribus*, *partium* præcipuè *infernarum*, per *equitationem*, *curſus*, alióve *motu violento* factis.

A` *compreſſione ventris* hoc itidem evenire poteſt, ſi tanta ſit, ut *fœtum* quoque comprimendo deprimat. Talis autem ab *externis injuriis* procedere poteſt. Vel etiam ob *conſtrictionem* validiorem *muſculorum abdominis,* à *conatu* illo in *tuſſi*, *vomitione*, *ſternutatione*, *clamore*, *alvi dejectione*, quo, uti in *partu naturali fœtus excretio* juvatur, ſic & *fœtus* ante tempus, ſi validus ſit, poteſt loco moveri.

In *convulſione* ob eandem *compreſſionem* à *muſculis* factam, accedente inſuper *motu* illo *corporis violento*, uti *excrementa alvi*, ſic & *fœtus* quandoque propellitur. Quemadmodum quandam in ipſo *paroxyſmo*, ſine omni *ſenſu* abortiviſſe vidimus; & cùm ad ſe rediret, de *ventre*, quidnam illo factum eſſet, uti illa loquebatur, conquerentem.

Ab animo admodum *commoto*, ob *ſpirituum agitationem* vehementem, *natura* excitata, *moleſtiam* hanc depulſura, uti alias *excretiones*, ſic & hanc nonnunquam molitur. Sicuti ob *terrorem, iram,* aliamque *affectionem* aliquam *gravem* aliquas abortiviſſe conſtat. Maximè verò, ſi in *deliquium animi* incidant, cùm tunc & *fœtus ſpiritu vitali*, quamdiu hoc durat, unà cum *matre,* à qua eum haurit, privetur, tum ob ſubitam hanc *perculſionem*, tum quòd vitâ privari poteſt, *abortus* quandoque ſequitur.

Vaſorum fœtus cum uteri vaſis connexus ſeparatio, ab irritatione naturæ profecta, cauſa Abortus.

Ab *aſſumptis admotis*ve *irritantibus naturam* ad *excretionem*, illa inſurgens, uti alias ſic & hanc *excretionem* quandoque perficit. Veluti ab uſu *catharticorum* magnâ *vi facultatem expultricem* ſtimulante, quandoque evenit, ut non ſolùm *alvi excrementa*, ſed & *fœtus* ſimul propellatur. Dein & uſu illorum quæ ſumpta *utero*ve admota, vias illic recludendo, *utrum*que ad *excretionem* ſtimulando, *qualitate* ſuâ & *proprietate menſes* movere, *fœtum* expellere, *abortum*que promovere poſſunt: qualia in *partus* & *menſium defectu* deſcripta fuerunt.

Ab *humoribus uterum gravantibus* illius *facultas expultrix* quoque ad *excretionem* tum eorum, tum *fœtus* ſimul interdum compellitur. Idque maximè à *ſanguine*, qui ſi nimiâ *copiâ* ad *fœtus enutritionem* eò feratur, nec à *fœtu* abſumatur, illicque circa *venas uteri* illiusque *cervicis*, cumuletur, *naturam gravans*, dum eum excutere conatur, vel aliquando per *menſtruum fluorem*, qui *gravidis* quandoque ſupervenit, illud molitur, *fœtui* ut ſimul erumpat, viam ſternit; ob quam cauſam, ſi *gravidis menſes* ſuperveniant, *periculum* de *abortu* imminet. Aut ſi ob *pedis*

venam ſectam menſtruus fluor concitetur, itidem contingere poteſt, & proin illis quæ *uterum* gerunt, eam aperire nefas eſſe ducunt. Sed & citiùs *menſes* quoque erumpent, ſi *ſanguis* affluens, *tenuis*, *bilioſus* aut alioquin *vitiatus*, & *fœtui* nutriendo *minimè* ſit *idoneus*.

A' *pituitoſo* vel *ſeroſo humore uterum irrigante*, adeò ut *relaxatus fœtum* continere nequeat, *cauſam abortus* præcipuam proficiſci, plerique ſtatuunt. Quod ſi fieret, extra illum hunc exiſtere, illicque *orificium* quod *uteri cervicem* ſpectat, & in *gravidis* exactè *occluſum* exiſtit, humectare neceſſe eſſet, cùm in *utero*, cujus *cavitatem fœtus* opplet, ille colligi nequeat, neque ſi illic coacervaretur, eum adeò, cùm nec à *ſero* cui *fœtus* innatat, hoc fiat, ut aperiretur, relaxaret. Uti revera neque in *cervicem* delatus, cùm non illic ſubſiſtat diutiùs, hoc poterit efficere, majorque cauſa, quarum plures recenſuimus, quàm hæc ut *abortus* fiat, requiratur.

Vaſorum fœtus cum uteri vaſis connexus ſeparatio, ob fœtum mortuum facta, cauſa Abortus.

Ob *fœtum emortuum abortus* potiſſimùm fit, cùm tunc eum tanquam *corpus præter naturam*, quod illi oneri eſt, *natura* ex *utero* excutere nitatur. Cujus *extinctionis fœtus* cauſa, à variis procedit.

A' *vi extrinſecùs ventri fœtu tumenti* illatâ, *ictu* vel *contuſione*, *fœtus* emori poteſt.

Ob *alimenti* quod à *matre* haurit *defectum*, *fœtus* marceſſere tandemque extingui poteſt, non tamen facilè, cùm vix vivente *matre*, *venæ* adeò inaniri queant, ut *fœtui* ad *nutritionem* nihil ſuperſit: Dein etſi *impurus* & nonnihil *vitioſus matris* ſit *ſanguis*, *puriorem* & *utiliorem* tamen ab eo *fœtus* plerunque ſibi allicit, unde & *mulieres phthiſicas* & *cachecticas fœtum* nihilominus alere, & ad pariendi tempus uſque geſtare, *vivum*que poſtea progignere, ſæpè obſervavimus. Fieri tamen poteſt, ut, ſi *fluxus menſtruus gravidæ mulieri* ſuperveniat, *immodicus diutinus*que, adeò *venæ uteri* & per conſequens reliquæ ſucceſſivè exhauriantur, ut *fœtui* ſufficiens *alimentum* ſubtrahatur. Quod & tunc accidit, ſi ob dictas *cauſas*, vivente adhuc *fœtu*, *ſeparatio vaſorum* ipſius ab *uteri vaſis* fiat, tunc enim non ſolùm quia *ſanguine* deſtituitur, diutiùs ſupervivere nequit, ſed & cùm *arteriis* ſimul *avulſis*, *vitali ſpiritu* privetur, ſubitò eum *mori* & cùm *aërem* attrahere nequeat, uti mox cum in lucem editur, facit, ſuffocari neceſſe eſt.

Morbo aliquo, *fœtum* adhuc *utero* incluſum atque imperfectum ægrotare, *matres* ex quibusdam ſignis colligunt, qui & mori poteſt. Quos quales ſint, difficile eſt judicare, nec antequam in lucem prodeant, de illis aliquid cognoſcere licet, quamvis nec tunc niſi *manifeſta* aliqua ſe *morbi* alicujus prodant *indicia*, uti in *hydropico* diximus, de iis certi eſſe poſſimus. Non tamen dubium, quibusdam *morbis* uti *adultos*, ita & *fœtum* poſſe affici: Veluti *intemperie calidâ*, quando *mater febre diutinâ* vel *acutâ*, laborans, eam uti omnibus *partibus*, ſic & *fœtui* imprimit. Vel alio *morbo* detenta, hunc illi communicat, aut aliàs *pravis humoribus* ſcatens, hoſce cum *ſanguine* in *nutritione* in *fœtum* transferendo, *cacochymicum* reddit. Vel *lue* aliquâ *contagioſâ* aut *peſte* infecta, eandem *fœtui* imprimit: Quod tamen non, niſi magna adſit cauſa, facilè fit, cùm uti diximus, *fœtus* ſibi maximè convenientia plerunque alliciat, & licèt *mater ægra* vel *infecta* fuerit, ſæpè tamen *liber* ab illius *morbo* evadat: ſicuti in *peſte correptis matribus*, *infantes* quos lactabant, *incolumes* permanſiſſe, cùm reliqui plerique inficerentur, ſæpiùs obſervavimus. Ego tamen, à *matre variolis* tempore *partus* laborante, *fœtum maſculum*, iisdem laborantem in lucem editum obſervavi: Et alium, *variolis* jam *infectum*, ex *utero matris* prodeuntem, vidi, cujus *congeniti*, quos *mater* adhuc *gravida* diligenter tractabat, omnes *variolis* laborabant. Verùm & *malignam qualitatem fœtui noxiam* atque *exitioſam*, ab *aſſumptis* a *matre*, vel *utero exceptis ſuffitibus*, ad *fœtum* uſque *vires* ſuas exerere, *fœtui*que *exitium* parere poſſe, creditur: qualia multa ejuſmodi *fœtum enecantia* appellata *medicamenta* & *venena* deſcribuntur.

Alii quoque *morbi organici*, *fœtui* à *ſemine conce*-

pto

cepto innati, hos in ipſo nunc citiùs nunc tardiùs producunt, qui eum aliquando ante *ortum* peſſundant: aliàs illi in lucem emiſſo adhærent, ab *ortu* progreſſi *morbi*, in *deformatione* expoſiti.

Vulnus & Ulcus, cauſa Partium corpus conſtituentium ablationis. In *partium corpus conſtituentium excretione*, *ſolutio continui*, quæ eas ſeparat, variis modis accidit: Plerunque à *vulnere*, unde *cerebri*, *pulmonum*, *hepatis*, *lienis ſubſtantiarum portio* abiecta, per illud egreditur; *dentes* eruti, *lingua* amputata ex *ore* prodeunt; *oculus* eruitur, vel illius *humores* effluunt. Quod & ab *ulcere oculorum* fieri poteſt. A' *contuſione* omnimodâ *capitis*, *cerebri pars* à *naribus* quoque effluere poteſt. Sicuti hæc in *partium* harum *vulneribus* aliisque *læſionibus* alibi ſunt expoſita.

Curatio.

PArtus naturalis & legitimus, in quo *fœtus* ex *ſemine concepto* genitus, *maturus* tempore convenienti in lucem à matre emittitur, cùm impediri nullo modo debeat, ut recte gubernetur potiùs, & ſi difficulter procedat, promoveatur *curam* requirit, in qua quo pacto *parturiens* atque *obſtetrix* ſe gerere debeant, & quid præterea agendum, in *partus defectu* fuit expoſitum.

Puerpera & fœtus poſt partum regimen. Poſtquam verò *partus* jam peractus eſt, *mulier*que peperit, tunc & *matri* atque *infanti cura* adhibetur: Et in *puerpera*, ut *dolores* mitigentur *purgationes* poſt *partum* fieri ſolitæ, rectè procedant, *vires*que inſtaurentur, hoc modo procedendo. Ex *ſella* in *lectum* placidè ne *animo* deficiat, quod ſæpè fit, collocetur, exhibitis *juſculis*; *vino odoribus*que refocilletur, & *cibo ſomno*que uti decet, gubernetur, necdum donec *vires* receperit, *uterus*que ad ſuum priſtinum ſtatum redierit, quod citiùs, ſi *faſciâ ventri* circumdata, leviter ut ſubſideat ſtringatur, ambulando aut exeundo ſe nimiùm commoveat, *aëri*ve *intempeſtivo* ſe credat. *Fœtum* quod attinet, ille *more conſueto*, in *balneo aquæ tepentis* à *ſordibus* adhæreſcentibus abluatur, *pannis*que *mollibus* leviter abſtergatur, *lactis cremore* vel *butyro*, *oleó*ve *amygdal. dulc. recenti* inungatur, poſtea *faſciis* involvatur, atque *cunis* inpoſitus, continuò donec dormiat, agitetur, & ut lactare diſcat, *uberibus matris* adhibeatur: illud autem ſtatim poſtquam à *ſordibus* in primo ſuo *balneo* abſterſus tentare omnium optimum, cum ſic à *calore balnei ſitibundus* quaſi prodiens, mox *papillas ore* apprehendat & ſe ad ſugendum accommodet.

In *abortu*, hoc eſt *fœtus intempeſtivo partu*, cùm jam abortierit, non alia *cura*, quàm quæ *puerperæ* debetur, illi adhibebitur. Poſtea verò ne ampliùs hoc ei contingat, eoque magis, ſi jam aliquoties *abortum* paſſa fuerit, *præcautio* adhibenda. Quæ tum antequam *gravida* ſit, tum quando jam *gravida* eſt, ſequenti modo inſtituetur.

Antequàm *gravida* eſt *mulier*, eamque concepiſſe conſtat, quod certò illa, ſi poſt *puerperij* tempus *viro* ſe nondum commiſcuerit, cognoſcet, diligenter ante omnia perpendendum, an aliqua *cauſa* in *corpore* illius latens, deprehendi queat, ob quam licèt concipiat, *fœtus*que ex *conceptione* formetur (nam ſi *ſemen conceptum* ſtatim iterum effluat, *conceptus non verus* ſed *falſus* exiſtit, *ſterilitatis*que, uti in ea dictum cauſa) tamen eum non retineat. Quod fiet, obſervando ipſius *conſtitutionem* an *plethorica* vel *cacochymica* exiſtat, & prout hic illéve *humor* in ea exuperat, *ſanguinis detractione*, *purgationibus*, *ſudorum provocatione*, & *vivendi decenti regimine*, *corpus purum* & *mundum* reddendum. Vel ſi *affectu* aliquo *mulier* laboret, aut *uteri* quodam *vitio*, quæ cùm concepit *abortui* cauſam præbere poſſent, his emendandis ſtudendum. Quòd ſi horum nihil appareat, aut cognoſci poſſit, tamen quæ *utero robur* aliquod addant, eumque ſic confirment, ne facilè *fœtus* in eo contentus, rurſum elabatur, *remedia* alia uſurpanda, atque ex illis qualia in *ſterilitate* expoſita ſunt, exhibenda, & admotis imprimiſque *balneis* utendum; quibus præcipuè malum hoc avertere *mulieres* contendunt, & proin *thermas* adeunt, illiſque ad tempus inſident. *Abortus præcautio ante conceptum.*

Poſtquam verò jam *gravida* facta eſt *mulier*, eamque denuò concepiſſe *uterum*que *Abortus præcautio*

poſt conceptum. geſtare, certis *indiciis* innoteſcit, tunc ut *fœtus* ad *tempus* uſque *partus legitimum* creſcat *vividus*que permaneat, *cura* adhibenda. Quod ſi verò eum jam *extinctum*, conjecturemus, nihil tale moliemur. Sed ſi de eo certi ſumus, quæ eum potiùs propellunt, adminiſtrabuntur, cùm ſi remanſerit ille, vel *ſecundina* ejus, *exitium matri* afferant.

Ad *fœtum retinendum* & *conſervandum*, *cauſis* priùs omnibus, quæ eum loco movere, aut illi nocere poſſent, ſubmotis, varia adminiſtrabuntur.

Sanguinis miſſio locum habebit interdum, ſi ex *ſanguinis* circa *uterum* retenti majore copiâ *abortum*, quem priùs paſſa fuerit, perveniſſe, ex *plethora*, vel quòd *menſes* ante *abortum*, dum adhuc *prægnans* erat, fluxerint, certis indiciis cognoſcamus, tuncque ſi ex eo, quod iterum fluere incipiant idem ſuſpicemur, *ſanguinem*, per *venam brachij* non *pedis*, cùm *menſes* facilè commoveat, *ſectam*, detrahere convenienter & citra detrimentum poſſumus, nec adeò uti *veteres* fecerunt, in *gravidis plethoricis phlebotomia* metuenda, cùm ex illius uſu aliquas abortiviſſe, mihi non conſtet, etiamſi eam bis térve repetierint: videamusque multas, etſi *vulneratæ* alitérve *læſæ*, plurimùm *ſanguinis* profuderint, tamen *fœtui* minimè nocuiſſe. Quod etſi ſe ita habeat, non tamen temerè & inconſideratè *mulieribus* hunc illius nimis conſuetum abuſum concedemus: Neque tamen, ſi *phlebotomiam* illis utilem eſſe cenſeamus, illis eam denegabimus, ſed ut parùm pro unâ vice *ſanguinis* detrahant, & potiùs poſt *menſem* repetant, vel etiam tertiò ſi neceſſitas exigat, imperabimus.

Purgationes per *alvi dejectionem*, ſimiliter non temere erunt illis inſtituendæ, niſi fortè adeò *alvus conſtipata* ſit, ut per *injecta clyſmata*, aut *leviora* exhibita *alvum* moventia, eam lenire vel etiam nonnihil ſtimulare oporteat. Vel ſi *corpus* admodum *impurum* ſit, etiam ad paulò *validiora cathartica* tranſire oportebit, quæ tunc plus utilitatis quàm damni afferent, cùm & caſu ſæpè *mulieres fœtum* geſtantes, & tamen ſe *gravidas* eſſe neſcientes, ſi *purgatione* utantur, aut aliás vel hæ vel aliæ, quas *fœtum* geſtare, nullum ampliùs dubium, *diarrhœa* largâ ſæpeque diu perſiſtente, infeſtentur, minimè tamen *labem* aliquam *fœtui* imprimant, aut abortiant.

Alterando operantia ad *abortum* præcavendum, ea uſurpantur, quæ *via aſtrictoriâ* prædita, *vaſa* quibus *fœtus utero* alligatur, firmant, *utero*que *robur fœtui*que *vigorem* addunt, & *proprietate* quadam per *experientiam* cognitâ, id agunt. Quæ variis modis & dantur & admoventur.

Dantur ſæpiùs tempore *uteri* geſtationis aſſumenda quædam, eoque frequentiùs, ſi tempus quo priùs abortivit, immineat. Potiſſimumque convenient hi *pulveres*, ut eos bibant cum *Vino rubro*, vel in *Ovo ſorbili*: vel comedant addito *Saccharo roſaceo* vel in *tabulas* cum *Saccharo* diſſol. in *Aqua roſacea* vel *Plantagin.* redactos.

Parantur hoc pacto: ℞. *Coralij rubri pulver.* ʒ.ij. *raſ. Eboris* ʒ.j.ß. *Maſtiches* vel *Thuris* ʒ.ß. fiat *pulvis.*

Vel: ℞. *granorum Cocci infectorij ſicc.* ʒ.j. *Margaritar.* vel *Lapid. pretioſorum* ʒ.ß. *Panniculos auri* aliqui miſcent, fiat *Pulvis*: Detur per ſe, maximè ſi *fœtum* non bene ſe habere *mulier* exiſtimet. Vel miſceatur priori *pulveri*, aut illius loco *ſpecies Diamarg. frigid.*

Alius ſic fit: ℞. *radic. Biſtortæ* vel *Tormentillæ* ʒ ij. *oſſium Dactylorum* ℥.j.ß. *ſem. Plantag.* ʒ j. *ſemin. Naſturtij parùm aſſi* ℥.ß. *Succini* ℈.ij. fiat *pulvis.*

Vel: ℞. *Coaguli lepor. exicc.* ʒ.ij. *Aſtacorum fluviat. aſſorum* ʒ.j. *Spodij ex ebore* ℈.ij. *ſemin. Coriandri præp.* ʒ.ß. *Santali rubri* ℈.j. fiat *pulvis*: Qui ſolus aut prædictis miſtus ſumi poterit. Si *Matrix leporis ſiccata* & *pulveriſata* addatur, *appropriatus* magis erit: Alii *Priapum tauri* addunt, rectiùs fortè *Genitale cervi.*

Miſtura ex hiſce talis poterit fieri: ℞. *Conſerv. Roſarum* ℥.j.ß. *cort. Citri, carnium Cydon. condit. ana* ℥ j *conſ. florum Salviæ* vel *Menthæ*, quæ quoque *uterum* roborando, utilia eſſe cenſent ʒ.vj *Myrcbal. condit. pulpæ Dactylorum ana* ℥.ß. Miſce de prædictis *pulveribus* unum vel

vel

vel duos *ad* ℥.ij. & cum *ſyrupo Conſerv. cort. Citri*, fiat *electuarium.*

Dactyli recentes, *oſſibus* exenteratis, & *pulvere Cocci inſectorij* infarcti, ante & poſt ſomnum comeſti, *abortum* maximè præcavere dicuntur.

Operoſa, & ex multarum rerum in *Vino malvatico* & *Aquis ſtillatitiis* maceratarum congerie, elicita *Aqua*, communiter *Balſamus embryonum* vocata, indies aſſumpta, ad *abortum* præcavendum quoque utiliſſima.

Adhibentur *extrinſecùs* ad *abortum* evitandum, quæ iiſdem *viribus* uti dictum illud præſtant, *inunctiones* & *emplaſtra*, *uteri regioni* tum *anteriore ſede* ſupra *pubem*, tum *poſteriore* circa *lumbos*, vel etiam ſupra eos circa *renum ſedem.* Uſurpanturque cùm de *conceptu* conſtat, ab initio paulatim, mox in progreſſu paulò frequentiùs, eoque magis, ſi *præludia* quædam *abortus* appareant.

Inunctio pro locis prædictis ſic fiat: ℞. *olei Roſar. ſimpl.* vel *Omphac. Myrtini* vel *Myrtillorum*, *Maſtichini*, *Cydoniorum ad* ℥.iiij. *Acaciæ* vel *Hypociſtidis*, *Bdellij* diſſoluti in *aceto roſac.* vel *Vino rubro ana* ℥.ß. *Styracis liquidæ* ʒ.j. *Ceræ puræ q. ſ.* fiat *Unguentum.* Addi poterit *olei de Mentha* ℥.ß. quæ uti aliis *fluoribus uteri* retinendis, ita & *fœtui* apta cenſetur.

Alia *unguenta* ex ſequentibus *pulveribus* ſic parari poſſunt: ℞. *Thuris*, *Maſtiches ana* ʒ.ij. *Sanguinis draconis* ʒ.j. *Boli* vel *Terræ* alterius quas ſigillare ſolent, ℥.ß. *Santalor. omnium* ʒ.j. *Spicæ* ʒ.ß. fiat *pulvis*, excipiatur *Oleis* vel *Unguento* ſupradictis, auctaque *Cerâ* fiat *unguentum.*

Vel ex hoc *pulvere* fiat *unguentum*: ℞. *Radic. Biſtortæ* vel *Tormentillæ*, *Nucum cupreſſ. capul. Glandium*, vel *Gallarum ana* ℥.ß. *foliorum Myrti*, *Roſar. rubr. Balauſtiorum* vel *ſidiorum ana* ʒ.ij. *ſemin. Myrtillorum*, *Sumach*, vel *Berberis*, *Coriandri præpar. ana* ʒ.j. *ſemin. Naſturtij* vel *Cymini in aceto macerat.* ʒ.ß. *Santalorum omnium*, *radic. Galangæ ana* ʒ ß. *gummi Arabic.* vel *Tragac.* ʒ.j. fiat *pulvis*, excipiatur uti prior pro *unguento.*

Alter *pulvis* ex *appropriatis* paratus pro *unguento*: ℞. *Coralij rubri* ʒ.ij. *raſur. Eboris* ʒ.j.ß. *cornu Capræ* vel *Cervi*, *Coaguli hœdi* vel *Leporis ana* ʒ.j. fiat *pulvis*; Addi poteſt *pulvis Turturis* in *furno exiccati*; excipiantur uti prædicti, vel permiſceatur reliquis *unguentis portio* illius *pulveris.*

Compoſita ampliùs *unguenta* ex *pulveribus* enarratis, duobus vel omnibus tribus invicem permiſtis, atque *oleis* vel *unguento* primo ſubactis fiunt.

Cerata & *emplaſtra* ex iiſdem vel ſimplicioribus magisve compoſitis *unguentis* fieri poſſunt, quæ ſupra *corium rubrum* vel *ſericum coccineum* extenſa, ſupra *uterum* poſita, per horas aliquot retineant, quod commodiùs noctu dum recubant, fit, indieſque vel per intervalla repetant. Rediguntur que hæc in formam *cerati*, augendo *Ceræ* quantitatem; & ut hæreat, addendo *Reſinam abietinam* vel *lariceam*: Vel in *emplaſtri* conſiſtentiam, miſcendo *Reſinam ſiccam*, *picem puram*, *Navalem* dictam, diſſolutam priùs in *oleis* ſupradictis; Vel etiam *pulverem Colophoniæ*, uti artis eſt.

Ex *uſitatis* horum loco adhiberi poſſunt, *unguentum Comitiſſæ*, atque *emplaſtrum Contra rupturam*, adhiberi ſolitum.

Vel in *forma unguenti* aut *emplaſtri* uſurpari poterit, applicatio illa, quam in *menſium* nimio *fluore* ſiſtendo, admotam, competere illic diximus & deſcripſimus. Atque ſic incipit: ℞. *Radic. Biſtortæ* vel *Tormentill.* &c.

Amuletis quibusdam aliquid tribuunt, imprimis *lapidi* quem *Ætitem* ſive *Aquilæ* vocant, qui agitatus propter incluſam *terram* vel *lapidem*, *ſonum* edit, ſi ille *brachio ſiniſtro* alligetur, ut detectus tangatur, vel ut alij volunt, *corio vitulino* priùs involutus: qui uti *pedi* alligatus *partum* promovere, ſic ſi *brachio*, eundem impedire creditur, uti & ſi ſub *mammis* collocetur.

Alij *lapidem Jaſpidem* & *Lazuli*, & *Samium* geſtatos vel *collo* appenſos, idem efficere docent; vel ex *plantis Malvam*, *Parietariam*, *Tormentillam* cum *radicibus* appenſa, ſimiliter operari.

Regimen vitæ quod *prægnans mulier abortui obnoxia*, ſtudioſè obſervare debet, in eo conſiſtit,

ſiſtit, ut in *aëre* quod fieri poteſt, *temperato* verſetur, vitet *æſtum* & *balnea*. *Cibis* temperanter utatur *euchymis*, *temperatis*. *Vino diluto* vel *rubro*, non potenti. Caveat ab omnibus *acribus*, aut *corpus accendentibus oleribus* aut *aromatibus*, vel etiam *amaris*, quæ & *fœtui* nocere creduntur. Ab *odore* item vehementi præditis, uti & *croco*, aliisque omnibus & *alimentoſis* & *medicamentoſis*, quæ *menſes* movere vel *fœtum* expellere, vel *noxam exitium*que illi afferre poſſunt, qualia in *cauſis* & in *defectu menſium* & *partus* fuerunt expoſita. A' *motibus corporis* & *animi validioribus* ſibi temperet. Quieta potiùs maneat, vel leviter obambulando *corpus* exerceat. A' *congreſſu* frequenti cum *marito* abſtineat. Ne *alvus* conſtipata ſit, ſed reſpondeat, procuret. Et ab omnibus quæ *morbis* quibusdam, *fœtui exitioſis*, veluti ſunt etiam *convulſiones*, occaſiones præbent, ſibi caveat, eaque *bonâ vivendi ratione* avertat.

Partium corporis conſtituentium, ablationis cura. *Partium corpus conſtituentium*, *ipſarúmve portionum*, ſi *nobiliores* ſint, è *corpore rejectio*, *lethalis* plerunque exiſtit: ut ſi *cerebri*, *pulmonum*, *hepatis*, *lienis* prodeant. In reliquis facta, *functiones*, quas eæ *partes* obibant, abolet, & cùm hæ *partes* à *corpore* penitùs ſeparatæ & ablatæ ampliùs reponi aut agglutinari nequeant, *cura* quoque non alia, quàm quæ huic *ſolutæ continuitati*, *vulneri*, *contuſioni* aut *ulceri* debetur, inſtituitur: Qualis in ejusmodi *partium functionum læſionibus* fuit declarata.

DE PARTIUM PROCIDENTIA.

CAPUT II.

Genera.

PROCIDENTIA *partium*, licèt in ea *partes* non penitùs à *corpore* ſeparentur, nihilominus tamen *præternaturalis* exiſtit: cùm per eam *partes internæ* aliquæ à ſua *ſede*, quam naturaliter poſſidebant, extrorſum in aliam, vel etiam extra *corpus* procidant atque prolabantur. Aliæ *partium* quarundam *ſitus perverſionis prominentiæ*, veluti quæ in *fracturis* & *luxationibus oſſium*, aliisve *dislocationibus* eveniunt, cùm tunc *partes* non in aliam *ſedem*, aut extra *corpus* procidant, ſed ſaltem promineant, eoque nomine *deformationem* aliquam pariant, in *vitiis* quæ ex *deformatione* naſcuntur, deſcriptæ ſunt.

Inteſtinorum procidentia in Enterocele, Omphalocele. Omenti procidentia in Epiplocele. In *corporis* aliam aliquam *ſedem* è propria, nondum tamen extra *corpus* pertingens *partium procidentia*, ea eſt, quam *Inteſtinorum* & *Omenti Procidentiam* vocamus. Quæ cùm *tumore* ſaltem ſe manifeſtet, nec *procidentia* harum partium aliter in conſpectum veniat, nos in *tumoribus* deſcribendis, *diverſa* quæ inde exurgunt *genera*, atque *Enterocelen* ac *Omphalocelen* vocant, jam propoſuimus.

Extra *corpus* procedens *partium procidentia*, in qua *partes* quæ prolabuntur, apparent; eſt vel *Uteri*, vel *Podicis*, vel *Teſtium*, vel *Oculi*, vel *Linguæ*.

Uteri procidentia ſeu exitus. *Uterus* ſeu *matrix*, cum ſua *cervice* per *pudendum mulieris* alioquousque interdum elabitur, diciturque *Uteri procidentia*, ſeu *prolapſus* vel *exitus*. Quod cùm fit, tunc *cervix* ipſius *inverſa*, *craſſa*, *rugoſa*, majori ex parte *albida*, alicubi tantùm *rubens*, conſpicua fit, eaque *tumida pudendi rimam* opplens, atque aliquando totam obturans, à qua *ſacci* inſtar nunc *ſpithamæ longitudine*, alias paulò minùs dependet, *uterus*que illi incluſus ſaltem *baſi* ſuâ

baſi ſuâ in *fundo* hujus *ſacci* ſe manifeſtat, atque *orificium* illius *ſubrubrum*, & veluti *cruentum labiis tumidis*, illic in medio *baſis* prominens, apparet, ſicuti hoc diligenter conſiderans aliquoties obſervavi.

Uteri deſcenſus. Aliàs verò *uterus* deorſum provolutus, paulò ſupra *pudendum*, vel in eo ſubſiſtit, nec extra illud procidit, illicque *tactu* cognoſcitur, vel ſaltem leviter ex eo prominet, ſenſimque niſi ſuccurratur, magis magisque effertur, tuncque *Uteri deſcenſus* appellari poteſt.

Hunc *affectum* in *mulieribus*, niſi aliud accedat, veluti *inflammatio* aut *corruptio*, in *utero* diutiùs foris remanente, nec rectè gubernato, non alia *graviora ſymptomata*, facilè concitari ſolent, præter *turpitudinem* illam, atque *impedimentum*, quod inter deambulandum affert, & *ponderis moleſtum ſenſum*, à quo *venter* & *lumbi* deorſum trahi videntur. Cùm alioquin nihilominus *mulier*, ſi illum iterum reponere queat, uti ferè fit, *virum* admittere, atque concipere, *conceptum*que & inde natum *fœtum*, ad pariendi tempus usque, citra ipſius, quamdiu *mulier gravida* eſt, *prolapſum*, retinere poteſt.

Podicis ſeu Ani procidentia. *Podex* ſeu *anus* vel *alvus*, cujus pars *exterior* manifeſta, ex *cute perforatâ loculi*que inſtar collectâ & occluſâ, formatur; *interior* verò latens, ex fine *recti inteſtini muſculis*que illud ambientibus conſtituitur, ſi præter conſuetam ipſius *operationem* atque *inverſionem prominentiam*que, quam in *excrementorum egeſtione* molitur, rurſum in *corpus* reduci, uti verò oportebat, nequeat, ſed *foris* aliquamdiu remaneat, vel etiam ulteriùs ſe cum *portione recti inteſtini* illi adnatâ, quam ſecum trahit, ſimiliter *inverſa* exerat, *Ani* ſeu *Podicis prominentia* vel *exitus* appellatur.

Quæ *procidentia* aliàs citra alium *affectum*, tunc tantùm, quando cum difficultate egerunt, ſe offert, & breviùs vel longiùs durat, vel ſponte in ſuam *ſedem* redit, vel levi negotio intrò pellitur.

Aliàs verò licèt reponatur, mox iterum, & præſertim in *dejectione alvi* relabitur: *infantibus* frequentiùs accidens *vitium*, aliquando tamen etiam *adultis* & *ſenibus* moleſtum.

Aliàs verò *rectum inteſtinum elapſum* intumeſcit, adeò ut reponi vel omnino non, vel difficulter queat. Aliàs etiam inflammatur, rubet, nec *preſſionem* ullam, imò vix *contactum* ut reponatur, ferre poteſt.

Aliquando & *involuntariè* & *ſine ſenſu* procidit, nec retrahi voluntariè ampliùs poteſt: diciturque ipſius *Ani reſolutio*. *Ani reſolutio.*

Teſtes è *ſcroto* ſeu *ſacco*, in quo incluſi ſuſpenſique ſunt, *aperto*, *prolapſos* procul *propendentes* vidimus. *Teſtium procidentia.*

Oculus ex ſua *orbita* longiùs prolabi vix poteſt, uti verò nonnihil prominere; ſicuti in *oculi prominentia*, in *deformatione* dictum fuit: Quòd ſi ulteriùs feratur atque ſe exerat, *Oculi* quoque dicitur *procidentia*. *Oculi procidentia.*

Lingua ex *ore* nonnunquam aliquousque exerta remanet, illiusque hic *proceſſus*, *Procidentia linguæ* dici poteſt. *Linguæ procidentia.*

Cauſæ.

Omnium *procidentiarum* enarratarum, tum *inteſtinorum*, *omenti*, *uteri*, *podicis*, *oculi*, *linguæ*, cauſa dependet, vel ab *apertione* aliquâ factâ in *peritonæo*: aut *diſſolutione cervicis uteri*; vel *inverſione podicis* & *recti inteſtini* extrorſum verſus; aut *relaxatione connexus oculi* vel *linguæ*; aut *vulnere ſcroti*.

Ab *apertione* aliquâ in *peritonæi membranâ*, quæ *inteſtina* & *omentum* in *ventre* incluſa retinet factâ, ſi *inteſtina* vel *omentum* ex *abdomine* per *foramen* elabantur, horum *procidentia* ſequitur, quæ *tumorum Celæ* dictornm varia *genera*, ſicuti ea ubi de *tumoribus* egimus, deſcripſimus, producit. Hæc autem *apertio peritonæi*, vel ab ipſius *rupturâ*, vel *dilatatione* proficiſcitur.

Ob *rupturam peritonæi procidentia* illa exoritur, *inteſtinorum* vel *omenti*; quæ *tumorem* illum qui veriùs *Hernia* vel *Ruptura* dicitur, gignit, illiusque *ſpecies diverſas* pro diverſitate loci ubi *ruptura* fit, & *partis* quæ procidit variantes. Si enim in *inguinis regione* fiat *ruptura*, & in *maſculis proceſſus peritonæi*, qui *Peritonæi proceſſus ruptura in inguine maſculorum, cauſa Enteroceles & Epiploceles in illis.*

teſtes cum *ſeminariis vaſis* ſuſpenſos retinet & includit, initium ſcindatur, *inteſtinis* tunc per hanc *aperturam* in *inguina* ſub *cutem* ſe inſinuantibus, fit *Enterocele*: & ſi illic ſubſiſtant, *tumor* in *inguine* prodit, ſi verò in *ſaccum* deorſum quoque prolabantur, illic *tumorem* excitant, eumque ſæpè immenſum, ſi magna *inteſtinorum* portio deſcenderit, vel illa *flatibus* diſtenta, aut *excrementis* referta ſint, quæ ſi dura fuerint, *tactu* etiam deprehenduntur: ſi verò *flatus* in illis contineantur, cùm premuntur *murmur* edunt; & ſi illic hæreant *inteſtina*, nec reponi quia diſtenta vel convoluta ſunt, poſſint, cùm *excrementorum ductus* intercluſus ſit, ut illa minimè dejiciantur, cauſam præbent, unde *fæcibus* coacervatis, ſurſumque regurgitantibus, illæ tandem evomuntur. Quòd ſi verò *omenti portio*, per enarratam *rupturam* in *inguen* feratur, *Epiplocele* fit, *tumore* illic plerunque remanente, nec ulteriùs deſcendente, cùm *omentum* ob brevitatem, longitudine ſuâ *os pubis* vix ſuperantem, tantopere deſcendere, uti *inteſtina* quæ longiſſima ſunt, non poſſit, niſi fortè de illo *portio abrupta*, quod eâdem vi quâ *peritonæum* ſcinditur, fieri poteſt, eoque citiùs, ſi poſtquam egreſſum & retentum, attractum admodùm & tenſum eſt, vi hac illi illatâ, ulteriùs feratur, & in *ſcrotum* tunc *pars* illius ſubſideat, quæ tamen ampliùs reponi minimè poſſet. Vidimus & in *inguine*, immenſum, in quodam, *tumorem*, quem ex *omento* eò prolapſo proceſſiſſe, ex *contactu adipis* duriuſculi, inæqualiter, uti in *omento* adnaſci ſolet, ſe offerentis, dijudicare potuimus, quod disruptum fuiſſe, copia illius quæ huc prociderat, aliquo pacto innuere videbatur, vel maximam fuiſſe hîc, ſicuti mox oſtendemus, *relaxationem*, cùm *dolorem* alioquin nullum ſentiret, unde neglectâ *curâ*, non diu poſtea ſupervixit.

Peritonæi ruptura in inguine mulierum, cauſa Enteroceles vel Epiploceles in fœminis.

In *inguinis mulierum regione*, ſi *peritonæum* illic disrumpatur, ubi *vas* quoddam ex *utero* per illud in *inguina extrorſum* fertur, tunc ut per *proceſſum* in *viris*, ſic in *fœminis* per hanc *viam* prolabentibus quoque *inteſtinis*, *Enterocele* quædam prodibit, in qua *immenſus tumor* quandoque in *inguine* ſe offert: vel *Epiplocele*, ſi *omentum* procidat, quod cùm longiùs in *mulieribus* quam in *viris* exiſtat, *tumorem* quoque *eminentiorem* in hiſce quàm illis progignet.

Peritonæi ruptura in abdomine, cauſa Omphaloceles vel Herniarum aliarum, illius loci.

Quod ſi *peritonæum* in *abdominis* alia *regione* rumpatur, atque *inteſtina* vel *omentum* illic ſub *cutem* provolvatur, ſi in *umbilici regione* hoc fiat, *Omphalocele* dicitur, aliter *Exomphalocele*: ſi alibi circa eum, *herniæ* ſeu *rupturæ* generale nomen ſervat. In quibus *herniis*, *tactus* ſæpè an *inteſtinum* ſit, quod *preſſum murmur*, vel *omentum*, quod nullum edit, & quòd illud *majorem*, hoc *minorem tumorem* efficiat, diſcernet.

Rumpitur autem vel ſcinditur *peritonæum* illis in *locis*, vel ob *caſum* aut *ictum* ſupra has *ſedes* factum; Vel ab alia, *corporis concuſſione* vehementi in *ſaltu*; Vel quando in *ephippium* magno cum impetu inſiliunt, unde aliquoties hoc pacto *læſionem* factam obſervavi. Dein & per *conatum* vehementem, preſſo *ventre* à *muſculis abdominis*, in *partu* & *dejectionibus* difficilibus illud accidit, uti & *infantibus* ob *clamorem* intenſum. Præter quas cauſas, *vulnerato* etiam *cæſim* vel *punctim peritonæo* in *abdomine* alicubi, *vulnereque* in *cute* quidem ſanato, interim eo quod in *membrana* eadem erat, aperto relicto, *herniæ* ejuſmodi, eodem modo, ut ſi alia ex causâ ſciſſum ſit, quoque fiunt.

Peritonæi proceſſus dilatatio, cauſa Enteroceles & Epiploceles.

Ex *dilatatione* ſeu *relaxatione* ſolâ, *proceſſus peritonæi*, per quem *vaſa ſeminaria*, ex *abdomine* in *ſcrotum* deſcendunt, citra *rupturam*, *inteſtini* vel *omenti portio* etiam prolabi atque *Enterocele* vel *Epiplocele* fieri poteſt. Quod cùm fit, non ſubitanea *vis* quæ eum disrumpere potiùs ſolet, ſed *conatus* ſaltem frequens & validus egerendi, ſæpè repetitus in *naturâ conſtipatis*, in cauſa erit, unde & non ſubitò, ſed ſenſim naſcitur; cùm enim per eum *inteſtina* deorſum in *inguina* protruſa, ad hujus *proceſſus* initium propellantur, illius *meatum* ſæpè impellendo, illiſque ſe tandem inſinuando, ſicuti etiam *rupto* illo, per *conatum* fieri videmus, eum ſenſim dilatant, vel ſi majori hoc fiat *vi*, quandoque disrumpunt.

Quod

Quod ſic fieri, illiusque *proceſſus* exordium eouſque dilatari, atque etiam citra *rupturam* admodùm aperiri poſſe, præterquam quòd hæc comprobant, quòd & alij *ductus anguſtiores* & *craſſiores* ſic ampliari poſſint, veluti *ureteres*, per quos *calculus* aliquoties deſcendit, ſicuti in eo deſcripſimus; dein & quòd citra prægreſſum *dolorem* ſenſim nec ſubitò fiat, etiam ocularis demonſtratio idem nobis patefecit. Siquidem in *hernioſo hydropico*, ſecto poſt *mortem*, ejusmodi *foramen* per quod *inteſtinum* in *ſcrotum* deſcendens, tranſmittebatur, *rotundo margine integrum*, nec dum *ſciſſum* vel *ruptum* ullo modo, deprehendimus. Per quod *inteſtini tenuioris portio* illa, quæ ſupra *cæcum* eſt, in *ſcroti aquâ* pleni infimam *ſedem* uſque ferebatur, totoque illo *ductu* huic *proceſſui peritonæi* hujus *aquæ* causâ, quæ *tunicas* has, uti mox oſtendetur, erodendo, ut conglutinentur facit, firmiter accreverat & adnatum erat; *ægro* interim dum vivebat, *ſanus*que adhuc erat, nihilominùs ſine incommodo *excrementa* egerente, nec dum de *dolore* conquerente. *Fernelius* qui *proceſſum* hunc *peritonæi* in *exteriorem* & *interiorem* illius *tunicam* diſtinguit, in *enterocele* & *epiplocele tunicam interiorem* neceſſariò diſrumpi, *externam* verò duntaxat laxari, ſcribit.

In *fœminis* à *relaxatione* ſolâ *peritonæi* in *inguine*, illic ubi *vas* quoddam peculiare ex eo emergere diximus facta, *Enterocelen* & *Epiplocelen* gigni, ille forte innuere voluit, qui *tendinem* quendam ab *inguine* in *peritonæum* emitti, illiusque robore *peritonæum*, atque hinc *omentum* & *inteſtina* confirmari, ſcribit, eoque relaxato *hernias* illic fieri docuit.

Verùm cùm *vas* illud non adeò uti *proceſſus peritonæi membranoſum* ſed *nerveum* & *durum* exiſtat, nec proin tam facilè dilatetur, vix illius *relaxationis* causâ, niſi *peritonæum* illic diſrumpatur, *inteſtinum* vel *omentum* in *inguen* poterit deſcendere.

Peritonæi dilatatio juxta

A' *relaxatione* ſeu *dilatatione peritonæi* citra *rupturam*, *Omphalocelen* quoq; prodire poſſe, vel hoc ſatis comprobat, quòd in *conatibus* magnis, maximeque in *partus difficultate*, *umbilicus* aliquando in *tumorem* admodùm attollitur, *inteſtinis* hoc *conatu*, in hanc potiſſimùm *ſedem peritonæi*, ubi *proceſſus brevis*, *umbilico* inſertus, qui in *fœtu chordæ umbilicali* patuit, poſtea coaluit, impulſis illicque *peritonæum* diſtendentibus, & ceſſante *conatu*, atque inde profectâ *dilatatione*, *tumor* interdum omnis recedat, nec ampliùs redeat: quod, ſi à *ruptura progreſſus* prodiret, minimé fieret. Ob quam cauſam, ſicuti *omphalocelen* hanc non *perſeverantem* fieri manifeſtè videmus, etiam illam quæ permanet, promanare poſſe facilè licet colligere, *peritonæo* à cauſis prædictis adeò *relaxato*, ut ſe recolligere nequeat. Quod in aliis *peritonæi ſedibus* in *abdomine*, præter eam ubi ſe *proceſſus* in *inguine* exerit, uti & hîc in *umbilici ſede*, vix citra *rupturam* poterit accidere.

umbilicum, cauſa omphaloceles.

A' *diſſolutione* vel *diviſione cervicis uteri*, à *partibus* quibus annectitur, *Uteri procidentia* exurgit. Cùm enim *uterus* ab illius *cervice*, cui innititur, & ſuâ *baſi* ſe inſerit, & in ambitu firmiter connaſcitur, potiſſimùm ſuſtentetur, reliquâ verò *ſede* ut promptiùs in *conceptu* ſe dilatare augerique poſſet, ab omni *connexu*, præterquam quòd in *lateribus* tantùm utrinque *membranarum* & *vaſorum* beneficio, admodùm tamen laxè *peritonæo* copuletur, *liber* exiſtat, fieri minimè poteſt, ut ille in *ſinum* uſque toto *corpore* prolabatur, niſi *collum* illi adnatum atque ita continuatum, ut ab eo ſeparari nequeat, ſimul ſequatur. Quod cùm citra *divulſionem connexus fibroſi*, quem *cervix* cum *vicinis ſedibus* conſtituit, fieri nequeat, *uteri procidentiæ* cauſa proxima hæc illius *cervicis connexus diſſolutio* erit. Quæ ſi in *utero vicino* loco tantum fiat, *uterus* in *ſinu* cum *parte* ſaltem aliquâ *colli inverſâ* adhuc permanebit: ſin verò toto ductu *collum* à *ſubjectis* liberetur *partibus*, tunc & *uterus* cum *collo inverſo*, extra *corpus provolutus* dependebit, *uterus*que in *fundo* ipſius non *inverſus*, uti *collum*, cùm hoc fieri nequeat, ſed eâ formâ, uti cùm in *ventre* adhuc latebat, erat, *ſuſpenſus* & *incluſus*, *baſi* & *orificio* illius in imo ſolùm patente hærebit, ſecùm *membranas* illi-

Uteri cervicis connexus diſſolutio, cauſa Uteri procidentiæ.

que annexum *peritonæum* cum *vaſis* & *teſtibus* aliquouſque trahens. Quod & citra *rupturam*, ob *laxitatem* harum *membranarum*, quæ cedere & dilatari admodùm poſſunt, uti *peritonæum* in *ventre hydropicorum* tumente, in immenſum ſe extendere videmus, fieri poteſt, eaque *vaſa* minimè abrumpi, etiamſi *uterus* longo ſpatio è *ventre* receſſerit, ex eo patet: quòd eo in locum ſuum repoſito, nihilominùs *mulieres* poſſint concipere, quòd ſi *vaſa* hæc ab *utero* ſepararentur, fieri nequiret.

Hanc autem *ſeparationem cervicis uteri*, à *fibroſo nexu*, quo *vicinis ſedibus*, alicubi ſaltem, nec ita firmiter adhæret, & proin citra graviorem *læſionem* & *hæmorrhagiam* faciliùs abſcedere poteſt, *uterus* ipſe plerunque perficit, ſi ille per *vim* deorſum in *ſinum detruſus*, adeò impellatur, ut *adnatam* illic *cervicem* ſimul trahendo, vel impetu quodam ſubitò, vel ſenſim ſi minori *vi* ſed frequenter illud fiat, à *fibris* primùm *utero* proximis avellat, & ſi ulteriùs procedat, reliquas quoque divellendo, *collum*que invertendo ſecum deorſum aliquouſque, vel etiam extrorſum detrahat: ubi ſimul appenſa, *pondere* ſuo, ut magis magisque tandem delabantur, efficiunt.

Uteri cervicis diſſolutio per vim aliquam facta, cauſa Uteri procidentiæ. Pellitur autem hoc pacto *uterus* deorſum, in *conatibus* magnis ſæpè iteratis, in *dejectionibus* difficilioribus vel *exſufflationibus*, unde & *inteſtina* & cum illis *uterus* deorſum validè premuntur. Maximeque ab eo *conatu*, quem in *partu mulier* adhibet: ſi præſertim is ob difficultatem pariendi magnâ vi peragatur, *uterus*q; cum *fœtu* in *ſinum cervicis* nimiùm detrudatur: eoque citiùs, ſi & *fœtus* cum difficultate per *anguſtias* illas tranſiens, *cervicem* validè etiam impellat & ſic quoque à *connexu* liberetur. Vel ſi *ſecundina* adhærens adhuc *utero*, ab *obſtetrice* ita trahatur, ut & *uterus* cum ea in *ſinum* feratur, *cervix*que ſimul detrahatur. Quorum causâ & frequentiùs poſt *partum uteri procidentia* ſolet contingere, illisque *mulieribus*, quæ crebrò pepererunt, atque ejuſmodi *vim* ſæpè paſſæ ſunt, tandem hoc *vitium* vel mox vel jam *ſeneſcentibus* ſupervenire.

In *ſaltu* aliâve *corporis concuſſione* validâ vel ſæpè iteratâ hoc idem poteſt accidere, ut *uterus* ſic in *ſinum* ultra quàm par erat *impulſus*, eo modo ut dictum, *procidentiæ* cauſam præbeat.

Cervicis uteri causâ præter eam, quâ ab *utero* tracta avellitur, etiam ob hanc, *uteri prolapſus* poteſt evenire. Si ille ob *vim* aliam à *ſubjectis* ſeparetur, quod fortè ob *coitum violentum* vel multoties *repetitum*, in *meretricibus* per *frictionem* nimiam & ſine fine continuatam, poteſt contingere. Vel propter *corruptionem*, & *putredinem* illic *collum* abſumentem, unde *uterum* quoque procidiſſe in quadam vidimus.

Ab aliis cauſis quàm hiſce violenter agentibus, vixdum *uteri procidentia* poteſt oriri. Nam quod *relaxationem ligamentorum*, veluti alii voluerunt, *muſculorum*, quibus *uterum* ſuſpenſum retineri putabant, attinet, quam à vi jam enarratâ, quâ *uterum* impelli diximus, vel *humore* copioſo *membranas* haſce irrigante, proficiſci, *uteri*que *procidentiam* gignere docent, nos, cùm *muſculi* ejuſmodi nulli ſint, nam *liberum* eſſe, *uterum* uti dictum fuit, oportuit, & *membranæ* ita comparatæ, adeoque *laxæ*, ut & cùm *uterus* procidit, eum ſubſequi poſſint, nec proin *aſtrictæ*, uti eſſe eas, ſi *uterum* ſuſpendere deberent, oportebat, ab harum *relaxatione uteri procidentiam* procedere, concedere non poſſumus. Licèt enim ultra conſuetam ipſis *laxitatem*, ſi amplius relaxentur, *uterus*que minùs firmus retineatur, tamen per *ſinum* ferri & prolabi, ob hanc *remiſſionem* ſolam minimè poterit, niſi *colli cervicis*, unde præcipuè *uterus* ſuſtentatur modò expoſita fiat ſeparatio.

Uti neque *membranarum diſruptionem*, quam quoque *procidentiam uteri* efficere aliqui ſcripſerunt, ejus cauſam eſſe poſſe, vel hoc oſtendit, quod in *muliere* quadam, cui has *membranas putredine* penitùs abſumptas fuiſſe, *ſectio* poſt *mortem* patefecit, diuque ante *obitum* hoc factum fuiſſe, *effluxus* præcedens *ſaniei fœtentis* & *putris* comprobavit, *uterus* minimè à ſua *ſede* receſſerit, ſed firmus & ſtabilis permanſerit.

Quod

Quod *humorem pituitoſum* vel *ſeroſum* attinet, unde *procidentiam uteri* evenire interdum aſſerunt, uti *ligamenta uteri* irrigando id efficere non poſſe, priùs oſtendimus, ſic & hoc comprobat, quod *hydropicis mulieribus*, quibus *uterus* cum *adnatis membranis*, in *aqua* ſæpè longo tempore innatat, ille tamen nullo pacto ob eam *cauſam* prolabatur. Fieri tamen poteſt, ut *cervice uteri* continuò in *fluore uterino* humectatâ, atque ob id *laxiore* redditâ, *uterus* aliis de cauſis *impulſus*, faciliùs haſce ſubeat penetretque, *cervix*que promptiùs ſecedat atque invertatur.

Præter hanc *uteri fundi loci mutationem*, & *motum* quem ſuo *collo* per *ſinum* ipſius molitur, eum quoque non *deorſum* tantùm hoc pacto, ſed & in *abdomine* adhuc perſiſtentem ad *latera* moveri, illisque ſe inſinuare, nonnunquam & ad *ventriculum* uſque aſcendere, docent. Verum cùm ille *cervici* ſuæ adnatus atque *inteſtinis* undique circumdatus, in medio plerunque ſubſiſtat, non facilè in alia *loca* jam priùs occupata declinabit, ſed potiùs ſi loco movetur, deorſum quàm ſurſum *motu naturali* feretur. Niſi fortè adeò ille increſcat, ut plus ſpatii in *abdomine*, quàm dum *parvus* adhuc eſſet, occupet, ut in *prægnante muliere* accidere videmus; quamvis & tunc eum potiùs ſuo *pondere deorſum* vergere, *ventris tumor* circa *inferiora* magis *prominens*, & quòd *durities* illic *tactu* potiùs deprehenditur, oſtendere videntur. Quibus moti & *hyſterica accidentia*, in *uteri ſuffocatione* ſe offerentia, ab alia cauſa quàm *uteri* aſcenſu, à *vaporibus* nimirum inde *elevatis* prodire, in *uteri ſtrangulatûs* cauſis oſtendimus.

[P]odicis [&] recti [in]teſtini [in]verſio [à] conati[b]us ma[g]nis, cau[ſa] illius [p]rociden[ti]a.

Ab *inverſione podicis & recti inteſtini extrorſum* verſus, *podicis procidentia* naſcitur, tunc enim ſic *inverſa*, *foras* protuberant. Quemadmodum enim in *alvi dejectione podex vi & impulſu excrementorum patefactus*, & ut elabi queant *inverſus*, donec rurſum retrahatur, prominet: Ita ſi ob *conatum & impetum* vehementiorem durorum *excrementorum*, adeò propellatur, ut *portionem recti inteſtini* ſimul trahens, *inverſam* unà exerat, tunc ut hæc aliquandiu *foris* permaneant, *cauſa* exiſtit: Ab aliis *conatibus*, in quibus *deorſum* aliquid pellitur, hoc idem poteſt accidere aut in *partu*, quando *fœtus* cum difficultate excluditur, *alvus* quandoque etiam procidit. Dein & ob *irritationem* magnam factam in *podice*, vel juxta eum, *conatus* commoti eum propellunt: veluti in *teneſmo* & *dyſenteria* nonnunquam contingit. Et *inciſione* factâ in *peritonæo* juxta *anum* pro *veſicæ calculi extractione*, ob *cruciatum* illum, magno *conatu* & *podicem* admodùm *propulſum* fuiſſe, & *virgam* ſimul, etiamſi exigua adhuc eſſet, in *infantibus* multùm intumuiſſe, ſeque erexiſſe, vidimus: Imò ego in quibuſdam *pueris calculo veſicæ* laborantibus, non ſolum *ani* hanc *procidentiam* ſemper ſupervenientem, quoties *urinam* magnis *conatibus*, irritìs tamen reddere conabantur, ſed & *membri virilis* ſeu *virgæ prolongationem* & *intumeſcentiam*, inprimis in *glande* ſeu *præputio*, idque ex tractione frequenti *glandis*, ob *dolores* illos atroces, ab *ægris* facta, *calculi renum pathognomonica* indubitata *ſigna* eſſe, obſervavi.

Quòd ſi à *conatibus* illis validis adeò *podex extrorſum* trudatur, ut *rectum inteſtinum* ſecum trahendo à *membrana meſenterij*, à qua *inteſtina* ſuſpenſa retinentur, nonnihil avellatur, tunc *extrorſum* hæc ſimul delata & propendentia, non ampliùs remeare poſſunt, & repoſita longiùs ſubſiſtere nequeunt. Licèt enim *muſculi* ut *anum* leviter exeuntem retrahant, illi appoſiti ſint: tamen ſi tantopere elabatur, nec aliis *ligamentis* ſuſtineatur, illud ſoli efficere nequeunt, eoque minùs, cùm & tunc, ſi procul exeat, unà cum *podice inverſo prolapſo*, è *corpore* prodeant.

Podicis muſculorum reſolutio, cauſa quò minus prolapſus retrahi queat.

A *muſculorum* tamen horum, qui *podicem* in *egeſtione excrementorum propulſum*, poſt eam factam rurſum iterum trahunt, & conſtringunt, *imbecillitate* fieri poteſt, ut cùm tunc *functio* ipſorum debilitetur, *podex* inter excernendum *propulſus & dilatatus*, non ſufficienter aut difficulter in ſuam *ſedem* reduci queat, aut ſe poſſit conſtringere. Ob quam rem *anus foris* quidem remanere poteſt, non tamen, niſi per *conatum* præcedentem extrudatur, prolabi: cùm hiſce *muſculis* exi-

guis non ita *ſuſpenſus* retineatur, ut *actione* ipſorum remittente, ſtatim eum citra majorem *vim* è *corpore* in quo *incluſus* retinetur *membranis*que nectitur, excidere neceſſe ſit. Hæc autem *imbecillitas*, quæ hosce *muſculos impotentes* ad *reductionem ani*, in *fæcum egeſtione* exeantis reddit, illis, vel quia ſæpe *ani procidentiam*, vel *podicis* diuturnam *emanentiam* paſſi ſunt, tandem evenit. Vel etiam à *refrigeratione* nimiâ hujus *ſedis*, ſummè *ſenſilis*, ob *ſeſſionem* ſupra *ſaxum frigidum* ſimiléve quid, aut moram in *aquâ aëréve frigidis anum* præcipuè *tangentibus* & *refrigerantibus* poteſt accidere.

Podicis muſculorum reſolutio, cauſa quo minus prolapſus retrahi queat. A *reſolutione* eorundem *muſculorum*, à *defluxione* in *nervos* illorum delapsâ, *ani procidentiam* eam gigni, quam *Ani paralyſin*, eamque *particularem* vocant, plerique cenſent. Verùm ut *particularis* hæc illius tantùm partis, nec aliarum ſimul *paralyſis* à *defluxione* gignatur, haud veriſimile, nec eam, quam copiosè ab alto, ut *paralyſim* efficiat, defluere neceſſe eſt, tantùm in imam *oſſis ſacri ſedem*, ubi *exiles* hi *nervi* hisce *muſculis communicati* emergunt, ſe inſinuare, & non totius potiùs *oſſis ſacri cavitatem*, unde propter *nervorum durorum exortum*, etiam illorum ſequeretur *reſolutio* opplere, probabile. Unde ſi *reſolutio* fieret *ani muſculorum*, non ſolùm *ano peculiaris* ſed & illi cum toto *corpore* vel certis *inferioribus partibus communis paralyſis* ſequeretur: quod tamen etſi *extrema* omnium *partium* in *apoplexia* ſequatur *reſolutio*, minimè fieri nec *anum procidere* videmus, uti nec in alia *paralyſi*, in qua *partes infernæ* alioquin omnes *reſolutæ* ſunt, cùm eâ laborantes nihilominus *fæces alvi* dejicere, *podicem*que ſponte retrahere poſſint, & licèt quandoque invalidiùs propter hunc *morbum* id fiat, tamen minimè prolabi. Quibus moti, ſi *nervorum* causâ talis *ani* ſequatur non *procidentia*, ſed *reducendi difficultas*, cùm & hæc rariùs in *paralyſi* à *defluxione* nata fiat, eam potiùs à *compreſſione nervorum* ob *contuſionem* aliquam ex *caſu* vel *ictu*, circa *oſſis ſacri* aut *coccygis infimam ſedem* factam, aut *inſignem* aliquam *refrigerationem* harum *ſedium*, non ſolùm *muſculos* hosce, ſed & *nervulos* afficientem, procedere, non ſine ratione opinabimur.

Oculi connexus à contuſione relaxatio, cauſa illius Prolapſus. A *relaxatione oculi connexus* cum ſua *orbita*, illius *Procidentia* procedit. Quæ non niſi à *cauſa violenta* ſummè impellente proficiſci poteſt, cùm *membranis* ſuis & *muſculis* adeò firmiter *orbitæ* ſuæ ſit *connexus*, ut etiam vix & non niſi magno labore in menſa appoſiti cocti erui, *ſectione*q; *connexus* ille diſſolvi queat.

Ob *contuſionem* tamen magnam *capitis*, *caſu* vel *ictu oculi* impulſi, ex ſua *ſede* aliquantiſper procidunt.

A *vi* aliâ vixdum hoc poteſt accidere, licet enim per *conatum* magnum, in *excretione alvi* difficili aut *partu*, aut *vociferatione*, *oculi* nonnihil extrorſum vergere, atque ob id majores apparere videantur, non tamen *perſeverans* ipſorum eſt *prolapſus*, ſed ſaltem *prominentia*, de qua in *deformatione* actum, cùm ex *ſpiritus* hoc *impulſu*, in *conatu* eo, minimè impleri aut diſtendi, ſed ſaltem aliquousque *muſculis* ipſorum tunc quoque veluti *agentibus*, impelli queant.

A *diſtenſione oculi globi* à *flatibus* & *humiditate* aliquâ, in ejus interiore *ſede* collectis, eum adeò impleri & diſtendi poſſe, aliqui exiſtimarunt, ut *procidentia* illius aliqua inde ſequatur. Verùm cùm nulla *cavitas* in *oculo* vacua inveniatur, ſed undique *oculus* impletus ſuis *humoribus* diſtentusque ſit, nec via detur, quâ hæc eum ſubire poſſint, nec hæc in oculo congeri, nec aliunde eò corrivari poſſint, hoc concedere minimè poſſumus, ſicuti in *dolorum oculorum cauſis*, quos à *flatibus* & *ſuffuſionis cauſis*, quam ab *influxu aquæ* dependere putarunt, quoque hoc fieri non poſſe demonſtravimus.

Linguæ connexus relaxatio à contuſione, cauſa illius Procidentiæ. A *linguæ connexus relaxatione* ſeu *remiſſione*, illius *Procidentia* evenire poteſt, vix tamen niſi ſumma *vis* hanc pariat, cùm *connexus* illius per *muſculos*, *tunicam ſuccingentem* & *ligamentum* factus adeò firmus exiſtat. Accidit tamen in *contuſione colli* vel *pectoris* vehementi, qualis eſt ea, quâ valido *rotæ ictu latronibus membra* & *pectus* franguntur, ut *lingua* procul ex *ore* in *mortuis* exeratur, quod & ex *caſu* poteſt accidere.

A vul-

Scroti diſſectio, cauſa Teſtium procidentiæ.

A vulnere ex diſſecto cum *forpice* per *jocum ſcroto*, *teſtis procidentia* in eo quem vidimus, accidit.

Eandem *teſtis procidentiam*, & ego in illo, cui ex *ictu clopeti bellici*, *ſcroto ſciſſo*, & *dimidia parte integumenti uſtione* ablata, *teſticulus dexter* cum *vaſis ſpermaticis nudus* propendebat, obſervavi.

Curatio.

Inteſtinorum & Omenti procidentiæ in Cele curatio.

INteſtinorum vel *Omenti procidentia* ex *ruptura* vel *dilatatione peritonæi* profecta, *tumorem Celen* appellatum producens, ſi in *inguine enterocelen* & *epiplocelen* gignat, illicque *tumor* perſiſtat, leviterque ſaltem promineat, nec *dolorem graviorem* inferat, ſæpe negligitur, vel leviore negotio coërcetur, & *curationem* ſi maturè adhibeatur, citiùs admittit. Uti & in *omphalocele*, in qua *umbilicum* aliquousque prominentem, preſſioneque refugientem, per totam vitam gerunt; vel alterius *ventris regionis cele*, ſi ſimili modo ſe offerat. Sed & *omphalocele* aliqua, uti dictum, non eſt *perſeverans*, ſed ſponte iterum evaneſcit. Quòd ſi verò in *ſcrotum* uſque *tumor* hic deſcendat, in *enterocele* major curandi difficultas exoritur, vel etiam *periculum* tunc interdum exurgit: nam ſi inde remeare non poſſit, nullaque arte propelli, *dolorem*que inferat & omnimodam *conſtipationem alvi*, *mortem* accerſit, quam *vomitus alvi fæcum* præcedere, & inſtantem indicare ſolet.

Quod & in *omphalocele* vel alia *ventris cele* ſi eveniat, ut reponi nequeat, eademque *accidentia* proferat, *mortale* exiſtit. In *epiplocele* verò ſi quoque *tumor* in *ſcroto* factus, *induratus*, uti jam dictum, ſubſiſtat, quod etiam eſt rariſſimum, aliquando tamen accidiſſe diximus, licet non ea *ſymptomata* producat, tamen eum quoque neglectum, *mortem* attuliſſe in quodam oſtendimus. In aliis verò *enteroceles*, tam in *ſcroto* quam *ventris* aliis *ſedibus* ſe exerentibus *ſpeciebus*, ſi *tumor* cedere poſſit, ad eum penitus avertendum, ne amplius redeat, atque integre ſanandum, *medicamentis*, etiamſi recens *malum* ſit, hoc perficere, præſertim cum ut ea operentur, diu continuari, & *æger* interim quieſcere, & *vinculis* aſtringi debeat, quod ægrè perferunt, eſt difficile; ſi verò *inveteratum* ſit, *impoſſibile*, niſi *manuali opera*, aliquid, uti mox dicetur, præſtetur, quod tamen non ſine *labore*, & *periculo mortis*, ſi *ſectione* (uti plerunque fieri ſolet,) hoc fiat, & *amiſſione* illius loci *teſtis* ſi in *inguine ſectio* inſtituatur, peragitur. Quam ſi *ægri* ideò vitare velint, *cura* erit, ejuſmodi *tumores* quos avertere penitus nequimus ſaltem reprimere; & ne excreſcant, retinere. Quæ omnia quâ ratione fieri debeant, & per *medicamenta*, *aſſumpta admotáve*, vel *manuali operatione* adminiſtrari, nunc demonſtrabitur. Primùm quo pacto hæc, *cauſæ*, hoc eſt *parti prolapſæ*, dein quomodo *morbo* ipſi, hoc eſt *ſolutioni* huic *continui*, in *ruptura*, vel *contiguitatis*, in *relaxatione perionæi*, accommodari debeant.

Partis quæ vel *inteſtinum* aut *omentum* eſt, *prolapſæ* extra *peritonæi cavitatem*, *tumorem*que vel in *ſcroto* vel *inguine*, aut in alia *ventris ſede* excitantis cauſa, ea adminiſtramus, quæ eam reponere, repoſitam retinere, & ne relabatur, impedire poſſunt.

Reponimus *digitis* & *manu*, ſenſim *tumorem* in *ſcroto* vel *inguine*, vel *ventre prominentem* premendo, & huc illucque impellendo, verſus *foramen* unde prociderat, quod *digito* eò deducto aliquando deprehenditur. Fierique hoc debet *reſupinato ægro*, & ſic collocato, ſi in *inferioribus* ſit, ut *diductis cruribus pedes* reliquo *corpore elatiores* ſint, quo & ſolo *ſitu inteſtinum* ſuſpenſum ſponte quandoque ſenſim relabitur: Sic ſuperioribus annis ego binis vicibus, *ruſticum divitem* in *utroque latere ruptum manuali* hac & *digitorum opera*, à *morte* imminente, quam jam, *vomitus ſtercoreus* & *ingentes cruciatus*, præſagiebant, liberavi: Et ſuperioribus diebus, *virginem herniosam* jam etiam *excrementa evomentem* præter omnem ſpem, *inteſtinis*, eadem *manuali operatione*, *repoſitis*, reſtitui.

Quòd ſi verò per hanc *operationem* non ſuccedat, uti *inteſtino* præſertim egreſſo frequentiùs evenit, quando illud ob *flatus diſtenſum* aut *contortum*, aut *ſcybalon induratum*

adeò

adeò intumuit, ut *anguſtam viam* rurſum ſubire nequeat, tunc ante omnia hiſce occurrendum, ne *excrementorum tranſitu* impedito, illa ad ſuperiora regurgitantia, aut *inflammatio* ſuperveniens, *ægrum* enecent.

Proinde in ejuſmodi *caſibus*, ſi *dolor* & *calor metus*que *inflammationis* adſint, *anodyna*, in *phlegmone* deſcripta, applicanda erunt.

Inprimis autem hoc *cataplaſma*, quod & ſimul vias relaxat & *duras fæces* emollit, *flatus*que leviter diſcutit: ℞. *rad. Althææ* ℥.ij. *Liliorum* ℥.j. *herbarum Malvæ, Violariæ, Brancæ urſinæ, Parietariæ ana* M.j *flor. Roſarum, Violarum, Chamomillæ* vel *Meliloti, Anethi, Furfuris ana* P.j. fiat decoctio in *Aqua* & *Lacte*, ſi magnus *dolor* adſit, contundantur & per *cribrum* fricentur, addendo illi quod tranſmiſſum eſt, *farinæ Hordei, Fabarum ana* ℥ iij. *farinæ ſeminis Lini, Fænigr ana* ℥.j.ß. *ſeminis Pſyllii* ℥.j. *Vermium terreſtrium pulver.* ʒ.j. *olei Roſacei* ℥ iij. *axungiæ Anatis* vel *Gallinæ* ℥.j. fiat *Cataplaſma*.

Quando *calor* non impedit & majori *emollitione* & *diſcuſſione flatuum* opus eſt, addimus huic *decocto*, *rad. Iridis*, *Bryoniæ* vel *Cucum. agreſtis ana* ℥.j. *herbarum Abſinthii*, *Calaminthæ* vel *Origani ana* M.j. *florum Sambuci*, *Roſmar. Centaur. min. ana* P.j. *ſem. Cymini* vel *Carui* ʒ.ij. *ſem. Viticis* ℥.j. & omiſſo *Lacte*, in *decocto* addimus parum *Vini*, & cum *farinis* prædictis, vel *Orobi, Lupini ana* ℥.j. *baccarum Lauri* ℥.ß. & cum *olei Irini*, *Rutacei ana* ℥.j. facimus *cataplaſma*.

Vel in magna *flatuum* copia: ℞. *ſem. Carui* ℥.j. *ſeminis Cymini* ℥.ß. *farinæ Fabaceæ* ℥.iij. *olei Rutacei* ℥.j. *Oxymelitis ſimpl. q. ſ.* fiat *Cataplaſma*.

Ruta frixa cum *oleo* ſuperpoſita valde juvat.

Fotus in eandem rem fiunt, ex *decocto*, ex cujus *reſidentia cataplaſma* fieri diximus, vel prioris, ſi *calor* adſit, vel poſterioris, ſi magis diſcutiendum, additis illis etiam *oleis* illic enarratis.

Ex *oleo Roſaceo, Anethino, Liliorum, Chamæmelino, Meliloti, Irino, Sambucino, Rutaceo*, *inunctiones* & *fotus* ſimiliter fieri poterunt.

Sacculi, cùm diſcutiendum eſt, adhiberi poſſunt, ex *Plantis aridis* & *ſeminibus Milij*, cæterisque *Calidis majoribus* dictis & *Sale* parati.

Præter hæc aliis quoque tam *aſſumptis*, quàm *ventriculo* aut *ventri admotis* non ſolùm *flatibus inteſtinum prolapſum* implentibus, ſed & ne iterum ubi repoſitum eſt, ſi *flatuum* adſit copia, illud propellant, illi præcavendi aut diſſipandi: ſicuti in *Ventriculi* inflatione & *colicis doloribus* à *flatibus*, hæc copiosè præſcribuntur.

In *omenti* exitu, cùm illud in *inguine* plerunque ſubſiſtat, & vel *decubitu* ſolo, aut ſimul adhibitâ *manu* intrò remeet, ejuſmodi *externis applicationibus* minimè opus eſt, niſi & illud in *ſcrotum* uſque delapſum, uti aliquando eveniſſe, in *cauſis* illius oſtendimus, inde cedere nolit, tunc enim & prædictis *relaxantibus* quoque *tumor* foveri emplaſtrarique debet, *flatuum* hîc non adeò habitâ ratione, niſi & hi in *ſcrotum* per eandem *aperturam*, quæ *omento* fecit viam, eruperint.

Sectione facta, cogimur interdum, ſi *inteſtina* omnino reduci nequeant, & neceſſitas exigat, opitulari, ut ita ſi fieri poſſit, *cute* apertâ, *denudatis* tunc *inteſtinis* & *patentibus*, *foramine*que per quod egreſſa ſunt manifeſtato, rectiùs illa reponi queant. Quod in *inguine* tentare, ſi *inteſtina* hîc egreſſa, illic & in *ſcroto* hæreant, valde *periculoſum*, cùm *ſectione cutis*, quæ *tumori* incumbit, facilè etiam *inteſtina diſtenſa*, *cuti*que firmiter *hærentia*, vulnerentur, uti accidiſſe aliquando vidimus. Dein etſi etſi ob diligentem *ſectionis* adminiſtrationem, nulla ſequatur illorum *læſio*, tamen cùm & ſic *inteſtina nuda* ob *dolorem vulneris*, minùs commodè, quàm cùm *cute* adhuc obtecta erant, tractari poſſint, hac *operatione* in *inguine* factâ, etiam plerunque vel nihil efficimus, vel *morti*, quæ alioquin ſi *inteſtina foris* maneant, ſubſequi ſolet, nos occaſionem eâ *ſectione* præbuiſſe, in *ſuſpicionem* venimus. In *abdominis* verò aliis *ſedibus peritonæo rupto*, ſi *inteſtina* nullâ arte aliâ reponi potuerunt, *ſectione* cautè illic adminiſtra-

niſtratâ, hoc ſucceſſiſſe obſervavimus, cùm *tumore* tunc ferè non adeò *diſtento*, citra *inteſtinorum læſionem*, tutiùs hæc perfici, & *foramen peritonæi* meliùs inveniri, *digito*que admoto & nonnihil dilatato, *inteſtina* illic ubi huic proxima ſunt apprehenſa, ſenſim per illud introrſum rurſum adigi, ſicque totus illorum *ductus* qui exciderat, reponi poſſit.

Retinemus *inteſtinum* aut *omentum* ne prolabantur, *tumorem*que ſic ne redeat, avertimus variis modis, nempe collocando *corpus ſitu* convenienti, & comprimendo *tumorem manu* vel *inſtrumentis*.

Situ idoneo collocandum *corpus*, ut *inteſtina* cum *omento* introrſum potiùs quàm extrorſum vergant, ſicque ea quò minùs elabantur, retineantur. Quod *decubitu ſupino* perficitur, quali & noctu, hæc minimè quam diu jacent, exeunt, ideoque cùm *cura* inſtituitur, ut ea perfici poſſit, tamdiu niſi aliis artibus retineantur, *lecto* eo *decubitus* modo ſe continere jubentur.

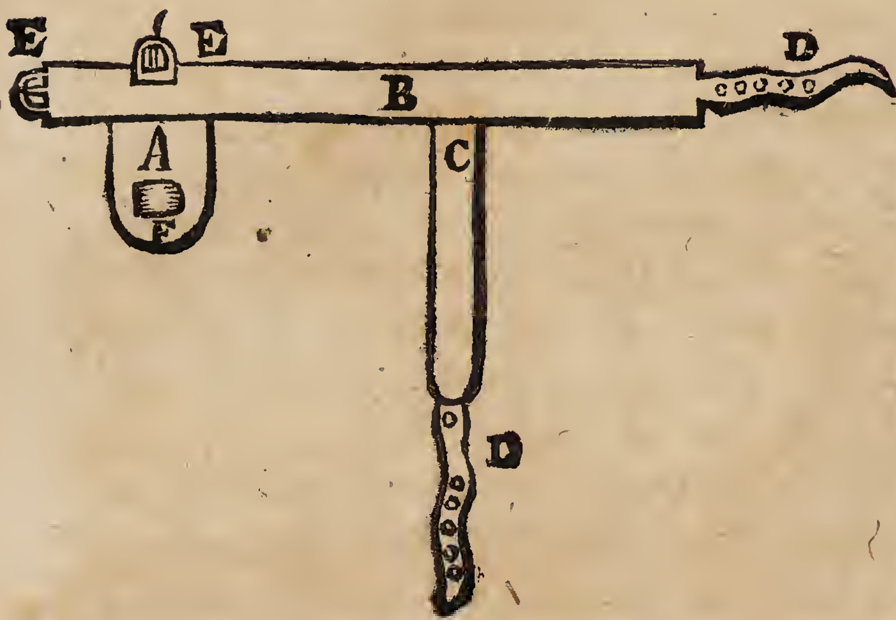
Manus adhibita *tumori* eumque premens, non ſolùm illum repellit, ſed & quamdiu illic retinetur, ne redeat, cohibet. Verùm licèt hoc continuò fieri nequeat, tamen aliquando *manus* appreſſa loco juvabit, maximè quando per *tuſſim*, aut *conatum* egerendi aliúmve, *inteſtina* ab *abdomine* preſſa, per hanc *viam* egredi nituntur, ſic contra nitendo premendoque *manu*, *exitus* illorum impedietur. Quod ſi *tumor hernioſus* nondum adeò increverit, & in ejusmodi *conatibus* conſueſcant, *manu extuberantiam* premere, ne ille augeatur, *malum*que *augmentum* ſumat, prohiberi poteſt.

Inſtrumentis certis, quæ *retinacula* ob uſum appellare poſſumus, adhibitis, *inteſtina* vel *omentum*, ne procidant, cohibemus: quæ & proin quamdiu erecti *ægri* manent, geſtare debent, & non niſi *noctu* cùm decumbunt, ſi tunc admodùm impediant, deponi: vel ſi interdum neceſſitatis causâ ea amovere neceſſe ſit, tamdiu donec reponantur, *manu* vices ipſorum ſupplendæ: Hæc autem ex *pulvino* vel *ſcuto*, quæ *tumori hernioſo* impoſita, eum premendo intropellant, illicque *ſubſiſtentia* illius *recurſum* impediant, parantur. Quæ ne inde declinent, ſed valide illic retineantur, *variis faſciis*, nunc corpori *cinguli* inſtar circumductis, nunc ab *humeris* pendentibus, aliisque *ligamentis* ab illis ſubtus *ſubligaculi* modo reductis, aliisque interdum ſimul additis *vinculis*, mutuò connexis, vel *ligulis* colligatis, aut *loris* per *fibulam* tranſeuntibus, *ſpintere* conſtrictis, coërcentur, & prout vel in *inguine*, vel aliâ *ventris regione tumor* ſe offert, maximeque ut *æger* commodiùs minorique moleſtiâ hæc perferre & geſtare poſſit, formæ horum affinguntur, è quibus ſequentes accommodatiſſimæ à nobis deprehenſæ fuerunt.

Inter ea quæ *inguinum regioni* adaptantur *inſtrumenta* ſeu *retinacula*, primum & ſimplicius illud eſt, quod ex *pulvino* fit illius *longitudinis* & *latitudinis*, ut totum *ſpatium inguinis* impleat, & ut protuberet, *lanâ* duorum digitorum altitudine infarctus, & ne continuo uſu *cutem* excoriet, *panno molli* vel *xylino* aut *corio* leni ſit obductus. Qui *pulvillus* ut firmiter hæreat, nec loco facilè moveatur, *cingulo lato* ex eâdem materiâ parato, per *lumborum regionem* cincto, & uti diximus, conſtricto, *anteriore ſede inguini* annexus eſſe debet, & *ſubligaculo xylino* in modum *faſciæ* latiuſculo, quod poſteriori *ſede cingulo* enarrato innexum deorſumque ductum, ſub *crurum* diviſione ſurſum denuò reflexum, per *pulvini* medium tranſcendens, & *pronexum* illi affixum, ne ab eo declinet, permeans, *cingulo* illic rurſum aſtricto, comprimi, & ut ſe bene applicet, aſtringi debet.

Sicuti figurâ ſequenti exprimitur.

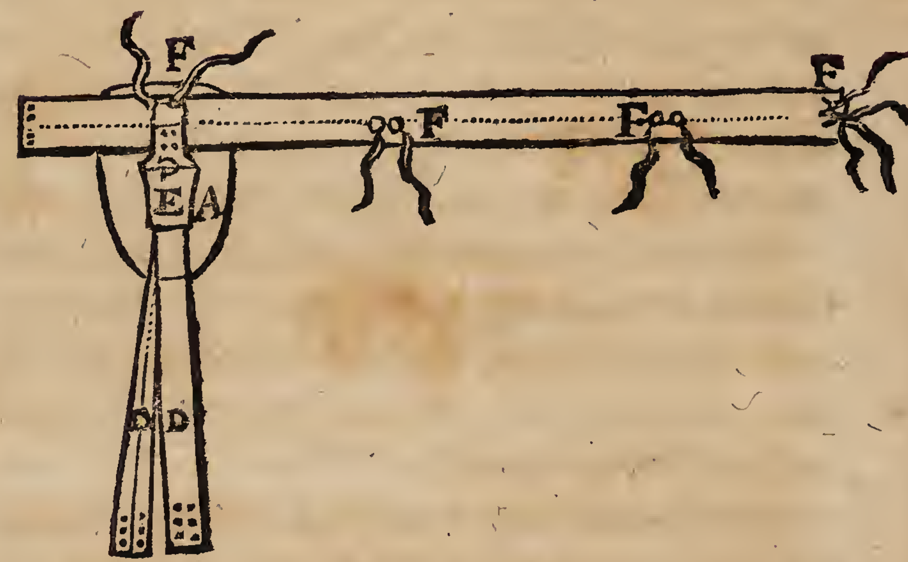
I. Inſtrumentum expanſum.

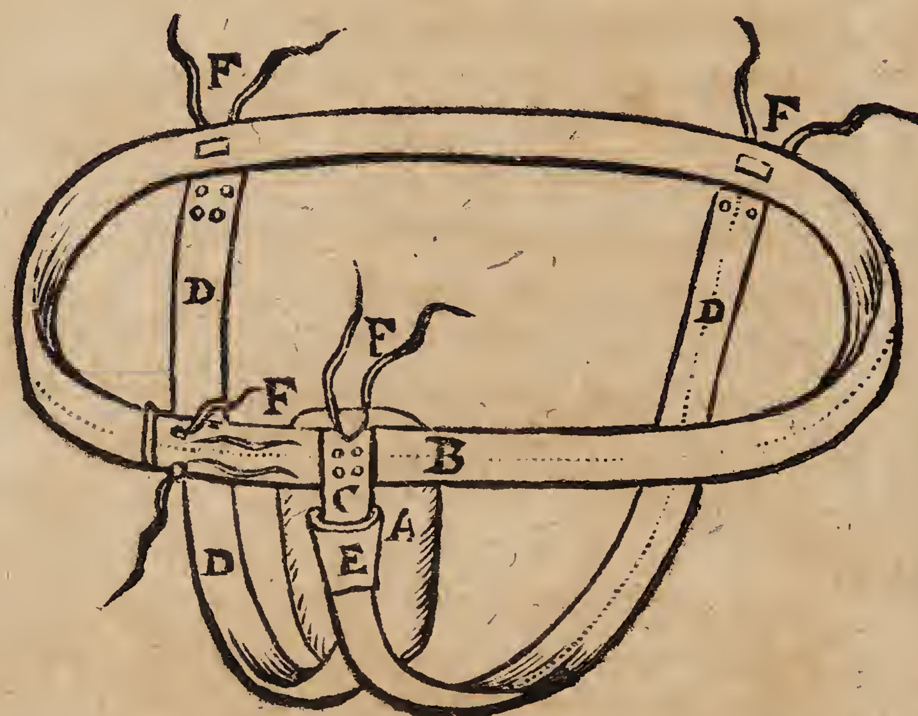
A *Pulvinus.*
B *Cingulum.*
C *Subligaculum.*
DD *Lorum cinguli & ſubligaculi.*
EE *Fibulæ, quas utrumq; lorum pervadit.*
F *Pronexus pulvini, quem ſubligaculum pervadit.*

Alterum *inſtrumentum* pro *hernia inguinali,* ex *pulvino* & *cingulo*, uti de primo dictum, formatur, *ſubligaculum* verò in hoc, *anteriore regione cingulo* affixum, per *pronexum pulvini* tranſiens, in duas *faſcias* dividitur, quæ ſub *crure* reflexæ, duobus in locis *cingulo* alligantur, ut ſic arctiùs latiusque quam unica tantùm *faſcia*, premendo, validiùs ſubſiſtentes, *pulvinum* rectiùs in ſua ſede contineant. Uti figurâ hac, tam expanſum, quàm quo pacto corpori alligatur, *inſtrumentum* oſtenditur.

II. Inſtrumentum expanſum.

Idem Inſtrumentum clauſum, quo pacto corpori alligatur.

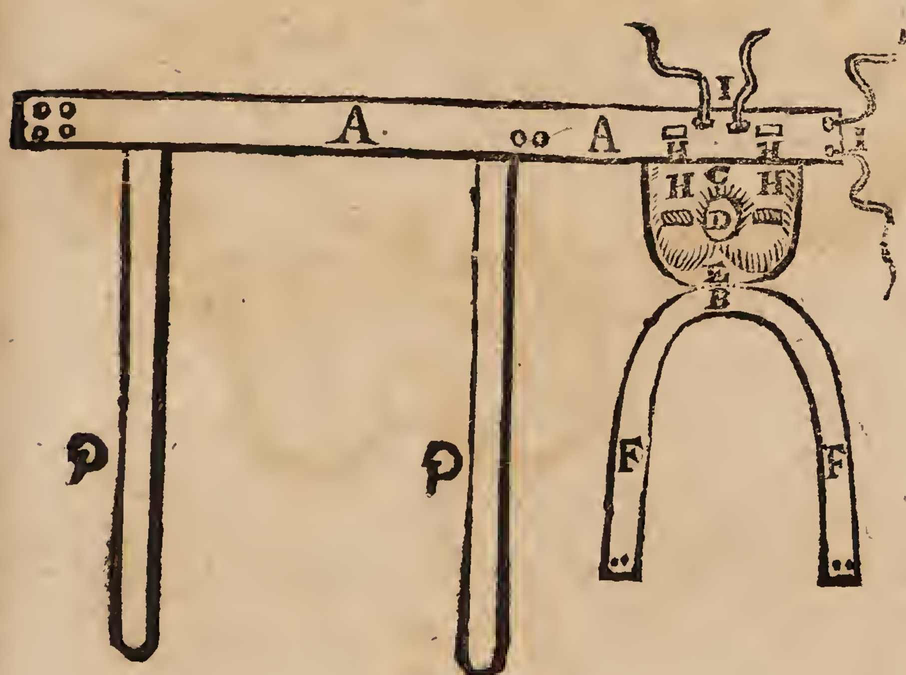

AA *Pulvinus.*
BB *Cingulum.*
CC *Subligaculum.*
DDDD *Faſciæ binæ, in quas ſubligaculum dividitur.*
EE *Pronexus pulvini, ſub quo ſubligaculum.*
FFFF *Ligulæ, quibus cingulum ſimul, & ſubligaculum utring; nectitur.*

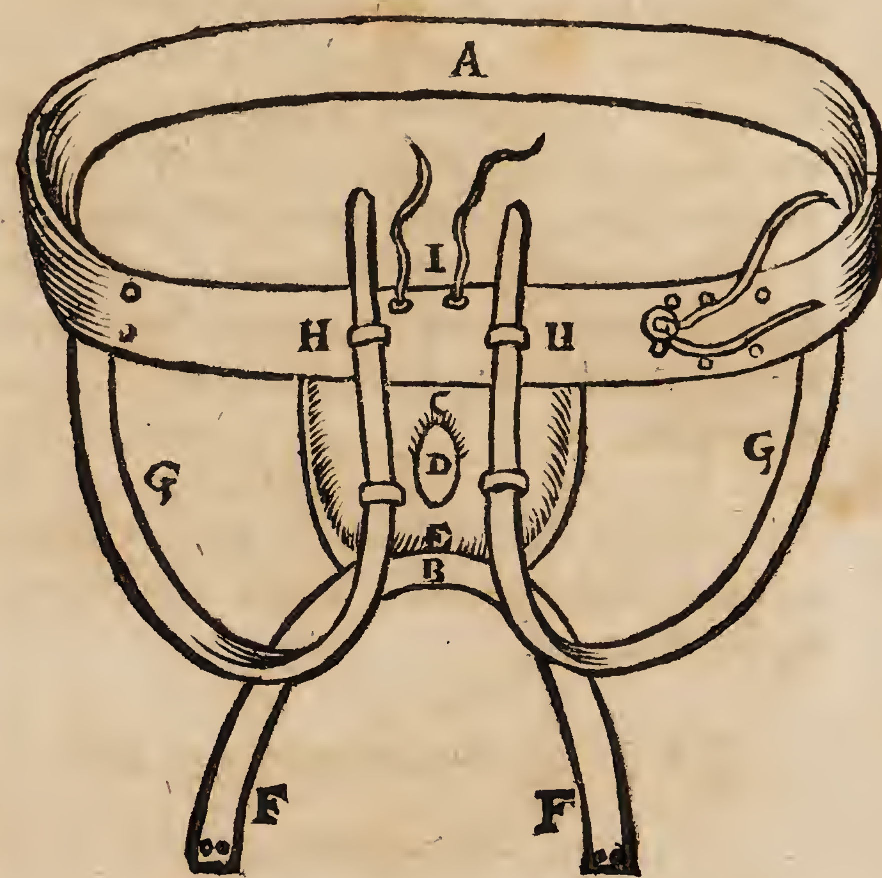
Ter-

Tertium *inſtrumentum inguini* adaptandum, admodumque firmum, ideò & *infantibus*, cùm inquieti ſint, nec ſibi uti *adulti* cavere poſſint, accommodum, ex *ſubligaculo* fit, quod *cingulo* ſupra *inguina* annectitur, latumque & amplum ſupra utrumque *inguen* & *ſcrotum* expanditur, atque utrinque ubi *inguina* premere debet, *pulvinorum* duorum inſtar, *lanâ* infarcitur, in medio verò *foramine* pervium *penem* tranſmittit, & ſubtus *ſaccum* efformat, in quo *teſtes* incluſi ſuſpenſi retinentur, non tamen arctantur: indeque in duas *faſcias* deſinit, quæ ſub *cruribus* retrorſum ductæ, *cingulo* ex utraque parte annexæ, *ſubligaculum* attrahunt, & præter has alias duas *faſcias*, poſticâ *ſede cingulo* utrinque annexas continet, quæ ſub *cruribus* antrorſum reflexæ, & per *pulvinorum* duorum ac *cinguli* eas ſuſtinentis *pronexus* utrinque tranſeuntes attractæ, *ſubligaculum* illicque innexos *pulvinos* ampliùs firmant: quemadmodum ſequens figura denotat.

III. Inſtrumentum expanſum.

Idem Inſtrumentum clauſum, quomodo corpori accommodatur.

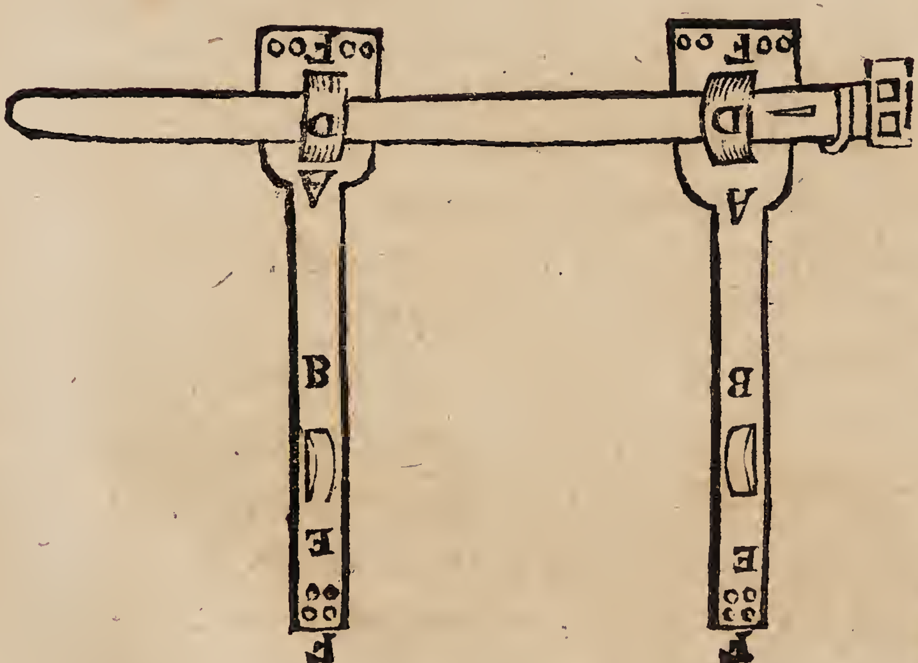
AAA *Cingulum.*
B *Subligaculum.*
CC *Idem expanſum.*
DD *Foramen ſubligaculi,*
EE *Saccus ſubligaculi.*
FFFF *Faſciæ duæ ſubligaculi.*
GGGG *Faſciæ duæ cinguli.*
HHHH *Pronexus in ſubligaculo expanſo & cingulo.*
IIII *Ligulæ, cingulum ſimul, & ſubligaculum illi nectentes.*

Interdum quoque prædicta *tria ſubligaculorum genera*, quæ *cingulis* ſuſpenduntur, ut minùs deorſum ſubſideant, magisque aſtricta maneant, aliis *faſciis* duabus *cingulo* poſteriùs annexis, & per utrumque *humerum* ductis, rurſumque deorſum anteriori *ſede ligulis cingulo* utrinque alligatis, ſuſtentantur.

Quartum accommodatiſſimum, in *ingui-*

nis rupturâ, ex duobus fit ſeparatis *ſubligaculis latis & xylinis*, quibus ſingulis *pulvinus* annexus eſt, quæ poſteriore *ſede thoraci* ſeu *pectorali* utrinque alligantur, & ſub *cruribus* reflexa, ſurſum ad utrumque *inguen* feruntur, illicque *pulvinaribus* illi annexis, utrique *inguini* tam *ſano* quàm *rupto* incumbunt, & *pectorali* denuò *ligulis* validè aſtringuntur, & ut firmi maneant *pulvini*, *cingulo coriaceo*, per utriuſque *pulvini pronexus* anteriùs & poſterius quoque per duos alios *ſubligaculis* appoſitos, tranſeunte ſtringuntur, ſic enim firmiſſimè etiam in validis *corporis motibus* nihilominus ſubſiſtunt, & *pulvinus* in loco *ſano* poſitus, etiamſi illic nullus *tumor* ſit, tamen cùm vicinum *pulvinum* loco *ægro* incumbentem, ne in latus inclinet, ſuſtineat, ita quoque opitulatur. Hoc autem ſequens figura exprimit.

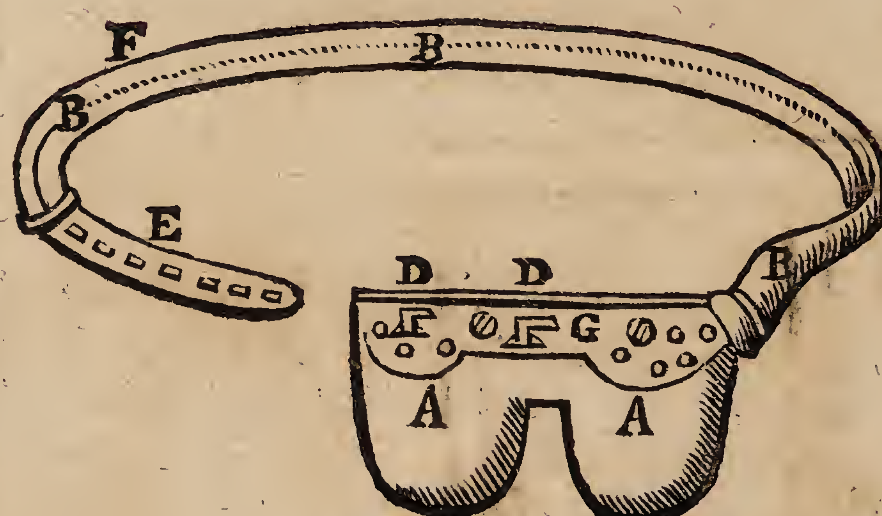
IV. Inſtrumentum diductum.

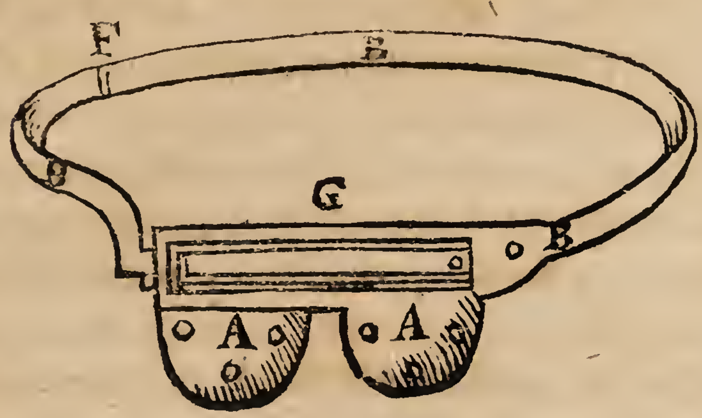
A A	*Pulvini duo.*
B B	*Subligacula duo.*
C	*Cingulum coriaceum.*
D D	*Pronexus utriuſq; pulvini.*
E E	*Alij, utriuſq; ſubligaculi.*
F F F	*Foramina utriuſq; ſubligaculi, & pulvini, per quæ, ligulæ pectorali infixæ tranſeuntes, hæc illi aſtringunt.*

Quintum *retinaculum* ex *ſcuto* fit *ligneo*, *duos digitos craſſo*, deorſum verſus *attenuato* & *rotundo*, quod in *medio* ubi *penem* reſpicit, *exectum ſpatium* efficit, ne *radicem* illius premat, utrinque verò *extuberantiis duabus* introrſum ſpectantibus, utrumque *inguen* comprimit. Hoc *cingulo* ex *ferrea lamina*, tenui ſed firmâ, ut nonnihil cedere poſſit, concinnato, *corio*que undique inveſtito, ſuperiore ſuâ *ſede clavis* vel *gyrus* affigitur, illicque *cinguli* extremitatis *portione*, quæ ab alio ſeparata eſt, ut claudi *cingulum* rurſumq; aperiri poſſit, & *corio* quo *circulus* involvitur, tantùm adhæret, ſupra alterius extremitatem *circuli*, quæ *ſcuto* affixa eſt, fertur, illicque *cingulum* attrahit nectitque, *ſcutum*que ſic firmiter in ſua *ſede* retinet: Sicuti gemina hæc figura, hoc *retinaculum* tam *clauſum* quàm *apertum* demonſtrat.

V. Inſtrumentum apertum.

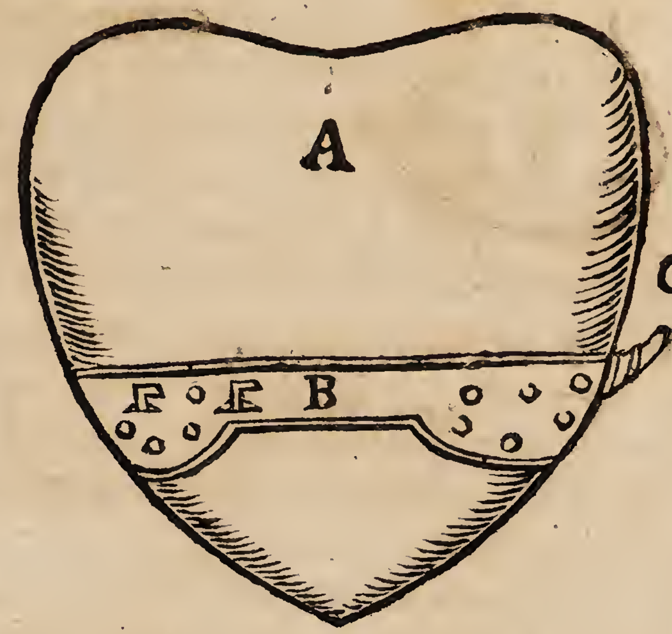
Idem inſtrumentum, clauſum uti corpori applicatur.

AAAA *Scutum ligneum.*
BBBB *Cingulum ferreum corio in prima figura obductum, in ſecunda nudum.*
C *Extremitas cinguli ferrei nuda, ſcuto clavis & gyris affixa.*
DD *Hami duo illius ſedis.*
E *Extremitas altera cinguli ferrei nuda, pro hamis excipiendis pervia.*
FF *Cingulum ferreum, illic abruptum; in prima figura corio ſolùm cohærens.*
G *Clauſtrum quod ex cinguli extremitatibus mutuo junctis hamisq; affixis perficitur, corioq; obtegitur.*

Sextum inſtrumentum ex *ſcuto* quoque *ligneo* fit, ſed *lato* admodùm, quò utrumque *inguen* integat, introrſumque inclinans, ſimul *ſcrotum* ſuſtineat, *cingulo ferreo* priori ſimili affixo retentoque. Sub quo *ſcuto* ubi *inguen ruptum* reſpicit, *pannus convolutus* vel *pulvinus* inſertus *tumorem* illic premendo, ne protuberet, cavent. Cujus *ſcuti* figura talis eſſe debet.

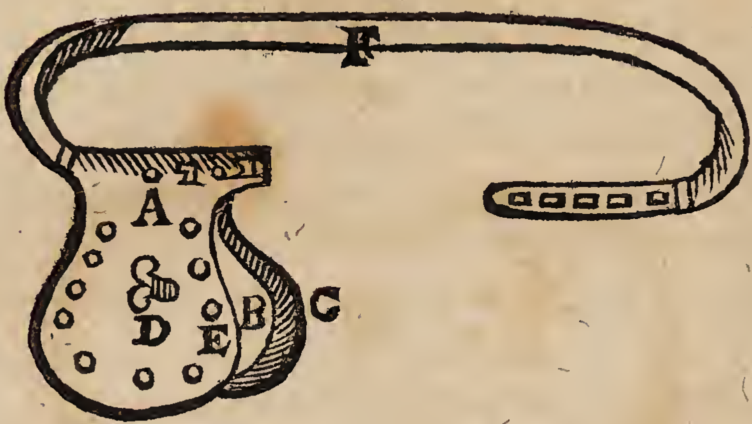
VI. Inſtrumentum ex ſcuto lato fabricatum, quod cingulo ferreo, uti ſcutum quintæ figuræ, affigitur.

A *Scutum ligneum latum.*
B *Cinguli ferrei extremitas ſcuto affixa.*
C *Cingulum illic abruptum.*

Septimum *inſtrumentum* ex *ferreo ſcuto* fit, quod affectum tantum *inguen* occupat, *cinguloque ferreo*, uti priora duo *ſcuto* affixo, illius extremitate clauditur & aſtringitur. Quod *ſcutum* ex *lamina* ſpiſſa & latâ fit *ferreâ*, cujus poſteriori ſede *cochleare* ferreum ejuſdem ferè latitudinis, *articulo* ut moveri queat, junctum eſt, ea *ſede* quâ *inguen* tangit *corio* munitum& nonnihil ſuffultum, quod à *cochlea ferrea*, *laminis* exterioris medio inſertâ, dum circumvertitur, verſus *inguen* eouſque quoad ſufficit, pellitur, illicque fixum retinetur. Uti hoc ex figura ſequenti patefit.

VII. Inſtrumentum apertum.

A *Scutum ferreum.*
B *Cochleare ferreum.*
C *Convexum cochlearis, corio obductum.*
D *Cochlea ferrea, quâ circumductâ, cochleare introrſum pellitur.*
E *Foraminula, per quæ corium ſcuto obductum ſuitur.*
F *Cingulum ferreum, quale & quinta figura.*

In aliarum *ventris* regionum, ut *umbilici* vicinorumque locorum *tumoribus herinoſis*, quæ adhibentur *inſtrumenta*, ex *cingulo* vel *xylino* vel *ferreo*, uti de prioribus dictum, parantur, quod *ventris ſedem* illic ubi *tumor* erumpere ſolet, ambiat, *pulvino*que illi annexo, vel *ſcuto ligneo* aut *ferreo*, premat, ſicuti artificioſè hæc excogitari poſſunt: quod *cingulum* ne propendeat, quoque annexis *faſciis humeris* ſuſtentari, vel *pectorali* ad illud parato, alligari poterit.

Impedimus quoque aliâ ratione, ne facilè *inteſtina* prolabantur, cauſam quæ illa ut citiùs excidant, impellit, ſubtrahendo. Veluti *cibi* & *potus* copiam, eorumque quæ multa *excrementa flatus*que gignunt, uſum, cùm hiſce *inteſtina* repleta diſtentaque faciliùs procidant.

Ob quam & cauſam ad ipſorum *proventum* impediendum, & ſi redundent, ad ea expurganda, *purgantia* interdum exhibentur. Qualia in *ventriculi affectibus* & *colicis doloribus*, alibique deſcripta ſunt. Quibus ſi ſimul conſtringendo aliquid *rupturæ* causâ opitulari volumus, *rhabarbarum*, *myrobalanos*, aliaque in *dyſenteria* dicta *purgantia* ejuſmodi addimus, vel illis ſolùm utimur; vel alia quæ *rupturarum* causâ propinantur, hiſce permiſcemus, ex *decoctis* præſertim, mox deſcribendis parata.

Clyſmata verò in *enterocele* minimè injicienda, nam ſi *inteſtina* egreſſa illic ſubſiſtant, ea implendo *tumorem*que augendo, ut minùs commodè reponi poſſent, impedirent, & licèt *tenuia* eſſent, quò *clyſmata* facilè non perveniunt, cùm tamen ægrè liceat id cognoſcere, interdumque eò penetrare quoque poſſint, ſatiùs eſt ea omittere, niſi poſtquam *repoſita* ſunt, ſumma *conſtipatio* urgeat, ut illis utamur. In *epiplocele* verò *omento procidente*, cùm eò non ferantur, ſi *flatibus* aut *excrementis* retentis, *venter* diſtendatur, commodè illis uti poſſumus.

Frigus quoque conſtringendo, *exitum inteſtinorum* aliquâ ratione promovet; Maximè verò ſi hæc jam *prolapſa* ſint, cùm ex *frigore* intumeſcant & lædantur, nocet, ob quam cauſam à *frigore* prohibeantur *ægri*.

Motus nimij præſertim cavendi, ut qui per *exercitia violenta corporis* & *conatus nixus*que *validos* in *excretionibus*, *vociferando*que obeuntur, cùm per ea *abdomen* conſtrictum *inteſtina* propellat. *Venus* quoque *commotione* nimiâ exercita hac ratione incòmmodat. *Quies convenientiſſima*, non ſolùm *præcautionis* illius gratiâ, ſed & ad *curationem*, uti dicetur ſummè neceſſaria.

Rupturæ peritonæi, vel *relaxationis proceſſus* illius in *inguine* vel *aperturæ* illius circa *umbilicum*, causâ, ut hæc cúrentur, varia & exhibentur atque admoventur, vel ſi hæc minimè proficere poſſunt, *ſectione* perficiuntur.

Exhibentur in hanc rem conſimilia nonnihil illis, quæ *aſſumpta*, *vulnerum conglutinationem* juvare, in *curatione* ipſorum docuimus. Quæ & hîc ſi à *relaxato peritonæo* procedant,

dant, *vi ſiccante* & *conſtringente* aliquid præſtare poſſunt, ſicuti & in *ruptura vi conſolidante*, ſi modò in ea *vulneris labia* nondum admodum retracta ſint, necdum *vetuſtate calloſa* facta, tunc enim niſi *carnem* illic *novam* circumfundendo, *viam* hanc occludant, aliâ ratione prodeſſe non poterunt. Sunt autem diu hæc continuanda, & ſeptimanis aliquot ſucceſſivè, ut *virtus* illorum tandem ad hæc quoque *loca* pertingat, aſſumenda.

Ad hanc itaque rem *decocta* eadem *vulneraria*, in *vulnerum cura* deſcripta, uſurpari poſſunt.

Vel alia, ex his vel aliis *rupturis* ſanandis accommodatis *plantis*, *recentibus* vel *aridis* paratis, & in *vino* alióve *liquore decoctis*, aut cum *melle* vel *ſaccharo* in formam *ſyrupi redactis*, eodem modo uti *traumatica decocta* fieri oſtendimus.

Simplex decoctum Polygoni minoris ſpeciei, quæ *Herniaria* ob ſingularem in *herniis* uſum nominatur: Vel *Saniculæ*, aut *Filicis* ſpeciei quam *Oſmundam* vocant, in *Vino* factum, valde probatur.

Compoſitum ex tribus hiſce *plantis* ſimul *decoctis*, admodùm efficax.

Vel inſuper addendo *Violam tricolorem Trinitatis*, aliàs *Jaceam* dictam, *Alchimillam, Artemiſiam, Betonicam Agrimoniam, Equiſetum, Pimpinellam, Piloſellam, Perfoliatam, Cruciatam*, *ad* M. *aliquot*. Et *radic. Conſolid. major* ℥.j.ſs. *radic. Rubiæ, Biſtortæ ana* ℥.j. *radic. Ariſtoloch.* ℥.ſs. *florum Verbaſci*, *Hyperici ana* P.j. *Nucum cupreſſi* ℥.ſs. *ſeminis Abrotani & Naſturtij ana* ʒ.j. *ſeminis Aniſi* ʒ.ij. faciendo decoctum in *Vino* & *Aqua*, ad conſumptionem tertiæ partis, ut remaneant ℔.iiij. Sicque bibendo, vel addito *Melle* aut *Saccharo*, in *ſyrupi* conſiſtentiam aliquam coquendo, ſicque ſucceſſivè de eo ſumendo.

Sunt & alia idem præſtantia, quorum aliqua prædictis miſta, in *decoctis* convenient: Veluti *radix Narciſſi*, *Garyophyllatæ, Acanthi, Leucacanthi, Baccharis, Libanotidis*: Item ex *herbis, Conſolida media & minor & Sarracenica, Virga aurea, Sanamunda, Plantago. Ophiogloſſum, Fragaria, Verbaſcum, Primulæ, Auricula urſi, Craſſula, Millefolium, Tanacetum, Cannabis, Salvia, Calamintha*, cæteráve in *traumaticis* expoſita.

Capitis Caprini cum *pilis decoctum* probant *Arabes*: alii *pilorum Leporis*.

Vina per infuſionem ex ſelectioribus *aridis* in *dolio* facta, minori faſtidio diu uſurpari poſſunt, & nihilominus idem operari.

Succi aliqui propinati idem præſtant, per ſe ℥.j. pondere vel majori ſumpti, vel *Vino* alióve *liquore* addito, vel inſpiſſati priùs coctione, in *formam Rob* ſeu *extracti* ʒ.j. aut circiter quantitate exhibiti, vel addito *Saccharo* aut *Melle* in forma *ſyrupi*: Et ſic ad ℥.j.ſs. datur.

Inprimis *Herniariæ* commendatur *ſuccus*; Dein & *Violæ trinitatis*, *Filicis* item quam *Oſmundam* vocant & *Symphyti majoris*, *rad. Gentianæ ſucci* ʒ.j. exhibet *Dioſcorides*. Aliis *Ruſci* etiam *ſuccum*: Poſſunt & aliarum *plantarum*, quarum *decoctum* convenire diximus, *ſucci* ſimiliter uſurpari. *Laſerpitij liquorem* cum *Lixivio* aliqui propinant.

Aquæ ſtillatitiæ Alchimillæ, *Conſolid. majoris, Equiſeti*, *Plantaginis, Peculi roſarum*, aliarumque in *decocto* dictarum *plantarum*, exhibentur in eundem uſum, per ſe vel cum aliis *remediis*.

Potiones aliæ in hanc rem fiunt, ex *pulverum* quorundam ʒ.j. vel plus miſtorum cum *Vino rubro auſtero*, vel *decocto*, aut *Aquâ ſtillatitiâ* convenientibus, aut etiam cum *Aqua* vel *Lacte* in *pueris*, aut *Ovo ſorbili*, alióve modo; Sicque propinantur, addito ſi velint, *Saccharo* vel *Melle*, aut *Syrupo*.

Hoc pacto dantur *pulveres ſimplices* vel invicem permiſti, ſequentes; Inter quos primas tenent, *pulvis Herniariæ, Hippogloſſi radic.* & *foliorum Ophiogloſſi*, *radic. Gladioli. Xiphij, Violæ tricoloris*.

Conveniunt & *pulveres Equiſeti, Burſæ paſtoris*, *Alchimillæ*, *Perfoliatæ*: Item *radicum Symphyti*, *Valerianæ*, *Ariſtolochiæ*, *Biſtortæ, Tormentillæ, Pentaphylli, Bryoniæ*.

Præter hæc commendantur & à *Dioſcoride* aliiſque, aliarum quoque *plantarum pulve-*

res ſic bibiti: Veluti *Betonicæ, Hepaticæ, Panis cuculi, Balſaminæ, Periclymeni, Polycnemi, Helichryſi, Symphyti petræi, radicum Bardanæ, Helenij, Smyrnij, ſeminis Naſturtij* & *Thlaſpi*, aliarumque *plantarum* quarundam efficacium in *decocto* enarratarum.

Laudatur & *pulvis Lumbricorum, Blattij Byzantini, limatur. Chalybis, Lapidis Hæmatitis*, *Amianti* & *Oſteocollæ* quam & rupta *oſſa* conſolidare docent. *Terræ* item *pingues*, quas *Sigillatas*, ob impreſſum *ſigillum* vocant, aliáve *terrena ſiccantia*.

Ex uſitatis ſic quoque exhiberi poſſunt, *pulv. Trochiſcorum de Charabe, de Spodio* & *de Bolo*; Item *pulvis Diacydonites ſine ſpeciebus*, cum *liquore* aliquo.

In forma *pulverum* hæc eadem ſumi poſſunt, permiſcendo *Saccharum* ad gratiam, vel cum eodem cocto in *aquis* convenientibus in *tabulas* redigi ſicque ſumi, addendo inſuper grata, & *ventriculo* convenientia, ne ab illorum continuo uſu lædatur, & quæ *flatus* abigunt, cùm & hi *inteſtina* replendo, *tumorem* in *herniis* augeant.

Veluti: ℞. *ſeminis Coriandri præpar.* ʒ.j. *ſeminum Carui* vel *Cymini*, *Naſturtij ana* ʒ.ß. *Herniariæ* ʒ.j.ß. *Hippogloſſi* vel *Ophiogloſſi* aut *Caudæ equinæ* ʒ.j. *radic. Conſolidæ, cortic. Granatorum ana* ʒ.ß. *Boli* ʒ.j. *Coralij rubr.* ʒ.ß. *Sanguinis draconis, cineris Priapi tauri* vel *cervi* ℈.j. *Cinamomi* ʒ.j. *Sacchari roſ. tabul. ad pondus omnium*, fiat *pulvis*, vel auctâ *doſi Sacchari*, diſſol. in *aqua Equiſeti* & *Roſ.* fiant *tabulæ*.

Electuaria ex iisdem *pulveribus* fieri poſſunt, excipiendo eos, *conſervis, condituris, ſyrupis* vel *rob*, convenientibus ʒ.ij. aut circiter dando, *aquas*que ſuperbibendo.

Vel hoc modo: ℞. *conſervæ* vel *condituræ rad. Symphyti major.* & *Narciſſi radicum ana* ℥.j.ß. *conſ. Herniariæ, more conſueto paratæ* ℥.j. *conſ. Roſ. antiquæ, conſervæ Acori paluſtris an.* ʒ.vj. *conſervæ Salviæ*, vel *Stœchados* ℥.ß. *ſeminis Coriandri præpar.* & *Fœniculi an.* ʒ.ß. *Succini, Maſtiches* vel *Thuris ana* ℈.ij. *lapid. Hæmatitis* ʒ.ß. *Cinamomi* ʒ.j.ß. cum *ſyrupo Myrtillorum* fiat *electuarium*: Cui & alij ex *pulveribus* ſupradictis, ni faſtidiant, efficaciores præſertim, addi po[illegible]

Mixtura ex variis *pulveribus* enarratis invicem in *maſſam* coactis parari poteſt, de qua ʒ.ß. vel ℈.ij. in forma *boli* vel *pilularum*, continuis multis diebus commodiùs degluttiuntur, quàm alio modo cùm ingrata ſint, ſumuntur.

Hoc pacto: ℞. *radicum Conſolidæ majoris, Rubiæ maj. Tormentillæ, Ariſtolochiæ, Rhabarbari, Bryoniæ ana* ʒ.j.ß. *herbarum Herniariæ, Violæ tricoloris, Hippogloſſi, Ophiogloſſi, Burſæ paſtoris, Alchimillæ, Equiſeti, ſeminis Naſturtij, Mumiæ, Blattij Byzantini, Boli, Coralij an.* ʒ.j. *gummi Arabic. Sarcocollæ, Maſtiches* vel *Thuris, Succini ana* ʒ.ß. fiat *pulvis*, excipiatur *ſyrupo Myrtillorum* & *infuſ. gummi Tragac.* fiat *paſta*.

Additis aliis quamplurimis vel omnibus *pulveribus* ſupradictis, *polychreſtum remedium* ſic parari poterit.

Pilulæ ex aliis quoque præparatæ dantur: Veluti ex uſitatis, *pilulæ de Bdellio*.

Vel illorum loco his uti poſſumus: ℞. *Aſphalti* ſive *Mumiæ* ʒ.ij. *Bdellij, Galbani* vel *Sagapeni*, *Myrrhæ diſſolutæ in aceto ana* ʒ.ß. *Limaturæ chalybis præparat.* ʒ.j. *Stercoris leporis ſicci* ʒ.ß. *pulv. Lumbricorum* ℈.j. cum *ſucco Violæ tricoloris* vel *Herniariæ cocto*, cum *Melle* in formam *ſyrupi*, fiat *maſſa*. Capiat ℈.ij. vel ℈.iij. pro vice.

Aliæ ex *Stercore leporis ſiccato*, & *Pilis* ejuſdem minutim inciſis, cum *Melle cocto* ſubactis factæ, ad ʒ.j. aliquandiu deglutitæ, commendantur.

Admoventur *loco affecto* illic ubi *tumor* ſeſe exhibere ſolet, & *peritonæum ruptum* vel *relaxatum* eſt, vel in *inguine*, aut *umbilici* aut alia *ventris ſede*, variæ *applicationes*, quæ validè aſtringendo, relaxationem hanc, ſi in *inguine* ſit, reſtringant, vel in *ruptura*, ſive illic ſive alibi ſit, *ſciſſuræ labia diviſa* rurſum nonnihil jungant, additis ſimul *conſolidantibus*, per quæ, etſi *peritonæum* ægrè poſſit ampliùs coaleſcere, tamen quia horum continuo uſu, *caro* de novo *parti læſæ*, ſi recens præſertim hæc læſio fuerit, accreſcere poteſt, eâ ratione *aperturam* hanc obturando, uti *aſtringentia* anguſtiorem reddendo, *affectum* hunc, ſicuti ea quæ exhibere juſſimus, ſanare poterunt.

Quod

Quòd ut rectiùs præſtent, omni ſtudio *inteſtina* interim continenda ſunt, ne ullo pacto ad *locum affectum* rurſum *impulſa*, *exitum*que *quærentia*, aut etiam *prolabentia*, illud quod vel aſtringi vel jungi inceperat, iterum dividendo ſeparetur, donec integrè & perfectè hæc rurſum fuerint *curata*. Ob quam cauſam quamdiu hæc *cura* perficitur, ad menſis ſpatium vel ultra, vel in *lecto ſupini* recumbere, vel *ſubligacula* continuò geſtare, aliisque modis *inteſtina* retinere debent, omniaque quæ hæc impellunt, illis quæ priùs explicata fuerunt, impedire.

Fiunt autem ejusmodi *applicationes* plerunque per *emplaſtra*, cùm diu ad continuum illorum uſum aſſervari poſſint, quæ & elapſis quibusdam diebus renovari debent.

Quale ſequens ex pluribus paucioribusve ſic parari poterit: ℞. *radic. Conſolidæ*, *Biſtortæ ana* ℥.iij. *radic. Ariſtolochiæ* ℥.ij. *Gallarum*, *Nucum cupreſſi*, *cortic. Granatorum ana* ℥.ij. *folior. Viſci querni*, *Balauſtior. Roſ. rubr. ana* ℥ j. *Aloës*, *Sanguinis draconis*, *Hypociſtidis* vel *Acaciæ ana* ℥.j.ß *Lumbricorum terreſtr. exiccat.* ℥.j. *Thuris*, *Maſtiches*, *Myrrhæ*, *Sarcocollæ*, *Mumiæ*, *ana* ℥.ij. *Picis navalis*, *Colophoniæ ana* ℥.ß. *Boli*, *Lithargyrij*, *Hæmatitis ana* ℥.ß. *Gypſi uſti* ℥.iij. *Reſinæ abietinæ* vel *laricea*, vel *pini q.ſ.* pulveriſata pulveriſentur, & *gummi* in *aceto forti* diſſolvantur, fiat *emplaſtrum* ſecundùm artem: Vel ſubigantur omnia *oleo Cydoniorum* vel *Lentiſcino* aut *Myrtillorum*, additaque *Cerâ rubrâ* fiat *Ceratum*.

Iſtis & alia addi poſſunt, veluti *radices*, *Narciſſi*, *Aſphodeli*, *Plantag. Nenuph. fol. Herniariæ*, *Glandium capulæ*, *ſemen Myrtilli*, *gummi Ammom. Bdellium*, *Galbanum*, *Serapinum*, *Tragac. Arabicum*, *Succinum*, *lap. Magnes*, *Chalybis limatura*, *Scoria ferri*, *Alumen*, *Vitriolum*; Item *pulveres Muſci querc. Tuberum terræ* vel *cineres Limacum rubrorum*, *Herinacei pellis*, *Pilorum leporis*, *Blattij Byzantini*, pulveriſatus item *Sanguis humanus exiccatus*, *Colla* vel *Mucilago*, quæ ex *pellis arietis* cum *pilis*, decoctione elicitur. Quæ omnia vel ex parte, cum ſupradictis in formam *emplaſtri*, vel cum *oleis* prædictis, aut aliis in quibus *Burſa paſtoris* aliáve *aſtringentia*, vel *ſuccus Plantag.* & *Acetum* cocta ſint, & *Cerâ*, in *Ceratum* redigi poſſunt.

Alia *emplaſtra* ſine *unctuoſis* parata, quæ admota mox ſiccantur, & firmiter hærent, non ſolùm potentiâ conſtringendo, ſed & actu locum premendo arctandoque meliùs operantur, ſicque parari poſſunt: ℞. *Thuris* vel *Maſtiches* ℥.iij. *Boli*, *Gypſi uſti ana* ℥.ij. *Aloës*, *Sanguinis draconis ana* ℥.j.ß. *Gallarum* vel *cort. Granatorum*, *Nucum cupreſſi*, *rad. Ariſtoloch.* vel *Biſtortæ ana* ℥.j. *Vermium terreſtrium uſtorum*, *Pilorum leporis uſtorum ana* ℥.ß. fiat *pulvis* ſubtiliſſimus, qui excipiatur *Albumine ovi* & *Aceto* vel *Collâ piſcium*, vel contund. emollita vel diſſoluta in *Aceto forti*; Et cum *Bombace intincto* applicentur, renovando bis térve in ſeptimanâ.

Picatio ſeu *Dropax* ex *Pice* diſſolutâ, additâ *Reſinâ*, ſupra *partem* fieri poteſt, diuque retineri; & quando pruritum movet ſeu decidit, de novo mutari: Cui & alij *pulveres ſtyptici* miſceri poſſunt.

Ex uſitatis *emplaſtris Ceratum de pelle arietinâ*, vel *contra rupturam* appellatum, *Arnoldi Villanovani*, admodum in uſu eſt, fitque ex *lithargyrio*, *lapide hæmatite*, *bolo*, *gummi*, *thure*, *maſtiche*, *ammoniaco*, *galbano*, *myrrhâ*, *pice navali*, *græcâ*, *cerâ albâ* & *rubrâ*, *terebinthinâ*, *ſuccis*, *aloë*, *ſanguine draconis*, *hypociſtide*, *opio*, *radicibus conſolid. majoris* & *minoris*, *ariſtoloch. coſti*, *floribus roſ. rubr. balauſt. viſco quercino*, *gallis*, *lumbricis*, *ſanguine humano*, *pelle arietis*.

Emplaſtrum Maſtichinum convenire quoque poteſt, præſertim ſi *flatibus* ſimul occurrere velimus, deſcriptum in *ventriculi imbecillitate*.

Unguentum Comitis vel *Comitiſſæ* dictum *aſtringens*, hîc quoque conferre poterit, applicatum.

Aliæ quoque *applicationes* ex *plantis* in *Vino rubro auſtero* coctis fieri poſſunt, & unà cum cæteris admoveri, veluti;

Herniaria cocta cum *radice Symphyti*.

Filix oſmunda ſic cocta prodeſt. Cui & *Equiſetum* addi poteſt & *Burſa paſtoris*: item *Herniaria*, *Gallæ*, *Nux cupreſſi* & *Malicorium*.

Viſci quercini ſeu in illius defectu, *pyri folia* recentia cum *ſeminibus viſci glutinoſis*, ſi adſint, unà cum *radice Conſolidæ, Hyperico, Saniculâ* & *Betonicâ*, cocta & contuſa appoſita, probantur.

Præter hæc, *Cicutæ exiccatæ pulverem* aliqui adhibitum commendant, qui *Albumine ovi* excipi, ſicque applicari poteſt.

Bdellium Salivâ jejuni hominis, vel *Vino auſtero* aut *Aceto* emollitum, admotum, etiam laudatur.

Lupini cum *panno linteo combuſti*, cum *Vino* in *omphalocele umbilico* applicant.

Fotus conſtringentes cum *ſpongiâ* vel *panno* immerſo in *decocto* ſæpè repetiti, *actu calidiſſimi* apponuntur, fiuntque ex *decocto* facto in *Vino aſtringente*, vel admiſto inſuper *Aceto*, vel *Lixivio*, aut *Aquâ extinctionis ferri*, ſimplicium ſequentium.

Ex *radice Biſtortæ, Tormentillæ, Pentaphylli, Rubiæ majoris, Narciſſi*, ex *herbis Herniariæ, Caudæ equinæ, Plantaginis, Hyperici, Thapſi barbati, Symphyti petræi, fol. Quercus, Berberis, Sumach*, aliarúmve *herbarum aſtringentium*. Uti & *cortice Granatorum, Cupreſſi nucibus, flor. Roſarum ſicc. ſemine Coriandri, Naſturtij torrefacti.*

Quibus & *flatus* abſumentia, ne *inteſtina* implendo propellant, commiſcentur: Veluti *Ruta*, præſertim *agreſtis*, *Centaurij minoris ſummitat.* & *Roſmarini*, *flores Stœchados* vel *Lavandulæ*, *ſemina Cymini*, *Carui*, *Fœniculi.*

Hiſce omnibus ſi *Aluminis* & *Vitrioli an.* ℥. j. vel plus addatur, *vires fotus* admodum augebit. Ex quibus ſolis in *liquoribus* ſupradictis pro *fotu* diſſolutis *fomentatio* facta, efficaciſſima eſt, admiſto nonnunquam & *Bolo* vel *Gypſo uſto.*

Liquorem qui in *Ulmi folliculis* invenitur, inunctum aliqui commendant.

Sectio poſtremum eſt *remedium*, quod in *ruptura* & *relaxatione peritonæi* ſanandâ locum habet, cùm per eam *cute* apertâ, *peritonæum* apprehendi, conſtringi & vinciri, cujus nomine *ſectio* fit, poſſit; quæ tamen, quia cum maximo *ægrotantis dolore* & *periculo* fit, non niſi omnia priùs tentata irritaque fuerint, tentanda; ſed nec tunc quoque temerè, niſi ejusmodi *hernioſi tumores* ſupra modum incommodent, & facilè procidentes, magnum *cruciatum* ſæpè *ægro* pariant, & metum ne fortè extra ſubſiſtentia, reponi nequeant, alioquin ſatiùs *ſubligaculis*, uti dictum ejusmodi *protuberantias* avertere, levioríque hac moleſtiâ, *dolores atrociores* & *vitæ diſcrimen* declinare. Talis autem *ſectio*, *rupturas* ejusmodi & *relaxationes* idcirco avertere poteſt, & ſanare dicitur, quòd per eam *cute apertâ*, præſertim ſi in *inguine* fiat, *proceſſus peritonæi ruptus* aut *dilatatus* vinciri poſſit; & ſic *via* hæc intercludi, & in *vulneris conſolidatione carne accreſcente*, ne *vinculo ſoluto membrana*, quæ aliàs difficulter coaleſcit, ut ſuperiùs dictum, rurſum diducatur, hoc veluti *glutine* juncta contineri. Quæ & *ſectio* in aliis *abdominis rupturis*, ſi illic fiat, licèt *peritonæum ſciſſum* tunc non facilè colligi ligarique poſſit, tamen ob *adnaſcentem carnem*, *obturantem*que *foramen*, hoc pacto eas curare poteſt.

Ut hæc autem decenter adminiſtretur in *inguine*, ubi præſertim fieri ſolet, præmiſsâ *invocatione divini auxilij*, cùm *res* ſit *periculi plena*, *æger* (quem prius per moram, in *Balneo Aquæ dulcis*, cui & *emollientia* incoqui poſſunt, ſedentem, ad faciliorem *inteſtinorum prolapſorum repoſitionem* & *intruſionem*, imò ad *ſectionis* etiam felicioris *ſucceſſum*, diſponere, non abs re erit,) *ſupinus* ita in *aſſere* collocandus, *vinculis*que aſtringendus eſt, ut *caput* declivius ſit reliquo ſuo *corpore*, *pedes*que altiores, dein ſi *inteſtina* adhuc *ſcrotum*, *inguen*que occupent, illa priùs reponenda, *tumor*que omnis premendo abigendus; poſtmodum *cutis* apprehenſa, attractaque, ſecundum *inguinis longitudinem acutâ novaculâ*, *ſectione cutem* tota dividente aliquousque incidenda, indeque *proceſſus peritonæi* ab eo in *ſcrotum* deſcendens, *vaſa*que *ſeminaria* in ſe incluſa continens, apprehendendus, & ad *exortum* illius usque à *ſubjectis*, quibus adhæret, vel ſolâ attractione, vel adhibito *ſectionis* adminiculo, liberandus, atque juxta principium illius,

vinculo

vinculo forti & *craſſo*, ex *filo cannabino* contexto excipiendus, valideque vinciendus, relictis *vinculi* extremitatibus extra *corpus* propendentibus, demum *proceſſus* ille infra hanc *ligaturam* amputandus, & cum *vaſis ſeminariis adnato*que *teſte* evellendus auferendusque. Quibus factis, *æger* in *lectum* collocandus, & quietus decubitu ſupino, donec *vulnus* ſanatum fuerit, retinendus, quod & uti reliqua *vulnera*, adhibitis quæ conveniunt, vel ſolâ *ablutione*, ſæpè ſanatur, & *vinculis* tandem *recedentibus* conſolidatur.

Quod ſi rei *Anatomicæ peritus Chirurgus*, ita *proceſſum* dictum priùs diviſum, & à *vaſis ſeminariis* ſeparatum vincire poſſet, ut *vinculo* ſolum *proceſſum*, nec ſimul *vaſa ſeminaria* comprehenderet, tunc illis remanentibus, uti & *teſte*, citra illius *caſtrationem*, quod maximé omnes optant, hæc *ſectio* poſſet perfici.

Per *puncturam* citra *ſectionem* aliqui hoc efficere tentarunt, qui *acu longâ ſcroti* ſuperiorem *regionem* perforantes, eamque per *proceſſum* enarratum adigentes, *filum*que illi inſertum trahentes, ſic ligando per *ſcrotum proceſſum* illum claudere ſe poſſe narrant, ut liberis quoque *vaſis ſeminariis*, & remanente *teſte*, ſanentur.

Citra *ſectionem hernias* curari poſſe, ſæpiùs ante hac audivi, ſed dum hæc ſcribo, opportunè *chirurgus* quidam *Gallus* ad nos appulit, cui feliciter taliter medicanti *ſpectator* fui. Quæ ratio cùm ſine *dolore* aut ſaltem exiguo fiat, citraque *hæmorrhagiam*, eſt commodiſſima & tutiſſima, ſiquidem *vaſa ſanguine* neutiquam attinguntur, ideoq; meliùs conſpici & tractari queunt, eoque magis optanda in *maſculis*, quòd citra *teſticuli ablationem* & *caſtrationem* perficiatur, hoc modo.

Cauterium Potentiale paulò ſupra *teſticuli regionem lateris rupti*, ubi *peritonæi proceſſus ſaccum* ſubit, collocavit, eâ quantitate, ut *ſemi digiti longitudine* & *amplitudine cutem* mortificando, *eſcharam* induſſerit, quâ mox diſciſsâ, aliud *cauterium* impoſuit, donec *cute* integrè ablatâ *pinguedo* apparuit, quam *forpice* diſcidit eouſque, ut *proceſſus vaſa ſeminaria* deferens pateret. Quibus biduo peractis, *vaſa* illa *digitis* à *proceſſu* artificiosè ſeparavit, & *acu curvatâ filum* ſubduxit, *proceſſum* leviter ſtrinxit, nullum plane *dolorem* tunc inferendo, *Filo* poſtmodum ſucceſſu temporis ſponte elapſo, admotis *unguentis ſarcoticis*, *carnem calli* inſtar ſenſim illic produxit, quæ eò faciliùs huic *proceſſui*, cùm *tunica* illa *erythrois rubra carnoſa muſculoſa*que ſit, accrevit, & ſic premendo ac opplendo locum deperditæ ſubſtantiæ, *viam* prolapſuris *viſceribus* occluſit, ſicq; *curam* integrè & feliciter citra *caſtrationem* abſolvit. Quâ ratione eum multos alios ſanaſſe, ex *literis teſtimonialibus*, quas mihi obtulit, didici.

In aliis *ventris rupturis*, *operatio* hæc per *ſectionem* aut *cauterij* applicationem, non adeò, ut ſi in *inguine* fiat, facilè inſtitui debet, ſicuti verò illa ad *inteſtinorum repoſitionem* aliquando, uti ſuperiùs dictum, neceſſitate urgente tentatur, cùm *peritonæi diviſionis latera* vixdum ita apprehendi & colligi vincirique poſſint. Aliquando tamen & hac ratione, & præſertim quòd *caro luxurians* facilius, uti dictum, dum *vulnus* coaleſcit, naſcatur, juvare poteſt. Quæ *reſupinato ægro*, illicque ubi *tumor* eminebat, *vulnere inducto*, vel *cauterio* admoto, illiusque *curatione* decenti, quoque perficitur.

Uterus quando extra *corpus* cum ſua *cervice* prolabitur, cùm hoc, quia *connexus colli uteri* diſſolvitur, uti oſtendimus, fiat, illeque *connexus* ægrè ampliùs reparari poſſit, *cura* admodum erit *difficilis*; & ſi *malum inveteratum* fuerit, quia *partes* ab invicem *disjunctæ* jam *callo* obductæ, conſolidari ampliùs nequeunt, *impoſſibilis*. Major *ſpes ſanationis*, ſi *uterus* nondum prodierit, ſed in *ſinu incluſus* perſiſtat, maximeque ſi in *profundo* adhuc lateat, cùm minor tunc facta ſit *fibrarum ſeparatio*. Cæterùm ad *curationem* hanc perficiendam, tum *perfectam*, quâ *partes* hæ *disjunctæ* uniuntur, vel *imperfectam*, ſi hoc fieri nequeat, ut ſaltem *prolapſus* ille vitetur, primùm illa *cauſæ*, dein *morbo* accommodanda. *Uteri procidentiæ curatio.*

Cauſæ quæ *uterum* propellit, ratione *curæ*

NNNNNN 2

inſtituitur, ſi illa ante omnia avertatur. Quod fiet ſi *quietæ* maneant, aut *leviora* ſaltem *munia* obeant: A' *coitu immoderato* ſibi temperent: *Occaſiones* quæ eas ad *ſternutandum, tuſſiendum* & *vociferandum* adigunt, vitent: Et ſi *gravidæ* ſint, quæ *partum* facilitent, cùm tempus inſtat, uſurpent. Dein & omni tempore, ut *alvus* ſine magno *conatu* reſpondeat, & *victu* & *medicamentis* eum *ſolventibus* procurent. Quo nomine potiùs *purgationibus* hiſe utemur, quàm ut hæc *humiditatibus* illis, à quibus *ligamentis uteri irrigatis, laxioribus*que inde *redditis, procidentiam* naſci poſſe, voluerunt, expurgandis accommodemus. Niſi fortè ſi *mulier* hiſce in *ſinu* abundet, aut *fluore uterino* ſimul laboret, ad *lubricitatem* hujus *viæ*, quæ ut promptiùs *uterus* exeat, *cauſam* præbet emendandam, *catharticis* etiam *fortioribus* uti neceſſe ſit. Qualia quæ non ſolùm *purgando*, ſed & validè *ſiccando* illud præſtant, in *fluxus uterini curâ* abundè deſcripta fuerunt. Aliàs enim niſi ob hanc *cauſam*, ut *corpus mundum* & *purum* redditum rectiùs tractari queat, minusque curatio *illuvie excrementorum* impediatur, in *cauſâ procidentiæ* tollendâ, *evacuationes* hæ per *purgationes* aut *ſanguinis miſſionem*, alióve modo factæ, parùm prodeſſe queunt.

Morbo qui duplex hîc occurrit, nimirum *uteri* ipſiusque *cervicis ſitus dislocatio*, atque *continuitatis* ſeu *connexus* cum *partibus* vicinis *diſſolutio*, accommodabitur *cura*, ſi hæc *prolapſa* in priſtinum *locum* reponantur, repoſitaque illic retineantur; & ut rurſum cum illis à quibus avulſa ſunt, uniantur, efficiatur.

Reponi debent ante omnia in *ſinum uteri*, ea quæ ex eo exciderunt, & quoad fieri poteſt, rurſum *uterus* ſurſum adigi. Quod ut faciliùs fiat, *alvi fæces* atque *urina* priùs exoneranda erunt, ne hæc cùm *cervix uteri recto inteſtino* incumbat, ſibique incumbentem habeat *veſicam*, haſce *ſedes* implendo, ſicque *viam* hanc *anguſtiorem* reddendo, *uteri repoſitionem* impediant.

Quo facto, *mulier* in *dorſum* ſupina recumbens, *cruribus* diſtentis *genibus*que ſurſum attractis, *manibus baſim ſacci provoluti* introrſum premat, ſurſumque in *cervicem* trudendo, ſicque invertendo, donec in *ſinum* uſque omnia remearint, adigat. Vel ſi ægrè ſuccedat, *obſtetricis* operâ hoc peragat, vel *bacillo* craſſiore obtuſo, *pannis* involuto hoc faciat; quo & in *ſinum* profundiùs quàm ſolis *manibus*, poteſt repelli. Aut ut minus lædatur *dolor*que inferatur, *pittacium* aut potius *peſſarium* ex *panno linteo* ſæpiùs convoluto, *filo*que ſtrictè ligato paretur, & huic uſui accommodetur: quâ ratione toto biennio *uterum* propendentem, qui reponi aliis *artibus* minimè poterat, ſurſum pellendo, *cervice* ſic ut *lanij bacillo inteſtina* ſolent, inversâ, cuidam repoſui, quæ adhuc vivit, & nihilominùs aliquoties interea peperit.

Ego jam aliquot vicibus felici *ſucceſſu*, operâ *obſtetricum* à me edoctarum, *cervicis uteri inverſionem* & aliquoties etiam *uteri prolapſum*, ex *difficili partu* ortum *ſacculis*, *lanugine goſſipij* infarcta, inſperſo *pulvere* ex *Radicibus, Herbis* & *Seminibus odoratis*, confectis, atque in *lacte* coctis vi in *uteri ſinum intruſis*, ibique aliquandiu retentis, curavi.

Quòd ſi verò quò minùs *uterus ſinum* denuò ſubire poſſit, *tumor* in hac *propendentia* ſubortus impediat, hic ante omnia erit tollendus; ſi *inflammatio* ſit, hæc quæ huic ſanandæ competunt, ſi alia *inflatio*, quæ eam diſcutiant, uſurpanda; qualia in *tumore hernioſo*, ſi ille ob eandem *cauſam* reponi nequeat, convenire diximus.

Ut promptiùs intromitti queat, *butyro, oleo* & *pinguibus* inungatur, Quòd ſi verò neceſſitas non exigat, ſatiùs erit ab illis abſtinere, ne *uncta* citiùs rurſum excidant, ad quod præcavendum, potius *aſtringentibus*, quæ *aſperiora* hæc loca reddendo, ut firmiùs hæreant, efficiant, etiam antequam reponantur, utendum: ſicuti ea poſtea explicabuntur.

Ad *retinendum uterum* cum ſuo *collo* in ſuo *ſitu*, tum quando repoſita ſunt, tum etiam antequam exciderunt, ſed *caſum* minari videntur: utque etiam cum *partibus vicinis* coaleſcant,

leſcant, variis *medendi modis* utimur: quorum alij *aſtringendo, ſiccando*que & *glutinando*, utrumque præſtant, unde *perfecta cura* ſequitur; alia verò tantùm hæc retinent, *curam*que *imperfectam* atque uti vocant, *palliativam* ſolum poſt ſe relinquunt. Perficiunturque hæc tum illis quæ per *os* exhibentur, tum hiſce quæ *extrinſecùs uteri regioni* applicantur, vel *collo* cum *utero* dum adhuc *foris* ſunt, apponuntur, vel per ea quæ *ſinum uteri* ſubeunt, âut etiam *olfacienda*, proponuntur.

Exhibita quædam: uti in *herniis* ad *relaxationem* vel *rupturam peritonæi* ſanandam, & in *vulneribus* ad ea *conſolidanda*, *aſſumpta* quæ juvant, an hìc quoque in hac *diſſolutione continuitatis* aliquid præſtent, tentare licet.

Præter quæ & hic *pulvis* ſæpè ſumptus, huic *affectui* præcipue accommodatur: ℞. *radic. Thapſi barbati* ʒ.ij. *foliorum Myrti*, *ſemin. Paſtinacæ domeſtic. ana* ʒ.j. *raſur. Cornu cervi* ʒ.ß. *Cineris oſtraceorum* vel *Concharum* ℈.j. *Coralli rubri* ℈.ij. fiat *pulvis*.

Extrinſecùs uteri regioni, dùm adhuc in ſuo loco eſt, antè, retrò & ſubtus, varia adhibentur, quæ *aſtringendo uterum*, ne facilè labatur, contineant, & *ſiccando* an fortè *collum divulſum* rurſum ſic coaleſcere queat, aliquid præſtent, addendo quæ *utero appropriata* illi *robur* addunt.

Quod fovendo frequenter haſce *ſedes*, vel *balneo* immergendo ſupra *lumbos* uſque, & continuando per multos dies, efficere ſtudebimus. Quæ ex *decocto* ſequentium fieri poſſunt, facto in *aqua Ciſternæ*, vel *Fabrorum extinctionis ferri*, addito ſi præſertim pro *fotu* eo uti velimus, etiam *Vino*, nonnunquam & *Aceto*, Sumimusque pro hoc *decocto* coquendo, *rad. Biſtortæ, Tormentillæ, Pentaphylli*, *ſummitates* vel *teneriora Quercus*, *Pyri* & *Pruni ſylveſtris, Meſpilorum. Rubi, Myrti, Lentiſci, Ciſti*; *folia Pini, Cupreſſi, Lauri*, *herbas Burſæ paſtoris, Verbenacæ*, *Verbaſci*, *Millefolij*, *Sanguinariæ*, *Hederæ*, *Polygoni*, *Herniariæ*, *Abſinthij*, *Centaur. Artemiſiæ*, *Matricariæ*, *Rutæ*, *Betonicæ*, *Lavandulæ*, quam *Caſiæ* nomine *Dioſcoridem* in hoc *caſu* commendare putant. Item *cortic. Granatorum*, *capularum Glandium*, *Gallas*, *Spongiam bedeguar*, *nuces Cupreſſi*, *Lentes*, *Ciceres rubr. baccas Myrtillorum*, *Rhois obſoniorum*, *Lauri*, *flores Roſarum rubr. Balauſtia*, *Sidia*, *flor. Stœchados utriuſque Salviæ* & *Roſmarini*, *Muſcum* item *pulmonarium*, quem *Uſneam* vocant. Horum plurium pauciorùmve *decocto*, ſi efficaciùs operari velimus, *Alumen* vel *Sal* addimus, aut parùm *Chalcanthi*; Vel *Bolum* aut *Gypſum* incoquimus, vel *Scoriam* ferri.

Aquæ naturales thermarum atramentoſæ, *aluminoſæ*, *ſalſæ*, vel in quarum *ſtillicidio tophi* multi gignuntur, cumque decoquuntur multùm *calcis vaſis* adhæret, ad menſem vel ultra, ut ſolent, continuatæ, plurimùm ſæpè proſunt: cùm licèt *madore* ſuo humectare videantur, tamen non ſolùm *potentiâ*, ſed & *ſudores* movendo, *humores*que abſumendo, exiccare eas tandem & aſtringere effectus doceat, atque *corrugatio cutis* & *aſperitas*, quæ inde ſequuntur, ſatis oſtendant.

Unguenta vel *emplaſtra uteri regioni*, circa *pubem* aut *lumbos* applicanda, ex ſequentibus fiunt: ℞. *rad. Biſtortæ* ʒ.ij. *rad. Cyperi*, *Herniariæ*, *Uſneæ ana* ʒ j. *flor. Roſarum rub. Balauſt. ana* ʒ.ß. *Gallarum* vel *corticum Granatorum* vel *capul. Glandium* ʒ.ij. *nucum Cupreſſi*, *oſſium Dactylorum* vel *Myrobal. uſtorum ana* ʒ.j. *ſem. Myrtillorum* ʒ.ß. *Thuris* vel *Maſtiches*, *Acaciæ* vel *Hypociſtidis ana* ʒ j. *Spicæ* ʒ.ß. *Coralij rub.* ʒ.j. fiat *pulvis ſubtiliſſimus* qui excipiatur *oleo Myrtill.* vel *Myrtino*, aut *Maſtichino*, addendo *tertiam partem olei Laurini*, *Reſinæ liquidæ alicujus* & *Ceræ q. ſ.* fiat *unguentum*: Vel additâ *Reſinâ ſiccâ*, *Pice* & *Colophoniâ* fiat *emplaſtrum*.

Alia *inunctio* quæ ad *abortum* prohibendum *uteri ſedi* illinitur, atque ℞. *olei Roſac. ſimplic.* vel *Omphacini*, &c. Item quæ ſequuntur *unguenta* duo ex *pulveribus* concinnata, hìc quoque inuncta, vel in formam *emplaſtri* redacta, & appoſita idem præſtabunt.

Uſitata *unguenta* & *emplaſtra* ad alias *flu-*

xiones matricis, etiam ad *uteri prolapſum* cohibendum juvant. Veluti *unguentum Comitiſſæ, emplaſtrum de Maſtiche, contra Rupturam* & ſimilia.

Cataplaſmata ex *reſidentiâ decocti* contusâ, additis jam dictis *oleis*, appoſita ſimiliter juvabunt.

Urticam admotam probat *Dioſcorides*. Quæ recens contuſa applicabitur.

Sacculi, prædictis pro *fotu remanentiis* impleri poſſunt, & hoc modo uſurpari.

Cucurbitæ majoris *ventoſæ* dictæ, vel ſi minores ſint, trium vel quatuor, *affixio* ſub *umbilico* in *hypogaſtrio*, ſæpè repetita, ad retinendum *uterum* in ſuo loco, aliquid *adjumenti* afferre fortè poterit.

Foràs *propendenti uteri baſi* cum ſuo *collo*, quædam applicantur, quæ poſtquam hæc reducta & in ſuam *ſedem* repoſita ſunt, inter ipſa & *partem* unde divulſa fuerant, intervenientia, hæc *loca* utrinque *aſtringendo* & *corrugando*, ut minùs promptè relabantur, efficiunt, præcipuè verò ſi hæc ſimul *vi ſiccante* & *glutinante* prædita ſint, in *conſolidanda* iterum hac *diviſione*, plus quàm ulla alia, cum *glutinis* inſtar hiſce ſint interpoſita, præſtabunt.

Fovendo *procidentiam* illam antequam reponatur, hoc poſſumus efficere, cum *decocto fotus*, quo *uteri regionem* foveri debere, vel immergi, diximus. Cui ad *conſolidandum*, *radicem Conſolidæ majoris*, *Narciſſi*, aliaque in *vulnerum conſolidatione* expoſita, addere poſſumus: Vel ex hiſce ſolis, coquendo ſimul & *Thus*, *Maſtichen* aliaque *gummoſa*, *fotum* parare.

Cùm magis aſtringere volumus, nulláque *ſpes conglutinationis* ob *inveteratum malum*, *Spongiâ* in *Aceto rubro*, aut *Lixivio* vel *Aquâ ſalsâ*, aut *Aluminosâ* intincta fovemus.

Vel *linteolum* in *aqua Nucum* aut *conorum Pini ſylveſtris exſtillatâ immerſum madefactumque* applicamus.

Pulveres ſacco huic *propendenti*, priùs *madefacto*, vel *inuncto mucilagine radicis Conſolidæ*, vel *infuſ. Gummi tragac.* vel *glutine* ex *Farina* cocto, aſperguntur, qui *aſperitatem* nullam, ne cùm *collo* repoſito, ſub eo hæreant, eum lædant, habere debent, & proin *vi glutinandi* potiùs quàm *aſtringendi* prævalere. Qualis hic eſt *pulvis* : ℞. *Thuris* vel *Maſtiches* ʒ.j.ß. *Sarcocollæ nutritæ in Lacte* ʒ.j. *Mumiæ*, *Gummi Arabici*, *Acaciæ* vel *Hypociſtidis ana* ʒ.ß. redigantur in *pollinem tenuiſſimum*.

Inungi poterit hic *pulvis* exceptus prædictis *mucilaginibus*, vel *ſemin. Cydoniorum*, vel etiam *oleo Hypericonis*, alióve *loca divulſa conſolidante*, in *vulnerum* curâ expoſitis.

In *ſinum uteri* induntur, injiciuntur, & intromittuntur ſequentia, quæ iisdem *viribus* prædita, & *aſtringendo* hasque *vias arctando*, *prolapſum* impediant, & *ſiccando conſolidandoque* aliquid inſuper præſtent.

Induntur *Peſſi*, qui ſi adeò *longi* & *craſſi* formentur, & *vinculis*, *faſciis* aut *ſubligaculis* adeò ſtringantur, ut non ſolùm noctu ſed & interdiu inter deambulandum retineri poſſint, *uterumque* ſuſtinendo, illius *deſcenſum* non ſolùm illorum efficaciâ, ſed & hoc modo, uti & *globum* immiſſum idem facere oſtendemus, prohibebunt.

Præparantur hi ex *unguento* prædicto, additâ *Pice*, in *emplaſtri durioris* formam redacto, atque ex eo formando *magdaleonem*, eâ *figurâ* quæ *ſinum uteri* impleat, illiusque *fundum* attingat. Cui & alia *gummoſa* in *Aceto* diſſoluta permiſcentur, ut *Galbanum*, *Bdellium*, *Sarcocolla*; dein & *Opopanax ad* ℥.ß. Quibus & *deterrimi odoris Aſſam fœtidam*, ut *uterus*, ſicuti putant, retrocedat, miſcent: quod tamen non adeò, ne *inviſa* fiat *mulier*, vitiúmque hoc *odore* prodatur, neceſſe eſt.

Ex *emplaſtris*, quibus admotis *peritonæum ruptum*, interdum *carne novâ* accreſcente, conſolidari poſſe oſtendimus, idem fortè in hac *fibroſæ continuitatis ſolutione*, ſimili modo operabuntur *magdaleones* hoc pacto formati, ideoque non ſine *ſucceſſu*, ſi quid *ſpei* ſubeſt, geſtari poſſunt.

Poſſunt & alij *peſſi* ejuſmodi, ex *pulveribus* prædicti *unguenti* parari, ſi priùs *Albumine ovi*, vel *infuſione Gummi tragacanthi*, aut *mucilagi-*

cilagine radicis Conſolid. aut Cydon. incorporati, ſacculo infarcti, ſic immittantur, & diu retineantur.

Quòd ſi ejusmodi peſſi moleſtiam exhibeant, & minùs commodè diutiùs poſſint retineri, alij minores digiti craſſitie & longitudine, more conſueto, qui noctu retineantur, ex prædictis parentur.

Vel horum loco Lana madefacta in Albumine ovi & Aceto, pulveribus conſperſa inditur.

Aliud paſſarium, in fluore uterino albo deſcriptum, quod ℞. Gallarum vel capul. Glandium, &c. & hîc poterit competere.

Ex Ovo cui Gallina diebus aliquot incubuit, confracto, Vitellum cum Albumine exemptum, miſtum, Lanaque exceptum, atque inditum, aliqui probant.

Globo ſeu Pilâ rotundâ in ſinu uteri geſtatâ, mulieres quò minùs uterus exeat, communiter ſolent prohibere. Quæ hujus magnitudinis eſſe debet, ut ſinum adimpleat, & tamen orificium ipſius externum ſubire poſſit, ac citra vim majorem intrudi. Item levis & lubrica ſeu polita, ne aſperitate ſuâ aut pondere, tenera hæc loca lædat vel gravet, ſed dura interim, ut uterum meliùs ſuſtineat, & ſicca, ne ſi mollis eſſet, vel diffluerct, aut ſi humorem conciperet, minimè ſubſiſteret, ſed facilè iterum elaberetur. Paraturque hoc modo ex cortice leviſſimo Suberis vel Betulæ, duo ſegmenta ſi unum non ſit ſatis craſſum, conglutinando, & in formam globi tornando. Vel ſumendus glomer, qui ex filo convoluto formari ſolet. Talisque globus corticeus vel ex filo glomeratus in Cerâ diſſolutâ tamdiu volutetur, donec planus & æqualis fiat, ceraque aliquousque obducatur. Quem appenſo ligamento ut rurſum eximi queat, mulier ſinui uteri indat, eumque interdiu quamdiu erecta manet, vel etiam noctu decumbens, ne opus ſit ſæpiùs factum iterare, geſtet: & ne uterus prolabatur, retineat, nec facilè niſi cùm ſe viro conjungere vult eximat, quod tracto ligamento promptè fiet. Quæ ratio uterum cohibendi, etſi moleſta nonnihil ſit, minùs tamen impedimentum quàm ſi uterus prolabatur, affert.

Hanc uteri prolapſi repoſitionem, glomo Ceræ imbuto & obducto, aliquoties felici ſucceſſu miſeris & afflictis quibusdam mulieribus monſtravi, è quorum numero una, utero ſic repoſito, denuo, cum prius diu ſe cum marito miſcere non potuerat, concepit, glomo ſimul in utero concluſo, & ad partus usque tempus retento, quem poſtea cum fœtu maſculo, unà cum ſecundina, in partu iterum edidit.

Injiciuntur in ſinum cervicis uteri per ſyringam, quæ idem præſtant: poteſtque ſumi Decoctum prædictum pro fotu deſcriptum, aliquotiesque repeti; quod ſic injectum, potentiùs, quàm ſi foris tantùm adhibeatur, operabitur.

Efficax injectio ex paucioribus ſic fit: ℞. Gallarum ℥.iij. Uſneæ ℥.ij. rad. Conſolidæ ℥.j. Herniariæ ſiccæ ʒ.ij. Abſinthij ʒ.j. Boli rubri ℥.j. cinerum Sarmentorum ʒ.ij. coquantur in Aqua ferrata, & tertiâ parte Vini rubri, ad menſuram j. Pro injectione.

Intromittuntur in eundem ſinum, eoque excipiuntur, Suffitus, ab eodem decocto pro fotu dum adhuc fervet, exhalantes, qui cùm penitùs ſubeant, atque undique ſe inſinuent, multùm proderunt.

Uti & illi qui à decocto rad. Conſolidæ, Biſtortæ, Caulium ſtipitibus, ſummitat. Buxi cum foliis, exhalant.

Fumi admiſſi potentiùs adhuc ſiccando & fuligine quæ ſe affigit, operantur, excitati à Thure, Maſtiche, Succino, Ladano, Aſphalto ſeu bitumine nativo, Pice, Colophoniâ. Quibus & fœtida, quorum odore uterum refugere exiſtimant, miſcent: Veluti Galbanum, Caſtoreum nonnunquam & abominabili odore præditam Aſſam fœtidam. Quibus & alia ex aſtringentibus pulveribus addi poſſunt, & Reſinâ aliquâ in trochiſcos redigi.

Sandaracham Græcorum quam Auripigmentum vocant, aliqui miſcent, quæ potenter ſiccat. Verùm cùm noxius illius ſit fumus, tutiùs Sandarachâ Arabum, quæ Gummi eſt, quod Vernicem vocant, utemur.

In fluore uterino deſcriptus fumus, qui ℞. Maſtiches ʒ.ij. Thuris, &c. hic quoque convenire poterit.

A' ſter-

A' *ſtercore bubulo* aut *bovino exiccato*, *carbonibus*que *injecto*, *fumum* ſuſcitatum, exceptumque, multùm efficere, *experientiâ* compertum.

Et ſi *exuperans* in *Ungula mulæ tuber* uratur, illiusque *fumus* admittatur, mira præſtare ajunt.

Multa præter enarrata *remedia* etiam ea quæ *ſanguinem menſtruum immodicum* ſiſtunt, *extrinſecùs admota*, vel *indita* aut *injecta*, hìc quoque *aſtringendo* ad *uteri retentionem* opitulari poſſunt. Verùm cùm ſi *mulier* adhuc ſtatuto tempore ſua habet *menſtrua*, hunc *fluxum* ſupprimere poſſent, ſatiùs ab illis erit abſtinere, atque jam dictis huic *affectui* dicatis potiùs uti, niſi fortè cùm tempus *menſtruorum* jam præteriit, aliqua quoque ex illis adhibere placeat.

Odoribus uterum allici *jucundis* & *ſuavibus*, pelli verò *tetris* & *fœtidis* exiſtimant, eoque nomine illa *naribus*, hæc *pudendo* admota, *uterum* ut minùs deſcendat, magiſque ſurſum vergat, aliquid *adjumenti* afferre credunt.

Vomitu uterum ſurſum trahi exiſtimarunt, verùm cùm & ille magno *conatu* perficiatur, non minùs atque *ſternutatio*, premendo eum cum *inteſtinis* potiùs propellet.

Decubitu uterus quò minùs procidat, retinetur: & quamdiu decumbit *mulier*, maximè ſi *corpus* non admodum erigat, *uterus* in *corpore* manet.

Poſtremò per *conceptum*, *uteri procidentia* etiam cavetur, quamdiu enim *uterum mulier* geſtat, tamdiu ille prolabi nequit; cùm enim ille ſtatim poſt *conceptum* unà cum *fœtu* augeatur atque increſcat, nec tum quidem, multò minùs quando in *molem* jam excrevit, *ventrem*que opplet, poterit in *ſinum* delabi, aut ulteriùs deſcendere, ſed tamdiu ſubſiſtit, donec *fœtu* excluſo *utero*que iterum ſubſidente, *priſtinam parvitatem* adeptus, denuò uti priùs in *colli ſinum* ſe inſerere poſſit.

Podicis procidentiæ curatio. *Podex* ob *conatum* validum *inverſus*, & ultra quàm par erat, unà cum *portione recti inteſtini* ſimiliter *inverſâ expreſſus*, atque aliquandiu *emanens*, ſponte interdum rurſum in ſuum *locum* reducitur, vel ſi hoc non fiat, facilè reponitur. Si verò ſæpè hoc accidat, & quotieſcunque dejicit, *alvus* procidat, nec vel ob *imbecillitatem*, aut *reſolutionem muſculorum*, retineri poſſit, difficiliùs curatur, omniumque ægerrimè vel nunquam, ſi ob *avulſionem* à *membranis*, quibus ſuſpenſus retinetur, procedat: In *curatione cauſa* primùm erit avertenda, poſtea *morbo*, hoc eſt huic *ani ſitus permutationi* ſeu *procidentiæ* accommodanda.

Cauſa ut declinetur, ſi *conatus* vehemens, ob *dejectionis* difficultatem, *prolapſum ani* procreet, ut *alvus* liberè reſpondeat, atque *fæces molliores* & *dilutæ* ſint, ne tanto *conatu* inter egerendum opus ſit, procurandum, illorumque nimia *congeſtio* impedienda; quod *exhibitis injectis*que, *victus*que *ratione* idoneâ perficitur. Si ob *partus difficultatem* aut *dolorem* intenſum in *ſectione lapidis* hoc accidit, hiſce ceſſantibus etiam remittit.

Procidentiæ podicis quæ debetur *cura*, in eo verſatur, ut *prolapſum* reponamus, & *repoſitum* retineamus, quæ variis modis perficiuntur.

Reponitur *alvus* intra *corpus*, *manuali operâ* ipſius *ægri*, vel *chirurgi*, premendo eum *digitis*, vel *panno* ad id formato.

Quòd ſi *intumeſcentia* quædam ſuborta vel *inflammatio*, hanc *repoſitionem* impediat, hiſce primùm abigendis *cura* adhibebitur, eo modo ſicuti in *uteri procidentia*, ſi hi *tumores* quoque ſuperveniant, expoſitum fuit.

Retinemus *alvum* ne prolabatur variis *remediis*, quæ illud præſtant, vel quia *vias* illas aſtringunt, vel *ſeparationem* factam rurſum uniunt, vel ſi ob *muſculorum podicis refrigerationem* nimiam vel *imbecillitatem* aliam aut *reſolutionem*, retineri nequeat, quæ ea corrigant; quod *exhibitis*, *extrinſecùs admotis*, *podici*que *applicatis*, in eumque *intromiſſis*, perficitur.

Exhiberi poſſunt, ſi à *ſoluta continuitate*

alvi

alvi exitus dependeat, quædam ex illis, quæ in eadem *cauſa* in *uteri procidentia* exhibita, aliquid *conſolidando* efficere poſſe, illic oſtendimus, abſtinendum tamen à nimiùm *aſtringentibus*, ne hisce *alvum difficiliorem* reddendo, & proin *conatum majorem* excitando, illius *prolapſum* potiùs promoveamus, quàm impediamus. Dein & ſi à *reſolutione* ab *humore defluente* progreſsâ, *ani exitus*, uti putant, procederet, illius causâ & *purgantia* & *alterantia* in *paralyſi* deſcripta, etiam propinari poſſent.

Prominenti podici & cum *portione recti inteſtini inverſo*, eadem quæ in *uteri procidentia fomenta* applicata, & *pulveres* iidem *aſperſi*, hîc quoque ſimili modo uſurpata conveniunt, eundemque *effectum*, *podicem retinendo*, *firmando*que, præſtare poſſunt.

Præter quæ etiam alij *pulveres*, quales in *uteri* ſimili *affectu* commodiùs *ſinui* illius, formâ *peſſarij* indi, quàm foris propendenti apponi debere diximus, hîc *ano ſuppoſitorij* inſtar ſuppoſiti, quia eum *ſtimulando*, mox iterum excernerentur, illi antequam reponatur, priùs *inuncto* vel alioquin *humectato*, uti in *uteri exitu* dictum, aſpergi debent.

Veluti hunc *pulverem* : ℞. *Gallarum* ℥.ij. *Balauſt.* ʒ.j.ß. *Maſtiches*, *Thuris ana* ʒ.j *Succini*, *Sanguinis draconis ana* ʒ ß. *Cornu cervi uſti*, *Antimonij ana* ʒ.j. fiat *pulvis ſubtiliſſimus.*

Huic etiam addi poteſt *Bitumen*, *Pix*; Item *Cochlearum putamina*, *Piſces ſalſi*, *Fimus caninus*, *Seta porcina*, & ſimilia priùs uſta.

Aut etiam de *pulveribus* in *Unguento* pro *uteri procidentiâ* deſcripto quædam ſumi.

Vel etiam ipſum *unguentum podici* adhuc *exerto* inungi.

Intromiſſi in *podicis* & *recti inteſtini* interiora, *ſuffitus*, *fumi* imprimis, hîc, cùm *anus* alia *craſſiora immiſſa*, vel *liquidiora injecta*, non retineat, præ cæteris convenient. Poteritque & *ſuffitus* in *uteri exitu* deſcriptus, hîc quoque uſurpari: Vel ab aliis & imprimis à *decocto Thapſi barbati* in *Aceto* facto ſuſcitari: Vel *vapor* qui ab *Aceto* ſupra *lapidem Molarem candentem* fuſo exſurgit, *podici* excipi.

Fumi item ex *gummoſis* & *reſinoſis*, illic nominatis *accenſis* excitati, admiſti multùm proderunt, omiſſis hîc ſummè *fœtentibus*, *Aſſâ* ſcilicet & *Caſtoreo*, addendo tamen & *Bdellium*, interdum & *Acaciam*, *Hypociſtidem*, aliaque quædam ex *aſtringentibus*: uti & ex *aromaticis*, *Galangam*, *Cyperum*, *Garyophyllos*, *Macerem*, *Nucem moſch. flores* item *Roſarum*, & *Verbaſci*, ſimiliaque.

Extrinſecùs fovetur vel *balneo* immergitur inferior *corporis ſedes* ſubtus circa *anum*, & *lumborum regionem*, hisce quæ *aſtringendo anum* retineant, & *conſolidando*, ſi *connexus* illius ſolutus ſit, eum rurſum uniant; dein & quæ, ſi *muſculorum* adſit *imbecillitas*, vel *refrigeratio*, *calorem nativum fovendo* & *calefaciendo*, *frigidam* conceptam *intemperiem* corrigant, denique *proprietate* quadam cum *nervoſo genere*, maximè ſi à *reſolutione* procedat, *robur* hiſce addant.

Fiuntque hæc ex *decoctis plantarum aſtringentium* & *conſolidantium* quarundam, in *uteri procedentia* deſcriptarum, plura pauciorave ex illis ſumendo, atque in *liquore* aliquo, ut illic quoque oſtenſum, coquendo, addendo hisce etiam ex *calefacientibus* illic recenſitis quædam, imprimisque ea, quæ (uti diximus) *nervis appropriata* ſint, ut *Chamæpitym*, *Salviam*, *Primulam veris*, *Abſinthium*, *Marrubium*, *Betonicam*, *Pulegium utrumque*, *flores Chamom. Anthos*, *Stœchados* & ſimilia.

Aquæ thermarum in *uteri procidentia* convenientes, hîc ſimiliter congruunt, illarumque uſus continuatus nonnunquam juvat.

Infantes ani procidentia, inprimis ob *refrigerationem* laborantes, quod & in *adultis* fieri poteſt, bonum eſt ſupra *truncum quercus* recenter cæſæ *calefactum*, & ſecundum

rectitudinem ligni erectum, collocare, idque ideò quia ejusmodi *truncus* de *ligno* recenti maxima *aſtringendi vi* præditus eſt.

Unguenta & *emplaſtra* illic deſcripta, hîc quoque poſſunt competere, *lumbis* vel etiam *podici* admota, quibus *muſculorum* & *nervorum* causâ, ſi hæc labefactata ſint, etiam *calida* admiſcentur *olea*: Veluti *Coſtinum*, *Nardinum*, *Laurinum*, *Vulpinum*, de *Caſtoreo* & ſimilia: Item *pulveres Coſti*, *Galangæ*, *Cyperi* & quorundam *aromatum*: Et præter *emplaſtra* uſitata illic nominata, etiam *Oxycroceum* & *Ceroneum*.

Cataplaſmata ſimiliter ex *reſidentia decocti* ſupradicti fieri poſſunt, vel ita parari: ℞. *Herniariæ*, *Uſneæ ſicc. ana* ℥.ß. *Gallarum* ℥.j. *farin. Orobi* vel *Lentium*, vel *Cicerum rubr.* ℥.ij. *radic. Cyclaminis* ℥.ß. *Chamæpityos* ʒ.ij. *Stercoris capræ* vel *columbæ* vel *hirundinum* aut etiam *lacertarum ad* ℥.j. *olei Myrtill.* vel alterius & *ſucci Herbæ convenientis ana q.ſ.* Pro *cataplaſmate*.

Torpedinem marinam admotam juvare docet *Dioſcorides*.

Sacculos, uti in *uteri prolapſu* ſimiliter admovere poſſumus, qui *ſi podici* apponantur, uti & alii *Pulvini duriuſculi*, eum ſuſtentando premendoque ſimul cohibere poſſunt, quod fiet illis inſidendo, vel firmiter *podici ſubligaculis* aliisve pro cujuslibet induſtriâ excogitatis, eos alligando ſtringendoque.

Linguæ procidentia cùm vix niſi à *mortali læſione* proveniat, *lethalis* plerunque eſt, quòd ſi ſupervivant, aliis potiùs *accidentibus gravioribus* quàm huic *cura* adhibetur. *Linguæ procidentia cura*

Teſtium procidentia à *diſſecto ſcroto* eveniens, facili negotio curatur, ſi reponantur illicque contineantur, *cura*que *vulneri* etiam citra *ſuitionem*, adhibeatur. *Teſtium procidentia cura*

Oculorum procidentiam, quæ vix niſi ab extremâ vi *capiti* aut *oculis* illatâ procedit, cùm *mors* plerunque ſequatur, non eſt quòd in illius *curâ* laboremus; eoque minùs, cùm etſi vivi manerent, hæc *diſſolutio* ex parte facta, reparari minimè poſſet, *oculus*que ut in priſtino ſtatu permaneret, firmari, *aſtringentia*que in hoc caſu applicanda, potiùs *oculum* corrugando, *cæcitatem* inducerent, quàm ut in ſuâ *ſede* diutiùs remaneret, efficerent. *Oculorum procidentia cura*

DE

DE EFFLATIONE.

CAPUT III.

Genera.

EFFLATIONEM vocamus eam *excretionem*, per quam non ſolùm *flatus* efflatur, unde nomen accepit, ſed & *ſpiritus* vel *aër* expiratur, quæ etiam efflari dicuntur. *Efflatio* verò ejusmodi *ſpiritus* ſeu *expirationis* quæ per *nares* & *os* fit, dicitur *Expiratio* vel *Exſufflatio*; *flatuum* verò *efflatio* ſeu *emiſſio* per *os*, *Ructus* vel *Crepitus oris*: per *podicem* verò *Crepitus ventris* vel *ani* appellatur. Tales autem *efflationes præternaturales* exiſtunt, ſi *depravata* hæc *ſpiritus* fiat *expiratio* aut *flatuum emiſſio*; vel *vitioſa*, ob *vitium* quod vel *ſpiritus* vel *flatus* contraxerunt; vel ſi hæc per *viam non competentem* erumpant.

flatio aterna-ralis.

Depravata expiratio exiſtit, ſi illa *interrupta*, vel nimiùm *vehemens*, vel diutiùs *continuata* exſuffletur, interdum cum *ſono alieno*, aliàs & cùm *excretione* aliquâ, non ſolùm obſcurâ *aëris*, ſed *materiei* alicujus manifeſtâ, in *cita reſpiratione*, *ſuſpirio*, *oſcitatione*, *ſingultu*, *ſternutatione*, *tuſſi*, *emunctione*, *expuitione*, *ſcreatu*, *vomitione*; ſicuti in *depravatâ reſpiratione*, quò hæc etiam pertinent, hæc fuerunt expoſita.

rtor ium.

Ad *depravatam* hanc *reſpirationem*, etiam *Stertor* pertinet, in quo *ſonus* admodum disſonus ſe offert. Qualis *dormientibus* plerunque aliquibus accidit, qui dum noctu ſtertunt, alios non ſinunt dormire, vel *dormientes* excitant: *Vitium* quod & *vigilantibus* quibusdam contingit, & *affectuum* quorundam *comes*, ut *apoplexiæ*, *epilepſiæ*, plerunque etiam *dyſpnœæ*, ſicuti in enarratis *affectibus* illius quoque meminimus.

Rus

Seu crepitus oris Crepitus ventris.

Emiſſio flatuum per *os* in *ructu* edendo, vel per *alvum* in *crepitu* emittendo, quocunque modo fiat, ob *ſonum alienum*, quem crepando edit, nonnunquam & *fœtorem*, *depravata* eſſe cenſetur, eoque magis, quòd cùm ejusmodi *flatus* cohiberi poſſent, tamen emittantur: unde & magis *indecentes* hi *crepitus*, quàm alij *ſoni*, qui in *reſpiratione depravata*, uti dictum, eduntur, etſi cum *clamore*, ut in *tuſſi* & *ſternutatione* fiant, cenſentur, quòd hanc *efflationem* reprimere nullo pacto queamus.

Fluctuationes, Murmura, Rugitus ventris.

Ad *præternaturales* ejusmodi *ſonos*, qui in *flatibus* hisce emittendis ſe exerunt, etiam eos referre poſſumus, qui licèt non ſtatim cum *flatibus*, à quibus proficiſcuntur, è *corpore* prodeant, ſed *corpori incluſi* audiantur, tandem tamen per *ructum* aut *crepitum* erumpunt. Quales ſub *hypochondrio utroque*, *ſiniſtro* tamen frequentiùs ſe offerunt; qui ſi *aquæ fluctuantis ſonum* exprimant, *Fluctuationes*; ſi *murmur*, *Murmura*; ſi *rugitus*, *Rugitus* appellantur: aliàs verò alios *ſonos* repræſentant, ut *ranarum* vel aliorum *animalium*, unde poſtea hæc revera in ſeipſis contenta, ejusmodi *ſonos* edere, ſibi imaginantur. Ejusmodi *ſoni virginibus* ſunt frequentes, & aliis quibusdam, atque *morborum* quorundam, *ventriculi* & *inteſtinorum* ſcilicet, ſunt *ſymptomata*. Alibi etiam in *ventre*, imprimis in *umbilici circuitu*, ejusmodi *ſoni* cum *ſtrepitu* audiuntur, & *extuberantiâ* quadam vagante, nec in eodem loco perſiſtente. Quod frequenter etiam in *ſanis* ante *excrementorum excluſionem* & *crepitus* evenire ſolet, aliis alio tempore. Et in *colicis doloribus* familiare quoque exiſtit, ut in eo indicatum fuit.

Alij præter hosce varij *ſoni* qui audiuntur, veluti in *ventre hydropicorum fluctuans ſonus*,

in *pectore ſtertor, ſibilus:* Item *pulſatio*, in *cordis palpitatione*, quæ non ſolùm *tactu* deprehenditur, ſed & quandoq; auditur: Uti & illi quos *æger* tantum *auditu* percipit, *aurium diverſi ſoni* cùm hi non è *corpore* cum *ſpiritu* aut *flatu* erumpant, ſed *occluſi* maneant, ad haſce *efflationes* minimè pertinent, ſed ad alios *affectus*, in quibus ſe manifeſtant, ubi & deſcribuntur.

Vitioſa expiratio ſe offert, ſi *ſpiritus* qui efflatur, *gravi odore* ſit præditus, aut fœteat.

Fœtor oris ſeu anhelitus. Qualis per *os* dum expiratur in *Fœtore anhelitus* vel *halitus* aut *oris*, cùm inde prodeat, nominato, exhalat, nunc *ſtercoroſum*, nunc *cadaveroſum*, aut *putrem caſei* aliorúmve *odorem* redolens. Qui admodum *moleſtus* eſt, & ab *aſtantibus* faciliùs, quàm ipſo *ægro* percipitur. Et in quibusdam dum *jejuni* ſunt vel ſaltem, vel magis ſe exerit. Aliàs nec poſtea ceſſat, ſed omni ferè tempore perſeverat; Aliquando poſt certorum duntaxat *ciborum comeſtionem* aut *ebrietatem* oritur, atque aliquandiu durat, & poſtea remittit. Interdum *morborum* quorundam eſt *ſymptoma*, & vel eos præire vel præſagire ſolet, quando citra aliam manifeſtam cauſam hoc *vitium* quod Siechelen, ac ſi dicas ægroturire, nominatur, in illis deprehenditur.

Fœtor narium. Per *nares ſpiritus* in *expiratione* efflatus, ſimili labe & *odore tetro fœtido*que imbutus, *Exhalationem* è *naribus fœtidam*, quam *Fœtorem narium* appellant, gignit. Qui *aſtantibus* eumque *odorantibus* admodùm *gravis*, ſæpè & *intolerabilis*, diu ſæpè eos qui hoc *vitio* laborant, aliis *inviſos* reddens.

Fœtor, crepitus oris ſeu ventris. *Emiſſio flatuum vitioſa* in *eructatione* occurrit, in qua *flatus* nunc *nidoroſum* quid, nunc *fœtidum*, nunc aliud *graveolens* redolet: Vel in *crepitu ventris*, in quo plerunque *fœtidus odor excrementorum ventris* expirat, graviusque quàm alia omnia, *nares aſtantium* ferit atque offendit.

Efflatio è vulnere procedens. Per *viam non competentem ſpiritus* quandoque erumpunt, ſi non per *nares* & *os*, ſed *vulnus* aliquod in *collo* vel *pectore*, quoties *expiratio* fit, effletur, quod *flamma* admotâ, ſi inde agitetur, uti & *tactu* deprehenditur.

Flatus itidem non per *intervalla* uti *ſpiritus*, ſed *confertim* & ſimul per *vulnus*, in *ventriculi* aut *ventris regione* aliquando prorumpunt.

Cauſa.

OMnis *efflationis præternaturalis*, quæ in *depravatâ* vel *vitioſâ expiratione* vel *emiſſione flatuum* oboritur *cauſa*, à *ſpirituum* vel *flatuum eruptione inconveniente* vel *infectione* procedit.

A' *ſpiritus* ſeu *aëris eruptione inconveniente*, per *aſperam arteriam* in *fauces* & *nares*, quo pacto *expiratio depravata* procedat, atque ſi alicubi impingat, *ſonus* inde edatur, in *depravatæ reſpirationis cauſis* fuit expoſitum. *Spiritus expiratio inconveniens, cauſa Efflationis præternaturalis.*

A' cujus *ſpiritus*, per *inſpirationem naribus* attracti rurſumque expirati *impulſu*, *Stertor* dictus quoque enaſcitur: In illis maximè, qui *reſimas* habent *nares*, vel in quibus alioquin illarum *amplitudo* à natura *anguſtior* eſt, aut aliis de *cauſis collapſa*, vel ex parte *muco* aut *pituitâ infarctâ* aut *obturatâ*, tunc in *anguſtiis* illis refractus *ſonum* illum in *ſtertore* dicto profert. Idque inter dormiendum potiùs, cùm tunc *ore clauſo* per *nares* ſaltem *aërem* haurientes, validiùs eum attrahant: præſertimque ſi ſupini jaceant, *pituitâ* tunc faciliùs eo delabente illicque hærente. Quæ & in *morbis* quibusdam, ſi ad *nares* perveniant, illicque ſubſiſtat, *ſtertorem* in illis excitat, uti in *epilepticis*, *apoplecticis*, *caro*, *ſymptoma* hoc illis conſuetum exiſtit, à *cauſis* illis in locis explicatis profectum. *Spiritus in nares impellens, cauſa Stertoris.*

Per *vulnus* aliquod *aſperæ arteriæ* vel *pectori inflictum*, *ſpiritus* per *viam incompetentem* ſequitur *efflatio*. Quæ *vulnera* quandoque ſtudio, *aperturâ* factâ *pectori* in *empyemate*, vel *aſperæ arteriæ* in *angina*, ſicuti illic fuit oſtenſum, infliguntur, aliàs caſu accidunt. *Spiritus & flatus è vulnere eruptio, cauſa Efflationis præternaturalis.*

Flatuum quoque è *ventriculi* vel *ventris ſede eruptio*, ſi illa loca vulnerentur, ſequitur; In *ſectione hydropicorum*, vel *caſu contingentibus vulneribus*.

A' *flatibus* à *ventriculo* ſurſum per *œſophagum* *Flatus à*

ventriculo per os erumpentes, cauſa Ructus. Flatus ab inteſtinis per podicem erumpentes, cauſa Crepitus ventris. Flatus ventriculo atque inteſtinis incluſi, cauſa Rugitus & Murmurum ventris.

gum & *fauces* erumpentibus, *ructus*, & ab illis qui per *inteſtina* deorſum per *rectum inteſtinum* & *anum* exeunt, *crepitus ventris* procedunt, *ſonum* & *bombum* eò majorem edentes, quo majori erumpunt *impetu*. Qui *flatus* ſi *ventriculo inteſtinisve incluſi* retineantur, nec *exitum* inveniant diſcurrendo, per horum *cavitates* & *ductus*, *murmura rugitus*que in *abdomine* edunt, circa *ſiniſtrum* maximè *hypochondrium*, ſi in *ventriculo* vel illi ſubſtrato, & annexo *inteſtino colo* coërceantur, cùm hæ *partes* hanc *ſedem* potiſſimum occupent, (quod tamen causâ *lienis*, qui *flatibus* impleri nequit, communiter putant accidere) vel etiam in aliâ *ventris regione* hi *rugitus* audiuntur, ſi alibi *inteſtinis* incluſi ſint, maximeque circa *umbilicum*, propter *tenuium* illic *inteſtinorum convolutionem*. Quorum *flatuum cauſas*, in variis *ventris* & *inteſtinorum affectibus* expoſuimus. Inter quas & *coarctatio hypochondriorum* in *virginibus*, quam *veſtibus* arctè ſtrictis quò *graciles* appareant, ſibi conciliant, exiſtit; ſic namque *flatus coacti murmura* illic edunt, & ut turpiter ſe ſæpè dent, occaſionem frequenter præbent.

Flatus in ventriculo & inteſtinis humori permiſtus, cauſa Fluctuationis in ventre.

Sed & præter hoſce *flatus ſimplices*, ſi *flatus* alius *humori* in *ventriculo* aut *inteſtinis* contento permiſtus fluctuet, tunc *fluctuans ſonus* cum *rugitu* ſe offeret: vel ſi *humor* ſolùm agitatus hunc *ſonum* edat, *fluctuans* tantum emerget. Quod ut à variis fit *cauſis*, in *ventriculi affectibus* expoſitis ſic, & frequenter *aquâ* affatim bibitâ, alióve *liquore*, ſi tunc *corpus* agitetur, *ventriculus*que comprimatur, fieri obſervamus.

Ob *infectionem ſpiritus* ab illis quæ *tetrum odorem* expirant, factam, *Halitus fœtor*, uti & *Narium* & *Oris* exurgit. Atque ſi *flatus* hoc pacto *odorem* ab illis concipiant, *Ructus graveolentes* vel *Crepitus fœtidi* prodeunt. Qui *fœtor* à variis *aſſumptis* vel *excrementis* dependet.

Spiritus infectio ab aſſumptorum alieno odore profecta,

Aſſumpta quædam ſi *alieno odore* prædita ſint, eo *anhelitum* inquinantia, ut illa aliquamdiu redoleat, efficiunt, eoque magis, ſi in *ore* aut *dentium interſtitiis* diutiùs hæreant; in *ventriculum* quoque delata, *odor* ipſorum *teter* per *os* exhalatur: veluti ab *eſu allij*, *caſei putris* ſimiliumque accidit: Et ab aliis, quorum *odor* etſi non adeò *gravis*, tamen *aſtantibus nauſeoſus* & *ingratus*: ut à *vino* in *ebriis*, vel ab aliis *pinguibus cibis halitus* vel *ructus*. Multa quoque non per ſe *odore gravi* prædita, ſed *putredine* vel *corruptione* demum illum adipiſcentia, *halitum* vel *ructum* eodem inficiunt: veluti in *ore caro*, ſi *dentium intervallis*, & maximè in *dentibus eroſis* vel *cavis* hæreat, ob moram & locum quoque, ſi ille ſimiliter *corruptus* ſit, *putreſcens*, *peſſimum odorem* acquirens, *oris fœtorem* parit. Quæ & in *ventriculo* corrupta idem poteſt efficere, quod & facilè in quibusdam *hominibus* & *animantibus* evenit, è quibus illa ferè ſola, quæ *carnibus* veſcuntur, *anhelitus fœtorem* aliquando concipiunt. Dein & alia multa, per ſe alioquin non *ingrati odoris*, in *ventriculo corrupta* (quod facilimè fit) ut *raphanus comeſtus*, qui *ructum peſſimi odoris* efficit, *tetrum anhelitum* pariunt.

cauſa Anhelitus tetri vel fœtidi.

Ventriculi atque inteſtinorum excrementorum odor teter vel fœtidus, cauſa Anhelitus, Ructus, Crepitus graveolentis vel fœtentis.

Excrementa fœtida vel alioquin *graveolentia*, intrinſecùs in *inteſtinis ventriculo* aliiſve *cavitatibus*, ad exteriora pertingentibus, latentia, *odores* ipſorum *tetros* inde, vel *exhalatione* aut cum *flatu* emittunt: vel ſi *extrinſecùs* ſint, ab illis *locis* expirant.

In *inteſtinis excrementa* contenta, cùm ſuâ naturâ fœteant, eoque magis ſi *bilioſa* vel aliis *pravis humoribus* commiſta ſint, *fœtor* ille non tantùm cum *excrementis* inter dejiciendum ſe profert, ſed & cum *flatibus*, qui in *inteſtinis* facilè colliguntur, & ab *excrementis fœdum* hunc *odorem* concipiunt, per *podicem erumpentibus*, *crepitu*, (uti dictum eſt) ſe prodit, *excrementorum*que *odorem pravum*, à quibus expiravit, refert.

Sed & *oris fætidus anhelitus*, ab *inteſtinorum excrementis* prodire ſolet, quando ob nimiam *laxitatem* & *dilatationem ventriculi*, illiusque præſertim *orificij*, *pylori* dicti, quo in *inteſtina* ſe aperit, is nimiùm patet, vixque exactè ampliùs conſtringi occludique poteſt, ſicuti naturaliter fieri debet, tunc *fœda excrementorum exhalatio*, ſurſum per *inteſtina* expirans, per *apertas* haſce & *laxas vias*, in *ventriculum*, inde-

que ad *os* uſque delata, *anhelitum fœtore* ſuo inficit. Quam nos præcipuam cauſam illius *oris fœtoris*, qui *ſtercoroſum odorem* exprimit, eſſe, diligenti inquiſitione deprehendimus; ob id adeò *perſeverantem* & *pertinacem*, cùm ab *organi vitio* procedat, quod ægrè reparari poteſt. Cui occaſionem *crapula* diu continuata præbere ſolet, ex qua tandem *ventriculus* adeò *laxus* redditur, vel alia illius *imbecillitas* ſequitur, ſicuti in *ventriculi imbecillitate* id expoſitum fuit.

In *ventriculo excrementa* quædam *alieno odore* prædita, vel *fœtentia*, illic genita, vel eò delata, eundem *odorem* per *œſophagum* interdum eructant, vel ſurſum exhalantia *anhelitum* inficiunt: ſicuti in multis *morbis* illisque præſertim, in quibus *excrementa* circa *ventriculum* in *venis meſeraicis* retenta, putreſcunt, in eumque deferuntur, hic oris *fœtor*, quem Stechelen vocari diximus, eos præcedere & poſtea comitari ſolet.

Oris odor fœtidus vel teter, cauſa Anhelitus fœtoris.

In *ore* & *faucibus* non ſolùm ex *comeſtione graveolentium*, & *corruptione* factâ in *dentibus*, uti dictum, *os fœtidum* redditur; Sed & à *ſalivâ* vel aliâ *oris humiditate*, hoc interdum quoque accidere ſolet, quando *fœtidis humoribus* inquinatur, ſicuti in *lue venerea* à *pravis humoribus* ex *inunctione hydrargyri*, ad *os* ut expuantur compulſis, *oris fœtorem*, aliis tunc *oris accidentibus* jungi videmus. *Limus* quoque *dentibus* adnatus, ſi exuperet alicubi, ubi inter maſticandum non aufertur, *odore* aliquo ingrato tandem etiam *os* imbuit. In *ulceribus faucium* & *oris partium putredo* nata, *fœtori oris* quoque occaſionem præbet, cùm *pus* alioquin *naturale* minimè fœteat: uti & in *ulceribus pulmonum*, niſi *putredo* adſit, ratione *puris* vix *fœtor* aliquis, uti creditur, oboritur.

Narium odor fœtidus vel teter, cauſa inde progreſſa Expirationis fœtidæ.

In *narium* profundo, circa *oſſa ſpongioſa*, & in *antris cavis maxillæ ſuperioris oſſium*, *pituita*, *mucus*, diutiùs retenta, *nauſeoſum*, vel ſi putreſcant, *fœtidum odorem* reddentia, *narium fœtorem* dictum inducunt. Quod tum ob *muci* illius *tenacitatem*, & *commiſtionem* cum *pravis* aliis *humoribus*, tum etiam ob *anguſtias* harum *cavitatum*, ubi hæ *ſordes* colligi, atque donec emungantur vel effluant, retineri ſolent, evenire poteſt, ab *ortu* ſic conſtitutas, vel *caſu* coarctatas, tunc ferè *naſus* naturâ, vel *vi* aliquâ externâ depreſſus apparet. Ab *ulceribus* in *abdito narium* vel illius *amplitudine* aliquâ latentibus, hoc idem accidit, *fœtor*que ab illis pro ratione *ulceris putreſcentis teter* expirat, ſicuti in *narium ulceribus* hoc fuit declaratum. Ab *humoribus* intra *calvariam* circa *organa olfactus*, vel etiam in ipſis *cerebri ventriculis putreſcentibus*, idem fieri ſcribunt; ſed veritati haud conſonum eſſe videtur, tantam *putredinem* in *cerebro* gigni, quin longè *graviora accidentia*, & *mors* interdum ipſa ſequatur.

Curatio.

Efflationis præternaturali curatio. Stertoris narium curatio.

EFflationis *præternaturalis*, quæ à *depravata expiratione* dependet, *cura*, in *depravata reſpiratione* fuit expoſita.

Nec alia *curatio ſtertori* huic, qui *narium anguſtiæ* causâ fit, quàm ea, quæ *reſpiratione* impeditæ, ob *narium obſtructionem* vel *coarctationem* debetur: & illic quoque fuit declarata; ubi oſtenſum, quomodo *nares* ab adhærente *muco*, & *pituita* expurgari debeant: quod vitium tamen, ſi *inſtrumenti* ſit, ob *nares reſimas* vel alioquin *anguſtas*, vix penitùs auferri poteſt; emendari tamen nonnihil, ſi *decubitu erecto* nec *ſupino*, ſed in *latere* dormiant. In *equis* hic *ſtertor*, *naribus ſectione patefactis*, emendatur.

Crepitus oris & ventris curatio.

Crepitus oris & *ventris*, etſi *utiles*, indecori tamen cùm ſint, honeſtatis causâ potiùs retinendi ſunt, vel in *ſeceſſu* ab *hominibus* ſeorſim emittendi. Quòd ſi adeò urgeant, ut *ægrè* & cum *damno* impediantur, *flatuum proventus* erit amoliendus. Quâ ratione & *murmura*, & *rugitus ventris* impediuntur: *Cruditatem* arcendo, & foris admotis introque exhibitis, *flatus* diſcutiendo, quorum formulæ in *imbecillitate ventriculi* propoſitæ fuerunt. Quibus plerunque *lieni* appropriata, in *rugitu hypochondriorum virginibus* familiari, permiſcere ſolent, quod quidem ſi prodeſt, non quòd à *liene* hi *flatus* prodeant, aut illic contineantur,

Ventris murmurum, rugitus & fluctuationis cura.

tur, vel inde proficiſcantur, uti crediderunt, ſed quòd *externorum* quæ *ſiniſtro lateri* applicantur *remediorum vires*, ad *lienem* quoque pertingant, idcirco aliquo pacto huic accommodari debent. Ut cùm *ſacculis* ex *Cumino* aliiſque *flatus diſcutientibus* paratis, *ſemen Viticis*, *Rutæ*, *Ceterach*, ſimiliaque permiſcemus, *Aceto*que *pulveres* fricamus, vel *olea ſplenetica inunctionibus* quæ *flatus* pellunt, addimus.

Fœtoris anhelitus curatio. *Halitus* ſeu *anhelitus fœtidus* ex *ore* prodiens atque *Oris fœtor* ob id vocatus, ſi ab *aſſumptis* proveniat, eaque vel in *ore gravem odorem* expirent, ut *allium*, vel eructent, ut *raphanus*, ſponte brevi poſt tempore ceſſat, quo à *colloquio* cum *hominibus* propinquiore abſtinere, vel ſi neceſſitas exigat, *odoratis*, uti dicetur, *anhelitum* corrigere poſſunt. Si verò quia *dentes immundi* ſunt, vel ipſorum *interſtitiis anguſtis*, vel *cavitatibus* quando eroſi ſunt, *cibus* inhærens putreſcit, vel ob alias *ſordes* in *ore* collectas, hoc fit, cavendum ne quid *dentibus* inhæreat, atque *os* diligenter expurgandum, *dentes eroſi* & *vitiati* evellendi.

Si causâ *ventriculi* eveniat, ille erit repurgandus atque caſtigandus, ſi in *morbis* quibusdam accidat, uti & in *lue venereâ*, hiſce *morbis ſanandis* opera dabitur, quibus ſublatis iterum remittit; ſi ob *ventriculi laxitatem* hoc fiat, *fœtore* ab *inteſtinis* ad *os* pertingente, immedicabile ferè eſt malum *organicum.* Interim tamen *ventriculus* roborandus conſtringendusque, & in omnibus hiſce *cauſis odoratis* in *ore* retentis, maſticatis, illisque *os* colluendo, gargariſando, eaque devorando, *fœtorem* corrigimus. Quæ omnia ſequentibus modis adminiſtrantur.

Exhibentur *purgantia*, ſi in *ventriculo* cauſa lateat, quæ accommodantur *excrementis fœtorem* excitantibus, vel *humiditati* eum relaxanti. Inter quæ *pilulæ* ex *Aloë* paratæ, cùm *ventriculum* egregiè abſtergant, & *putredini* reſiſtant, valdè ſunt accommodatæ. Vel *Vinum purgans Abſinthio* addito, quod idem facit quod *aloë*, & ſimul eſt *odoratum.* Sicuti & aliæ multæ *purgantium* formæ, quæ in *ventriculi imbecillitate* fuerunt expoſitæ, & recipiunt *purgantia*, inter quæ & *myrobalani* & *rhabarbarum* in hoc caſu commendantur. Hic tamen multa *odorata* illis permiſcenda, quæ *fœtorem* corrigunt, tam *plantæ* quàm *aromata*, unde & *pilulæ Alephanginæ*, *de aromatibus* dictæ & paratæ, ſæpè ſumptæ proſunt. Et *vino purganti radicem Angelicæ* ſimiliaque multa *boni odoris* mox explicanda, addimus.

Alterantia propinata *ventriculum* roborare debent, *excrementorum* proventum impedire; quòd in *victus ratione* præſtatur, dando *cibum paucum*, *minimè excrementitium*, ad *ſiccitatem* tendentem. In *carnis eſu*, cùm facilè, uti dictum putreſcat, ſint temperantes, eamque *aromatibus*, *aceto*, aliiſque *ſuccis acetoſis*, *Citri*, *Limonum*, *Arantiorum*, antequam comedatur, condiant; Uti & alios *cibos.* *Pani ſemen Carui*, *Fœniculi*, uti ſolent, permiſceatur. In fine menſæ, *Cydonia*, *Pyra*, aliáve *aſtringentia* in *laxo* præſertim *ventriculo*; *Condituras* item *ſeminum Aniſi*, *Fœniculi*, *Coriandri* comedant, vel aliis *pulveribus Poſt paſtum* appellatis, prandium claudant. *Jejuni* manè *pulveribus*, *tabulis*, *electuariis*, *condituris*, *conſervis*, in *ventriculo humido* & *laxo* utilibus, in *imbecillitate ventriculi* deſcriptis, utantur, ea ex illis quæ *odoratiora* ſunt, eligendo, veluti *Aromatic. roſatum*, *muſcha. Diamoſchum*, *Diambram* ſimiliaque. *Trypheram magnam*, quod delicatos & *colore* & ſuavi *halitu* reddat *homines*, ſic appellari creditam, probant: *Maſtiche* ſæpè deglutita, vitium hoc corrigere traditur.

In *ore odorata*, quæ *ſuavi* & *amico odore os* imbuant, quædam retinenda, alia etiam maſticanda, nonnunquam & deglutienda, ſequentia.

Ex *ſimplicibus*, *Angelicæ radix* præ cæteris *odorata* ſed *amara*: dein & *Imperatoriæ*, *Zedoariæ*, *Nux moſchata*, *Garyophylli* communiter uſurpantur.

Moſchus & *Ambra* in divitibus ob inſignem

gnem *odorem anhelitus*, hoc vitium egregiè corrigunt, miſta cum *ſaccharo*, & in *orbiculos* vel *trochiſcos*, cum infuſione *gummi Tragacanth.* facta, in *Aqua roſarum* vel *florum Arantiorum*, aliáve odoratâ, redacta, eoque retenta, in quo diſſoluta, vel etiam ſenſim deglutita, è *faucibus odorem gratum* ſpirant. Quibus & *Lignum aloës, Santalum, Angelicæ radix* addi poſſunt, quæ & *ventriculo debiliori* conveniunt: Uti & *Benzoini portiuncula*.

Præter hæc multa alia *odorata* ſic maſticari poſſunt, veluti *radix, Iridis, Acori, Cyperi, Enulæ, cortic. Arantiorum, Citrij, folia Roſmarini, Lauri, Serpylli, Apij veri Petroſelini* vulgò dicti *herbæ* recentis maſticatio, poſt *allium* aliáve *graveolentia* comeſta, tollit eorum *fœtorem*, aliumque ex *ore* prodeuntem occultat. Idem præſtare dicuntur *folia Anethi* & *Aniſi, Sonchi* itidem, *Myrrham* & *Reſinam lentiſcinam* probat *Dioſcorides. Aurum* in *ore* contentum commendat *Matthiolus*.

Ex *compoſitis: Vinum* convenit pro *oris collutione*, vel etiam bibitum, in quo macerata ſint *radix* & *ſemen Angelicæ, Majorana, Salvia, Semen Coriandri*, aliæque *odoratæ* dictæ *herbæ*, uti & *aromata*.

Acetum roſaceum, Ribes, Rubi Idæi, Fragorum, mirè efficax, cæteris *collutionibus* miſtum, vel ſolùm hoc & ſimplex *ore* retentum, vel deglutitum, *odorem fœdum* ab *aſſumptis* mox emendat.

Vino rubro odorato, Aceto, addito *Sale* vel *Alumine, os* continuò abluant.

Decoctum Myrti foliorum recentium in *Vino* valde prodeſt, pro *collutione*: item decoctum *Citri* aliorúmve.

Aliud fit ex *decocto radicum Cyperi, cortic. Citri, Roſis, Santalo odorato, Garyophyllis Cinamomo*, decoctis in *aquâ Ciſternæ* addito *vino*.

Aquæ ſtillatitiæ variæ *odoratæ*, ſic quoque uſurpantur, veluti *aqua Roſarum, Moſchata*, vel additis *Garyophyllis*, aliiſque *aromatibus, Sale, aquâ florum Arantiorum*, quam *Naffæ* vocant: Item *Aquâ vitæ* cum infuſione *Cinamomi* & *Aromatum*.

Olea deſtillata Cinamomi vel aliorum *odoratorum*, mirè efficacia ſunt, miſta aliis, vel ſola, ſi minima *guttula* eorum *ore* retineatur.

Fricandi inſuper *dentes*, præſertim ſi immundi ſimul ſint, *odoratis abſtergentibus* & à *putredine arcentibus*.

Veluti: ℞. *radicum Ireos* ʒ.ij. *Angelicæ* ʒ.ß. *Santali odorati* vel *ligni Aloës* vel *ligni Sabinæ bacciferæ* aut *Juniperi* ʒ.j. *Galliæ moſchatæ* ʒ.ß. vel *parum Moſchi*, *Salis alkali* ʒ.ij. Addunt *os Sepiæ, Cornu cervi*, *Alumen uſtum* in *dentium putredine*, ſicuti illic dicetur.

Vel *Moſchi tantillum* adde cum *Sale*, vel *Cornu cervi*, vel aliis.

Exhalatio fœtida è *naribus*, quam *Narium fœtorem* vocant, ſi ab *ulcere* exurgat, eo curato, ceſſat, cujus *curationem* in *narium ulceribus* jam expoſuimus. Si verò à *morbo narium organico* proficiſcatur, ob illarum *anguſtiam*, vitium eſt ferè inemendabile, niſi præcaveatur, ne *excrementa cerebri* majori copiâ vel planè nulla, eò defluant. *Fœtoris narium curatio.*

Quod ſi alioquin causâ *ſordium*, quæ ob *copiam* vel *pravitatem* facilè corrumpuntur vel putreſcunt *fœtor* hic, quando hæc redundant, aut retinentur, exurgat, tunc *curatio* aggredienda hoc pacto.

Purgamus *corpus* decenter, & pro ratione *humorum* redundantium, *medicamenta* exhibemus, *capiti*que imprimis ea accommodamus, paſſim in *cerebri excrementitiis affectibus* expoſita.

Naribus attrahuntur *errhina*, vel eæ illinantur *unguentis*, quæ abſtergendo & irritando *ſordes* promovent, *odore*que *ſuavi* has *ſedes* imbuunt. In quem uſum varia ejuſmodi *caput purgia* dicta, in *cerebri* præſertim *affectibus phlegmaticis*, fuerunt deſcripta, quibus *odorata* hîc jam dicenda, admiſceri poſſunt.

Succus Iridis attractus vel illitus *naribus*, valde efficax eſt & *boni odoris*.

Vel ſic: ℞. *ſucci Iridis* ℥.j.ß. *ſucci Majoranæ* ℥.j. *Vini odorati* vel *Malvatici* ℥.ß. miſce. Cui & *ſuccus Betæ* ad majorem ſtimulationem addi poteſt.

Vel cùm magna adeſt *putredo*, adde huic *errhi-*

errhino, ſucci Centaurij, Abſinthij ana ℥.j. *Aceti roſac.* vel *ſcillitici* ℥.ß. *Myrrhæ* ʒ.j. miſce.

Succus foliorum Lauri & Myrti, aliique *odorati* addi poſſunt.

Inſpiſſantur hæc quandoque ut meliùs hæreant, & illini poſſint, hoc pacto: ℞. *prædictæ alicujus compoſitionis* ℥.j.ß. adde *Ladani, Storacis calamit. ana* ʒ.ß. *Mellis* vel *infuſ. gummi Trag.* factæ in *aqua* aliqua *Odorata q. ſ.* ad formandum *linimentum.*

Ad *odorem ſuavem* conciliandum, *odoratis*, quæ attrahenda vel *naribus* etiam infundenda, utimur: ut *Vino generoſo* vel *malvatico*, in quo *folia Ocymi, Majoranæ, Calaminthæ, Lauri, flores Lavandulæ, Cinam. Garyophylli* infuſa macerataque ſint.

Vel *aqua ſtillatitia flor. Arantiorum, Roſarum, foliorum Limonum* vel prædictarum quæ in *Vino* macerari diximus *plantarum*, uſurpanda.

Vel aliæ *ſuavis odoris*, compoſitæ variis modis ex *odoratis plantis, ſeminibus*, & *aromatibus.* Quibus tam *ſimplicibus* quàm *compoſitis*, ſi *moſchus* vel *ambra* addantur, majorem habebunt gratiam.

Inunctiones ſimiliter *odoratæ* fiunt ex *Moſcho, Ambrâ* diſſolutis in *oleo Been* vel aliis, quæ tamen horum *odorem* non planè infringant, ut ferè fit, ſi hæc aliis *compoſitionibus*, uti multi docent, addantur: *Zibettum* per ſe inungi poteſt.

Olea ſtillatitia Cinamomi, Garyophyllorum, Majoranæ, aliáve *odorata*, *cerâ albâ* excepta, ſi *naribus* indantur, *odorem* vehementem & diu perſeverantem, expirant.

Efflationis è vulnere curatio.

Spiritus efflatio per *vulnus* inflictum, ſi in *aſpera arteria* hoc ſit, plerunque *lethalis*, cùm *vulnus* in hac *ſede* ægrè ſanari queat, exiſtit. Quòd ſi in *pectore vulnus* ſit, & *partes internæ læſæ* ſint, plerunque idem evenit, licèt *pulmonibus læſis*, aliquem evaſiſſe, ſicuti in *pulmonum affectu* demonſtratum fuit viderim. Alia *pectoris vulnera* citra *viſcerum interiorum læſionem*, ut *vulnera* tractari curarique debent.

Flatuum eruptio è *vulnere*, cùm *ventriculum* & *inteſtina læſa* demonſtrat, plerunque *immedicabilis*, aliàs tamen *inteſtinis* inflictum *vulnus* quoque ſanatum fuit.

DE SPERMATICA EXCRETIONE.

CAPUT IV.

Genera.

SPERMATICA *excretio*, eſt *effuſio ſeminis* in *viro* per *virgam*, in *muliere* in *ſinum uteri naturaliter* fieri ſolita, & *præternaturalis* exiſtit, cùm *nimia* eſt, vel *citiùs* quàm debebat evenit, eoque magis, ſi *vitioſum* inſuper ſit, vel per non *decentem viam* egrediatur.

Nimia ſeminis profuſio, admodùm, uti vocant, enervat, hoc eſt *languidum* atque *imbecille corpus* ad omnes *functiones* edendas, *diſcoloratum*que reddit, ac *Senium* uti & *mortem* accelerat. Fitque hoc vel cum *actu venereo*, aliàs ſine eo.

Venus nimia.

Cum *actu venereo* ſeu *congreſſu*, nimia *ſemini* fit *effuſio*, ſi nimiùm eum exerceant, cui *intemperantiæ* indulgentes, *luxurioſi mares* ſe ipſos perdunt, *fœminæ*que priùs *vegetæ*, fiunt *invalidæ*: Et præter hæc *viri* ad *procreationem*, *mulieres* ad *conceptionem ineptæ*. Ita ut, quod in *maſculis* tantùm obſervatur, tandem in *coitu* vix *guttam unam* aut *alteram* illius effundant. Vel alioquin non ſatis *excoctum*, &

Seminis imperfecti & ſubcruenti excretio. *crudum*, nec non, in quibusdam adhuc *ſubcruentum* potiùs, quàm uti aliqui voluerunt, *ſanguinem purum* loco *ſeminis* ejiciant.

Gonorrhœa. Sine *venereo actu ſemen involuntariè* ſi excidat, *Gonorrhœa* appellatur. Quæ ſi cum *ſenſu voluptatis* fiat, quia *dormientibus* & *ſomniantibus* noctu plerunque evenit, *Nocturna pollutio* vocatur. Et ſi ſæpè contingat, quia tunc æquè ac ſi cum *actu venereo* hæc *emiſſio* fieret, debilitat, *præternaturalis* eſt: Illaque longè magis, ſi *nullo ſenſu voluptatis* aut valdè *exiguo* tam *dormientibus* quàm *vigilantibus* accidat, & tunc *crudum* & *aqueum* ferè effluit, quod ſi perſeveret, *vires* admodùm proſternit.

Gonorrhœa virulenta. *Vitioſum ſemen involuntariè*, & ſine *ſenſu delectationis* aliquando effunditur, quod non formam *naturalem ſeminis*, ſed *virus* quoddam *album* vel *flaveſcens* refert, quem *fluxum purulenta* per *penem excretio puris*, *ardor*que inter mingendum ſequitur: ſicuti in *purulenta excretione* demonſtrabitur, diciturque hic *affectus*, *Gonorrhœa virulenta*, *ſymptoma* plerunque *Luis venereæ*, ſicuti illic declaratum fuit, aliàs etiam extra eam quibusdam, & præſertim *meretricibus impuris* accidens, quâ alij qui cum illis rem habent, inficiuntur, *luem*que dictam, vel ſaltem ſimilem *labem* aut aliam contrahunt.

Seminis in convulſione excretio. Huc quoque referri poteſt, *involuntaria ſeminis profuſio*, quæ in *Epilepticis* vel *Convulſis* interdum ſupervenit, cùm licèt nullum inde *detrimentum* accedat, *præternaturalis* tamen ſit hæc illius *excretio*.

Seminis per alienum foramen effuſio. Per aliam *viam*, quàm *ſemini* dicatam, *ſemen* aliquando præternaturaliter effluxiſſe, nimirum per *foramen* quoddam ab *ortu*, vel *fiſtulâ* natâ, & in *virgæ virilis canalis ductu*, ſubtus factum, in *conceptus defectu*, cujus etiam cauſa exiſtit, ubi & quo pacto fiat, & quid in eo agendum, fuit oſtenſum.

Seminis cita nimis profuſio. Citiùs ſi *ſemen* ejiciant, quam par erat, nec eodem temporis momento & unà conveniant *conjuges*, ſed unus altero id citiùs profundat, præſertimque ſi ſtatim initio *congreſſus* hoc fiat, aut etiam paulò ante eum, in ipſa *præparatione*, mox *ſemen* ejaculentur, cùm hoc *actui venereo*, quòd vel non, vel diminutivè nec abſolutè fiat, *defectum* pariat, *præternaturale* quoque habetur.

Huc & refertur ea à *ſemine procedens excretio*, in qua *ſemen* non ſufficienter, ſed *portiunculam* duntaxat illius & veluti *ſpumam* dum vehementi *ſtimulo venerem* exercendi irritantur, *ſine ſenſu* aut *expletione voluptatis* egerunt, unde & licèt non debilitentur, ut tamen *actus* poſtea perfectè minimè queat perfici, efficit.

A' *cerebro* defluentem *materiam* per *penem* quoque expurgari, aliqui docuerunt, quod tamen, cùm in *communem* hunc *ductum ſeminis* & *urinæ via* non pateat, haud veriſimile videtur.

Cauſa.

SEminis enarratorum *præternaturalium effluxuum cauſa*, vel ab *irritatione*, aut *imbecillitate*, vel *anaſtomoſi*, aut ab *affectu per conſenſum* dependet.

Ab *irritatione vaſorum ſpermaticorum*, quæ *ſemen* incluſum continent, *facultatem* ipſorum *expultricem* ſtimulante, *ſeminis excretio nimia* vel *nimis cita*, aut etiam *involuntaria* in *utroque ſexu* ſequitur. *Vaſorum ſpermaticorum irritatio cauſa Veneris nimiæ c taque Gonorrhœæ ſimplici & virulenta.*

Ob *copiam ſeminis* ſi *vaſa* turgeant, quia cum *voluptatis ſenſu* exit, ut *veneri* nimiùm aliqui indulgeant, ei occaſionem præbendo, *cauſa nimiæ* illius *profuſionis* & quæ inde ſequitur *debilitatis* exiſtit, niſi hoc ob *laſciviæ æſtum* fiat, ut ſe *ſtrenuos* in eo actu demonſtrent, aut *quæſtus* causâ, uti *meretrices* faciunt. Quod & *irritando* facit, ſi *caliditatem majorem* & *acrimoniam*, quàm alioquin obtinet conceperit, ſicuti in *cauſis ſalacitatis*, quæ inde quoque provenit, oſtenſum eſt.

Ejuſmodi *ſemen* etiam ſtimulando, *imaginatione* ſolâ illius *actus*, quæ in *ſomniantibus* frequentiùs, nonnunquam & aliàs de eo cogitantibus excitatur, commotum excretumque, *Pollutiones* in *dormientibus*, interdum & *vigilantibus* parit.

A' *ſeminis* quoque hoc *fervore* accidit, ut citiùs in ipſo *actu* quàm oportebat, ejiciatur; vel *portio* illius etiam citra *actum* emergat.

Atque

Atque ut cùm *ardore* quodam eoque veluti *urente* aliquando progrediatur.

Quòd ſi *acrimonia* inſignis, *ſemini* ab *infectâ qualitate* illius aut *corruptione* aliquâ accedat, *Gonorrhœa* illa *virulenta*, per quam *ſemen vitioſum* emanat, ſequitur, à *luis venereæ* plerunque *malignâ vi* procedens, *ſemini*que communicata. Quod & in illis, qui nondum hac *lue* infecti ſunt, ab aliâ *noxiâ qualitate* poteſt procedere, quam *ſemen* per *contagium* in *congreſſu*, ab alterius *ſemine* infecto, concipit, indeque *corruptum, acrem* illam *vim* adipiſcitur, à qua *involuntaria vitioſa* hæc excretio, non ſolùm à ſtimulante illius *vi* procedit, ſed & ſi adeò invaleat illius *acrimonia*, ut & ſimul erodat atque exulceret, *purulenta* quoque accedit *mictio*.

Vaſorum ſpermaticorum imbecillitas cauſa Gonorrhœa.

Ab *imbecillitate vaſorum ſpermaticorum*, *ſeminis involuntarius effluxus*, in *gonorrhœa* dicta ſuboritur: Cùm *aquoſius ſemen*, nec ſufficienter *lactis* ſimilitudine excoctum, ſed *ſeri* inſtar dilutum crudumque redditur; tunc enim facilè è ſuis *receptaculis*, utpote *tenue* & *fluidum* excidit, & *ſine ſenſu* vel *leviſſimo* elabitur, etiam nullâ alia præcedente *causâ*, vel exiguâ ſaltem aliquâ *irritatione*, non ſolùm in *genitalibus* factâ, ſed & ſicuti obſervatum eſt, in *vicino podice*, dum *dura excrementa* egeruntur, aut, uti *Fernelius* alicui accidiſſe refert, *canalis* ad *clyſma* injiciendum in *anum* intruditur. Quæ *imbecillitas* ab *intemperie* maximeque à *refrigeratione* vel *caloris nativi labe*, in hiſce *ſedibus*, aut etiam aliis ſimul, nonnunquam & toto *corpore*, à *morbis* vel *ætate* inducta, proficiſcitur, quæ uti diximus, ut *aquoſius ſemen* fiat, *occaſionem* præbet. Nam quod hæc *aquoſitas ſeminis* ab *excrementis pituitoſis* aut *ſeroſis* proveniat, haud veriſimilè, cùm illud ex *ſanguine* generetur, qui licèt ille *crudus* ac *pituitoſus* ut vocant, exiſtat, ad *ſeminis* tamen *generationem*, etiam in *corporibus*, *crudo ſanguine*, vel aliis ejusmodi *excrementis* abundantibus, ſemper *puriorem* adhuc reſtantem *ſanguinis portionem*, *teſtes*, ut & *mamillas* ad *lactis procreationem*, abripere, ex eo quod & *cachectici* interdum procreent, & *mulieres* ſimili affectu laborantes nihilominus *infantes* lactando nutriant, conjicimus.

A' *laxitate* nimiâ *vaſorum ſeminalium* profecta *imbecillitas*, *gonorrhœam* quandoque producit: Quando *folliculi ſemen* continentes in ſuis *gyris*, *vaſa*que illud *deferentia* nimiùm *ampliata*, *laxata*que, ut facilè vel ſponte vel levi occaſione, ab illis excidat, *vias*que pertranſeat, *cauſam* præbent. Quæ *laxitas*, à multoties brevi tempore peracto *coitu*, ſæpè ſubitò, aliàs tardiùs, in iis qui longo tempore *luxuriei* fuerunt dediti, oritur, per quam *veſiculæ ſeminis* toties *inanitæ*, rurſumque *repletæ viæ*que *irrigatæ*, tandem eam *laxitatem*, atque interdum ob *ſpirituum* ſimul *profuſionem*, *imbecillitatem* acquirunt, quâ *ſemen crudum fluidius*que redditur, *geminis* tunc *cauſis gonorrhœam* producentibus.

Vaſorum ſpermaticorum oſculorum apertio, cauſa Seminis imperfecti aut ſubcruenti excretionis.

Per *apertionem oſculorum venarum ſpermaticarum*, quæ *ſemen* ex *ſanguine* elaborant, *ſemen* illud *ſubcruentum*, vel *ſanguis* loco *ſeminis*, uti voluerunt, in *coitu* procedit, quando ob eum ſæpè brevique ſpatio repetitum, adeò *vaſa ſemen elaboratum continentia* exhauriuntur, ut per *venarum ſpermaticarum oſcula*, *ſuctione* hac *dilatata*, *ſemen* ex illis adhuc *imperfectum* & *ſanguinolentum*, vel *ſanguinem* ipſum rapiant, & in *congreſſu* profundant: contingit quandoque etiam hæc *ſuctio* nimia *ſeminis*, ex *ſingulari* quadam *ſalacitate* aut *fervore uteri ſinus*, (ut de *mulieribus africanis* refertur) *ſuccumbentis mulieris*: ſicuti ſuperioribus annis *militi* contigiſſe obſervavi, qui *vi* comprimens *virginem ruſticam*, ab ea ita ſubactus fuit, ut tandem poſt repetitum *coitum cruentum ſemen* reddiderit, ex qua nimia *agitatione* in *tabem*, quam brevi *mors* ſubſequuta, inductus eſt.

Vaſorum ſpermaticorum concuſſio cauſa Seminis profuſionis in convulſione.

Ab *affectu* aliarum *partium* quarundam, per *conſenſum vaſis ſpermaticis affectis*, *ſeminis involuntaria* ſequitur *profuſio*. Veluti *nervorum* in *convulſione*, in qua ob *concuſſionem* validam, quâ *univerſum corpus* exagitatur, *vaſa ſpermatica* ſimul *concuſſa*, *ſemen* interdum ſi præſertim redundet, excutiunt, uti & ob eandem *violentiam*, accedente inſuper *conſtrictione muſculorum abdominis*, etiam *veſica* preſſa *urinam*

profundit. Quod hac potiùs ratione, ut *ſemen convulſis* interdum promanet, accidere videtur, quàm *muſculorum occaſione*, qui *vaſis ſpermaticis* præficiuntur, licèt & hi in *generali convulſione* convellantur. Nam etſi in ipſo *actu venereo*, leviter *vaſa deferentia* dilatando, pleniorem ipſius *excretionem* adjuvent, hoc tamen non priùs, donec *ſemen* jam è ſuis *veſiculis* excidens, per hoſce *ductus* feratur, faciunt, ob quam & *cauſam convulſi*, ad *excretionem* hanc nihil efficiunt, ſed *motus* ille *inordinatus*, illud è ſuis *receptaculis* propellit. Uti nec *reſolutio* horum *muſculorum*, in *apoplecticis effluxum ſeminis*, ſicuti verò *urinæ* parit, cùm hi *muſculi*, non uti *ſphincter* ad *retentionem* ſint comparati.

Curatio.

Gonorrhœæ curatio.

SEminis in *utroque ſexu involuntarius effluxus* in *Gonorrhœa* dicta, ſi ſit *nocturna* illa *pollutio*, ob *copiam ſeminis* eveniens, cum non niſi eo redundante accidat, & proin tantopere non noceat, ferè negligitur, vel *matrimonium*, huic illius *nimiæ collectioni*, indeque *natæ involuntariæ profuſioni*, medetur; in *cœlibatu* verò *viventibus*, ab illis quæ *proventum* illius gignunt, illudque facilè commovent, abſtinendum. Sin ob *ſemen fervidius* aut *acrius*, etſi *parva* illius ſit *quantitas*, *gonorrhœa* frequenter infeſtet, *ſemen* corrigendum, atque ad *mediocritatem* erit reducendum. Si verò ob *imbecillitatem vaſorum ſpermaticorum aquoſius* redditum, facilè effluat, vel etiam ob *laxitatem* à nimio *veneris uſu contractam ſemen* qualecunque fuerit, diutiùs contineri nequeat, quia tunc hæc *gonorrhœa* admodùm debilitat, illi, *vaſa* hæc roborando, *ſemen*que incraſſando, proſpiciendum. Quæ omnia ſequentibus *præſidiis, cauſis gonorrhœæ* accommodatis, perficiuntur.

Exhibemus *purgantia* interdum, ſi à *bilioſiore* vel *crudiore* aut *ſeroſiore ſanguine*, *ſemen acrius* aut *aquoſius* generetur, ut ab hiſce repurgetur *mundus*que fiat *ſanguis*, laudatamque *ſemini materiam* præbeat. Quæ *purgantia* prout *corpus excrementis* his illiſve refertum eſt, hiſce *educendis* accommodantur. Qualia paſſim cùm exponantur, non opus eſt hîc ea repetere.

Quæ *alterando* ad ſiſtendum hunc *fluxum* propinantur pro diverſitate *cauſæ* inſtituuntur. Et ſi ob *ſeminis copiam* fiat, *exiccantibus* & quæ *proprietate* quadam illud abſumunt, illud minuimus; ſi ob *fervorem* aut *acredinem*, *refrigerantibus* & *lenientibus* contemperamus. Quod ſi *ſemen aquoſius* aut *fluidius* ſit, illud incraſſamus; ſi *vaſa ſemen continentia imbecilliora* aut *laxiora* ſint, illis, *aſtringentibus calefacientibus* & *appropriatis*, *robur* addimus. Quæ omnia partim *remediis* in *Salacitate* expoſitis, maximè ſi ob *ſeminis copiam* aut *efferveſcentiam gonorrhœa* fiat, cùm & inde *ſalacitas* procedat, partim ſequentibus, quæ *gonorrhœæ* omnibus *cauſis* accommodantur, perficiuntur.

Pulvis exiccans, *conſtringens* & *proprietate agens*: ℞. *radic. Iridis, ſeminis Agni caſti, Coriandri præpar. ana* ℥.j. *ſeminis Plantag. ſemin. Roſarum, Rutæ, Alkekengi, fol. Menthæ ana* ʒ.ß. *Succini, Coralij rub. ana* ʒ.j. *Thuris* vel *Maſtiches* ʒ.ß. fiat *pulvis ſubtiliſſimus*: Detur illius ʒ.j. per ſe, vel cum *Saccharo Roſ.* aut *Liquore* aliquo diſſolutus.

Cum ampliùs *ſiccandum* & *aſtringendum*, prædictis, ex ſequentibus quædam addi poſſunt, ut *ſemina Myrti*, *Berberis*, *folia Sumach, Millefolij, Agni caſti, Rutæ, lanugo fructus Roſarum* & *folia Aſplenij, Glandes, Balauſtia, cineres Inteſtinorum* & *pellicularum ſtomachi gallinæ, Priapi cervi* vel *tauri, Pili leporum uſti, raſura Eboris, Bolus, Hæmatites, Cryſtallus.*

Ad *fervorem* & *acrimoniam ſeminis* contemperandam: ℞. *ſeminum quatuor frigid. Majorum mund.* ʒ.ij. *quatuor frigid. Minorum*, imprimis *Portulacæ, Lactucæ* vel etiam *Acetoſæ ana* ʒ.j. *rad. Nenuphar.* vel *florum*, & *Roſarum florum ana* ʒ.j.ß. *gummi Tragacanthi* vel *Arabici toſti* ʒ.j. fiat *pulvis*. Cui de ſupradicto *pulvere tertia* vel *quarta pars* addi poterit. *Camphoram* plerique addunt, *refrigerationis* gratiâ, vel quòd *occultâ vi ſemen* extinguat.

Decoctum ſiſtens *fluxum* & *caliditatem* & *acrimoniam ſeminis* extinguens: ℞. *radic. Iridis, Nenuphar. ana* ℥.j. *herbar. recentium* vel *aridarum*

darum *Agni caſti, Coriandri, Aſplenij, Millefolij, Sumach, Plantagin.* & *Portulacæ, Lactucæ ana* M.j. *Menthæ, Rutæ ana* M.ß. *florum Roſarum, Nenuphar. ana* P.j. *ſemin. quatuor frigid. Major.* ʒ.ß. *Minorum* ʒ.ij. *ſeminis Plantagin.* & *Portulacæ an.* ʒ.j. *Myrtillorum* ʒ.ij. *ſemin. Alkekengi* ʒ.ß. fiat decoctio in *Aqua* & *poculo Vini rubri* & in colaturæ ℔.iij. diſſolve *ſyrupi Cydoniorum* ℥.ij. *Sacchari q. ſ.* decoquantur ad mediam conſiſtentiam: Utatur frequenter.

Syrupi competunt *Portulacæ, Plantagin.* aliive ex prædictis quibusdam *plantis* illarumve *ſuccis decocti*, aliisve *acidis* ut *Citri, Granator.* vel *auſteris*, ut *Myrtillorum ſyrupus.*

Succi item ab enarratis *plantis* expreſſi per ſe uſurpati, vel *Aquæ elicitæ.*

Conſervæ itidem & *condituræ* ejuſmodi, ſimpliciter vel cum admiſtione *pulverum* prædictorum & *ſyruporum*, in formam *miſturæ* redactæ ſumptæ.

Lac ovillum vel *chalybeatum* ſæpè bibitum, *ſeminis* contemperat *acrem vim.* Uti & *emulſio ſeminum frigid.* & *Amygdal.* & *ſem. Papav. albi:* Aliaque multa quæ *ardorem urinæ* in *mictione ardente* reſtinguere diximus.

Injiciuntur *clyſmata* in hoc caſu quandoque, ut tanquam *topica remedia, parti affectæ* adhibeantur, cùm *vires* ipſorum ab *inteſtinis* ad *vaſa ſeminaria* uſque etiam poſſint pertingere. Paranturque proin pro *cauſæ* ratione, ex *decocto* illorum quæ refrigerant, ſi *caliditas* in cauſa ſit, additis etiam hujus *fluoris ſeminis* causâ, *ſiccantibus* & *aſtringentibus*, qualia in *decocto* quod exhibetur, deſcripta ſunt, aliisque validiùs adhuc *conſtringentibus*, ut *fol. Quercus, Lentiſci, Cupreſſi, floribus Granatorum* ſimilibusque, eaque coquendo in *Aqua* & *Vini rubri* vel etiam *Aceti portione.*

Sunt qui *injectiones ſiccantes*, ex *Tutia* ſimilibusque paratas, in *ſeminis* & *urinæ* communem *canalem*, in *viris* infuſas, plurimùm juvare doceant.

Extrinſecùs uſurpantur *balnea, fotus, inunctiones*, quæ *ſalacitatem* reprimunt, hic quoque in ſimili causâ competentia: uti & in aliis cauſis. *Balneum* vel *fotus perinæi* & *teſtium* ex *radic. Cynogloſſi*, vel decocto *herbarum*, quarum & *decoctum* vel *pulveres* aſſumptos prodeſſe diximus, parata, convenient.

Ad roboranda *vaſa ſemen* continentia & deferentia, *debilitata* aut *laxiora* facta, in illis qui *gonorrhœam* diu ſunt paſſi, vel ad *recidivam* ejus ſunt *proclives, Thermæ naturales calidæ aſtringentes*, more conſueto ad tempus aliquod uſque continuatæ, proderunt. Vel alia *Balnea artificialia*, ex illis quæ hoc præſtant concinnata, quibus & *calida*, ad *calorem nativum* harum *ſedium* fovendum, adduntur, ut *Roſmarinus, Majorana, Stœchas, Lavandula*, ſimiliaque.

Inunctiones inſuper idem *refrigerando, ſiccando, aſtringendo, proprietatevè* operantes, *renibus* ſi *calor* ipſorum in *cauſa* quoque ſit, vel *perinæo* & *teſtibus* adhibentur. Inter quas tale *Unguentum* proderit: ℞. *olei Myrtillorum, Lentiſcini, Maſtichini, Cydoniorum ad* ℥.iij. *olei Irini* ℥.ij. *ſucci Plantag. Portulacæ, Lactucæ, Menthæ, Aceti ana* ℥.j.ß. coquantur ad *ſuccorum* conſumtionem, adde *Nucum cupreſſ.* vel *Gallarum, rad. Iridis, ſeminis Viticis an.* ʒ.j. *Acaciæ* vel *Hypociſt.* ʒ.ij. *Spicæ* ℈.j. *Ceræ q. ſ.* fiat *inunctio.*

Oleum Camphoræ perinæo & *teſtibus* illitum commendatur.

Laminam plumbeam tenuiſſimam *renibus* impoſitam per *noctem*, uti *ſalacitatem* reprimere, ſic *gonorrhœam* emendare ſcribitur.

Lectulus vel *pulvinus lumbis* inter decumbendum ſuppoſitus, *Lanâ* potiùs quàm *plumis* refertus, cui *Agnus caſtus* & *Ruta* miſceantur, aliquid juvare poſſent.

Sectio venæ ſi *gonorrhœa* à *ſeminis ubertate* proveniat, quandoque competit, in *plethoricis* præſertim, ad *materiam ſemini*, unde generatur, nonnihil ſubtrahendam.

In *vitæ regimine*, ſicuti in *Salacitate* dictum, ſi ab eadem causâ *gonorrhœa* fiat, ſe gerant: Imprimisque pro *condimento Aceto* frequenter utantur, quod mirè & *caliditatem* & *acrimoniam ciborum* uti & *ſeminis* compeſcit. Et ſi *ſemen* nimis *tenue* & *fluidum* ſit, *cibis craſſioribus* veſcantur: Inter quos *Lentes, Fabæ frixæ* cum *Aceto* probantur: Item *Pineæ, Amygdalæ*

Oryza comeſta : *Caro* item *teſtudinis* & *radices Paſtinacæ*.

Gonorrhœa virulenta curatio.

Gonorrhœa virulenta dicta, à *ſemine corrupto* & *vitiato* profecta, non eam, quâ retineatur & *fluxus* illius ſiſtatur, uti in alia *gonorrhœa*, rationem curandi exigit, cùm *noxium* retentum, loca illa exedendo exulceraret, ſed potiùs ne in *locum* illius quod *natura* evacuat, tale quid ex *infectione* renaſcatur, providendum, quod per *curam*, quæ generatim toti *lui Venereæ*, indeque natis etiam aliis *vitiis* debetur, ſi in hac *lue* hæc quoque ſe offerat, integrè interdum perficitur ; quòd ſi verò poſt eam, *exulceratione* quadam in *penis ductu*, ob *exeſam* eam *ſedem*, relictâ, *puris effluxus* ſequatur, tunc *cura* quæ in *purulenta excretione* præcripta fuit, hîc quoque locum habebit.

Uti & ſi citra *luem* hanc, ab alio *impuro congreſſu gonorrhœa* hæc *maligna* ſequatur, cùm & illa in *purulentam* convertatur, *cura* eadem competit.

Seminis in convulſis excretionis cura.

Alia *ſeminis involuntaria excretio*, quæ in *Epilepticis* & *convulſis* accidit, cùm inde nihil detrimenti ſequatur, nec ab *ægris* nec plerunque ab *aſtantibus* obſervetur, negligitur.

Veneris nimia cura.

Nimia *ſeminis profuſio* per *actum venereum*, unde *corporis languor* ſequitur, non aliam *curam*, quàm ut à *Venere* abſtineatur, vel *immodicus* ejus *uſus* temperetur, requirit, & ſi ad eam incitentur, in *ſalacitate* expoſitis *remediis*, *fervor* hic reſtinguitur. Denique ut *corpus* per *victûs rationem* admodum *nutrientem* & *reficientem*, rurſum reſtauretur. Sicuti etiam in *involuntaria ſeminis excretione*, idem fieri debere, diximus.

Seminis cita nimium profuſionis curatio.

Cita nimis per *exercitium venereum ſeminis effuſio*, hoc eſt quando citiùs quàm oportebat, *ſemen* mox in ipſo principio *congreſſus* vel *præparatione* ad eum, profunditur, unde *imperfectus actus* hic vel *inutilis* ad *conceptionem* redditur, quia hoc ab eo nimis *fervido*, aut etiam *fluido* proficiſcitur, pro emendatione hujus *incommodi*, eadem quoque quæ in *gonorrhœâ* hiſce de cauſis excitatâ, fieri debere docuimus, hîc quoque uſurpabuntur, unde hæc *anticipans ſeminis excretio*, faciliùs levioribusque *remediis*, quàm illa *involuntaria*, ſi modò ea, & præcipuè quæ *victus rationem* concernunt, continuentur, corrigetur.

DE SANGUINEA EXCRETIONE.

CAPUT V.

Genera.

SANGUINEA vel *cruenta excretio* illa, quæ etiam *ſecundùm naturam*, in *menſium fluore* per *ſinum uteri*, interdum & in *hæmorrhagiâ narium* per *nares* vel *hæmorrhoidum fluxu* è *podice*, procedit, *præternaturalis* fit, ſi per loca huic *excretioni* minimè competentia, *ſanguis* effluat: Vel ſi *ſanguis* ſive per loca illi deſtinata aut alia emanet, *quantitate* quòd nimiùm effluat, vel *qualitate* quod *vitioſus* exiſtat, peccet. Sicuti quo pacto hoc fiat, per quæcunque loca effluat, in ſingulis demonſtrabimus. Quòd ſi *ſanguis* aliis *confuſus* vel expuatur vel vomatur, mingatur aut dejiciatur, in illis *excretionibus* deſcribetur.

ulorum ſguinea cretio. Ex *oculis* ſi *ſanguis* parciſſimè etiam prodeat, quod rariùs accidit, *præternaturale* quoque eſt.

urium ſguinea retio. Uti & ſi ex *auribus* effluat, unde nunc *purus* nunc *ſanioſus* emanat. Vidimus & cuidam, qui *narium hæmorrhagiâ* frequenter infeſtabatur, accedente *capitis dolore* pulſante, *ruboreque faciei*, non ſolum è *naribus*, ſed & *auribus* ſimul *ſanguinem* ſatis largiter effluxiſſe.

rium mor- gia. E' *naribus* frequenter *ſanguis* interdumque copiosè extillat, *Nariumque hæmorrhagia* appellatur. Quæ cùm conſueta quibusdam & *naturalis* ſit, tunc primùm *præternaturalis* fit, ſi *immoderatè* tantaque copiâ *ſanguis* profundatur, ut *vires* labaſcant, vel etiam penitùs cum *vita* extinguantur. Uti in iis qui priùs *ſani* erant, vel *morbo* aliquo tenentur, evenire aliquando ſolet. Leviter etiam *ſanguis* quandoque & ſaltem *muco* permiſtus in *affectu* aliquo *narium* ſe manifeſtat.

E' *virga virili* citra *mictionem*, *purus ſanguis* rariùs profluit, quod tamen ſi fit, *præternaturale* exiſtit, & *dolor* aliquis plerunque in ea ſentitur. In *congreſſu ſanguinem* loco *ſeminis* ejici quandoque perhibent: qui tamen, uti in *ſeminis excretione* dictum, potiùs *ſemen imperfectum* exiſtit. *Penis ſanguineæ excretio.*

Ex *meatu urinario* in *fœmineo ſexu*, *ſanguinis effluxus præternaturalis*, citra *mictionem* magno cum *cruciatu*, in *lapidis* è *veſica extractione*, ſe manifeſtat. *Urinarij meatus ſanguineæ excretio.*

E' *ſinu uteri* effluens *menſtruus fluxus naturalis*, *præternaturalis* fit, ſi tempore quo alioquin *menſes* fluere ſolent, diutiùs majoríve quantitate effluat, *Menſiumque fluor immodicus* appellatur. Vel ſi hoc alio tempore intermedio, quo nondum fluere debebant, nec dum tempus *fluxus* inſtabat, *intempeſtivè* & *inordinatè* eveniat, præſertim ſi priùs *ſuppreſſis* diu *menſtruis*, per menſes aliquot, *virginibus* aut *mulieribus*, quas proinde *gravidas* eſſe ſuſpicantur, hoc accidat: Vel ſi *mulieribus* quibus *menſtrua* diu ſubſtiterunt, *venterque gravidarum* inſtar intumuit, ſicuti de hac *intumeſcentia* in *tumoribus* egimus, diu ſe *gravidas* eſſe opinantibus, tandem inopinatè ante vel poſt pariendi tempus, *hæmorrhagia* ejusmodi ſuperveniat, per quam *ſanguinis* magna quantitas interdum effunditur, *venterque* iterum ſubſidet, non ſine *virium jacturâ* magnoque *vitæ periculo*. Imprimis verò *alienus* & à *fluxu menſtruo differens*, ſi tempore quo *menſes* deſierunt, jam *ſeneſcentibus* uti ferè fit, contingat *mulieribus*, cùm nullo ordine *Menſium fluor immodicus.* *Uteri ſinus fluxus ſanguineus, alius à*

menſtruo in ſenibus mulieribus.

ordine aliàs copioſius aliàs parciùs accidat, ſæpè quàm diutiſſimè durans, unde hunc *fluxum menſtruum*, uti aliàs faciunt, minimè, ſed *Hæmorrhagiam* per *uterum immoderatam* potiùs appellamus. Haſce *menſtruas* aliásve *præternaturales*, *ſanguinis* nunc *puri* nunc *impuri* per *uterum purgationes*, *languor corporis*, *pallor*, *cachexia*, interdum & *hydrops* ſequuntur. Et ſubitò magna fiat *ſanguinis profuſio*, ſicuti poſt diù *ſuppreſſos* priùs *menſes*, nonnunquam accidit, *vires* admodùm proſternuntur, & nonnunquam penitùs extinguuntur.

Ego in tribus *mulieribus*, qui tempus *menſtrui fluxus* jam ſuperarunt, ejusmodi *hæmorrhagiam per uterum* & quidem in una ultra biennium, in reliquis per longum tempus & quidem in una ex illis cum *ſummis doloribus uterinis*, fere per integrum annum excruciantibus, nullis *medicamentis* cedentem, ſine intervallis ad mortem usque continuantem obſervavi.

Partum ſubſequens excretio, cruenta.

Aliàs per hæc loca *præter naturalem* eam *purgationem ſanguineam*, quæ poſt-*partum* fieri conſuevit, etiam illa immoderata accidit, adeò ut ſummè ob largum illum *fluxum* aliquando *puerperæ* debilitentur. Quòd uti in *naturali partu* quandoque evenit, ſic & in *præternaturali partu* & *abortu* frequentiùs cum magno ſæpè *vitæ* diſcrimine contingit.

Uteri ſinus ſanguinea excretio in devirginatione & congreſſu.

Ex *ſinu uteri* alius *ſanguinis effluxus* quoque fit, poſt *primam* ferè *coitionem fœminæ* cum *mare*, in *devirginatione*, ut vocant, ſuperveniente tunc *ſanguinis* aliquâ apparentiâ, vel potiùs, ſicuti compertum eſt, *fluore* ſimili qualis *menſtruatim* illis alioquin ſolet accidere, qui *fluxus* cùm *virginitatis* certa *nota* eſſe, & proin ſubſequi debere cenſeatur, pro *præternaturali* vel ſaltem *noxio* minimè habetur.

Uti verò illa *cruenta excretio* ex *uteri ſinu*, quæ in *congreſſu* ſive primo aut ſequentibus, cum *dolore* magno facto, interdum ſupervenit.

Hæmorrhoidum fluxus

Ex *podice ſanguinis effluxus* præter eos quos cum *fæculenta dejectione* in *dyſenteria*, *teneſmo* *fluxu hepatico*, prodire illic oſtendimus, alius occurrit, *utrique ſexui* communis, *Hæmorrhois* peculiari nomine, etſi reliquæ quoque *hæmorrhagiæ* ſic dici poſſent, appellata. Quæ alioquin *peculiaris* cujusdam *temperamenti hominibus*, maximè *maſculis* nonnunquam & *fœminis adultis* potiſſimùm & *ſenibus* conſueta atque utilis, & per intervalla menſium, non tamen eo ordine ut *menſes* in *mulieribus*, vel ſingulis annis ſemel atque iterum, vel duobus ſaltem aut tribus, eveniens, tunc *præternaturalis* fit, quando *immoderatiùs*, hoc eſt *majore quantitate*, vel *diutiùs* quàm par erat, fluit, aut *frequentiùs* quàm decebat redit, unde tandem *laſſitudo*, *virium defectus*, *pallor*, *cachexia* & *hydrops*, uti in aliis ejusmodi *præternaturalibus hæmorrhagiis* accidere diximus, quoque ſuperveniunt. In hac *hæmorrhoide ſanguis* ſeparatus à reliquis *excrementis* effluit, isque ferè *purus* & *ſyncerus*, & revera non adeò nec ampliùs quàm & aliunde effluens aut emiſſus *ſanguis*, uti verò eum depingunt, *ater*. Et ſi aliter *coloratus* aut *impurus* ſit, potiùs *rubore* exacto tinctus vel flaveſcens *bile*que *flavâ* permiſtus quàm aliter ſe habens, ſicuti obſervantibus patebit, apparet.

immoderatus.

In *morbis* quibusdam, ſuperveniens ejusmodi *hæmorrhois*, ſi non, ut cùm decenter fit, proſit, & *morbum* ſolvat, ſed potiùs ob *immoderationem* noceat, *vires*que proſternat, ad *præternaturalem* refertur.

Uti & illa, quæ non conſuetis, *naturæ* operâ, ſed à *cauſa* alia *violenta*, uti dicetur, & proin ſine commodo ac inutiliter accidit, maximè ſi *dolor* ſimul adſit, & *noxa* aliqua inde ſequatur.

Podicis ſanguinea excretio alia ab hæmorrhoidibus.

Præter hunc *ſanguinis fluxum*, *hæmorrhoidalem* dictum, alii *præternaturales* ex *podice* prodeuntes ſe exhibent: Veluti ille eſt, in quo *paucus* ſaltem *cruor* apparet, à cauſa quoque violentâ, cum *pruritu* & *dolore podicis* procedens.

Huc & refertur *ſanguinis* illa *excretio*, per quam *ſanguis menſtruus* in *fœminis* non ſolùm per *ſinum uteri*, ſed & per *podicem* emanat, rara quidem, ſed quæ tamen aliquando, cum

exul-

exulcerationis illorum locorum notis, ſeſe obtulit.

utis po- rum nguinea utta.

Per *poros cutis* eâ illæsâ ut *ſanguis* tranſudet, vix niſi miraculosè, uti in *Salvatore* noſtro, fieri poteſt. Vidimus tamen aliquando, in *puero hydropico poros* pleroſque *corporis cruore* notatos, ac ſi *corpus guttis ſanguineis* conſperſum eſſet, *ſanguine* tamen inde minimè emanante, nec *linteamina* conſpurcante.

angui- a excre- o per ulnera t aper- ras.

Per *aperturas* alias quàm *orificia naturaliter patentia*, & præcipuè per *vulnera* nunc *parva* nunc *magna*, vel *ſtudio* ad *ſanguinem* per ea emittendum facta, vel *caſu* contingentia, *ſanguinis fluor* è *corporis* diverſis locis, non naturali modo, tamen frequentiſſimè prodire ſolet: Quemadmodum nunc explicabitur, atque in *vulneribus* aliiſque *cutis diviſionibus morbis*que, in quibus ejuſmodi *ſanguinis fluor* ſe offert, hujus quoque facta eſt mentio.

A' *ſuperficie corporis* è *cute ſanguis* leviter tantùm emanat, in *attritione* ipſius & *vulneribus cutem* ſaltem dividentibus, nullam alioquin noxam inferens.

Proſilit copioſiùs & cum *ſaltu* ferè in *phlebotomia*, quæ *vires* debilitando *noxia* evadit, ſi *immoderata* ſit: Uti & ſi non neceſſariò ſed inconſideratè fiat, ſæpeque ex *conſuetudine* quadam *pravâ* repetatur, unde multi *languidi* evaſerunt, atque ante tempus conſenuerunt.

Cum *interrupto* nonnihil *ſaltu*, *ſanguis fervidior* exilit in *arterotomia* eadem, ſi diutiùs perſeveret, afferens in *virium jacturâ accidentia*; & nonnunquam etiam *graviora*. Uti in quodam *aneuriſmate* diſſecto accidit, univerſo *arteriarum ſanguine* exhauſto, in quo non ſolùm ſubita *virium defectio*, ſed & *mors* illicò ſubſecuta fuit.

Aliquando & è *vena* ſponte ſe in *cute* aperiente, ſicuti in *phlebotomia*, *ſanguinem* in *pedibus* erupiſſe vidimus, magnamque illius *profuſionem* in *tibialia* antequam id animadverterent, factam: Aliàs quoque in *varicibus crurum* idem eveniſſe obſervavimus. Quod & in aliis *corporis locis* quibuſdam accidiſſe, in *brachiis*, *facie*, *thorace*, *hypochondriis*, aliqui teſtantur: Unde etiam ſi inter dormiendum hoc eveniret, aut aliàs lateret, nec ob id maturè ei occurreretur, *noxa* non minùs magna quàm à *venæ ſectæ* nimio *fluore* poſſet ſubſequi. Hoc tamen rariſſimum in *homine*, in *equis* verò aliquibus non infrequens, quibus dum vehementer calent, hoc interdum ſolet, ſed citra incommodum, evenire.

Ego dum adhuc *Scholam* frequentarem, vidi & obſervavi, in *commilitone* meo proximè mihi aſſidenti, ejuſmodi *ſpontaneam exilis venulæ* in *apice naſus aperturam*, multis vicibus copioſiſſimè *ſanguinem* profundentem, ex *fervore* & *calore corporis*, nimio *exercitio* & *motu* concitato, ei evenientem.

Ex *habitu corporis* aliàs *ſanguis* nunc pari impetu proſilit, nunc minori emanat, copioſiùs parciúsve in *vulneratis membris* aut *amputatis*, unde magnum ſæpè *ſanguinis* ſequitur *profluvium*, *imbecillitatem* proin citiùs, niſi mox cohibeatur eamque ſummam interdum afferens.

E' *cavitatibus internis* ut *abdominis*, *thoracis*, *capitis*, &c. in *vulneribus* eò pertinentibus, *ſanguis* copioſè aliàs parciùs profluit, vel in *cavitates* influit: *Vires* quoque ſi immodicè hoc fiat *proſternens*, & ſi in *cavitatibus* retineatur *concreſcens* & *putreſcens*, *graviora* ſimul profert, præter ea quæ à *vulnere* procedunt, *ſymptomata*.

Cauſæ.

OMnium *ſanguinis excretionum* enarratarum generum, è *diverſis corporis ſedibus* prodeuntium, *cauſa* procedit, vel à *ſolutione contiguitatis* per *apertionem venarum oſculorum*, vel *continuitatis* à *læſione* aliqua tum *venarum* tum *partium ſubſtratarum*.

Per *apertionem oſculorum venarum* ſeu *anaſtomoſin*, aliquæ *hæmorrhagiæ* ſuboriuntur eæque pro *venarum* quæ aperiuntur diverſitate. *Venarum oſculorum apertio ſeu anaſtomoſis in Auribus Naribus.*

Aurium interiores venæ, per *anaſtomoſin* apertæ, largam *ſanguinis* copiam aliquando

Uteri cervice, Recto inteſtino, Cute, cauſa Sanguinearum excretionum ex illis locis.

profundunt; Fitque hoc ob *ſanguinis* in *capite* redundantis *copiam* vel *tenuitatem*, ſed rariſſimè, cùm tunc per *narium venas* uti dicetur reſeratas, *natura* potiùs eum evacuet, niſi eò quoque illius *portionem* ableget, ſicuti in eo, cui & ex *naribus* & *auribus* eum effluxiſſe ſimul diximus, ob nimiam illius *quantitatem* vel *calorem* quo *caput* æſtuabat, non ſolùm *narium* ſed & *aurium venis* patefactis, accidit.

Narium interiores venæ, à *jugulari* per *fauces* ſurſum ad *cerebrum* aſcendente profectæ, ſi per *anaſtomoſin* reſerentur, *Narium hæmorrhagia* ſequitur. Cujus *anaſtomoſis* cauſa eſt, *ſanguinis* interdum *copiâ*, *naturâ* tunc illius *redundantiam* exonerante, per has *venas teneriores* exiſtentes, ob *loci* cui implantantur *teneritatem*, & quæ proin faciliùs dilatantur & aperiuntur, in *virili* quidem *ſexu*, cùm in illis non alia commodior ad hanc *expurgationem* detur via: nam quæ in ipſis per *podicis venas hæmorrhoidales* fit *ſanguinis expurgatio*, quod tamen rarò & in quibusdam tantùm accidit, ſaltem illius qui in *venæ portæ ramis* conſiſtit, exiſtit. In *mulieribus* verò ſi adeò *ſanguine* abundent, ut per *venas uteri menſtruas* exhauriri ſufficienter nequeat, vel *fluxus* ille ſubſiſtat, ſæpiùs *natura* eundem per *venas narium* etiam expurgare conſuevit. Quæ *hæmorrhagia* inde ſubſequens proin, etſi non ſemper conſueta, tamen adhuc *naturalis* eſt, niſi modum excedens *præternaturalis* fiat. *Calidior* quoque & *fervidior ſanguis calore* ſuo *venas* dilatando & aperiendo, *hæmorrhagias narium* movet, tum ſi *naturâ* ſuâ talis exiſtat, vel per *motus corporis*, *inſolationes*, & *æſtuaria* calefiat: Aut ſi in *morbis calidis capitis* & *febribus* accendatur, in quibus vel mox ab *initio* vel in *ſtatu morborum* & per *criſim* interdum erumpit. *Tenuior* itidem *ſanguis*, magisque *dilutus ſero* & *fluidior* factus, & *bilis permiſtione* citiùs *vaſorum oſcula* penetrans, *narium hæmorrhagias* efficit. Unde & *cachecticis*, *hydropicis*, *ictericis*, etſi *ſanguis* non redundet, *fluxus* ille ſæpiùs nihilominus ſupervenit. Quòd ſi quoque *cauſæ* plures ex illis concurrant, tantò major *ſanguinis* fiet *effluxus*. Qui faciliùs repetit aut *profuſior* eſt, ſi ſimul *venarum* accedat *laxitas*, talis oborta ſuâ *naturâ*, vel quia frequenter hoc paſſæ & dilatatæ ac reſeratæ fuerunt. Per vim, ut *emunctionem validam* ſæpeque *repetitam*, *ſanguine impulſo*, *venæ* aperiuntur, *ſanguis*que inde fluit, vel jam *fluentis fluxus* augetur.

Uteri cervicis venæ à *cava progreſſæ*, ſi per *anaſtomoſin* aperiantur, *ſanguinis* inde *effuſiones* frequenter prodeunt. Sicut enim hisce ſtatuto tempore ſe aperientibus *ſanguinem*que profundentibus, *naturalis fœmineo ſexui fluxus menſtruus* oritur, ita & *præternaturalis immodicus* hic *fluxus menſtruus*, vel alij ejuſmodi, extra tempus *menſtruum* ſe offerentes, *menſtruis* tamen nonnihil correſpondentes, in *generibus* expoſiti, inde naſcuntur: Quando ob copiam *ſanguinis* eò à natura propulſi in *plethoricis*, *oſcula* hæc patefacta, citiùs & frequentiùs, & proin intempeſtivè, vel ipſo *menſtruorum tempore*, ſed immoderatè *ſanguinem* profundunt: Vel cùm *ſanguis* ob *tenuitatem* aut *fervorem*, eò delatus, *oſcula* permeans, *inordinatas* vel *immodicas* ejusmodi *fluxiones* parit: Aut quando *natura ſuperfluitates corporis*, per hanc *viam* cum *ſanguine*, vel *conſueto menſtruorum tempore* vel alio, evacuans, *inconſuetas* aut *profuſas* illas *hæmorrhagias* progignit. In quibus *ſanguis* nunc *ſeroſus* admodùm, vel alioquin *vitioſus* & *impurus* emanat. Profuſiſſimè autem hic *fluxus* ferè accidit, ſi magna *ſanguinis* vel *puri* aut *impuri quantitas* circa *uteri venas*, ob *ſuppreſſa* diu *menſtrua* congeſta, ſubitò *venas* aperiens, *magnâ vi* erumpat, *oſcula*que hoc illius *impetu* adeò diducat, ut cùm ſe tam citò recolligere huicque *impetui* reſiſtere, nequeant, non ſolùm *ſanguinis* ex *uteri*, ſed & aliis *majoribus vaſis*, in locum illius exhauſti, ſuccedentis ſequatur *effuſio*, *corpus*que veluti *exangue* reddatur.

Quod uti in *venis uteri cervicem implicantibus* fieri plerunque ſolet, ſic & in illis, quæ *uteri fundum* ſubeunt, ſi & illæ in *mulieribus*, quibus *venter* ob *menſtruorum* diutinam *retentionem*, *ſanguine* in *uterum* ſe tunc ingerente,

te, eumque ut in *molem* excreſcat, *ventrem*que in *tumorem* attollat, infarciente; ſicuti in *tumoris* ejusmodi *ventris* in *mulieribus*, quæ ſe *gravidas* eſſe falsò putant, *cauſis* expoſitum fuit, ſe eo modo, uti de *cervicis uteri venis* dictum, aperiant, *hæmorrhagia* illa *periculoſa* ſæpè & *exitioſa* ſequitur.

Aliàs etiam à *vi* aliquâ, per quam *uteri cervicis oſcula* ſolùm aperiuntur, necdum *continuum uteri* alio modo ſolvitur, *hæmorrhagia* ſuboritur; Idque frequentiùs & ferè conſuetim, in prima *coitione*, ſeu *devirginatione*, non ob *hymen*, uti vulgò creditur diſruptum, cùm *membrana* ſit *exanguis*, & ſi inde eveniret, potiùs quia avellitur, accideret: Sed quod veriſimiliùs eſt, quia per *ſubitam* illam & *validam orificij uteri dilatationem*, vel *confricationem* illam *inſuetam cervicis uteri*, *venarum menſtrualium oſcula* nonnihil reſerantur, *menſtrui fluxus* inſtar *ſanguinem* profundunt, vel ſaltem *cruoris* aliquas *notas* proferunt.

A' *medicamentorum oſcula venarum* aperiendo, *fluxum menſtruum concitantium* uſu, maximè ſi *violenta* ſint, atque ex illis præcipuè, quæ *uteri ſinui* induntur *peſſaria*, *hæmorrhagia* copioſior quoque excitari poteſt.

Ab iisdem *cauſis*, à quibus *menſtruum immoderatum fluxum* evenire oſtendimus, etiam *expurgatio* illa *ſanguinis* poſt *partum* fieri conſueta, *immoderata* fit: ſicuti etiam *naturaliter* hoc, in *partu diductis* & *ſeparatis* ab invicem *oſculis*, *vaſorum ſecundinæ* cum *uteri*, *apertis*que & *ſanguinem profundentibus*, accidit; ita & *præternaturaliter* ob nimiam ejus *quantitatem* vel *tenuitatem*, nimia illius fit *evacuatio*.

Recti inteſtini venis, à *venæ portæ ramis* deductis, *hæmorrhoidalibus* appellatis, per *anaſtomoſin apertis*, uti *naturaliter hæmorrhoides*, non tamen ordinariè, ſicuti *menſtrua*, per quæ *ſanguinem* in *vena cava*, ſingulis menſibus pro *fœtus enutritione*, in *fœminis* dum ad *conceptum* habiles ſunt, coacervatum, cùm nondum conceperunt, expurgari neceſſum erat, erumpunt, ſed tunc ſolùm, quando *ſanguis* in *venis meſeraicis* nimium *abundans*, vel *fervidior* aut *bilioſior* redditus (ſicuti *bilem* præ cæteris *humoribus* frequentiùs in eo coacervari, in *febrium intermittentium cauſis* inde quoque progreſſis demonſtravimus) illic coacervatus, & ſubſiſtens, nec in *venam cavam* ſufficienter translatus, aut à *veſicula bilis* repurgatus, à *natura* per hanc *viam* vicinam, *excretionibus*que aliis etiam deſtinatum *podicem*, uti *menſtrua* per *uterum*, evacuatur. Sic & in nimiùm *ampliatis* aut diutiùs *reſeratis*, aut tempore non convenienti *oſculis* illarum venarum, ob maximam hujus *ſanguinis* retenti *copiam*, vel *efferveſcentiam*, aut *bilis permiſtionem*, à quibus *morbi graves* ſequi poſſunt, vel jam ſunt geniti, *natura* irritata, *hæmorrhoides immoderatas* & *copioſam* illam *ſanguinis profuſionem* molitur, eoque magis, ſi *oſcula venarum* ultra modum *aperta diducta*que ſe ampliùs recolligere nequeant: Ex hac *cauſa*, copioſiſſima & nullis mediis ſiſtenda *ſanguinis* per *hæmorrhoides profuſione* orta, duos *viros doctiſſimos*, ex *ſedentaria vita* anteacta *hæmorrhoidum fluxum* ſibi accerſentes, extinctos fuiſſe, jam ſuprà memini.

Quòd ſi quoque nec ob *repletionem* aut *impuritatem* hujus *ſanguinis*, ſed aliis de *cauſis* *mota natura*, nulla neceſſitate per *hæmorrhoides ſanguinem venarum meſeraicarum utilem* excernat, *præternaturales hæmorrhoides* non *conſuetæ* nec *utiles* exſurgunt.

Per *anaſtomoſin cutis venarum*, *ſanguis* per *cutem* illiúsve *poros* emanare minimè poteſt, neque per *rarefactionem* ſeu *diapedeſin cuticulæ*, *ſanguis* uti verò *ſerum* tranſudare, cùm *craſſior ſero* ſit, nec poſſit per haſce minutiſſimas *cutis* aperturas penetrare, nec per eam, niſi illius *continuitas* dividatur, effluere, ſed ſi cum eo ſub *cutem* diffunditur, illic perſiſtit, & *hypochyma*, ut in eo dictum, producit. Licèt autem in *puero hydropico* hinc inde in *poris* apparuerit, cùm tamen inde minimè emanarit, ſed à *cuticula* quoque prohibitus fuerit, *poris* quidem ſe inſinuaſſe, quod rariſſimum eſt, ſed eos tamen minimè pervaſiſſe, patet.

A' *ſolutione continuitatis* ob varias *partium* *Venarum*

Soluta continuitas in Oculis, Auribus, Naribus, Virgâ virili Uteri cervice, Recto inteſtino, & Podice, Cuteque, cauſa Sanguinearum excretionum ex illis locis.

& *venarum læſiones*, plura *ſanguinis eruptionis genera* procedunt, *variantia* pro *venarum* quæ læduntur varietate.

In *oculis venæ adnatæ, tunicæ,* ſi ob *frictionem*, cùm pruriunt, vehementem, quod tamen vix fit, vel *contuſionem* aut *ſectionem* quæ in *panniculo oculi* detrahendo, inſtituitur, læduntur, *cruor* ex illis, ſed paucus, cùm *venæ exiguæ* tantùm ſint, exit.

Poteſt & ex *oculi tunicæ carneæ læſione* quandoque *ſanguis* effluere: Nam ego ex *Vitri fracti ſpina* acutiſſima, in *oculi tunicæ corneæ medium pupillam* vocatam ejusque *ſuperiorem pelliculam* infixa & à me extracta, *ſanguinem* per *vulnus* & inter *pelliculas* ejus effuſum, *repellentibus* & *diſcutientibus* iterum diſſipatum, nulla remanente in *pupilla macula*, in *puero* quodam obſervavi.

In *auribus interiores venæ* ſi lædantur, ab immiſſis in *aures*, *paucus ſanguis* prodit: aliâs copioſior, ex *caſu* aut *ictu*, *capite* adeò conquaſſato, ut *venæ* illic diſrumpantur.

In *narium interioribus venæ* ſi lædantur, *ſanguis* ex illis extillat. Quæ *læſio* ab *unguibus* nonnunquam, dum *digitis naribus* immiſſis, illæ purgantur, loca hæc *vulnerantibus* accidit: aliàs ab aliis in *nares* intruſis, eas *polientibus*, vel *erodentibus*: quibus ſtudiò ſibi aliqui hunc *fluxum* accerſunt: alij dum *ſternutationem* ciere hiſce volunt, *ſanguinem* ſimul concitant. Ex *contuſione naſi* à vi externa hoc idem evenire poteſt, interdum & ab *humore acri nares* ſummopere vellicante: In *Gravedine* itidem contingit, ut *nares ſanguinem* extillent, juvante etiam illarum frequenti *preſſione*, in *emunctione*, ad quam continuò compelluntur. Ab *ulcere refricato*, vel à quo *cruſta* detrahitur, *ſanguis* quoque exudans, *emunctionem cruentam* parit.

Virgæ virilis interior canalis, ſi à *cathetere* in eum profundè adacto, lædatur, non ſolùm *cruor* cum *mictione*, uti in ea dictum eſt, ſed etiam ſine eâ excernitur: Quod & ab alia *læſione* poteſt contingere, à *calculo* nimirum *veſicæ*, per vim hæc loca permeante.

In *uteri cervice venæ læſæ ſanguinis* ex ea effluxum etiam concitant: velui in *partu difficili* frequentiùs accidit, ſi ob *ſecundinæ* ab *utero* poſt *partum attractione*, aut alia *vi avulſam*, *oſculis venarum divulſis* aut *ſciſſis*, *ſanguis* immoderatiùs profluat: Vel etiam ob *fœtum*, dum per haſce *anguſtias* tranſit, *continuum* ſolventem, hoc eveniat: Vel per *abortum*, *vaſis fœtus*, *uteri vaſis* connatis, nec ſponte ſecedentibus, uti in *fœtu* jam *maturo* in *partu* accidit, ſed *impetu* hoc violento abruptis contingat.

Aut in *coitu difficili* mox ab initio, vel poſt modum *vi* peracto, ſi *læſio* tanta fiat, ut *ſanguis* inde emanet.

A' *cervicis veſicæ diſtenſione* nimia, vel etiam *dilaceratione*, ab *inſtrumento dilatatorio*, illi ut *lapis veſicæ* eximi poſſit, inſerto, dum eam violenter ampliat, *ſanguinis* magna ſæpè *profuſio* ſubſequitur.

A' *recti inteſtini* & *podicis venarum læſione* aliquâ, *ſanguinis* per eum *excretio* etiam prodit: quæ *venæ* cùm non ſint unius ſed duorum generum, & in *interioribus venis*, à *meſeraicis* profectis, ſi hoc fiat, *fluxus hæmorrhoidalis* minimè *naturalis* inde ſubſequitur, nullius proin uſus ſed potiùs ſi præſertim ultra modum fiat, *noxius*. Si verò in *exterioribus venis podicis extremum implicantibus*, à *vena cava* prodeuntibus, *læſio* hæc fiat, *ſanguinis* exiguus ille & nullius ferè momenti *progreſſus* accidit.

Cujus *læſionis* & *ſolutæ continuitatis cauſa*, ab *excretis* per *podicem* frequentiùs procedit, ut à *duris excrementis* ſeu *ſcybalis* magnis *alvum* nimiùm diſtendentibus; aut *aſperis* quibusdam *aſſumptis*, *podicem* in tranſitu admodùm vellicantibus: Vel ab *excretione* per *ſinum uteri* factâ, non ſolùm eum ſed & vicinum *podicem* nimio *impulſu* lædente: ut in *partu difficili* accidit. Quod & ab intruſis in *anum ſuppoſitoriis acribus*, & *canali fiſtulæ* vel *ſacci enematum*, evenire poteſt.

Ab *ulcere ſinuoſo*, à *cervice uteri rectum inteſtinum* permeante, *ſanguinis menſtrui fluxus* per *podicem* progredi, *præternaturaliſ*que omnino hæc illius *excretio* fieri poteſt. Nam quod

quod citra illud, *ſanguinem menſtruum ſuppreſſum*, quò minùs per *uteri ſinum* poſſit effluere, *natura* per vicinum *podicem* expellat, illicque ſibi viam faciat, uti aliqui docent, haud credibile: Cùm nulla *continuatio venarum menſtrualium*, quæ à *vena cava*, & *hæmorrhoidalium*, quæ à *vena portæ* deſcendunt, illic appareat, & proin *ſanguis* eò minimè, niſi per *apertam viam ulcus* ſcilicet aut *vulnus*, poſſit tranſmeare.

In *corporis exterioribus ſedibus ſolutio continui* à *cauſis externis internis*ve profecta, omnium *ſanguinis fluorum*, qui per *aperturas præternaturales* harum *ſedium* procedunt, *cauſa* exiſtit, ſicuti nunc demonſtrabitur: Licèt & in illis *morbis*, quos *excretiones* hæc comitantur, *cauſæ* harum pleræque ſimiliter fuerint expoſitæ. Quæ *cauſæ* potiſſimùm quatenus hujus illiúsve *partis continuitas* ſolvitur, variant.

In *cuticula* ſi *continuitas* ſolvatur per *abraſionem* aliquam illius, à *frictione* ob *pruritum* facta, vel aliâ aliquâ illius *attritione* procedente, *ſanguis* obiter ſe tantùm, ſi *cutis* ſimul radatur, manifeſtat.

Cute verò illiusque *venis exilioribus* ſimul *diſſectis*, niſi ulteriùs *ſectio* pertingat, vix magna *hæmorrhagia* ſequitur. Quæ illius *ſectio varicum* vel *tumorum detergendorum* causâ inſtituitur, nec ab ea multus *ſanguis*, donec illa etiam aperiantur, profunditur.

...næ ſe-...o ſeu ...lebo-...mia, ...uſa ...ius ...nguinis ...uxus.

Venæ alicujus *inſignioris* ſub *cute* proximè latentis, ſi *continuitas* ſolvatur, *ſanguinis* ſequitur profuſio. Quòd ſi ſecetur potiſſimùm evenit, idque frequentiſſimè in *phlebotomia*, quæ ad *præcautionem* & *curationem morborum* adeò eſt uſitata; In qua magna *ſanguinis* fit *profuſio*, ſi non tempore convenienti iterum ſupprimatur: Vel *vena* aliqua maxima *cutanea* temerè, ut *jugularis* incidatur: Nonnunquam & in *ſectione venarum varicoſarum*, magna *ſanguinis copia* ex illis exhauritur. Sed & *caſu* nonnunquam evenit in *ſectionibus*, cùm aliis de *cauſis cutis* aperitur, ut ob *hernias* vel *tumores præter naturam*, ut tunc *venæ* hæ tactæ, vel alioquin à *vulnere* fortuitò *cutem* ſcindente, ſimul *vulneratæ*, multùm *ſanguinis* emittant.

Venæ oſculi apertio ſpontanea, cauſa illius Sanguinis effluxus.

Nec ſolùm à *vulnere* extrinſecùs *venæ* inflicto hoc accidit, ſed & à ſponte ſe aperiente *venâ cutaneâ*, perinde ac ſi *ſecta* eſſet, *ſanguinis* illa ſpontanea *profuſio*, citra illius *ſectionem* procedit. Quam *apertionem* illius *ſanguinis plethora*, aut *fervor* molitur, quæ licèt eam *ſanguinis excretionem* frequenter pariant, quæ per *anaſtomoſin* apertis *venarum oſculis* contingit, tamen ut *venarum*, ac ſi ſectæ eſſent, *continuitas* ab hiſce *cauſis* ſolvatur, cùm vix evenire poſſit, rariſſimè illud accidit, niſi ſumma à *ſanguine* fiat *diſtenſio venarum*, uti in *varicoſis* fieri poteſt: Vel ſi etiam *natura* crebris in certa aliqua *ſede venæ ſectionibus* aſſueta, iis aliquandiu omiſſis, *ſanguinem* eò impetuosè impellendo, exitum *venæ cutis vellicatione* aperiat, quod eò faciliùs fit, ſi *tenuis* illic ſit *cutis*, *vena*que ſolito, ob ſæpè factam illic *ſectionem*, *amplior* & proin *tenuior*, ut & in aliis locis in ſimili *venâ*, ab aliis *cauſis attenuatâ*, *ſanguis* itidem profunditur.

Arteriæ ſectio ſeu Arterotomia, cauſa illius Sanguinis effluxus.

Arteriæ apertio in *Arterotomia*, vel ſi alioquin vulneretur, *ſanguinis arterioſi* validam illam *effuſionem* parit. Ab *arteriolæ denti ſubſtratæ dilaceratione*, vehemens quoque & diuturna illa inde nata *hæmorrhagia* evenire poteſt: Nam ſi *gingivæ* tantùm lædantur, quæ inde ſequitur, nullius ferè momenti eſt. Si *arteriæ* quoque quæ *ſanguinem* ſub *cutem* fundendo *aneuriſma* peperit, per *ſectionem cutis* illi *obductæ*, *via* aperiatur, *periculoſa* illa *ſanguinis*, uti dictum, ſequitur *profuſio*.

Partium vulnus, cauſa Hæmorrhagiarum.

Partes ex enarratis ſi plures ſimul vulnerentur, *hæmorrhagiæ* variæ inde oriuntur. Quæ *vulnera* aliàs in *morbis* neceſſitate urgente, ad *abſceſſus profundiores* aperiendos, *tumores* execandos, uti & *calculos* è *veſica* extrahendos, vel *rupturas* curandas, infliguntur: aliàs *caſu* accidunt. In quibus ſi *venæ majores* aut *plures* vel etiam *arteriæ* unà vulnerentur, *hæmorrhagiæ abundantiores* inde ſequuntur. Quæ *vaſa majora* cùm *natura*, ut ſecuriora eſſent, in *cruribus* & *brachiis* poſterio

ſe ipſorum loco *muſculis* immerſa collocarit, *vulnera* quoque illic inflicta, *hæmorrhagias* copioſiores proferent. Quæ uti in magnis *vaſis læſis* ita ſe habent, ſic ſi *exiliores* tantùm vulnerentur *venæ*, vel in *carnoſas* magis *ſedes vulnus* pertingat, *hæmorrhagiæ* minores ſubſequentur. Quòd ſi quoque majoribus *vaſis læſis*, *ſanguis* in *cavitates internas*, ut *abdominis* & *pectoris* præſertim influat, non magna illius per *vulnus* externum fiet *profuſio*. Per ejusmodi *vulnera* ſtudio facta, non ſolùm *ſanguis*, ſed & res ipſa, quam auferre cupimus, è *corpore* cum *ſanguine* excernitur, aliàs etiam ea quæ minimè prodire cupiebamus, ſi error committatur, vel *caſu vulnus* inflictum ſit: Sicuti in horum *humorum* aut *partium excretis* explicabitur.

Imprimis *amputatis* vel *mutilatis membris* quibusdam, *largiſſimæ* ſequuntur *hæmorrhagiæ*: Cùm id neceſſariò agendum eſt, ob illorum *vitia* inemendabilia, aut *corruptionem* ut *brachiorum* aut *pedum*, quorum *portio* alicubi in *carnoſa ſede*, *ſectione* priùs factâ, poſtea *ſerrâ oſſe* diſſecto aufertur: Vel quando *digiti carne* circumſectâ, *forcipe* avelluntur: Vel *partes* aliæ *prominentiores oſſibus* deſtitutæ, ut *naſus*, *aures*, *labia*, *cultri acie* reſecantur: Vel *caſu* per *vulnera* fortuita hæ *partes* mutilantur.

Curatio.

PEr *anaſtomoſin* hoc eſt *venarum oſculorum apertionem*, *Hæmorrhagiæ* procedentes, cùm largiter plerunque *ſanguinem* profundant, illæ primùm explicandæ, præſertim cùm *cura* harum in aliis *morbis*, quorum *ſymptomata* interdum ſunt, non fuerit expoſita.

Aurium hæmorrhagiæ curatio. *Aurium hæmorrhagia* copioſa, ab *anaſtomoſi venarum* profecta, cùm raro accidat, nec niſi ob magnam *plethoram* contingat, *curam privatam* minimè exigit, ſi *narium hæmorrhagiæ* copuletur, huic potiùs *cura* debetur.

Narium hæmorrhagiæ curatio. *Narium hæmorrhagia*, ſi commodum afferat, veluti illa quæ *plethoram* minuit aut tollit, in *ſanguinis redundantia*, vel ipſius *impuritatem* aufert, *morbum*que ſiſtit in *criſibus*, ſiſti aut impediri minimè debet, niſi toties repetat, aut tamdiu perſiſtat, ut *vires* inde labantur. Non neceſſaria nec utilis, aliis de *cauſis* eveniens, ob *ſanguinis fervorem*, *tenuitatem*, *fluxionem* aut *vim læſionem*que inductam, ſi *immoderata* ſit, eò citiùs compeſci debet: ſi *moderata* aut *pauca* exſtiterit, vel ſaltem obiter *muco* permiſtus prodeat ſanguis, negligitur, & ſi ab *ulcere* alioque *morbo* proveniat, hiſce potiùs *cura* adhibenda.

Methodus curandi eſt, ut cauſæ occurramus, ſi præſertim hic *affectus*, quòd frequentiùs infeſtet, noceat, tunc eo potiſſimùm tempore, quo aliquas dat inducias, ſi ob *plethoram* accidat, *proventum ſanguinis* impedire debemus, *copiam*que illius minuere, ſi ob *fervorem* vel *tenuitatem*, eum contemperare & incraſſare. Urgente verò jam hoc malo, dum *ſanguis* effluit, illum ad *nares impetu* fluentem, ab iisdem retrahere ſtudebimus, viasque intercludere, indeque eum repellere. Quæ omnia ſequentibus mediis perficiuntur.

Sectio venæ brachij illius *lateris*, è cujus *nare ſanguis* emanat, cùm ut *ſanguis* in *locum* illius qui effluit, ſequatur, & deorſum à *capite* ſubſideat, efficiat, ſic revellendo eum à *naribus*, proderit, per quam tamen non larga illius copia, cùm alioquin propter *hæmorrhagiam narium* deficiat, emittenda, ſed ſaltem ubi ſanguis obiter ſaliendo *fluxum* eò converterit, rurſum *venâ* clausâ ſupprimendus, & ſi opus ſit, *venâ* denuò per intervallum aliquod reclusâ, *portio* illius *ſaltu* uno aut altero ſaltem depromenda, quòd ſic *repetitis vicibus* factum, egregiè *curſum ſanguinis* eò diriget, nec tum exigua hæc *quantitas*, in *plures vices* diviſa, *corpus* admodum exhauriet.

Scarificatio quâ admotis *cucurbitulis*, *ſanguis* & attrahitur & elicitur, eodem modo uti *venæ ſectio* operatur, niſi quòd non tanto *impetu*, tunc per *capillares venas cutis* prodiens, uti ſi per *venam* aliquam manifeſtam apertam flueret, feratur. Talis autem *ſcarificatio* in *ſcapulis* & *colli lateribus* commodiſſimè inſtituitur: Aliàs etiam in diſtantioribus *locis*,

locis, uti in *carpo* factam aliqui peculiariter probant.

Sanguiſugis poſt *aures* admotis, *ſanguis* exuctus, è *naribus* fluentem quoque revellit.

Cucurbitulæ cum multa *flamma ſedibus capiti vicinis* affixæ ſæpeque repetitæ, admodum *ſanguinem* alliciendo, derivant; ut ſi *colli lateribus*, ſupra *vaſa aſcendentia*, item *omoplatis* & *ſcapulis* apponantur: Revellunt quoque *mammis* in *mulieribus* admotæ: Imprimisque ſi *hypochondriis* magna *cucurbita*, *Ventoſa* dicta, apponatur, atque uti volunt *dextro*, ſi è *nare dextrâ*, *ſiniſtro* ſi à *ſiniſtrâ ſanguis* profluat.

Ligaturæ vinculis faſciis vel *chordis* factæ, quibus *brachia* vel *pedes* validè ſtringuntur, *ſanguinis impetum* per totum *corpus* concitatum, & nimium illius per *nares fluorem*, nonnihil cohibendo, vel etiam eundem à *capite* retrahendo, vel revellendo aliquid operantur, ſi eouſque ut *rubor* inde contrahatur, vel ampliùs ut *dolor* inde ſequatur, *nexus* ſtringatur; quod rectiùs in *digitis manuum* aut *pedum*, ubi minùs *periculi*, moliendum, ſiquidem in *teſtibus*, uti docent, id peragentes, *res eſt periculi plena*.

Frictiones extremitatum vehementes adeò ut *partes* inde rubeant, *ſanguinem* quoque deorſum revellunt.

Exhibitis *purgantibus*, ſi *ſanguis bilioſior* aut *ſeroſior* ſit, quia ille irritando *fluxum* movet, hic *tenuitate* ſuâ ad fluendum habilis, *bilem* & *ſeroſos humores* ab eo expurgando, ut minùs profluat, efficimus: Hacque *ſanguinis* mundificatione, in ejuſmodi *hæmorrhagia* diu aliquos moleſtante curandâ, plurimùm ſæpè præſtitimus.

Utimurque in eum finem *mitioribus*, ne *calidioribus catharticis* & *acribus ſanguinem* magis accendamus, *ægrum*que debilitemus: dein & illis quæ *aſtrictione* quadam ſimul prædita, *fluxum* nonnihil cohibent; Ut *Rhabarbaro*, *Myrobalan. ſucco* & *ſyrupo Roſarum*, *Sennâ* ſimilibusque ex hiſce compoſitis: Vel etiam in *billioſi ſeroſi*que *humoris* copia, fortiùs eos expurgantibus, paſſim in aliis ejuſmodi *affectibus* deſcriptis.

Alterantia exhibemus, quæ *vi refrigerante* & *aſtringente* prædita, *ſanguinem* incraſſando vel alia *proprietate* quadam hunc *fluorem* ſiſtant, eaque variis formis.

Decoctum probatur imprimis *Pentaphylli*, *Plantaginis*, *Burſæ paſtoris*, *Polygoni*, *Myrti* vel *Myrtillorum*, *Conſolidæ majoris mediæ* & *minoris*, *Equiſeti*, *Piloſellæ*, *Pyrolæ*, *Saniculæ* aliarúmve *plantarum*, quæ in *vulneribus* propinantur, ad ea ſananda, additis *Lactucâ*, *Nymphæa*, *Acetoſâ* & *floribus Roſarum*.

Syrupi ex harum *plantarum decocto* parari poſſunt, vel uſitati ſumi, in *hæmoptica paſſione* nominati & præter hos *acidus* ut *ſyrupus Acetoſus*, *Limonum*, *Granatorum*, *Cydoniorum* & *refrigerans*, ut *Nymphææ*.

Succi itidem enarratarum *plantarum*, & qui in *hæmoptica paſſione* deſcribuntur, eo modo, uti illic dictum, propinati conveniunt: Et cum illis *acidi* quoque *ſucci*, ex quibus *ſyrupi* parantur: Uti & *vinum Granatorum*, *Omphacium* atque *Acetum*, hisce permiſceri, vel in condimentis ſumi poſſunt.

Aquæ deſtillatæ ex ejusmodi *plantis*, ſimiliter poſſunt exhiberi, ſicuti in *hæmoptoicâ paſſione* declaratum; uti & *Acetoſæ*, *Nenupharis* & *Roſarum*.

Pulveres trochiſcorum in *hæmoptoica paſſione* expoſitorum hîc quoque competunt, vel etiam ex aliis validiùs, quàm in *pectoris affectibus* neceſſe ſit, *aſtringentibus* parantur, Ut: ℞. *Boli* vel *Terræ ſigill.* ʒ.ij. *lapidis Hæmatit. Coralij rubri ana* ʒ.j. *Cornu tauri* vel *Cervi uſti* ʒ.ß. *Balauſt. ſemin. Plantag. ana* ℈.j. fiat *pulvis*.

Conſervæ utiles *florum Roſarum antiqua*, *Violarum*, *Nymphææ*, *Cichorij*, *foliorum Acetoſæ*, *conditura radicis Symphyti*, &c.

Miſturæ ſeu *electuaria*, ex *conſervis pulveribus* & *ſyrupis* hiſce fiunt; Vel utimur hoc quod in *hæmoptoica paſſione*: ℞. *conſerv. Roſarum antiq.* & *conſerv. Violarum*, &c.

Potiones itidem ex *ſyruporum*, *ſuccorum*, *aquarum* & *pulverum* commiſtione fiunt: Vel dantur quæ in *hæmoptoica paſſione* propoſitæ fuerunt.

Aliâ *vi* nimirum ad *naturæ facultatem expultricem* hanc commotam *compeſcendam*, exhiben-

exhibentur *Narcotica*, quæ uti in *hæmoptoica paſſione* oſtenſum, eam ob cauſam hîc quoque proſunt. Poſſuntque eædem *Opiatæ* illic expoſitæ uſurpari, vel *pilulæ Cynogloſſæ, ſyrupus de Papavere*; Vel etiam *pulvis* illic recenſitus; Aliáve in *doloribus colicis* præſertim expoſita, eligendo ex illis quæ minùs *calida* recipiunt, quibus ea contemperari, cùm per ſe *calida* ſint. *narcotica* malè putant.

Induntur *naribus* quæ *vi ſiccante* & *aſtringente*, *venas* apertas conſtringendo claudant, vel nonnihil *adurente cruſtam* obducendo, eas ſic obducant, vel *emplaſticâ* ſuâ *ſubſtantiâ* ſe illis *agglutinantia*, *ſanguinis effluxum* cohibeant. Talia autem vel in *forma errhini naribus* attrahuntur, vel *unguenti tenuioris ſpiſſioris*ve cum *penicillo* aut *digito* imponuntur, vel *linteo ſpongiolâ* exceptâ introtruduntur, aut *pulveriſata* inſufflantur: Fiuntque ex ſequentibus.

Plantæ aliquæ parùm conquaſſatæ indi poſſunt, veluti *Plantago, Equiſetum, illiúsve radix, Burſa paſtoris, Millefolium, Lyſimachia* aliæve *aſtringentes*: Probatur & *Porrum, Ocymum, Urtica, Betonica* & *Ruta* à *Dioſcoride*.

Succi item harum *plantarum* attracti vel illiti.

Pulvis qui *naribus* inſufflatur, vel *albumine Ovi* addito interdum & *Aceto* exceptus inditur, ſequens convenit:

R. *Thuris part.* ij. *Aloës part.* j. fiat *pulvis* ſubtiliſſimus, qui *naribus* inſuffletur vel excipiatur *Albumine ovi*, addendo interdum *parum Aceti*, & ſic *penicillo* vel *linteo molli* aut *bombace*, excepta indantur. *Telæ aranearum* utiliter permiſcentur, vel *fungus* quem *Crepitum lupi* vocant. *Pilos leporis* minutim inciſos communiter permiſcent, verùm cùm adeò minutim incidi, aut conteri nequeant, quin *nares* pungendo ad *ſternutationem* facilè compellant, ſatiùs eſt eos omittere.

Alter ſimili modo uſurpandus: ℞. *Gallarum* ℥.j. *Acaciæ*, vel *Hypociſtid. Sanguinis draconis*, *Mumiæ ana* ℥.ß. *Vernicis* ℈.j. miſce, fiat *pulvis*.

Huic *pulveri* etiam de *priore pulvere* aliquid miſceri poterit, ſicque uſurpari.

Tertius valdè efficax: ℞. *Boli*, *Gypſi ana* ℥.j. *Chalcanthi*, & *Aluminis uſtorum ana* ℥.ß. fiat *pulvis*.

Trochiſcorum de Succino pulvere ſimiliter uti poſſumus.

Stercus aſininum valde probatur, tum arefactum, tum recens vel *ſuccus* inde expreſſus *Aceto* dilutus: Addendo quandoque & de prædictis *pulveribus* vel *ſuccis* parùm *Stercus ſuillum* ſimiliter in illius penuriâ uſurpari poteſt.

Cineres item *combuſtarum Chartarum, Panni lintei* & *Lanei, Pilorum leporis, Bombacis, Spongiæ*, *Teſtarum ovorum* per ſe vel cum *Vitello uſtorum*, item *Cochlearum* & imprimis *Ranarum*: *Fuligo camino* adhærens etiam utilis.

Sanguis qui è *naribus* fluit, ſi compreſsâ vel obturatâ *nare*, è qua manat, tamdiu retineatur, donec concreſcat, *vaſa* obliterando, ut *fluxus* illius cohibeatur, efficit. Idem facit, ſi *portio* illius qui effluxit, per ſe vel cum *vitello ovorum* miſta, toſta & uſta, ut *pulveriſari* queat, indatur.

Telæ aranearum tum ſolæ, tum *farinâ* quæ in *moletrino* diſpergitur imbutæ: *Fungorum* item quos *crepitus lupi* vocant, *ſiccatorum molliſſima* & *leviſſima ſubſtantia lanuginoſa*: *Pappi* item *florum Salicum* aliarumque *plantarum*, uti & *Populi albi* illiusque *foliis* adhærens *lanugo*, priùs in *Aceto* macerata ſiccataque, ſi *naribus* intruſa, *venam* quæ *ſanguinem* profundit, tangant, citò eam obturant, opitulante ſimul *ſanguine* qui concretus illis adhæreſcit.

Panni lintei vel *ſericei* aut *Bombacis*, *ſcriptoriis* immergi in illisque retineri ad ſcribendi uſum ſolitorum exempta aliqua *portio*, ſi ſiccetur *naribus*que intrudatur; Uti & in *pulverem* redacta ac immiſſa, valde juvat.

Chalcitis & *Auripigmentum* ſubactum cum *Stercore aſini*, additis & *ſuccis*.

Odor Aceti acerrimi juvat, cui & *Camphoram* aliqui priùs addunt.

Muſcus qui *cruſtæ* inſtar in *muris antiquis* & *tegulis ædificiorum* innaſcitur, inprimis *udus* & *ſabulo* in *radicibus* perſperſus, ſi *naribus* adhibeatur ejusq; *odor* cum *humiditate* & *frigiditate* con-

conjunctus attrahatur, etiam aliis non juvantibus ſubitò *hæmorrhagias narium* ſiſtere ſolet.

In *ore* contineat *Aquam frigidiſſimam*, ſæpè eam ubi tepuerit renovando.

Applicantur *extrinſecùs* variis *corporis ſedibus*, ad *hæmorrhagiam narium* ſiſtendam, tum quæ manifeſtâ *qualitate* tum *occultâ vi* operantur.

Manifeſtâ qualitate illud agentia, ſunt quæ *actuali frigiditate*, aliàs etiam *potentiali*, *ſanguinis caliditatem fervorem*que retundendo, eumq́ue quaſi nonnihil coagulando, minùs *fluxilem* reddunt, atque *vi aſtrictoriâ vias* per quas *ſanguis* labitur, conſtringendo, *curſum* ipſius intercipiunt. Quæ ſequentibus locis apponuntur.

Colli lateribus, per quæ *jugulares venæ* & *arteriæ* aſcendentes ad *caput*, in *interiora narium* quoque *ramos* transmittunt, commodiſſimè applicantur, ut ſic *ſcaturiginem* hujus *ſanguinis* inde prodeuntem aliquo modo intercludant. Quæ & *temporibus* & *fronti* appoſita illic *ſanguinem* quoque refrigerando & condenſando juvant; Paranturque ex ſequentibus.

Epithemata fiunt ex *Aquâ* & *Aceto*, ea ſeparatim vel miſta cum *panno linteo* intincto, *frigidiſſima* dictis *ſedibus* applicando, quibus & reliqua *facies* madefieri poterit.

Addi poterit & *ſuccus Plantag.* & ut meliùs ſe affigat *liquor* hæreatque, *Albumen ovi* conquaſſatum vel *Farina volatilis molendini*, & loco *aquæ communis*, *aqua Plantaginis*, *Burſæ paſtoris* aliæve *aſtringentium plantarum*, & in *delicatioribus aqua florum* vel *peculi Roſarum* ſumi: *Succus Urticæ temporibus* illitus, admodùm *ſanguinem* fluentem ſiſtere dicitur.

Applicationes aliæ *ſpiſſiores* diutiùs hærentes ſic fiunt: ℞. *ſucci Plantag.* ℥.iiij *Aceti rubri* vel *roſarum* ℥.ij. *Omphacij* ℥ j.ß. *Boli* ʒ.vj. *Sanguinis draconis* ℥ ß. *Cortic. mali granati* aut *Balauſtior.* ʒ.ij. *farinæ Tritici* vel *Amyli* ʒ.j. *Albuminis ovi* conquaſſati numero iij. miſceantur: Et ſic *bombace* vel *panno* excepta applicentur.

Alia: ℞. *Gallarum* ℥.j. *Thuris* vel *Maſtiches*, *Vernicis ana* ℥.ß. *Acaciæ* vel *Hypociſtidis loco Lycij* ʒ.ij. *Lapidis hæmatitis* ʒ.j. fiat *pulvis*, excipiatur *ſucco* convenienti, ut *Plantagin.* vel *Burſæ paſtoris* vel *Polygoni*, vel *Lapathij ſanguinei* aliarúmve *plantarum ſtypticarum*: Item *Aceto* & *Albumine ovi*, vel *infuſ. gummi Tragacanthi*: Pro *applicatione*.

Hiſce *applicationibus* & alij *pulveres aſtringentes* addi poſſunt, ut *Terræ ſigillari ſolitæ*, *Cimoliæ*, *Argillæ*, *Coralij rubr. Spodij*, *Stercoris aſinini* vel *Suilli*, *rad. Biſtortæ*, *Nucum cupreſſi*, *ſeminis Myrtillorum*.

Emplaſtra ſanguinis fluentis *impetum* in *oculum* compeſcentia, in *ophthalmiæ cura* deſcripta, hîc quoque poſſunt competere. Quale illud eſt quod valde aſtringit, & aliud quod operoſum magis eſſe illic diximus, *fronti* & *temporibus* appoſita. Item *Defenſivum commune* ex *bolo* ibidem deſcriptum, quod valde proderit, ſi ex eo *duo emplaſtra* fiant, & *colli lateribus* utrinque, ſupra *venas jugulares* admoveantur.

Unguenta etſi invalidiora ſint, hiſce *ſedibus* quoque inungi poſſunt, ex *oleis aſtringentibus*, ut *Roſarum*, *Omphacino*, *Myrtillorum*, *Lentiſcino*, additis *Succis* prædictis & *Aceto*, *pulveribus*que *aſtringentibus*.

Vel hoc uſurpari, quod poſt *defenſivum* prædictum in *ophthalmia* expoſitum eſt.

Cataplaſmata ex *herbis aſtringentibus*, quarum *ſuccum* convenire diximus, contuſis ſimiliter prodeſſe poſſunt, *ſedibus* prædictis admota, quibus & alia ex prædictis addere licet.

Teſtibus, cùm multa *vaſa ſanguinem* deferentia admittant, & *conſenſum* magnum cum *univerſo corpore* habeant, (uti ex mutatione *temperamenti*, ſi caſtrentur apparet) *refrigerantia* admota, admodùm *narium hæmorrhagiam* compeſcunt.

Ut ſi foveantur *teſtes*, *Panno* vel *Spongiâ* madefactâ, vel *imbutâ Aquâ frigidiſſimâ* per ſe exiſtente, vel *refrigeratâ nive* alióve modo, cùm hîc minùs quàm ſi circum *caput* hæc apponeretur, ſit *periculum*: Item *Aceto* aliisve *epithematibus*, quæ & *collo*, *temporibus* & *fronti* applicari docuimus. Vel etiam aliæ illic deſcriptæ *applicationes* adhibeantur.

Mamillis eadem applicita, cùm & illic *venarum* ſit copia, ſimiliter operari posſunt.

Manuum & pedum refrigeratio iterata ſæpè pariter juvat. Quæ fit *lotione* harum *partium* cum *Aquâ* & *Aceto* intensè *frigidis*, vel *madefaciendo* præcipuè *volas*, & *plantas* aut *carpi regionem*, ubi *arteriæ* pulſant, hac ratione. Vel *Silices*, *Ferrum* aliáve *dura corpora frigida*, *manibus* tenenda: Vel *pedibus* eorum *latæ Laminæ* ex *lapidibus ſectæ*, vel *Plumbo conquasſato*, ſubſternendæ.

Axillis hæc ſuppoſita, cùm & illic *venarum* ſit *concurſus*, multùm præſtare poſſunt.

Corpus univerſum capite dempto, *aquæ frigidæ* ſi immergatur, *ſanguine* uti dictum *refrigerato*, *fluxus* illius hac arte quandoque compeſcitur, & in *robuſtioribus calidioribus*que, annique tempore fervidiore, uſurpari poteſt, in *debilitatis* verò jam ex *fluxu*, omitti.

Hepatis regioni cùm ſit *ſanguinis officina*, ut ſtatim *ſanguis* in prima illius generatione temperatior minusque *fervidus* gignatur, quæ illud nonnihil *potentiâ* potiùs quàm *actu* refrigerant maximeque ſi *calidius* ſit, illius *intemperiem* hanc caſtigent, adhibeantur.

Utpote *epithemata*, qualia in *curatione hepatis inflammationis*, & *febrium continuarum putridarum* inveniuntur: Item *injunctiones* & *ſacculi* in *cura* eorundem *affectuum* deſcripta.

Occultâ vi & incognitâ, *narium hæmorrhagiam* compeſcere ſolo *contactu*, creduntur *Amuleta* quædam ſequentia, ſi *collo* appenſa, vel circumligata vel *manibus* geſtata verſataque *corpus nudum* attingant.

Ex *gemmis* parati *globuli filo* trajecti, vel aliter formati ſic uſurpantur: Convenitque imprimis *Iaſpis*, *Sarda*, *Carniola* ſeu *Carnalina* alias dicta, *Onyx Chalcedonius* dictus, *Coralium* item. Quæ & ſi *actu frigida collo* circumdata, *jugulares* & *ſoporales* illic *arterias* aſcendentes, tangant, *frigiditate* ſimul *ſanguinis fluorem* compeſcunt.

A' *plantis* geſtata tactaque proſunt, *Clematis*, *Burſa paſtoris*, *radix Biſtortæ*, *Muſcus* qui *cranio humano* accreſcit, & *buxo* adnaſcitur.

In *ore* retentum *lapidem Cyprinum* priùs *refrigeratum*, citiſſimè *narium* hunc *fluxum* compeſcere docent. Quem aliqui eſſe putant *cartilaginem quadratam*, *capitis* & *primæ vertebræ articulo* interpoſitam, partim *cartilaginoſam*, partim *oſſeam*, & proin eum in *palato* vel *faucibus* inveniri docent. Verùm cùm alius *lapis* in *cerebro carpionis* inveniatur, propè *oculi* illius *ſuperficiem*, qui *ſemilunaris* eſt, *durior*que & in reliquis *piſcibus lapilli* ibidem formâ ſimiles quoque deprehendantur, ut in *perca* cæterisque, hunc potiùs pro vero haberem. De *gemmis* prædictis *globuli ori* quoque inditi, in *aqua frigida*, ubi incaluerint, rurſum refrigerati, ſi *extrinſecùs* admoti, *fluorem* hunc compeſcunt, longè efficaciùs ſic adhibiti id præſtabunt. *Pervincæ radix*, *linguæ* ſuppoſita idem efficere ſcribitur, & *radix Dentis leonis*, *ore* contenta.

Capiti ſi *folia Urticæ* inſternantur, atque *integumento* ipſius ſubſternantur, *ſanguinis fluorem* è *naribus* compeſcere ajunt: uti & ſi *Frons ſucco Urticæ* admodùm madefiat.

Clematis daphnoides minor, communiter *Pervinca* dicta, cum *Sale marino*, aut etiam *Nitro clarificato*, inprimis verò *Vitriolo*, conquaſſata, & *ægri capiti*, circa *frontem* maximè applicata, promptè *narium hæmorrhagiam* ſiſtere fertur.

Cùm *imaginatio* faciat caſum, non reticendum, quod multi certiſſimum *remedium* eſſe affirmant, ſi cum *ſanguine* qui à *naribus* effluxit, ſcribatur in *fronte patientis*, *Conſummatum eſt.* Reliqua *ſuperſtitioſa*, præſertim *impia*, lubens prætereo.

In *Vitæ regimine* cùm quædam uſurpata juvare poſſint, alia nocere, illud ſic inſtituendum.

In *aëre* verſetur *frigido* potiùs quàm *calido*, eoque *obſcuro*, vel ſaltem non *luce* nimiâ, *radiis*que *ſolaribus illuſtrato*, cùm talis *nares* irritando, *facultatem* illius *expultricem* ad *ſternutationem* usque facilè commoveat. Uti

&

& ſi *odore* vehementi *imbutus naribus* trahatur, ob quam rem *odorata* nimium vitet. *Intuitum* ipſius *ſaguinis* aut *rerum rubrarum* eundem commovere vulgò putatur. Quod ab *imaginatione* fortè procedit.

Cibis utantur qui huic malo obnoxij ſunt, qui *ſanguinem* gignendo, eum minùs *fluxilem* reddant. Uti *craſſis* & *glutinoſis*, *Pedibus juniorum animalium* bene coctis, ſimilibusque; *Caſeo recenti* leviter ſalito, *Oryzatis*, *Hordeatis*, *Amylatis*: Dein & *aſtringentibus fructibus*, *Cydoniis*, *Pyris*; Et *refrigerantibus oleribus*, *Intybo*, *Lactucâ*, *Portulacâ coctis* vel *crudis* actuque *frigidis*, in *acetariis*. Ab *aromatibus* & *ſalſis* caveant.

Potu utantur *Aquæ*, & à *Vino* abſtineant, dum hoc *affectu* premuntur, niſi *virium* cauſâ illis concedatur. Et qui facilè in hunc caſum incidunt, ſi à *Vino* ſibi temperare nequeant, *ebrietatem* tamen vitent: *Vinum*que non *potens* vel *dilutum*, vel *rubrum*, & nonnihil *auſterum* bibant.

Quies corporis juvat, cùm nimius illius *motus* hunc *fluxum* concitet. Ideò *partes* præſertim *loco affecto vicinæ*, non nimìo *motu* commoveantur. A' *ſermone* vel *longiore* vel *altiore* abſtineant. Et inter maſticandum nullam *violentiam* adhibeant, ſed *moderati* ſint.

Decubitus ſupinus, *capite declivi*, cùm *ſanguis* tunc retrocedat, aliquid *adjumenti* afferre poterit, ſi modò non ob hunc *ſitum capitis ſanguine* in *fauces* delabente, per *os* exeat, vel ulteriùs inde deſcendens, majorem *noxam* afferat.

Animi ſubita *commotio* per *terrorem*, *ſanguinem* extra fluentem, ad interiora ſubitò propellendo, ſiſtit. Quæ *perterrefaciendo ægrum*, ſi *vires* ferant, induci poterit. *Defectio* omnimoda *animi* in illius *deliquio*, illud adhuc ampliùs molitur, & citiſſimè *fluorem ſanguinis* ſupprimit. Quam datâ operâ, cùm citra *periculum* non poſſit fieri, vix conciliare debemus. Sponte tamen ea ex *nimia* hac per *nares profuſione* ſuperveniente, hunc *fluorem*, qui priùs nullis *remediis* compeſci potuit, ceſſaſſe, ſæpè obſervavimus.

Menſtruorum præternaturalis fluxus uteri & reliquarum per uteri ſinum ſanguinearum excretionum curatio.

Per *ſinum uteri factæ hæmorrhagiæ*, in *fœmineo ſexu naturales*, etſi paulò à *mediocritate* recedere videantur, ſicuti pro *naturarum* varietate, plùs minúsve fluere ſolent, nondum tamen *graviores affectus* inducentes, *non temere* aut per *vim* erunt *ſupprimendæ*. Quòd ſi verò *noxæ graviores*, inter quas & *hydrops* exiſtit, metuantur, aut jam inſtent, tunc *maturè* ſuccurendum. Veluti ſi *menſtrua purgatio* conſueta *immoderatiùs* vel *frequentiùs* quàm par erat, eveniat: Vel diu priùs *ſuppreſſis menſtruis*, cum *tumore ventris* vel ſine eo, tandem hæc cum *magna ſanguinis profuſione ſummo*que *virium* & *vitæ diſcrimine* erumpant. Vel ſi *purgatio ſanguinea* poſt *partum* fieri ſolita modum excedat, maximè illa quæ eſt in *abortu*, copioſiſſimè ſæpè accidit, atque uti & *partus præternaturalis* eſt, nec minùs quàm aliæ interdum *periculoſa*. Quæ *præternaturalis* omnino ex *uteri ſinu* procedens eſt *hæmorrhagia*, qualis illa eſt, quæ tempore quo *menſes* ampliùs fluere minimè debebant, *ſeneſcentibus mulieribus* evenit, cùm citra *læſionem* diutiùs perſeverare nequeat, *cura* huic ſimiliter debetur, eoque magis, ſi & hæc *immodicè* vel ſæpè contingat, vel diu duret. A' *vi* externâ maximeque ob *congreſſum*, quæ ſequitur *ſanguinis excretio*, ſi in *devirginatione* accidat, cùm adeò copioſa non ſit, nec ita noceat, & pro bono *ſigno*, uti dictum, habeatur, negligitur, præcipuè ſi *menſes* maturiùs ob hanc *refricationem* fluant: Si verò ob *læſionem graviorem*, vel primum hunc aut alios *congreſſus*, *immoderata* ſequitur *hæmorrhagia*, & huic ſi perſeveret, ſiſtendæ *cura* adhibebitur.

Quæ in *extractione lapidis* è *veſica mulieris* per *dilacerationem cervicis* illius, *hæmorrhagia* oritur, non aliam quàm quæ in aliis *vulneribus* adhibetur, *curam* exigit.

Curatio autem in omnibus ejuſmodi & *menſtruis* & aliis per *uterum* factis *hæmorrhagiis* inſtituitur per ea, quæ *ſanguinem* evacuant, & ab *utero* aliò retrahunt & derivant: quæ eum *puriorem*, *craſſiorem minus*que *fluxilem* reddunt; & *vias* per quas eò defertur, intercipiunt, vel *proprietate* qua-

dam incognitâ agunt: Uno ex his *mediis* ſequentibus exhibitis admotísve, vel pluribus ſimul pro ratione *cauſæ* in *cura* procedendo, *cauſas*que ante omnia, quæ hiſce *fluxionibus occaſionem* præbuerunt, quales ſunt, *vis* adhibita, *ciborum calidorum & acrium* uſus, *motus corporis* vel *animi nimius*, aliasque tollendo.

Venæ ſectio, antequam *hæmorrhagiæ* ejusmodi ſuperveniant, in illis quæ ob *plethoram* hiſce obnoxiæ ſunt, *evacuationis* gratiâ in *brachio* inſtituenda quæ & in *gravidis*, ſi in *partu* priùs illas paſſæ fuerint, concedenda, cùm conſtet, eam tunc non ſemel ſaltem factam, ſed & repetitam, in hoc alióve à *plethora* nato *caſu*, plurimum contuliſſe neque *fœtui alimoniam*, uti putabatur, ſubtraxiſſe.

In ipſo etiam *paroxyſmo*, ad *ſanguinis fluorem* hunc, per illius hanc *emiſſionem* revellendo, ſiſtendum, *vena* in *brachio* vel *manu* alióve in *ſuperioribus loco* aperta, competit, non autem *inferioribus*, cùm in *pedibus* facta, *menſtrua*, ut alibi dictum, provocet. *Exigua* autem, ut ritè fiat, illius *quantitas* emittenda erit, & *ſucceſſivè* per vices hoc potiùs faciendum, quam unâ vice multùm *ſanguinis* emittendum, cùm alioquin *corpus* per *hæmorrhagiam* exhauriatur.

Cucurbitula magna vel *plures parvæ*, ſub *mammis* appoſitæ, admodum revellendo proſunt, cùm *venæ* harum, cum *uteri venis* magnum *conſenſum* habeant. Quæ & *dextro hypochondrio*, *ſcapulis* item affigi poſſunt. *Ligaturæ*, *Frictiones* in *extremitatibus* factæ, ut in cæteris *hæmorrhagiis*, ſic & iſtis revellendo proſunt.

Sudorem frequenter movere *balneo ſicco*, aliisve, *ſerum* exhauriendo, ſi illud in *ſanguine* redundans, *nimio* huic *fluori occaſionem* præbeat, plurimùm ad *præcautionem* juvabit, cùm dum hoc *affectu* laborant, eos ad *ſudores* adigere, & ſic *corpus* accendere, *humores*que commovere, *noxium* ipſis potiùs quàm *utile* eſſet.

Purgantia exhibentur, ſi *ſanguis* quia *ſero* nimium abundat vel *bile perfuſus* eſt, hunc *fluxum* concitet, ad eum ab hiſce repurgandum, Quod commodiùs ad *præcavendum*, antequam ille *fluor* oboriatur, perficitur, cùm tunc etiam pauló *fortioribus* uti, eaque aliquandiu continuare liceat. Quod *hæmorrhagiâ* jam urgente, tutò facere minimè poſſumus, cùm tunc non ſolùm *vires* nonnihil *dejectas* ampliùs proſternerent, ſed & *corpus* accendendo, irritando & commovendo, *fluxionem* augerent.

Itaque ſi tunc *alvi* quædam *lenitio* aut *purgatio*, ob *conſtipationem* aut *illuviem* in *primis viis* potiſſimùm collectam requiratur, *levioribus laxantibus* id moliendum, illisque quæ *aſtrictionem* aliquam poſt ſe relinquunt, ut *Rhabarbaro*, *Myrobalanis*, ſimilibusque in *dyſenteria* expoſitis, è quibus multa hîc quoque poſſunt competere.

Ut & ſequens *potio*: quæ ℞. *Tamarind. Prunor. acidulorum oſſibus exemptis ana* ʒ. vj. *corticum Myrobalan. citrinarum* ℥.ß. fiat decoctio in *Aqua* & *tertiâ parte Vini rubri*, & in colatura infunde *Rhabarbari* ʒ.ß. *Spicæ* ℈.j. fiat expreſſio, adde *ſyrupi Roſarum rubr. ſiccarum* ℥.j. Capiat unâ vice: Si *folia Senæ* in decocto addantur, *efficaciùs* operabitur, necdum adeò *naturam* irritabunt, cùm *ſuccus* horum, decoctione elicitus, cum *ſucco rhabarbari* & *colore croceo*, & *odore adverſo* magnam habeat *ſimilitudinem*, ex quo & *viribus* non adeò diſſentire, colligimus, uti & ex eo, quod tantopere in variis *affectibus* uti & *bilioſis* æquè ac *rhabarbarum* uſurpentur.

Poteſt & talis *hauſtus* exhiberi: ℞. *cortic. Myrobalan. citrin. pulver.* ʒ.ij. infundantur in *Vino rubro*, addendo & *Spicæ* ℈.j. fiat expreſſio, adde *ſyrupi Roſarum ſolut. ſimpl.* ℥.i. *Rhabarbari ſubtiliſſ. pulverizati & diligenter permiſti* ℈.ij. vel ʒ.j. Sumat uno *hauſtu*.

Tryphera Perſica ad ℥.ß. ſumpta, cùm *aſtringentia* multa & *fervorem ſanguinis contemperantia* recipiat, idem præſtabit.

Compoſitiones alias *calidas acres*, *ſcammoneam* vel *agaricum*, *turbith*, &c. recipientes exhibere, in *largo ſanguinis fluxu*, non eſt *tutum*, cùm ſtimulando *menſes* evocent.

Al-

Alterantia exhibemus quæ *incraſſando ſanguinem*, illiusque *fervorem contemperando*, *vias*que *aſtringendo*, *ſanguinem* ſiſtunt, ſequentibus formis. Qualia multa in aliis *hæmorrhagiis* expoſita, & præcipuè *narium* & *hæmoptoica paſſione*, hîc quoque poſſunt competere. Imprimis verò in hiſce *uteri fluoribus* ſequentia commodè exhibentur.

Cibentur *craſſiorem ſanguinem* gignentibus, ex *farinis cerealium fructuum* & *leguminibus* uſitatis paratis. Et *Carne glutinoſâ*, *Caſeo recenti*. Quibus & *Lac acetoſum* addunt; *Ovis* itidem & ſimilibus, in aliis *hæmorrhagiis*, uti & *mictionis immoderatæ cura* expoſitis.

Fructibus utantur *aſtringentibus*, *crudis* vel *coctis*, vel *condimentis* variis ex hiſce paratis, ut *Cydoniis*, *Pyris auſteris*, *Cornis*, *Sorbis*, *Meſpilis*, *Moris*, *Rubo*, *Rubo Idæo*, *Prunis ſylv*. *Fragis*, *Berberis*, *Ribes*, *Myrtillis*.

Ex *oleribus* conveniunt *Portulaca*, *Lactuca*, *Endivia*, *Cichorea*, *Acetoſa*, *Plantago* cocta in *juſculis*, vel *cruda* in *Acetariis*; Quibus & aliæ *plantæ*, in *decoctis* expoſitæ, quæ minùs *ſapore medicamentoſo nauſeam* pariunt, addi poſſunt.

Decocta vel unâ vel pluribus vicibus bibant, quæ diutiùs aſſervari debent, in formam *ſyrupi* priùs rediguntur.

E quibus *ſyrupis* uſitatis confert imprimis *Myrtus* vel *Myrtillorum*, *de Roſis rubris ſiccis* paratus.

Vel fiat tale *decoctum*: ℞. *radicum Conſolidæ* ℥.j. *herb. Plantag.* cum *radic. Burſæ paſtoris*, *Millefolij ana* M.j *flor. Roſar. rubr.* P.j. *Balauſt.* ʒ.ij. *ſem. Myrtillorum*, *Plantag. ana* ʒ.j. fiat decoctio in *Aqua pluviali* vel *ferrata* aut *chalybeata*, adde colaturæ *Sacchari q. ſ.* fiat *potio* pro tribus vicibus, vel cum *Saccharo* coquatur in formam *ſyrupi* ad uſum.

Ex aliis etiam variis *decocta* fieri poſſunt, in hanc rem idonea, è quibus multa in aliis quoque *hæmorrhagiis* fuerunt expoſita. Veluti ex *decocto herbarum*, ex quibus & *vulnerariæ* dictæ parantur *potiones*, ut ex *Pyrolâ*, *Agrimoniâ*, *Caudâ equinâ*, *Saniculâ*, *Potentillâ*, *Piloſella*, *Conſolidis*, *Polygono*, *Fragariâ*, *Auriculâ urſi*, *Sumach*, *Virga paſtoris*, *Pulmonariâ*, *Lapatho ſanguinario*, *Sanguiſorbâ*, *Acetoſâ*, *Portulacâ*, *Lunariâ*, *Ocimaſtro*, *Menthâ*, *Perſicaria major*. *Phœnice*, *Symphyto petræo*, *Flore ſolis* cum *radic. foliis Myrti*, *Lentiſci*, *Oleæ*, *Quercus*, *Rubi*: Item ex *rad. Garyophyllat. Rubi Idæi*, *Nymphææ* & *floribus Medij*, *Peucedani*: Ex *ligno Santali rubri*, *Braſilij*, *Loti arbor. cortic. Oleæ*, *nucleis Granatorum*, *Roſarum*: *Uvarum*.

Ex *ſpica Milij Indici*, *Amaranthi purpurei*.

Succi aliqui propinantur, vel *crudi* vel *cocti* in formam *Syrupi* aut *rob*. Veluti ſunt ex uſitatis *ſuccis fructuum acidorum* & *auſterorum*, *Cydon. Granat. Ribes*, *Berberis*. Qui & *ſucci* citra coctionem ſi addito *Saccharo* in *ſole* effervеſcant, *vinoſum ſaporem* & *odorem* adipiſcentes, gratiores fiunt. In *tabulas* quoque ejuſmodi *ſucci* cum *ſaccharo* cocti rediguntur, valde *ſuaves* & *elegantes*, addendo inſuper *aquam Roſarum*, *Plantag.* aliáſve. Sed & horum *ſuccorum* loco alij quoque *acidi*, ut *Citri*, &c. in has formas redacti, uſurpari poſſunt.

Plantarum quarundam *ſucci* ſimiliter exhiberi poſſunt, per ſe, vel cocti, veluti ex uſitatis *ſucci Plantagin. Acetoſæ*, *Portulacæ*, in *ſyrupos* redacti. Quâ ratione alij, ut *Burſæ paſtoris*, *Millefolij*, aut ab enarratis in *decocto plantis* expreſſi dari poſſunt. Et ut docet *Dioſcorides*, *ſucci Clymeni* & *Barbæ hirci* ac *Perſicariæ*.

Aquæ quæ bibuntur vel cum aliis miſtæ ſumuntur, *Plantaginis*, *Roſarum rubr.* illarumque *cuſpidum*, *Burſæ paſtoris*, *Portulacæ*, *Acetoſæ*, aliarumque ſupra dictarum *plantarum*: Aliqui *Limacum* etiam probant: *Aqua* itidem *extinctionis ferri* convenit.

Mucilaginoſa à quibuſdam exhibita probantur, ut *Albumen ovi*, *mucilago ſem. Cydon. infuſ. Gummi tragac.* &c.

Conſerva Roſarum antiqua, & *Morſelli* ex *Roſar. rubr. pulvere* cum *Saccharo* cocto paratæ competunt. Item *conditum* vel *conſervæ radic. Conſolidæ*. Efficax eſt & *conſerva*, *ex floribus Mali punicæ* parata: Vel aliæ *ex Aceto-*

ſâ aliiſve *plantis* ſupradictis quibuſdam ipſarúmve *radicibus* aut *floribus* paratæ *conſervæ* & *conditura*.

Pulveres qui per ſe vel cum additione *Sacchari roſac.* ſumuntur, vel cum *Vino* aut *Aquis* bibuntur, aut *electuariis* vel *potionibus* miſcentur, ex uſitatis ſunt, *trochiſcorum* quorundam ſequentium *pulveres*.

De *Carabe* vel *ſuccino* dictorum, qui ℞. *ſuccinum, Gummi arabic. tragac. maſtichem, thus, laccam, acaciam, hypociſtidem, cornu cervi uſtum, coralia, balauſtia, ſem. papav. nigri, crocum, mucilagin. pſyllij*.

De *Terra lemnia trochiſci*: ℞. *terram lemniam, bolum, hæmatitem, coralia, margaritas, cornu cervi uſtum ſpodium ex ebore, ſuccinum, gummi arabic. tragac. thus, acaciam, hypociſtidem, ſanguinem draconis, roſas, balauſtia, ſemen portulacæ, roſarum, papav. nigri, gallas, amylum aſſum, aquam plantag.*

De *Spodio trochiſci* ℞. *ſpodium, gummi arabic. ſemen acetoſæ, portulacæ, coriandri, gran. ſumach, berberis, amylum torrefactum, omphacium.*

Horum loco ſequentes fieri poſſunt *pulveres*, quorum hic à *plantis* concinnatus ſequentibus vel paucioribus etiam: ℞. *foliorum Plantag.* vel *Agrimoniæ* vel *Equiſeti, Myrti* vel *Quercus, florum Roſarum, Balauſt. ana* ʒ.j. *ſemin. Plantag. Acetoſæ* vel *Lapathij, Portulacæ, Coriandri præpar. Cymini torrefact. ana* ʒ.ß. *Nucis cupreſſi* vel *gallarum, granorum Myrti* vel *Myrtillorum, Berberis* vel *Oxyacanthæ, Sumach, nucleorum Roſarum* vel *Granatorum, Uvarum ana* ʒ.j. *cortic. inter. rubri Avellan. Caſtanearum* vel *Glandium ana* ℈.j. *Santali rubri, Nucis cupreſſ. ana* ʒ.ß. *Spicæ* ℈.ß. *Acaciæ* vel *Hypociſtidis, Gummi arabic. Thuris* vel *Maſtiches, Sanguinis draconis ana* ℈.j. fiat *pulvis*, qui exceptus *infuſione gummi Tragacanthi* factâ in *aqua Roſarum* vel *Plantag.* in *trochiſcos* fingatur, ſi aſſervari diutiùs debet.

Alius ex aliis ſic fit: ℞. *Succini, Coralij rubr. Boli* vel *Terræ lemniæ ana* ʒ.j.ß. *lapid. Hæmatitis* ʒ.ß. *Margaritar.* ℈.j. *Cornu cervi uſti, Spodij ex ebore ana* ʒ.j. *Oſſis ſepiæ* ʒ.ß. *cinerum teſt. Ovorum* ℈.j. fiat *pulvis* ad uſum uti prior.

Ex *commiſtione* horum *efficacior* redditur, vel permiſtione etiam ſequentium, ex quibus & alij formari poſſunt. Veluti ex *cortice Suberis, Granat. involucro Palmularum, lanugine* in *fructibus Roſarum, Bedeguar* in *rubis, Glandibus, Caſtaneis toſtis, baccis Virgæ ſanguineæ, teſtis Nucum, oſſibus Dactylorum uſtis, cineribus Urticæ mortuæ fructibus ſiccatis* cum *nucleis Mororum, Sorborum, Cornorum, Meſpilorum, ſeminibus Limonij, Junci marin. Nymphææ, Pæoniæ, Tragij ricinis, Mumiâ, Coagulo hœdi, leporis*, alióve, *pelle Anguillæ, lapidibus Pretioſis, Iaſpide* & *Conchaceis uſtis*. Alij inſuper *Scoriam ferri* addunt.

Miſturæ diverſimodè ex prædictis fiunt, ut *Julepi*, *aquas* cum *ſyrupis* commiſcendo: Vel aliæ *potiones* ex illis vel *decoctis* & *pulveribus*: Vel *electuaria* ex *conſervis, ſyrupis, pulveribus*.

Pilulæ ex ſupradictis *ingratis* præcipuè fieri poſſunt *pulveribus*, ut minori moleſtiâ aſſumantur. Vel fiunt ex *Scoria ferri* priùs in *Aceto* dum ignita eſt, extinctâ, vel *Ferri limaturâ*, hoc pacto potiùs quàm cum *aqua forti* in *crocum Martis* dictum redactâ, quam tamen exhibitam *mulieres ſteriles* reddere aliqui docent: Item ex *Stercore caprarum ſicco*, quod alij probant. Quibus & alia addi poſſunt, & cum *ſyrupo* convenienti in *pilulas* formari.

Murium majorum ſtercora novem deglutita, aliquæ *mulieres* pro *ſingulari* & pro *experimento* habent.

In *hæmorrhoidum* nimio *fluxu* deſcripta quædam uſitata, etiam hìc competere poſſunt. Veluti *pilulæ de Bdellio, Micleta, electuar. de baccis Myrti*, & *confectio Rhaſis*, *de ſcoria* ſeu *ſtercore Ferri*.

Narcotica uti alias multas *hæmorrhagias*, ſic & *menſium* hiſque ſimiles remorantur, & quia *ſomnum* inducunt, illeque omnes *excretiones* ſiſtit præter *ſudores*, eo nomine quoque conveniunt. Dando eas *compoſitiones*, quæ præter ea quæ *ſanguinem* ſiſtunt, etiam *opium* recipiunt, in aliis etiam *hæmorrhagiis* expoſitas. Veluti *trochiſ. de Terra ſigillata, de Succino* cum *opio* paratos; & *Diacoralium Galeni*,

leni, *Philonium Perſicum*, aliáve quæ *Terram Samiam* vel *Lemniam*, *Bolum*, *Coralia*, *Amylum*, *Hypociſtid. Balauſtia*, *ſuccum Plantaginis*, atque ex *narcoticis ſemen Hyoſcyami* & *Opium* continent: Præter quæ & aliis *narcoticis*, ut *ſyrupo de Papavere*, *decocto capitum Papaveris*, aliisve in *doloribus colicis* potiſſimùm deſcriptis, ſi ea quæ *fluxum* ſiſtunt, ut *ſyrupum Myrtillorum*, *Bolum*, *Acaciam*, ſimiliaque addas, accommodata quoque ſic reddes. Imprimisque conducet, ſi *ſeminis Hyoſcyami* ℈.j. cum enarratorum *portiunculâ* miſceas, ſicque exhibeas. Vel eo modo ſicuti in *hæmoptoica paſſione* convenire diximus. Cujus loco & *ſem. Papav. nigri* alij exhibent.

Extrinſecùs inunctiones & *applicationes* aliæ fiunt, circa *lumborum renum* & *pubis regionem*, quæ idem uti ea quæ exhibentur, præſtando, *ſanguinem* ſiſtant.

Olea inunguntur hisce *ſedibus* ex uſitatis *Roſaceum ſimplex* vel *Omphacinum*, *Myrtillorum* vel *Myrtinum*, *Cydoniorum*, *Maſtichinum*.

Vel *Oleum* in quo *fructus auſteri* non plenè *maturi ſiccati*, vel *recentes* aut *ſucci* ipſorum *cocti* fuerint: Veluti *Pyrorum*, *Prunorum ſylv. Meſpilorum*, *Cornorum*, *Sorborum*: Vel *ſucci Plantagin. Burſæ paſtoris*, *Polygoni*, *fol. Rubi*, *Quercus* ſimiliumque, addendo & *Acetum rubrum pari* cum *oleo menſurâ*, & decoquendo ad *ſuccorum* conſumptionem usque.

Stupefaciendi vim aliquam habentia *olea*, circa *uteri regionem* inuncta, etiam prodeſſe putant: quæ hisce *viribus*, quibus *ſenſum* minuunt, uti cùm aſſumuntur *narcotica*, hac ratione quoque *fluxum* ſiſtere diximus potiùs quàm refrigerando, uti putant, illud præſtabunt; Sicque *oleum Hyoſcyami* vel aliud in quo *opium* diſſolutum, vel *cortex Mandragoræ* aliáve *narcotica* cocta fuerint, inungitur.

Unguenta inunguntur, ex *uſitatis* præcipuè illud quod *Comitiſſæ* vocant, & præ cæteris efficax eſt. Quod fit ex ſequentibus *decoctis* in *aqua plantag.* ut *cortic. med. glandium*, *quercus*, *caſtanearum*, *cortic. fabarum*, *radic. chelidonij* vel potiùs *biſtortæ* aut *tormentillæ*, *fol. caudæ equinæ*, *capparum*, *prunorum ſylv. fructibus ſicc. meſpilorum*, *capul. glandium*, *gallarum*, *baccis myrti*, *uvarum acinis*; miſcendo miſce *pulveres cort. medior. prædictor.* & *gallarum*, *bacc. myrti*, *uvarum acinor. ſorborum*, *hypociſt. cineres oſſium cruris bubuli*, *trochiſcos de carabe*, *oleum myrtillorum* & *ceram*.

Alia ex uſitatis *unguenta* ſunt *Roſaceum*, *Refrigerans renes*. Quæ *renibus* potiùs, ut *refrigerando* ſi *calidiores* ſint, illorum *calorem retundendo*, & *ſanguinis*, qui ab *emulgentibus* copiosè illis infunditur, *fervorem impetumque compeſcendo*, ſic minùs *fluxilem* reddant, inunguntur.

Dein & *emplaſtrum pro Ruptura uteri regioni ante retróve* admotum, admodum *aſtringendo*, hunc *fluxum* cohibet.

Vel horum loco ſequens paretur *unguentum*: Quod ℞. *radic. Biſtortæ* vel *Tormentillæ*, *Gallarum* vel *capul. Glandium* vel *nucum Cupreſſi*, *cortic. Granat. ana* ℥.j.ß. *Balauſt.* vel *Sidiorum*, *bacc. Myrtillorum* vel *Myrti*, *acinorum uvarum nigr. Acaciæ.* vel *Hypociſtid. ana* ℥.j. *Sangu. draconis* ℥.ß. *Boli puri* ℥.j.ß. *Coral. rubr.* ℥.j. *Maſtiches* vel *Thuris* ℥.ij. *olei Roſacei* vel alterius ex ſupradictis uſitatis, in quo & *Acetum* ad conſumpt. priùs coctum fuerit, vel *Compoſiti* q. ſ. ad excipienda hæc, & redigenda cum additâ *Cerâ* in formam *unguenti*: Vel addendo inſuper *Reſinam* & *Picem q. ſ.* ad *emplaſtrum* formandum; Convenientque hæc ampliùs ſi *utrinque anteriùs poſteriusque* hæc ſimul applicentur. Quæ & *plantis pedum* admota juvare creduntur.

Multa alia quæ hisce adduntur *aſtringentia* & *refrigerantia*, cùm invalidiora ſint *extrinſecùs* admota, ſtudio omittimus. Uti & *trochiſcos de carabe*, *de terra ſigillata*, *ramich* ſimilesque, qui dum aſſumuntur rectiùs, quàm cùm *foris* admoventur, operantur.

Fotus ſupra *pubis ſedem*, vel etiam ſupra ipſa *pudenda* ſimul adhibendi, vel *Inſeſſiones* ad hæc loca usque pertingentes, ex *decocto* fiunt ſequentium, nimirum *radic. Biſtortæ*, *Tormentillæ*, *Pentaphylli*, *Acori paluſtr. Symphyti* majo-

majoris cum foliis, *cortic. Granatorum*, *herb. Plantagin.* cum *radic. Burſæ paſtoris*, *Polygoni*, *Rubi*, *Equiſeti*, *Sumach*, *Verbaſci*, *Tamaricis.* Quibus & *Salviam* & *Mentham*, quam *menſtrua* ſiſtere docet *Dioſcorides* addunt, & *flor. Roſar. rubr. Balauſt.* ac *Sidiorum*: Item *Gallas*, *capul. Glandium*, *Nuces cupreſſi*, *grana Myrtill. Sumach*, *Pruna ſylv.* aliósve *auſteros fructus*, *Acaciam* & *Hypociſtidem* aliósve: addendo ſi validius reddere velimus, in *decoctione Gypſum uſtum*, *Bolum*: vel *Alumen* aut *Vitriolum*, & decoquendo in *aquâ ferratâ* & *Vino rubro ſtyptico*, vel etiam addito *pauco aceto.*

Epithema iisdem *ſedibus* adhibitum, ex *aquæ Plantag.* & *Burſæ paſtor. part. duabus* & *unâ aceti*, utile eſt. Quod & *plantis pedum* admotum cum *Spongia* competit.

Uti &, ſi ex *aceto* in quo *Alumen* decoctum fuerit, hoc fiat.

Cataplaſma hoc hisce *ſedibus* quibus *fotus* apponi poteſt, admoveatur: ℞. *Plantag. Burſæ paſtor. Herniariæ*, *Menthæ ana* M.j. coquantur in *Vino rubr.* contundantur, adde *farin. Lentium* ℔.ß. *Stercoris capræ*, *aſini* vel *porci* in *furno exiccati* ℥.ij. *Acaciæ* vel *Hypociſtid.* ℥.ß. *Sanguinis draconis*, *Thuris ana* ʒ ij. *Gypſi uſti*, *Boli ana* ℥.j. miſceantur omnia, & *portio* illius excipiatur *Albumine ovi* & *aceto*, & ſic *uteri ſedi* appoſitum donec ſiccetur, retineatur. Vel miſcendo *ol. Roſaceum*, *Myrtillorum* aliúdve, ſic applicetur.

In *ſinum uteri cervicis indita* vel *injecta*, cùm *venarum menſtrualium* illic pateant *oſcula*, ea occludendo *vi aſtrictoriâ* aut *emplaſticâ*, multùm in *fluxu* hoc ſiſtendo poſſunt efficere, uti & alio, ſi è *fundo uteri ſanguis* profluat, nam etſi *injectiones* eum minimè ſubintrent, tamen *vires* eousque extendunt.

Injectiones ſic competent factæ ex *decocto*, pro *fotu* enarrato; Vel fiant ex *ſuccis* illarum *herbarum*, imprimis *Plantag. Burſæ paſtor. Millefolij*, *Caudæ equinæ*, *Polygoni.* Quibus utrisque miſceri etiam illa poſſunt, quæ in *fotu* eodem fuerunt expoſita.

Vel fiat talis: ℞. *Decocti* vel *ſucci* ex jam dictis *plantis* ℔.j. miſce *Acaciæ* vel *Hypociſtidis* vel *Omphacij* ʒ.vj. *Sanguinis draconis* ʒ.ij. *Boli* ℥.ß. *Succi rubri* qui à *lapid. Hæmatite* per *attritionem* elicitur ℥ ß. *Stercoris aſini* vel *porci* ʒ.ij. miſce: Pro *injectione*: Magis aſtringet ſi *parum Vitrioli* aut *Chalcitidis* miſceas.

Aliarum quarundam *herb. decoctum* vel *ſucci* ſimiliter injici poſſunt: Vel jam dictis admiſceri: Ut *Lyſimachiæ*, *Barbæ capræ*, *Coriandri*, *Achilleæ*, *Moly*, *Sempervivi.*

Peſſaria diverſimodè concinnata immittenda, fierique poſſunt ex *Unguento comitiſſæ*, vel illo quod deſcripſimus, *linamento carpto* aliàs *Petiâ* vel *Lanâ* exceptis, ſicque immiſſis.

Vel ex *herbis* contuſis prædictar. *plantarum*, *ſacculo* ritè formato impoſitis ſicque intruſis.

Aut hoc pacto: ℞. *Gallarum* ℥.j.ß. *capul. Glandium* ℥.j. *Amidi*, *radic. Biſtortæ* vel *Tormentill. ana* ℥.ß. *Balauſt. ſemin. Myrtill. ana* ʒ.ij. *Thuris* ʒ.iij. *Acaciæ*, *Sanguinis draconis ana* ʒ.ij. *lapid. Hæmatit.* ʒ.j. pulveriſentur ſubtiliſſimè, excipiantur *Albumine ovi*, *ſucco Plantagin.* & *pauco aceto*, fiant *peſſaria.*

Vel: ℞. *cortic. Granatorum* ℥.j.ß. *Nucum cupreſſ.* ℥.j. *farin. Lentium*, *radic. Lapathij ana* ℥.ß. *Roſarum rubr. granorum Sumach ana* ʒ.ij. *Maſtiches* ʒ.iij. *Mumiæ*, *Hypociſtid. ana* ʒ.j.ß. *gummi Arabic.* ʒ.j. *Boli* vel *Rubricæ fabril.* ℥.ß. *Aluminis* vel *Vitrioli* ʒ.j. *Stercoris caprini ſicci* ʒ.ij. excipiantur *pulver. infuſ. gummi Tragac.* add. *Omphacium*, vel *Vini fæcem*: Pro *peſſariis.*

Hisce & alia addi poſſunt: veluti *pulveres* aliarum *radicum* & *herbarum aſtringentium ſiccatarum*: Item *cineres de Quercu*, *Pappi florum ſalicum* aliorumque in *pappos* abeuntium, *Crepitus lupi* dicti *ſiccati leviſſima pulpa*, *Telæ aranearum*, *Stercus leporinum*, *Rubigo ferri* ſecundùm *Dioſcoridem* & *Morochthus lapis*, *Coralia*: Dein & *Trochiſci de carabe*, *de Terra ſigillata*: *Micletam* alij addunt.

Ex *cineribus calidis*, cum *Vino rubro calido* vel *ſucco Plantag.* & *Album. ovi* ſubactis formatum *peſſarium*, *experimentum* eſt quarundam *mulierum*, quibus tamen nimiùm *fervidis*

vidis impoſitis, quædam *uterum* admodùm corrupit.

Suffitum à decocto *fervido* exurgentem in *uteri ſinum* admittat; Vel hunc *fumum* excipiat fœmina: ℞. *Thuris Maſtiches ana* ʒ.ij. *Ladani* ʒ.j. *Succini*, *Nucis cupreſſi*, *Roſarum rubr. Balauſtior. ana* ʒ.ß. *Spicæ* ℈.j. cum *infuſ. gummi Tragac.* factâ in *aqua Roſarum*, fiant *trochiſci*: Pro *fumo*.

Ex *Ungula aſini* vel *equi*, *Pelle anguillæ exiccatâ*, *Soleis veteribus* & *cornu cervi uſtis*, *fumus* exceptus probatur. Quibus & boni *odoris* gratiâ, *Thus* & *Maſtiche* addatur.

Aceti fuſi ſupra *ſcoriam* aut *laminam ferri*, *fumus* admiſſus.

Vapor ex *trunco*, *ligni quercini* recenter cæſi, calefacto & *aceto* irrorato, expirans, huic *trunco* ſecundum *rectitudinem* erecto inſidendo admiſſus, multum in ſiſtendo hoc *fluore* præſtabit.

Hepatis ſedi in *dextro hypochondrio*, præſertim ſi *calidius* ſit *hepar* & *imbecillius*, *epithemata*, *unguenta*, *cerata*, *refrigerantia viſcusque* hoc *roborantia*, ad *ſanguinis fluxum* nonnihil *moderandum*, etiam aliquid *adjumenti* afferent: Uti & in *narium hæmorrhagia* ea competere diximus, eorúmque illic meminimus, & in *inflammatione hepatis* deſcripſimus, quæ & hîc conveniunt, uti & uſitatum illud *Ceratum ſantali*.

Amuleta ad *ſanguinem* ſiſtendum, *corpori* appenſa, aut *manibus* retenta eſſe creduntur, *Lapis hæmatites*, *Coralia rubra*, *Carneola Sarda* aliàs ſeu *Carnalina*, *Onyx*, *Iaſpis*: Item *Chelidonium majus*, *Potentilla*, *Phœnix*, *Acetoſa*, *Clematis pervinca* dicta, *cruribus* aut *fœmoribus* alligata: *Ova* conquaſſata cum *bombace* intincto, *plantis pedum* appoſita, & cùm ſiccantur, denuò repetita.

Per *podicem* erumpens *Hæmorrhoidum fluxus*, etiamſi *non* ſit *conſuetus* uti *menſtruus*, ac proin illis, quos primùm invadit *moleſtiùs* & *faſtidioſius*, impediri tamen nec ſupprimi ullo modo debet, cùm *natura* per eum, uti dictum *utiles* & *neceſſarias evacuationes* moliendo, *morbos imminentes* ſæpè avertat, *præſentesque* curet.

Quòd ſi tamen vel quia *nimiâ copiâ* fluunt, aut *diutiùs* durant, vel *frequentiùs* redeunt, *vires* inde labefactentur, tunc hiſce *moderandis* vel *ſiſtendis* animus adhibebitur, *curaque* tunc eodem ferè modo, uti & in *menſium fluore immoderato* oſtenſum, per *evacuantia* atque *alterantia* perficietur.

Evacuationes variæ inſtituuntur, inter quas *Sanguinis miſſio* per *venam ſectam* tunc competet, ſi ob illius *redundantiam* in *venis meſeraïcis fluor* nimius ille *hæmorrhoidum* proveniat, licet enim tunc *ſanguis* ab illis per *venam* apertam minimè effluat, cùm nullibi hæ *venæ cutem* attingant, quia tamen *vena cava* per eam aliquo pacto à *ſanguine* exhauſta, à *meſeraicis ſanguinem* rapit, eo pacto per *revulſionem* aliqua fit illius inde quoque *evacuatio*. Præſertimque per *largam* aliquam, è *vena patente* in *brachio* aut *manu ſectâ* factam *ſanguinis detractionem*: Vel etiam alicujus in *crure* aut *pede* apparentis & manifeſtæ *venæ ſectionem*, è qua *ſanguis* extractus, non *hæmorrhoidum* uti *menſtruum fluxum* concitat, cùm hæ *venæ* cum *hæmorrhoidalibus* minimè, uti verò cum iis è quibus *menſtrua* prodeunt, continuentur, & proin non *attrahendo*, ſed uti dictum, *revellendo*, per *ſanguinis* hanc *emiſſionem hæmorrhoides* potiùs ſiſtantur quàm commoveantur.

Scarificationes, *Cucurbitulæ*, *Ligaturæ*, *Frictiones*, licèt *revellendo* in *hæmorrhagiis* aliis, in quibus è *venæ cavæ ramis ſanguis* promanat, competant, hîc tamen cum neque *ſanguinem* è *vena cava* exhaurire, aut à *meſeraicis* aliò eum derivare queant, parùm proderunt.

Per *alvum dejectiones* promoventur, tum ſi illa *conſtipata* ſit, aut *excrementa dura* ſint, ne ob *conatum*, vel *impulſum*, *hæmorrhoides* aperiantur, vel jam *fluentes* ampliùs impellantur. Idque *laxantibus alvum* & *fæces emollientibus* exhibitis, in *dejectionis defectu*, aliiſque in *locis* deſcriptis. Quæ *humores* purgant, quoque propinantur, ſi ob *bilis* in *ſanguine venarum meſeraicarum*, aut alterius *illuviei* nimiam *copiam*, *hæmorrhoides immoderatiùs* fluant, ad *præcautionem*, antequam hæ

ſuperveniant, in illis qui hiſce *obnoxij* ſunt, frequenter & decenter purgando, *proventum* horum *excrementorum*, & ne illa congerantur impediendo, idque *medicamentis bili* tam *flavæ* quàm *atræ*, quàm ex *flava* in eam degenerante potiùs quàm *fæce ſanguinis* naſci putamus, expurgandæ dicatis paſſimque expoſitis, quod eò *tutiùs* antequam illæ fluere incipiant, perficietur, majoreque *ſucceſſu*, cùm *humores* illi *excrementitij*, in primis hiſce *viis* latentes; citiùs *purgantibus* adminiſtratis, à *natura* ad *inteſtina* propellantur.

Verùm nec cùm jam fluunt *hæmorrhoides*, ob eandem cauſam, *purgationes* erunt negligendæ, ſed ut ejusmodi *excrementa* ad *inteſtina* divertantur, ſicque ne *hæmorrhoidum* illum *fluxum* nimium concitent impediatur, inſtituendæ. Quod *exhibitis* illis præſtabimus, quæ etſi *naturam* ad *dejectionem*, per *alvum* ſolicitant, tamen non adeò irritant, ut *fluxus* ille *hæmorrhoidalis* ampliùs per ea commoveatur. Eoque nomine non *validis* & *calidis acribúsve* illud moliemur *catharticis*, ſed *levioribus* & *aſtrictione* aliquâ præditis *purgantibus*. Qualia & in aliis *hæmorrhagiis*, & imprimis in *menſium* nimio *fluore* competere diximus, illicque deſcripta ſunt, ex *Rhabarbaro*, *Myrobalanis*, *ſyrupo Roſarum ſolutivo* ſimilibusque præparata: Uti & *Tryphe-râ perſicâ*.

Alterantibus, ad *hæmorrhoides*, eodem modo, uti & *menſes immoderatos* ſiſtendos, per ea quæ *ſanguinem* incraſſant, contemperant, viasque aſtringunt procedimus.

*Exhibita*que hoc præſtant pleraque ex illis quæ *menſes* ſiſtere diximus, uti *Cibi* illic expoſiti *craſſiorem ſanguinem*, eumque minùs *fervidum* & *biliosum* gignentes, unde poſtea *ſanguis* in *venis meſeraicis*, temperatior redditus *minùs* fit *fluxilis*.

Ex *medicamentis* in *menſium fluore* enarratis, hîc quoque competent præcipuè, *Decocta*, *Syrupi*, *Succi*, *Conſervæ*, *Pulveres*, *Miſturæ*, illic deſcripta: quorum *vis* cùm per *inteſtina* ad *venas meſeraicas* uti & *hæmorrhoidales*, proximè *inteſtinis* adnexas, mox perveniat, citiùs etiam in hac quàm aliâ *hæmorrhagiâ* operabuntur.

Præter hæc ad *hæmorrhoides* ſiſtendas ex uſitatis *Micleta* dicta etiam convenit, ex *myrobalan. quinque generibus toſtis*, *balauſtiis*, *ſemin. naſturtij*, *cumini*, *aniſi*, *fœniculi*, *ammeos*, *carui*, in *aceto maceratis*, *antiſpodio*, *maſtiche*, *gummi arabico*, *pulvere rhois*, *ſyrupo myrtillorum concinnata*.

Item *electuar. de baccis Myrti ex ſemine iſto*, *myrobalan. ſemin. aniſi*, *cumini*, *apij*, in *aceto macerat. ſyrupo cydon.* paratum.

Dein & *Confectio de ſtercore ferri* ſeu *ſcoria Rhaſis*, ex *myrobalan. ſchœnantho*, *cypero*, *zingib. pipere*, *ammi*, *thure*, *ſtercore ferri* præparata.

Imprimisque *pilulæ de Bdellio* dictæ, in hoc caſu maximè commendantur, quæ *myrobalanorum quatuor genera*, *bdellium*, *ſuccinum*, *concham veneream*, *ſemen ammeos*, & *ſuccum porri recipiunt*. Sunt & *minores* dictæ, ex *myrobalanis ſolis* & *bdellio* concinnatæ. Quibus & *ſcoriam ferri* aliqui addunt.

Narcotica in *menſium fluoris curâ* enarrata expoſita, ſi *neceſſitas* exigat, *vis*que *expultrix* admodùm ſit *excitata*, ad eam *conſopiendam*, plurimùm juvabunt.

Extrinſecùs ad *venas hæmorrhoidales apertas*, *occludendas ſtringendas*que, loco illis proximo, *podici* ſcilicet, ſequentia adhibentur.

Fovendus per *fomenta* admota, vel *inſeſſus actu frigidos* vel ſaltem *temperatos*, ex *decoctione Verbaſci* quem *Thapſum barbatum* vocant, qui peculiariter *hæmorrhoidum fluori* & *dolori* appropriatus eſt, facta in *Vino rubro* aut *Aquâ extinctionis ferri*.

Cui & alia in *decocto* addi poſſunt, vel etiam permiſceri, in *fotu menſtruorum nimio fluori* convenienti expoſita.

Cataplaſma ibidem deſcriptum, ſimiliter *ano* impoſitum utile erit: Vel ex *reſidentia* illic quoque enarrati *fotus* paratum; Cui & *Libanotis* & *Clematis* addi poterunt; *Olea*que illic enarrata.

Vel ſequens paratu facilè: ℞. *Thapſi barbati*,

bati, *Plantag.* cum *radicibus*, *fol. Quercus ana* M j. *Sempervivi major.* vel *Solani* P. j. *Gallarum* ℥. j. *Aluminis* vel *Vitrioli* ʒ. ij. fiat decoctio in *Vino rubro* & *Aquâ ferratâ*, reſidentia contundatur, addendo *olei Myrtillorum* ℥. j. ß. fiat *Cataplaſma.*

Hiſce & *pulpa Cydon. Meſpilorum* aliorumque *fructuum aſtringentium* permiſceri poterit.

Unguenta podici & in *ambitu* illius inunguntur, vel *cerata*, *emplaſtra*, illis locis apponuntur: Veluti ex uſitatis *unguentum Comitiſſæ*, *emplaſtrum pro Ruptura.*

Vel ſequenti modo parentur: ℞. *radic. Biſtortæ* ʒ. ij. *Gallarum* ℥. ß. *Thuris* ʒ. ij. *Acaciæ* vel *Sangu. draconis* ʒ. j. ß. *Boli* ℥. ß. *Scoriæ ferri* ʒ. ij. fiat *pulvis tenuiſſimus*, ſubigatur *oleo Roſarum omphacino* vel *Myrtillorum*, vel in quo *ſucci Thapſi barbati*, *Plantag. Burſæ paſtoris*, *Linguæ paſſerinæ*, vel *Rubi* vel *Ocimi*, *æquali* cum *oleis pondere*, addito etiam *parùm aceti rubri* ad conſumptionem uſque decocti ſint, atque additâ *Cerâ* fiat *unguentum* vel *ceratum*, aut *Reſinâ*, & fiat *emplaſtrum.*

Aliud *unguentum* vel *emplaſtrum* in *menſium hæmorrhagiâ* ſiſtendâ expoſitum, podici admotum hîc quoque competet. *Pinguedo Anguillæ* quæ dum torretur exudat, hiſce addita, *proprietate* quadam agens, ipſa efficaciora reddit.

Efficacius hoc *emplaſtrum* operabitur, ſi omiſſo *oleo*, *pulveres* horum *emplaſtrorum Succis*, & *Albumin. ovi* excepti, aut *Mucilagine ſeminis Pſyllij* vel *infuſ. gummi Tragacanthi*, factis in *aquâ Plantag.* hoc pacto *emplaſtri* inſtar ſupra *anum* apponantur. Et antequam penitùs ſiccentur tunc enim non ſine *labore* & *dolore* in *adultis* avelluntur, rurſum detrahantur, iterumque reiterentur. Vel ne areſcat, loco *glutinis ſyrupo Myrtillorum* vel alio *aſtringente* in formam *emplaſtri* redigantur, quod tunc diutiùs retineri poterit.

Hiſce & alii *pulveres* permiſceri poſſunt; Veluti *oſſium Myrobalan.* & *Dactylorum uſtorum*, *Spongiarum rubi*, *Echinorum caſtanearum*, *Lagopi panniculorum cinis*, *Mumiæ*, *Succini*, *Maſtiches*, *Cornu cervi uſti*, *Ovi* cum *teſta aſſi*, *Ceruſſæ*, *Antimonij*, *Lithargyrij*, *Lapid. hæmatitis*, &c. *Fuligo furni* ſi *nigredo* non metuatur, addita convenit.

Hoc quoque *emplaſtrum* egregiè hunc *fluxum* ſiſtit: quod ℞. *Aloës*, *Thuris*, *Boli* vel *Gypſi ana* ʒ. ß. *Sanguinis draconis* vel *Acaciæ* aut *Hypociſtidis* ʒ. ij. pulveriſata excipiantur *glutine* ſupradicto, vel *ſyrupis*, & applicetur, ſæpeque ne validiùs hæreat, repetatur.

Induntur in *interiora podicis*, quæ *oſcula venarum* reſerata iterum coarctent vel obliterent: Veluti de enarratis *unguentis* & *emplaſtris*, *portio*, quæ *bombace* vel *linteolo molli* aut *ſpongiolâ* excepta, in *anum* intruditur.

Vel de *peſſariis*, quæ *uteri ſinui* in *menſium fluore* compeſcendo indi diximus, hîc *ano* ſi ea ferre poſſint, ſupponuntur.

Quòd ſi hiſce *podex* ad *dejectionem* motus, ea rurſum excutiat, ea quæ minùs irritant, ſupponenda. Qualia hæc ſunt *ſuppoſitoria*: ℞. *Colophoniæ*, *Thuris ana* ʒ. iij. *Boli* ℥. ß. *Ceruſſæ*, *Plumbi uſti ana* ʒ. j. *Acaciæ* ʒ. ß. ſubtiliſſimè trita excipiantur *Albumine ovi*, vel alio *glutine* & *Cerâ* pro formandis *ſuppoſitoriis.*

Fungus qui *Crepitus lupi* nominatur, ſiccatus leviſſimus & ſubtiliſſimus in *podicem* inſertus, admodùm *fluorem* ſiſtit. Uti & *Telæ aranearum*, & *leporis pili* ſubtiliſſimi.

Injectiones per *ſyringam* in *anum* fiunt, ex *ſucco Plantag.* aliiſve ſupradictis. Vel etiam illæ *injectiones*, quæ ut in *menſium fluore utero*, ita hîc in *podicem* injiciendæ. *Sanguis humanus* vel aliorum *animalium fervidus* adhuc injectus, mirabiliter *alvum fluentem* cohibet. *Pulmo arietis* modò *exemptus*, *tepens* adhuc & *cruentus*, *podici ſubjectus*, magnam in *ſanguine* ſiſtendo habet efficaciam.

Suffitus ex *decoctis* ſupradictis pro *fotu*, *ano* excepti competunt, uti & alii in *menſium fluore* expoſiti: Atque in *dyſenteria* expoſitæ *ſuffumigationes* & *fumi*: *Bdellij* item accenſi.

Venæ hæmorrhoidali fluenti, quædam etiam adhibentur, ſi illa appareat: quod fiet ſi *æger* per *conatum* validum *podicem* eouſque exprimat, donec *conſpicua* fiat, adhibito inſuper ſi neceſſe ſit, *inſtrumento*, ad eum nonnihil invertendum, tuncque *venæ* validiſſi-

mè *ſiccantia*, *Bolus*, *lapis Amiantus*, *Alumen uſtum*, *pulvis Vitrioli* & ſimilia; vel etiam neceſſitate urgente, nonnihil *venam adurentia*; ſed cautè, ne *rectum inteſtinum* quod ſummè *ſenſile* eſt, lædant, admovenda: Ut ſunt *pulvis radic. Caulium*, *Stercoris canini*, *Fæx vini uſta*. Quibus & *Chalcanthum* addere poſſumus. *Oleo vitrioli venam* tangere, efficax eſt *remedium*, vel in *extremo periculo*, *Aquâ forti* appellatâ.

Cauteriis aliis *potentialibus* uti, cùm diu ſubſiſtere nequeant, incommodum & *periculoſum*. *Actuale* tamen, cùm *ſolo contactu* mox operatur, *extremum* erit *remedium*.

Uti & ſi *vena volſellâ* apprehenſa atque elevata, & *filo ſericeo* vel *ſetâ* cum *acu* ſubducto ea vinciri poſſit.

Hepatis regioni uti & *lienis*, cùm *venæ meſeraicæ*, *viſceribus* hiſce inſerantur, proximæque ſint, præſertim ſi hæc *calidiora* ſint, aut *debiliora* non inutiliter *epithemata* atque *unguenta refrigerantia*, *viſcera*que hæc *roborantia* applicantur. Qualia in horum *viſcerum intemperie calida* & *inflammatione* deſcripta ſunt.

Hæmorrhoidum, ut & *menſium*, & poſt *partum ſanguinis* immoderatum *fluxum*, *proprietate* quadam *occulta* ſiſtunt, *folia Hellebori nigri* recentia conquaſſata, & cum *faſcia corpori*, ut nudum *corpus tangant cinguli* inſtar circumligata, reiteranda toties quoties priora ſiccata fuerint.

Sanguinearum excretionum è variis orificiis, ob ſolutionem continui factarum, curatio.

A *ſolutione continui* variæ *læſiones partium*, illarumque *venarum* profectarum *ſanguinis excretionum cura*, ſecundùm loca è quibus procedunt, diſtinguitur.

Ex *oculis* ſi *ſanguis* ob *adnatæ tunicæ attritionem*, vel *læſionem* ex *contuſione* aut *vulnere* inflicto, effluat, *cura* in *oculorum* ejusmodi *læſionibus*, in *doloribus* expoſita fuit.

Ex *auribus* ſi *ſanguis* excernatur, ob *læſionem* ab *immiſſis*, ea quæ in *vulnere aurium* expoſita fuerunt, hîc quoque locum habebunt. Si ex *capitis violenta contuſione*, huic potiùs *cura* accommodabitur, cùm in *fluxu* hoc uti in illa, non tantùm ſit *periculi*, illeque aliàs non diu perſeverare ſoleat.

E' *virgæ virilis* ductu ſi *ſanguis* promanet, ob *catheterem* intruſum, vel *calculum* cum difficultate has *anguſtias* pertranſeuntem, cùm nullius ferè ſit momenti, vix illius causâ aliquid moliendum, uti verò ſi *ardor* inde *urinæ* ſubſequatur, aut *exulceratio* metuatur, hiſce maximè proſpiciendum, tuncque *cura* (ut in illis locis dictum) iis accommodanda.

Ex *meatu cervicis veſicæ mulieris* profluens *ſanguis*, ob *dilacerationem* illic factam in *veſicæ calculi extractione*, cùm ſponte iterum remittat, non aliam *curam*, quàm quæ *vulneri* & *dolori* debetur, requirit.

Ex *uteri ſinu* læſo ob *partum difficilem*, vel *congreſſum impetuoſum*, ſi *hæmorrhagia* proficiſcatur, *cura* non alia quàm illa quæ aliis per hanc *viam hæmorrhagiis* ab *anaſtomoſi* natis, huic debebitur.

E' *podice* ab *excretis* per eum, vel *intruſis* in eum, læſo, ſi *hæmorrhoidalis fluxus* ſequatur, *cura* eadem quæ in alio *immoderato* expoſita fuit, hîc quoque inſtituenda. Sì verò *paucus* tantùm *ſanguis* exeat, *cura læſioni* potiùs quàm huic *fluori* accommodabitur. Quòd ſi ex *fiſtuloſo ulcere*, *rectum inteſtinum* penetrante, *fluxus menſtruus* per *podicem* quoque erumpat, ad *fiſtulam* curandam *cura* tunc tota dirigenda erit.

Sanguinis excretionum, & hæmorrhagiarum à vulneribus profectarum curatio.

Per *aperturas* alias nec per *orificia* jam enarrata, ſed *vulnera* in *corporis exterioribus locis* inflicta, emanantium *ſanguinis excretionum cura* pro *partium* diverſitate, cujus *continuitas* ſolvitur, ſequenti modo inſtituitur.

Sanguis è *cute abraſa* prodiens, cùm nullius ſit momenti, illius causâ nihîl adhibetur, ſed *cura* omnis *abraſioni cutis* accommodatur, ſicuti in ea fuit expoſitum. Ille quoque qui à *cute inciſa* emanat, ſponte iterum ceſſat, vel *levi negotio* cohibetur. E' *vena ſecta* proſilientem facile quoque cùm tempus eſt, denuò compeſcimus. Uti & eum qui à *ſponte* ſe *aperiente vena*, quod rarum eſt, profluit. Non tamen ſine *labore*, ſi magna aliqua *vena* inciſa fuerit, *ſanguinis impetuoſus* ille *fluxus* ſiſtitur, multoque minus, ſi *arteria ſecta* fuerit, non ſolùm *magna*, ſed &

parva

parva interdum, quemadmodum in *dentis extractione*, *arteriola dilacerata*, vidimus *hæmorhagiam* inde natam, compeſci nullo modo potuiſſe, ab eaque quendam è medio ſublatum, cui difficultati in *cura* non *parvam occaſionem*, quòd *remedia* ad *arteriolam* profundè latentem pervenire vix potuerint, præbuit. Quam etiam ob rem in *vulneribus*, quibus *interna viſcera* læduntur, cùm *medicamenta* indere atque infundere, *cavitates*que illis replere *periculoſum* ſit, in quibus alioquin *ſanguis* qui effluere debebat, retinetur, noxasque parit, *hæmorrhagiam* inde natam compeſcere *perdifficile* aut etiam *impoſſibile*. In aliis autem *vulneribus* licèt *magnis*, uti & illis per quæ *membra* mutilantur, etſi maxima *ſanguinis* fiat *profuſio*, quia tamen *topica* illis proximè admoveri poſſunt, *hæmorrhagia* etiam ſiſti poteſt: In iſtis autem omnibus ſiſtendis ſequenti modo procedendum.

Revellimus ſeu retrahimus *ſanguinem*, à *parte* unde fluit, alióque eum derivamus, ſicque *impetum* ipſius ad eam cohibemus: Idque *ſectione Venæ*, *Scarificatione*, *Cucurbitularum* affixione, *Ligaturis*, *Frictionibus*, uti in aliis *hæmorrhagiis*, perficimus. Eaque in *parte* ab ea unde *ſanguis* emanat, remotâ, ſi *revulſionis*, vel *vicinâ*, ſi *derivationis* gratiâ fieri debeat, adminiſtramus.

Impedimus *affluxum ſanguinis* ad locum unde profluit, ut & ſic *effluxum* illius nonnihil coërceamus, applicando ſupra *venarum* ductum eò tendentem, non procul à *vulnere*, *epithemata*, *unguenta*, *emplaſtra*, quæ *vias* haſce validè conſtringant, *ſanguinem*que inſuper *refrigerando*, ſimul repellant, & veluti *coagulando minùs fluxilem* reddant. Qualia quæ illud præſtant, in aliis etiam *hæmorrhagiis*, & imprimis *narium* in eundem uſum *colli lateribus* aliisque *ſedibus*, & in *oculorum fluxione*, *temporibus* & *fronti* ad eas retinendas, apponi debere, illic docuimus, hìc quoque adhiberi poterunt.

Ad idem efficiendum *vena* tranſverſim, per quam *ſanguis* fluit, abſcinditur; priùs in *ſuperiore* & *diſtantiore* ab eo ubi effluit *loco*, aliquouſque *cute* per *levem ſectionem* illic *apertâ*, *vena*que *detectâ*, eam *vinciendo* utrinque retrorſum ne cedat, ſicque *via* occludatur, quod tamen niſi reliqua non juvent, non temerè faciendum.

Vel *detecta* ſic *vena*, *funiculo* illi *ſubjecto* & *circumducto* excipitur, & eouſque donec tranſitus impediatur, *ligando* ſtringitur.

Occludimus *vaſa aperta ſanguinem profundentia*, in *vulneratis locis*, hiſce quæ *obturando*, & *aſtringendo* illa, vel etiam *urendo* id præſtant. Quæ variis modis adminiſtrantur tum *admotis* tum *adhibitis*, tum *appenſis*.

Ligaturis adhibitis, non ſolùm ea quæ *vulneribus* applicantur, retinemus; & ut firmiter illis adhæreant ſtringimus, ſed & cùm premendo *vaſa* occludant, *ſanguinis fluxum* ſic quoque impedimus. Quæ *ligaturæ* eâ ratione, ſicuti in *vulnerum curatione* edoctum fuit, erunt faciendæ.

Solâ etiam *ligaturâ interpoſito*que tantùm *bombace* ſupra *vulnus*, ut meliùs illic prematur, *chirurgi ſanguinem* è *vena ſecta* proſilientem, cùm tempus eſt, iterum ſiſtunt.

Comprimendo cum *digito os vulneris*, ſi *anguſtum* ſit, fluens *ſanguis* cohibetur, hocque ſolo interdum ſiſtitur, cum retentus circa *venarum orificium ſanguis concreſcens*, illius qui ſequitur & *fluidus* adhuc eſt, *effluxum* impediat.

Retinendo partem vulneratam hoc *ſitu*, ut *vulnus* in *elatiore* illius *ſede* ſurſum ſpectet, ut minùs impetuosè fluat & citiùs compeſcatur, efficimus.

Infarciendo diviſionem vulneris, atque *opplendo cavitatem* illius, ſi *profundum* ſit, adeò ut *ſanguini* non pateat exitus, eum aliàs penitùs, aliàs aliquo pacto cohibemus. Quod *re molli* quæ ſe undique applicet, perficitur; quæ ſi aliis inſuper *viribus* inſtructa ſit, quibus ſanguis etiam ſiſtitur, vel talia illi permiſceantur, eò efficaciùs operabitur. Quod ſequentia præſtant,

Telæ aranearum levibus *cutis diſſectionibus* inditæ, cùm propter *levitatem* & *ſubtilitatem* ſe illis undique inſinuent, non tam *vi ſiccante*, quàm & *opplendo* atque *obturando* eas,

*labia*que veluti *conglutinando*, adjuvante ad hoc ſimul *ſanguine*, qui illis accreſcens *ſiccus* & *durus* evadit, *ſanguinem* hoc modo ſiſtunt. Quæ *telæ aranearum*, ſi è *molendino farinâ volatili* conſperſæ ſumantur, majorem *emplaſticam vim* habebunt.

Lanugines florum pappoſorum & *fructuum*, inter quas & *bombax*, item *lana* quæ & *panno veteri* abraditur, quibus & *pilos leporis* ſubtiliſſimos addere poſſumus, non ſolùm *emplaſtris ſanguinem* ſiſtentibus permiſta, ſed & ſine illis bene priùs *mundata*, *levioribus vulneribus* impoſita, uti *telæ aranearum*, *ſanguinem* aliquando retinere poſſunt.

Fungus ille *orbicularis*, quem *Crepitum lupi*, *Plumacellum Chirurgi* vocant, *leviſſimus* præ cæteris illud præſtat, qui & *venæ* è qua *ſanguis* ſalit, impoſitus, aut *vulneri* etiam *ampliori* vel *profundiori* intruſus, cùm pertinaciter mox illis adhæreat, inde quoque emanantem *cruorem* retinet, eoque magis, ſi unà cum *pulveribus*, uti in *emplaſtris* dictum, adhibeatur.

Corium leve & *fungoſum* latum, quod in *annoſarum arborum caudicibus*, inter *corticem* & *lignum* invenitur; Vel à *fungis* detrahitur, quo *ſcintillas* è *ſilice* excuſſas, ad *ignem* excitandum excipiunt, *ſuppoſitum vulneribus levioribus*, aliquid quoque in *ſanguine* compeſcendo, præſtabit.

Spongia idem præſtat impoſita vel intruſa, maximè ſi *vulnus amplum* ſit, cùm priori *materia* non adeò oppleri poſſit: Unde & ſi *arteria* dilatata in *aneuriſmate* aperto, *ſanguinem* profundat, cùm *copioſam* tunc *materiam* requirat, quam *ſpongia* ſubminiſtrare poteſt, conveniet. A' qua tamen, uti & *panno linteo aneuriſmati* cujusdam abundanter intruſo *fluxus* cùm *apertura* per *vulnus* inflictum adeò *ampla* fuerit, cohiberi minimè potuit, nec patiens quin ob nimiam *ſanguinis profuſionem* extingueretur, liberari.

Applicationes variæ, ſupra *partem affectam*, ad eum ſiſtendum fiunt: Primum eæ quæ *vi ſiccante*, *aſtringente*, & *emplaſticâ* id agunt: Ut ſunt *pulveres*, qui vel per ſe *vulneribus* inſperguntur, vel cum *bombace*, aut aliâ *re molli* jam expoſitâ, quâ *vulnera* obturamus, illis induntur, vel *glutine* aliquo excepti, in formam *emplaſtri* redacti, ſupra *venam* aut *arteriam*, quæ *ſanguinem* profundit, vel ſupra *vulnus*, *amplo anguſtioréve*, prout illud fuerit *ſpatio*, imponuntur, aut ſi *profundum* ſit, etiam ei induntur, *faſciis*que circumductis alligantur, & donec nullus ampliùs *hæmorrhagiæ* ſit *metus*, ad dies aliquot relinquuntur, ac tunc demum ſed *emollita* priùs ſi pertinaciter hæreant, blandè detrahuntur. Quæ & *emplaſtra* nonnunquam, ſi *profundiora* ſint *vulnera*, intrò adiguntur. Et cùm ob *amputationem pedum* vel *brachiorum hæmorrhagiæ* ſiſti debet, *pulveres* prædicti per ſe veluti dictum excepti, *porci tauri*ve *veſicæ* impoſiti, ſtatim ubi *membrum mutilatum* fuerit, *vulneri* ſic cum *veſica* obducuntur, *veſica*que in *ambitu partis* exactè ligatur, ſic enim & hæc *larga hæmorrhagia* commodè ſiſtitur.

Ejuſmodi autem *emplaſtra* quæ illud præſtant, in *vulnerum curatione* deſcripta fuerunt, atque à principio mox dum è recenti *vulnere ſanguis* adhuc profluit, *vulneris* ſanandi causâ, tum ut ſimul *ſanguinem* ſiſtant, apponenda eſſe, illic docuimus. Veluti inter ea quæ *glutinandis* invicem *labiis vulnerum* præcipuè accommodantur, illud quod fit ex *Boli partibus* iij. & *Thuris*, &c. Atque ex illis quæ *vulnerum labia* ſimul conſolidant, hoc quod ℞. *Thuris*, *Myrrhæ*, &c. cujus loco *Galen. emplaſtro*, quod ℞. *Thuris part.* ij. *Aloës part.* j. *Albumen ovi* & *Pilos leporis*, uti poſſumus. Sicuti & aliis *conſolidantibus* & *ſanguinem* ſimul ſiſtentibus *emplaſtris* ibidem deſcriptis, ut quod ℞. *Boli* vel *Gypſi*, &c. & quod ℞. *Gallarum*, &c. & quod ℞. *Colophoniæ*, &c. Quædam quoque ex *emplaſtris oculorum fluxionibus* impediendis accommodata, ad *hæmorrhagias* haſce *vulnerum* uſurpari ſimiliter poſſunt. Quale eſt, quod ℞. *Maſtiches*, *Thuris*, &c. Vel quod ℞. *Boli armen.* ℥.ß. *Sanguin. dracon.* &c. Item ℞. *Boli armen.* *Gypſi*, &c. omiſſo tunc *oleo Roſaceo*, illic addito.

Quibus *emplaſtris* alia inſuper *ſanguinem*

ſuppri-

ſupprimentia addi poterunt. Veluti *Pulveres* ex *combuſtis*, *carbones* ſeu *cineres Ranarum, Lumbricorum, Stercorum aſini* vel *equi*, *Teſtarum ovorum*, *Spongiæ*, *Panni lintei*, *Bombacis*, *Papyri*, *Urticæ*: Item *Fuligo furni*, *Sanguis torrefactus*, *Reſina* quævis eousque cocta & frixa ut pulveriſari queat. *Gummi arabicum*, *tragacanthum* toſta: Item *Lapis hæmatites*, *Stibium*, *Plumbum uſtum*. Dein & *Terræ* aliæ aliquæ *pingues* præter *Bolum*. Addendo etiam præter *lanugines* illic expoſitas, ab aliis *floribus papposis* deſumptas, vel à quibusdam *fructibus* uti etiam quæ ſub *cortice Caſtanearum* invenitur, atque in *fructu Anemones*, quod *bombicinum* ob hanc *lanuginem bombaci* perſimilem, appellavimus. Dein & *pilulæ Platani*: Adhæc & eam quæ à *panno veteri Linteo* per *abraſionem* colligitur. Quæ omnia prædictorum *emplaſtrorum pulveribus* quibusdam permiſta, *glutine*que eodem quo & reliqua *emplaſtra* excepta, vel etiam *mucilaginibus* aliis quibusdam incorporata, in *emplaſtra* redacta, apponuntur. Aliàs etiam *pulveres* cum *ſuccis plantarum*, ut *Plantaginis*, *Polygoni*, *Burſæ paſtoris*, vel etiam cum *ſanguine* in paſtam redacti, addito ſimul aliquo ex *glutine* prædicto, vel *Reſinâ* ut promptiùs hæreat, eo modo applicantur.

Aliæ *applicationes* præter hæc *emplaſtra* aliâ formâ ad *vulnerum hæmorrhagias* etiam fiunt. Qualis illa eſt, quâ in utraque *manu latronis* cujusdam *amputatâ*, *ſanguinem* ſubitò ſubſtitiſſe vidimus: quod hoc modo factum; *carnificis uxor gallinaceo pullo* juxta *podicem* eo in loco ubi *galli* caſtrari ſolent, *amplo foramine ſectione aperto*, *brachium* juxta *carpum abſectum hiatui ampliato* introtrudebat, & *corpus gallinæ* cum *plumis*, *fune brachij ſedi vulneri* propinquæ circumducto fortiter alligabat: atque ſic citra magnam *effuſionem ſanguinis* eousque, donec in locum *ſupplicij* ductus, interficeretur, ſupervixit. Quo *remedij* genere poſtea in *abſectis digitis*, cum *ſucceſſu* feliciter uſus ſum.

In aliis *locis depreſſis* nec ita *exertis* propter *abſciſſionem* vel *exectionem partis* alicujus, hoc idem *remedij genus* tentari poterit, alligando illis firmiter, ut *partem* inſuper premat, *pullum gallinaceum* per medium *ſectum* vel *columbinum*, vel *pulmonem arietis cruentum*, recenter exectum, aut alia *cruenta* ab *animalibus* ſumpta: qualia in *phrenitidis curâ capiti* applicata prodeſſe oſtendimus, illicque nominavimus.

Fortè & *Sanguis humanus* aut alterius *animalis*, *calidus* adhuc illitus vel priùs *farinâ* in *paſtam* ſubactus & appoſitus, aliquid quoque eadem vi poterit efficere.

Pannum linteum craſſum ter quatérve *fæturâ ranarum* probè *madefactum* rurſumque *ſiccatum*, ſi *vulneri* imponatur, *ſanguinem* certò cohibere docent: ſicque eo tempore cum *fætura ranarum* invenitur, præparatum ad hunc uſum ſervant.

Cauſtica ſi alia non proficiant, tandem adhibere cogimur, quæ *urendo* nonnihil *vaſa* eaque ſic *arctando*, *cruſtam*que ipſis *inducendo*, *ſanguinem* ex iis *fluentem* cohibeant. Uſurpanturque in hanc rem imprimis *Chalcanthum*, ſeu *Atramentum ſutorium*, in genere, cujuscunque ſit *coloris*, ſic dictum, quod aliàs *album*, aliàs *colore pellucido vitreo* vel *viridi* aut *cæruleo colore* præditum *Vitriolum*, aliàs *flavo Myſi*, aliàs *rubro Chalcitis* appellatur. Quod ſupra *laminam ferream candentem uſtum*, aliter *calcinatum* ad *rubedinem* usque, & *Colcothar Chymicis* dictum, in *pulverem* redactum, huic ſedi unde *ſanguis* profluit, imponitur: Miſcendo & *Alumen uſtum* interdum aut *Vini fæcem crematam*: Vel ſi ampliùs hoc urere velimus, parùm *Arſenici*, vel *tantillum Mercurij ſublimati*: Quæ & *Albumine* incorporata, exceptaque *bombace*, ſic applicari poſſunt.

Calce vivâ pulveriſatâ, eodemque modo exceptâ, idem efficiemus: Cui & ſi de modo dictis quædam addamus, *operationem* illius intendemus.

Plerunque hisce etiam alij *pulveres aſtringentes* de ſupradictis adduntur, qui eorum *violentiam* nonnihil contemperent, atque interim *coarctando ſanguinem* quoque ſiſtant. Qualis eſt ex *pulveribus* pro *emplaſtris conſolidantibus vulnera*, ille; Qui ℞. *Oſſa combuſta*,

ſta, &c. & ſimul *Vitriolum* & *Alumen uſtum:* Dein & ex illis qui in *Ulcere excreſcente* ad *carnem* abſumendam uſurpantur, qui ℞. *Aluminis uſti* ℥.iij. *Balauſt.* &c. Vel qui ℞. *Vitrioli* ℥.ß. *Aluminis*, &c. maximè *pulvis* erodens ibidem expoſitus.

Liquor Vitrioli, quem *oleum* illius vocant, cum *bombace* intincto admotus *venæ*, egregiè eam conſtringit, & nonnihil urit. Quæ ſi profundè lateat, eousque intrudi debet, ut & in *dentis evulſi ſpatium.*

Validiùs hoc *Aqua fortis* appellata, eodem modo uſurpata, facit magisque urit. Quâ affuſâ ſupra *Ferri limaturam*, ſi illa comburatur, & in *Crocum Martis*, ob *croceum colorem* ſic dictum convertatur, ille quoque non *lotus*, cùm *cauſticam* vim aliquam retinuerit, admotus, aliquid ea vi in *ſanguine* ſiſtendo, efficiet.

Panni ſeu *Linamenta* in *Lapide medicamentoſo* in *Aceto* aut *Aqua extinctionis ferri* ſoluto, madefacti & exiccati aliquoties: Item in *Aqua forti* aut *Oleo Vitrioli* aut ejus *Spiritu* intincti & ſiccati repetiti vicibus, in *ſanguine* ſiſtendo multum præſtabunt.

Cauterium actuale, *extremum* eſt *remedium*, quod ſubitò urendo, ſi *venas* vel *arterias* per quæ *ſanguinis* emanat tangere poſſit, eum ſiſtit. Fitque hoc *ferro candenti*, pro ratione *vulneris* fabricato, & vel *extremitate* ſuâ quâ urere debet in *acutiem*, ſi in *anguſtum locum* immitti debeat, ut *dentis evulſi ſpatium*, vel *globulum rotundum* majorem minorémve deſinente, vel *latâ ſuperficie* in amplis *vulneribus* prædito. Qua ratione in *membris abſectis vulnus laminâ* vel *palâ ferreâ ardente* adurere ſolent. Quod tamen, *parvo* interdum *ſucceſſu*, præſertim ſi in *ſpiſſâ* partis *carnoſâ ſede* ſectio facta ſit, perficitur, cùm *venarum* amputatarum & retractarum *orificia* minimè *uſtio* hæc, ſed ſolùm ferè *carnem* tangat, & in mora hac, antequam *emplaſtra* apponantur magna fiat *ſanguinis profuſio*, *dolor*que inſuper novus huic quem ex *ſectione* patiuntur, accedens, *ægrum* ſummè debilitet.

In *picem liquefactam*, ſi *digiti abſciſſi* remanens *pars* aliquouſque intrudatur, moxque iterum extrahatur, non ſolùm quòd *vulnus* uritur, ſed & quia *pix* adhærens indurata, veluti *operculo vulneri* impoſito *venarum exitum* occludit, *ſanguis* ſiſtitur. Quod & in aliis *membris mutilatis*, ſi nihil alioquin juvat, tentari poſſet.

Bombax ſi *vulneri* imponatur, atque accendatur, & donec comburatur, retineri poſſit, quia *flamma* ſe undique egregiè inſinuat, urendo admodùm operatur, & adhuc magis ſi priùs *oleo hypericonis* immergatur.

Exhibitis *potionibus* quibus ad *vulnerum ſanationem* utimur, etiam *hæmorrhagiæ* inde *pronatæ* aliquomodo compeſci poſſunt, cùm *vi ſiccante*, quâ *ulcera* conſolidare creduntur, etiam *ſanguinem* incraſſando *vias*que aſtringendo *fluxum* illius nonnihil impedire queant, præſertim ſi illis ea quæ *ſanguini* ſiſtendo dicata ſunt, permiſceantur. Qualis eſt *potio* illa in *vulnere* ex *contuſione facto*, ad *ſanguinem* coagulatum diſſolvendum præcipuè accommodata. Quæ ℞. *Mumiæ*, &c. cui in *hæmorrhagiæ* metu *Bolum*, *Terram ſigillatam*, *Sanguinem draconis*, *Sperma ceti*, &c. admiſcere illic juſſimus: Vel etiam alios *pulveres* qui mox ſubjunguntur.

Multa alia in aliis *hæmorrhagiis* quæ per *nares* & *uterum* fluunt exhiberi ſolita, hîc quoque in perſeverante, propinari poſſunt. Quæ tunc maximè convenient, ſi *vulnera* ad interiores *cavitates* illicque latentia *viſcera* pertingant.

Cerebrum gallinarum in *potu* datum, cùm *ſanguis* è *cerebro* erumpit, prodeſſe docet *Dioſcorides.*

Appenſis amuletis vel *geſtatis*, multùm quoque tribuunt, & uti in aliis *hæmorrhagiis*, ſic & in illis *ſanguinem* iis poſſe ſiſti aſſerunt.

Qualia in illis expoſita hîc quoque uſurpari poſſunt.

DE

DE PURULENTA EXCRETIONE.

CAPUT VI.

Genera.

PURULENTA *excretio* illa eſt, in qua *materia liquida* excernitur, quæ ex alio *humore* aliquo, *ſuppuratione* ſeu *maturatione*, in *materiam albam* veluti *excoctam pultaceam* convertitur, pro *humoris* ratione variantem, nunc *excoctam*, nunc *crudam* & *tenacem* & ſi *putredo* accedat, *putridam*; quæ omnia *puris* nomine comprehendimus. Quæ tum ratione *excretionis*, tum *vitij* ipſius quod *pus* in ſe continet, *præternaturalis* eſt, atque è variis *corporis ſedibus* procedit. De ea verò *puris excretione*, quæ in *expuitione*, *vomitu*, *mictione*, *alvi dejectione*, fieri ſolet, in illis *excretionibus* agemus.

[Ocu]lorum [puru]lenta [excre]tio. In *oculo pus* aliàs citra alium *affectum*, ipſius *angulis* inhærere, vel *oculi globo* obduci, & ſi ante *pupillam* id fiat, *viſum* obſcurare, frequenter apparet, indeque poſtea ſponte prodire vel eximi, vel noctu *ciliis* clauſis illis ſe inſinuare, eaque conglutinare. Aliàs in *oculis accenſis, rubris, inflammatis*, *pus* ſe manifeſtat: Interdum ab *ulceribus* illius loci, *pus* nunc *album* & *coctum*, nunc *aqueum* & *crudum*, ex *oculi angulis* manat, vel in *nares* deſcendens per eas effluit, *graveolens* aliquando. Illud ſub *palpebra* inferiore viam ſibi aperuiſſe, indeque profluxiſſe etiam vidimus.

[Au]ium [purul]enta [excret]io. Ex *auribus pus* frequenter, diuque ſæpè certis temporibus emanat, præcipuè cùm *regio vicina* premitur; idque interdum ſine *dolore*, aliàs cum eo, ſicuti in *aurium dolore* declaratum fuit.

[Nari]um E' *naribus purulenta materia* nonnunquam emungitur, in *coryza*, maximè circa finem, *inodora* & *alba*, prægreſſo priùs *tenuis* & *mucoſæ pituitæ effluxu*. *purulenta excretio.*

Aliàs in *ulceroſo narium dolore*, *pus* cum *muco* emungitur, nonnunquam & cum *ſanie*, ſicuti in *narium exulcerationibus* oſtendimus.

Vidimus & *lactis craſſioris* inſtar *purulentam materiam*, copioſiſſimè per *nares* etiam ſponte proſiliiſſe, in *puerulo* quodam, paulò ante illius obitum, *convulſionibus* mox extincto.

Et ego, *parentis* mei, piæ memoriæ, temporibus, ſimilem *materiam*, tandem cum *portionibus ſubſtantiæ cerebri* miſtam, per *nares* in duabus *virginibus*, *Epilepſia* ab *utero* laborantibus, per *paroxyſmos* protruſam *morte* mox ſubſequuta, obſervavi.

E' *virga virili*, & *meatu urinario fœmineo*, *pus* nunc *album* nunc *flavum* ſponte emanat, *induſium*que interdiu, aut *linteamina* noctu, inficit & commaculat. Quem *affectum mictio ardens*, & *dolor* in *virga*, vel *meatu urinæ* in *fœminis*, cum *urina* redditur, plerunque comitatur, aliàs etiam citra ferè ſenſum effluens, minùs moleſtat: diciturque à *cauſa* in *viris Penis*, in *mulieribus*, *Cervicis veſicæ exulceratio*. Hunc *affectum* in *maſculis* præcedit plerunque *coitus* cum *impuris mulieribus*; aliquando etiam, ſed rariùs, ut dictum eſt, *gonorrhœa virulenta*. Deſinit quandoque & hic *affectus* in *ulcera ſinuoſa*, quæ aliquando circa *penis inferiorem ductum* vel *perinæi ſedem*, ſe uno loco vel pluribus aperiunt, & *pus* & *urinam* illic profundunt. *Urinarij meatus per penem, aut collum veſicæ in fœminis, Purulenta & Mucoſa citra mictionem excretio.*

Obſervavimus & in quodam, è *pene* quando comprimebatur, magnam copiam *puris*

educi, & veluti ex eo emulgeri, à quo priùs *urinæ* permiſtum, longo tempore emictum fuerat, poſtea verò *purum* & è *pene*, & *podice* quoque, maximè eo tempore, quando *canalis* pro *enematibus* infundendis, illi intrudebatur, copioſè effluere, *dolore* circa *oſſis ſacri* & *coccygis infimam ſedem* admodùm *moleſtante*, & poſtea etiam ſubſequente *inflammatione* in *clunibus* utrinque, ex *abſceſſu*que illic *aperto pus* per hanc *viam* maximâ copiâ emanare, remittente tunc eo, qui è *pene* & *podice* priùs prodibat.

Ad *purulentam* illam *excretionem* è *pene* & *meatu urinario fœmineo* procedentem, referre poſſumus, *Mucoſæ* illius & *glutinoſæ tenaciſſimæ*que *materiei excretionem*, qualem cum *mictione* quoque excerni diximus, quæ & ſine *urina* è *virga* quandoque prodit, vel poſt *mictionem* illic hæret, *foramen*que *glandis* obſtruit, & non niſi ſenſim & cum *labore* procedit, aliàs etiam minimè, niſi trahatur, *chordæ* alicujus longæ inſtar dependens: comitaturque hic *affectus*, *Ulcus veſicæ*, aliàs & *Calculum*, ſicuti in *cauſis* explicabitur.

Uteri ſinus purulenta excretio. Ex *ſinu uteri pus* quandoque emergit, *dolor*que *lancinans* tunc in ea ſentitur.

Purulenta excretio per aperturas in corpore factas. Per *aperturas* alias ex *morbo* vel *ſectione* procedentes, *pus* variis è locis diverſimode progreditur: Nunc è *ſuperficiei corporis ulceribus*; Alias è profundo per *habitum corporis*; Aliàs ex *internis cavitatibus*. E quibus *ſedibus pus* nunc abundantiùs, nunc parciùs, hoc illóve modo *coloratum* emanat. Interdumque *ſanies*, *ichor fœdus*, aliàve *putrida materia* cum eo prodit. Sicuti hæc in aliis *accidentibus* deſcribendis, quæ tunc ſimul concurrunt, fuerunt expoſita.

Cauſæ.

OMnium *puris excretionum*, è variis *corporis ſedibus* prodeuntium *cauſa*, prout vel cum *ulcere* ejuſmodi *excretio* jungitur, vel ſine eo procedit, variat.

Cum *ulcere* ſi *excretio puris* ſe offerat, à *ſanguinis* nonnunquam & *carnis* ſimul *ſuppuratione*, ſeu in *pus converſione* procedit, unde *abſceſſu* eoque diſrupto *ulcere* genito, *puris* ejuſmodi *excretiones* ſuccedunt, in diverſis *corporis ſedibus ulceratis* contingentes.

Oculi ulcus, cauſa Purulentæ inde excretionis. Ab *oculi ulcere*, alicubi in *oculorum ſedibus* nato, *puris* ex *oculo excretio* proficiſcitur: Frequentiùsque ab eo, quod in *interno oculi angulo* fit, è qua *ſede* & emanat, vel *ſinum* ſibi faciens, ſi ille in *nares* deſcendat, inde prodit, ſi in aliam vicinam *ſedem*, quod rarum eſt, *cutem*que illic exedat, eo loco effluit. Sicuti in *ulceribus oculorum* & *fiſtulâ lachrymali* hæc fuerunt explicata.

Aurium ulcus, cauſa purulentæ excretionis. Ab *aurium ulcere puris* ex *auribus excretio* exurgit. Tale autem *ulcus pus* proferens ſi in alto lateat, cùm *auris* premitur *pus* profundit, ſi elatiùs exiſtat, ſponte inde *pus* emanat, & ſi ad *tympanum* uſque vergat illudque exedat, *auditui* officit; ſin minùs, & extra illud in *meatu externo* exiſtat, nullam dum *noxam auditui* parit.

Narium ulcus, cauſa purulentæ inde excretionis. In *narium ulceribus*, à *cauſa* quæ in illis fuit expoſita, prognatis, *puris emunctio* procedit.

Penis exulceratio interna, cauſa Purulentæ è pene excretionis. A *penis interioris canalis*, qui *communis* eſt & *urinæ* & *ſemini*, *exulceratione*, *puris* è *virga fluxus*, quem à *cauſa* hac *Penis exulcerationem* vocant, provenit. Quæ *exulceratio* à *læſione* aliquâ, ſed majore, quàm quæ *ſanguinem* elicit, ob *catheterem* immiſſum, interdum accidit; aliàs etiam à *ſemine virulento*, quod *gonorrhœam virulentam*, ſicuti in ea dictum, procreat, atque etiam hæc loca cùm pertranſit, aliquando exulcerat: Quod & à *ſemine* non corrupto, loco moto, ſi illic ſubſiſtat, evenire poteſt, ut non ſolùm irritando *ardentem dolorem*, uti in eo oſtendimus, ſed & *ulcus*, ſi *acre* admodùm ſit, pariat.

Veſicæ cervicis exulceratio, cauſa Purulentæ excretionis & Mucoſæ citra mictionem. A *veſicæ cervicis* in *utroque ſexu exulceratione*, non ſolùm *purulenta mictio*, uti in ea deſcriptum fuit, proficiſcitur, ſed & interdum *puris* aliqua citra *mictionem excretio*, præſertimque ſi in *cervicis veſicæ anteriori parte ulcus* reſideat, è quo ſi *ſordidum* fiat, magna ſæpè *puris* copia emergit.

Atque in eodem *colli veſicæ ulcere*, *mucoſa* illa *materia*, quam cum *urina* permiſtam excerni diximus, etiam ſine ea aliquando profluens, huic *Mucoſæ* è *pene excretioni*, quam in

generibus

generibus deſcripſimus, *cauſam* quoq; præbet.

Ab *uteri cervicis exulceratione*, *purulenta* quæ ex eo loco procedit, oritur *excretio*. Cujus *cauſa* in *uteri ulcere* declarata fuit.

Ab *externis ulceribus* in *cute* & *carne*, per *ſuperficiem corporis* diſperſis, ſponte disruptis vel apertis, *puris excretio* provenit. Uti & ab internis, in *habitu corporis* latentibus *abſceſſibus ſectione* apertis, *pus* è profundo emanat. E quibus locis, ſi diu *pus* illic coacervatum fuerit, affatim exilit, idque vel *maturatum* ſaltem, vel etiam *putreſcens*, *purum* vel *viroſum*, aut *putri materia* permiſtum. Quarum omnium *exulcerationum cauſæ*, cùm de *ulceribus* & *abſceſſibus*, illis in *læſionibus* quibus præcipuè incommodant, egimus, deſcriptæ fuerunt.

E *pectoris cavo*, ab *exulceratione corruptioneque pulmonum* congeſtum *pus*, per *ſectionem Empyematis* tantâ ſæpè copiâ, quâ *pelves* adimplentur, promanat: cujus *cauſam* in eo *affectu* expoſuimus.

In *Ventre* ab *abſceſſu viſcerum* illic contentorum, veluti *hepatis* & *lienis*, ſicuti deſcriptum fuit, *pus* genitum, vix per *aperturam* in *abdomine* factam, excernitur. Licèt enim ab *abſceſſibus* ejusmodi ſponte disruptis, *pus* in *abdomine* coacervari poſſit, quia tamen hoc rarum eſt, neque *tumore* aliquo inde nato, cùm tanta illius copia colligi nequeat, ſe prodit, & proin difficulter deprehenditur, non temerè etiam *via* illi per quam effluat, erit aperienda. Quod &, ſi intra *cranium pus* alicubi cumuletur, obſervandum: cùm enim an *pus* illic collectum ſit, non certò poſſit cognoſci, non niſi neceſſitate urgente, & *pus* ibi contineri certi ſimus, cum *ægri periculo, calvariam perforando*, *exitum* illi molimur, eoque minùs, cùm *natura* niſi *mors* præveniat, per *foramina pituitæ expurgandæ* dicata, in *nares* illud tandem excutiat.

Sine *ulcere purulenta excretio* quæ ſe exhibet, plerunque ex *ſedibus externis humilioribus* procedit, veluti *oculorum* & *narium*, quæ perpetuò *humore* quodam madent, è quo talis *materia* gigni poteſt.

In *oculis* hæc ex *humiditate* illa, quæ *oculi ſedem* alluit, interdum gignitur, ſi illa *craſſior tenacior*que reddita, & *excocta maturata*que, veluti in *pus* redigatur. *Oculorum humiditas in pus converſa, cauſa Purulentæ illius excretionis.*

Quod ob *calorem*, quem *oculi* cum *palpebris* concipiunt, evenire ſolet, à quo *humor ſiccatus tenacitatem* acquirit coquiturque, ſicuti in *oculis rubentibus* talem *materiam* naſci videmus, eandemque ſi à *cauſis externis* tantùm *oculus* incaluerit, *calore* & *rubore* ceſſante, iterum remittere, quando verò hæc perſeverant, accedente *lachrymarum* continuo *affluxu* in *Epiphora*, *oculos pure* continuò *ſordidos* apparere. Sicuti in hoc *oculi affectu* oſtenſum fuit.

A *pituitâ mucosâ*, diutiùs in *antris naſi* retentâ maturataque, & in *purulentam materiam* excoctâ, *emunctio purulentæ* hujus *materiei*, circa finem *coryzæ* ferè ſuccedit, ſicuti in ea oſtenſum fuit. *Narium pituita in pus converſa, cauſa Purulentæ emunctionis, & nonnunquam Lacteæ.*

Quòd verò magna copia *puris lactis* inſtar, in *puello* quodam per *nares* effluxerit, illud à *cerebro* quoque eò defluxiſſe, illicque genitum, atque ex *ſanguine* & *pituita* excoctum fuiſſe, hoc comprobare videtur, quòd *cerebrum* inde *affectum* fuerit, adeò ut *convulſiones*, illisque continuatis, *mors* ſubſecuta ſit.

Curatio.

Ex *oculorum ſedibus pus* emanans, ſi ab *ulcere* procedat, non aliam quàm quæ *ulceribus oculorum* debetur, *curam* requirit. Si citra *ulcus*, *purulenti* in *epiphora* ſint *oculi*, *cura* illi accommodata, etiam huic *vitio* competit. Si ſine hisce *morbis oculorum*, *purulenta materia* in *ſupercalefactis* nonnihil *oculis* naſcatur, *calore* ceſſante, *puris collectio* rurſum quoque deſinit. A quacunque *causâ*, ſi *pus oculis* inhærens, *pupillam*que obtegens, *viſui impedimentum* afferat, fricando *palpebram* leviter verſus *angulos*, eò adigitur, indeque poſtea exit, vel *turundâ* ex *panno* vel *linteo* formatâ, eximitur. *Oculorum Purulentæ excretionis curatio.*

Auribus inhærens *pus* indeque emanans, quo pacto abſtergi debeat, in *ulcere auris*, unde hoc *pus* prodit, declaratum fuit. *Aurium Purulentæ excretionis curatio.*

Narium purulentæ excretionis curatio.

E *naribus purulentæ materiæ effluxus* ſi à *pituitâ* ſic *excoctâ* proficiſcatur, cùm *defluxionem* quæ priùs ferè *tenuis* erat, in *coryza* ceſſaturam ſignificet, minimè ſiſti, ſed potiùs promoveri debet, *errhinis* immiſſis aliisque in *narium obſtructionibus* expoſitis. Uti &, ſi *lactea* illa materia copiosè à *cerebro* per *nares* profundatur, nec illa impediri ſed potiùs promoveri debet, quam tamen *mors* plerunque excipit. Quòd ſi ab *ulcere narium pus* prodeat, *cura* in *exulceratione* fuit expoſita.

Penis exulcerationis indeq; provenientis Purulentæ excretionis curatio.

Per *penem puris excretio* in *maſculis*, illa per quam *pus* etiamſi non mingant, ſponte emanat, atque inter mingendum *ardor* accedit, ab *ulcere* in *penis canali*, per quem *urina* redditur, profecta, minùs eſt quàm *purulenta mictio*, à *veſicæ* illiúsve *cervicis ulcere* procedens, *periculoſa*, cùm in *parte ignobiliore ulcus* hoc exiſtat, &, ſi non adeò invaluerit, aut profundè lateat, faciliùs curatur, difficiliùs verò, quò magis *abditum* eſt & *ſordidum* factum, cujus *curatio* ſæpè in longiſſimum tempus protrahitur, aliàs quoque *vicinas ſedes excavans*, extrinſecùs circa *perinæum* ſe apperit, & *urinæ viam* patefacit.

In *fœminis excretio* hæc *puris* citra *mictionem*, per *meatum urinæ* deſtinatum, cùm ab *ulcere cervicis veſicæ* prodeat, & nunc cum *urina* nunc ſine ea ſe offerat, æquè atque *mictio purulenta*, inde quoque proveniens, *curatu* eſt *difficilis*.

Curatio autem *penis exulcerationis*, indeque nati *mingendi ardoris*, eodem ferè modò ſicuti in *veſicæ* illiusque *cervicis exulceratione* inſtituitur, & pleraque illic expoſita, tàm ad *ulcus* ſanandum quàm *ardorem* mitigandum, hîc quoque poſſunt competere, cùm hoc *ulcus penis* in eadem via quæ *cervici veſicæ* continuatur, ſit poſitum, ibique etiam ea fiat *irritatio*, quæ *ardorem mingendi* parit.

In *mulieribus* quoque non aliam *curam* hæc *excretio purulenta* quàm eam, quæ in *mictione purulenta*, cùm ambæ à *cervicis veſicæ ulcere* procedant, inſtituitur, illicque deſcripta fuit, requirit. Nam ſi ab *uteri colli* aut *pudendi ulcere pus* hoc emanat, *cura* in ejuſmodi *ulceribus*, in *doloribus* illius loci, fuit expoſita.

Itaque in utroque *ſexu*, uti in *cura ulcerum veſicæ*, *ardoris* causa qui hæc comitatur, ſic & in hiſce, ejuſdem causâ, *exhibitis* vel *injectis enematibus alvum* interdum laxabimus, *excrementa*que ſi *dura* ſint, ut faciliùs prodeant, emolliemus, iisdem illic expoſitis, ſimilibusque *remediis*.

Ad *ulcus* ſanandum *detergentia* ſi *ſordidum* ſit, & *ſiccantia* illud *glutinantia*que, eadem quæ illic deſcripta, exhibita, hîc quoque aliquid præſtare poſſunt, cùm hoc *ulcus veſicæ cervici* vel ſit proximum, vel ſaltem non procul ab eo diſſitum, in eodemque *ductu* poſitum, adeò ut *medicamenta*, quæ *vires* ſuas ad *cervicem veſicæ* uſque poſſunt proferre, eas etiam ulteriùs hucuſque poſſint extendere. Quas cùm in *locis* illis diſtantioribus non adeò validè exerant, idcirco per *exhibita* ſola vixdum *curatio exulcerationum*, tum in *veſicæ* tum *penis ductu* exiſtentium, perficitur, niſi uſus horum ſit frequens & continuus.

Propinarique poſſunt in eum finem, *decocta* in *ulceris veſicæ cura* deſcripta, tum primum, quod *ulceri* & *ardori conjuncto* ſimul competit, tum illud quod *Guajacum* cum cæteris quæ *ulcus* ſanant, recipit.

Aliæ item *potiones Vulnerariæ* dictæ, uti non ſolùm ad *vulnera*, ſed & *ulcera* quædam *externa interna*que ſananda exhiberi ſolent, ſic & ad illud quod in *penis ductu* exiſtit curandum, aliquando propinantur, à *chirurgis* in hanc rem potiſſimùm præparari ſolitæ. Poſſuntque præcipuè illæ quæ in *ulcerum generali cura* deſcribuntur, hîc quoque uſurpari, ut *Vina* illa & *Aquæ extillatæ*, quàm *Decoctum* quod ℞. *radic. Conſolidæ major. Fœniculi*, &c.

Succi, Aquæ, Lac. Reſinæ, uti in *ulcere veſicæ* ea exhibere docuimus, ſic hîc quoque aſſumi poterunt.

*Pulveres*que imprimis *compoſiti*, tum *uſitati*, tum *tres* illic *deſcripti*, quorum *duo* & *mictioni ardenti* & *ulceri* ſimul, *tertius ulceri* præcipuè accommodantur.

Ex

Ex *ſimplicioribus*, *pulvis Glandium quercus*, *folior. Equiſeti*, *Vincæ pervincæ*, ſæpè exhibiti, probantur, aliique ſimiles.

Ad *dolorem* ſi acriter, uti aliquando ſolet, urgeat, non ſolùm *Narcotica* cæteris jam expoſitis permiſta competunt, ſed & per ſe quoque exhibentur, in *ardentis mictionis curâ* declarata.

Injectiones in *virgam* factæ, cùm citiùs & faciliùs ad *locum affectum*, quàm ſi in *veſica* illiusque *collo* latitaret *ulcus*, perveniant, in *curatione* hujus *ulceris*, præcipuas *partes* tenent. Conveniuntque ſimiliter in *veſicæ ulceribus* propoſitæ *injectiones*, quæ primùm abſtergant, mox ſiccando *ulcus* ſanent. Poſſuntque ſic *Lac*, *Decocta*, *Succi*, *Aquæ Miſturæ*que aliæ & *Collyria* illic declarata, injici atque *unguentum Ægyptiacum*, ſi *ſorditiem* magnam aut *putredinem* acquirant permiſceri.

Præter quas *injectiones* in *penis exulceratione*, cùm *deterſione* opus eſt, talis fieri poterit: ℞. *radicis Liquirit.* ℥.j.ß. *cort. Fabarum* ʒ.vj. *Cicerum rubr.* vel *Piſorum* P.j. fiat decoctio in *Sero caprino*, addendo parum *Lixivij*, prout ferre poterit, & ne nimiùm mordicet, diſſolv. *Mel*, *Saccharum* & parùm *Lariceæ diſſol.* cum *Melle* & *Vitello ovi.*

Ad *ſanandum* & *conſolidandum* alia *injectio*: ℞. *rad. Conſolidæ* ℥.j.ß. *Equiſeti*, *Plantaginis ana* M.j. *Lithargyrij* ʒ.vj. decoquantur in *Aqua ferrata*, & in ℔ j. diſſolv. *Mellis roſ.* vel *Sacchari roſac. tabul.* ℥.ij. *Reſinæ lariceæ* ʒ.j. *diſſol.* in *Vitello ovi*, fiat *injectio.*

Vec ſic: ℞. *Trochiſcorum alborum Rhaſis* ʒ.ß. *lapid. Calam. Tutiæ*, *Plumbi uſti*, *Boli*, *ana* ʒ.j. diſſolv. cum *Aqua* convenienti vel *Lacte* vel ejus *ſero.*

Alia: ℞. *Ceruſſæ* ℥.ß. *Lithargyrij* ʒ.ij. *Tutiæ præpar.* ʒ.iij. *Amyli* ℥.j. fiat *pulvis* ſubtiliſſimus, qui diſſolutus cum *liquore*, injiciatur: Vel inſtilletur in *glandem.*

Aqua pro *injectione* efficax: ℞. *rad. Conſolidæ* ℔.ß. *radic. Biſtortæ*, *Tormentillæ ana* ℥.ij. *Narciſſi bulbos numero* X. *foliorum Equiſeti*, *Plantag. recent. ana* M.ij. *ſummit. Hypericonis* cum *floribus rec.* P.ij. *Aluminis* ℥.j. *Mellis roſac. q. ſ. Ova confracta numer.* XIJ. ſi *aridæ* ſint *herbæ*, irrorentur priùs *aquâ Plantaginis*, deſtillentur.

Si his *injectionibus* aliquot *guttæ ſpiritus Vitrioli* aut *Salis* aut *Nitri* addantur, augebitur ipſarum *virtus* & *operatio*: imò ſi ejusdem *ſpiritus* cum ſolo *Sero lactis caprini aliquot* tantum *guttulæ* miſceantur & injiciantur ad *abſtergendum* & *conſolidandum* multum præſtabunt.

Pari *virtute* in *abſtergendo* & *ſanando* & *Balſamum Sulphuris*, *Rulandi* inprimis operabitur.

Inſtillatæ in *glandem injectiones* ejusmodi, ſi ad *ulcus* penetrare queant, quod citiùs fiet, ſi minùs in profundo ſit, conducent. Quâ ratione & *ſucci* indi poſſunt.

Induntur & *unguenta* alia quæ *ulcera* ſanare poſſunt, ut & *Pompholygos* dictum, in *virgam*, & ad *ulcus* uſque adiguntur, *cerea tereti candelâ inunctâ*, illiusque *anteriori ſedi* appoſitâ, ſicque intrusâ, quod commodiùs minorique negotio & *dolore*, quàm aliis fit *inſtrumentis*, cùm *candela* ejusmodi *mollis* & *lævis* ſit, ſeque ad *curvum ductum*, poſſit, dum ſenſim intruditur flectere, ſicque accommodare, in hac tamen *candelæ* intruſione notandum, quod ea *filo* alliganda ſit ne intro trahatur in *veſicam*, & ſic *unguentum* ultra *locum exulceratum* procedat. *Oleum* ex *ſemine Hyoſcyami* expreſſum, inſtillatum admodum *dolorem* compeſcit.

Inunctio lineæ quam *ſuturam* vocant, ab *humiliori virgæ ſede* per *perinæum* ad *anum* uſque ductæ, convenire aliquo pacto poteſt, uti & *fomentationes* illius *loci*, cum *refrigerandum* in *ardore*, qui eo in loco intrinſecùs perſentitur, vel *relaxandæ viæ* illæ ſi *conſtrictæ* ſint; quod iiſdem quæ in *ulcere veſicæ colli* expoſita, quibus & *Opium*, ſi *dolor acerbus* illud exigat, miſcere poſſumus, perficitur: Ad *ſanationem ulceris unguenta* quæ illud ſanant, illic quoque inuncta, aliquid perficere autumant, ibidem quoque deſcripta.

Vitæ regimine eodem, quod in *ulceris veſicæ curâ* præſcriptum, utantur.

Mucoſa excretio glutinoſæ materiei, citra ferè *mictionem*, è *pene* aliquando & in *fœminis* per *meatum veſicæ*, cùm *ulceri* & *calculo veſicæ* *Veſicæ cervicis exulcerationis.*

indéque profecta Mucoſæ excretionis cura. copuletur, non aliam quoque *curam*, quàm quæ *excretioni purulentæ* & *calculoſæ* debetur, requirit: *Injectiones*que præſertim, quæ *pus* illud *viſcoſum* abluant & abſtergant. Quod niſi cedat, uti in *virga* interdum pertinaciter hæret, ſenſim nonnunquam illud trahendo, eximitur: Vel ſi *virga Raphano excavato* imponatur, in eoque aliquandiu retineatur, *pus* ſic attrahi evacuarique docent.

Uteri ſinus exulcerationis Ex *uteri ſinu* promanans *pus*, non aliam quàm quæ *ulceri* hujus loci convenit, *curam* expoſcit, in *uteri exulceratione* declaratam.

indeque profecti purulentæ excretionis cura. Purulentæ excretionis ex Ulceribus ſuperficiei corporis & habitu promanantis curatio. Per *aperturas* alias *puris excretio*, ſi ab *ulceribus externis ſordidis* cujuscunque generis, vel in profundo *corporis habitu* latentibus *abſceſſibus*, ſponte vel *ſectione* apertis proveniat; quo pacto *pus* abſtergi atque elui, *ulcus* vel *vulnus* poſtea ſanari debeant, in *ulcerum*, *abſceſſuum* & *vulnerum cura* fuit edoctum. E' *pectore* quoque fluens *pus* poſt *ſectionem* in *Suppuratis*, quo pacto tractari debeat, in *cura Empyematis* fuit expoſitum.

DE AQUOSA EXCRETIONE.

CAPUT VII.

Genera.

AQUOSAM *excretionem* eam nominamus, in quâ *humor fluidus*, *aquam* referens, nunc *craſſior* & *tenacior* effluit, ex *pituita excrementitia*, vel *cruda naturali* & *ſero* invicem permiſtis & confuſis, in qua *miſtione* nunc *pituita* nunc *ſerum* exuperat, conflatus: cujus *excretio*, quæ aliàs non ita omnino *præternaturam* exiſtit, tunc maximè *præternaturalis* evadit, ſi *abundantiùs* aut *frequentiùs* contingat, *majus*que in ſe *vitium* hi *humores* contineant, vel per *loca non convenientia* excernantur. Ejusmodi autem *aquoſa excretio*, exceptâ eâ, quæ *expuitione*, *vomitione*, *mictione*, & *alvi dejectione*, perficitur, de qua in illis *excretionibus* tractabitur, è variis *corporis ſedibus* procedit.

Lachrymæ. Ex *oculorum ſedibus* frequenter hæc provenit in *Lachrymis* appellatis, quæ *oculum madore* perfundunt, atque ex eo extillant. Hæ nunc *ſerum pituitámve aqueam* referentes, in *ſanis* etiam, maximeque in *infantibus* & *ſenibus* jamque *repueraſcentibus*, *levi causâ*, atque aliis etiam in *animi* magnis *commotionibus*, ſæpè erumpunt, nec proin *præternaturales* cenſentur. In *oculorum* verò vel *capitis morbis* quibusdam, *moleſtiam* parientes, diuque ſæpè perſeverantes, inter *ſymptomata* horum *morborum* referuntur. Suntque interdum hæ *lachrymæ calidæ* & *acres*, quas *Calidas* ob id appellant; aliàs verò minimè, quas *Frigidas* nominant.

Stillicidium narium. E' *naribus aquæ excretio* ſæpiùs ſe offert, quæ *naturalis*, cùm per *viam excremento* huic repurgato deſtinatam fiat, exiſtit, ſed tunc *præternaturalis*, ſi *nimia* ſit, evadit. Uti quibusdam hoc accidit, è quorum *naribus aquoſus humor lachrymarum* inſtar exſtillat, *gutta*que illius à *naſi apice*, dependet. Vel aliàs *mucoſam pituitam* refert, quod cùm familiare ſit *infantibus*, minùs in illis, quàm *adultis turpe* & *vitioſum* eſſe cenſetur.

Coryza. Gravedo. In *catarrhi ſpecie* quæ *Coryza* ſeu *Gravedo* dicitur, hoc idem accidit, ut è *naribus* ab initio *tenuis* & *aquoſus humor* continuò extillet, & copioſè effluat, *actu frigidus*, nonnunquam

nunquam & *calidus*, interdum & *acris*, *nares* vellicans, *ſternutationem* movens, *lachrymas* eliciens, *alas narium* & *ſuperius labium* vicinum inflammans & exulcerans: accedente interdum & copioſâ *expuitione* cum *ſcreatu* & *tuſſi*; Qui *humor* tandem circa finem *mucoſus* nunc *albus*, nunc alio quoque *colore* imbutus emungitur.

In aliis *morbis capitis* quibusdam & *defluxionibus*, hoc idem accidit, ſicut in illis fuit declaratum.

Ex *auribus* præter *humiditatem*, quâ *aures* intrinſecùs aliquando madent, *aquoſus humor*, nunc *tenuis*, nunc *tenacior*, ſed raró ex illis effluit, conſtatque è cujuſdam *puellæ aure*, *menſuras* aliquot illius diu per vices, citra ullam aliam *læſionem* profluxiſſe.

Ex *uteri ſinu pituitoſa* hæc *excretio* in *fœmineo ſexu* admodùm eſt frequens, eamque *Fluorem muliebrem* ſeu *uterinum*, vel *Purgationem uteri* vocant, & quia ejusmodi *fluores mulieribus*, poſtquam *menſtruæ* ceſſarunt, plerunque ſupervenire ſolent, & ad aliquot quoque dies perſeverare, *Menſtrua* quoque ſed *alba*, ad differentiam *ſanguineorum rubrorum* appellantur. Verùm non eo ordine, ſed inordinatè, *mulieribus menſtrua* habentibus, contingere, & ſæpè diu, aliàs breviùs perdurare ſolent: Atque etiam eas, quibus *menſtrua ſuppreſſæ* ſunt aliquando infeſtare: Uti & illas quibus *menſtruorum* tempus præteriit, & ne *vetulis* quidem parcunt. In *virginibus* hic *fluxus*, etſi rarior ſit, aliquando tamen & eas invadit; *Gravidas*que *mulieres* hunc quoque *fluxum* paſſas, ſæpè obſervavimus.

In hoc *fluore humor* interdum *ſeroſus aqueus* effluit, copioſeque plerunque, nunc *limpidus* ſine *morſu*, nunc *acris* vel *ſalſus*, aliàs *flaveſcens*, *vireſcens* aut *nigricans* nonnihil, aliquando & *ſanioſus*, interdum *inodorus*, aliàs *fœtidus*, ei copulatur.

Huic *pituitoſus* etiam miſcetur, aliquantum *glutinoſus*, *inodorus* & *frigidus*, *pauciore* vel eadem aut etiam *majore* quàm *ſerum quantitate*.

Huic *fluori* ſi moderatè ſe habeat, nulla alias ſuperveniunt graviora *accidentia*, & ſine *noxa* tam *mulieres* quàm *virgines* hunc incolumes alioquin, ſæpè multis menſibus, vel etiam annis, ferunt. Aliàs verò ſi *immoderatus* ſit, *malus corporis habitus*, ſeu *cachexia* eum comitatur: Item *languor corporis* atque *functionum* quarundam *imbecillitas*: *Sterilitas* item in quibusdam *mulieribus*, licèt in aliquibus in *conceptu* nullum *impedimentum* afferat. *Pruritus*, *mordicatio* & *ardor* in *pudendo* & circa illud, ſi *vitioſa* ſit *materia*, eas divexat. Atque inprimis ipſis, ſi hæc *excrementa* fœteant, *turpitudo* hæc *moleſtiam*, & *maritis* tale *faſtidium*, ut ab ipſarum *conſortio* abſtineant, parit.

E' *cutis poris* frequentiùs *ſerum* exudat, illiusque hæc *excretio Sudor* nominatur, *naturalis* & *communis* cujusvis *complexionis hominibus*; qui tunc *præternaturalis* evadit, ſi *nimius* aut *vitioſus* exiſtat, qualis & in *morbis* atque extra hos nonnunquam ſe offert. *Sudor præternaturalis.*

Extra *morbos nimius ſudor* contingit, quando frequentiùs quàm par erat, concitatur, aut diutiùs continuatur, adeò ut *animo* deficiant, & ſi ſæpè hoc fiat, *languorem corporis* inde contrahant.

Vitioſus ſudor ſi *fœtidus* ſit, exiſtit. Qualis nonnunquam è toto *corpore*, vel certis inde *locis*, ut *pedibus*, ſicuti hoc in *fœtore pedum* oſtenſum exudat. *Frigidus* itidem & *tenax*, non *calens*, *aqueus* & *fluidus*, qualis eſſe debebat, *præternaturalis* cenſetur: Uti & qui *colore* aliquo plerunque *croceo*, *lintea* imbuit & tingit.

Indecens quoque *ſudor* ille cenſetur, quo *manus* & *plantæ pedum* continuò ferè, vel nullam aut levem ob *cauſam* madent; aliquibus etiam *conſuetus*.

In *morbis* ſi *ſudor* non conveniat & erumpat, vel tempore non decenti, uti in *febribus* extra *criſim*, aut *nimia* illius ſit *profuſio*, uti in *ſudore Anglico*, in *febribus* accidere diximus, *præternaturalis* exiſtit, cùm per hoſce non alleventur *ægri*, aut meliùs, ſed deteriùs ſe habeant, *imbecilliores*que ampliùs adhuc reddantur. *Vitioſus* quoque & *noxius* habetur, ſi non *æqualiter* è *corpore*, ſed *certis* tantùm

tantùm è *locis* exudet: & ſi *frigidus*, aut *tenax* exiſtat; *Fœtidus* autem & qui colorat, cùm juvet, non *malus* eſſe judicatur. Sicuti hæc omnia copioſiùs in *febribus* aliisque quibusdam *morbis*, in quibus *ſudores* conſueti ſunt, recenſita fuerunt.

Seri ex aperturis in corpore factis effluxus.

Ex *aperturis* in *abdomine* factis, in *hydrope aſcite*, *ſerum* magnâ copiâ profunditur, & ſi in *cruribus* fiant, *ſerum* guttatim, diuque extillat. Ex *ſcroto* quoque aperto in *hydrocele* affatim effluit. Atque ex *veſiculis*, *puſtulis*, & *tumoribus aquoſis apertis*, *ſerum* parciùs copioſiúsve emanat. Denique ex *ulceribus* quibusdam *ichor ſeroſus aquam* referens, quem Germani Glidwaſſer *Paracelſus* & *Chymici Sinoviam* & ut quidam volunt *Celſus Meliceriam* vocant. Sicuti in ejusmodi *affectibus* hæc omnia jam priùs demonſtrata ſunt.

Cauſa.

AQuoſus enarratus *humor*, qui per *oculos*, *nares*, *aures*, *ſinum uteri*, *poros cutis* & *aperturas* effluens, *aqueas* illas *excretiones* parit, provenit vel à *cerebro* vel aliunde à *corpore*.

Oculorum ſedem ſubiens aquoſus humor à cerebro defluens, cauſa Lachrymarum.

E' *cerebro* à *defluxione pituitæ aqueæ*, & *ſeri* in *oculos*, *lachrymas* procedere, hoc demonſtrat, quòd aliàs ſine *acrimonia* & *calore* ſe offerant, *aquæ* inſtar *lentorem* tamen quendam habentis, qualis eſt *pituita*, *aquea* ob id dicta; aliàs verò *tenuiores limpidiores*que ſint, uti *ſerum*, & quandoque *acres ſalſæ*, *bilioſæ* & *calidæ*, quæ à *ſero* potiùs quàm à *pituita* dependent; Quos *humores oculorum ſedem* irrigantes, à *cerebro* defluere, hoc abundè & ſufficienter demonſtrat, quòd tam citò *lachrymæ*, quæ priùs aberant, erumpere poſſint, tantaque interdum copiâ. Etſi enim *humiditas* illa, quâ *oculus palpebræ*que *naturaliter*, ut ad *motum promptiores* eſſent, humectantur, à *ſero* è *venis oculorum* exudante, uti in cæteris quoque *partibus* fieri alibi oſtendimus, proficiſcatur, tamen tanta illius copia, quæ *lachrymarum ſtillicidium* efficeret, in *venis ſedis oculorum exilibus*, minimè contineri, nec tam ſubitò prodire poſſet. *Defluxus* autem ille *pituitæ aqueæ*, in *oculorum ſedem* ad *lachrymas* procreandas, eò faciliùs & citiùs fit, quòd alioquin illius *conſuetus* à *cerebro deſcenſus* ad *nares*, per quas naturaliter evacuatur, juxta *oculorum radices*, per *foramen privatum* illic, atque aliud quoque, quod in *oculorum interno angulo*, in hunc uſum inſculptum fuit, fiat, ob quam cauſam vel leviter commota, *oculi ſedem* adimplens, *lachrymarum fluxum* ſic parit. Sed & *ſeroſus excrementitius humor pituitæ* plerunque permiſtus, in *cerebro coacervatus*, quemadmodum eum quoque illic ab *excrementis* congeri, indeque defluere, multisque *defluxionibus* occaſionem præbere, cùm de illis quæ *habitum corporis* cum *dolore* infeſtant, ageremus, oſtendimus, ita per eandem *viam* per quam *pituitam* ad *oculos* deferri diximus, deſcendens ad *nares*, in *oculos* quoque profuſus, *lachrymis* naturam illius referentibus, *cauſam* præbet. Alio modo per *venas externas internás*ve *lachrymas* eò defluere, uti putarunt, cùm hæ *ſanguinem* deferant, nec *pituita* per hæc deſcendat, aut *ſerum* à *ſanguine* tam ſubitò ſegregare valeat, concedere minimè poſſumus, ſed ex *calvaria* per deſtinatos illis *ductus*, uti dictum, eò pervenire: Et ſi fortè extra *calvariam humores excrementitij* ejusmodi ad oculos defluant, ſub *cute* in *palpebris* ſubſiſtere easque in *tumorem* potiùs attollere, quàm *copioſas lachrymas* efficere, exiſtimamus.

Quod autem ejusmodi *pituita aquea ſerum*q; in *oculos* deferantur, *lachrymas*que quæ in *ſanis pituitoſæ*, in *ægris ſeroſæ* magis ferè occurrunt, diuturnas & perſeverantes gignant, cauſa eſt *humorum* iſtorum *excrementitiorum* in *capite* nimia *redundantia*, ob quam *cauſam*, non ſolùm *defluentes* in *narium amplitudinem*, uti decebat, ſe exonerant, ſed & *oculorum ſedem* quam pervadunt, continuò madefaciunt atque opplent, eoque magis, ſi *oculorum diſpoſitio* tum ob frequentem hanc illorum *irrigationem*, tum ob *morbos* illorum, *imbecillis* & *laxa* reddita, ad *ſuſcipiendum apta* reddatur. Quæ inde *natæ lachrymæ*, præter *madorem*, *moleſtiam* vix aliam majorem afferunt, ſi à *pituitoſo humore* potiſſimùm proficiſcantur: Si verò à *ſeroſo humore*

exuperante, eoque *ſalſo* vel *acri* & *calido* prodeant, cum *pruritu* & *rubore palpebrarum*, in *Epiphora* dicta, ſe offerunt. Ab *ulcere* quoque *oculorum interioris* maximè *anguli*, conſumptaque præſertim illâ, quæ *foramini* præerat *carunculâ*, *foramine*que ampliato, per quod *madoris oculi* aliqua *portio* ex *oculo* in *nares* delabitur, *fiſtula*que illic genitâ, cùm tunc eò potiùs *defluxus humoris*, qui per poſteriùs & in alto *oculi ſedis ſitum foramen* defluere debebat, dirigatur, omniſque eò deferatur, non ſolum per *fiſtulam lachrymalem* proin dictam in *nares* deſcendens, ſed & *oculi orbitam* illic adimplens, *lachrymis* perſeveranter *occaſionem* præbet. Sicuti hæc omnia in ejuſmodi *oculorum morbis*, uti *Epiphora* & *Fiſtula lachrymali* declarata fuêre.

Irritatione oculi ſedium, aut *vicinarum partium* illi conſentientium, *facultas expultrix ſuſcitata*, *humores* hoſce in *oculum* ſubitò propellens, *lachrymis* ſed non diu perſeverantibus *occaſionem* præbet. Qualis eſt quæ à *ſplendore ſolis*, *fumo ſpiſſo*, *odore* & *vapore* vellicante, ut *cæparum*, *ſinapi*, & ſimilium, aliiſque *oculo illapſis*, proficiſcitur, *lachrymas* commovens. Quod & *dolor* propinquarum *partium*, ut *dentium* aliúsve poteſt efficere.

A' *commotione nimia humorum* ob *conatum* magnum, *lachrymæ* frequenter erumpunt, uti per *animi perturbationes* accidit, in quibus ob miram illam veluti *convulſionem*, *muſculorum*, *buccarum*, *labiorum*, *oculorum*que, quam in *ploratu lachrymas* præcedere obſervamus, *aquei* hi *humores oculis* vicini, & juxta eos, uti dictum, defluentes, commoti, in *oculorum ſedem* ſe inſinuant, *lachrymas*que efficiunt, Quod & in *riſu* valido, *ore* quoque diſtorto, *gaudio*que nimio accidit, ut & tunc *lachrymæ* excidant. In alio quoque *conatu* magno, in *alvi excretionibus*, uti & in *partu*, in *tuſſi*, *ſternutatione*, eandem ob cauſam *lachrymas* elici videmus.

In *nares pituitæ* à *cerebro expurgationi* dicatas, *aquoſus humor* enarratus à *cerebro* defluens, *Stillicidium narium* vocatum parit. In quo *fluxus* ille eò abundantior eſt, quò majori copia in *cerebro* coacervatur. Extillatque *tenuis humor aquæ* inſtar, ſi rectà à *cerebro* ille eò deſcendat: cùm talis ferè in *cerebro* congeratur *aquea* dicta *pituita*, atque ſi *antris oſſium* diutiùs retineatur, primùm craſſeſcat *mucoſa*que fiat. Cæterùm & *ſeroſus humor excrementitius*, qualem in *cerebro* quoque congeri, in aliis *defluxionibus* oſtendimus, inde quoque *pituitæ* plerunque permiſtus, defluens ad *nares*, *fluorem* hunc *aqueum* ex illis emanantem parit vel auget, qui tunc & *tenuior acrior calidior*que plerunque exiſtit, & *vellicando pruritum*, & *ſternutationem* commovet, *coryzam*que dictam gignit. Quam *defluxionem* horum *humorum* à *cerebro*, illorum nimia illic *collectio* efficit, atque ea quæ *facultatem expultricem* excitant, promovent: ſicuti in aliorum *affectuum* à *defluxionibus* dependentium *cauſis*, & *tuſſis* præſertim, hæc uberiùs fuerunt expoſita.

defluens, cauſa Stillicidij narium & Coryzæ.

Aliunde quàm à *cerebro pituita* illa vel *aqueus humor*, qui ex *auribus* effluit, promanat, cum ab eo non alia *via* ad *auditus cameram*, quam per *foramen nervo auditorio* paratum, exiſtat, per quod ſi illa intraret, *interiorem* tantùm *cameram* ſubire, atque ad *exteriorem meatum* penetrare minimè poſſet, niſi *tympanum* pervaderet, quod tamen citra illius *læſionem* & *auditus defectum* inde profectum, non faceret. Sed cùm citra *auditus abolitionem* hic *fluxus* ex *auribus* contingat, atque ab *externo auris meatu* prodeat, in eum *pituitam* hanc deferri ſatis patet. In quam *externam ſedem*, uti *ſerum* exudans eam *madore* ſuo humectare ſolet; ita ſi *aquoſus* ille *humor* copioſè illic coacervatus, redundet, è *venis meatum* hunc *implicantibus*, prodiens, *effluxum* hunc illius efficit: quod tamen rariùs, cùm longè convenientiores *viæ ſeri expurgationi* deſtinatæ ſint, accidit, aliquando tamen præſertim in nimiùm *laxatis* hiſce *ductibus*, illud poteſt evenire. Sicuti in *fluore uterino pituitoſam* quoque *materiam* è *venis* copioſè egeri poſſe, jam demonſtrabimus.

Aures ſubiens aquoſus humor è venis illis emanans cauſa aquoſi ex auribus fluoris.

A' *cervicis uteri venis* ſicuti *menſtruum fluorem* oriri oſtendimus, ita & *fluor uterinus* ab iiſdem procedit, neque enim ex *uteri fundi*

Uteri cervici influens aquoſus

humor, è venis illis promanans, cauſa uterini fluoris.

cavitate uti vulgò putant, in *collum* illius effluit, indeque poſtea expurgatur, cùm tam *anguſtus* in *utero ſinus*, tantam copiam *humoris*, quantam plerunque emanare videmus, capere minimè poſſet, nec in eo congeri, multo minùs per *venas* quæ *exiles* ſunt, nec donec *mulier uterum* geſtat, ampliantur, in illum influere valeret, uti verò per *cervicis* illius *venas manifeſtiores* ex eadem effluit. Quod tunc accidit, quando *humor* ille *excrementitius*, qualis in hoc *fluore* ſe offerre ſolet, *ſanguini* confuſus, vel cum eo in *menſtrua purgatione* adhuc permiſtus, unde *impurus maleq́; coloratus* tunc *ſanguis* apparet, expurgatur, vel donec *menſtrua* jam præterierint, omnino vel ex parte retentus & coacervatus, tunc demum à *natura* propulſus, per eandem *viam*, per quam priùs *ſanguis*, eo ferè modo uti ante eum *menſtrua*, ob quam *cauſam* & *menſtruorum alborum* nomen illi fuit inditum, excernitur. Quod & alio tempore quandocunque natura *illuvie* hac gravatur, poteſt evenire, tum in illis quæ *menſtruas purgationes* nihilominus habent, tum in aliis quibus hæ jam ceſſarunt. Uti & in *gravidis* hoc itidem aliquando contingit, in quibus cùm *uteri orificium internum* penitùs *occluſum* ſit, hunc *fluxum* non ex *cavo uteri* promanare potuiſſe, ſed ex illius *collo*, ſatis demonſtrat, atque in illis quæ *uterum* non gerunt, ſimiliter evenire idem etiam comprobat. Nec mirum *naturam* per eandem *viam* per quam *ſanguinem* evacuare ſolet, hæc *excrementa* ſi ea exuperent, repurgare, cùm hoc & in aliis locis per *vaſa* aliis rebus vehendis deſtinata, ea quandoque moliatur. Verùm quòd citra *cruoris permiſtionem*, *humor* ille *venas* haſce permeet, hoc ideò, quia *fluxus* ille extra tempus, quo *natura* eas ad *fluxum menſtruum* excitandum *ſanguine* implere ſolet, & proin eo veluti deſtitutæ ſunt, evenit. Uti &, quia natura *ſanguinem* ab *impuritate* hac ſegregans, ipſum tanquam utilem retinet, *excrementa* hæc verò tanquam *vitioſa* atque *præternaturalia*, eo modo uti dictum, ejicit. Quæ *excrementa* ſi *aquea* ſint, à *ſeri* in *ſanguine* copia, ſi *pituitoſa*, à *crudo ſanguine* eò derivata, ſi *ſanioſa*, à *ſanguine* nonnihil tincta, procedunt: quibus ſi alii *humores excrementitij* permiſceantur, ut *bilis crocea viridis* aut *atra*, tunc pro horum ratione, *colore alieno* hoc illóve *fluor* imbutus eſt, atque ſi *acres* ſint ejusmodi *humores*, vel *ſerum* quod effluit admodùm *ſalſum*, tunc & *fluxus* ille *irritando*, & *urendo*, interdum in *locis* quibus adhæret, *pruritum* & *ardoris ſenſum* parit, & ſi diu durat, aliquando & ea exulcerat. Aliàs verò ſi hiſce deſtituatur, ſine *ſenſu*, inſtar *aquæ* vel *albuminis ovi* conquaſſati profluit, nec tunc adeò, niſi *immodicus* ſit, uti cùm *vitium* quoque in ſe habet, *noxius* exiſtit.

Cæterùm horum *excrementorum* in *ſanguine* contentorum, quæ *fluxui* huic *muliebri* materiam præbent, *cauſa*, ab illis quæ aſſumuntur, atque à *viſcerum* concoctioni *excrementorum*que ſegregationi deſtinatorum *imbecillitate* dependet, eoque modo ab illis procedit, ſicuti in *affectibus* etiam aliis, qui ab iisdem *excrementis* in *ſanguine* retentis proveniunt, maximeque in *cachexia*, quæ hujus *fluoris* plerunque, niſi per eum *ſuccus crudus* eam producens, admodùm expurgetur, comes eſt, hæc abundè deſcripta fuerunt. Quæ *excrementa*, *natura* uti dictum, quando illis gravatur ſic expellit, eoque citiùs, ſi *uteri* ſimul adſit *imbecillitas*, uti variis de *cauſis*, ita & hujus *fluoris* diu haſce ſedes alluentis & humectantis & refrigerantis causâ, exorta. Uti etiam ſi *natura* ad horum *propulſionem*, alio modo quoque excitetur. Sicuti *mulieribus*, quæ nunquam hunc *fluxum* paſſæ fuerunt, hunc poſtquam *medicamenta cathartica* ſumpſiſſent, quia *natura* eorum uſu, ad alias *excretiones* moliendas excitata fuerat, ſupervenisſe obſervavimus: Multasque dum *thermis* aliquandiu inſediſſent, hoc *vitium* contraxiſſe, non ob *contagium*, quia cum aliis, quæ eo laborabant, in eodem *balneo* ſederint, uti verò ſibi perſvadent, ſed quod uſu horum continuo ſicuti per *ſudores natura excrementa* deponit, ſic & per hanc *excretionem*, eadem, maximeque quæ ob *craſſitiem ſudore* exhauriri nequibant, expellit.

A totius *corporis ſuperficie* emanat, *ſerum* quod in *Sudore* exudat, idque ob *contiguitatis ſolu-* *Cutis p... ros per...*

tis ſolutionem aliquam *cutis* & *cuticulæ* licèt obſcuram nec manifeſtam, unde *ſerum* quod *ſanguini* confuſum & per *ſuperficiem corporis* diffuſum, & in *venis* illic incluſum eſt, eas permeans, omni *ſudori* cauſam præbet.

Quæ *contiguitatis ſolutio* procedit tum à *pororum* apertione aliquâ, vel *anaſtomoſi*, vel *cuticulæ* rarefactione, aut *diapedeſi*: tunc enim *ſerum* cùm tenuiſſimum ſit, *poros* permeando, per *cuticulam* tranſudando, *ſudores* efficit. Hanc autem in *cute* & *cuticula* apertionem, *ſerum* molitur, ſi eò attrahatur vel propellatur.

Attrahitur ſerum *calore* potiſſimùm, ſi *corpus* extrinſecùs eò incaleſcat, tunc enim *ſerum* cum *ſanguine* ad *corporis ſuperficiem* rapitur, atque per *cutem* eo ferè modo, ſicuti *calore aqua* è *plantis* per *deſtillationem* dictam, elicitur, eoque meliùs, cum & ſimul *calor cutem* dilatando, *ſerum*que nonnihil accendendo attenuandoque, ut propius penetret, efficiat. Quod & *ſerum* ſi major illius adſit copia, vel *tenuius*, *acre*, & *bilis ichoribus* refertum, *fluidum*que proinde ſit, faciliùs copioſiusque *calore* allicitum, exudabit. Quæ ut *calor* in *ſudore naturali*, cujus præcipuè cauſa eſt, molitur, ita ſi vehemens ille ſit, aut diutiùs duret, vel etiam licèt mitior tamen *ſerum* tale ut dictum ſe offerat, *præternaturali immoderato ſudori cauſam* præbebit. Qui *calor* ab *exercitiis* vehementioribus & *balneis* tam *ſiccis* quàm *humidis* concitatur, horum *immoderatiore* uſu *ſudores immoderatos* parit. Quorum causâ & *balnea corpus* enervare dicuntur.

In *morbis* veluti *febribus* licèt *corpus* univerſum admodum incaleſcat, *ſudores* vix erumpunt, donec *natura cauſam morbificam*, uti jam oſtendetur, per *ſudores* expellat, quod in *febribus intermittentibus* ceſſante jam *calore* in *die quietis*, in *continuis*, circa harum *declinationem*, fit, cùm dum *corpus* adhuc æſtuat, in *concoctione cauſæ morbificæ natura* occupata, nondum donec ea præparata attenuataque ſit, hanc per *ſudorem excretionem* inſtituat.

Propellitur ad *ſuperficiem corporis ſerum* à *natura*, ſi eo gravetur, tunc enim *facultate expultrice*, illud per hanc *excretionem*, quæ per *ſudores* fit, nititur excutere; Gravatur autem eo, quando vel *quantitate* vel *qualitate* peccat.

Quantitate ſi nimiùm redundet *ſerum* in *venis*, nec per *urinas* ſufficienter expurgetur, tunc ibi cumulatum, cùm ex illis per aliam *evacuationem*, à *ſanguine* ſeparari commodeque repurgari non poſſit, à *natura* hac illi deſtinatâ *viâ*, per *ſudores* certo tempore, vel citra aliam *attractionem*, vel eadem ſimul per *calorem* accedente, exhauritur: Unde qui parùm mingunt, multùm ſæpeque immoderatiùs ſudant, præſertim ii qui *humidis cibis*, *largo*que *potu* copiam illius ſibi comparant.

Qualitate ſi peccet *ſerum*, atque *permiſtione* aliorum *humorum ichorum*, *impurum* reddatur, *naturæ*que ſic *grave* fiat, ab ea, uti per *urinas*, ſic & per *ſudores* propulſatur. In *cacochymicis* plerunque *corporibus*, tunc *ſudores* non *naturali* modo ſe habent, ſed vel *fœtidi*, vel *tenaciores*, *calore*que aliquando alieno imbuti ſe offerunt, atque nunc in toto *corpore*, nunc certis ſaltem in *ſedibus*, veluti extremitatibus, quo *natura illuviem* ſolet excutere, conſpiciuntur; ob quam & cauſam in *pedibus* & *manibus*, *mador* aliquibus conſuetus, è quo *ſordes fœtidæ*, uti in *ſordibus* dicetur, etiam gignuntur. Qui omnes *ſudores vitioſi* exiſtunt, & *morborum* futurorum *præcurſores* ſunt.

In *morbis* ſi *cauſa morbifica* in *ſanguine*, cujus portio etiam *ſerum* exiſtit, conſiſtat, veluti in *febribus* aliisve inde pronatis *morbis* accidit, *natura* eam ſi non per aliam *viam* aut *urinas*, per *ſudores* frequentiſſimè è *corpore* elicit. Qui etſi nunc *odore gravi*, nunc *colore* aliquo *alieno* parumper infecti, ſe exhibeant, ſi tamen decenter procedant, non *noxij* ſed *ſalutares* exiſtunt. Quòd ſi verò immoderatiùs erumpant, vel non ſufficienter, aut tempore non convenienti, nondum *morboſâ materiâ* ad *expulſionem* rectè præparatâ, *inutiles* & *vitioſi* habentur. Idem in *morbis* à *vi malignâ peſtilenti* vel *venenatâ* & *contagioſâ*,

profectis, ſæpenumerò evenit, ut *natura* ejuſmodi *qualitatem adverſam* cùm *ſero* per *ſudores* è *corpore* expellat, qui quoque *ſudores*, nunc *ſalutares* nunc *exitioſi* exiſtunt: Et ſi vel in his vel in aliis *morbis* contingentes, tunc ſe exhibent, quando *calor nativus* extingui incipit, *corporis*que *extremitates*, in quibus primùm hoc deprehenditur, refrigerari, tunc *Frigidi* etiam *ſudores* vel prodeunt, vel progreſſi mox tales fiunt. Quæ omnia quo pacto in *morbis* ejuſmodi diverſis, in quibus *ſudores* ſolent erumpere, fiant, in illis deſcribendis fuit expoſitum.

Commóta quoque *natura animi affectibus*, ſi *ſpiritus* cum *ſanguine* intrò foráſve propellat, *ſudores* nonihil erumpunt, qui mox *frigidi* evadunt, ſi *calor corporis* introrſum vergens, *ſuperficiem corporis calore* deſtitutam relinquat, veluti in *Syncope* accidere, atque in *agone mortem* inſtantem denuntiare videmus *frigidum ſudorem.*

Cutis aperturas pervadens Serum, cauſa illius inde effluxus. Ex aliis in *corpore* alicubi factis, vel ſuperficietenus tantùm, vel profundis aperturis, *ſeri effluxus* ſequitur ob *ſolutam* illic *continuitatem.* Quæ ſi vel obiter in *cuticulâ* fiat abraſâ, *ſerum* leviter etiam exudat, uti & ſi *ſcarificatione, ſectione, uſtione* in *phlyctænis, puſtulis aquoſis*, aut *hydropicorum cruribus*: Vel ſi per veram *cutem*, aut etiam ulteriùs penetrante *ſectione, puncturâ, paracenteſi aqua* ex *abdomine hydropicorum*, aut ex *ſcroto* in *hydrocele*, vel ex *tumoribus aquoſis* emittatur: Vel ex *ulceribus* uti dictum *malignis ſerum* illud *aquoſum* exudet, ſicuti in ejuſmodi *affectibus* demonſtratum fuit.

Curatio.

Lachrymarum curatio. LAchrymarum *ex oculis fluxus* aliàs negligitur, aliàs verò *curam* requirit. Nam ſi à *cauſa* non *perſeverante* generentur, ut à *commotione* nimiâ in *animi affectibus*: vel *irritatione*, à *ſplendore*, *odore*, *fumo* & ſimilibus, hiſce ceſſantibus vel remotis, ſponte iterum ceſſant. Præſertim verò hæc, ſi *lachrymis oculi* alioquin obnoxij ſint, tantò magis declinanda. Quæ verò à *cauſa* durabiliore, *perſeverantes* aut ſæpè *redeuntes* ſunt *lachrymæ*, *curationem* requirunt. Et ſi cum *rubore, ardore* & *pruritu* in *Epiphora* dicta jungantur, indeque procedant, eadem *cura* quæ *epiphoræ* debetur, in ea expoſita, etiam *lachrymis* comitibus curandis competit. Uti &, ſi cum *ulcere oculi*, vel *fiſtula lachrymali* copulentur, ab illiſque proveniant, non niſi hiſce curatis, ceſſabunt. Et proin cùm ægrè hi *oculorum morbi* ſanentur, ex illis natæ *lachrymæ* etiam difficulter abolentur. Ni fortè uti accidiſſe aliquando, in *curatione fiſtulæ lachrymalis* oſtendimus, illa adeò ampla fiat, vel exeſo *oſſe* interni *oculi anguli*, *foramen* illic tam latum aperiatur, ut *aqua* omnis ex *oculo*, per hanc viam deorſum in *nares*, nec ampliùs extra *oculum*, uti *lachrymæ* aliàs ſolent, profluat.

Ob *pituitoſi* & *ſeroſi humoris* copiam, non per decentes *vias* ſe expurgantis, ſed in *oculorum ſedem* defluentis, citra prædictos *morbos*, ſi *lachrymæ* oboriantur *frequentes* vel *continuæ*, tunc illis ſimiliter *cura* debetur, quæ ſic inſtituenda: Ut *humorum* horum in *cerebro* copia inde expurgetur, *proventus*que illorum impediatur, *defluxus*que ab *oculis* alió divertatur & ſiſtatur, *lachrymæ*que abſumantur, *oculis*que *robur* addatur. Quæ ſic fiunt.

Expurgantur è *capite humores* ejusmodi per *alvum*, exhibitis *catharticis*, per *os Maſticatoriis*, per *nares Errhinis*; licèt autem *errhina* irritando *lachrymas* concitent, quia tamen eaſdem ad *nares* promovent, plus *commodi* quàm *detrimenti* afferunt. Qualia quæ hoc illúdve præſtant, paſſim in *affectuum* variorum à *defluxionibus* è *capite pituitoſorum* & *ſeroſorum humorum* profectorum: ut *dolorum* in *habitu corporis* inde genitorum, & *tuſſis* præſertimque *opthalmiæ falſæ*, & *Viſus imbecillitatis curâ* deſcripta fuerunt. Imprimis autem *ſudorum* frequens *provocatio*, *humiditates* illas uti in univerſo *corpore*, ſic & in *capite* admodùm aufert & abſumit. Quam proin uti in aliis *defluxionibus perſeverantibus*, ſic & *lachrymis* admodum infeſtantibus, tandem per uſum *decocti Guajaci*, aut alia *ſudatoria* diu continuata, cum *ſtuphæ*, & *balnea* non

ita *oculis* conveniant, inſtituere ſolent. Eo modo uti hæc in aliis *defluxionibus* etiam exponuntur.

Proventum horum *humorum* in *capite* impedimus, *Parcâ* & *laudatâ victus ratione*: Exhibitis & adhibitis *capiti ſiccantibus*, *caput*que *roborantibus*, *Suffimigiis* itidem idem præſtantibus, paſſim quoque in *defluxionibus* dictis declaratis.

Divertimus ab *oculis defluxiones* haſce, *Cucurbitularum* uſu, & *Frictionibus*, aliisve *revellentibus* & *derivantibus*: atque niſi hæc juvent, ad *cauſtica* tanquam *extrema remedia* tranſimus, & *Veſicatoria cervicis poſteriori* vel *ſcapularum regioni* adhibemus: *Cauteria*que *actualia* vel *potentialia*, hiſce *ſedibus* vel *vertici capitis* imprimimus: Eodem modo, ſicuti in prædictis *affectibus* à *defluxione* genitis, ſimiliter expoſita ſunt.

Inprimis indies, ſtatim mane è *lecto*, poſt pectitum *caput*, *nucham panno novo cannabino*, tracto & retracto, fricare, ut omnes *defluxiones*, ſic & *lachrymas*, ab *oculis* potenter divertit.

Siſtimus *defluxionem oculis* illabentem, admotis *fronti* & *temporibus*, quæ *ſiccando* vel *aſtringendo* deſcenſum illius cohibent, *emplaſtris* præſertim, in *defluxionibus oculorum* in *ophthalmiæ falſæ cura* expoſitis.

Ad abſumendas *lachrymas*, *angulis oculorum Collyria* inſtillantur, cùm cubitum eunt, ut in *decubitu ſupino*, *oculis* per *ſomnum* clauſis meliùs retineantur, vel *bombace* aut *ſpongiolâ* excepta, illis induntur: vel *unguenta* imponuntur: aut *pulveres* inſperguntur, aut *fumi oculis* excipiuntur.

Quod multa ex illis quæ in *Epiphoræ* & *Ulcerum oculi cura topica remedia*, ad *ſiccandum* potiſſimùm præſcripta ſunt, etiam in *lachrymis* hiſce, citra hoſce *morbos* occurrentibus, abſumendis, præſtare poſſunt.

Veluti in *epiphora* deſcriptus *pulvis*, qui ℞. *Cadmiæ foſſilis*, &c. Et qui ℞. *Antim. præpar.* Et *collyrium de Hæmatite*; *Fumus* item ex *Thure*, &c. & *ſuffitus* ex *Sale*: Item ex *Vitriolo albo* illic parata *collyria* & *pulvis* ob validam illorum *exiccationem*.

Et in *ulceribus oculi unguenta* illic præſcripta, *album*, *rubrum* & *nigrum* utrumque *Collyrium*, item quod ℞. *Sarcocollæ*, &c. Aliudque potentiùs: Item *Rhaſis* tria *collyria Eleiſer*, ex *Plumbo*, & *Polychreſton*, omiſſo in duobus poſtremis *opio*.

Præter hæc, *Aquæ* aliæ *ſiccantes* hiſce *collyriis* miſceri poſſunt: Veluti *Myrti* aut *Myrtillorum*, *Caprifolij*, *Sumach*, *Agrimoniæ*, *florum Liguſtri*, *Labruſcæ* & *Salicis*, aut ex *fructibus acidis*, ut *Granatis* vel *Prunellis ſylveſtr. extillatæ*.

Decoctum plantarum quarum *aquis* utimur, efficaciùs ſiccabit; Imprimis *Mali granati*, *Platani folior. decoctum* probat *Dioſcorides*.

Impoſita item *folia Elatine*, cum *polenta* juvare idem docet:

Pulverem itidem *Ebeni ligni* ramentorum immiſſum.

Unguentum oculi angulo indendum hoc erit efficax: ℞. *ſucci Malorum granatorum acidorum*: Vel *ſucci ſummitatum Rubi* aut *Roſarum fol. q. ſ.* decoquatur ad conſumptionem medietatis, miſce *Myrobalanorum oſſium uſtorum*, & *Uvæ acerbæ* ſi haberi poſſit *q. ſ.* ad incorporandum: Adde parùm de *ſucco*, qui ex *lapidibus Hæmatite*, *Galactite* vel *Cote albâ*, quâ *tonſores* ſuas *novaculas* acuunt, prodit, quando aliis *cotibus* affricantur, miſce. Hiſce & alij *pulveres ſiccantes* admiſceri poſſunt.

Vitriolum uſtum addito *Sacchara*, & diſſolutum *Aquâ*, paratu facilè efficaxque eſt *remedium*.

Stillicidium narium aqueum vel *mucoſum*, cùm à *cerebri excrementis* proveniat, hiſce potiùs ne abundent, *cura* erit adhibenda, quàm ut aliâ ratione *fluxum* hunc velimus compeſcere. *Stillicidij narium curatio.*

In *Coryza* ſeu *gravedine*, in qua non ſolùm magnâ *quantitate aqueus humor* è *naribus* effluit, ſed & *nares parteſque* vicinas uti dictum *moleſtiâ* afficit, aliquando & *tuſſim* ſimul infert, *cura* ſimiliter *excrementis cerebri* expurgandis, & *defluxioni* inde natæ accommodabitur, non aliâ ratione, quàm & in *tuſſi* cæteriſque *defluxionibus* fieri debere docuimus. Interim tamen etiam *partium* inde *læſarum*, ut *narium* rationem habentes, *Coryzæ curatio.*

*topica*que uti in ipſarum *inflammatione* & *exulceratione* dictum, illis adhibentes.

Aurium effluxus aquoſi curatio. Ex *auribus* proveniens *aquoſi humoris effluxus*, ſi *paucus* ſit, nec aliam *noxam* inferat præter eam *curam* quâ *corpus* ab hac *ſuperfluitate* mundum reddi debet, aliâ *privatâ* minimè opus habet. Uti nec ſi *copioſior* illius ſit *effluxus*, in quo ea quæ *humorum* iſtorum *proventum* impediunt, eosque expurgant, admiſcendo & *hydragoga* & *diuretica*, uſurpari debent, quorum varia exempla in *aſcitis hydropis cura* ſunt expoſita. Si *ſpiſſior* & *mucoſa* hæc *aqua* reddita, non ita promptè uti *tenuis* effluat, ea *diluentibus* & *abſtergentibus* eluenda erit: Iiſdem quibus & *pus* ex *auribus* repurgari debere, in eo *fluxu* demonſtravimus.

Uterini fluoris curatio. *Fluor uterinus*, quem *Menſtrua alba* vocant, licèt in quibusdam *fœminis* citra *noxam graviorem* diu ſæpè perſeveret, tandem tamen eas *diſcolores* & *ſegniores* reddit, *mulieres*que ad *conceptum minùs aptas*, atque ob hunc *madorem viris* quandoque *inviſas*, quâ de causâ ab eo liberari maximè optant: Quod non ſine difficultate, ſi præſertim diu durarit, perficitur, vixque integrè, quin aliquando *fluxus* ille redeat, tollitur.

Quòd ſi inſuper *vitioſa* hæc quæ effluit *humiditas* exiſtat, tunc præter *turpitudinem* adhuc majorem quam affert, nonnunquam & *fœtore*, *noxæ* quoque aliæ in *uteri cervice*, interdum & illi continuato *uteri fundo*, inter quas præcipuè eſt *exulceratio* tandem ſuccedunt: Aliàs etiam ob nimiam *inanitionem* alii *morbi* ſequuntur.

Scopus *curandi* in eo conſiſtit, ut *proventum* horum *excrementorum*, proſpiciendo etiam *ventriculo*, impediamus, eaque è *corpore* educamus atque abſumamus, & ab *utero* revellamus, *uterum*que exiccemus ac roboremus. Quæ omnia hujus ſolius *fluoris* causâ fiunt. Quòd ſi verò alij *affectus* huic *fluori* complicentur, qui illi cauſam præbuerunt vel eum ſequuntur, veluti *cachexia*, *hydropis principium*, tunc ſimul & hiſce ante omnia proſpiciendum, *viſcera*que *concoctioni* deſtinata, quæ *labem* aliquam contraxerunt, erunt corrigenda. Si *ſterilitas* inde quoque ſequatur, *mulier*que & *fluore* hoc moleſtetur, & *ſterilis* ſit, utrisque *cura* accommodabitur, qualis ſi *conceptio* ob *humiditatem* aut *excrementorum uteri* copiam impedita ſit, in *ſterilitatis cura* expoſita, hîc quoque poterit competere. Cæterùm hujus *fluoris* potiſſimùm causâ, *cura* per *evacuantia* & *alterantia* ſequenti modo erit adminiſtranda.

Evacuationes ad *excrementa* hæc ab univerſo *corpore*, in quo ferè redundant, repurganda, variæ inſtituuntur per *ſanguinis imminutionem*, *dejectiones*, *vomitus* & *diaphoretica*.

Sanguinis imminutio cùm unà cum illo *excrementorum* portio quoque aliqua educatur, in *plethoricis* vel nondum *emaciatis corporibus* locum habere poterit: Quæ per *venam inciſam* & *ſcarificationem* perficitur: Uti & *menſium provocationem*, ſi illi ſubſtiterint, cùm per hos unà cum *ſanguine excrementa fluorem uterinum* gignentia aliquando penitùs, alias ex parte, ita ut ille *fluor* vel non ſequatur, vel parciùs ſe exhibeat, repurgantur.

Dejectionibus per *alvum* concitatis, imprimis *corpus purum* & *mundum* ab *excrementis* reddere ſtudebimus, eoque frequentiùs cùm ea copioſa eſſe, uti ferè ſunt, ex *fluoris copiâ* & *perſeverantiâ* cognoſcimus, quæ pro ratione ipſorum, prout vel *ſeroſa* aut *pituitoſa* magis ſunt, & *bile* hac illáve, aut alio *humore* permiſta, obſervatâ maximè *corporis* conſtitutione, & quinam in eo *humores* potiſſimùm redundent, hiſce evacuandis accommodamus: admiſcendo in hoc quoque *fluore*, uti & in aliis ad eum inſuper ſiſtendum, ſi profuſus ſit, *purgantia aſtrictione* aliquâ prædita.

In *humidioribus corporibus*, in quibus hic *fluxus ſeroſus* vel *pituitoſus* potiſſimùm exiſtit, ante *purgationem* ſic præparamus. Propinando præmiſsâ *ventris lenitione* per *clyſmata* aut exhibita *minorativa*, ad dies tres quatuor vel quinque ſequentia.

Veluti *Julepum* qui ℞. *Mellis roſat. colat. ſyrupi de Hyſſop. ana* ℥.ij. *ſyrupi de Stœchade, de Artemiſiâ*

Artemiſia ana ℥.j. *aquarum Meliſſæ*, *Betonicæ*, *Nepetæ*, *Pulegij*, *Salviæ*, ad duplum vel triplum cum *ſyrupis* ; miſce ; aromatiſ. *Cinamomo* vel *Spicâ*, vel *pulvere Diamoſchi* aut *Diambræ*.

Vel utatur hoc *decocto* : ℞. *rad. Iridis* ℥.j.ß. *rad. Rubiæ* vel *Valerianæ* ℥.j. *rad. Cyperi*, *Enulæ ana* ℥.ß. *herb. Betonicæ*, *Nepetæ*, *Meliſſæ*, *Artemiſiæ* vel etiam aliarum *plantarum* prædictarum *aquarum ad* M.iij. vel iiij. *ſummitat. Roſmarini*, *florum Lavandulæ* vel *Stœchados*, *Cheiri*, *Roſarum rubrarum ana* P.j. *ſem. calidorum Majorum* ʒ.ij. *Minorum* ʒ.j. *Cicerum* P.j. decoquantur in *Aqua*, atque addito *Sacchro* vel *Melle* dulcorentur, & *Cinamomo* vel *Spicâ* aromatiſentur: Pro quatuor vel quinque vicibus.

Purgetur poſtea hoc pacto : ℞. *decocti præpar. q.ſ.* pro unâ vice, adde *ſeminis Carthami*, *fol. Sennæ ana* ℥.ß. fiat decoctio, infundatur *Agarici* cum *Melle roſat.* diligenter permiſti ʒ.ij. fiat *potio*.

Vel dentur ex uſitatis, *Diaphœnicon*, *Diacarthamum*, *De citro ſolutiv* : vel per ſe vel diſſoluta cum *decocto* vel *aquis præparantibus*. Aut ſumat *pilul. de Agarico*, *Cochias*, *Fœtidas*, ſimiliaque.

Per vices ut *humores* hi *aquei* & *pituitoſi* diligenter è corpore educantur, purgandæ erunt: Vel *levioribus* ſæpe exhibitis ; Qualia ſunt *pilulæ de Hiera*, *Maſtichinæ Aſſajeret*, *Alephangine* : Vel etiam *fortioribus* jam enarratis : Inter quæ *decoctum* pro *potione* deſcriptum, auctis omnibus ad triplum vel quadruplum, atque incoquendo ſimul vel infundendo *Agarici troch.* ʒ.v. *Turpeti* ʒ.iij. *Zingiberis* ʒ.ß. in formam *apozematis* vel *ſyrupi* uſualis redigi poterit, ſicque ſucceſſivè uſurpari : Vel hæc omnia in *Vino* infuſa & vel ſaltem macerata, vel leviter in *duplici vaſe* etiam cocta, addito inſuper *Abſinthio*, eo pacto uſurpari poſſunt.

Multa alia *præparantia* & *purgantia* in aliis *morbis*, à *pituita* & *ſero* maximè à *defluxionibus* profectis, hîc quoque poſſunt competere, quæ inde peti huicque *affectui* accommodari debent.

In *impuris* aliis *corporibus*, unde *vitioſus* hic *fluxus* & malè *coloratus* oritur, *præparatio* ſic poterit inſtitui.

Per *julepum* : ℞. *Mellis roſati colati* ℥.ij. *ſyrupi de Betonica*, *de Endivia*, *Fumariæ ſimpl.* vel *Lupulorum an.* ℥.j. *aquarum abſinthij*, *Capilli veneris*, *Bugloſſi utriuſque*, *Fœniculi*, duplici vel triplici ad *ſyrupos* menſurâ, miſce : Per aliquot vices eſt ſumendus.

Vel per hoc *decoctum* : ℞. *radicum Liquirit.* ℥.j.ß. *Cichorij*, *Fœniculi*, *rad. Dentis Leonis*, *cort. Sambuci*, *Ebuli an.* ℥.j. *herb. Endiviæ* vel *Cichorij*, *Bugloſſi utriuſque*, *Fumariæ. Lupul. Betonicæ ana* M.j. *florum Cordial. florum Geniſtæ ana* P.j. *quatuor ſeminum frigidorum Majorum* ℥.ß. *ſemin. Fœniculi*, *Aniſi ana* ʒ.ij. *ſemin. Cuſcutæ* ʒ j. fiat decoctio, quæ coletur & *dulcis* reddatur *Saccharo*, aromatiſetur *Cinamomo* vel *Spicâ* aut pulvere *Diarrhodon*.

Purgetur dein hoc modo : ℞. *decocti præparat. q.ſ.* adde *foliorum Senæ* ℥.ß. *Myrobal. citrin.* ℥.j.ß. fiat decoctio, infunde *Rhabarbari elect.* ʒ.j. *ſyrupi Roſarum ſolut. ſimplic.* ℥.j.ß. *ſucci Roſarum* ℥.j. fiat *potio*.

Hujus loco, *potiones* in *menſtruo fluore* deſcriptæ quarum una ℞. *Tamarind. Prunorum*, &c. altera ℞. *cortic. Myrobal. citrin.* exhiberi poterunt.

Vel dentur ex uſitatis *elect. de ſucco Roſarum*, *Diaſenæ ſolut. Confectio hamech.* diſſoluta cum *decocto prædicto* vel *aquis*, aut *ſero caprino* ; Vel *pilulæ Aggregativæ*, vel alia ejuſmodi.

Cùm pluribus *vicibus* purgare volumus, damus aliquoties ex *levioribus*, *Catholicon*, *Diaſebeſten*, *Trypheram perſicam* ; vel *ſyrupum Roſarum ſolut. ſimpl.* vel cum *infuſionibus Senæ*, *Rhabarbari*, *Agarici* : Vel *ſyrupum de Fumaria compoſ.* aut de *Epithymo* : vel de *efficacioribus* modò expoſitis.

Vel ſequens *apozema* : ℞. *Decoctum præparans* ſupradictum pro quatuor vel quinque vicibus, addendo *Paſſul. enucleat. par.* X. *Prunorum numero* vj. *Tamarind.* ℥.j. *rad. Polypod.* ℥.ij.ß. *foliorum Sennæ* ℥.iij. *Epithymi* ℥.ij. *cortic. Myrobal. citrin. chebul*, *indarum ana* ʒ.ij. fiat decoctio in *Aqua*, & in colaturâ infunde *Rhabarbari elect.* ʒ.iij. *Spicæ* ℈.j. fiat expreſſio, adde *Sacchari*

chari q.ſ. pro *apozemate* dulcorando, vel in formam *ſyrupi* incoquendo.

Præter hæc multa alia & *præparantia* & *purgantia* in *cacochymicis, bilioſis* aliisve *affectibus*, ab ejuſmodi *excrementis* genitis, hîc quoque in ſimilibus *excrementis*, hunc *fluorem* gignentibus expurgandis, poſſunt competere: Uti & *purgantia* quædam ex illis quæ in *cachexia* deſcripta ſunt, ſi præſertim illa *fluorem* hunc comitetur: Vel etiam ex *hydragogis* aliqua, ſi *ſeri* magnam in *corpore* redundantiam ex *hydropis* imminentis indiciis cognoſcamus, in *hydrope* expoſita hîc quoque exhibere, vel hiſce *purgationibus fluori* huic competentibus commiſcere debemus.

Vomitu ante *cibum* facto, cùm *crudorum* & *pituitoſorum humorum* uti & *bilioſorum* magna fiat & ſubita *evacuatio, corpora* quæ eum ferre poſſunt, valde expurgantur. Uti & eo qui poſt *cibum* fit, quo tempore faciliùs vomunt, & vel cum *cibo*, vel etiam ſine illo, uti ſæpè obſervatur, nihilominus multa *excrementa* ejusmodi evomuntur: Fit quoque in *concuſſione* hac per *vomitum* factâ, aliqua *excrementorum* ab *inferioribus* ad *ſuperiora revulſio*.

Diaphoretica, quæ per *corporis habitum* evacuant, *inſenſibiliter* per *tranſpirationem*, vel *ſenſibiliter* per *ſudores*, in *ſeroſis* & *pituitoſis corporibus*, ad *fluorem* hunc abigendum, ſi præſertim diu hæc continuentur, plurimùm juvant.

Ad quam rem, Exercere *corpus* donec admodum caleat, vel etiam ſudet, aliquam utilitatem afferet.

Integumentis aut *indumentis corpus* ad *calorem* vel *ſudorem* uſque compellere, idem efficiet.

Præcipuè verò *aëre* calefacto hoc moliri, in *Balneo ſicco* cùm *ſudores* potenter eliciantur, plurimùm proderit, ſi præſertim *decocti* alicujus *ſudorem* promoventis *ſuffitu*, *ſtupha* calefiat: Veluti *flor. Chamomillæ*, *Meliloti*, aliarúmve *herbarum odoratarum calidarum*, ex quibus *balnea* parari *humida*, in quibus ſedeant, mox oſtendemus. Quorum uſu & *ſudores* ſimul eliciuntur.

Uti & *Fumis*, quibus totum *corpus* ſuffumigatur, atque *inunctionibus ſpinæ*. Quæ & præter quòd *ſudores* movent, *corpus* inſuper *ſiccando*, *humiditates* haſce admodùm abſumunt. Inter quæ *fumum cinnabaris*, uti ille in *lue venerea* uſurpari ſolet; ſed hîc paucâ ſaltem additâ illius cum cæteris quantitate, ne *fauces* inficiantur, plurimùm in *deſperato* hoc *malo* profuiſſe, vidimus.

Exhibitis *ſudores* provocantibus hoc quandoque perficitur, interdum ea propinando. Vel in *perſeverante* & *diuturno* hoc *fluore*, hæc ad aliquod tempus vel ſeptimanas continuando: adhibitâ inſuper *cibi parſimoniâ*: Atque ſic *ligni Guajaci decocto* vel *Zarzæparillæ* aliisve in *Luis Venereæ curâ* expoſitis, *cura* hæc perficienda.

Alterantia exhibentur, quæ *humiditates* haſce *corporis* exiccent & abſumant, eóque validiùs, ſi *aqueus* & *pituitoſus* hic ſit *fluor*, addendo illis, ſi *immodicus* ſit, quæ *aſtrictione* inſuper prædita, illum etiam nonnihil cohibeant. Qualia multa in *menſium fluoris cura* expoſita, quæ aſſumuntur, atque *aſtringendo* illos ſiſtunt, hîc quoque, ſi *nimius* adſit, *fluor*, poſſunt competere: cùm alioquin, quia per illum *illuvies* ea expurgatur, non utilis *ſanguis*, ut in *menſtruis*, nec *corpus* adeò uti ab illorum *fluore*, aut non tam citò debilitatur, non ſtatim *fluor* ille ſit compeſcendus, ob quam & cauſam hîc potiùs hæc *remedio ſiccando* quàm *aſtringendo*, ſecus ac in *menſibus*, prævalere debent, quibus & quæ *calore* ſuo *utero* ſimul *amica* ſunt, permiſcentur: Danturque ſequentibus formis.

Pulverum forma efficaciùs illud præſtat: Danturque hi *pulveres*, vel per ſe cum *Vino rubro ſtyptico* vel *chalybeato*, aut alio *liquore*: Vel poſſunt ſumi addito *Sacchardo* in forma *Pulveris*, vel *Tabularum*.

Primus: ℞. *Cornu cervi uſti* ʒ.ij. *raſuræ Eboris* ʒ.j. *Coralij rubr. uſti* ʒ.j.ß. fiat *pulvis*.

Alter: ℞. *Succini puri* ʒ.ij. *Thuris* vel *Maſtiches* ʒ.j. *gummi Arabic.* vel *Tragac.* ʒ.ß. pulveriſentur.

Tertius: ℞. *oſſium Dactylorum toſtorum* ʒ.ij. *nucleorum Granatorum acidorum* vel *Roſarum*

rum ʒ.j. *corticis interioris lanuginoſæ Caſtanearum* vel *Avellanarum* ʒ.ß. fiat *pulvis*.

Quartus: ℞. *corticis Suberis uſti* ʒ.ij. *granorum Sumach* ʒ j. *Acaciæ* vel *Hypociſtid.* ʒ.ß. fiat *pulvis*.

Quintus: ℞. *baccarum exiccatar. Berberis*, *Rubi humilis* vel *Idæi* vel *Mororum Myrtillorum ana* ʒ.j. *ſemin. Viticis* ʒ.ß. fiat *pulvis*.

Sextus: ℞. *foliorum Conſolidæ majoris* ʒ.ij. *foliorum Alchimillæ* vel *Millefolij* ʒ.j. *Menthæ* ʒ.ß. fiat *pulvis*.

His ſingulis ad *gratiam* de ſequenti *pulvere* ʒ.ß. addi poterit: ℞. *radic. Cyperi*, *Galangæ ana* ʒ.j.ß. *cortic. Citri ſicci*, *Cinamomi ana* ʒ.j. *ſemin. Aniſi* (quod in *albo fluore* prodeſſe docet *Dioſcorides*) ʒ.j.ß. *ſemin. Coriandri torrefacti* ʒ.j. *Spicæ* ℈.j. fiat *pulvis*.

Vel hujus loco, tantundem *ſpecierum Aromatic. roſati*, vel *Diagalangæ* aliarúmve *ſiccantium* addi.

Ex *commiſtione* horum *compoſiti* alij etiam fieri poſſunt *pulveres*, duos, tres vel omnes ſimul miſcendo.

Alij quoque *pulveres* in *fluore* hoc competunt, qui *ſimplices* invicémve *permiſti*, vel *ſupradictis additi*, ſumi poterunt. Uti *radix Garyophillatæ*, *Chamæleontis*, *Ulmariæ*, *foliorum Quercus*, *Rubi*, *Sumach*, *Potentillæ*, *Pulmonariæ*, *Ophiogloſſi*, *Lunariæ minoris*, *Roſmarini*, *florum Amaranthi purpur. Milij indici panicularum*, *florum Roſarum ſtaminum capillaceorum*, *luteorum*que in illis *apicum*, *ſeminum Pæoniæ*: Item *cineres Aſtacorum fluviatilium*, *Concharum marin. Spongiæ*, *combuſtorum*.

Si admodùm *aſtringendum* in *fluore* nimio, poteſt de hoc *pulvere* prædictis aliquid addi: ℞. *Gallarum* vel *cortic. Granatorum* ʒ.j. *Balauſtior.* ʒ.ß. *Boli præparat.* vel *Terræ alterius* ʒ.j. *Lapidis hæmatitis* ʒ.ß. *Acaciæ* vel *Sanguinis draconis* ℈.ß. fiat *pulvis*: Vel alia etiam *aſtringentia* in aliis *fluxibus* expoſita.

Decocta ex prædictis *plantis*, quarum *pulvis* convenit, fieri poſſunt, ſicque uſurpari; vel *Vina* ex *aridis* illis in *Vino* infuſis vel coctis. *Polygoni decoctum in vino* admodùm probatur.

Succi earundem *plantarum*, per ſe vel permiſti ſimiliter aſſumi poterunt.

Syrupi ex hiſce parari ad uſum poſſunt: Vel ex uſitatis dari *ſyrupi* nonnihil *aſtringentes*, in *menſium fluore* expoſiti, additis *uterum* reſpicientibus, veluti de *Artemiſia*, *flor. Stœchados* & ſimiles.

Aquæ propinantur *Plantaginis*, *foliorum Quercus teneriorum*, *Potentillæ Millefolij*, *Alchimillæ*, *Roſarum peculi*, *Nymphææ albæ*, *Menthæ*, *Sorborum*.

Conſerva Roſarum antiqua, *Balauſtiorum*, vel *Citrinorum*, *Acori vulg. Anthos*, *Stœchados*, *Condit. Citri.*

Miſturæ ex prædictis fiunt in forma *electuarij*, miſcendo *conſervas* cum *pulveribus* & ſuperbibendo *aquas*.

Pilulæ de Bdellio uti in aliis *fluxibus*, ita & in hoc ſæpè ſumptæ commendantur.

Comeſta Cymbalaria in *acetariis* aut cocta: Item *Urtica mortua*.

Chymici in *uterino fluore* pro ſingulari *ſpecifico ſecreto* prædicant *Vitriolum Martis*, & quotidie cubitum ituris etiam per menſem integrum exhibent ejus *granum* j. in *Aqua Plantaginis* aut *Vino rubro ſtyptico* ſolutum: Ipſi quoque *rotulas* ex *Magiſterio Coraliorum* ad eundem uſum parant.

Extrinſecùs circa *uteri regionem*, illiusque *orificium externum*, varia adhibentur, quæ *ſiccando humiditates* circa *uterum* maximè redundantes, abſumunt, & *aſtrictione* aliquâ prædita, *vaſa* eum ambientia, per quæ *fluxus* hic fertur, nonnihil conſtringunt, *uterum*que ſimul roborant. Qualia ſunt ſequentia.

Aquarum naturalium thermarum, ad plures dies vel ſeptimanas continuatus uſus, prægreſsâ *corporis evacuatione*, & per vices repetitus, adhibitoque *decenti regimine*, tum *exiccando*, tum *ſudores promovendo*, plurimùm juvat. Eoque nomine *mulieres* quæ hunc *fluxum* patiuntur, maximeque ſi *ſteriles* ſimul ſint, eas adire, illisque uti ſolent. Conve-

niuntque quæcunque *vi ſiccante* præditæ ſunt, in *ſterilitate* expoſitæ, *Aluminoſæ, Nitroſæ, Salſæ,* vel ſuâ naturâ *actu calidæ* aut *arte calefactæ.* Nec non *Sulphureæ,* quarum uſu *mulieres* aliquas, hunc *fluxum* quo priùs carebant, primùm contraxiſſe ob cauſas priùs expoſitas, nec ab eo donec uſum illarum rurſum repeterent, *liberatas* fuiſſe, aliquoties obſervavimus.

Artificialia balnea quibus immergere *inferiorem corporis regionem* ad *umbilicum* uſque debent, *pedibus* exemptis vel ſimul, ſi illis obeſſe nequeant, intromiſſis, idem præſtabunt, vel diu continuata uti de *thermis* dictum, vel per intervalla uſurpata. Sicuti in *ſterilitate* oſtenſum, quâ ratione & hîc adhiberi poſſunt. Paranturque interdum ut *thermis* correſpondeant, ex *Sale, Alumine, Sulphure,* decoctis in *Aqua pluviali, Ciſternæ* aliáve, eâ *quantitate*, ut *ſalſedinem* aliquam vel *odorem ſulphuris aqua* contrahat: Addendo interdum ſi *aſtringendum*, etiam *Chalcanthum* vel *Chalcitim*, aut *Scoriam ferri*, cujus loco *Aquâ extinctionis ferri* uti poſſumus. *Gypſum uſtum* ſi cæteris permiſceatur, *vim ſiccandi* augebit.

Ex *plantis balnea* parata, ſimiliter competent, ſi fiant ex *decocto* facto in *Aqua* prædicta, addendo quandoque & *Aquam extinctionis ferri fabrorum* vel *Lixivium*, aut *Vinum rubrum*, incoquendoque *radic. Biſtortæ, Lapathij, Rubiæ, Valerianæ, Cyperi, herbas, Clematim daphnoidem, Artemiſiam, Betonicam, Tamaricem, Sabinam, Hederam.* Si amplius *aſtringendum, Gallæ, Glandium capulæ, cortic. Granatorum* & *Suberis, Sumach, Roſæ, Balauſtia, Muſcus quercinus, baccæ Myrti* ſimiliaque addi poſſunt. In *frigidis mulieribus odoratæ calidæ plantæ* adduntur, veluti *Pulegium, Origanum, Calamintha, Menthaſtrum, Meliſſa, Salvia, Nepeta, Majorana, Roſmarinus*, ex *ſeminibus Calidis majoribus minoribúsque* aliqua, item *Rutæ* & *Viticis* Huic *decocto* ſi ſupradicti, *terræ, ſucci ſalſi* & *nitroſi* vel *atramentoſi* addantur, aut alia *terrena*, ut *Bolus, Lapis hæmatites*, ampliùs tunc ſiccabunt & aſtringent.

Fotus & *ablutiones genitalium mulieris*, ex iiſdem *naturalibus* vel *artificialibus balneis*, ſi ſæpè repetantur, loco *inſeſſionum* uſurpari poſſunt. Vel fiant *ſacculi*, ſupra quos *mulier* dum calent ſæpè ſedeat, *herbis decoctis* repleti, inter quas *Eruca agreſtis*, in *Vino* decocta, ſi ſic ſubjiciatur, *fluxum* hunc ſi *ſanioſus* ſit, curare docent. Ex *odoratis* enarratis *plantis*, ſi aliquæ horum *fotuum decoctis* miſceantur, *fœtorem* qui ab illis *excrementis* expirat, eadem operâ corrigent, inprimisque ſi *folia Lauri*, vel *Myrti* addantur, *radix Angelicæ*, *ſemen Coriandri*, *Garyophylli* & ſimilia *ſuaveolentia*, atque *Acetum roſaceum*, *flores Sambuci* aliúdve *odoratum decocto* addatur.

Inunctiones atque *emplaſtra pubis*, *renum* & *lumborum ſedibus* appoſita, uti *menſtrua* immoderatiùs fluentia, ſic & hunc *fluxum*, cùm per eaſdem *vias* feratur, nonnihil cohibere poſſunt: Et proin in illis expoſita *olea* (inter quæ & *oleum Hyoſcyami*, ut in illo ſic & hoc *fluore* aliqui approbant) hîc quoque uſurpari debent: uti & *unguenta* & *emplaſtra* ibidem expoſita. Quibus & hîc, cùm *aqueus* ſit *humor* qui fluit, *calida* permiſcere poſſumus: uti de *pulvere* aliquid, quem pro *peſſario* ut *tetrum odorem* emendet, præſcripſimus: *Galliam*que *moſchatam, Moſchum*que & *Ambram* in *magnatibus*, quorum tamen *odor* admiſtione aliorum retunditur vel amittitur.

In *cervicem uteri* varia intromittuntur; quæ illam, uti & *fundum uteri vicinum*, à *largo* hoc *fluore* humectata, rurſum exiccent, & *venarum orificia laxa aſtringendo, fluxum* hunc nimium compeſcant, hisque *ſedibus robur* addant.

Induntur ad illud præſtandum *herbæ* aliquæ *efficaciores*, recenter contuſæ, veluti *Clematis daphnoides*, *Millefolium*, *Tamarix* & ſimiles: *radix* item *Aſari*, quæ immunditiem abſtergit, *fœtorem*que corrigit.

Peſſarium quod exiccat hoc pacto fit: ℞. *Gallarum* vel *Capularum glandium* ℥.iij *Nucum cupreſſi* ℥.ij. *Balauſt.* ℥.j. *Thuris* ℥.j.ß. *cineris Tamaricis* ℥.j. *Sabinæ* vel *Artemiſiæ* ℥.ß. *Stercoris caprin.*

caprin. vel *aſini exiccat.* ℥.j. excipiantur *ſucco Burſæ paſtor.* & *Albumine ovi*, impleatur *ſacculus* pro *peſſario.*

Ad *tetrum* ſimul *odorem* emendandum: ℞. *rad. Cyperi* ℥.ij. *Majoran. Menthæ, Pulegij pulv. ana* ℥.j. *Schœnanthi, Spicæ ana* ℥.ß. *Garyophyllorum* ℥.j. fiat *pulvis*; quo vel ſolo vel prædictis commiſto *uti* poſſumus. Poteſt & addi *Santalum citrinum* vel *Lignum aloës.*

Gallia moſchata, *Moſchus* & *Ambra* addita, *ſuaviorem* adhuc conciliabunt *odorem.*

Injectiones in *uteri cervicem*, fiunt *detergentes* & *abluentes madorem* illum & *ſordes* adhærentes. Qualis eſt *injectio* leviter *abſtergens* in *ulcerum uteri cura* deſcripta. Aliaque quæ ſequitur validiùs operans; Dein & tertia cùm *fœtor* adeſt uſurpanda; quartaque idem præſtans.

Siccantes injectiones ad *uterum ſiccandum* ab ejuſmodi *humiditatibus* & *aſtringentes* ad *fluorem* cohibendum, fiunt ex *decocto ſiccante* & *ſanante ulcus uteri*, ſicuti in eo deſcriptum fuit. Vel parantur ex *balneo* aut *fotu*, quibus extrinſecùs aliàs utimur. Et ſi *fœtor* adſit, eadem quoque quæ illic dicta ſunt, admiſcemus.

Suffitus & *fumi uteri ſinu* excepti, cùm altiùs penetrent, illique undiquaque ſe affigant, admodùm *ſiccando aſtringendo uterum*que *roborando*: cùm ſi *odorati* ſint, illis *uterus* delectetur, operantur. Qui ſuffitus è *decocto plantarum* quarundam, in *balneo* declaratarum, dum fervet, ſuſcitari & in *vaſe utero* ſupponi, ac per *infundibulum* vel *veſtes* circumductas admitti poſſunt.

Vel *Fumus*, ab *injectis* ſupra *carbones*, *pulveribus* vel *trochiſcis* in *ſterilitate* expoſitis, excitatus, eo modo excipi; Vel ex hoc *pulvere carbonibus* injecto parari poteſt: ℞. *Maſtiches* ℥.ij. *Thuris*, *Ladani ana* ℥.j. *Succini*, *Hypociſtidis*, *Storacis*, *Bonzoini ana* ℥.ß. fiat *pulvis Bdellium* hiſce additum probant aliqui.

Vivendi ratio idonea ſimul adhibebitur; Quod fiet ſi verſetur in *aëre ſicciore*, vitetque *frigidum* & *udum*: *Cibo* parcè utatur, eoque *minimè excrementitio*, aut multam *humiditatem* gignente: *Potu* admodùm *moderato*, *Vino*que potiùs quàm *aquâ*: *Otia* vitet, *Somnum*que *nimium durantem.*

Sudores vitioſi quales ſunt *graveolentes*, *tenaces* & qui *linteamina colore alieno* nonnihil imbuunt, cùm & in *ſanis* & *ægris*, per eos *excrementorum* è *corpore* fiat *expurgatio*, compeſci minimè debent, aut *naturæ* ille *motus* impediri, ſed potiùs promoveri: Atque *redundantiarum* harum causâ, quæ *materiam* huic *ſudori* præbent, *cura* inſtitui, *corpora*que ſic à *morbis*, quos *ſudores* hi præſagiunt, præcavere: Et ſi in *morbis*, hi *ſudores* proveniant, nec *morbum* ſolvant, ſimiliter ad *remanentias cauſæ morbificæ*, quæ *ſudoribus* hiſce *occaſionem* præbuerunt, nec integrè expurgatæ fuerunt, *extirpandas* penitùs *curam* dirigere oportet. *Sudoris præternaturalis curatio.*

In *frigidis ſudoribus emendandis* nihil peculiare quoque faciendum, cùm ſi in *morbis lethales* ſint, *prognoſticis* relinquantur: Si ex *animi defectione* hi erumpant, ſponte ad ſe iterum redeuntibus *ægris*, deſinant.

In *nimiis ſudoribus*, *vires labefactantibus*, ſi à *calore* proficiſcantur, hic erit *corrigendus.* Si ob *ſeri copiam*, illius *proventum* impedire, copiamque minuere oportet. In *morbis* ſi *ſuperflui* & *inutiles* ſint *ſudores*, nec hi facilè, niſi admodùm *vires* jam priùs *morbi vi dejectas*, proſternant, reprimendi: cùm verò vel hi per quos aliquam *natura evacuationem* tentat, vel alij qui ad *cauſæ morbificæ expulſionem* rectè à *natura* inſtituuntur, adeò *profuſi* ſunt & *continui*, ut ne *æger* citiùs extinguatur quàm *morbus* finiatur, *periculum* ſit, tunc ad eos *compeſcendos cura* adhibenda. Quæ omnia ſequenti modo perficiuntur,

Evacuamus *corpora* ad *ſudores*, ob *ſeri copiam nimios* & *ſuperfluos* proclivia, per *Venæ ſectionem* ſi *plethorica* ſint, cùm tunc & *ſeri quantitas* unà cum *ſanguine* educatur.

Purgantibus item exhibitis, quæ *ſeroſos humores* aut eos qui illis permiſti ſunt, eosque nimiùm *fluidos* reddunt, educant. In *morbis* quoque, *ſudores* ſuperflui vel *nimij morbum* non ſolventes vel non integrè, reiterandas *purgationes* eſſe, nos admonent.

Sudorum promotio, *ſudores* ſponte venientes interdum ſiſtit, ſi hi qui illis *obnoxij* ſunt, & *levem* ob *cauſam ſudoribus* infeſtantur, *balneum* intrantes aliquoties egregiè ſudent, & *ſudoribus* materiam præripiendo, ſic conſuetos antevertant.

Propinantur quæ *ſerum* nonnihil *incraſſando*, & *refrigerando viasq*; *aſtringendo*, ut minùs fluxile fiat & promptè penetret, efficiendo, *ſudores* ſic impediant. Qualia in *mictione immoderatâ*, eodem modo eam retinere, oſtenſum fuit. Quæ & hîc convenire poterunt, permiſcendo interim illis ea quæ *vires* reſtaurant, ſi hæ labefactatæ ſint: Sicque competit *cibus* & *potus* ibidem deſignatus. Quæ in *ægrotis* pro *morbi* ratione dirigenda erunt.

Urinarum provocatio, ſimiliter aliò *ſerum* divertendo atque *evacuando*, *ſudores* minuit vel compeſcit.

Ex *medicamentis* ibidem quoque expoſitis etiam his convenient, *Syrupi*, *Decocta*, *Aquæ*, *Conditura*, *Mucilagines*, *Pulveres*, addendo *cordialia*, uti *pulverem Diamarg. frigid.* & ſimilia.

Extrinſecùs adhibentur *repellentia ſeri effluxum*, *cutem*que *conſtringentia*, & *glutinoſitate poros obducentia*, ſenſim à *levioribus* ad *fortiora* ſi non illa juvent, procedendo.

Inungantur *ſpina*, *extremitates*, nonnunquam & reliquæ *trunci corporis ſedes*, *Oleo* in quo *folia recentia Salicum*, vel *Succus* eorum coxerint: Vel *oleo Myrtillorum*, *Roſarum*, *Cydoniorum*.

Vel: ℞. *olei Salicum* ℥.iij. *olei Myrtill.* ℥.ij. *ſucci Sempervivi* vel *Solani*, *Aceti ana* ℥.j.ß. coquantur ad conſumptionem *ſuccorum*: Et utatur.

Huic *oleo* addere poſſumus *poros obliterantia*, ut *mucilaginem ſeminis Pſyllij* vel *Cydoniorum* ℥.j.ß. *infuſionis gummi Tragacanthi* vel *Arabici* factæ in *aquæ Roſarum* ℥.j. *Album. ovi num.* j. *Ceræ q. ſ.* fiat *linimentum*.

Vel: ℞. *Maſtiches* ʒ ij. *Santali rubri* ʒ.j. *Roſarum rub. Balauſtior. foliorum Myrti* vel *baccar. ana* ʒ.ß. excipiantur *oleis* prædictis, vel *linimento*, additaque *Cerâ* fiat *unguentum*. *Sulphur Gypſum* & *Morochtum* addit *Dioſcorides*.

Suffumigentur validè *ſiccantibus linteamina*, *induſia*, ut dum *cutem* tangunt, eam *ſiccando* aſtringant, vel etiam *nudum corpus*, *Thure*, *Maſtiche*, *gummi Juniperi*, addendo interdum, hiſce pulveriſatis *Roſas*, *Balauſtia* & ſimilia.

Odor Camphoræ in *Aqua roſarum* diſſolutæ juvare creditur.

Actu frigida ſi *cutem* tangant potiſſimùm coërcent, quæ tamen non ſubitò dum *corpus* adhuc *ſudore* æſtuat, ne ſubita illa *repercuſſio damnum* afferat, ſed ſenſim erunt adhibenda.

Aër hoc imprimis præſtat *frigidus*, admiſſus *feneſtris apertis*, vel etiam *detractis integumentis*, *denudato corpore*. Qui niſi talis ſit, *cubiculum conſpergendo Aquâ frigidâ*, *Aceto*, *herbis recentibus frigidis*, ſic emendari poterit.

Faciei conſperſio, ſimiliter cum *aqua* & *aceto*, quòd *peculiari vi ſudorem* ſiſtit, admodum juvat.

Cordi & *pulſibus epithemata actu* & *potentiâ frigida*, uti & *cordialia*, ſi *imbecillitas* à *ſudoribus* jam ſupervenerit, utiliter adhibentur.

In *Vivendi ratione*, *Aëre* utantur *liberiore*, nec *calori* ſe exponant, aut *veſtibus* & *integumentis corpus* obruant. Abſtineant à *balneorum* nimio uſu. *Corpus moderatè* exerceant: A' *ſomno* ſi eo tempore *ſudor* maximè infeſtet, ſibi temperent.

Sanguinis exudatio cùm non fiat, non aliam *conſiderationem* requirit.

Aquæ ex tumoribus apert. Ulcer. effluxus curat. *Seri effluxus* qui ex *aperturis factis* per *paracenteſim abdominis*, in *hydropicis*, aliáſve *puncturas*, *ſectiones*, aut *uſtiones* in *ſcroti hydrocele*, vel in *puſtulis* & *tumoribus aquoſis*, vel *ulcerum ſerum* exudante fit: quo pacto *cura* illi adhibenda ſit, in *intumeſcentiis* & *tumoribus* ejuſmodi jam fuit expoſitum.

DE

DE EXPUITIONE.

CAPUT VIII.

Genera.

EXPUITIO per quam *ſputum* ex *ore* ejicitur, opitulante ſimul etiam *ſcreatu*, nonnunquam & *tuſſi*, *præternaturalis* tunc maximè fit, ſi *immoderata* ſit vel *vitioſa*, eâ potiſſimùm de causâ, quod & alij *humores* & *excrementa* cum *ſputo* ſimul expuantur, undè præcipuè *expuitiones* ejuſmodi *præternaturales* differunt, aliaque *pituitoſa*, alia *cruenta*, alia *purulenta* exiſtit.

[Exp]uitio [pi]tuitoſa. *Pituitoſa expuitio*, ſub quâ & *ſalivam* ſeu *ſputum* & *pituitam* ac *ſerum* comprehendimus, frequentior quàm par eſt, in *ſanis* alioquin etiam occurrit: Ut illis quibus conſuetum eſt multoties expuere, maximeque inter loquendum: Dein & illis qui poſt ſingula ferè *orationis membra*, *pauſæ* loco, excreant. Quod in *oratoribus* quibuſdam *vitioſum* cenſetur, in aliis verò non adeò *indecorum*, ſi non ita frequenter, ſed *finitâ* ſaltem aliquâ *longiori periodo* id fiat.

[Ptyali]ſmus. In *morbis* quibuſdam ut *catarrhis*, & *ventriculi humiditatibus*, hoc idem evenit, ut *copiosè* & *continuò* ferè aliqui expuant, qui *affectus Ptyaliſmus* appellatur.

Quæ ex *remediorum ſalivam provocantium* uſu promovetur, *multa* & *frequens expuitio*, per *caputpurgia* dicta, cùm ad *ſanationem* opituletur, ad *præternaturalem* hanc *expuitionem vitioſam* & *nocuam* minimè pertinet: Uti & neque ea, quæ ex *hydrargyri* uſu, in *lue venerea fœda* & *copioſa* promanat *expuitio*, cùm ad *curationem* illius, uti in ea dictum eſt, conveniat.

Majori *conatu pituitam* cum *ſaliva* etiam extra *morbos*, *Pituitoſi ſenes* præcipuè expuunt, quam vel *ſcreatu* valido ex *narium amplitudine faucibus*que, vel *tuſſiendo* ex imo *pectore* in *os* propellunt. In *morbis pituitoſis tuſſim* moventibus, *pituitoſa* ejusmodi *expuitio* ſimiliter & frequenter evenit. In quibus *expuitionibus*, *pituita* nunc *tenuis* & *aquoſa*, nunc *craſſior* & *mucoſa*, tandem etiam *purulenta* egeritur: Aliàs *ſapore* aliquo, aliàs nullo prædita; atque nunc minori *labore*, interdum majori, ſi præſertim *aquea* penitùs vel *tenax* admodum exiſtat, excreatur. Sicuti in *tuſſi* quam hæc *expuitio* comitatur, hæc uberiùs deſcripta ſunt.

Cruenta expuitio interdum ſine *tuſſi* atque *dolore* oritur, in qua *ſputum* tantùm *cruentum* redditur, quod & *cibos* qui maſticantur commaculat: in alia *purus* isque vel *fluidus* adhuc vel *concretus ſanguis* expuitur, præcedente vel comite *narium hæmorrhagiâ*. Expuitio ſanguinea.

Aliàs cum *dolore* aut aliqua *læſione* circa *gingivas*, *linguam*, *palatum*, *fauces*, occurrente, ſicuti in *cauſis* explicabitur, *ſanguinis* hæc *expuitio* contingit.

Cum *tuſſi ſanguis* per *os* aliàs *merus* propellitur; aliàs *permiſtus* cum *ſputo*, inſtar *ſaniei* vel *cruoris*, in *Pleuritide* & *Peripneumonia*, & quidem in illa cum *dolore punctorio lateris* & *febre*, *excretione*que tandem *purulentâ* in utriſque: Sicuti in *dolore pectoris* expoſitum fuit.

Impermiſtus & *purus* aliquando cum *tuſſi* per *os* ejicitur, in *affectu* quem *Hæmoptoicam paſſionem* vocant, vel per *Sputum ſanguinis* ſine *dolore*; Aliàs *parciùs*, aliàs verò *copioſiùs*; quandoque *certo tempore* & *interpolatis vicibus*. Hæmoptoica paſſio.

Ejuſmodi *ſanguinis excretionem perſeveran-*

tem, *corporis extabeſcentia* ſeu *phthiſis* frequenter, uti in ea dictum, ſequitur.

Sed & citra *noxam* aliquas *virgines* & *mulieres ſanguinem purum* cum *tuſſi*, verùm non adeò *copioſum*, inſtantibus *menſibus*, rejeciſſe vidimus.

Aliàs quoque & ſæpè *certis temporibus*, *ſanguinis* inſignem *quantitatem*, per hanc *viam* excretam fuiſſe obſervatum, in *ſanis* alioquin, vel ſaltem *anhelosis* & *dyſpnœa* quadam laborantibus: Interdumque tantâ menſurâ eum profuſum, ut penè univerſo è *corpore* exhauſto, *vitam* ſubitò finierint.

Quod & in *morbis* aliis & *febribus* accidiſſe, *pelves*que *cruore* repleviſſe aliquos, antequam morerentur, deprehenſum fuit.

Sicut ego in venuſta juveni *vidua*, *phthiſi*, à *marito* languido *Phthiſi* conſumpto, & tandem non diu ante mortuo, infecta, obſervavi, quæ cum prius aliquoties *tophos acutos*, non ſine magnis lancinantibus *cruciatibus*, per *tuſſim* excreaſſet denique *copioſiſſimum ſanguinem ſcreatu* per *aſperam arteriam* bis, & ultimâ vice cum *vita* reddidit.

Expuitio purulenta. *Purulenta expuitio* aliquando *pituitoſæ* copulatur, vel ſuccedit; tam huic, quàm *pituitoſis naturis*, quàm illi, quam in *catarrhis*, aut aliis *affectibus* accidere diximus: In quibus, *pellucidam tenuem* vel *mucoſam pituitam* excernunt, tandem verò *puris* inſtar *ſpiſſam* & *albam*, vel nonnihil *ſubluteo* aut *ſubviridi*, *nigreſcentéve colore* tinctam, aliàs *inſipidam*, aliàs *ingrato ſapore* præditam.

Aliæ verò *purulentæ excretiones*, *morbos* alios ſequuntur, & *ſymptomatibus* ipſorum *gravioribus* copulantur. Quæ præcipua ſunt; *Dolor* in *oris* & *narium* diverſarum *partium exulcerationibus*, uti & *faucium* in *Angina*, in quibus *affectibus pus* excreatur. In *cruenta* item *expuitione* cui *purulenta excretio* cum *tuſſi* jungitur, in *Pleuritide* & *Peripneumonia*, in qua tantam copiam *puris aquoſi* ejectam vidimus, ut *pelvem*, aliquot vicibus continuata hæc *excretio* impleret, *Tabes corporis*, *puris* per *tuſſim expuitionem* comitem habet, in *Phthiſi*, longo tempore & ad *mortem* uſque plerunque perſeverantem. Sicuti hæc omnia copioſiùs in ejuſmodi *affectibus* deſcribuntur: Dein & in *Empyemate*, quando illud *phthiſi* copulatur, *purulenta* hæc *excretio*, tum ob hunc, tum alium cum illo *affectu* conjunctum, *copioſior* evadit.

Eſt & *purulenta* quædam *expuitio*, per quam *pus obductum* & *incluſum* propriâ *pelliculâ*, quam *Vomicam* vocant, per *os* tuſſiendo ejicitur, quæ *piſi* magnitudinem ſaltem, aliàs verò *nucis* amplitudinem adæquat, tuncque ferè una tantùm occurrit, aliàs etiam plures, ſi exigui præſertim ſint *globuli*, in quibus *pus* nunc *maturatum*, aliàs *putre* & *fœtidum* ineſſe deprehenditur: Nonnunquam etiam *pus* & *diſrupta vomica* ſeparatim, eodem vel breviore longioréve interpoſito tempore excernuntur. Quam *excretionem* aliàs non alia *graviora ſymptomata*, quàm *dyſpnœa* levis, aliàs verò *tuſſi* diu continuata, & tandem *cruenta expuitio* præcedere ſolent, nec aliæ graviores *noxæ* ſubſequi, frequentiùs verò hæc tandem in *phthiſim* deſinit. *Vomic. excreat.*

Cauſæ.

C*Auſa* omnium ejuſmodi *expuitionum generum*, vel à *ſaliva*, aut *humore pituitoſo*, vel *ſanguine*, aut *pure*, aut *putri humore* exurgit.

A *ſaliva* quâ *os* & *fauces* naturaliter madent, & quæ continuò ex *feroſo humore* exudante naſcitur foveturque, *pituitâ* ſimul affluente augetur, *expuitio copioſa* vel *frequens* prodit: Si illa *concitata*, ac impulſa frequenti *ſcreatu* in *ore* coacervetur. Idque vel ex *mala conſuetudine*, quâ ſibi hanc *excretionem familiarem*, quæ tamen *indecens* eſt, aliqui reddunt: Hi præſertim, qui cùm inter *perorandum* ne tacere, aut ut *orationem* ex *ignorantia* diutiùs protrahere, videantur, inter *pauſandum*, nulla neceſſitate adacti, toties ferè quoties ſententiam abſolverunt, aut etiam citiùs, excreant. Sed & *copia* illius inter loquendum, ob *linguæ* & *oris agitationem* diutinam, *ſalivam* commovens, ad *expuitionem* impellit. Sic & *medicamentorum* eam provocantium uſu promovetur, quæ tamen *expuitio* cùm utilis ſit atque expetatur, non eſt, *Oris ſa[...] væ cop[...] cauſa [...] puition[...] pituito[...]*

eſt, uti dictum, *præternaturalis.* Deinde & *imaginatio;* per *recordationem ſaporum auſterorum amarorum, acidorum,* inprimis *linguæ* & *palato gratorum,* ſuſcitata, *ſalivam* & hujus *expuitionem,* nec tamen *præternaturalem,* movere ſolet.

A *pituitoſo humore ſimplici, inſipido,* vel ob *permiſtionem ſeri, ſalſo acidóve,* à *capite* defluente, per *narium* amplitudinem, ad *fauces* & *os, ſalivæ*que ſe immiſcente, eamque adaugente, *expuitio* illa *frequens* & *multa* in *Ptyaliſmo* oritur. Qui *humor,* ſi ad *pulmones* uſque deſcendat, *expuitionem* illam *pituitoſam,* quæ cum *tuſſi* moleſtat, ſicuti in ea id fuit expoſitum, concitat; In qua ab initio *tenuis humor* qualis defluxerat, mox verò *craſſior* ob *moram* redditus, tandemque *calore interno* excoctus & maturatus ac dealbatus, *puris* inſtar, uti in *cauſis purulentæ expuitionis* dictum, excreatur.

In *pulmonibus* quoque ejuſmodi *humor pituitoſus* ab *excrementis* illic congeſtus, *mucoſus* vel *puris* inſtar excoctus, ſi *tuſſi* ſurſum in *os* propellatur, *expuitionem* ſimilem parit. Quod in *ſanis* alioquin *ſenibus* maximè evenit: Dein & in *morboſa tuſſi,* interdum & in *aſthmate,* in quo tamen ſæpè retentus ejuſmodi *tenax humor, tuſſim* minimè movens, non expuitur: Sicuti hæc omnia in ejuſmodi *affectibus* deſcripta fuerunt.

In *Ventriculo humidiore pituitam* multam congerente, ſi illa ſurſum in *fauces* ipſumque *os* exurgens, *ſputo* ſe commiſceat, *humiditatem* illic *copioſam* gignens, *Ptyaliſmi cauſa,* uti ſi à *capite* eò feratur, interdum exiſtit. In quo manè dum *jejuni* adhuc ſunt, nec *ventriculus* aliud ferè quàm *aquoſam* illam *materiam* continet, *os madore* plenum, per *frequentem* & *copioſam expuitionem,* ſe exonerare cogitur. Cujus *Ventriculi humiditatis cauſas,* in illius *imbecillitate* ex *intemperie* hac contractâ expoſuimus.

A *ſanguine cruenta expuitio* proficiſcitur, ſi ille è *Venâ* vel *Arteriâ* in *naribus, ore* vel *faucibus* aut *pulmonibus,* vel in *pectore apertâ,* ad *os* delatus expuatur.

In *narium interioribus,* quam ob *cauſam ſanguis* è *venis* illius loci emanare poſſit, qui uti per *nares* effluit, ſic ad *os* quoque deſcendere poteſt, in *Narium hæmorrhagiâ* explicatum fuit. Cæterùm quòd in *fauces* quoque delabatur, *cauſa* eſt, vel ipſius *copia,* vel quòd *venæ humiliores apertæ* ſint, vel præcipuè, quòd cùm eum nimiùm fluentem ſiſtere volunt, *decubitu ſupino,* vel *obturatione narium,* cùm *exitum* illic habeat, eò feratur. *Sanguis ad fauces delatus, cauſa Expuitionis cruentæ.*

In *ore* à *Gingivis,* quæ *laxâ* & *molli carne* conſtant, facilè *ſanguis* exudat, etiam ſponte ſi eo turgeant & tumidæ ſint, aliàs verò per *ſuctionem* eo elicito, uti in *doloribus dentium, humores* eò fluentes, *collectis buccis* circa *gingivas,* exugere tentantes, *ſanguinem* ſic quoque exugunt. A *læſione* harum citiùs hoc evenit, ut aliquid *ſanguinis* inde emanet; Ut à *punctione* illarum, dum *dentes* purgantur; Vel *ſeparatione* aliquâ à *dentibus* factâ, eandam ob *cauſam,* vel ob *morſum* aut *maſticationem* duriorum *ciborum gingivas* validè impellentium, quibus *cibis* præmorſis, *ſanguis* poſtea adhærens, eos *cruore tinctos,* eâ *ſede* reddit: Maximè verò cum *dentibus* per vim erutis, illi à *gingivis membranis*que avelluntur, *ſanguis* majori *quantitate* prodit: Vidimusque aliquando tantâ *copiâ* atque *impetu, arteriâ* illius loci divulsâ, *ſanguinem* tamdiu profluxiſſe, neque ſiſti potuiſſe, donec *æger vitam* hanc ob cauſam finierit. *Gingivarum tumor, ſuctio, læſio, cauſa Expuitionis cruentæ.*

A reliquis in *ore partibus,* vix niſi *vi* majori illatâ, *ſanguis* exit. Ut à *lingua,* eâ læsâ, maximeque per *morſum* illius, vel *caſu,* uti ſæpè evenit, & frequenter in *convulſionibus;* Vel à *tunicâ os fauces*que *ſuccingente,* ſi ea alicubi vulneretur: A *venis* quoque ſub *lingua ranis* dictis *ſectis* copioſiſſimè quandoque *ſanguis* expuitur; quam *expuitionem* aliquando in *viro cælibi,* qui utramque hanc *venulam* ſibi tundi curavit, tanta copia ſuperveniſſe, ut huic *mortem* tandem, poſtquam per has *venulas* apertas *expuitione* totiùs ferè *corporis ſanguinis maſſam* expuiſſet, induxerit, obſervavi. *Oris interiorum partium vulnus, cauſa expuitionis cruentæ.*

A *pulmonibus* prodiens *ſanguis,* per *os* frequenter rejicitur. Qui à *vaſis pulmonum interioribus,* quæ magnâ copiâ illorum *ſubſtantiam* *Pulmonum venarum reſeratio,*

ruptura, exeſio, cauſa Expuitionis cruentæ & Hæmoptoicæ paſſionis.

tiam implent, vel reſeratis vel ruptis aut exeſis proveniens, in *aſperæ arteriæ ramos* translatus, indeque in illius *fiſtulam*, *tuſſi* in *os* propellitur poſteaque expuitur.

Reſeratis per *anaſtomoſin vaſorum* illorum *oſculis*, quandoque contingit, ut *hæmoptoica* dicta inde ſequatur *paſſio*: Si ob *plethoram ſanguinis* in *pulmonibus* contenti, *vaſa* diſtendantur *oſcula*que aperiantur, eouſque, ut *ſanguis* per ea exudans, vel etiam emanans, *parcius copioſiúsve* expuatur. Idque ſæpè citra aliam *noxam* ſubſequentem, ſi *oſcula* ſponte iterum ſe recolligant & occludantur, quâ ratione hoc *plethoricis* quibuſdam, vel *fœminis* quibus ob *conceptum menſes* non expurgantur, vel ab aliis *cauſis* ſiſtuntur, accidere aliquando vidimus. Aliàs verò cum *periculo*, ſi rurſum hæc *oſcula*, vel nimiùm *dilatata*, aut *motu continuo impulſa*, ſe obſerare nequeant, unde magna *ſanguinis profuſio*, & *mors* etiam quandoque ſequitur: Uti & ſi *ſanguinis* effuſi *portio* in *pulmonum ſubſtantia* retineatur, cùm illic *putreſcens pulmones* vitiare poſſit, ut in *phthiſi* dictum.

A ſimili *pulmonum ſanguine*, per *anaſtomoſin vaſorum* illorum exeunte, nec rectà in *aſperæ arteriæ ramos* ut in *hæmoptoica paſſione* ſe inſinuante, ſed & in *pulmonum ſubſtantiam* priùs diſperſo, *inflammationem*que illic pariente, indeque in *ramos arteriæ* primùm ſe ingerente, *expuitio* quoque *ſanioſa* & *cruenta* nonnihil in *Pleuritide* & *Peripneumonia* exoritur; ſicuti quo pacto inde plerunque non, aliàs verò ſed rariùs, ſubſequente *pulmonum exulceratione*, hoc fiat, in ejuſmodi *affectibus* prolixè fuit declaratum.

Diſruptis vaſis pulmonum ſubſtantiæ intextis, *ſanguinem* continentibus, *ſubita* & *magna*, ſi in *majoribus* præſertim hoc fiat, *minor* ſi in *minoribus*, *ſanguinis* cum *tuſſi* fit per *os profuſio*, in *Hæmoptoica paſſione*, quam plerunque, cùm ægrè ſanari queat, *pulmonum exulceratio* cum *Phthiſi*, uti in illa explicatum fuit, ſequitur. *Diſruptionem* autem ejuſmodi *vaſorum* in *pulmonibus*, *violenta* nimirum & *nimia dilatatio* vel *contractio* moliri poteſt. Quam magna *efflatio* in *clamore* vel *ſufflatione*, ſicuti ea quam *tubicines* edunt, aliquando efficit. Aliquando & *ſternutatio* & *tuſſis* validiſſima, rariùs tamen, cùm videamus etiam poſt diuturnam *tuſſim* nihil tale ſubſequi: Aliàs *ſpiritus violenta retentio*, in *conatu* ſummo dejiciendi, pariendi, hoc facit, vel ille qui in *oneribus* & *ponderibus* loco mutandis adhibetur: unde aliquot *lapicidas*, quòd *ſaxa* immenſa magno nixu volverant, vel geſtarant, poſtea *ſanguinem* expuiſſe *phthiſicos*que factos obſervavi: quod tamen *vulgus pulveri*, quem dum *ſaxa* ſcindunt, eos *ſpiritu* attrahere exiſtimant, falsò attribuit, cùm ille *pulvis*, ſi *inſpiratione* in *aſperam arteriam* incideret, mox *tuſſi* iterum rejiceretur, eamque *aſperitate* potiùs ſuâ, quàm *acrimoniâ*, quæ nulla in eo eſt, unde nec eo modo *pulmones* lædere poſſet, concitaret. Sed & in aliis *laboribus* magnis obeundis, qui *conatu* perficiuntur valido, idem poteſt contingere. Præter quas cauſas, *contuſio pectoris* ex *caſu*, *ictu* alióve modo *impetu venas* diſrumpendo, idem poteſt efficere.

Exeſis pulmonum vaſis, cùm & *pulmonum ſubſtantia* ſimul erodatur, ſenſimque hoc fiat, moxque *ulcus* inde *ſordidum* potiùs *ſanguine* madens prodeat, *phthiſis* potiùs quàm *hæmoptoica paſſio* exoritur, cui tamen uti in aliis *ulceribus*, *ſanguinem*que interdum cùm impelluntur exudantibus, *cruenta expuitio* aliquando jungi poteſt: Cujus *exeſionis cauſas* in *phthiſi* expoſuimus.

A *pectoris* aliarum præter *pulmones ſedium venis* apertis, *ſanguinem*que vel exudantibus vel effundentibus, *pulmonem*que in *vaſa* illius uſque penetrantibus, *expuitiones* quoque *cruentas* fieri docent. Veluti in *ſuccingentis membranæ inflammatione*, in *pleuritide*: Vel aliis *venarum* in *convexo pectoris reſerationibus* aut *læſionibus*. Verùm cùm *ſanguis* in *pectoris cavitatem* illapſus, *pulmones* minimè ſubintret, ſed illic ſubſiſtens corrumpatur, & vel *phthiſim* vel *empyema* tandem inducat, ſicuti in ejuſmodi *affectibus*, & præſertim in *pleuritidis cauſis* hoc prolixè demonſtratum fuit, hanc *expuitionis cruentæ* cauſam ſtatuere minimè

minimè poſſumus. Niſi ex *vulnere pectori* inflicto, ſi *pulmones* tunc ſimul quoque vulnerentur, *ſanguis* emanans, non ſolùm in *interiora pectoris* defluat, ſed & *vaſis* infuſus, ad *os* uſque regurgitet. Quòd ſi & *aſpera arteria vulnerata* ſit, potiùs evenit, ut *ſanguis* in *pulmones* delapſus, *tuſſi* quoque iterum rejiciatur.

A *pure purulenta expuitio* procedit. Quod *pus* à *partis* alicujus *exulceratione* interdum oritur; Veluti ab *oris* & *narium ulceribus*, & *faucium* in *angina*. Dein & ab *exulceratis corruptis*que *pulmonibus*, in *Phthiſi*, ſicuti hoc in ejuſmodi *morbis* fuit expoſitum. Aliquando etiam in *thoracis interioribus*, *pus* à *pulmonibus thoracé*ve eò delapſum, illicque collectum in *Empyemate*, ſi per *pulmones corruptos* pateat *via*, tuſſiendo rejicitur, cùm alioquin niſi hoc fiat, *pus* potiùs in *pectore* retineatur, quam per *os* ejiciatur, necdum per aliam *viam*, quàm *extrinſecùs apertura* factâ exhauriri queat, ſicuti in ejuſmodi *excretionibus*, quæ per *ſuperficiem corporis* fiunt, oſtendemus, huncque *affectum* deſcribemus.

Verùm non ſolùm à *partis ulceratæ ſuppuratione*, uti *vulgus medicorum* dicentium, Ubi *pus* illic *ulcus*, cenſet, ſemper *pus* gignitur, ſed & à *ſanguine* in *pulmonum inflammatione*, citra ipſorum *exulcerationem*, in ipſis *maturato* & *in pus converſo*, *expuitio* illa *purulenta* in *Peripneumonia* & *Pleuritide* ſuboritur, *cruenta*que mox ſequitur. Veluti in hiſce *morbis* abundè fuit demonſtratum.

Aliquando & à *ſanguine* è *vaſis pulmonum* paucâ *quantitate*, prodeunte, & ſe alibi in eos ingerente retentoque, & ſenſim in *pus* excocto, quod per *ſuperficiem* ſicceſcens, *tuniculam* quâ includitur, ſibi parit, *expuitio* illius *puris* cum *veſiculâ* vel *vomicâ*, ut vocant, *integrâ* adhuc remanente vel *diſruptâ*, ſequitur. Quæ *purulenta expuitio*, ſi *pus* ita incluſum *pulmones* nondum læſerit, citra aliud *incommodum* ſæpè tranſit. Si verò *pulmones* exulceret, *phthiſin* mox comitem nanciſcitur, vel ſi in ipſorum *exulceratione* talis quoque *vomica* coacervetur jam habet.

Frequenter quoque à *pituitoſo humore*, tùm à *capite* in *narium cavitates pulmonés*ve defluente, vel in *pulmonibus* congeſto, *expuitionem* primùm *pituitoſam* proferente, ſi *pituita* illa retenta diutiùs *calore loci excocta maturata*que & *dealbata* veluti in *pus* convertatur, tandem *expuitio purulentæ* illius *materiei* cum *pituita* adhuc *cruda* plerunque copulata quoque ſupervenit. Qualem in multis adhuc *ſanis*, tum etiam in *morbis* ejuſmodi *pituitoſis tuſſim* moventibus expui, nullâ *exulceratione* aut *tabe* præſente, indies obſervamus.

num Nariumque pituita, eò defluxa vel in pulmonibus congeſta, cauſa Expuitionis purulentæ.

A' *putri humore* à *pure* per *maturationem* excocto differente, *pulmonum ſubſtantiam exedente* & *corrumpente*, adeò ut in *partes* dividatur, ut *portio* aliqua de ea *tuſſi* rejiciatur, fieri poteſt.

Pulmonum ſubſtantia corrupta cauſa Expuitionis portionum pulmonum.

Curatio.

PLerorumque *generum expuitionum curatio*, ſi aliis *functionum læſionibus* aut *doloribus* conjuncta ſint, quas magis reſpicere oportet, in illis fuit expoſita, ſicuti in ſingulis obiter repetemus: aliorum verò quæ cæteris *ſymptomatibus* prævalent, *cura* hîc erit explicanda, & ſecundùm *cauſas* tractanda.

Expuitionis pituitoſæ curatio.

Expuitio frequens ex *mala conſuetudine* ſuborta, in illis qui hoc *vitium* ſibi *familiare* reddiderunt, præſertimque *oratoribus* inter *perorandum* multoties *excreantibus*, non aliter quàm ſenſim ab eo *diſſueſcendo* emendabitur. Si ob multam *locutionem* hoc accidat, à *nimiâ* & *crebriore garulitate* ſibi temperent. *Ptyaliſmus* ſi à *pituita* à *capite* defluente, *fauces*que irrigante, *ſputúm*que adaugente; Vel à *ventriculo* ſurſum regurgitante *os*que adimplente oriatur, tunc priori in *cauſa* per ea quæ *pituitæ proventum* impediunt, eamque *genitam* expurgant & abſumunt, ipſiusque *defluxum* ſiſtunt, *cura* inſtituitur, in aliis *affectibus* à *catarrho* genitis, & *tuſſi* præcipuè expoſitis. In altera *cauſa*, *pituitæ* in *ventriculo* generatio, ſimiliter erit impedienda, *genita*que expurganda, *ventriculi*que *imbecillitas* atque *intemperies* corrigenda: Idque *remediis* in *cura ventriculi imbecillitatis* abundè deſcriptis. Qui-

bus factis, in *utraque cauſa oris mador* & *humiditas exiccantibus* auferenda, *maſticatoriis* aliisque *apophlegmatiſmis pituita* ex *ore* erit elicienda, paſſim in *pituitoſis cerebri morbis* expoſitis: Atque *ſiccantibus mador* & *humiditas* illa *oris* abſumenda, iisdem ferè *ablutionibus oris* aliisque illi *inditis remediis*, quibus in *dentium dolore* à *defluxione* nato utimur, quæque illic deſcripſimus.

Pituitoſa expuitio à *pituita* per *catarrhum* ad *pulmones* delabente, vel ab eadem in *pulmonibus* congeſtâ, ob *tuſſim* quam commovet genitâ, *curam* non aliam quàm quæ *tuſſi* convenit, exigit; quâ deſinente, *expuitio* inde progreſſa etiam ceſſat.

Expuitionis cruentæ curatio. *Cruentæ expuitionis curatio* variat, prout *ſanguis* ille ab hac illáve *parte* procedit.

Ex *gingivis ſanguis* frequenter & levi de causa exudans, ob illius *copiam*, cùm *plethoram* indicet, illius causâ, ne graviora *accidentia* pariat, *ſanguis* detrahitur, aliaque quæ *plethoram* corrigunt, fiunt, quæ & hoc *vitium* inde progreſſum ſanant. Quòd ſi nihilominus perſeveret, *aſtringentibus collutionibus* mox dicendis emendabitur. Si ob *punctionem* levem aut *ſuctionem*, *ſputum cruentum* fiat, ſponte ceſſat. Ob *dentem evulſum ſanguinis expuitio* concitata, etſi per ſe quoq; plerunque deſinat,tamen *collutione oris* factâ,cum *Vino rubro ſtyptico* vel *Aceto roſaceo*, addendo & parum *aquæ roſac.* citiùs ſiſtitur. Quòd ſi verò non deſinat *ſanguis*, ob diſruptam *venam*, vel præcipuè *arteriam*, fluere, tunc *os* vehementiùs *aſtringentibus*, in *oris* & *faucium inflammationibus*, cùm repellendum eſt, & *dentium mobilitate* expoſitis, colluendum, & ſi non ceſſet, in ſpatium *dentis* eruti, *pulveres* aliaque *ſanguinem* ſiſtentia, in *vulnerum hæmorrhagia* deſcripta, imponenda. Ad hæc valde juvat *Chalcanthum uſtum* impoſitum. Et ſi hæc non proficiant, *cauterium actuale* huic ſedi imprimendum, vel *potentiale*, ſed quod mox urat, ne diu illud in *ore* retinere cogantur. Commodeque hoc *pilulâ* ex *Bombace* formatâ, in *Aqua forti* madefactâ, *vulnerato*que *dentium intervallo* intruſâ perficitur, quod cùm cætera omnia irrita eſſent, profuiſſe, tum in hoc *caſu*,tum in aliis *anguſtis vulneribus*, ſæpiùs experti ſumus.

Ab aliis *oris partibus*, *læſis* aut *vulneratis*, prodiens *ſanguinis expuitio*, iiſdem *collutionibus oris*, ceſſat: quæ ſi *lingua* ex *morſu* graviter læſâ, perſeverans quædam ſequatur *hæmorrhagia*, uti accidere cum *periculo vitæ* poſt *convulſiones* vidi, *fortiora* quoque & *cauſtica*, niſi hæc juvent, uti priùs diximus, erunt adminiſtranda.

A *naribus* deſcendens *ſanguis* in *os*, ſi expuatur, non aliam *curam*, quàm quæ *narium hæmorrhagiæ* debetur, ut inde fluens ſiſtatur, exigit; ſi tamen *periculum* ſit, ne in *os* delatus, deglutiatur, vel in *pulmones* defluat, quod tamen vix fieri poteſt, cùm ad *aſperam arteriam* perveniens, mox *tuſſim* excitans, ſubitò per eam rejiciatur; *decubitu prono capitis*que *inclinatione* antrorſum, ut potiùs per *nares* effluat, quàm retrorſum in *narium* amplitudinem, indeque ad *fauces* relabatur, aliquo pacto cavebitur. *Aquæ retentione* in *ore*, ne ultra deſcendat, itidem præcavetur.

A *pulmonibus* exudans *ſanguis*, & cum *ſputo* commiſtus, cum *tuſſi* rejectus, in *Pleuritide* & *Peripneumonia* non aliam *curam* quàm quæ illis debetur, in *pectoris*que ejusmodi *doloribus* deſcripta fuit, requiritur.

Hæmoptoica paſſio, etſi quibusdam, *fœminis* præſertim, citra *noxam* graviorem, quod tamen rarum eſt, contingat, *periculo* tamen non caret, ſi præſertim frequentiùs hæc invadat, augeaturque *ſanguinis* qui excreatur *quantitas*, *Lethalis* interdum ob magnam & ſubitam *ſanguinis profuſionem* exiſtit, tam in *morbis* quibuſdam, quàm extra illos eveniens. Frequentiùs cum copioſiore parcioréve *ſanguinis excretione* accidens, in *phthiſim* tandem convertitur. *Hæmoptica paſſionis curatio.*

Occurrendum itaque maturè huic *præternaturali* per *os excreationi*, antequam *phthiſis* ſubſequatur, vel immodicus *fluxus* ægrum enecet. Quod fiet, ſi *ſanguinem* immoderatè fluentem ſiſtamus, & ſi hoc ob reſerata *oſcula* accidat, rurſum ea obſeremus: ſi ob diſrupta

diſrupta *vaſa*, ea antequam hæc læſio in *ulcus* abeat, denuò reintegremus, atque in utraque *cauſa*, *ſanguinem* ſi *grumoſus* in *pectore* hæreat, ne retentus corruptusq; *pulmones* ampliùs lædat, eum expectoremus, *tuſſimque* quæ moleſtat admodumque nocua eſt, compeſcamus.

Quod ſi jam *ulceratis pulmonibus*, *ſanguinis* & *puris excretio* copulentur, uti hoc in *ulcere* jam genito, apertis denuò *vaſis*, tum ſi ob exeſa *vaſa hæmoptoica paſſio* naſcatur, contingere poteſt, tunc *remedia* quæ *ulceri* ſanando debentur, in *phthiſis cura* expoſita, cùm *venæ* haſce *diviſiones* quoque obliterare poſſint, etiam *fluxum* hunc poterunt compeſcere, vel quæ huic *fluxui* propriè debentur, aliis erunt intermiſcenda.

In *curatione* verò *hæmoptoicæ paſſionis*, ſecundum prædictas *intentiones*, ſequenti modo erit procedendum.

Evacuantia variis modis adminiſtrantur, primùm *ſanguinis emiſſione* per *venam ſectam*, in *brachio* illius *lateris*, in quo *gravedo* aut *punctio* quædam ſentitur, quæ ſi *plethora* adſit, & immoderatè fluat, eum revellendo, *fluxum* illius nonnihil compeſcit.

Idem molimur *Scarificatione*, adhibitis ſimul *cucurbitulis* in *ſcapulis*, *colli lateribus*, *carpo*. Vel *Cucurbitâ* majori *hypochondriis*, vel in *inguinibus* admotâ. Dein & *Ligaturis*, *Frictionibus* extremitatum; ſicuti in *hæmorrhagiis* aliis, & præſertim *narium*, hæc quoque competere diximus.

Provocamus *Menſes* ſi ſubſtiterint aut parcè fluant, in *muliere plethorica*, hac *expuitione cruentâ* laborante. Et in *viris Hæmorrhoides*, priùs conſuetas, ſi in hoc *caſu* ſint *ſuppreſſæ*.

Purgantia ſi *ſanguis ſeroſus* admodùm & *aqueus* ſit, ut repurgetur & craſſeſcat, exhibentur. Sed mitia, & quæ non admodum calefaciant, nec *vomitiones* cieant, quæ in hac *ſanguinis excretione nocivæ* ſunt. Dein & quæ *aſtrictione* quadam prædita, alios *fluxus*, etſi *alvum* ſubducant, cohibent, vel ſaltem non uti validiora *cathartica* concitant. Quale eſt *Rhabarbarum* pulveriſatum datum cum *ſucco* vel *ſyrupo Plantaginis* aut *Portulacæ*, addito & tantillo *Spicæ nardi*.

Alterantia remedia, tum per *vivendi rationem*, tum *medicamenta* exhibita admotáve adminiſtrantur.

Vivendi rationem quod attinet, in *Aëre* verſentur *frigidiuſculo*, & *ſicciore*, per ſe vel *arte* facto, qui attractus cùm *ad pulmones* rectà perveniat, plurimùm *ſiccando* juvabit: maximè *ſuffumigatus*, accenſo *Thure*, *Maſtiche*, aliiſque *ſiccantibus*.

Cibo utantur *glutinoſo*, ex ejuſmodi *carnibus* cocto; *Cochlearum terreſtrium* elixarum eſum commendant: uti & *Turturum*, *ſanguinem* itidem *Hædi*. Comedant *Amylum* cum *Aqua roſarum* coctum, & *pultes* alias ex *Farinis*. Item *Oryzata*, *Hordeata*, *Ovum* leviter coctum & velut crudum adhuc ſæpè ſorptum probatur. *Portulaca* recens per ſe manſa, vel in *acetariis* ut aliàs ſolent comeſta, aut etiam cocta, valde proderit. *Fructus* item aliqui *aciduli*, crudi præparative. Bibant *Aquam*, *Lac*, *Ptiſanam* & ſimilia. Temperent ſibi à *vino potenti* ut & aliis *actu potentiaque* admodum *calefacientibus*.

Quies, *Somnus*, qui niſi ſponte adſit, *ſoporiferis* invitandus, proſunt.

A *vociferatione* & *tuſſi* ſibi caveant: parùm loquantur.

Exhibentur *medicamenta* in *hæmoptoica paſſione*, tum *emplaſtica*, tum *aſtringentia*, quæ *oſcula* reſerata occludant, & *vaſa* diſrupta conſolident, ita tamen ne nimiâ *aſtrictione*, *ſanguinem* in *pectore* retineant, permiſcendo proin illis, quæ illum ſi *grumoſus* hæreat, diſſolvant & expectorent, & non temerè utendo *acidis*, *auſteris*, alioquin non convenientibus. Talia autem variis formis propinantur.

Decoctum ſequens bibant manè & veſperi per biduum vel triduum: ℞. *radic. Conſolidæ majoris* ℥.ij. *radic. Althææ* ℥.j. *herb. Portulacæ recentis* ſi haberi poteſt, *Plantaginis*, *Burſæ paſtoris*, *Polygoni ana* M j. *flor. Roſarum rubr.* P. j. *ſem. Portulacæ*, *Plantaginis*, *Acetoſæ*, *Scariolæ*, *Coriandri*, *Papaver. albi ana* ʒ.j. *baccarum Myrti* vel *Myrtillorum* ʒ.iij. *Jujubarum*, *Sebeſten ana par.* vj fiat decoct. in *Aqua pluviali* vel *ciſternæ* & in colaturæ ℔.j.ß. diſſolve *Sacchari com-*

munis vel *penidiati*, vel *Mellis roſac. q. ſ.* fiat *Apozema.*

Plura alia in *decoctis* quoque probantur à diverſis petita, veluti *radices Caryophyllatæ, Rubi, cortices Quercus*, vel *Glandium, herbæ Sumach, Equiſetum, Conſolida media & minor, Lyſimachia, Verbena, & flores Chamæleontis, Gallij, Salicum, Cannarum, Balauſtia, ſemina Lagopi, Porri, Antheræ, baccæ Virgæ ſanguineæ.*

Hiſce *decoctis* etiam quandoque alias *plantas*, quæ, in *vulnerariis potionibus* dictis uſurpari ſolent, permiſcent, quas uti *vulnera*, ſic ruptas *venas* aſſumptas etiam conſolidare exiſtimant: Quales ſunt *Pyrola, Piloſella, Sanicula, Virga aurea, Potentilla, Millefolium, Agrimonia, Achillea.*

Addi etiam poſſunt quædam *pectori* competentia, ut *Liquiritia, Tuſſilago, ſemen Melonum* aliæque aliquæ ex *herbis ſanguinem* incraſſantibus, ut *Violæ, Endivia, Bugloſſum, Nenuphar.*

Decoctum Scoriæ ferri additâ *raſurâ Cornu cervi*, factum in *aqua ſtillatitia Plantaginis* vel aliâ, probant aliqui. Alij *pulveris lapidis Hæmatitis* decoctum.

Syrupus ex *decocto* ex *plantis* prædicto, auctâ *Sacchari quantitate*, decoqui poterit, ut diutiùs conſervari queat, & ſic unciatim exhiberi.

Vel alij ex *ſimplicibus* enarratis confici. Qualis *ſyrupus* ex *Portulaca* fieri poteſt, qui præ cæteris in *ſanguinis* hac *rejectione* excellit: paraturque ex *ſucci Portulacæ tribus partibus* coctis, cum *duabus Sacchari*, ad conſiſtentiam: Poteſt in penuria *ſucci* hujus, cùm *planta* non ſit perennis, & *ſuccus* ægrè aſſervetur, à *Meſue* deſcriptus *ſyrupus de Portulaca* uſurpari, ex *ſemine illius*, *ſucco Endiviæ*, & *aceto* cum *ſaccharo* coctus. Proderit *ſyrupus ex Plantaginis ſucco* eodem modo, uti de *portulaca* paratus: vel ex aliarum *herbarum* recentium jam enarratarum, *ſucco* vel *decocto*, concinnati.

Ex uſitatis, *ſyrupi aſtrictione* præditi, *de Roſis rubris ſiccis, Myrtillorum*; atque incraſſantes, *Jujubinus, Violaceus*, eodem modo exhibentur.

Succi prædictarum *plantarum* recentium ſimiliter exhiberi poſſunt, *ſimplices* ſi efficaciores ſint, ut *Portulacæ, Plantaginis*, &c. vel cum aliis, eosque per ſe, vel permiſcendo cum *Saccharo* aut *Melle.*

Salviæ & Menthæ ſuccos, cum *Saccharo* vel *Melle* alii exhibent.

Aquæ deſtillatæ conferunt, dando ℥.iij. vel plus, per ſe vel cum *Saccharo roſac. tabulato, Portulacæ* imprimis, *Plantaginis, Polygoni, Burſæ paſtoris; Symphyti majoris*: Poſſunt & aliæ *aſtringentes dari*, ut *Equiſeti, Liguſtri, Myrti, foliorum Quercus, Roſarum, ipſarumque Peculi.*

Sunt qui *aquam Cyclaminis* admodum probant. Alij etiam *aquam Salviæ & Menthæ.*

Compoſita ſic fit: ℞. *Limacum rubeorum* ſine *teſtis*, vel in horum penuria *Cochlearum terreſtrium exemptarum è teſtis* ℔.j. *radic. Conſolidæ major. recent. inciſ.* ℔.ß. *herbarum recent. Plantaginis, Portulacæ ana* M.j. *Roſarum rub.* P.j. *baccarum Myrti* vel *Myrtillorum* P.ß. *ſucci Cydon.* vel *Berberis* aut *Cornorum* ℥.iiij. *Spicæ nardi* ʒ.ß. eliciatur *aqua* ad uſum, uti de *ſimplicibus* dictum.

Pulveres ex variis concinnantur, qui cùm *ingrati* ſint, plerunque cum permiſtione *ſacchari* aſſumuntur, eſtque hic conveniens: ℞. *radic. Conſolidæ* ʒ.j.ß. *ſeminum Portulacæ, Plantaginis, Papaveris albi, Hyperici, ana* ʒ.j. *florum Roſarum rubrarum* ʒ.ß. *Balauſtiorum* ℈.j. *Amyli. Succini ana* ʒ.j. *gummi Arabici & Tragacanthi ana* ℈.j. *cornu Cervi uſti* ʒ.ß. *Boli* vel *Terræ ſigillat. Coralij rubr. pulveriſati ana* ℈.ij. *Sanguinis draconis* ℈.j. *Sacchari roſacei tabulati* vel *penidiati ad pondus omnium* vel *plus*, fiat *pulvis*: Capiat à ʒ.j ad ʒ.j.ß.

Ex uſitatis *trochiſcis de Succin.* vel *de terra ſigillata ſine opio* parati, vel *de Spodio, Pulveres*, eodem modo exhiberi poſſunt.

Præter quos etiam alii *pulveres* uſurpari, vel hiſce miſceri poſſunt: veluti *ſeminum Uvarum, Berberis, Myrtillorum*: Item *Thuris Maſtichesque, cinerum cortic. Ovorum, Oſſis ſepiæ.*

Conſerva Roſarum antiqua ſæpè ſumpta utilis. Et quæ ex *radice Symphyti majoris* contusâ cum *Saccharo* vel *Melle* miſtâ paratur, vel ex aliis prædictis *herbis* efficacioribus.

Condi-

Conditura radicis Symphyti majoris cum *Saccharo* vel *Melle* ſimiliter probatur.

Miſturæ ex præcedentibus paratæ ſequentes uſurpari poterunt, ut *electuarium* tale: ℞. *conſervæ Roſarum antiquæ*, *conſerv. Violarum & radic. Conſolidæ majoris ana* ℥.j.ß. *carnium Cydoniorum condit.* ℥.j. *de pulveribus ſupradictis* ʒ.ij. *Acaciæ* vel *Hypociſtidis* ʒ.j. cum *ſyrupo Myrtillorum*, vel alio aliquo, miſce.

Alia, ubi metus *ſanguinis concreti*, *miſtura*: ℞. *Lohoch. de Portulaca* ℥.j. *radic. Conſolidæ ſubtiliter pulveriſatæ* ʒ.ß. *Succini* ℈.j. *Coaguli Leporis* ℈.ß. cum *ſyrupo de Roſis rubris ſiccis* vel alio, miſce: Capiat frequenter. Sunt qui *Mumiam* etiam addant, ſi *grumos ſanguinis* adeſſe exiſtiment.

Eclegma ſequens ſæpè lambendo vel ſenſim deglutiendo ſumant, Recipiendo *albumen ovi* bene conquaſſatum, quod miſceatur cum *pari quantitate Mucilaginis ſeminis Pſyllij* extractæ cum *aqua Portulacæ*, & *infuſione gummi Tragacanthi* factæ cum *aqua Roſarum*, miſcendo *Saccharum penidiatum*, & parùm *Amyli*.

Ex uſitatis *Lohoch de Portulaca*, ad *cruentam expuitionem* efficaciſſimum eſt, quod ℞. *ſuccum portulacæ*, *gummi arabic. ſanguinem draconis*, *trochiſcos de terra lemnia*, *de carabe*, *pilos leporis uſtos* & *ſaccharum*.

Aliud item *Lohoch ex Tragacantha* confert, fitque ex *infuſione gummi arabici* & *tragacanthi*, in *aqua roſacea*, & *conſervâ roſarum antiquâ*, *ſyrupo* è *roſis ſiccis*, *terrâ lemniâ* & *bolo*.

Tabulæ vel *orbiculi* aut aliæ formulæ, ex *pulveribus* prædictis fieri poſſunt; quæ ſumuntur, vel in *ore* retenta noctu ſenſim deglutiuntur. Excipiendo eos cum *Infuſione gummi tragac.* factâ in *aqua roſac.* Vel cum *Saccharo* diſſoluto & coctò in *aquis* convenientibus.

Ex uſitatis proderunt etiam *Saccharum roſaceum tabulatum*, *Tabulæ diatragac. frigid.* & *Trochiſci*, quos *pilulas ſub lingua* vocant.

Potiones miſtæ ſic etiam exhibentur; Veluti *Julepi* hoc pacto: ℞. *ſyrupi de Portulaca* & *Plantagine ana* ℥.j.ß. *aquarum Polygoni*, *Burſæ paſtoris*, *peculi Roſarum ana* ℥.ij. miſce, *aromatiſ. Santalo* vel *Spica*: Capiant tribus vicibus.

Ex aliis quoque *ſyrupis* & *aquis* alii ſimili modo poſſunt fieri.

Alia *potio* fieri poterit ex *pulveris* enarrati ʒ.j.ß. diluta cum *Aqua* aut *Lacte*, & exhiberi poterit, aut cum *aqua mulſa*, vel cum additione *Syrupi* alicujus, & tunc citra commiſtionem *ſacchari*, *pulveris* ʒ.ß. propinari poteſt.

Vel detur hic *potus*: ℞. *ſyrupi* vel *ſucci Portulacæ* vel *Plantaginis alteriúſve ad* ℥.j. *ſyrupi Myrtillorum* vel *de Roſis rubris ſiccis*, *Vini granatorum acidi ana* ℥.ß. *Boli* vel *Terræ ſigillatæ*, *Coralij ana* ʒ.ß. *Lapid. Hæmatitis*, *Succini ana* ℈.j. (vel loco horum *pulverum*, de *pulvere* præſcripto, aut de *trochiſcis* ʒ.j.) *aquæ Burſæ paſtoris*, *Polygoni* alteriúſve q.ſ. fiat *hauſtus*.

Narcoticorum miſtione cum prædictis *emplaſticis* & *aſtringentibus*, *remedia* admodum efficacia pro *hæmoptoica paſſione* reddimus, cùm tunc non ſolùm enarratos uſus præſtent, ſed & ſenſum ſtupefaciendo, *naturæ*que motum ſic compeſcendo, ut minùs *ſanguinis* fluat, & *tuſſis* mitigetur vel ceſſet, quæ aliàs plurimùm obeſt, efficiant. Quæ *præſidia* ſequentibus modis parari poſſunt.

Pulvis ſummopere excellens: ℞. *Sacchari* cocti cum *aqua Roſac.* vel *Violarum* donec iterum concreſcat, ℥.j. *ſem. Hyoſcyami ſubtiliſſimè triti* ʒ.j. fiat *pulvis*; Capiat ʒ.j. vel paulò plus, per ſe, vel cum *Syrupo* aut *aquâ* convenienti.

Addere poſſumus, ubi multum *ſanguinis* expuunt, *pulverem Coraliorum rubrorum* & *Boli* vel *terræ* alterius *pinguis ana* ʒ.ß. *gummi Arabici* ℈.j. *Sacchari penidiati* ℥.ij. Capiatque tunc ʒ.j.ß. Vel addantur *pulveri* prædicto, qui ℞. *rad. Conſolidæ, &c. ſemin. Hyoſcyami* ℥.ij.

Poſſunt. *infuſione gummi Tragacanth.* factâ in *aquâ Portulacæ*, in *orbiculos* formari, qui ſiccati, eadem *quantitate* ſumuntur.

Opiata ſequens horum loco dari poterit: ℞. *conſer. Roſarum* vel *Violarum* ℥.j.ß. *ſeminis Hyoſcyami albi pulveriſat.* ʒ.j.ß. *ſyrupi de Papavere* vel *Diacodij* ℥.j. miſce: Capiat ʒ.j.

Ex *opiatis uſitatis* præcipuè hîc conveniunt: *Philonium Perſicum* & *Diacoralium Galeni*, *trochiſci Alkekengi cum opio*, quæ præter *aſtringentia* & *opium*, etiam *ſemen hyoſcyami*

recipiunt. Quò & referri poſſunt *trochiſci de Succino cum opio*. Quæ omnia cum *liquore* aliquo decenti diſſoluta exhibentur ℥. j. pondere.

Athanaſia Nicolai, ex majoribus *opiatis* etiam præ cæteris in ejuſmodi *fluxibus* commendatur. Cùm cæteræ ut *Theriaca* & *Mithridatium* non adeò ſint accommodata.

Pilulæ de Cynogloſſo ad *gran*. vij. commodè etiam exhibentur quæ præter *opium* etiam *ſemen Hyoſcyami* aliis permiſta recipiunt, *ſanguinem*que uti & *catarrhos* ſiſtunt.

Syrupus de Papavere vel *Diacodium*, cum *ſyrupo*, *ſucco* vel *aquis* convenientibus exhibitus, ſimiliter proderit.

Extrinſecùs thoracis regioni admota, ad *venarum* in *pulmonibus apertarum* vel *ruptarum aſtrictionem* parum juvare poſſunt, cùm *pulmones pectori* minimè ſint continuati, & validè *aſtringentia*, *pectori* appoſita, *ſanguinem* in eo retineant; itaque ea malumus omittere, cùm *leviora* ex illis inuncta, quæ tantùm concedunt, ut *oleum Myrtillorum, Lentiſci, Cydoniorum*, exiguum effectum præſtare poſſint: & *fortiora* quæ ſi è *vena thoracis* aliqua *ſanguis* emanet, eo in loco ubi *dolor* aliquis in eo ſentitur, adhibentur, cùm tunc, uti in *cauſis* demonſtravimus, *ſanguis* ille minimè expuatur, illiùs *expuitioni* proin minimè conveniant, ſed *empyemati* potiùs aut *phthiſi*, quæ inde ſubſequitur, ſicuti in illis *caſibus* fuit expoſitum.

Aliis partibus ut *hepatis regioni*, *teſtibus*, quæ in aliis *hæmorrhagiis* ad *ſanguinis fluorem* compeſcendum adhibentur, hîc quoque ſi magna illius ſit profuſio, locum habere poterunt. Uti & *Amuleta* in *narium ſanguinis fluore* potiſſimùm deſcripta.

Expuitio- *Purulenta expuitio*, ſi à *pituita* in ejuſmodi *purulentam* materiam inclinante tranſmutatâ oriatur, non aliam *curam* quàm *pituitoſa*, cujus *pars* eſt, requirit. *nis purulentæ curatio.*

Si verò à *ſanguine* in *pulmonum inflammatione* in *Pleuritide* & *Peripneumonia*, *purulenta cruentæ expuitioni* copuletur, *cura* jam in hiſce *affectibus* deſcripta fuit.

Quòd ſi ab *exulceratis corruptis*ve *pulmonibus* in *phthiſi* procedat, quid faciendum ſit, eo in loco fuit expoſitum. Si è *thoracis cavitate* collectum ab *Empyemate* prodeat, per *pulmones exulceratos* tranſiens, tunc eadem *cura* quæ *phthiſi pulmonum* læſorum causâ competit, requiritur, ipſiusque causâ ſit *apertura* in *thorace*, ſicuti in illis *excretionibus* quæ per *corporis ſuperficiem* fiunt, demonſtrabimus.

Vomicæ expuitionis curatio. Si *vomica integra pus* continens vel *diſrupta*, cum *pure* expuatur, in *pulmonum exulceratione* in *tabidis*, ad eam *cura* dirigitur. Quod ſi verò nulla *pulmonum læſio* illiúsve *accidentia* ſe offerant, aliâ *curâ* minimè opus eſt. Niſi fortè poſtquam *vomicam* unam vel plures ſemel vel iterum ejecerunt, ex eo ſuſpicio oriatur, alias quoque naſci poſſe, tunc *abſceſſus* hujus generationem, *expectorantibus* ſæpè exhibitis, in *tuſſi* enarratis, impedire conabimur. Et ſi de *novo* natus, ob *impedimentum* aliquod aut *gravamen* in *pulmonibus*, eſſe conjiciatur, ne diutiùs detentus *pulmones* lædat, ſed maturè diſrumpatur, *Dioſcorides Tragoriganum* & *ſemen Cyclaminis*, ſæpè bibenda, vel cum *Melle* lambenda, exhibere jubet. Quod & *fumum Tuſſilaginis ſiccæ* incenſæ, per *inſpirationem* attractum moliri exiſtimant: Atque *expectorantia* quæ validiùs operantur, idem poſſunt efficere.

DE

DE VOMITIONE.

CAPUT IX.

Genera.

VOMITIO *ſeu vomitus* per quem *aſſumpta* & cum illis alii permiſti *humores excrementa*que, ex *ventriculo* per *œſophagum os*que *apertum* ejiciuntur *præternaturalis* ferè ſemper, etſi utilitatem aliquam afferat, ideò exiſtit, quòd non uti *expuitio, mictio, alvi dejectio, conſueta* ſit & *neceſſaria*, nec tam facilè ut illæ *excretiones*, ſi ſecundum *naturam* procedant, perficiatur, ſed uti & *tuſſis*, cum *labore* magnoque *conatu*, *vociferatione* & *ſudore*, præcedatque eam *nauſea*, *oris mador* & *amaritudo*, *labiorum*que *tremor*, aliaque *accidentia*, *graviora* in illis, qui ad *vomitum inepti* & *difficiles* ſunt: Imprimis verò tunc *præternaturalis* fit, ſi frequenter urgeat, *nimia*que *copia* per eam ejiciatur: vel ſi per eam illa quæ minimè oportet excernantur.

Qualia ejuſmodi *præternaturalium vomitionum* varia occurrunt *genera*, tum in *morbis*, quorum ſunt *ſymptomata*, tum extra hos, in nondum *ægrotantibus*; hacque ratione primùm diſtinguuntur.

Nullo adhuc *morbo* præſente, illiúſve aliis *accidentibus*, ſed tantùm hiſce quæ *vomitus* affert, *vomitio* ſe offerens, frequens illa eſt, quæ poſt *crapulam* & *ebrietatem gulæ* & *vino* deditis ſupervenit. Quando *crapulam* denuò evomunt, *vinum*que immoderatiùs hauſtum rurſum per *os* effundunt, & unà interdum multa *excrementa* tam *pituitoſa* quàm *bilioſa*. Quod vel *ſubitò*, vel poſt *ſomnum*, præcedente plerunque *vertigine*, multis accidit. Quæ *vomitio* licèt allevet, ſi tamen conſueta ſit, vel diutiùs perſeveret, ut *ventriculi functiones* minùs rectè procedant, efficit, & *ſitim* aliaque *accidentia* poſt illam ſæpè aliquandiu moleſtantia relinquit.

Eſt & altera *vomitio* poſt *aſſumptos* certos *cibos nauſeoſos*, aut alioquin *adverſos*, ſuperveniens, per quam ea rurſum multaque alia contenta in *ventriculo* rejiciuntur; quæ ſi *immoderata* ſit, quoque nocere poteſt.

Dein & alia ſe offert *vomitio*, frequens admodum, quæ poſt *medicamentorum* quorundam *vehementium* aut *venenatorum* exhibitionem evenit, imprimis *catharticorum*; quæ vel ſubitò poſtquam aſſumpta ſunt, rurſum omninò vel ex parte evomuntur, vel tunc primùm, cùm *operatio* ipſorum per *alvi dejectionem* incipit, *vomitionem*, per quam varia *excrementa* redduntur, commovent. Sed & quæ poſt *vomitoria* ſtudio ad *vomitionem* concitandam, ſumpta, accidit *vomitio*, ſi *violenta* aut *nimia* ſit, *damnum* quandoque infert. Hasque *vomitiones* eadem *ſymptomata*, quæ in *cholera* eveniunt, interdum quoque ſequuntur.

Vomitus alius *prægnantibus mulieribus* quibusdam eſt *conſuetus*, quæ primis poſt *conceptum* menſibus, jejunè vel poſt *cibum* ſumptum vomunt. Et licèt hoc ſine *nocumento* plerunque faciant, tamen ſi hoc magno fiat *impetu*, perſeveretque, tandem læduntur.

Sunt & *vomitiones* aliquæ quibusdam malè plerunque tunc diſpoſitis *conſuetæ*. In quibus aliqui *cibum* paulò ſaltem *pleniorem* vel *minùs convenientem* ingeſtum, facilè rurſum, vel paulò poſt evomunt, vel cùm *concoctio* fit, aut nondum plenè abſoluta eſt, *immutatum*, *crudum* & *indigeſtum* vomitu rurſum egerunt.

Alij verò *pituitam copioſam*, *mucum*, vel *bilem*,

bilem, matutino præſertim tempore vomunt, prægreſsâ plerunque *cardialgiâ* aliquâ, & ſubſequente *aciditate* vel *amaritudine* in *ore*, vel *acerbitate* quâ & *dentes* exaſperantur. Qui omnes etſi *vomitione* leventur, tamen *ex continuatione* illius *vomitionis*, tandem *damnum* ſentiunt, vel aliàs in *morbos* incidunt. Sicuti *typographum* excellentem *Frobenium*, multis annis *vomitu*, poſt primum *ſomnum*, *corruptam materiam* ferè *atram* rejicere ſolitum, eoque malo tandem extinctum, vidimus.

In *morbis* diverſis *ventriculi inteſtinorum* aliarúmve partium *vomitiones*, unà cum reliquis ipſorum *ſymptomatibus*, frequenter concurrunt, ſicuti quarundam cùm de illis egimus, etiam meminimus. Quæ prout vel *pituita* vel *bilis* vel *ſanguis* rejicitur, variant.

Vomitus pituitoſus. *Pituitoſa vomitio*, præ cæteris in *diverſis* occurrit *morbis*: In qua cum *cæteris accidentibus morbi* causâ evenientibus, *pituita* nunc aliis *permiſta*, nunc *mera* & *ſola* evomitur; Eaque vel *glutinoſa, tenax, mucoſa, limoſa, ſpumoſa* vel *aquea* & *ſeroſa*, *ſapore dulcis, ſalſa, acida*, quæ omnia *pituitæ* nomine comprehendimus: Hanc *vomitionem* in *affectibus* aliis, qui magis urgent, copioſiùs expoſuimus.

Vomitus bilioſus. Non minùs *conſueta* eſt, *Bilioſa vomitio*, in multis *morbis*, ubi & deſcripta fuit. In qua *bilis* vel *flava*, *colore* nunc *ſulphureo*, nunc *luteo*, *vitello ovi* ſimilis unde *vitellina* dicitur, quæ *tenax* eſt, evomitur: Vel *viridis*, illaque vel *herbacea*, *diluta* plerunque & *fluida*, *Porracea* vel *Praſina* dicta: vel admodum vireſcens, *Æruginoſa* appellata: Vel *Atra*, nonnunquam exactè & eleganter *cærulea*, qualem copiosè aliquoties in *hydropica muliere vomitu*, impermiſtam redditam vidi, tuncque *graviora* ſimul prout morbus exiſtit, concurrunt ſymptomata.

Cholera morbus. Privatim autem hîc occurrit *genus*, *bilioſi* ſeu *cholerici vomitus*, cæteris *accidentibus* prævalens, unde & hîc tantùm tractatur: Cui *alvi dejectio bilioſa* comes eſt: Eſtque *affectus* qui ob cauſam *Cholera* dicitur, vel ſimpliciter, vel cum additione *morbus*, aut *Cholerica paſſio*, ut à *colico dolore*, quem *colicam* quoque vocant, differat; In quo *affectu* ſequentia occurrunt.

Dejectio & *vomitio aſſidua*, magno cum *impetu* & *conturbatione*, per quæ *bilis* ſummè *acris* & *amara* redditur; nunc *liquida* & *diluta*, aliàs *craſſior*: *colore* nunc *flava*, nunc *viridis*, nunc *atra*, *mera* & *pura* interdum, aliàs unà cum aliis quoque *excrementis* permiſta. Sed & *cruenta* quædam admiſta fuiſſe aliquando obſervavi.

*Tormina Torſiones*que in *ventre*, & circa *cordis* dictam *foveam* admodum urgent: accedentibus interdum & *punctionibus*, *dolore* etiam ad *dorſum* & *lumbos* ſe quandoque extendente.

Ardor urinæ huic malo ob *bilem* eò quoque *propulſam* ſæpè copulatur.

Sitis intolerabilis affligit, etſi plerunque nulla adſit *febris*, quæ tamen nonnunquam accedit, nimirum *Synochus* illa, quæ in *bilioſis morbis*, uti in *febribus* declaravimus, quandoque ſuboriri ſolet, quæ tamen niſi aliud accedat, magna eſſe non poteſt.

Imbecillitas mox adeſt magna, *corporis*que *languor*: *pulſus* eſt *celer* & *debilis*; perſeveranteque *morbo* & aucto, *animus* quandoque deficit, interdum in *ſyncopen* cadunt, *cor* palpitat *extremis*que refrigerari incipientibus, *ſudore*que *frigido* prorumpente, *mors* eſt in propinquo. Frequenter *convulſio* ſupervenire ſolet, quam *ſingultus* & *ſpaſmus* in *ſuris* præire aliquando ſolet, *periculum*que denuntiare.

Sanguinea vomitio quoque ſed rariùs occurrit, in *affectu* quem *Sanguinis vomitum* ob id appellant. Qui non ſolùm in *morbis*, aliis *affectibus* ſimul tunc eum comitantibus evenit, ſed & in *ſuppreſſis naturalibus hæmorrhagiis*, & præcipuè *fœminis* cùm *menſtrua* extra *conceptum* & in *conceptu ſuppreſſa* ſunt, quibuſdam accidit, unde & privatim hic *caſus* illic deſcribitur. In quo *ſanguinis* aliàs *parciùs* aliis *permiſtus*, cum illis *vomitu* excernitur, aliàs *copiosè* admodum evomitur, iſque nunc *purus* aliàs *dilutus*, interdum *concretus* & *grumoſus*, aliàs *tenax picis* inſtar & nigreſcens, *Vomitus ſanguinea.*

quan-

quandoque *atramenti* in morem, qualem magnâ *copiâ* ſupra infraque *excretum*, in celeberrimo *jureconſulto* vidi. Hunc *affectum* uti *dejectio* ejuſdem *ſanguinis* aliquando, ita & *graves* interdum *morbi* illorumque *accidentia* comitantur.

Excrementitia vomitio præter jam dictorum *humorum*, aliorum etiam *excrementorum* occurrit, *diverſorum*, quæ vel cum jam dictis *humoribus* miſta, vel etiam ſeparatim evomuntur. Inter quas *Stercoroſa* etiam exiſtit; in qua *fæces alvi*, quæ per *alvum* excerni debebant, per *os* evomuntur: quam cùm de *fæcum alvi* per *viam non decentem dejectione* agemus, deſcribemus.

Cauſa.

IN omni *vomitione ventriculum moleſtia* quadam affici neceſſe eſt, unde *facultas* ipſius *expultrix* inſurgens, ut quod eum moleſtat, expellat, ad *orificium* ipſius *ſuperius ſiniſtrum*, & *œſophagum* illi *continuatum*, quicquid in eo continetur, aut *portionem* illius protrudens, adjuvante *ſepto* & *ventriculum* impellente, cùm illi vicinitatis causâ conſentiat, per *œſophagum orificio* illius continuatum, tanquam per *fiſtulam* extra *os* ejaculatur ſeu evomit, quem illius *motum*, *Ventriculi ſubverſionem* vocant. Afficitur autem adeò *ventriculus* & moleſtatur, quando vel conturbatur vel gravatur aut irritatur: Citiusque cùm *cauſa* magna & vehemens exiſtit, aut plures occurrunt, vel alioquin *ventriculus ſenſu* exquiſitiore præditus, *patibilis* eſt ſeu facilè patitur, aut ex *mala conſuetudine* vomendi, *relaxatus*, *cibos* minùs rectè amplecti, & paulò *copioſiores* vel *minùs gratos* retinere nequit. *Cauſa* autem *ventriculum conturbans gravans* aut *irritans*, vel ab *externa vi*, aut ab *aſſumptis*, vel illis quæ in *corpore* ſunt, *humoribus*, *excrementis*, *corporibúsve* prodit.

Extrinſecùs Frictio ventriculi regionis, vel *impulſio* alia vehementior, aut *corporis inclinatio* nimia, aut *commotio* in *vectione* & *navigatione*, poſt *cibum* præſertim copioſiorem aut *potum*, vel *decubitus* in *ebriis*, conturbando *cibum* & *potum* in *ventriculo*, *vomitui occaſionem* præbet.

Digitus vel *penna*, vel quid aliud in *fauces gulam*que intruſa, *titillando* & *moleſtando tunicam oris ſuccingentem*, propter illius cum *ventriculi tunicâ continuitatem* & *conſenſum*, *offenſam* hanc propellere tentans, *contenta* in eo ſimul, *excitatus ventriculus*, effundit.

ab aſſumptis cauſa Vomitionum præter naturalium.

A *bili* & *potus*, imprimiſque *vini* nimiâ *ingurgitatione*, ultra modum impletus & obrutus *ventriculus*, ea rurſum evomit, eoque magis, ſi *cibi* aut *vini* vis vehemens *ventriculum* ſimul offendat; eſtque *vomitionis* tunc illius quæ *crapulam* & *ebrietatem* ſequitur, *cauſa*. Quæ & à *cibo* nimiùm *medicamentoſo*, ut infra de *medicamentis* dicetur, proficiſci poteſt.

Quæ *nauſeam* movent, ſi aſſumantur, cùm *ventriculus* illa reſpuat, interdum rurſum ab eo per eandem viam rejiciuntur. Qualia ſunt (ſicuti in *appetitus defectu* in *nauſea* hæc uberiùs oſtenſa ſunt) *cibi non conſueti*, à quibus *natura* abhorret, vel aliàs *turpia* & *abominabilia caſu* vel *neceſſitate* ſumpta: quorum & ſola *imaginatio*, quibuſdam *nauſeam* nonnunquam & *vomitum* movet. Idem faciunt quæ admodum *ingrata* ſunt, vel *odore tetro* & *nauſeoſo* prædita, qualia multa ſunt *medicamenta*, & inter cætera ferè omnia *cathartica*, *nauſeam* præ cæteris pariunt, quæ medicationis gratiâ ſumpta ſæpè iterum evomuntur. *Nauſeam* quoque quibuſdam *cibi* certi, *non* per ſe *ingrati*, ſed illorum *naturæ adverſi* pariunt, adeò ut ſi *caſu* ea ingerantur, rurſum evomantur. In *morbis* quoque quamplurimis, in quibus *cibos* faſtidiunt, *alimentoſus* ipſorum *odor*, & imprimis *carneus* & *pinguis nidor*, alioquin ſatis *gratus*, ipſis *nauſeam* inducit, unde ea *alendi* gratiâ ipſis *obtruſa*, *faſtidientes*, aliquando revomunt.

Medicamenta aſſumpta, nimiùm *acri adurentéve*, vel alioquin *noxiâ vi*, *ventriculum vellicantia* vel etiam *pungentia*, ut ſunt *pili inciſi* & *raſuræ unguium*, *vomitum* quoque cient, uti *Vomitoria*, *Vomitionis* movendæ gratiâ ſumpta; quæ ſi *violentiùs* aut *diutiùs*

operentur; *noxiæ vomitionis* quoque *cauſa* fiunt. Idem etiam *medicamenta* alia *vehementia, medicationis*, & præſertim *purgationis* per *alvum* cauſsâ ſumpta, faciunt, quæ *ventriculum* nimiùm ſolicitando, brevi poſtquam aſſumpta ſunt, iterum evomuntur, vel tunc quando *operatio* illorum per *alvum* primùm incipit, *cardialgiam* moventia, ob *cauſas* illic explicatas, *vomitum* creant; imprimisque *deleteria erodentia medicamenta* aut *venena*, *caſu* vel alias ob cauſas ingeſta. In quibus *vomitionibus*, quicquid in *ventriculo* continetur *ſuccorum, humorum* vel *excrementorum*, illic *congeſtorum*, vel eò per *cathartica promotorum*, vel ſimul, vel ſeparatim evomuntur: Imprimisque *bilis diluta*, ſicuti poſt *ſtibij* aliorúmve *violentorum exhibitionem* fieri videmus, magnâ copiâ aliquot *pelves* adimplentem eam effundi, quam priùs nec in *ventriculo* aut *inteſtinis* hæſiſſe, quod nulla priùs *ſymptomata* paſſi ſint, ſatis demonſtrat, ſed è *venis meſeraicis*, *impetu naturæ* vehementiùs *medicamento* commota, eò propulſam, ſicuti in *vomitu bilioſo* poſtea oſtendemus.

Præter hæc multa quoque *caſu* deglutita, *inanimata* plerunque, rariùs *viva*, per hanc viam *vomitu* prodierunt.

Ventriculi irritatio à Bile, cauſa Vomitionis bilioſæ, & Choleræ morbi.

Inter *humores* & *excrementa*, *Bilis* in *ventriculo* coacervata, illum *irritans*, *Vomitionis* illius, quæ *picrocholis* ſæpè, *jejunis* maximè, & in diverſis *bilioſis morbis* evenit, frequentior *cauſa* eſt, eò *vehementioris diuturniorisque*, quò ea *deterior* exiſtit. Quæ etiam ſi admodum *tenax* ſit & *adhærens*, qualis ex *flavis vitellina* exiſtit, vel ſummè *acris*, uti *viridis* vel *atra*, *ventriculum* graviùs *vellicans* ac veluti *adurens*, nimiumque ſic afficiens, non tantùm *vomitum*, ſed & *dejectionem* per inferiora ſimul, veluti *medicamenta cathartica* violenta in *ventriculo* adhuc contenta facere ſolent, in *cholera morbo*, ſic à *bilis excretione* appellato, concitat; eoque magis, ſi nimiùm *abundans*, ad *inteſtina* quoque propellatur, ſicuti & in *inteſtinis* collecta, *tenuioribus* præſertim illaque irritans, *ventriculo* ob vicinitatem & continuationem ſimul officiens, utroque quoque modo per *vomitum* & *ſedes*, *excretiones* moliri poteſt. Plus tamen ſupra infraque movens, prout *ventriculo inteſtinisve* magis incommodat.

Naſcitur autem hæc *bilis* interdum in *ventriculo*, ex aſſumptis *cibis*, qui vel *naturâ* ſuâ *calidiores*, *acrem* & *bilioſum ſuccum* intra ſe continent, vel ex *putredine rancoréve* eum concipiunt, aut *corruptione* in *ventriculo* demùm in eum convertuntur; quod ex *Cucumerum*, *Melonum* ſimiliumque uſu frequenter contingit, *choleræ*que *morbi* cauſa eſt, ſicuti in *cordis roſione* inde quoque factâ, quo pacto *bilis* ex dictis generetur, prolixè oſtendimus, quæ tamen in *cholera morbo* ob *cauſas* plures vehementioréſve concurrentes, deterior copioſiorque gignitur, & proin graviùs hîc quàm in *cardiogmo ventriculum* afficit; atque ad *inteſtina* propulſa illa ſimul affligit. Sed & *pernicioſa* hæc *bilis* ex *flava bile* è *veſicula* propria in has *ſedes* effuſa, *corrupta*que genita idem poteſt efficere. Aliàs verò ex *venis meſeraicis*, ubi coacervata diutiusque retenta *pravitatem* hanc acquiſivit, in hæc loca erumpens, illaque uti dictum, infeſtans, *choleram morbum* quoque parere poteſt. Sicuti quo pacto in *venis meſeraicis* illa colligatur, & ex qua *materia originem* trahat, in *febrium intermittentium cauſis* abundè declaravimus.

Ventriculi [...] *tio offen*[...] *ab h*[...] *ribus Excr*[...] *men*[...] *cauſ*[...] *Vom*[...] *præt*[...] *tura* [...] *pitu*[...]

Ab *humoribus* aliis & *excrementis*, *ventriculum* nimiùm replentibus aut offendentibus, *Vomitus* quoque interdum concitatur. Veluti à *ſucco crudo*, ex *cibo* non bene concocto genito, qui in *ventriculo* fluctuans, *ventriculum*que *flatibus* adimplens eum ad *vomitum* illius, qui tunc ferè *acidus* eſt, quandoque impellit. Vel à *ſucco* alio præter *bilem acri*, ex *cibi corruptione* nato: Unde *vomitiones* accidunt, quæ vel non longè à *cibo* ſumpto, vel tunc quando *concoctio* facta eſſe deberet, fiunt. Frequenter & à *pituita* cujuſcunque generis, aut à *lentore* qui in *ventriculo* coacervari illicque diu ſæpè cùm ægrè deſcendat, retineri ſolet, vel alio *aqueo humore*, à quibus uti *nauſeam* excitari in *appetitus defectu* diximus, ubi & *cauſas* prolixiùs declaravimus,

ita

ita & immoderatis, *vomitus* quoque commovetur, eoque magis, ſi alij quoque *pravi* accedant *humores*. Qui & per ſe, atque unà cum cæteris in *ventriculo* geniti, aut eò effuſi, *ventriculum* offendentes, *vomitionem* in variis *cacochymicis corporibus* accidentem, uti & in *mulieribus* quibuſdam, tunc cùm *gravidæ* ſunt, ob *ſuppreſſa menſtrua*, vel etiam aliis *fœminis* extra *conceptum*, ob *illuviem*, unà cum *menſibus* tunc retentam, aliquandiu moleſtam, & in *febrium paroxyſmorum* initiis aut *criſibus ſymptomaticam*, aliisque *morbis* gravibus, *malignis* item & *peſtilentibus*, *ventriculo* compatiente, atque interdum ab ipſis læſo, evenientem efficiunt: ſicuti in horum *morborum* tractatione *cauſa* pleniùs explicata fuit.

Sanguis è *venis meſeraicis* quæ per *ventriculum* feruntur, in *ventriculum* inſtillatus vel effuſus, vel à *vicinis inteſtinorum venis* hucuſque regurgitans, *vomitionis ſanguineæ cauſa* exiſtit, & prout ille *ſanguis* ſe habet, talis evomitur, ac proin interdum *ſeroſus* vel admodum *inquinatus* aut *niger*, qualem in *venis meſeraicis* coacervari ſæpè ſolere, in *febribus* oſtendimus, exiſtit, nonnunquam & ſi diutiùs in *ventriculo* moram trahat, *concretus*. È *venis* autem excidit, vel ob *copiam*, uti in *menſtruis retentis*, *puellæ* vel *fœminæ gravidæ ſanguinem* quandoque ſine *noxa* evomunt; vel nonnunquam & ceſſante per *nares* conſuetâ *hæmorrhagiâ*; vel ob *amputatum membrum*, *ſanguine* in *corpore* cumulato; vel hoc fit ob *nimiam* illius cum *ſero permiſtionem* vel *tenuitatem*, aut ob illius quia admodum *bilioſus* eſt, *fluiditatem*, in variis *morbis*, aut aliàs illius *impuritatem* aut *malignitatem*, in *febribus* præſertim à *natura* propulſus. Sicuti hoc in variis *morbis* fieri ſolere, in illis oſtendimus: À *contuſione* quoque aliquâ factâ circa *viſcera ventriculo vicina*, *ſanguis* nonnunquam evomitur; vel ab alia *ventriculi læſione*, per *deglutita acuta*, vel ab *accepto vulnere* in *ventriculo*, per *vomitum ſanguis* quoque rejicitur. Deglutitus quoque *ſanguis* in *fauces*, vel à *naribus*, aut à *thorace* deveniens, *concretus* ſæpè rurſum evomitur: Sicut nuper obſervavi, in *pilopæo* noſtrate, qui ſuis *mercibus* bene onuſtus, ex *nundinis* aliundè adveniens, ingruente *veſpera* greſſus ſuos paulo celerius premens, ut *portarum urbis occluſionem* anteveniret, tandem *oneri* ſuccumbens, in *pago* vicino totus *ſudore* madidus pernoctans, & manè in *urbem* rediens, mox *vomitu ſanguinis grumoſi* valde *debilitatus*, extremè *debilis*, accedente *vertigine*, per aliquot dies, & *vomitu* & per *alvum*, magnam *ſanguinis* copiam reddidit.

Curatio.

CÙm per *vomitiones* materia aliqua, quæ per hanc *viam* utiliter, nonnunquam & neceſſariò expurgatur, è *corpore* educitur, illa minimè compeſci, imò ſi non ſufficienter fiat, promoveri potiùs debet. Quòd ſi verò adeò violenter fiat, vel tam diu perſeveret, ut *vires* dejiciat, vel alioquin *damnum* inferat, tunc ut placidiùs procedat vel remittat, *cura* adhibetur. Imprimis verò quando inutilis eſt *vomitio*, per quam ea quæ in *corpore* retineri debebant, ut *cibus* & *pharmaca*, rurſum evomuntur; illa & præcavenda & ſiſtenda erit.

Itaque ſi poſt *crapulam* & *ebrietatem vomitus* fiat, ille *minimè* erit *impediendus* ſed potiùs *promovendus*: Si tamen ſæpè fiat, ab ea cavendum vel illam, utendo iis quæ *ebrietati* reſiſtunt, uti in *mentis aljenatione* dictum, prohibeant, nec *ſomnum* mox à *crapula* capeſſant, nec *vertiginem* ſibi, quæ præcedere ſolet, *intuitu* aut *motu corporis* accerſant. Quod ſi perſeveret, cùm *bilis* ex ea concitetur, illa quæ in *bilioſo vomitu* competunt, adhibenda ſunt. *Vomitus præternaturalis ab aſſumptis curatio.*

Si poſt alia *aſſumpta neceſſaria*, quæ ſatiùs eſſet in *corpore* manere, cum *nauſea vomitio* fiat, ea erit præcavenda. Idque maximè poſt *catharticum* bibitum, unde facilè *vomitum* ſequi diximus, quòd cùm ſubitò poſt illud ſumptum fit, *medicamenti operatio* fruſtratur, nam ſi hoc nonnihil protrahatur, non ſemper *medicamentum* irritum eſt, ſed *dejectio* nihilominùs ſequitur, & per *vomitum*, multa *excrementa ventriculi*, quæ

deſcendere propter *lentorem* nequibant, expurgantur, unde etſi *dejectio* poſtea minus copioſa ſequatur, ob duplicem illam *evacuationem*, tamen *effectum* ſuum conſequetur *operatio*. Quæ eò major, ſi non penitùs *medicamentum*, aut jam aliquandiu retentum, demum evomatur.

Cæterùm ne *medicamentum* revomant cavebitur, *odore* & *ſapore grato* & *amico*, qui *tetrum odorem* & *ſaporem medicamenti* emendent. Quo nomine *Cruſta panis* toſta in *Aceto* madefacta, aſperſo *pulvere* vel *Nucis moſchatæ* vel *Caryophyllorum*, naribus adhiberi; *collo Pannus aceto* madefactus obvolvi; *os*que *Aceto* vel *Aquâ* mox ablui; & *Pomum acidulum* vel aliud quod maximè *ori* gratum, maſticari debet.

Præter quæ *Ovum gutturi* adhibitum, ne revomant *medicamentum*, impedire vulgò creditur. Sed & alia multa eo nomine in *biliosa* cauſa expoſita, inter aſſumenda, & adhibenda, uti illic *vomitum* compeſcunt, ſic & hìc eum præcavere poſſunt.

Si verò *cathartico* ſumpto, tunc cùm *operatio* illius incipit, *vomitus* ſequatur, quem *cardialgia* præcedere ſolet, nec hìc per ſe *noxius*, cùm & *ſupra infra*que ſimul fiant *evacuationes*. Quia tamen ob *cardialgiam* comitem plurimùm debilitantur, adeò ut in *ſyncopen* aliquando cadant; ut præveniamus utrumque, *Lavativa* vel *lotiva* dicta, quæ *ventriculum* ab eo quod eum irritat, abluant, ubi primùm *roſionem* ſentiunt, propinantur. Veluti *decoctum Hordei*, quod *calidum* exhibere jubet *Hippocrates* cui & *ſaccharum* ut magis abſtergat, permiſceri poteſt. Vel datur *cremor Hordei* cum *ſaccharo*, aut *juſculum Cicerum* vel *Piſorum rubrorum*. Sed & quæcunque ſtimulum hunc contemperant, tunc exhibita juvant. Ut quodvis *Brodium* vel *Juſculum carnis* aliorúmve.

Clyſter tunc quoque *injectus*, *cardialgiam* compeſcens & *operationem medicamenti* accelerans, *vomitum* quoque corrigit; tum *communis*, tum *privatus* in *cardialgia* ex hoc caſu factâ, deſcriptus.

Quòd ſi ob *medicamenti* vel *purgationis* per *alvum*, aut etiam *vomitionis* promovendæ causâ propinati, aut *deleterij* alterius *medicamenti*, vel *veneni*, caſu aut temerè aſſumpti, nimiam *violentiam*, *vomitio* ſequatur, tunc ea quæ horum *acrem*, *adurentem* & *malignam vim* reprimunt, atque ea *abſtergendo* ut faciliùs revomantur, juvant, potiùs quàm *vomitum* ſiſtentia exhibendo, huic *vomitui* medemur. Vel etiam dando *ſtupefacientia ſenſum ventriculi*, ut minùs ſentiat, *vomitum* compeſcimus. Vel *Antidota*, quæ *veneni vim*, ſi inde fiat reprimant. Quæ ſi *opiata* ſimul ſint, ut *Theriaca* & ſimiles, duplici nomine tunc conveniunt. Qualia multa in *cardialgia*, quæ tunc quoque vehementer angit, propoſita hic quoque uſurpari poſſunt.

Vomit pituitæ aut a aliis e cremen excita curati

Si à *pituita* aut alio *crudo humore* vel *excrementitio*, modò non *bilioſus* aut *calidus* & *fervens* ſit (de quo poſtea) *vomitio* fiat, ſive in *cacochymicis*, uti & in *prægnantibus*, vel in *morbis*, per hanc *excrementa* expurgentur, rectèque procedat, minimè impediri debet: Si verò ſæpè eveniat, in *ſanis* alioquin, vel in *morbis* non conveniat, aut nimiùm urgeat, *cura* illius erit ſequenti modo perficienda: Obſervando diligenter interim, ſi *prægnantibus* hoc contingat *mulieribus*, aut *morbo* alio *ægri* laborent, ne quædam ex hiſce *remediis* illis incommodent, quæ & tunc omittenda, aliaque quæ minimè obſunt, uſurpanda.

Vomitoria exhibita, *vomitu* perſeverante, tunc juvant, quando *humor tenax ventriculo* adhærens, eum ad *vomitionem* continuam ſolicitat, per quam tamen ille minimè cedit neque expurgatur, proin & ad *vomitum* compellere non deſinit, tunc enim *vomitoriis* eum *abſtergentibus*, & ſi *tenax* ſit, illum *incidentibus* exhibitis, cedens, per *vomitum* quoque ejicitur, *cauſa*que ſic *vomitus vomitu* amovetur. Quorum *vomitoriorum* formas aliquas in *ventriculi imbecillitatis cura*, atque in aliis *pituitoſis morbis* expoſuimus.

Purgantia deorſum *cauſam morbi*, præmiſſis ſi opus ſit *præparantibus*, ſi illa, uti dictum ſubſiſtat & hæreat, exhibentur, ut quando per

per *ſuperiora* expurgari minimè aut non ſufficienter poteſt, è *ventriculo* deorſum ad *inteſtina* derivata, eum moleſtare deſinat, ſicque *via* conſuetâ per *alvum* evacuetur. Quod eadem *medicamenta*, qualia in *ventriculi imbecillitate* alibique paſſim expoſita fuêre, præſtant: Formas tamen *purgantium* gratiores & commodiores eligendo, ne rurſum ea evomant: Inter quas *Vini purgantis* eſt convenientiſſima: Vel *pilularum*, ſi eas facilè deglutiant, vel reliquæ, ſi illis magis delectentur.

Clyſmata injecta ſimili ratione *cauſam* deorſum revellendo, in *vomitu* nimio proſunt, non tamen *magna quantitate* infuſa, necdum admodum *acria* aut *relaxantia*, ne dum *colon* ſubeunt, *ventriculum* vicinum *premendo*, aut *relaxando* vel *irritando* magis commoveant; Quorum *præparationes* multæ in *colicis doloribus* habentur.

Sed & *nutrientibus clyſteribus* injectis, quando in continuo *vomitu cibum* nullo pacto retinere poſſunt, neque ſic nutriri, *ægros* neceſſitate hac urgente, ſuſtentare aliquandiu poſſumus. Quales in *hecticis* propoſiti fuêre.

Propinantur poſtquam per *vomitum ſpontaneum*, vel *arte promotum*, aut per *alvum* expurgata eſt *materia*, quæ eum ſi nondum deſinat, compeſcunt. Talia autem in hac *cauſa* ſunt *calida*, *aſtringentia*, *ventriculo appropriata*, minimeque *nauſeam moventia*. Qualia multa in *ventriculi imbecillitate* expoſita ſunt. Quibus & ſequentia, præcipuè in *vomitione* nimia conferentia, adduntur.

Aqua Cinamomi grata admodum & *efficax*, *vomitionem* mox cohibet: Aliæve ex *aromatibus deſtillatæ*, in *ventriculi imbecillitate* enarratæ, *nauſeam* minimè moventes.

Vinum præ cæteris *ventriculo* acceptum, bibitum, *vomitum* ſedat, *generoſum* præſertim, quale inter varia eſt *Malvaticum*.

Medicatum vinum, ex infuſione factum, *amarum*, magis competit quàm *dulce*, cùm *dulcia vomitum* potiùs promoveant. Præferturque *Abſinthites*, cui in *tenaciſſima materia*, *Scillam*, *Gentianam* & ſummitates *Centaurij* minoris addunt.

Aliud ex *Mentha*, *Majorana*, *ſummitatibus Roſmarini*, *Betonicâ*, *foliis Myrti*, *flor. Roſarum rubrarum*, *ſemine Coriandri*, infuſis in *Vino*, addito ſimul *Abſinthio*, vel ſine illo paratur. Quibus interdum *Garyophylli*, *Nux moſchata* & *Macis* adduntur.

Vina aromatica juvant, *Hippocraticum* dictum, vel alia ex infuſione *aromatum* parata, qualia in *ventriculi imbecillitate* expoſita ſunt; vel ex *pulvere* mox dicendo *aromatico* infuſo in *Vino* fieri poſſunt. Quibus *Coralij rub. pulver.* quoque adjicere utile cenſent. *Sacchari* minorem *quantitatem* quàm aliàs fieri ſolet, ne *dulcedine* obſit, addimus.

Decocta non adeò ſunt grata, & bibita facilè evomuntur, in formam tamen *ſyrupi* redacta, ſic per *cochlearia* exhibentur: Veluti *Syrupi de Abſinthio* & *Mentha* cum *Vino* vel per ſe propinati; additis *ſuccis Cydoniorum*, *Granatorum*, & quod aliqui laudant imprimis, *Menthæ Græcæ*.

Vel fiat tale *decoctum*, omnia vel quædam ſumendo: ℞. *radic. Cyperi*, *Galangæ*, *Spinæ albæ ana* ℥.ß. *Menthæ*, *Betonicæ*, *Sanguiſorbæ ana* M.j. *ſummitat. Roſmar.* P.j. *ſem. Coriandri* ʒ.ij. *ſemin. Pæoniæ* ʒ.j. *Schœnanthi*, *Spicæ Celticæ*, *Coraliorum rubrorum* uti aliqui volunt pulveriſatorum *ana* ʒ.ß. fiat decoctio in *Vino* & *Aquâ*, additoque *Saccharo* coquantur in formam *ſyrupi*, aromatiſ. *aromatibus*.

In *cibis Faba*, *Phaſeolus*, *Lens* comeſta proſunt.

Lentes excorticatas numero XXiij. jubet exhibere *Dioſcorides*.

Pulveres ſtomachici varij, in *imbecillitate ventriculi* expoſiti competunt, maximè qui *aſtrictionem* habent, ut *Aromaticum roſatum*, & *Garyophyllatum*, *Roſata novella* & *Diagalanga*.

Vel ſic fiat *pulvis aromaticus*, *aſtringens* nonnihil: ℞. *radic. Cyperi*, *Galangæ*, *Acori veri*, *Caſſiæ ligneæ ana* ʒ.j.ß. *Nucis moſchat. Maceris*, *Garyophyllorum ana* ʒ.j. *Schœnanthi*, *Spicæ Indic. ligni Aloës ana* ʒ.ß. *Piperis*, *Zingiberis ana* ℈.j. fiat *pulvis*. Qui *efficacior* erit, ſed *minùs*

gratus, ſi ei addas *Majoranæ, Menthæ, florum Roſarum ana* ℥.ß. *Maſtiches* vel *Thuris* ℈.ij. *Dantur*que hi *pulveres* cum *Vino* per ſe, vel *Saccharo* priùs addito.

Conſervæ & *conditura* variæ probantur, ut *conſerva Roſarum antiqua*, *Menthæ*, *Majoranæ*, *Conditura citri*, *Nucis moſchatæ*, aliæque.

Admovenda *ventriculo* erunt, quæ eum roborant, & conſtringunt, in *ventriculi imbecillitate* præſcripta, eligendo ex illis formas quas *laxum ventriculum* aſtringere diximus, & quæ *odore* magis *grato* præditæ *nauſeam* minùs movent.

Oleis illic explicatis *ventriculus* inungendus erit, quæ quando *roborandum* & potiùs *aſtringendum* eſt, competere diximus. Quorum *unctuoſus odor*, ne incommodet, uti verò facere ſolet, *capite averſo* & *interpoſitis odoratis* cavebitur. Vel mox poſt *unctionem odorati pulveres* illic quoque expoſiti ſuperaſpergendi, aut alia *odorata olea* ex *aromatibus* extillata, illis permiſcenda. *Oleum* quoque ex *Nuce moſchata*, cùm *ſuavi odore* præditum ſit, hîc imprimis juvat.

Unguentum ad *humidum* & *laxum ventriculum* illic deſcriptum, vel ſimile aliud, hîc quoque locum habebit, obſervando in *odore* emendando, idem quod modò diximus.

Emplaſtra præ cæteris formis, ne per *inunctiones* fricando *ventriculum*, *vomitus* nonnunquam concitetur, hîc *ventriculo* applicanda potiùs. Quale in *imbecillitate ventriculi* illud quod in *laxiore ventriculo* prodeſt, *de Maſtiche* appellatum exiſtit.

Fotus item, quos *debilem ventriculum* roborare, *laxum* conſtringere illic notavimus, hîc quoque *utiles* erunt, & cùm *odorem non ingratum* expirent, eò erunt *convenientiores*.

Pulveres odorati hi qui cùm validiùs aſtringendum illic explicati fuerunt, hîc quoque *inunctionibus* inſpergendi, & *ſacculis* excepti *ventriculo* admovendi.

Cataplaſmata item citra *unctuoſorum* permiſtionem parata, cùm ſint *odoratiora*, illic præſcripta hîc uſurpantur.

Succus *Menthæ* cum *Fermento* ſubactus, & *Emplaſtri* inſtar, *regioni ventriculi* & *inteſtinorum* impoſitus, *vomitum* ex *pituitoſa cauſa*, ut & *inteſtinorum inflationem*, quæ ſæpe cum hoc *vomitu* conjungitur, citò curat: idem hoc *remedium* in *vomitu bilioſo* & *cholera morbo*, *felici* cum *ſucceſſu* adhibebitur.

Præter hæc multa *extrinſecùs* adhibita alia, ut *cucurbitulæ, dropax, ligaturæ, amuleta*, in *bilioſo vomitu* potiùs, cùm ille magis infeſtus ſit, mox explicanda, hîc quoque proderunt.

Adhibitâ interim *parcâ* & *decenti victus* & reliquâ *vivendi convenienti ratione*.

Si à *bilioſo humore*, aut alio *acri* & *fervente*, ex *cibo corrupto* aut aliàs in *corpore* nato, *ventriculum ſtimulante* & *irritante vomitio* fiat, perque eam hæc evacuentur, potiùs juvanda quàm impedienda erit. Si tamen *conſueta* ſit in quibusdam *cacochymicis corporibus bilioſa vomitio*, cùm longè graviùs affligat quàm *pituitoſa*, & tandem noxam inferat, & præcipuè quia *morbos* minatur, *cura* illius erit inſtituenda. Uti & ſi in *morbis* quibusdam *immoderata* ſit & *vehemens*, quia plurimùm obeſt, *cura* quoque eò erit dirigenda. Imprimisque in *cholera* dicta, cùm *vomitio* præcipuum hujus *morbi* ſit *ſymptoma* adeò *periculoſum*, tota hujus *morbi cura*, cum cæteris *bilioſis vomitionibus* hîc erit proponenda. *Acutiſſimus* autem eſt *cholera morbus periculoſus*que præſertim ſi nullâ *causâ* prægreſsâ *manifeſta*, *ægrum* corripiat: minùs autem *periculi*, ſi ob *eſum cucumerum*, *melonum*, aut alterius *cibi* in *bilem* converſi invadat: *Mortem*que minatur, ſi *pulſus debilis*, *cordis palpitatio*, *animi defectio*, *ſingultus* & *convulſio* accedant, quæ in propinquo eſt, ſi *pulſus* intermittat, *urinæ lividæ* fiant, atque *extrema* frigeſcant. *Vomitu bilioſi & Choleræ morbi curatio.*

Scopus curandi in omnibus ejuſmodi *immoderatis bilioſis* & *acribus vomitionibus*, habitâ ſemper interim ratione *morbi*, aliorumque *ſymptomatum*, ſi adſint, *adhærentem bilem humores*que ab initio abſtergere, illorumque vim refringere, ſi magis ad ſuperiora tendant, deorſum impellere: *Ventriculum* dein & *inteſtina* roborare, aſtringere, non-

nonnunquam & neceſſitate urgente *ſenſum* illorum, ut minùs patiantur, retundere: idque *internis externisque medicamentis*, *viribus*que interim quæ citò dejiciuntur, proſpicere, atque *imminentia gravia accidentia* in *cholera* præſertim *morbo*, avertere, & ſi ſuperveniant, emendare, ut & *fluxui ventris* in *cholera* ſimul proſpicere. Quod per ſequentia *medicamenta* perficitur.

Vomitoria eadem quæ in *cardialgia* à *bile*, & in *febribus bilioſis* deſcripta ſunt, hîc quoque ſi cauſa cedere nolit, competunt. Quæ & evacuando *bilem adhærentem* & in *cholera* revellendo ſimul *alvi fluxum immodicum* ſiſtendo quoque juvant.

Purgantia eadem quæ in *cardialgia* à *bile* propoſita fuerant, hic ad *cauſam* deturbandam locum habent: Imprimis *Myrobalani*, *Rhabarbarum* cum *Spica*, quæ illius eſt correctivum atque omnes *fluxiones* ſiſtit, dando, & cæteris ferè ſemper addendo, quæ præter *expurgationem bilis*, deorſum *materiam* derivando quoque *vomitum* ſiſtunt. In *cholera* tamen cùm tunc *alvus* alioquin nimiùm fluat, ſi ob *bilem inteſtinis adhærentem*, illius *evacuatio* requiratur, eadem quæ in *dyſenteria* convenire diximus, hîc quoque proderunt. *Fortiora*, niſi *præcautionis* loco in illis qui *bilioſis vomitionibus* obnoxij ſunt, non dentur, & proin dum *morbus* adeſt, ab iis abſtinendum. *Clyſteribus* autem rectiùs hoc tunc perficitur, *abſtergentibus*, *bilis*que *fervorem minuentibus*, in *cholera*, qui & ſi alioquin *bilioſus* ſit *vomitus*, revellendo juvare poſſunt.

Inter *alterantia* multa quoque conveniunt, quæ in *cardialgia bilioſa* deſcripta ſunt, eligendo ex illis ea quæ magis aſtringunt, & *nauſeam* minimè movent: Idque maximè inter ea quæ propinantur: Qualia ſunt ſequentia.

Fructus acidi illic deſcripti *crudi coctive*; comeſti vel *condimenti* loco, ipſi vel *ſucci* ipſorum in *cibis* uſurpati, hic quoque proderunt, eoque magis, ſi non *nimiùm maturi auſteritatem* aliquam habeant. Unde *Uva*, *Ceraſa*, *Meſpila*, *Sorba*, *Corna* huc quoque referuntur. *Olera* item illic quoque nominata *acida*, vel etiam alia cum *Aceto* uſurpata. Et *Braſſicæ capitum* & *Raparum* in *Compoſito* noſtro dicto, *conditura*.

Conſervæ & *conditura fructuum* prædictorum *acidorum*, ſicuti illa variis modis parantur, conveniunt, & præter hæc *Myrobalani*, *cortices Citri conditi*, *conſerva* item *Roſarum* & *Acetoſæ*.

Succi quoque horum *fructuum* & *herbarum acidarum*, extra *cibos* diverſimodè uſurpati, *vomitum* compeſcunt. *Acetum*que ſolum etiam bibitum poſt *crapulam*, uti *ebrietatem* corrigit, ita *vomitum* impedit vel mitigat. *Vinum*que *abſinthites vomitui bilioſo* medetur: quod proin ab *ebriis* qui *crapulam* edormiverunt, cùm *cardialgia vomitum* præſagit, magnopere expetitur. *Aquæ* etiam *frigidæ potus* poſt *cibum*, aliquando illius *vomitionem* arcet.

Syrupi etiam *acidi* illi qui in *cardialgiæ* propoſiti ſunt, in hoc caſu juvant, qui per ſe dantur, vel diſſoluti *aquâ Acetoſæ* alióve modo.

Aliquando illis uti & cæteris, in *ventriculis debilioribus*, alia eum reſpicientia adduntur; Eſtque inter cætera hoc ſingulare in *vomitu* emendando: ℞. *ſyrupi Granatorum acetoſorum partes quatuor*, *ſyrupi de Mentha partem unam*; miſce.

Vel *ſucci utriuſque expreſſi* cum *Sacchar*o coquantur in formam *ſyrupi*: Aut *Menthæ parum*, dum *ſyrupus granatorum* coquitur, ſimul incoquatur.

Chymici in hoc *affectu aliquo guttas Olei Perlarum* exhibere ſolent.

Pulvis vomitum ſedans per ſe cum *vino*, *ſuccis* alióve modo ſumendus, vel aliis formis commiſcendus, ſic parari poterit: ℞. *carnis* ſeu *pulpæ Cydoniorum* vel *Pyrorum auſterorum*, vel *Meſpilorum* vel *Sorborum*, vel *Cornorum*, antequam plenè matureſcant *exiccatorum* ℥.ß. *corticum Citri ſicci* ʒ.j. *Gallarum* ʒ.ß. *radic. Pentaphylli*, *ſeminum Acetoſæ*, *Plantagin. Uvarum*, *Berberis*, *Sumach*, *Granatorum*, *Roſarum*, *Coriandri ana* ʒ.j. *florum*

Roſa-

Roſarum, Labruſcæ, ana ʒ.ß. *Antiſpodij ex ebore* vel *cornu Cervi, Corallij rubri ana* ʒ.j.ß. *Cryſtalli* ʒ.ß. *Margaritarum* ℈.j. *Boli rubri* vel *Terræ* alterius *pinguis* & *puræ* ʒ.j. *Hypociſtid.* ʒ.ß. *Santali rubr. Cinamomi craſſi an.* ʒ.j. fiat *pulvis.*

Ex *Maſtiche*, *Thure*, addito nonnunquam & *Succino*, *pulvis* ſimili ratione datur, quem alij cum *Vitello ovi parùm ſalito* exhibitum magis probant.

Præter hæc *pulveres foliorum Trifolij, corticum Caſtanearum, ſeminis Malvæ, gummi Ceraſorum*, cum *Vino* bibiti, *vomitui* peculiariter reſiſtere dicuntur.

Muſci arborum quem *Pulmonariam* vocant, & *Lagopi foliorum panicularúm*ve cum *ſemine pulveres* imprimis probantur à *Dioſcoride*, qui eodem modo exhiberi poſſunt.

Ex uſitatis *pulveribus*, *Diacydonites ſine ſpeciebus*, *trochiſci de Spodio* cum *ſemine Acetoſæ* præ cæteris competunt. Item *trochiſci de Thure*, niſi *odor* illis omnino adverſetur, deſcriptionis præſertim *Rhaſis*, *thus*, *maſtichem*, *ſuccinum*, *bolum*, *camphoram*, & *odoris* correctionis gratiâ, *galliam moſchatam* & *garyophyllos* recipientes.

Pulvis Glycyrrhizæ cum *raſuræ Eboris* & *Cinamomi*, in *parva quantitate* miſtus & in *juſculo* exhibitus, *vomitiones bilioſas, pituitoſas*, ut & poſt *cathartica* ſumpta, & ob alias ferè quaſcunque *cauſas*, ortas, aliis non juvantibus, promptè ſiſtit.

Electuaria & *conditum* in *cardialgia bilioſa* præſcripta hìc quoque juvabunt.

Vel fiat hoc pacto: ℞. *carnium Cydoniorum condit.* ℥.ij. *cortic. Citri condit. conſerv. Roſarum an.* ℥.j. *conſerv. Acetoſæ* ℥.ß. *ſeminis Roſarum, Acetoſæ*, *Coriandri ana* ʒ.ß. *Coralij rubri* ʒ.j. miſce. Poſſunt & plura ex prædictis *pulveribus* hìc quoque miſceri, vel de *pulvere* illo ʒ.ij. vel iij. addendo & interdum *Trionſantalon*, vel *Diamarg. frigid.* ubi *ſyncope* metuitur.

Narcotica antidota, quorum illic quoque facta eſt mentio, cùm *ſenſum ventriculi* imminuendo, ut minùs afficiatur, faciant, *vomitum* admodum tum per ſe, neceſſitate urgente exhibita, tum aliis commiſta, uti illic dictum, compeſcunt.

Admovenda interim *ventriculi regionis anteriori ſedi*, nonnunquam & *poſteriori*, quæ illum conſtringant & roborent, *temperata*, vel ad *frigiditatem* aliquam *accedentia*, *actu* tamen *calida*, cùm *frigiditate* facilè offendatur *ventriculus*, proin & licèt *potentiâ frigida* nonnihil, hìc uſurpemus, illa tamen permixtis parùm *calidis* contemperamus. Hæc in *cholera* ſimul *fluxum ventris* quoque compeſcunt, & in *vomitionibus* aliis *bilioſis* uti ſemper locum habent, ſic maximè quando per *os* nihil ſumere, ob *nauſeam* volunt, præcipuè adhibere neceſſe eſt: *odore* quoad fieri poteſt, minime *nauſeoſo* prædita.

Olea cùm propter *unctuoſitatem* omnia *actu* relaxent, ſola non adeò commodè uſurpantur, ſi tamen illis uti velimus, eadem *aſtringentia frigida*, admixtis parùm *calefacientibus*, uti in *cardialgia bilioſa* oſtendimus, hìc quoque competunt. *Acetum* convenit, uti illic dictum, ſed *majori quantitate*, vel alios *ſuccos acidos* addendo, & ſuperaſpergendo *pulveres aſtringentes*, *odoratos*, ut *nauſeam oleorum* auferant, in *cardialgia bilioſa* quoque expoſitos:

Vel hunc qui magis aſtringit: ℞. *Maſtiches* ʒ.ij. *cortic. Thuris, radic. Cyperi, Balauſtiorum ana* ʒ.j. *Abſinthij ſicci*, *Spicæ nardi ana* ʒ.ß. fiat *pulvis.*

Unguentum refrigerans & *roborans*, in *cardialgia bilioſa* deſcriptum, hic quoque competet: Vel quod ampliùs aſtringat, tale fieri poterit: ℞. *olei Maſtichini*, *Cydoniorum*, *Roſarum*, *Omphacini ana* ℥.j. *olei Myrtini* vel *Myrtillorum*, vel *Lentiſcini* ʒ.vj. *olei de Abſinthio* ℥.ß. *Aceti roſac. Vini rubri ſtyptici ana* ℥.j.ß. *ſucci Cydoniorum* vel *Pyrorum*, vel in *divitibus Citri* aut *Limonum* ℥.j coquantur ad *ſuccorum* conſumptionem, poſtea adde *pulveris Maſtiches, Olibani ana* ʒ.j. *Boli rubri* ʒ.j.ß. *Acaciæ, Hypociſtid. ana* ʒ.j. *Gallarum*, *Balauſtiorum*, *Roſarum rubr. ana* ʒ.ß. *Ceræ q. ſ.* fiat *unguentum.*

Vel fiat *emplaſtrum*; addendo jam prædictis *pondere duplicatis*, *Sanguinis draconis* ʒ.j. *Ladani* ʒ.ij. *capularum Glandium*, *Nucis cupreſ-*

cupreſſi, cortic. Citri, fol. Rubi, Myrti, Abſinthij, Menthæ, ſeminum Myrti vel *Myrtillorum, Coriandri ana* ℨ.j, *Antiſpodij* ℨ.j.ß. *Spicæ nardi, Nucis moſch. ana* ℨ.ß. *Santali rubr.* ℨ.j. *Galliæ moſch.* ℈.ij. cum *Pice, reſinâ Oleis*que ſupradictis fiat: *emplaſtrum.*

Maſtiche pulveriſata, *albumine Ovi incorporata*, nonnunquam & additis *oleis* ſupradictis, *emplaſtri* modo applicata convenit.

Placenta relicta in *fundo cucurbitæ* poſt extillatam *aquam Roſarum*, aſpersâ *aquâ Roſarum* & *Aceto roſac.* & *Vino rubro ſtyptico* applicatur.

Cruſta panis parùm *toſta*, in *Aceto roſaceo macerata* rurſumque *expreſſa*, *obvoluta tenuiſſimo linteo*, ut cohæreat, *ventriculi ſedi applicata, remedium* eſt in *vomitu utile & paratu facile*: Cui & *Maſtiche*, *Garyophylli* aliaque inſpergi poſſunt.

Vel *cruſta panis* ſic *toſta* & *madefacta* in *Aceto roſac.* vel *ſolo* vel addito etiam *ſucco Cydoniorum*, *Uvæ acerbæ* alióve *aſtringente*, vel etiam *Vino rubro ſtyptico*, contunditur, ſicque applicatur: vel hi *ſucci Farinâ communi* vel *Hordei* vel *Lentium* ſubacti applicantur. Efficaciusque hæc operantur, ſi *pulvis*, *Maſtiches*, *Abſinthij*, *Menthæ*, *Roſarum* addantur, vel *plantæ* hæ in *Vino rubro* coctæ contuſæ, *pani* miſceantur; Aliáve *aſtringentia* in *emplaſtris* expoſita.

Compoſitum magis & cum *oleis* paratum *Emplaſtrum de cruſta panis*, præſertim ad *vomitum* ſiſtendum, uſitatum habetur. Quod ex *Cruſtæ panis toſtæ* & in *Aceto maceratæ*, & *farinæ Hordei ana* ℥.ij. fit, ſubacta *olei Maſtichini* & *Cydoniorum ana* ℥.j. additaque *Maſtiches, Antiſpodij, Coralij, Santalorũ rubr.* & *Menthæ ana* ℨ.j. Cui & *Abſinthium* addi poteſt, aliive *aſtringentes pulveres* in *emplaſtris* deſcripti.

Emplaſtrum Diaphœnicum Alexandri ex *dactilis*, *pane*, *carne cydoniorum*, additis *aceto*, *oleo*, multisque *aſtringentibus*, *vomitui* ſiſtendo quoque eſt accommodatum.

Vel ex *pulpis* præcipuè paratum ſic fit: ℞. *Cydonia* vel *Pyra*, vel *Poma acida odorata*, vel alios *fructus carneos aſtringentes* ſupra recenſitos, aſſentur ſi recentia ſint, parùm in *fornace hypocauſti* vel ſub *cineribus*, vel ſi *ſicca* jam ſint, emolliantur & coquantur parùm in *Vino rubro ſtyptico*, addito etiam *Aceto*: Contundantur diligenter & applicentur: Quibus ſi *oleum de Abſinthio* & *de Mentha* permiſceas, præter quàm quòd per ſe etiam conveniunt, ut *pulpæ* hæ non tam citò areſcant, & *aſperitate* ſua incommodent, efficient. Quibus & alia ex ſupradictis multa addi poſſunt.

Epithema ex *Aquæ roſaceæ* ℥.iiij. *Aceti roſac.* ℥.ij. cum *ſindone rubra calens* appoſitum. Cui addi poſſunt *Maſtiches* ℨ.ij. *Santali rubr.* ℨ.j. *Roſarum rubr. Garyophyll. ana* ℨ.ß. nonnunquam & *Camphoræ grana* aliquot.

Pannus item *intinctus* in *ſucco Cydon.* vel *Pyrorum* vel *Pomorum acidorum*, addito interdum & *ſucco Citri, Limonum, Granator. calidè* quoque admotus: Quibus & *pulveres* enarrati miſceri poſſunt.

Fotus aſtringens paratur ex *decocto corticum, arborum & foliorum Pyri, Cydonior. Quercus, Sorbi, Berberis, Liguſtri, Oleaſtri, Meſpilorum, Sumach, Myrti, Rubi, florum Roſarum: Labruſcæ, Balauſtior. cortic. Granatorum* & *Gallarum*: additis etiam ratione *ventriculi Abſinthio* & *Menthâ*, *ſemine*que *Coriandri* & *Myrtillorum*, *Santalis*que interdum, atque *uno* aut *altero* ex *aromatibus*. Decoctioque in *Vino rubro* ſolo vel contemperato, *Aquâ* præſertim *extinctionis ferri* perficitur.

Cucurbitula ſupra *ventriculum* vel in *fundo ventriculi*, vel paulò ſubtus affixa, *vomitum* ſedat, & ſi fiat dum *cibus* ſumitur, ne rurſum evomatur, eum retinet. Quòd ſi à *venis meſeraicis bilis* ad *ventriculum* feratur, *hepatis* vel *lienis ſedi* appoſita, ubi *rami majores* harum *venarum* ſunt, revellendo prodeſt.

Dropax ex *pice* diſſolutâ *oleo* convenienti ſupradicto, *ventri* appoſitus, retractusque, *aſſiduum vomitum* ſiſtit.

Ligaturæ, Frictiones extremitatum, aliquid quoque præſtant. Uti & ſi *facies frigidâ* conſpergatur.

Odoretur *æger* & maſticet *grata ventriculo*, veluti *Poma, Pyra, Cydonia*, aliaque ſupe-

riùs in *cathartici* ſumpti *vomitu* impediendo expoſita, aut *manus* in *Frigidam aquam* immergat.

Ex *Ebore* elaborato facta *lamina tenuis lata*, *ventri* admota, *vomitum* ſiſtere dicitur.

Iaſpidem viridem appenſum, ita ut *ventriculum* tangat, idem poſſe ſcribitur.

Quod *regimen* attinet: *Cibus parce* detur, per *intervalla*, isque *euchymus* & qui non facilè corrumpitur, *gratus*, *nauſeam* minimè movens, *ſpiſſior* potiùs quàm *liquidus*, cum *condimentis*, ut ſupra dictum.

Inter cætera *Panis* aut *Ferculum* ex *farina Tritici* vel *Hordei*, cum *ſucco Granator.* piſtâ, aut aliis *acidis* probatur; *Hordeatum* item cum *aqua Roſarum*, *Aceto roſ.* & *Saccharo.*

Congelatum ex *ſucco Caponis* in *duplici vaſe* cocti paratum, addito *ſucco Citri* aliisve *cordialibus*, quando *ſyncope* timetur, prodeſt.

Potus illorum *actu frigidus* potiùs quàm *tepidus* aut *calidus*: *Vinum acidulum* eſſe debet: Vel ſi *vinum* illis adverſum ſit, *Aquam coctam* addito *ſem. Coriandri* vel aliis bibant. Vel in qua *ſyrupi aciduli* diſſoluti ſint, habitâ in omnibus hiſce diligenti conſideratione *naturæ* illorum & *conſuetudinis.*

Aquæ frigidæ poſt *cibum potus*, aliquando illius *vomitionem* arcet.

Thermarum potum huic malo obnoxiis *adjumentum* afferre docent. Quod non tam *vomitionis* quam *cachexiæ* quando inde evenit causâ fieri, veriſimile eſt. *Acidarum*que *potus* tunc competit.

Quieti interim ſint, *corpus* non admodum moveant, parùm loquantur: Nec *maſticando os* nimiùm commoveant.

Somnus in hac cauſa valde prodeſt, cùm ejusmodi *evacuationes* ſiſtat, qui proin illis cum ob *inquietudinem* aliàs vix dormiunt, erit concitandus, exhibitis *ſoporiferis.*

Accidentia gravia choleram comitantia, vel illi ſupervenientia; iisdem quæ & *choleræ* competunt, emendamus, vel aliis quoque horum *ſymptomatum*, alibi explicatis *remediis*; uti *Alvi fluxum*, quem & quæ *vomitum externa remedia* ſedant, ſiſtunt:

Item *ſitim*, *acidis* in *potu* & *medicamentis* expoſitis; *Febrem* iisdem quæ *bilioſos humores* educunt, tranſeundo etiam *febris* causâ ad ea quæ illam tollunt: *Convulſionem imminentem* vel jam *præſentem inunctionibus ſpinæ*, aliisque illi dicatis *remediis* aliis, præcavere vel curare ſtudebimus: *Virium lapſum animi*que *defectum*, *victu* & *cordialibus medicamentis* corrigemus: Si quid aliud jungatur, uti interdum *urinæ ardor*, huic peculiariter proſpiciendum.

Si *ſanguis* evomatur, isque in *fauces illapſus* eo deſcenderit, & *concretus* reddatur, tunc *vomitus* ille, ut nihil illic remaneat, novaque *ſymptomata* pariat, potiùs *promovendus* quam *impediendus* erit. Si à *venis meſeraicis* eo feratur, *morbi magnitudinem* & proin *periculum* denotat, tuncque *morbo* inprimis proſpiciendum. Si à *læſione* aliquâ gravi *ventriculi* aut *partium vicinarum* proficiſcatur, ſummè *periculoſus*, tuncque vel *contuſioni* vel *vulneri* quoque *remedia* erunt accommodanda. In quacunque autem causâ, habitâ primùm illius ratione, ſi *ſanguis* magnâ copiâ evomatur, *influxum* hunc illius in *ventriculum* potiùs quàm *vomitum* ſiſtere *internis externis*que *præſidiis* oportet, & ſimul ne *concreta* illius aliqua *portio* in eo hæreat, unde poſtea *gravia* quoque ſuperveniunt *ſymptomata*, *ſanguinem diſſolventibus*, quæ tamen illius *fluxum* quoque impediunt, exhibitis avertere. Quod ſequentibus modis præſtatur.

Vom- nis guin cura

Sanguinis è *vena ſecta emiſſio*, parùm à *meſeraicis*, unde *ſanguis* in *ventriculum* & *inteſtina* influit, revellere poteſt. Tamen in *corpore plethorico*, vel ſi *affectus* qui *cauſa* eſt hujus *vomitionis*, id requirat, per *venam convenientem ſanguinis portionem* aliquam educendo, revellere oportet. Et ſi *menſtrua ſuppreſſa* ſint, illud potiùs in *pede* erit faciendum.

Per *cucurbitulas* affixas, in *hypochondriis*, vel ſub *ventriculi regione ventri*, vel in *menſtruo-*

ſtruorum defectu in *coxis, revulſio* hæc *ſanguinis* quoque perficitur.

Uti & per *ligaturas, extremitatum*, illarumque & inprimis *femoris frictiones*.

Purgantia hîc minimè niſi *morbus* illa requirat, nec tunc tamen *vehementiora*, *naturam ſolicitantia*, locum habent. *Concreti* tamen *ſanguinis* causâ, *Rhabarbarum* exhibitum valde proderit, nec tamen *fluxionem* augebit. Quo nomine & *ſyrupus Roſarum* conceditur.

Clyſmata, ſi *ſanguis* quoque per *alvum* reddatur, & *ſanguinis vomitui* copuletur, qui tunc ferè *concretus* & *ater* eſt, injecta ad eum *abſtergendum*, & demum quoque ad *oſcula venarum conſtringenda*, locum habent, illis quæ in *dyſenteria* proponuntur non abſimilia. Si *ſanguinis grumi* in *inteſtinis* hæreant, *Poſca* infuſa eos diſſolvit,

Detur per *os Amylatum*, *Oryzatum*, *Hordeatum*, cum *Jure glutinoſo* vel *Lacte* coctum.

Albumen ovi crudum, *mucilagines ſeminis Cydoniorum* & *Gummi tragac.* extractæ cum *aqua Roſarum*, *Plantaginis*, bene conquaſſata, dentur per ſe vel cum *pauco Saccharo penidiato* vel *roſaceo*, vel cum *ſyrupis* ſequentibus.

Succi Plantaginis, *Burſæ paſtoris*, *Polygoni maris*, *Caudæ equinæ*, aut *Fructuum auſterorum aſtringentium* in *vomitu bilioſo* explicatorum, per ſe, vel addito *Saccharo penidiato* aut *roſaceo*, dantur, vel cum *Vino rubro ſtyptico*, vel addito *pauco Aceto roſaceo*.

Vel fiat *ſyrupus* ex *ſuccis* prædictis, coquendo aliquos cum *Saccharo*, vel in horum defectu *herbas* ipſas, quibus addi poſſunt *Roſ. rub.* P.j. *Balauſt.* ℥.ß. *Santali rubri* ʒ.j. fiat decoctio in *aqua Ferrata*, additoque *pauco Aceto* & cum *Saccharo* coquatur in formam *ſyrupi*: De quo ſumat.

Uſitati ſyrupi conveniunt *Myrtinus*, *Cydoniorum*, *de Roſis ſiccis*, *de Berberis*, *Omphacinus* ſeu *de Agreſta*, *de Plantagine*, *de Portulaca*. *Syrupus acetoſus*, cùm *grumoſum ſanguinem* diſſolvere volumus.

Aqua Plantaginis data *ſanguinem* ſiſtit: *Aqua Nucum concretum* diſſolvit.

Aquam bibant *chalybeatam*, in cujus *Menſur.* j. coquantur *Maſtiches* ℥.j. *Coraliorum alborum* ℥.ß. *Cryſtalli triti* vel *Iaſpidis* ʒ.ij. *Poſca* bibita *ſanguinem coagulatum* diſſolvit.

Pulvis: ℞. *Lapid. Hæmatidis* ʒ.ij. *Coralij rub.* ʒ.j.ß. *Terræ rubr. pinguis*, *Acaciæ gummi Arabic.* vel *Tragac. parùm toſti ana* ʒ.ß. fiat *pulvis*. Cui addi poteſt *radic. Biſtortæ*, *Balauſt. foliorum Equiſeti ana* ʒ.ß. Si *ſeminis Hyoſcyami* quoque ʒ.ß. addatur, *utiliſſimus* erit: Capiat ʒ.j. per ſe vel cum *Vino rubro ſtyptico*. Vel addita *Sacchari roſac. æquâ portione*: Dentur ʒ.ij. Vel cum *Saccharo* cocto in *aqua Plantag.* fiant *tabulæ*.

Ad *ſanguinem grumoſum* diſſolvendum, damus *Succinum*, *Aſphaltum* id eſt *Bitumen verum*, vel *Mumiam*, *Coagulum hœdi*, &c.

Pulveres uſitati convenientes ſunt *trochiſcorum de Succino*, *de Terra Lemnia*, qui præterquam quòd *ſanguinis fluorem* ſiſtunt, ſimul etiam propter *ſuccinum* eundem *coagulatum* diſſolvunt, quod ambas *compoſitiones* ſubintrat: conveniunt & *trochiſci de Antiſpodio* cum *ſemine Acetoſæ*, in hoc caſu. Qui & quia *Papaver* recipiunt, efficaciùs operantur, & eâ formâ & menſurâ, uti prædictus *pulvis* exhiberi poſſunt.

Electuarium utile: ℞. *conſerv. rad. Conſolidæ major.* & *Roſarum antiqu. cond. Cydoniorum ana* ʒ.j. *trochiſc. de Succino* vel *de terra Lemniæ* vel *de Pulvere præſcripto* ʒ.ij. & ſi vires deficiant *pulveris elect. Diamarg. frig.* vel *de Gemmis* ʒ.ß. cum *ſyrupo Cydoniorum*, fiat *electuarium*, vel cum *Saccharo roſato tab. mixtura*, inſtar *caſtaneæ* magnitudinis ſumenda: *Aquamque* aliquam prædictarum *herbarum*, quarum *ſuccos* convenire diximus, ſuperbibendo.

Philonium Perſicum ʒ.j. *quantitate* exhibitum, valdè hîc probatur. Cui *Rhabarbari* ʒ.j. additâ, ut *concretum ſanguinem* ſimul diſſolvat, & evacuet, efficit.

Extrinſecùs Epithema & *Fotus* in *vomitu bilioſo* deſcripta hîc quoque juvabunt. Uti & *inunctiones*, *unguenta* & *emplaſtra* illic propoſita.

Vel hiſce utantur : ℞. *olei Myrtini* vel *Myrtillorum*, *Cydoniorum ana* ℥.ij.ß. *ſucci Plantag.* vel *alterius ſucci* ſupraſcripti ℥.j.ß. *Aceti roſac.* ℥.j. coquantur ad *ſuccorum* conſumpt. adde *Acaciæ*, *Hypocyſtid. ana* ʒ.j. fiat *unguentum*, vel addendo *Maſtiches* ℥.ß. *Boli* ʒ.ij. *Balauſtiorum*, *Malicorij*, *Gallarum*, *Sumah ana* ʒ.j. *Ceræ q. ſ.* fiat *ceratum*, vel cum *Reſina pini* fiat *emplaſtrum*.

DE MICTIONE.

CAPUT X.

Genera.

Mictio præternaturalis. MICTIO per quam *urina* in *maſculis* per *ductum* & *foramen virgæ*, in *fœminis* per *meatum urinæ* naturaliter, emittitur, tunc *præternaturalis* fit, cùm *involuntaria* vel *immoderata*, aut *frequens* ſed *pauca* exiſtit; vel in ea, *urina turbulenta* aut *cruenta* aliòve modo *tincta permiſta*que redditur: vel ſi per *aliam viam* quàm quæ illi *deſtinata*, effluat.

Mictio involuntaria. *Involuntaria mictio*, eſt in qua citra *voluntatem urina* ſponte profluit. Atque hoc interdum ſine *ſenſu*, in *Apoplecticis*, *Paralyticis*, *Animo deficientibus* fit : Et in quibusdam, quibus *lapis* è *veſica* extractus, remanens eſt vitium.

Urina incontinentia, eorum qui lectum commingunt. Eſt & alia *involuntaria mictio* quæ *dormientibus*, *lectum commingentibus* accidit. In *Infantibus* præſertim, ſi in illis hoc vitium, tum maximè cùm *adultiores* facti illud cognoſcunt, & cavere deberent, perſeveret, *turpe*. Turpius verò eſt, ſi *ætate* aliquouſque progreſſis vel *provectis*, accidat, *Urinæ*que *incontinentia* dici poteſt.

Mictio immoderata. *Immoderata mictio* dicitur, quando *copioſiùs* aut *frequentiùs* ſeu *intempeſtivè* mingunt; qualis *Bibonibus* conſueta eſt, qui cùm ſe *vino* replerunt, à *convivio* mox coguntur ſurgere, *urinam*que copioſè reddere. Quod *vitioſum* eſſe meritò, præſertim in illis quorum *exiſtimationi* non parùm inde detrahitur, ij cenſent, qui *ebrietatem* probro, ut revera eſt, dandam, & multa *pocula* exhaurire, ſummè *ignominioſum* eſſe arbitrantur.

Eſt & alia *intempeſtiva frequens* ejuſmodi *mictio*, quæ non poſt *largam potationem*, ſed alioquin ſæpiùs quàm par erat ad illius *excretionem* ſollicitat: cujus causâ diutiùs in *conventibus* moram trahere nequeunt, ſed *urinæ* reddendæ causâ ſecedere coguntur.

Præſertim verò ea *immodica* & *copioſa mictio* exiſtit, quando plus quàm biberunt & *humidi* comederunt, mingunt. Quod in *ſanis* adhuc quos *Uriticos* vocant, obſervatur, ſi citra alium *affectum* eveniat: aut in *morborum criſi* vel *declinatione*, cùm *utile* potiùs tunc quàm *noxium* ſit, *præternaturale* ideò nondum exiſtens, niſi *perſeverans* ſupra modum, *vires* dejiciat, quæ facilè ab ejuſmodi *excretione* admodumque labaſcunt.

Alia in *affectu* quem *Diabeten* vocant, ſed rariſſimè contingit, *immoderata* & *copioſa mictio*, in qua quæ bibuntur parùm aut nihil immutata iterum egeruntur, *ſitis*que *inexplebilis ægrum* divexat, unde *Dipſacum* eum vocarunt, *corpus*que admodum calet, & ſenſim conſumitur atque labefactatur. *Diabetes. Dipſacus.*

Frequens ſed *pauca* alia occurrit *mictio*, in qua *urina guttatim* ſeu *ſtillatim* emanat, unde & *Stillicidium urinæ*, *Stranguria* dicitur. Quæ aliquando *ſine dolore* perficitur, de qua in *mictionis defectu* egimus. *Stillicidium urinæ. Stranguria.*

Cum *dolore ardente* hæc frequentiùs moleſtat, *Mictio ardens.*

ſtat, qui, cùm *urina* emittitur, ſentitur, unde *Ardorem urinæ* vocant, nos *Mictionem ardentem* appellamus vel *Dyſuriam*, quod vocabulum *mictioni* cum *dolore* conjunctæ, uti *dyſenteria dejectioni* ſimili quæ per *alvum* fit, rectiùs quàm huic quæ *diminuta* eſt, accommodatur. In hoc *affectu ardor* quamdiu *urina guttatim* extillat, excruciat: aliàs verò ſi *urina* paulò uberiùs procedat, citra finem *mictionis* primùm incipit. Sed & peractâ *mictione* aliquandiu perſeverat, & ad novam *mictionem* vehementer rurſum impellit, tantumque *conatum* excitat, ut & *horrores ſudores*que commoveat. *Intolerabilis* ſanè *cruciatus*, qui in *maſculis* circa *virgæ anteriora*, & *glandem* potiſſimùm conſidere putatur: quæ tunc etiam *frigida* admodum eſſe *contactu* deprehenditur, unde hunc *affectum Germani* Kaltenſeich, hoc eſt, *frigidam urinam* vel *mictionem*, quæ tamen *ardens* eſt, appellant. *Fœminis* verò *pudendi ſuperiora*, ubi *meatus urinarius* prodit, maximè ab eo infeſtantur.

Talis *dyſuria* aliàs citra alios *morbos* comites, & *juvenes* & *ſenes* divexat; *Brevis*que eſt quandoque *affectus*, ſi *aſſumptorum* quoruncam causâ, aut aliis de *cauſis non perſeverantibus*, ut in *cauſis* dicetur, eveniat: Aliàs *diuturnus longo tempore affligens*; cum quo *impuritatis corporis* notæ aliquæ concurrunt.

Cum aliis *morbis* illorumque *accidentibus ardens* hæc *mictio* aliquando copulatur; Veluti *Turbulenta mictione*, in qua *purulenta* vel *mucoſa* aut *lactea* quædam *materia* cum *urina* excernitur, In *Renum* & potiſſimùm *Veſicæ affectibus*, nonnunquam & aliarum *partium*: Uti & cum *Puris* citra *mictionem excretione*, in *Veſicæ* & *Penis exulceratione*; Vel *fluore ſeminis involuntario* in *Gonorrhœâ*, maximè eâ, quæ *virulenta* exiſtit. Sicuti in illis *excretionibus* oſtendemus.

Interdum à *calculo veſicæ* prodeuntia *ſymptomata*, *dyſuriam* hanc comitantur, qualia ſunt, *Pruritus* circa *pudenda*, *Virgæ* in *viris tenſio*, *Ponderis* & *gravitatis* ſupra *podicem ſenſus*, cui *digito* immiſſo *calculum* in *veſica* eſſe deprehenditur, Adeſt & *conatus* dejiciendi, *Urina*que *cruda*, *ſabuloſa* interdum, aliàs etiam *parùm cruenta*, illiusque *omnimoda* quandoque *ſuppreſſio*.

Mictio turbulenta. *Mictio purulenta.*

Turbulenta mictio ſæpè variis modis ſe offert. Aliàs enim *purulenta* eſt, *pure*que referta *urina*: Quod cùm aliquandiu in *vaſe urina* ſteterit, in *fundo pultis* inſtar ſubſidet, atque agitata, iterum cum ea confunditur, & ubi rurſum quieverit, denuò *fundum* petit. Eſtque nunc *materia* hæc *alba inodora*, aliàs nonnihil *viroſa*, *urinam graveolentem* reddens. Interdum & loco *puris filamenta* quædam *alba* in ejuſmodi *urina* innatant. Talis *mictio* in *renum exulceratione*, vel aliâ in illis factâ *ſuppuratione*, uti in *cauſis* dicetur, aliàs nullo cum *ardoris* inter mingendum *ſenſu* occurrit, ſed ſaltem cum *gravedine* aliquâ vel *dolore Nephritico*, circa *renum regionem*: aliàs verò *ardens mictio* huic comes eſt.

Aliam *purulentam mictionem* ejuſmodi, in *Hepatis abſceſſu* contingere poſſe, docent, quod tamen *rarum* eſt, uti & *rariſſimum*, quòd in *Pleuritide* aut *Peripneumonia* vel *Empyemate*, ſicuti quoque creditur, id eveniat.

Alia *turbulenta* frequenter quoque ſe offert *mucoſa mictio*, in qua *mucus* quidam *craſſus*, *tenax* cum *urina* egeritur, qui *fundo matulæ* ſe affigens, pertinaciter illi adhæret, & ab ea, cùm *urina* effunditur, *glutinis* inſtar dependet, in *Veſicæ exulceratione*, tuncque illius alia *accidentia*, inter quæ *mictio ardens* exiſtit, ſimul concurrunt. Sed & *mucus* ejuſmodi, citra *urinam* è *pene* interdum progreditur. Sicuti in ea *excretione*, quæ per *penem* fit citra *mictionem*, explicabitur.

Mictio lactea.

Eſt & alia *mictio turbulenta*, in qua *urina* veluti *lactea* mingitur, poſteaque *materia* quædam *alba* in *fundo* illius copioſa interdum ſubſidet, rurſumque poſtquam *urina* commota fuerit, uti de *pure* dictum, illi confunditur. Talem *urinam turbulentam*, *longo tempore*, aliquando *continuatis* aliàs *interpolatis diebus*, ſed *certis* tantùm *diei horis*, maximeque ſub *veſperam*, poſt *exercitationem corporis* aliquando reddi, tum in *me ipſo*, tum aliis obſervavi. Idque citra alia *graviora ac-*

calida intemperies, cauſa Mictionis ardentis.

renum prodit, vel ab ea augetur. Uti ex *inflammatione renum* accidere in eo *affectu* oſtenſum fuit, in quo *urina* à *renum calore fervidior* reddita, inter mingendum *ardorem* parit. Quod & citra *inflammationem* ab *intemperie ſimplici* hac fieri poteſt, vix tamen niſi jam priùs *urina calorem* & *acrimoniam* ab aliis cauſis adepta ulteriorem *calorem* à *renibus* concipiens, ampliùs dum redditur, urat.

Renum & Veſicæ irritatio, cauſa Mictionis præternaturalis.

Ab *irritatione renum* & *veſicæ*, ad *excretionem urinæ facultatem* ipſorum *expultricem* impellente, diverſa *mictionum præternaturalium* procedunt *genera*; quæ *irritatio* nunc ab *urina*, nunc ab alia *materia* aliqua, nunc à *ſemine*, nunc à *calculo* proficiſcitur.

Urinæ copia, cauſa Mictionis copioſæ.

Ab *urinæ quantitate* nimiâ, *veſicam* implente & ad *excretionem* ſtimulante, *copioſa* exurgit *mictio*: Idque ob eorum, quæ *materiam ſero*, unde *urina* prodit, præbent, nimium uſum, *potus*que imprimis ingurgitationem.

Potatio nimia, cauſa Mictionis immodicæ.

A' *potatione larga* plerumque evenit, ut ea quæ bibuntur nihil aut parùm immutata, vel ſaltem *cruda* adhuc, nec in *ſerum verum*, *ſanguini* deducendo accommodum, tranſmutata, & nihilominus per *venas* ad *renes*, moxque in *veſicam* tranſeuntia, copioſè mingantur. Cùm *potus ingeſti* tanta *copia*, tamdiu donec *mutationem* decentem *humorum*que permiſtionem accipiat, nequeat ſubſiſtere, ſed *imperfectè elaboratus* præterlabatur.

Seri copia, cauſa Mictionis immoderatæ, & Diabetis.

Si quoque *ſeri magna quantitas*, quæ in *venis* delituit, per hanc *viam* à *natura* ſubitò evacuetur, *immodica* etiam *mictio* inde prodire poteſt. Sicuti in *corporum* quorundam *ſuperfluitatibus* poteſt accidere: Et in *morbis* quibusdam, ut in *cachexia* vel *hydrope* aliisque, maximeque in *febribus continuis*, in quibus *cauſam morbificam criticè* vel in *intermittentibus* in harum *declinatione*, *natura* cum *ſero* ad *veſicam* expellens, *copioſam mictionem* parit, poſtquam *morbus* aliquando ſolvitur.

Fit aliquando etiam, *copioſa* ejusmodi *mictio*, poſt diu, vel à *calculis* vel ab *humore lento* & *viſcoſo*, in *ureteribus* hærente & obſtruente, *ſuppreſſam* & *interceptam urinam*: ſicut hoc obſervavi ante biennium circiter in *Miniſtro verbi divini*, qui, poſtquam in undecimum uſque diem, ob *ureteres*, à *calculis viſcoſo* & *lento humore* involutis, infarctos, *veſica* vacua exiſtente, *urina* omnimodè ſuppreſſa, miſerè langueſceret, tandem ſubitò *ureteribus* reſeratis, una nocte, uſque ad octo circiter *menſuras*, quarum ſingulæ ponderis trium librarum communium, magno cum totius *languentis* ſui *corporis levamine*, reddidit.

Quòd ſi verò hoc nimiùm fiat, *natura*que per hanc *viam cauſam morbi*, cum *ſero* per *urinas* adeò profuſè evacuet, ut univerſum ferè *ſerum* è *corpore* exhauriatur, *profuſa* hæc *mictio*, quam *Diabeten* vocant, inde fortè prodibit. Unde jam *calor* ille totius *corporis*, *ſitis*que, ſi præſertim in *febre* aliqua hoc accidat, tum *febris*, tum *inanitionis* hujus cauſâ; uti & *corporis marcor*, maximè ſi *febris* aliqua *ardens* vel *colliquativa* dicta adſit, *mictioni* huic junguntur. Et quia raro hoc accidit, ut in *febribus* adeò *immoderata ſeri* fiat per *mictionem profuſio*, ſed potiùs *moderatior* ſit *critice*que fiat, *febris*que per eam uti dictum, ſolvatur, ideo & *rarus* hic eſt *affectus*, qui non allevat, ſed ſummè debilitat, & in *periculum* majus *ægrum* deducit. Nec mirum, cùm tam copioſè ſubitoque *urina* in hoc caſu effundatur, eam *crudam minus*que ob id *tinctam* apparere.

Quam *rari* illius *affectus diabetis cauſam* eſſe potiùs, quam *intemperiem renum calidam*, à qua ſola eum proficiſci non poſſe, in eadem oſtendimus ex prædictis colligimus. Quod & *practici* aliqui, etſi in *cauſa diabetis* explicandâ non ita expreſsè *febris* meminerint, tamen in *prognoſtico* ſi *febri ardenti* jungatur, cùm eum *lethalem* eſſe ſcribant, *frigida*que *remedia* in *curatione* adhibeant, innuere videntur: Nosque proin *verum diabetem*, qualem deſcribunt, in quo ſubita hæc *corporis colliquatio*, cum *calore* & *ſiti* intolerabili oritur, *febri cauſoni colliquativæ* potiùs accidere, huicque *colliquationi occaſionem* aliquam præbere,

re, exiſtimamus, & proin uti *febris* ipſa, *rarum* & *periculoſum* illi *copulatum ſymptoma* eſſe. Niſi fortè, ſi citra *febrem diabetes* aliquis oriatur, ob copiam *potus* in *venis meſeraicis* diu retenti & coacervati, (neque enim in *ventriculo* aut *inteſtinis* tamdiu poſſet ſubſiſtere) poſteaque *vi naturæ* ſubitò ad *renes* propulſi potiùs quàm attracti id accidat; unde & *potus* ferè talis qualis *aſſumptus* fuerat, *parum*que aut *nihil mutatus*, nec in *prima concoctione* quam effugit, *elaboratus*, mingitur: Et ſi tunc *corporis* adſit *calor* ac *ſitis*, hæc ob *inanitionem* potiùs illam *magnam*, quàm à *renum calore* prodeunt, quippe qui hæc efficere, aut *corpus* adeò debilitare, uti oſtenſum, nequiret. Verùm cùm *potus* ſic raròìn *venis* retineatur, etiam hic *diabetes* infrequens exiſtit.

Ab *urinæ qualitate veſicam* admodum *irritante*, & ad *redditionem* illius *ſolicitante*, *Mictio ardens* cum *ſtranguria* naſcitur: Si præter illi *inſitam qualitatem*, à *bile* & *ſalſedine* illi innatâ profectam, quâ *veſicam* naturaliter ad illius *emictionem* ſolicitat, ulteriorem & nimiam *ſtimulandi vim* adepta, mox ubi ad *veſicam*, vel *paucâ* ſolùm *quantitate*, pervenit, eam irritando, quod eò citiùs facit, ſi *veſica* admodum ſit *ſenſilis*, ad *excretionem* urgeat, unde frequenter & ſtillatim redditur, & in *tranſitu anguſto ductus* ſummè *ſenſilis* eum irritans, hanc *moleſtiam* inter mingendum cum *ardoris ſenſu* efficit. Qui in *virga* & maximè circa illius *ſummitatem* moleſtat, cùm *urina acris*, in *anguſtiam cervicis veſicæ* & *ductus penem* pervadentis, perveniens, illas *ſedes* urendo *dolorem* pariat, qui in *glande*, ubi ductus ille finitur, *ſummus*que eſt *ſenſus*, præcipuè perſentitur. Et quia ex *dolore* immenſo *membrum* collabitur, *flaccidum*que *ſanguine* & *ſpiritibus* refugientibus fit, *frigidum* quoque & *pallidum* inde redditur. *Vis* autem ea ſtimulandi nimia in *urina* ſuſcitatur, ſi plus juſto incaleſcat & inflammetur, tunc enim veluti urens, *ardentem mictionem* parit: Vel ſi *vim deterſoriam* aut *erodentem* quâ *veſicam* vellicat, obtineat: Aut *acrimoniam* aliam, ob *ſalſedinem* nimiam quâ imbuta eſt: Vel *aciditatem*, quâ non ſolùm etiam ſtimulat, ſed & *meatum urinæ* ſtringendo & exaſperando, ſic quoque *moleſtiam* dum mingitur, gignit.

Urinæ acrimonia, cauſa Mictionis.

Verùm non ſolùm ab *urina* admodum *irritante*, *ardens mictio* ſed & *cruenta*, vix tamen poteſt exurgere, cum ſi talis ſit, ad *excretionem* illius impellens, diutiùs minimè ſubſiſtat. Si tamen non ſolùm ſtimulet, ſed & *vim erodentem* adepta etiam *veſicam* erodat, tunc *ſanguine* exudante *cruenta* redditur.

Has autem *qualitates* quibus *ardentem mictionem*, rariùs etiam *cruentam* efficit, *urina* nunc ab *aſſumptis*, nunc ab *humoribus* aliiſve *excrementis* illi permiſtis deſumit.

Ab *aſſumptis urina* haſce *vires* interdum conſequitur, accenditurque per *victus rationem* nimio uſu *vini potentis*, *aromatum* item, *olerum*que *calidorum*, ut *naſturtij*, *cæparum*, *ſinapi* & ſimilium. *Salſedinem* adipiſcitur à *ſale*, *ſalſis*que *cibariis*, *Aciditatem* ab *acidis*, imprimiſque *potatione vini acidi*, quâ aliqui *ardorem urinæ* ſibi accerſunt: Vel *vim Deterſoriam urinæ* inditam, tum à prædictis, tum aliis *abſtergentibus* ſumptis. Inter quæ & *cereviſia*, illis, qui eam bibere non ſunt aſſueti, huicque malo obnoxij, detergendo nimiùm, *mictionem* quoque *acrem* nonnihil reddit. A' *medicamentis* potentiùs adhuc hæc *operantibus* idem evenire poteſt: ut *catharticis* illis aſſumptis, quæ non ſolùm validè accendunt, ſed etiam urunt, veluti eſt *eſula*, *lathyris*, *colocynthis*, quæ uti *naturam* ad *excretionem vi detergente* & *acri* ſolicitant, ſic & eaſdem *urinæ* imprimentes, ut & illa in *veſica* operetur, eamque ſtimulet, efficiunt. Quod & alia *alterantia* facere poſſunt: Inter quæ & *cantharides* adeò *urinam* inflammant *adurentem*que reddunt, ut *mictio* vehementer *ardens* inde proveniat. Sed & ab iiſdem *aſſumptis*, ſi validiùs agant, *ſanguinis* ſequitur *mictus*, aliquando & *veſicæ exulceratio*. Qua ratione & *cantharides* hæc progignere potiùs quàm *proprietate*, hoc quod etiam *foris* applicatæ *cutem* inflamment & erodant ſatis demonſtrat.

Ab *humorum permiſtione*, *urina* ſimiles *quali-*

tates aſſumere poteſt. Ut à *bile, vim detergendi* validam atque *acrimoniam caliditatem*que, ſi illa copioſiùs ei permiſceatur, maximè eâ quæ *præternaturalis* eſt, & *adurens*, cùm alioquin *bilis* quæ in *folliculo fellis* colligi ſolet, *ſero* perfuſa eoque diluta, non adeò poſſit *urinam acrem* reddere ſicuti *ictericorum urinas*, etſi admodum *bile tinctæ* ſint, non tamen *mictionem ardentem* efficere, obſervamus. Cujus *bilis coacervationis cauſæ* variæ exiſtunt, tum extra *morbos*, tum in illis, quorum, *ardor urinæ*, quoque eſt *ſymptoma*. *Cauſa* verò illius *bilis*, quæ illud poteſt efficere, cum *ſero* permiſtionis indeque tum *urina*, in variis aliis ab eadem genitis *affectibus*, explicata fuit.

A *ſalſis* vel *acidis* aliis *humoribus*, ſi præter *ſerum* quod tale ab aſſumptis, uti dictum redditur, ejuſmodi inveniantur, *ſero*que affatim permiſceantur, *urina* quoque idem quod ab *aſſumptis* ejuſmodi concipere diximus, poteſt aſſequi.

Ab alia materia *urinæ* permiſta, profecta *irritatio*, *mictionis ardentis* vel *dyſuriæ* uti & *turbulentæ* cauſa eſſe poteſt. Veluti à *pure* non ſolùm eo quod ab *exulceratis renibus*, de quo in illa cauſa agemus, procedit, ſed & ab aliâ *illuvie* in impuris *corporibus* illic retentâ, *calore*que *renum* excoctâ, & *puris* inſtar maturatâ, naſcitur, quæ *puris genera* per *urinam* expurgata, interdum *acredine* ſuâ *ardorem* inter mingendum, & *purulentam* ſimul *mictionem* producunt, aliàs verò, illud præſertim quod citra *exulcerationem* gignitur, citra alia *accidentia*, niſi quòd circa *renum regionem gravedo* interdum quædam ſentitur, *turbulentam mictionem* efficit.

A' *lactea* & *alba* alia materia, *turbulenta* quædam *mictio*, priori huic non adeò abſimilis, niſi quòd *albidior* eſt, cum mingendi *ardore* incommodans, procedit. Quæ etiam à *renibus* uti alia provenit, *ſalſa* tamen magis exiſtit, quod ex *ſiccata materia*, ſalem *album colore* & *ſapore* referente deprehendi. Atque à *ſeri ſalſedine*, in illius in *renibus ſegregatione* illic congeſtâ, proficiſci, illicque ut *aqua ſalſa* ſolet, excoqui & craſſeſcere, hac obſervatione potui colligere, quod aliàs ubi *terreſtreitatem* majorem poſſidet, in *arenulas* & *calculum renum*, uti in illorum *generatione* oſtenſum, convertatur.

A *ſemine* in *maſculis*, è loco in quo continebatur *commoto*, nec dum *ejaculato*, ſed *retento*, *urente* atque *irritante*, *Mictio ardens* interdum ſuboritur. Cùm enim *ſemen* ex *natura* ſua, uti & alibi dictum, *acre* admodum ſit, licèt in ſuis *veſiculis* contineri poſſit, nec eas, ſicuti nec *bilis* ſuam *veſiculam* vellicando lædat, tamen ex illis prodiens, ſi in *ductu* illius per quem ejici debebat, *anguſto* hæreat, cùm *tunicâ* intrinſecùs vix inveſtitus *nudus* exiſtat, mox illum nonnihil *erodens*, nonnunquam & *exulcerans*, facit, ut *urinâ* præterlabente, hancque *ſedem* alluente, *ardor* ille inter mingendum ſentiatur: ſicuti frequenter hoc illis contingit, quibus per *imaginationes nocturnas* vel *diurnas venereas*, aut *actus* illius *imperfectos*, *ſemen* concitatum, è ſua *ſede* non ſpargitur. Quod & ob *ſeminis paucitatem*, & *virgæ non ſufficientem extenſionem*, in *invalidis* & *ſenibus* maximè ſolet contingere, ut & illi *mictionem ardentem*, quâ *juvenes* non laborarunt, in *ſenio* primùm experiantur. *Semen co mo tum, cauſa Micti arden*

A *corrupto ſemine*, in *Gonorrhœa vitioſa* dicta, hoc idem accidit, ut non tantùm, quia *præternaturalem acrimoniam* adeptum eſt ſicuti in *excretione ſeminis* dictum, elabatur, ſed & in *tranſitu*, *ductum* illius erodat, maximeque ſi *portio* ſubſiſtens illi adhæreat, *mictionem*que *ardentem* pariat. *Semen corru cauſa Mict arden in go rhœa rulen*

A *calculo veſicæ*, *ſtillicidium urinæ* cum *mingendi conatu* & *dolore* ſuboritur, quando ille in *veſicæ cervicem* ſe inſinuans, eam *irritando* moleſtat, ubi quamdiu eam affligit, frequenter *urinam* reddere coguntur, & proin parùm illius per vices egerunt, qui ſi *magnus* ſit, *gravitatis ſenſum* parit. Ejuſmodi *calculi* à *renibus* plerunque primùm per *ureteres* in *veſicam* delabuntur, illicque retenti, ab alluente eos continuò *urina incrementum* ſumunt, augenturque, ſicuti hæc in *calculi renum cauſis* in *doloribus hypochondriacis* deſcripta ſunt, ubi & quo pacto *arenulæ* & *calculi*, quæ *mi-* *Calc veſic cauſa Mict arden*

ctionis

ctionis quoque *præternaturalis* illius, in qua hæc cum *urina* prodeunt, *cauſæ* ſunt, præcipuè in *renibus*, nonnunquam & in *hepate* ex *ſero* generentur, abundè oſtendimus.

A *ſoluta continuitate renum* vel *veſicæ*, *Cruenta* procedit *mictio*, ut plurimùm, ſi *renum ſubſtantia* contundatur vel vulneretur. Quod ab *ictu* aut *caſu*, circa *renum regionem* facto, poteſt accidere. Frequentiùs verò à *calculo renibus* infixo, illorum *ſubſtantiam* eouſque ut *cruor* inde exudet, atterente & veluti contundente, tunc enim *ſanguis ſero* mox confuſus, illud *rubore* tingens, *urinam ſanguinolentam* reddit, & poſt *emictionem*, ubi aliquandiu ſteterit, ab ea ſe rurſum ſegregans, *fundum* petit, illicque ſubſidet: quod & ſi in *veſica* diutiùs retenta *urina* fuerit, evenire poteſt, tuncque *concretus* etiam in *mictione*, vel poſt eam redditur. Accidit autem hoc à *calculo*, quando *loco motus* egredi nititur, & ſic ſuâ *duritie* aut *inæqualitate renes* contundit. Vel ſi ille ob *compreſſionem renum regionis*, ab *externa vi*, vel ob *motum*, per quem *hypochondriorum regio* admodum torquetur, impulſus, eos intrinſecùs conterendo, *ſanguinem* ab illis elicit, qui poſtea cum *urina* redditus, plerunque *calculum* in *renibus* latere, ſi præſertim alia quoque illius *indicia* ſint, nobis ſignificat. Sæpè quoque ſi *ulcus* in *renibus* ſimul concurrat, *calculus* illud refricans, facit, ut non ſolùm *purulenta*, ſicuti in *ulcere* dicetur, ſed & *cruenta* interdum fiat *mictio*.

In *veſica contuſio* vel *ictus*, circa *ſedem* illius à *vi externa* illata, aut *vulnus* ad *veſicam* uſque penetrans, *cruentam* quoque *urinam* poſſunt reddere. Quod & *levior* illius *attritio* poteſt efficere, quæ fit *cathetere* ad explorandum *calculum*, vel *urinæ ſuppreſſæ emiſſionem*, in *veſicam* uſque intruſo, *cervicem* illius *ductum*que inde progreſſum, circa *anguſtias* illius *atterente*, unde *tincta* nonnihil *cruore urina* interdum, præſertim ſi *prima vice* hoc fiat, prodit. A *calculo* itidem è *veſica* per *cervicem* egredi nitente, hoc idem quandoque evenit, ut *ſanguinolenta* inde reddatur *urina*: Plerunque tamen fieri ſolet, ut in *calculo veſicæ*, *cervicem* ejus erodente & atterente, *ſanguinis* aliquot tantum guttæ, demum poſt omnem *urinam* effluxam, magnis & vehementer excruciantibus *conatibus*, exprimantur: & hoc etiam inter reliqua unum ex indubitatis *calculi veſicæ ſignis* eſſe ſolet.

Interdum & *involuntaria mictio* à *ſoluta continuitate veſicæ* procedit, ut ſi *ſphincter veſicæ*, qui *urinæ effluxum* cohibet, vulneretur; uti in *ſectione* ad *calculum* è *veſica* extrahendum, vel *dilaceratione colli veſicæ*, in *mulieribus* ſæpè evenit, ut licèt *vulnus* ſanetur, *mictionem* tamen ob *læſionem* hanc *muſculi*, diutius retinere nequeant. *Veſicæ ſphincteris vulnus, cauſa Mictionis involuntariæ.*

A *vulnere veſicæ*, *urinæ præternaturalis*, per *viam non deſtinatam effluxus* interdum evenit. Uti non ſolùm in *lithotomia*, quemadmodum jam dictum, ſed & ſi illi alio modo *vulnus* maximè per *abdomen* infligatur, accidit: Sicuti circa *inguina* è *vulnere* in *ſectione ſarcoceles* causâ ſuſceptâ, *læsâ* tunc quoque *caſu veſicâ*, cuidam *urinam* proſiliiſſe, & jam multis annis, ex eodem *loco* promanare, necdum per *virgam* ampliùs reddi, in *mictionis defectu* oſtendimus. Dein & juxta *pubis* ac *lumborum regionem*, è *vulnere cornu bovis homini* inflicto, *corpús*que illic penetrante, & per *veſicam* adacto, *urinam* ſimiliter utrinque profluxiſſe, vidimus. *Veſicæ vulnus, cauſa Urinæ per vulnus effluxus.*

Quod & in aliis quoque *locis*, *abdomine* præſertim, ut inde *urina* ex *vulnere* aliter inflicto, effluat, poteſt accidere.

Ab *exulceratione renum*, *purulenta* ſequitur *mictio*, cùm *pus* ab illis prodiens *urinæ* confuſum, eam *turbidam*, & quæ *pure* ſubſidente, & ab *urina* ſe ſegregante, *ſedimentum purulentum* deponit, reddit. Cui & *dolor* inter mingendum, ſi *pus* illud *acrimoniam* aliquam acquiſiverit, interdum accedit: aliàs verò *nullus* vel *exiguus*. Comitibus etiam aliis quæ ab *ulcere renum* proficiſcuntur, *accidentibus*. Cujus *exulcerationis cauſa*, interdum ab *inflammatione renum* quæ præceſſit, uti in ea fuit expoſitum, procedit. *Renum exulceratio, cauſa Purulentæ mictionis.*

Aliàs verò & ab iiſdem *cauſis*, à quibus *renum ſubſtantiæ continuitatem* diſſolvi, *ſanguinis*que *mictum*, provenire oſtendimus, ſi

læſio hæc non ſanetur, ſed in *ulcus* convertatur.

Veſicæ ulcus, cauſa Mictionis purulentæ mucoſæ & ardentis.

A *veſicæ ulcere* in *cervice* illius aut *fundo* exiſtentis, *purulenta* quoque *mictio* enaſcitur, *pure* ſe cum *urina* miſcente, & cum ea ſe exonerante. Aliquando verò *puris* etiam citra *mictionem*, ſicuti in ea *excretione* oſtendemus, *effluxus* fit, ſi præſertim in *cervicis remotiore* à *veſica ſede ulcus* ſit. Quod *pus urinæ confuſum putreſcens*, ipſiusque *urinæ imbutum odore*, eam admodum *graveolentem* reddit. Aliàs verò *mucoſum* & *tenax* exiſtens, quale in hiſce *membranoſis locis* gigni ſolet, *emictum ſubſidens, fundo matulæ* adhæret, vel cum difficultate uti dictum, egeritur. Hiſce *ardens mictio*, quia *exulcerata ſedes* ab *urina* irritatur, plerunque accedit, eoque major, ſi *pus* ſimul *acre* exiſtens, ſimiliter hæc *loca* moleſtet. Provenit autem hæc *veſicæ exulceratio*, ab illis quoque illius *læſionibus*, à quibus *cruentam mictionem* procedere diximus, ſi illæ in *ulcus* abeant.

Veſicæ cervicis ulcus cauſa mictionis ſtercoris, oſſiculorum & menſium.

Ab *ulcere cervicis veſicæ*, *mictio* hæc *horrenda* per quam *ſtercus* & *oſſicula* cùm *urina* in quibuſdam excreta diximus, quoque prodiit; Quod *ulcus* vel illic primùm à *cauſis* enarratis natum incepit, vel *fœminis* in *uteri collo* aut *recto inteſtino* a cauſis illic expoſitis, primò factum, exedendo ſerpendoque *ſedes* has vicinas permeans, & in utriſque *aperturâ viâ* factâ, ut quæ in *inteſtino* continebantur *ſtercora*, vel etiam *oſſicula*, inter tranſeundùm *urinæ* permiſcerentur, & vice versâ *urina* illis, ſimulque ſic confuſa, prodirent, effecit. Ob quam *exulcerationem* in *fœminis* etiam *menſes veſicam* ſubire, *urinæ*que permiſceri poſſunt.

Renum vaſorum anaſtomoſis vel diapedeſis, cauſa Mictionis cruentæ.

A *ſoluta contiguitate*, per *anaſtomoſin* vel *diapedeſin vaſorum* in *renibus*, *cruenta* quandoque exurgit *mictio*. Quando ob *ſanguinis copiam* & *impuritatem*, in *plethora* aut *morbis* inde profectis, *natura ſanguinem* ex *vaſis emulgentibus*, in *ſinus renum*, indeque cum *ſero* per *ureteres* in *veſicam* expurgat. Unde ſæpè multum *ſanguinis*, citra *dolorem* aliúmve *affectum*, quæ ſe in aliis *cruentæ mictionis cauſis* offerunt, mingendo excernunt. Quod licèt *rarum* uti oſtenſum, in *febribus* nonnunquam *criticè* per hanc *excretionem* eas ſolutas fuiſſe, obſervatum eſt. Veriſimileque eſt, in *puella peſte* correpta, *ſanguinem* ante *mortem* mingente, *naturam veneni vi* ad illud excutiendum tantopere excitatam fuiſſe, nec tamen hac *via* id expellere potuiſſe.

Tenuitas nimia ſanguinis & *ſeroſitas*, hujus *anaſtomoſis* vel *diapedeſis* potiùs *vaſorum* in *renibus*, unde *cruenta* fit *mictio*, *cauſa* eſſe poterit, ob quam *ſanguis* antequam à *ſero* in *renibus* ſegregetur, cum eo adhuc confuſus, *vaſa* penetrans, ad *veſicam* præterlabitur, *urinam*que *ſanguinolentam*, magis tamen quàm ſi *purus* eò feratur, *dilutam* reddit.

Renum vaſoru[m] laxitas cauſa Mictio[nis] cruent[æ]

Ad haſce *cruentæ mictionis cauſas*, à *contiguitate ſolutâ* procedentes, etiam *renum imbecillitatem*, *nimiam*que inde *vaſorum renum laxitatem*, referre poſſumus, unde tamen *mictio frequentior* potiùs, ſicuti in hac illius *cauſa* expoſitum fuit, quàm *cruenta* procedit, niſi jam enarratis *cauſis*, hæc accedat, illisque ut *ſanguis* citiùs elabatur, opituletur.

Affectu per *conſenſum* ſi *veſica* laboret, *muſculorum* qui *excretioni* illius inſerviunt, cauſâ, *involuntaria* exurgit *mictio*.

Spiritu[s] anima[lis] & vit[alis] defectu[s] vel priv[a]tio, ca[uſa] Mictio[nis] involu[n]tariæ.

Sphincteris præcipuè occaſione, ſi ejus *functio* vel aboleatur, vel imminuatur. Quod illi ob *defectum ſpiritus animalis* accidit, tunc enim *relaxatus* vel *reſolutus*, ut vocant, omnino non poteſt, vel ſaltem non ſufficienter conſtringi, *urinam*que ſic quò minùs effluat, continere. Qui *defectus* ob *nervi*, *ſphincteri motum* communicantis *affectum*, procedit, ſi ille unâ cum aliis vel totius *corporis*, in *generali reſolutione*, vel quibuſdam ſaltem, à *cauſis* in *paralyſi* expoſitis, afficiatur: qua ratione & *apoplectici*, & *paralytici* aliqui, *urinam involuntariè* profundunt.

Ob *ſpiritus vitalis privationem* omnimodam in *ſyncope gravi*, uti omnes *functiones* tantiſper conquieſcunt, ſic & *ſphincteris actione* ceſſante, *urina ſponte* profluit.

Abdo[mi]nis muſculoru[m] convulſ[io] cauſa Mictio[nis]

Abdominis muſculis, in *convulſione* validâ, una cum cæteris *muſculis convulſis*, ſimiliter *urinæ effluxus involuntarius* quandoq; accedit: cùm *urinâ* ob *conſtrictionem* hanc *muſculorum* abdomi-

abdominis, *ventris*que *compreſſionem*, ex *veſicâ* propulsâ, etſi tunc *ſphincter* quoque convellatur, ampliusque ſtringatur, hunc *urinæ* impetum cohibere nequeat.

Ab alterius *partis* quàm *renum* aut *veſicæ affectu*, *mictio præternaturalis* quandoque etiam procedit. Veluti ab *hepatis abſceſſu* in *ulcus* converſo, *pus ſero*, indeque *urinæ* commiſceri, *purulentam*que *mictionem* fieri poſſe, aliqui exiſtimarunt: Uti & à *pulmonibus* & *thorace* in *pleuritide*, ac *peripneumoniâ* ſuppuratis, atque *empyemate*, *purulentam* illam *materiam*, per *urinas* quoque expurgari: ſicuti in ejuſmodi *affectibus* qui tunc comites erunt oſtendimus. Quòd ſi ab hiſce *ſedibus* eò pervenire poteſt, tunc enim ab aliis *ſedibus internis abſceſſu* indeque *ulcere* tentatis, *pus* in *vaſa* remeare, & ſic cum *ſero* ad *renes* pervenire, *urinæ*que miſceri, & cum ea progredi valet.

A *ventriculi*, *hepatis*, *lienis* aliarumque quarundam *partium morbis*, vel illorum *cauſis*, imprimisque in *febribus*, ab horum *affectuum intemperie*, vel *humoribus*, *urina colore alieno tincta*, vel cum *materia inconvenienti permiſta*, *mictionem* ejuſmodi *præternaturalem* producit. Sicuti quo pacto hoc fiat, in ejuſmodi *morbis*, in quibus *urinæ* tales ſe offerunt, fuit expoſitum.

Curatio.

Accommodatur diverſis *mictionum generibus*, ſcilicet *mictioni Involuntariæ*, *Immoderatæ*, *frequenti* quam *Ardentem* vocamus, *Turbulentæ*, *Cruentæ*, & huic quæ per *alias vias urinæ* minimè deſtinatas, perficitur.

Involuntaria mictio, ſi ob *reſolutionem* aut *virium lapſum* in *Apoplecticis*, *Paralyticis* & *Animo deficientibus* accidat, cùm *gravioris caſus* potiùs quàm hujus *mictionis* ratio habeatur, *cura* illuc dirigenda: Et ſi in *Paralyſi generaliori*, vel *particulari*, *urinam* ampliùs continere nequeant, hocque *incommodum* perſeveret, unde *lectum* commadefaciendo, ſibi *noxam* ob *excoriationem* in *cute*, quæ inde ſequitur, inferunt, non alia *cura* quàm ea quæ *paralyſi* debetur, illicque fuit expoſita, inſtituitur, *Topica*que tunc remedia, hujus *reſolutionis* causâ, etiam *ſpinæ* circa *lumborum regionem* adhibentur, atque juxta *podicem*, ubi *cervix veſicæ* applicantur, *ſuffitus*que eo in loco excipiuntur. Qualia *remedia* in *paralyſis cura* declarata fuerunt.

A *vulnere* in *ſphinctere veſicæ*, illiusque *cervice* poſt *ſectionem* aut *dilacerationem*, pro *calculi extractione*, facto, ſi remanſerit *urinæ involuntaria mictio*, *immedicabilis* ferè hæc remanet. In qua tamen aliqua *remedia*, in *immoderatæ mictionis curâ* exponendâ, quæ *urinam* contemperando, *vias*que nonnihil aſtringendo, nimiam *mictionem* impedire nonnihil poſſunt, hìc quoque tentanda.

Quæ *ſomni* tempore *involuntaria mictio* accidit, in qua *juniores* præſertim, nonnunquam & *adulti lectum* commingunt, cùm ex *conſuetudine pravâ* ſit nata, ab eadem hac diſſueſcendo emendabitur. Quod fiet, ſi antequam *ſomnus* obrepat, *urinam* exonerare aſſueſcant, & *medio ſomni tempore*, ad eandem reddendam excitentur, idque tamdiu, donec *natura aſſueta*, in *ſomno* non ampliùs ad *mictionem* impellat, ſed ea urgente, ut expergefiant, efficiat. Qua *ratione vitium* hoc inde natum, citiùs quàm aliâ *arte* emendabitur: Idque maximè ſi *cauſas* alias, quæ inſuper accedunt, *mictionem*que promovent, ſimul avertant, è quibus *larga* præſertim tardiusque tempore *ſomni* eſt *potatio*, à qua ſibi cavere debent. *Mictionis involuntariæ illius, in quâ dormientes lectum commingunt curatio.*

Quòd ſi verò ex *imbecillitate* quadam, vel ob *ſenſum nimium veſicæ*, etiam hæc *involuntaria mictio dormientibus* noctu accidat, tunc multa ex illis, quæ *urinæ acrimoniam* mitigant, leniunt, *craſſitiem*que aliquam illi conciliant, & nonnihil aſtringunt, parumque ſtupefaciunt, in *cura immoderatæ mictionis* exponendâ, hìc quoque uſurpari poterunt.

Proprietate quadam juvare creduntur ſequentia, cocta vel aſſa comeſta, *Hericius*, *Mures*, *Pulmo hœdi*, *Cerebrum* & *Teſticuli leporis* ac *vulpis*, *Cerebrum* item *vulturis* vel *aquilæ*, & *Adeps perdicis*.

Pulveres item, ex ſequentibus in *furno* priùs admodum exiccatis, vel etiam in *cineres* combuſtis parati, variiſque modis exhibiti: ut *pulvis* vel *cinis Hericii*, *Capitis leporis* cum *pelle uſti*, *Veſicarum bovis, porci, capræ, ovis*, earumque quæ in *piſcibus* inveniuntur, *pellicularum Stomachi gallinæ*, *Gutturis galli*, *Linguæ anſeris*.

Ad corrigendum aliquo pacto hoc *vitium* in illis qui in *lectos* mingentes, eos madefaciunt, atque ſæpe faciendo tandem corrumpunt, conveniet, ſi *veſicæ bovis* aut *tauri* inflatæ ſiccatæque, & alicubi apertæ, *virgam* noctu ante ſomnum inſerant, ſicque eam *alligatam* in *lecto* retineant, eaque *urinam* influentem inter dormiendum excipiant, quod & alio *inſtrumento* apto fieri poterit. Alij *ſpongiam* admovent, ut *urinam* concipiat, quod tamen citra *madefactionem* aliquam vix efficitur.

Mictionis involuntariæ ſeu copioſioris, ob renum & veſicæ conſtitutionem quandam, vel intemperiem curatio.

Immoderata mictio ſic dicta, quando *copioſior* aut *frequentior* exiſtit; Si ex *mala conſuetudine*, quàm obſervato ordine, ſæpiùs *urinam* reddendo, acquiſiverunt, ut poſtea frequentiùs quàm par erat, mingere cogantur: *naturam* aſſuefecerint; tunc *eandem conſuetudinem contraria* ſenſim corrigant, nec ſemper cùm *mictio* urget, *naturæ* obtemperent, ſed differendo aliquandiu, ad *naturalem ordinem* reducant, ſicque huic *incommodo moleſto* & *turpi* medeantur.

Ob *ſenſum exquiſitiſſimum veſicæ* ſi plus quàm par erat ad *mictionem* impellantur, tunc ut *urina minùs acris* ſit, procurandum, & ſi perſeveret nihilominus, *ſenſus* nonnihil etiam obtundendus, *remediis* in *ardenti mictione* expoſitis, *mitioribus* tamen, cùm *defectus* hic non adeò magni ſit uti ille momenti.

Ob *conſtitutionem calidiorem renum*, *nondum* tamen *præternaturalem*, ſi plùs ſolito *urinam* reddant, cùm citra *detrimentum* hoc ferè fiat, *correctionem* aliam non exigit, quàm ut à *calidioribus* intro ſumptis, forisque admotis, in *vivendi ratione* conſuetâ, ſibi temperent, & *temperatis* vel ad *frigiditatem* aliquam *inclinantibus* potiùs utantur.

Ab *imbecillitate renum* à *caloris nativi* aliquo *defectu*, vel *laxitate vaſorum* in ipſis, aut *veſicæ dilatatione*, & *attenuatione*, quæ procedit *frequens mictio*, ſi ab *ortu* eam *imbecillitatem* hæ *partes* acquiſiverint, ægrè ampliùs hæc à teneris aſſueta ſæpiùs mingendi *conſuetudo*, emendatur. Si verò ea ob *potationem crebram*, *urinæ*que per vim retentionem, maximeque ſi ſæpè hoc fiat, accidat, tunc *cauſas* haſce omittendo, plerunque etiam hæc *imbecillitas* remittit: Uti &, ſi ob *venerem* nimiam, *renum imbecillitas originem* traxerit, ſi poſtea ſibi ab ea temperent.

Quòd ſi verò nec ſic altiùs hæc impreſſa *debilitas* ceſſet, & quæ inde ſequitur *mictionis frequentia*, cùm ea non adeò ut verò alia pejora *accidentia*, quæ inde ſimul prodeunt, incommodet ferè negligitur, aliorumque potiùs causâ hiſce *imbecillitatibus* proſpicitur, iis, quæ & tunc hanc *moleſtiam* inde natam emendare poſſunt.

Ab *intemperie frigida renum* & *veſicæ*, à *frigore* maximeque à *pedibus* refrigeratis, hiſce *ſedibus* contingens *mictio frequentior* ſi accidat, cùm non diutiùs duret, negligitur; ſi verò hiſce locis *frigida intemperies* impreſſa remanſerit, atque ſic *mictioni* incommodet, eadem quæ in *paralyſi veſicæ calefacientia remedia* competunt, hîc quoque locum habebunt. Uti &, ſi *imbecillitas* inde nata ſit, eodem modo procedendum.

Mictionis immoderatæ & copioſioris ob urinæ copiam curatio.

Ob *urinæ copiam*, à *vini* nimia *ingurgitatione* coacervatam, ſi *copioſa* ſequatur *mictio*, cùm ea & conferat, & neceſſariò ſequatur, *correctione* aliâ minimè opus habet, niſi ut, ne *turpe* aliquid committant, è *menſa* ſurgendo, vel inter dormiendum *caligas* aut *lectum* commingendo, ab *ebrietate* abſtineant; vel *mediis*, in *nocturna involuntaria mictione* expoſitis, hanc quoque avertant.

Mictionis copioſioris à ſeri redundantia curatio.

Ob *ſeri redundantiam* in *venis* coacervati, ſubitoque per hanc *excretionem veſicæ* evacuati, *copioſa mictio* ſuperveniens, tum in nondum adhuc *ægrotantibus*; tum in *morbis* quibuſdam, ut *cachexiâ*, *hydrope*, aliiſque, cùm ad *morbum* futurum in illis præcavendum, in hiſce verò ſanandum conferat, niſi

immode-

immoderata omnino ſit, *utilis* & *neceſſaria ſalutifera*que exiſtit.

Si verò ob ſubitam affatimque hanc & perſeveranter factam *evacuationem*, *vires* admodum dejiciantur, *noxam* quoque inferre poteſt: ſicuti enim in *aſciticis* per *paracenteſin*, aperto *abdomine*, ſi *aqua* unâ vice, tota vel maxima illius pars emittatur, *viribus* ſubitò lapſis, in *periculum* veniunt, pari ratione & hîc, licèt natura per *viam* ordinariam *humores ſuperfluos*, evacuet, nimio tamen & confertim facto *effluxu*, periclitari poſſunt.

In *febribus immodica* hæc *mictio* contingens, ſi *natura cauſam* illarum, in *febrium continuarum criſi*, atque *intermittentium declinatione*, expurget, cùm *febris* plerunque per hanc *evacuationem* ſolvatur, *conveniens* atque *ſalutifera* exiſtit. Quòd ſi tamen nimiùm *profuſa* & *perſeverans* exiſtat, maximeque ea, nondum concoctâ *materiâ*, nec dum inſtante adhuc *criſi* in *febribus continuis*, & in *intermittentibus* nondum *declinante febre*, eveniat, cùm tunc de *morbi cauſa* parùm aut nihil evacuetur, nec proin *ægri* inde alleventur, ſed *vires* eorum omnino proſternantur, *ſitis* augeatur, *corpus*que marceſcat, *diabetes periculoſiſſimus* ille *affectus* ſuboritur.

In ejuſmodi autem *copioſioribus mictionibus*, per quas *cauſa*, quæ *morbos* producere poſſet, vel jam produxit, è *corpore* evacuatur, nihil quod eas impedire poſſit, moliendum, ſed tunc *viribus* ſaltem ne labantur, proſpiciendum.

etes io. In aliis verò *profuſis* & *immoderatis mictionibus*, *vires proſternentibus*, vel etiam *rarò* illo *affectu Diabete*, in quo *corpus* ſimul abſumitur, *ſitis*que ſumma exoritur, mox occurrendum. Quapropter tunc *ſeri proventus impediendus*, alioque *derivatum* per alias *vias evacuandum*, dein illis *tenuitas*, *caliditas* atque *acrimonia*, *incraſſantibus*, *refrigerantibus* & *lenientibus corrigenda*, atque *viæ* per quas fertur, nonnihil *aſtringendæ arctiores*que *reddendæ*, & ut *ſtimulum* minùs ſentiant, *ſtupefacientibus* nonnihil, *veſicæ ſenſus minuendus*. Qualia multa ejuſmodi quæ illud præſtant, in *mictionis ardentis cura* exponuntur, ſequentibusque præſertim perficiuntur. Quæ omnia interim pro ratione *morbi* comitis, ſi adhuc ille perſeveret, erunt dirigenda, ſequenti modo.

Sanguinis miſſio circa initia in *plethoricis* è *venis* derivando, ſi *morbus* non impediat, nonnihil prodeſſe poterit.

*Clyſmata refrigerantia leviter*que *aſtringentia* aliquid præſtabunt, addendo & *Rhabarbarum* & *Myrobalanos* in *decocto*. Sunt qui talia non ſolùm ex *decocto*, ſed & *aquis* id præſtantibus, ut *Roſarum*, *Plantaginis* facta, approbent; addendo & *glutinoſa*, ut *Albumen ovi*, & *mucilagines Pſyllij*, *Cydoniorum* vel *infuſ. gummi Tragac.* in *aquis* convenientibus factam.

In *vitæ regimine*, *cibo* & *potu* utantur *parcé*, & ſaltem quantum ad *vires* ſuſtentandas ſufficiat: Caveantque ab *acidis*, *ſalſis* & *acribus adurentibus*que *aromatis*, quia hæc *mictionem* promovent.

In *quiete* maneant, neque *decubitu lumborum regionem* premendo, *renibus calorem* inducant.

Purgationes per *alvum*, derivando *ſerum* à *venoſo genere* ad *inteſtina*, ſicque *urinæ copioſioris proventum* impediendo, nimiam *mictionem* compeſcunt, unde qui aliàs purgantur, eo tempore parùm mingunt: *frequens*que *mictio*, interdum in *ſanis* alioquin, *purgationem* inſtituendam eſſe arguit, ut & in *morbis* quandoque, non ſufficienter *corpus* purgatum eſſe oſtendit, aut per *criſim morbificam cauſam* expulſam.

Perficitur hæc *levioribus*, ſi *vires* jam proſterni incipiant, iiſque nonnihil *aſtringentibus* exhibitis, ut dando *Rhabarbarum*, *Myrobalan. citrin. ſyrupum Roſarum ex infuſion.* quibus & alia *aſtringentia* miſcentur, ut *ſyrupi* vel *decocta* aut *aquæ* ex ſequentibus: Qualia in *dyſenteria* etiam deſcribuntur, quæ & hîc uſurpari poſſunt.

Sudores cùm *ſerum* per *habitum corporis* exhauriendo, à *venis* derivando, *urinâm*que ſic minuendo, *pauciorem mictionem* efficiant, ſimiliter poſſunt competere, eosque ideò mature,

turè, ſi *metus* ſit in *morbis*, ne *nimia* oboriatur *mictio*, antequam *vires* labantur, promovebimus.

Propinantur *incraſſantia*, *aſtringentia* & *refrigerantia* varia: Veluti in *cibis*, quæ præcipuè *emplaſtica* ſunt: Ut *Panis*, *Pultes* item variæ, *parata* ex *Tritico* vel *Amylo* & *Zeâ*, cujusmodi ſunt *Alica*, quæ *Græcis Chondros*, *veterum*, noſtraque varia ex *farina* illius parata *lacticinia*. Item ex *Hordeo excorticato*, quod *Hordeum mundum* vulgò dicitur, *veteres Ptiſanam* vocabant: ex *avena* noſtrum *Avenatum* aliaque ſimilia. Uti & ſunt *Oryzata*, *Amygdalata*, variis modis præparata: *Lentes coctæ*, *Amygdalæ*, *Avellanæ*, *Caſtaneæ toſtæ* comeſta: Item *Caro craſſior* illiusque *partes viſcoſiores*: *Ova* item, illorumque inprimis *albumen*: Atque inter *olera Lactuca*, *Endivia*, *Bugloſſum utrumque*, *Portulaca*, ejusdemque generis varia.

Dein & inter ea quæ bibuntur, conferunt *Juſcula* ex *cerealibus* & *carnibus* dictis facta; *Lac omne*, *Aqua chalybeata*, *Emulſio* ſeu *lac amygdalinum*: *Vinum craſſum* & *ſtypticum dilutum aquâ Myrti*, *Bugloſſi*, aliisve.

Ex *Medicatis*, dantur *ſyrupi Myrtillorum*, *Roſarum rubr. ſicco de ſucco Acetoſæ*, aliique ſimiles *aſtringentes*, non tamen *calefacientes*.

Decoctum fieri poterit tale: ℞. *rad. Conſolid. maj. Bugloſſi utriusq. ana* ℥.j. *foliorum Plantagin.* M.ij. *florum Cordialium* P.j. *Balauſt. ſicc. Myrobalan. citrin. ana* ℥.ß. *ſeminum Myrtill.* vel *Myrti* ʒ.j. *ſemin. Plantagin. Lapathij, Portulacæ, Acetoſæ ana* ʒ.j. decoquantur in *Vini rubri ſtyptici* ℔.vj. ad conſumptionem aliquam: Et de hoc *vino* bibat *æger*.

Aqua Plantaginis, *Burſæ paſtoris* affatim bibita, juvat; & ſi *calor* adſit, aliæ *refrigerantes* exhiberi poſſunt.

Conditura radicum Symphyti, *Myrobalanorum*, *carnis Cydoniorum* & *Enulæ*, *conſerva Roſarum antiqua* prodeſt.

Mucilagines exhibentur *ſeminis Pſyllij*, *Cydoniorum*, vel *infuſio gummi Tragacanthi* facta cum *aqua Roſarum*, *Plantaginis*: Dantur ad ℥.ß. cum *Sacchàro* vel *Syrupo* convenienti.

Pulveres fiunt, qui exhibentur per ſe, vel cum *Sacchàro roſato*, aut cum *liquoribus* ſupradictis, vel *Vino rubro*.

Ex *Glandibus* ſolis paratus, admodum eſt efficax, vel ipſis & *Lentibus*, ſimul *excorticatis* & *exiccatis* in *furno*.

Vel ſic *compoſitus*: ℞. *ſeminis Coriandri* ʒ.ij. *foliorum Agrimoniæ* ʒ.j. *Roſarum rubr.* ʒ.ß. *Santali rubri*, *Cinamom. ana* ℈.j. *Spicæ nardi* ℈.ß. fiat *pulvis*.

Si *capulas Glandium*, *Gallas*, *Balauſtia* addas ad ʒ.ß. erit magis *efficax*.

Vel: ℞. *Thuris*, *Succini ana* ʒ.j.ß. *Myrrhæ* ℈.ij. *cinerum Veſicæ uſtæ tauri*, *porci*, aut *alterius domeſtici pecoris* ʒ.ß. fiat *pulvis*.

Alius: ℞. *Myrobolan. citrinarum*, *oſſium Dactylorum ana parùm uſtorum* ʒ.ij. *granorum Berberis*, *Roſarum*, *Granatorum*, *Myrtillorum* vel *Myrti ana* ʒ.j. *ſem. Plantagin. Portulac. florum Roſarum rubr. gummi Tragacanthi* vel *Arabici ana* ʒ.ß. *Acaciæ* vel *Hypociſtid. Sanguinis draconis ana* ℈.j. fiat *pulvis*, cui & *Spodium* & *Camphora* admiſceri poterit.

Vel: ℞. *Coralij rubri* & *Boli præpar. ana* ʒ.j.ß. *lapid. Hæmatitis* ʒ.ß. fiat *pulvis*. Qui per ſe ſumi poteſt, vel prædictis cùm exhibentur *quarta pars* ejus miſceri, ut *efficaciora* illa reddat.

Hisce & alia commiſceri poſſunt: Veluti *pulveres* vel *cineres* ab *animantibus* deſumpti, *proprietate* quadam agentes, in *involuntaria mictione* deſcripti. Et præter hæc, alia, ut *ſemen Rutæ agreſtis*, *folia Rutæ*, *Menthæ*, *Calaminthæ*, *Myrti*, *Phœnix*, *Radix Biſtortæ*, *Tormentillæ* & *Enulæ*.

Chymici in *Diabetes cura*, tanquam *ſpecifica* extollunt, perinde ut in *Dyſenteriæ*, *Eſſentiam croci martis* à *Crollio* deſcriptam & *Tincturam Smaragdi*, quam inprimis laudat *Hartmannus*, cujus etiam præparandi modum exponit in ſua *Praxi Chymiatricæ*: Sic quoque mirabiles *effectus*, in *Diabete* curanda, præſtare, afferunt iidem *Chymici*, *Tincturam* & *Sal Coraliorum*.

Stupefacientia propinantur, ſi admodum *urina* irritet: Ex uſitatis imprimis *ſyrupus de Papavere*, *Philonium Perſicum*, quod *aſtrictione* ſimul

ſimul præditum eſt, aliaque varia. *Theriacam* exhibitam in *diabete*, aliqui commendant, & *ſitim* extinguere docent, quod tamen cùm *calida* ſit, quo pacto illud faciat, non video, niſi quòd *narcotica vi* juvare quoque poſſet.

Foris adhibentur *renum regioni refrigerantia*, *aſtringentia*, additis quæ eos firmant. Quod præſtat *inunctio* in *hepatis* & *renum inflammatione* deſcripta, quæ ℞. *olei Roſarum*, *Cydoniorum*, &c. cui & *oleum Violarum*, *Nenupharis*, *ſuccus Lactucæ*, *Menthæ* addi poterit: Item *oleum Lumbricorum* quod peculiariter *mictionem* compeſcere creditur. Dein & *ſemina Plantagin. Portulacæ* & *Camphora.*

Conferunt & quorum illic quoque mento facta, *Unguentum refrigerans renes* & *Roſaceum*: Et *ceratum Santalinum* quod potentiùs ſtringit, ex *oleo roſac. ſantalis*, *roſis*, *ſpodio*, *bolo* & *camphorâ* concinnatum.

Epithema repellens in *inflammatione hepatis* & *renum* expoſitum, in hoc caſu quoq; uſurpari poterit, uti & ſubſequens *Oxyrrhodinum* atque *Epithema*, quod ℞. *aquæ Solani*, *Lactucæ*, &c. Quibus & *aqua Acetoſæ*, & ad *robur* huic *viſceri* addendum, aqua *Abſinthij* admiſceri poterunt. Uti & *Bolus*, ſimiliaque *aſtringentia* ſicut & *Spica.*

Fotus renum regionis, vel *Inſeſſio* eouſque pertingens, fit ex *decocto Plantagin. Burſæ paſtoris*, *Thapſi barbati*, *Violariæ*, *Malvæ*, *Nymphææ*, *Vitis foliorum*, *Roſar. Balauſtiorum*, *cortic. Granatorum*, *granorum Sumach*, *Berberis*, *Myrtillorum*, *Roſarum* ſimiliumque: Et ut majoris *virtutis* ſint ejuſmodi *Fotus* & *Inſeſſiones*, *Decocta* hæc fieri poterunt cum *aqua extinctionis ferri fabrorum*, ut & ea, in qua *Stercus* ſeu *Scoria ferri* reiteratis vicibus *ignita*, *extincta* fuerit.

Cataplaſmata ex iiſdem decoctis & contuſis fieri poſſunt, addita *farinâ Hordei*, atque *Oleis* quibuſdam ſupradictis. *Lumbrici terreſtres* contuſi additi, à quibuſdam probantur.

Ardens mictio, quæ *Ardor urinæ*, communiter & *Dyſuria* & *Stranguria*, cum *dolore*, ad differentiam ſimiliter appellatorum *affectuum*, qui ſine eo in *mictionis defectu* fuerunt recenſiti, dicitur, ſi ab *irritatione* facta in *cervice veſicæ*, aut *penis ductu* procedat, *faciliùs* ſanabitur; ſi verò ab *exulceratione* in *virgæ ductu* fiat, *difficiliùs.* Si ab *ulcere veſicæ* illiùsve *cervicis*, omnium *difficillimè*, cum niſi hæc priùs ſanentur, quod vel vix fieri vel nunquam poteſt, *ardens* hæc *mictio* minimè ceſſet: Si à *calculo* hæc procedat, non niſi eo ſublato remittet. Quòd ſi plures illius concurrant *cauſæ*, & ab *ulcere* & *urina* ſimul oriatur, tantò *deteriùs malum*, eoque magis, ſi hiſce etiam accedat *calculus*, illeque nequeat auferri.

Curationem quod attinet, hanc primùm huic *ardenti mictioni*, quæ ab *irritatione* tantum proficiſcitur, accommodabimus. Quòd ſi verò ab *exulceratione* procedat, cùm tunc *turbulenta* quoque *mictio* ſequatur, in *turbulenta mictione curam* utriuſque exponemus, uti & à *penis exulceratione*, aut *gonorrhœa virulenta*, in hiſce *excretionibus curam* exponemus. Et ſi à *calculo ardor* ille ſuboriatur, quo pacto tunc *cura* inſtituenda ſit, poſtquam *curationem* illius quæ ab *urina* dependet, abſolverimus, explicabimus.

Mictionis ardentis ab urinæ ardore & acrimonia procedentis curatio.

Itaque ſi ab *urinæ caliditate* ſeu *ardore* & *acrimonia* ardens mictio fiat, quam ab *aſſumptis* aut *permiſtione humorum* concepit, adjuvante aliquando etiam *calore renum*, tunc *curatio* perficietur, *cauſam* amovendo, *urinæ*que *ardorem* & *acrem vim* corrigendo, & *veſicam* indeque *progreſſum ductum*, ne facilè afficiantur, aut ut *dolorem* minùs ſentiant, ab illis muniendo. Quæ omnia variis tum *evacuantibus* tum *alterantibus*, *intrò foris*que adminiſtrantur.

Evacuationis gratiâ exhibentur, quæ *alvum*, ſi *aſtricta* ſit, aperiant, & *dura excrementa* molliant, cùm ea per *vim* excreta, *ductus urinæ* jam priùs irritatos, premendo offendant, *dolorem*que ſic augeant. Dein & damus quæ *humores* per *alvum* educant, ſi à *bile* aliiſve *humoribus ſeroſis* & *ſalſis*, *urinæ* hæc *acrimonia* naſcatur, ut eos ab *urina* divertamus. Danturque *leviora laxantia*, cùm *fortiora cathartica* accendendo & irritando, *malum* potiùs exacerbarent.

Imprimiſque confert *Caſſia*, quæ & *anodynam* quandam in ſe *vim* habet; atque ex *compoſitis Diacaſſia, Diaprunis ſimpl. Diaſebeſten.*

Valde lenit & laxat *electuarium* hoc uſuale; ℞. *Caſſiæ recenter extractæ* ℥ ij. *Mannæ* ℥.j.ß. *pulpæ Sebeſten* & *Tamarindorum* vel *Prunorum dulc.* ana ℥.j. *mucilagin. ſeminis Pſyllij* ʒ.vj. *quatuor ſeminum Frigidorum majorum mundat.* ℥.ß. *ſucci Liquiritiæ* ʒ.j. cum *Syrupo roſarum ſolutivo q. ſ.* fiat *electuarium:* Detur ad ℥.j.

Ut *bilioſis humoribus medicamentum* præcipuè accommodetur, utimur *Rhabarbaro, Myrobalanis, ſyrupo Roſaceo laxat. Violarum, Catholico,* & *Electuariis lenitivis* dictis, cùm multa *lenientia* ſimul recipiant. Quibus & *fortiora* ſi neceſſitas requirat, ut *Sennam*, addimus, vel alias *compoſitiones*, ut *Diaprunis ſolutivi.*

Potio ſic fit: ℞. *Polypodij* ℥.ij. *foliorum Sennæ* ℥.j. *Liquiritiæ* ℥.j.ß. *Paſſularum mundat.* ℥.j. *Prunorum numero* x. *Jujubar. Sebeſten ana par.* x. *Hordei* p.j. *ſemin. Aniſi* ʒ.j. fiat decoctio, adde *ſyrup. Roſarum ſolutiv.* ℥.ij. *ſyrupi Violac.* ℥.j. Capiat aliquot *hauſtibus:* Poteſt & *Rhabarbarum* hiſce infundi.

Clyſteres idem præſtant injecti, fiuntque ex *decocto Malvæ, Althææ, Violariæ, Prunorum, quatuor ſem. Frigidor. major.* addendo *Caſſiam, Mel violaceum,* item *oleum Violarum, Saccharum rubrum,* &c.

Vomitus, quia *bilem* à *venis meſeraicis* revellit, ut minùs *urina acris* inde reddatur, conferre in *conſuetis* præſertim poteſt.

Frictionibus quoque, & *Sudore bilem* revelli, ob idque convenire, docent.

Sanguinis miſſio è *poplite,* ſi *inflammatio* circa *inferiores ſedes* ob *dolorem* metuatur, quandoque juvat: Uti & *hæmorrhoidum* in *conſuetis fluxus*, cùm & *bilioſi* inde divertantur *humores.*

Alterantia propinantur, quæ refrigerando *ardorem urinæ, renum*que *calorem* inde accenſum reſtinguant, & leniendo *vias urinæ*, & *ſtuporem* inducendo, *dolorem* mitigent: Qualia varia ſunt, quorum aliqua unum ex illis, alia plura ſimul præſtant

Lac quodvis *bibitum*, admodum lenit, & ſi *excoriatio* aliqua facta ſit ab *urina*, eam ſanat.

Emulſio lactea plurimùm conducit; quæ fit ex *ſeminibus Frigidis majoribus* dictis *Cucurbitarum, Peponum, Citrullorum, Melonum, Cucumerum,* ſi à recentibus contuſis, & cum *aqua*, vel *decocto hordei*, alióve convenienti, diſſolutis, per tranſcolationem atque expreſſionem, *cremor albus* exprimatur & veluti emulgeatur: vel etiam ex *Amygdalis, Pineis*, hiſce additis, vel ſeparatim ab hiſce emulſis. Cum quibus ſi *ſemen Papaveris albi* contundatur, *dolor* & *ardor* ampliùs compeſcetur.

Mucilago exprimatur ex *ſeminibus Cydoniorum, Lini, Malvæ, Althææ,* per *macerationem* in *aqua* convenienti, vel per *decoctionem* aliquam, in *Decocto* aliquo ex enarratis elicita; cujus ℥.j.ß. cum eodem *decocto* vel *jure* vel *lacte* detur. *Pſyllij mucilago* valde eſt efficax: Et *infuſio gummi Tragacanthi* diſſoluta, ſimiliter exhibita.

Albumen ovi, optimè agitatum, abjectâ *ſpumâ*, ſæpè ſumptum, per ſe vel cum *Saccharo roſaceo tabulato*, vel diſſolutum: *Oleum Amygdalarum dulcium* bibitum.

Decoctum per ſe ſumendum, vel cum quo & alia permiſta dantur, fit ex *radice Althææ, foliis Malvæ, fructu Sebeſten, ſeminibus Frigidis majoribus, ſemin. Papaveris albi, Pſyllii* vel *Cydoniorum*, pauciora plurave ſumendo & decoquendo, in *Aqua* vel *Jure*, addendo & *Saccharum.*

Huic ut ad *vias urinæ* dirigatur vis, eaque faciliùs exeat, addimus interdum *Cicera rubra, radicem Glycyrrhizæ, ſemen Alkekengi:* & in *calidis* & *bilioſis naturis*, *herbas* alias *refrigerantes*, ut *Endiviam, Lactucam, flores Violarum, Bugloſſi,* &c.

Julepus & *ſyrupus Violarum*, *de Portulaca, de Jujubis* aliique *refrigerantes* proſunt.

Aqua item *Malvæ, Biſmalvæ,* ſæpè bibita.

Pulvis admodum *ardorem urinæ* compeſcens, ſic paratur: ℞. *ſeminum recentium non rancidorum excorticatorum, Cucurbitarum* vulgò dictarum, licèt *pepones* ſint: quibus & ex reliquis aliqua, ſi *recentia* haberi queant, addi poſſunt,

poſſunt ut *Melonum, Cucumerum, Citrullorū* & *Cucurbitarum longarum* vel *lagenatarum ad* ℥.j. *ſeminis Papaveris albi recentis* ʒ.iij. *ſeminis Hyoſcyami albi* ʒ.j. *Sacchari penidiati* vel *Roſarum tabul.* ℥.j. fiat *pulvis*: Detur ʒ.j. cum *Lacte* vel *Juſculo*, vel *Julepo*, aut *Aqua* convenienti.

Vel ℞. *de prædictis ſeminibus Frigidis majoribus appellatis* ℥.j. *ſemin. Papaveris albi recent.* ʒ.iij. *ſeminis Lini* vel *Cydoniorum* ʒ.j.ß. *ſeminis Malvæ* vel *Althææ, ſeminis Hyoſcyami albi ana* ʒ.j. *ſeminis Portulacæ, Alkekengi ana* ʒ.ß. (quæ fortè ut ad *vias urinæ vires medicamenti* penetrent, apponuntur, uti & alij *ſemen Apij*, addunt) *Amyli* ʒ.j. *nucleorum Amygdalarum* vel *Avellanarum, Pinearum* vel *Fiſticorum ad* ʒ.iij. *gummi Tragac. Arabici ana* ʒ.ß. quorum loco *gummi Perſicorum* aut *Amygdalarum* ſumi poſſet: fiat *pulvis* tenuiſſimus; cujus uſus, ut prioris erit. Poteſt & *radix Liquiritiæ* vel *ſuccus* illius *inſpiſſatus* permiſceri.

Hiſce *pulveribus Opium* quandoque additur, ubi *dolor* intenſus id exigit, *ad* ℥.ij. *pulverum, Opij.* ʒ.ß. diligentiſſimè miſcendo, atque antequam certum illius *pondus* aſſignetur, illius *efficaciam* exhibitione ʒ.j. hujus *pulveris* experiri oportet.

Neceſſitate urgente, dantur & *fortiora Narcotica* alia, ut *ſyrupus de Papavere*, aliáve in *colico dolore* & *nephritico* expoſita.

Injectiones fiunt, quæ ductum *urinarium* & *veſicam*, quæ *urina* irritat & urit, mitigent, leniendo, & ſtupefaciendo *dolorem* ſedent.

Ex *Lacte mulieris*, vel alio etiam fiunt.

Vel ex *emulſione quatuor ſeminum frigidorum Majorum*, vel *ſeminis Papav. albi.*

Albumen ovi, mucilago ſem. Cydoniorum, Lini, optimè agitata & diſſoluta cum *aquis Violariæ, Malvæ, Solani, Cucurbitæ* vel *Lacte.* Quibus & *mucilago ſeminum Malvæ* & *Althææ* addi poteſt. Vel quod valde juvat, *ſemen Hyoſcyami* aut *Papaveris.*

Decoctum: ℞. *rad. Althææ* ℥.j. *foliorum Malvæ* M.j. *Hordei* P.j. *ſeminum frigidorum Majorum, Minorum*, & *ſeminis Papaveris albi ana* ʒ.ij. fiat decoctio in *Lacte.* Ampliùs mulcebit *dolorem*, ſi *cortic. Mandragoræ* ℥.ß. incoquatur, vel *capita Papaveris* aliquot, vel *ſeminis Hyoſcyami* ʒ.ij.

Oleum Amydalarum dulcium recens prodeſt, & *Violarum*, aliquoties *lotum*, ſi prædictis miſceatur *injectionibus.* Vel ad *ſenſum* minuendum, *oleum Mandragoræ*, vel *expreſſum* ex *ſemine Papaveris* aut *Hyoſcyami.*

Quæ *olea turundâ* in illis madefactâ, in *foramen virgæ* immittuntur.

Opium lacti vel *injectionibus* prædictis, loco aliorum *narcoticorum* miſceri poteſt, addendo ad ℥.xij. *injectionum Opij* ʒ.j. vel plus. Additur & interdum *oleis*, præſertim illis quæ cum *turunda* imponuntur, *tantillum Camphoræ*, quandoque & opio admiſcent *parùm Croci.*

Inſeſſio in *Aqua calida*, hunc *ardorem* admodum compeſcit: In *qua* & *Malva, Violaria, flores Chamomillæ, Meliloti*, aliaque lenientia incoqui poſſunt. Vel cum ea *pectinis* & *perinæi regio* foveri debet.

Immerſio ſaltem *virgæ* in ea etiam juvat: Uti & in *Lacte* vel *oleis tepidis.*

Vel alioquin fovenda *virga* & calefacienda *pulvinaribus, pellibus*, vel *pannis* calefactis, illique *vicinæ ſedes*, uti & *podex* quod admodum mitigat, cùm ſemper frigeat *glans*, quamdiu *dolor* ille urget, ceſſetque cùm *frigus* remittit. Proderit & *pedes* calefacere, cùm *frigus* admodum noceat.

Mingere in *profluentem aquam*, adeò ut *ſtrepitum* edat, profuiſſe aliquando obſervavimus.

Sic quoque ſæpiùs in *Ovili*, *fimo calente* adhuc *repleto*, *urinam* ſolvere, *ardorem urinæ* & hinc natam *ſtranguriam*, perinde ut *equorum*, mitigare & ſolvere poterit.

Hepatis & *renum epithemata* atque *inunctiones*, ſi *urina calida* & *bilioſa* ſit, eam contemperando proderunt, eoque magis ſi horum *viſcerum*, *renum* præſertim quoque accedat *caliditas*; fiuntque eodem modo, uti in horum *calida intemperie* atque *inflammatione* oſtenſum fuit.

Danturque per *os* ſimilia bibenda aſſumendaque.

Aſpectum ſolum *floris Cardui Lactei*, quem *Mariæ* vocant, in *ſtranguria* profuiſſe ſibi, quidam *miles* aſſeruit.

In *vitæ regimine*, obſervanda præcipuè; ut verſetur in *aëre temperatiore frigidioréve*; caveat à *vehementi æſtu*, & quæcunque *corpus humoreſ*que vehementer poſſunt accendere, *bilem*que concitare. Inter quæ & nimius *motus corporis* atque *animi* exiſtit. Quo nomine & à *cibis* atque *condimentis* admodum *calefacientibus*, *acribus* & *ſalſis*, à quibus *urina* acuitur, abſtineat, & præſertim à *vino*, vel illud valdè *lymphatum* & *parcè* bibat: Vel illius loco tùm maximè cùm *dolor* urget, *decoctum Hordei*, aliúdve conveniens: vel *Syrupos aquâ* dilutos, *Serúm*ve *lactis*. Utatur quandoque *cibis*, qui ſimul *humorum acrimoniam* contemperent, & veluti *glutine vias urinæ* obducendo, ut minùs affici queant, efficiant: Veluti *glutinoſis*, ab *extremitatibus animalium* aliiſque deſumptis: Item *lacticiniis pultaceis*, ex *farinis* uti & *Amylo* paratis: Imprimiſque frequenter *Cremore hordei*, *Amygdalis*, *Avellanis*, *Pineis*, *Fiſticis* & *Ovis ſorbilibus*. Conveniunt & alia *temperata*, ad *humores* leniendos comeſta: ut *Poma*, *Pruna*, *Jujubæ*, *Sebeſten* : & ex *oleribus*, *Lactuca*, *Spinachia*, *Atriplex hortenſis* ſeu *domeſtica* noſtris *Melta*, *Portulaca*, *Bugloſſum*, cocta in *juſculis*, hiſque affinia. *Pinguia*, uti & *Butyrum* & *Oleum* hoc idem præſtant. *Coitus*, cùm in eo *ſemen*, quod naturâ *acre* eſſe diximus, per *ductum* communem *ſeminis* & *urinæ* tranſiens eum irritet, *nocivus*.

Mictionis ardentis à calculo profectæ curatio.

A *calculo veſicæ*, citra *exulcerationem* illius, de qua in *turbulenta*, quæ inde etiam prodit, *mictione* agemus, ſi *ardens mictio* ſuboriatur, illeque non diu illic hæſerit, ſed à *renibus* primùm deſcenderit, nec adeò *magnus* adhuc ſit, ſponte interdum cum *urina* progreditur, aliàs *uſu medicamentorum* propellitur. Quòd ſi verò in *veſicam* à *renibus illapſus retentus*que diutiùs eouſque augeatur, & per *additionem* adeò increſcat, ut *veſicæ cervicis meatum* ampliùs permeare nequeat, quotieſque in eum illabitur, *ardorem cruciatum*que rurſum commoveat, tunc ut è *veſica*, ſi *unus* vel *plures* ſint, auferantur, *cura* adhibenda; quæ tum *medicamentorum* uſu, quibus tamen non facilè cedit, tum *manuali operâ*, eum per *ſectionem* priùs factam extrahendo, quod tamen non ſine *vitæ* fit *diſcrimine*, perficitur. Sicuti in *calculi veſicæ cura*, uti & *præcautione*, in *excretis*, ubi in *genere* de *calculis* agitur, demonſtrabitur.

Renum exulcerationis curatio.

Turbulenta mictio, quæ & *Purulenta* dicitur, à *pure pultis* inſtar *mucoſo*, in *renum* & *veſicæ exulcerationibus* profecta, cum *ardente* plerunque *mictione* prodiens, non niſi ſanatis ejuſmodi *ulceribus*, curatur; quod cùm ægrè fiat, etiam difficulter inde nata hæc *ulcera* ſanantur, *renum*que *ulcera inveterata ſordida* facta, *puris copiam* in *mictione* augent, ſenſimque *renum ſubſtantiam* depaſcentia, illam aliquando penitùs abſumunt, remanente ſolâ *tunicâ induratâ marſupij* inſtar, quod in uno ſaltem *rene* ſi fiat, *æger* nihilominus diu *ſuperſtes* manere poterit, alterque *ren* ſolus *actionem* edere. *Incurabilia* vel *curatu* ſaltem *pertinaciſſima* ſunt & *veſicæ ulcera*, tum quia ob *madorem veſicæ* perpetuum ægrè coaleſcere poſſunt, tum quòd ab *urina* quæ ex ſua *natura ſalſa* eſt, continuò irritantur, maximeque ſi *urina* ulteriorem *acrimoniam* adepta ſit. *Major* tamen *ſanationis ſpes*, ſi *carnoſam* ipſius *cervicem* poſſideant, minor ſi *membraneam* ipſius *ſedem* occupent, cùm harum *continuitas ſoluta* vix reparari ampliùs poſſit, longeque difficiliùs, ſi *ſubſtantiam* illius omnino penetrent, niſi fortè ob *vicinam carnem*, ſicuti in *vulneribus veſicæ*, in *cauſis involuntariæ* inde prodeuntis *mictionis*, hoc accidere poſſe oſtendimus, etiam hæc *veſicæ læſio* ex *ulcere* facta, per *coalitum* conſolidari queat. Hiſce *ulceribus* tam in *renibus* quàm *veſicâ*, ſi *calculus* jungatur, cùm continuò ea affricando, ampliùs lædat, nec *ulcera* niſi ille auferatur, quod fieri non poteſt, ſanari queant, *deſperatum* eſt *malum*.

Veſicæ exulcerationis curatio.

Curatio autem *ulcerum renum* & *veſicæ*, cùm in multis conveniat, utriſque ſimul accommodabitur. Nam eodem modo *ulcera* hæc exhibitis *detergentibus*, quæ ea à *ſordibus* abſtergant, mox *ſiccantibus* & *glutinantibus*, quæ ea ſanent, perficitur, miſcendo ſemper ea, quæ *acrimoniam urinæ* retundant, eaque augendo, ſi inſignem *acrimoniam* nacta ſit, adjicien-

adjiciendo ſimul ea quæ *vias urinarias* leniant, & *dolore ardente* urgente, ſtupefaciant, in *ardente mictione* expoſita: Vel interdum neceſſitate exigente, alternatim nunc his nunc illis utendum. In *ulceribus veſicæ* & *cervicis* illius, in hæc loca infunduntur *injectiones* idem præſtantes. Quòd ſi *calculus* hiſce *exulcerationibus* copuletur, iis & ea quæ illum comminuere poſſunt, permiſcenda, ſed *mitiora*, & quæ detergendo potiùs illud, quàm vehementer incidendo, unde *ulcera* irritarentur, moliuntur, atque ſi *calculus* in *veſica* fuerit, & fieri poſſit, *ſectione* eximendus, cùm quàm diu ille perſeverat, nulla *ſpes* ſanationis exiſtat. Sicuti & quo pacto hæc fieri debeant, in *calculi cura* oſtendimus. Sed multa ex illis, quæ in *ulcerum cura* explicabuntur, *detergentia*, *calculo* comminuendo quoque ſunt aliquo pacto accommoda. Adhæc & *viſcoſa* & *glutinoſa* competunt, quæ *ulcera* veluti *glutine* oblinendo, *acrimoniam*que *urinæ* mitigando, juvant, & *calculum* obducendo, eumque ſic *læviorem minus*que *aſperum* reddendo, ut ſic minùs infeſtet, efficiunt. Cæterùm in *curatione ulcerum renum* & *veſicæ* hoc pacto procedimus.

Purgantia quod attinet, ſufficiet, niſi aliud accedat, ſi à *fæcibus* & *flatibus inteſtina* interdum expurgentur, cum ab illis *retentis* aut *induratis excrementis malum* irritetur, cavendo tamen à *fortioribus catharticis*, quibus *naturam* excitando, *dolorem* potiùs exacerbaremus, atque interim de *ulcere* nihil educeremus.

Conveniunt proin & hic eadem *laxantia leviora*, in *mingendi ardore ab urina* profecto, expoſita, cùm & hìc *ardor* ille infeſtet: Præcipuèque *Caſſia*, quæ cum *pulvere Liquiritiæ* exhibetur, alióve modo. Item *Manna* quæ ad detergendum *ulcus* utilis, uti & *Serum lactis*, & imprimis *Reſina laricea* vel *Terebinthina* exhibita, cùm non ſolùm *alvum* laxet, ſed & *ulcus*, ſicuti mox oſtendemus, ſanet.

Alterantia quæ ad *ulcerum renum* & *veſicæ deterſionem*, & *ſanationem*, intermiſtis quæ *ardorem mingendi* ſimul compeſcunt, propinantur variis formis, ſunt ſequentia.

Decoctum in *mingendi ardore* deſcriptum etiam hìc conveniet, ſi *radix Conſolidæ majoris*, *Agrimonia*, *Plantago*, *Ceterach*, *ſemen Myrtillorum*, aliaque ad *ulcerum ſanationem* propinari ſolita, illi permiſceantur.

Vel utatur ſæpè hoc *decocto*: ℞. *raſuræ ligni Guajaci* ℔.ß. *radic. Conſolid. major.* ℥.ij. *cortic. Peponum*, quos *Cucurbitas* vocant, *ſiccorum* ℥.j.ß. *Equiſeti* M.j. *Roſarum rubr.* P.j. fiat decoctio in *Aqua pluviali ad* ℔.iv. Capiat frequenter *hauſtum*, miſcendo *Mel* vel *Saccharum roſatum* aut *ſyrupum Myrtillorum*, &c.

Succi prædictarum *plantarum* per ſe, vel in *ſyrupos redacti*, alióve modo præparati, utiliter exhibentur.

Aquæ item *Caudæ equinæ*, *Plantaginis*, *Myrti*, &c.

Lac bibitum, uti detergendo, glutinando & leniendo, in *ulceribus pulmonum* præcipuè convenit, ſic hìc maximè, cùm illud ad *renes* & *veſicam viribus* ſuis meliùs pervenire queat, in illorum *ulceribus* ſanandis proderit, atque inſuper *ardorem mingendi* mulcebit: Eligique atque adminiſtrari, ſicuti in *phtiſis cura* oſtendimus, hìc quoque poterit.

Reſina laricea, *abietina*, & *terebinthina* utiliſſimè exhibetur, cùm non ſolùm *ulcera* detergat, ſed & *lentore* glutinet: cujus *vires* ad *veſicam* uſque pervenire, *urinæ odor violaceus* inde redditus, ſatis demonſtrat: Daturque per ſe ʒ.j. *quantitate* vel *majore*, ſi *alvum* laxare ſimul velimus: Vel in *pilulas*, cum *radic. Liquiritiæ*, *Saccharo cando* aliisque *pulveribus* convenientibus formata: Admodum operatur, ſi cum *Vitello ovi* & *Melle diſſoluta*, *Vino*que & *Aquâ* bibatur.

Pulveres præcipuè ad *ſanationem ulcerum renum* & *veſicæ* exhibentur, qui cùm diu aſſervari debent, *infuſione gummi Tragacanthi* factâ in *aqua Roſarum* aut aliâ in *trochiſcos* rediguntur & ſiccantur. Qui cùm illis uti volumus, rurſum pulveriſantur: Danturque ejuſmodi *pulveres* per ſe ʒ.j. vel ſi *Saccharum* addatur, majori pondere, cum *La-*

cte, vel *Hydromelite*, vel alio *liquore*, manè jejunis, vel noctu cubitum ituris, ſi præſertim *narcotica* recipiant, ut ſuperdormiant, præcedenti cœna horis quatuor priùs eaque levi.

Poſſent & hi *pulveres* excipi *reſinâ Larignâ* vel *Abiegnâ*; Et ſic in forma *boli* vel *pilularum* ſumi.

Uſitati in hanc rem ſunt *trochiſci Alkekengi* à *pharmacopœis* allati, qui: ℞. *ſemina ſolani veſicarij*, *halicacabi* & *alkekengi* dicti, *ſemin. frigida quatuor minora, hyoſcyami, apij, papaveris, amygdalas, pineas, fiſticos, hordeum, liquiritiam, roſas, gummi tragac. arabicum, myrrham, bolum, ſpodium, ſaccharum candum, penidiatum* & *hydromel.*

Alij ad *ſanationem* horum *ulcerum* maximè directi, *dolorem*que *acrem* qui inter mingendum affligit mulcendum, ſic parari queunt.

Primus: ℞. *pulveres ardorem urinæ compeſcentes*, in *frequenti* & *ardente mictione* deſcriptos, addendo *radic. Conſolidæ major.* ʒ.j. *Roſarum rubrarum, Succini, Thuris ana* ℈.ij. *Boli rubri* vel alterius *Terræ pinguis*, quas ſigillare ſolent ʒ.j. *Sanguinis draconis*, *Spodij ana* ʒ.ß. fiat *pulvis*: Detur uti dictum.

Alter ex multis *compoſitus*, ſummeque *efficax*: ℞. *nucleorum* ſeu *medullæ* ſequentium *ſeminum* & *fructuum excorticat.* nimirum *Amygdalarum dulc. Avellanarum, Piſtaciorum, Pinearum ana* ℥.ß. *Amygdal. amar. Perſicorum, Ceraſorum ana* ʒ.ij. *Caſtanearum, Glandium, Peponum Cucurb. dictorum ana* ℥.ß. *Melonum* ʒ.ij. *Hordei, Oryzæ ana* ʒ.iij. *radicum Conſolid.* ʒ.ij. *radic. Glycyrrhizæ* ℥.ß. *Roſarum rubr.* vel *Bauſt. ſeminis Portulacæ, Lactucæ, Endiviæ, Pſyllij, Lini, Goſſipij, Cydoniorum, Malvæ* vel *Althææ, Myrti, Coriandri, Alkekengi, Aniſi. Apij* veri *Petroſelini* dicti ana ʒ.j. *ſemin. Papav. albi* ℥.ß. *ſemin. Hyoſcyami* ʒ.ij. *oſſa Dactylorum num.* v. *gummi Ceraſorum*, *Prunorum ana* ʒ.ij. *gummi Arabici, Tragacanthi ana* ʒ.j. *lachrymæ Lariceæ* vel *Abietinæ coctæ donec induretur*, vel *Terebinthinæ veræ* ℥.ß. *Thuris*, *Succini ana* ʒ.j. *ſucci Glycyrrhizæ, ſeminis tritici Amyli dicti ana* ʒ.ij. *Acaciæ* vel *Hypociſtidis* ʒ.j.ß. *Sanguinis draconis* ʒ.ß. *Opij.* in *doloribus* ʒ.j. *Boli rubr.* vel *Terræ alterius pinguis* quas ſigillare ſolent ʒ. vj. *Coralij rubri, Oſteocollæ lapidis, Oculorum cancri ana* ʒ.ij. *Spodij* ʒ.j. *cineris Priapi tauri* vel *cervi* ʒ.ß. *Santali rubri* ʒ.j. *Sacchari candi* & *Penidiati ana* ℥.j. fiat *pulvis*; Per ſe uſurpandus, vel cum *infuſione gummi Tragacanthi* in *trochiſcos* formandus, atque ʒ.j. pondere cum *liquore* convenienti ſæpè exhibendus & diu continuandus. Vel addantur huic *pulveri*, *Sacchari albi* ℥.x. & ſic detur pondere ʒ.ij. per ſe vel cum *infuſione dicta* in *orbiculos* vel *tabulas* redactus.

Tertius *pulvis ulceribus* ſanandis tantùm accommodatus: ℞. *Coralij rubri loti* ʒ.ij. *pulveris Equiſeti*, *cineris corticum Cucurbitæ ana* ʒ.j. *Thuris* vel *Maſtiches*, *Sarcocollæ nutritæ* in *lacte ana* ʒ.ß. *Sang. draconis* ℈.j. *Sacchari roſat. tabul.* vel *candi* ad *pondus reliquorum*: Utatur ut prædictis.

Pulvis oſſis Sepiæ uſque ad ʒ.ß. inprimis *Magiſterij ejus à gr.* vj. ad ℈.ß. in *ovo ſorbili* aut *Conſervâ Roſarum rubrarum antiqua*, manè jejunis aliquoties exhibita ut *profluvium ſeminis*, ſic & *ardorem urinæ turbulentæ*, ab *exulceratione renum* & *veſicæ* ortum, ſiſtere poterunt.

Hiſce *pulveribus*, ſi *dolor* ſummus requireret, etiam *Opium*, ut in *trochiſcis alkekengi* fieri ſolere diximus, addi poſſet.

Vel etiam alia *narcotica* interdum, ſicuti in *Ardente mictione* docuimus, exhiberi. Quæ innoxiè centies & ampliùs, aliquos *ægros* & hiſce & aliis *diuturnis morbis* diu afflictatos, ſingulis ferè *noctibus* ſumpſiſſe, *dolorem*que inde ad aliquot horas ceſſaſſe, *ægrum*que refocillatum, diu vivere adhuc potuiſſe, cùm ſine illis *dolorem* diutiùs perferre impoſſibile fuiſſet, ſæpiùs obſervavimus.

Pilulæ ſanantes & *narcoticæ*: ℞. *Thuris Maſtiches ana* ʒ.j. *Myrrhæ*, *Styracis*, *gummi Tragacanti ana* ʒ.ß. *cortic. Mandrag.* ʒ.j. *ſeminis Hyoſcyami* ʒ.ß. *Opij* & *Succi liquirit.* inſpiſſ. diſſolut. in *Vino generoſo ana* ʒ.j. miſceantur diligentiſſimè, addendo *ſyrupi de Papav. q. ſ.* fiat maſſa *pilularum*: Detur *pilula* una vel plures prout illarum ſequitur *effectus*.

In-

Injectiones in *ulceribus* tantùm *veſicæ* non *renum* per *ſyringam* fiunt, per *penis ductum* in *maſculis*, per *meatum cervicis uteri* in *fœminis*, in *veſicam*, quo tamen in *maſculis* ægrè ob *ductus* obliquitatem & longitudinem perveniunt, in *fœminis* ob brevitatem faciliùs, unde & ſæpe ſine *ſucceſſu* in *maribus*, cum rurſum dum infunduntur regurgitent, adminiſtrantur, & ſi altiùs *inſtrumenti canalis* ad *veſicam* uſque adigatur, interdum lædatur, ac ſi *ulcus* in *cervice* ſit, illud refricando plus obſit quàm proſit hoc *remedium*. Quæ tamen *injectiones* neceſſitate urgente, ſi cætera non juvent, tentandæ.

Ad quas faciendas ſumimus quæ *ulcus* dum *ſordidum* eſt, abſtergant *detergentia*, poſteaque ſiccando ſanent; quod cum *mador* continuus impediat, ægrè perficitur; Nihilominus tamen tentanda, quibus & ea, quæ *ardorem mingendi* inde contractum mitigant, ſi ille urgeat, miſcentur, vel illæ *injectiones anodynæ* illic expoſitæ, hiſce intermiſcentur.

Fiuntque hæ *injectiones* ex *Lacte*, quod lenit, abſtergit & glutinat, utimurque cùm magis leniendum, *Muliebri* vel *Bubulo*, cùm detergendum, *Caprino*, vel alio cum additione *Sacchari* vel *Mellis*, vel *Aquæ mulſæ* & *ſeri Lactis*; cùm glutinandum, *Ovillo*, vel alio *Uſtulato*, aut miſto cum *Sacchato* vel *Melle roſaceo*.

Ex *decoctione Hordei*, addendo interdum *cortices Fabarum*, addito *Sacchato* vel *Melle*, uti de *lacte* dictum, fit *detergens injectio*.

Vinum album tenue injectum feliciter pro *mundificante* adhibetur, huic ſi *aliquot guttæ Phlegmatis vitrioli* addantur, potentius operabitur.

Pari virtute *ſerum lactis caprini*, *aliquot guttis ſpiritus Vitrioli* affuſis, in detergendo & mundificando præditum erit, per *ſiphonem* injectum.

Decoctum pro *injectione* ad *ſanationem ulcerum*: ℞. *radic. Conſolidæ* ℥.j.ß. *cortic. Cucurb. ſiccæ* ℥.j. *herbarum Equiſeti*, *Plantagin. Solani ana* M.j. *florum Roſarum*, *Hyperici ana* P.j. *quatuor ſeminum frigidorum Majorum* ʒ.vj. fiat decoctio in *decocto Hordei*, diſſolve in ℔.j. *Mellis* vel *Sacchari roſac.* ℥.iij.

Si majore *ſiccatione* opus eſt, poſſunt de ſequentibus quædam addi, nimirum de *Bupleuro*, *Polygono* vel *Herniariâ*, *Piloſellâ*, *Burſâ paſtoris*, *Ceterach*, *Betonicâ*, *Geranio Robertiano*. *Narciſſi radix*, quæ valde glutinat: *Semina* item *Plantaginis* & *Portulacæ*.

Succi Plantaginis, *Equiſeti*, *Virgæ paſtoris*, diſſoluti vel miſti prædictis, utiliter injiciuntur: *Tritici* item *ſuccus ſiccus*, *Amylum* appellatus, diſſolutus etiam glutinat.

Aquæ prædictarum *plantarum* aliquam quoque habent efficaciam injectæ, imprimis *Plantaginis*, uti & *Myrti*, *ſummitatum Rubi* & *Olei*, & *peculi Roſarum*: Item *Centaurij*, *Hyperici*.

Chalybeata per *extinctionem ferri* aut *chalybis* in *aqua*, juvat, vel in quam *plumbum igne ſolutum*, aliquoties infuſum fuerit.

Miſturæ pro *injectione* fiunt *glutinantes*, ut: ℞. *Sarcocollæ nutritæ in lacte* ʒ.j. *infuſion. gummi Tragacanthi*, vel *Arabic.* ʒ.ß. factæ in *aquæ Plantagin.* ℥.j.ß. *Ceruſſæ* ʒ.ß. *Sanguinis draconis* ℈.j. diſſolvantur in *Lacte* vel *decocto*, aut *Aquis* quibuſdam: Pro *injectione*.

Ad conſolidanda hæc *ulcera*, ſequens *injectio oleacea* utiliſſima fieri poteſt: ℞. *Stercoris gallinæ lutei* & *fluidi* quantum placet, hoc in *ſartagine* cum *pari quantitate Butyri* aut *Olei olivarum omphacini* frigetur, frixa ſimul omnia effundantur in *Aquam frigidam*, ſupernatans *oleaceus liquor*, à *ſordibus* fundum petentibus ſeparatus, ſervetur ad uſum.

Hiſce quandoque miſcentur quæ *dolorem* ſimul ſedant, ut in *decocto ſemin. Papaver. albi*, *cortic. Mandragoræ*; vel addimus *mucilagines*, in *ardore mingendi* expoſitas, *Albumen ovi*, & neceſſitate urgente, etiam *Opium*.

In *ulceribus pertinacibus* confert *Decoctum Lithargyrij* ℥.ij. in *aquæ Roſarum peculi* & *Plantaginis* ℥.iv.

Vel miſceantur prædictis *injectionibus*, *Bolus*, *Cadmia foſſilis*, quam *lapidem Calaminarem* vocant, *Tutia*, *Ceruſſa*, *Plumbum uſtum* & *lotum*.

lotum. Interdum & *Antimonium* & *ſuccus attritus* à *lapide Hæmatite.* In *ſordidis ulceribus parùm Myrrhæ.*

Ex *compoſitis trochiſcis* aliqui diſſolvi cum prædictis poſſunt, qui etiam per *os* ſumpti competunt, ut *trochiſci Alkekengi*, *trochiſci Gordonij*; Vel etiam alij, ut *de Succino*, *de Terra ſigillata*, *de Spodio*, diſſoluti in ſupradictis *aquis* vel *liquoribus*.

Collyria quædam *ſiccantia* citra *morſum*, in *ophthalmiæ curâ* expoſita, hîc admodum ad *ulceris ſanationem injecta* conferunt. Qualia ſunt *Collyrium album*, *citrinum* & *de thure*, *Rhaſis* dicta. Item de *Tutia*, aliaque hiſce ſimilia illic deſcripta, ex *ceruſſa*, *tutia*, *ſarcocolla*, *thure*, *gummi tragacanth. arabic. amylo* parata: Quæ & quia *opium* ſimul recipiunt, *dolorem* ſimul admodum ſedant.

Unguenti Ægyptiaci exigua portio, in ſummè *ſordidis ulceribus*, ea mundificat & à *putredine* conſervat.

Ad *veſicæ cervicis* & *penis ductus exulcerationes* abſtergendas & curandas, commendant *Chymici*, *Spiritum Mercurij dulcis* cum *Aqua Plantaginis* vel *Equiſeti majoris*, per *ſiphunculum* injectum.

Inunctiones etiam conveniunt in *ulceribus renum* & *veſicæ*, factæ circa *renum regionem*, ex *unguento Refrigerante*, aliiſque, in eum ſolùm finem, ut *urina mitior* fiat, minuſque *partes ulceratas* irritet: ſicuti etiam in *mictione ardente citra ulcus*, eo nomine hoc fieri debere, oſtendimus.

Pubis & *perinæi ſedes*, eandem ob cauſam in *veſicæ* illiuſque *cervicis ulcere*, *refrigerantibus oleis*, ut *Roſaceo*, *Violaceo* inungi poterit. Et ſi metuitur *inflammatio* ob *dolorem*, addendum *oleum Myrtillorum*, *Cydoniorum* atque *parùm Aceti* penetrationis cauſâ.

Hiſce *unguentis Ceruſſam*, *Lithargyrium*, & *ſuccum Plantaginis*, *Equiſeti* aliaque *ſiccantia ulceris* cauſâ admiſcent, quæ tamen *foris* inuncta parùm ad *ulcus* ſanandum conducere poſſunt, & cùm conſtringendo *ductum urinæ*, liberum ipſius tranſitum impediendo, ut major *ardor* ſuboriatur efficiant, ſatiùs erit *relaxantibus inunctionibus* haſce vias dilatare, ut *oleo Amygdalarum dulcium*, *Chamæmelino*, eoque magis cùm & *dolorem* ſimul leniant.

Fotus pectinis & *perinæi*, ad *dolorem* mulcendum, ex iiſdem fieri poſſunt, ut *decocto Malvæ*, *Biſmalvæ*, *Chamomill. Meliloti* additis ſi *calor* adſit, etiam *refrigerantibus*, ut *Nymphææ radic.* & *floribus*, *Violis* & ſimilibus.

Vitæ regimen quod attinet, idem ferè quod in *cura mictionis ardentis* ſine *ulcere* declaratum fuit, cùm & hîc *dolor* ille adſit, conveniet. In quo *cibi* qui *glutine* veluti oblinunt *vias urinæ*, *ulceribus* hiſce ſe obducentes, ut minùs ab *urina* moleſtentur, efficient. *Pinguia* tamen hîc cùm *ulcera ſordida* reddant, non adeò competent.

Mictio[nes] turbule[n]tæ à re[n]num i[l]l[u]vie pr[o]fecta curatio[...]

Aliæ *turbulentæ mictiones*, quales ſunt, tum ea quæ à *purulenta*, vel alia quæ ab *alba lactea materia*, à *renibus* nondum *exulceratis* proveniente, illicque ex *illuvie* quadam ibidem collectâ ſicque excoctâ, *urinæ*que confuſa naſcuntur, cùm *ardorem* quoque inter mingendum pariant; & ſi perſeverent, tandem in *renibus* aut *veſica excoriationem* quandam, unde & *ulcus* ſequeretur poſſent inducere, ad utrumque avertendum, *curam* poſtulant.

Quæ perficitur, ſi *purgantibus* decenter *corpus*, ab *humoribus excrementitiis*, unde hæc *illuvies renibus* adhæreſcens oritur, & in ejuſmodi *purulentam* vel *pultaceam materiam* convertitur ſic *corpus purum* reddamus, & *cauſam* illius *antecedentem* ſubtrahamus: Dein *abſtergentibus* exhibitis ab hiſce *ſordibus renes* eluamus: utendo præſertim *levioribus detergentibus*, in *ulcerum renum cura* quoque expoſitis, quæ uti illic *pus* ab *ulcere*, ſic hîc hancce *materiam* abſtergant. Inter quæ *Terebinthina* valde convenit, uti & *Lac*, ſimiliaque: Adminiſtrando interim etiam *lenientia*, quæ *ardorem* inde natum mitigent. Qualia in *ardente mictione* deſcripta ſunt; quæ uti *urinæ acrimoniam* contemperando illic juvant, ſic hîc quoque tandem in hac *materia*, retundendo proderunt.

Mictio[...] purulen[ta] a viſce[rum]

Quod *purulentam raram* illam *mictionem* attinet, quæ à *pure* aliunde quàm à *renibus* aut *veſica*, ab *hepatis* alteriúſve *partis abſceſſu* vel ul-

ulcere proveniente, vel in *peripneumonia, pleuritide* & *empyemate* ſe offert; In ea, *naturæ* hìc *motus* potiùs erit promovendus, quàm ſiſtendus, exhibitis, quæ per *urinas illuviem* in *ſanguine* contentam evacuant, in *febribus* per hanc *viam* ſuas *excretiones* quoque molientibus expoſitis. Per reliqua *cura* potius *morbo* quàm huic *ſymptomati* à quo *pus* hoc prodit, accommodabitur.

Cruenta mictio, ſi à *calculo renum*, illorum *carnem* dum *lumbi* admodum moventur, contundente procedat, cùm in ea paucus admodum *ſanguis* à *renibus* abſcedat, qui *urinæ* permiſtus eam tingit, neque diu hoc duret, ſed ceſſante *motu*, *urina* rurſum clareſcat, *curationem* vix aliam quàm quæ *cauſæ* illius *calculo* ſcilicet debetur, requirit. Quam *calculi renum curam* in *nephritico dolore* tunc quoque comite expoſuimus.

Quòd ſi verò à *ſinibus renum*, *ſanguine* nimiùm refertis, *mictus ſanguinis* proveniat, & *natura* eum ob *ſanguinis copiam* vel *impuritatem* aut *tenuitatem* cum *urina* confuſum, per *mictionem* expurget, quod tamen infrequens exiſtit, quia copioſè tunc plerunque *ſanguis* excernitur, ſi diutiùs hoc perduret, *cura* erit adhibenda. Quod & ſi à *læſione* ex *caſu* vel *ictu* circa *regionem renum* factâ *cruenta* hæc *mictio* ſequatur, faciendum. Quæ omnia ſequentibus perficiuntur.

Revellimus *ſanguinem* nimiùm *fluentem*, per *Venæ ſectionem*, *Cucurbitularum* in *extremitatibus applicationem*, cùm ſi *lumbis* admoverentur, ad *renes* potiùs *ſanguinem* è *venis* majoribus allicerent.

Mundum reddemus *ſanguinem*, ſi ob *ſeroſitatem* vel *impuritatem* ad *renes* feratur, *fluxus*que ille inde oriatur. Idque *purgantibus mitioribus* quæ & ſimul aſtringant, ſicuti & in aliis *hæmorrhagiis* inde natis hoc fieri ſolet, atque in illis deſcripſimus,

Siſtimus *fluxum* exhibitis iis quæ *ſanguinem* incraſſant *vias* aſtringunt, additis quandoque quæ ſtupefaciendo *ſenſum partium* minuunt. Qualia multa ejusmodi in aliis *hæmorrhagiis* expoſita ſunt, quæ & hìc convenire poſſunt, imprimisque ſequentia.

Pulveres dantur *ſimplices*, vel *permiſti* invicem, per ſe, vel addito *Saccharo roſat. tabul.* aut *Ovo*, aut cum *Lacte chalybeato* vel *ovillo*, aut *Vino rubro auſtero*, vel *Syrupo* aliquo, ut *Roſarum ſiccatar.* vel *Myrtillorum* vel *Aquis convenientibus.*

Suntque idonei *pulveres Equiſeti, Millefolij, radic. Conſolidæ, Biſtortæ, Pentaphylli, ſem. Myrtillorum, oſſium Dactylorum uſtorum,* & uti vult *Dioſcorides Elichryſi* & *ſemin. Cumin. ſylv. alterius.* *Item Boli* vel *Terræ* alterius *pinguis*, *lapid. Hæmatitis, Amianti, Coralij rubr.* quod & *ſanguinis*, ſi adſint, *grumos* diſſolvere dicitur, *Succini, Spodij, gummi Tragac. Arabic. Acaciæ*, aliorumque idem præſtantium.

Trochiſci de Succino, *Alkekengi*, *Gordonij*, multaque ex illis quæ aſtringendo in *ulceribus renum* juvant, hìc quoque data *fluxum* hunc ſiſtunt, & ſi *ardor mingendi* ſimul adſit, eum quoque mitigant.

Aquæ, ſucci & *decocta Plantaginis*, *Portulacæ, Millefolij*, *Burſæ paſtoris*, *Sumach, Cydon.* ſimiliumque propinantur.

Ex *narcoticis Philonium Perſicum*, uti in cæteris *hæmorrhagiis*, ſic & hic quoque competit, uti & *Trochiſci* prædicti cum *opio* parati, aliique alibi expoſiti. Imprimisque *ſemen Hyoſcyami* cæteris additum, uti in *hæmoptoica paſſione*, ſic & hìc ut & in aliis *hæmorrhagiis*, plurimùm conducit.

Extrinſecùs *renum regio* hisce quæ *ſanguinis fluxum* cohibent, inungenda; Veluti hoc *unguento*: ℞. *Boli armen.* vel alterius *Terræ glutinoſæ* ℥.ß. *cortic. malorum Granat.* vel *Gallarum* ʒ.ij. *Sanguinis draconis, Aluminis ana* ʒ.j. *olei Myrtillorum q. ſ.* ad incorporandum, addendo & *Albumin. ovi* & *Aceti parùm*, fiat *inunctio* vel *emplaſtrum*, quod *efficacius* ſi *oleum* omittatur, illiusque loco *ſuccus Plantaginis* ſumatur.

Succus Portulacæ ſubactus cum *farina Hordei renibus* admotus probatur.

Si à *cantharidibus* ſumptis, *ſanguinea* ſequatur *mictio*, damus ea quæ leniendo *urinæ* ſummum *fervorem*, à quo *vaſorum emulgentium oſcula* reſerantur, *fluxus*que hic concitatur, contemperent vel extinguant: Im- *Mictionis cruentæ à cantharidibus provenientis curatio.*

primisque *decoctum ſeminis Lini, Lac chalybeatum*, affatim bibenda; Item *emulſionem quatuor ſeminum frigidorum Majorum* & *Papaver. albi., Amygdalarum:* Item *oleum Amygdalarum* vel *Roſaceum*, *Albumen*que *ovi*, *mucilago ſeminis Pſyllij.*, & ſimilia. Et ſi *mictio cruenta* perſeveret, tranſimus ad jam in aliis *cauſis* expoſita *remedia*.

Mictionis cruentæ ob veſicam læſam curatio.

A *veſica læſa* ſi *ſanguinis mictio* proveniat, quia copioſus *ſanguis* ob *venarum* paucitatem, vix ab ea emanare poteſt, *remedia* potiùs *læſioni*, uti in *ulceribus* dictum, accommodantur, per exhibita atque injecta. Quod ſi perſeveret, modò expoſita quoque convenient, *unctiones*que *veſicæ regioni* tunc applicabuntur.

Si *grumi ſanguinis* in *veſica* retineantur, eamque obſtruant, propinamus quæ eos diſſolvunt, ut *Succinum, Coagulum hœdi*, aliaque in *mictionis defectu* à *grumo ſanguinis* proveniente, & aliis *hæmorrhagiis* declarata. Imprimis *Satureiam* ſumptam *ſanguinem* in *veſica* coagulatum diſſolvere docent, & ſi *Raphano excavato virga* indatur, *grumum* ſic elici.

Mictionis præternaturalis per vulnera prodeuntis curatio.

Per *vias* non deſtinatas *urinæ*, ſed per alias, *vulnere apertas*, *præternaturalis urinæ effluxus*, ſi ob *ſectionem*, quæ in *lithotomia* ſuſcipitur accidat, non aliam *curam*, quàm quæ *vulneri* debetur, requirit, quo ſanato, *urina* iterum *naturalem curſum* repetit.

Ab alio *vulnere ventris imam regionem* & *veſicam* ſimul perforante, ſi *urina* per illud effluat, *cura* etiam *vulneri* tantùm accommodatur: quòd ſi *incurabile*, uti ferè contingit, exiſtat, tunc & hinc *urinæ* per *viam* inconvenientem *effluxus*, vel ad *mortem* usque durat; vel ſi etiam evadant, nec *ulcus* tamen coaleſcat & occludatur, nihilominus permanet, ſicuti huic, cui in *ſectione ſarcoceles veſica læſa* fuit, uti priùs dictum eſt, accidit; quod *labiis vulnerum*, tam in *veſica* quàm in *carne & cute cicatrice* obductis, *vulnere*que ſic in *fiſtulam* converſo, per eam ad hodiernum usque diem *urina* effundatur, idque citra aliud incommodum, cùm *urina* per viam hanc illi extrinſecùs patefactam, extrorſum nec in *abdomen* profluens, *noxam* intrinſecùs nullam afferat. Aliquando tamen in aliquibus, ſicuti & in eo cui, uti oſtendimus, *bos cornu* impreſſo *abdomen & veſicam* perfoderat, contigit, ut *vulnere* iterum ſanato & penitùs occluſo, *urina mictioni naturali* rurſum redderetur; quod, cùm aliàs *veſicæ corpori* illarum *vulnus* non ampliùs coaleſcere poſſit, hanc ob cauſam eveniſſe putamus, quia *vulnus* non *membraneam veſicæ*, ſed *carnoſam* circa illius *cervicem ſedem*, ubi *vulnera* iterum concreſcere poſſunt, penetraverit; vel quòd illic aliave illius in *ſede vulnus* inflictum, *carni vicinæ*, quæ ſimul vulnerata fuit, ita inter coaleſcendum accreverit, ut *foramen* in *veſica* factum, veluti *callo* hoc ſic obturaretur & obliteraretur, atque ita minùs in *abdomen* aut *vulnus* externum, quod interea ſimul ſanatum fuit, *urina* effluere potuerit, & proin ad *naturalem* ſuam *excretionem* redierit.

DE

DE DEJECTIONE.

CAPUT XI.

Genera.

DEJECTIO, *excretio* illa quæ per *alvum* fit plerunque appellatur, per quam *excrementa ventris* tam *craſſa* quam *liquida*, diverſisque *humoribus* permiſta excernuntur. Quæ *dejectio præternaturalis* fit, quando in eo potiſſimùm peccat, quòd *nimia copia excrementorum* ejusmodi per eam excernatur, atque *Diarrhœa* appellatur; Vel quòd illis alia quæ huc non pertinent, permiſta, cum *fæcibus* ejiciantur, veluti *cibi crudi* adhuc, in *Lienteria* vocata; vel *chylus*, in *Cœliaca paſſione* nominatâ, vel ſanguis in *Cruenta*, vel *pus*, in *Purulenta*, vel *pinguedo*, in *Unctuoſa dejectione*. Quod ſi præter hæc alia quædam, ut *vermes* aliáve aſſumpta dejiciantur, horum *excretio peculiari capite* ſingulis accommodato explicabitur. *Præternaturalis* huc quoque ea *fæcum alvi excretio* refertur, quâ non per *viam naturalem alvum* ſcilicet, ſed aliam exeunt. De quibus omnibus *generibus* hoc ordine agèmus.

Diarrhœa, *Alvi fluxus* ſeu *fluor*, *German.* Ruhr à commotione, & Bauchlauff, quòd *venter* nos ad *aſſellationem* feſtinanter incitet, dictus, ac ſi poſt *purgantia* ſumpta, immoderatiùs contingat, *Superpurgatio* vocata, ea *præternaturalis* eſt *immoderata* & *frequens dejectio*, in qua *fæces* aliáve *excrementa* & *humores diverſi*, nunc *pauciores* nunc *plures*, plus minúsve invicem vel etiam cum *fæcibus* permiſti vel confuſi, paucis interjectis *intervallis*, interdum etiam ferè ſine quiete, nunc *magnâ* nunc *minori copiâ* redduntur, nunc *impetu* quodam effunduntur & veluti ejaculantur. Suntque hæc ab initio *craſſiora* magis, mox *aquea* & *diluta*, *colore vario, cinereo, lutoſo, flavo, atro, inæqualiter*, aliàs etiam *æqualiter tincta*. Plerunque *muco albo craſſo* & *tenaci*, vel *phlegmate* permiſta. Quod *excrementum* interdum *aqueum*, aliàs *ſpumoſum*, aliàs *tenax, pellucidum, album, fœturæ ranarum* vulgò aſſimilatur: Aliàs *craſſius* adhuc, *vitrum fuſum* referens: quale ſub finem harum *dejectionum* aliquando *purum* & *impermiſtum, nec olidum* prodire, *dejectiones* propiùs inſpiciendo, videmus. Aliquando *ſpumoſa pituita* dejicitur copioſè, tuncque privatim *Fluxum cerebralem*, quòd inde prodeat, vocant. *Fluxus cerebralis.* Aliàs præcipua horum *excrementorum* copia ex *crocea*, *bilioſa* & *ſpumoſa* conſtat *materia*. Aliàs ex *nigra atra bilaria craſſa materia* componitur. Quæ quando minùs *diluta* prodeunt, cùm *pauciora* ſint, *conatum* potiùs *dejiciendi frequentem*, quàm *diarrhœam copioſam* concitant, & *Teneſmi ſpeciem* conſtituunt eam (de qua poſtea dicetur) quæ ſine *muco, ſtimulo continuo* moleſtat, per quem *pauca* ejusmodi *materia* exprimitur, aliquando *magna difficultate*, *tardiùs* hac *materia* procedente, & circa *exitum* ſubſiſtente.

In *diarrhœis torſiones ventris* aliàs *nullæ*, aliàs *leviores* aliquæ, aliàs *graviores*, cum *tenſione* & *rugitu*, præſertim cùm *dejectio* inſtat, percipiuntur: aliàs & in *podice* quædam *moleſtia* vel *ardor*, *conatus*que *dejiciendi vehemens* & *frequens*, maximè in *Teneſmo* jam dicto.

Ventriculi quandoque ſeu *cordis*, ut vocant, adeſt *dolor*, *vomitus*que nonnunquam ſimul infeſtat, non tamen adeò violenter ut in *cholera morbo*, qui proin in *vomitione* fuit expoſitus, per quem id quod in *ventriculo* continetur, *cibus*, *chylus*, *mucus* & *humor pituitoſus*

vel *bilioſus* evomuntur. Interdum aliarum *naturalium functionum* accedunt *læſiones; Febris*que aliquando illis copulata eſt, aliàs nulla, aliàs de novo illis accedit: uti & in *ſuperpurgationibus* dictis ea frequenter ſupervenire ſolet.

Lienteria. *Lienteria alvi dejectio* eſt *præternaturalis*, in qua *cibi* qui aſſumpti fuerant, parùm vel nihil ferè immutati, per *alvum*, vix ſeparatim ſed cæteris *excrementis* miſti prodeunt, ita ut adhuc cognoſcantur; idque cum *alvi fluore*, *minùs* tamen *frequenti* & *copioſo* quàm in *diarrhœa:* Atque etiam ut in illa interdum cum *murmure ſtomachi*que & *ventris* aliquâ *moleſtiâ*, *naturalium*que *functionum læſione*.

Cœliaca paſſio. *Cœliaca affectio* ſeu *paſſio*, illa eſt *excretio alvi præternaturalis*, ſive *copioſa* aut *parca* exiſtat, in qua *ſuccus* è *cibo* concocto genitus, ſeu *chylus* nunc *crudior* adhuc & *imperfectæ coctus*, & proin *fluidus ſubcinereus* aut veluti *lutoſus*, nunc meliùs elaboratus, *craſſior* & *albidior*, *copioſus* interdum & *purus*, aliàs minùs, egeritur. In qua *æger* admodum *debilis male*que *coloratus* & *pallidus* evadit.

Dyſenteria. *Cruenta dejectio* eſt, per quam *ſanguis* progreditur. Quod variis modis fit: Aliàs enim ſimul cum aliis *alvi dejectionibus* redditur, in *Dyſenteria* ob *inteſtina affecta* dicta, quam à *rubore ſanguinis* noſtri **Rote ruhr Schaden**, vel **Rotlauff** vocant. *Popularis* plerunque, in *juvenes* faciliùs, ſed & *adultos* & *ſenes* quandoque ſæviens: Aliquando quibusdam *certæ* cujusdam *complexionis peculiaris*. In hac *dejectio* urget *moleſta*, perquam interdum *copioſa*, aliàs *pauca* egeruntur, frequenti plerunque *conatu* dejiciendi, & ſæpè redeunte affligenteque, cùm *torminibus* & *ventris torſionibus*, nonnunquam & *rugitu* ac *murmure:* *Cruor*que *purus excrementis* & *fæcibus* permiſtus redditur, & plus minúsque *ſanguinis* in illis apparet. Dein & præter *ſanguinem Mucus* quidam, quem *pituitam* eſſe putant, cùm *fibroſæ ſubſtantiæ*, qualis in *ſanguine* in *aquam* per *venæ ſectionem* emiſſo, ſecerni ſolet, quæque falsò *pituita* eſſe creditur, ſit perſimilis, copiosè interdum, & plus ferè quàm *ſanguinis* redditur: tunc *Germani* eam *Albam dyſenteriam*, **Weiſſe Ruhr** appellare ſolent. Quem *mucum* etiam alii *pinguedinem* eſſe crediderunt, falſi eo, quòd *inteſtina* inverſa à *laniis*, *pinguia* eſſe videntes, intrinſecùs quoque *pinguia* eadem eſſe, cùm tamen omni *pinguedine* ibi careant, malè exiſtiment. Nonnullis pro *ramentis inteſtinorum* accipitur, quæ tamen ſi prodeunt, quod *rarum*, ea *membranea* eſſe neceſſe eſt. Sed & *Bilis flava* hisce plerunque commiſcetur, nonnunquam *viridis*, aliàs *atra*. *Pituita*que ut in omnibus ferè *dejectionibus*, ſic & hîc quoque iſtis miſcetur.

Sitis in hoc *affectu* plerunque urget, *caloris*que aliqua adſunt *indicia:* *Urinæ*que *tinctæ* & *bilioſæ* ſunt. Non infrequenter tamen *febris Synochus bilioſa*, ut in *cholera* diximus, huic quoque *morbo* copulatur.

Fit tamen ut *dyſenteria febres* ſequatur, easque interdum *putridas continuas* vel *intermittentes*, vel quod frequentiùs accidit, *malignas*, quandoque & *peſtilentes*, tuncque uti hæ *febres*, *populares* & *contagioſæ* ſunt.

Singultum ad *mortem* usque durantem, aliaque incommoda *gravia dyſentericis* ſuperveniſſe; ſæpè obſervavi.

Ad *dyſenteriam* refertur *cruenta dejectio*, in qua ſanguis ut in illa, *excrementis* permiſtus, ſed *copioſior* prodit, cum *torſionibus* & multis *veræ dyſenteriæ ſymptomatibus*, quæ pro *vera dyſenteria* etiam habetur, ab *inflammatione*, ut dicetur, non *ulcere* procedens.

Aliàs *ſubcruenta*, *mucoſa* vel *purulenta materia*, in qua *cruoris guttæ* quoque interdum apparent, per *alvum* egeritur, vocaturque tunc *Teneſmus* Græce *Teineſmos*, à *contentione* & *nixu ſummo*que *conatu*, quo ſine intermiſſione ferè ad exonerandum ſolicitantur, citra alias ſecus ac in *dyſenteria torſiones*. Quo *malo* perſeverante, tandem ſolum *pus* idque *copioſius* redditur, nullo *ulcere* in *podicis exterioribus*, uti in illius *dolore* dictum, apparente. *Teneſmus.*

Dilutus & *aquoſus* omnino *ſanguis* interdum, ſed rariſſimè per *alvum* effunditur, adeò ut *ſerum* potiùs *tinctum* nonnihil *ſanguine*, & veluti *aquam* in qua *caro cruenta* adhuc abluta *Hepaticus fluxus.*

abluta eſt, *ſubrubram*, quàm *exactam ſanguinis rubedinem* referat, *fluxus*que *Hepaticus*, cùm ab *hepate* hunc prodire putent, communiter vocatur. Hic ſine *dolore*, *copioſè* admodum noctuque magis afficit, diuque ſæpe durat: *Vires functiones*que *naturales* admodum dejiciens, & cum *ſiti* aliiſque *accidentibus* eveniens. Huic non abſimilis eſt *fluxus cruentus dilutus*, qui in *dyſenteria* aliquando ſupervenit, graviter offendens.

Concretus aliàs, interdum *retorridus*, & veluti *frixus* ſeu *aſſatus niger*, *picis* inſtar, cum *excrementis* vel *paucus*, vel ſuâ *copiâ* illâ exuperans, vel ſolus etiam ejicitur, cum *vomitu* nonnunquam ejuſdem *materiei*, ſicuti in *vomitione* diximus, cui *ſumma virium proſtratio* aliaque *accidentia* junguntur.

Purus & *ſincerus* per *podicem* nonnunquam ſanis emanat, in *fluxu Hæmorrhoidum*. Qui *fæcibus alvi* minimè permiſtus, ſponteque defluens, in *ſanguinis* aliis *excretionibus* deſcribetur.

Purulenta dejectio in *dyſenteria* & *teneſmo*, uti dictum, *parca* & cum *dolore* fit. Et interdum ceſſante *dyſenteriâ*, illius *effluxus* diu remanet, *ægrum*que conſumit. Aliàs etiam ſine *dolore*, *copioſè pus* egeritur: Idque *longo* ſæpè *temporis ſpatio*, quo *æger malè coloratus* & *habitus*, marceſcit, comitantibus aliis quandoque *partium naturalium morbis*.

Mucoſa dejectio & *phlegmatica*, cum *fæculenta*, in *diarrhœa*, uti dictum, aliàs jungitur, & in ea interdum prævalet: Aliquando cum *cruenta dejectione* in *dyſenteria* & *teneſmo* copulatur *mucus*, & circa finem in *teneſmo purus* exit. Sed & *mucum merum*, ceu *limum ſubalbidum*, ſine *dolore* ſecus ac in *teneſmo*, *paucâ* etiam ut in illo, *quantitate*, è *podice* emanare, poſt *morbos* diuturnos atque *equitationes* multas, annotat *Fernelius*.

Unctuoſa interdum eſt *dejectio* & *Pinguis*, nunc *oleum*, nunc *butyrum*, nunc aliam *pinguedinem* vel *adipem* referens. Vidimus & *candelæ ſebaceæ portiuncularum* inſtar *portiones* aliquas, diu multumque cum aliis *excrementis* fuiſſe redditas: Similes ego, inſtar *ſevi*, *nondum liquefacti* ſeu *fuſi*, ſed *crudi* adhuc exiſtentis, multas ſimul, & reiteratis vicibus, *avellanæ magnitudinis particulas* in *Diarrhœa* diu durante, rejectas, vidi. Hæc *dejectio Lienteriæ* eſt *ſpecies*, ſi ab aſſumptis hoc procedat ſæpeque fiat, vel *Diarrhœæ*, ſi hæc unà cum cæteris egerantur, atque aliunde quàm à *cibo* proficiſcantur. Et tunc *Colliquationem inteſtinorum*, *cauſâ* non bene intellectâ, vocant.

Per aliam *viam fæces alvi* ſeu *ſtercora*, quàm per *alvum* è *corpore* prodeuntia, *præternaturalem* penitùs illorum *excretionem* faciunt: Ut cùm è ſequentibus locis erumpunt.

Per *vomitum ſtercora* interdum egeruntur: Tuncque *fæculentam* materiam *inteſtinorum fœtidam*, *liquidam* ferè & *dilutam*, aliquando ſimul & *chyloſam*, *magna* cum *moleſtia ægri*, *aſtantium*que *horrendo* & *miſerabili aſpectu* evomunt: In *morbo* qui *Convolvulus* dicitur, & in *Ruptura* ſeu *Hernia*, ubi & hîc *caſus* aliaque *accidentia* eum comitantia deſcripta ſunt. *Fæcum alvi per vomitum excretio.*

Per *mictionem* cum *urina fæces alvi*, cum inſertis *avium oſſiculis*, è *virga virili* prodire vidimus, cum *purulenta* ſimul *mictione ardore*que *urinæ*, *magno*que *cruciatu*: Sic ego *ſemina pomorum*, cum *urina clara*, quæ tamen in eodem *ægro*, quandoque *alvi fæcibus* permiſta reddebatur, effluere obſervavi. *Fæcum alvi cum urina excretio.*

Per *ſinum cervicis uteri excrementa alvi* ſimiliter effluxiſſe vidimus, cum *pure* aliiſque *exulcerationis* illius loci *accidentibus*. *Fæcum alvi per uteri ſinum excretio.*

Per *vulnera abdominis*, *fæces alvi*, nonnunquam & *chylus* exeunt, idque non ſolùm in illis qui mox moriuntur, ſed etiam diu poſt ſuperſtitibus contigiſſe, illiſque ex *ulcere fiſtuloſo ſtercora* indies effluxiſſe, aliquoties obſervavimus, aliique annotarunt. *Fæcum alvi per vulnera & fiſtulam excretio.*

Cauſa.

OMnium harum *dejectionum præternaturalium* ob id exiſtentium, quòd *majori copiâ* vel *frequentiùs* quàm par erat fiant, vel quòd *aliena* per eam dejiciantur, *cauſa* in *ventriculo* & *inteſtinis* conſiſtit.

Eſtque inter eas præcipua horum *viſcerum exquiſitè ſentientium irritatio* tanta, quæ *facul-*

tatem ipſorum *expultricem* adeò excitet, ut ea quæ in illis continentur, propellere nitatur, eoque magis, ſi *vicinarum ſedium facultates*, per *conſenſum* ſimul ita irritentur, ut ad *inteſtina* etiam quod in illis præcipuè redundat, expellere conentur, unde *Dejectionum* earum præcipuè quæ cum *torſionibus* & *dolore* fiunt, varia prodeunt *genera*. Nam ſi in *ventriculo* hoc fiat, ille inſurgens, ad *inteſtina*, *viam* illius *expurgationi* deſtinatam, quod in ſe continet, propellit, & *dejectiones* ſic efficit potiùs, quàm *vomitiones*, niſi adeò violenter afficiatur, ut & per *ſuperiora* mox *offenſam* hanc, ſicuti in *vomitione* diximus, ejiciat. Quo nomine &, cùm hæc diutiùs minimè retineat, *graviores noxas* hac ratione evitat, ob idque rarius quàm *inteſtina* exulceratur. In *inteſtinorum ductu* longo alicubi facta hæc *irritatio*, *dejectiones* ſimiliter concitat, easque *vehementiores moderatiorés*ve, prout *major minór*ve eſt *irritatio*, quâ concitata *vis expultrix inteſtinorum*, ea quæ in illis continentur, deorſum propellens, & adjuvante *conatu*, ad quem hic *ſtimulus naturæ* ſe juvari cupientis, incitat, per *finem inteſtinorum* expellendo, *diarrhœas* cum *torſionibus* moleſtantes parit. Vel ſi *graviùs* adhuc afficiant; ita ut *inteſtinorum ſubſtantiam* rodant & exulcerent, *Dyſenteria* dicta oritur. In qua ſi *colon* afficiatur, *dolor* in *circuitu* illius, *latere* præſertim *ſiniſtro*, & cùm *colon* ſtatim ſub *umbilico* ducatur, ſi id illic afficiatur ſupra *umbilicum*, *dolor* quoque, non ſaltem *tenuibus affectis* uti putarunt, ſe potiſſimùm manifeſtabit: uti & ſi *tenuia* alicubi affecta ſint, eo in loco, ſive ſupra aut infra vel juxta *umbilicum* fiat, *dolor* ſe ibi magis exeret. In quo *affectu ſanguis* qui cum *excrementis* redditur, illis eò magis confuſus miſtusque apparet, quò longius ab *inteſtinis tenuibus* prodit, minusque quò *recto inteſtino* propiùs è *craſſo inteſtino* emanat. Et quò major eſt *læſio*, eò *ſanguis* redditur *copioſior*, maximè in principio minùs cùm *ulcus* ſordeſcere incipit, prodeunte tunc *purulentâ* quoque *materiâ*. Eſtque *liquidior craſſiór*ve *ſanguis*, *purior impuriór*ve, prout ille in *venis meſeraicis* occurrit: Acceditque ob *dolorem* interdum *febris*, præſertim ſi ille *inflammationem inteſtinorum* accerſat, quæ aliquando *dyſenteriæ* copulatur. Sed & fit, ob *irritationem* validam, ut nondum *exulceratis inteſtinis*, *oſculis venarum meſeraicarum* reſeratis, *dejectio ſanguinis*, rariùs *puri*, frequentiùs *concreti*, interdum & *nigri*, uti in ejuſmodi *ſanguinis dejectionibus* in *generibus* oſtenſum fuit, ſequatur. Vel ut ſimul accedente *inflammatione fluxus cruentus* inſtar *dyſenteriæ* oriatur, in qua citra *ulcus inteſtinorum*, *ſanguis* ut & in alia excernitur, cum maximo *dolore* & *febre*, *conatu*que *dejiciendi frequenti*: uti *ſectione* in *infantibus* quibuſdam, qui ex *dyſenteria* putabantur mortui, deprehendimus.

Ventriculi irritatio, cauſa Dejectionum per alvum præternaturalium.

Inteſtinorum cauſa Diarrhœæ, Dyſenteriæ & dejectionis cruentæ.

In *inteſtinorum ultima ſede* ſeu *recto inteſtino*, circa *exitum* ferè, non tamen in *podice*, cujus *læſiones* in *podicis dolore* deſcripſimus, ſi hæc *irritatio* fiat, vel etiam *exulceratio*, tunc ob *partis* exquiſitum *ſenſum*, *ſtimulus* continuus ad *excretionem* incitat, *cauſa*que eſt *Teneſmi* dicti; in quo ſi ab *ulcere* procedat, *notæ* aliquæ *ſanguinis* adſunt, & *purulenta materia mucoſa ſubcruenta* exit, eſtque *Teneſmi prima ſpecies*: ſi verò *bilioſa* quædam vel alia *tenax materia* prodit, *ſecundam* illius *ſpeciem* conſtituit: Si nihil, *tertia* erit, *recto inteſtino* tunc à *ductus veſicæ* illi adjacentis *calculo*, *preſſione*, *tumore* vel à *duris excrementis* retentis, vel *irritato* vel *moleſtato*, vel ab *ardore* illic *mictionem ardentem* reddente, accedente ſæpè *inflammatione*, ſimul incitato, aut à *vermibus aſcaridibus* ſtimulato, ſicuti in hiſce *affectibus* explicabitur. Qui & *teneſmus* cum *conatu* ſolo ſine *excretione* factus, à *refrigeratione podicis* ad interiora etiam penetrante, oriri poteſt. Sed & hæc *irritatio venas hæmorrhoidales* aperiendo, *hæmorrhoidum fluxum* promovere poteſt, *purus*que tunc emanat *ſanguis*.

Inteſtini recti irritatio, cauſa Teneſmi.

Præter *irritationem* & *offenſam* hanc vehementiorem, unde *dejectiones* cum *dolore* & *conatu* exurgunt, aliqui quoque *ventriculi* & *inteſtinorum affectus*, *dejectionibus* quæ minori moleſtiâ & *dolore* fiunt, occaſionem præbent. Idque cùm ab *excrementis* & *humoribus*,

Ventriculi atque Inteſtinorum aggravatio, cauſa Deject.

ribus, nonnunquam & aliis quibuſdam *corporibus* affecta, ea dejicere coguntur, vel alias ob *copiam* illorum, aut quia *præternaturalia* ſunt, diutiùs ea retinere nequeunt, eoque magis, ſi ſimul *partes* haſce ad *excretionem* ſua *quantitate* vel *qualitate* incitent: Unde cùm hæc excernantur, *Dejectionis* varia *genera* ab illis quæ dejiciuntur denominata, exoriuntur. A' quibus omnibus *affectibus*, eò faciliùs quoque ad *dejectionem ventriculus* & *inteſtina* commoventur, ſi *diſpoſitio* eorum talis inſuper accedat, quâ vel *dilatata* ſeu *ampliata* aut *laxata*, ea quæ in ſe continere diutiùs deberent, ægrè continent.

Ob *occluſum inteſtinorum tranſitum*, *fæces alvi* & *chylus* ſurſum regurgitantia, *excretionem* hanc *fæcum præternaturalem* & *horrendam*, quæ per *vomitum* fit, pariunt. Cujus *obturationis cauſa*, in *ileo morbo* quem *Convolvulum* vocant, explicata fuit: Uti & in *Herniarum*, in quibus hæc *vomitio ſtercoroſa* etiam contigit, *cura*.

A' *læſione graviore inteſtinorum*, illa ſimiliter *alvi fæcum excretio præternaturalis* procedit, in qua non per *alvum* ſed aliam *aperturam* ob *ſolutam continuitatem*, prodeunt. Veluti à *vulnere abdomen* penetrante, atque *inteſtina* ſimul vulnerante; tunc enim *excrementa alvi craſſa*, ſi *craſſiora inteſtina*, *liquidiora*, ſi *tenuia*, & *chylus*, ſi circa *jejunum læſio* facta ſit, prolabuntur; quod *vulnus*, interdum in *fiſtulam* converſum, *permanentem* ejusmodi *excretionem ægro* ſuperſtite parit. Hocque tunc fieri poteſt, ſi *labia vulnerum utriuſque partis*, tum in *abdomine*, tum in *inteſtinis*, per *contactum* concreſcant, quod, ſi in *carnoſa abdominis ſede vulnus* ſit, eo citiùs ſuccedet, tuncque ſi *ulcus* hoc non penitùs conſolidatur, uti factum vidimus, in *fiſtulam* converſum, *fæcibus* exeuntibus *viam* præbet, easque quò minùs in *abdomen* devolvantur, uti alioquin fit, tutò ad *exitum canalis* inſtar deducit: Fitque hoc eadem ferè ratione, quâ *vulnus veſicæ* inflictum, in *ulcus fiſtuloſum* quoque deſiiſſe, in *urinæ exitu* hoc *præternaturali* oſtendimus.

Ab *ulcere* quod *rectum inteſtinum* cum *cervicæ veſicæ* vel *collo uteri*, iiſdem connatum, penetrarat & *ſinum* illic pepererat, *ſtercoris* illa *excretio*, per *Mictionem* & *ſinum uteri* aliquando contingens, procedebat. Sicuti in ejuſmodi harum *ſedium exulcerationibus* demonſtratum fuit. *Cus cauſa Fæcum alvi cum urina & per uteri ſinum excretionis.*

Cauſæ verò omnium horum *ventriculi* & *inteſtinorum affectuum*, unde *præternaturales* ejuſmodi *excretiones* exurgunt, præter *cauſas obſtructionum*, *vulnerum* & *ulcerum inteſtinorum*, unde *ſtercorum* per *vomitum*, per *mictionem*, per *ſinum uteri*, per *vulnera excretio* provenit, quas in *ileo morbo*, *vulneribus* & *ulceribus cervicis veſicæ* & *uteri* expoſuimus, à ſequentibus jam enarrandis dependent.

Medicamenta purgantia, quòd per *alvum* expurgent, dicta, aſſumpta, ſi adeò *facultatem expultricem ventriculi* & *inteſtinorum* commoveant, ut vehementiùs operentur, & diutiùs quàm par erat *purgationes* ab illis procedentes durent, *Superpurgationes* dictas efficiunt. Quod licèt præcipuè à *fortioribus catharticis*, ob illorum *vim* admodum *irritantem* aliquando eveniat, tamen & *leviora*, *laxantia* dicta, quòd *alvum* laxando ſaltem movere credantur, cùm etiam *abſtergente vi* aliquâ & *adversâ*, *naturam* ad *excretionem* ſolicitent, nec tanta in illis ſit *humiditas*, vel aliqua *unctuoſitas*, ut ſic *alvum* vehementiùs laxando ſolvere poſſent, *Superpurgationes*, ut in *caſſiæ* & *mannæ* exhibitione ſæpè fieri ſolet, nonnunquam pariunt. Sed & inter *cathartica*, quæ admodum *acri* & *adurente* vi prædita ſunt, ut ſunt *eſula*, *cucumis aſininus*, *colocynthis*, *laureola* ſimiliaque, non ſolùm nimiùm *irritando ſuperpurgationes* faciunt, ſed & nonnunquam *erodendo* vel *inflammando*, *Dyſenterias* citra vel cum *inflammatione*, vel *venas aperiendo*, *Sanguineas* alias *dejectiones* procreant, ſicuti priùs, quomodo ab *irritatione* hæc eveniant, deſcripſimus: ſi in *podice* hoc fiat, quouſque *vis catharticorum*, imprimis validorum, ut *colocynthidis* nonnunquam pertingere poteſt, *Teneſmus* inde ſequitur, vel *apertis* etiam illic *oſculis*, *Hæmorrhoidum fluxus*. Quod & eodem modo à *clyſteribus* injectis evenire poteſt. Uti & à *ſuppoſitorii* in podicem *Medicamenta cathartica ſumpta cauſa Superpurgationum & cruentarum dejectionum.* *Clyſmata ſuppoſitoria*

Cauſa Diarrhœa & Teneſmi. podicem intruſi nimiâ *vi*, non ſolùm *ſtimulante* ſed & *exulcerante*, *Teneſmus* fit. Quem & *canalis ſyringæ clyſmatum aſper*, aut *violenter intruſus*, poteſt efficere.

Aſſumpta venena aliaq; lædentia cauſa Dyſenteriæ & Teneſmi. Præter hæc quæ *purgationis* causâ uſurpantur, etiam alia, *caſu aſſumpta*, non ſolùm *diarrhœas irritando*, ſed & *exulcerando dyſenterias* poſſunt procreare. Uti *Venena* quædam, inter quæ *Adamantis pulverem* propinatum *dyſenteriam* gignere docent. Dein & alia *acuta*, quæ pungunt & ſcindunt, ſi fortuitò deglutiantur, idem efficere poſſunt, quod in *inteſtinorum ductu* rariùs fit, cùm illic vix poſſint ſubſiſtere, uti verò in illorum *exitu anguſtiore* hærentia, eumque lædentia, *Teneſmi* quoque *cauſa* interdum fiunt.

Cibi & potus copia, corruptio, cruditas, cauſa Diarrhœa, Lienteria. *Cibus* & *potus* tam ob *copiam* quàm *corruptionem* vel *cruditatem*, *dejectiones præternaturales* efficit. *Ingurgitatio* eorum præſertim, quæ *crudiora* cùm maneant, gravant, & cùm *flatus* gignant, conturbant, vel *humidiora* cùm ſint, laxant, vel *pinguia*, *lubricas vias* reddunt, eoque modo *Diarrhœas* gignunt. Vel ſi tales aſſumantur, qui facilè corrumpuntur, *Diarrhœa* citiùs inde prodit, tum eâ *corruptione*, quâ in *pravos humores* commutantur, de qua *cauſa* in *humoribus* agemus, vel eâ quâ in *fæces* copioſas, nunc *limum*, nunc *lutum*, *pultaceámve* aliam *materiam tetram* & *fœtidam* converſi, *copiâ* ſuâ & *adversâ qualitate naturam* ad *dejectionem* ſolicitant.

Quod tum *aſſumptorum* eorum quæ facilè in ejuſmodi *ſuccum adverſum* corrumpuntur, tum etiam *ventriculi* ejuſmodi *conſtitutionis*, quæ ſic eos pervertere apta eſt, ratione evenire poteſt, ſicuti in *ventriculi imbecillitate* ſuo loco copioſè expoſita ſunt. Quòd ſi verò *crudi* omnino maneant *cibi*, & omnimodam *concoctionem* effugiant, *Lienteria* fit, quando *accumulati*, *naturæ* graves, quales *aſſumpti* ſunt, rurſum unà cum cæteris *excrementis* per *alvum* exeunt, eo *majori copiâ* & *frequentiâ*, quò hæc magis redundant, Hoc *aſſumptorum* causâ quandoque accidit, ſi talia ingerantur, quæ omninò non vel ægrè evinci à *natura* queunt: Vel *occaſione ventriculi* adeò *debilitati* vel *refrigerati*, ut *cibos* concoquere & transmutare nequeat: cujus *cauſas* in *imbecillitate ventriculi* abundè expoſuimus. Inter quas & *cicatricem* à *vulnere* in *ventriculo* relictam, referunt. Quibus *cauſis* concurrentibus, vehementiores fiunt *lienteriæ*, & ſi certo tempore, certiſve in locis ejusmodi *cibi concoctu pertinaces*, quibus plures uti neceſſe eſt, vel aliæ *cauſæ ventriculum* lædentes abundent, *frequentiores* & *Populares* fiunt *lienteriæ*, quas ab *aëris conſtitutione* certa, quæ hiſce gignendis apta ſit, provenire exiſtimant.

Bilis cauſa Diarrhœa, Dyſenteria, & Teneſmi. *Humores acres pungentes*, *urentes*, *erodentes*, *dejectiones præternaturales* ſæpè excitant. Inter quos *bilis flava* ſeu *atra* eſt frequentior, quæ ſi in *ventriculo* & *inteſtinis* genita, vel è *folliculo fellis*, aut à *venis meſeraicis inteſtinis* infuſa, ob illius *copiam*, vel in *morbis* ut *ictero*, *febribus*, eò expurgata, *phlegmati inteſtinorum* & *muco* confuſa, *ſero*que diluta & contemperata, *mitior* fiat, tunc *irritando* ſolùm citra magnas *torſiones*, *Diarrhœam* ob *commixtionem* hanc, *excrementa fluida* & *ſpumantia*, *crocea* vel *atra*, prout *bilis* eſt, profundentem, procreabit. Quòd ſi verò *bilis* eadem, qualem *ventriculum* & *inteſtina* vellicando, *choleram morbum* efficere diximus, ob majorem *perniciem* quam acquiſivit, vehementiùs in *inteſtina* agat, ubi diutiùs quàm in *ventriculo*, qui eam *vomitu* mox ferè excutit aut deturbat, ſubſiſtere ſolet, tunc *graviùs irritando*, & vel *venas patefaciendo*, vel *erodendo*, *Dyſenteriam* cum *inflammatione* vel *exulceratione*, vel alias *cruentas dejectiones*, ut priùs dictum, procreabit, eò *graviores*, quò *bilis* eſt *deterior*; qualem nunc *flavam*, nunc *viridem*, nunc *atram*, unâ cum *excrementis* & *ſanguine* prodire, videmus.

Sed & eadem *bilis* deſcendens nec donec ad *inteſtini recti finis anguſtias* perveniat, ſubſiſtens, ſed illic adhærens, præſertim ſi *glutinoſa* ſit, vel *irritando*, vel *exulcerando* has *ſedes*, *Teneſmum* procreat; quod & ſi *dyſenteria* prægreſſa, *bilis* à *loco affecto* huc delata promanat, accidere, & *Teneſmus* qui *dyſenteriam* ſequitur, fieri ſolet. Quæ *bilis* ab iisdem *cauſis*, veluti in *cholera* dictum, naſci

coacer-

coacervarique poteſt, atque in *junioribus* præſertim, qui *fructuum horariorum* uſu delectantur, illorumque *copia* ſe obruunt, ob *corruptionem* illorum & *converſionem* in *bilem* colligi; unde & *dyſenteriæ* in illis, qui præſertim ad hoc ut facilè hæc in illis corrumpantur, diſpoſiti ſunt, circa *autumnum* ad *hyemem* usque, quo tempore hi *fructus recentes & maturi* inveniuntur, potiſſimùm graſſari ſolent, eoque magis, ſi non perfectam *maturitatem* adepti, vel aliàs *vermibus* eroſi, faciliùs corrumpantur: aut ſi, uti voluit *Rondeletius* ob *fructuum aſtringentium* ſimul comeſtionem, *fructus* illi qui ſtatim pertranſire deberent, diutiùs in *corpore* retineantur. Quæ inde natæ *dyſenteriæ*, *populares* quoque, cùm plures qui hisce *fructibus* uſi ſunt afficiantur, exiſtit.

Ab *humoribus* aliis *acribus*, *vellicantibus*, & vec ad *bilis flavæ* vel *atræ naturam* accedentibus, vel alioquin *putridis corruptis*, *pravis* & *venenatis*, conſimili ratione, ſi *ſero phlegmateque* ipſorum *acrimonia* mitigetur, *Diarrhœæ* fieri ſolent, vel ſi minùs diluantur, & magnam habeant *acrimoniam Dyſenteriæ* & *Teneſmi*, eodem modo ut de *bile* diximus: Quæ *dyſenteriæ* ſi à *cauſa pernicioſa* procedant, *contagioſæ* atque eo nomine quoque *populares* fiunt. Naſcuntur autem ejusmodi *humores*, vel ex *cibis*, *humoribusve perverſis*, in *ventriculo* & *inteſtinis*; vel à *venis meſeraicis*, ubi ſæpè diu latuerunt, eò effunduntur, & hoc pacto, uti dictum, illa lædunt. Quod & frequenter in *febribus putridis malignis*, nonnunquam & *peſtilentibus* accidit, ut in illis *humor* ille *putris* vel *malignus*, & in *peſte venenum* illud, quod ſummè *ardens* eſſe in *febribus* oſtendimus, *vi naturæ* interdum & per *criſim* ad *inteſtina* tanquam *ſentinam excrementorum* protruſa, illicque aliquandiu retenta, ea irritent, vel etiam erodant & exulcerent. Sic aliquoties in *variolis*, ab *exulceratione* interna *inteſtinorum* aut etiam aliorum *viſcerum dyſenterias* ſupervenientes, aliquando lethales, aliquando diu durantes, aliquando brevi ceſſantes, obſervavi. Suntque hæ *diarrhœæ* & *dyſenteriæ*, vel *febribus* hisce *copulatæ*, vel quæ eas mox ſequuntur, atque proin cum hisce *morbis* multis communes. Sed & in aliis *morbis venenatis contagioſis*, ut *lue venerea*, *malignus humor*, vel *vi naturæ* vel *medicamentis*, uti *hydrargyri* maximè uſu, quod uti eum in *os* expellendo, *exputitionem* movet, vel etiam illud exulcerat, ſic & ſi ad *inteſtina* propellatur, vel *diarrhœam irritando* vel *dyſenteriam exulcerando*, quæ in *cura* hujus *luis* quandoque accedit, producit.

Pituita interdum *fæcibus* vel *humoribus* permiſta, *ſero*que diluta, *diarrhœis* cum aliis occaſionem præbet. Aliàs cæteris in hac miſtione prævalens, potiſſima illarum eſt *cauſa*, tuncque in illis, uti dictum, *copioſa* apparet, vel etiam *mera*, ſub finem præſertim, reliquis omnino jam repurgatis *excrementis*, accedente quandoque etiam *bile*, cum *muco inteſtinorum* rejicitur. Quæ *pituita* in *ventriculo* & *inteſtinis*, nunc *aquea*, nunc *mucoſa*, nunc *vitrea*, à *cauſis pituitam* generantibus, ſæpè expoſitis, naſcitur. Aliàs *ſero diluta*, *aquea* præſertim, per *venas meſeraicas*, unà cum cæteris *humoribus*, à variis *corporis ſedibus* eò repurgatur; Quam & à *cerebro* ad *ventriculum* & *inteſtina* defluere poſſe, *ſpumoſam*que eſſe, *fluxum*que *cerebralem* dictum gignere, *Hippocrates* hoc *Aphoriſ. Quibus excrementa ſpumoſa ſunt, iis à capite pituita defluit*, docet. Cujus *pituitæ* in *cerebro proventus cauſa* in *defluxionibus* explicata fuit.

Pituita cauſa Diarrhœæ, Dejectionis per alvum pituitoſa & Teneſmi citra exulcerationem, Fluxusq; cerebralis

Cæterùm & *ſalſam pituitam* juxta *podicem* congeſtam, *teneſmum* gignere affirmant. Qui tamen cùm hic *humor* adeò non pungere, ut *ulcus* fiat, poſſit, non *verus teneſmus*, ſed ſola erit in *podice irritatio*, unde *muci* qui in *teneſmo* prodit cum *phlegmate* ſimilitudine deceptos, hoc aſſeveraſſe, & ut illi *vim ſtimulantem* attribuerent aliquam, *ſalſum mucum* ſtatuiſſe exiſtimo.

Provenit verò hic *ſtimulus*, in hac *ſpecie Teneſmi*, non ab *acredine* ſeu *ſalſedine* hujus *muci*, ſed ejus *lentore* & *tenacitate*, qua huic ſummè *ſenſibili parti extremitati* nempe *inteſtini recti*, valide adhærens, illud continuò ad excernendum id, quod ſibi mo-

leſtum eſſe ſentit, ſolicitat & ſtimulat.

Serum cauſa Diarrhœæ.

Serum cùm non ſolùm *ſanguinem* ſed & cæteros *humores*, uti & *excrementa* omnia diluat, illisque proinde confuſum ſit, quò majori *quantitate* illis admiſtum eſt, eò *dejectiones* movet magis *fluidas* & *copioſiores*. Idque inprimis in *diarrhœis*, in quibus prævalens, ut *aquæ* inſtar *dejectiones* effundantur, efficit. Quas tamen ſi ab *acribus* procedant *humoribus* & *bilioſis*, eos contemperando, tunc *mitiores* potiùs, quàm *vehementiores* reddit. Quod *ſerum* nunc in *prima concoctione* ex *cibis humidioribus potu*que *copioſiore* genitum, *excrementa* illa nimiùm diluendo, hoc facere poteſt. Alias per *venas meſeraicas*, in *inteſtina* infuſum, ſecumque varios *humores* ducens, idque *naturâ* ſponte illud agente, vel *vi medicamenti cathartici* impulſa, in *repletis corporibus* vel *morbis* ex *repletione* prodeuntibus, *diarrhœis* jam dictis *ſeroſis* varieque miſtis, *occaſionem* præbet. Quas à *ſero* è *venis meſeraicis* tranſudante, provenire, magna illius *quantitas*, eaque continuò & diu ſæpè profuſa oſtendit, quæ in *ventriculo* & *inteſtinis* tamdiu ſubſiſtere, aut ex *aſſumptis*, quæ interdum perſeverante diu *alvi fluxu*, pauca ſunt, provenire minimè potuiſſet: nec obſtat, quòd illic *ſanguini* permiſtum, ab eo non *coloratum* dejiciatur, cùm & alibi *exudans* è *corporis habitu* & *læſionibus*, & per *renes* ab *emulgentibus* ſeparatum, non *cruentum* reddatur, & poſt *ſectam venam*, ubi *concretus* ille eſt *ſerum purum* à *ſanguine* ſeparetur.

Serum cruentum, cauſa hepatici fluxus.

Accidit tamen etiam, ſed rariſſimè, ut *ſerum crúore tinctum*, ſed leviter admodum, adeò ut *loturam carnis* ſaltem referat, *copioſè*, in *fluxu Hepatico* dicto excernatur, quod cùm in *venis meſeraicis* à *ſanguine* illo ſine dubio *tincturam* illam accipiat, in hoc *affectu*, & tamen in aliis à *ſero* natis *diarrhœis* ex iisdem *venis* procedens, uti dictum, minimè rubeſcat, quomodo hoc fiat *dubium*: plerique *cauſam* illius *hepatis imbecillitati*, unde etiam nomen illi inditum fuit, attribuunt, eamque *ſanguificationis defectum* ſtatuunt, à quo *ſanguis imperfectus ſubcruentus aqueus* natus, copioſeque collectus, tandem è *venis* erumpat *meſeraicis*. Verùm licèt hæc *ſeri redundantiæ* & *ſanguinis crudioris cauſa* eſſe poſſit, unde ſæpè *diarrhœæ* prodeunt, quia tamen *tinctura* hæc illi rariùs accidit, *cauſam* aliam in *hepate*, & illi adnexis *venis meſeraicis* inſuper, eamque inſolitam accedere oportet. Qualis eſſe poteſt, *ſanguinis meſeraici* ſumma *tenuitas*, ſeu ipſius *ichorum*, hoc eſt *tenuiorum partium copia oſculorum*que *venarum amplitudo* vel *dilatatio*. Cujus *cauſam hepatis caliditatem* potiùs eſſe, quàm *frigiditatem*, uti illa arguunt, ſic & inde quòd in hoc *affectu calor* adſit, *ſitis*, *ardor* circa *hypochondria*, & quod *febris* quandoque ſuperveniat, & quod poſt *febres ardentes* ſequatur, poteſt colligi, uti & ex ipſa *curatione*, cùm ea *frigidis* potiùs *hepaticis* quàm *calidis* perficiatur.

A' qua *hepatis caliditate* & *fervore*, accedente inſuper *ſanguinis* conſtitutione tali, qualem expoſuimus, *venarum*que *anaſtomoſi*, ab eodem *calore* profectâ, evenit, ut *ſerum* rurſum per hanc *viam, exiguis guttis ſanguinis tinctum*, in *inteſtina* relabatur huncque *fluxum ſeroſum ſubcruentum* efficiat, uti & in *fluxu* illo conſimili *hepatico* qui *dyſenteriæ* interdum copulatur, *exulceratio* hæc *oſcula* aperiens, ut *ſanguis ſero*, præſertim admodum in *venis* redundanti miſtus, ſimilem *fluxum ſubcruentum* efficiat. Qui *fluxus copioſus* & *dilutus*, magis tamen quàm *verus hepaticus tinctus* & *frequentior* exiſtit.

Mucus ventriculi & inteſtinorum cauſa dejectionis per alvum mucoſæ.

Mucus ſeu *limus ventriculum* & *inteſtina* oblinire ſolitus, *dejectiones præternaturales*, ſolus minimè, cùm ſeparatim vix prodeat, efficere poteſt, ſed tantùm quatenus cæteris *excrementis* miſcetur, ſi præſertim hoc fiat majori *copia*. Cujus *redundantiæ cauſa* à *cibo glutinoſo* & *excrementitio* dependet, unde *ſordes* illa gignitur. *Mucoſa* verò *materia*, quæ in *dyſenteria* excernitur, ſi adeò copioſè egeratur, ut reliqua *excrementa* exuperet, *dyſenteriæ* veluti *privatam ſpeciem*, *albam* ob hujus prævalentiam dictam, parit, uti & illa *mucoſa*, nunc *ſubcruenta* nunc *alba materia*, quæ in *teneſmo* exprimitur, hanc *dejectionem*, tum ob *mucum* hunc, tum illum *conatum præternaturalem* reddit. Qui *mucus* ab *exulcerata* inte-

Mucus ſubcruentus, cauſa Dyſenteriæ mucoſæ & Teneſmi.

inteſtinorum ſubſtantia provenit, quæ cùm *membranoſa* ſit, *pus* ejuſmodi *viſcoſum*, uti & in *veſicæ ulcere* fieri videmus, profert, quæ ab initio dum recens eſt, *ſanguinis* notas, mox *mucum* illum *tinctum* adhuc, poſtea cùm ſordeſcere incipit, *ulcus album* magis producit, & cùm in *inteſtini recti exitu* illud ſit, ob *craſſitiem* illius, *copioſum*, & quia *podici* vicinum, in hoc *affectu* ſeparatim prodit.

Ob quam *cauſam mucum* hunc ad *pus* potiùs quàm ad aliud referimus, quod *phlegma* eſſe quidam voluerunt, illudque *ſalſum*, ut ſic *vim* ei tantam *ſtimulandi*, uti in *pituita* dictum, attribuerent, cùm tamen tale nequaquam ſit, & conatus in *teneſmo* potiùs à *læſo inteſtino* ſummè *ſenſili*, quàm hoc *muco purulento*, procedat, qui tamen *acrimoniam* quoque adipiſci poteſt. Quod *mucum* illum, quem ſine *dolore* è *podice* prodire *Fernelius* ſcribit, attinet, & falsò *pus* aliqui eſſe crediderunt, ille verò veluti *fæcem ſanguinis* è *venis podicis*, in *morbis longis melancholicis* præſertim, erumpere docet, fieri hoc fortè eadem ratione poteſt, ut in *albis uterinis fluoribus*, ut ſicuti in illis per *venas menſtruas*, ſic hìc per *hæmorrhoidales natura* ab *alba* illa *materia*, *menſtruis albis tenacibus* non abſimili, ſe repurget.

Pus quâ ratione inſtar *muci* cujuſdam in *dyſenteria*, atque *teneſmo* prodeat, priùs oſtenſum eſt: ſicuti & in *colico dolore*, quomodo illic interdum exeat, ibidem dictum fuit.

Præter quas illius *excretiones*, *ulcere ſordido* ex *dyſenteria* remanente, *pus* continuò genitum, *purulentam* facit *dejectionem*. Dein & *pus purulentam dejectionem* eam, in qua citra *dolorem* illud copioſè & ſæpè egeritur, efficit. Quod ab *ulcere* quodam *magno*, admodumque *ſordido*, cùm tanta illius ſit copia, prodire neceſſe eſt; eaque in *ſede*, quæ ſit *inſenſilis*, cùm nullus adſit *dolor*, atque ideò *pars* non adeò magnas *functiones* edens, cùm ſenſim & longo tempore, non ſubitò *ægrum* conſumat. Quod in *meſenterio* fuiſſe, ejus *conſtitutio ignobilis*, & quòd *inteſtinis* cohæreat, atque *ſectio* demonſtrant, ſic enim per *venas* illius in *inteſtina* perferri, illicque donec rejiciatur, accumulari poteſt. A diſtantioribus *locis* ſi prodiret, fortè à *jecore*, vel *liene*, per *venas* eaſdem *meſeraicas* illis continuatas, eò pervenire poſſet, quod ſi fieret, ob *ulcera* harum *ſedium*, gravia ſimul, ut *hydrops*, aliaque *ſymptomata*, ſupervenirent. A longinquis *locis*, ut *pectore* vel *capite*, *pus* eò penetrare poſſe, haud *credibile* eſt, etſi varias ei *vias* excogitarint, per quas ſi quid permearet, exiguum illud eſſe, & per *venam cavam* in *venæ portæ ramos* tranſire oporteret, quod tamen potiùs per *emulgentes* ad *renes* & *veſicam* deduceretur, ſicuti illis in locis demonſtratum fuit.

Chylus per *alvum* elabens, *Chyloſum fluxum*, *Cœliacum* dictum efficit: ſi ille ob *diſtributionem impeditam*, non à *venis meſeraicis* rapiatur, ſed in *inteſtinis* coacervatus, *copiâ* ſua interdum, & quia corrumpitur, vel aliis miſcetur *acribus*, *acrimoniâ* ſtimulans, deorſum propulſus, per *alvum* eâ *quantitate* & *frequentiâ*, prout redundat, vel *colore* & *conſiſtentiâ*, prout ſe habet, vel aliis miſcetur, ejiciatur. Hoc autem *diſtributionis* vitium, vel ob *viſcerum ſanguificationi* deſtinatorum *imbecillitatem*, unde non alliciunt *ſuccum*, evenit, vel propter *viarum* & ductuum, hoc eſt *venarum meſeraicarum* obſtructionem. Sed & *chylus* ex *cibo fluido* & *humido pingui* diu continuato, *liquidior fluidiórve* factus, citiùs præterlabitur.

Chylus cauſa Cœliacæ paſſionis.

Pinguedo vel *adeps* copioſè *excrementis* perfuſa, *dejectiones Unctuoſas* dictas profert, & ſi *inteſtina excrementa*que admodum inungat, eas accelerat, vix tamen per ſe nimias reddit. Hæc autem ab affatim aſſumptis *pinguibus*, ut *oleo*, *butyro*, *carne pingui*, quandoque procedit, cùm *qualia* fuerunt, *concoctionem* præſertim, ut de *cibo* in *lienteria*, dictum, effugientia, iterum per *alvum* exeunt. *Adipem* quoque vel *pinguedinem* ex *colliquatione* facta circa *inteſtina*, prodire, qui docent, & *colliquationem inteſtinorum* vocarunt, vel perſuaſi, quod ut in *dyſenteria* putarunt, *inteſtina intrinſecùs puinguia* eſſe illumque *adi-*

Cibus & potus ex pinguibus, cauſa Dejectionis per alvum pinguis.

pem abradi vel diſſolvi poſſe, hoc ſcripſerunt, vel quòd à *meſenterio* aut *omento pinguibus* hiſce *membranis inteſtinis* continuatis, *adeps* in *inteſtina* ferri poſſit, quod ſi fieret, eum liqueſcere potiùs, ut per *venas meſeraicas* tranſire poſſet, oporteret. Quod cùm vix fieri queat, nec eum *adipem*, multoque minùs aliis *corporis ſedibus* diſtantioribus adhærentem, huc pervenire, probabile videtur, cùm tantus *calor actualis* qui eum liquefaciat, intrinſecus exuſcitari minimè poſſit, nec in *corde calor*, illi adhærentem diſſolvat *pinguedinem*. Qui cùm non ad *urinas*, uti in *febribus hecticis* demonſtravimus, multò minùs ad *alvum*, uti de *pure* etiam dictum fuit, pervenire poterit.

Sanguis quo pacto ſummè *irritatis* vel *eroſis inteſtinis* aut *ulceratis*, *cruentas dejectiones* pariat, in quibus cum *excrementis purus* exit, & *fluidus* in *dyſenteria*, & *affectu* illi conſimili, vel ſine illis in *hæmorrhoidibus*, vel *concretus*, in ea *dejectione*, jam priùs in *affectibus* enarrandis dictum fuit: Et quomodo dilutus *fluxum hepaticum* pariat, in *ſero* qui illi tunc prævalet, explicatum fuit.

Cibus quomodo non tranſmutatus per *alvum excretus*, *lienteriam* faciat, in *cauſa* priore in *cibo* & *potu* fuit expoſitum.

Curatio.

A Gravioribus *excorſi dejectionum generibus*, hiſce quæ *plus laboris* requirunt, primùm, dein cæteris *curationem* accommodabimus, videlicet primùm *Dyſenteriæ*, deinde *Teneſmo* & conſequentur *Diarrhœæ*, *Lienteriæ*, *Hepatico fluxui*, *Cœliacæ paſſioni*, *Purulentæ* & *Pingui dejectioni*.

Dyſenteriæ curatio. *Dyſenteria gravis* & *periculoſus* eſt *affectus*, omni *ætati*, cùm *infantes*, *adoleſcentes* & *ſenes* hoc *morbo* ſæpè è medio tollantur, eoque magis, ſi *inteſtina* graviter læſa ſint, quod ex *copia cruoris*, & *carnearum* illarum *fibrarum*, *puris* & *torſionibus* magnis *ventris* cognoſcitur. *Malum* quoque, ſi accedat *inflammatio*, exiſtit, *febre* tunc & *convulſionibus* ſæpè ſubſequentibus. Si *bilis vitellina* vel *æruginoſa* vel *atra* ſimul prodeat, *peſſimum*, uti & ſi *vires* ſubitò conſternantur. *Singultus* superveniens, *lethalem* eſſe oſtendit: *Perverſum* quoque ſi continuò ſine intermiſſione dejiciant: aut ſi ceſſante *dejectione cruenta*, *novus fluxus dilutus cruentus* inſtar *hepatici*, nunc alia *fœda diarrhœa*, *cadaveroſi odoris excrementa putrida* proferens, ſuperveniat: Hæc enim omnia *mortem* præſagiunt, quæ nunc citiùs *ſeptimanâ primâ*, aliàs *ſecundâ*, nonnunquam *tertiâ* demum ſupervenire ſolet. Si *ſymptoma* ſit *febrium continuarum* aut *malignarum*, vel *peſtilentialium*, & proin *contagioſum*, plures tunc interficit. Aliquando in *ulcus ſordidum* deſinit, & tunc ceſſante *dyſenteriâ*, diu poſtea *purulentâ dejectione* laborantes, conſumuntur, & eadem extinguuntur.

Curandi ſcopus in eo verſatur, ut *cauſam morbi* propellamus, ſive *bilis*, aliúsve perverſus *humor*, aut *medicamentum erodens* vel *venenum* exiſtat; quod *evacuantibus* & *abſtergentibus* efficimus; dein ut illius *violentiam* infringamus, quod *lenientibus*, *anodynis*, *ſtupefacientibus* & *antidotis*, ſi *venenatus* ſit *humor*, perficitur; admiſtis *refrigerantibus*, ſi *inflammatio* ſimul adſit: Dein ut *morbum* ipſum, qui *excoriatio* vel *exulceratio* exiſtit, *ſiccantibus*, quæ *ulcera* & *excoriationes* curare, illis in locis oſtendimus, ſanemus, additis ſemper *aſtringentibus*, quæ præterquam quòd ſiccant, *fluxum immoderatum* cohibeant. Quæ omnia ſequentlbus præſtabimus.

Inter *evacuantia remedia*, *purgantia* ut *humorem vitioſum*, ſive *bilioſus* aut alius *acris* & *perverſus* exiſtat, qui *inteſtina* vellicat vel exulcerat, abſtergant, & à *loco affecto* deorſum propellant & evacuent, propinantur, eoque citiùs, ſi profundiùs in *inteſtinis*, *tenuioribus* præſertim, lateat *cauſa morbifica*, cùm *clyſmata* tam exactè eò pervenire nequeant: Statimque ab initio *morbi* ut eò celeriùs, antequam graviùs lædat, propellatur, exhibenda, & ſi non ſatis deturbetur una vice, repetenda. Eaque eligenda ex *purgantibus*, quæ *aſtrictione* aliqua ſimul prædita, *nimiam dejectionem*, quæ ratione *morbi* & *medicamenti* vio-

violentioris, alioquin ſequeretur, aliquo pacto moderentur.

Et cùm *Rhabarbarum* hoc præſertim præſtet, illud præ cæteris in hunc uſum exhibetur, *toſtum* priùs uti volunt parùm, ad majorem *aſtrictionem* illi conciliandam; quod quidem ſi leviter fiat, ut rectiùs in *pulverem* redigatur, conveniet, ſed ſi nimiùm aſſetur, *invalidum* & *inutile* redditur, unde non adeò in eo erit laborandum, ſed potiùs *viribus* ejus adhuc *integris*, exhibendum, idque in principio, ut rectiùs evacuet, faciendum. Nam ſi poſtea repeti debet, tunc potiùs ſi majorem in eo *aſtrictionem* requirimus, aliquo pacto torrendum. Daturque à ʒ.ß. *ad* ℈.iiij. vel v. vel illius *pulvis*, vel priùs infuſi & expreſſi dilutum; *pulverem* diluendo cum *Vino rubro*, vel *aquâ Roſaceâ, Plantaginis, Oxylapathi, Acetoſæ*, aliisve, vel hiſce ſimul miſtis; quâ ratione & infuſum illius fit: addendo interdum & de *ſucco Cydoniorum*, *Plantaginis*, vel *Syrupos* eorum, aut *de Roſis rubris ſiccis, Myrtillorum ad* ℥.j. Vel *Hypociſtidis* aut *Acaciæ* ʒ.ij. nonnunquam & cùm ſimul ſiccare *ulcus* cupimus, *pulveres cornu Cervi uſti*, *ſem. Roſarum*, *Plantaginis*, aliúmve aliquem ex mox enarrandis *pulveribus ſiccantibus*.

Rhabarbaro nonnunquam *cortices Myrobalanorum citrinarum* jungimus, cùm & hæc *evacuando* nonnihil, aliquid *aſtrictionis* poſt ſe relinquant; miſcendo *majori* ferè vel *dupla*; cùm *invalidiores* ſint, cum *rhabarbaro quantitate*, eademque *formâ* vel *ſiccâ* vel *liquidâ*, admiſtisque cæteris cum eo exhibendo.

Præter quæ ex iis quæ utrumque præſtant, etiam *Syrupus roſaceus ſolutivus* cenſetur, ex *infuſionibus factus*, maximeque *Roſarum rubrarum*; qui præter *vim* purgandi, à *roſis aſtrictionem* aliquam quoque ſortitur, admodumque convenit, eoque ampliùs, ſi prioribus permiſceatur, vel ex *infuſione Rhabarbari*, uti fieri ſolet, ſimul paratus ſit, & per ſe tunc *ab* ℥.j. *ad* ℥.j.ß. propinetur.

Extractum Cydoniorum purgans, inprimis utile erit in principio *Dyſenteriæ*, ad quatuor vel quinque cochlearia exhibitum, quod ſequenti modo parari poterit: ℞. *Duo* aut *tria mala cydonia* bene *matura, delibrata, fruſtulatim ſecta*, abjectis *ſeminibus*, in *lagena vitrea, craſſa membrana* optimè *clauſa*, collocata, in *aheno aqua* pleno continuò bulliente, per quatuor aut quinque horas coquantur, *lagena* ita firmata, ne quid bullientis *aquæ* influat: *Succus* (quem *Extractum* voco *purgans*) poſtea per *inclinationem* ex *lagena refrigerata* effundatur & ſervetur ad uſum.

Ex hiſce omnibus, additis ſimul quæ *ulceri* ſanando competunt, talis quoque *potio* fieri poteſt.

℞. *rad. Liquiritiæ* ℥.j.ß. *foliorum Plantag. recent.* aliquot, & *flor. Roſarum* P.j. *Paſſularum* ℥.j. *Tamarindorum* ʒ.vj. *cortic. Myrobalanor. citrinarum infuſ.* priùs in *Vino* ʒ.iij. decoquantur in *Hydromelite* & in colatur. infund. *Rhabarbari elect.* ʒ.j. *Spicæ* ℈.ß. fiat expreſſio, adde *ſyrup. Cydon.* vel *de Roſis rubris ſiccis* ʒ.j. Detur.

Quando *mucoſa* magis quàm *bilioſa*, vel alioquin *copioſa* ſunt *excrementa*, nec dum adeò *cruenta*, etiam alia exhibentur, ut *Tryphera Perſica* vel *Sarracenica Nicolai*, ad ℥.ij. cum *Syrupo aſtringente, Aquis*que convenientibus; Vel potiùs ex *Myrobalan. citrin.* vel *Indis* ʒ.ij. & *Tryphera Sarrac.* ℥.ß. diſſolvendo ut ſuprà.

Catholicon etiam datur *ad* ℥.j. adjecto ſimul *Rhabarbaro* & *Myrobalanis*, aliisve jam expoſitis. *Hiera* quoque probatur. *Agarici* ʒ.i. exhibet *Dioſcorides* quod validiùs abſterget minusque *acre* erit & irritabit, ſi in *ſyrupo* vel *Melle roſaceo* infuſum, adjecto *Rhabarbari* diluto exhibeatur: Sunt qui *ſemen Carthami* in *Sero lactis* infuſum exhibent; Alij *Tamarindorum pulpam* vel *decoctum* cæteris permiſcent, qui *bilis fervorem* ſimul reprimunt. Ad *fortiora*, *irritantia* præſertim & *inflammantia inteſtina*, tranſire *periculoſum*.

Vomitus in *dyſenteria* tunc tantùm, ſi *cauſa morbi* ad *ventriculum* uſque feratur, vel illic *fomitem* habeat, probatur. Et ſi ab *adurente pharmaco*, vel *venenato* ortum habuerit, & de eo aliquid adhuc circa *ſuperiora* hæſe-

cit, *vomitus ſponte* factus, ves *arte* impulſus, ea ratione conveniet.

Sanguinis per *venæ ſectionem emiſſio*, in *dyſenteria* parùm juvare poterit, cùm è *venis meſeraicis*, quæ in *inteſtina ſanguinem* amandant, nihil detrahat, nec *tantus* illius ſit *fluxus*, qui *revulſionem* hanc exigat, *vires*que quæ alioquin in hoc *caſu* mox labuntur, ampliùs labefactaret. *Hæmorrhoidum* tamen ſpontanea *apertio*, nec *immoderatus fluxus*, hîc *derivationis* gratiâ aliquid conferet.

Sudores fluxiones haſce compeſcere aliquo pacto poſſunt, qui proin *viribus* conſtantibus in hunc uſum, maximè ſi *natura* eò vergat, *integumentis*, *lateribus*, *lagenis calidis*, aliáve *arte* promoveri poterunt. Idem *urinarum* facit *provocatio*, & *materiam* ex *parte* ad *vias* deducit *urinarias*. Quo nomine ſequens dari poterit: ℞. *quatuor ſeminum frigidorum Majorum cum cortice contuſorum ana* ʒ.ij. *Capilli veneris* M.ß. *radic. Aſparagi* ℥.j. vel *ſeminis Aſparagi* ʒ.j. *Sumach* ʒ.iij. *Coriandri præpar. Aniſi ana* ℥.j.ß. bulliant in *jure*; Bibat cùm ſitit.

Clyſmata, ſi *inteſtina craſſa affecta* ſint, cùm ad *locum affectum* perveniant, *topica*que fiant *remedia*, præ cæteris ad *curationem* convenient: ſi verò profundiùs in *tenuibus inteſtinis malum* lateat, cùm eouſque non tam facilè aſcendant, non adeò tunc *ulceris* causâ inſignem uſum præſtabunt, niſi quatenus in hoc *affectu*, prout parantur, nunc *torſiones* conſuetas mitigant, nunc *illuviem* in *via* retentam, ad excretionem promovent, vel etiam *inteſtina conſtringendo*, *fluxum immoderatum* nonnihil ſiſtere poſſunt.

Hæc autem ſi *craſſa inteſtina læſa* ſint, ut retineantur diutiùs, *parvâ quantitate* injici debent; ſi *tenuia*, ut ſurſum quoque *portio* aliqua illorum deveniat, *copioſiore*; Et ſi ſedem *affectam* attingere poſſunt, ſæpè repeti.

Parantur autem hæc, tam *acris humoris erodentis*, quàm *excoriationis ulceris*ve ratione, tum ex *lenientibus*, *abſtergentibus* & *ſiccantibus*.

Lenientia clyſmata cum *humoris acrimoniam* contemperando, atque *inteſtina lentore* obducendo, *dolorem* mitigent, & *læſionem graviorem* impediant, *dolore* urgente, tam ab initio, quàm poſtea quoque ſi perſeveret vel redeat, vel ſeparatim, vel aliis permiſta, uſurpantur: Additis interdum & neceſſitate exigente, *ſtupefacientibus*; cùm *ſenſum inteſtinorum* minuendo, *dolorem* leniant, & *fluxum* inſuper compeſcant. Suntque etiam hæc *lenientia*, ad *ſanationem ulceris* accommodata, ſi aliqua *abſtergendi* leviter, *ſiccandi*que vel *glutinandi vi* ſimul ſint prædita, qualia quædam ex illis exiſtunt, vel adjectione aliorum, *clyſmata* utrumque præſtantia ex illis concinnantur.

Abſtergentia clyſmata, cùm non ſolùm *humorem irritantem* & *ulcerantem* abluant, ſed & *ulcus* à *ſordibus* & *pure* repurgent, ad *ſanationem ulceris*, cæteris quæ illud ſiccando ſanant, uti *ulcerum ſanatio* requirit, præmitti, ſemperque ferè illis adhuc, quamdiu *ulcus* eſt *ſordidum*, miſceri debent, & pro ratione *illuviei* repeti, aut intermitti. Quæ tamen ne *ulcus* nimiùm irritent, in *parte* ſummè *ſenſili*, & *inflammationem*, uti aliquando fit, accerſant, *moderatè* illud facere debent, niſi *ſordidum* admodum aut *putridum* factum *ulcus fortiora* requirat; poſt quorum uſum ſi ex *irritatione dolor* ſequatur, *lenientibus* tunc *immiſſis*, vel cæteris permiſtis, corrigetur.

Siccantia enemata, quæ jam *ulcus* repurgatum ſanent, *ulcere* abſterſo uſurpantur: inter quæ alia, ut de *excoriatione*, & *ulceribus* dictum, *glutinoſa* cùm ſint, veluti *ulcera glutinando*, alia *ſiccando*, conſolidant, & ſanant. Ex quibus quæ *aſtrictione* quadam ſimul prædita ſunt, validiùs ſiccant, & conſtringendo *fluxum* ſiſtunt. Quibus ſi *fortiora* ſint, in fine tantùm utimur, priùs *levioribus* adhibitis, miſcendo quoque, ſi *ulcus* nondum ſatis repurgatum ſit, adhuc quædam *detergentia*. Et cùm *validioribus* utimur *aſtringentibus*, *fluxu immodico* illud requirente, *glutinoſorum* permiſtione, ne nimiùm exaſperent, efficimus, illisque *ſanationem* minimè impedimus, ſed potiùs ut *rectiùs* & *tutiùs* fiat, promovemus. Horum autem omnium *formæ* accommodatiores ſunt ſequentes.

Inter

Inter *lenientia clyſmata*, *Lac* ſolum etiam infuſum, non ſolùm *dolorem* lenit, ſed & *abſtergendo glutinando*que *ulcerationes* illas ſanat. Ampliùs verò abſterget, ſi *ſeroſiore* utamur: glutinabitque magis, ſi *calculis ferróve ignitis immiſſis*, *ſeri* illius *portionem* abſumamus, ſicque *glutinoſum* magis reddamus.

Efficaciùs hoc præſtabit *dolorem*que ſedabit, ſi ad *Lactis* ℔.j. *Vitellum ovi unum* vel *alterum* addas, magisque adhuc; ſi *mucilagines ſeminum Pſyllij, Cydoniorum ad* ℥.iv. permiſceas. Vel horum loco aut cum illis, *Sevi recentis* ℥.j. cùm illud etiam nonnihil ſecus ac alia *pinguedo*, ut in *cutis abraſionibus* dictum, *excoriationes* ſanet; probaturque imprimis *ſevum hircinum*, inde *cervinum*, ſed & *hœdinum* & *caprinum* convenit, maximè duriùs à *renibus* ſumptum. Quod *dolore* urgente in *pari quantitate olei Roſacei* disſolvitur.

Cum ſimul *abſtergendum* & *leniendum*, *Lacti* cæterisq; *Sacchari* vel *Mellis* ℥.j.ß. vel plus miſcemus: Et ſi magis ſanare velimus ſeu glutinare, *ſucci Plantaginis* ℥.ij. iij. vel iv. vel alia in *conſolidantibus* explicata.

Lac ſeu *emulſio* ex *Amygdalis*, vel *cremor Hordei* ſeu *Oryzæ*, quem *Oryzogala* vocant, ſola vel invicem miſta, injecta, admodum leniunt, quibus & cætera permiſceri poſſunt.

Jus Vervecis, *Caponis*, aut *Pulli*, additis *Vitellis* & *Mucilaginibus*, ut in *colicis doloribus*, ſic hîc quoque lenit, quibus & alia addi poſſunt.

Decoctum leniens & glutinans: ℞. *radic. Althææ* ℥.j. *Hordei mundi* vel *Oryzæ* P.j. *ſeminis Lini* vel *Fœnigr. Cydoniorum ana* ℥.j. *ſemin. Pſyllij* ℥.ß. & propter *flatus ſemin. Aniſi* ℥.ij. *florum Chamomill.* vel *Anethi* P.j. fiat decoctio in *Lacte* vel *Jure*, addendo *Vitellos*, *Sevum*, & ſi opus ſit *Oleum*, ut in *lacteo clyſmate* dictum fuit.

Cum *Lacte, Jure & Decocto*, *ſimplicibus* vel miſtis, ſeu *clyſteribus* ex illis paratis, *dolore* urgente, *Philonij* ʒ j. vel ij. permiſcemus, *Perſici* præſertim, cùm *fluorem* quoque ſiſtat: Vel *pilularum Cynogloſſæ* ℈.j. vel ij. diſſolvimus. Aut uti cum *ſucceſſu* ſæpè feci, *ſyrupi de Papavere* ℥.j.ß.

Opij ℈.j. vel ʒ.j. ſimiliter cæteris loco aliorum permiſcere poſſumus, ſed tutiùs *opio* jam in cæteris *compoſitionibus* diligenter miſto, & ut inquiunt fermentato, uti.

Olea ſola, neceſſitate ſummâ *doloris* urgente, injicere cogimur, ad eum compeſcendum, cùm alioquin, quia *pinguia ulceribus inimica* ſunt, & ad *ſanationem ulcerum* nil faciunt, ſed eam potiùs impediunt, omittantur. Inter hæc *Amygdalarum dulcium oleum* quandoque ſumitur, ſed rectiùs *oleum Roſaceum*, *aſtrictione* ſimul aliquâ præditum, eoque magis ſi *Omphacinum* ſit, vel illi *portio olei Cydoniorum* vel *Myrtini* addatur. Cui *Mucilagines* & *Vitelli ovorum*, aliaque addi ſimul poſſunt.

Abſtergens clyſter communis hîc in uſu eſt: ℞. *decocti Hordei integri* ℔.j. *Sacchari impurioris rubri* vocati (utpote *vilioris puro*, non autem quòd magis abſtergat illo, *clyſteribus* indi ſoliti) vel *Mellis ad* ℥.ij.

Huic cùm lenire ſimul volumus, *Vitelli* ij. *ovorum* adduntur, & ut *aſtrictionem* aliquam ſimul habeat, *Mel roſaceum* loco communis, & aliquando *Saccharum* loco alterius ſumitur, *Reſinæ laricea* aut alterius ʒ.j. diſſol. in *Vitello ovi* addita *abſterſionem* & *glutinationem* valde promovet.

Serum ſolum & *Hydromel* injecta abſtergunt. Quibus & ea quæ *decocto hordei* miſcebantur, obſervatis jam dictis, permiſceri poſſunt.

Aliud *clyſma abſtergens:* ℞. *rad. Liquiritiæ* ℥.j.ß. *Ficuum Paſſularum ana* ℥.ij. *Furfuris* P.j. *Hordei, Cicerum,* vel *Piſorum rubr. Lentium* vel *Lupinorum ad* ℥.ij. fiat decoctio in *Sero lactis* vel *Hydromelite*, & in *ſ. q.* diſſolve *Saccharum* vel *Mel* aliáve quædam, ut in *decocto hordei* dictum fuit.

Fortius erit, in *ſordidioribus ulceribus* accommodum, ſi huic *decocto Parietariam* vel *Betam* addas. Et adhuc validiùs abſterget, ſi *amara*, ut *Centaurij*, *Abſinthij*, & *Gentianæ portionem* addas: Et prædicta in *lixivio*, *debiliore* tamen,

tamen, decoquas. Sed & ſi *putredo* & *corruptio* ſequatur, adhuc *efficaciora* injicimus, ut *Lixivium* ſolum vel *Urinam*. *Aquam ſalſam*; *Muriam* & *Garum* infundere jubet *Dioſcorides*. Aliqui & ad *erodentium* uſum, ut in *externis ulceribus putridis*, progrediuntur, *unguentum*que *Ægyptiacum* dilutum injiciunt; Vel etiam ea quæ ex *Auripigmento* parantur: E quibus *tutiora* illa erunt, quæ in *oris ulceribus* ſic parata deſcripſimus, cautè interim ea adminiſtrando & cùm *Lacte*, *Cremore hordei*, *Oryzæ*, ſimilibusque *lenientibus* contemperando.

Ad *glutinandum* ſeu *conſolidandum ulcus*, *enema* leviter *ſiccans*, nec adeò *aſtringens*, primum fit ex *Lacte uſtulato ſilicibus* vel *chalybe*, in quo *Roſæ* decoctæ ſint.

Alterum fit ex *decocto Hordei* vel *Oryzæ*, torrefactis priùs & *Roſ. rubr.* P.j. addendo utrique *clyſmati* interdum *Vitellos ovorum* ij. priùs aſſos: Aliquando & *Mel roſaceum*, & cùm magis operari volumus, *ſucci Plantag.* ℥.j. vel paulò plus.

Tertium *clyſma* cùm glutinare & aſtringere ſimul volumus tale erit: ℞. *rad. Conſolidæ majoris*, *Thapſi barbati ana* ℥.j. *foliorum Plantaginis*, *Solidaginis ana* M.j. *Roſarum rubr. Hordei aſſi ana* P.j. *ſemin. Myrti* ʒ.ij. vel *Uvarum* ℥.ß. fiat decoctio in *aqua Ciſternæ*, diſſolve in *ſ.q. Mellis roſac.* ℥.j.ß. *Albumen ovi unius*, vel *infuſion. Gummi tragacanth.* ℥.j. *Sevi hirci* vel *capræ* ℥.ij. *ſucci Millefolij* vel *Polygoni* ℥.j. fiat *clyſter*.

Quartum quod magis ſiccabit *ulcus* & aſtringet hoc pacto: ℞. *rad. Biſtortæ* vel *Tormentillæ* ℥.j.ß. *Conſolidæ* ℥.j. *herbarum Burſæ* vel *Virgæ paſtoris*, *Polygoni* vel *Herniariæ*, *Equiſeti*, *Piloſellæ ana* M.j. *Balauſtiorum*, *Capul. Glandium*, *Nucis cupreſſi ana* ʒ.ij. *Lentium excortic. Oryzæ toſtæ ana* P.j. fiat decoctio in *Aqua extinctionis ferri fabrorum*, diſſolve *ſucci Plantagin.* ℥.ij. *Vitellos ovorum* aſſos ad contemperandam nimiam *aſtrictionem*, num.ij. fiat *clyſter*.

Horum *clyſmatum decocto* alia quoque addi poſſunt *aſtringentia* & *conſolidantia*, vel quorundam loco ſubſtitui, ut *Sanicula*, *Pyrola*, *Virga aurea*, aliáve *traumatica*; dein & *folia Myrti*, *Lentiſci*, *Oleæ*, *Sumach*, *Ceterach*, *Agrimoniæ*, *Rubi*, *Rumicis ſanguinei*, *Salicis*, *Linguæ paſſerinæ*, *flor. Chamæleontis*, *Gallæ*, *cortic. Granatorum*; Item *fructus* aliqui *aſtringentes ſicci*: Et diſſolvi ex ſupradictis quædam, vel *ſucci* enarratarum *plantarum* quarundam.

Succus Plantaginis ſolus etiam injectus convenit, vel *Lacte* aut *decocto Hordei* nonnihil contemperatus.

Gummi tragacanthi ʒ.ij. ſi in *Lacte* vel *decocto Hordei*, aut *clyſmate* primo vel ſecundo diſſolvantur, aut potiùs *infuſio* ipſius facta cum *aqua Peculi roſarum* vel *Plantaginis* illis miſceatur, optimum erit ad ſanandum *enema*.

Efficaciſſimum eſt, ſi *infuſio gummi Tragacanthi* cum *ſucco Plantaginis* injiciatur, & ſimul plurimùm mulcebit *dolorem*, addito *Sevo hircino*, uti dictum.

Seminis Cydoniorum & *Pſyllij mucilago*, cum *aqua Plantaginis* & *Burſæ paſtoris* facta, cum *decocto aſtringente* miſta, injecta plurimum quoque efficiet.

Loco *Tragacanthi* vel unà cum illo *gummi Arabicum* uſurpatum idem præſtat: uti & *Thus*, *Maſtiche*, *Sarcocolla*. Quæ omnia diluta, uti dictum, *glutinando* potiùs operantur, nec *ulcera* ſic uti valde *aſtringentia*, exaſperant.

Exiccati ſucci, veluti *Acacia*, *Hypociſtis*, *Sanguis draconis*, ſi in ſupradictis *clyſteribus glutinantibus* à ʒ.j. *ad* ij. diſſolvantur, *aſtrictionem* illis addunt, in aliis *aſtringentibus* eam augent.

Idem facit *Hæmatitis lapidis ſuccus rubeus*, attritione cum *aqua Roſarum* vel *Plantagin.* elicitus, & ʒ. ij. circiter pondere cæteris additus, *glutinans* & *ſanguinis fluorem* compeſcens.

Terræ ſiccantes pingues nec *aſperæ*, idem quoque præſtant, ut *Boli*, *Lemniæ* dictæ, ſimiliter ʒ.ij. *quantitate* miſtæ.

Trochiſci de Succino vel *Albi Rhaſis* ad ʒ.ij. diluti *Lacte*, *ſucco Plantagin.* vel *decoctis*, aut additi aliis *clyſteribus*, uti in *excoriationibus* ſeu *exulcerationibus veſicæ*, ſic & hîc valde proſunt.

Et ſi

Et ſi cum *opio* parati ſunt, *dolorem* admodùm ſedant.

Præter hæc aliis *pulveribus*, uti, cùm in *liquore* mox ſubſideant, *partem*que facilè exaſperando irritent, non adeò neceſſe eſt. Licèt *Chartam combuſtam*, *Chalcitim* aliqui quoque permiſceri debere, doceant.

Multò minùs *unguenta* addere propter *unctuoſitatem* commodum videtur, ut *Roſaceum*, *Pompholygos*, *Diapalma*, *Divinum*, quæ aliqui immiſcent.

Sanguinem Cervi in *dyſenteria* infuſum laudant.

Per *os* exhibita, alia præter *purgantia* jam deſcripta, eò magis ſi circa *ſuperiora inteſtina affectus* conſiſtat, proderunt, danturque in eum uſum, ſicuti *clyſmata*, ut prout *dolor morbús*ve requirit, vel leniamus, vel abſtergamus, aut *exulcerationem* ſanemus, hiſce *remediis*.

Lac vaccinum, cùm omnes *ulcerum* internorum curandorum, leniendo, abſtergendo & glutinando *indicationes* compleat, hîc utiliter quoque datur, addito *Saccharo* vel *Melle*, imprimis *Roſaceis*, cùm detergere magis volumus. Vel *Caprinum* damus, cum *ſeroſiore* uti volumus.

Si verò glutinare potiùs velimus, *Lac vaccinum uſtulatum ſilicibus ferróve* (ſumendo puriùs vel *chalybem*) vel *Ovillum*, *ſimplex* vel etiam *uſtulatum* exhibemus.

Lactis ℥ iij. ſi *ſucci Plantagin.* ℥.j. addas & totidem *Sacchari roſat. tab.* admodum ſanabit. Quibus & alia permiſceri poſſunt.

Conſolidæ radix in *Lacte uſtulato* cocta commodè exhibetur.

Inter *juſcula*, leniens *Jus* fit ex decocto *Carnis vitulinæ*, optimè & diu coctæ.

Brodiũm Oryzæ mundæ bene coctæ, utiliſſimum ad ſanationem.

Decoctum ex *Hordei bona quantitate*, & *Liquiritiâ*, cum *Saccharo* vel *Melle*, ad detergendum exhibetur.

Ad ſanandum *decoctum*: ℞ *rad. Tormentillæ* ℥.j. *rad. conſolid.* & *Alceæ an.* ℥.ß. *Plantag. Burſæ paſtoris an.* M.j. *Roſarum rubr. ſicc.* P.j. *Sumach* vel *Vinaceorum* ʒ.ij. coquantur in *Aqua pluviali* vel *ciſternæ*, addito & *pauco Vino rubro*, colaturæ addatur *Sacchari roſat. tabul. q. ſ.* Bibat duabus vel tribus vicibus.

Vel: ℞. *rad. Quinquefol.* vel *Biſtortæ* ℥.j. *rad. Nenuphar.* ʒ.vj. *herbarum Millefolij* vel *Equiſeti* M.j. *Labruſcæ* P.j. *ſem. Plantaginis* & *Acetoſæ* vel *Lapathij ana* ʒ.ij. coquantur in *aqua Plantag.* & *pauco Vino* & in colatura diſſolve *ſyrupi Cydoniorum* vel alterius, ut ſequitur *q. ſ.* fiat *potio*: Bibat ut ſuprà.

Præter hæc *decocta*, ex aliis quoque *plantis* alia fieri poſſunt, vel illarum aliquæ hiſce *decoctis* permiſceri. Veluti ſunt *radix Caryophyllatæ*, *Filicis*, *Acetoſæ*, *Polemonij*, *Aliſmatis*: Et ex *herbis vulnerariis* aliquæ, ut *Solidago utraq;* *Pyrola*, *Piloſella*, *Fragaria*, *Potentilla*, *Sanicula*, *Virga aurea*, & præter has *Lyſimachia*, *Scordium*, *Eupatorium*, *Polygonum* ſeu *Herniaria*, *Phyllitis*, *Potentilla*, *Balſamine*, *Clematis* & *fol. Quercus*, *Rubi*, *Myrti*, & *Lentiſci*. Quibus *flatus diſcutientia*, propter *tormina*, ut *flores Chamom. ſem. Aniſi* aliquando adjicimus.

Ut cauſa *morbi* propellatur ſimul dum ſanare volumus, *Rhabarbarum* interdum admiſcemus aliis, vel hoc pacto: ℞. *Rhabarbari torrefacti* ʒ.j. *Coriandri torrefacti* ʒ.ij. infundantur in *Vino rubro* vel *ſucco Cydoniorum*, parùm ebulliant, colentur; adde *ſyrupi de Roſis rubris ſiccis* ℥.j.ß. fiat *potio*: Pro duabus vicibus. Si *Acaciæ* vel *Hypociſtidis* ʒ.j. addas, efficaciùs operabitur.

Boli aut *Spodij* ʒ.ij. vel iij. ſi ſimul in hiſce *decoctis* coquantur, efficaciùs operabuntur: Vel *Maſtiches* ℥.ß.

Maſtiches ſolius ℥.ß. *decoctum* in *aqua Roſarum* vel *Plantaginis* convenit.

Ceræ in *juſculis decoctum* probat *Dioſcorides*.

Stercoris aſinini decoctum bibitum, aliqui pro ſecreto habent; quòd minùs ſentitur, ſi in *Vino* coquatur, additis aliis *fœtorem* illius corrigentibus.

Lumbricorum decoctum, ſi inſciis offeratur, commodum.

Vina medicata fiunt ex iiſdem, in *Vino rubro uſtulato* quoque, interdum *Chalybe* vel *Auro*, infuſis & maceratis vel leviter coctis,

imprimis *rad. Tormentillæ, Biſtortæ*, unde *ſtyptica vis vino* accedit, nec ingratum interim *ſaporem* illi conciliant. Poteſtque tunc *Sacchar*o addito, paucoque *Cinamomi vinum* inſtar *Hippocratici* gratum fieri.

Si *Vino rubro*, *Pruna ſylveſtria matura* parumper *exiccata* indas, *ſtypticum* fit nec ingratum. Quod & aliis *fructibus aſtringentibus* fieri poteſt.

Infuſionem Oryzæ in *Vino rubro* factam, plurimùm profuiſſe aliqui teſtantur.

Succi per ſe etiam exhibiti competunt, præcipuè *Cydoniorum*, coctus priùs ſine additione, ad conſiſtentiam *ſyrupi* vel *rob*, dando ſæpè *cochlear*. j. vel ij. Qua ratione etiam aliorum *aſtringentium auſterorum* potiùs quàm admodum *acidorum*, unde *tormina* ſequerentur, *ſucci* exhiberi poſſunt: Ut è *Pyris auſteris* vel *Granatis medij ſaporis Vinoſis* dictis recentibus integris cum *cortice*, expreſſus *ſuccus*: Et de *Cornis* aliisve, inter ea, ex quibus *edulia* parantur, explicatis.

Plantaginis ſuccus crudus ab ℥.iij. *ad* iiij. exhibitus admodum ſanat, & ſi *inflammatio* adſit, eam compeſcit, qui & cum *brodio* vel *lacte* aliisve dari poteſt.

Hederæ terreſtris ſuccum propinatum, plurimos à *morte* liberaſſe teſtatur *Hollerius*.

Traſorum lacteum ſuccum aliqui ſimiliter exhibent.

Syrupi aliqui *auſteri* potiùs quàm vehementer *acidi*, ſæpè per *cochlearia* exhibentur; ut ex uſitatis *ſyrupus Cydoniorum* vel *ſimplex*, vel cum *Vino* coctus, *Miva* dictus, *Myrtillorum, de Roſis rubris ſiccis*: Vel parati ex *ſucco Plantaginis* aliisve, vel *decoctis* ſupradictis, adjecto *ſaccharo* in formam *ſyrupi* coctis. Aliqui *ſyrupum Cydon.* maximè prodeſſe putant. Si in illius ℔.j. *ſeminis Naſturtij torrefacti* ℥.j. decoquatur.

Julepi etiam conveniunt & *ſitim* ſimul reſtinguunt. Conſuetum eſt *julep Roſaceum* quod ex *aqua Roſarum* & *Plantaginis* ſi coquatur, efficacius hìc erit.

Vel ſi *ſyrupi* prædicti cum *aqua Chalybeata*, vel *ſtillatitiis liquoribus*, *florum Roſarum* vel *Calicum*, *florum Liguſtri*, *foliorum Plantagin. Burſæ paſtoris*, *Quercus*, *Aparines*, &c. diluantur.

Inter ea quæ comeduntur, *alimenta medicamentoſa*, ut *Pultes* admodum *nutrientes* & *conſolidantes* ex ſequentibus fiunt.

Oryza cocta in *Lacte*, additis *Vitellis ovorum*, & *ſucco Hederæ terreſtris* optimum eſt *remedium*, quo multi in *longinquis navigationibus*, *fame* penè enecti *dyſenterici*, ut teſtatur *Lerius* in ſua *hiſtoria*, reſtituti fuerunt. Quæ & in *Lacte amygdalino* cocta probatur: Dein & *Lac utrumque* uſtulari priùs poteſt: Si *auro* id fiat utilius cenſetur.

Amylum ſimiliter coctum, vel addito interdum *Ovo* conquaſſato vel illius *Vitello*, *Aquâ roſac.* & *Saccharo* ac *Butyro*, ut noſtri *Germani* parant, dictum Ammelmuß. *Butyri* loco aliqui *Vituli pinguedinem*, potiùs addunt.

Milium excorticatum cum *Lacte* coctum idem præſtat, addito *Ovi vitello*. Alij *Putamen* illius cum *Ovo* aſſant, & propinant.

Avena munda integra cocta; vel *Farina* illius, uti *Germani Avenatum* ab ipſis Habermuß dictum parare ſolent, admodum apud eosdem *dyſentericis* in uſu eſt.

Ejusmodi *pultibus* ex *Oryza, Amylo, Avenâ, Milio* coctis, alia quoque addi poſſunt, ut efficaciores fiant: ut *farina Fabarum*, *radix Tormentillæ, ſemen Plantaginis, Sumach, Bolus*, aliáve.

Inprimis in *pulte* ex *Oryza* cum *Lacte* cocta (quod & in reliquis ex *Amylo, Milio* & ſimilibus *farinis* coctis *pultibus* fieri poteſt) ſi *Ceræ virgineæ, raſæ, nunquam Aqua madefactæ* ℥.ij. circiter incoquantur, experientia, in *Dyſenteria* promptiſſimum & multis ſalutiferum *remedium*, eſſe docuit.

Panis coctus ex *Farina* cum *albumine Ovi* ſubactâ, addito *pulvere Gallarum*, vel *corticorum Granatorum*, contritus exhibetur cum *Vino*.

Fabas in *Poſca* decoctas laudat *Dioſcorides*, alij etiam *Lentes*.

Ex aliis *cibis medicatis*, prodeſt *Ovum* depoſitâ *teſtâ*, coctione in *Aceto* induratum: vel

frixum cum *ceræ novæ* ʒ.j. diſſolut. in *ſartagine*: Quibus & *pulvis Sumach*, vel *ſemen Plantaginis* vel *folia Cannabis*, miſceri, eaque exhiberi poſſunt.

Sanguis frixus, Hirci, Capræ, Cervi, comeſtus, à *Dioſcoride* probatur. Imprimis *Leporinus, frixus* vel *coctus*, cum *farina Hordei. Turtur aſſus* comeſtus peculiariter prodeſſe creditur, nonnunquam & *deplumatus* & *eviſceratus* infarcitur *granorum Myrti* & *Ceræ novæ an.* ʒ.ij. vel *minori quantitate*, coctusque ad comedendum tribus continuis diebus datur, integer adhuc, vel contuſus priùs.

Hujus *infarctui* etiam *Thuris* addi poſſunt ʒ.ij. & de *ſanguine Columbæ* ſiccato ʒ.j. aliaque *aſtringentia*, ut *ſemen Plantaginis* vel *Roſæ*, *Sumach*, & *Cinamomum* ad gratiam.

Inter *fructus, Cydonia, Pyra,* & *Poma* parùm *auſtera*, non *cruda*, quia *ventrem* conturbant, ſed *cocta* vel *toſta* conceduntur & proſunt: è quibus, varia *conditurâ*, etiam fiunt *edulia*, tàm ex *recentibus*, quàm priùs *ſiccatis*. Si *Pyra* aut *Cydonia* excavata *Cerâ novâ* impleantur, & poſtea *aſſa* comedantur, admodùm probantur.

Meſpila, Sorba, Corna, Ceraſa & *Pruna auſteritatem* habentia, cùm maturari incipiunt potiùs, quàm cùm plenè matura ſunt, ſimiliter præparata, *aſtringendo* juvant.

Uvæ ſpinæ fructus laudatur, uti & *Rubi*: *Mora* item, quæ tamen cum *tormina* facilè excitent, non temerè dabimus.

Loti arboris baccas, uti & *Oxyacanthæ*, commendat *Dioſcorides*: *Siliquas* item devoratas.

Caſtaneas vulgus probat *toſtas*, uti & *Avellanarum nucleos, tunicâ rubrâ* inveſtitos: Dein & *Amygdalas crudas* eſitatas, ſed facilè *ſtomachum* gravando nocere poſſunt in *debilioribus*.

Inter *olera Portulaca* cocta comeſta, lenit admodum *aſperitatem*.

Pulveres diverſi, *ſiccando* & *aſtringendo* vel etiam *proprietate* quadam agentes, vel *ſimplices*, cùm per ſe efficaces ſunt, vel invicem permiſti à ʒ.j. *ad* ʒ.j.ß. bibendi propinantur, plerunque, cum *Vino rubro auſtero* nonnihil, vel cum *aqua chalybeata*, aut *Jure* aliquo, vel *Lacte*, *aquis*ve *Plantaginis* aut aliarum *Plantarum*, addendo interdum & *Saccharum*, *Mel*, *Syrupos* ad gratiam utiles, aliaque.

Convenit ad hanc rem *pulvis radicis Tormentillæ, Biſtortæ*, quæ cùm *inſipidæ* ſint, non *ingratæ* ſunt *guſtui*. *Nymphææ radix* mirificè in *dyſenteria* & quibusvis *fluxibus* accommodata eſt: uti & *alceæ*, *Conſolidæ majoris, Polemonij*, & *Caryophyllatæ radices*.

Herbæ Millefolij pulverem probat *Dioſcorides*. Item *Conyzæ mediæ, Scordij*, & *Tragi cacuminum*. Præter quas & aliæ uſurpari poſſunt, ut *Piloſella, Gnaphalium, flos Solis* cum *radicibus*, *Verbaſci lutei medium* ſeu *cor*, vel aliquæ ex illis, quæ in *decoctis* explicatæ fuerunt, *ſiccatæ*, pulveriſatæ ut *Equiſetum, Balſamina*, &c.

*Flores Hederæ, Ciſti, Palmæ*que *Chriſti* odorati illi & *Amaranthi purpurei* elegantes *flores*, uti *Granatorum*, *Balauſtia* ſiccata & pulveriſata, ſimiliter proſunt. Uti & *Roſarum rubrarum placenta*, in *fundo alembici*, poſt *aquam* elicitam remanens.

Fructus Roſarum cum *lanugine* & *nucleis*, ſiccatus & pulveriſatus valde efficax. Uti & *racemi Berberis* ſimiliter præparati.

Malum granatum integrum torretur eò uſque, donec in *pulverem* redigi poſſit, & ſic exhibetur.

Nuclei ſeu *ſemina Roſarum rubrarum* ſeparatim etiam dantur, uti & *Granatorum acidorum* & *Paſſularum majorum*, *minorum*, *Uvarúm*ve aliarum *nuclei*.

Naſturtij ſemen vel ſolum propinatum vel aliis miſtum, *ſingulare* plerique in *dyſenteria* cenſent eſſe *remedium*, quod cùm *acre* ſit & veluti *adurens*, torrendo priùs emendant, vel admiſcendo alia. Probatur & ſemen *Tamaricis*.

Semina Oxylaphati ſeu *Lapathij acuti*, vel *Sanguinarij*, vel *Acetoſæ*, eundem ferè effectum habentia, pulveriſata, in multis etiam ſola propinata profuerunt.

Glandium nucleorum aſſorum *pulvis* mira præſtat. Uti & *Caſtanearum*: *Fagineas glandes* idem efficere docent.

Tunica interior Caſtanearum lanuginoſa, uti & *nucleos* inveſtiens, *Glandium*, *Avellanarum rubrarum* pulveriſata.

Thus, *Maſtiche*, *Myrrha*, *Tragacanthum*, integra deglutienda, vel pulveriſata bibenda exhibentur.

Genitale Cervi, efficax eſſe cenſetur, cum *Vino rubro* datum.

Cornu cervi crudum vel *uſtum*, *oſſa*que *Bovilli femoris*, proſunt.

Coagulum Leporis & *Hœdi*, magni cenſentur uſus *Equinum* addit *Dioſcorides*.

Adipem caprillum cum *Polenta* & *Roſis* præſcribit *Dioſcorides*.

Stercus Leporinum vel *Caninum* aut *Aſininum*, cum *Lacte uſtulato* datur.

Terra armenia quam *Bolum* vocant, vel alia *Pinguis*, inter quas præfertur *Lemnia*, propinata. Item *Coralium rubrum*, *Cryſtallus*, *Margaritæ*, *Sapphirus*, *Smaragdus*.

Tinctura in primis *Smaragdi*, tanquam *ſpecificum* laudatiſſimum in *Dyſenteria* à *chymicis* probatur; quæ ſic parari poterit; Ex *Smaragdi portionibus* ſeu *recrementis*, ſuper *marmore* in *pollinem* redactis, in *loco calido*, affuſa *urina pueri*, aut *aceto deſtillato*, aut *ſucco limonum defæcato*, extrahatur *tinctura* omnis, hæc poſtea *menſtruo* omni per *evaporationem* ablato, redigatur in *pulverem griſeum*, ex quo de novo, *ſpiritu vini exaltato* affuſo, *tinctura ſummè viridis* extrahatur, quæ dein *ſpiritu vini evaporatione* ex parte ablato, in *Eſſentiam Smaragdi* in fundo ſubſidentem reducatur: hujus gutt. ij. ad v. cum *aqua Plantaginis* exhibitæ, miraculosè omnes *dyſenterias* ſanare, prædicantur.

Alumen aliqui cum *Ovo* propinant.

Sal cum admiſtione *ſeminis Roſarum*, *Dioſcorides condimenti* loco *cibis* admiſcet. Cui & alia miſceri poſſunt.

Compoſiti ex his varii fiunt *pulveres*, eadem *menſurâ* & *ratione*, ut de *ſimplicibus pulveribus* dictum, propinandi: Vel admiſcendo *Saccharum*, *roſaceum* præſertim, *majore*que tunc *quantitate*, cum *cruſta Panis* in *Vino* intinctâ, aliòve modo exhibendi.

Primus ſic fit: ℞. *radic. Tormentillæ* ʒ.ij. *radic. Biſtortæ* ʒ.j. *ſeminis Lapathij* vel *Acetoſæ* ʒ.j.ß. *Plantaginis* ʒ.j. *Coralij rubri* ʒ.ß. fiat *pulvis* ſubtiliſſimus: Ad uſum uti dictum.

Alter: ℞. *hujus pulveris mediam partem*, hoc eſt ʒ.iij. adde *ſeminis Roſarum*, *Myrtillorum ana* ℥.j. *Balauſtiorum*, *cornu Cervi* vel *Spodij uſti ana* ʒ.ß. *Margaritarum* in *divitibus* ℈.ß. fiat *pulvis*.

Tertius, ſi ampliùs aſtringendum, conveniens: ℞. *inſuper cum prædictis*, *Gallarum* ʒ.j. *Sanguinis draconis* vel *Acaciæ* ʒ.ß. *Boli* vel *Terræ Lemniæ* ʒ.j. Si magis adhuc, *lapidis* etiam *Hæmatitis* ʒ.ß.

Pulvis Glandium mirè glutinans & ſanans: ℞. *glandium Quercus nucleorum aſſorum* ℥.j. *ſeminis Coriandri præparati* ʒ.j.ß. *ſemin. Portulacæ*, *Pſyllij ana* ʒ.ß. fiat *pulvis*. Poſſunt & *Caſtanearum aſſarum nuclei* addi, vel loco *Glandium* ſumi.

Si ampliùs glutinare velis, huic *pulveri* miſce *Amyli* ʒ.j ß. *gummi Tragacanthi parùm aſſi* ʒ.j.

Si ſimul ampliùs ſiccare & aſtringere velis, de prædictis *pulveribus*, à ʒ.j. *ad* ʒ.ij. miſceto.

Ex *cineribus pulveres* aliqui facti, admodum extolluntur, & uti cæteri propinantur. Veluti *Leporis vivi* vel potiùs modò, *jugulati* in *vaſe fictili* bene obturato, *in furno uſti*, *cinis*, maximi uſus eſſe cenſetur.

Turturis vel *Cochlearum terreſtrium* cum *putaminibus* uſtarum *cineres*, æquè extolluntur.

Cineres item ex *oſſibus humanis*, imo & *pulvis* eorundem, in *vino rubro ſtyptico*, *chalybeato* exhibita, à multis pro *ſingulari remedio* laudantur.

Qui ex hiſce parati *cineres*, etiam aliis *pulveribus* dictis miſceri ſicque uſurpari poſſunt. Cum *turture* alij *Bolum*, *Sanguinem draconis* & *Mumiam* miſcent, ſicque urunt, eoque modo utuntur. Alii *cineribus cochlearum Gallas*, parumque *Piperis albi* miſcent, ſicque propinant.

Vel talis fit *cinis*: *Pannus cannabinus* immergatur in *ſucci Plantaginis partibus duabus* & *Aceti Roſacei parte* j. in quibus *Aluminis* & *Boli*

Boli portiunculæ diſſolutæ ſint: ubi bene madefactus fuerit, ſiccetur, poſtea comburatur, *cineres*que, uti ſæpè jam explicatum, propinentur.

Trochiſci de Succino vel *de Spodio* vel *de Terra ſigillata* cum *ſemine Acetoſæ*, vel *Ramich*, ſeparatim vel ſimul ad ʒ.ß. indies ſumpti valde proſunt. Dantur pulveriſati cum *Vino rubro* alióve *liquore* addito ad gratiam ſi velint, *Sacc haro Roſaceo* vel *Syrupo* aliquo. Vel excipitur *pulvis conſervâ Roſarum antiquâ*, vel aliis mox dicendis, aut *ſyrupo Myrtino*, atque inſtar *pilularum*, vel *boli* deglutitur.

Ex *conſervis* & *condituris*, fiunt ſequentia *electuaria*: ℞. *conſervæ Roſarum antiquæ, conditur. carnium Cydoniorum ana* ℥ j. *conſervæ rad. Conſolidæ* ℥.ß. *Coralii* ʒ.ij. *trochiſcorum de Terra ſigillata* vel alterius alicujus *pulveris*, ex præcipuis *ſimplicibus* vel *compoſitis* ʒ.j. *Nucis moſch. aſſæ, Cinamomi ana* ʒ.ß. *Sacchari roſac. tab. q.ſ.* fiat *conditum*, quod *mixturam* vocamus.

Vel: ℞. *Conſerv. & condituras prædictas*, addendo quandoque etiam eas quæ parantur ex *Sorbis, Cornis, Roſarum fructu, Meſpilis* aliiſve *aſtringentibus*. Item *pulveres* aliquos & *Rhabarbari toſti* ʒ.j. excipiendo *ſyrupo Cydoniorum*, vel *Mivâ*, vel aliis *Syrupis* ſupradictis, vel *Succis*.

Micleta Nicolai ex *myrobalanis*, *maſtiche*, *gummi arabico*, *ſumach*, *balauſtiis*, *ſpodio*, *ſeminibus naſturtii* & *carminativis*, parata *compoſitio*, utiliter in *dyſenteria* cæteriſque *alvi fluxibus* datur.

Naſturtij ſeminis toſti & pulveriſati ʒ.ij. ſi in *quartario uno ſyrupi Cydoniorum*, donec craſſeſcat, coquantur: Data de hoc *cochlearia* iij. mirè probantur.

Leniens & *ſanans* optimum: ℞. *mucilaginis ſeminis Cydoniorum, mucilag. radicis Conſolidæ, infuſion. gummi Tragacanthi*, omnium factorum cum *aqua Roſarum ana* ℥.j. *Amyli* ʒ.j. *Coralij rubr.* ʒ.ij. *Boli præparati* ʒ j. *Balauſtiorum* ʒ.ß. *rob. de Sorbis* vel *Cornis* vel *conditur. Cydoniorum* ℥.ij. *Sacchari roſac. tabul.* ℥.j. fiat inſtar *electuarij*: Capiat *ad* ʒ.ij.

Narcotica cùm *dolorem* compeſcant, & *fluxum alvi* ſimul ſiſtant, ut in *clyſteribus* dictum, meliuſque *exhibita* quàm *injecta* id præſtent, atque inſuper *ſomnum*, qui propter *inquietudinem*, ob continuam *dejectionem* impeditur, concilient, & ſic *viribus* quoque admodum proſint; ob multa hæc commoda, non ſunt negligenda: aliquotieſque ſi præſertim *dolor*, *vigiliæ* urgeant, repetenda, cùm nihil adeò *facultatem expultricem* ſopiendo, *fluorem* indeſinentem, uti hæc compeſcant.

Imprimis autem in hoc caſu *Philonium Perſicum* utile erit, quod *fluoribus* diverſis ſiſtendis, cùm plura *aſtringentia* recipiat, ſimul accommodatum eſt: illius ʒ.j. vel *paulò plus* exhibendo.

Pilulæ item *Cynogloſſæ*, cùm ad *defluxiones* cohibendas paratæ ſint, hîc etiam præ cæteris proderunt, præſertim ſi *ſucco Plantaginis*, vel *Roſarum* aliiſve *aſtringentibus* excipiantur, formenturque: & à ℈.ß. *ad* ℈.j. propinentur.

Trochiſci de Succino cum *Opio*, cùm *exulcerationes* ſimul ſanent, duplici nomine quoque proderunt exhibiti. Præter quæ multa alia in *colicis*, & *nephriticis*, aliiſve *doloribus* expoſita *narcotica*, hîc quoque conveniunt, ſi *aſtringentia* quædam illis permiſceantur, eaque efficaciora, cùm *parva quantitate narcotica* dari ſoleant. Uti ſi *ſyrupo de Papavere* vel *Diaſcordio ſicco* vel *humido Myrtinum* alióſve *aſtringentes* addas, & cum *aqua Plantaginis* aliáve diſſolvas: ſicque addito *pulvere*, *Diamarg. frigidi*, *virium* cauſâ, propines: vel in *aqua Roſacea folia Papaveris albi* maceres, vel decoquas: Eamque bibendam des:

Vel *Theriacâ*, *Mithridatio*, *Athanaſiâ*, aliiſve *antidotis* & *confectionibus narcoticis*, *Bolum*, *Terram Lemniam*, *Gallas*, *Balauſtia*, *Acaciam*, *Hypociſtim*, cùm validius aſtringant, admiſceas.

Aut ſi *pulveribus* vel *electuariis* ſupradictis *dyſenteriæ* adſcriptis, tantillum *Opij* rectè præparati, uti alibi docuimus, optimè permiſceas, illiſque *remediis*, hoc quoque commodi addas.

Externa quod attinet *remedia*, inungatur *venter oleo Cydoniorum, Myrtillorum, Roſaceo*, eoque ſi magis aſtringendum, *Omphacino*, vel additâ *Aceti tertiâ parte*, decoquantur hæc *olea* ad conſumptionem *aceti*: Quòd ſi *ventriculus* ſimul *affectus ſit*, addatur *Maſtichinum* vel *Abſinthinum*. Si *dolor* ſummus, *Anethinum, Chamæmelinum*, vel *Amygdalinum dulce*; Si *inflammatio* aut *caliditas*, *Violaceum*. Sunt qui & *anum* ejuſmodi *unguentis* inungendum eſſe docent.

Poſt *inunctionem locus* unctus, *pulvere* aliquo *aſtringente* conſpergatur, vel compoſito ex *pulveribus*, ſequenti modo: vel etiam *ſimplici* uno ex illis, ſed *efficaci*.

Primus: ℞. *granorum Myrtillorum* vel *Berberis*, vel *Uvarum rubrarum* aut *Paſſularum* ℥.ß. *Gallarum* vel *corticorum Granatorum*, *Nucum cupreſſi* vel *capularum Glandium ana* ʒ.ij. *Roſarum rubr.* vel *Balauſtiorum* ʒ.j.ß. *Maſtiches* vel *Thuris* ʒ.j. pulveriſentur.

Alter ad potentiùs aſtringendum: ℞. *hujus pulveris* ℥.ß. adde *Boli* ʒ.ij. *Sanguinis draconis*, *Acaciæ* vel *Hypociſtid. ana* ʒ j. *Sumach* ʒ.j.ß. *Coralii rubri uſti* ʒ.j. fiat *pulvis*.

Tertius: *Trochiſcos de Terra ſigillata*, vel *de Bolo*, vel *de Charabe* ſimul recipit; vel alia inſuper *aſtringentia*, in *pulveribus* qui exhibentur deſcripta efficaciora.

Unguentum ex ejuſmodi *pulveribus* fit, ſi *oleis* jam enarratis excepti additâ *Cerâ* in formam *unguenti* redigantur.

Emplaſtrum etiam ex *pulveribus* prædictis fieri poteſt, excipiendo eos *Oleo aſtringente*, & admiſcendo *Reſinam* & *Picem*, addendo ſimul *Aloës* & *Vernicis ana* ʒ.ij.

Vel fiat tale *emplaſtrum* admodum *ſtringens*: ℞. *Boli Armen.* ʒ.vj. *Thuris* ℥.ß. *Sanguinis draconis, Maſtiches Mumiæ ana* ʒ.ij. fiat *pulvis* qui excipiatur *Albumine ovi* & *Aceto*, & cum *panno ventri* ſub *umbilico* apponatur.

Cataplaſma hoc *efficax* eſt: ℞. *Cydoniorum malorum recent.* vel *ſiccatorum*, uti aſſervari ſolent, *carnium*, vel aliorum *fructuum aſtringentium*, ut *Pyrorum* aliorúmve ℥.iiij. *Panis cruſtæ uſſæ* & inter torrendum *Aceto roſac.* ſæpiùs *aſperſæ* ʒ.ij. coquantur in *Vino rubro ſtyptico* & *Oleo roſac. omphacino*, contundantur, adde *pulveris Gallarum* ʒ.vj. *Boli, Maſtiches ana* ℥.ß. vel de *pulveribus compoſitis deſcriptis* ℥.j. miſceantur: Pro applicatione.

Hujus loco poſſunt ſumi *Verbaſcum* cum *radicibus, Burſæ paſtoris, Plantago, radic. Conſolidæ, flores Roſarum rubrarum*: Hæc coquantur in *Vino rubro*, & *oleo Roſac.* uti dictum, contundantur, addendo prædictos *pulveres*: Pro *cataplaſmate*.

Omentum rete vocatum *caſtrati*, vel *hœdi* aut *agni*, applicatum *calidum*, ut in *colicis* dictum, *tormina* in *infantibus* maximè compeſcit: quod in hoc caſu, *oleo* aliquo aſtringente, ut *Cydoniorum* vel *Myrtillorum* inungi debet: & ſi ampliùs aſtringere volumus, *pulvere* aliquo ex prædictorum *pulverum ſimplicium* uno vel pluribus, vel *pulvere Thapſi barbati*, conſpergi. *Cuminum* in *aceto* maceratum & torrefactum, idem præſtat, *omento* inſperſum, vel aliis applicandis additum.

Diaphœnicum emplaſtrum Meſuæ, ad idem convenit, *ventri* admotum.

Faſciam Aceto irrigatam, *ventri* circumligatam, aliquid efficere poſſe, quidam ſcribunt.

Cucurbitularum in *ventris medio* ſeu *centro*, vel utrinque circa *inguina* affixio, nimium *fluorem* aliquo modo retinet.

Fotus fiunt *ventris* interdum & *podicis* ex *decocto herbarum aſtringentium*, ut *Verbaſci* cum *radic. Plantaginis, Polygoni, foliorum Quercus, Pyri, Cydoniorum, Sorborum, Meſpilorum, Cornorum, Myrti, Berberis, Roſarum rubrarum, Balauſtiorum, Sumach, radicis Filicis, Calcitrappæ, corticis Granatorum, Pinearum, capul. Glandium, Gallarum, Myrtillorum, Vinaceorum*, in *Vino rubro*, addito interdum & *Aceto*, aliàs in *aqua Chalybeatâ*.

Oleis quibus *ventrem* inungi debere diximus, eundem & fovere poſſumus: addito *Aceto* nonnunquam, vel aliis *ſuccis Herbarum* enarratarum.

Salſamento piſcis Siluri ventrem fovere jubet *Dioſcorides*.

Lotio crurum in jam dicto *decocto* admodum

dum *calido*, facta, ſimiliter juvat. Quæ & ſi ex *decocto Scoriæ ferri* & *Limaturæ chalybis* in *Aceto* acerrimo fiat, probatur.

Vapor ab eodem *decocto*, è quo *fotus* fit, ſuſcitatus, ſi *podice* excipiatur, ſi præſertim altiùs ſe inſinuet, admodum proderit: Vehementiusque operabitur à *ſalſamento* dicto, vel *Lotione* quæ ex *Scoria ferri* & *Chalybe* paratur, excitatus.

Ex *Anguillæ* decocto, *vapor* probatur à quibusdam.

Fumus in *anum* admiſſus, quia & ille penetrat, juvare poteſt, excitatus à *reſinoſis* in *teneſmo* explicatis, *prunis ardentibus* vel *laminæ ignitæ* impoſitis: Idem præſtat ex *pulvere Verbaſci* factus: Vel *ſtercoris Aſini* ſiccati: vel *Aceto rubro forti* inſperſo jam dictis rebus candentibus; *fumo*que ſic facto, qui & *Ferro candenti* in eo *extincto* ſuſcitari poteſt. In quo *aceto aſtringentia* poſſunt decoqui.

Suppoſitoria dolorem præſertim ſedantia, in *teneſmo* exponenda, ut de *Sevo*, aliaque ejusmodi, etiam in *dyſenteria* nonnunquam indita proderunt.

Purgare *podicem* ab adhærentibus *excrementis* poſt *egeſtionem*, *foliis Verbaſci* & *Lagopi panniculis*, tum ob *mollitiem* ipſorum, tum *vires* aliquas, quas ſimul conferunt, probantur. Cujus *mollitiei* causâ *folia Althææ* uſurpari poſſunt.

Quod *Regimen* attinet: *Cibo* nutriantur *euchymo*, qui ſimul etiam ad *morbi* ſanationem aliquid conferat, denturque *Lac*, *Ova*, *Pultes*, aliáve jam in exhibendis expoſita: Vel alia *alimenta* in *aqua Chalybeata* aut *Roſacea* decoquantur, additis interdum *pulveribus* vel *ſuccis* ſupradictis, quæ gratiora ſint: Bibant *aquam Chalybeatam*, *lac Amygdalinum*: Interdum *Vinum rubrum aquâ Uſtulatâ* dilutum. Vitent omnia *Salſa*, *Acria* & ſummè *Acida*.

Quieti maneant, neque *corpus* ſurgendo ad *ſellam*, vel ob *inquietudinem*, *lectos* & *loca* mutando, uti verò facere ſolent, ab eoque admodum debilitari, exagitent: *Excrementa*que in *lecto* remanentes, *linteaminibus duplicatis*, vel *pelvi depreſſâ*, cujus *ambitus culcitris* ſuffultus ſit, excipiant.

Quòd ſi *dyſenteriæ* alius aliquis *affectus* copuletur, aut *occaſionem* præbeat, veluti *hepatis* aut *ventriculi*: tunc ſi ob *hepatis morbum bilis* fiat *proventus*, vel quod maximè metuendum, *fluxus* accedat *hepaticus*, *diluta*que *cruenta copioſa* ſequatur *dejectio*, quod *lethale* admodum, *hepatis* habenda erit ratio, illicque *epithemata* & *ceratum* illi convenientia applicabuntur: qualia in *fluxu Hepatico*, aliisque *jecoris affectibus* explicabimus.

Et ſi *ventriculi dolor* aut *imbecillitas* accedat, ea quæ illi accommodata ſunt, aliis *aſtringentibus dyſenteriæ* competentibus, permiſcebuntur, ut *de Maſtiche*, *Roſis*, *Abſinthio*, aliisque utrique competentibus, dictum eſt. Vel ſi *ventriculi affectus* prævaleat, *privatis* etiam *remediis* huic ſubveniendum, quæ in *dyſenteria* tamen nocere nequeunt. Qualia multa *aſtringentia*, *ventriculum roborantia*, in illius *imbecillitate* ſunt expoſita.

Cruentæ dejectiones aliæ, præter *dyſenteriam veram*, cujus *curam* jam expoſuimus & *fluxum hepaticum*, de quo poſtea agemus, ſi à reſeratis *venarum meſeraicarum oſculis*, accedente inſuper *inflammatione* procedant, *Dyſenteriæ*, niſi quod nondum adeſt *exulceratio*, nonnihil correſpondent, & interdum pro ea ſumuntur, non tamen ita *pertinaces* ſunt, ſi modò *inflammationi* occurratur, ut *vera dyſenteria*, quæ citiùs quam illa ſi rectè tractentur, ceſſant, ſæpè tamen auctâ *inflammatione* & *febre*, ob *dolorem*, ut in *colico dolore* ab *inflammatione* quoque procedente, *convulſi* moriuntur, vel ſi in *abſceſſum* vergant, in *veram dyſenteriam* commutantur, quæ *ulcus* poſt ſe relinquens *ſordidum*, *purulentam* dictam, quæ *dyſenteriam* ſequitur, efficit *dejectionem*. Hujus in *affectus cura*, *cauſa* quæ irritando eum procreavit, ſi adhuc perſiſtat, propellenda & in ea infringenda, iisdem *evacuantibus* & *abſtergentibus* ſed *mitioribus* propter *inflammationem*, & *lenientibus*, ut in *dyſenteria* dictum fuit, utendum. Et *morbi causâ*, *inflammationis* ſcilicet, *refrigerantibus* eam compeſcere ſtudebimus, qualia in *dyſenteria* cum *inflammatione* & *colicis doloribus* propoſita fuerunt. Dein ad *oſcula venarum* obſer-

Dejectionis per alvum cruentæ citra exulcerationem curatio.

obſeranda, & *fluxum* cohibendum, ſedatâ jam *inflammatione* tranſeundum, eligendo ex *aſtringentibus remediis* ea, quæ in *dyſenteria* injici foriſque adhiberi diximus: & ſi in *abſceſſum* vergat *inflammatio*, indeque in *ulcus*, tunc quæ *exulcerationem* in *dyſenteria vera* ſanare diximus, locum habebunt.

Dejectionis per alvum ſanguinis concreti curatio.

Concretus nigricans, uti expoſitum, *apertis oſculis*, ſi copioſè ejiciatur *ſanguis*, ob *violenta cathartica* aliáve *medicamenta*, nonnunquam & ſimul vomatur, *periculoſum* imprimis, unde aliquos ſubitò *ſanguine* nimiùm profuſo extinctos vidimus. In quo *caſu* ſicuti in *vomitione ſanguinis* docuimus, procedendum, aliaque *aſtringentia intus foriſque*, ut in *priori caſu*, adminiſtranda.

Teneſmi curatio.

Teneſmus, cùm circa *exitum inteſtinorum* illius conſiſtat *cauſa*, minùs *periculoſus* quàm *dyſenteria* exiſtit; faciliusque illâ ſanatur, cùm ad *partem affectam medicamenta* rectè perveniant, licèt & hoc quòd ægrè illa retineant, ob *ſtimulum* quo divexantur, & quem in *anum* immiſſa, etſi blanda ſint, de novo incitant, *difficultatem curæ* afferat, *morbum*que ſæpè protrahat. Qui & per ſe nonnunquam longus eſt, difficulterque ſanatur, ſi *ulcus* ſit *ſordidum*, ſin alia *cauſa* levior, eò faciliùs.

Scopus curandi pro diverſitate *cauſæ* inſtituitur: Nam ſi cum *exulceratione teneſmi prima* ſit *ſpecies*, in qua *mucoſa ſubcruenta* egeruntur, ſive per ſe inceperit, aut *dyſenteriam* ſequatur, aut ex *leviore* talis factus ſit, cùm in *inteſtino recto ulcus* conſiſtat, eadem cum *dyſenteria* curandi obſervatur *methodus*, ſimiliaque ferè *remedia*, (uti oſtendetur) huic *ſedi* accommodantur. Si verò ſola *irritatio teneſmi alteram* inducat *ſpeciem*, in qua *binoſa*, vel aliàs *acria* ſimul prodeunt *excrementa*, nec tunc *remedia* ab illis, quæ *primæ ſpeciei* conveniunt admodum diverſa erunt, cùm & tunc ea quæ horum *acrimoniam ardorémve* leniant & contemperent uſurpentur, poſtea quæ *ſordes* haſce auferant, abluant abſtergántve, demum, quæ inde natam *attritionem* ſanent, & ſi in *ulcus verum* degenerarit, quæ hoc uti priùs dictum, curent. In *teneſmi* verò *tertia ſpecie*, in qua ſolus *conatus* citra *excretionem* aliquam urget, *cauſæ* habitâ ratione, eam amovere ſtudebimus, ut ſi à *duris* hoc procedat *excrementis*, quæ ea emolliant, ſi à *frigore*, quæ *calore* ſuo illud emendent, adminiſtrantes. Si à *calculo inteſtinum* premente, vel *vermibus*, aut *ductus veſicæ* causâ accidat, *curatio* horum in *doloribus* illarum *partium* fuit expoſita. In reliquis, ſequentibus *remediis* hoc pacto erit procedendum.

Exhibentur rariùs hîc *purgantia* cùm *humor* circa *locum affectum* conſiſtens, *teneſmum* efficiens, in *extremis inteſtinorum* conſiſtat, niſi *antecedentis cauſæ* nomine, ne *malum* augeatur vel repetat, illud fieri debeat, tuncque ſi *exulceratio* adſit, eadem quæ in *dyſenteria* competere, & præter *vim purgandi* etiam *aſtrictione* prædita eſſe diximus, hîc quoque uſurpari poterunt: ſi verò alia adſit *cauſa*, ad alia quoque quæ *humores* moderatè evacuant, tranſire poſſumus, *leviora* tamen, ne *alvum* hisce de novo irritemus.

Hoc idem de aliis, quæ per *os* ſanationis gratiâ exhiberi debent, intelligendum, parùm hæc, in *diſtantiori* hac *inteſtinorum ſede affecta*, poſſe efficere. Interim tamen ſi ea quæ in *dyſenteria* convenire diximus, *lenientia ulcus*que *ſanantia*, aliquoties vel copioſè exhibeantur, *vires* ipſorum etiam eousque deferri poſſunt. Ut ſi *Lac*, *Decoctum hordei*, copioſè ſæpeque bibant, aliáve ſumant, quæ interim aliis *partibus* nocere nequeunt. *Decoctum Betonicæ* ſunt, qui in *teneſmo* laudant, uti & *Salviæ*.

Injiciuntur imprimis in hoc *caſu Clyſmata*, cùm ad *partem affectam* proximè accedant, eamque alluant, quæ ut diutiùs contineri queant, *quantitate mediocri* infundenda, ſæpeque quia cum labore ob *conatum* retinentur, reiteranda, *canalem* cùm applicatur, ne locum irritet, *blandè* in *podicem* inſerendo.

Lenientia clyſmata, in omnibus *teneſmi ſpeciebus*, ſive *pars eroſa*, *ulcerata*, *irritatáve* tantùm ſit, *conatu* & *dolore* urgente, cùm illum mitigent & *humorum acrem vim* retundant, competent; Qualia in *dyſenteria* deſcripta ſunt,

ſunt, ex *Lacte*, *Jure*, *Decoctis*, *Oleis* parata, & prout vel ſimul abſtergere vel glutinare volumus, hæc illáve eligimus.

Detergentia enemata, ſi in *teneſmo exulceratio* adſit *ſordida*, vel *irritatio* à *mucoſa* aliáve adhærente *tenaci materia*, ad eam abſtergendam convenirent. Similiter eadem quæ in *dyſenteria* ex *Sero*, *Hydromelite*, *Decocto hordei* aliorúmve parari diximus, hîc etiam uſurpanda.

Conſolidantia ſolummodo in *teneſmo* ab *exulceratione* procedente, infunduntur *clyſmata*, ex illis quæ in *dyſenteria* diverſimodè propoſita ſunt, maximè convenientia, ſeligendo.

Terebinthina cruda vel *lota* priùs *Aqua plantaginis*, *Solani* aut ſimilibus, ejuſmodi *Clyſteribus* addita, ad *abſtergendum* & *conſolidandum* ea efficaciora reddet.

Emollientia clyſmata in *teneſmo*, cujus ſtimulum *dura excrementa* commovent, ad ea diſſolvenda injiciuntur. Quibus *laxantia alvum* adduntur, ſi in *teneſmo ad dejectionem* ſed vanam tantùm irritentur, nihilque vel parùm prodeat. Demum & *calefacientia flatusque diſcutientia*, ſi *frigidus humor* aut alia *refrigeratio*, *flatuum*que adſit *copia*, è quibus quæ *blando calore* prædita ſunt, *dolorem* etiam leniunt. Ita cùm emollire & laxare volumus, *decoctum Plantarum quinque emollientium* ſumimus, uti & *ſeminum Lini*, *Fœnigræci*, additis *oleis* aliiſque *pinguibus laxantibus*. Si ſimul calefacere & *flatus* diſcutere, tunc quæ illud efficere poſſunt, adjicimus, ut *herbas calidas*, *Origanum*, *Calamintham*, *Pulegium utrumque*, *Meliſſam*, *Hyſſopum*, *Salviam*, *Majoranam*, *folia Lauri*, *Rutam*, *flores Chamomill. Meliloti*, *Anethi*, *Roſmarini*, *Stœchados*; *ſemina Carui*, *Fœniculi*, atque hiſce ſimilia. Cujuſmodi *clyſmata* quamplurima in *colicis doloribus*, à *fæcibus*; *flatibus* & *frigore* genitis, deſcripta ſunt, quæ inde peti poſſunt, cauſſisque hiſce ſimilibus accommodari.

Imponuntur *podici* in forma *ſuppoſitorij* vel aliâ, quæ *dolorem* leniant, in omni *teneſmo*, in quo ille urget: dein & quæ *eroſiones* & *exulcerationes* ſanent, ſi *teneſmus* inde fiat: quæ cùm *locum affectum* attingant, admodum juvarent, ſi diutiùs retineri in *parte* hac *ſenſili* quæ ad omnem *duriorem contactum* mox excitatur, poſſent: quod tamen ut fiat, *blanda* admodum eſſe debent, nec *dura* aut *aſpera*, & ſi ſiccare oportet, citra *morſum* illud faciant: Talia autem ex ſequentibus componuntur.

Sevum hirci vel *capræ* in formam *ſuppoſitorij* ſectum & inditum, *cruciatum* ſedat, & ſanat *excoriationem* factam.

Cui *ſevo liquefacto* priùs, ſi *ſemen Papaveris* vel *Hyoſcyami* quod efficacius eſt, ſubtiliſſimè tuſum permiſceas, & in *modulum chartaceum ſuppoſitorij* forma fundas, ac *ſuppoſitorium* formes, ad *dolorem* ſedandum ampliùs conferet. Longeque magis, ſi horum loco *oleorum*, ex hiſce *ſeminibus* expreſſorum *guttas tres*, cuilibet *ſuppoſitorio* addas: vel *Opij* diſſoluti in *olei Amygdal. dulcium* ℈.ß.

Ad *ſanandum* efficacius fiet, ſi *Sevo* ut dictum *ſoluto*, vel ſimplici vel *narcoticis* additis, *Amylum* & *Gummi tragacanthum tritum* vel *infuſum* priùs in *aqua Plantaginis* miſceas.

Vel ſic: ℞. *gummi Tragacanthi portionem*, affunde *tantillum aquæ Plantaginis* ut intumeſcat ſaltem, neque nimiùm liqueſcat, adde *mucilaginis ſeminis Pſyllij* vel *Cydoniorum* tantundem, & *Vitellum ovi aſſum*, miſce, illisque *calentibus* nonnihil, adde *Ceræ albæ* diſſolutæ *q. ſ.* ut *concretum* formam *ſuppoſitorij* nanciſcatur, ſicque indi poſſit; vel ſi *mollius* remanſerit, *bombace* alióve *molli immerſo* in *anum* trudi. Cui & *narcotica* dicta addi poſſunt.

Hiſce *ſuppoſitoriis* ad *eroſionem* majorem curandam miſcentur etiam *pulveres*, qui tamen ſubtiliſſimè triti ne irritent, eſſe debent, ut *Ceruſſæ*, *Tutiæ præpar. Boli*, *Balauſtiorum* aliorúmve citra *acrimoniam ſiccantium*.

Vel ſi magis *aſtringendum*, *ſucci Acaciæ*, *Hypociſtidis*, *Sanguinis draconis* cum *infuſ. gummi Tragacanth.* emolliti & triti uſurpando.

Ex *Lycio* paratum *ſuppoſitorium Rhaſis*, *narcoſi* & *vi ſanandi* præditum eſt.

Emollientia ſuppoſitoria in *duris recrementis*, aliáve *laxantia*, additis *calidis*, *flatus diſcu-*

tientibus, in aliis *cauſis* convenientia, uti de *clyſteribus* dictum, in *colicis* quoque deſcribuntur *doloribus*, quæ ſi neceſſe ſit, huc quoque referri poſſunt. Ex *Ladano* & *Styrace* additis *Oleis calidis*, quædam parata, in *teneſmo* ejusmodi quoque laudantur.

Vapores vel *ſuffitus*, uti & *fumi* in *teneſmo* ab *exulceratione*, iidem qui in *dyſenteria* competebant, illicque deſcripti ſunt, hîc quoque conveniunt: Præter hosce, *fumus* etiam factus ex *validè* adhuc *ſiccantibus*, multamque *fuliginem reddentibus* prodeſt, ut *Pice*, *Bitumine*, *Succino*, *Colophoniâ*, *Terebinthinâ*, *Reſinâ pini*, *Sarcocollâ* & ſimilibus, quibus & *Sulphuris portionem* aliqui addunt, & in *Aceto* priùs illa macerant.

Vel ſi *calefaciendum* potiùs, *vaporem* ex *decocto clyſmatis* hoc idem efficientis, ut illic expoſuimus, excitabimus. *Sabinæ* in *Vino* & *Aceto coctæ ſuffitum* aliqui probant.

Fotus ad ſanandam *exulcerationem* in *teneſmo*, ex *plantis* in *dyſenteria* propoſitis, fieri quoque poſſunt: Vel etiam *inſeſſio* ex illis.

Myrrhæ decoctionis fotum, *teneſmum* qui *dyſenteriam* ſequitur, ſanare docent.

Si multùm *ſanguinis* reddant: ℞. *Verbaſci cum radicibus* M.ij. *Roſarum rubr.* P.j. *cortic. Granatorum*, *Gallarum ana* ℥.ß. coquantur in *Aquæ ferratæ partibus duabus* & *unâ Vini*. Poſſunt addi *Balauſtia* vel *Sidia ad* ℥.ß.&. *cor.Pini*.

Efficaciùs fiet ſi *Aluminis* ℥.ß. addas.

Ad calefaciendum, *fotus* ex *plantis* in *clyſmate* explicatis quoque fieri poſſunt, illorumque *decocto* foveri *podex* illiusque *ambitus ventris*que *inferiora*, in quo *decocto* etiam ſedere poſſunt. Cui, ſi quædam adſit *eroſio*, *Verbaſcum* & *Plantaginem* addimus. Vel ſolo etiam *Verbaſco* cocto in *Vino*, ſi *hæmorrhois* accedat, *anus* fovetur, aliisve in *hæmorrhagia* expoſitis.

Vel fiat *fotus* cum *Aqua*, *Oleo* & *Vino* ſimul calefactis: Aut cum *Oleo* ſolo aliquo enarratarum *herbarum*, ut *Chamomill*. *Anethino* & *Rutaceo*, &c.

Unguentis ad ſanandam *exulcerationem* iiſdem quibus in *dyſenteria* uſi ſumus, hîc quoque uti poſſumus.

Imprimis *dolore* urgente in *teneſmo*, *illitione* quæ ex *oleo Roſaceo*, *Violac. Nymphææ* & *mucilagine ſeminis Pſyllij*, *Vitellis ovorum* paratur: vel aliis in *hæmorrhoidum dolore* deſcriptis.

Vel ſi *calefaciendum*, utendum *oleis calidis*, *Chamæmelino*, *Anethino*, *Laurino*, *Rutaceo*, ſimilibusque.

Cataplaſmata ex iisdem quæ *clyſmata*, *fotus*, *unguenta* ſubintrant, concinnari poſſunt.

Erui farinam Vino ſubactam applicat in *teneſmo Dioſcorides*.

Sacculus calefaciens anodynus fit ex *Milio*, *Furfure* & *Sale*, frixis in *ſartagine*, additis aliquando *herbis calidis* in *fotu* dictis, *aridis contritis*.

Vel in *exulceratione* fiat ex *aſtringentibus*, ut *ſeminibus Coriandri*, *Myrtillorum*, *Glandium capulis*, *Gallis* aliisve *herbis*, in *fotu dyſenteriæ* expoſitis: *Sacculo*que in *Vino rubro* decocto inſideat.

Laterem ex *fumo denigratum*, *comminutum* & in *Aceto ferventi immerſum*, *involutum linteo*, *perinæo* & *podici* in *teneſmo* cum *excoriatione*, applicant.

Sedeat ſupra *Artemiſiam calefactam æger*.

Pulvini, *Panni*ve *lintei calidi actu* adhibiti ad *anum* & *perinæum*, *blando calore dolorem* eorum ſedant.

Diarrhœa, in qua *fæculenta excrementa* varia *humores*que in *ventriculo* & *inteſtinis* genita, vel eò transmiſſa, per *alvi fluxum* evacuantur, non erit ſiſtenda, ſi vel *arte* per *medicamenta* promota. vel à *natura* ſpontè ſuſcitata, ad *redundantiam corporis expurgandam*, rectè & feliciter procedat. Tum in nondum *ægrotantibus* ad *morbos* præcavendos: tum in *morbis*, ab *humorum copia* & *cacochymia* pendentibus, dein & in *acutorum principiis*, ubi docente *Hippocrate* ſi *talia qualia oportet dejiciantur*, & *ægri bene tolerent*, *bonum*, vel etiam *declinatione* & *criſi*, quæ per *alvi fluxum morbos* quandoque ſolvit, Compeſcenda verò tunc erit, ſi in *ſanis* & *puris corporibus* hæc eveniat, maximeque *ſuperpurgatio* dicta ſequatur. In *ægris* verò ſi vel promota vel ſpontè ſuperveniens, vel quia non ceſſat, vel quia de *cau-* *Diarrhœa curat.*

de *cauſa morbi* nihil aut parùm aufert, *vires* proſternit, & ſic nocet, vel jam priùs illis *dejectis*, *exitium* affert. Veluti in *internis inflammationibus, pleuritide, peripneumoniâ*, & in *febribus* quibuſdam *acutis malignis, peſtilentibus* & in aliis quibuſdam *diuturnis vires proſternentibus*, ut *febribus hecticis, phthiſi, hydropi* ſuperveniens *lethalis*. Quemadmodum in *affectibus* hiſce aliiſve, ubi *pernicioſa* eſt, fuit expoſitum. In quibus omnibus, quantum fieri poteſt, ne fiat, aut ſi facta ſit, rurſum ſiſtatur; præmiſſo *prognoſtico*, ſi *periculoſa* videatur, procurandum.

Idque hac *methodo*, obſervando primùm an per ſe hæc accidat, citra alium *affectum* comitem; Vel an alius *affectus* concurrat, illúmve ſequatur. Si itaque per ſe eveniat, ſitque vel à *medicamento* facta *ſuperpurgatio*, vel à *cibo* & *potu* nimio, *crudo* vel *corrupto* proficiſcatur, aut *humoribus bilioſis* vel *acribus*, vel *pituitoſis ſeroſis*, tunc per *evacuantia* ſi quid de *cauſa* ſubſiſtat, & exagitare non deſinat, illud propellere oportet, *ſtimulus*que illius reprimendus: Dein *ventriculus*, eoque magis ſi *vomitus* ſimul infeſtet, & *inteſtina roboranda, conſtringenda*, idque *calidioribus* magis minúsve, vel *temperatis* vel *frigidis*, prout *cauſa* plus minúsve *frigida* vel *calida* exiſtit. Quæ omnia ſequentibus operandi modis perficiuntur.

Expurgandus *ventriculus* & *inteſtina* ab *humore peccante* idque *levioribus*, ne *alvum* priùs commotam nimiùm exagitent: utendo ſi *humor aqueus* & *pituitoſus* ſit, *pilulis ſtomacho* ſimul congruentibus, imprimis illis quæ *Maſtichem* ſimul recipiunt, ut *Aſſajereth, Maſtichinis* aliiſque in *Lienteria* exponendis.

Vel datur *electuarium Hieræ ſimplicis* ad ℥.vj. aut *pulveris* ʒ.ij. addendo propter *amaritudinem, Oxyſacchari ſimpl.* ℥.j. diſſolvenda omnia cum *liquore* convenienti, vel *mulsâ*, uti *veteres* voluerunt. Sed hæc *amara* comodiùs in forma *pilularum* dantur, *Pilulæ* ſcilicet *de hiera*.

Poſſunt & aliæ formæ id præſtantes, in *Vino* alióve modo, illud efficere, ſicuti in *lienteria* & *imbecillitate ventriculi* variæ ejuſmodi *compoſitiones* proponuntur.

Si *bilioſus* verò *humor* vel alioquin *acris*, *diarrhœam* inducat, eadem *remedia leviter purgantia* & *aſtrictionem* quandam ſimul *habentia*, in *dyſenteria* explicata, hîc quoque uſurpabuntur.

Veluti *potio* ex *Rhabarbari* vel *integri* vel *torrefacti pulvere*, vel *diluto* ipſius, adjectis etiam aliis, uti illic dictum, parata: cui & hîc *Vinum abſinthites* vel *Syrupus* illius, aut de *Mentha* commodè additur.

Qua ratione & ex *Myrobalanorum citrinarum* vel *chebularum*, eodem modo *ad* ℥.ß. infuſarum potiùs expreſſione vel decoctione levi, quàm *pulvere*, cujus ægrè tanta copia unâ vice ſumi poteſt, *potio* poteſt effici: Vel ſimiliter ex *Myrobalanorum* ʒ.ij. & *Rhabarbari* ʒ.j. concinnari.

Vel *pilulæ ex Rhabarbari* ℈.ij. *Maſtiches* ℈.j. *Spicæ* ℈.ß. cum *ſucco Roſarum* formatæ exhiberi. Vel *bolus* ex eo cum *carne Cydoniorum* aut *conſerv. Roſarum* fingi: Vel *pulvis ſiccus* propinandus, adjecto *Cinamomo* & *Sacharo roſ.* Quibus & *Myrobalani* addi poſſunt, ſi *molem medicamenti*, quæ hîc exigua eſſe debet, non nimiùm augerent.

Trochiſci de Roſis appellati & parati, uti & ex *ſpica, ſpodio, ſem. berberis* & *ſem. frigid. major.* addito *diagrydio*, in *diarrhœis* ſi *purgandum*, in uſu ſunt.

Tryphera Sarracenica Nicolai ad ʒ.vj. cum ejuſmodi *potionibus* ex *Myrobalanis*, vel *Rhabarbaro* vel utriſque paratis quandoque diſſolvitur, quando *humorum* adeſt *copia*. Aliàs etiam *Catholici tantundem*. Ad fortiora tranſire in *alvi* hoc nimio *fluore*, non ſatis eſt tutum.

Inter ea quæ *evacuando* proſunt, *Vomitus* interdum *revellendo*, & *cauſam* ſimul *evacuando*, ut in *dyſenteria* dictum eſt, convenit. *Sudorum* item *provocatio*, imprimis ſi *ſeri copia diarrhœas* efficiat. Qui ſi *vires* ferant, admodum ſæpè juvant. *Inedia levis* ad *humorum* horum *proventum* & *abſumptionem*, aliquid *adjumenti* afferet. Sed in *picrocholis* nocet.

Clyſmata quævis, etſi, cùm mox iterum dejiciantur, *alvum* ſic moveant, tamen ſi *vim*

aſtringendi habeant, cùm eam tunc potiùs ſiſtant, etiam quandoque uſurpata convenient.

In quem uſum Quartum *clyſma* in *dyſenteria* deſcriptum, cùm aſtringat validè, ad *alvum* ſiſtendam quoque erit accommodum. Cujus *decoctо* etiam alia *aſtringentia*, poſt hunc *clyſterem* deſcripta, addi poſſunt. Et ſi ampliùs *fluxum* ſiſtere volumus, in *decocto ſuccos exiccatos Plantarum* vel *lapidis Hæmatitis* aut *Terrarum ſiccantium*, uti omnia illic expoſita ſunt, diſſolvere debemus. Vel etiam ſi ab *acri humore* metuatur *excoriatio*, Tertium *clyſterem* qui aſtringit & glutinat, vel alios ibidem enarratos injicere poſſumus.

Sed & in *acri* & *bilioſo humore* ſi *inteſtina* vellicent, *abſtergentia clyſmata*, in *dyſenteria* quoque copioſè deſcripta, ante *aſtringentium* uſum poſſunt infundi. Quæ & ſi alij *humores* redundent, maximè ſi adhæreant, ad eos promovendos, præſertim quando *purgantia* alia, illis non fuerunt exhibita, convenient, additis etiam *fortioribus*, ſi neceſſe ſit, ut *Abſinthio, Centaurio*, & in *pituitoſa cauſa*, propter *tormina* & *murmura*, quæ tunc ſimul adeſſe ſolent, illis quæ *flatus* diſcutiunt, ut in *decocto, ſeminibus Fœniculi, Aniſi, floribus Chamomillæ, Meliloti, Anethi*, vel horum *oleis*.

Nonnunquam & *lenientia enemata*, ſi *humores inteſtina* irritent, vel *medicamentum violentum catharticum* aliúdve *inteſtina* lædat, ad eos contemperandos uſurpari poſſunt, in *dyſenteria* abundè propoſita, additis etiam, ſi *cruciatus* adſit, jam enarratis *flatus diſcutientibus*; Veluti in *decocto leniente* in *dyſenteria* deſcripto, quod ℞. *radic. Althææ* ℥.j. *Hordei*, &c. factum eſt.

Exhibenda quædam, *aſtringentia* præſertim, interdum & *abſtergentia*, & *lenientia*, pro *cauſæ* ratione, ut priùs dictum, idque diverſis formis, ne *natura* uni aſſueta, parùm aut nihil inde mutetur, bis térve in die.

Decocta varia in *Aqua* vel *Vino*, ut *Adianti, Trichomanes, Althææ, Rubi, radic. Quinquefolij*, *Pæoniæ* à *Dioſcoride* commendantur.

Vinum infuſionis Prunorum ſylveſtrium, priùs *exiccatorum*, ne *ventrem* conturbent, uti & aliorum *fructuum auſterorum*; Item *Muſci arborei*, vel *Abſinthites*, in quo *radices Biſtortæ, cortic. Citri* aliáve *aſtringentia* maduerint.

Succi Plantaginis, Polygoni, Equiſeti Chondrillæ, Punicorum acidorum Dioſcoridis, Cydoniorum.

Syrupus Cydoniorum, Myrtillorum, de Roſis rubris ſiccis, de Berberis, de Ribes, per ſe ſumendi, vel cum *Aquis* ſequentibus in forma *Julepi.*

Aquæ Plantaginis, Roſarum florum, & peculi, Acetoſæ, Burſæ paſtoris, Sorborum, Prunellorum, foliorum Quercus.

Vel *decocto* in *dyſenteria* deſcripta. Quorum unum ℞. *radic. Tormentillæ* ℥.j. *radic. Conſolidæ*, &c. Alterum ſubſequens; ℞. *radic. Quinquefolij* vel *Biſtortæ*, &c. & quæ ſequuntur, E quibus & *ſyrupi* poſſunt parari.

Vel *ſyrupus* ex *ſuccis* ad uſum aſſervandus: ℞. *ſucci Cydoniorum* ℥.iij. *ſucci Berberis* qui eodem tempore, cùm *Cydonia* matura ſunt, haberi poteſt, ℥.ij. *ſucci Plantaginis* vel *alterius* ℥.j.ß. *Vini rubri ſtyptici, Aquæ roſarum ana* ℥.ij. *Sacchari quartarium* j. decoquantur ad conſiſtentiam *ſyrupi*, aromatiſ. *pulvere Santali rubri.* Si ante coctionem *Acaciæ* aut *Hypociſtidis* ʒ. ij. in eo diſſolvas, efficacior erit, & in *bilioſa cauſa, Aceti roſac. tantillum*, ut meliùs aceſcat, addas.

Eſt & *ſyrupus Nicolai* contra omnem *fluxum ventris*, ex *fructuum* & aliorum *decocto* concinnatus.

Aqua denique *ſtillatitia*, ex *Vitellis ovorum* cum *Nuce moſchata* ſequenti modo parata, in *Diarrhœa* ſiſtenda plurimum juvat; ℞. *Vitellos ovorum* ad *duritiem coctos num.* xx. *Nucis moſchatæ parum toſtæ* ℥.ij. infundantur in *Vini rubri ſtyptici ſ. q.* ſtent aliquandiu poſtea eliciatur *Aqua* ut artis eſt: Doſis ℥.j. ad ℥.ij.

Inter *alimentoſa, Carnes* in *aqua chalybeata* coquantur, ut in *dyſenteria*, addendo interdum *Sumach*, vel alia non ingrata.

Juſcula condiantur *ſucco Cydoniorum* vel aliis.

Cibi craſſi, ſpiſſiores potius quàm *liquidi.*

Tur-

Turtur præparatus, ut in *dyſenteria.*

Sanguis frixus, ut in *dyſenteria.*

Lac uſtulatum Vaccinum vel *Ovillum*, ut in *dyſenteria.*

Ovorum bene coctorum *Vitellus* cum *Aceto* comeſtus.

Ovum, detracto *albumine* per *anguſtum* illius in *apice* factum *foramen*, *Aquâ roſacea* impleatur, beneque obturatum coquatur, donec *aqua* abſumatur; *Vitellus*que comedatur, vel cum *Jure* diſſolutus bibatur.

Milii putamen cum *Ovo* aſſum, comeſtum, ut in *dyſenteria.*

Ovum cum *Cera* ut in *dyſenteria.*

Caſeus elixus in *juſculo* vel *aſſus*, *Helvetiorum remedium*, quod & *Dioſcorides* probat.

Panis triticeus ſiccus nec dum *recens*, non tamen *rancidus* nec *mucoſus.*

Panis coctus ex *paſta* factâ ex *Amylo, farina Fabarum* & *Ovis*, addito *ſemine Plantaginis* vel aliis.

Panis ex *farina* ſubacta *Hordei* vel *Oryzæ* & *Vitellis ovorum* coctus, beneque exiccatus, diu aſſervatur. Qui ad uſum pulveriſatur & cum *Lacte* in formam *pultis* redigitur; Sicque ſumitur.

Alter ex *farina* fit *Tritici* cum *ſucco baccarum Sambuci*, in *paſtam* redacta: quæ in *clibano* eouſque coquitur, donec penitus areſcat, ut diu ad uſum aſſervari poſſit. Cujus pulveriſati *cochl.* j. cum *Vino rubro* aliquoties propinabitur.

Oryza cocta cum *Lacte uſtulato*, vel cum *Brodio carnis*, cui *gummi Tragac.* vel *Arabicum* additum valde juvat.

Amylum cum *lacte Amygdalarum*, ut in *dyſenteria.*

Puls ex *farina Zeæ, Avenæ, Milij*, ut in *dyſenteria.*

Lentes non excorticatæ coctæ, addito *Aceto*, vel aliis *aſtringentibus*, nonnunquam & *Betâ*, *Dioſcorides.*

Fructus recentes vel *exiccati, Meſpila, Sorba, Corna, Pyra ſylv. Dioſcorides.*

Braſſica, Beta nigra cum *radicibus, Plantago, Intybus, Apium*, cocta in *cibis, Dioſcorid.* addito *Aceto.*

Cibi conditi *Garyophyllis* toſtis & *Aceto.*

Bibat *aquam Hordei* loco *vini*, ſeu *aquam Uſtulatam* vel *Ciſternæ.*

Pulveres propinandi, ut in *dyſenteria* dictum.

Præcipuè in uſu ſunt *rad. Alceæ, Tormentillæ*, quæ & in *venenatorum morborum diarrhœâ* ſimul eſt *antidotus*, *Equiſetum*, pulveriſata cum *Vino* data, uti & *Lagopi folia, panniculi*, & *ſemen Oxylapathi, Acetoſæ, Plantaginis, Naſturtij torrefactum*, quod magni fit, *Maſtiche* item & *gummi Tragacanthum.*

Præter hos à *Dioſcoride* & aliis probantur *pulveres Aſtragali, Hyacinthi, Acanthi, Aliſmatis, Xyridis, Myricæ, Verbaſci, Rubi Idæi, cortic. Tamaricis.*

Folia Sanguiſorbæ, Fragariæ cum *radice, Pyrola, Piloſella, Virga aurea, Pulmonaria, Clematis prima, Anchuſa, Lens ſylveſtris, Phyllitis, Sedum majus, Phœnix, Ruta, Acinos, Anethum, Aniſum, Fœniculum erraticum.*

Flores Labruſcæ, Verbaſci, Milij Indici.

Oſſa Myrobalan. aſſata, Avellanarum putamina, Nux moſchata toſta, Garyophylli toſti.

Semen Coriandri, Milij ſeminis putamen, Anethi, Junci maximè, *Granatorum nuclei.*

Coagulum leporinum, Fimus caninus, Cornu-cervi.

Rubrica Sinopica, Terra Armenia, Cryſtallus, Margaritæ, Coralia, Gummi Arabicum, Tragacanthum.

Trochiſci Ramich, aliique ad *fluxum Meſuæ*; Item *de Terra ſigillata, de Succino, de Spodio cum ſemine acetoſæ.* Dantur ut in *dyſenteria*, vel fiunt ex iis *pilulæ.* Item *Diacoralium.*

Pulvis cum *rhabarbaro*: ℞. *Rhabarbari torrefacti* ʒ.j.ß. *Boli Armen.* vel *lapid. Hæmatit. ana* ʒ.j. *oſſium Myrobalanorum uſtorum: Succini ana* ʒ.ß. fiat *pulvis*: Detur duabus vicibus cum *Vino*; Vel cum *mucilagine Tragac.* factâ in *aqua Roſarum* vel *Plantaginis*, fiant *pilulæ*: Capiat ʒ.j.

Adduntur *pulveres cordiales*, ſi *vires* deficiant, ut *Diamarg. frigid. de Gemmis.* Item *Trionſantalon Diarrhodon.*

Vel ſic ex pluribus concinnatus: ℞. *Ca-*

ſtanearum nucleorum aſſorum, vel *Glandium* ℥.ß. *cortic. Myrobalanorum citrinarum, Chebularum aſſarum* ʒ.ij. *ſeminis Coriandri, Naſturtij* in *aceto* macerat. & torrefact. *ana* ʒ.j.ß. *ſeminum Myrti, Sumach, Meſpilorum, Granatorum acidorum, Berberis, Roſarum, Plantaginis, Oxylapathi ana* ʒ.j. *ſem. Cymini* in *Aceto* macerati, *Thuris* vel *Maſtiches ana* ʒ.ß. *Coralij rubri* ʒ.ij. *Boli, Lapidis Hæmatit. ana* ʒ.j. *cornu Cervi uſti* ʒ.ß. *Margaritarum* vel *lapidum pretioſorum* ℈.j. *Acaciæ* vel *Hypociſtid.* ʒ.j. pulveriſentur. Et detur ʒ.j. per ſe vel cum *Saccharo*, vel alio modo: vel fiat ex eo *electuarium.*

Diacydonites cum ſpeciebus, in *frigida*, ſine illius, in *calida cauſa*, per ſe vel cui alia permiſta ſint, datur in forma *electuarij*, aut *pulveris*, addito *Saccharo roſac.* à ʒ.j.ß. ad ʒ.ij.

Conſerva Roſarum antiqua, Acori, Symphyti: Poſſunt & aliæ *cordiales conſervæ* addi: vel *conditur. Cydoniorum, Cytri, Myrobalanorum* per ſe uſurpantur, vel *pulveres trochiſcorum* aliive adduntur.

Mycleta dictum *electuarium Nicolai*, ut in *dyſenteria* (ubi ex quibus componatur oſtenſum fuit) ſic & *diarrhœa* cæterisque *alvi fluxibus* datur.

Myrti baccarum, Meſuæ item *electuarium*, ex *myrobalanis, baccis myrti, ſeminibus aniſi, cymini, apij*, & *ſyrupo cydoniorum.*

Hìc non prætereundam eſſe cenſui *Theriacam Smaragdorum*, quæ, præterquam quòd in *Epilepſia* laudatiſſimum ſit remedium, etiam in *Dyſenteria* & *Diarrhœa* magnas in ſiſtendis *dejectionibus* virtutes habet, & ſic à quibusdam paratur; ℞. *Smaragdi optimè præparati* ʒ.j.ß. *ſeminis Pæoniæ excorticati, extracti radicis Pæoniæ ana* ʒ.ij. *Coralij rubr. præparati* ʒ.iij. *ſalis Coraliorum* ʒ.j. *ligni Aloës veri exactè triti* ʒ.ij.ß. *extracti Croci gr.* viij. *Cinamomi acerrimi, ſeminis Acetos. Citri excorticati, Portulacæ, Lapathij, Viſci quercini* vel *ejus liquoris, Cocci infectorij* ſeu *granorum Kermes ana* ʒ.ij. *Margaritarum præparatarum* ℈.iiij. *Salis earundem* ʒ.j. *Cornu Cervi philoſophicè præparati* ℈.iiij. omnia rite præparata & trita, excipiantur *ſyrupi* vel *acetoſitatis Citri* vel *Cydoniorum* ℥.iij. poſt aliquam *fermentationem* factam in ſole aut calido, bene cooperta ſerventur ad uſum.

Narcotica in *diarrhœa*, ſi *dolor* aliquis accedat, ut in *colicis* uſurpata, eum mitigant, & *facultatem expultricem ſopiendo, fluxum* ſiſtunt, eoque modo uti in *dyſenteria* oſtenſum, additis plerunque validiùs adhuc *aſtringentibus*, cum neceſſitas requirit, uſurpari poſſunt.

Foris adhibenda in *diarrhœa*, propter *fluxum* immoderatum, magis quàm in *dyſenteria* locum habent, ut in illa *clyſmata*, propter *exulcerationem internam*, quare illic ea copioſiùs, ut in hac hæc erunt explicanda. In *diarrhœa* quoq; *ventriculo* ſimul affecto, *frigidâ* quædam in *lienteria* explicanda, hîc locum habebunt: In *calidâ* verò, quæ in *dyſenteria.*

Inunctiones ex *oleis* eædem conveniunt, ut in *dyſenteria*; & ſi *ventriculus affectus* ſit, ille ut in *lienteria* dictum, inungendus.

Vel *ventris* & *ventriculi regio* hoc pacto illinenda: ℞. *olei Myrtillorum, Cydoniorum. Roſarum, Omphacini ana* ℥ ß. *olei Maſtichini* ℥.j. *Abſinthini, Nardini ana* ℥.ß. *ſucci Plantaginis, Burſæ paſtoris ana* ℥.j.ß. *Aceti roſac.* ℥.j. fiat decoctio ad *ſuccorum* conſumptionem, addendo *Ceræ q.ſ.* Et permiſcendo vel inſpergendo poſt *inunctionem pulverem* unum ex præſcriptis in *dyſenteria*; cui addere poſſumus *Nucis moſch.* ʒ.ij. *Santalorum omnium* ʒ.j. *radicis Galangæ* vel *Cyperi, ſeminis Coriandri, Storacis calamit. ana* ʒ.ß. miſce. *Vini fæcem* admiſcet, & illinit *Dioſcorides.*

Fotus & *inſeſſus* fiunt ex *radic. Tormentillæ, Biſtortæ, Pentaphylli, Calcatreppæ* aliis *calcatreppolæ, Filicis*, (*Conſolida* nihil foris facit, non enim aſtringit) *Verbaſco, Plantagine, Equiſeto, Burſâ paſtoris, Centinodiâ, foliis Rubi, Berberis, Sumach, Lentiſci*, addito *Abſinthio* & *Menthâ* ratione *ventriculi, nucibus Cupreſſi, cortic. Granatorum, baccis Myrti, Naſturtio torrefacto*, ex *floribus, Roſis, Balauſtiis, Spongiâ Bedeguar*; coctis in *Vino rubro*, & *Aquâ chalybeatâ*, addito *Aceto*, & interdum *Alumine.*

Saccus ex enarratis quibuſdam impleri poteſt, vel *duo ſacculi* iteratis vicibus adhibendi, & in eo decoqui, ſicque *ventri* applicari poſſunt.

Vapo-

Vapores & *fumi* in *dyſenteria* & *teneſmo* poſiti, hîc prodeſſe poſſunt.

Cataplaſmata ex *reſidentia decocti herbarum* pro *fotu* fieri poſſunt, additis *oleis* enarratis, *Sevo hirci*, *Farinâ*, *Amylo* vel *Pane* & *pulveribus*, quos inſpergere docuimus.

Vel ex *ſuccis herbarum* dictarum, vel *fructuum aſtringentium*, *Pyrorum*, *Pomorum auſterorum* & *Prunorum*, præſertim *ſylveſtrium*, *Cydoniorum*, *Sorborum*, *Meſpilorum*, *Cornorum*, *Berberis*, &c. incorporando eos cum *Farinis* aut *Pane*, additis *oleis* & *pulveribus*.

Emplaſtra & *cataplaſmata* in *dyſenteria* expoſita, in *diarrhœa calida*, illa verò quæ in *lienteria* exponuntur, in *frigida* competunt.

Vel ſic ex pluribus paucioribúsve compoſitum: ℞. *Fructuum aſtringentium prædictorum exiccatorum* optimè & veluti *uſtorum* ℥.iiij. *farinæ Hordei* ℥.ij. *frixæ* cum *Aceto*, *radic. Biſtortæ* ℥.ß. *Equiſeti*, *Abſinthij*, *Menthæ*, *cortic. Granatorum*, *Gallarum*, *cortic. Myrobalanorum*, *Nucum cupreſſi ana* ʒ.ij. *baccarum Myrti*, *acinorum Uvarum*, *Coriandri præpar. Cumini*, *Naſturtij torrefact.* in *Aceto macerati ana* ʒ.j *Thuris* ℥.ß. *Mumiæ*, *Acaciæ*, *Sanguinis draconis ana* ʒ.j ß. *Boli Armen. lapid. Hæmatit.* & *Magnetis ana* ʒ.j. *Nucis moſch.* ʒ.ij. *Santali rubri*, *Garyophyll. ana* ʒ.j. *Spicæ nardi* ʒ.ß. *Caſeum veterem* & *Gluten piſcium* miſcent pulveriſata omnia *Vino rubro* vel *Succis herbarum* incorporentur, & parùm calefacta & frixa contundantur, addendo *olei Maſtichini*, *Roſarum*, *Omphacini ana* ℥.ij.ß. fiat *cataplaſma*, vel additâ *Pice navali* & *Colophoniâ*, *Cerâ* & *Reſinâ emplaſtrum*.

Uſitata *emplaſtra* uſurpari poſſunt ex *Gallia moſch. Meſuæ*, *de Maſtiche*, *Diaphœnicon*, *Contra rupturam*, *Ceratum ſantalinum*, additis *aſtringentibus fortioribus*.

Rete caſtrati, *oleo Roſarum omphacino*, vel aliis inunctum *pulveribus* prædictis aſperſum.

Cucurbita affixa *umbilico*.

Potentilla viridis, *plantis pedum* appoſita.

Podex Thapſi barbati foliis terſus.

Pedes calefacere *actu* & *potentiâ* illud *agentibus*, plurimùm quoque juvat, ad *alvi fluxum* ſiſtendum, præſertim ſi à *frigiditate pedum* aut aliarum *partium*, *diarrhœa* oborta ſit: Vel ſi *pituita aquea inteſtina* continuò alluens, ea refrigeret, aut ob *ſeſſionis* in *ſella moram*, *podex parteſque vicinæ* refrigerentur, quas & calefacere tunc quoque oportet.

Si cum *diarrhœa* alius *affectus* concurrat, qui tamen non cum illo implicatur, aut illius *cauſa* eſt, tunc *ſingulis* ſua *cura* adhibetur, huicque quod magis urget, primùm ſubvenitur. Si verò *affectus* ille *diarrhœæ cauſa* exiſtat, tunc *cauſa* hæc primùm erit auferenda vel avertenda, & poſtea niſi *causâ* ſublatâ ceſſet, hoc pacto procedendum:

Diarrhœa cum defluxione coincidentis curatio.

Si cum *catarrho diarrhœa* coincidat, utriſque *remedia* accommodanda, maximeque ſi uti putatur, illius ſit *cauſa*, *humore pituitoſo aqueo* vel *ſeroſo*, *ſalſo* vel *acri*, à *cerebro* ad *ventriculum* delabente, tunc primò *defluxioni*, poſtea *diarrhœæ* occurrendum. Et *defluxionem* quod attinet, illius ratione *fortioribus catarthicis*, propter *fluxum* alioquin *immodicum*, eam expurgare non conſultum erit, ſed potiùs *particularibus evacuationibus*, per *nares* & *os* factis, *errhinis* & *caputpurgiis* eam evacuabimus, & ſimul divertemus, aliis modis: veluti *Lotionibus pedum actu calidis*, quæ tum *defluxionum* nomine, tum *alvi fluxus* causâ competunt, ſi ex *capiti congruentibus* & ſimul *aſtringentibus decoctis* fiant; Item *Frictionibus*, *Cucurbitulis* vel etiam *Aperturis*, ſi neceſſitas exigat. Dein illud quoque roborabimus, inſperſis *pulveribus*, admotis *cucuphis*, *emplaſtris*, & *ſuffumigationibus*. Quorum omnium formas utendique modum, in aliis *defluxionibus*, in *habitu corporis* factis, & *affectibus* à *pituita* & *ſeroſo humore*, in *capite* prodeuntibus, ut *cephalæâ*, *ſopore*, *apoplexiâ*, *paralyſi*, copioſè expoſuimus.

Fluxus verò *alvi* ſeu *diarrhœæ* nomine, *Ventriculum* à *pituitoſo humore* leviter purgabimus & roborabimus, illique uti & *ventri* ad *fluxum* conſtringendum per admota exhibitaque medebimur, iiſdem *præſidiis* eademque ratione, ut in *diarrhœa pituitoſa*, & *lienteria* jam dictum fuit. Ea præſertim eligendo, quæ & *caput* ſimul reſpiciunt, qualia multa inter *aſtringentia*, veluti *Nux moſchat.*

Ga-

Galanga, *Cyperus* aliaque illic deſcripta inveniuntur.

Diarrhœa poſt morbos alios ſupervenientis curatio.

Si *febrem intermittentem diarrhœa* ſequatur, illiusque *causâ bilioſa* per hunc *fluxum* expurgentur, iisdem *remediis purgantibus*, quibus in *bilioſa diarrhœa* utimur, hîc quoque procedendum, & poſtea iisdem quoque *remediis aſtringentibus*, quibus in *dyſenteria* utimur, *fluxus* eſt ſiſtendus, *febris* interim ſemper habitâ ratione. Quod & in *febribus continuis* obſervandum erit, ſi per eum *natura bilioſam materiam* exoneret, in quibus etiamſi *fluxus* hic *criticus* ſit, non erit, niſi *natura* per eum admodum debilitetur, ſiſtendus: Sin verò aliàs ſuperveniat, *vires* dejiciendo, nihil boni portendit: tamen ad eum cohibendum, *vires*que ſuſtentandas *remedia* adhibemus. Quod & in *febribus peſtilentialibus* faciendum, in quibus cùm de cauſa nihil detrahat, ſemper ſuperveniens ille *fluxus pernicioſus* exiſtit.

Si in aliis *morbis*, *hepatis*, *lienis* eveniat, eadem erunt obſervanda & prædicenda: In *Phthiſi*, *Atrophia*, *Hecticâ febre*, *Hydrope* ſuperveniens *alvi fluxus*, *lethalis* plerunque: tamen & huic quamdiu conceditur, reſiſtendum, ad *morbum* comitem ſemper interim reſpiciendo.

Lienteriæ curatio.

Lienteria, in qua *cibus non mutatus*, ſed uti *aſſumptus* fuerat, iterum redditur, ſi ratione *aſſumptorum* accidat, faciliùs ſanatur; Si *ventriculi* causâ eveniat, cùm magnam illius *imbecillitatem* eſſe oporteat, quæ *cibos* omnino non immutet, ſiquidem in aliis illius *intemperiebus* aliquomodo, ſi non omnino concoquitur, *curationem difficiliorem* reddit, & in *ſenibus* aliquando *incurabilem*. Qualis & ea eſt, quæ *gravibus*, ut in *diarrhœa* dictum, jungitur *morbis*.

Methodus verò curandi pro *ratione cauſæ* inſtituitur; Quæ ſi fuerit *intemperies frigida* vel *humida*, vel alia *imbecillitati ſimplici*, vel cùm *humore crudo* & *pituitoſo* juncta, *curandi* ratio in *imbecillitate Ventriculi* abundè fuit expoſita, quo pacto hæc emendari debeant, eligendo præſertim ea in hoc caſu, quæ *aſtrictione* ſimul prædita, *ventris fluxum* poſſint compeſcere, tum ex illis quæ *pituitam* ſi illa redundet evacuent, tum quæ *intemperiem* alterent, *ventriculum*que ſimul roborent.

Evacuamus autem *humorem*, ſi ille *ventriculo* inhæreat, per *Vomitionem*, per quam *fluxum* ad *inferiora* factum ſimul divertendo ſiſtimus: Quam ſicuti illic dictum, proin promovemus, imprimis illis quæ *humorem* ſi *tenax* ſit, ſimul abſtergant & incidant: Veluti *Oxymelite ſimplici* vel *ſcillitico*.

Purgamus etiam eundem *humorem* exhibitis, quæ *ventriculo* ſimul accommodata ſunt, eumque roborant. Veluti *pilulis levioribus*, *de Hiera*, *Alephanginis*, *Aſſajereth* & *Stomachicis* dictis: vel *fortioribus*, *Maſtichinis*, *de Agarico*. Quorum loco in *imbecillitate ventriculi* deſcriptis illis, quæ cùm purgare, & ſimul roborare *laxum ventriculum* volumus, competunt; & ℞. *Aloës præparatæ* cum *ſucco Abſinthij* ℥.ß. &c. Vel ſequentibus, quibus alia quoque *purgantia* adduntur & ℞. *Aloës ſelect.* & *præpar.* ℥.ß. *Rhabarbari*, &c.

Vel utimur *Vino medicato*, in *laxo*, *debili* & *pituitoſo ventriculo* ibidem deſcripto, qui ℞. *Rhabarbari* ʒ.ij. *Myrobalan. citrin.* &c. Aliisque formis ad *ventriculum purgandum* & ſimul *aſtringendum* illic traditis.

Clyſmata cùm *ventriculus* hîc potiſſimùm laboret, magisque quòd *cibus incoctus* dejicitur, quàm *dejectio* ipſa ſpectetur, hîc non adeò erunt neceſſaria. Niſi *immoderata dejectio* accedens, ut in aliis *diarrhœis* ea requirat. Tunc ea ipſa, quæ in aliis *alvi fluxibus* eum ſiſtere oſtendimus, hic quoque locum habere poſſunt: Eligendo ad hæc ea, quæ *ventriculum* ſimul reſpiciunt; vel illis eadem erunt permiſcenda in *decocto*; veluti *radic. Cyperi*, *Nuces cupreſſi*, *Abſinthium*, *Salvia*, *flores Roſarum*, *Stœchados*, *Roſmarini*, ſimiliaque.

Roboramus *ventriculum* variis exhibitis, in *imbecillitate ventriculi* expoſitis, ſeligendo quæ *aſtrictione* ſimul aliquâ cùm ſint prædita, in *ventriculo laxo*, *humido* præcipuè competere, illic oſtendimus; ut ſunt *Nux*

mo-

moſchata, & *Garyophylli* comeſta, quæ in hoc caſu parùm priùs torreri debent: Vel *Maſtiches grana duo* vel *tria* aliquoties deglutita.

Vinum item, convenitque hîc imprimis *vetus*, *rubrum*, *ſtypticum*, per ſe, vel poſt alia *ſtomachica* ſumpta, *quantitate mediocri* bibitum. Vel illud *medicatum*, quod ℞. *radic. Imperatoriæ*, *Galangæ*, &c.

Cujus loco tale parabitur: ℞. *radic. Tormentillæ*, vel *Biſtortæ* ℥.j. *cortic. Citri* ʒ.vj. *Nucis moſch. Garyophyll. ana* ʒ.iij. *ſeminis Coriandri* ʒ ij. *Maſtiches* ʒ.j.ß. conquaſſentur pro *vino*.

Vinum infuſionis Muſci arborei ſunt qui probent.

Pulveres ſtomachici in *imbecillitate ventriculi* expoſiti, per ſe aliáve formâ, ut illic oſtenſum, uſurpandi, qui *lienteriæ* accommodari poſſunt; Sunt ex uſitatis *pulveres*, *Aromatici roſati Gabrielis* & *Meſuæ*, *Roſatæ novellæ*, *Diagalangæ*: Et ex de novo illic compoſitis, numero *Octavus* & *Nonus*.

Atque ex *pulveribus* qui *poſt paſtum* dantur, ille qui ℞. *Cinamomi* ℥.ß. *Caſſiæ arom.* ʒ.ij. *rad. Galangæ*, &c.

Et ex illis è quibus *tabulæ* parantur: Qui ℞. *pulveris Octavi* vel *Aromatic. roſat.* ʒ.j. *pulv. Noni*, &c.

Vel fiat talis *pulvis*: ℞. *Nucis moſch. aſſæ* ʒ.ij. *Garyophyll. toſtorum*, *ſeminis Coriandri præpar. ana* ʒ.ß. *Coralii* ℈.ij. Da cum *Vino*, vel addito *Saccharo roſac.* vel *carne Cydon.* fiat *conditum* vel *electuarium*.

Vel: adde huic *pulveri nucleorum Granat. acetoſ.* ʒ.j. *ſeminis Oxylapathi*, *nucleorum Paſſularum ana* ʒ.ß. aliáve *aſtringentia ſtomachalia*, ut *Acaciam*, *Lycium*: Interdum & *Myrobalanos* parùm aſſas.

Ex aliis *ventriculum laxum humidum pituitoſum*, *aſtringentibus* & *roborantibus* illic deſcriptis, hîc quoque competentibus ſunt, ex *conditis* tam *humidis* quàm *ſiccis*, *Acori*, *cortic. Citri*, *Cydoniorum*, *Nucis moſch. Garyophyllorum*.

Ex *electuariis*, *Diacydonites* cum *ſpeciebus*, *Acori paluſtris cum ſpeciebus*. Vel illud quod à nobis compoſitum: ℞. *carnium Cydon. condit.* ℥.j.ß. *cortic. Citri condit.* ℥.j. &c. *Mixturæ* item binæ ſequentes.

Conſerva Anthos, cum *aliquot guttis ſpiritus Vitrioli* affuſis, aliquoties in hoc *affectu*, felici cum ſucceſſu adhibita fuit.

Extrinſecus ad *ventriculi intemperiem* vel *imbecillitatem* corrigendam, & *fluxum* ſimul cohibendum, prægreſsâ *evacuatione pituitæ*, ſi illa redundet, multa in *imbecillitate ventriculi* expoſita, præſertim *aſtrictione* prædita, ob *fluxum ventris* hîc quoque *ventriculo* admota, uti & *ventri* competent. Et præter hæc aliqua in *diarrhœa* deſcripta, ſi nimia *dejectio* hoc expoſtulet.

Inunctiones ex *oleis*, quæ cùm roborandum vel potiùs aſtringendum, in *imbecillitate ventriculi* declaratæ ſunt, hîc quoque locum habebunt.

Unguenta item duo ſubnexa: Quorum unum ℞. *olei Maſtichini*, *Nardini ana* ℥.j. &c. Aliud ℞. *olei Myrtini* vel *Myrtillorum*, &c.

Ceratum ſimiliter *ſtomachicum Galeni*, vel illius loco illud quod ℞. *radic. Ariſtoloch. longæ*, *Acori veri ana* ℥.ß. &c. Vel aliud quod ℞. *Maſtiches* ℥.j.ß. *Thuris*, &c.

Emplaſtra itidem, ut uſitatum *de Maſtiche*, vel correctum illic deſcriptum, quod ℞. *Maſtiches* ℥.ij. *Thuris* ℥.j. *Storacis*, &c. Vel *emplaſtrum Diaphœnicon. Meſuæ*: Aut de *Panis cruſtâ Montagnanæ*: quorum omnium mentionem illic fecimus.

Cataplaſma dein, etiam illic propoſitum, ex *ſuccis* paratum, quod ℞. *Maſtiches* ℥.ß. *Thuris*, *Ladani*, &c. illudque vel ſolum, aut cum additione *pulpæ Cydoniorum*, uti illic oſtenſum, uſurpatum.

Vel paretur ſequens: ℞. *pulpæ Cydoniorum* vel *Pyrorum* (ut in *dyſenteriæ cataplaſmate* dictum) ℥.iiij. *medullæ Panis ex ſecali* ℥.viij. coquantur in *Vino generoſo*, & circa finem miſce *pulverem Cortic. citri* ℥.ij. *cortic. Granatorum* ℥.j. *Nucis moſch.* ℥.ß. *radic. Galangæ* vel *Cyperi* ʒ.ij. *Garyophyll.* ʒ.j. *Spicæ* ʒ.ß. *Abſinthij*, *Menthæ ſicc. ana* ʒ ij. *Ladani* ʒ.iij. *Maſtiches* ℥.ß. optimè agitentur & contundan-

tur, addendo *olei Myrtillorum*, *Roſac. Omphacini ana* ℥.j.ß. *olei Nardini* ℥.j. fiat *cataplaſma.*

Fotus adhiberi etiam poſſunt, qualis inter eos qui in *imbecillitate ventriculi* deſcribuntur, ille eſt, qui *debilem ventriculum* roborat, & ℞. *radic. Acori veri, Imperator* &c. Vel alter *laxum ventriculum* conſtringens; qui ℞. *cortic. Citri* ℥.ß. *cort. Granat.* ʒ.ij. &c.

Ex *ſacculis* ibidem deſcriptis conveniet ille, qui cùm validiùs *aſtringendum*, ponitur: Vel alter qui ℞. *Maſtiches* ℥.ß. *Thuris* ʒ.ij. &c.

Cucurbitula ventriculi regioni affixa, *cibos* diutiùs in *ventriculo* retinet, uti in *vomitione* dictum.

Sinapiſmo & *Dropace* aliqui quoque utuntur.

Lienteria ab humore acri vel bile, aut alimentis procedentis cura.

Si ab aliis cauſis *lienteria* fiat; veluti à *bile* alióve *acri humore*, *ventriculum* ad *propulſionem cibi* ſolicitante & vellicante, tum ut is præſertim evacuetur, illiusque *acrimonia* infringatur, mox intendendum, *fluxus*que *alvi*, qui tunc magis urgere ſolet; uti nonnunquam & ſimul *vomitus*, compeſcendus: Eodem ferè modo, ſimilibusque *præſidiis*, in *dyſenteria*, atque etiam in *vomitu cholerico* ſeu *cholera morbo* explicatis, per *interiora exterioraque* hæc adminiſtrando.

Si *alimentorum* aſſumptorum causâ *Lienteria* procedat, ab illis abſtineant, & *moderatam* ac *decentem victus rationem* obſervent, qualis in *imbecillitate ventriculi* deſcripta fuit. Imprimis verò *cibi* non *fluidi*, ſed qui *ſubſtantiæ denſioris* & *tenacioris* cùm ſint, faciliùs ſubſiſtunt, atque interim tamen *concoctionem* non effugiunt, exhibebuntur; ut *Caro minùs pinguis & humida, Caſeus recens, Oryza, Pultes*, ſed ſine *lacte* coctæ. Adhibendo interim *foris ventriculo*, quæ *cibos* retineant, *medicamenta aſtringentia*, uti & *cucurbitulam*, ſicuti jam demonſtratum eſt.

Lienteria ab ulcere & cicatrice relicta evenientis, cura.

Si ab *ulcere ventriculi lienteria* proficiſcatur, huic curando intenti erimus, ſicuti in *ventriculi exulceratione* in *Cordis dolore* inde nato, explicatum fuit, atque interim *fluxus ventris* causâ, ut in *diarrhœa* dictum, procedendum.

A' *cicatrice* relictâ, uti aliqui putarunt, ſi hoc fiat, exigua *curationis ſpes*, cùm illa niſi ſponte minuatur, extergi alia ratione vix poſſit.

Fluxus hepatici curatio.

Fluxus hepaticus dictus, ſi *dyſenteriæ* accedat ſub finem, uti frequentiùs fit, *proſtratis* jam *viribus*, *hepate* malè affecto, *mortem* plerunque infert. Alter quoque *rarus affectus* ejuſmodi, *vires* admodum dejicit, cùm *copioſa ſeri evacuatio* plurimùm debilitet, uti in *hydrope* & *diabete* oſtenſum, *hepar*que *calore præternaturali affectum* ſit & *imbecille.* Cui in *curatione* præcipuè *remedia* accommodantur, ut *intemperies* illius emendetur, illique *appropriatis* ei *remediis robur* addatur, & *fluxus* interim *alvi* compeſcatur, ubi multa in *dyſenteria* dicta etiam locum habere poſſunt. Quapropter à nimiùm *aperientibus calidis* cavere debemus potiùs, quàm illis *venas* ampliùs reſerare, niſi quatenus quædam ex illis *temperatoria*, ad *urinas ſerum* derivant. Hæc ſequentibus operandi modis præſtantur.

Inter ea quæ *evacuationis* causâ fiunt, *Venæ ſectio* minimè neceſſaria, cùm *ſanguinis* hæc pauca in hoc *affectu evacuatio*, *revulſionem* hanc non requirat, quæ *vires* proſterneret.

Rhabarbarum ut in *dyſenteria*, ſic in *fluxu hepatico*, cùm *hepatis anima* dicatur, ubi aliquid ſimul educendum etiam, valde convenit. Daturque vel *pulvis* illius vel *dilutum ad* ʒ.ij. addito *Spicæ* ℈.ß. vel *Cinamomi* ʒ.ß. additis interdum & *Myrobalanis*, vel aliis, ut in *dyſenteria* dictum: Vel fiunt *pilulæ ex Rhabarbaro* cum *Maſtiche*, ut in *diarrhœa* notatum: Abſtinendo hîc ab *Aloë*, cùm *venarum oſcula* aperiat.

Clyſmata non adeò hic neceſſaria, quod tamen ex *Lacte* uti dictum præparato paratum, eodem modo uti aſſumptum prodeſſe poterit. Quod ſi *dolor* aut aliud *accidens* ſuperveniat, pro illius ratione, vel *abſterſorium leve*, vel *glutinans* aut *aſtringens*, in *dyſenteria* deſcripta, uſurpari poſſunt.

Propinantur ad *fluxum* ſiſtendum & *hepatis intemperiem* corrigendam, varia ſequentia: ℞. *ſyrupi Cydoniorum*, *de Roſis rubris ſiccis*,

cis, *Myrtini ana* ℥.j. *de Cichorea ſimplic.* vel *cum Rhabarbaro*, *de Endivia ana* ℥.ß. miſce: Utatur.

Vel fiat *Julep*, diluendo *aquis Plantag. fol. Quernorum*, *Endiviæ*, *Hepaticæ*.

Syrupus ex *ſucco Hepaticæ* coctus cum *Saccharo*, probatur.

Decoctum conveniens: ℞. *radicis Aſparagi*, *Acetoſæ*, *Plantaginis*, *Fœniculi ana* ℥.j. *foliorum Hepaticæ* M.j. *fol. Endiviæ*, *Agrimoniæ ana* M.ß. *Paſſularum cum vinaceis* ℥.iij. fiat decoctio in *Brodio* vel *Aquâ*: Capiat *ſcutellam* ſæpiùs. *Hepar lupi* perveriſatum *ad* ʒ.ß. miſcetur utiliter.

Lac quod *glutinando oſcula aperta* recludat, quandoque conceditur, illis præſertim, quibus & *cibus* inſuper eſt *conſuetus* & *gratus*: Datur *uſtulatum*; *Ovillum* cæteris præfertur *coctum*, ut *ſerum* penitùs abſumatur, quod ſimiliter uſtulari poteſt.

Amygdalogala & *Oryzogala*, *Hordeatum* ſimili ratione competunt.

Paſſulæ majores vel *minores*, vel *minimæ Corinthiacæ* dictæ, cùm *hepati* ſint *amicæ*, valdè probantur comeſtæ, præſertim cum *granis*: quod ut commodiùs fiat, priùs contundi poſſunt.

Rob paſſulatum fieri poteſt, coquendo illarum *bonam quantitatem* in *Vino rubro*, vel alio illoque *generoſo*, ſi *calor* non obſtet, & poſtea *ſuccum* ex hisce diligenter exprimendo, rurſumque in *formam rob* coquendo: Quod ſimplex uſurpatur, vel componitur aliis additis *pulveribus*, uti dicetur.

Pulveres qui per ſe propinantur cum *Vino*, *Juſculis*, *Lacte*, vel cum *Rob paſſulato*, *carne Cydoniorum*, additis interdum & *ſyrupis* incorporati, in forma *electuarij* dantur, vel cum *Saccharo roſat. tabul.* pulveriſato, vel cum *Saccharo* & prædictis *conſervis Roſarum*, *Cichoreæ*, &c. cocto in *tabulas* formantur.

Primus: ℞. *Coriandri præparati*, *ſeminum Oxylapathi ana* ʒ.j. *ſemin. Endiviæ*, *Portulacæ ana* ʒ.ß. *Roſarum rubrarum* ℈.j. *Santali rubri* & *odorat.* ʒ.ß. *Coralij rubri* ℈.ij. fiat *pulvis*.

Secundus: ℞. *ſeminum Acetoſæ* ʒ.j. *ſeminum Securidacæ* vel *Cuſcutæ*, *Naſturtij ana* ʒ.ß. *Spodij* ℈.ij. *pellicularum interiorum ſtomachi Gallinæ* ℈.j. fiat *pulvis*.

Hisce *Hepar lupi præparat.* ad ʒ.j. additum, efficaciſſimum eſt, & *virium* causâ *pulveres Diamargar. frigid. De gemmis*. & ſimiles permiſcentur.

Tertius *pulvis*: ℞. *Rhabarbari*, *Hepatis lupi præpar. ana* ʒ.j. *cortic. Thuris* ʒ.ß. *Cinamomi* ℈.j. *Spicæ* ℈.ß. fiat *pulvis*; Utatur per ſe, vel miſceatur cæteris.

Ex uſitatis, *pulvis Diatrion ſantalon* & *hepati* & *fluxui* huic accommodatum eſt *remedium*, tum ob *ſantala* & *rhabarbarum*, quod in eo aliquando duplicatur; dein ob *gummoſa*, *venarum oſcula* occludit, & ob *frigida*, *calorem* contemperat. Datur *tabulatum* vel *pulvis* illius per ſe, vel permiſtus reliquis *pulveribus* expoſitis. Hæc eadem etiam *Diarrhodon Abbatis* præſtat, eadem quoque recipiens, aliaque plura idem efficientia, & in *tabulis* vel alio modo ſumitur: *Aromatico roſato*, cum tantus non eſt *calor*, major verò *ventriculi imbecillitas*, etiam uti poſſumus.

Narcotica vigiliarum potiùs causâ, quàm *doloris* quandoque dantur, cùm *noctu* hic *fluxus* præſertim *ægrum* moleſtans, inquietum reddat. Inter quæ *Philonium Perſicum* cùm aſtringat, ut in aliis *fluxibus*, ſic & hîc *pulveribus* jam dictis permiſtum, ſi opus ſit, exhibetur.

Extrinſecùs ventri applicantur ferè eadem quæ in *dyſenteria* fuerunt expoſita, cùm & hîc *oſcula venarum* ſint occludenda, *fluxúſ*que ſiſtendus, additis tamen hîc ſemper quæ *hepati* etiam conveniunt, cùm illud *abdominis* ſub *hypochondrio dextro* ſpatium inſigne occupet, atque eousque *unctio* ſoleat extendi. Poſſumusque uti illic deſcriptâ *inunctione*, *pulveribus*, *emplaſtris*, *cataplaſmate*: addendo ſimul *hepatis* causâ *Abſinthium*, *Eupatorium*, *Santalorum omnia genera*, *Spicam*, *Schœnanthum*, *radices Aſari*, *Spodium*, *Storacem calamitam*, & ſimilia.

Hepatis regioni, ſi *caloris* præſertim magni adſint *indicia*, quæ illud nonnihil contemperent & roborent, adhibenda, qualia in illius *inflammationis* principio adhiberi ſo-

lent, illic deſcripta *inunctio*, quæ ℞. *olei Roſac.Myrtini*, cum *ſucco Endiviæ* vel *Cichorij*. Item *unguentum Roſaceum* & *ceratum Santalinum*, quibus *adeps lupinus*, qui tantopere in *fluxu hepatico* laudatur, addi poterit. Qui etiam comeſtus, ſi recens haberi poſſet, juvare creditur. Dein &, *calore* præſertim exigente, *Epithema repellens*, ibidem deſcriptum, quod ℞. *aquæ Roſarum*, &c. addito etiam *Spodio*, uſurpari poterit.

Renum ſedibus, cùm magnum habeant cum *hepate* conſenſum, ex *refrigerantibus* in illius *inflammatione* expoſitis, quædam adhiberi poſſumus.

Pedum fotus, aliorumque *externorum* in *dyſenteria* expoſitorum uſus, hìc quoque convenient.

Cœliaca paſſionis curatio. *Cœliaca paſſio* ſeu *fluxus alvi chyloſus*, per quem *chylus purus* exit, frequens eſt *affectus*, *infantibus* præcipuè *familiaris*, nec adeò *periculoſus*, niſi *gravioribus affectibus* copuletur, aut illi etiam alia *diarrhœa* accedat. In hoc caſu, cùm ab *obſtructione venarum meſeraicarum* proveniat, accedente interdum *hepatis imbecillitate*, harúmque illi adnexarum *venarum*, unde *ſuctionis* evenit *defectus*, *obſtructionibus* aperiendis primaria hìc curandi erit *intentio*, hiſce præſertim quæ *hepati* ſimul ſint *convenientia*, nec *alvum* perturbare poſſint: abſtinendo ab *aſtringentibus* interim, cùm *fluxus* ille non adeò immoderatè fiat, nec illis utendo, niſi apertâ *obſtructione*, *diarrhœa* alia ſubſequatur, tunc etiam illa uſurpare poſſumus. *Remedia* autem *fluxui chyloſo* competentia, præter multa, in *hepatis obſtructione* explicata, ſequentia erunt.

Ad *pituitam, mucum, limum* quæ *venas* obſtruunt, deturbanda leviter; Conferunt *pilulæ leviores* ejusmodi: ℞. *Rhabarbari* ʒ.j.ß. *Agarici* ʒ.j. *Cinamomi* ʒ.ß. *Spicæ, Schœnanthi ana* ℈.j. fiat *pulvis*, & cum *Aqua* vel *ſucco* vel *ſyrupo Endiviæ*, vel *Vino albo* fiant *pilulæ*: Capiat ℈.ij. ſemel, vel ſi opus ſit, iteret.

Vel: ℞. *Prædictum pulverem*, irroretur *Vino albo* per noctem, poſtea additis *aquis Fœniculi, Apij veri, & Cichorij*, fiat expreſſio, miſce *ſyrupi Roſ. ſolut. de Endivia*, *Capillorum veneris ana* ℥.ß. fiat *potio*: Bibatur una vice.

Poſtea conveniunt ſequentia ſucceſſivè exhibita, *Tabulæ Diarrhodon, Diatrionſantalon*; & ſi validiùs aperire volumus, *Diacurcumæ*, quæ omnia *rhabarbarum* ſimul recipiunt.

Vel detur hoc *electuarium*: ℞. *conſervæ florum* & *condit. radicum Cichoreæ ana* ℥.j. *conſerv. Capillorum veneris veri*, vel *Trichomanes* ʒ.vj. *conſerv. radicum Apij veri* vel *Fœniculi* ℥.j.ß. *conſerv. Eryngij radic.* ℥.ß. *pulveris Diarrhodon* vel *Trionſantalon* ʒ.j. *Diacurcumæ* ʒ.ß. cum *ſyrupo de Byzantiis* fiat *electuarium*.

Crocus martis cum *ſucco citri* aut *Aceto deſtillato* præparatus, huic *Electuario* & ſimilibus additus, plurimum eorum vim & virtutem augebit.

Aquæ ſtillatitiæ poſt *tabularum* vel *electuarij* uſum ſtatim ſuperbibantur, *Fœniculi, Apij, Cichoreæ, Endiviæ*, addendo *tertiam partem Vini albi*.

Syrupus Byzantinus, *de quinque*, *de duabus Radicibus*, *de Cichorea*, *de Endivia*, *Capilli veneris* ſumi poſſunt, per ſe, vel diluti *aquis* jam dictis.

Vel *decoctum* hoc bibatur: ℞. *radicum Cichorij, Fœniculi, Apij, ana* ℥.j. *radicum Eryngij, Paſtinacæ ſylveſtris ana* ℥.ß. macerentur parùm in *Vino albo, herbarum Capilli veneris, Sonchi, Endiviæ ana* M.j. *Cicerum rubr.* P.j. *ſeminum Coriandri, Apij veri ana* ʒ.j. fiat decoctio, & in colatura adde *Sacchari q. ſ.* aromat. *Cinamom.* ʒ.j. *Santal. odorat. Schœnanthi ana* ℈.j. Bibat tribus vicibus.

Vinum per *infuſionem* ex iisdem *radicibus* factam, efficaciùs operabitur, addendo & *Rhapontici, Rubiæ ana* ℥.j. *Cyperi* ℥.ß. *Abſinthij, Eupatorij ana* ʒ.ij.

Inunctiones ventris non ex *aſtringentibus*, ſed *obſtructiones ſolventibus* faciendæ, quæ cùm illarum vis ad *meſenterij & omenti venas*, ubi *obſtructio* conſiſtit, penetrare poſſit, aliquid quoque præſtabunt.

Fiat igitur tale *linimentum* pro *ventre*: ℞. *olei Amygdal.amar.* ℥.j.ß. *olei Nardini, Chamæmel.* vel *Melilotini ana* ℥.j. *ſucci Apij* vel *Fœniculi, Vini albi ana* ℥.j.ß. cocta priùs, vel alioquin invicem agitata, inungantur, *manibus*

Aquâ

Aquâ vitæ priùs madefactis, vel *Vino*, ſi hoc in *linimento* omiſſum fuerit.

Vel: ℞. *prædictum linimentum*, addendo *radicis Aſari* & *Gentianæ ana* ℥.j. *Spicæ, Schœnanthi ana* ℥.ß. *ſeminis Apij* ℈.j. *Ceræ q. ſ.* fiat *unguentum.*

Hepatis regioni ſi illius adſit *imbecillitas*, quædam quoque adhibentur, quæ in illius *imbecillitate* explicantur.

Cucurbita illius *ſedi* admota, *chylum* eò rapere creditur.

Si *diarrhœa* alia *fluxui chyloſo* jungatur vel ſuperveniat, tunc ſi illa admodum urgeat, *aſtringentibus*, ut in *lienteria* dictum, *intus foris*que, ſed *levioribus* uti poſſumus. Quæ alioquin uti dictum, omittuntur.

Purulenta alvi dejectio, ſi in *dyſenteria* vel *colico dolore* accidat, *curatio* in illis *affectibus* jam fuit expoſita: Uti & ſi ab *hepate* aut *liene* proficiſceretur, *cura* in horum *morbis* alibi eſt expoſita.

A *meſenterij abſceſſu* in *ulcus* converſo, ſi diu *perſeverans* illa *purulenta dejectio* proveniat, *ægri* plerunque *malè habiti*, *diſcolores*, longo tempore hoc *fluore* moleſtantur. Cui mederi cùm extra *inteſtina ulcus* ſit, & ab eo in *abdominis cavum* facilè etiam aliquid de *pure* illabatur, admodum *difficile*; Interea tamen iiſdem & *propinatis* atque *injectis*, quibus in *dyſenteria* & *teneſmo*, ſi *purulenta* quoque in illis fiat *excretio*, utimur, *curam* aggredi, in eaque ſi *ſpes* aliqua affulgeat, perſeverare poſſumus.

Unctuoſa & *pinguis excretio*, ſi ab aſſumptis *pinguibus*, *unctione* non transmutatis eveniat, & *lienteriæ* ſit *ſpecies*, non aliam *curam*, quàm quæ *lienteriæ* debetur, exigit. Uti nec aliam, ſi ob nimium talium *ciborum* uſum, in *diarrhœa pinguia* cum cæteris ejiciantur, quàm quæ *diarrhœæ* convenit.

Per *viam* aliam quàm *podicem*, quæ fit *fæcum alvi præternaturalis excretio*; Si per *vomitionem* fiat, in *Ileo*, uti oſtenſum fuit, *morbo*, vel *Herniâ*, *periculoſa cura*, cum pauci evadant, exiſtit: Et tunc *cauſæ morbificæ*, ſicuti in illis *affectibus* dictum eſt, *curatio* potiùs accommodatur, & propter *vomitum abominabilem*, *tetrum*que *odorem* & *ſaporem*, quem infert, *os fauces*que *Vino*, *Aceto* aliiſque *odoratis* & *gratis* abluuntur, *ventriculus*que roboratur, alioquin in eo ſiſtendo, ne *ſordes* hæ retineantur, laborare minimè debemus.

Per *mictionem* ſi *ſtercora* cum *urina* prodeant, *exulcerationi* huic *fiſtuloſæ cervicis veſicæ rectum inteſtinum* permeantis, tota *cura* accommodabitur, qualis in *purulenta mictione* deſcripta fuit. *Fæcum alvi cum urina excretionis cura.*

Per *ſinum uteri* ſi *ſtercora* exeant, ſimiliter *cura ulceri cervicis uteri ſinuoſo*, *rectum* etiam *inteſtinum* penetranti debetur: Qualis in ea *exulceratione* declarata fuit. *Fæcum alvi per uteri ſinum excretionis cura.*

Per *vulnus abdomini* inflictum, *inteſtina* perforans, ſi *alvi fæces* vel *chylus* elabantur, *cura* ad *vulnus* tantùm dirigitur, quod ſi *lethale* ſit, uti exiſtit, ſi magna ſit facta *læſio*, aut *excrementa* in *abdominis cavum* quoque ſe inferant cum *ſanguine*, tunc cum *morte* hæc *excretio* finitur. Quòd ſi verò tale non ſit, atque in *fiſtuloſum ulcus vulnus* hoc convertatur, tunc *excretio* hæc *permanens* eſt, atque *incurabilis.* Si verò *vulnus* hoc non ſolum in *cute* & *carne*, ſed & in ipſis *inteſtinis*, vel *callo* illic *genito*, uti eum aliquando deprehendimus, vel *carne* adnata, ſicuti de *veſicæ vulnere* diximus, coaleſcat, & obturetur, *excretio* hæc *ſordida vivo* remanente *ægro*, uti interdum accidit, aboleri poterit. *Fæcum alvi per vulnera & fiſtulam excretionis cura.*

Et in *deſperatis* ejusmodi *inteſtinorum vulneribus*, inprimis ſi *læſum inteſtinum* per *vulnus* ſatis *latum* conſpiciatur, quod *vulnus* etiam ſi non ſatis *latum* ſit *ſectione* aperiendum, huic *tubulum argenteum*, fortè melius *plumbeum*, per *vulnus* intrudere & utrinque ſuper hunc *inteſtinum* arctè conſtringere, *ægrum* jam tumbæ dicatum, ſæpe conſervare valebit.

DE SORDIDA EXCRETIONE.

CAPUT XII.

Genera.

SORDIDA *excretio*, per quam *ſordes*, hoc eſt alia *excrementa* præter ea quæ enumerata ſunt, *corpori* alicubi ſe *inſinuantia* vel *adhærentia*, inde abſcedunt, *ſordium* cauſâ, quæ omnes *vitioſæ* ſunt, ſemper *præternaturalis* exiſtit; cujusmodi *ſordes* in ſequentibus *locis* ſe offerunt.

Aurium ſordes. In *auribus* ejusmodi *ſordes* ſemper ferè colliguntur, indeque, cùm ſponte vix prodeant, eximuntur, ſuntque plerunque *ceræ* inſtar *croceæ* & *ſpiſſæ*, nonnunquam & *duriuſculæ*, interdum & aliter *coloratæ*. Hæ *pruritum* in *auribus* movent, cùm redundant, *auditui*que *impedimentum* afferunt: ſicuti in *auditus læſione* oſtenſum fuit, ubi & eas exactiùs deſcripſimus.

Narium ſordes. In *naribus ſordes craſſæ*, nunc *humidæ*, nunc *ſiccæ*, *albæ*, *flaveſcentes*, *nigræ*, *firmiter* ſæpè *adnatæ*, adeò ut *ægrè* & nonnunquam non citra *læſionem* inde avelli queant, hærent, *nares*que interdum opplent, quas *Germani* Böken vocant, admodum cùm extrahuntur, illis qui eas vident, *nauſeam* moventes: præſertimque ſi *infantes* vel etiam alii *ſordidi homines* eas devorent.

Oculorum ſordes. In *oculis* præter *lachrymas* & *pus*, *ſordes* aliæ *craſſæ*, *albæ* vel *ſubflavæ oculorum angulis* inhærent: idque in *purulentis* & *lippis oculis*, ſicuti in hisce *oculorum affectibus* deſcriptum fuit.

Oris angulorum ſordes. *Labiorum angulis*, quos quidam *Græcè* χαλινὰς *latinè fræna* vocant, *ſordes* ſimiliter adhærent, unde ſi diutiùs illic hæreant, nec auferantur, ut in *negligentibus* fit, *exulceratio* quædam earum *ſedium* quandoque exoritur.

Uteri ſinus ſordes. In *obſcœnis mulierum*, *ſordes* ſimiliter *copioſè* interdum, præter alios *fluores*, coacervantur, ſimiliter & in *glande virorum* quibus ea *præputio* contegitur, unde *fœtidus odor* exhalat.

Cutis ſordes. *Cuti ſordes* multis in *locis* adhærent, *tenuiores craſſiorés*ve, quæ *odorem gravem*, ut *hirci* interdum expirant, in quibusdam quos ac ſi ex longiore in uno loco morâ, ad *gallinarum ovis incubantium fotum* alludentes, hoc vitium contraxiſſent, Brietelen noſtri *Germani* vocant.

Pedum interſtitiorum ſordes. In *pedibus* hoc frequentiùs accidit, illis quibus continuò *pedes ſudoribus* madidi ſordeſcunt & fœtent; *conſuetum*que multis eſt *vitium*, maximè *æſtatis tempore* urgens, valdè illis cum quibus verſantur, *moleſtum*. In *interſtitiis digitorum pedum ſordes craſſæ* & *nigræ*, frequenter cumulantur, admodumque fœtent; uti & nonnunquam ſub *axillis*, aliisve in locis *piloſis*, in quibus faciliùs hærent.

Dentium ſordes. *Dentes* præcipuè *ſordibus* ſcatent & inquinantur, quibus ſæpè toti obducuntur, aliàs circa *radices* potiſſimùm; Quæ nunc *molles* adhuc ſunt, & *albæ pultis* inſtar, aliàs *ſubflavæ*, interdum *duræ*, tandem etiam *tophaceæ*: interdum & *fuligo* quædam illos denigrat.

Cauſæ.

Bilis cauſa ſordium in Auribus. A'*Birioſo humore excrementitio*, *ſordes* illas *croceas* in *auribus* gigni, *croceus* illarum *color* & *amaritudo* ſumma oſtendit. Quæ *bilis ſero* permiſta, uti in *capite* naturaliter, ſenſim in *aurium* hanc *cavitatem* cum *ſero*, quod eò quoque, ut *aurium* hunc *meatum* humectet,

ctet, tranſmeare modò diximus, tranſudans, in eo coacervatur, ita copioſius eò delata, *aures* niſi repurgetur, opplet, & diutiùs retenta, craſſeſcit, tandemque, uti dictum, indureſcit. Ab *interiore auditus meatu*, hanc non provenire, cùm *tympanum* non lædat, nec *auditui*, niſi extrinſecùs *aurem* obſtruendo, noceat, ſatis demonſtrat.

Ab *aquoſo humore oculos* irrigante, atque *aures* humectante, ob *retentionem tenaciore* reddito, *oculorum ſordes angulis* adhærentes gignuntur, & *ſordes* etiam aliæ quàm *croceæ* illæ in *auribus* proveniunt. Atque in *obſcœnis mulierum*, ex *madore* illo has *ſedes* alluente, maximeque ſi *fluor uterinus* adſit, *ſordes* quæ *fœtorem* expirant, congeruntur. In *glande* verò *virili præputio* tecta, vel à *ſeminis reliquiarum* vel potius *lenti* & *glutinoſi humoris* circa *glandem* remanentis *corruptione*, *ſordes* admodum *fœtidæ* & valdè *prurientes* colliguntur.

Ab eodem *humore pituitoſo tenaci* ſeu *muco nares* alluente, ob *aëris* per *nares* attracti expiratique *calorem* vel *ſiccitatem* exiccato, *ſordes* illæ *tenaces* & *ſiccæ naribus* adeò validè ſe affigentes, gignuntur, noctuque præſertim, ſi *capite declivi* jacente, *mador* quo *nares* madere ſolent, quò minùs ad *nares* feratur, prohibeatur, & ſic exiccentur.

Ab *exhalationibus* & *ſudoribus*, è *corpore* prodeuntibus frequentibus, *odore gravi* præditis, quem *hircoſum*, cùm ab *hircis* talis expiret, nominant, in *hominibus immundis*, qui *curam corporis* negligunt, ſe affigentibus, *cutis ſordeſcens*, *fœtorem* eum qui ab illius quibuſdam locis, ubi magis ſe affigunt, expirat, concipit: quòd cùm in *extremitatibus*, quò *natura* hanc *illuviem* propellit, faciliùs accidat, idcirco *pedum fœtor* adeò eſt *frequens* quibuſdam, quibus & *pedes* continuò ferè tunc ſudant & calent, idque *æſtatis* maximè tempore. *Sudor* quoque aliæve *ſordes cutis* & *ſtrigmenta* diutiùs in *anguſtiis corporis* retenta, ſi hæc *loca immunda* ſerventur vel in *piloſis ſedibus corrupta*, ex ejuſmodi *locis* expirant, ut ſub *axillis*, circa *inguina* in *obſcœnis*, & in *interſtitiis pedum digitorum* frequenter accidit, ubi *ſordes* collectæ moraque *craſſæ* & *nigræ* evadentes, *teterrimum odorem* exhalant.

A *cibis ſordes* quæ dentes oblinunt, naſcuntur, præſertim *tenacibus*, qui ſuo *lentore* continuo illorum uſu dum maſticantur, niſi abluantur & fricentur *dentes*, ſucceſſivè illis veluti *gluten* adhæreſcunt. Ab iiſdem in *oris* diviſionis *angulis* hærentibus, *ſordes* quæ illic ſæpè hærent, & niſi abſtergantur, tandem eas *ſedes* exulcerant, emergunt. *Cibus, cauſa ſordium in Dentibus & Oris angulis.*

A *ſaliva dentes ſordidi* ſimiliter evadunt, cùm *mucoſa* ſit, maximèque tunc ſi *tenacitatem* majorem à *cibo* acquirat, vel à *calida expiratione*, quæ eam, dum *ore* clauſo dormiunt, exiccando ampliùs incraſſat: Sic autem *dentes* oblinuntur, cùm otioſi ſunt, nec mandunt, & proin à *cibo*, à quo, *ſolidiore* præſertim, ut *pane*, inter maſticandum aliàs abſtergi & poliri ſolent, non repurgantur: unde iis qui in uno *oris latere cibos* tantùm conterere ſolent, alterius *dentes ſordibus* hiſce inquinatos plerunque eſſe cernimus, *limoque* obductos; qui *limus* tandem etiam in *tophum* converſus, *dentes* non ſolùm diſcolorat, ſed & *inæquales* reddit, quod à *ſeroſa* & *terreſtri materia*, quam *ſaliva* in ſe continet, *dentibus* ſenſim cum *limo* accreſcente, uti & alios *calculos* gigni oſtendimus, hîc quoque provenire ſolet, maximè illis in locis, ubi *dentes* minùs *læves* exiſtunt, ut circa *radices* ſub *gingivis*, vel ubi aliàs *læſi* & *attriti* ſunt, in quibus *dentium ſedibus* primùm *tophi* adnaſci, indeque ſenſim augeri, niſi abſtergantur, donec totum *dentem* ſæpè cooperiant, ſolent. Verùm & *ſaliva putris* & *maligna*, in *lue Venerea*, ex *hydrargyri* uſu reddita, *dentes* inquinat & denigrat, ſimulque ut vacillent, efficit. *Saliva, cauſa ſordium in Dentibus.*

Ab *exhalatione calidâ*, in *morbis calidis*, aut *malignâ* in *febribus malignis* aut *peſtilentialibus*, ut ſimili modo *dentes* cum *faucibus* & *linguâ* inficiantur, proficiſci poteſt. *Exhalatio calida, cauſa ſordium in Dentibus.*

Curatio.

IN *aurium ſordibus*, quo pacto procedendum, in *auditus læſione* quam interdum pariunt, declaratum fuit. *Aurium ſordium cura.*

In *ocu-*

Oculorum ſordium cura. In *oculorum ſordibus*, eadem *cura*, quæ in *epiphora* & *lachrymis* expoſita fuit, adhibetur.

Narium ſordium cura. Narium *ſordes digito* immiſſo, ſi *impedimentum* afferant, plerunque ſolent eximi; quòd ſi ſecedere nolint, priùs attracto *liquore* aliquo, ut *lacte* aliiſve emolliendæ, & poſtea auferendæ.

Oris angulorum ſordium cura. In *labiorum angulis ſordes, ciborum* & *ſalivæ abſterſione*, præcaventur, atque amoventur: ſin *exulceratio* ſequatur, *cura* eadem erit, quæ & in aliis *oris exulcerationibus*.

Cutis ſordium cura. *Cutis ſordes* aliæque adhærentes *immunditiess*, *actuali ablutione* & *frictione* tum *faciei*, tum aliarum *partium*, & præſertim mutuâ *manuum*, quæ frequentiùs *immundæ* fiunt, *Aquâ* auferuntur, meliusque *calidâ*: Et ſi plures *partes* ſordeant, in *balneo*. Vel ſi ejusmodi *ſordes* ob *glutinoſitatem* aut *pinguedinem* pertinaciùs adhæreſcant, ne facilè cedant, illis abluendæ ſunt, quæ præter *deterſoriam vim*, etiam *pinguedine* quadam prædita ſunt, quâ magis quàm *aquea* ſola iſtis ſeſe permiſcendo, potentiùs in ea agere poſſunt. Qualia ſunt *Lixivium*, quod ex *tranſcolatione* frequenti *aquæ* per *cineres* fit, addito interdum ſi efficaciùs illud eſſe velimus, etiam *Calce*, quod *lentore* quodam *pingui* ſimul cum *vi detergendi* præditum eſt, cujus *vi* quæ *manus* inquinant, facilè cedunt: Inprimisque ſi *Sapone* ſimul fricentur, qui iiſdem *viribus* & potentiùs adhuc agit; utpote ex *cineribus*, *calce* & *ſevo*, donec dureſcat, coctus, qui ad uſum, additis quandoque & *odoratis*, ut *radice Iridis*, aſſervatur. Aliàs verò loco *ſevi Oleum* ſumitur, & tunc *Sapo mollior* remanet, unde & *mollis* ad differentiam *duri*, vel etiam *niger* ob *colorem* & *gallicus*, quia illic ſic ferè paratur, dicitur. Quibus *ſaponum generibus*, *manus*, adhibitâ *aquâ* vel *lixivio frictæ*, *ſpumâ* inde ſuſcitatâ, *ſordes* quæcunque auferuntur.

Urinâ propriâ ſi *manus* laventur, æquè ferè ac *lixivio* abſterguntur.

Reliqua quæ *manus mundas albas mollesque* reddunt, in *Comptoriis* & *Coſmeticis* jam explicata ſunt.

Pedum ſordium cura. In *pedibus ſordes* ex *ſudore* contractæ, *pedumque fœtorem* efficientes difficiliùs cùm *ſudores* continuò redeant, abiguntur, *pedumque fœtor* ægrè emendatur, diuque ſæpè perſeverat, & *viciniis* tædium affert, unde & majorem *curam* requirit. Quæ & in hoc *caſu* uti & *axillarum fœtore*, hoc pacto debet inſtitui.

Purgatione idoneâ, *ſudorum*, qui hiſce *vitiis* ferè copulantur & *occaſionem* præbent, *materiam* avertemus, eam *humoribus* & *corporis conſtitutioni* accommodando.

Sudores poſtea ut ſimiliter horum *ſcaturigo* è *corporis ſuperficie* exhauriatur, promovendi, idque ſæpiùs ſi redire non deſinant.

Abluendi vel *fovendi* dein *pedes*, vel etiam *axillæ* aliàve *loca* potenter *abſtergentibus* & *ſiccantibus*, addendo ſemper ea, quæ ſimul *bonum odorem* hiſce *ſedibus* conciliant.

Hoc præſtat imprimis *Lixivium*, factum ex *Cinerum* in *Aqua* maceratione vel etiam decoctione, poſteaque colatis, vel etiam ſine colaturâ, eligendo interdum *Cineres* è *lignis* magis *ſiccantibus* vel etiam *Oſſibus* uſtis, miſcendo ſi vehementiùs ſiccare velimus, *Gypſum, Bolum, Tartarum, Sal, Alumen, Vitriolum.*

Quæ & omnia vel aliqua ex illis in *Aqua fabrorum* decoqui poſſunt, vel in aliâ *minerali* aliquâ.

Decoctum Vitrioli ſolius in *Aqua* factum admodùm operatur.

Quibus omnibus *boni odoris* causâ incoquimus *herbas odoratas, Salviam, Spicam, Lavandulam, fol. Myrti, Abſinthium, Vinumque* permiſcemus. Aliasque *herbas aſtringentes*, ad validiùs ſiccandum.

Applicationes ex *Myrrha* cum *Alumine*, *Cardui radice*, laudat *Dioſcorides*, *Aſphodeli* item *radice*.

Thermarum ſiccantium, ſi perſeveret *malum* uſus valdè juvat, &c.

In *obſcœnis ſordes gravem odorem* & *marito* moleſtum parientes, quo pacto auferri vitiumque hoc corrigi debeat, in *fluoris uterini*, qui illius quoque cauſa exiſtit, *curâ* declaratum fuit.

Dentium *Dentium ſordes*, cujuſcunque generis tam albæ

albæ quàm *flavæ*, aliàs *fuliginoſæ nigræ*, plerunque *tophaceæ*, ſequentibus modis auferuntur.

Repurgando primùm frequenter eos à *cibis*, illorum *interſtitiis* inter maſticandum inhærentibus, cùm ab illis *corruptis ſorditiem* quoque acquirant; idque *dentiſcalpiis* atque *collutione oris*.

Dentiſcalpiis extrudi debent *ciborum reliquiæ*, quando illic ſubſiſtunt. Quæ ne continuo uſu *dentes* lædantur, ex *ferro* minimè parari debent, & proin nec *acie cultri*, uti communiter ſed malè fit, illud moliendum, cùm *ſucco acri* qui illi ineſt, *dentes* crebriori ejus uſu, tandem vitientur. Sed ex *ligno* vel *oſſe firmo* & *flexili* tenuiter inciſis, vel per ſe ſic fabricatis, ut *dentium ſpatia* ſubintrare poſſint; quales ſunt *Spinæ piſcium* aliquæ, *Tendines* item *oſſei pedum gallorum* vel aliarum *avium* majorum, *Claviculæ*que quarundam.

Ut ſimul *dentes* firment, *odorem*que *gratum* inſuper aliquem concilient, ex *lignis* peculiaribus quibuſdam fiunt, ut *Lentiſci*, *Myrti*, *Lauri*, *Juniperi*, *caulibus*que *Fœniculi*, aliisque ſimilibus, quæ *Moſcho* interdum imbuuntur.

Ex *radice Althææ dentiſcalpium* conveniens paratur, cùm metuimus ne *duriora gingivas* atterant: Fitque *radicem* ſub *cineribus calidis* vel in *furno* priùs exiccando & poſtea in *longas laminas tenues* & *acutas* ſecando.

Collutione oris, *cibos* ex *intervallis dentium* quoque eluimus, *Aquam* in *os* è *vaſe* vel *volâ manus* hauriendo, atque validè ut *dentes* undique alluat, in eo agitando.

Abſtergendo à *dentibus ſordes*, *fuliginem* & *tophos*, eos *nitidos* reddimus, & ad *naturalem album colorem* reducimus, quod variis modis perficitur.

Frictione potiſſimùm, quæ ſola per ſe *digito* vel *panno linteo*, vel etiam *laneo coccineo* imprimis facta, *dentes mundos* reddit, & ne quid ipſis perſeveranter adhæreat, impedit: Eoque magis, ſi hoc quo *frictio* fit, *vi* ſimul efficaci *abſtergendi* præditum ſit. Ut ſi *cortice Nucis arboris exteriore* ab *interiore viridi cortice* mundato hoc fiat, vel aliis *abſtergentibus corticibus* aut *membranis*.

Dentifriciis dictis potentiùs hoc perficitur: Quæ ex *pulveribus* fiunt, qui vel per ſe *digito* aut *panno linteo* madefactis priùs excepti, partimque illis adhærentes ſic affricantur: Vel priùs *infuſione gummi Tragacanthi* aut *Arabici*, facta in *aqua Roſarum* aut alia *odorata*, incorporati, *ſuppoſitoriorum* inſtar formantur, & ad uſum ſiccantur, ut cùm opus eſt, illis *dentes* fricentur. Excipiuntur interdum & *Melle*, & ſic *pultis* inſtar affricantur. Quæ per vices tantùm, cùm ſordeſcunt, aliquoties uſurpari debent, ne nimio ipſorum uſu, ſimul *dentium ſubſtantia* atteratur.

Pulveres autem, è quibus *dentifricia* hæc fiunt, deſumuntur ab illis, tum quæ *actu illuviem* illam, dum *dentes* illis fricantur, abradant, ſicuti cùm *arenâ* vel aliâ *terrenâ materiâ* adhibitâ, *vaſa* mundantur, tum quæ *potentiâ* ſimul *vi ſiccante* & *abſtergente* illud agant. Qui tamen ne *dentes aſperitate* ſua exaſperent, aut etiam de ipſorum *ſubſtantia* aliquid inſuper deterant, minutim *contriti* & *lævigati* eſſe debent.

Quòd cùm faciliùs fiat, ſi *friabilia* & *levia* ſint, à quibus hæc petuntur, idcirco communiter uſurpantur *pulveres Oſſis ſepiæ*, ex *alba* & *fungoſa* illius *ſubſtantia*; Item *Oculorum* uti vocant *cancri*, & *ſpongioſorum lapidum*, ut *Pumicis* & *Spongiæ*: Dein & *Halcyonij* ſeu *Spumæ maris*.

E quibus aliqua etiam priùs ut vehementiùs abſtergant, interdum uruntur: uti *Pumex*, cujus loco *Carbone foſſili* eouſque combuſto, ut *pumicem* referat, uti poſſumus.

Ex *ſolidioribus* & *durioribus* quæ ſumuntur, egregiè comminui debent, vel potiùs ſi ægrè hoc fiat, ut *friabilia* fiant, priùs uri, à qua *uſtione novam* inſuper, uti dictum, *abſtergendi vim* acquirunt: In uſuque ſunt præcipuè *pulveres Cornu cervi*, aliáve *Ebur*, *Dentes*que varij uti & *equi*, *Concharum* omnium *genera* & *Cochlearum terreſtrium teſtæ*: Atque *oſſa* ſeu *nuclei fructuum* quorundam, ut

Dactylorum, *Myrobalanorum*, *Olivarum*, *Nucum cupreſſi*: Quæ omnia *uſta* priùs potiùs quàm *non uſta* rectiùs adhibentur. Uti ex *lapidibus*, *pulvis*, *Alabaſtri*, vel *Specularis lapidis*, aliorúmve qui faciliùs atteruntur, vel ſi difficulter hoc fiat, priùs uruntur; Uti & ex *Terra uſta*, *Tegulis* minutiſſimè contritis.

Ex *mollioribus* quoque & *humidioribus* aliqua uſurpata, in *furno* vel ſub *cineribus* priùs ita exiccantur vel uruntur, ut in *pulverem* redigi queant; Veluti *Panis* illiúſve *cruſta*, præferturque *Hordeaceus* vel ex *Rogga ſalitus*.

Item ex *plantis*, *Pimpinella*, *Parietaria*, *Beta*, *Capillus Veneris*, *Caules*, *folia Myrti*, *Lentiſci*, *Oleaſtri*, atque ex *odoratis*, *Pulegium*, *Origanum*, *Hyſſopus*, *Mentha*, *Salvia*, *Roſmarinus*, ſeparatim vel plura invicem, aut cum ſupradictis ſimul *uſta* & in *cineres redacta*.

Hiſce *odorata* varia ut *ſuavem* inſuper *anhelitum* concilient, permiſcentur, veluti *pulveres aromatum*, imprimis *Cinamomi*, *Garyophyllorum*, *Ligni Aloës*, ſimiliúmve. Vel etiam *plantarum odoratarum*, ut *Majoranæ*, *Pulegij florum Lavendulæ*, &c. *radicis Ireos*: Dein & *Moſchus*.

Et ad *gingivarum corroborationem*, ſi præſertim *laxæ* ſint aut *conſumptæ*, *Maſtiches*, *Thuris* aliorúmve quæ *putredinem* arcent, ut *Myrrhæ pulveres*: Quòd ſi *dentes corrupti* ſint, quæ in illis competunt, ſicuti in hiſce *affectibus* dictum eſt, uſurpantur.

Atque ad *pituitam* inſuper educendam, *radix Pyrethri*, *ſemen Sinapi*, *Piper*, *Zingiber*, vel etiam *Hellebori* tantillum, ſi ea redundet, additur.

Succi terreſtres ſalſi aliqui *non* tamen *erodentes*, *abſtergendi vi* quâ pollent, utiliſſimè ad dentes mundandos illis affricantur, cùm *aſperi* non ſint, facileque comminuantur, & ſponte diffluant; Veluti *Sal*, quo cùm ſemper ad manus ſit, communiter *dentes* fricantur; vel cæteris *pulveribus* ad *vim* eorum intendendam, & ut gratiores ſint, ferè ſemper additur. Convenitque tam *commune* quod *coctum* eſt, quàm *foſſile*, quod *ſal Gemmæ* vocant. Idem *Alumen* & *Nitrum* præſtant, magiſque tam *ſal* quàm hæc adhuc agunt, ſi ſupra *tegulam ardentem fuſa*, aſſentur, ſicque *uſtis*, uti vocant utamur.

Salis Alkali, quod ex *cineribus Kali Plantæ* conficitur, diſſoluti cum contritis *lapidibus* pro *vitris* conflandis, *innatans* veluti *pinguedo*, quæ refrigerata dureſcit *lapidis* inſtar, atque *Axungia vitri* vulgò appellatur; pulveriſata *dentes* mirè *nitidos* & *politos* reddit.

Tartarum vini albi validiùs eos extergit, non ſolùm, ſed cæteris additis, adhibitum.

Compoſita varia ex enarratis fieri poſſunt; E' multis hæc ſunt faciliora: ℞. *Oſſis ſepiæ* ʒ.ß. *Coraliorum ſubtiliſſimè attritorum* ʒ.j. *Cornu Cervi uſti* ʒ.ß. *Salis* ʒ.ij. vel plus, fiat *pulvis*.

Aut: ℞. *Pumicis* ʒ.ß. *Alabaſtri lævigati* ʒ.j. *Eboris uſti* ʒ.ß. *Axungiæ vitri* ʒ.ij. fiat *pulvis*.

Vel ℞. *cruſtæ Panis toſtæ* ʒ.ij. *Oculorum cancri* ʒ.j. *Oſſium dactylorum uſtorum* ʒ.ß. *cinerum Roſmarini* ℈.j. *Aluminis uſti* ʒ.ß. fiat *pulvis*.

Hæc addito tantillo *radicis Angelicæ* vel *Ireos*, vel *Cinamomi*, aut *Garyophyllorum*, aut *guttâ unâ* aut alterâ *olei* ipſorum, *odoratiora* reddi poſſunt. Vel *infuſione* factâ in *aquâ Roſarum moſchatâ*, in *dentifricia* reduci. Addendo & *parùm Maſtiches*, ad *robur dentium*, aliáve ex jam dictis *ſimplicibus*.

Placuit & hoc *dentifricium* non contemnendæ *virtutis* hîc addere: ℞. *Farinæ Hordei*, *Salis communis ana partes æquales* & cum *Melle* fiat *paſta*, quæ poſita in *charta*, eaque circumligata, in *furno* excoquatur ad extremam *ſiccitatem* & ferè *combuſtionem*: de hac *materia pulverata* ʒ.iij. miſceantur cum *cinerum Cancrorum*, *Pumicis calcinati*, *putaminum Ovorum*, *Cyperi*, *Aluminis* & ſi velis *uſti ana* ʒ.ij. *corticum Citri ſiccorum*, *Camphoræ ana* ʒ.j. fiat omnium *pulvis* ſubtiliſſimus.

Succis plantarum quarundam *dentes* fricati purgantur. Ut de *ſucco Pimpinellæ* ſcribitur. Et *ſuccus radicis Cyclaminis* idem illud efficit.

Aquis quibusdam *ſtillatitiis panno linteo di-*

gito

gito vel *bacillo* obvoluto exceptis, *dentes* fricati, ſimiliter repurgantur; Convenitque ſequens: ℞. *Salis communis* vel *gemmæ* vel *foſſilis* ℥.iij. *Salis ammoniaci* ℥.j.ß. *Aluminis* ℥.j. Trita & diſſoluta cum *pauca aqua Roſarum* vel *Limonum deſtillationi* ſubjiciantur.

Fortis appellata *aqua*, ſi diluatur iisdem *aquis*, eousque ut *innoxia* fiat, & *dentibus* uti dictum, adhibeatur, eos egregiè ab *immunditie* omni repurgat, uti & eâ quæ in *Lue venerea dentibus* adnaſcitur.

Oleum ſeu *ſpiritus Vitrioli* dilutus quoque eodem modo applicatus, ſimiliter operatur.

Collutione oris, non tantùm *cibos* qui illis inhærent abluendo, uti dictum, ſed & *ſordes* & *fuliginem*, quæ noctu ab *expiratione* ſe illis affigit, abſtergendo, *dentes mundos* reddimus, vel ſaltem ab *immunditie* præſervamus: Si matutino ſemper tempore *os* diligenter *aquâ*, addito interdum & *Vino*, vel pauco *Aceto* aliisve, colluatur, eoque magis ſi inſuper *dentes* perfricentur, & tunc quoque ſi neceſſitas exigat, *dentifricia* adhibeantur, eaque rurſum hac quoque *collutione* eluantur. Quæ ſi fierent, atque *dentes* ordinariè ita abluerentur, cùm non minùs quàm *manus* continuò inquinati, jugi *ablutione* etiam opus habeant, *mundi* & *ſani* ad extremum ſæpè *ſenium* usque, niſi *vis* alia accederet, conſervarentur; cùm è contrà his neglectis, *mundi*, *albi*, & *incorrupti* minimè poſſint permanere.

Maſticatio ciborum facit, ut *dentibus* minùs *ſordium* adhæreſcens eos inquinet, unde & eo in latere, ubi ob *dentes* vitiatos, *cibos* non mandere ſolent. *dentes* citiùs inficiuntur, *tophi*que illis accreſcunt, ob eamque cauſam, ſi fieri poteſt, eo etiam in *loco* interdum *cibos* manducare aſſueſcant, ſic enim ſucceſſu temporis de *adnata* illis *materia* ſemper aliquid decedet.

Dentiſcalpiis cùm *cibi dentibus* infixi extruduntur, ab iisdem quoque, & præſertim ipſorum *lateribus* ſemper aliquid aufertur, quod dum fricantur, in *interſtitio* hærens, attingi nequit, & proin non ita ut quod in *ſuperficie* ipſorum eſt, auferri. Hoc validiùs præſtabunt, ſi *ligna* vel *radices*, ex quibus *dentiſcalpia*, ut ſuprà dictum, fiunt, in *aqua ſalſa* vel *aluminoſa* coquantur, vel priùs in ea tingantur.

Inſtrumentis ad id aptis, quæ ex *ferro puro lata* vel *acuta* in hunc uſum formantur, *Tophi ſpiſſiores* aliquando ab ipſis abrumpuntur vel abraduntur.

DE ANIMALIUM EXCRETIONE.

CAPUT XIII.

Genera.

ANIMALIA quædam in corpore genita, quæ vivunt & moventur, toto genere *præter naturam* ſunt, uti & ipſorum *excretio.* Suntque vel ex *vermium genere*, & proin *Vermes* appellantur, vel *inſectorum*, *Pediculi* nominati. Nam quòd *pulices* attinet, an & illi in corpore *humano* gignantur, dubium, uti verò, quòd alibi geniti, *corpus* invadant certum exiſtit.

Vermes per alvum excreti. *Vermes*, qui *vermibus* aliis extra *corpus* natis nonnihil correſpondent, atque aſſimilantur, diverſimodè formati, è variis *corporis ſedibus* prodeunt.

Lumbrici. *Longi Vermes* quia *lumbricis terreſtribus* admodùm ſunt ſimiles *Lumbrici* appellantur: Suntque *teretes*, utrinque in *extremitatibus* uti & *terreſtres acuminati*, nec *roſtrum* nec *caudam* exprimentes, *ſubalbidi & duri*, *infantibus* admodùm *familiares*. Qui nunc *plures* nunc *pauciores* numero, priùs plerunque *extincti* rejiciuntur, nonnunquam tamen & *vivi* excernuntur.

Accidentia varia ejuſmodi *lumbricos* comitantur; è quibus *leviora* ſunt, *Ventris torſiones*, *Cordis roſiones*, *Singultus*, *Tuſſicula ſicca*, *Pruritus narium*, cujus causâ eas continuò perfricant, *Dentium ſtridor*, *Inquietudo*, *Inſomnia gravia:* quorum causâ à *ſomno* ſubitò, & ſæpè cum *clamore* expergefiunt. *Graviora* quæ ſuperveniunt interdum, ſunt *Boulimos*, *Vomitus*, *Alvi profluvium*, *Lienteria*, *Febres*, *Convulſiones*, *Animi*que *deliquia*.

Aſcarides. *Breves vermes* qui per *anum* exeunt *Aſcarides* vocantur, ſuntque *rotundi*, *caſeo* innaſcentibus *vermibus*, aut illis qui in *ulceribus* naſcuntur, non abſimiles. Qui *vivi* è *podice* cum *excrementis* extra eum protruduntur, aliàs ſponte emergunt, *Pruritu* maximo circa *ani ſedem moleſtiam* exhibentes, & vix dum *graviora accidentia* inferentes.

Hiſce *vermibus* per *alvum* reddi ſolitis, *Latos lumbricos* dictos annumerant: verùm cùm non uti jam dicti *vermes* vivant, aut moveantur, ſed *membranæ* ſint *longiſſimæ*, in *corpore* creſcentes, in *inanimatorum excretione* eas explicabimus.

Vermes ex ore prodeuntes. Ex *ore Lumbrici* quales per *alvum* excerni modò oſtendimus, nonnunquam prodeunt, quod *infantibus* dum dormiunt, aliquando contingit, interdum & aliis, etiam alio tempore, *nauſeam* ſæpè & *vomitum* moventes. Non poſſum non meminiſſe hic *Vermis horrendi*, ſat magni, poſt *caput* ſimile *Erucæ piloſæ*, *cruſta nigra*, inſtar *integumentorum alarum Scarabæorum* in *dorſo* armati, multis *pedibus* inſtar *Scolopendræ* incedentis, à *milite vomitu*, poſt diu paſſas *cardialgias*, ejecti & à me viſi.

Dentium vermiculi. In *dentium interioribus*, *vermiculos* naſci aliqui crediderunt, fortè *fibris dentium* decepti, quæ uti in *majorum oſſium cavitatibus*, ſic & in *dentibus* confractis inveniuntur, aliique *nervos*, alii *vermes* eſſe crediderunt: Niſi fortè in *excavatis* & *putridis dentibus* hoc accidat.

Vermes è naribus emergentes. E' *naribus* iidem *lumbrici* qui ex *ore* aliquando prodeunt, uti dictum, etiam exeunt, *pruritum narium* moventes.

Narium vermes. *Vermiculi exigui* in *narium exulcerationibus* emuncti fuerunt.

Vermem piloſum, *Scolopendræ* inſtar, multis *pedibus* conſtantem è *naribus mulierem* per *ſternutatio-*

nutationem excuſſiſſe, cùm longo priùs tempore *pruritum*, circa *frontis regionem* ſenſiſſet, *Bergenſis Medicus*, ſanctè affirmans ſe vidiſſe, mihi indicavit.

Ex *auribus vermiculos* aliquando emergere, cum *pure*, in *aurium ulceribus* demonſtratum fuit.

Per *tuſſim vermes* in *phthiſicis* aliquando ejectos fuiſſe, aliqui teſtantur.

Per *mictionem* cum *urinâ*, quales in *caſeo putri* gignuntur, *exiguos*, illisque omnino ſimiles *vivos* innumeros, *urinæ* innatantes, ſed mox fundum petentes, illicque extinctos conglomeratim jacentes, à *colico ægro* emictos vidimus, ſicuti in eo *affectu* hujus rei quoque mentionem fecimus. Poſtea idem in alio *ægro* eveniſſe obſervavimus, atque alios quoque hoc obſervaſſe legimus.

Ex *ſuperficiei corporis externis ulceribus vermes* prodeunt, ſicuti in *ulceribus verminoſis* oſtenſum fuit.

Ex *umbilici profundo, vermem rotundum longiuſculum*, quales in *farina* naſci ſolent, ſe nonnihil exerentem, moxque denuò ſubducentem, vidimus.

Ex *ventris* aliâ aliquâ *ſede*, *Lumbricos* emerſiſſe, quidam teſtantur, in *ulceribus profundis abdomen* atque *inteſtina* penetrantibus, per quæ *lumbrici inteſtinorum* prodierunt.

In *brachiis*, *cruribus*, *ſuris*, interdum & *lateribus*, *vermes* ſe in *affectu* quodam exerere, quos *Dracunculos* vocant, German. Mittfroß, ſcribunt. Quorum utique nobis incognitorum deſcriptionem aliis concedimus.

Præter hæc *vermium genera*, alii in aliis *corporis ſedibus* internis nati, illic cùm nullus inde ipſis pateat exitus, abſtruſi permanent, quales poſt *mortem* in *corporibus ſectione apertis*, nonnunquam deprehenduntur, de quibus dum viverent, licèt illis infeſtarentur, ipſis aliis *morbis affectis*, vel omnino nihil, vel ſaltem certi nihil conſtabat, uti nec *Medicis*, qui eorum *curam* habebant. Hi *vermes* ad *excreta* minimè pertinent, ſed ad alia *accidentia*, quibus incommodant, ubi & explicantur, referuntur.

Sub *corde* illiusque *involucro*, ſic *vermes* generari, illicque latere, & *punctione* aliquâ *moleſtiam* exhibere, aliqui prodiderunt, ſed *locum* aliter non exprimunt, falſi fortè, quod cùm ſi *lumbrici* ad *orificium ventriculi* usque aſcendant, & ſtatim ſub *corde* illud occurrat, & proin *cor* dicatur, illudque vellicent, eos ſub *corde* conſiſtere exiſtimarint. Neque enim alibi, vel in ipſo *pericardio*, minusque ſub eo, cùm *ſepto* connatum ſit, generari aut ſubſiſtere poſſent. *Vermis ſub corde.*

Pediculi, *animalcula exigua* ſic appellata, è *variis corporis ſuperficiei ſedibus* emergunt, & *pruritum* admodùm ſæpè *moleſtum* movent. Quam *moleſtiam* inde natam, *Phtheiriaſin*, *Pedicularem morbum* appellant. Horum *genera* pro ratione *partium* quas occupant, primùm diſtinguuntur. *Phtheiriaſis Pedicularis morbus.*

In *piloſis corporis ſedibus* plerumque certatim proveniunt, maximeque in *capitis capillis*, frequentiùs in *infantibus* & *mendicis*, nonnunquam & in aliis *immundis hominibus*, qui plerunque iis ſcatent, in aliis pauciores inveniuntur. Hi poſtquam excreverunt, *latiuſculi* ſunt, *pedes*que *plures* obtinent, eosque æquales, cùm ſaltem repant non ſaltent, *nigra*que *maculâ* aliquando in *dorſo notantur*: aliàs aliter ſe habent; & *Pediculi* nomine generali appellantur. Quòd ſi verò modò naſcantur, minimique adhuc ut vix cognoſcantur, exiſtunt, tunc privatim eos *Lendes* Latini, Germani Nüß vocant. *Pediculi in piloſis ſedibus.* *Lendes, Nüß Germ.*

In *barba* & *palpebrarum ciliis* ac *ſuperciliis*, ejusmodi quoque interdum deprehenduntur, illisque in *locis pruritum* excitant; ſed *exigui* plerumque ſunt, cùm poſtquam augeri incipiunt, facilè de *loco* non adeò ſpatioſo depellantur.

Sub *axillis* in *pilis* illic latentibus, *pediculi* ſimiles quandoque oberrant.

Ab aliis *pediculis*, quos & *vermiculos* vocant, *viſum* penè *ſubterfugientibus*, *capillos capitis* & *barbæ* rodi & findi, aliqui docent. *Vermiculi capillos erodentes.*

Circa *pudenda* in *piloſa cute*, *impacti* atque *inſerti* inveniuntur *pediculi*, alterius generis, vehementer *pruritum* & *lancinationem* moventes, & pertinaciſſimè hærentes, *Pediculi cuti impacti. Mortpions Gall.*

Filtzläuß Germ.

quos *Germani* Filtzläuß, Latini *pediculos Inguinales*, *Galli Mortpions* vocant: fortè quòd non adeò abſimiles *pediculis* in *columbario* natis, qui *pullos columbinos* quandoque interficiunt. Hi nonnunquam alia quoque *loca* perreptantes, alibi ſe cuti quoque inſerunt.

Chirones pediculi manuum Süren Germ.

In *nudæ manuum volâ* plerunque, vixdum aliis in locis, niſi fortè in *plantis pedum* hoc quoque uti aliqui voluerunt, accidat, *peculiare genus pediculorum*, ſub *cuticula* latitans, ex *levi tuberculo* ſeu *fiſſurâ* illic apparente, *pruritu*que indeſinente illic ſolùm moleſtante, deprehenditur, adeò ut vixdum etſi eximantur, niſi *ſpeculo lucido* imponantur, poſſint cognoſci, *motus*que ipſorum obſervari. Hos *Sirones Germani* Süren appellant, rectiùs fortè *Chirones*, cùm *manus* occupent aliàs *Acari* vocantur.

Cauſæ.

OMnia enarratorum & *vermium* & *pediculorum genera*, vel ex *ſucco* aliquo, vel *ſordibus* generantur.

Ex *ſucco* quodam per *calorem excocto* aut *putreſcente*, *Vermes* gignuntur; qui vel *chylus* eſt, vel *pus*, aut alia *craſſa materia*.

Chylus, cauſa Lumbricorum.

E *chylo* in *jejuno* præcipuè *inteſtino*, ubi abundat, *Lumbrici inteſtinorum* gignuntur, ſi *portio* illius, quæ à *venis meſeraicis* non exucta eſt, vel quia *craſſior*, aut veluti *carnoſior* & *pinguior*, *calore inteſtinorum* diu elaborata, ſic *formam* & *vitam* aſſumens, in *lumbricum unum* vel *plures* convertatur. Talis autem *chylus* certorum *ciborum* uſu producitur, unde *portio* illius ejusmodi, ad *lumbricos* procreandos idonea, gigni poteſt. Ob quam & *cauſam* præcipuè *infantes*, ſi *carnibus* nimis maturè veſci aſſueſcant, nec in convenienti ipſis *lactis* uſu diutiùs perſeverent, *lumbricis* tam facilè infeſtantur. Qui *lumbrici* uti à *ſucco* hoc primùm naſcuntur, ſic & poſtmodum eodem aluntur, ac ſi eum immoderatiùs abſumant, *appetentiam nimiam* excitant. Et ſi *inteſtina* perreptant, ea titillando, vellicando & ſugendo, fatigant, *torſiones*que & *alvi profluvium* movent. Atque ſi ad *ventriculum* usque aſcendant, quò facilè à *tenuibus* tranſire poſſunt, tunc & eum moleſtando, *concoctionem*que perturbando, alia *ventriculi affectus accidentia*, atque inter ea etiam *lienteriam* producunt, & ſi *os ventriculi* rodant, *cordis* & *cerebri ſymptomata* procreant. Et ſi inde ſurſum in *fauces* & *nares* usque tendant, illicque prodeant, illis quoque in *locis moleſtiam* pariunt. Longè autem *graviora*, ſi *mortui putreſcentes*, in *tenuibus inteſtinis* hæreant, *accidentia* inferunt, *vapore tetro cor cerebrum*que afficiendo, & *febres convulſiones*que excitando. Sed & *lumbricos* diutiùs retentos, adeò *inteſtina* rodere poſſe exiſtimarunt, ut non ſolùm ea perforent, ſed & ventrem, atque per eum juxta *inguina* aut *umbilicum* erumpant, quod haud veriſimile, cùm nec *roſtro acuto* vel *aperto*, nec *dentibus* præditi eſſe conſpiciantur, & ſugendo hoc minimè poſſint efficere. Quapropter ſi illis in locis *vermes* prodeant, hi certè in *ſedibus* illis *exterioribus* in *abſceſſu* aliquo facto naſcentur, & *lumbricos* minimè, ſed *vermes* quales in *ulceribus* gignuntur referent. Vel ſi ab *inteſtinis lumbrici* emergant, *vulnus* in hisce *ſedibus* præceſſiſſe neceſſe eſt. Quòd ſi *lumbrici* à *tenuibus inteſtinis* deorſum, unà cum *excrementis* depulſi, in *colon* ferantur, tunc ſi mox procedant, *vivi* adhuc per *podicem* exeunt, vel ſi *excrementis* permiſti diutiusque retenti, priùs extinguantur, *mortui* cum *fæcibus* ejiciuntur.

Mucus ſeu pituita, cauſa generationis Aſcaridum, & Vermium in naribus.

A *putreſcente materiâ aſcarides* cæterique minores *vermes* naſcuntur, quæ ex *putredine calorem* novum adepta, tales *vermes* diverſimodè pro *materiei* diverſitate formatos producit: Cùm *materia* hæc non *ſimplex* ſemper, ſed *compoſita* miſtáve aliis exiſtat.

A *pituita* vel *muco* in *craſſorum inteſtinorum gyris* diu retentis, *Aſcarides* ſic gigni poſſunt, diuque ſæpè latere, donec ab *excrementis* ad *ani exitum* usque propellantur. Ab eadem in *narium antris* diu hærente & putreſcente, *Narium vermiculi* naſcuntur; Et *eruca* illa *villoſa*, quam *mulierem ſternutatione* ejeciſſe è *naribus* diximus, prodiit.

A pure

A *pure*, non ſolùm maturato, ſed *putri* inſuper reddito, in *ulceribus*, *Narium*, *Aurium Externis*que *ulceribus*, uti & eo, quod in *umbilici* interioribus latebat, *vermes* qui ex hiſce *ſedibus* prodeunt, gignuntur: Uti & ab eo, quod in *pulmonibus* coacervatum, in ipſorum *exulceratione*, illi qui expuuntur: Et ſi in *dentibus* inveniantur, ex *putredine* in *cavis* illis exiſtente, oriuntur.

Ab *aſſumptis cibis* qui *facilè* putreſcunt, ut *carnibus caſeo* & *fructibus*, ſi de illis aliquid in *inteſtinorum craſſorum anfractibus* hærens putreſcat, *aſcarides* fortè frequentiùs, quàm à *pituita*, uti dictum, procreantur, cum & hæc extra *corpus putreſcentia*, mox *vermibus* ſcatere videamus: quod in *corpore* rariùs, cùm non niſi diu retineantur, quod vix fit, accidit. Poſſent & eadem *aſſumpta*, ſi diutiùs in *dentium cavo* hærerent, *putredine vermiculos* illic gignere.

A *caſeo vermiculos* quoſdam genitos, cum *urina* excretos fuiſſe, priùs oſtendimus, idemque comprobare videtur, quod illi, *vermiculos* quales *caſeo putri* innaſci ſolent, omnino repræſentabant: *æger*que ſicuti in *colico dolore* oſtendimus, *caſeo* dum *ſanus* erat, immoderatè utens, illius *quantitatem* poſt uſum *clyſmatis* per *alvum* rejecerit. In quo *caſeo*, diu in *inteſtinorum ſaccis* retento, *putreſcente*, veriſimile videtur, hoſce *vermiculos* natos fuiſſe, & per *venas meſeraicas*, cum *ſero* in *venam cavam*, indeque in *renes* & *veſicam* perveniſſe, *urinæ*que ſic ſe commiſcuiſſe. Quod eò faciliùs, cùm *minutiſſima* ſint *corpuſcula*, fieri potuit, cùm & *craſſiores humores*, & *corpora* quædam aliquando per eandem *viam* in *venas* tranſmearint. Quâ ratione & in aliis qui *vermiculos* tales minxerunt, hoc *caſei aſſumpti*, & jam *vermibus ſcatentis*, vel *retenti* & primùm in *inteſtinis* ex *putredine* ejuſmodi *vermiculos* producentis, cauſa accidiſſe, credibile: cùm ab alia *putredine humorum*, vel in *venis* vel extra has factâ, hoc non procedere, illud innuere videatur, quòd *putredo* ejuſmodi frequenter accidat, rariſſimum verò ſit, tales *vermiculos* per *urinam* reddi, & quod non tam *exiles*, ſed *aſcaridum* inſtar aliáve formâ, ſicuti aliis in *locis* ex *putredine* naſcuntur, generarentur, quales per *urinam* excretos fuiſſe, neminem annotaſſe novimus, quod &, tales *vermiculos*, non ex *renum* vel *veſicæ ulceribus* promanaſſe, cùm in *ulceribus* aliâ quoque formâ prodeant, ſimiliter comprobat.

Sordes cutis, cauſa generationis Pediculorum.

Ex *ſordibus cuti* adhærentibus & impactis, *Pediculi* naſcuntur. Quæ ab *exhalationibus*, *ſudoribus*, *cutis*que *excrementis*, tum in *ſuperficie cuticulæ*, tum ſub ea collectis retentiſque & coacervatis, *infantibus* ſi ipſorum cura negligatur, aut *mendicis*, aliisve *impuris* & *immundis hominibus* proficiſcuntur, certiſque in *locis* ubi putreſcunt, ob id *animalcula* ejuſmodi inde generantur. Fitque hoc potiſſimùm in *piloſis corporis ſedibus*, cùm pertinaciùs *ſordes* illis *pilis* adhæreſcant, minùſque quàm in *glabra cute* abſtergi queant: præcipueque in *capitis denſa ſylvâ pilis* obſitâ, ubi proin frequentiùs gignuntur, minuti quidem ab initio, *cuti*que penitùs inhærentes, ſed qui *cuticulæ nutrimento* alti, mox increſcunt, atque per *caput* oberrant, nonnunquam & ulteriùs uti & in *veſtes*, indeque in *vicina* corpora expatiantur.

Quod ſi præter *humiditatem* illam *excrementitiam*, *ſedes* hæ vitium ſimul aliquod in ſe habeant, aut contrahant, veluti circa *pudenda*, ubi *virus* in *immundis hominibus* deterius exhalans, *illuviem* deteriorem *piloſæ cuti* impactam producit, tuncque *pediculi pejores* profundiùs *cuti* inſerti, quos *Inguinales* vocant, generantur. Qui in *concubitu*, junctis his *ſedibus piloſis*, vel etiam aliàs *corpus* invadunt, *cuti*que pertinaciter infiguntur.

Humorum Ichores, cauſa generationis Chironum pediculorum.

Ab *ichoribus humorum*, unde *ſcabies* gignitur, ſub *cuticula craſſiore* in *vola manus* alicubi *retentis corruptis*que, *minutiſſimos* illos *pediculos* ſub *cuticula* latentes, *Chirones* nominatos, generari inde liquet, quòd & *puſtulæ* & *ſcabies* vel *aſperitas* illius *cutis*, ſimul ferè ſe offerant.

Verùm quòd in hac *ſede* potiùs quàm aliâ hoc fiat, *craſſities cutis volæ manus* fortè in cauſa eſt, quæ ut *excrementa* hæc *tenuia* minùs

minùs diſſipentur, efficit. Quòd & ſi in *plantis pedum* hi quoque naſcantur, eandem ob cauſam evenit.

Curatio.

Lumbricorum curatio. LUmbrici in *inteſtinis tenuibus* geniti, diu ſæpè illic perſeverantes, & *chylo* alti, cùm nulla incommoda manifeſta afferant, nec cognoſcantur, negliguntur, qui citra aliam *curam*, tandem cum *excrementis* deorſum in *craſſa inteſtina* pervenientes, ab illis impulſi, cum iis per *alvum* dejiciuntur, aliàs ſed rariùs ſurſum repentes, per *os* vel *nares* emergunt: Aliàs verò in *inteſtinis* permanentes, vel *vivi* vel *mortui*, atque incommodantes, graviaque ſæpenumerò *accidentia*, in *tenellis* præſertim *corporibus* afferentes, unde *mors* quandoque ſequitur, *curationem* exigunt.

Intentio autem *curandi* eò dirigitur, ut *generationem* illorum impediamus, *genitos*que è *corpore* deturbemus. Impedimus illorum *exortum*, ſi ne *chylus lumbricis* gignendis idoneus reddatur, caveamus: quod fit, ſi ut *moderatus* & *dilutus lactis* inſtar non *copioſior* aut *craſſior viſcoſior*que reddatur: *cibariis* temperanter, illiſque quæ laudatum *ſuccum* gignunt, exhibitis efficiamus, *infantes*que *carne* & *pinguibus*, donec parùm adoleſcant, veſci non ſinamus, eoſque diu in *lactis* conſueto & *pultium* uſu retineamus.

Genitos lumbricos è *corpore* tam *vivos* quàm *mortuos* exturbamus, illis quæ *naturam* ad illorum cum *excrementis excretionem* ſolicitant: *Vivos* verò hiſce, quæ eos *vi* ipſis *adverſâ* vel fugant vel etiam enecant, eaque vel *manifeſtâ*, ut *amaritudine* vel *acrimoniâ*, aut *ſalſedine* vel *aciditate*, quos *ſapores lumbrici* faſtidiunt: vel quæ *pinguedine* vel *lentore ſpiracula* ipſorum occludendo eos ſuffocant: vel quæ *occulta* quadam *proprietate* illis *inimicâ*, uſu cognitâ, eos vel depellunt, vel illis *exitium* pariunt. Dein & *alliciendo* eos, ut ad *exitum* properent, aliquomodo efficimus, idque hiſce quæ illis *jucunda* & *grata* ſunt, qualia ſunt & *alimentoſa* & *dulcia*, è quibus uti vivunt & nutriuntur, ita contrariis afficiuntur. Quæ omnia *remedia* pro ratione *corporis* conſtitutionis, *accidentium*que comitum dirigenda erunt. Ut ſi *febris* adſit, *calidiſſima*, qualia ſunt *amara* & *acria*, vitemus vel temperemus, hiſce quæ *aciditate* ſuâ *calorem* aliorum, uti & *febris* contemperant, & nihilominus *lumbricis* reſiſtunt. Si *fluxus alvi* comitetur, eligenda ea aut miſcenda quæ *aſtrictione* aliquâ prædita, utrumque, & *alvum* cohibendo & *lumbricos* necando, præſtare poſſunt. Poſtremò &, ſi *animi defectiones* ſequantur, *cordialia*, ſi *convulſiones*, quæ haſce avertunt, prædictis miſcebimus. Ad quæ omnia præſtanda, ſequenti modo per *aſſumpta*, *admota injectáve* procedimus.

Purgantia exhibentur, ut *naturam* uti ad cæterorum *excrementorum*, ſic & *lumbricorum expulſionem* excitent, quod &, ſive *vivi mortui*ve ſint, efficiunt, & ſi *vivi* ſint, *vi* inſuper ipſis *adversâ*, quam pleraque poſſident, eos enecant vel fugant, quod in *mortuis*, cùm ea non ſentiant, tunc efficere nequeunt.

Ex *levioribus* hoc præſtat imprimis *Rhabarbarum*, quod cùm *aſtrictione* aliquâ ſit præditum, etiam cùm *fluxus alvi* adeſt, conveniet, uti & ſi *febris* juncta ſit; vel *Myrobalani*. Quod & *ſuccus Roſarum* efficiet, & *florum Perſicorum*, vel *cimarum Lauri*, *lumbricis inimica*. Maximè verò *Aloës* ob inſignem *amaritudinem* convenit, & cùm *ventriculo amica* ſit, eum repurgando à *cruditatibus*, *chylum* puriorem reddendo, ſic quoque conducit.

Ex *fortioribus*, pleraque *cathartica* cùm ſint vel *nauſeoſa* aut *amara* vel *acria* & purgando & *vermes* interficiendo pellendoque proderunt. Uti *Senna*, *Agaricus*, *Turbith*, *Scammonea*, *Colocynthis* cæteraque ferè omnia exhibita, de quibus plus *adultis*, minùs *infantibus*, formis ſequentibus propinatur.

Pulvis ſic parabitur: ℞. *Rhabarbari* ℨ.ij. adde *pulveris Seminis contra lumbricos*, quod & *ſanctum* vocant, ℨ.ß. *Muſci marini corallinæ dicti* ℈.j. vel horum loco tantundem de *compoſito* aliquo mox enarrando: Detur cum *liquore* ali-

re aliquo convenienti & *ſyrupo*, mox explicandis, *media pars adulto, minor quantitas junioribus.* Efficaciùs purgabit ſi & *Sennæ* vel *Turpeti* ʒ.j. addas ampliusque ſi *Scammoneæ* ℈.ß. miſceas.

Pilulæ ſic fiunt: ℞. *Aloës* ʒ.ij. *Myrrhæ* ʒ.j. *ſem. Contra lumbricos* ℈.j. cum *ſyrupo* vel *ſucco Abſinthij* aut *Gentianæ* fiat *maſſula*: Capiat ʒ.j. vel ʒ.ß. ſi *juniores* ſint. Acuuntur prædictorum *purgantium* additione: Poſſent & *Nitri gran.* vj. addi.

Infuſio conveniens: ℞. *Rhabarbari* ℈.iiij. infundantur in *Vino Abſinthite*, vel ſi febriant in *aqua Portulacæ* vel *Graminis*, fiat expreſſio, adde *Sacchari q. ſ.* Exhibeatur.

Decoctum utile: ℞. *radic. Graminis* ℥.j.ß. *Dictamni albi* ℥.j. *Abrotani, Hyſſopi, fol. Perſici ana* M.j. *ſem. Lupinorum* ʒ.ij *ſem. Contra vermes* ʒ.j. *ſem. Cymini* ℈.j. *Sebeſten par.* x. quæ *vermibus* adverſari dicuntur, *foliorum Sennæ* ℥.j. *radic. Polypodij* ʒ.vj. fiat decoctio, in fine adde *Rhabarb.* ʒ.ij. *Cinamomi* ʒ.j. fiat *potio.* Pro duabus vicibus, in *junioribus* pro quatuor vel quinque.

Vinum valde conveniens, cùm *amaritudo*, in illo, non adeò *injucunda*: uti in cæteris formis habeatur: ℞. *radic. Dictamni albi* ℥.j.ß. *radic. Tormentillæ* ℥.j. *radic. Filicis*, *Gentianæ ana* ℥.ß. *herbarum Abſinthij, Abrotani ana* ʒ.ij. *Menthæ, Hyſſopi ana* ʒ.j.ß. *ſummitat. Centaur. min.* ʒ.j. *ſeminis Contra vermes* ℥.ß. *foliorum Sennæ* ℥.j.ß. *Agarici* vel *Mechoacæ* ʒ.iij. *Turpeti* & *Rhabarb. ana* ʒ.ij. conquaſſ. infundantur in *Vini* ℔.iiij. Utatur per vices, plus minúsve ſumendo prout operabitur.

Ex uſitatis *purgantibus* confert *Syrupus de floribus Perſicorum*, qui præterquam quòd laxat, *vermibus inimicus* exiſtit: Vel *ſyrupus Roſarum ſolutivus*, qui & ipſe *amaritudine* ſuâ illis eſt *ingratus.* Quibus ſi *Rhabarbarum* infundas, efficaciores reddes; vel ſi *grana aliquot Scammoneæ* illis permiſceas, ut *infantes* libentiùs ſumant, efficies.

Pilulæ & *Tabulæ purgantes*, ſi *convulſiones vermibus* jungantur, utriſque convenientes, in *Epilepſiæ curâ* expoſitæ, hîc quoque uſurpari poterunt.

Pulvis ad *lumbricos* à quibuſdam *purgans* in uſu eſt, qui *Sennam*, *ſemen Contra lumbricos*, *coriandrum* & *Cornu cervi* recipit.

Pilulæ uſuales ex *Aloë* competunt, item *Rufi* cùm & *Myrrham* recipiant: Et de *Hiera ventriculo* acceptæ, aliæve *ſtomachales aloëm* ſumentes. Poſſumus & aliis & *levioribus* & *fortioribus* uti.

Uti & *electuariis* cujuscunque generis *catharticis*, cùm omnia & *vermibus adverſa* ſint, atque ipſos expellere queant, addendo etiam alia hisce *inimica*, obſervando tamen in his & *ætatem* & *vires corporis*que *conſtitutionem* & *accidentia*, quæ *lumbricos* comitantur, maximeque ſi *fluxus* adſit, hæc vel omittendo vel huic quoque accommodando, uti & ſi *febris* adſit, à *calidioribus* abſtinendo, ſicuti priùs diximus.

Qualitate lumbricis inimicâ & *noxiâ manifeſtâ* vel *occultâ*, uti dictum fuit, *lumbricos enecantia* vel *fugantia*, varia exhibentur, quibus & ut ea fugant, unde citiùs moriuntur, quandoque ipſis *grata* permiſcemus, atque ut avidiùs rapiant, *cibos* alios antequam his utantur, ſubtrahimus, atque ea, quæ *accidentia* ipſorum reſpiciunt, ſi illa ſint præſentia, Idque variis modis ſequentibus.

In *victu* quædam uſurpata *alimenta* & *condimenta lumbricis inimica* & *noxia* ſunt: Veluti *Panis ſiligineus*, *Nuces recentes*, *Allium comeſtum* quocunque modo, & *Sebeſtena* uti docent: Atque in *acetariis Beta*, *Endivia*, *Cichorium* nondum *dealbata*, ſed *viridia* adhuc & *amaritudinem* ſervantia: *Portulaca* item & *Naſturtium*, *Acetum cibariis* additum, præſertim affatim bibitum: *Sal cibis* permiſtum, cujus causâ potiſſimùm accidit, ut cum *cibis ſalſis* uti incipiunt, *lumbricis* minùs infeſtentur, magisque ante illius uſum, dum *lacte* vel aliis planè non, aut leviſſimè ſalitis, *infantes* fruuntur. Sed & *ſal* ſolum vel *ore* retentum, vel deglutitum, ne in *ventriculum* aſcendant, indeque in *gulam*, prohibet.

Inter *medicamentoſa*, *Pulveres* in hanc rem parantur, qui *Sacchar*o aliisve miſti, comedendi vel etiam ſine hoc cum *Vino*, *Aquis* vel *Lacte* in *infantibus*, additis *Melle*, *Paſſo*, *Sapâ* bi-

bendi exhibentur à ℥.ß. *ad* ℥.j. vel plures. Vel cum *Saccharo* diſſoluto in *aquis convenientibus*, in *tabulas* rediguntur.

Simplices pulveres propinari poſſunt ſequentes, inprimiſque *pulvis ſeminis Contra lumbricos*, ob efficaciam nomen ſortitus: Item *muſci marini Corallinæ* dicti: Item *raſura Cornu cervi*, maximè *infantibus*, ſi reliqua ingrata faſtidiant. Aliive *pulveres* in *compoſitis* efficaciores, *ſimplices* quoque dari poſſunt.

Compoſiti ex hiſce tribus fiunt, primus: ℞. *ſeminis Contra lumbricos* ℥.ß. *Corallinæ* in *Aceto maceratæ* & *ſiccat.* ℥.j. *raſuræ Cornu cervi* ℥.ij. fiat *pulvis.*

Aliter ex *ſeminibus* compoſitus: ℞. *ſeminum Contra lumbricos*, *farinæ ſeminis Lupinorum ana* ℥ ij. *ſeminum Caulium*, *Coriandri præp. Portulacæ*, *Citri* vel *Arantiorum ana* ℥.j. fiat *pulvis.*

Tertius: ℞. *radic. Dictamni albi* ℥.ij. *radic. Tormentillæ* ℥.j. *Gentianæ* ℥.ß. *Abſinthij*, *Abrotani ana* ℥.j. *foliorum Thymi* vel *Menthæ*, *florum Centaurij minoris* vel *Hyſſopi ana* ℥.ß. *Zedoariæ* ℈.j. fiat *pulvis.*

Quartus: ℞. *Cornu cervi uſti* ℥.ij. *raſuræ Eboris* ℥.j. *pulveris Lumbricorum terreſtrium* ℥.ß. *Coralij rubri* ℥.j.ß. fiat *pulvis.*

Hiſce quibuſcunque ſi *Rhabarbarum* adjicias, efficaciores reddes, in *lumbricis* è *corpore* expellendis atque occidendis.

Ex *commiſtione* horum *pulverum* ampliùs *compoſiti* fiunt. Quibus & ex ſequentibus aliqui addi poterunt. Ut *radic. Filicis maſculi* & *fœminæ*, *Aſclepiadis*, *Carlinæ*, *Ariſtolochiæ*, *Succiſæ*, *Anchuſæ*, *Rubiæ*, *cortic. radic. Mori* & *Capparum*; *herb. Rutæ*, *Polij*, *Aſarinæ*, *Sabinæ*, *Marrubij*, *Calaminthæ*, *Seriphij*, *Tanaceti*, *Menthæ*, *Menthaſtri*; *ſeminum* item *Atriplicis*, *Anethi*, *Securidacæ*, *Nigellæ*, *Pſeudomelanthij*, *Naſturtij*, *Erucæ*, *ſativ.* & *ſylv. Napi*, *Leviſtici*, *Lupuli*, *Acetoſæ*: Item *Sulphuris*, *Salisnitri*, *Bovis aſtragali*, *Myrrhæ*, item *gummi Juniperi*: Et ut pretioſius fiat *medicamentum*, *Aurum*, *Margaritas*, *lapides Pretioſos*, *Unicornu*, *Os de corde cervi*, *Moſchum* & *Ambram* addunt.

Uſitati aliqui ſunt *pulveres*, *Contra lumbricos* inſcripti: quorum unus ex *ſemine contra lumbricos*, *lupinis*, *abſinthio* & *cornu cervi* paratur. Alij aliter præparant.

Si *convulſiones* ſuperveniant aut *animi defectus*: ℞. *ſeminis Pæoniæ* ℥ j.ß. *ſem. Portulacæ*, *Citri* vel *Arantiorum ana* ℥.j. *raſuræ Cornu cervi* ℥.ß. *Corali rubr. pulv. Diamarg. frigid. ana* ℥.j. *Sacchari roſati tabul.* vel *Manus Chriſti* ad pondus omnium. Poſſunt & *ſpecies electuar. de Gemmis* addi, & quædam ex illis quæ *lumbricos* necant.

Decoctum vel *ſyrupus*: ℞. *rad. Graminis*, *Dictamni ana* ℥.ij. *rad. Tormentillæ* vel *Biſtortæ*, maximè ſi *fluxus alvi* adſit, *Iridis*, *Helenij*, *Filicis ana* ℥.j *herbarum Cardui bened. Abſinthij vulgaris* vel *marini* aut *Pontici*, *Marrubij*, *Thymi*, *Calaminthæ*, *Menthæ*, *Rutæ*, *Cannabis ana* M.j. *Lupinorum*, *baccarum Lauri ana* ℥.ij. *ſeminum contra Lumbricos* ℥ iij. *ſemin. Portulacæ*. *Caulium*, *Coriandri præpar. Citri* vel *Arantiorum ana* ℥.j. *Sebeſten par.* X. fiat decoctio, & in colatura diſſolve *Sacchari* vel *Mellis q. ſ.* aromatiſ. *Garyophyll.* & *Cinam.* fiat *ſyrupus*: Ad uſum.

Secalis quam *Roggam* vocant *decoctum*, valde in *lumbricis* pellendis commendatur.

Sebeſtenorum decoctum, ad *lumbricos* necandos aliqui utilè eſſe cenſent, fortè quòd *lentore* ſuo *ſpiracula* ipſorum obturando, eos ſuffocet, cùm aliàs illis, utpote *dulcia inſuavitate* nocere nequeant.

Nucum viridium corticum decoctum in *aquâ* factum, bibitum, *lumbricos* pellere, ex eo licet colligere, quod ſi ſupra *terram calidum* fundatur, *lumbrici terreſtres* ſtatim ex ea emergunt, ſicuti experientia docet.

Lupulorum florum decoctum in *Lacte* factum, bibitum, cùm & *muſcas* interficiat, ſi illud ſugant, etiam *vermibus inimicum* eſſe, veriſimile eſt, poſſetque ad *lumbricos* pellendos ſimiliter uſurpari, cùm & *ſemen Lupulorum* eos enecare doceant.

Syrupi uſitati ex *amaris* conferunt, ut *ſyrupus Abſinthij*, & ſi *febris* adſit, *Endiviæ*, *Cichorij* cum & ſine *rhabarbaro*: Ex *acidis*, quibus præcipuè cùm etiam febricitant utimur,

mur, ſunt *ſyrupi de Succo acido*, *Citri*, *Limonum*, *Arantiorum*, *de Berberis* & *Ribes*, *Acetoſus ſimplex* vel *de ſucco Acetoſæ*, *de Byzantiis.*

Succi ex enarratis ſimiliter conveniunt, uti & *Galegæ*, *Chamædryos*, *Menthæ Græcæ*, *Eupatorij*, *Helenij*, aliarumque *plantarum*, ſimplices vel miſti, propinati.

Vinum *Abſinthites lumbricos* exterminat: Cui & alia ex prædictis in *decocto*, *amara* præſertim, addi poſſunt: Ut *ſem. Contra lumbricos* & ſimilia.

Laudatur & *Vinum* ex infuſione *Chamæpythios*; Item *florum* & *foliorum Eupatorij Meſuæ.*

Infuſio facta ex *Rhabarbaro*, *ſemine Lumbricorum*, & *Scordio*, maceratis in *aqua vini Vitæ* dicta, admodum efficax cenſetur, etiam *infantibus* data. Hoc pacto & alia infundi poſſunt, ſicque exhiberi.

Aquæ deſtillatæ probantur, bibitæ; Veluti *aquæ Abſinthij*, *Gentianæ*, quæ *amaritudine* carent, *Graminis*, *Portulacæ*, *Raphani marin. Rutæ*, *Menthæ*, *florum Pruni ſylveſtris*: Et ſi *febris* adſit, *Endiviæ*, *Cichorij.*

Conſervæ & *conditura* aliquæ prædictarum *plantarum* ſimiliter dari poſſunt. Confertque imprimis, *conſerva florum Perſicorum* & *Garyophyllorum*; Item *florum Arantiorum*, *Limoniorum* & *Citri*, ſicuti expertus ſum. *Corticis* item horum *fructuum conditi*, ita ut *amaritudinem* ſuam adhuc ſervent.

Urina propria bibita: Et *Lixivium*, *lumbricis* adverſantur, *Muria* item.

Oleum olivarum affatim bibitum, *lumbricos* ſuffocando, uti & alia quæ *ſpiracula* habent, enecat; Huic ſi *ſuccus Limonum æquali quantitate* addatur, potentiùs id præſtabit.

Idem facit etiam *minori quantitate* bibitum *oleum Amygdalarum amararum* & *nucleorum Perſicorum*, *Nucum Indicarum.* Item *oleum Hyperici.*

Item ex *oleis deſtillatis*, *Spicæ*, vel *oleum Chalcanthi* ſeu ut vocant *Vitrioli*, ſi *grana* ij. vel iij. dentur.

Miſturæ ex enarratis formis variæ fieri poſſunt, hæc invicem miſcendo, & in compoſitas formas redigendo, imprimis *electuariorum*, vel ſi admodum *ingrata* ſint, *pilularum.*

In metu *convulſionum* hæc *miſtura* fiat: ℞. *cortic. Citri condit.* ℥.j. *conſervæ florum Pæoniæ*, *Roſarum* & *Bugloſſi*, *Menthæ ana* ℥.ß. *Pulveris prædicti* ʒ.j. *Syrupi de acetoſitat. Citri* vel *de Limonibus q. ſ.* fiat *electuarium*: Capiat ſuperbibendo *aquam Portulacæ*, *Pæoniæ*, *Bugloſſi*, &c.

Theriaca & *Mithridatium*, propinata, ob multa quæ recipit, *lumbricos* ſimiliter tollit, quibus & alia addi poſſunt.

Argenti vivi guttam unam vel *alteram* vel ℈.ß. aliqui deglutiendum propinant, quod *vermes*, quibus admodum adverſum, citò fugat: Poteſtque *innoxiè*, uti alibi dictum, ſumi.

Aqua in quam *portio argenti vivi* infuſa fuerit, in eaque diu agitata, ſi ab eo colata, bibatur, *lumbricos* mirificè pellit: Poſſet & hoc in *Vino* alióve *liquore* fieri.

Aquam etiam, in qua *Plumbum* aut potiùs *ſtannum* aliquoties in *igne carbonum* fuſum extinctum fuerit, tepidè propinatum, ad enecandos & propellendos omnis generis *inteſtinorum vermes*, promptiſſimum *remedium* eſſe experientia me docuit.

Injiciuntur *enemata*, quæ *lumbricos* alliciant, ut ex *tenuibus inteſtinis* in *craſſa* deſcendant, nec *ſuperiora* petant, præſertim cùm *ventriculum* eos appetere cognoſcimus, ex ſequentibusque fiunt, quæ *vermes* utpote ipſis *grata*, appetunt. Propinando priùs per *os* ea, quæ eos fugent, & à *ſuperioribus* illos depellant.

Fiunt autem ex *Lacte*, quod ſi febricitent, omitti poteſt: vel *Brodio carnium non ſalito*, vel *decocto Ficuum*, *Paſſularum*, *Tritici*, *Hordei mundi* ℔.j. diſſolvendo in his *Saccharum*, *Mel* vel *Sapam ad* ℥.ij. addanturque *Vitelli ovorum numero* ij.

Ad enecandos *lumbricos*, ſi jam in *craſſis* eos eſſe, illicque hærere conjiciamus, quia tunc vix ampliùs in *tenuia* poſſunt iterum aſcendere, ea quæ illis adverſa ſunt *amara*, per *enemata* injicimus, hoc pacto: ℞. *radic.*

Gentianæ ℥.j. *Abſinthij vulg.* vel *ſeriphij*, hoc eſt *marini, Abrotani, Perſicariæ ana* M.j. *ſummitat. Centaurij minor.* P.j. *Lupinorum* ℥.ß. *ſeminis contra Lumbricos* ʒ.ij. fiat decoctio, & in colatura q. ſ. diſſol. *olei Abſinthij* ʒ.j.ß. *Salis* ʒ.j.

Vel fiunt ex *Muria* aut *aqua Salſa* & *Lixivio*, addendo *olei Laurini* ℥.j.ß. & diſſolvendo *Hieram picram* vel *Aloën*, vel *ſuccum Abſinthij*, aut *fel Porci* vel *Tauri*.

Cùm repetendus *clyſter*, ut enecati educantur, addemus & ei incoquemus *Agaricum*, *ſemen Carthami*, aut diſſolvemus in eo *Benedict. laxativ.* aut *Hieras fortiores*, aliáve *purgantia*.

Si *febris* adſit, omiſſis hiſce *calidioribus*, alia *amara* decoquemus, hoc pacto: ℞. *Endiviæ Cichorij* cum *radice*, *Dentis leonis*, *Portulacæ*, *Sonchi* cum *radicibus ana* M.j. *ſeminis Secalis* P.j. fiat decoctio, diſſolve *ſucci Betæ* vel *Mercurialis* ℥.j.ß. *ſucci* vel *ſyrupi Roſacei*, *olei Amygdalarum amarar. ana* ℥.j. *Salis* ʒ.ß. fiat *clyſter*.

Si *alvi fluor* adſit, talis conveniet: ℞. *rad. Tormentillæ, Ariſtoloch. vulgaris ana* ℥.j.ß. *cortic. Granatorum, Myrobalanorum ana* ℥.j. *Lentium* P.j. *baccarum Myrti* ʒ.ß. *Roſarum rubrarum* P.j. fiat decoctio, adde *olei Menthæ* ℥.j. miſce: Pro *enemate*.

Admoventur *extrinſecus ventris* medio in *circuitu umbilici*, ubi *ſedes inteſtinorum tenuium* in quibus *lumbrici* reſident, exiſtit, quæ *vermibus* adverſa ſunt, ſequentia.

Olea quæ inungenda, *manibus* madefactis priùs *aquâ Vitæ* vel *Aceto*, conveniunt ſequentia, ſcilicet *oleum ex Nucleis perſicorum* vel *Amygdalis amaris* expreſſum; vel *Abſinthinum Rutaceum*: Item *oleum Colocynthidis* valde efficax, quod fit ſi *oleum* in *Colocynthidis pomo excavato* fuſum, vel pulpa *Colocynthidis oleo* indita, coquatur.

Aliud *compoſitum oleum*: ℞. *olei Nucum* ℥.vj. *ſucci corticum viridium Nucum* ℥.ij. *ſucci foliorum Perſici arboris*, vel *Naſturtij aquatici*, *Aceti ſcillitici ana* ℥.j.ß. *Fellis porci* vel *tauri* ℥.j. coquantur ad *ſuccorum* conſumptionem ad uſum.

Inunctio ex *ſuccis* talis, utilis erit: ℞. *ſucci Allij* vel *Porri* & *Abſinthij* vel *Perſicariæ*, vel *Vermicularis ana* ℥.j.ß. *ſucci Iridis*, *Aloës* diſſol. in *Aceto forti*, *Fellis tauri* vel *porci ana* ℥.ß. *Aquæ vitæ* ʒ.ij. miſce. Si *ſuccum Cucumeris aſini foliorum* vel *fructuum* addas, efficaciſſima erit.

Unguentum vel *emplaſtrum* ſic fit: ℞. *rad. Gentianæ* ℥.j. *rad. Dictamni* vel *Ariſtoloch.* ʒ.vj. *cortic. Arantiorum* ℥.j. *Colocynthid.* ʒ.j. *cornu Cervi uſti* ʒ.ij. *Croci* ʒ.ß. fiat *pulvis*, cui & alia *vermibus inimica* addi poſſunt, veluti *ſemen Pſeudomelanthij*, *Agaricus*, *Helleborus albus*. Hic *pulvis* ſubigatur cum *oleo Abſinthino*, & de *nucleis Perſicorum*, vel *Amygdal. amar.* additaque *Reſinâ* & *Cerâ* fiat *unguentum* vel *ceratum*, vel cum *pice emplaſtrum*: Efficaciùs operabitur, ſi loco *oleorum pulvis* hic, *inunctioni* ſupradictæ permiſtus, additaque reſinâ in formam *emplaſtri* redigatur.

Uſitatum *unguentum de Artanita ventri* inunctum, ſicuti *alvum* movet, ita & *vermes* propellit.

Cataplaſma pultis inſtar, paratu facilè, fiet ex *farina Secalis* vel *Lupinorum*, ſi cum *Aceto forti* ſubigatur, ſicque, vel priùs parùm coctum, applicetur: Cui parùm *olei* de ſupra expoſitis, ne citò areſcat, miſceri poterit.

Efficacius erit, ſi ejuſmodi *farinæ ſuccis inunctionis* prædictæ, excipiantur, & in *cataplaſma* redigantur.

Alia *cataplaſmata* hoc pacto parari poterunt: ℞. *bulborum Allij* vel *Cæparum* aut *Porrorum*, ſi *allij odor* diſpliceat, *quartarium* j. de *Scillæ bulboſa radice* ℥.j. *nucleorum Perſicorum* ℥.j.ß. coquantur in *Aceto* & contundantur, adde *farin. lupinorum* ℥.ij. *Fellis* ℥.j. *olei Abſinthij* ℥.ij. miſce.

Vel ſic: ℞. *de herbis* ſequentibus, *Abſinthij, Abrotani, Marrubij, Menthæ, Matricariæ, Tanaceti, Rutæ, Cruciatæ, Scordij, Galegæ, foliorum Perſici arboris, ſumitat. Centaurij minoris ad* M. *aliquot*: coquantur in *Aceto*, contundantur, adde *farinæ Lupinorum* ℥.iij. *olei Nucleorum perſicorum* ℥.ij. *Aloës diſſolutæ* in *Aqua vitæ* ℥.ß. *Myrrhæ* ʒ.ij. fiat *cataplaſma*.

Fotus ventris, ex *decocto herbarum*, in hoc *cataplaſmate* deſcriptarum facto, in *Vino*, *Aceto* & *Aqua*, fieri poſſunt.

Sacculi

Sacculi item adhiberi, impleti *reſidentiâ* ejusdem *decocti*: vel *ſicci* geſtari, referti *herbis* illis *aridis* pulveriſatis, vel etiam *pulvere* ſuperius in *unguento* deſcripto.

Ventriculi ſedi, ſi in eum *lumbricos* repere ſuſpicio ſit, eadem *remedia* inungi, vel ei illa applicari poterunt, eligendo tamen præcipuè, ea quæ & ventriculo accommodata recipiunt: veluti *Abſinthium, Mentham, Aloën* & ſimilia. Et ſi *fluxus alvi* vel *lienteria* ſimul infeſtent, addendum inſuper *oleum Maſtichinum, Cydoniorum, Nardinum, Roſaceum, pulveres*que *Maſtiches, Roſarum, Garyophyll.* aliorumque *ventriculo* accommodatorum *ſimplicium*.

Cordis regioni adhibitæ *inunctiones* à quibusdam probantur, ex illis quoque quæ *vermibus* reſiſtunt paratæ, admiſtis inſuper *cordialibus*. Quæ fortè ſi *animi defectio*, aut *convulſiones* adſint, horum causâ *cordis regioni* apponuntur, quæ cùm & *ventriculi orificij ſedem* comprehendat, quæ huic applicantur, in utrumque *vires* ſuas extendent. Sed non ſolùm *cordi*, verùm & *pulſibus*, & *temporibus*, & *ſpinæ* inſuper haſce *inunctiones* applicatas conferre docent:

Imprimisque ſequentem: ℞. *Aloës* ℥.ß. *Myrrhæ* ʒ.ij. *Croci* ʒ.ß. pulveriſata ſubigantur cum *ſucco Citri* vel *Limonum* aut *Arantiorum*, aut *Aceto roſaceo*, aut utrisque; Pro *inunctione*.

Hujus loco *maſſa pilularum Peſtilentialium* dictarum emollita, in *ſuccis* enarratis, *cordi* admoveri poterit.

Vel fiat talis *inunctio* aut *emplaſtrum*: ℞. *prædicta tria*, adde *medullæ ſeminis Citri, raſuræ Eboris, cornu Cervi uſti ana* ℈.j *Coralii rubri* ʒ.ß. *ſeminis Pæoniæ in metu convulſionum* ℈.ij. *Garyophyll. ligni Aloës ana* ℈.j. excipiantur *ſuccis* uti priùs: Pro *inunctione* vel *emplaſtro*.

Aliàs *Theriaca*, *pulveribus* ſupradictis vel hiſce permiſta incorporatur; Sicque *cordis regioni* vel *pulſibus* imponitur.

Apri urinam in *veſica* ipſius retentam, *oleo*que permiſtam, & in *fumo* diu ſuſpenſam, poſtea exemptam, & *pulſibus temporibus*que illitam, prodeſſe ajunt.

Oleum ſequens *cordi*, *pulſibus*, & *temporibus* illitum, valde aliqui commendant. Quod fit ex *oleo Scorpionum* ritè parato, in quo *Theriaca, Aloës, Myrrha, Scordium, Gentiana, Carlina, Nigella* & *Acetum* ebullierint.

Epithemata cordialia etiam aliqui, addito *ſemine Lumbricorum*, aliisve, *cordi* adminiſtrant. Quibus & *Pulveres cordiales* ſupradicti & *ſem. Pæoniæ*, commodè ad eundem uſum, uti *inunctiones* miſceri poterunt.

Ex *amuletis*, *Allium collo* appenſum, *vermes* è *corpore* pellere docent: Uti & *Sthœchadem citrinam*.

Aſcarides in *craſſo inteſtino* nati, ſæpè ſponte cum *excrementis* extruſi, ipſis inhærere complures, illique nunc *majores* nunc *minores* viſuntur: quòd ſi verò ad *podicem* uſque delati, illic ſubſiſtant, ob *pruritum* quem movent, *curam* exigunt. *Aſcaridum curatio.*

Perficitur hæc in illis, proſpiciendo, ſi ſæpè hoc contingat, ne *excrementa putredini* obnoxia gignantur, *bona victûs ratione*, & *purgantium* uſu: Item exhibitis *medicamentis putredinem arcentibus*, qualia ſunt tum *acidi ſucci*, aliaque multa *ſiccantia*, ut *cornu Cervi*, in *lumbricorum cura* expoſita.

Demum illis, quæ *vermes* hoſce è *craſſo inteſtino* deorſum, ut excerni queant, alliciant, vel eoſdem perſeverantes enecent.

Quod *propinatis* multis, atque *injectis*, quæ idem in *lumbricis* alliciendis, vel expellendis vel necandis, præſtare diximus, *vi purgante*, vel quia *grata* illis ſunt aut *adverſa*, cùm & *aſcarides* uti & *lumbrici* vivant & ſentiant, in illorum *cura* poſſumus efficere. Imprimis verò *injectis clyſteribus* vel *immiſſis ſuppoſitoriis* cùm quæ per *os* ſumuntur, non adeò uti quæ in *rectum inteſtinum* mox perveniunt, in hos *vermes vires* ſuas queant extendere.

Potiſſimumque ad *aſcarides* allectandas, atque eximendas, *Suppoſitoria podici* infigunt, *filo* alligata, ut cùm aliquandiu retenta fuerint, *vermes* ſe illis affigentes, cum illis rurſum poſſint extrahi: paranturque ex *Carne pingui* vel *Lardo*, leviter ſaltem vel minimè *ſalitis*, *ſectione* ut indi poſſint, formatis: vel ex *Ficu inverſa* & *intruſa*: aut ex *radice Betæ*, aut *caule Braſſicæ folij*, *Melle* illitis.

Ex *Melle coctum ſuppoſitorium ſine ſale*, eoſdem allicit, præſertim ſi *pulpa Ficuum* aut *Paſſul.* ſimul miſceatur, quod etſi diffluit, nec integrum prodit, tamen cùm excernitur, *vermiculos* ſibi permiſtos ſimul producit.

Ad interimendas *aſcarides*, *ſuppoſitorium* ex *Melle* coctum, permiſcendo *Aloën* & *Fella*, valde eſt efficax, omiſſo ab initio *Sale*, ut diutiùs retineatur, poſtmodum verò addito, ut facultas ad earum *expulſionem* irritetur.

Clyſmata ad necandas *aſcarides* potiùs, quàm alliciendas, cùm non circa *exitum* maneant, ſed penitùs, cum infunduntur, ſubintrent, uſurpantur: Poſſuntque eadem quæ in *lumbricis* interimendis deſcripta ſunt, ſed *minori quantitate*, cùm non adeò procul abſint, hîc etiam injici.

Vel hoc: ℞. *radic. Gentianæ, Ariſtolochiæ, cujuscunque ana* ℥.j. *herbarum Abſinthij, Marrubij, Perſicariæ, Calaminthæ ana* M.j. *Lupinorum* ℥.j. fiat decoctio, adde *Fellis tauri*, *hirci* vel *porci* ʒ.ij. *Salis gemmæ* ʒ.j. fiat *clyſter*. Poteſt & *Hiera* vel *Benedicta* diſſolvi & *Olea* addi *amara*.

Lixivium, *Muria*, *Urina* infuſa, *aſcarides* quoque perimunt.

Unguentum ex *Argento vivo*, *Reſinâ* & *Axungiâ* factum, ut in *lumbricorum cura* parari oſtendimus, ſi *podici* illinatur, vel illud illi imprimatur, aut *ſuppoſitoriis* illitum intrudatur, præ omnibus *remediis* ad *vermes* ejuſmodi delendos, efficaciſſimum eſt.

Vermium aliorum præter *lumbricos*, aliis in locis prodeuntium *cura*, ſimili ratione, ut ipſorum *cauſam* declinemus, ipſoſque occidamus atque auferamus, inſtituitur. Ut in *narium vermibus*, in quibus quæ *ulceri* debetur *cura*, in ejuſmodi *ulcere* expoſita, & *cauſam* illorum, *vermesque* ſimul abolet. Hos quoque *fumo* immiſſo ex *ſemine Porri*, *Abſinthio* & *Aloë* uſtis excitato, abigi docent.

Narium vermium curatio.

In *aurium vermibus*, *ulceri cura* adhibita, idem præſtat, in *ulcere* illo deſcripta, uti & quæ eos enecant. Quod & facit inſtillatus in *aures ſuccus Calaminthæ* & *Cannabis*, & uti docet *Dioſcorides*, *ſuccus radicum Capparum*, *Urina* item in *Malicorio* cocta.

Aurium vermium curatio.

Poſſuntque & alia quæ *lumbricos* & *aſcarides* necant, illic deſcripta infundi.

Si *tuſſi*, ab interno *ulcere pulmonum vermes*, quod vix fit, rejiciantur, huic *ulceri*, ut in *phthiſi* declaratum, *cura* debetur.

Vermi[um] tuſſi re[je]ctorum cura.

Mictio vermiculorum, ſi ab *aſſumptis* uti dictum, veluti *caſeo* prodeat, ab eo abſtineant.

Vermi[um] mictio[ne] reddi[torum] cura.

In *externorum ulcerum vermibus*, *verminoſis*, inde dictis, ea quæ potenter abſtergendo, uti ſunt *amara* & *acria*, ad *ulcerum* horum *putridorum curam* uſurpantur, etiam *vermes* in illis natos enecant & abſtergunt: Maximè quæ *ſuccum Abſinthij*, *Centaurij*, *Allij*, *Porri*, *Cæparum* & *Fella* recipiunt.

Vermi[um] in ulce[ri]ribus cura.

Eoſdem *decoctum* ex *radic. Hellebori*, *Dictamni*, *Gentianæ*, *foliis Abſinthij*, *Centaurij*, *Calaminthæ*, *Marrubij*, factum in *Lixivio* vel *Farinâ*, ſi eo *ulcus* tangatur, tollit:

Et *pulvis Dentis leonis*, *Roſtri porcini* dicti, inſperſus.

Imprimiſque *unguentum* ex *Argento vivo*, quod etiam alios *vermes* abigit, idem in hiſce facit.

In *umbilico vermem* latentem, applicatione *farinæ Lupinorum*, in *Aceto* coctæ, produximus & extraximus, ſine læſione, aliam *curam* requirente.

Umbi[lici] vermi[s] curatio.

In *dentibus excavatis* & *putridis* ſi *vermiculi* naſcantur, diu illic nequeunt ſubſiſtere, ſed vel ſponte iterum excidunt, vel dum *dentes* repurgantur, eximuntur.

Dentiu[m] vermic[u]lorum curatio.

Hiſce tamen abolendis, ſi uti putant, hæreant, *doloremque dentium* faciant, *Aloën* & *Camphoram* cum *Aqua vitæ* ſubactam indunt.

Vel *Fumum* illis excipiunt, qui à *ſeminis*, *Porri*, *foliorum Abſinthij*, & *Aloë* invicem miſtorum *pulvere*, *carbonibus* injecto, excitatur. Idem *ſeminis Hyoſcyami* uſti *fumum*, per *embubam* admiſſum, uti in *chironibus manuum*, efficere docent. Alii verò ex illius *fumi* admiſſione, qui ad *dolorem dentium* ſedandum, ut in eo oſtenſum, admitti ſolet, ſimile quid *parvis vermiculis*, in *dentibus* generari ſcribunt.

Sub *corde*, uti putarunt, degentes *vermes*, *ſucco Allij*, *Raphani* & *Naſturtij* propinato, extirpari docent: De quibus ſi ex *pruritu* circa *cordis regionem*, ſuſpicio oriatur, ille autem inde

Vermi[um] ſub co[rde] curatio.

inde potiùs ſit, quòd *lumbrici os ventriculi* ſugunt, nihilominus in hac *cauſa* dicta competent.

Pediculi qui oberrant faciliùs abiguntur, difficiliùs qui *cuti* impacti hærent, extirpantur, tuncque *pruritus* ab illis excitatus, ſimul aufertur, nec alia noxa ſequitur. Hos tamen adeò in *morbis* quibusdam abundaſſe, *hiſtoriæ* teſtantur, ut *exitium* aliquibus crearint. Quod tamen *divinæ vindictæ* potiùs, quàm *cauſis naturalibus* aſcribitur.

Curatio autem primùm *cauſæ* accommodatur, deinde ipſi *morbo* inde excitato, *Pédiculari* vocato.

Cauſam, *immunditiem* nimiam illam, ex qua *pediculi* generantur, *præcautione* & *curatione* impedire ne naſcatur, genitam auferre ſtudebimus. Quod fiet *evacuando corpora*, ſi hisce *ſordibus, ſanguinis impuritas* aut *plethora*, vel *ichoribus*, illorum redundantia occaſionem præbeant; idque per *evacuationes*, quibus & in *ſcabie ſanguinem* repurgari docuimus. Inter quas *ſudores* hancce *cuti* impactam *illuviem* egregiè exhauriunt. Quos *balneo ſicco humidó*ve eo nomine frequenter provocamus.

Quibus *evacuationibus*, ſi *decentem vivendi rationem* jungamus, ut *corpora* minùs *ſordibus* inquinentur, efficiemus. In qua obſervandum, certa quædam *cibaria*, ad *ſuperficiem cutis excrementa* pellendo, *pediculos* gignere, quosdam prodidiſſe, veluti *Ficus* & *Viperarum carnem*: Verùm quid *viperarum caro* ſumpta præſtet, in *elephantiaſis cura* oſtenſum fuit, quam hanc ob cauſam inhibere, cùm in uſu non ſit, non neceſſe erat: uti nec *ficus*, quas decepti *ſeminum* ſimilitudine, quæ *pediculos* nonnihil, ut alibi oſtenſum, repræſentant, eos procreare, exiſtimarunt.

Lavando frequenter caput *Lixivio*, & *fricando*, *pectinando*que tam *ſordes* illas *pingues*, quàm *furfures capitis* ſimul abluimus atque abradimus, quæ & in aliis locis ſi fiant, idem præſtabunt.

Morbo pediculari ſeu ipſis *pediculis*, *pruritu*ique inde progreſſo, *cura* accommodabitur, ſi ea adminiſtremus, quæ validè *ſiccando* & *abſtergendo*, *pediculos* cum *ſordibus* unde gignuntur, auferant, atque *amaritudine* ſua, vel *acri* aliáve illis *adverſâ vi* eos fugant atque occidunt.

Quod per exhibita, cùm in *ſuperficiem corporis* ſuas vires non adeò exercere queant, vix poteſt perfici. Aliqui tamen *Allium* comeſtum, vel cum decocto *Origani* potum, *pediculos* fugare prodiderunt, fortè eadem vi, quâ & *vermes* pellere docent. Aliqui *ruſticos allium* comedere, ne à *muſcis* infeſtentur, dixerunt.

Extrinſecùs adhibitis maximè *pediculos* abigimus, vel necamus, & *pruritum* compeſcimus, idque variis modis: Et primùm *ablutionibus capitis*, aliorumque locorum, ubi *pediculi* verſantur, atque etiam *manuum*, in *Chironibus*.

Veluti hac *ablutione* quæ: ℞. *radic. Ariſtoloch. vulgaris* vel *alterius* ℥.j.ß. *radic. Hellebori albi* vel *nigri* ℥.ß. *foliorum Betæ, Perſicariæ, Abſinthij, Marrubij, Tamaricis, ſummitat. Centaurij min. ana* M.j. *ſeminis Staphi. agriæ, Lupinorum ana* ℥.ß. (poſſunt & ſumi *baccæ Evonymi*) *Agarici* ʒ.ij. fiat decoctio in *Lixivio*: Pro *ablutione capitis* vel *manuum*, vel aliarum *ſedium*.

Efficacior erit, ſi *Sal*, *Alumen* vel *Nitrum* addas, aut *Acetum*, maximè *ſcilliticum*.

Cùm *caput* abluendum, *herbæ*, *capiti* appropriatæ, ut *Betonica, Salvia, Stœchas*, aliæve addi poſſunt.

In *palpebrarum pediculis* confert, ſi *Acetum ſcilliticum* ſumatur, & in eo parùm *Aloës* disſolvatur, eoque *palpebræ* madefiant. Huic & alio *nitroſa* & *ſalſa* addi poſſunt.

Pulvis inſpergendus *capillis*, ad *pediculos* illius loci pellendos: ℞. *ſeminis Staphi. agriæ* ʒ.ij. *Salis* ʒ.iij. *Aloës* ʒ.j. *Cinnabaris* ʒ.ij. fiat *pulvis*.

Illitiones in hunc uſum, ex variis fiunt *unguentis*, inter quæ, ex *Argento vivo* parata, omnium ſunt efficaciſſima, cùm illud quocunque modo foris adminiſtratum, *pediculos* non ſolùm vulgares ſed & *cuti inſertos*, abigat atque occidat, & *pruritum* interim ſedet.

Quod ſic uſurpari poteſt: ℞. *Argenti vivi* ʒ.j. *Reſinæ*

ʒ. j. *Reſinæ liquidæ terebinthinæ* dictæ ʒ. ij. *Axungiæ porci* vel etiam alterius, aut *Butyri* vel *Olei communis* ʒ. vj. diſtemperentur & agitentur probè, fiat *unguentum.*

Aut miſce cum prædicta *materia*, loco *argenti vivi*, *Cinnabaris*, quod ex *argento vivo* & *ſulphure* conflatum eſt, ad ʒ. ij.

Vel ad *Chirones manuum argentum vivum Sublimatum*, loco *vivi ad* ʒ. j. cum eadem *materia* permiſceatur.

Alia *unguenta* ex aliis *pediculis* adverſis parantur; inter quæ *ſemen Staphi. agriæ* præcipuum eſt, ex quo ſolo pulveriſato cum *pinguibus* miſto, *unguentum* factum egregiè eos exterminat.

Vel ſic permiſtum: ℞. *ſeminum Staphi. agriæ* ℥. ß. *rad. Hellebori albi* ʒ. j. ß. *Piperis*, *Nitri ana* ʒ. j. *Axungiæ* vel *Butyri* vel *Olei communis* vel *Laurini* & *Ceræ q. ſ.* fiat *linimentum* vel *unguentum.*

Hiſce *unguentis* ſi portionem illius quòd *argentum vivum* recipit, addas, efficaciſſimum erit, vel ſi *Sandarachæ* ʒ. j. permiſceas.

Eſt & uſitatum *Unguentum* contra *pediculos*, in *pharmacopoliis*, quod ℞. *ſemen ſtaphi. agriæ*, *helleborum album*, *ſal*, *argentum vivum*, *axungiam porci*, *oleum laurinum*, *ſaponem* & *acetum.*

Aliud *unguentum* ex *amaris* ſic fit: ℞. *Aloës* ʒ. ij. *Myrrhæ*, *gummi Hederæ ana* ʒ. j. *Fellis porci* vel *alterius* ʒ. j. ß. *Sulphuris vivi*, *Aluminis ana* ʒ. j. *olei Abſinthini* vel *Amygdal. amararum q. ſ.* fiat *linimentum.*

Paſta facta ex *farina Lupinorum* & *Fellibus*, *manibus* diu retenta, *chirones* tollit.

Panni cannabini, quibus *aurifabri*, *Auro* cum *Mercurio* ſociato, *vaſa argentea* inauranda obducentes, & *prunarum igne Auro* arctiſſime *ſuperficiei vaſorum* inducto, *Mercurium* in *fumum* abigentes, dum in opere ſunt, in his *vaſis* tangendis, tractandis & abſtergendis, utuntur, ad necandos *pediculos*, *locis piloſis* & aliis in quibus oberrant impoſiti & applicati, promptiſſimum & certiſſimum ſunt *remedium.*

Fumum excitatum ex *ſemine Hyoſcyami*, projecto ſupra *carbones ardentes*, *manuum* volâ exceptum, ut *Chirones* è *cuticula* emergant atque excidant, facere docent. Quod nos *pruritum* potiùs ſedando, juvare credimus; cùm & *inunctione olei ſeminis Hyoſcyami*, vel *Papaveris* alteriúsve *narcotici*, aut *ſyrupi de Papavere* ſimiliter illiti, vel *Opij* tantilli disſoluti in *Aqua vitæ*, compeſci poſſit.

Fumus Peti ſeu *Nicotianæ* ſiccatæ atque contortæ, *pileo* aut *nocturno capitis tegmine* exceptus & capiti impoſitus, hujus *pediculos* necat & fugat.

Ejusdem *Peti* ſeu *Nicotianæ cineres Urinæ* infuſi, *pediculos naturalibus* ſe inſigentes & incredibili *pruritu* moleſtos, tollunt & abigunt.

Effodiuntur *chirones*, *acu cuticulam* ubi ſub ea latent, ſenſim, ſed in *ſuperficie* tantùm dividendo, ne ſi altiùs adigatur, *ſerum* ſubſequens, locumque madefaciens, ut non amplius conſpici poſſint, efficiat, & poſtea *pediculum* extrudendo. Quo facto ne renaſcantur, *Vino* vel *Aceto*, quibus *Sal* vel *Alumen* aut *Nitrum* additur, *manus* ſæpè abluendæ.

Pectine pediculi communiter in *capite* à *cute* abraduntur, & à *crinibus* ſegregantur auferunturque. Cujus *dentes* cùm minimi abundant, arctè juncti eſſe debent, ne *ſpatium* interpoſitum, dum *pectine* trahuntur, ſubterfugiant.

Scopulâ ſetosâ, *pediculi* ſimiliter è *capite*, illiusque *capillis* depelluntur, atque detruduntur. Suntque ejusmodi *ſcopulæ* & *pectines*, ad *pediculos* abigendos præcipuè excogitati, quibus *matres liberis* indies *capita* purgare, mundareque ſolent.

DE

DE ANIMATORUM EXCRETIONE.

CAPVT XIV.

Genera.

ANIMATA *corpora* quædam in *corpore* genita, intelligimus ea, quæ vivunt, nutriuntur & vegetantur, *ſtirpium* inſtar, ſed non ſentiunt nec moventur, & proin non ſunt *animalia*; ſuntque toto *genere præter naturam*, quemadmodum & ipſorum *excretio* talis exiſtit; qualia è *duobus* potiſſimùm *locis*, videlicet per *ſinum uteri*, aliàs per *podicem* ejiciuntur.

Per *ſinum uteri*, *corpus* ejusmodi *inſenſile* & *immobile*, *Mola* à *mole* ſeu *pondere*, quo gravat, nominatum, aliquando rejicitur; eſtque hæc nunc *informis*, nihil certi exprimens, ſed *carnem* ſaltem, quæ *mollis* eſt, ſine *oſſibus*, & in eo contentis *viſceribus*, *venis* tamen refertam, & *cute* vel *membranâ* obductam, repræſentans. Aliàs *membranoſa* & *fibroſa* magis exiſtit, *informis* alioquin, qualem è quadam quæ *octodecim annis ſterilis* fuit, poſt *peſſarij* uſum, ejectam vidimus; aliàs verò *formam* alicujus rei refert: quemadmodum tale *rejectum*, *ſtellam arboreſcentem marinam* appoſite repræſentantem, à *muliere* rejectam conſpeximus, quæ *convoluta*, in *aquam* projecta, & diducta *ſtuporem* nobis *ſpectantibus* præbebat: Sed & aliâ *formâ* talia *rejecta* apparuiſſe, obſervavimus.

Ejusmodi *molæ* per *ſinum uteri* rejectio, *Partus præternaturalis* inſtar, ſeu uti *Abortus*, procedit, atque uti ille, nunc ante pariendi tempus, nunc eo ipſo, aut poſtquam hæc prætergreſſum eſt, & ſæpè diu poſtea, accidit, eadem *pariendi difficultate*, *facilitatéve*, *ſanguinis*que *majore minoréve profuſione*, ut aliàs in *partu*. Hancque *accidentia* non admodum illis, quæ *fœtu gravidis mulieribus* contingunt, diſſimilia, ſolent præcedere. Inter quæ cùm & *ventris tumor* ſit, cùm de illo in *tumoribus* ageremus, etiam hujus, qui in *mola* ſe offert, meminimus, illicque *accidentia* hæc ejus in *generibus*; uti & *cauſam* in *cauſis* deſcripſimus.

Per *podicem* talia corpora etiam ſed rarò rejiciuntur, diverſorum *generum*. E quibus unum *faſciam* quandam refert *membraneam inteſtinorum tenuium ſubſtantiæ* ſimilem, eorum *longitudinem* adæquantem, minimè tamen uti illa *cavam*, ſed *digitum tranſverſum latam*, quam *Latum lumbricum* appellant, rectiùs *Tæniam inteſtinorum*, ſiquidem cum *lumbrico* nullam habeat ſimilitudinem, nec uti *lumbricus* vivat aut loco moveatur, ſed tam diu donec nunc *integrum*, magno *impetu* aut *terrore* patientis, exiſtimantis *inteſtina* omnia ſic procidere, vel *abruptum*, elabatur. In qua *faſcia* plerunque *tranſverſæ lineæ nigræ*, *ſpatio digiti* ab invicem diſtantes, per totam ipſius *longitudinem*, & ad formam *vertebrarum*, in *intervallis* illis éxtuberantes apparent. *Faſcia inteſtinorum.* *Lumbricus latus. Tænia inteſtinorum.*

Aliàs verò aliter formata ejuſmodi *tænia longiſſima*, veluti ex *portionibus* multis cohærentibus, & quæ ab invicem abſcedere poſſunt, conſtare videtur, quas *portiones*, cùm *cucurbitæ ſemina quadrata* nonnihil referant, *Cucurbitinum vermem* vocant. Qualis rariùs *integer*, ſed plerunque in plura *fruſta* diviſus, rejicitur: Quæ ſingula, *privatos vermes* eſſe, *cucurbitinos* dictos, credi- *Vermis Cucurbitinus.*

derunt, licèt tantùm *faſciæ* illius *abruptæ* ſint *particulæ*.

Ligula inteſtinorum. Eſt & aliud *tæniarum genus*, *longitudine* prioribus reſpondens, minimè tamen *latum*, ſed *teres*, *lumbricorum* inſtar, totoque ductu ſibi ſimile, quod & *Ligulam* appellare poſſumus, *immobile* quoque, & rariùs in *homine*, in *canibus* verò frequentius rejectum; nunc *integrum*, aliàs verò *diſruptum*; interdum & cùm *tenue* ſit, *podici* ex parte adhuc inhærens, adeò ut ex eo illud, niſi trahatur, non facilè cedat.

Accidentia dum *tæniæ* in *corpore* hærent, niſi aliud accedat, ferè nulla *graviora*, è quibus cognoſci poſſint, præſentiuntur, ſed incolumes alioquin exiſtentes, ſe *illuviem* hanc in *corpore* geſtaſſe, non priùs donec inopinatò excidunt, cum *terrore* experiuntur. Interdum tamen, *aviditas* quædam ſæpiùs & plus ſolito *cibum* ſumendi, urget, & *gravedo* quædam in *ventre*, ac ſi aliquid illi ineſſet, ſentitur. *Deteriora*, qualia ſi *lumbrici* moriantur, *ſymptomata* ſuperveniunt, ſi *abrupta* ab ipſis *particula* remanens putreſcat.

Cauſæ.

CORporum enarratorum in *corpore* generationis *cauſa* eſt vel *ſemen* vel *chylus*.

Seminis imperfecti conceptio, cauſa Molæ. Ex *ſemine* in *utero concepto imperfecto*, quomodo *mola* generetur, in *intumeſcentia ventris*, quam ac ſi *mulier gravida* eſſet *fœtum*que geſtaret, parit, expoſitum fuit. Illius quoque *rejectionis* cauſa, eadem quæ & *fœtus abortus* exiſtit, nimirum *naturæ vis expultrix*, quæ hujus *corporis præternaturalis mole* gravata, connexum *vaſorum*, quibus & *mola utero* adhæret, dirimens, illud per *viam partui deſtinatam* ejicit, eoque citiùs, ſi *vi* quadam externâ inſuper accedente, *natura* ad illius *excretionem* impellatur. Cujus *impulſus* cauſæ eædem, quæ & *abortus*, per quem *fœtus* rejicitur, eſſe poſſunt, in *abortu* expoſitæ.

Chylus, cauſa generationis Tæniarum & cucurbitini vermis. E *chylo craſſiore* vel *pinguiore*, uti *lumbricos* generari oſtendimus, ita ſi tanta illius ſit copia, ut *tenuibus* inteſtinis à *ventriculo* ad *colon* uſque deductis, undique ſe affigat & accreſcat, *membraneæ* illæ *Tæniæ* naſcuntur. Qui *chylus* illis non in toto illorum ambitu, ſed ſede ſaltem aliquâ, illius *latitudinis*, quam hæ *faſciæ* obtinent, & fortè illic tantùm ubi *inteſtina meſenterio* adnectuntur, toto *ductu* accreſcit, atque in ejuſmodi *tænias*, quæ non ita uti *lumbricus*, qui à connexu liber, vivere & ſe movere poſſunt, convertitur. Et proin eam plerunque, quam *tenuia inteſtina* habent, *longitudinem* adæquant. Nam quòd ulteriùs feratur, & *craſſis inteſtinis* etiam adnaſcatur, haud veriſimile, cùm *chylus* ejuſmodi in illis *inteſtinis* minimè contineatur, atque *fæces alvi* illic accumulatæ, hanc moram quam ut accreſcat requirit, minimè ferrent, ſed eum detrudendo expellerent, quod dum in *tenuibus* conſiſtit, minimè fit, ſed cùm *fluida* ea ſint, quæ in illis continentur, nihilominus etiam citra *tenuis faſciæ propulſionem*, pertranſire queunt. Unde & citra incommodum majus, niſi quatenus *inteſtina* gravat, & quòd cum *chylo* copioſo nutriatur, *appetentiam nimiam cibi* promoveat, diu ſæpè ſubſiſtere atque geſtari poteſt, donec tandem in valida aliqua corporis *commotione* aut *conatu*, à *connexu* alicubi ſoluta *tænia*, pondere ſuo ſeipſam liberans, ſicque vel toto *ductu*, vel ex parte ſecedens, & in *craſſa inteſtina* provoluta, per *alvum*, vel *integra* vel *diſrupta* rejiciatur, vel *fruſtatim* prodeat, quod tunc maximè fit, ſi non continuatim *chylus*, ſed veluti per *portiones*, quaſi articulatim conjunctas, *inteſtinis* accreverit. Cujus qualiſcunque *affixionis cauſa*, *chyli* admodum *tenacis* in *inteſtinis* perſeverantis *copia* erit, quod cùm rariſſimè ut ſic colligatur ſubſiſtatque accidat, etiam rariſſima harum *faſciarum rejectio* ſe offert & oſtendit. Quæ quando non penitùs è *corpore* prodeunt, ſed *portiones* illius aliquæ vel *longæ* vel *breves* remanent, tunc illæ *putreſcentes*, *graviora ſymptomata*, uti dictum producunt.

Curatio.

Curatio.

MOlæ curatio in eo, ne amplius generetur, vel ſi genita ſit, maturè antequam in *immenſum*, uti ſæpè fit, excreſcat, expellatur, conſiſtit, cùm ſic *aucta* difficulter poſtea cedat, & vel *retenta*, vel cum *magna difficultate* & *hæmorrhagia*, tandem erumpens, *exitium ægræ* aliquando pariat.

Præcautione ne generetur utimur tunc ſaltem, quando *mulieres molæ* obnoxias eſſe, ex eo quòd vel priùs ſemel aut iterum, vel ſæpiùs eas ejecerint, colligimus: tunc antequam *conceptio* fiat, & ſi fieri poſſit antequam concumbant, ea inſtituetur. Quæ *præcautio* admodum difficilis, cùm id quod præcipuum eſt, lateat, *ſeminis* nempe *defectus* in *mare* vel *fœmina*, qui corrigendus: diligenti tamen conſideratione utriuſque *naturæ* & *temperamenti*, ſi alterutrius aliquod *vitium* deprehenderimus, ut hoc *bona vivendi ratione*, *medicamentorum*que *convenientium* uſu emendetur, tam in *viro* quàm in *muliere* procurabimus.

Præcipuè verò quod *mulierem* attinet, ad *molam* gerendam pronam, illi præter decentes *evacuationes*, per *venæ ſectionem*, ſi *plethorica* ſit, per *purgationes*, ſi *humoribus excrementitiis* vel *pravis* ſcateat, ad *uterum* confirmandum, ea quæ *robur* addunt, adminiſtrabuntur, eoque magis ſi *imperfectio* hæc in *mola*, ab *uteri imbecillitate* & *caloris nativi penuriâ* procedat, quod *ſemen* ſuſceptum non convenienter, & prout ad *fœtus procreationem* opus foret, fovere queat. Qualia *remedia utero* convenientia & appropriata, in *ſterilitate*, & *fluxu muliebri* aliiſque ab *uteri imbecillitate* & *fluxu muliebri* profectis *affectibus*, deſcribuntur. Inter quæ & *balnea* præcipueque *thermas*, ſi hæ *mulieres* eas adeant, multùm efficere poſſe, ſibi perſuadent.

Curatio molæ jam *genitæ* à *ſemine*, ſicuti in *intumeſcentiâ ventris* inde progreſsâ oſtenſum, in eo, ne admodum excreſcat, & maturè ex eo propellatur, verſatur. Verùm cùm de ea plerunque non ſatis certi ſimus, etſi *ſuſpicio* illius magna ſit, tamen *validioribus* & *violentis remediis* rem aggredi, & per vim *conceptum* ejicere velle, cùm ſi *verus conceptus* esſet, eum perderemus, *res* eſt *periculi plena*, nec temerè ſuſcipienda; & cùm vel minimùm dubitamus, omittenda, ſatiusque tunc vel *naturæ* negotium committere, donec certiores de ea fiamus, eventum expectare, vel ſaltem per *ſanguinis miſſionem nutrimentum* nonnihil illi detrahendo, *incrementum* illius impedire, vel *purgantibus* exhibitis, *naturam*, ut cùm aliàs *immundities* expellit, etiam fortè hanc illi *gravem* & *alienam molem* propellat, ſolicitare; nec ab illis adminiſtrandis *metus* nos, ne ſi fortè *verus* eſſet *conceptus*, *abortus* inde ſequatur, abſterrere debet, cùm hoc minimè factum fuiſſe, in multis *mulieribus gravidis* ſæpè ſic *evacuatis*, vel *diarrhœis* diu laborantibus, obſervaverimus, naturaque non facilè ad ea quæ *naturalia* ſunt, ſicuti verò *præternaturalia* illique *oneroſa*, excernenda, commoveatur.

Quòd ſi tamen de *mola* nobis certò conſtet, pluribus *indiciis* concurrentibus, & tunc quoque eodem modo, uti cùm priùs *molam* paſſa eſt *mulier*, apparentibus, vel ex eo quod adhuc certiùs eſt, ſi *tempore partus* elapſo, *tumor* ille *ventris*, & *durities* qualis in *fœtu* etiam *tactu* deprehenditur, nihilominus permanſerit, tunc ut *natura excretionem* illius moliatur, eam *exhibitis admotis*que *inditis* & *injectis* in *ſinum uteri*, excitabimus, *vias*que ut ex *utero* emergere queat, aperiemus atque dilatabimus. Quæ omnia iiſdem quibus *menſes* provocamus, atque *partum* acceleramus, *levioribus remediis* primùm perficere ſtudebimus, & niſi ſuccedat, illis quæ *fœtum mortuum* & *ſecundinam* expellunt, illud efficere tentabimus; atque neceſſitate urgente, præſertim ſi *mola* apparere incipiat, *obſtetrici*, ut eam (ſicuti de *partu mortuo* dictum) *manuali operâ* eximere ſtudeat, mandabimus. Vel in *deſperato* & *extremo periculo*, *ſectione* per *abdomen* in *uterum* adactâ, *ultimam manum* adhibebimus. Sicuti quo pacto hæc omnia fieri debeant, in *menſium* & *partus defectu*, abundè declarata fuerunt, indeque peti poterunt.

Tæniæ illæ inteſtinorum tenuium membraneæ

Tæniarum & Cucurbitini vermis curatio.

& *longiſſimæ*, quarum una *lata* eſt, *Lumbricus latus* vocatur, altera ex *pluribus portionibus* compacta, quam *Cucurbitinum vermem*, vel ſi fruſtatim exeat, *vermes* appellant, tertia *Teres lumbricorum* inſtar, ſi quod rarum eſt, in *inteſtinis tenuibus* naſcantur, quam diutiſſimè plerunque illic latitant, & cum certis *indiciis* non cognoſcantur, ferè negliguntur.

Quòd ſi verò ex *diſtenſione* & *gravedine ventris*, atque *appetentia cibi* nimiâ, qui hiſce infeſtantur, eas adeſſe ſuſpicentur, tunc ut è *corpore* expellantur, & ne rurſum regenerentur, efflagitant, & *curam* eò magis expetunt, cùm ſe *monſtroſum vermem* vel *ſerpentem*, cui *colore* & *tranſverſis lineis tæniæ* aliquæ nonnihil correſpondent, in *corpore* alere, ſibi perſuadeant.

Inſtituitur autem *cura* illarum hoc pacto: Antequam naſcantur, ipſarum *generatio impedienda*, tum *materia* ex qua oriuntur, *avertenda*, tum eadem ne *inteſtinis* accreſcat, illicque formetur, *abſtergenda*. Poſtquam autem jam *genitæ* ſunt, atque *inteſtinis* adnatæ, *abſtergentibus* ſimiliter, ſed *validioribus* eas abradere, atque *purgantibus* quæ *naturam* ad illarum *excretionem* excitent, exturbare per *alvum* ſtudebimus. *Ingratis* autem illis, quæ *lumbricis* adverſa ſunt, eas velle fugare aut enecare, cùm nec *vitam* nec *ſenſum* uti *lumbrici*, habeant, haud neceſſarium, ſicuti nec aliis quæ idem in *lumbricis* efficiunt, hîc utendum, niſi, uti pleraque ſunt, *vi* inſuper *abſtergendi* vel *purgandi*, quæ tunc quoque operantur, ſint prædita. Hæc autem omnia in *victus ratione*, & *medicamentorum* exhibendorum, injiciendorum admovendorumque uſu, ſequenti modo adminiſtrantur.

Victu decenti, *chylum moderatum* & *fluidum*, *lactis* inſtar reddendo, illius *copiam* & *tenacitatem* avertendo, eumque ne adhæreat, abſtergendo, *generationem* harum *tæniarum* impedimus. Eaque inſtituenda, ſicuti & in *lumbricorum* ne naſcantur *cura*, demonſtratum fuit: Idque *comeſtione Allij*, *Nucum*, atque ex *Oleribus*, *amaras* & *acres* illas *herbas* frequenter eſitando: Item *Sale cibos* condiendo, & *Aromatibus*: Atque inter *condimenta*, *Sinapi* illâ conſuetâ *confectione*, ſæpè utendo: *Vinum*que *abſinthites* bibendo.

Inter *medicamentoſa*, *purgantia*, *cathartica*, non ſolùm ad *tænias* haſce ab *inteſtinis* depellendas, ſed & maximè ſi jam ab hiſce *liberata*, alicubi *portio* ipſarum hæreat, & corrumpi incipiat, eam propellendam exhibentur, tum etiam ad eaſdem, ut citiùs abſcedant, abſtergendas; Cùm pleraque *cathartica amaritudine* atque *acri vi* prædita, id ſimul moliri queant. Qualia in *lumbricorum cura* expoſita, atque ex illis ea quæ *amara* ſunt, uti quæ *Aloën* recipiunt, & *Abſinthium*, aliáve ejuſmodi, uti & *acria*, hîc quoque exhibita, ſæpiuſque iterata, aliquid tandem efficient. Quibus ſi *Tartari* vel *Nitri* parùm addas, abſtergendo potenter operabuntur.

Abſtergentia varia, ad *tæniarum* harum *ſemina*, & *materiam* è qua prodeunt, vel etiam ipſaſmet jam natas, abradenda exhibentur, ut ſic *liberatæ*, vel ſponte poſtea delabi atque elabi poſſint, vel ſumptis *catharticis* faciliùs expelli. Quod multa in *lumbricorum cura* expoſita, quæ ad illos fugandos vel necandos illic dantur, cùm & *deterſoria vi* prædita ſint, hac potiſſimùm hîc operando præſtabunt.

Veluti ex *pulveribus* illic deſcriptis, tam *ſimplices* quàm *compoſiti*, ob *amaritudinem*, vel alioquin *vim abſtergendi* quam habent, hîc quoque convenient. Quibus *ſemen Heliotropij majoris*, & *folia* addit *Dioſcorides*, uti & *ſemen Nigellæ*.

Ex *decoctis*, *ſyrupis*, *ſuccis*, *conſervis* quæ *vi abſterſoriâ* etiam prædita ſunt, pleraque & hîc valent.

Imprimiſque *utile* eſt, *Vinum abſinthites* cum additione aliorum *amarorum*, ut *Centaurij*, *Marrubij*: Plurimùm etiam abſtergunt *Urina*, *Lixivium*, *Muria* bibita. Idem facit *Vinum* vel *Aqua* cui *olei Vitrioli guttæ* additæ fuerint.

Injecta clyſmata cùm ad *tenuia inteſtina*, quibus *faſciæ* affiguntur, vix penetrent, eáque ſubeant, non adeò in illis abſtergendis,

uti quæ

uti quæ per *os* ſumuntur, operabuntur. Si tamen *portiones* aliquæ in *craſſiora inteſtina* delapſa, illic ſubſiſtant, eas quoque poſſunt eluere, & fortè abſtergendo, *vires* ſuas ſi ſæpè repetantur, ad *tenuia* usque extendere. Eoque nomine, ea quæ & *lumbricos* necant, cùm *amara* ſint & proin abſtergant, ſimiliter hìc tentari poterunt.

Amota ventris regioni, ad *lumbricos* fugandos & necandos, cùm & illa ex ſummè *amaris* vel *acribus* concinnentur, ea quæ potenter abſtergant, hìc quoque inuncta vel applicata, multùm poſſunt ſucceſſu temporis efficere; tam *olea* quàm *unguenta*, *emplaſtra* & *cataplaſmata* illic deſcripta.

DE TERRESTRIUM EXCRETIONE.

CAPUT XV.

Genera.

TERRESTRIA *corpora* quæ in *corpore* naſcuntur, ſunt *Arenæ* vel *Sabulum*, *Calculi tophacei* vel *lapidei*: Suntque toto *genere præter naturam*, veluti & ipſorum *excretio*; prodeuntque è diverſis *corporis ſedibus* ſequentibus, è quibusdam frequentiùs, ex aliis rariùs, ex aliis rariſſimè.

[Arenula] [...ione] [...ita.] Per *meatum urinarium* inter mingendum, in multis *Arenulæ* cum *urina* affluunt; nunc citra alium *affectum*, aliàs in *morbis* quibusdam.

[...ulus] [...ione] [...tus.] *Calculi* inter mingendum quoque progrediuntur, aliàs cum *impetu* quodam ejiciuntur; quam *excretionem nephriticus dolor* ferè præceſſit, ubi & hi *calculi* deſcripti fuerunt, interdum & *ſanguinis mictus*; aliàs & *urinæ ſuppreſſio*, *ardens*que *mictio*, quandoque & *mucoſæ* vel *purulentæ materiei* ſimul *excretio*, ſicuti in ejusmodi *excretionibus* oſtenſum eſt, accedit. *[...lum] [...ione] [...itum.]* *Sabuloſa* quædam *alba materia*, nonnunquam loco *arenularum* cum *urina* prodit, cum *calculi veſicæ*, à quo provenit, *indiciis*.

[...oſa] [...rum] [...riv.] In *oculorum angulis*, maximeque in *ciliis palpebrarum*, non infrequenter *Arenoſa materia*, *aſpera*, *friabilis*, *cinerea* vel *ſubflava* ſe offert, quæ *pilis* illis per noctem, dum *oculi* clauſi ſunt, junctis ſe affigit, illisque accreſcit, ut ægrè ab invicem *palpebræ* rurſum diduci, *oculi*que aperiri queant. Quod & in *affectu oculorum*, quem *Sclerophthalmiam* vocant, accidit, ſicuti in *oculorum doloribus* demonſtratum fuit.

Calculus emunctus. Ex aliis *ſedibus arenæ* vel *calculi* rariùs prodeunt: Aliquando tamen *emunctione*, *calculum piſi* magnitudine, *album friabilem* excretum vidimus, eumque cum cæteris in *Archivo ſupellectilis noſtræ medicæ* aſſervamus.

Calculus exſcreatus. *Expuitione* cum *tuſſi*, *calculos rejectos* fuiſſe non ſolùm ego, ſed & alij obſervarunt. Quorum quidam *albi* & *tophacei*, quidam *cinerei* & *lapidei*, *teretes rotundi* vel *lati*, *æquales* vel *inæquales* fuerunt, præcedente *dyſpnæâ* ſummâ, ſeu *Aſthmate*: In quo frequentiùs ejusmodi *calculi* incluſi remanent retinenturque potiùs quàm expelluntur, ſicuti in eo dictum fuit: Tales & ego, *calculos tophaceos*, *albos*, à *vidua* venuſta, *Phthiſi* à *marito* infecta. (de qua ſupra) cum *lancinantibus doloribus*, *tuſſi* excreatos, & mihi allatos aliquot, aſſervo.

Calculi ſub lingua. Ex *ore* quoque alij *calculi* aliquando prodierunt, veluti è *linguæ tumore*, quem *Ranam*

LLLLLLL 3

Calculus tonſillarum. vocant: Vel etiam ex *tonſillarum tumore*, ſicuti aliqui notarunt.

Calculus per anum dejectus. Per *anum calculum ſcybali* formam exprimentem redditum, domi quoque asſervamus: aliumque qui ex *equi alvo* prodiit.

Fœtus lapideſcens. In *partu fœtum lapideſcentem* ſeu *petroſum* excluſum à *matre*, ſe vidiſſe, *Medicus* quidam noſtri ſeculi *clarus*, mihi narravit, idemque *ſcripto publico* teſtatus eſt.

Calculi cutis poris infixi Leichtdörn. *Cutis poris tophuli* exigui quandoque innaſcuntur, indeque eximuntur; Uti in *faciei cute*, nunc unus, nunc plures ſe aliquando exhibent, quos *Germani* Leichtdörn quaſi *leves ſpinas* vocant. In *cute calloſâ plantæ pedis*, ſimilem exectum retinemus.

Calculus in oculi globo. In *oculi globi albâ ſede tophulum* minimum impactum, *aciculâ* quidam ſibi eximi curavit, mihique oſtendit.

Dentium tophi. *Dentibus Tophi* frequentiſſimè adnaſcuntur, eosque ſæpè penitùs obducunt & occultant, aliàs circa *radices* potiſſimùm ſe affigunt.

Calculi è nodis Podagricorum. Per *aperturas ſponte* vel *ſectione* factas, *Tophi* è *nodis podagricorum*, plures ſæpenumerò prodeunt: ſicuti hoc in *podagra* oſtenſum fuit.

Calculi ſectione exempti. E' *vulnere* in *perinæo*, *calculi* per *Lithotomiam* eximuntur.

Calculi & arenulæ per fiſtulam prodeuntes. Ex alio *vulnere* in *inguine*, dum ſecaretur *ſarcocele*, inflicto, in *fiſtulam* converſo, & *arenulas* & *calculos* jam diu progredi cum *urina*, in illius *præternaturali excretione* oſtenſum fuit.

Cauſæ.

A' *Terreſtri materia arenulas* & *calculos* generari, nec dum à *pituita*, ſicuti dictum eſt, & potiſſimùm ea, quæ *ſero* permiſta, hinc inde *ſiccioribus partibus* ſe affigit, illisque accreſcit, in *nephritico dolore*, qui à *calculo* procedit, oſtenſum fuit. Ad hæc & à *terrena* alia *materia*, in certis *excrementis* aut *partibus* coacervatâ concretaque, idem fieri, eaque lapideſcere poſſe, probatur eo, quòd hoc idem extra *corpus*, in *lignis oſſibus*que *petrificatis* accidere videamus, & talia aliquando in *corpore* inveniantur. Sicuti quomodo hæc *arenularum*, *calculorum* & *partium petrificatarum generatio*, in *corporis diverſis locis* fieri poſſit, jam demonſtrabimus.

Renum terreſtris materia cauſa calculi & arenularum mictione redditarum. In *renibus* præ cæteris locis, utpote quos *ſerum* continuò pervadit & alluit, *arenulæ* & *calculi*, qui per *urinarium meatum* prodeunt, ex *terreſtri* ſe illis affigente *materiâ*, ut in *calculi renum cauſis* abundè demonſtratum fuit, generantur. Nam poſtquam hæc genita ſunt, ſi non illic hæreant, & *renum calculum* dictum efforment, per *ureteres* in *veſicam* delabuntur, & ſi illic ſubſiſtant, ut *calculi majores* ſolent, illicque *incrementum* ab *urinæ terreſtreitate* ſumant, *veſicæ calculum* tunc nominatum producunt: ſi verò ulteriùs cum *urina* procedant, uti *arenulæ* plerunque ſolent, nonnunquam & *calculi minores*, tunc cum *urina*, uti dictum, eminguntur. Aliàs verò hi, qui in *veſica* retenti auctique fuerunt, per *vulnus cervici* illius *inflictum*, in *lithotomia* inde extrahuntur. Qui &, uti *caſu* factum eſſe diximus, in quodam è *vulnere* in *inguine veſicæ* inflicto prodierunt. *Veſicæ illapſæ arenulæ, cauſa illarum quæ minguntur, uti & Calculi illorumque ex ſecantur aut alio vulnere prodeunt.*

Hepatis terreſtris materia, cauſa arenularum quæ minguntur, & tophorum qui in eo ſubſiſtunt. In *hepate arenulas* & *tophos* gigni, ob *ſerum* quoque, quod *vaſa* ipſius pertranſit, in illius *affectibus* oſtendimus, è quibus *arenulæ*, cum *ſero* ad *renes* delatæ, ſimiliter inde ad *veſicam*, ab eaque cum *urina* inter urinandum, excerni poſſunt. Quam *viam* ab *hepate* ad *renes*, *tophi* pertranſire minimè poſſent.

Oculis innata arenoſa materia, cauſa illius inde excretionis vel Tophuli innati. In *oculorum ſedibus*, à *ſeroſo humore*, quo *oculum* continuò etiam naturaliter humectari, vel in *lachrymis* eò quoque deferri oſtendimus, *arenoſa materiâ* illa, quæ ex iis prodit, eadem ratione ut in cæteris locis, gignitur: Eoque libentiùs ſi *calidæ* & *acres* ob *ſerum* ſint ejusmodi *lachrymæ*, vel alioquin *terreni* quid in ſe contineant: Unde in *ſanis* adhuc *oculis*, *arenoſa* hæc *materia* nata, noctu dum *oculi* clauſi ſunt, in *angulis oculorum* colligitur, atque in *cilia* usque progreſſa, illis adhæret. Sicuti & in *ægris*, ſi *oculi lachrymis* obruantur, atque incaleſcant, *arenulæ* ejusmodi naſcuntur, ut in *Epiphora*, quemadmodum illic quoque fuit declaratum.

Ab eadem *cauſa*, uti *arenulæ*, ſic & *tophulus*

phulus, ex compactis *arenulis oculi duræ tunicæ* accretis, in eo cui talis exemptus fuit, naſci potuit.

In *narium profundis antris & cavitatibus*, à *ſeri* cum *pituita* à *cerebro* eò delabentis *terreſtreitate*, ſe illic affigente, *calculum* qui emungendo proſiliit, genitum fuiſſe, credibile eſt. Nam licèt in *cerebro* etiam *calculi* inveniantur, cùm tamen hiſce non pateat exitus, per *anguſta calvariæ foramina*, *vaſis* aliis oppleta, vix inde ea provenire poſſent.

In *pulmonibus*, *calculi* qui expuuntur, quo pacto gignantur, in *aſthmate*, cujus ferè tunc *cauſa* exiſtunt, oſtendimus.

In *inteſtinorum anguſtiis*, & *craſſiorum* præſertim *gyris*, in quibus diu ſæpè *materia* quædam hærere atque indurari ſolet, ex *ſeri* quod & hæc loca continuò cum *excrementis* pervadit, eaque madefacit, *terrenâ materiâ* accreſcente, *calcúlos* generari etiam poſſe, veriſimile videtur, licet non adeò frequenter obſervetur, uti verò in reliquis *ſedibus* cùm hi *excrementis* miſti, ſine *labore* prodeant, & proin ferè ſe manifeſtent. Quod tamen & in *homine* fieri poſſe, probabile, cùm & ex *equo* talem *calculum rejectum* viderim. Quod *ſcybalon* verò in *calculum* converſum attinet, hoc ex alia *terreſtri ſalsáve materia* ab aſſumptis procedente, cum *excremento* hoc congeſtâ atque cum eo induratâ prodiiſſe, uti cætera quæ petrificantur, oportuit.

In *utero fœtus lapideſcens*, qualis in *partu* prodiit, quod *rarum & inauditum* aliàs fuit, vel à ſimili *terreſtri & ſalsâ materiâ* totus imbutus, ſic tandem lapiduit: vel *oſſa* ipſius, uti reliqua *oſſa* etiam extra *corpus* poſita, veluti *dentes*, *cornua*, aliaque interdum lapideſcunt, eodem modo in *terrenam* illam formam tranſmutata ſunt.

In *poro uno* ſeu *pluribus*, *ſeri terreſtreitas* incluſa manens, *tophulis* qui illic inveniuntur *materiam* præbuit, eosque ſenſim *calore externo* exiccando, genuit. Quod maximè in *facie* cùm ſit *aëri calido & ſicco* expoſita, contingit. Eadem ratione hoc in *oculi globo*, huic cui *tophulus* illic prodiit, accidit, ex hærente illic ſimili veluti in puncto materiâ.

In *tumoribus*, veluti ſub *lingua*, item in *nodis podagricorum*, quo pacto *calculi* qui inde exeunt generentur, in iiſdem demonſtratum fuit. Eo modo & in aliis *tumoribus*, uti & *tonſillis* hoc idem fieri poteſt.

Tumorum terreſtrium materia cauſa calculorum ſub lingua, tonſillarum & in nodis podagricorum.

Dentibus quo pacto *tophi*, ex *limo & ſordibus* qui *dentibus* adhærent, accreſcant, in *ſordibus* oſtendimus.

Dentium limus & ſordes, cauſa Tophorum illis adnatorum.

Curatio.

Calculis quæ adhibetur *cura*, tunc præſertim inſtituitur, cùm aliqui ſæpiùs jam prodierunt, vel aliis *indiciis* ſe produnt, unde facilè conjicimus eos rurſum generari poſſe. Nam quod illos attinet, qui rarò ſe offerunt, *cura* tantùm adhibetur, ut, niſi ſua ſponte è *corpore* abeant, expellantur vel eximantur. Quæ omnia ſequenti modo in ſingulis adminiſtrantur.

In *calculo* qui è *veſica* per *mictionem* egredi ſolet, & *Calculus Veſicæ*, licèt aliunde eò perveniat, dicitur, uti & in *arenulis*, hæc ipſorum *excretio* promovenda potiùs, quam impedienda erit, & ne novi naſcantur, præcavendum. Quòd ſi in *veſica* hæreat, per *curationem* inde educendus.

Veſicæ calculi præcautio & curatio.

Præcautio autem primùm in *calculo veſicæ*, non alia quàm quæ & *calculo renum* debetur, & in *nephritico dolore* fuit expoſita, ſuſcipitur, cùm in *renibus calculi*, qui ad *veſicam* ab ipſis deſcendunt, primam ſuam habeant *originem*, illicque exortus ipſorum impediri primùm debeat; quæ tamen *præcautio*, ut retenti in *veſica* minùs increſcant augeanturque, etiam aliquid poterit efficere.

Curationem verò quod attinet *calculi* jam *veſicam* occupantis, hæc ſic inſtituenda, ut ille vel atteratur vel comminuatur aut expellatur, vel à *meatu* quem occupat, removeatur, aut è *veſica* eximatur. Quæ omnia ſequentibus operandi modis perficiuntur.

Purgantia exhibentur interdum, tum ſi *corpus* aliis *pravis humoribus* refertum ſit, ad eos repurgandos, *corpus*que ſic diſponendum, ut quæ huic *affectui* adhibentur, rectiùs operari queant.

Tum verò ut *alvus* reſpondeat, exhibenda

quæ

quæ *laxando* & *leniendo* eam frequenter moveant, qualia in *ardore urinæ* ab aliis *cauſis* proveniente, expoſita ſunt.

Tum etiam ut *calculus veſicæ* ſimul promoveatur ad *excretionem*, dantur *fortiora cathartica*, ſi fortè hiſce *natura* excitata, uti alia *ſuperflua excrementa* è *corpore*, ſic & *lapidem vi expultrice* è *veſica* propelleret: ſicuti ſæpè vidimus, poſt *conatus* illos vehementes dejiciendi, *purgantibus* propinatis commotos, non ſolùm *alvi excrementa*, ſed & *calculos* fuiſſe excretos.

Hiſce omnibus etiam *lithontriptica* permiſcemus, ſi forte & ſic *calculus* confringi aut comminui poſſet. Cujuſmodi *laxantia* & *purgantia medicamenta*, in *calculo renum* expoſita ſunt, quæ hìc quoque locum habere poſſunt, cùm virtus eorum cum *urina*, ad *veſicam* uſque poſſit etiam pertingere.

Clyſmata ad *alvum* leniendam ſæpè injecta proſunt *emollientia* & *laxantia*, paſſim deſcripta, tum etiam *anodyna* ad *ardorem urinæ* inde contractum, ſi ille urget, mitigandum, in *colicis doloribus* expoſita, addendo ſemper ea, quæ ad *lapidis comminutionem* aliquid poſſunt efficere. Qualia in *nephritico dolore*, à *calculo renum* procedente, tribus exemplis propoſita fuerunt.

Vomitum ſæpè factum, ad *præcautionem* utilem eſſe, cenſent illi, qui à *pituita calculum* generari credunt, cùm potiùs quòd *corpus purum* inde reddatur, & majori *ſucceſſu* ſic tractari poſſit, competat.

Hic quoque *lapidem* jam genitum, cùm magno *conatu* fiat, aliquando poteſt è *veſica* in *ductum* illius excutere.

Exhibentur ad *vias aperiendas* & *terreſtreitates*, quarum adhæſione *calculus incrementum* ſumit, *abſtergendas*, *calculúm*que *minuendum*, eadem ferè, quæ idem in *calculo renum* moliuntur, illicque exponuntur. Quæ & ad *præcautionem calculi veſicæ*, cùm ille in *renibus* initium capiat, proderunt. Quibus, cùm hic *calculus* remotior quàm *renum* exiſtat, *efficacioribus* ex illis & frequentiùs *majori*que *quantitate*, ut *vires* eò queant pertingere, utimur.

Qualia ſunt *Jus alimentoſum* & *medicatum*, & *Decocta* varia. Cui & hoc adjici poterit, quod ℞. *radicis Liquirit.* ℥.ij. *radic. Graminis* ℥.j. *radic. Aſari* ℥.ß. *Betonicæ*, *Capilli vener.* vel *Trichomanes*, *Bupleuri*, *Saxifragæ albæ*, *Parietariæ*, *Fœniculi marini*, *Pimpinellæ ana* M.j. *florum Hyperici*, *Geniſtæ*, *Roſarum ana* P.j. *baccarum Myrti*, *ſeminum Aniſi*, *Fœniculi ana* ℥.ß. *ſeminis Milij ſolis* & *Paliuri*, ſi haberi poteſt, ʒ.ij. *ſeminum Apij veri* & *Paludapij ana* ʒ.j. *Paſſularum enucleat. quartarium* ß. *Cicerum rubr.* P.j. fiat decoctio in *Vino* & *Aqua*: Pro quinque vel ſex doſibus bonæ quantitatis, ut ſic abundè bibitum, citiùs ad *partem affectam* deveniat, diſſolvendo in ſingulis *hauſtibus*, *ſyrupi de Limonibus* & *Oxymel. ſimpl. ana* ℥.j. *Oxymel. ſcillit.* ʒ.ij.

Huic *decocto* & alia addi poſſunt *aperientia* vias, & *lapidem atterentia*, ut *radices aperitivæ temperat.* in *aceto*, *radic. Rubi*, *Mori*, *Herniaria*, *Erica*, *Baccharis* aliáve.

Infuſa item convenient in *calculo renum* expoſita: Et *lixivia*.

Succi item, ut *Urina*, *Aceta*, *Aquæ naturales* aliíve *ſucci* illic enarrati, quibus & *ſuccus acidus Berberis* adjungendus, ad idem efficax: Uti & *ſucci Fœniculi marini*, *Saxifragæ*, *Hyperici*, *Nucum* item *viridium* & *Porri*, qui per ſe vel cum *liquore* aliquo vel cocti ſoli aut cum *Saccharo*, & in *formam ſyrupi*, aut *rob* ſeu *extracti* ut vocant, vel *tabularum* redacti, dari poſſunt. Sicque *tabulæ* ex *ſucco Limonum* & *Berberis* nunc fieri conſuetæ, valde ſunt *convenientes* & *gratæ*.

Aquæ ſtillatitiæ ad *calculum renum* præſcriptæ, tam *ſimplices* quàm *compoſitæ*, huc quoque referendæ, quibus & ægri faciliùs utuntur.

Urina hirci hìc quoque probatur, uti & *Apri*, à *Dioſcoride* potui datæ.

Olea item illic propoſita bibita, ſimiliter & in hoc *caſu* competunt.

In *cibis* itidem uſurpari ſolita *medicamentoſa* comeſta.

Et ex *medicamentis* quæ in *ſubſtantia* diverſimodè præparata ſumuntur; quibus ſimplicioribus utimur, ut ſunt *Reſinæ Plantarum*

rum quarundam *pulveres*, *Sanguis*, *Cineres*que aliquorum *animalium*: Dein & alia varia, ex quibus *compoſita* fiunt *remedia*, à *plantis*, *animalibus*, *terreſtribus* innumeris petita, alibique deſcripta: Uti & ex illis concinnati *pulveres*, *electuaria*, *pilulæ*, *uſitatæ*que quædam in hanc rem *compoſitiones*.

Præter quæ & in *calculo veſicæ* commendantur *Murium ſtercus*, *lapid. Limacum*, *Calculi* in *felle bubuli*, *Ventriculus oſſifragi*, *ſanguis Cuniculi*, *Vitrum combuſtum*, *Sagapenum* à *Dioſcoride*, *Euphorbium* item cæteris additum, *gummi Amygdalarum* & *Vitis viniferæ*, *radic. Eryngiorum*, *Paſtinacæ ſylveſtr. flores Sambuci* nondum expanſi, ſed compacti adhuc ſiccati ſæpeque exhibiti. *Semina Urticæ*, *Capparum*, *Tragij* & *Siſymbrij*.

Injectiones in *veſicam* fiunt, ex illis quæ *ardorem mingendi*, ſi ille urgeat, mitigant, in eo *dolore* expoſitæ.

Deinde ad *calculum confringendum*, ſi fieri poſſit, fiunt ex *oleo Scorpionum*, ex *ſanguine Hirci* vel *Vulpis*: Maximè ex *ſucco Limonum* & *Berberis*, vel etiam aliis *acidis*, ut *Aceto*, quæ & emollire ſeu diſſolvere *ſaxa*, *Coralia* & *margaritas*, ſi illis imponantur, docent. Quæ tamen ſic uſurpanda, & ſi opus, contemperanda, ne *veſicæ* noceant.

Inſeſſiones & *fotus*, ex *relaxantibus* & *aperientibus vias*, *calculum*que *comminuentibus* fiunt, iiſdem quibus & in *calculo renum* utimur, quæ uti illic *hypochondriorum regioni*, ſic hìc *ventris inferiori ſedi* maximè accomodantur: Quibus & alia quoque addi poſſunt, veluti *Fœniculum*, *Meum*, *Saxifragia*, *flores Melilot. Hyperici* aliaque *Lithontriptica*.

In *thermis naturalibus* etiam *balnea* illic expoſita, hic quoque convenire poſſunt, ſi illis ad tempus aliquod utantur, ut *Acidis* & *Sulphureis* præcipuè. Quarum loco *arte* paratæ ex *Sulphure* in *aqua* decocto, uſurpari poſſunt.

Inunctiones in *calculo renum* deſcriptæ, *dilatantes vias*, *anodynæ*, & *calculum diſrumpentes*, hìc utiliter *pectinis* & *perinæi regioni*, *teſtibus* item & *virgæ* applicantur. Inter quas & *oleum Scorpionum* admodum eſt efficax, tam *ſimplex* quàm *compoſitum*, in quo *ariſtolochia*, *gentiana*, *cyperus* & *cortices radic. capparum* coquantur, cum quo *ſanguinem hirci præparatum* interdum miſcemus.

Cujus loco efficax quoque *oleum* parabitur, ad hunc *affectum*, ex *Cantharidibus* tum *officinarum* tum aliis, tum *Scarabeis*, *Cicadis* decoctis in *oleo*; efficaciùsque fiet, ſi *ſuccus Raphani*, *Parietariæ*, & *Sanguis hirci* ſimul incoquatur, additâ *Aceti ſcillitici portiunculâ*.

Cingulum lapidem continens, quem *calculum lapidem* præcavere exiſtimant, illic declaratum, idem in *lapide veſicæ* efficere docent.

Zona à quibuſdam, ſi *lumbis* circumdata geſtetur, quod noctu tempore ſomni commodè fiet, admodum laudatur, ex *linteo panno* facta, *inuncto ſuccis Tanaceti*, *Plantaginis* & *Barbæ Jovis*, *farinâ Fabaceâ* & *Melle* exceptis.

Operationibus aliis *calculum* veſicæ, ſi in principium *cervicis* illius inſertus illic hæreat, *urinæ*que *meatum* obſtruat, ab eo abigimus: Idque *Concuſſione*, ſi *æger* ſupinus collocetur, *cruribus* attractis & in altum elevatis, & ſic *regio veſicæ* nonnihil quatiatur, *lumbi*que concutiantur.

Cathetere immiſſo, atque ad *veſicam* uſque *adacto*, *calculus* in *veſicam* ex *meatu* protruditur, qui *cavus* eſſe debet, ut *urina* quæ *ſuppreſſa* erat, mox per illum effluat, atque ad formam *ductus* per *penem* obliqui, *curvatus*. *Candelâ tereti cereâ* hoc itidem fit, quæ cùm ſe commodè ſecundùm ductum illum flectere poſſit, & *mollis* ſit, minori labore in *veſicam* uſque impellitur.

Aufertur è *veſica* atque eximitur *calculus* aliis *artibus*; quod fieri poſſe aliqui putarunt, applicando quædam *peni*, quæ proprietate quadam *lapidem* è veſica, per *urinæ ductum* allicere & attrahere credunt: Ideò *cerebrum Picæ avis*, *præputio* & *glandi* impoſitum alligant: Vel *virgam Raphani radici excavatæ* eouſque ut *membrum* admittere poſſit, introtrudunt, ſicque relinquunt.

Mictionis impetu calculus è *veſica* nonnunquam expellitur, ſi multùm *vini*, *aciduli* præ-

ſertim, unâ vice bibant, *urinam*que diu poſtea, donec admodum *veſicam* oppleat, retineant, & dein affatim mingant, quo *conatu* & *impulſu urinæ*, *calculi* interdum exiliunt, præſertimque ſi *pedibus* interim *terram* calcando, *inferiora* corporis ſic concutiantur.

Suctione calculus in *canali virgæ* ſubſiſtens, nec ulteriùs progredi potens, attractus, interdum cedit, ſi *virgæ glans ore*, fortiter attracto *ſpiritu*, ſugatur, unde in *infantibus* præſertim, *calculi* nonnunquam exeunt.

Sectione calculum è *veſica*, qui aliâ nullâ ratione progredi poteſt, atque indeſinenter *dolore*, *urinám*ve ſupprimendo moleſtat, eximere cogimur, licèt non ſine *mortis periculo*, & *convulſionum* quæ interdum ſequuntur, hoc fiat; Vel *noxæ* alterius ſubſequentis, præſertim *mictionis*, quam poſtea retinere aliqui nequeunt. Multi tamen hoc pacto liberati, nunquam poſtea à *calculo veſicæ* moleſtati fuerunt. Alii verò poſt *ſectionem*: aliis ſe offerentibus rurſum in *veſica calculi indiciis*, qui vel de novo à *renibus* deſcenderant, vel relicti, in *veſica*, non integrè repurgatâ fuerant, *repetita ſectione* reſtituti ſunt, alij verò occubuerunt.

Perficitur verò *ſectio* à *chirurgis lithotomis* hoc ferè pacto: *Æger ſedens* ita *menſa*, *dorſo* alteri qui eum retineat, in *faſciis* alligatur, ut *motu corporis* aut *manuum*, *chirurgi operationem* minimè impedire queat, *crura*que *attracta*, admodumque *divaricata* contineat: Quo facto, *cathetere* intruſo in *veſicam*, extrorſumque preſſo, illic ubi ſupra *podicem* in *perinæo*, *veſicæ cervicem* denotat, prominentiamque facit, *ſectione novaculâ* in *longum* aliquouſque ſupra *catheteris fiſſuram* ad hoc paratam inductâ, *collum veſicæ* non ſecundum *ſuturam* aut *mediam partem*, ſed parùm ad *latus* aperiatur, indeque illud *foramen* per *vulnus* factum, *cathetere* tunc retracto, vel *directorium inſtrumentum*, *canaliculum* in *ſuperficie* impreſſum habens vel inſtar *ſpeculi matricis*, *ſpeculum veſicæ*, ad *cervicis* ejuſdem aperti *dilatationem* moliendam, confectum, in *veſicam* uſque imprimatur, & *forcipe* in *extremitatibus* in *cochleare* utrinque *parvum* deſinente, per *canaliculi ductum* aut *ſpeculi* dilatatum ſpatium, in *veſicam* uſque adactâ eaque parùm apertâ, *calculus* apprehenſus extrahatur, qui ſi plures ſint, denuò immiſsâ *forcipe* perquirantur eximanturque. Quibus abſolutis, *vulnus* facilè plerunque iterum niſi *veſicæ corpus læſum* ſit, coaleſcit.

Minori *labore* & *periculo calculus* in *penis ductu* hærens, & nulla ratione cedens, ſimplici *ſectione* ſub illo, in medio *corporum duorum* illius factâ, ad *calculum* uſque, è *ductu* illo exilit.

In *mulieribus* citra *ſectionem*, per *deductionem meatus urinarij*, ampliati eouſque, ut *forcipem* poſſit intromittere, *calculi* è *veſica* eximuntur: quæ *dilatatio* fit *inſtrumento* quod *Speculum matricis* ſeu potiùs *veſicæ*, quod longè minùs altero exiſtit, vocant, quod *ſtylo*, priùs *meatui inſerto* impoſitum, *mucrone* ejus in *ductum* illum impreſſo, ſenſim ab invicem donec *forcipi* qui indi debet, pateat *aditus*, diducitur: per quam *vi* hac factam *ſenſilis* hujus *ſedis dilatationem*, cùm *dolor* non exiguus ſuboriatur, & plerunque *dilaceratione* illius *loci vulnus* & *læſio* admodum *gravis* inducantur, non ſine *periculo*, dictarum quæ poſt *ſectionem* interdum eveniunt, *noxarum*, etiam hæc *adminiſtratio* perficitur.

Sunt qui *ſectione* factâ in *abdominis ſede*, in *veſicam* uſque penetrante, ſuperſtite *homine*, *calculos* è *veſica* eximi poſſe, docent. Quod nos ex *caſu vulneratâ veſicâ* fieri vidimus, in *piſcatore*, qui per *fiſtulam* poſt *vulnus veſicæ* relictam, jam multis annis, non ſolùm *urinam*, ſed & *calculos* atque *arenulas* excernit.

Comprimendo *foris* & impellendo *veſicæ regionem*, deorſum verſus, & *digito* immiſſo in *podicem*, *calculum* in *veſica* premendo, eum in *ductum urinarium* impelli, indeque ductum ſub *pene* ulterius impellendo, etiam è *corpore* citra *ſectionem* educi poſſe quidam ajebat. Et cùm me præſente hoc tentaret, *calculum* quidem in *ductus* illius principium adegit, verùm cùm ulteriùs propelli non poſſet, mox *ſectione levi* illic factâ, ubi *calculus* hærebat, is proſiliit: Hac ratione ſecundùm *novum* ſeu *minorem apparatum* à quibuſdam

dam *calculus* exſcinditur, qui tamen *apparatus periculo* non caret, quia cum *calculo* etiam *veſicæ* portio in *collum* ejus ſic protrudi, & poſtea ſcindi poteſt.

Vivendi ratio eadem quæ in *calculo renum* deſcripta fuit, hîc eſt obſervanda, cùm *calculus veſicæ* ex *calculo renum* ſuum capiat *initium*, & *augmentum* illius, per adhæſionem *terreſtreitatis* & *ſalſedinis urinæ*, iisdem impediatur, quæ illius ex eadem *materia* generationem præcavent, & contrariis inducatur.

...li ...ata ...noſæ ...teriei ...atio, & ...phuli.

In *oculorum angulis* & *ciliis*, adhærentis & impactæ *arenoſæ materiei cura* in eo verſatur, ut *humiditatem* illam nimiam *madorem*que *oculorum* avertamus. Quod eâ ratione quæ in *cura lachrymarum* deſcripta fuit, & ſi *oculorum* adſit *rubedo*, iis quæ in *epiphoræ cura* propoſita fuerunt, poterit perfici. Interim cùm *ciliorum conglutinatione*, *palpebrarum diductio* impediatur, ut hæc ſine *labore* rurſum ſeparari *oculi*que aperiri queant, *liquore* aliquo, veluti *aquâ Roſaceâ* vel *Lacte*, *concretam* hanc *materiam* à *ſomno*, quo tempore maximè hæc *agglutinatio* fit, emollire oportet. *Tophulum oculi globo* innatum quod attinet, ſi tale quid contingeret, cùm parùm impediret, vel ſinendus donec ſponte elaberetur, vel *acu*, quod citra *noxam* in *craſſa* hac *oculi*, *tunica* fieri poteſt, eruendus.

...arium ...lculi ...ratio.

E *naribus* ſi *calculus* emungatur, & *ſuſpicio* ex nova redeunte *narium obturatione* alterius *calculi* oboriatur, *Errhinis* in *nares* attractis, aliisque quæ *facultatem expultricem* excitant, *ſternutationem*que movent, maturè illum excutere ſtudebimus.

...lmo- ...m cal- *culorum curatio.*

E *pulmonibus* ſi *calculi* expuantur, nec *dyſpnœa* aut *aſthma* ceſſet, ex eoque alios adhuc ſupereſſe colligamus, *expectorantibus in aſthmate* expoſitis, eos ad *expulſionem* promovere conveniet.

Inteſtinorum calculi curatio.

Ab *inteſtinis calculi* progreſſi, ſi fortè in *fæcum dejectione* deprehenderentur, cùm hoc rarum ſit, & hæc ipſorum *excretio* per loca *excrementis* cujuscunque generis deſtinata, fiat, non erit ipſorum causâ aliquid moliendum. Quòd ſi ſæpè hoc eveniret, quod tamen non fit, ad hosce *præcavendos*, aliquid foret tentandum.

Fœtus lapideſcentis curatio.

Ex *utero* quod *fœtum lapideſcentem partu* redditum attinet, ſatiùs eſt *rem* tanquam priùs *inauditam* admirari, & in *cauſarum* inveſtigatione hærere, quàm aliquid aliud in *præcautione* faciendâ tentare.

Poris innatorum tophulorum curatio.

Poris innati *tophuli*, vix ſponte egrediuntur, ſed *unguibus* in *facie* vel *acu* leviter *cuticulâ* diviſâ eximuntur: Et in *pedum plantis calloſæ cuti* immerſi, ſcindendo & dividendo eam, ſimiliter effodiuntur.

Tumoribus linguæ & tonſillarum & nodis podagricorum calculorum curatio.

E *tumoribus linguæ*, *tonſillarum* aliarúmve *ſedium calculi*, aut *nodis podagricorum tophi*, ſi progrediantur, *cura ulceri* relicto accommodatur. Quòd ſi *tumori* incluſi adhuc ſint, *moleſtiam*que pariant, *ſuppurantibus tumores* in *abſceſſum* deducendi, ut eo vel per ſe aut *ſectione aperto*, vel ſponte prodeant, aut eximi queant. Quòd ſi maturari nequeant, aut alioquin tamdiu moram non patiantur, ſtatim aperiendi, *calculi*que exprimendi: Sicuti hæc in *tumoris ſub lingua curâ*, quem *Ranam* vocant, docuimus.

Dentium tophorum cura.

Dentibus accreſcentes *Tophi*, quo pacto auferendi, ubi de *ſordibus* tum in *genere*, tum in *ſpecie dentium ſordibus* egimus, fuit deſcriptum.

RERUM EXTERNARUM CORPUS SUBEUNTIUM EXCRETIO.

CAPUT XVI.

Genera.

RES *externæ corpus ſubeuntes*, indeque rurſum *excretæ diverſæ* admodum ſunt, quæ vel *corporis interiora* ſubintrant, vel *extrinſecus* ſe illi affigunt: Suntque cùm in illud minimè pertineant, *toto* etiam *genere præter naturam*, uti & ipſarum *excretio* talis exiſtit. Quæ è *diverſis corporis ſedibus* procedit.

Oculorum excretio, rei externæ corpus ſubeuntis.

Ex *oculis* varia, quæ in *cavitatem* ipſorum illabuntur, & *lachrymas*, *pruritum*, *dolorem*, *inflammationem*, vel etiam *exulcerationem* pariunt, ſicuti in *oculorum dolore* demonſtratum fuit, prodeunt.

Aurium excretio, rei externæ corpus ſubeuntis.

Ex *auribus* quædam quæ in eas irrepunt, & *ſtrepitum* in illis excitant, vel introtruduntur, *audituique impedimentum* afferunt, ſicuti in *auditus læſione* fuit expoſitum, exeunt.

Narium excretio, rei externæ corpus ſubeuntis.

E' *naribus*, quæ in eas *ſpiritus attractione*, involant, & *pruritum* movent, *ſternutatione* excutiuntur: Aliquando quæ per *os* aſſumpta fuerunt, per *nares* rurſum effunduntur vel prolabuntur.

Expuitio, rei externa corpus ſubeuntis. Vomitus rei externæ corpus ſubeuntis.

Ex *ore* aliqua quæ in *nares* illapſa fuerant, & in *fauces* deſcenderant, expuuntur, vel *tuſſi* ſi in *aſperam arteriam* perveniant, eamque irritent, rejiciuntur. Vel ea quæ per *os* aſſumpta fuerunt & deglutita, *ventriculoque moleſtiam* exhibent, per eandem viam rurſum evomuntur, vel quæ in *œſophago* hæſerunt, rurſum per *os* prodeunt. Aliquando & quæ per *podicem injecta*, per *os* rurſum *vomitu rejecta* fuerunt.

Dejectio rei externæ corpus ſubeuntis.

E' *podice*, varia quæ aſſumuntur, & quæ *moleſtiam* aliquam in *regione ventriculi* vel *ventris*, vel in ipſo dum egeruntur, vel illic ſubſiſtunt, excitant, dejiciuntur: aliàs verò ſine omni *moleſtia* iterum egeruntur, & plerunque non obſervantur. Alia quoque quæ in *podicem* immittuntur, infunduntur aut *caſu*, ut dicetur, irrepunt, indeque rurſum prodeunt.

Uteri ſinus excretio, rei externæ corpus ſubeuntis.

Ex *ſinu uteri*, quædam eum ſubeuntia afficientiaque rurſum prodierunt.

Mictio rei externæ corpus ſubeuntis.

E' *meatu urinario* aliqua ex *aſſumptis*, cum *urina* emicta fuiſſe, obſervatum fuit.

Papillam penetrans res externa corpori illata.

Ex *papillis mamillarum* itidem, aliquid *deglutitum egeſtum* conſtat.

Corporis ſuperficiem pervadens res externa corpori illata.

Per *aperturas* alias in *ſuperficie corporis*, aliqua ex *aſſumptis* vel *arte magicâ corpori* inditis, prodiiſſe aliqui ſcripſerunt.

Cuti ſe affigentis rei externæ ab ea receſſio.

A' *cute* quæ ſe illi extrinſecùs aliquando affigunt, maximè in illius *plicaturis*, uti & ſub *unguibus*, rurſumque recedunt, huc quoque referri poſſunt.

Cauſæ.

MUltæ & variæ ſunt omnis *generis res externæ*, quæ *caſu* plerunque *oculos*, *aures*, *nares*, *os*, *ſinum uteri*, *podicem* ſubeuntes, indeque vel per eaſdem *ſedes* per quas ſubintrarunt, vel etiam alias rurſum prodeuntes, hiſce *excretionibus occaſionem cauſamque* præbent, & quæ *corporis ſuperficiei* ſe affigentes, inde quoque recedunt. Quas omnes recenſere cùm impoſſibile ſit, ſufficiat *præcipuas*, & quæ *majoris* ſunt *momenti*, vel quæ *frequentiùs*

tiùs illud efficiunt propoſuiſſe, & prout has illáſve vias ſubeunt, primùm diſtinxiſſe.

In *oculos* quæ incidunt, indeque rurſum exeunt, ſunt plerunque *muſcæ*, caſu inter volandum *oculis* illapſæ. Aliquando *pulveres*, *feſtucæ*, *pili*, *arenulæ*, *lapilli* aliáve minuta cujuſcunque rei *corpora*, in *oculorum dolorum cauſis* expoſita. Ubi & quo pacto *cilia* in *oculum contorta*, illumque *pungentia moleſtiâ* afficiant, demonſtratum fuit.

In *aures* quæ illabuntur indeque prodeunt, ſunt præcipuè *aqua*, quæ inter natandum, in illas influit: Item *pulices* & *pediculi*, aliàs & *cimices*, *ſcarabei*, aliaque *inſecta*, & *vermiculi*. Inter quos & *ſcolopendram* parvam, ne in *aures* irrepat, metuunt. Aliquando & *auribus* aliæ *parvæ res* incidunt, ſicuti in *oculos*, in *auditus læſione* expoſitæ, inter quas & *nucleus ceraſi* exiſtit, qui ab *infante* quodam intruſus, ubi diutiùs ſubſiſtens, *terrorem vanum* ne illic creſcendo augeretur, quibusdam incuſſit.

In *nares* quæ feruntur *res*, *exiguæ* quoque ſunt, quales *oculos* & *aures* etiam ſubire poſſunt: quæ *inſpiratione* plerunque attrahuntur, & vel ſubitò emunguntur, vel *ſternutatione* quam commovent, ejiciuntur, vel per *narium* amplitudinem in *fauces* delabentes expuuntur; vel in *aſperam arteriam* ſe ingerentes, *tuſſi* rejiciuntur. Alia quæ in *nares* ſenſim repunt *animalcula*, quod inter dormiendum fieri neceſſe eſſet, diutiùs quin ob *pruritum* quem movent, *ſternutatione* excutiantur, vix poſſunt ſubſiſtere.

Per *os* aſſumpta, quæ per *dejectionem alvi*, cum prægreſſis *ventris torſionibus* vel etiam ſine illis, nonnunquam & *vomitionem*, ſi *ventriculum* moleſtent, rurſum excernuntur, ſunt varia.

E *ciborum genere* quædam *aſſumpta*, non quæ ob *ventriculi imbecillitatem incocta* & *cruda* permanent, in *lienteria*que dejiciuntur, ſed quæ in *ſano* alioquin *ventriculo*, cùm concoqui & evinci nequeunt, talia qualia erant, rurſum rejiciuntur, *præternaturalem* illorum per *anum dejectionem* pariunt. Idque vel quia nimis *magnâ quantitate* aſſumpta *concoctionem* ſubterfugerunt, uti aliquando ob *pinguium*, *olei butyri*ve immodicum uſum, accidit, *pinguis*que *dejectio* ſicuti in ea demonſtratum fuit, ſequitur; vel quia ob *duritiem* vel *craſſitiem* non potuerunt mutari, talia rejiciuntur. Sicuti quendam *caſeum* quem diu immoderatè comederat, in *colico dolore* excreviſſe, in eodem oſtendimus. Et duas *puellas*, *caſtaneas*, quibus ſe impleverant, poſt *clyſmatis* uſum, magnâ *copiâ* rejeciſſe vidimus: Uti & in *dyſenteria* ſimiliter quendam *caſtaneas* multas, quas ante menſes aliquot affatim comederat, quæ adhuc cognoſcebantur, etiam poſt uſum *enematis* dejeciſſe.

Plerunque verò quæ concoqui in *hominis ventriculo* nequeunt, uti in *animalibus*, non mutata rejiciuntur: Ut ſunt *oſſei nuclei ceraſorum*, *prunorum*, *cornorum* ſimiliumque *fructuum*, uti & *meſpilorum oſſa dura* & veluti *lapideſcentia*, *quina* plerunque in quovis, cujusmodi ad me pro *calculis excretis* miſſa, cùm diligenter examinaviſſem, protinus *oſſicula meſpilorum* eſſe deprehendi.

Cortices fructuum & *leguminum*, etſi *tenues* ſint *membranæ*, tamen quia integri etſi *medulla* concoquatur, manent, in *excrementis alvi* conſpicui excernuntur: Magnaque ſæpè copiâ poſt eſum *leguminum* & imprimis *lentium*, unde eas non concoqui poſſe, falſi hisce ipſarum *tunicis*, & ob id *inſalubres* eſſe, vulgò judicant.

Oſſicula gallinarum multa ſimul, *mulierem* quæ in ſervanda *diæta pedes gallinarum* coctos comederat, diu poſtea cum *clyſmate* excreviſſe, obſervavimus.

Præter jam enarrata, inter cibandum uſurpari ſolita, multæ aliæ *externæ res* caſu devoratæ, plerunque dejiciuntur, aliàs evomuntur. Ut *animalia* quædam tam *viva* quàm *mortua*, quæ cùm integra ſint, & proin in *ventriculo humano* digeri nequeant, talia rurſum egeruntur, ſecus ac in cæteris, *animantibus* quibusdam, quæ varia animalia integra adhuc devorantia, videlicet *mures*, *ſerpentes*, *ſcarabeos* (inter quos & *cervum volantem* dictum, *cornutum* à *capitone piſce* qui *Germanis* Alet devoratum vidi) eadem conco-

ſtibus & *integumentis* ſe inſerentes, inde *corpori nudo* ſe affigunt, & *aculeo* intruſo, ex eo *ſanguinem*, donec impleantur, ſugunt. Quos aliunde potiùs huc perveniſſe, nec in *corpore*, ut *pediculi* ex *ſordibus cuti veſtibus*que adhærentibus, uti oſtendimus, naſci, ex eo patet, quòd longè aliam quàm *pediculi* formam habeant, rubeant, nec uti illi repant, ſed *pedibus longioribus* duobus ſaltent, non *ſordibus*, uti *pediculi*, ſed *ſanguine* ſe ſaginent, nec in *corpore*, uti *pediculi*, continuò ſubſiſtant, ſed locum mox mutent. Licèt enim in *canibus*, in quorum *pilis* tam *numeroſi* hærent, gigni, vel ſaltem aliundè illati, ſe multiplicare, novíve ex *ſordibus* illorum *cutis* naſci videantur: hoc tamen in *homine*, cujus *ſordes* diverſæ à *canum ſordibus* exiſtunt, fieri nequit: ſicuti etiam in aliis *animalibus piloſis*, & *plumeis avibus*, ob *ſordium* in illis diverſitatem, aliâ formâ *pediculos* quàm in *homine*, & *pulices* quàm in *canibus* generari videmus, nec ſolùm ex *ſordibus* quæ ab ipſorum *corporibus* emanant, illicque permanent, ſed etiam ex illis quibus *nidi* ipſorum replentur, ut in *homine* in *induſiis*, ſic & *pulices* in *canibus* & aliis *animalibus* tam *pulices* quàm *pediculi* enaſcuntur.

Hirudines, cauſa eorum, quæ ſe extrinſecus corpori affigunt indeque recedunt.

Hirudines ſive *ſanguiſugæ*, *ſtudio* plerunque *cuti* ad *ſanguinem* eliciendum apponuntur, rarò in *flumine* natantibus, ſponte ſe affigunt: uti verò minores *ſanguiſugas piſcibus* copioſè adhærere interdum videmus.

Curatio.

RES enarratæ aliæve *corpus ſubeuntes*, & vel *illapſæ* vel *aſſumptæ*, aut *irrepentes*, ſi illic perſiſtant, nec incommodent, maximeque ſi nihil de eo quod *corpori* illata ſint, conſtat, negliguntur; ſi verò vel *functionum* aliqua *læſione* aut *dolore* ſe patefaciant, tunc ut è *corpore* educantur, *cura* inſtituitur; ſicuti quorundam etiam, cùm de *ſymptomatibus* quæ proferunt, ageremus, fuit expoſita. Quòd ſi ſponte prodeant, *naturæ* hoc committendum, ſi in ipſa *excretione* moleſtiam pariant, aut ſubſiſtant, hiſce *cura* adhibebitur. Si ægrè procedant, hæc expellere, ejicere, eximere, variis modis ſtudebimus; Veluti ſequentibus.

Oculis illapſorum cura.

In *oculos* illapſa varia, niſi ſponte rurſum exeant, quo pacto elui vel eximi debeant, in *cura dolorum oculi* fuit deſcriptum: Ubi & ſi *cilia contorta oculos* pungant, quid agendum ſit, declaratum fuit.

Aures irrepentium cura.

In *aures irrepentia*, vel *intruſa*, quomodo elui, excuti, extrahi, & ſi *animalcula* ſint, allici & necari debeant, in *auditus læſione* quam inducunt, oſtenſum fuit.

Naribus attractorum cura.

In *nares* attracta, vel eas ſubeuntia, mox plerunque *ſternutatione* quam movent, iterum excutiuntur, vel per amplitudinem *narium* in *os* vel *fauces* prolapſa, expuuntur vel excreantur, & ſi in *aſperam arteriam* perveniant, *tuſſi* rejiciuntur.

Os ſubeuntium cura.

Per *os* aſſumpta varia, ſi in *aſperam arteriam*, incidant, ſimiliter *tuſſi* rejiciuntur, quandoque etiam in *narium amplitudinem* delata, per *nares* emunguntur. Si in *aſpera arteria* ſubſiſtant, nec poſſint excuti, quod vix fit, *expectorantibus* exhibitis ſubveniendum, ne uti alicubi ob *muſcam* illapſam accidiſſe ſcribunt, ſuffocetur patiens.

Si in *œſophagum* delata, illic alicubi in *ductu* vel circa *ſtomachum* hæreant, uti de *ſanguiſugis* aliiſque dictum, unde *periculum ſuffocationis* oritur, quâ ratione hæc inde ſurſum deorſúmve propellenda ſint, in *Tranſglutiendi impedimento* quod afferunt, oſtenſum fuit.

Quòd ſi verò in *ventriculum* varia illa cujuſcunque generis quæ aſſumpta ſtudio caſúve fuerunt, deveniant, niſi ſponte eum gravando vel irritando, *vomitionem* movendo, per eum excernantur & evomi queant, *vomitus* movendus.

Si verò in *inteſtina* uſque deſcendant, eaque pervadentia, per *podicem* egerantur, & hæc ipſorum *excretio clyſteribus* injectis promovenda, & ſi in *podice* quædam ſubſiſtant, *inſtrumentis* evellenda.

Podici injectorum vel irrepentium curatio.

Per *podicem injecta clyſmata*, ſi ſurſum delata *vomitu* rejiciantur, pro *malo ſigno* habetur & cùm hoc in *colico dolore* accidat, *cura* non alia quàm quæ *colico dolori* debetur, adhibenda.

Sangui-

Sanguiſugæ podici inditæ, poſtquam *ſanguinem* ſuxerunt, ſeque impleverunt, rurſum ſponte elabuntur, vel extrahuntur. Si cedere nolint, *caudâ* præcisâ, quod ut *ſanguinem* ſuctum effundendo, ampliùs ſugant, fieri ſolet, citiùs ſecedent: Vel *cineribus* aſperſis, *ſale* aliisve, quæ & *vermes* fugare diximus, ut locum deſerant abeantque, efficimus.

Quæ in *podicem* ſcandens, ſe aliquouſque intromiſerat *talpa*, cùm trahendo ob *cruciatum*, quem *pedibus* renitendo pariebat, inde avelli nequiret, *occiſa* tandem prodiit, *læſionem* aliquam ani, cui *cura* adhibita fuit, poſt ſe relinquens. Quod & in *mure*, ſinum *uteri* ſubeunte, accidit.

Cuti adhærentes *ſordes*, ab *externis* profectæ, quo pacto auferri debeant, & ab illis *corpus* repurgari, in *ſordium* quæ ab internis *cauſis* proficiſcuntur, *cura* fuit edoctum, cùm eadem ratione, uti illæ abſtergantur. *Sordium curatio.*

Sub *unguium* eminentiis coacervatæ *ſordes*, ob neglectam ipſorum *abſectionem*, illis præſectis ſimul amoventur. *Unguium ſordium cura.*

Pulices quo pacto ex *conclavi*, *lecticiniis* & *veſtibus* abigantur, non noſtri eſt inſtituti exponere; ut verò *corpus* minùs infeſtent, ſi certis *decoctis* dum in *balneo* ſunt, quibus & *pediculi* fugantur, ſe lavarent, poſſet id aliquo pacto effici, cùm aliter ſe hanc ob cauſam inungere tædioſum ſit. *Pulicum à corpore depulſio.*

Hirudines cuti affixæ, uti de illis quæ *podici* induntur diximus, vel ſponte iterum procidunt. vel eadem *arte* abiguntur. *Hirudinum cuti affixorum depulſio.*

F I N I S.

Jamq; Opus abſolvi, quod non abolere vetuſtas,
Non poterunt flammæ, non vis, non ulla poteſtas;
Cùm veniet tempus, quod mundo me auferet iſto,
Parte tamen meliore mei vivam, atque manebit
Nomen, dum mundus manet, indelebile noſtrum

In Opus Practicum
FELICIS PLATERI,
quondam Archiatri & Profeſſoris Baſilienſis ordinarii,
Tertia editione, emendatum & auctum
à NEPOTE,
HYPOGRAMMA.

Nunc nata ingenij proleſque venuſta PLATERI
FELICIS quæ magni, iterum prodibit in orbem:
Veſtiit hancce nepos, ſortis qui & nominis hæres,
Impulit hunc patrui, ſed non ſua propria fama.

Aliud ſub mea Perſona deproperanter appoſitum ab Amiciſſimo.

Ut deinceps docto FELIX PLATERUS in orbe
Vivat, ei vitam continuabit opus;
Quod magnum eſt equidem, noſtro majora labore
Nomina fert, nullâ deperitura die.
Gloria non tantos me præcipitavit in auſus,
Sed placido in Patrui luſit amore Nepos.

INDEX

Affectuum omnium qui in hoc *opere* tractantur, & in margine plerunque adnotati reperiuntur, tam *Symptomatum in generibus* propoſitorum, quàm *Morborum in cauſis* deſcriptorum: Quibus, ubi cujusque *cura*, (quo nomine omnem *actionem Medici*, quæ *prædicendo operando*que perficitur, intelligimus) inveniatur, *numero indice*, ſingulis addito, ſignificatur.

A.

ABdominis muſculorum convulſio, cauſa Mictionis involuntariæ 760
cura 761
Abortus vel aborſus 513
cauſa 517. 518
cura 522
Albaræ, vide Vitiligo.
Alopecia, vide Pilorum defectus.
Alphi, vide Vitiligo.
Alvi fluxus, vide Diarrhœa.
Anaſarca, vide Leucophlegmacia.
Aneuriſma 203
cauſa 231
cura 374
Animalium excretio 871
cauſa 875
cura 879
Animatorum rejectio 897
cauſa 899
cura 901
Ani reſolutio 530
cauſa 539
cura 575. 576
Aquoſus humor, cauſa ſordium in oculis, auribus, naribus & obſcœnis 861
cura 862. 863
Aquoſa ſeu aquea excretio 667
cauſa 671
cura 679
Arenoſa oculorum materia 905
cauſa 908
cura 917
Arenulæ mictione redditæ 905
cauſa 907
cura 910
Arteriæ ſectio ſeu Arterotomia, cauſa illius ſanguinis effluxus 618
cura 648
Aſcarides 871
cauſa 876
cura 890
Aſcites 187
cauſa 233
cura 274
Atheroma 208
cauſa 217
cura 341
Atrophia 472
cauſa 478
cura 486
Atrophia cachexiæ copulata 475
cauſa 478
cura 486
Atrophia hydrope comitata 476
cauſa 478
cura 486
Atrophia particularis Schweinſucht 476
cura 504
Aures irrepentia vel illis indita, cauſa ut inde rurſum emergant vel effluant 921
cura 928

Aures

Aures ſubiens aquoſus humor è venis illis emanans, cauſa Aquoſi ex auribus fluoris 674
cura 683
Aurium aquoſus effluxus 669
cauſa 674
cura 683
Aurium excretio rei externæ corpus ſubeuntis 919
cauſa 921
cura 928
Aurium purulenta excretio 657
cauſa 660
cura 662
Aurium ſanguinea excretio 605
cauſa 610
cura 619
Aurium ſordes 859
cauſa 860
cura 862
Aurium vermes 873
cauſa 877
cura 891
Aurium ulcus cauſa Purulentæ inde excretionis 660
cura 662
Aurigo, vide icterus.

B.

Barba tardius enaſcens 13
cauſa 25
cura 33
Bilis ad ſuperficiem corporis delata, cauſa Icteri 93
cura 133
Bilis, cauſa Diarrhœæ, Dyſenteriæ, Teneſmi 800
cura 870. 831. 836
Bilis, cauſa Sordium in auribus 860
cura 862
Bronchocele 201
cauſa 261
cura 317
Bubonocele, vide Cele.

C.

Cachexia 66
cauſa 83
cura 101
Cacochymia cachexiæ ſpecies 67
cauſa 83
cura 101
Calculus emunctus 906
cauſa 909
cura 917
Calculi è nodis podagricorum 907
cauſa in podagra.
cura 918
Calculi & arenulæ per fiſtulam prodeuntes 907
Calculus excreatus 906
cauſa 909
cura 917
Calculus in oculi globo 907
cauſa 908
cura 917
Calculus mictione redditus 905
cauſa 908
cura 910
Calculus per alvum excretus 907
cauſa 909
cura 918
Calculi poris infixi Leichtdörn 907
cauſa 909
cura 918
Calculus renum, cauſa Mictionis cruentæ 757
cura 785
Calculus ſub lingua 906
cauſa 910
cura 918
Calculus tonſillarum 907
cauſa 910
cura 918
Calculus veſicæ exectus 907
Calculus veſicæ, cauſa Mictionis ardentis 756
cura 775
Calor cutem dilatans, cauſa coloris Rubicundioris & vividioris 99
cura 143
Calor febrilis, cauſa impreſſionis factæ in unguibus vel diviſionis 29
cura 60
Calor febrilis, cauſa Pilorum defluxus 28
cura 32
Calor fervens, cauſa Pilorum defluvij 23
cura 32

Calor vehemens extrinſecus adveniens, cauſa Dentium mobilitatis vel caſus vel fracturæ 22
cura 31
Callus cutaneus 210
cauſa 222
cura 359
Callus oſ[...] 210
cauſa 224
cura 357
Calvities 9
cauſa 25
cura 32
Cancer generalis, vide Elephantiaſis.
Canities 76
cauſa 100
cura 180
Carnoſitas nimia 11
cauſa 24
cura 49
Caro luxurians 179
cauſa 216
cura 352
Cele, Κήλη 212
cauſa, cura, vide Partium procidentiam in excrementorum vitiis.
Cerebri pituita defluens ad os, cauſa Expuitionis pituitoſæ & Ptyaliſmi 701
cura 706
Chirones pediculi in manibus Süren 875
cura 896
Cholera morbus 719
cauſa 723
cura 732
Chylus, cauſa Cœliacæ paſſionis 806
cura 855
Chylus, cauſa generationis Lumbricorum 875
cura 879
Chylus, cauſa generationis Tæniarum, & Cucurbitini vermis 899
cura 902. 903
Choirades, vide Scrophulæ.
Cicatrix 210
cauſa 222
cura 360
Cibi & potus copia, corruptio, cruditas, cauſa Diarrhœæ & Lienteriæ 799
cura in hiſce affectibus.
Cibus & potus pinguium, cauſa Dejectionis per alvum pinguis 806
cura 857
Cibi ſumpti putreſcentes, fortè cauſa generationum Aſcaridum & Vermiculorum dentium, eorumq; qui Mictione redduntur. 877
cura 890
Cibus in cauſa ſordium Oris angulorum & Dentium 862
cura 863. 864
Cirſocele 203
cauſa 227
cura 374
Clavus Egerſtenaug 212
cauſa 223
cura 362
Cœliaca paſſio 791
cauſa 806
cura 855
Colliquatio corporis 475
cauſa 481
cura 487
Coloratio cutis 70
cauſa 98
cura 160
Coloris ab externis profecti, cauſa Diſcolorationis cutis, Unguium & Dentium 98
cura 160
Commaculatio catis 70
cauſa 98
cura 158
Condyloma 198
cauſa, cura in Doloribus.
Conſuetudo mala, cauſa Mictionis intempeſtivæ 748. *cura* 762
Conſumptio 471
cauſa 477
cura 486
Corporis gracilitas 13
cauſa 18. 21. 25. 27
cura 55
Corporis ſuperficiem pervadens res externa corpori illata 920
cauſa 926. *cura* 930
Corporis totius incrementum 9
cauſa 18. 19
cura 42

Corpus

Corpus geminum 6
cauſa 21
cura 30
Coryza 568
cauſa 673
cura 682
Crepitus ventris 582
cauſa 585
cura 588
Cuti ſe affigentis rei ab ea receſſio 920
cauſa 926
cura 930
Cutis aperturas pervadens Serum, cauſa illius inde effluxus 679
cura 696
Cutis poris innata terreſtreitas, cauſa calculorum ipſis infixorum 909
cura 918
Cutis poros permeans ſerum cauſa ſudoris 676
cura 694
Cutis ſiccitas, cauſa illius Coloris obſcurioris & Nigredinis vulgò dictæ 99
cura 144. 158
Cutis ſordes 860
cauſa 861
cura 863

D.

Dejectio cruenta dicta citra exulcerationem 793. *cauſa* 795
cura 830
Dejectio per alvum mucoſa & pituitoſa 793
cauſa 804
cura in Diarrhœa.
Dejectio per alvum pinguis 793
cauſa 806
cura 857
Dejectio per alvum purulenta 793
cauſa 805
cura 857
Dejectio per alvum ſanguinis concreti 793
cauſa 798
cura 831
Dejectio præternaturalis 789
cauſa 794
cura 807
Dejectio rei externæ corpus ſubeuntis 920
cauſa 921
cura 928
Defluxio in dentium alveolos cauſa Dentium mobilitatis & caſus 28
cura 31
Defœdatio 375
cauſa 390
cura 397
Deformatio 5
cauſa 18
cura 30
Dentes & ungues ſe invicem propellentes, cauſa ut decidant 30
cura 31. 32
Dentes flavi, nigri 76
cauſa 93
cura 179
Dentium brevitas 13
cauſa 22
cura 58
Dentium caries & fractura 15
cauſa 22
cura 58
Dentium defectus 8
cauſa 19. 22. 28. 30
cura 31
Dentium limus & ſordes, cauſa Tophorum illis adnatorum 910
cura 918
Dentium mobilitas 18
cauſa 22
cura 64
Dentium numerus auctus 7
cauſa 20
cura 30
Dentium prominentia 18
cauſa 20
cura 55
Dentium ſordes 860
cauſa 862
cura 864
Dentium ſuperincarnatio, vide Gingivarum caro luxurians.
Dentium tophi 967
cauſa 910
cura 918

Dentium vermiculi 872
cauſa 877
cura 892
Diabetes 744
cauſa 751
cura 765
Digitus ſextus 7
cauſa 19
cura 30
Dipſacus, vide Diabetes
Diſcoloratio 65
cauſa 77
cura 101
Dracunculi 873
Diarrhœa 789
cauſa 795. 798. 801. 802
cura 836
ſi poſt alios morbos 847
Dyſenteria 791
cauſa 795. 798. 799. 800
cura 807
Dyſuria, vide Mictio ardens.

E.

ECchymomata, vide Sugillata.
Ecchymoſes, vide Sugillata.
Ecthymata 73
cauſa 80
cura 175
Efflatio è vulnere procedens 583
cauſa 584
cura 594
Efflatio præternaturalis 581
cauſa 584
cura 588
Elephantiaſis 376
Maltzey, auſſatz.
cauſa 391
cura 397
Empyema 476
cauſa 482
cura 488
Encanthis in oculi angulo 198
cauſa 217
cura 351
Enterocele, vide Cele.
Epiplocele, vide Cele.
Epulis in ore 198
cauſa 216
cura 351
Eryſipelata 73
cauſa 80
cura 175
Exanthemata 73
cauſa 80
cura 175
Exhalatio calida, cauſa ſordium in dentibus 862
cura 864
Expuitio pituitoſa 697
cauſa 701
cura 706
Expuitio præternaturalis 697
cauſa 700
cura 706
Expuitio purulenta 699
cauſa 705
cura 715
Expuitio rei externæ corpus ſubeuntis 919
cauſa 921
cura 928
Expuitio ſanguinea 698
cauſa 701. 702
cura 707
Extuberantia 185
cauſa 214
cura 263

F.

FAſciæ inteſtinorum, vide Tænias.
Faucium exulceratio, cauſa expuitionis purulentæ 705
cura in Faucium *dolore Tract.* 2.
Flatus ab inteſtinis per podicem erumpentes, cauſa Crepitus ventris 585
cura 588
Flatus è ventriculo per os erumpentes, cauſa Ructus 584
cura 588
Flatus in abdominis cavum aliunde irrepens vel illic genitus, cauſa Tympanitis ſimplicis, vel ſi cum aqua ſe offerat, compoſiti cum aſcite 255
cura 311

Flatus

Flatus in inteſtinis & ventriculo retenti, cauſa Tympanitis inteſtinalis 259
cura 308
Flatus in muſculorum ſpatia erumpentes, cauſa ſpaſmi flatulenti 261
cura in ſpaſmo Tract. 1.
Flatus in ventriculo retentus, cauſa Inflationis ventriculi, & in inteſtinis, Tumoris in colico dolore prominentis 259
cura in inflatione ventriculi & colico dolore.
Flatus ſub cutem erumpentes undique, cauſa Intumeſcentiæ generalis 259
cura 315
Flatus ſub cutem membranasque colli irrumpentes cauſa Bronchoceles 261
cura 317
Flatus ſub cuticulam delati, cauſa Phlyctænarum flatulentarum 260
cura 320
Flatus ſub cutis certa loca erumpentes, cauſa tumorum atque intumeſcentiarum, quas Phyſodes vocant 260
cura 319
Flatus ventriculo atque inteſtinis incluſi, cauſa Fluctuationis, Rugitus & Murmurum ventris 585
cura 588
Fluctuatio in ventre 582
cauſa 585
cura 588
Fluxus cerebralis 790
cauſa 802
cura 836
Fæcum alvi cum urina excretio 794
cauſa 797. 798
cura 858
Fæcum alvi per vomitum excretio 794
cauſa 797
cura 857
Fæcum alvi per uteri ſinum excretio 794
cauſa 798
cura 858
Fæcum alvi per vulnera & fiſtulam excretio 794
cauſa 797
cura 858
Fætor crepitus oris vel ventris 583
cauſa 586. *cura* 588
Fætor narium 583
cauſa 587
cura 592
Fætor oris ſeu anhelitus 583
cauſa 585. 586
cura 589
Fætus lapideſcens 907
cauſa 909
cura 918
Frigus cutem condenſans, cauſa Coloris obſcurioris 99
cura eadem quæ & Palloris 143
Furfures 16
cauſa in Abraſione cutis Tract. 2.
cura 61

G.

GAnglion 208
cauſa 221
cura 352
Gingivarum caro luxurians 198
cauſa 217
cura 350
Gingivarum ſeparatio à dentibus 16
cauſa 28
cura 57
Gingivarum tumor, ſuctio, læſio, cauſa Expuitionis cruentæ 702
cura 707
Gingivæ conſumptæ 13
cauſa 22. 24
cura 53
Gibbus 18
cauſa, & curam vide in 1. *Tract.*
Glandulæ 204
cauſa 214
cura 320
Gonorrhœa 595
cauſa 597
cura 599
Gonorrhœa virulenta 595
cauſa 596. 597
cura 603
Grando in palpebra ſuperiore 212
cauſa 223
cura 368

Gravedo

Gravedo, vide Coryza.
Gutta roſacea 72
cauſa 80
cura 163
Gutturis hernia, vide Bronchocele.

H.

HEpaticus fluxus 792
cauſa 803. *cura* 852
Hepatis durities & ſcirrhus, prominentiam in hypochondrio dextro pariens 207
cauſa 219
cura 339
Hepatis terreſtreitas, cauſa Arenularũ quæ minguntur, & Tophorum qui in eo ſubſiſtunt 908
cura in morbis aliis.
Hernia, vide Cele.
Hernia abdominis, vide Cele.
Hernia inguinalis, vide Bubonocele.
Hirudines cauſa eorum quæ ſe extrinſecus corpori affigunt 927
cura 930
Hæmoptoica paſſio 698
cauſa 703
cura 708
Hæmorrhoidum fluxus immoderatus 607
cauſa 610
cura 641
Hordeolum in palpebris Werren 212
cauſa 223
cura 368
Humidi ſubſtantifici defectus, cauſa Marcoris & Tabis 480
cura 486
Humores pravi in morbis malignis, cauſa Macularum perverſarum in febribus malignis & luibus 98
cura 175
Humores putridi, corrupti, cauſa Diarrhœæ, Dyſenteriæ & Teneſmi 801
cura 807. 831. 836
Humor pravus & malignus circa poros congeſtus, cauſa Pilorum defluvij 29
cura 32
Humor vitioſus circa dentium radices congeſtus, cauſa Dentium mobilitatis & caſus 28
cura 31
Humorum ichores, cauſa generationis Chironum pediculorum 878
cura 893
Hydrocele 200
cauſa 244
cura 305
Hydrocephalon 201
cauſa 254
cura 607
Hydroæ Süren *Germ.* 202
cauſa 254
cura 308
Hydromphalos 201
cauſa 245
cura 607
Hydrops, vide Aſcites.
Hypoſarca, vide Leucophlegmatia.
Hypoſarcoſis, vide Sarcoma.

I.

ICterus 68
cauſa 93. *cura* 133
Impetigo, Zittermahl *Germ.* 72
cauſa 80
cura 163
Indica lues, vide Venerea lues.
Inflatio ſeu intumeſcentia corporis 186
cauſa 259
cura 315
Inguinis aquoſus tumor in mulieribus 201
cauſa 246
cura 307
Inteſtini recti irritatio, cauſa Teneſmi 796
cura 831
Inteſtini recti ulcus, cauſa Fæcum alvi cum urina & per uteri ſinum excretionis 797
cura 858
Inteſtinorum aggravatio, cauſa Dejectionum per alvum præternaturalium 796
cura 807
Inteſtinorum irritatio, cauſa Diarrhœæ, Dyſenteriæ & Dejectionis cruentæ 795
cura 807
Inteſtinorum procidentia in Enterocele vel Omphalocele, vel Herniis aliis 527
cauſa 530. 531. *cura* 541

Inteſtinorum terreſtreitas ſe affigens, cauſa Calculorum qui illic latent vel dejiciuntur 909
cura 918
Inteſtinorum tranſitus obturatio, cauſa Fæcum alvi per vomitum ejectionis 797
cura 857
Inteſtinorum vulnus, cauſa Fæcum alvi per illud excretionis 797
cura 858
Jonthi, vide Vari.

L.

Labij ſuperioris diviſio ab ortu Haſenſcharten 15
cauſa 18. *cura* 57
Lachrymæ 667
cauſa 671
cura 679
Lac redundans, cauſa Mamillarum extuberantiæ & tumoris 227
cura 369
Lendes Nüß, *vide Pediculos.*
Lentigines 71
cauſa 92
cura 168
Lepra Arabum, vide Elephantiaſis.
Leucæ, vide Vitiligo.
Leucophlegmatia 185
cauſa 225
cura 263
Leucophlegmatia ſeroſa 186
cauſa 250
cura 263
Lienis durities & ſcirrhus, prominentiam in ſiniſtro hypochondrio efficiens 207
cauſa 119
cura 339
Lienteria 791
cauſa 799. *cura* 847
Ligula inteſtinorum 899
cura 903
Linguæ connexus relaxatio à contuſione, cauſa illius procidentiæ 540
cura 580
Linguæ procidentiæ 530
cauſa 540
cura 580
Lumbrici 871
cauſa 875. *cura* 879
Lumbricus latus, vide Tænias.

M.

Macilentia, vide Marcor.
Macula eryſipelatodes 71
cauſa 80. *cura* 163
Macula lutea in Spaſmo 74
vide Spaſmum.
Macula fuſca lata 71
cauſam & curam in Lentigine.
Maculæ febrium malignarum cauſa 98
peſtilentiarum, venenatarum 74
cura 175
Maculæ luis elephanticæ, Venereæ, Stomacace 74
cauſa 98
cura 175
Maculæ originales Anmäler 70
cauſa 77
cura 168
Maculæ pulicares 71
cauſa 81
cura 165
Maculæ ſanguineæ 71
cauſa 81
Malum mortuum, vide Vitiligo.
Mamillarum tumor ex lacte 202
cauſa 227. *cura* 369
Mammarum moles 11
cauſa 25
cura 51
Mammæ molles, flaccidæ, pendulæ 14
cauſa 25. 27
cura 55
Manus volarum ſquamæ, Pelatella Gall. 16
cauſa in abraſione cutis Tract. 2.
cura 63
Maraſmus 475
cauſa 481. *cura* 487
Marcor 472
cauſa 480
cura 486
Medicamenta erodentia vel putrefacientia adhibita, cauſa partium ablationis, & Pilorum 24
cura 52
Medicamenta ſtimulantia, erodentia, venenata,

ſumpta inditáve, cauſa Diarrhœæ, Dyſenteriæ, Teneſmi aliarumq; cruentarum dejectionum 798. cura 807
Mele, vide Vitiligo.
Meliceris 208
cauſa 217
cura 341
Menſium fluor immodicus 606
cauſa 615. cura 630
Menſtrua alba, vide Uterinus fluor.
Mictio ardens 744
cauſa 753. 756
cura 769. 770. 775
Mictio cruenta 747
cauſa 757
cura 785. 786. 787
Mictio immoderata 743
cauſa 749. 750
cura 764
Mictio involuntaria 743
cauſa 760
cura 761. 762. 764
Mictio lactea 746
cauſa 755
cura 769
Mictio mucoſa 746
cauſa 759
cura 776
Mictio præternaturalis 743
cauſa 748
cura 761
Mictio purulenta 746
cauſa 756. 758. 759
cura 784
Mictio rei externæ corpus ſubeuntis 920
cauſa 925
cura 927
Mictio turbulenta 746
cauſa 758
cura 784
Mola 897
cauſa 899. cura 901
Morbus Arcuatus, Regius, vide Icterus.
Morphea, vide Vitiligo.
Mucus ſeu pituita, cauſa generationis Aſcaridum & Vermium in naribus 876
cura 890
Mucus ſubcruentus, cauſa dyſenteriæ mucoſæ & Teneſmi 804
cura 807. 831
Mucus ventriculi & inteſtinorum, cauſa Dejectionis per alvum mucoſæ 804
cura 857
Murmura ventris 582
cauſa 585
cura 588

N.

NÆvi, Signa, Notæ, vide Maculas originales.
Nares petens aqueus humor à cerebro defluens, cauſa Stillicidij narium & coryzæ 673
cura 682
Naribus accreſcens terreſtreitas, cauſa calculi qui inde prodit 909
cura 928
Naribus attracta, cauſa ut rurſum emungantur vel excutiantur aut expuantur, aut excreentur 921
cura 927
Nariũ excretio rei externæ corpus ſubeuntis 919
cauſa 921
cura 927
Narium exulceratio, cauſa Expuitionis purulentæ 705
cura in Narium ulcere Tract. 2.
Narium hæmorrhagia 605
cauſa 610. 611
cura 619
Narium odor fœdus vel teter, cauſa inde progreſſæ Expirationis fœtidæ 587
cura 588
Narium pituita in pus converſa, cauſa illius Expuitionis 706
cura 715
Narium pituita in pus converſa, cauſa Purulentæ emunctionis & nonnunquam Lacteæ 662
cura 663
Narium purulenta excretio 658
cauſa 660. cura 663
Narium ſanguis ad fauces delatus, cauſa Expuitionis cruentæ 701
cura 707
Narium ſarcoma 197. vide Polypus.

Narium ſordes 859
cauſa 861
cura 863
Narium vermes 872
cauſa 876
cura 891
Narium ulcus, cauſa Purulentæ inde excretionis 660
cura 663
Neapolitanicus, ſeu Gallicus morbus, vide Luem Veneream.
Nigredo Aethiopum 69
cauſa 77
cura 144
Nigredo à Solis peruſtione 70
cauſa 99
cura 158
Nigredo vulgò dicta, cutis fuſcus color 69
cauſa 77. 99
cura 144
Nodi in oſſibus calloſi 209
cauſa 224
cura 257
Nodi juxta articulos podagricorum 209
cauſa ibidem
cura 355
Nodi Luis Venereæ cephalææ 210
cauſa ibidem
cura 357
Nutrimenti defectus ob ſanguinem impeditum, cauſa Atrophiæ particularis 480
cura 504
Nutrimenti defectus, quia ſanguis non generatur vel inutilis eſt, cauſa Atrophiæ ſimplicis, vel illius quæ cum cachexia aut hydrope copulata eſt 478
cura 486

O.

Oculi atrophia vel tabes 476
Oculi connexus relaxatio à contuſione, cauſa illius Prolapſus 540
cura 580
Oculi glauci, cæſii, nigri 75
cauſa 77
cura 178
Oculi globi veſica 202
cauſa 254
cura 308
Oculi membranorum ſiccitas, cauſa Macularum albarum in illis 99
cura 177
Oculi procidentia 530
cauſa 540
cura 580
Oculi ulcus, cauſa Purulentæ inde excretionis 660
cura 662
Oculis illapſa, cauſa ut inde rurſum excernantur 921
cura 928
Oculis innata arenoſa materia, cauſa illius inde excretionis vel tophuli innati 908
cura 917
Oculorum exanthemata & ecthymata 75
cauſa 80
cura 176
Oculorũ excretio rei externæ corpus ſubeuntis 919
cauſa 921
cura 92E
Oculorum flavities 75
cauſa, cura in Ictero.
Oculorum humiditas in pus converſa, cauſa Purulentæ emunctionis; & nonnunquam lacteæ 662
cura ibid.
Oculorum maculæ albæ 75
cauſa 99. 100
cura 177
Oculorum prominentia 18
cauſa 22. *cura* 64
Oculorum purulenta excretio 657
cauſa 660
cura 662
Oculorum rubedo 75
cauſa 78
cura in Ophthalmia.
Oculorum ſanguinea excretio 605
cauſa 614. *cura* 647
Oculorum ſedem ſubiens aquoſus humor à cerebro defluens, cauſa Lachrymarum 671
cura 679
Oculorum ſordes 859
cauſa 861. *cura* 863
Oculorum ſugillato 75
cauſa 81. *cusa* 177

Oedema 199
cauſa 226
cura 270
Oedema flatulentum, vide Phyſodes tumor.
Oedematoſus tumor pedũ, Ger. Oelſchenckel 199
cauſa 226
cura 270
Oedematoſus tumor brachiorum & manuum 199
cauſa 226
cura 270
Omenti procidentia in Epiplocele 528
cauſa 532
cura 541
Omphalocele, vide Cele.
Ophiaſis, vide Pilorum defectus.
Orificiorum concretio 16
cauſa 19. 27
cura 63
Orificiorum nimia amplitudo 10
cauſa 19
cura 42
Orificiorum nimia anguſtia 12
cauſa 19
cura 54
Oris angulorum ſordes 859
cauſa 862
cura 863
Oris exulceratio, cauſa purulentæ expuitionis 705
cura in Oris ulcere Tract. 2.
Oris interiorum partium vulnus, cauſa Expuitionis cruentæ 702
cura 707
Oris odor fœdus vel teter, cauſa Anhelitus fœtoris 507 *cura* 589
Oris ſalivæ copia, cauſa Ptyaliſmi 701
cura 706
Os conſtrictum in ſpaſmo 17
cauſa ibid.
cura 63
Os ſubeuntes res extraneæ aſſumptæ, cauſa ut hæc iterum dejiciantur vel evomantur, nonnunquam & emingantur 921
cura 928

P.

Pallor ſeu palliditas 69
cauſa 79. *cura* 143
Palpebrarum inflatio, vide Phyſodes tumorem,
cura 308
Palpebrarum œdematoſa intumeſcentia 201
cauſa 254
cura 274
Papillæ abſumptæ 13
cauſa 22
cura 53
Papillam penetrans res externa corpori illata 920
cauſa 920
cura 927
Parotis indolens 186
cauſa 199
cura 307
Bubo indolens 206
cauſa 219
cura 335
Partes duplicatæ, triplicatæ 7
cauſa 19
cura 30
Partes mutilatæ 12
cauſa 22
cura 52. 53
Partium conjunctio ſtabilis indecens 17
cauſa ibid.
cura 63
vide ſpaſmum in 1. *Tract.*
Partium corpus conſtituentium ablatio 516
cauſa 521
cura 528
Partium defectus 8
cauſa 19. 22. 25
cura 30
mutilarum cura 52. 53
Partium diviſio illic ubi unitæ eſſe debebant 14
cauſa 19. 22
cura 57
Partium excretio 513
cauſa 516
cura 521
Partium figura indecens 14
cauſa 19. 21
cura 55
Partium gracilitas 14
cauſa 19. 22. 25. 27
cura 55
Partium immodica magnitudo 10

cauſa

causa 19. 22. 25
cura 42
Partium parvitas nimia 12
causa 19. 22
cura 52
Partium procidentiæ 527
causa 530
cura 541
Partium quæ diſſitæ eſſe debebant concretio 16
causa 19. 27
cura 63
Partium ſitus perverſio 17
causa ibidem
cura 63
Partium vulnus, causa Hæmorrhagiarum 618
cura 648
Partium vulnus & ulcus, causa Partium illarum ablationis 521
cura 528
Partus naturalis, non tamen ſine dolore 513
causa 516
cura 521
Partus præternaturalis, vide Abortus.
Partum ſubſequens cruenta excretio 607
causa 610. 611
cura 630
Pedicularis morbus 874
causa 878
cura 893
Pediculi cuti impacti, Mortpions Gall. Filtzläuß Germ. 875
causa 878
cura 893
Pediculi in piloſis cutis ſedibus 874
causa 878
cura 893
Pedum digitorum interſtitiorum ſordes 860
causa 861
cura 864
Pedum intumeſcentia 200
causa 252
cura 304
Pedum intumeſcentiæ in tibiarum ſede 200
causa 253
cura 304
Peliomata, vide Sugillata.
Penis exulceratio interna, causa Purulentæ è pene excretionis 660
cura 663
Penis ſanguinea excretio 606
causa 615
cura 648
Peritonæi proceſſus dilatatio, causa Enteroceles & Epiploceles 532
cura 541
Peritonæi dilatatio juxta umbilicum, causa Omphaloceles 533
cura 541
Peritonæi ruptura in abdomine, causa Omphaloceles vel Herniarum aliarum illius loci 532
cura 541
Peritonæi proceſſus ruptura in inguine, causa Enteroceles & Epiploceles 530
cura 541
Petechiæ Ital. vide Maculas febrium malignarum.
Phlyctænæ 202
causa 254
cura 307
Phlyctænæ flatulentæ 200
causa 261
cura 320
Phthiriaſis, vide Pedicularis morbus.
Phthiſis vel Phthoe 474
causa 481
cura 487
Phimoſis 12
causa 19
cura 54
Phyſodes tumor 299
causa 210
cura 319
Pili lanuginoſi albi 13. 76
causa 26
cura 32. 179
Pili intricati, Schrättelinzöpff 17
causa 19
cura 63
Pili nimiùm criſpi 14
causa 19
cura 56
Pili rufi, nigri, flavi 76
causa 77
cura 179. 180. 182

Pilorum defectus 9
cauſa 23. 24. 25. 28. 29
cura 32
Pilorum excreſcentia nimia 10
cauſa 25
cura 44
Pilorum fiſſura 15
cauſa 29
cura 61
Pilorum ſiccitas, cauſa Canitiei 100
cura 180
Pinguedinis in ſanguine abundantia, deficientiáve, cauſa Pinguiorum, Macilentorúmve corporum aut Partium 27
cura 49
Pituita, cauſa Diarrhœa, Dejectionis per alvum pituitoſæ & Teneſmi citra exulcerationem, Fluxusque Cerebralis 802
cura 836
Pneumatocele 201
cauſa & cura 316
Podici injecta clyſmata, vel in eum irrepentia, cauſa harum evomitionũ vel rejectionum 926
cura 928
Podicis & recti inteſtini inverſio á conatibus magnis, cauſa illius Procidentiæ 538
cura 575
Podicis muſculorum imbecillitas, cauſa quò minus prolapſus reduci queat 538
cura 575
Podicis muſculorum reſolutio, cauſa quo minus prolapſus retrahi queat 539
cura 575
Podicis ſanguinea excretio præternaturalis alia ab hæmorrhoidibus 608
cauſa 615
cura 648
Podicus ſeu Ani procidentia 529
cauſa 537. 539
cura 575
Polypus 198
cauſa 216
cura 346
Porcorum lepra, Pfinnen 378
Pororum ſanguineæ guttæ 609
Pſydracia, vide Vari.
Ptyaliſmus 697
cauſa 701
cura 706
Pudendi mulieris carnoſitas 198
cauſa 216
cura 346
Pulices, cauſa eorum quæ ſe extrinſecùs corpori affigunt 926
cura 930
Pulmonibus innata terreſtreitas, cauſa Calculorum qui excreantur 909
cura 917
Pulmonum exulceratio, cauſa Expuitionis purulentæ 705
cura in Phthiſi.
Pulmonum exulceratio, cauſa Phthiſis 474
cura 488
Pulmonum pituita ad fauces propulſa, cauſa Expuitionis pituitoſæ 701
cura 706
Pulmonum pituita eò defluxa vel illic congeſta, cauſa Expuitionis purulentæ 706
cura 715
Pulmonum ſanguis in pus converſus, cauſa Expuitionis purulentæ 705
cura 715
Pulmonum ſanguis in pus converſus, cauſa Vomicæ expuitionis 705
cura 716
Pulmonum ſubſtantia corrupta cauſa Expuitionis pulmonum portionum 706
cura 716
Pulmonum venarum reſeratio, ruptura vel exeſio, cauſa Expuitionis cruentæ & Hæmoptoicæ paſſionis 702
cura 707. 708
Purulenta excretio 657
cauſa 659. *cura* 662
Purulenta excretio, per aperturas in corpore factas 659
cauſa 661
cura 668
Pus, cauſa Dejectionis per alvum purulentæ 850
cura 857
Pus, cauſa generationis vermium in ulceribus Narium, Aurium reliquorúmque, uti & Pulmonum 877
cura 890. 891. 892

Pus in pectore coacervatum, cauſa Expuitionis purulentæ & Empyematis 482
cura 487. 488

Q.

Qualitas exitioſa vel humor vitioſus, cauſa Unguium eroſionis aut ſcabritiei, alteriúsve labis 30
cura 60
Qualitas ſeu intemperies venenata, cauſa Elephantiaſis 391
cura 397
Qualitas maligna, cauſa Stomacacis luis 397
cura 468
Qualitas maligna, cauſa Venereæ luis 396
cura 414

R.

Ramex, vide Cele.
Rana ſub lingua citra inflammationem 208
cauſa 217
cura 341
Renum calida intemperies, cauſa Mictionis frequentioris 750
cura 763
Renum calidior conſtitutio, cauſa Mictionis frequentioris 749
cura 763
Renum & Veſicæ conſtitutio quædam, cauſa Mictionis involuntariæ & intempeſtivæ 749
cura 763
Renum & Veſicæ frigida intemperies, cauſa Mictionis frequentioris 750
cura 763
Renum & Veſicæ imbecillitas, cauſa Mictionis frequentioris 749
cura 763
Renum & Veſicæ irritatio, cauſa Mictionis præternaturalis 751
cura 763
Renum & Veſicæ ſoluta continuitas, cauſa Mictionis cruentæ 757
cura 785. 786
Renum exulceratio, cauſa Purulentæ mictionis 758
cura 776
Renum humiditas ſuppurata, cauſa Mictionis Purulentæ 761
cura 784
Renum terreſtreitas, cauſa calculi & arenularum quæ mingendo redduntur 908
cura in calculo renum.
Renum vaſorum anaſtomaſis vel diapedeſis, cauſa Mictionis cruentæ 759
cura 785
Renum vaſorum laxitas, cauſa Mictionis cruentæ 760
cura 785
Rerum externarum corpus ſubeuntium excretio 919
cauſa 920
cura 927
Rhyas 8
cauſa 28
cura in Oculi ulceribus Tract. 2.
Rubedo 69
cauſa 78. 99. *cura* 143
Ructus ſeu crepitus oris 582
cauſa 584
cura 588
Rugitus ventris 582
cauſa 585
cura 588
Ruptura, vide Cele.

S.

Sabulum mictione redditum 905
cauſa 908
cura 910
Saliva, cauſa ſordium in Dentibus 862
cura 864
Sanguinea excretio per aperturas aut vulnera in corpore 609
cauſa 614. 615
cura 648
Sanguinea excretio præternaturalis 605
cauſa 610 *cura* 619
Sanguinis copia, cauſa Carnoſitatis 24
cura 49
Sanguinis defectus in ſuperficie corporis, cauſa Palloris 79
cura 143
Sanguinis penuria, cauſa Gracilitatis 25
cura 55

Sanguis ex arteriis ſub cutem effuſus, cauſa Aneuriſmatis 231
cura 374
Sanguis in cutis pororum ambitum ſe diffundens, cauſa Macularum rubrarum parvarum, uti & Pulicarum & Sanguinearum 81
cura 163
Sanguis in ſuperficiem corporis delatus, cauſa Rubedinis 78
cura 163
Sanguis in venis uteri, cauſa Tumoris ventris, ac ſi gravida eſſet mulier, citra conceptum apparentis, cauſa 229
cura 372
Sanguis in veram cutem effuſus, cauſa Eryſipelatum atq; Exanthematum, Ectymatum, Macularum ſanguinearum, Guttæq; roſaceæ, atque impetiginis illius quam Zittermahl *vocant* 80
cura 163. 175
Sanguis maternus, cauſa quorundam vitiorum ab ortu, in magnitudine aucta vel imminuta, vel Figura indecenti, accidentium 21
cura 30
Sanguis ſub cuticulam & membranam oculi erumpens, cauſa Sugillationum in illis ſedibus, Punctorumq; quorundam ſanguineorum 81
cura 161
Sanguis venas replens & dilatans, cauſa Varicum 227
cura 372
Sarcocele, Carnöſſel 197
cauſa 216. 217
cura 344
Sarcoma vel Sarcitis 196
cauſa 214. 217
cura 343
Scirrhus 206
cauſa 217
cura 337
Scorbutus 388
cauſa 397
cura 468
Scrophulæ, Eſcruelles Gall. 204
cauſa 214
cura 520
Scroti diſſectio, cauſa Teſtium procidentiæ 541
cura 580
Scroti inflatio 201
cauſa & cura 317
Seri copia, cauſa Mictionis immoderatæ & Diabetis 751
cura 765
Seri ex aperturis in corpore factis effluxus 671
cauſa 679
cura 696
Seri in thoracis cavitate collectio in Hydrope aſcite 246
cura in Aſcite.
Seri in umbilico collectio, cauſa Hydromphali 254
cura 307
Seri per uterum effluxus in Hydrope aſcite 247
cura in aſcite.
Seri ſub cute capitis collectio, cauſa Hydrocephali 254
cura 307
Serum ſub cuticulam ſeu membranam adnatam oculi profuſio, cauſa Phlictænarum & Hydroarum 254
cura 307. 308
Serum, cauſa Diarrhœæ 803
cura 836
Serum cruentum, cauſa Hepatici fluxus 803
cura 852
Serum in abdominis cavitatem effuſum, cauſa Aſcitis hydropis 233
cura 274
Serum in inferiorem corporis habitus ſedem diſperſum, cauſa Tumoris pedum in Hydrope aſcite 248
cura 304
Serum in inguinum ſpatium ſe ingerens, cauſa Aquoſi illic tumoris in mulieribus 246
cura 307
Serum in nudam tibiarum ſedem diffuſum, cauſa particularis cujusdam intumeſcentiæ illic genitæ 253
cura 304
Serum in pedes extra hydropem aſcitem ſe inſinuans, cauſa Intumeſcentiarum illic genitarum 252
cura 304
Serum in ſcroti cavitatem inſtillatum, cauſa Hydroceles 244
cura 305

Serum

Serum in totius corporis habitum ſe ingerens, cauſa Leucophlegmatiæ ſeroſæ 250
cura 263
Serum palpebras irrigans, cauſa ipſarum Intumeſcentiæ 254
cura 274
Semen corruptum, cauſa Mictionis ardentis in Gonorrhœa virulenta 756
cura 776
Semen imperfectum, cauſa Ventris tumoris in Mola 215
cura 375
Semen loco motum, cauſa Mictionis ardentis 756
cura 769
Semen parentum, cauſa Diſcolorationum & Macularum quarundam in Cute, Oculis & Pilis, originalium 77
cura 143. 168
Semen parentum cauſa Sarcomatum, Tuberculorum, Strumarum, Scrophularum, Verrucarum, hæreditariorum 214
cura 320
Seminis citò nimis profuſio 595
cauſa 597
cura 604
Seminis in convulſione excretio 595
cauſa 598
cura 603
Seminis imperfecti aut ſubcruenti excretio 595
cauſa 598
cura 599
Seminis imperfecti conceptio, cauſa Molæ 899
cura 901
Seminis parentum indiſpoſitio, vel ubertas, aut penuria, vel commiſtio, aliáve permutatio, cauſa vitiorum ab ortu in Numero, Magnitudine & Figura in corpore vel membris, uti & dentibus, unguibus & pilis contingentium 19
cura 30
Seminis per foramen alienum effuſio 595
Cauſa & Cura in Conceptus defectu Tract. 1.
Senium ex morbo 474
cauſa 480
cura 486
Sordes cauſa coloris obſoleti in cute, & nigri ſub unguibus, Dentiumq; flavitiei & nigredinis 98
cura 160. 179
Sordes cauſa eorum quæ ſe extrinſecus corpori affigunt 926
cura 929
Sordes cutis, cauſa generationis Pediculorum 878
cura 893
Sordida excretio 759
cauſa 860
cura 862
Spermatica excretio præternaturalis 593
cauſa 596
cura 599
Spiritus animalis vel vitalis defectus aut privatio, cauſa Mictionis involuntariæ 760
cura 761
Spiritus & flatus è vulnere eruptio, cauſa Efflationis inde naturalis 584
cura 594
Spiritus expiratio inconveniens, cauſa Efflationis præternaturalis 584
cura 588
Spiritus in nares impellens, cauſa ſtertoris 584
cura 588
Spiritus infectio ab aſſumptorum alieno odore profecta, cauſa Anhelitus tetri vel fœtidi 585
cura 589
Steatoma 268
cauſa 217
cura 341
Stertor narium 581
cauſa 584. *cura* 588
Stigmata, vide Sugillata.
Stillicidium narium 668
cauſa 678
cura 682
Stillicidium urinæ, vide Mictio ardens.
Stomacace, vide Scorbutus.
Stranguria, vide Mictio ardens.
Struma 205
cauſa 214
cura 333
Succi nutrientis redundantia vel penuria, cauſa ut Partes aliquæ plùs juſto excreſcant, decreſcantq; uti & Ungues & Pili craſſeſcant, atq; elongentur vel ſubſiſtant aut attenuentur, vel etiam defluant 25. 29. 30
cura 49. 55

Succus nutriens corpus crudus, cauſa Leucophlegmatiæ 225
cura 263
Succus nutriens craſſior, cauſa Duritiei & Scirrhi hepatis, lienis & uteri 219
cura 339
Succus nutriens craſſior, cauſa Parotidum & Bubonum indolentium & Strumarum, Scrophularumq́; 219
cura 333. 335
Succus nutriens craſſior, cauſa Scirrhi, Atheromatum, Steatomatum, Meliceridum 217
cura 337. 341
Succus nutriens crudus ſimpliciter vel ſimul ſeroſus, cauſa Oedematum & Tumorum œdematoſorum diverſorum 226
cura 270
Succus nutriens cutem, cauſa Cicatricis 222
cura 360
Succus nutriens cuticulam luxurians, cauſa Calloſæ cutis 222
cura 359
Succus nutriens è carne exudans, cauſa Sarcomatum diverſorum uti & Carnis luxuriantis, Polypi, Epulidis, Gingivarum excreſcentiæ, Encanthidis, Sarcoceles 216
cura 343. 344. 346. 350. 351
Succus nutriens exudans, cauſa Concretionis partium 27
cura 63
Succus nutriens in cutis poros illapſus, cauſa Verrucarum & Clavorum 223
cura 362
Succus nutriens in poros cutis ſe inſinuans, cauſa Vari 224
cura 367
Succus nutriens membraneas ſedes, cauſa Ganglij 221
cura 352
Succus nutriens oſſa, cauſa Nodorum & Callorum in illis 224
cura 357
Succus nutriens pilos, in poros diſperſus, cauſa Lentiginis, & ſi vitioſus Vitiliginis 91. 92
cura 168
Succus nutriens ungues redundans vel craſſior, cauſa Unguium extuberantiæ calloſæ 225
cura 359
Succus nutriens univerſum corpus crudus, cauſa Cachexiæ, pravus Cacochymiæ 83
cura 101
Sudor, cauſa Sordium in cute & pedibus 861
cura 863
Sudor præternaturalis 670. *cauſa* 676
cura 694
Sugillata 73. *cauſa* 81
cura 163
Superfœtatio 515. *vide Abortum.*
Superpurgatio, vide Diarrhœam.
Suppuratio, vide Empyema.

T.

Tabes, vide Marcor.
Tæniæ inteſtinorum 898
cauſa 899
cura 903
Talpa tumor in capite 208
cauſa 217
cura 341
Temperamenti inſiti in calidius & ſiccius perverſio in febre hectica & colliquante, cauſa Maraſmi & Colliquationis corporis 481
cura 487
Temperamenti inſiti in calidius & ſiccius perverſio in febre hectica comitata, cauſa Phthiſis 481
cura 487
Teneſmus 792
cauſa 796. 799. 800. 801
cura 831
Terreſtrium excretio 905
cauſa 907
cura 910
Teſtis durities vel ſcirrhus 206
cauſa 219
cura 337
Teſtium procidentia 530
cauſa 541. *cura* 580
Teſtudo tumor in capite 208
cauſa 217. *cura* 341
Thoracis pus, cauſa Expuitionis purulentæ 705
cura in Empyemate.
Thymium, vide Verruca.
Tophi dentium, cauſa Gingivarum ſeparationis ab illis 28
cura

cura 57
Tophus vide Calculus,
Triorcheis 7
cauſa 19
cura 30
Tumorum terreſtreitas, cauſa calculorum ſub lingua, tonſillarum & in nodis podagricorum 910
cura 918
Tympanites inteſtinalis 188
cauſa 259
cura 308
Tympanites cum aſcite copulatus 188
cauſa 255
cura 209
Tympanites ſimplex 188
cauſa 255
cura 311

V.

VAri 212
cauſa 224. *cura* 367
Variolarum foveæ relictæ in facie 211
cauſa ibid.
cura 361
Varix, Krampffader 203
cauſa 223
cura 372
Vaſorum fœtus cum uteri vaſis connexus ſeparatio fœtu adhuc immaturo, cauſa Partus præternaturalis 517
cura 522
Vaſorum fœtus cũ uteri vaſis connexus ſeparatio ab irritatione naturæ profecta, cauſa Abortus 517
cura 522
Vaſorum fœtus cum uteri vaſis connexus ſeparatio ob fœtum emortuum facta, cauſa Abortus 519
cura 522
Vaſorum fœtus cum uteri vaſis connexus ſeparatio ob fœtus maturitatem, cauſa Partus naturalis 516. *cura* 522
Vaſorum fœtus cum uteri vaſis connexus ſeparatio ob motum corporis vel animi, cauſa Abortus 517. *cura* 522
Vaſorum ſpermaticorum concuſſio, cauſa ſeminis profuſionis in convulſione 598. *cura* 603
Vaſorum ſpermaticorum imbecillitas, cauſa Gonorrhœæ 597. *cura* 599
Vaſorum ſpermaticorum irritatio, cauſa Veneris nimiæ, citæque nimium, Gonorrhœæ & Gonorrhœæ virulentæ 596. *cura* 603
Vaſorum ſpermaticorum oſculorum apertio, cauſa ſeminis imperfecti aut ſubcruēti excretionis 598
cura 599
Venarum oſculorum apertio ſeu anaſtomoſis in Auribus, Naribus, Uteri cervice, Recto inteſtino, Cute, cauſa Sanguinearum excretionum ex illis 610
cura 619
Venarum ſoluta continuitas in Oculis, Auribus, Naribus, Virga virili Uteri cervice, Recto inteſtino & podice, cauſa Sanguinearum excretionum ex illis locis 614. 615
cura 647
Venæ oſculi apertio ſpontanea, cauſa illius Sanguinis effluxus 618. *cura* 548
Venæ ſectio ſeu Phlebotomia, cauſa illius Sanguinis effluxus 618
cura 647
Venerea lues 383. *cauſa* 396
cura 414
Ventris excreſcentia in gravida muliere ſeu prægnante 189. *cauſa* ibid.
cura 374
Ventris ſeu abdominis tumores ſcirrhoſi vel glanduloſi 206. *cauſa* 219
cura 337
Ventris tumor à Mola 193
cauſa 215. *cura* 375
Ventriculi atque inteſtinorum excrementorum odor teter vel fœtidus, cauſa Anhelitus, Ructus, Crepitus graveolentis vel fœtentis 586
cura 589
Ventriculi aggravatio, cauſa Dejectionum per alvum præternaturalium 796
cura 807
Ventriculi humiditas ad os perveniens, cauſa Expuitionis pituitoſæ & Ptyaliſmi 701
cura 706
Ventriculi imbecillitas, irritatio, ulcus, cicatrix cauſa Lienteriæ 799. 800
cura 847. 748
Ventriculi irritatio à Bile, cauſa vomitionis blilioſæ & Choleræ morbi 723. *cura* 732
Ventriculi irritatio, cauſa Dejectionum per alvum præternaturalium 795

cura 807
Ventriculi conturbatio, aggravatio aut irritatio à vi externa vel ab aſſumptis, cauſa Vomitionum præternaturalium 721
cura 726
Ventriculi repletio à ſanguine venarum meſeraicarum, cauſa ſanguineæ vomitionis 725
cura 740
Ventriculi repletio aut offenſa ab humoribus, cauſa Vomitus pituitoſi & præternaturalis 724
cura 728
Ventris extumeſcentiæ citra conceptum in fœminis 195
cauſa 229
cura 372
Venulæ nudæ in cute 203
cauſa 228
cura 373
Venus nimia 594
cauſa 596
Vermes corpori incluſi manentes 873
Cauſa, cura in aliis prodeuntibus affectibus.
Vermes è naribus emergentes 872
vide Lumbricos.
Vermes ex ore prodeuntes 872
vide Lumbricos.
Vermes per alvum excreti, vide Lumbricos & Aſcarides.
Vermes per vulnus abdominis emergentes 873
Cura vide Lumbricos.
Vermes tuſſi rejecti 873
cauſa 877
cura 892
Vermes ulcerum 873
cauſa 877
cura 892
Vermiculi capillos rodentes 874
vide pediculos.
Vermiculi mictione redditi 873
cauſa 877
cura 892
Vermis cucurbitinus, vide Tænias.
Vermis ſub corde 874
cauſa ibid. cura 892
Verruca penſilis & ſeſſilis 211
cauſa 223
cura 362
Veſicæ cervicis exulceratio cauſa Purulentæ excretionis & mucoſæ, etiam citra mictionem 660
cura 666
Veſicæ cervicis ulcus, cauſa Mictionis ſtercoris & oſſiculorum & menſium 759
cura 776
Veſicæ illapſus, calculus renum, uti & arenulæ, cauſa illius qui mictione redditur vel exſecatur, aut ab alio vulnere prodit 908
cura 920
Veſicæ ſphincteris reſolutio, cauſa Mictionis involuntariæ 760
cura 761
Veſicæ ſphyncteris vulnus, cauſa Mictionis involuntariæ 758
cura 761
Veſicæ ulcus, cauſa Mictionis purulentæ, mucoſæ & ardentis 759
cura 776
Veſicæ vulnus, cauſa urinæ per vulnus effluxus 758
cura 787
Vibices, vide Sugillata.
Viſcerum interiorum abſceſſus, cauſa Mictionis purulentæ 761
cura 784
Viſcerum internorum morbi, cauſa Mictionis urinæ tinctæ & permiſtæ 761
cura in Morbis in quibus urina talis redditur.
Vis illata partibus cauſa Dentium carentiæ, mobilatis aut contractionis, Pilorum caſus & Oculorum prominentiæ 22
cura 30. 31. 64
Vitiligo 72
cauſa 92. cura 168
Ulcera externa & interna, cauſa Purulentæ excretionis per aperturas è corpore factas 661
cura 668
Ulcera prava, cauſa Partium ablationis 28
cura 52
Umbilici eminentia 21
cauſa & cura in Callo cutaneo.
Umbilici fovea permanens 211
cauſa ibid. cura 362
Umbilici vermis 873
cauſa 877
cura 879
Vomicæ excreatio 700
cauſa

cauſa 705
cura 716
Vomitio ſanguinea 720
cauſa 725
cura 740
Vomitio ſtercoroſa 721
cauſa 797
cura 857
Vomitus bilioſus 719
cauſa 723
cura 732
Vomitus pituitoſus 719
cauſa 724
cura 728
Vomitus præternaturalis 717
cauſa 721
cura 726
Vomitus rei externæ corpus ſubeuntis 919
cauſa 921. 928
Ungues inæquales 14
cauſa 25. 29
cura 48. 60
Unguium brevitas 13
cauſa 25
cura 55
Unguium caſus 9
cauſa 20
cura 32
Unguium diſcoloratio, maculæ albæ 76
cauſa 99
cura 179
Unguium eroſio, ſcabrities, fiſſuræ, diviſio 15
cauſa 30
cura 60
Unguium extuberantia calloſa 210
cauſa 215
cura 359
Unguium mobilitas 18
cauſa eadem quæ & caſus, cura 66
Unguium nimia auctio 10
cauſa 25
cura 43
Unguium ſiccitas, cauſa Macularum albarum in illis 99
cura 179
Unguium ſordes 920
cauſa 926
cura 930
Urina ſtercore, oſſiculis, menſibus permiſta, reddita 748
cauſa 759
cura 776
Urina tincta præternaturalis vel permiſta 747
cauſa 761
cura in morbis in quibus urina ſic mutatur.
Urinæ acrimonia, cauſa Mictionis ardentis & cruentæ 753
cura 796
Urinæ ardor, vide Mictio ardens.
Urinæ copia, cauſa Mictionis copioſæ 751
cura 764
Urinæ incontinentia eorum qui lectum commingunt 743
cauſa 748
cura 762
Urinæ per vulnus effluxus 748
cauſa, cura 787
Urinarij meatus per penem, aut collum veſicæ in fœminis, purulenta & mucoſa citra mictionem excretio 658
cauſa 660. 661
cura 663
Urinarij meatus ſanguinea excretio 606
cauſa 615
cura 648
Uterinus ſeu muliebris fluor 669
cauſa 674
cura 683
Uteri cervici influens humor aquoſus è venis illic promanans, cauſa Uterini fluoris 674
cura 683
Uteri cervicis connexus diſſolutio, cauſa uteri procidentiæ 534
cura 566
Uteri cervicis connexus diſſolutio per vim aliquam facta, cauſa uteri procidentiæ 535
cura 566
Uteri cervicis exulceratio, cauſa Purulentæ inde factæ excretionis 661
cura 667
Uteri deſcenſus 529
vide Uteri procidentia.
Uteri procidentia ſeu exitus 528

cauſa 534. 535
cura 566
Uteri ſcirrhus, tumorem in ima ventris ſede procreans 207
cauſa 219
cura 339
Uteri ſinus anguſtia 12
cauſa 19
cura 54
Uteri ſinus excretio rei externæ corpus ſubeuntis 920
cauſa 926
cura 929
Uteri ſinum irrepentia, cauſa ut inde denuo prodeant 926
cura 929
Uteri ſinus fluxus ſanguineus alius à menſtruo, in ſeneſcentibus jam mulieribus 606
cauſa 615
cura 647
Uteri ſinus Purulenta excretio 659
cauſa 661
cura 667
Uteri ſinus ſanguinea excretio in devirginatione & congreſſu, aliáve vi 613
cauſa 616
cura 630
Uteri ſinus ſordes 860
cauſa 861
cura 864
Uteri terreſtreitas, cauſa Fœtus lapideſcentis 909
cura 918
Vulnus aut ulcus, cauſa Partium mutilationis aut ablationis, aut ſeparationis vel diviſionis 22
cura 52. 53

IN-

INDEX Remediorum quorundam.

R*Emedia*, quorum innûmera, non ſolùm prius uſitata (ex quibus pleraque correctiora proponuntur) ſed etiam *nova* & *rara* (inter quæ & *chymica*) multa hinc inde variis formis præſcripta inveniuntur, *Indici* inſerere noluimus; cùm ea ex *affectibus*, quibus in *curatione* accommodantur, facilè peti atque illic reperiri poſſint. *Diligentem* enim *Lectorem*, non talem qui obiter ſaltem hæc mea ſcripta inſpiciat, & neglectis aliis, *remedia* tantùm excerpat, requirimus. Ut tamen ubi *remedia* quædam expreſsè copiosè proponuntur, pateat, hæc pauca huic *Indici* ſubjungere voluimus, ſicuti etiam in *primo tractatu operis noſtri* ſimiliter quorundam meminimus.

Comptoria arte parata remedia 144
Coſmetica arte parata remedia ibid.
Manus nitidas, albas & molles reddentia 155
Oculos denigrantia remedia 178
Fuci 144
Pilis odorem gratum conciliantia remedia 184
Pilos canos ſeu albos denigrantia remedia 180
Pilos flavos reddentia remedia 182
Pilos nigros corrigentia remedia 182
Pilos rectos criſpos reddentia 56
Pilos rufos efficientia remedia 184
Pſilothra pilos auferentia remedia 45
Reſtaurantia ſubſtantiam corporis in phthiſicis remedia 497
Ruborem genis & labiis conciliantia remedia 157
Rugas minuentia vel extirpantia remedia 156

F I N I S.

1822